

శ్రీ మ దాంధ్ర

పద్మపురాణము

(సృష్టి ఖండము)

తృతీయసంపుటము

౧౯

చంద్రశేఖరశాస్త్రి

శ్రీమహాశూరమహారాజాస్థానమహావిద్వాన్

భావ్యకళానిధి ఆశుకవికేసరి విద్యాభూషణ శతావధాని

పి ను సా టి చి దంబ ర శాస్త్రి ప్రణీతము

శ్రీ పినుపాటి లక్ష్మీనారాయణ, B. A., B. L., Advocate గారి

ద్రవ్యసాహాయ్యమున ముద్రింపఁబడినది

ప్రకాశకుడు

పి ను సా టి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి

విదంబరగ్రంథమాల

రామారావుపేట - కాకినాడ

1958

[సర్వస్వామ్యములు ప్రకాశకునివి]

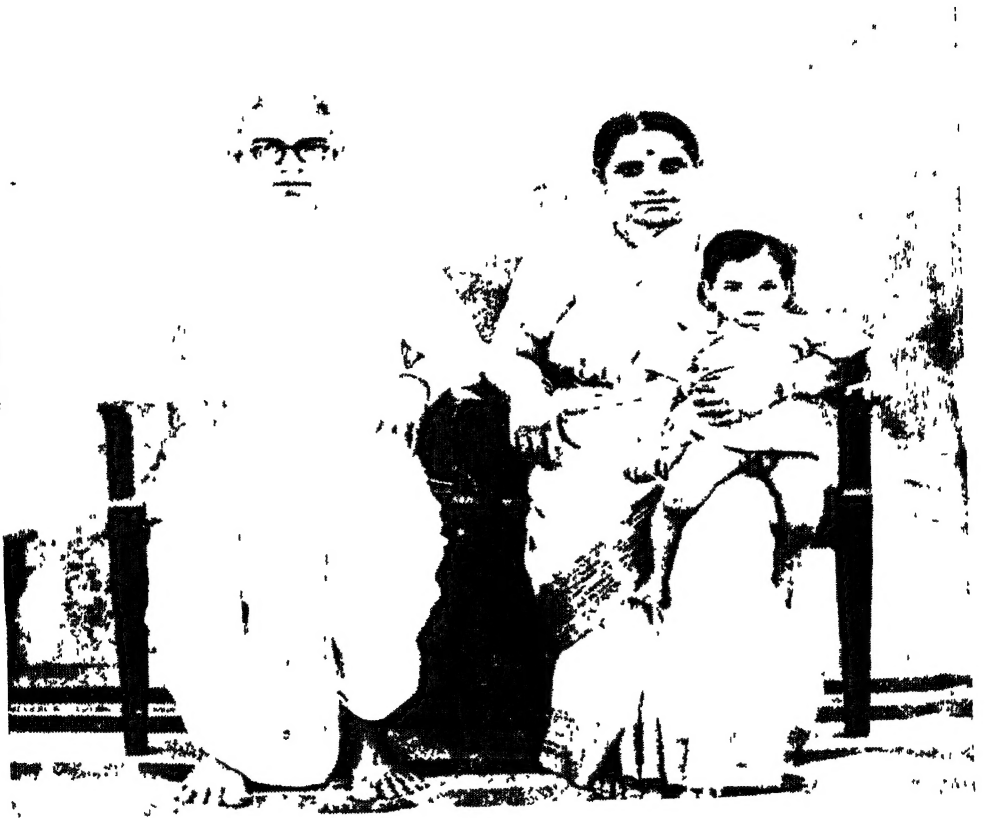
२॥ महाप्रलयस्य वासुदेव

ప్రభుత్వ సంపుటము	శా. వి. సంపుటము	గ. (0)
ప్రభుత్వ సంపుటము	..	1 (0) 0
ప్రభుత్వ సంపుటము	..	5-0 (0)
ప్రభుత్వ సంపుటము	..	6-0-0

పుస్తకములు చిరకుండు

శ్రీ చిదంబర గ్రంథమాల

రామారావుపేట, తాడినోడ

ప్రతియనంపుటముద్రణపర్యాప్తద్రవ్యదాత
శ్రీ పినుపాటి లక్ష్మీనారాయణగారు, B A, B L. Advocate.
వారి ధర్మపత్ని సాభాగ్యవతి కమలాంబగారు

వంశవతారము

సీ. శ్రీమదాంధ్రపురంధ్రక శీర్షరత్న
భూషణంబును నిగమార్థపోషణంబు
నై సమూహధృవద్యపురాణమందు సాద్య
సంపుట విష్ణు-⁹యోగ్యవసవంశమందు.

1

సీ. శిలుంగుడేకంబునడిగడ్డ దివ్యభోధ
ననునగు శాసాల్లిపురమంబు నునమసిష్టా
శిలుంగునభి శిలుంగున భరణిడియులడ నందు
సప్తరాశిసంపదలు నుచ్చతిల్లె.

2

సీ. శిల్పకులంబున వామనవంశ హర్షరసామృతవీచిదోలఁ దెం
దెప్పలుగాగె నూఁజుంగ నున్న గీలభావము లుబ్బిపాఱ నే
నిప్పగిదిక్ రచించి పఠయి చిత్ర బద్ధము లప్పురాణపుం
గొప్పతిమ్మల మేల్మియును గోనదబ్బందము మెచ్చునట్లుగన్.

3

సీ. తనశక్తికొలదిని వెనుదీయఁబోక పా
త్రుల కుపకారంబు సలుపువాఁడు
తనుజన్ము లనునట్లు లనుజన్ములను సర్వ
విధములఁ గాపాడుపథమువాఁడు
పోయన వచ్చిన బొగులక విఱవీ
గక యెల్లకాలంబు గడపువాఁడు
కొండ పై బడిననుగూడఁ జలింపని
నిండుమనంబుతో నుండువాఁడు

సీ. శ్రీభరద్వాజగోత్రాబ్ధిశీతకరుండు
భద్రభావుండు వెలనాటిబ్రాహ్మణుండు
గురుండు భ్రాత చిదంబరకోవిదుండు
నిలుచుఁగావుత మస్మనోనిలయమందు.

4

సీ. సంస్కృతాంధ్రములందు సవిమర్శసాహిత్య
మూరించి ప్రకటించి యశము నింజె
బాపపహం బై నశ్రీపాదుకాదీక్ష
చేకొని తేజంబుచేత మించె
గాఁగినిగాఁగను బాదరాయణశాస్త్ర
పాండిత్యమునఁ బెరు పానుకొలి

శతసహస్రము లష్టశతవధానములందు
నననగోన్నేషధీజవము వెలువె

గీ. నేమహామహుఁ డివిధి ధీమహాత్మ్య
గావనత్వవిష్ణుత్వభానురుంధా
మతఁడు మాపూర్వపుణ్యంబుకలన మాకు
భ్రాత యయ్యెఁ జిదంబరప్రాజ్ఞమాలి.

పే. అల్లి పద్మముఁ జెప్ప నది మానిశాప న్నే
త్రేకువిధ్యుగంబు సలిపిఁజేసె
అలర క్త రచిగు నది యిష్టదేవ మై
కొర్కు లెల్లను సమకూర్చితీజు
నరసి గ్రంథము వ్రాయ నది వేదవాక్యమై
తత్త్వవేత్తల నెల్లఁ దనిపిఁజేసె
గదలి యాశువు నల్ల నది మోహనాశ్రు మై
సభ్యసమ్మోహంబు సలిపిఁజేసె

గీ. నేమహామహుఁ డివిధి ధీమహాత్మ్య
నిగ్రహఃసగ్రహత్వాదిసుగ్రహంబు
యతఁడు మాపూర్వపుణ్యంబుకలన మాకు
భ్రాత యయ్యెఁ జిదంబరప్రాజ్ఞమాలి.

పే. పలుకుపలుకున రసం బాలుకఁ గావ్యము లల్లి
జగదేకవిఖ్యాతి సంతరించె
నానేతుహిమభూధరాంతసత్సభలందు
నవధానములు సేసి యవఘులించె
నాంధ్రపద్మపురాణ మనునాత్మజాతను
వారణాసీశ్వరవరున కిచ్చె
సూర్యరాయనిఘంటుసూక్తులు ఘటించి
యఖిలాంధ్రవిబుధుల కందఁజేసె .

గీ. జెప్పలేనంతవాఙ్మయస్మృప్తి చేసి
సత్యధర్మదయాశౌచనిత్యవస్తు
తత్త్వముల బోధగావించి ధన్యుఁ డయ్యె
శ్రీచిదంబరకనిచంద్రశేఖరుండు.

2. నేలిమిబంగారుడాలు :- తొనరింపఁ
 గలిన నెమ్మేనిచాయ గలిగి
 గంగప్రవాహంగబుగారము గీఱంగఁ
 గల్గివృష్టవాగ్జాలకలన గలిగి
 నేపెలుకగణాలపెలుగును గిలిగించు
 గాలప్రభాభాసుభరము గలిగి
 మూసేంద్రజపనిష్ఠమహిమంబు గలఁ జాలు
 దేవతోపాసనాదీక్ష గలిగి

3. స్వయంజననంబుతోడ దేశీయు లెల్ల
 సన్మ్యు లగునట్లు చేసినధన్యతముండఁ
 శ్రీచిదంబరకవిచంద్రశేఖరుండఁ
 నిలుచుఁగావుత మన్మనోనిలయమందు.

4. క్షణో నిలిచిన లక్షాధిపతి నై నఁ
 బిచ్చగాని నొనర్చుబిరుదులాడు
 ప్రియవట్టనయెడఁ బార్థవేంద్రుల నై నఁ
 శత్రులు జోడింపఁజేయువాడు
 ఎదురువాదము నేయ నెంతపండితు నై న
 'దాసోహ' మనిపించువాసివాడు
 కుకివిమార్గముఁ ద్రొక్క నుకవిశేఖరు నై న
 నో రెత్తనీయనితీరువాడు

5. భరతఖండమహారాజపండితేంద్ర
 సభలలోపల దిగయ స్తంభములను
 నాటియున్నాడు వంగవోల్ నాటివాడు
 శ్రీచిదంబరసుకవీంద్రశేఖరుండు.

6. శ్రీజగద్గురు వై సత్సంగేరిమతనేత
 నానందలహరి నోలాడఁజేసి
 సోసలాలంకారు వ్యాసరాయమతేశు
 సుతాహడోల నుట్టుఁతలూచి
 ప్రతివాదిగజసింహుఁ బరకాలపీఠేంద్రు
 మఱపుమున్నీటిలో మగ్గుఁ జేసి
 తిస్రతంత్రుని మంత్రాలయమతేశు
 నాశ్చర్యపని వృత్తమాడఁజేసి

గీ. ద్వారకానగం గాదభారతి

సతీల సై దుష్టమో హతమతులః క్షణి

నున్నునలు దీవలును గో కోన్న పాదాని

శ్రీచిదంబరకవిగోద్రక్షేభరుండు.

11

సీ. సదచల్లయ న్నాడం పశ్యమోహనుని

విభవంబు ముసూరుసిభునిచెంతి

గురియచియున్నయ సరసవాగమృతంబు

సంభాగి సదనీధన్వనిదగతి

అరిగ వియన్నాడు నిరుపమమేధామ

హిమ మనంతశయనాధశుచెంతి

గనిపించియున్నాడు ఘనకావ్యసంపత్తి

కాశీవసుంధరాకాంతుచెంతి

గీ. శూపీయున్నాడు ధారణాస్త పుణంబు

పండితుల డగ్గుల చ్చిహ్నపాలుచెంతి

కెలసియున్నాడు కేముషేవిలసనముగ

శ్రీచిదంబరకవిగోద్రక్షేభరుండు.

11

సీ. గద్వాలమెదిసికాంతనాస్థానిలో

సూప అగ్గంప వాక్కుద్ధి జూట్

యాంధ్రభాజుల డన్నయభిధానమును గొన్న

పీఠకాపురరాజుపేరు నిలీప

వేదధర్మరతుండు వేయటగిరిరాజు

గుణసుమంబులః దావి గుబులుకొలిపి

బ్రాహ్మణప్రభుండు నబ్బుపేటవిభుని

శ్రీ నలైసలందుః గీటుకొలిపి

గీ. దొంతిబాబ్బిలిముక్త్యాలదొరలనభల

నాట్యమాడినదొరసాని నలుత్రమీలు

శ్రీచిదంబరకవివాణి నేవనీయ

యగుట విద్వత్క వీంద్రభాగ్యంబు గాడు.

12

సీ. వ్యాసనగనీంద్రకృతాష్టాదశపురాణ

సంజ్ఞాకాద్యంబు విజ్ఞానదగ్గ

పద్మినీ లోదంతి పాపములను

సూర్యవహ్నిదయః మంజులః

కల్పమహాకల్పగాఢాఢిబహుశంభు

విశ్వలోకచరిత్రప్రి స్తుతంబు

శ్రీహరినాగమ్యవాహినీపూతంబు

సద్మధురాణాం భవ్యదంబు

గీ. నానందముగలబద్ధాల్లలోఁ దేనెనాగు

నిరియఁ దిచియించి శ్రీచిదంబరకనీంద్రుఁ

వెలులమహిమాన్వితుండు నిద్యాధనుండు

విశ్వనాథున కర్పించి వెడలె గిని.

13

గీ. ఎగుడునీగుడుగాలు యెగిరియెడిమాఁ

యాంధ్రపద్మపురాణమందు శేషు

ఎగిఁదీతె దిగిఁదీతె వెగటుమంటలమోతె

యాంధ్రపద్మపురాణమందు శేషు

యాంధ్రపద్మపురాణమందు శేషు

యాంధ్రపద్మపురాణమందు శేషు

అనకతమశీర్షు లాకలింపనిమార్పు

యాంధ్రపద్మపురాణమందు శేషు

గీ. ఆంధ్రభారతభాగవతాదులట్లు

రచనమందును బురుషార్థవచనమంగు

యాంధ్రపద్మపురాణంబు ననుపమంబు

దానిఁ బ్రకటించువారలు ధన్యతములు.

14

గీ. శాలుమాలులు లేవు తాలుగింజలు లేవు

తాలు అప్పులు లేవు మాలు శేషు

నడుగొంగులు లేవు సందియంబులు లేవు

పొరపొచ్చెములు లేవు పొల్లు లేదు

చాటుమాలును లేదు మోటుమాటలు లేవు

చెప్పి చెప్పట లేదు చెడ్డ లేదు

చిందుపొందులు లేవు చేదుమందులు లేవు

జల్లియల్లిక లేదు కల్ల లేదు

గీ. సందిబండులు బడిదలు బట్లు లేవు
చూడవచ్చును బదిమంది నాడవచ్చు
నాంధ్రపద్మపురాణంబు ననుపమంబు
దానిఁ బఠియించువారలు ధన్యతములు.

15

సీ. తీర్థముల్ స్వార్థముల్ దివ్యమౌత్రము లుండి
క్షేత్రరాజము లుండి క్షేమ ముండి
ఘగ్గశాస్త్రము లుండి దర్శనార్థము లుండి
నేదవై భవ ముండి నిద్య యుండి
సుస్వంతరము లుండి మానివృత్తము లుండి
సర్గమార్గము లుండి సత్య ముండి
రాజ్యతౌత్రము లుండి రాజవంశము లుండి
మనతారకధ లుండి యఖిల ముండి

గీ. శ్రీచిదంబరకవిచంద్రసృష్ట మైన
నాంధ్రపద్మపురాణంపుటమరతరువు
చెలసె నీనాట నేటికి నినియుఁ గనియు
నిఖిలజనులును ధన్యులై నెగడవలయు.

16

గీ. సౌకుమార్యమాధుర్యప్రసాదసమత
అనుగుణంబులఁ బొదలినయతులమణులు
వాణియుయ్యాలసరముల వఱుమణులు
నిహాసరంబుల రహియించుమహితమణులు
సూర్యచంద్రులఁ బురుడించుసాగనుమణులు
హృదయమాలిన్యపర్వతహీరమణులు
చిత్తదీక్షిక వెలిగించుచిత్రమణులు
ముగితియైదువఁ గై నేయుమురువుమణులు
ప్రాతపల్కుల మెఱియించుపూతమణులు
విశ్వనాథునితోడవుల వెలుంగుమణులు
విష్ణుహృదయంబు వివరించువిజ్ఞ మణులు
బౌదరాయణులఁపులఁ బఱుపుమణులు
శ్రీచిదంబరకవిచంద్రసిద్ధమణులు
నాంధ్రపద్మపురాణరత్నాకరంపు
మణులు సానలదీనినమణులు మణులు
మణులు మణు లోహగా యోహోహగా మణులు మణులు.

17

కి. అని యీ సభలోపల నా
 వినిపించినపద్యవితతి వీనులవిం దై
 మెనువెంటనె తినమనమును
 చనుపగ నట నున్ననొక్కధార్మిక డెలమిన్.

18

చ. పెదవులఁ బిన్న నవ్వు గనిపింపగఁ గన్నులఁ గాంతిపుంజముల్
 పొకల లలాటదేశమునఁ బొల్పెనలారఁ బ్రసాదసంపదల్
 సకలమునందుఁ దియ్యములు వాడులునేయగ నన్నఁ గాంచి నా
 పొన్న పొన్న వచ్చి సోదరుడ యెన్నిదినాలకు నిన్నుఁ జూచితినె

19

స. అని పలుకరింపు నేనును

20

స. కన్నులను గెనినంతనె
 పుష్పముల గాంతి మెఱయఁ బలికతి నోహా
 పుష్పముల గాంతి మెఱయఁ ప
 పుష్పముల గాంతి మెఱయఁ ప

21

స. అని సాఖిప్రాయంబుగాఁ బలుక ధార్మికం డగునాలక్ష్మీనారాయణుండు
 పోడియు నిట్లనియె.

22

స. ఈమహి సగ్రజవంశము
 కామేశ్వరశర్మ యనెడిగారాబునుతున్
 బ్రేముడి నిడి నిలిపితి వీ
 వీమెయిఁ దత్కృతియు నిలుప నెంచితి వొక్కో-

23

గీ. సంస్కృతాంధ్రకవిత్వవిశారదుండు
 కోవిదుండు సూర్యరాయాంధ్రకోశకర్త
 సత్సఖుండు విశ్వేశ్వరశాస్త్రి మున్నె
 వినిచెను బురాణముద్రణవిషయ మెల్ల.

24

స. అది వినినదిమొదలుగ నా
 మదిలోపలఁ దత్పురాణమహిమంబు వినఁ
 బొదలుచు నుండెను వేడుక
 యది నేటికి సఫలమయ్యె హర్షం బయ్యెన్.

25

స. చెవులకుఁ ద్రుప్పు డుల్చితివి చేసితి వామహితాంధ్రపాద్యసం
 భవవిషయప్రశంసనము భ్రాతృకవిత్వమహత్వభాగ్యసం

నవమును వస్తువై భవము. దిద్దితమును వస్తువై భవము.
కవనము తత్పూర్ణమును గన్నులు దృష్టమునకు వచ్చెను.

26

మ. మనవంశంబున నీశతబ్రహ్మమున ప్రకాశమయ్యెను దన్వేషించి
ఘన వకాపద్యపురాణసంహితను నిరర్థకముగా బ్రకాశముగా
దెనుంగుంజేసి మృడాంకితం బొసగుటగా వీక్షింపఁబడినది
నిని ముద్రింపఁ గడంగుటలో మదిఁ నెంతైన దృష్టి గావించెడిది.

27

క. నేనును నొకసంపుటమును
దీనను ముద్రింపఁజేసి ధిమాద్రుహిణి
నూనచిదంబరసుకవీ
శానాశీర్వాదధన్యజననుఁడ నగుదుఁ.

28

చ. కావున బాంధవుండవు నుభయభాషాపారంగతుండవు నగు నీ వీపవిత్రకార్యంబున నా కన
కాశంబు గల్పించి నాయర్థంబు సార్థకం బగునట్లును నాజన్మంబు ధన్యం బగునట్లును
నొనర్చు మని భక్త్యాదరపురస్కరంబుగాఁ బలుక నే నమందానందకందభితహృదయా
విందుండ నై శ్రీమదాధిపద్యపురాణంబునందలిసృష్టిఖండంబును దృతీయసంపుటం
బుగా నిరూపించి దాని నాపినుపాటివంశభూషణం బగులక్ష్మీనారాయణసిద్ధవ్యసాహ
య్యంబున నచ్చొత్తింప నియ్యకొంటి. కావున గృతజ్ఞతాసూచకంబుగా నావదాన్యని
నంశావతారం బభివరించెద.

29

ఉ. నైజతపోవిశేషమున నల్వకుఁ దృప్తి ఘటించి కాంచె నీ
యోజను నెవ్వరుం గననియుజ్జ్వలవేదగిరిత్రయంబు స
ద్రాజి వెలింగె నప్తముషితల్లజలం దొకరుండుగా భర
ద్వాజమహామునీశ్వరుఁడు తామరసాసనకల్పఁ డల్పుడే.

30

శా. భారద్వాజవివిత్రగోత్రమునఁ 1 బాపంభట్టు నా నుండె పి
స్తారోదారయశోదయోదయుఁడు వేదజ్ఞుఁడు విప్రుండు సం
స్కారోపేతుఁడు నాధ్యుఁడుఖరవధగ్రామముఁ డాసూరిక
ధీరుల్ వుట్టిరి మువ్వ రాత్మజులు నాణీయఃప్రభావాధ్యులై.

31

వ. 2 పినుపాటివంశోద్భవు లగు నాపాపంభట్టుకుమారులు జ్యేష్ఠానుక్రమంబుగా ముత్తం
భట్టు కొండుభట్టు బైరాగిభట్టు ననుప్రసిద్ధనామంబులం బడసిరి. వారియందు జ్యేష్ఠుం
డును గుణశ్రేష్ఠుండు నగుముత్తంభట్టునకు బంగారుభట్టు శేషంభట్టు పద్మనాభభట్టు
రామంభట్టు వేంకంభట్టు ననునైదుగురు పుత్రు లుద్భవించిరి. వారు పితృజ్ఞాపరి
పాలనపరాయణులై యొకమత్యసాధాతృత్వాదినద్గుణసంపన్ను లై పురాణేతిహాస

1. “పాపం భాట్లు” అని వ్యవహారము. 2. “పినుపాటి” అని వ్యవహారము.

కథాకథనధర్మాధర్మవివేచనానాథులై బుద్ధిబలభుజాబలసమేతులై మృష్టాన్నభోజన
ప్రియులై ధనాధ్యులై దాతలై పరభయంకిరులై దిట్టలై గ్రామంబునకుం బెట్టని
శోటలై యుండిరి. వారియందు. 32

గీ. సద్మనాభభట్ట సుగుణసద్మ మనంగఁ
బరగుపద్మమ్మ భార్య యై భవసుఖంబు
లొనంగ ధర్మార్థకామముల్ పొనగునట్లు
కనియె నలపెదలక్ష్మయ్య యనెడిసుతుని. 33

క. పెదలక్ష్మయ్యయఁ గుణసం
సద గలమంగమ్మ యనెడిపత్నిం గొని య
భ్యుదయపరంపర లొదవెడి
సదమలదానంబు లెన్నె సలిపెన్ వ్రతియై. 34

క. అతనికి వేంకటరాయఁడు
మతిమంతుం డుద్భవించె మంగమయందున్
సిరిగతులను గని యిట నటఁ
జ్యోతి లేకుండంగ నడచునుచుత్రుఁడుగన్. 35

క. శ్రీవత్ససగోత్రుఁడు చి
ల్లావంశోద్భవుఁడు సుగుణలక్ష్మీతుఁడు లస
ద్భవుఁడు పేకటసుబ్బయ
సానసచరితుండు ధరణి భాసిలుచుండెన్. 36

సీ. అతఁడు వేంకటరాయఁ డతనితనూజను
బేరమ్మ యనుకన్యఁ బెండ్లియాడె
పెండ్లియాడినదాది పెరుగుచు ధనధాన్య
గస్తు సంపద లెల్ల విస్తరిలై
విస్తరిల్లినదాది పినయవిధేయతా
కలితసంతానంబు గలుగఁజొచ్చె
గలుగఁజొచ్చినదాది కలుషహం బై న
నానధర్మాకాంక్ష తారసిల్లె

గీ. తారసిల్లినదాదిగా ధర్మకార్య
ములను జేసెఁ బూర్ణాత్మప్రములకు నడిచె
దోడుసేసిగఁ బేరమ్మ తోడ నడువ
సమలగుణుఁడు వేంకటరాయఁ డవనిసురుఁడు. 37

గీ. ఎట్టికలహంబు లై నను రట్టు లేని
సహనమార్గంబుతోడను జక్క-బటిచి
కష్టముల కోర్చి కృషిచేసి కలిమిఁ బెంచె
బహుళముగను వేంకటరాయబాడబుండు.

౩౫

౩. ప్రశాంతచిత్తుండగు నిరాడంబరుండును వెలనాంబైవ్యాణుండును గరవదిగ్రామ
వాసియు నగువేంకటరాయనికిఁ బండితవంశసంజాతయు ననకూలవతియు వివేకవతియుఁ
బతివ్రతయు దయాశీలయు నగువేరమ్మయం దుత్పన్న మైనసంతానం బాత్మాను
రూపం బై వినయగుణభరితం బై యొప్పారు చుండె. అందు సుబ్బరామయ్య
రంగయ్య లక్ష్మీనారాయణుం డనువారలు జ్యేష్ఠమధ్యమకనిష్ఠపుత్రులుగను వర
లక్ష్మమ్మ సరస్వతమ్మ యశోదమ్మ యనువారలు జ్యేష్ఠమధ్యమకనిష్ఠపుత్రికలుగను
నలరారు చుండిరి. వారియందు లక్ష్మీనారాయణుండు.

౩౬

ఉ. చిన్నతనంబుచుండి నయశీలము గల్గినవాఁడు వర్తనం
బెన్నికఁ గాంచునట్లు పతియింపఁగఁజేసెను దండ్రీ యాతనికి
ఇన్నెలు వన్నెలుం గలిగి చిత్తహరం బగుజ్యోతిషంబునం
దున్నత మైనయాంగమున నుత్తమపాండితి గల్గె వానికి.

40

గీ. అతఁడు బీ. యే. పరీక్ష జయంబుఁ గాంచి
యవల బీ. యెల్. పరీక్షఁ గృతార్థుఁ డయ్యె
సునిశితం బగునాతనిఘనమనీష
కందరానిది విద్వలయండుఁ గలఁడె.

41

క. న్యాయసభలందు మూఁట
జేయుచు వాదంబు లెన్నో చేకొని జయమున్
ధీయుతుఁ డాలక్ష్మీనా
రాయణుండు విశదయశోవిరాజితుఁ డయ్యెన్.

42

చ. అతనికి నన్నివిద్వియల సంతయొ యింతొ ప్రవేశ ముండుటన్
శ్రుతియుగళంబునం దగులుసూరిజనోత్తల సూక్ష్మధర్మముల్
సతము గ్రహించు వాచరణసాధ్యమునేసికొనంగ దాని సం
తతమును యత్నిముం జలుపు ధార్మికవృత్తిసేవ నేయుచున్.

43

క. మాలక్ష్మీనారాయణుఁ
డేలా యలవలుచుకొన్నెనో యింగ్లీషుకలా

శాలలలోఁ జదివెయు వే
దాలసదాచారసరణి దాఁటసినియతిన్.

44

౩. ఆతఁడు బాల్యమునుండియు
మాతాపితృసేవ సేయు మల్లడి గొనఁగి -
నాతతభక్తిశ్రద్ధలు
హతోత్సాహ మయి బంధుజాతము పొగడున్.

45

శా. నానానూనసపర్యలన్ జనని కానందంబుఁ జేకూర్చుచున్
గానన్ రానివి పాత్రదానము లసంఖ్యాకంబుగాఁ జేయుచున్
శ్రీనాథాదిసుపర్వపూజనములన్ జి తంబు శోధించుల
శ్రీనారాయణుపారమార్థికమతిన్ శ్రీమార్థ లగ్నింపన్.

46

శా. దీనానాథుల సంధపంగుల దయాదృష్టిన్ విలోకించి త
ద్దానిన్ బాపెడు సన్నవస్తుములతో ద్రవ్యంబుతో నోర్పుతో
సేనాఁడున్ నిజబంధుసంతతిమనోఽభీష్టంబు లీడేర్చు ల
శ్రీనారాయణత్యాగవై భవము లక్ష్మీణంబు లీక్షింపఁగన్.

47

౪. ఆలక్ష్మీనారాయణః
జేలెను గమలాంబ యనెడియీలుపు గలయి
ల్లాలిని దద్దణగణ మా
ప్రోలు గలసకలజనము పొగడుచు నుండన్.

48

మ. అమలాచారపరాయణాత్మ యగుచున్ బ్రాణేశ్వరున్ గొల్చుచున్
గ్రమమార్గంబున బిడ్డలన్ నడుపుచున్ బ్రాజ్ఞాళిఁ బూజించుచున్
దమసంపన్నులదీచనల్ గొనుచు నాదై త్యారిఁ గీర్తించుత
త్కమలాంబన్ సుగుణాలవాలఁ దగదే ఖ్యాతన్ బ్రశంసింపఁగన్.

49

ఉ. శిష్టకులంబునం బొడమి చిన్నులపెద్దలవన్నె వాసి వి
స్పృహము గాఁగ వర్తిలుచు భారతభాగవతాదు లెల్ల సం
తుష్టిఁ బొందుచుచున్ వినుచుఁ దోరము లై నవిశేషధర్మముల్
కష్టము లేక సంస్మరిని గ్రాలు నహో కమలాంబ ధన్యుయై.

50

సీ. రేపల్లెపురమునం దేపారుబ్రాహ్మణ
వంశంబులం దెల్ల వాసిఁ గాంచె
గౌంశిన్యగోత్రంబు కలఁ డందు నాదినా
రాయణశాస్త్రి నా నవనిదేవుఁ

శన్నపూర్ణకు నాట యగున్న పూర్ణమ్మ
యతనికి భార్య యై యండ నుండి
శన్నగృహమేధి సజనం డాతండు
నిరతాన్నదానంబు సేపు చుండు

11. ఇతిని కొకపుత్రుఁ డుదయించె ననుపమాన
మేఘ గలవాఁడు హూణవిద్యాధికుండు
సకలకక్ష్యలఁ బ్రధముఁ డై జయముఁ గొన్న
రమ్యమతిశాలి వేంకటరామశాస్త్రి.

51

గీ. ఉన్నతస్వాయసభయందు నెన్నఁదగిన
న్యాయవాది వదాన్యుఁడు నాప్తజనుఁడు
వేశాశ్రపురాశాదివిద్యలందు
ర కి గలవాఁడు వేంకటరామశాస్త్రి.

52

వ. అగొల్లపూడివేంకటరామశాస్త్రికి జెల్లెలును నన్నపూర్ణాదినారాయణశాస్త్రిపుత్ర్య
దంపతులకుఁ బుత్రికయు భారద్వాజగోత్రాలంకారుం డగుపినుపాటిలక్ష్మీనారాయణుని
ధర్మపత్నియు సతిధృభ్యాగతపూజాపరతంత్రయు మృష్టాన్నదానకల్పితానేకబ్రాహ్మణ
సంతర్పణయు భర్తృహృదయాహ్లాదకారిణియుఁ బతివ్రతయు సగుకమలాంబయందు
వేంకటరాయశర్మ శ్రీనృష్ణుండు శ్రీరామచంద్రమూర్తి యనుమువ్వరు పుత్రులును
వరలక్ష్మిమ్మ శ్యామలాంబ యిందిరాదేవి హైమవతి సరస్వతి శారదాప్రపూర్ణ
యనునాఱుగురు పుత్రికలును నుదయించిరి. వారందఱును శుక్ల వక్షచంద్రికలచందం
బున గినిదినాభివృద్ధిం గాంచుచు శ్రీమంతంబు లగునామంబుల కనురూపంబు లగు
నడవడికలు గలిగియుండిరి. వారియందు వేంకటరాయశర్మ మాతాపితృభక్తియు
బంధుప్రేమయు నున్నతవిద్యారక్తియు సాధుగుణసంపత్తియు సత్యవచనపరాయణత్వం
బునుం గలిగి యశావనోదయకాలంబునంద వికాసోన్ముఖం బగుమల్లికాపుష్పంబు
చందంబున సుగుణపరిమళఘనమంఘమితీశామండలుండగా నుండు. ఇట్లు విద్యా
సుగుణసంతానసంపదలు తామరతంపర లై యుండ నాలక్ష్మీనారాయణుండు తనకు
సకలసత్కార్యంబులందును జేదోడువాఁదోడుగా నుండుకమలాంబ తోడనడువ ననేక
పర్యాయంబులు సకటంబయాత్రలు సలిపి రామేశ్వరము సేతువు అనంతశయనము
చిదంబరము కఁచి తిరుపతి భద్రాద్రి శ్రీశైలము పంచారామములు పూజగన్నా
ధము గోవర్ధనము గోకలబృందావనము కాళి గయ ప్రయాగ అయోధ్య హోషింగు
బాదు హృషీకేశము మొదలగుపుణ్యక్షేత్రముల కరిగి సేతుసముద్రబ్రహ్మకుండాదుల
యందును దామ్రపర్ణి కావేరీకృష్ణాగోదావరీగంగాసరయుఁ ఘల్లునీతివేణీయమునానర్క

గాదమహాసదులయందును స్నానములు చేసి యధావిధ తీర్థవిధులు నడిపి త్రైదేవతా
చర్చనసేవనపూజరాదులు జరిపి యక్షిణమోక్షసామ్రాజ్యసింహాసనాసాధనం డగు
పరమేశ్వరునికృపాకరబాహువీక్షణంబులకుఁ బ్రాతుం డయ్యె. ఇట్లు నిగ్రహకఠినతాకార్య
ప్రవృత్తుం డగు లక్ష్మీనారాయణుండు శ్రీమదాంధ్రవద్మధురాణాంబనందు బర
దైవతముగా నిరూపింతుం డై నలక్ష్మీనారాయణనిప్రసాదంబు వలన

పెరి

క. పండితసహవాసముతోఁ

గౌండిన్యసగోత్ర యైనకమలాంబికతో

నిండినసంతానముతోఁ

బండినవృద్ధయంబుతోడ భాసిలుఁగాతన్.

పి4

రచయిత

పి సు పా టి సు బ్ర హ్మ ణ్య కా వ్రీ

అ ను బ ం ధ ము

శ్రీమదాంధపద్మపురాణముద్రణమునకుఁ దోడ్పడినదాతలనామధేయాదికము

మ హా రా జ పో ష కు లు

మొత్తము

1116-0-0

శ్రీ వేంకటాచారాజకళాశాలాధ్యక్షులు, నెల్లూరు.

(Inter & B. A. 1952 & 1953)

(Inter & B. Sc. 1954)

284-0-0

రా జ పో ష కు లు

శ్రీ పి. వి. సర్వజ్ఞ మార్కెట్టయ్యుచేద్రబహద్దరువారు, వేంకటగిరి. 250-0-0

శ్రీ శూన్యలక్ష్మి శివరామయ్యపంతులుగారు, B. A., B. L. నెల్లూరు. „

శ్రీ ఇ. సుబ్రహ్మణ్యయ్యపంతులుగారు, B. A., B. L. నెల్లూరు. „

శ్రీ తిక్కవరపు రామిరెడ్డిగారు, నెల్లూరు. „

శ్రీ ఈదరవెంకట్రావుపంతులుగారు, Proprietor, Venkatrama & Co., Eluru. „

పో ష కు లు

శ్రీ బెజవాడి గోపాలరెడ్డిగారు, ఆంధ్రరాష్ట్రప్రధానమంత్రి, నెల్లూరు. 100-0-0

శ్రీ పినుపాటి సుబ్బరామయ్యగారు, కరవది. „

శ్రీ వంక లక్ష్మీనారాయణగారు, నెల్లూరు. „

శ్రీ ములుమూడి లక్ష్మీనరసింహముగారు, నెల్లూరు. „

శ్రీ M. శ్రీవేణుగోపాల్ గారు, B. Sc. వేంకటగిరి. „

శ్రీ వావిళ్ల వేంకటేశ్వరశాస్త్రిగారు, Proprietor, Vavilla Press Madras. „

శ్రీ తల్లా సుబ్రహ్మణ్యముగారు, నేంద్రపురము. „

స హా యు లు

శ్రీ పినుపాటి వేంకటరాఘవయ్యగారు, M. P. కరవది. 50-0-0

శ్రీ పంచాగ్నల యజ్ఞేశ్వరయ్యగారు, నెల్లూరు. „

శ్రీ మతి భాస్కర విశాలాక్షమ్మగారు, వేంకటగిరి. „

శ్రీ జయంతి బుచ్చిరామశర్మగారు, ముక్తిేశ్వరము. „

శ్రీ పైడా వేంకటనరసయ్యశ్రేష్ఠిగారు, పితాపురము. „

శ్రీ నాయని నరసింహారావునాయుడుగారు, B. A., B. L. ఒంగోలు. „

ఉపాధ్యాయబృందము, Taluk High School, Tenali. „

ప్రొత్సాహకులు

ఆంధ్రకేశరి గ్రంథాలయము, నండ్లూరు.

25-0-0

- (శ్రీ) జబావల్లభుల పురుషోత్తముగారు, M. A. విజయవాడ. ,,
- (శ్రీ) చివుకుల కృష్ణయ్యగారు, B. A., L. T. విజయవాడ. ,,
- (శ్రీ) ముప్పి విజయభాస్కరసుబ్రహ్మయ్యకూమార్ గారు, చెన్నపురి. ,,
- (శ్రీ) నోరి రామశాస్త్రిగారు, విజయవాడ. ,,
- (శ్రీ) దివాకరుని అశ్వినారాయణగారు, B. A., B. L. గుంటూరు. ,,
- (శ్రీ) ముల్లపూడి తిమ్మరాజుగారు, తణుకు. ,,
- (శ్రీ) మంత్రరావు సత్యనారాయణరావుగారు, M. A., LL. B. తణుకు. ,,
- (శ్రీ) కొండముది శ్రీరాములుగారు, B. A., B. L. తెనాలి. ,,
- (శ్రీ) కూచిభొట్ల సూర్యనారాయణగారు, B. A. తెనాలి. ,,
- (శ్రీ) పిసిపాటి సత్యనారాయణగారు, రేపల్లె. ,,
- (శ్రీ) ఎద్వాన్, దర్భా వేంకటకృష్ణమూర్తిగారు, M. A. నెల్లూరు. ,,
- (శ్రీ) ధర్మకోట వేంకటసుబ్బయ్యగారు, M. A., BED. నెల్లూరు. ,,
- (శ్రీ) పోల్లూరి హనుమజ్జనకీరామశర్మగారు, B. A. (Hons) నెల్లూరు. ,,
- (శ్రీ) M. S. రాఘవన్ గారు, M. A. నెల్లూరు. ,,
- (శ్రీ) కాసుశేల రామారావుగారు, B. A., B. L. నెల్లూరు. ,,
- (శ్రీ) రెట్టిగంటి పశ్చేష్వరరావుగారు, చిటుతపూడి, ,,
- (శ్రీ) రాడ్ల పల్లి మృత్యుంజయుడగారు, నెల్లూరు. ,,
- (శ్రీ) ప్రభాకరెస్, నెల్లూరు. ,,
- (శ్రీ) డి. వేంకటరెడ్డిగారు, B. A., B. L. నెల్లూరు. ,,
- (శ్రీ) ఓరుగంటి నరసింహయోగిగారు, గంటి. ,,
- (శ్రీ) గొట్టముక్కల వేంకటనరసింహారాజుగారు, అయిభీమవరము. ,,
- (శ్రీ) మతి సుందర మణిరామచంద్రరావుగారు, గూడూరు. ,,
- (శ్రీ) జి. దశరథరామయ్యగారు, నెల్లూరు. ,,
- (శ్రీ) చింతా సత్యనారాయణమూర్తిగారు, నెల్లూరు. ,,
- (శ్రీ) పోకూరు సుబ్బరామరెడ్డిగారు, నెల్లూరు. ,,
- (శ్రీ) దొడ్డ సుబ్బారెడ్డిగారు, వరిగొండ. ,,
- (శ్రీ) వేమరాజు భానుమూర్తిగారు, B. A. ,,
- (శ్రీ) దామా చెంచయ్యగారు, సాయిపేట. ,,
- (శ్రీ) ఉదయగిరి చిన్నసిద్దయ్యగారు, గూడూరు. ,,
- (శ్రీ) నిట్టా ఈశ్వరయ్యగారు, కురుటూరు. ,,

- (శ్రీ) నూకరాజు వేంకటేశ్వరుగారు, చంద్రశేఖరపురము. 25-0-0
- (శ్రీ) ఆర్కాటు వేంకటేశ్వరుగారు, నెల్లూరు, ”
- (శ్రీ) చుండి తిమ్మారెడ్డిగారు, చేజెర్ల. ”
- (శ్రీ) నలుబోలు శ్రీనివాసులురెడ్డిగారు, నెల్లూరు. ”
- (శ్రీ) దొడ్డ వేంకటేశ్వరరెడ్డిగారు, నూర్కాపురము. ”
- (శ్రీ) ముప్పాళ వేంకటసుబ్బరాజుగారు, ముస్తాపురము. ”
- (శ్రీ) సూరి శివరామమూర్తిగారు, సిద్ధవటము. ”
- (శ్రీ) మన్నేపల్లి వేంకటనరసింహరావుగారు, కొమ్మి. ”
- (శ్రీ) జిల్లేళ్ల మూడి రాధాకృష్ణమూర్తిగారు, కింగుకూరు. ”
- (శ్రీ) సింగము నరసారెడ్డిగారు, బసిరెడ్డిపల్లె. ”
- (శ్రీ) పేర్ల మల్లికార్జునరెడ్డిగారు, ఎత్తగుట్ట, ”
- (శ్రీ) గాలి వేంకటసుబ్బరామమూర్తిగారు, కిరేపా. ”
- (శ్రీ) ఇనుకొల్లు వెంకయ్యగారు, కనిగిరి. ”
- (శ్రీ) వంకం తిరుమలయ్యగారు, జమ్మలమడుగు. ”
- (శ్రీ) మేకా ఏనాదినాయుడుగారు, ఎవ్వేరు. ”
- (శ్రీ) చల్లా సూర్యనారాయణశర్మగారు, B. A. B. L. తణుకు. ”
- (శ్రీ) వేదాంతము రాజగోపాలాచార్యులుగారు, విజయవాడ. ”
- (శ్రీ) త్రిపురమల్లు శ్రీరాములుగారు, తెనాలి. ”
- (శ్రీ) వినపాముల సీతారామయ్యగారు, గుంటూరు. ”
- (శ్రీ) జనస్వామి వేంకటేశ్వరశాస్త్రిగారు, తెనాలి. ”
- (శ్రీ) సంకా వీరభద్రయ్యగారు, తెనాలి, ”
- (శ్రీ) సంకా వేంకటేశ్వరుగారు, తెనాలి. ”
- (శ్రీ) చంద్రమాలి సీతారామయ్యగారు, తెనాలి. ”
- (శ్రీ) అద్దేపల్లి శ్రీమన్నారాయణగారు, తెనాలి. ”
- (శ్రీ) కరుగంటి చిదంబరశాస్త్రిగారు, ఒంగోలు. ”
- (శ్రీ) కాంచనపల్లి కనకాంబగారు, విజయవాడ, ”
- (శ్రీ) మదిందిరానిశాంతగ్రంథనిలయము. మూల్పూరు. ”
- (శ్రీ) ఆంధ్ర గీర్వాణవిద్యాపీఠము, కొవ్వూరు. ”
- (శ్రీ) జవ్వాది లక్ష్మయ్యనాయుడుగారు, పెనుగొండ. ”
- (శ్రీ) సరస్వతీగ్రంథాలయము, ఒంగోలు. ”
- (శ్రీ) మాక్ నారాయణం రామమూర్తి ఆచార్యులుగారు, పొన్నూరు ”
- (శ్రీ) సామవేదము శార్వపాణియ్యంగారు, పొన్నూరు ”

- (శ్రీ) సనాతన శై వసమాజ పు స్తకభాండాగారము, ఈమని. 25-0-0
- (శ్రీ) మేఘరి రామనాథ దీక్షితులుగారు, కోట, కర్నూలు. ”
- (శ్రీ) కరుగంటి పెదసత్యనారాయణశాస్త్రిగారు, ప్రొద్దువాడ అగ్రహారము. ”
- (శ్రీ) గొల్లపూడి వేంకటరామశాస్త్రిగారు, B. A., B. L. గుంటూరు. ”
- (శ్రీ) చల్లా ధర్మారెడ్డిగారు, కలువాయి. ”
- (శ్రీ) ఓ.వి. కాశీరెడ్డిగారు, తుమ్మలచెఱువు. ”
- (శ్రీ) డాక్టర్, ఏనుగు సుందరరామరెడ్డిగారు, నెల్లూరు. ”
- (శ్రీ) సారస్వతనికేతనము, వేటపాలెము. ”
- (శ్రీ) రాయసము లక్ష్మీనరసింహారావుగారు, ఒంగోలు. ”
- (శ్రీ) జి. రాఘవాచార్యులుగారు, M. B. B. S. ఒంగోలు. ”
- (శ్రీ) గొల్లపూడి కామేశ్వరశర్మగారు, B. A., B. L. ఒంగోలు. ”
- (శ్రీ) శ్రీరాముని శ్రీనివాసరావుగారు, B. A., B. L. ఒంగోలు. ”
- (శ్రీ) తాకూరు రత్నసింగుగారు, టింబిరు మర్చెయి. ఒంగోలు. ”
- (శ్రీ) భావనారాయణస్వామిదేవస్థానము, పొన్నూరు. ”
- (శ్రీ) ముప్పి వేంకటశాస్త్రిగారు, మచిలీపట్నము. ”
- (శ్రీ) వేణుగోపాలస్వామిదేవస్థానము, మచిలీపట్నము. ”
- (శ్రీ) ధూర్జటి సుబ్రహ్మణ్యముగారు, మచిలీపట్నము. ”
- (శ్రీ) మైలవరపు వేంకటశాస్త్రిగారు, M. A., L. L. B. రాజమండ్రి. ”
- (శ్రీ) ముక్కామల వేంకటసుబ్బారావుగారు, కొల్లిపర. ”
- (శ్రీ) మేరా శ్రీదేవమ్మగారు, విడవలూరు. ”

విషయ సూచి

విషయము	సృష్టిఖండము	పౌరట
సోమహర్షణుఁ డుగ్రశ్రవున కాదేశించుట	,	1
నై మిశారణ్యనామ హేతుకథనము	"	11
ఉగ్రశ్రవుఁడు శౌనకాదిమహర్షులను దర్శించుట	"	2
సృష్టిప్రకారకథనము	"	3
పులస్త్యుఁడు భీష్మునకు సృష్టిప్రకారముం జెప్పుట	"	4
రుద్రజననము	"	9
వక్షోద్ధ్వరవిధానకథనము	"	"
వక్షప్రజాపతిసృష్టిప్రకారకథనము	"	14
ధర్మపత్నీ పుత్రపరిగణనము	"	15
అష్టవసుపరిగణనము	"	"
సకాదశరద్రపరిగణనము	"	"
కశ్యపపత్నీ పుత్రవృత్తాదిపరిగణనము	"	"
ద్వాదశశాదిత్యపరిగణనము	"	"
చతుర్దశమనువృత్తాంతకథనము	"	17
యముఁడు లోకపాలాధిపత్యాదులం బడయుట	"	18
ఆర్షసేయజన్మవృత్తాంతకథనము	"	19
ఇలమహిపాలవృత్తాంతకథనము	"	21
పితృగణవృత్తాంతకథనము	"	25
ఆమావాస్యావై శిష్యకథనము	"	"
వ్యాసజన్మ హేతుకథనము	"	26
శ్రాద్ధపయకథనము	"	28
శ్రాద్ధనిమంత్రణార్హ బ్రాహ్మణకథనము	"	"
శ్రాద్ధనిమంత్రణార్హ బ్రాహ్మణకథనము	"	29
బ్రాహ్మణనిమంత్రణవిధానకథనము	"	"
శ్రాద్ధకాలకథనము	"	"
శ్రాద్ధార్హప్రదేశకథనము	"	31
బ్రాహ్మణసంఖ్యాకథనము	"	32
శ్రాద్ధకాలనియమకథనము	"	"
షష్ఠిత్రధారణకాలనిర్ణయకథనము	"	33
హిరణ్యషష్ఠిత్రపరిగూణకథనము	"	"
హిరణ్యషష్ఠిత్రవై శిష్యకథనము	"	"

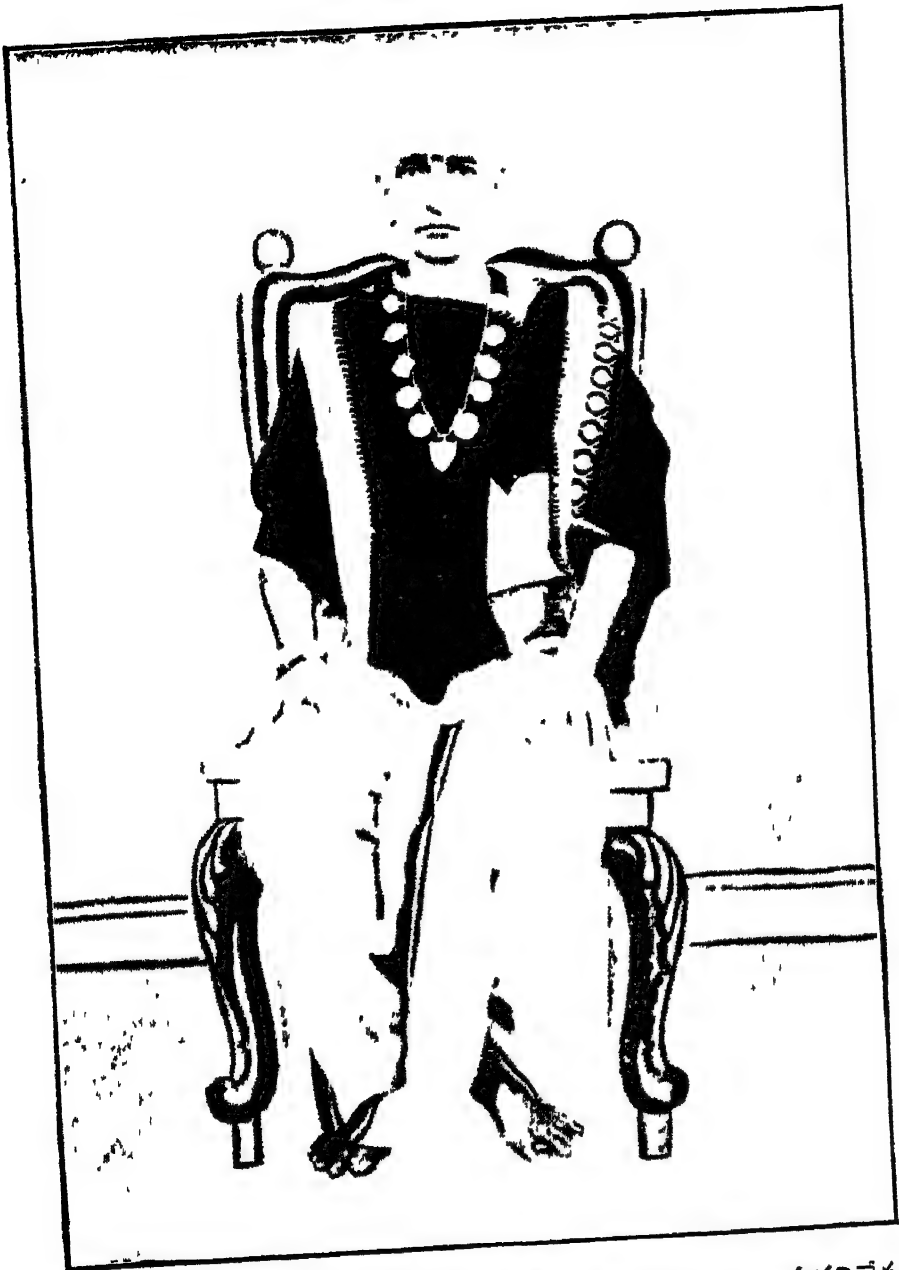
స్వాహాస్వధాకారనిర్ణయవిధానము	“	34
తీర్థనిర్ణయవిధానము	“	35
సామాంతనిర్ణయవిధానము	“	36
సాక్షాత్ప్రతినిధినిర్ణయవిధానము	“	37
అతిథినిర్ణయవిధానము	“	38
బ్రాహ్మణప్రతినిధినిర్ణయవిధానము	“	39
అచమనకాలవిధానము	“	40
ఉపవీతప్రాసాదానిర్ణయము	“	41
శ్రాద్ధభోజనానిర్ణయము	“	42
పితృక్షయపదార్థనిర్ణయము	“	43
పితృభోజనానిర్ణయము	“	44
పరివేషణవిధానము	“	45
అత్యంతస్వర్ణనిర్ణయము	“	46
మధుదానవిధానము	“	47
కర్తృభోక్తృనిర్ణయము	“	48
అర్చనాప్రకారవిధానము	“	49
సంబంధనామగోత్రోచ్ఛారణకాలప్రయోజనవిధానము	“	50
తర్పణకాలనిర్ణయము	“	51
అన్వాహకర్మశ్రాద్ధవిధానవిధానము	“	52
సాధారణపాఠ్యశ్రాద్ధవిధానవిధానము	“	53
వృద్ధిపాఠ్యశ్రాద్ధవిధానవిధానము	“	54
ఏకోదిష్టశ్రాద్ధవిధానవిధానము	“	55
సహింహారణశ్రాద్ధవిధానవిధానము	“	56
సోమవంశవృత్తాంతవిధానము	“	57
తారాచంద్రసమాగమవిధానము	“	58
బుధవృత్తాంతవిధానము	“	59
పురూరవృత్తాంతవిధానము	“	60
రవిమహిమతివృత్తాంతవిధానము	“	61
శార్దూలవృత్తాంతవిధానము	“	62
సూర్యమధుమహిమతివృత్తాంతవిధానము	“	63
శేషవృత్తాంతవిధానము	“	64
సూర్యవృత్తాంతవిధానము	“	65

కృష్ణవృత్తాంతకథనము	55
దేవాసురద్వాదశసంగ్రామసింహాసనము	56
శుక్రుడు తపంబున కరుగుట	57
కృష్ణుడు భృగువత్సీగిరంబు ఘడించుట	58
బృహమహర్షి కృష్ణుని శపించుట	59
శివుడు శుక్రనకు వరంబు లిచ్చుట	60
బృహస్పతి శుక్రాచార్యురూపంబు దాచుట	61
బృహస్పతిశుక్రసంవాదము	62
శుక్రుడు దైత్యులను శపించుట	63
బృహస్పతి దైత్యుల కార్హతమకమును శపదేక్షించుట	64
కర్ణాజ్ఞనపూర్వజ్యుత్తాంతకథనము	65
బ్రహ్మవంశమగిరీకర్తనహేతురీదశము	66
బ్రహ్మహత్యావ్రాయచ్చిత్తకథనము	67
కపాలమోచనతీర్థసింహాసనము	68
పుష్కరతీర్థోత్సాహకథనము	69
పుష్కరతీర్థమాహాత్మ్యకథనము	70
బ్రహ్మ యజ్ఞంబు గావించుట	71
బ్రహ్మ గాయత్రిని భార్యగారి గొనుట	72
విష్ణువు గోపకులమూ దవతరించునట్లు గోవులకు వర మొసంగుట	73
కన్యకుడు విద్యాగినిత్రైబ్రహ్మణగర్వ మాడంచుట	74
సావిత్రి బ్రహ్మదులను శపించుట	75
సావిత్రిబ్రహ్మతరళశనామతీర్థకథనము	76
బ్రహ్మదులకు గాయత్రి వరంబు లిచ్చుట	77
అష్టోత్తరశతబ్రహ్మస్థానామకథనము	78
సావిత్రి బ్రహ్మకడకు వచ్చుట	79
పుష్కరతీర్థమాహాత్మ్యకథనము	80
సరస్వతీవృత్తాంతకథనము	81
సరస్వతి బాడబాగ్నిని సముద్రములో చిడుచుట	82
నందాసరస్వతీవృత్తాంతకథనము	83
అగస్త్యమాహాత్మ్యకథనము	84
ఋషిప్రభుసంవాదకథనము	85
శుక్రవృత్తాంతకథనము	86

విషయము	సృష్టిఖండము	పౌరట
అన్నదానమాహాత్మ్యకథనము	„	104
దమమాహాత్మ్యకథనము	„	105
ఋషులు శపథంబులు చెయుట	„	106
పుష్పవాహనపూర్వజన్మవృత్తాంతకథనము	„	108
పట్టెవ్రతమాహాత్మ్యకథనము	„	110
శ్రవణద్వాదశీవ్రతమాహాత్మ్యము	„	114
భీమద్వాదశీవ్రతమాహాత్మ్యము	„	116
శిశోద్వాదశీవ్రతమాహాత్మ్యము	„	„
వైతరణీద్వాదశీవ్రతమాహాత్మ్యము	„	117
సంవత్సరదీపవ్రతమాహాత్మ్యము	„	118
రోహిణీచంద్రశయనవ్రతమాహాత్మ్యము	„	119
రసకల్యాణిసీవ్రతమాహాత్మ్యము	„	120
నదీత్రిరాత్రవ్రతమాహాత్మ్యము	„	„
తులసీత్రిరాత్రవ్రతమాహాత్మ్యము	„	121
సారస్వతవ్రతమాహాత్మ్యము	„	„
బ్రహ్మాండదానవ్రతమాహాత్మ్యకథనము	„	122
అంగారకాష్టకవ్రతమాహాత్మ్యము	„	„
ఆదిత్యశయనవ్రతమాహాత్మ్యము	„	123
గుడభేన్వాదిస్వరూపకథనము	„	124
లవణాచలాదిస్వరూపకథనము	„	125
సప్తమీవ్రతవిధానకథనము	„	130
అగస్త్యకుంభోత్పత్తిహేతుకథనము	„	133
ఊర్వశీవృత్తాంతకథనము	„	134
కృష్ణాండు నిజాంగనలను శపించుట	„	„
వేశ్యాధర్మకథనము	„	135
అశూన్యతయనవ్రతకథనము	„	137
తటాశవిధికథనము	„	„
సాదవపిధికథనము	„	139
సతీజననవృత్తాంతకథనము	„	140
సౌభాగ్యశయనవ్రతకథనము	„	141
బాష్పలివృత్తాంతకథనము	„	142
నాగతిరహేతుకథనము	„	147

విషయము	సృష్టి కుండము	పాఠము
పంచప్రేతోపాఖ్యానకథనము	”	”
మార్కండేయచిరాయుష్య హేతుకథనము	”	149
అవియోగవాపీవృత్తాంతకథనము	”	150
అజగంధేశ్వరదర్శనము	”	151
శృంగద్రుమాగ్ధానదీక్షేత్రకుచేష్టాకథనము	”	152
క్షేమంకరీవృత్తాంతకథనము	”	153
మహిషాసురోత్పత్తికథనము	”	155
మహిషాసురవధవృత్తాంతకథనము	”	156
క్షేమంకరీస్తవకథనము	”	157
శ్వేతోపాఖ్యానకథనము	”	159
బ్రహ్మదత్తోపాఖ్యానము	”	161
దండకారణ్యవృత్తాంతకథనము	”	162
నానునప్రతిష్ఠావృత్తాంతకథనము	”	164
వేవాసురిసంగ్రామవృత్తాంతకథనము	”	166
సౌర్వాగ్నివృత్తాంతకథనము	”	169
వజ్రాంగవృత్తాంతకథనము	”	172
తారకాసురవృత్తాంతకథనము	”	173
పార్వతీదేహనైల్య హేతుకథనము	”	175
పార్వత్యుత్పత్తికథనము	”	176
నారదుండు హిమనశ్శునికజక వచ్చుట	”	177
నుదనదహనవృత్తాంతకథనము	”	179
పిష్టండు కతికి నరికి బిచ్చుట	”	181
పార్వతీతపోవృత్తాంతకథనము	”	”
పార్వతీస్థాన సంవాదకథనము	”	182
పార్వతీవివాహవృత్తాంతకథనము	”	187
సనాతన జన్మవృత్తాంతకథనము	”	190
అశోకతనూత్పత్తికథనము	”	191
ఆడినికథనము	”	193
బ్రహ్మ పార్వతికి మరల బిచ్చుట	”	194
చింధ్యవాసినీవృత్తాంతకథనము	”	”
అగ్ని శివచీర్యమును గ్రహించుట	”	196
కుమారిస్వామిజననము	”	197

విషయము	సప్తష్టిఖండము	పౌరట
తారకాసురసంహారము	,,	198
హిరణ్యకశిపువృత్తాంతకథనము	,,	201
నారసింహుగడు హిరణ్యకశిపుని వధించు.	,,	202
అంధకాసురదమనవృత్తాంతకథనము	,,	206
పంచాఖ్యానకథనము	,,	207
పుత్రకర్తవ్యవిధికథనము	,,	217
నక్షత్రశాస్త్రగ్రాహణపుత్రవృత్తాంతకథనము	,,	221
శౌగావశ్యకర్తవ్యశాసనకథనము	,,	221
పైన్వాపాశాస్త్రమహాత్మ్యకథనము	,,	222
కాగతాజనచిత్తవృత్తివిధికథనము	,,	227
అగమ్యాగమసప్రాయశ్చిత్తకథనము	,,	229
నిధనాకర్తవ్యవిధికథనము	,,	230
కన్యాదానకన్యావిక్రయధర్మనిదనము	,,	,,
అలోభమాహాత్మ్యకథనము	,,	232
అహ్యాన్యతాంతకథనము	,,	235
అపకరకాగతాచండాల్పవృత్తిహేతునిదనము	,,	237
శాశిత్యతీర్థరాజోత్పత్తికథనము	,,	,,
రుద్రాక్షన్యతాంతకథనము	,,	239
అమలకమాహాత్మ్యకథనము	,,	243
అశ్వత్థమాహాత్మ్యము	,,	244
ప్రథమపూజ్యదేవతానిరూపము	,,	245
హిరణ్యాక్షవధవృత్తాంతకథనము	,,	247
విజయస్తోత్రకథనము	,,	251
గణమృతరాక్షసజన్మవృత్తాంతకథనము	,,	,,
మహిగాతచిరరన్వయావళకథనము	,,	257
భూముగ్ధార్ధకభూత్తోభకాగణజనచిరూపము	,,	,,
నవగ్రహవృత్తాంతకథనము	,,	258
శనిస్తోత్రము	,,	262
దుర్గాపూజామాహాత్మ్యము	,,	264
సప్తష్టిఖండశ్రవణశ్రావణఫలకథనము	,,	269

శ్రీమహీశూరమహారాజాస్థానమహావిద్వాన్ కావ్యకళానిధి ఆశుకవికేసరి
విద్యాభూషణ శతావధాని శ్రీమదాంధ్రపద్మపురాణాదిబహుగ్రంథకర్త
బ్ర. శ్రీ. వి. సు. పా. టి. చి. ద. బ. ర. శా. స్త్రీ. గా. రు.

శ్రీ మదాంధ్ర పద్మపురాణము

సృష్టి ఖండము

సహజహామంతన

దాసీభూతాబ్జజాండ ద్వైపాయనహృ

త్వాసాదనిహరణాంక

భూసురహిత విశ్వసాగ్ర పుషితానాథా.

1

వ. మున్నొక్కసమయంబున నేకాంతంబుగ నాసీనుండు యందునుగ్రశ్రవునిం బిలిచి రోమహర్షణుం డిట్లనియె.

2

—: రోమహర్షణుండు గ్రశ్రవుని కడఁగెను:—

సీ. ఆత్మజ నేను వ్యాసానుగ్రహంబున, నేర్చుకొన్న పురాణనిచయ మెల్లఁ జెప్పితి నీకు నార్జించితివి పురాణ, తత్త్వార్థమును సమస్తమును నీవు దానికిఁ గలుగ సార్థక్యంబు వినిచెద, నొకమాట వినుము మున్నొక్కతఱిని మును లెల్లరును గూడి చని ప్రయాగమునకు, నచటఁ గనుంగొని యచరుగుదుని

గీ. భక్తివినయంబు లొదవంగఁ బ్రణతి చేసి, యనిమిషాచార్య దీర్ఘసత్తాదిధర్మ కార్యము లొనర్ప నర్హతఁ గాంచినట్టి, దేశమును దెప్ప మనుచుఁ బ్రార్థించి రంత.

—: నైమిశారణ్య వామ హేతు కథనము:—

సీ. వారలఁ జూచి బృందారకాచార్యుం డి, ట్లనియె: దపోధనులార వినుఁడు విడువంగఁబడె మహావిష్ణువుచే ధర్మ, చక్రంబు ధర్మరక్షణముకొఱకుఁ దేఱిచూడుం డదె దివ్యరూపముతోడ, నేఁగుచున్నది దెస లెల్ల వెలుఁగ దానివెంట నె పొందు తన్నేమి పడు ధర్మ, దేశంబునం దాప్రదేశమునకు

గీ. నైమిశం బనుసార్థకనామ మొదవు, నచటఁ జేయుఁడు ధర్మకార్యంబు లెల్ల నని వచించి యంతర్ధానమయ్యె నంత, నమ్మహర్షులు చనిరి చక్రమ్మువెంట.

క. చనిచని యయ్యది యొకకా, ననమున నిజసేమి విడువ నైమిశనామం బును జెందె నాప్రదేశము, మును లెల్లరు దీర్ఘసత్తమును జేసి రటఁ.

3

- క. అది లోక సావనం బగు, పడ మచ్చట నెప్పుడును దపస్సులు లోకా
భృదయైకభావపూరిత, హృదయు లగుచు నుండు రరిగి యీ వచ్చటికి. 6
- క. వారలు చేసెడిధర్మవి, చారములం దేని యేని సంశయములు చే
కూరిన నొనరింపుము త, ద్వారణమును నాగ నలడు తత్కాలమునక. 7

— ఉగ్రశ్రవణ శాసకాదిమహద్దలమ దర్శించు :—

- క. పితృపాదపద్మములకున్, నతి యొనరిచి యరుగుదెంచి నైమిశమునకున్
యతులను వీక్షించి నమ, స్మృతి గావించుటయు వార లెంతయుఁ బ్రీతిక. 8
- క. అతనికిఁ జేయందగున, త్కృతు లొనరిచి బ్రహ్మపీఠ మిచ్చి యడిగి త
త్పితృకుశలవార్త నావలఁ, గుతుకము గల్గుటను సృష్టి గూరిచి వినఁగక. 9
- క. సూత కుతూహల మొదలెను, జేతంబున మాకు వినఁగ సృష్టిక్రమమున్
నితండ్రి గడించినప్ర, ఖ్యాతికి మెఱుఁ గెక్కఁ దీర్చు మస్మత్కృతమున్. 10
- వ. అని కోరుటయు రామహర్షణి వారల కి ట్లనియె. 11
- గీ. అజము నిర్గుణ మానంద మద్వితీయ, మప్రమేయంబు పరిపూర్ణ మవ్యయంబు
జ్ఞానము సనాతనము నిరంజనము సత్యమైనబ్రహ్మంబై యుండె సృష్ట్యాదియందు.
- క. దానినె నారాయణుఁ డని, జ్ఞానులు వచియింతు రది ప్రశాంతము పర మే
దేనియు లేనికలంబునఁ. దానె తనకు సాక్షి యగుచుఁ దనరుచు నుండెన్. 13

— పృథ్వీప్రకార కథనము :—

- వ. సృష్టికాలంబు ప్రాప్తించుటయు. 14
- ఆ. స్ఫటికమందు రేఖచందంబునను మరు, భూమియందు జలముపోల్కిఁ బుట్టె
నేరుపటుప రానినారాయణునియందు, వికృతిరూప మైనప్రకృతి యొకటి. 15
- వ. ఆప్రకృతివలన మహత్తత్త్వం బుదయించె. మహత్తత్త్వంబు సాత్త్వికం బనియు
రాజసం బనియుఁ దామసం బనియును ద్విప్రకారంబులు గలిగి త్వక్కుచే బీజ
మావరింపఁబడినట్లు ప్రకృతిచే నావృతం బయ్యె. అమృహత్తత్త్వంబువలన
సహంకారతత్త్వం బావిర్భవించె. అహంకారతత్త్వంబు సాత్త్వికం బనియును
రాజసం బనియును దామసం బనియును మూడువిధంబులు గలిగి మహత్త
త్త్వంబుచే నావరింపఁబడియె. తామసాహంకారతత్త్వంబువలన శబ్దతన్మా
త్రంబు గలిగె. దానివలన శబ్దలక్షణం బగు నాకాశంబు గలిగి తామసాహం
కారతత్త్వంబుచే నావృతం బయ్యె. అకాశంబువలన స్పర్శతన్మాత్రంబు గలిగె.
దానివలన వాయు శ్రద్ధావిల్లి యాకాశంబుచే నావృతం బయ్యె. వాయువువలన
దూషతన్మాత్రంబు గలిగె. దానివలన నగ్ని గలిగి షోణియైచే నావృతం బయ్యె.
అగ్నివలన తపతన్మాత్రంబు గలిగె. దానివలన జలంబు గలిగి యగ్నిచే నావృతం
బయ్యె. జలంబువలన గంధతన్మాత్రంబు గలిగె. దానివలన సర్వభూతగుణాధిక

యగుపృథివి గలిగి జలంబుచే నావృతం బయ్యె. ఆకాశగుణంబు శబ్దతన్మాత్రంబు. వాయుగుణంబు స్పర్శతన్మాత్రంబు. అగ్నిగుణంబు మాపతన్మాత్రంబు. జలగుణంబు రసతన్మాత్రంబు. పృథివీగుణంబు గంధతన్మాత్రంబు. తత్తదవిశేషగుణంబులు మాత్రమే తన్మాత్రంబు లవం బరగు. సంక్రాంతగుణంబులు విశేషగుణంబులు.

16

గీ. ఆకాశము వాయు వగ్నియు నప్పు పృథివి
యనుమహాభూతపంచకంబును సమాన
మగును గాని క్రమమ్ముగా నధిక మగుచు
నొప్పు నొక్కొక్కదాని కొక్కొక్కగుణము.

17

సీ. అబరంబునకు శబ్దంబు వాయువునకు, నదియు స్పర్శంబును నవలమునకు
నవి రెండు రూపము నప్పున కవి మూడు, రసమును బృథివికి నెనఁగు చుండు
నవి నాలుగును గంధ మైదును నాగుణం, బులయం దఖలభూతములును నిలుచు
నమముగా నవి యున్న సామ్యంబు వైషమ్యమందె నేనియుఁ బ్రళయంబు గలుగు

గీ. నానుపూర్వముగను నుదయమును నాశ
మును ఘటిల్లుచు నుండు నాగోనములకును
నలవి గా నవి యిట్టి వం చన సచింత్య
భావములు తర్కమునకు లోబడవు గాదె.

18

వ. అట్లు భూతాది యగుతామసాహంకారతత్త్వంబువలన భూతతన్మాత్రసృష్టి యేర్పడియె. శ్రోతత్వకృత్కుర్జహ్వప్రమాణంబు లనుజ్ఞానేంద్రియంబు లైదును వాక్పాణిపాదపాయూపస్థంబు లనుక ర్మేంద్రియంబు లైదును బుద్ధిప్రాణంబులును రాజసాహంకారతత్త్వంబువలనం గలిగె. ఇంద్రియాధిష్ఠాన దేవతలును మనస్సును సాత్త్వికాహంకారతత్త్వంబువలనం గలిగె. నానావీర్యంబులును బృథగ్భూతంబులును నై యుండునవి యన్నియును సంఘీభావంబు లేక సృష్టి సమర్థంబులు గామింజేసి నారాయణాధిష్ఠితంబు లగుచుఁ బరస్పరాశ్రయంబు లై సంఘీభావముం జెంది ప్రకృత్యనుగ్రహంబున హైమాండంబు నుత్పాదించె. నారాయణునినాభిపద్మంబు యయ్యండంబు గా నయ్యె. అయ్యండంబు నారాయణాధిష్ఠితం జై బుద్ధుద్రాతాయం బగుచు సహస్రవర్షంబు లుదకమం దుండి క్రమంబుగా వృద్ధిం జెందె. సచరాచరంబు లగుప్రపంచంబు లన్ని యును నారాయణాధిష్ఠితంబు లై యాయండంబునం దుండె. తదంతర్యామి యగునారాయణుండ రజోగుణధరుం జై బ్రహ్మహంబున సకలప్రపంచంబులును సృజియించుచు సత్త్వగుణసమన్వితం జై రామాదిహంబులు వడసి జగద్రక్షణంబు చేయుచుఁ దమోగుణసహితం జై దుద్రహంబు వడసి జగల్లయంబు గావించు చుండు. ఇంతకును,

19

- క. నారాయణుఁ యొక్కఁడై పే, శ్వేతను విశ్రుతికి నెక్కి సృష్టిస్థితిసం
హరకరుఁ డగుచు జగదా, కారధరుం డగుచు నుండుఁ గలకాలంబున్. 20
- వ. వినిర్మలం బగువర్షణంబునందు బింబంబు సుద్ధంబుగాఁ గనంబడునట్లు సర్వజ్ఞం
డుచు సర్వశక్తియును నగునారాయణనిమహిమంబు పుణ్యలోకంబులందును
బుణ్యక్షేత్రంబులందును బుణ్యపురుషులందును స్పష్టంబుగాఁ గానంబడుచుండు.
- క. అని వచియించుటయును నా, మును లానందాభ్యయంబు మునుఁగుచు నుండక
గనుఁగొని మరలను నీవిధి. వినిపింప నొడంగ నవలివృత్తాంతంబున్. 22
- సీ. విప్రపుంగవులార వినుఁడు ధన్యుడు మున్ను. నెతివర్సంబు లదృఢతము గాఁగఁ
జలుపుచుఁ ద్రిపవణన్నానంబులను హరి, ద్వారగంగాతీర్థవాసయందుఁ
గావించుచును బితృసేవ ధ్యానించుచుఁ బుష్కలస్వరూపు భావమందు
నియతేంద్రియం డయి నియమంబుతో నుండఁదన్నిష్ఠ కజాడు సంతసము నొంది
- గీ. యతనియభిలాష మీదేవు నాత్మతనయుఁ, డగుపులస్త్యున కానతీయంగ వతడు
శీఘ్రముగ వచ్చి ిష్టునిచెంత నిలిచి, తెలుపు మభిలాషమును వత్స తీర్తు ననియె.
- వ. అనవుడు భిష్టుఁ డున్నీలితనయనుండై పురస్థితం డగునమృహాసీయని ఏతీంచి
సాష్టాంగనమస్తానంబు గావించి వాద్యంబును బాలాశపాత్రంబుచే బయోమిశ్రిత
దూర్వాక్షతకుసుమకుశస్ప పదధితాద్రయవహపాష్టాంగార్ఘ్యంబును నొసంగి
బ్రుసిపై నిం గూర్చుండఁజెట్టి యిట్లనియె. 24
- సీ. స్వామి యెవ్వఁడు సృష్టి సలిపెఁ ద్రిమూర్తుల, బంచభూతములఁ బ్రపంచములను
రవిచంద్రి లెట్టు లేర్పడి రెట్లు సప్తర్షు, లును బ్రజాపతులును జననమైరి
దేవదానవు లెట్లు లావీర్భవించిరి, జన్మింప గలిగి రేచాయ నరులు
పురములు పర్వతంబులు గాననములును, బక్షికిటాదు లేవగిదిఁ బుట్టె
- గీ. సంతయు సవిస్తరంబుగా నానతిమ్ము, వినంగ వేడుక జనియించె మనములోన
నాపుడుంబుల స్త్యుడేకాగ్రభావుఁ డగుచుఁ, గన్నులనుమూసికొనిక్షణకాలముండి.
- : పుణ్యస్థలంబు వేద్యవసు సృష్టిప్రకారముం దెప్పట —
- గీ. సర్వమును గుర్రైతింగి ప్రసన్నముగను, దెలిచి కన్నుల శీఘ్రునిఁ దేజిచూచి
యనఁఖు నీ వడిగినవిషయంబు సకల, జనులను నెఱుంగఁ దగినయంతంబ చూపె.
- సీ. వినుము సృష్టికిఁ బూర్వమున నొక్కనస్తువె, కలదు దానికి లేదు కారణంబు
నామరూపగుణప్రణాశాభివృద్ధులఁ, బూర్వాపరవిభేదములును లేవు
పరమాత్మ నాఁగను బ్రహ్మంబు నాఁగను, శాస్త్రంబులం దది ఛాటఁబడియె
దానిలో నవ్యక్త మైవమాయ యొకండు, సంభవించుటఁ దత్రస్సక్తివలన
- గీ. వదియె త్రిగుణంబులను జెంది యజుఁ డవంగ, విష్ణు వనంగను హరుఁ డన వెలసి తాన
సృష్టిరక్షణలయముఁ జేసికొనుచుఁ, గడపుచుం డె యుగమ్ములు గల్గుములును.

9. అదియె పృథ్వియు జలమును నదియె యదియె
యగ్నియును మాదతంబును నదియె యదియె
యాకాశంబును నదియె చరాచరంబు
లన్నియును దానికంటె నస్యంబు లేదు.

28

క. తనకంటె మొదట భిన్నం, బనునదే లే కునికిఁ దానె యన్నియు నగుచున్
బానరుచుచుఁ దానె యన్నియుఁ, గనుఁగొన నస్యంబు నదియె కడకన్ మిగులున్.

గీ. అనుటయును దేవ నిర్గుణంబై నవస్తు
వెట్లు సృష్టి యొనర్చెనో యెఱుంగఁ జెప్పెను
యని సవినయముగను ధన్యుఁ డడుగుటయును
నిచ్చులో మెచ్చుచుఁ బులస్త్యుఁ డిట్లు లనియె.

30

గీ. అనఘ సర్గాదు లన్నియు నాత్మభావ, శక్తులె మఱిండు గావు సంశయము లేదు
భావశక్తి లచింత్యప్రభావయులేము, అనుట కీయదే గొప్పసాత్వంబు చూపె. 31

గీ. అట్టిపరమాత్మ యక్రియుం డయ్యు నగుచుఁ
డయ్యుఁ దనయందు స్ఫురియించినట్టిమాయ
కతనఁ గలిగినసృష్టికిఁ గర్త యయ్యెఁ
గర్తయును గారణంబును గాఁ డతందు.

32

గీ. అట్లు పరమాత్మ కర్తృత్వ మంది సృష్టి, నేయ ధ్యానించుచుండంగఁ జిత్తమందు
జగగమస్థావరము లెల్ల సంభవించె, నేర్పడియె దేశకాలంబు లెల్లలట్లు.

33

క. జనియించె నధోలోకము, లును నరలోకమును మూర్ధ్వలోకములును ద
ద్వినియోగార్హ పదార్థము, లును లే కుండంగ నొక్కలోపం జేసిన్.

34

వ. అట్లు ప్రభవించినవారల కెల్లరకును స్వస్వమానంబులచే నాయవు శతవ్ష పరి
మితంబు గా నిర్ణీతం బయ్యె. ఆయ్యది పరం బనియుఁ బరార్థం బనియుఁ బరా
ర్థార్థం బనియుం బరగె. పంచదశనిమేషంబులు కావ్య యనియు ముప్పదికావ్యలు
కిల యనియు ముప్పదికిలలు ముహూర్తం బనియు ముప్పదిముహూర్తంబు
లహోరాత్రం బనియు ముప్పదియహోరాత్రంబులు పక్షద్వయాత్మకం బగు
మాసం బనియు ద్వాదశమాసంబులు సంవత్సరం బనియు శతవర్షంబులు సంధ్య
యనియు శతవర్షంబులు సంధ్యాంశం బనియు సంధ్యాసంధ్యాంశంబులనడుమ
నుండుకాలంబు యుగం బనియు నిర్ణీతం బయ్యె. యుగంబులు గృతత్రేతా
ద్వాపర కలినామంబులతోడం బ్రసిద్ధంబు లయ్యె.

35

సీ. అందు దివ్య పత్ర స్సహస్రాబ్దములు చతు, ష్పాదధర్మ మధర్మపాద మొకఁడు
వర్ణాశ్రమాచారవర్తనంబును వేద, ధర్మసంరక్షణతత్పరతయు

- సత్యశౌచదయాదిసద్గుణంబులు గల్గి, కీర్తితం యెప్పుడు గృతయుగంబు
త్రిసహస్రదివ్యాబ్జదీపితంబు త్రిపాద, ధర్మపాదద్వయాధర్మయుతము
- గీ. లోభలేశానుబంధవిలు ప్రవర్ణ, ధర్మకర్మలవంబు త్రేతాయుగంబు
ద్వాపరయుగంబు ద్విసహస్రదై వవర్ణ, ధర్మపదయుగపత్రయాధర్మయుతము. 36
- గీ. ఏకదివ్యసహస్రాబ్జ మేకపాద, ధర్మయుతము చతుష్పదాధర్మయుతము
కలియుగం బది యొకక్షణకాల మేని, చేకుటఁగనీదు ప్రజలకుఁ జిత్తశాంతి. 37
- సీ. అన్మృతవాదులును సహంకారయుతులును, బ్రభ్రష్టసాహార్దబంధనులును
ఒరచారపరధనహరణబోలుదును దు, రాచారపరులును నాస్తికులును
దేవతాబ్రాహ్మణదేవపూరితులును, దుర్భాషులును వేదమూషకులును
గ్రోధనులును దాంభీకులును భూతదయావి, వర్జితులును శౌచవర్జితులును
- గీ. వర్ణధర్మవిహీనులు వంచకులును, నీతిబ్రాహ్మ్యలు లోభులు పాతకులును
దామసగుణప్రధానులు గాముకులును, గతినమతులును నుందురు కలియుగమున.
- గీ. స్వైరవృత్తియు నాశ్రమవ్యత్యయమును, సాహసంబును బ్రబల మై సంభవించు
వర్ణసం దేహమును బ్రజావర్ణమందుఁ, గలియుగాంతంబు గాఁబోవు కాలమందు.
- వ. అట్టియేకసప్తదివివ్యయుగంబు లొక్కమన్వంతరంబు. దివ్యయుగసహస్రంబు
మానవుల కొక్కకల్పంబు. అట్టికల్పద్వయంబు బ్రహ్మ కొక్కయహోరాత్రంబు.
అయ్యహోరాత్రంబులోఁ బగలు జగత్సృష్టియును రాత్రి జగత్ప్రళయంబును
జరుగు చుండు. బ్రహ్మదేవునియహస్సులోఁ జతుర్దశమన్వంతరంబులును దివ్య
యుగసహస్రంబునుం గడచు. 40
- గీ. అమృహాత్ముడె వేదజాలమ్మునుండి, శబ్దములు గొని సురలకు శేమధనులకు
నాధికారికమూర్తుల కందఱును, నామకరణంబు లొనరించె నయ మెఱింగి.
- గీ. జాతులును జాతులకుఁ దగ్గచందమునను
గుణములును గర్మములును శేకూర్చె నతఁడె
యాతనికిఁ గాక యితరుల కలవి యగునె
గహనములవంటి ధర్మసూక్ష్మముల నెఱుంగ. 42
- గీ. అతఁడె కల్పాంతములయందు నఖిలసృష్టి
ప్రళయమును జెందునప్పు డప్పగిది మరల
సర్గ మొనరిండు చుండు లేశంబు గూడఁ
గలుగవండ వ్యత్యాస మొకంట నేని. 43
- గీ. ఇప్పటికి నన్నికల్పంబు లేఁగవయ్యె
జేఁగ నున్నతొ కల్పంబు లెన్ని యింక

వాస్తవము చెప్ప దక్షుఁ డెవ్వఁడును లేఁడు
సర్వమున కాలఁ జొక్కఁడె సాక్షి చూపె.

44

- సీ. అఖిలలోకానుగ్రహపేక్షచే యజ్ఞ, సంభార మొనగూర్చు న్నైవ తలఁచి
సాత్త్వికధ్యాననిష్ఠను నున్నతఁడే బుట్టి, రతనియాస్యమునుండి యవనిసుడులు
సలుపు చుండఁగ రాజసధ్యాన మొదలిరి,క్షత్రియు లతనివత్తుంబుచుండి
తామసధ్యానంబు తత్పరత్వముతోడఁ, గావించు చుండిఁకాలమందు
- గీ. నతనియూరుద్యయమునుండి యద్యు లతని, పాదములనుండి శూద్రులు ప్రభవమైరి
దాన సత్త్వాదిగుణములద్యవములయ్యె, గ్రమముగనుబ్రాహ్మణాదివర్ణములకెల్ల.
- గీ. తెలిసికొనుచును మంచి చెడ్డలనుజనులు తత్త్వము నెఱుంగనతఁడెవేదములనొనఁగె
వానివలననే యాత్మవిజ్ఞాన మొదవి,ధన్యతను జెందు చుందురు ధర్మరతులు. 46
- గీ. కొందఱుప్రమాణముగనునై కొనకయట్టి, వేదములఁగామలోభాదివిహతులగుచుఁ
బట్టువడి ఘోరసంసారబంధమందుఁ, గొట్టుకొను చుందు రంత గన్పట్ట కునికి.
- గీ. యజ్ఞములు చేసి దేవతాప్రాయనంబు, నొనరుచుటకుఁ జాతుర్వ్యమును సృజించె
నప్పితామహుఁ డమరులు హవ్యతృపు, లగుచు వర్షంబు నిచ్చువా రగుటఁజేసి.
- గీ. అదియునుం గొక దేవతాప్రాయనమున
స్వర్గమును మోక్షమును గూడ సంఘటిల్లు
దాని నెఱిగియె ధర్మజ్ఞు లైనవారు
సలుపు చుందురు యాగముల్ సంతతమును.

49

- గీ. అధ్వారార్హత లేకుండునట్టివారు, యజ్ఞములు చేయఁ జాల కన్నట్టివారు
జన్మములు సల్పువారికి సాయపడుచు, నందుకొను చుండ్రు వారుగొన్నంత ఫలము.
- వ. మఱియును వ్రీహియవగోధూమాణుతిలప్రియంగుకోవిదారకోరదూషమాషముష్ణ
మసూరనిప్పావకుళుత్థాథకశణచణక సతినక శ్యామాకసీవారజర్తిలగవేధుకాది
వివిధసస్యంబులును సనేకగ్రామ్యారణ్యోషధులును యజ్ఞోపకరణంబులుగా
సృజియింపబడియె. ప్రాజాపత్యస్థానంబు బ్రాహ్మణులకును నైంద్రస్థానంబు
క్షత్రియులకును మారుతస్థానంబు వైశ్యులకును గాంధర్వస్థానంబు శూద్రులకును
బ్రహ్మస్థానంబు సన్నాత్యులకును నమృతస్థానంబు యోగులకును ఋషిస్థానంబు
సప్తర్షులకును దత్తద్గోహస్థానంబులు చంద్రాదిత్యాదిగ్రహంబులకును దామి
ప్రాంధతామిస్రరౌరవమహారౌరవకాలసూత్రాసిపత్తాదిఘోరనరకస్థానంబులు
జీడధర్మదూషకులకును యజ్ఞ వ్యాఘాతకారులకును న్యధర్మత్యాగులకును సృష్టం
బులయ్యె. మఱియును భృగువులహక్రత్వంగిరోమరచిదతాత్రివసిష్ఠులు బ్రహ్మ
మానసపుత్రులుగా నుత్పన్నులైరి.

51

- సీ. అక్షునకు సకలలోకాదవతను మైన, క్రోధంబు గలిగె నాక్రోధమునను
 నశిధయంకరముగ నజనిలలాటంబు, నుండి మహాజ్యోతి యుద్భవించె
 నుదయించె నాజ్యోతినుండి యుద్భవ మైన, యర్ధనారీసరవ్యక్తి యొండు
 దాని నీక్షించి విధాత యాతర్థాన, మయ్యెను విభజింపు మాత్మీ ననుచు
- సీ. నంత నాయూర్తి పురుషుల నంగనలను, వివిధవర్ణాకృతులతోడ వేలపటిచె
 నపుడు వారల కాధిపత్యంబు నడసి, తనరె న్వాచుంభువుం డనుచునువు మొదట.
- గీ. అట్లు తనరి స్వాచుంభువుం డాత్మసతిగఁ బడసి శతరూప యగుచోక్క పడఁతినామె
 యందు నుత్తాసపాదప్రియప్రతులను, నాది నాకూతిని బ్రసూతి నచలఁ గనియె.
- గీ. కొనియె రుచి యాత్మసతి గ నాకూతిఁగొనియె, దత్తుండు ప్రసూతినిజకరేత్రంబుగాఁగ
 రుచికి నాకూతికిని గుమాడుం డొకండు, గలిగె యజ్ఞహ్వయంబుచే నలరువాడు.
- వ. ఆయజ్ఞునకు దక్షిణ యచునిజాంగనయందు యాములను ద్వాదశాశ్టజులను
 దక్షునకఁ బ్రసూతియందు శ్రద్ధలక్ష్మీ ధృతి పుష్టి తుష్టి మేధ క్రియ బుద్ధి లజ్జ
 వపువు శాంతి సిద్ధి కీర్తి యనుత్రయోదశ జ్యేష్ఠతమాజులను ఖ్యాతి శాంతి
 సంభూతి స్మృతి ప్రీతి తమ సన్నతి యనసూయ యూర్జ న్వాహ స్వధ యను
 నేకాదశకనిష్ఠతమాజులను నుదయించిరి. అందు దక్షుని జ్యేష్ఠకుమారికలను
 ధర్మండును గనిష్ఠకుమారికలను గ్రమంబుగా భృగువు భగండును మరీచి
 యును నంగిరుండును నేనును బలహండును గ్రతువును నత్రియును వసిష్ఠుం
 డును వహ్నియును బితరలును ధర్మవత్సులుగాఁ గ్రహించితిమి. భృగుండు
 ఖ్యాతియందు ధాతృవిధాతృ లనుదేవయుగ్మంబును లక్ష్మీ యనుక స్యకనుం
 గనియె. ధర్మండు శ్రద్ధయందుఁ గాముని లక్ష్మీయందు దర్పంబును ధృతియందు
 నియమంబును బుష్టియందు లోభంబును దుష్టియందు సంతోషంబును మేధ
 యందు క్రియను గ్రియయందు దండంబును బుద్ధియందు బోధంబును లజ్జయందు
 వినయంబును వపువునం దాత్మజుని శాంతియందు తేమంబును సిద్ధియందు
 సుఖంబును గీర్తియందు యశంబును నపత్యంబులు గాఁ గనియె. ధర్మపుత్రుం
 డగుకాముండు నందియందు హర్షం బనునపత్యముం బడసె. ఇంక నధర్మండు
 హింస యనుభార్యయం దవృతం బనుతనయుని నికృతి యనుక స్యకనుం గనియె.
 అనృతంబునకు భయంబును నికృతికి నరకంబును నుత్పన్నంబు లయ్యె. భయ
 నికృతులకు మాయావేదనలు జన్మించె. మాయకు మృత్యువును వేదనకు దుఃఖం
 బును రౌరవాదులుం గలిగె. మృత్యువునకు వ్యాధిజరాశోకతృష్ణాక్రోధంబు
 లుదయించె. అధర్మసంభవంబు లన్నియును దుఃఖపేతువులుగను ధర్మ
 సంభవంబు లన్నియును సుఖపేతువులుగను నేర్పడియె.

—: పద్య రచన ము :—

గీ. ధ్యాన మొనరించు చుండంగ ధాత యాత్మ
సదృశుఁ డైనకుమారుండు జననమొంద
నుద్యమించి తదంకంబునుండి యొక్కఁ
దేడ్డుచును బెద్దగను బయవెత్తఁ దొడఁగె. 56

గీ. అంతటను ధ్యాన మొకక్షణ మాఁచి స్రష్ట
యేల యేడ్చెదు వల్ని నా కెఱుంగఁ జెపుమ
యదుడఁ బే ర్చెట్లు మిపుడు నా కనుచు నాతఁ
దడుగుటయు బ్రహ్మ రుద్రుడ నైతి వనియె. 57

అ. అంతఁ గొంతడాక నాఁగి యాడుదుఁడు, మరల మరల నేడుమాటు లేచి
నాతఁ దట్టు లేడ్వ నైనకారణమును, చెలిసికొని యజుండు తేలపడఁగె. 58

ప. రుద్రుడనకు భవుం దనియు శక్తుం దనియు నీకామం దనియు శివుం దనియు
బ్రహ్మపతి యనియు భీముం దనియు మృగుం దనియు మహాదేవుం దనియు నామ
కరణంబు లొవర్చి దక్షప్రజాపతియనుత యగునదిని భార్యగా నొసంగి
యభాక్రమంబుగ సూర్యజలమహివహ్ని వాయుకాశదీప్తిత్రాహ్మణసోమ
లను శరీరములుగను వారలకు సువర్చలోహవికేళిస్వాహాశివాదేశదీక్షారహి
ణులను భార్యలుగను శనైశ్చరశుక్రలోహితాంగమనోజవస్వధాన్మందసంతాన
బుధులను బుత్రులుగను నేర్పజచి యంతర్ధానంబు నొందె. 59

గీ. అంత రుద్రుడు దక్షునియందుఁ గలిగి, పట్టికోపంబునను దనయలివ యైన
సతి గతించుటయును హిమాచలకమారి, యైనగొరిని గోరి పెండ్లాడె మరల. 60

క. జని చెప్పటయును భీష్ముడు, విని మోదము నొంది నాకు వినిసింపుము ద
క్షునిదూఁద నేలపుట్టెనొ, కినుక సతికి నెట్లు లామె కెడఁగె దేవా. 61

ఫ. అని యదుగుటయుఁ బులస్త్యుం డిట్లనియె. 62

—: దశవర్ణ రచన కథన ము :—

సీ. మున్ను గంగాద్వారమునయజ్ఞ మొనరింపఁ,దలఁచిదక్షుండుమహాత్మాహమువను
నాహ్వనములు పంప నడుదెంచి రెల్లవా, రలుఁ బరివారవర్గములతోడ
వపుడు దక్షుడు వారి కందఱును దత్త, దర్శనారవముల నాచరింపె
వంతట వద్వరప్రసంగ మొనరించు, నట్టిమూర్తంబు సంప్రాప్త మయ్యె

గీ. నట్టిరతి సారకుండు బ్రహ్మ యయ్యె హాత
యయ్యెచు వసిష్ఠుఁ డుద్ధాత యయ్యె ధిమఁబు
దయ్యె వద్వర్ష వంగిరుం దయ్యె జుక్తి
యజ్ఞ కక్షకుండు నెవ్వఁ డయ్యె బ్రహ్మ. 63

గీ. అంతటను హూయమానంబు లగుచు నగున్

లాహుతులు గొన జ్వహ లల్లాడ్చు చుండ
విధియుతంబుగ ఋత్యజుల్ వేల్చు చుండ
జూపలులు గన్ను లార్పక చూచు చుండ.

64

క. ఆవైభవ మంతయుఁ గని, భావమున నాఁపరానిబహుపరితాపం

బావహిలఁ దండ్రి యుండిన, తావలమునకు సతి వచ్చి తా నిట్లనియెన్. 65

గీ. అప్పు నీ కొక్కమాట నే జెప్పఁ దలంచి, యరుగుదొంచినదాన నీదరికి నిపుడు
నిఖిలవిషయంబు లెఱిగిననీకు నేది, యేని వచియించుటకును నే నెంతదాన.

సీ. అరుదెంచె హంసవాహనము నాఁగొహించి, సావిత్రితోఁ బద్మసంభవుండు
చనుదొంచె దార్శన్యవాహనము నధిష్ఠించి, లక్ష్మితో శ్రీవత్సలాంఘనుండు
నైరావతారూఢుడై శచీదేవితో, వచ్చెను దేవతావల్లభుండు
తోఁతెంచె ధూమార్ణవతోడ వాహద్విష, ద్వాహనం బెక్కి వైవస్వతుండు

గీ. వచ్చె వరుణుండు సూర్యుండు వచ్చె నిరృతి. వచ్చె ననిలుండు వచ్చె వైశ్వానరుండు
వచ్చె దారాధినాథుండు వచ్చె గిన్న, రేశ్వరుండు వచ్చె వచ్చె యశ్లేశ్వరుండు.

క. వచ్చిరి మనువులు వసువులు, వచ్చిరి వచ్చిరి సుపర్వవైద్యులు నాగుల్
వచ్చిరి యక్షులు వచ్చిరి, వచ్చెను విద్యాధరాదివర్గం బెల్లన్.

68

క. వచ్చె బృహస్పతి శుక్రుండు, వచ్చెను వచ్చెను మహర్షి వర్గం బెల్లన్
వచ్చిరి దేవత లెల్లరు, వచ్చిరి దైతేయ లెల్లవారును గంట.

69

క. వచ్చిరి సకలపురంధ్రులు, వచ్చెను దత్పతిసుతాదివర్గం బెల్లన్
వచ్చెను దేవద్రుమములు, వచ్చెను సురధేను వాత్సవత్సంబులతోన్.

70

క. వచ్చెనొ వర్ణాశ్రమములె, యచ్చుగ రూపములు దాల్చి యనుచందమునన్
వచ్చెను ఊతుర్వర్ణము, వచ్చెను సక్షత్రగణము వచ్చె గ్రహంబుల్.

71

క. వచ్చిరి భగినీభర్తలు, వచ్చిరి భగినులును వారివారిబలఁగముల్
వచ్చెను సపరిజనంబుగ, వచ్చెను మన కున్న బంధువర్గం బెల్లన్.

72

క. వచ్చె వనస్పతు లెల్లను, వచ్చెను నదు లెల్ల వచ్చె వారిధు లెల్లన్
వచ్చెను కైలము లెల్లను, వచ్చెను ద్రైలోక్యభూతవర్గం బెల్లన్.

73

క. అరుదెంచినవారల కె, ల్లరకును బహుగౌరవంబులను జేసితి నీ
వరసి తగినట్టు లందఱు, బరితోషము నొంది నిన్నుఁ బ్రస్తుతి సేయన్.

74

గీ. అంతయును మంచిదియె కాని యఖిలలోక, నాయకుండగునాప్రాణనాథుఁడొకఁడు
రానికతమున సర్వంబు లేనియట్లు, కానఁబడు చున్నయది నాకుఁ గనుఁగొనంగ.

క. తెలియక చేసితి యీపని, తెలిసియె చేసితివా నాకుఁ డేలపడంగఁ
దెలుపుము నలుపురిలోపల, దలయెత్తికొనంగ లేనిదాననె యెత్తిన్.

76

- గీ. తండ్రి యససూయయును నరుంధతియు రమయు
శచియు సావిత్రియును నున్నచాయ నిచట
మానసోత్సాహ మొడవంగ నేను గూడ
ధవునితో నుండనలసినదానఁ గానె. 77
- క. అని శిరము వంచికొనుటయుఁ, గనుఁగొని దక్షుండు పత్న కాణము పచిం
తును హరుని బిలువకుంటకు, వినుము వినినమీఁద నీకె వెగటు జనించుక. 78
- క. ఇది యొకయవమతి యనుకొని, యడవద చెందకుము తల్లి యల్లునిహుపుక
బదుగురును జూచి నవ్విస, నది నీకును నాకుఁ గూడ నవమతి గాడే. 79
- క. కరిచర్మముఁ దాల్చి దిగఁ, బరుఁ డయి కొని హస్తమునఁ గవాలము నల్లుం
డరుదేర యజ్ఞ వేదికి, శిరమెత్తుకొనంగ నాకుఁ జెల్లునె సభలోక. 80
- క. మేనను శృశానభస్మము, గాఁబడుచుండ జడలు గట్టినతలతో
మానిని యమంగళముగను, రా నొప్పునె యల్లుఁ డైనఁ గ్రహవేదికకుక. 81
- క. ఘన్నగములు భూషణములు, జన్నిద మహిరాజు చిచ్చు చక్షువు కైతుం
బన్నము శృశానవాసము. కన్నియ యివి యెల్ల లోకగర్వములు సుమీ. 82
- క. వరలక్ష్మీ నొకఁడు గొనియెను, గరితరగంబులను గొనె కొకం జంబుధిలో
గరళముఁ గొనె మాయల్లుడు, పదులు వినక జెప్ప సిగ్గు వాటిలు మదిలోక
- క. కావునఁ బదుగురుఁ జేరెడి, తావున నాయుగ్రుఁ డుండఁ దగ దనుబుద్ధిక
రావింపనైతి నిచటికి, నీవిధునిఁ గుమారి కడవ నేరుతుమె విధిక. 84
- క. పతు లైనను సతు లైనను, సుతు లైనను బూర్వకర్మచోదనవలనక
జతపడు చుందురు దానికి, వెత చెందఁగ నేల యనుభవింపఁగ వలయుక. 85
- క. సాభాగ్యంబును హుపును, శోభనగుణములును వంశశుద్ధియు విద్యా
ప్రాభవమును నీర్తియు ధన, లాభంబును బూర్వపుణ్యలభ్యములు సుమీ. 86
- క. దారిద్ర్యంబును వికృతా, కారమును నిరర్థకాధికారమును దురా
చారంబును నీచవ్యా, పారంబును బూర్వపాపఫలముల చూవే. 87
- క. శూరుండు లేఁ డొక్కండును, ధీరుండు లేఁ డొక్కరుండును ద్రిజగంబులలో
శూరతయును ధీరతయును, బ్రారబ్ధాతము లైనఫలముల చూవే. 88
- క. ఈయజుండును నీశాన్తియు, నీయింద్రాదులును బూర్వ మెందొ తపంబుక
జేయుటన నేడు త్రిభువన, కేయగుణాకృతుల నందగించుట జగతిక. 89
- క. అనపుడుఁ గ్రోధాదుణలో, చన యయి సతి యిట్టు లనియె సత్యమె పుణ్యం
బునఁ బాటిలు నాధిక్యం, బనుమాట య పైన నీశుఁ డధికుండు గాడే.
- నీ. ఈసురజ్యేష్ఠుండు సృష్టి గావించుట, భూతేశ్వరునియాజ్ఞచేతఁ గాడె
యీశౌరె విశ్వంబు లెల్లఁ బాలించుట, గరళకంఠునికటాక్షమునఁ గాడె

- యీశక్రుః డమరలోకేశత్వ మొందుట. డహననేత్రునిప్రసాదమునఁ గాదె .
 యీయర్యముఁడు గ్రహాధీశ్వరుం డయి యుండుట, కృత్తివాసునివయాదృష్టిఁ గాదె
 గీ. యీకుబేరుఁడు గుహ్యాకాధీశుఁ డగుట, శైవభోజియనుగ్రహప్రాప్తిఁ గాదె
 యీకుముదబాంధవుఁడు ద్విజాధీశుఁ డగుట, విత్పవననివాసియనుకంపకతనఁగాదె,
 క. ఈలోకేశ్వరు లెల్లరు, నాలోకింపంగ హరునియాజ్ఞన కాదే
 యేలిక లై తమప్రజలను, బాలించుచు నుండు ధర్మపద్ధతితోడఁ. 92
- గీ. అమృహదేవునకు లేవె యీశ యున్న. నఖలభోగంబులును మద్రసాన్నభక్తి
 వివిధభూషాంబరంబులు భవనములును, వాంఛ గలప్రాకృతుల కవి వలయుఁగాక.
 గీ. అబ్ధిని మథించునపు డిమృహాత్మ్య లెల్లఁ, దమకుఁ గావలసినపదార్థములు గొనిరి
 విషము గై కొని శివుఁ డోమె విశ్వములను, నెవ్వరిగుణంబు లెట్టివోయెఱుక వడఁజె.
 ఆ. హరునిదివ్యమంగళాకారమును శరూల, నై భవమును జూడ వలనుపడునె
 యస్మదామలకు మహతిపోనలదగ్ధ, కలుషు లై నతాపసులకుఁ గాక. 95
- ఆ. హరునియాజ్ఞ లేక యబుమాత్ర మేనియుఁ, గదలఁ గలఁడె యెట్టిభునుఁడు గాని
 శివునియాజ్ఞ లేక చీను గూడను గుట్టు, దనెడివాకితోక్తి యాధునికమె. 96
- క. దుద్రుండు లేనియాగము, భద్రంబును జెంద దనెడివలు కెఱిఁగియు నీ
 ముద్రాధికారు లెల్లరు, తుద్రక్రతువునకు నెట్లు చొచ్చిరో యెఱుంగఁ. 97
- గీ. ఇట్టిచోటను నే నుండ నింక వినుము, మృదుఁడు సర్వగతుం డయ్యె నేని హరుని
 యెడలఁ గల దేని దేవత్వమిశ్చజంబు, శివుఁడు నీయజ్ఞ మును బాడుసేయుఁగాక.
 క. నే నొనరించినతప మే, జైవను గల దేని స్వామి కనురాగము నా
 పైనిఁ గల దేని పూర్తిం, గానక చెడుఁ గాక నీమఖం బని యంతఁ. 99
- గీ. యోగవిష్ణును జెంది తద్యోగమునను, స్వతనుసంభూత మైవ తేజంబుతోడ
 దగ్ధమొనరించుకొనె మేను ద త్తమున, వడఁచు చుండంగ నట నున్నవార తెల్ల.
 ప. అట్లు లాసతీదేవి గంగానదీపశ్చిమకూలంబున భస్మీభూత యగుటయు నచోట్లు
 మల్లకతీర్థం బమరేరం బ్రసిద్ధిం బడసె. 101
- చ. అపు డది యెల్ల మానసమునం దెఱుఁగంబడ మగ్రుం దుగ్రుం దై
 స్వపరిజనంబులం బనిచెఁ జయ్యన దక్షునియధ్వరంబు ని
 మ్మృపముగఁ బాడుసేసి యటఁ జేరినసభ్యుల కెల్లవారికె
 ద్రవ గణుగంగ శిశుల నొనర్పంగ నాజ్ఞ మొసంగి యంతటఁ. 102
- కా. భూతప్రేతపిశాచమద్రగముల భూతిప్రతాపంబుతోఁ
 గాతర్యం బంధయింపఁ జాపఱకు భద్రప్రాసకూలాదులఁ
 జేతఃప్రీతిగఁ బాల్చి వచ్చి మఖమోఁ జకాకు గావించి యు
 న్నాతఁ హాతను బ్రహ్మముఖ్యులను గర్తృ మోక్షి కల్లాభుఁగఁ. 103

- ఉ. అంతటితోడఁ బోవక సురాసురయుపిశాచనాగనా
గాంతకముఖ్యులక విదళితాంగులఁ జేయుచు ముద్గరంబులక
గుంతములక ద్రిశూలములఁ గ్రుమ్మరఁ జొచ్చిరి యజ్ఞభూమిలో
జంతువివాశముం జలుప సంభవ మైనకృతాంతలో యనక. 104
- ఉ. అప్పుడు సభ్యులందఱును నార్జును నేడ్పుచు మోడ్చి చేతులక
ద బొనగూడె దుద్రుహితం బగుయజ్ఞమునందు నింక మే
మెప్పుడుఁ గూడ నుండము మహేశుడు సాక్షిగ నంచు వేడి వా
రొప్పికొనంగ నెట్లా కడ కూపితోడను శేరి లిండ్లకుక. 105
- క. హరభృత్యగణగదాహతి, కెర గాఁగ శరీర మెల్ల మృగరూపంబుక
ధరియించి చనియె యక్షే, త్వరుడు వడింతుచును దొంగవలె దివమునకుక. 106
- గీ. అంత దక్షుడు వీరభద్రాంఘ్రిఘాత, జనిత వేదన యొకఁ ఁక సవవిఘాత
చాతవేదన యొకఁ ఁక సంభవింపఁ, దాశఁ జాలక నెలకొల్పి శూలి నెడను. 107
- క. ఏకాగ్రవృత్తితోడ వి, లోకించుచు లోన నీలలోహితమూర్తిక
లోకైకనాథ ని న్నొక, ప్రాకృతునిఁగ నెంచి దండపాత్రుడఁ నైతిక. 108
- క. నాయవివేకమువలనను, నియనుపమశక్తి నెల్ల నిందించి సతి
నాయకమణి యగుసుతఁ గో, లోయి యిహపరంబులకును లుప్తుడ నైతిక.
- క. నీవె సహస్రాక్షుండవు. నీవె యతీంద్రుడవు నీవె నిత్యుడవు మహా
దేవుడవు నీవె వే లొక, దేవుడు నీకంటె లేడు త్రిజగంబులలోక. 110
- మ. రవిశోటిద్యుతి వీవె నీవె సకలబ్రహ్మాండభాండోదయం
దవు హ్రస్వంబవు నీవె నీవె నిఖిలానందస్వరూపుండవు
ద్భవరక్షాలయకారి వీవె కదలాపాథోధి నాతప్పు నైః
పవె రక్షింపవె యాశ్రయించితి భవత్పాదంబులే దిక్కు గాక. 111
- క. అని బహువిధముల సంస్తవ, మొనరించి ప్రపన్నుఁ డగుటయును శత్రుడు లో
ననుకంప యొదవఁ గ్రతఃఫల, మెనయంగ వర మతని కిడి యదృశ్యుం డయ్యెక.
- వ. అంత సంప్రాప్తవతుండై దక్షప్రజాపతి దుద్రగణబాధావిముక్తిం జెందిసుఖంబుండె.
- క. అది మొదలుగ నీశానుడు, వడలి జగద్వ్యాప్తుని సవైరాగ్యము గా
మది గంగాద్వారంబునఁ, గడలక కూర్చుండె దపము గావింపంగక. 114
- గీ. ఆట్లు లుండంగ హరుఁ డది యఖిలలోక, నాశకం బగు నని యెంచి నాకు తెల్లఁ
గలఁత నొందుచు నుండ నక్షత యెఱింగి, శీఘ్రముగ నారదుడు వచ్చి శివునికడకు.
- గీ. మతుల నొనరించి సుప్రసన్నునిఁగఁ జేసి, కొని నీశుని ని ట్లనియెను మహాత్మ్య
సతి జనించెను మేనాంబుజాశముఖిఁ, త్వన్నిమి త్తంబు యహవాత్రివతునికుక.

క. అనవుడు శద్ధ్యంబు ధ్యానం, బునఁ గనుఁగొని సర్వమును బ్రహ్మోదంబున లోఁ
దనియుచు నుండఁ దదాజ్ఞం, గొని కృతకృత్యుఁ డయి మహానికుంజరుఁ డరిగెన్.

ఉ. అంతట శంకరుండు తుహినాద్రిసుతఁ గ్రహియింప నాత్మలో

నెంతయుఁ గాతంకంబు జనియింపఁ ద్యజించి తపఃప్రవృత్తి న
శ్రాంతముఁ దత్ప్రసంగమునె స్వాంతమునందుఁ దలంచికొంచు వి
భ్రాంతుఁడవోలె నుండఁగ సురలో మునులున్ గుమికూడి వేడుకన్. 118

సచ్చి తుహినాద్రికడ కాతఁ డిచ్చినట్టి, యర్హ్యపాద్యాదులను గొని యాదరమున
వినిచి వృత్తాంత మెల్లను దనియఁజేసి, యార్య నిష్ఠించిరి కపర్ది కతనిచేత. 119

వ. అని చెప్పటయును భీష్ముండుఁ సంతసించి మహాత్మా యావలివృత్తాంతంబు
నెఱింగింపు మనియర్థంపఁ బులస్త్యుం డిట్లనియె. 120

— చిత్త ప్రణావ తి స్త స్త్రీ ప్ర కా శ న య మ : —

సంకల్పదర్శనస్పర్శంబులను బూర్వ, సృష్టి, యంతయుఁ గూడఁ జేయఁబడియె
గాని ప్రజావృద్ధి గలుగమి నద్దాన, మైఘనంబున సృజింపంగ నెంచి
క్రమముగా సుతసహస్రమును బ్రాచేతసుం, వైవదక్షుఁ డసిక్నియందుఁ గాంచె
వా రెల్లరును మహావనాచూఢు లై తమ, తండ్రివోలె సృజింపఁ దలంచు చుండ

నది యనర్థక మని యెంచి యమరవశాని
యరిగి పారలకడకు హర్యక్షులార
యెంత యన్నదో భూమి మీ రెఱింగి మొదట
నవల సృజియింపుఁ డది క్రుంగ హాని గలుగు. 121

క. అని చెప్పటయును మంచిదె, యని వా రందఱును గూడి యవనిప్రమాణం
బును కెలిసికొనఁగఁ దిరుగుచుఁ, జని చని మడిసిరి యెటుంగఁ జాలక తుదకున్.

అంత వా రెల్లరు నశించినట్టు లెఱింగి, దక్షుండు తపించి యొకకొంతతడవు మరల
శబలనామకసుతసహస్రమును గాంచె, గాంక్ష దీరంగ నమ్మనఃకాంతయందు.

అంతటఁ గ్రమంబుగను వృద్ధి నంది వార, లెల్లరును దండ్రీకంబెను పొచ్చుగాఁగ
ప్రప్త్యై యొనరింపవలె నని యెంచు చుండ, నారదుండు వచ్చిమునువోలె వారికడకు.

క. భ్రాతల కుషదేశించిన, రీతినె బోధింప వారు ఋషివాక్యమునన్
భ్రాతలరీతినె మడిసిరి, భ్రాతలపరిమాణ మెఱుంగఁ బూని తిరుగుచున్. 125

ఆ. అది యెఱింగి దక్షుఁ డాత్మజలాభంబు, తనకు లేమి నిశ్చితం బొనర్చి
వెతను జెంద మాని వీరిణీసతియందుఁ, గాంచె మరల వృష్టికన్యకలను. 126

హ. అట్లు దక్షుం డటువధిమందికన్యలం బడసి ధర్మనకు దశకన్యలను గశ్యపునకుఁ
ద్రయోదశకన్యలను సోమునకు సప్తవింశతికన్యలను నరిష్టనేమికి గన్యాచతుష్ట
యేంబును భృగుపుత్రునకుఁ గన్యాద్వయంబును గృశాశ్వనకుఁ గన్యాద్వ
యంబును నంగిదునకుఁ గన్యాద్వయంబును బత్నీలుగా నొసంగె.

— అష్టాదశ స్కంధము ప్రారంభము —

అంత ధర్మపత్నులలో మృత్యువు వచ్చేదేవులును నాశ్వుకు నాశ్వులును మరణించిన
మరుత్త్యులును వసువునకు వసువులును నానవునకు భానులును ముహూర్తము
ముహూర్తములును లంబకు భంగములును జామికి నాగపీఠమును నరకానికి
బృథవీవాసులును సకలకు సకలమును బుట్టిరి.

— అష్టాదశ స్కంధము ప్రారంభము —

అందు వసువునకు నాశ్వుడు ధ్రువుడు సోముడు ధరుడు ననిలుడు ననలుడు
బ్రహ్మహుడు బ్రహ్మసంకు ననునష్టవసువులు జన్మించిరి. అపునకు శాతనై
తండశాంబమునిబ్రహ్మ లనుచుగూడు పుత్రులును ధ్రువునకు గాలుడును
సోమునకు వర్చస్సును ధరునకు ప్రవిణుడును హవ్యవాహుడును ననిలునకు
బ్రాణరమణశిశిరమనోహరధవళివులును నుదయించిరి. అనలునకు శరస్వతి
బున గుమాడుం డనుపుత్రులు జన్మించి కృత్తికల కవత్యం దై కాక్తికేయుం
డనం బరగె. ప్రత్యాహునకు ఋభుదేవలు లనుపుత్రు లుదయించిరి.
ప్రభాసునకు విశ్వకర్మ యనుశిల్పిప్రహపతి జన్మించి యమరవర్ధక్ యై
ప్రాసాదభవనోద్యానప్రతిమాభూషణతాకకూపాదిప్రతిష్ఠితం డయ్యె.

— అష్టాదశ స్కంధము ప్రారంభము —

మఱియును నజుడు నేకపాత్తు నహిర్బుధ్నుడు విహపాక్షుడు నైవహుడు
హరుడు త్యంబకుడు సావిత్రుడు జయంతుడు పినాకి యపరాజితుడు
ననునేకాదశదుద్రులు మానసపుత్రులు గా నుదయించి గణేశ్వరు లయిరి.
వారలకు జహరశీతితోటిపుత్రు లుదయించి సర్వదిగ్రక్షకగణేశ్వరస్థానంబు
లలంకరించిరి, వారలకు నసంఖ్యాకు లగుపుత్రులును జాత్రులును నుదయించి
జగద్రక్షణజాగరూకు లై ప్రపల్లెలం జొచ్చిరి.

— అష్టాదశ స్కంధము ప్రారంభము —

ఇంక గత్యపునిపత్ను లగునదితి దితి దనువు తామ్ర వినత సురస కద్రవ
సురభి ముని యరిష్ట యిర ఖస యనువారలలో

— ద్వాదశ స్కంధము ప్రారంభము —

నదితికి నింద్రుడు ధాత భగుడు త్వష్ట మిత్రుడు వరుణుడు నర్యముడు వివస్వం
తుడు సవితే పూష యంశుమంతుడు విష్ణువు ననుద్వాదశాదిత్యులు జన్మించిరి.
దితికి మునిముందు పోలోములు కాళఖంజలు ననువష్టిసహస్రసంఖ్యాకదైత్యు
లుదయించి చతుర్ముఖునినలన వరంబులం బడసి ప్రమత్తు లై హిరణ్య
పురంబునం దుండ నవధ్యు లగువారలను విజయుండు వధియింపఁజేసెదవ

నాయమకు హరణ్యకశిపువు హిరణ్యక్షుడు అనునిరువురు రాక్షసులు వియ్యరి. హిరణ్యకశిపువకు ప్రహ్లాదుడు ననుప్రహ్లాదుడు సంప్రహ్లాదుడు ప్రహ్లాదుడు ననుపుత్రచతుష్టయంబు గలిగె. ప్రహ్లాదునకు నాయుష్మంతుడు శిలి గాష్మలి విరోచనుడు ననునలువురు పుత్రులు జన్మించిరి. విరోచనునకు బలి యుదయించె. బలికి బాణుడు ధృతరాష్ట్రుడు సూర్యుడు వివస్వంతుడు సంశుక్తావనుడు నికుంభుడు గుర్వక్షుడు కుల్భిముడు ధవళుడు మున్నగునూగురు కొడుకులు పుట్టిరి. వారలలో బాణుడు జ్యేష్ఠుండును శ్రేష్ఠుండును గా నుండి సహస్రబాహువులు సహస్రశక్తులు గాఁ బాలించు చుండ ఘోరతపంబుఁ గావించి పినాకిని నిజపురద్వారపాలకునిగా మోసరించుకొనియె. హిరణ్యక్షునకు నులూకుడు శకుని భూతసంతాపనుడు మహాభిముడు జనియించిరి. వారలకు సప్తవింశతికోటిసంఖ్యాకు లగు పుత్రపౌత్రు లుదయించిరి. దనువునకు విప్రచిత్తి ద్విరప్తమూర్ధుడు శకుని శంకురోధరుడు నయోముఖుడు శంబరుడు కపిలుడు వామనుడు మరీచి మాగధుడు హరగర్జ్జశిరుడు నిద్రాధరుడు కేతువు కేతువీర్యుడు శతక్రతువు నింద్రమిత్రిగ్రహుడు వజ్రనాభుడు నేకవస్తుడు మహాబాహువు వజ్రాక్షుడు తారకుడు నసిలోముడు పులోముడు చిందువు బాణుడు స్వర్భానువు పృషపర్వుడు మయుడు వైశ్వానరుడు మున్నగుశతపుత్రకు లుదయించిరి. వీరలలో విప్రచిత్తి జ్యేష్ఠుం డైమహాబలశాలి యగుటచే శ్రేష్ఠత్వముం బడసె. స్వర్భానువునకు సుప్రభయుఁ బులోమునకు శచియును మధువునకు మపదానవియును మండ్లోదరియును గుహువును వృషపర్వునకు శర్మిష్ఠయుఁ జంద్రయును వైశ్వానరునకుఁ బులోమయుఁ గాలకయును బుత్రికలుగా జన్మించిరి. విప్రచిత్తికి సైంహికేయుం డుదయించె. హిరణ్యకశిపువకుఁ గంసుఁడు శంఖుడు నలుడు వాతాపి యిల్వలుడు నముచి ఖస్మముడు సంజనుడు నవకుడు కాలనాభుడు పరమాణువు కల్పవీర్యుడు దనువంశనర్థనుడు ననుత్రయోవశ భాగినేయు లేర్పడిరి. సంప్రహ్లాదునకు నివాతకవచు అనురాక్షసు లుదయించి సర్వ భూతంబులకును నవధ్యులై త్రిభువనంబులను బాధించుచుఁ దుదకు నర్జునునిచే నిహతులైరి. తామ్రకు శుకి శ్యేని భాసి సుగృధ్రి గృధ్రిక శుచి యనుషట్కన్యక లుదయించిరి. శుకికి శుకములును నులూకములును శ్యేనికి శ్యేనములును భాసికిఁ గురరములును గృధ్రికకు గృధ్రిములును సుగృధ్రికిఁ బారావతవిహంగమము లును శుచికి హంససారసకారంధవప్లవంబులునుం బుట్టె. వినతకు నరుణుడు గురుకుడు నమనిరువురు కొడుకులును సౌదామిని యనుకన్యయునుం బుట్టిరి. అరుణునకు సంపాతియు జటాయువును సంపాతికి బభ్రువును శీఘ్రగుండును జటాయువునకుఁ గర్జ్జికారుండును శతగామియుఁడుం బుట్టిరి. వారలక సంఖ్యలంబుగాఁ

అత్రప్రాప్తాదిపక్షీనంతానం చయ్యంతే. పురనకు సర్వసహస్రంబు గలిగె. కద్రువకు నాగసహస్రంబు జన్మించె. వావిలో శేషవాసుకికర్కోటక శంఖులును నైరాసతికంబలధనంజయమహాపిలపద్మాశ్వతరతప్రకలును నేలా పత్రిమహాపద్మధ్వజరాక్షసి బాహుకశంఖపాలమహాశంఖపుష్పదంతసుభావన శంఖరోమనహంషకమణవాణివికపిలమర్కషపాతంబలిముఖులును బ్రధానులు. వారి క్లృకును వివిధనామంబులు గలపుత్రప్రాప్తాదివ్యాశసంతానంబు జన్మించె. సులిలికి దుష్టగణంబులును గోమహిషీనరాం నలును జన్మించిరి. మునికి మునిగణంబును నప్పరోగిణంబును నుదయించె. అరిష్టకుఁ గిన్నెగంధర్వవిద్యాధరగణంబు జనించె. ఇరకుఁ దృణచృశలతాగుల్మంబు లుదయించె. ఖసకు యక్షుఁ మ్రోగణకోటులు గలిగె. అనంతంబు దితికి నమరచల్లభులును భస్మిజ్జులును సగురలునదితోమ్మిదిమంది మరుత్తులు జన్మించిరి. క్షిశాశ్వం దనుయుపికి దేవప్రహరణు లనుపుత్రులుదయించి దేవగణంబులైరి. వాకు ప్రతిమన్వంతరింబును బ్రతికల్పంబును నుత్పత్తినాశంబులం జెందు చుండును. 127

గీ. అని వచించుటయును ధీప్స్వం దంతరంగ, మండుఁ గాతంక మొదవ విట్లవియెస్వామి
యాదిసర్గంబు విఃటి నాక్లాద మయ్యె, నింకఁ బ్రతిసర్గవిషయంబు నెఱుంగఁజెపుమ.

—: పద్యకవి సమృద్ధాంతరంగము —

వ. అని యడుగుటయుఁ బులస్త్యుండు పతాన స్వాయంభువమన్వంతరంబున యామ్యులను దేవతలును మరీచి యత్రి యంగిదుండు పులహుండు పులస్త్యుండు క్రతువు నసిష్ఠుండు ననుసప్తబుధులును నాగ్నిధ్రుండు నగ్ని బాహుండు విభువు సననుండు జ్యోతిష్మంతుండు ద్యుతిమంతుండు హవ్యుండు మేధస్సు మేధాతిథి వసువు ననుస్వాయంభువమనుతనూజదశకంబును బ్రతిసర్గంబు గావించిరి. పిదప స్వారోచిషమన్వంతరంబున నభుండు నభస్యుండు ప్రసృతి భావనుండు ననుస్వారోచిషమనుపుత్రులు నలువురును దత్తుండు సత్రి చ్యవన స్తంబుండు వ్రాణుండు కశ్యపుండు సర్వ బృహస్పతి యనుసప్తధులును దుషితు లను దేవతలును హవింద్రుండు సుకృతుండు మూర్తి యాపుండు జ్యోతీభుండు ననువసిష్ఠపంచ తనూభవప్రజాపతులునుం బ్రతిసర్గంబు గావించిరి. పిమ్మట నౌత్తమిమన్వంతరంబున సిఘండు సూర్జుండు తనూజుండు శుచి శుక్రండు మధువు మాధవుండు నభస్యుండు నభుండు సహుండు ననునౌత్తమిమనుదేశతనూభవులును భానువు లను దేవతలును సూర్జు లనుసప్తధులును గౌకిభండికతుండదాల్భ్యశంఖ ప్రవాహి నమితసమ్మితు లనుసప్తయోగవర్ధనులును బ్రతిసర్గంబు గావించిరి. అటుపైని దామసమన్వంతరంబున సకల్మఘండు తపోధన్యుండు తపోమూలండు తపోభుండు తపోరాశి తపస్యుండు సుతపస్యుండు పరంతపుండు తపోభాగి

తపోయోగి యనుతామసమనుదశతనూభవులును గవి పృథువు నగ్ని యకపి కపి జన్యధాములు ననుస ప్తరులును సాధ్యు లను దేవగణంబులును బ్రతిసర్గంబు గావించిరి. పిదప రై వతమన్వంతరంబున వరుణుడు తత్త్వద్వైచితిమంతుఁడు హవ్యపుండు కవి ముక్తుఁడు నిరుత్సుకుఁడు సత్త్వఁడు విమోహుఁడు ప్రకాశ కుఁడు ననురై వతమనుదశతనూభవులును భూతరజస్సు లను దేవతలును వద వాదుఁడు సుబాహువు పర్జన్యుఁడు సోమపుండు ముని హిరణ్యరోముఁడు సప్తా శ్వుఁడు ననుస ప్తరులును భృగువు సుధాముఁడు విరజుఁడు విష్ణువు నారదుఁడు వివస్వంతుఁడు నభిమాని యనుపరస ప్తరులును బ్రతిసర్గంబు గావించిరి. చాక్షు షమన్వంతరంబున రుద్రప్రభృతు లగుచాక్షుషమనుదశతనూభవులును లేఖు లనుస ప్తరులును ఋభువు లను దేవతలును ప్రశస్తిసర్గంబు గావించిరి. అటుపైని సాంప్రతికస ప్తమవై వస్వతమన్వంతరంబు ప్రాప్తించె. ఇం దత్రి వసిష్ఠుఁడు గశ్యపుఁడు గాతముఁడు భరద్వాజుఁడు విశ్వమిత్రుఁడు జవదగ్ని యనుస ప్త రులు ధర్మవ్యవస్థాపకులుగా నుండిరి. ముందు రాబోవునర్కసావర్ణమన్వంత రంబున సశ్వత్థామ ఋశ్యశృంగుఁడు కౌశికుఁడు గాలవుఁడు శతానందుఁడు కాశ్యపుఁడు రాముఁడు ననుస ప్తరులును ధృతి వరీయాంసుఁడు యవసువు సువర్ణుఁడు ధృష్టి చరిష్ణువు నాద్యుఁడు సుమతి వసువు శుక్రుఁడు ననునర్క సావర్ణమనుదశపుత్రులును బ్రతిసర్గముం గావించురు. ఆవల రుచిప్రజాపతి పుత్రుం డగురౌచ్యుండును భూతిప్రజాపతిసూనుం డగుభాత్యుండును బ్రహ్మ తనూభవుం డగుమేరుసావర్ణియును ఋభువును వీతధాముండును విష్వక్సే నుండును మనువులు గా నుందురు. వీర లెల్లరును స్వస్వమన్వంతరంబులలోఁ జరాచరసర్గంబు గావించుచుఁ గల్పాంతంబునందు బ్రహ్మతోడం బరమపదంబుం జెంది మరలఁ గల్పాదియందు యథాపూర్వంబుగ బ్రహ్మచే సృజియింపబడు చుండురు. మఱియును గశ్యపునివలన మొదట నదితియందు జన్మించినవివస్వం తునకు సంజ్ఞ రాజ్ఞి ప్రభ యనుమువ్వురు పత్నులు గలరు. రై వతునితనూజ యగురాజ్ఞికి రై వతుం డనుపుత్రుం డుదయించె. ప్రభకుఁ బ్రభాతుండు గలిగె. త్వష్టప్రజాపతితనయ యగుసంజ్ఞకు వై వస్వతమనువును యముఁడు యమున యనుయమశంబునుం బుట్టె.

129

— యముఁడు లోకపాలాధిపత్యాదులం బడయుట : —

వీ, అంతట సంజ్ఞ యర్హమునితేజోమూర్తి, సందర్శనము చేయఁ జాల కునికిఁ దత్సన్నిధికిఁ బోవ దడిసి యాత్మసమాన, యగుచాన నొక్కతె నాత్మనుండి యుద్భవిల్లఁగఁజేసి యువిద మచ్చాయ వీ, వగుటచేతను ఛాయ వైతి పేర నిజ మొదలుగ భజించుచు, నాపతిం, బాలించుచును నాయపత్యములను

గీ. నుండు మిచ్చోట సీవు నే నుండినట్లు, వేరుగను నిన్ను భర్త భావంపకుండ
మత్తురాకృతపాపకర్మంబులన, దొంగవలె నేను బాటపోవంగ వలసె. 180

సీ. అని చెప్పటయు ఛాయ యల్ల చేయుదు నంచు, నంగీకరింపంగ నపుడు సంజ్ఞ
బడబాస్వరూపంబుఁ డడిసి నత్పరముగఁ, దనతండ్రి యగుత్వప్రదరికఁ జనియె
నంతట ఛాయ యర్థమునితేజమునకు, నడలిపోవక నిల్చి యతినివలనఁ
గనియెను నావర్ణమనువును మందునిఁ, దపతిని విష్టిని నిపుణముగను

గీ. ననల ఛాయకుఁ గ్రమముగా నధిక మయ్యెఁ
బ్రీతి సావర్ణమనువుఁడైః జేతమందుఁ
దనకు మునిముందు గలిగినతనయుఁ డగుట
నది సహింపక యముఁ డాగ్రహంబుఁ జెంది.

181

క. జననివె మా కీ వనుచు, దనదక్షిణపాద మెత్తి తన్నం బోయె
గనుఁగొని యది ఛాయ శపిం, చెను దచ్చరణంబు వ్రణవిశీర్ణము గాఁగె. 182

సీ. అంతట శమనుఁ డత్యావేగమున రవి, కడ కేగి జరిగినగాధ వినిచి
తండ్రి కా దామె మాతల్లి తల్లియె యైన, సమముగాఁ జూడదెనంత సెల్ల
నదిగాక పుత్రుఁ డే నైనను దప్పు గా, వించిన నిట్లు శపించునొక్కొ
యెనరింపు మాయమ కుచితశిక్షను నట్లు, లొనరింపకున్న నే నుండ నిచట

గీ. ననుడు మార్తాండుఁ డది యెల్ల నాలకించి, వత్సయాగ్రహవడకుము వలనుపడునె
కర్మగతి దాటఁగను నెట్టిభునున కేని, కాంచ బుద్ధికి ఫల మనాగ్రహమ చూపె.

క. అనుడుఁ గృతాంతంఁ డసంతృప్తి, ప్తిని గానంబడిచి యొక్కతీర్థంబునకుం
జని ఫలఫేనానిలభో, జనుఁ డై యొనరించె వర్ష శతము తపంబు. 184

గీ. అతనిఘోరతపంబున కజుఁడు మెచ్చి
వచ్చి వర మీయ నెదుట నిల్వంగ యముఁడు
లోకపాలత్వమును బితృలోకనాయ
కత్వము చరాచరపరీక్షకతయుఁ గోరె.

185

గీ. అంతట నజుండు తద్వాంఛితార్థ మెల్ల, సిద్ధి నొందంగ వెన దయచేసి వరము
లప్పుడె యదృశ్యభావంబు నందె నందె, దత్తదధికారముల నెల్ల ధర్మరాజు.

—: అ క్షి పే య జ వ్వి వృ త్తాం త కి ట వ మ : —

ఉ. అప్పుడు యోగదృష్టిని నహస్కరుఁ డారసి సంజ్ఞ చేప్త లో
నుప్పటిలంగఁ గ్రోధము నముద్ధతిచేఁ జని త్వప్రయోద్ధర్మ
జెప్పుము నీవె మామ యిటు చేయఁగవచ్చునె నీతమాజ నే
నిప్పు ఛానర్పగాఁ దగిన దేమి యనంగను ద్వైత యి ట్లునె.

187

- ఆ. కర్మసాక్షి సీతఁ గానంగరాని దే. దియును లేదు నేను దెలుప నేల
ప్రజ్వరిల్లుచుండుభవదీయతేజంబు, నోర్వ లేక భీతి నొంది సంజ్ఞ. 138
- క. బడబాకారముతోడను, గడువడి నేతెంచి నానకాశంబునకున్
నుడివెను దద్వర్తంతము, నడలుచు నాయొద్ద నేమి యందునో యనుచున్.
- ఉ. ఆయమ చెప్పినట్టిది సమస్తము నే విని వత్స నాథునిన్
బాయట యెన్నికష్టములు ప్రాప్తము లై నను గూడ సాధ్యికిన్
న్యాయము గాదు వల్లభుని, ద్యాగము సేసినయింతి నాత్మని
శ్రేయసకాంక్షి యెవ్వఁడును జేరుప రాదు గృహంబులోనికిన్. 140
- క. కావునఁ దగ దుండఁగ నా, యావసథమునందు సీకు సరుగుము నాఁగన్
దేవర యెచ్చుచుఁ జని నీ, దేవేరి మరుస్థలమున దీనతఁ దిరుగున్. 141
- చ. అనవుడు భాస్కరుండు మనమందు దయారస ముప్పతిల్లఁగా
వనరుచు మామ యెంతటియవస్థ ఘటిల్లెను సాధ్యి కింక నా
తనవునఁ బ్రజ్వరిల్లుద్యుతి తగ్గునుపాయము చెప్ప మేది యై
నను గలదేని నావుడు దినప్రభునిం గని త్వష్ట యి ట్లనెన్. 142
- గీ. స్వామి యంత్రంబునం దుంచి సానఁబట్టఁ, దగ్గుఁ జేజంబు నాఁగను దరణి దాని
కొప్పికొనుటయు యంత్రమం దుంచి త్వష్ట, రవిని ద్రిప్పుచు రాలినరవలవలవ.
- క. ఒనరించి విష్ణుచక్రం, బును భూతేశునిశ్రీశూలమును నిర్గరనా
ధునివజ్రంబును బిమ్మట, మనోజ్ఞముగఁ జేసె నంశుమంతునితనవున్. 144
- గీ. కాని రవిపాదరూపంబు గానరామి, నధికదీప్తివశంబున నతఁడు మానఁ
బాదములు చేయ నద్దానఁ బాదములను, జేయరా దెవ్వఁడును గూడ శిల్పి రవికి.
- సీ. అటుమీఁద నేత్రపేయాకృతి యై భానుఁ, డవసీస్థలంబున కరుగుదెంచి
బడబాస్వరూపంబు వడసి యండినసంజ్ఞ, కడ కేఁగి తా నశ్వకాయమునను
గామంబుచేఁ దన్ముఖంబు మోమునఁ దాఁకఁ, బరశంకచేత నబ్బడబ యపుడు
త్రోసెఁ దద్దీర్ఘంబు నాసాపుటద్వార, ములను నానత్ములు పుట్టి రందు
- గీ. నవల గోడిగ తనభర్త యైనరవియె, యశ్వముగ వచ్చి కామించె నని యెఱింగి
ప్రమద మొడవంగ స్వస్వరూపంబు దాల్చి, చనియె భానునితోఁ గూడిస్వర్గమునకు
- వ. సావర్ణమను విప్పటికిని మేరుపర్వతమునందుఁ దపంబు చేయుచున్నవాఁడు.
శనైశ్చేరుండు తపోబలంబున గ్రహసామ్యంబుం బడసి యున్నవాఁడు. యమున
యును దపశియును మహానదులుగా విరాజిల్లు చుండిరి. విష్ణి పుణ్యకొల
రూపంబున విలసిల్లు చుండు. వైవస్వతమనువునకు నిలుఁడు నిక్షాకువు కుశనా
భుండు వరిష్ణుండు ధృష్టుండు నరివ్యంతుండు కరూఘండు శర్యాతి పృవధ్రుండు
నాభాగుండు ననుదశతనూజులు దివ్యమానుషులుగా నుదయించిరి. వైవస్వత

మనువు వారలలో శ్రేష్ఠుల ఓగునిలునకు రాజ్యపట్టాభిషేకము గావించి పుష్కర తపోవనంబునకుం జని ఘోరతపం బొనరింపఁ దొడం.

గీ. అంత నాతనితపమున కట్టియోని. వచ్చి ప్రత్యక్ష మగుటయు వరము నొసంగఁ దనతనూధవు చెల్లదు ధర్మమునను, వసుధ కేలంకఁ గాఁ జై నస్సకండు. 148

— ఇతి పాదపంచము —

ఆ. బ్రహ్మవలన వరముఁ బడిసి సంశుష్టుడై, మరల పెచ్చియుండఁ బరమునంద యంత నిలుచిఁ దేశయాత్ర గావించంగఁ, కిది తృప్తియాజ్ఞ యలుడేటి. 149

ఆ. తిరిగి తిరిగి యెల్ల దేశంబులను పరా, నకులకలఁ జెందుములు నెదిరి కడకు నొక్కచోట. గనుఁగొని శిరివనం, నెఱుఁపవనం గనులు తనియ.

క. అందుఁ బ్రవేశించి మహా, సందంబున సంతలోనె నాతితనంబుఁ జెందెను దత్తైస్థవమును, జెందెను బడి బాత్వమును విచిత్రము గాంగళ. 151

ఆ. అప్పు డిలుచు విస్మృతాత్మీయూపుడై, యేది గూడఁ దనకు నెఱుంగ రామి నంతరంగమందుఁ జింతిల్లుచును నందె, తిరుగఁ జొచ్చె దిక్కు తెలియకండ.

గీ. అత్తఱిని వ్యోమమార్గమునందుఁ జనుచుఁ

గాంచి బుధుఁ డాలతొంగిని గన్నులారఁ

గడలిపోవంగ నటనుండి కాన్లు రామి

డిగి తిద్వనసీమకు దగ్గఱగను.

154

క. కని యాకలికిజగన్మో, హససౌందర్యమును రాఁ మంకరితిము గా మనమున దానిం గవయంగ, నను జై నయపాయమునకు నటమటపడుచుకా,

గీ. తెలిసికొని దివ్యద్వప్తి నత్తైవ తెఱుగు, నచ్చటనె నిచ్చిపెచ్చి యాయమును దన్వి మఱచిలివె యగ్ని హస్త్రంబుమాట గూడ, నేలనంత్రాంతి వైతి యెఱుంగ రాదు

క. నాయంకాలం బైనను, జేయఁదగినపనులు నీవు చేసికొనక యీ చాయను నిట విహరించుట, న్యాయమె యిటు లైన నగరె నల్వరు మనలకా.

క. భవనమును దలఁపవైతివి, ధవునిక గుఱుతింపవైతి దగ్గఱి నను నీ కెవ రైన మందు వెట్టిరె, చివ్రరాకంబోడి నిజము చెప్పుము నాకుకా.

క. మతి చెడెనొ గాలి సోకెనొ, స్మృతి లేదొ మ జేమి యైనఁ కేకూరెనొ యే వితమునను జాగుప దెదవొ, గతి యేమియె నాకు నింకఁ గలికి యెఱుంగకా.

క. బోగముచేడవె భర్తను, ద్యాగము చేసెదవె యతిభు లభ్యాగతులకా వేగుడు వచ్చుచు నుండుడు, సాగునె సంసార మింక సతి యిటు లున్నకా. 159

మ. అని యావేగముతోడఁ బల్కుటయు నాయజ్ఞాత్మి లో జంకుచుకా

గని వాకా మహాయ యేమియు నెఱుంగకా నేను నితోడగా

- నమః గావక్ష దయ నీకుఁ గల్గు నెడ నానామంబు నాభర్తయూ
ఖ్యను నీయాగమవప్రయోజనము వక్కాణింపవే మ్రొక్కెదన్. 160
- చ. అనుటయు నామసూనుఁడు ప్రహర్షము నొందుచు నాత్మలోపలన్
వనజదాక్షిణ్యే మనఁగవచ్చును గర్మగణిన్ ద్వదాఖ్యయున్
గొనఁ కెఱిగింప నానుదుటఁ గూరుఁడు ధాత లిఖించె నేమి చే
యను వచియించువాఁడె నని యత్తుల నశ్రువు లావరింపఁగన్. 161
- క. కనుఁగొనుచు నావధూటిని, వనితా నీ విలపు నేనె త్వత్ప్రియుఁడ బుధుం
డనుపే ర్కలవాడను మ, జ్ఞనకుఁగ ద్విజరాజ రమ్మ సదంబునకున్. 162
- చ. అనవుడు నమ్మి తన్వచన మాలలనామణి వానివెంటఁ జ
య్యన నరుదేర నాతఁడు నిజావసధంబున కాలతాంగి దో
డ్కొని చని యామెతోడఁ దనకోర్కెలుదీర రమింపఁ జొచ్చె న
వ్యనితికు నాఁడునాఁటికిని వల్లభభావము పల్లవింపఁగన్. 163
- ఆ. అట్లు కొంతకాల మదుఁగంగ నిలునకై, దేశదేశములును దిరిగి తిరిగి
చేరి శరవణంబుఁ జివర కిలానుజు, లచటఁ దిరుగుబడబ నట్టె చూచి. 164
- నీ. అది యిలధరణి నాయకునిచంద్రప్రభ, ఘోటకంబె యటంచు గుర్తువట్టి
బడబాత్మ మద్దాని కొడఁగూడుటకు హేతు, వేది యేనియుఁ దమ కెఱుంగరామి
వనములోపలికిఁ బోవక చెప్పి రది యెల్లఁ, దమగురుం డైనమైత్రావరునికి
నంత నత్తాపసుం డంతర్విలోచనం, బునఁ గనుంగొని స్వమును నెఱింగి
- గీ. వినుఁడు నృపులార వినుటఁ దద్విషయ మెల్ల
శరవణం బనువచ మది హరుఁడు శివయు
నందు విహరించు చుండు రానందమునను
గృష్ణుఁడను రాధయును బోలె నెపుడుఁ గూడ. 165
- గీ. అందుఁ బూరుషజంతు వే దైన నడుగు
వెట్టునెడ స్త్రీత్వమును జెందునట్టు లగజ
యానవెట్టెను ము న్నది గాన కిలుఁడు
వాజితో నందుఁ జొచ్చి స్త్రీత్వమును జెందె. 166
- చ. అనుటయు వార లెల్లరును సాతనికిన్ బ్రణమిల్లి స్వామి యే
యనువున నస్మదగ్రజున కబ్బునొ పుంస్తవము చెప్పు మంచుఁ బ్రా
ర్థన యొనరించినన్ మునివరంసము భూపతులార పార్వతీ
శుని భజయింపుఁ డయ్యదియె చొప్పుడఁ జేయు నభీప్సితార్థమున్. 167
- క. అనవుడు నిలానుజులు కా, నవమునకుం బోయి దాచుణం బగుతపముం
బొనరింప వారి కెల్లర, కును బ్రత్యక్షమయి త్ర్యంబకుం డి ట్లనియెన్. 168

- ఆ. అశ్వమేధయాగ మధ్యమై విక్వాకుః సాచరించి నాకు సంబంధము
దత్ఫలంబు నెల్ల ధారవోయ నియంజు. శ్రీశ్రవ ముఖీ కిన్నరిస్సి మొందు. 169
- వ. అని చెప్పి యంతర్ధానంబు నొందుటయు విక్వాకువు విధివిధానంబున నశ్వ
మేధయాగంబు గావించి చిత్ఫలంబు నుమామహేశ్వరులకు ధానమే. 170
- అ. అంత నిలుచు కిన్నరాకారమును జెందియగుచు నొక్కమాస మాంబుగను
నగుచు నొక్కనెలను మగవాడుగను నుండి, బుధునియింట గర్భమును ధరించె.
- గీ. అంత నిలువకు జన్మించె నైలుఁ డెనెడి, తనయుఁ డొక్కఁడు మంచిమా రంబుండు
నవల నాతఁడు నొమనంశభిన్నుద్ధి, కారకుం డై మేదిసికాంతఁ డయ్యె. 172
- క. అవ్వరంబె అలూచ్యత, మై విలసిల్లెను నిలాహ్వాయంబున నున్నతైః
గావించిరి కైదశులు ధా, శ్రీవర సుద్యమ్ననామధేయ మిలుచుకొ. 173
- స. సుద్యమ్నుచు నుత్కలుఁడు నయుఁడు హరితాస్యఁడు ననుమువ్వుడు పుత్రులు
మరల నుదయించిరి. ఉత్కలునకు నుత్కల యనుకన్యకయును గయచకు
గయ యనుకన్యకయును హరితాస్యనకుఁ బూరువును బూరువునకుఁ బూరు
వుండును బుట్టిరి. పూరువు పురూరపునిఁ బట్టాభిషిక్తునిం గావించి ప్రతిష్ఠాన
పురంబునఁ బ్రతిష్ఠితునిం జేసి యిలాశ్చతంబున కరిగె. పురూవుండు పూరు
వంశవర్ధనుం డయ్యె. ఇత్యాదువు మధ్యదేశాధిపత్యముం డిసి సూర్యచంశ
వర్ధనుం డయ్యె. చరివ్యంశునకు శుకుండును నాభాగునకు నంబరీషండును
ధృష్టనకు ధృష్టకేతువు ఛత్రినాధుఁడు రణధృష్టుఁడు ననుమువ్వుడు పుత్రులును
గలిగిరి. శర్యాతి కానర్దుం డనుపుత్రుఁడును సుకన్య యనుకన్యకయును
బుట్టిరి. ఆనర్దుండు కుశస్థలీనగరంబు రాజధానిగాఁ జేకొని యానర్తదేశముం
బరిపాలించుచు రోచమానుం డనుపుత్రునిం బడసె. రోచమానునకు రేవుం
డనుతనూజుం డయ్యె. రేవుచకు నూర్వుడు కుమారులు జనియించిరి. అందు
రేవతం డనుజ్యేష్ఠపుత్రుండు కకుద్ధి యనునామాంతరంబునం బ్రసిద్ధుం డై
బలరామునిపత్ని యగురేవతిని గనియె. కరూషునకు బహుసంఖ్యాకు లగు
కారూషు లుదయించిరి. పృషధ్రుండు గోవధంబు గావించి గురుశాపంబువలన
శూద్రుం డయ్యె. ఇత్యాదునకుఁ బుత్రశతంబు గలిగె. అందు గుణశ్రేష్ఠత్వం
బుచేఁ బ్రసిద్ధిం బడసినవికుక్షీనిమిదండుకు లనుమువ్వుడు పుత్రులును దదన్యలగు
పంచాశ త్రనూభవులును గలిగిరి. మొదటిమువ్వుడు మేరూత్తర దేశంబులకును
మిగిలినవదియేడుగులకొడుకులు మేరుదక్షిణ దేశంబులకును నేలిక తైరి. వార
లలో జ్యేష్ఠుం డగువికుక్షీకిఁ గకుత్స్థుండును గకుత్స్థునకు సుయోధనుండును సుయో
ధనునకుఁ బృథువును పృథువునకు విశ్వావసువును విశ్వావసువునకు నార్దుండును
నార్దు నకుయు వనాశ్వుండును యువనాశ్వునకు శావస్తుండును నుదయించిరి. శావ

స్తుచిచే గాడదేశం... తానన్తి యనురాజధానినగరం... ప్రతిష్ఠితం డయ్యె.
 తానస్తుమగు బృహదశ్వమను బృహదశ్వమకుఁ గువలాశ్వమను జన్మించిరి.
 కువలాశ్వమ ధుంధు సుమనురాక్షసుని వధించి ధుంధుమారుం శనుచన్ద్రుల
 నామముం బడిసె. ధుంధుమారునకు దృఢాశ్వమ దంపమ కపిలాశ్వం.
 శనుమువ్వుడు పుత్రుఁ లుడయించిరి. దృఢాశ్వమకుఁ బ్రమోదుడును బ్రమో
 దునకు హర్యశ్వమను హర్యశ్వమకు నికుంభుడును నికుంభునకు సంహతా
 శ్వమను గలిగిరి. సంహతాశ్వమకు సకృతాశ్వమ రణాశ్వమ శనునిరువుడు
 కొడుకులును రణాశ్వమకు యువనాశ్వమను యువనాశ్వమకు మాంధాతయును
 మాంధాతకుఁ బురుకుత్స్థుఁడను ముచుకుందుండును బురుకుత్స్థునకు నర్మదాపతి
 యగుసంభూతుండును సంభూతునకు సంభూతియును సంభూతికిఁ ద్రిధన్వుండును
 ద్రిధన్వునకుఁ ద్రైయాదుండును ద్రైయాదునకు సత్యవ్రతుండును సత్యవ్రతు
 నకు సత్యరథుండును సత్యరథునకు హరిశ్చంద్రుండును హరిశ్చంద్రునకు రోహి
 తుండును రోహితునకు వృకుండును వృకునకు బాహువును బాహువునకు సగ
 రుండును జన్మించిరి. సగరునకుఁ బ్రభ భానుమతి యనునిరువుడు భార్య లుండిరి.
 పా రిరువును బుత్రకాంక్షచే నౌర్వాగ్ని నారాధింప నౌర్వాగ్ని సంతృప్టుం
 డై వాడు కోరినవరంబు లొసంగె. తద్వరప్రభావంబునఁ బ్రభ యటువదివేల
 మందికొడుకులను భానుమతి వంశవర్ధనుం డగునొక్కకుమారునిం గనియె.
 ప్రభాపుత్రు లందఱును భూమిని ద్రవ్వుచు విష్ణుక్రోధానలదగ్ధు లైరి. భానుమతీ
 పుత్రుఁ డగునసమంజసుఁ కంశుమంతుండును నంశుమంతునకు దిలీపుండును
 దిలీపునకు భగీరథుండును జనియించిరి. భగీరథుండు మహాతపంబు గావించి
 శివజటాజూటంబునుండి గంగ నవతరింపజేయుటచే గంగకు భాగీరథి యను
 నామాంతరంబు గలిగె. భగీరథునకు నాభాగుండును నాభాగునకు నంబరీషుం
 డును నంబరీషునకు సింధుద్వీపుండును సింధుద్వీపునకు నయతాయువును
 నయతాయువునకు ఋతుపర్ణుండును ఋతుపర్ణునకుఁ గల్మాషపాదుండును
 గల్మాషపాదునకు సర్వకర్మండును సర్వకర్మనకు నారణ్యుండును నారణ్యునకు
 నిఘ్నుండును నిఘ్నునకు నసమిత్రుండును రఘువును జన్మించిరి. అసమిత్రుండు
 శత్రుసంహారార్థం బరణ్యగతుం డయ్యె. రఘువునకు దిలీపుండును దిలీపునకు
 నజుండును నజునకు దీర్ఘబాహుండును దీర్ఘబాహునకుఁ బ్రజాపాలుండును
 ప్రజాపాలునకు దశరథుండును నుడయించిరి. దశరథునకు నారాయణస్వరూపు
 లగ్గునలువుడుకుమారులు జన్మించిరి. వారలలో రావణాంతకరుం డగురాముండు
 వంశవర్ధనుం డయ్యె. రామునిచరిత్రంబు భార్గవసత్తముఁ డగువాల్మీకి మహా
 గ్రంథంబు గావించె. రామునకు నిత్యైకులవర్ధను లగుకుశలవులు జన్మించిరి.

కుశునకు నతిథియును నతిథికి విషయమును నిషిఘనకు నలుండును నలునకు నభిస్సును నభిస్సునకుం బుండకీకండును బుండకీకనకు తేమధన్వంతును తేమధన్వనకు దేవానికుండును దేవానికునకు నహీనగుండును నహీనగునకు సహస్రాశ్వుండును సహస్రాశ్వునకుం జంద్రావలోకుండును జంద్రావలోకునకుం దారాపీడుండును దారాపీడునకుం జంద్రగిరియును జంద్రగిరికి జంద్రుండును జంద్రునకు శ్రుతాయువును నుద్భవించిరి. శ్రుతాయువు భారతిరణంబున నిపాతితం డయ్యె. వీరి సేనసుతం డగునలుండును నిషధితిమాజుం డగునలుండును నిరువురును వంశవర్ధను లైరి.

— పితృగణవృత్తాంతకథనము :—

ఇంకఁ బితృగణవృత్తాంతముం జెప్పెద. వినుము. స్వర్గంబున సప్తసంఖ్యాకు లగుపితృగణంబులు గలరు. అందు నమూర్తగణంబులు మువ్వరు. మూర్త గణంబులు నలువురు. అమూర్తగణంబులు వైరాజప్రజాపతికిఁ బితృదేవతలై వైరాజనామంబునం బరఁ సకలదేవతాపూజ్యమాను లగు చున్నవారు. వారు యోగభ్రంశంబు నొంది సనాతనలోకంబుం జెందియుండుటంజేసి కల్పాంతం బునఁ బునర్జన్మంబు వడసి యాజన్మంబునఁ బూర్వయోగస్మృతిం జెంది తత్సంఖ్యయోగంబుచేతనే పునరావృత్తిరహితం బగుబ్రహ్మపదంబుం జెందుదురు. మోక్షకాంక్షు లగుశ్రాద్ధకర్త లట్టియోగులకు శ్రాద్ధంబు సమర్పించుచుండురు. తత్పితృగణమానసకన్య యగుమేన హిమవంతునకుఁ బత్ని యయ్యె. హిమవంతునకు మైనాకుండును మైనాకునకుఁ క్రాంచంబునం గలిగె. ఆక్రాంచంబుపేరన క్రాంచద్వీపంబు వెలసె. హిమవంతునివలన మేనకు మువ్వరు కన్యకామణు లుడయించి యందు రుద్రునకు నుమయును భృగువునకు నేకవర్ణ యును జైగీషవృషకు నపర్ణయును బల్నులు గా నైరి. మఱియును సూర్యు లోకంబునందు సోమపథంబు లనుపితృలోకంబులు గలవు. అచ్చట మారీచ నందను లగ్నిష్వాత్తు లనుపేరఁ బితృగణంబు లై దేవతాసంభావితు లగుచున్నవారు. తత్పితృగణమానసకన్యక యచ్చోద యనునది నది యైయుండెఁ అచ్చోదం బనునొకప్రాదంబును వారిచే నిర్మింపంబడియె.

174

— అమావాస్య వైశిష్ట్య కథనము :—

సీ. అచ్చోద వర్షసహస్రంబు దీక్షతో, సచట నుండి తపంబు నాచరించెఁ దత్తపంబునకు సంతస మొంది పితరులు, తపతమదివ్యరూపములతోడ నామెకుం బ్రత్యక్ష మగుటయు నాకన్య, కాంచి వారల నెల్లఁ గన్నులార వారిలోపల నమావసు ననుపితమ దా, వాంఛించె నిజమనోవల్లభునిఁగఁ

- గీ. దదవచారంబుచేతను దత్తుణంబు, పడియె నాయమ యటనుండి పుడమిమీఁదఁ
జెదర నట్టియమావసుచి త్తవృత్తి, శస్య మయి పేరువడె నమావాస్య నాఁగ.
- గీ. అయ్యమావాస్య పితృబంధు వగుటఁజేసి. యందుఁ బితరుల కిచ్చుశ్రాద్ధాదు లెల్ల
నక్షయఫలంబు లై దాత క చట నిచటఁ, జెందఁగాఁ జేయు నఖిలనిశ్రేయసముల.

—: వ్యాస శిష్య హేతుకథనము —

- గీ. అట్టు లచ్చోద పడి భూమియందుఁ దాను, జేసినయ కార్యమునకు లో సిగ్గు వడుచు
నెంతతప మాచరించిన నేమి ఫలము, కడ కధోగతిపా లయి చెడితి నేను. 177
- గీ. ఈవిషద్వారినిధినుండి యిపుడు నేను, బారమును జెందు తెట్టులూ దారి యెఱుంగ
నింక న న్నుద్ధరించువా రెవ్వ రిచట, ననుచు నేడ్చుచుఁ గాఱంగ నశ్రుధార.
- క. స్మరియించుటయును బితరుల, దరిసెనము నొసంగి వాడు తనయకు వత్సా
తర మగునె యనుభవింపక, కరమునఁ ద్రోయంగ స్వకృతకర్మఫలంబుక.
- గీ. దివ్య దేహంబుతోడను ద్రిదివమందుఁ, గర్మ మొనరించు నెడలఁ దత్కర్మఫలము
ననుభవించుత తత్కాయముననె దివిని, గర్మములు ఫలియించుఁ దత్కాలమంద.
- క. ఒనరించినయెడ మఱియొక, తనువునఁ గర్మమును దేహి తత్కర్మఫలం
బును జెందును జన్మాంతర, మున వేగిరపడిన నెట్లు ముక్తి ఘటిల్లుక. 181
- వ. అష్టావింశద్వాపరయగంబున నీవు మత్స్యయోనిం బుట్టి పసురాజునకుఁ గన్యక
వై నత్యవతి యనుపేరం బరగి పరాశరవీర్యంబున బదరీప్రాయం బగుద్వీపంబు
నందు వేదవిభాగక ర్తయును నారాయణస్వరూపుండును నగుబాదరాయణుం
డనుసుపుత్రునిం బడసి కృతకృత్యవై మరలఁ బితృలోకంబునకుం జేరి
ప్రౌఢపదాష్టకవై ప్రకాశించుచుఁ బూర్వనదీస్వరూపంబునుం జెందెద పని యను
గ్రహించి యంతర్ధానంబు నొందిరి, అంత నది యంతయును నట్ల జరిగె.
మఱియును సూర్యలోకంబులలో విభ్రాజంబు లనుపితృలోకంబులు గలవు,
అందుఁ దపోయోగబలాన్నితు లగుపులస్త్యపుత్రులు బర్హిషదు లనుపితృదేవ
తలు గా నుండిరి, మఱియును నందు బర్హిణయుక్తంబు లగువిమానంబులును
సకలవాంఛితఫలప్రదంబు లగుసంకల్పపాదపంబులును గలవు. శ్రాద్ధదాత
లగుపుణ్యవంతు లచ్చోట సంతతప్రమోదంబుచే విహరించు చుండురు. 182
- గీ. బ్రాహ్మణులు పెట్టుశ్రాద్ధ మాబర్హిషదుల, కందు నద్దాన సంతృప్తి నొంది వాడు
సకలనిశ్రేయసముల నొసంగు చుండ్రు, శ్రాద్ధదాయకు లై నట్టిబ్రాహ్మణులకు.
- గీ. అచటఁ బితృమోససాత్మజయగుచు నొక్క, కన్య పీఠి యనుపేరఁ గ్రాలఁచుచో
నామ శతవత్సరముల నాహార యగుచు, బలిపె ఘోరతపంబు నాశ్చర్యముగను,
- గీ. అతఁ నామతమంబున కట్టియోగ, మార్గ మెనయంగఁ బ్రత్యక్ష మై వరంబుఁ
బ్రహ్మ సాక్షియై నొకప్పు యోగి, యనుమహాత్ముడు పతి యగునట్లు తనకు.

- సీ. అపుడు విరించి యిట్లనియె బాల ఫలించు, ద్వద్వాంచితార్థంబు త్వరితముగను
ప్రాదుర్భవించును వ్యాసమహర్షికి, శుకుఁ డనుపేరను సూనుఁ డొక్కఁడు
పత్ని వీ చగుడు వాపరమయోగీంద్రున, కతనిప్రసాదంబుకతన నీకుఁ
గలుగును గృత్వి నాఁగను నొక్కకూతురు. యోగిజనారాధ్య యోగమాత
- గీ. యామె కగు భర్త పాంచాలభూమినాథుఁ, జై నసాత్వతుఁ డతనికి నాయమకును
బ్రహ్మదత్తుండు నాఁగను భద్రమూర్తి, యొక్కఁడు తనూభవుండుగా నుద్భవించు.
- ఆ. ఇంతె కాక మఱియుఁ గృష్ణగౌరప్రభ, శంభు లనెడిసుతులు సంభవించు
రతివ నీకు వారు పితృలోకసంభావ్య, లగుదు రని యదృశ్యుఁ డయ్యె నంత.
- వ. వారలకు గో వనుపేర నొక్కమానసకన్య యుదయించి సాధ్యులకుఁ బత్ని
యయ్యె. మఱియును నంగిరస్సుత్రు లగుమఱిచిగద్భులు హవిష్మంతు లనుపితరు
లుగా సూర్యలోకంబునం బ్రకాశించు చుండిరి. 188
- గీ. క్షత్రియులు పెట్టునట్టియేత్రాద్ధ మేని, యాహవిష్మంతులకుఁ జెందు నందువలన
నిచ్చు చుండురు భద్రంబు లెల్ల వారు, త్రాద్ధదాయకు లై నట్టిక్షత్రియులకు.
- వ. తత్పితృగణంబునకు యశోద యనుమానసకన్య యుదయించి యంశుమంతు
నకుఁ బత్నియును దిలీపునకు జననియును భగీరథునకుఁ బితామహియును నయ్యె.
హవిష్మదాధిపత్యంబున రవి త్రాద్ధదేవుండుగాఁ జెప్పంబడియె. మఱియును గామ
దుఘంబు లనుచూర్ధ్వలోకంబులందుఁ గర్తవ్యప్రజాపతిపుత్రు లగునాజ్యపులు
సుస్వధాహ్వయు లగుపితరులుగా నుండిరి. 190
- ఆ. అర్జు లాచరించునట్టిత్రాద్ధంబులు, చెందు సుస్వధులకు నందువలన
వారు తృప్తిఁ జెంది వైశ్యుల కొనఁగూచు, నుండు రఖిలశుభము లెందు నేని.
- వ. వారలకు విరజ యనుమానసకన్యక యుదయించి నహుషానకుఁ బత్నియును
యయాతికి జననియును నయి పితృ బ్రహ్మలోకముం జెంది యష్టక యయ్యె.
మఱియును బ్రహ్మలోకంబునకు మీఁద సుమనసంబు లనులోకంబులు గలవు.
అందు సోమపు లనుపితృదేవత లుండిరి. ఆమహనీయులు స్వధతోడం బుట్టి
బ్రహ్మత్వముం జెంది మనస్సునందు సృష్ట్యాదికంబు నొనరించి యిప్పు డున్న
వారు. వారలకు సర్వద యనుమానసకన్యక పుణ్యనదీస్వరూపంబున జన్మించె.
ఆసర్వదానది పశ్చిమసముద్రగామిని యై సకలభూతంబులఁ బవిత్రీకరించుచుండె.
- శ. కలిగెఁ బ్రజాసర్గము వా, రలవలననె మనువు లెల్లఁ బ్రభవించిరి వా
రలవలననె వారలకై, సలిపిన త్రాద్ధముల యోగిసంతతి గలుగున్. 198
- శ. పితరులు సంతోషించిన, యతనికి లభ్యంబు గానియది లే దెందున్
భిరదులు సంతోషింపని, యతనికి లే దొంద కక్క యైనది యెందున్, 194

- క. పితరులు తిందురె విప్రులు, బ్రతుకఁగఁ శ్రాద్ధంబు లేదుపటిచి ర నెడిదు
ర్మతితో శ్రాద్ధము విడిచిన, పతితులర క్తంబు గ్రోలఁబడుఁ బితరులచేక. 195
- క. ధనమును విద్యయు సంతతి, యును నాయుష్యమును గీర్తియును నారోగ్యం
బును స్వర్గంబును మోక్షం, బును గూడఁ బితృప్రసాదమునఁ జేకూరుక. 196
- క. చేయుదురు మొదటఁ బిత్రా, ప్యాయనమును బిడప దేవతాప్యాయనముక
జేయుదురు గానఁ బితరులు, జ్యాయాంసులు సురలకంటె నని తెలియఁదగుక. 197
- గీ. కావుననె దేవకార్యముకంటె నధిక, మైనశ్రద్ధయు భక్తియు నామతిల్లఁ
జేయుదురు పితృకార్యంబు శిష్టు లెల్ల, నదియె సాత్వ్యంబు పితృదేవతాధికతకు. 198
- క. స్థిరసంకల్పులు సత్వర, వరదాతలు భక్తవంశవర్ధనులు శివం
కరులు మహాత్ములు పితరులు, స్మరణీయులు చూపె సర్వసమయములందుక. 199
- క. ఈపితృగణవృత్తాంతము, నేవగిదిని నైన వినిన నించుక చాలుక
బాపంబు లెల్లఁ దొలఁగి దు, రాపం బగునూర్ధ్వలోకమందు వసింపక. 200
- క. అని చెప్పటయును భీష్ముడు, మనమున నాశ్చర్యపడుచు మహనీయ జనిం
చెను శ్రాద్ధవిషయ మెల్లను, వినఁ గోరికి నాకు దాని వినిపింపఁగదే. 201
- వ. అని యడుగుటయుఁ దనకు బ్రహ్మ చెప్పినవిధంబునఁ బులస్త్యుం డాతని కిట్లని
చెప్పం దొడంగె. 202
- ఆ. వినుము భీష్మ సీకు వినిచెడ సర్వంబు, శ్రాద్ధ మనుదినంబు శ్రద్ధతోడఁ
జలుపవలయు నన్నసలింబులం గాని, ఫలకృపీలమూలములను గాని. 203

—: శ్రాద్ధ విషయ కథన ము :—

వ. శ్రాద్ధము నిత్యము నైమిత్తికము కామ్యము నని త్రివిధంబుగాఁ జెప్పఁబడియె.
అందు నిత్యం బర్హ్యవాహనవర్జితంబును నైవేద్యంబును గా నుండు. నైమిత్తికం
బును గామ్యంబును బార్వణంబుగాఁ జెప్పఁబడియె. అయ్యది పర్వంబులందుఁ
గావింపంబడుటచే బార్వణం బయ్యె. పార్వణం బన్వాహార్యపార్వణం బనియు
సాధారణపార్వణం బనియు వృద్ధిపార్వణం బనియుఁ ద్రివిధంబుగాఁ జెప్పఁబడియె.
శ్రాద్ధంబునకు నావశ్యకం బగువిషయంబు ముందు వినుము.

—: శ్రాద్ధ నిమంత్రణార్హత కథన ము :—

హరిహరవిరించిభక్తుండును బితృసేవాతత్పరుండును వేదవేదాంగపురాణవిదుం
డును ద్రిణాచికేతుండును ద్రిమధువును ద్రిసువర్ణపాతియును శ్రోత్రియుండును,
శ్రోత్రియపుత్రుండును బంచాగ్నియును స్నాతకుండును బ్రహ్మజ్ఞుండును శీలవం
తుండును సూర్యోపాసకుండును యోగియును శాంతుండును శుద్ధవంశ్యుండును
స్వధర్మనిరర్థుండును సన్నిహితీయును జప్తయును ఋతుకాలగామియును

సోమయాజియును సత్యవచనుడును శ్రాద్ధానిమంత్రణంబున కడ్డు లగువారలు. వీరి లెల్లదను సపత్నీకులుగను సాపింశ్యయోనిశిష్యత్వాదినంబంధరహితులు గను యువలుగను బ్రాహ్మణులుగను నుండఁ దగు.

—: శ్రాద్ధానిమంత్రణాపర్వ శ్రాద్ధానిమంత్రణము:—

పతితుండును వత్సతుండును స్త్రీబుండును బిశునుండును మహారో, యును క్షుద్ర వృత్తిజీవియును సంధ్యారహితుండును రజస్వలాపతియును నిష్ఠిణీపతియును బరితేత్తయును దిధిషూపతియును మున్నగువారు శ్రాద్ధానిమంత్రణాపర్వశ్రాద్ధాని ములుగాఁ జెప్పఁబడిరి.

—: శ్రాద్ధానిమంత్రణాపర్వశ్రాద్ధానిమంత్రణము:—

పూర్వదినంబునం గాని తద్దినంబునం గాని బ్రాహ్మణులను బితృకార్యంబు వండు నిమంత్రితులం జేసి.

204

గీ. బ్రహ్మవిదులార శ్రాద్ధకర్మంబునందు, శౌచమును శాంతియును గల్గి సంతతమును వలయు నుండంగ నేను మీరలును ననుచు, వినయమున నగుఁ జైతృక విధిని దెలుప.

—: శ్రాద్ధకర్మకర్తవ్యము:—

వ. ఆయనంబును విషువంబును నమావాస్యయును సూర్యసంక్రమణంబును నష్టకా న్యష్టకలును గృష్ణపక్షపంచదశదివసంబులును నార్ద్రామిషారోహిణీనక్షత్రంబు లును ద్రవ్యబ్రాహ్మణసంపత్తికాలంబును గజచ్ఛాయావ్యతీపాతవిష్టివైధృతు లును నుపరాగమహాలయాదులును యుగాదు లగునై శాఖశుక్లతృతీయయును భాద్రపదకృష్ణత్రయోదశియును గార్తికశుక్లనవమియును మాఘపూర్ణిమయును మన్వాదు లగుచైత్రశుక్లతృతీయాపూర్ణిమలును జ్యేష్ఠపూర్ణిమయును నాషాఢ శుక్లదశమిపూర్ణిమలును శ్రావణకృష్ణాష్టమియును భాద్రపదశుక్లతృతీయయును నాశ్వయుజశుక్లనవమియును గార్తికశుక్లద్వాదశీపూర్ణిమలును పౌషశుక్లకా దశియును మాఘశుక్లసప్తమియును ఫాల్గునపూర్ణిమామావాస్యలును శ్రాద్ధార్హ కాలంబులు. మన్వంతరాదిదివసం బగుమాఘశుక్లసప్తమినాడు దివాకరుండు రథము నారోహించుటంజేసి యాపుణ్యదినంబు రథసప్తమి యనుపేరం బరగె.

గీ. ఆదినంబునఁ దిలమిశ్రే మైనపాన, జలముఁ బితరుల కిచ్చినఁ గలుగు వేయి యబ్దములు శ్రాద్ధ మొనరించినట్టిఫలము, పితరు లిది గోప్య మనుచుఁ జెప్పిరి నరేంద్ర.

వ. ప్రాతఃకాలంబున శ్రాద్ధంబు నాచరింపం జనదు. కాని నైమిత్తికశ్రాద్ధంబులకుఁ గాలనియమంబు లేదు. నైమిత్తికానంతరంబ నిత్యంబు కార్యంబు. తిథి యపరాహ్ణవ్యాపిని గా నుండఁ దగు. ఆమావాస్య పూర్వపరదినంబులందు నపరాహ్ణవ్యాపిని యయ్యె నేని క్షయమందుఁ బూర్వతిథియును వృద్ధియందుఁ

బరతిధియును గ్రాహ్యంబులు. అపరాహ్లాద్యయంబునందును సమంబుగా నుండే నేని పరతిధి గ్రాహ్యంబు. ఏకోద్దిష్టశ్రాద్ధంబున మధ్యాహ్నవ్యాపిని యగుతిధి గ్రాహ్యంబు. అపరాహ్లాద్యవ్యాప్తి సమానంబుగా నున్నను సాయంకాలవ్యాప్తి యునుం గలతిధియందు మృతాహశ్శాస్త్రంబు నాచరింపం దగు. మృతాహశ్శాస్త్రంబు ప్రాప్తించినయమావాస్యాదినంబున ద్విజేతరుండు మధ్యాహ్నవ్యాపిని యగుసమాతిధియం దమాశ్రాద్ధంబు చేయం దగు. ఆశౌచాదివిఘ్నంబులు ప్రాప్తించినప్పుడు విడువంబడినసాంవత్సరికమాసికోదకుంభాదిశ్రాద్ధంబు లన్నియును నాశౌచశుద్ధిదినంబునందును విఘ్నంతరంబులు ప్రాప్తించినప్పుడు కృష్ణపక్షైకాదశీదినంబునందును నప్పుడును విఘ్నంబు గలిగె నేని యమావాస్యాదినంబునందును నాచరింపం దగు. మృతాహశ్శాస్త్రంబునకు మాసంబజ్ఞాతం బైనయెడల మార్గశీర్షమాసంబునం గాని మాఘమాసంబునం గాని మృతాహంబునందు శ్రాద్ధంబు నాచరింపం దగు. మాసజ్ఞానంబు గలిగి వాసరంబజ్ఞాతం బయ్యె నేని తన్మాసంబున సమావాస్యాదినంబునం దాచరింపం దగు. దినమాసంబు లజ్ఞాతంబు లయ్యె నేని యాశ్వయుజమార్గశీర్షమాఘమాసామావాస్యాదినంబులం దెం దేని యాచరింప నొప్పు. నిత్యశ్రాద్ధంబును నుదకుంభశ్రాద్ధంబును నధికమాసమందును నాచరింపం దగు. గ్రహణపుత్రజన్మశాంతికసంకల్పితశ్రాద్ధంబుల కధికమాసంబును వర్తంబ. కర్త రోగగ్రస్తుం డయ్యె నేని భార్యను గాని భ్రాతను గాని శిష్యునిం గాని శ్రాద్ధకరణంబునందు నియోగింపం దగు.

208

గీ. రాజకార్యాద్యవార్యనిర్బంధములను, జలుపఁగ స్వయంబుగను వీలు గలుగ చేసి కర్త చేయింపనగు శ్రాద్ధకర్మములను, బ్రాహ్మణునిచేత రాకుండఁ బాతకంబు.

చ. మఱియును బ్రాతఃకాలంబున మూడుముహూర్తంబులవఱకును బూర్వాహ్లాంబు. పూర్వాహ్లాంబునం జేయున్ననదానాదులు దేవతాప్రీతిదాయకంబులు. పిదపఁ ద్రిముహూర్తంబులవఱకును సంగవంబు. తరువాతఁ ద్రిముహూర్తకాలంబు మధ్యాహ్నంబు. అందుఁ జేయున్ననదానాదులు దేవతాపితృప్రీతికరంబులు. తరువాతఁ ద్రిముహూర్తకాలం బపరాహ్లాంబు. అందుఁ జేయుశ్రాద్ధతర్పణాదులు పితృప్రీతిజనకంబులు. అందలియష్టమముహూర్తంబు కుతపంబు. కుతపకాలంబునందు శ్రాద్ధారంభ మనంతఃఫలప్రదంబు. పిమ్మటఁ ద్రిముహూర్తఫరిమితకాలంబు సాయాహ్నంబు. అయ్యది రాక్షసవేళ యగుటంజేసి స్నానదానశ్రాద్ధాదిసర్వకర్మంబులకును నవర్తంబు.

209

మీ ఖడ్గపాత్రంబు నేపాలకంబులంబు, గోవు తిలదర్పదాహిత్రకుతపదూప్య
మూలగునగుతముగద్యుతంబులదహించు, కతనఁగుతపంబుల నెడియాభ్యనువహించె.

—: క్రాంత్యుత్పత్తి కాలము —

వ. పుష్కరతీర్థంబును సందాతీర్థంబును లలితాతీర్థంబును మాయాపురంబును మిత్రపదంబును నయోధ్యాపురంబును మధురాపురంబును గాశీపురంబును గాంధీపురంబును నవంతీపురంబును. ద్వారకాపురంబును కేదారంబును గంగా సాగరతీర్థంబును సర్వతీర్థంబును బ్రహ్మసరస్వతీర్థంబును శతద్రుతీర్థంబును నైమిశారణ్యంబును.

211

ఆ. ధర్మచక్ర నేమి తత్ప్రదేశంబున, శీర్ణమయ్యే దానఁజేసి నైమిశాఖ్య నొంది యది మహాతీర్థ మయ్యెను, దానిమహిమ మెన్నఁదరము గాదు.

గీ. గంగ గోమతియందును గలనె నచట, సప్తభుజఁ డగుహరుఁడును నాదివోత్రియైననారాయణుండును నచట నుండు, దారకం బగుఁ దదుభయదర్శనంబు.

వ. కోకాముఖతీర్థంబును చిత్రతీర్థంబును నిక్షుమతీర్థంబును గంగాయమునాసంగమ తీర్థంబును గురుక్షేత్రంబును నీలకంఠతీర్థంబును భద్రసరస్వతీర్థంబును మానస సరస్వతీర్థంబును మందాకినియు విపాశయు సరస్వతియు సర్వమిత్రపదంబును వైద్యనాథంబును మహాబలంబును క్షిప్రాసదియును గాలంజరంబును వంశోద్భేదంబును హలోద్భేదంబును గర్భభేదంబును మహాలయంబును భద్రేశ్వరంబును విష్ణుపదంబును గంగాద్వారంబును సర్వదాద్వారంబును నోంకారంబును గావేరియును గపిలయును జండవేగసంగమంబును నమరకంటకంబును శుక్ల తీర్థంబును సోమేశ్వరంబును గాయావరోహణంబును జర్మణ్యతీర్థంబును గౌతమీయును వరుణయును హుతాశనతీర్థంబును భైరవతీర్థంబును భృగుతీర్థంబును గౌరీతీర్థంబును వినాయకతీర్థంబును వస్త్రేశ్వరతీర్థంబును బాపహరతీర్థంబును వేగవతియును శూలతాపియును బయోష్టియును బయోష్టిసంగమంబును మహాభోధయును బౌరణ్యయును మహావేణయును మహాశాలంబును మహాద్రుద లింగతీర్థంబును దశార్ణామహానదియును శతద్రుదయును శతాహ్వయును చిత్రపదంబును సంగారవాహికయును శోణనదంబును ఘర్భరనదంబును గాలికా నదియును చిత్రరానదియును సిసివాటనదియును ధారానదియును శరద్వీనదియును ద్వారకాతీర్థంబును గృష్ణతీర్థంబును నర్మదసరస్వతీర్థంబును మణిమతినదియును గిరికర్ణికానదియును ధూతపాపతీర్థంబును గోకర్ణతీర్థంబును గజకర్ణతీర్థంబును మేఘుకరతీర్థంబును మందోదరీతీర్థంబును జంపానదియును శామలనాథతీర్థంబును మహాశాలోదరీతీర్థంబును జల్రకూటతీర్థంబును జల్మేశ్వరతీర్థంబును నర్జునతీర్థంబును ద్రిపుత్రతీర్థంబును సిద్ధేశ్వరతీర్థంబును మహేంద్రతీర్థంబును మహానదీతీర్థంబును దుంగభద్రానదియును జాక్రధానదియును భీమేశ్వరతీర్థంబును గృష్ణవర్ణానది యును నంజనానదియును గోదావరీతీర్థంబును ద్రిసంధ్యాతీర్థంబును ద్రక్షిణంబక

తీర్థంబును శ్రీవర్ణాదియును వ్యాసతీర్థంబును మత్స్యనదియును రాకానదియును శివధరానదియును భవతీర్థంబును బుద్ధ్యంతీర్థంబును రామేశ్వరతీర్థంబును సంగారకతీర్థంబును నానందకమలతీర్థంబును వత్సప్రాతేశ్వరతీర్థంబును హరిశ్చంద్రతీర్థంబును బురశ్చంద్రతీర్థంబును సహస్రాక్షతీర్థంబును హిరణ్యాక్షతీర్థంబును గజశీనదీతీర్థంబును నింద్రసిలతీర్థంబును మహానాదతీర్థంబును బాహుదానదియును సింధువనంబును బంపాశుభతీర్థంబును బర్హటికానదియును జామదగ్న్యతీర్థంబును రాఘవేశ్వరతీర్థంబును సాలగ్రామతీర్థంబును శోణపాతతీర్థంబును సారస్వతతీర్థంబును స్వామితీర్థంబును మలందరానదియును గౌళికియును జంద్రికానదియును విదర్భానదియును వేగానదియును జాలంధరగిరియును లోహదండతీర్థంబును గుబ్బామ్రకతీర్థంబును నూర్వశీపులినతీర్థంబును సంసారమోచనతీర్థంబును బుణమోచన తీర్థంబును నట్టహాసతీర్థంబును గౌతమేశ్వరతీర్థంబును వసిష్ఠతీర్థంబును భారతతీర్థంబును బ్రహ్మవర్తతీర్థంబును గుళానర్తతీర్థంబును హంసతీర్థంబును బిందారకతీర్థంబును శంఖోద్ధారతీర్థంబును ఖండేశ్వరతీర్థంబును బిల్వతీర్థంబును నీలవర్వతింబును బదరీతీర్థంబును రామతీర్థంబును జయంతీతీర్థంబును విజయతీర్థంబును శుక్లతీర్థంబును మాతృగృహతీర్థంబును గరవీరపురతీర్థంబును సప్తగోదావరీతీర్థంబును గయాతీర్థంబును బ్రయాగతీర్థంబును గంగాతీర్థంబును బ్రభాసతీర్థంబును గోవర్ధనతీర్థంబును మున్నగుమహాతీర్థంబులును గోమయోపలిప్తశుద్ధగృహప్రదేశంబును శ్రాద్ధార్హప్రదేశంబులుగాఁ జెప్పబడియె. తత్పుణ్యస్థానంబులందుఁ బితరుల నుద్దేశించి శ్రాద్ధంబు గాని తర్పణంబు గాని దానంబు గాని కావించిన నయ్యది యనంతకోటిపుణ్యఫలప్రదం బై యేకోత్తరశతకులంబుల నుద్ధరించు. సకలతీర్థంబులకంటెను గయాతీర్థం బపవర్గదాయకంబుగాఁ జెప్పబడియె.

—: బ్రాహ్మణసంభాషకతనము :—

విశ్వేదేవస్థానమందు నిరువురు బ్రాహ్మణులను విష్ణుస్థానమందు దొక్కబ్రాహ్మణునిఁ బితృస్థానమునందు ముప్పురు బ్రాహ్మణులను గాని యట్లు గాక విశ్వేదేవ పితృస్థానంబులందు దొక్కొక్క బ్రాహ్మణునిఁ గాని నిమంత్రింప వలయు. సమృద్ధార్థుడైనను శ్రాద్ధవిస్తారంబు చేయం జనదు.

—: శ్రాద్ధకాలనియమకథనము :—

సవిశ్రహస్తుడై యాచమింప రాదు. దేవకార్యము గావించునపుడు దక్షిణ జ్ఞానువృక్షు, బితృకార్యము గావించునపుడు వామజానువును భూమిపై నుంపవలయు. దేవకార్యము ప్రదక్షిణముగను బితృకార్య మప్రదక్షిణముగను చేయం దగు. కర్తవ్యదేవకార్యమునం దుదబ్బులుండుగను బితృకార్యమునందు

దక్షిణాముఖుండుగను నుండం జను. దేవభోక్త పూర్వదిబ్బుఖుండుగను బిత్తు భోక్త యుత్తరదిబ్బుఖుండుగను గూడ్చుండం దగు. దేవకార్యంబు సవ్యంబు గను బిత్తుకార్య మపసవ్యముగను దేయం దగు. దేవకార్యంబున యవలును దండులములును బిత్తుకార్యంబునం దిలలును నుపయోగింపం దగు.

— ప వి త్ర వ ర జ కా ల ని ర్ణ య క ర వ ము :—

శ్రాద్ధారంభంబునందును బాద్యంతంబునందును దేవార్చనాంతంబునందును బిత్రార్చనాంతంబునందును బిండశేషాక్షాణాంతంబునందును వికిరదానాంతంబు నందును శ్రాద్ధాంతంబునందును బూర్వపుత్రపవిత్రంబులు వదలి సూతనపవిత్రం బులు ధరింపవలయు.

214

— హ ర జ్య ప వి త్ర ప రి డా జ కి ణి వ ము —

క. ఎనుబదిగురిజలయెత్తన, నొనరెడిబంగారునఁ జేయ నొప్పుఁ బవిత్రం బును దత్స్వర్ణపవిత్రం, బును చాల్చి యొసర్చుకర్మములు సఫలంబుల్.

215

— హ ర జ్య ప వి త్ర వై శిష్ట్య క ర వ ము :—

క. వినుతు యధార్థము నది యే, మన స్వర్ణపవిత్రఘోషశాంశంబున కై నను నితరపవిత్రము లెవి, యును చాల్చుము నొందఁజాల వ్రవలక్షింపక.

216

— స్వా హ స్వ ధా కా ర ని ర్ణ య క ర వ ము :—

వ. దేవస్థానంబున స్వాహాకారంబుతోడను బిత్తుస్థానంబున నక్షయ్యాసనార్హ్యం బులు దప్ప స్వధాకారంబుతోడను సర్వదానంబులును గావింపవలయు.

— తీ ర్థ ని ర్ణ య క ర వ ము :—

పితృతీర్థంబునఁ బైత్తుకంబును దేవతీర్థంబున దైవంబును నిర్వర్తింపం దగు.

— వా మాం త ని ర్ణ య క ర వ ము :—

విప్రనామంబు శర్మాంతంబుగను త్పత్రియనామంబు వర్మాంతంబుగను వైశ్య నామంబు గుప్తాంతంబుగను శూద్రనామంబు దాసాంతంబుగను స్త్రీనామంబు దాంతంబుగను నుండం జను.

— పా ద వ్ర జ క ప వి ధి క త వ ము :—

మండలంబునకఁ బల్చిమభాగంబున స్వాగతంబును బాద్యంబును నొసంగి మండలోపరిభాగంబున బ్రాహ్మణపాదప్రక్షాళనంబు గావించి దేవపాదోదక మును శిరముపైఁ జల్లుకొనవలయు. పితృపాదోదకమును శిరంబుపైఁ జల్లుకొనక పితృమండలస్పర్శంబు మాత్రమే కావింపవలయు.

217

— అ తి ధి స్థా న ని ర్ణ య క ర వ ము :—

క. ఒనరింపవలయు సర్పన, మును విధిచే శ్రాద్ధకాలమునయం దేతెం చినయతిథికిఁ దప్పక చ, య్యన విష్ణుస్థాన మొసంగి హరి యనుబుద్ధిక్.

218

—: బ్రాహ్మణ ప్రతినిధి వస్తు కథనము :—

వ. బ్రాహ్మణులు ప్రాప్తింపనిసమయంబున దర్భవటువులను గాని యభ్యర్చితలింగమును గాని సాలగ్రామమును గాని పీఠంబులందు దేవపితృప్రతినిధిగా స్థాపించి విధివిధానంబున శ్రాద్ధ మంతయుం గావింపవలయు. అట్లు శ్రాద్ధంబు గావింపఁ బడె నేని పితరులు కల్పకోటిశతంబువఱకును స్వర్గంబునందు విరాజిల్లు చుందురు. శ్రాద్ధదత్తాన్నంబు నగ్నిలో హుతంబుఁ గావింపవలయు. పిండంబులు గోవునకుఁ గాని జలంబులోఁ గాని వినియోగింపం దగు. తచ్చాద్ధదక్షిణ కాలాంతరంబు నందు బ్రాహ్మణున కర్పింపవలయు.

—: ఆచమనకాలకథనము :—

ఆదియందును సంతమునందును బాద్యమునందును విష్ణురమునందును వికిరము నందును బిండదానంబునందును నాఱుచోట్లఁ గర్తయును బాదప్రక్షాళనాంతంబునందును భోజనాంతంబునందును రెండుచోట్ల భోక్తయును నాచమనము చేయవలయు.

—: ఉపవీత ప్రాచీనవీతవిర్ణయము :—

ప్రాణాయామాఘరహోమాజ్యభాగగ్నిముఖిన్విష్టకృద్ధోమప్రాయశ్చిత్తాహుత్యభిశ్రవణాహ్వనప్రదక్షిణనమస్కారానువ్రజనసూక్తస్తోత్రజపపరివేషణవినర్జనసౌమనస్యస్వాగతప్రార్థనస్వప్తివాచనపిండాఘ్రాణప్రత్యుత్థానదక్షిణాతాంబూలదానంబులందుఁ దప్పఁ బితృకార్యంబునం దంతటను బ్రాచీనావీతంబు విహితంబు. దేవకార్యంబునం దంతటను నుపవీతంబు.

—: క్రాద్ధతోజనార్హానర్హపాత్రకథనము :—

దేవస్థానంబున సువర్ణపాత్రంబును బిత్తస్థానంబున రజతపాత్రంబును ముఖ్యంబులు. తదభావమున నుభయస్థానంబులందును బలాశపద్మపత్రకదళీమధూకపత్రంబులు గ్రాహ్యంబులు. మధ్యమపత్రంబు నిషిద్ధంబు.

219

—: పితృప్రియపదార్థవిధానము :—

గీ. కృష్ణతిలలును గుళలును విష్ణుదేహ, సంభవము తొటరజతంబు శంభునేత్రజనిత మగుటను లోకపావనతఁ గాంచె, దాన నవి యెల్లఁ బితృత్వప్రిదంబు లయ్యె.

—: పితృతోజ్యతోజ్యపదార్థవిర్ణయము :—

మౌ. మావముద్గగోధూమయవతిలసీవారషష్టికాన్నగోక్షీరమధుఘృతంబులును నిక్షువును నామిషశ్యామాకశాల్యన్నంబులును భోజ్యంబులు. మసూరశణనిప్పవరాజమోషకుభుజ్జంబులును గోద్రవదారవరటాఢకీమధుకాతసీకపిత్థంబులును శిక్రుకూక్ష్మాండాలాబువులును లఘునాదిదశవిధపలాండువులును గృంజనంబును

వృంతాకంబును శ్లేష్మాతకంబును బుటోలంబును బీజపూరకంబును విడంగమరి
చంబులును సజావిక్షీరంబును సభోజ్యంబులు. ఆమిషంబు గలివర్జ్యంబు.

— పరివేషణవిధికథనము :—

పాత్రమధ్యంబున నన్నంబును దక్షిణభాగంబున ఘృతపాయసభక్ష్యంబులును
బురోభాగంబున శాకాదులును సంతమున సూపంబును వడ్డింపం దగు. లవణ
వ్యంజనాదులు పాత్రాంతరవ్యవధానంబుచే వడ్డింపవలయుఁ గాని కేచలహస్తం
బుతో వడ్డింపరాదు. అట్లు వడ్డింపఁబడినపదార్థంబు గిల్బిషం బగు. 221

—: అత్యక్తాన్నపుర్యుపేదకథనము —

గీ. త్యాగమును గర్త సేయకున్నంతదాఁక, దగదు ముట్టికొనంగ నోదనము భోక్త
శాస్త్రము నెఱింగి శ్రాద్ధంబు సలుపువాఁడు, శాద్ధభోక్తయుఁ గాంతరు స్వర్గసుఖము.

—: మధుదానవిధికథనము :—

ప. మధుమంత్రంబుచే మధువు వడ్డింప వలయు. తదభావంబునందు మంత్రపఠనంబు
గావింప వలయు. అయ్యది పితరుల కమృతకల్పం బగు. అట్లు గాక మధు
ప్రతినిధిగా గుడము వడ్డించినచో శ్రాద్ధము వ్యర్థం బగు. 222

—: కర్తృభోక్తృనియమకథనము —

గీ. భోక్తయును గర్తయును బునర్భోజనంబు. మార్గగమనంబు గలహంబు మైధునంబు
సధ్యయనము దివాస్వాప మనెడియాఱు, పనులు సేయంగఁ దగ దవి పాపదములు.

—: అర్చనాప్రకారకథనము :—

ప. దేవార్చనంబు దక్షిణభాగంబు మొదలుకొని పాదజాన్వంసమూర్ధంబులందుఁ
గావింపం దగు. పితర్భనంబు వామభాగంబు మొదలుకొని శ్చిష్టాంసజాను
పాదంబులందు యథాక్రమంబుగఁ గావింపం దగు.

—: సంబంధనామగోత్రోచ్చారణకాలప్రయోజనకథనము :—

సంకల్పక్షణదానపాద్యాననావాహనార్ఘ్య గంధాదిపంచోపచారాన్న దానపిండదానాంజ
నాభ్యంజనాక్షయ్యతిలోదకస్పృహోక్తికాలంబులందు సంబంధగోత్రనామంబు లుచ్చ
రించుచు నిచ్చెడి శ్రాద్ధాన్నంబు వాయురూపంబున నానావిధం బై పుణ్యపాపకర్మవశం
బున వివిధజన్మంబులం బడసినపితరుల కాహారంబుగఁ జెందు. 223

సీ. అమరు లై యుండిన సమృతంబుగఁ జేరు, గంధర్వు లైన భోగ్యముగఁ జేరు
గ్రవ్యాదు లైనను గ్రవ్యంబుగఁ జేరు, బానంబుగను యక్షు లైనఁ జేరు
శిశువు లై యుండిన క్షీరంబుగఁ జేరు, జేరు సర్పము లైన మూరుతముగ
రుధిరరూపమునఁ జేరును బ్రేత లైనచో, నరు లై నయెడల నన్నముగఁ జేరు

గీ. బశువు లైనను ఘాసరూపముగఁ జేరు, భూరుహము లైనఁ బానీయముగను జేరు

జచ్చిపోయినవారికి శ్రద్ధతోడ, నాత్మబంధువు లిచ్చుశ్రాద్ధాన్ని మధిప.

226

వ. అగ్నిహ్వితాదులు వీరి కధిపతులుగా నుందురు.

—: త ర్పణ కాల నిర్ణయము —

దర్శశ్రాద్ధముచందును యగాదిమన్వాదిసంక్రాంతిపూర్ణమానై ధృతివ్యతీపాతక్షిర శ్రాద్ధంబులందును శ్రాద్ధమునకుఁ బూర్వమందు విప్రనిమంత్రణోత్తరకాలమందుఁ గాని పాకారంభోత్తరకాలమందుఁ గాని శ్రాద్ధాంగతీలతర్పణంబు గావింపవలయు. వారి కశ్రాద్ధంబునందును సకృత్సమహాలయశ్రాద్ధంబులందును బరదినంబున సూర్యోదయమునకుఁ బూర్వమంద శ్రాద్ధాంగతీలతర్పణంబు గావింపం దగు. తీర్థంబులందుఁ దర్పణంబు గావించునెడలఁ దీర్థోదకంబుచే జలాంతంబునందుఁ దిలోదకాంజలులు విడువవలయు. గృహమందై న నొక్కహస్తంబుచే దిలోదకంబు విడువవలయు. తరనియందు రాప్యాంగుళీయకంబును ననామికయందు స్వర్ణపవిత్రంబును ధరించి కావించినపితృతర్పణంబు కోటిలక్షిగుణఫలంబు.

227

గీ. స్నాన మొనరింపఁ బోయెడిమానవునకు, వెంట నరుగుచు నుందురు వేడ్క-తోడఁ బితృగణసమేతముగను దేవతలు వాయు, దేహములు దాల్చి దాహంబుఁ దీర్చికొనఁగ.

క. ఒనరింపక పితృతర్పణ, మును నప్రత్యముఁ బిండే నేని ముందుగఁ బితరుల్ చనియెదరు నిరాశత్వం, బున శాపము నిచ్చి వంశమున కె గొదవన్.

229

వ. దేవతలు శిరంబుచేతను బితరులు శ్మశ్రువులచేతను గంధర్వులు చతువులచేతను నితరజంతువు లెల్ల నక్రమంబుచేతను సలిపాదిపానభక్షణంబులు గావించురు. దేవతా పితృగణంబులకు స్నానమాత్రంబుచే సంతృప్తి గలుగు. స్నానంబు తర్పణపర్యంతం బని మహర్షులచే జెప్పబడియె. సర్వంబునుం దెలిసి నిత్యస్నానంబు గావించు వాఁడు సర్వపాపవిముక్తిం బడసి దేవలోకంబున సుప్రతిష్ఠితుం డగు. స్నానంబు గావింపక భుజించువాఁడు మలభోక్త యనియును, సంధ్య వార్షనిద్విజుండు సూర్య హత్యామహాపాపకారి యనియును బితృతర్పణంబు చేయనివాఁడు పితృఘాతుకుం డనియును దేవతాపూజ గావింపనివాఁడు బ్రహ్మహత్యాకరుం డనియును మంత్ర జపంబు గావింపనివాఁడు పూయశోణితభోజి యనియును బితామహునిచే జెప్పం బడియె. మంత్రశూన్యం బగుస్నానంబు నిష్ఫలంబు. వ్రాతఃకాలంబున సలింబు దండ చతుష్టయంబువఱకును నమృతతుల్యంబుగను ఘటికాయుగ్మంబునకుఁ బై ని యామ పర్యంతంబు మధుతుల్యంబుగను సార్ధయామపర్యంతంబు క్షీరతుల్యంబుగను బిడప దండచతుష్టయపర్యంతంబు క్షీరమిశ్రజలనదృశంబుగను బిడప బ్రహరత్రయపర్యంతంబు పానీయంబుగను బిమ్మట సూర్యాస్తమయపర్యంతంబు శోణితంబుగను జెప్పం బడియె. చతుర్థ ప్రహరంబునం గాని రాత్రికాలంబునం గాని పితృతర్పణంబు గావింపం జనదు. అప్పుడు కావించినతర్పణంబు రాక్షసగృహీతం బగు.

230

- గీ. జలమునకు శౌరి దేవత సలిలపూతుఁ, జై నవాఁ డుచ్చైఃప్రీతి కిర్దుఁ డగును
గాన జలపానమున జలస్నానమునను, జెదవలయుఁ బనిప్రీతి ముందు ఇరుఁడు. 231
- క. అమృతసమం బగునలిలం, బమృతంబునకంటె నధిక మగుఁ గుశనన
ర్గమువలనఁ గానఁ గుశమహి, మము చెప్పఁ దరంబు గాదు మా కెప్పుడికన్. 232
- క. నిరతమును బవిత్తుండు కుశ, కరు డాతండు చేయఁజ్ఞాపకర్మము లెల్లన్
ద్వారితముగ సిద్ధి నొందుటఁ, బరమేశ్వరకృపను వేగ పడయఁ గలుగున్. 233
- క. కుశమూలంబున బ్రహ్మయుఁ, బశుపతియుఁ గుశాగ్రమందుఁ బద్యాఘ్రుండున్
గుశమధ్యమందు నుందురు, కుశభరు డద్దాన నురలకును బూజ్యుఁ డగున్. 234
- వ. కుశలనియును గాశ లనియును యవపత్రంబు లనియును వ్రేహు లనియును బల్బ
జంబు లనియును బుండరీకంబు లనియును గుముదంబు లనియును దర్పలు సక్తాం
బులు గా నుండు. అకృష్ణతలచేఁ గావింపంబడు పితృలర్పణంబు నిష్ఫలంబు. జల
స్థితం డై భూమియందుఁ గాని భూస్థితం డై జలంబునందుఁ గాని కావించినతర్ప
ణంబు వ్యర్థం బగు. అర్ధ్రవస్త్రధరుం డై జలంబునం దుండి జలంబునందుఁ దర్ప
ణంబు గావించె నేని దేవతాపితృసంతృప్తి చేకూరు. శుష్కవస్త్రధరుం డై సలంబునం
దుండి సలంబునందుఁ దర్పణంబు గావించె నేని తచ్చతగుణాధిదేవతాపితృసంతృప్తి
చేకూరు. ఉక్తనియమంబులతోడ మున్ను పితృదేవతలచే సకలజనోద్ధరణార్థంబు
శ్రాద్ధంబులు సమంత్రంబులుగా నిర్మితంబు లయ్యె. శ్రాద్ధంబు పుష్పంబు. ఫలంబు
బ్రహ్మసమాగమంబు. ఇత శ్రాద్ధవిధానంబు కనుము.

— అన్య హ ర్య శ్రా ద్ధ వి ధా న క థ న మ —

యథానియమంబుగా బ్రాహ్మణులను దేవపితృస్థానంబులందు నిమగ్తించి శ్రాద్ధాంగ
తర్పణం బుక్త కాలంబునం గావించి యన్యహర్యపార్వణశ్రాద్ధంబు గావింప నంతిల్పించి
సక్తువుచేఁ గాని తండులంబులచేఁ గాని యేర్పఱింపంబడినవైత్ర్యచరువును “ బిత్తభోగ్య
నిర్వపామి ” యని దక్షిణభాగమందుంచి యభిఘరించి చేతురంగుళవిస్తృతంబును
విత్స్తాయితంబును నగునిర్వాపత్రయంబు గావించి రత్నపరిమితంబును ఖాదిరంబును
రజతయుక్తంబును హస్తాకారాగ్రంబును బరిశిష్టంబును సగుదర్శిత్రయంబును నుదక్పా
త్రంబులును గాంధ్యంబును మేక్షణంబును సమిధలును గుళలును దిలపాత్రంబును
వస్త్రంబులును గంధధూపాదులును దక్షిణభాగమందుంచిన సవ్యావసవ్యంబులుగా
భవనపురోభాగంబున గోమయగోమూత్రంబులచే మండలద్వయంబు గావించి మండ
లార్చనంబు చేసి యందు బ్రాహ్మణులపాదములు గడిగి తానును బాదప్రయోగనంబు
గావించుకొని యాచమించి విప్రుల నాచమింపజేసి విష్టరంబులందుఁ గూర్చుండ
బెట్టి దేవపూర్వకంబుగ దేవవిహితమంత్రంబులతోడ బ్రాహ్మణుల కర్ప్యాదు లొసంగి
తదనంత్రం బడసి స్వగృహోక్తవిధానంబుచే నగ్నికరణంబున నగ్ని ఖోమలకు నాప్యా

యనంబు గావించి దక్షిణాభిముఖుం డై విప్రసాన్నిధ్యంబున భూమ్యుల్లేఖనంబు గావించి యచ్చట దర్భ లుంచి యవనేజనంబు చేసి దర్భలపైని నామగోత్రాది కీర్తనంబుతోడఁ బిండోత్తరయంబు యథాక్రమంబుగ నుంచి పిండంబులపై శేషాన్న కణంబుల నుంచి దర్భలను లేవభాక్కుల నుద్దేశించి దర్బహస్తంబుతోఁ గాని కుశతోడం గాని తుడిచి జపించి ప్రత్యవనేజనంబు గావించి యర్చించి పిండంబులకు నమస్కరించి తదన్నకణంబులు పితృబ్రాహ్మణపాత్రంబులో నుంచి పిమ్మట “స్వధైమామ” స్తని పిండోగ్రభాగంబున సవపిత్ర మగుతిలోదకంబు విడిచి యథావిధిగఁ ద్యాగంబు గావించవలయు. బ్రాహ్మణులు ముందుగాఁ దత్పిండకణంబులు భక్షింపవలయు. ఆహితపిండమాత్రాభక్షణంబునంజేసి శ్రాద్ధం బన్వాహార్యం బయ్యె. విప్రభోజనానంతరము తృప్తిప్రశ్నముం గావించి వికీరాన్నంబు సతిలోదకంబుగా భూమిపై నుంపవలయు. తరువాతఁ బిండంబులపై స్వధావాచనకాదులు నిర్వర్తించి యుద్వాసనంబు గావించి బ్రాహ్మణులకుఁ బ్రదక్షిణనమస్కారంబులు గావించి దక్షిణాతాంబూలము లొసంగి “దాతారో నోఽభివర్ధంతా” మనుమంత్రంబుచే వాంఛితార్థంబులం గోరి వారివలన వరంబులం బడసి “వాజే వాజే” యనుమంత్రంబు జపించి బ్రాహ్మణులను గుళాగ్రంబుచే విసరింపవలయు. పిమ్మటఁ బుత్రార్థిని యగుకర్తృవత్త్వి మధ్యమ పిండంబు భక్షింప వలయు. అద్దాన నాయమకు వంశవర్ధనం డగుపుత్రుండు గలుగు. ఆవల మిగిలినపిండంబులను గోవునకుఁ గాని బ్రాహ్మణునకుఁ గాని యగ్నియందుఁ గాని జలమునందుఁ గాని వినియోగింపవలయు. పిదప వైశ్వదేవంబును దేవతార్చనాదులును గావించి పితృక్షేమంబును నిష్ఠులతోడం గూడి భుజింపవలయు. ఈశ్రాద్ధంబు నమావాస్యయందును గృష్ణపక్షంబులందును రవి కన్యాకుంభనృషభకుం డై నప్పుడును గావింపం దగు. త్రివర్ణంబునకు సపిండికరణాత్మకం బగుశ్రాద్ధంబు గావింపవలసి వచ్చి నప్పు డీవిధంబున నాచరింపం దగు. అనుక్తం బంతయును దర్భశ్రాద్ధంబువోలే ననుష్ఠింపవలయు. ఇయ్యది సాగ్ను లగువారలు గావింపఁ దగినయన్వాహార్యపార్యణ శ్రాద్ధంబు.

— పా థ రణ పా ర్వణ శ్రాద్ధ విధాన కథన ము :—

ఇంక సాధారణపార్యణశ్రాద్ధవిధానముం జెప్పెద. వినుము. ఆచమనానంతరము “విత్రివంత” యనుమంత్రంబుచేఁ బవిత్రము ధరించి సంకల్పము చేసి శ్రాద్ధాధికారసిద్ధికిఁ బరివదనజ్ఞం బడసి శ్రాద్ధసంకల్పంబు చేసి గృహపురోభాగంబునం గాని గృహం గణంబునం గాని గోమయగోమూత్రంబులచే మండలద్వయంబు గావించి మండలార్చనంబు చేసి విప్రపాదప్రత్యోశనంబు చేసి తాను బాదప్రత్యోశనంబు చేసికొని యాచమించి పిదప బ్రాహ్మణుల నాచమింపంజేసి బ్రాహ్మణులకు విష్ణురంబు లుంచి కూర్చుండం జెట్టి శ్రాద్ధకర్మంబున కనుజ్ఞం బడసి పితృస్థానము “దమమాతా” యనుమంత్రంబుచేఁ దిరిగిరేణులు గావించి మండలత్రయంబు చేసి దేవసాసనంబున యవోదకాప్తోక్షణంబు

చేసి మండలంబు గావించి గాయత్రిచే బ్రాహ్మీంచి గయాది
ధ్యానంబు గావించి విశ్వేదేవస్థానంబున నానందహస్తోదకక్షణంబు లొసంగి యర్ఘ్య
పాత్రాసాదనాదులు గావించి “శన్నో దేవీ” యనుమంత్రంబుచే నుదకంబు పాత్రల
యందుఁ బూరించి “యవోఽసి” యనుమంత్రంబుచే యవలు గాని తంజలములు
గాని యుంచి యర్ఘ్యపాత్రార్చన గావించి పాత్రములు సంక్షుంబులు చేసి “విశ్వే
దేవాస” యనుమంత్రంబుచే విశ్వేదేవుల నావాహించి “యా ఏష్యా” యనుమంత్రం
బుచే నర్ఘ్యంబు నభిమంతించి విశ్వేదేవుల కర్మద్యయంబు నొసంగి “గంధర్వాః”
మనుమంత్రంబుచే గంధంబును “నాయనేతే” యనుమంత్రంబుచే బుష్పంబులును
“ధూరిసి” యనుమంత్రంబుచే ధూపంబును “సుద్దీప్యస్వ” యనుమంత్రంబుచే దీపం
బును “యువాసువాసా” యనుమంత్రంబుచే వస్త్రంబును నొసంగి దేవార్చనాపూర్తి
యొనర్చి తదనుజ్ఞం బడసి పితృస్థానంబున యథాపూర్వంబుగ నానందాదు లొసంగి
మండలత్రయంబునందుఁ బాత్రత్రయ సాదనంబు గావించి “శన్నో దేవీ” యనుమంత్రం
బుచే నుదకంబు పూరించి “తిలోఽసి” యనుమంత్రంబుచే బిత్తప్రీతినపూర్వకంబుగాఁ
దిల లుంచి పూర్వోక్తవిధంబునఁ బాత్రార్చనంబు గావించి “యశంతస్తా” “ఆయం”
తనుమంత్రంబులచే బిత్తదేవతల నావాహించి యర్ఘ్యదానార్చనంబులు గావించి
యర్చనాపరిపూర్తి చేసి స్వగృహోక్తవిధానంబున నగ్నేకరణంబు గావించి పితృ
పాత్రంబునం దభిఘరించి యగ్నేకరణశిష్టవాయవ్యభాగాంబు “స్వధేయ” మ్మని
ముమ్మాటు చెప్పించు నుంచి తిరుగ నభిఘరించి హస్తోదకం బిచ్చి స్వధాకారంబుచే
దృష్టి గలిగించి విశ్వేదేవస్థానంబున హస్తోదకం బొసంగి పాత్రాభిఘారంబు చేసి
యన్నసూక్తమంత్రపఠనంబు గావించి పాత్రలయందుఁ బాత్రద్రవ్యంబులువడ్డించి యభిఘ
రించి గాయత్రిచే బ్రాహ్మీంచి దేవస్థానంబున హస్తోదకం బొసంగి “పృథివీతేపాత్ర”
మ్మను మంత్రంబుచే శ్రాద్ధాన్నంబు దత్త మొనర్చి “యే దేవా” యనుమంత్రంబుచే
బ్రార్థించి యట్లే పితృస్థానంబునందును యథావిధి దత్త మొనరించి “యే చేహ
పితరో” యనుమంత్రంబుచే బ్రార్థించి మంత్రతత్తాదిలోపపాయశ్చిత్తార్థంబు దశ
గాయత్రిమంత్రపఠంబు గావించి సప్తవ్యాధాదిమంత్రంబులు పఠించి “యీశాన” యను
మంత్రంబుచే నీశానాదిపాదనమస్కారంబు గావించి ధారాదత్తంబు చేసి “యోం
తద్రహ్మ” యనుమంత్రంబుచే స్తోత్రంబు గావించి “మధువాతా” యను మంత్రంబుచే
మధువు వడ్డించి మొదలఁ బితరులకును బిడప విశ్వేదేవులకును నాపోశనం బొసంగి
“యియం భోగ్గయా” యనుమంత్రంబుచే బ్రహ్మర్షణంబు గావించి “శ్రద్ధాయా”
మనుప్రాణాహుతిమంత్రంబు పఠించి “యవేక్షితం యాచితవ్య” మ్మనుమంత్రంబుచే
భోక్తృవిధిని నివేదించి “ఘక్షికా” యనుమంత్రంబుచే మక్షికానివృత్తిం గావించి
బ్రాహ్మణభోజనసమాప్తిపర్యంతంబును నభిశ్రవణపితృస్వాధ్యాయపురాణభారతబృహ
ద్రథంతరేంద్రదేశ సోమసూక్తమధుబ్రాహ్మణమండలబ్రాహ్మణహరిహరబ్రహ్మర్షస్తోత్ర

పరనంబులు యథావకాశంబుగాఁ గావించి బ్రాహ్మణభోజనానంతరం బగ్నోక్తిరణ తృప్తీయభాగాన్నంబును దుదక ముంచి గాయత్రీమంత్రంబుచేతను “మధువాతా” యనుమంత్రంబుచేతను నభిమంత్రించి పితృస్థానంబునఁ దృప్తిప్రశ్నంబుం గావించి “యనన్యత్ర” యనుమంత్రంబుచే వికీరాన్నంబు భూమిపై నుంచి పరిషేచనంబు గావించి దేవస్థానంబునందును దృప్తిప్రశ్నంబు గావించి “యసోమపాశ్చ” యనుమంత్రంబుచే వికీరాన్నంబు భూమిపై నుంచి పరిషేచనంబు గావించి దేవపితృమధ్యంబునఁ బ్రోక్షించి దక్షిణాగ్రంబులుగ దర్శింపఁ బుచ్చి వానిపై దిలోదకంబు విడిచి “యే అగ్ని దగ్ధా” యనుమంత్రంబుచే వికీరపిండముం బెట్టి తిలోదకంబు మార్చింపవలయు. భోక్త “యజమానకులే జాతా” యనుమంత్రంబుచే భుక్తశేషంబు భూమిపైకిం ద్రోయ వలయు. పిదప నుత్తరావేశనంబు నొసంగి సంకల్పముంజేసి పిండప్రదానానుష్ఠానం బడసి యగ్నోక్తిరణచతుర్థభాగాన్నంబును విప్రభుక్తశిష్టాన్న భాగంబును గలిపి యథావిధిగాఁ బిండత్రయంబు గావించి బ్రాహ్మణసాన్నిధ్యంబునంద దక్షిణభాగంబున గోమయ తేపనంబు గావించి “యపాం మేధ్య” మ్మను మంత్రంబుచేతను “నవహతా” యను మంత్రంబుచేతను భూసంస్కారంబు గావించి దానిపై “నాయంతు పితరో” యను మంత్రంబుచే దర్శింపఁ నుంచి తిలోదకంబుచే మార్చించి “యేత త్తే పిత” యనుమంత్రంబులచేఁ బిండంబు లుంచి “యమీ మదంత” మున్నగుమంత్రంబులచేఁ బ్రార్థించి యన్నకణా ప్రధానంబు గావించి “యేతాని వ” యనుమంత్రంబుచే వస్త్రంబు లర్పించి “యూరం వహంతీ” యను మంత్రంబుచేఁ దిలోదకంబు నర్పించి “నమో వః పితరో” యనుమంత్రంబుచే నమస్కరించి “గృహంస్తు” యనుమంత్రంబుచేఁ బ్రార్థించి “యు త్తివత” యను మంత్రంబుచేఁ బితృత్వాచనంబు గావించి “పరేత పితరో” యిత్యాదిమంత్రంబులచే గమనమార్గముం జూపి పునరాగమనంబు నాకాంక్షించి సూర్యావలోకనంబు చేసి పిదప పిండపార్వణపూజయుఁ బిండోద్వాసనంబును గావించి పితరులకు స్వస్తివాచన కంబును బూజాదులును జేసి యక్షయోగదకంబు నొసంగి “ముచేత్వా” యను మంత్రంబుచేఁ గూర్పుగ్రంథి విప్పి కూర్పు సజలంబుగా స్వధాకారంబుచే భూమిపై వైచి “వాజే వాజో” యనుమంత్రంబుచే దక్షిణ నభిమంత్రించి యొసంగి “యామావాజస్య” యనుమంత్రంబుచేఁ బ్రదక్షిణంబు గావించి “దాతారో నోఽభివర్ధంతా” మనుమంత్రంబుచే వాంఛితార్థముం గోరి “దాతారో నోఽభివర్ధంతా” మను మంత్రంబుచే బ్రాహ్మణపరంబులం బడసి యన్న శేషభోజనాభ్యనుష్ఠానం బడసి “యిహైవ స్త” మ్మను మంత్రంబుచేఁ బ్రాబ్దుఖం డై బ్రాహ్మణాశీర్వాదముం బడసి “యద్య మే” యను మంత్రంబుచేఁ బ్రార్థించి “కయానశ్చిత్” యనుమంత్రంబుచే నష్టపదంబు లనుప్రజనంబు గావించవలయు. పిదప గృహంబున మ్రుగ్గుం బెట్టం దగు, తదనంతరము వైశ్వదేవ శేషతాశ్చనాశంబు గావించి బంధుయ క్తముగాఁ బితృశేషంబు భూషింపవలయు. ఈ పితృధర్మంబునొగ్గి కలఁ డై నను బ్రహ్మసతతం డై నను ననువీతతం డై నను స్త్రీ యొకను

శూద్రుడైనను సర్వమును జేయఁ దగు. స్త్రీశూద్రానుసరతులు మంత్రరహితంబుగా నేతద్విధానంబుతోడఁ గావింపవలయు.

—: వృద్ధిపార్యణశ్రాద్ధవిధానకథనము :—

ఇంక వృద్ధిపార్యణశ్రాద్ధవిధానముం జెప్పెద. వినుము. వృద్ధిశ్రాద్ధము యజ్ఞవివాహాల్లిన వాడులందుఁ గావింపఁ దగినది. మొదట మాతలును బిడపఁ బిరరులును వరువార మాతా మహాలును బిమ్మట విశ్వేదేవులును బూహర్షులు, ఇద్దఱిద్దఱుఁ బ్రాహ్మణులకుఁ యుగపన్న మంత్రణము గావింపవలయు. దధ్యక్షతృణలోదకమిక్రీతంబు లిససింపింబులును బూహర్షాగ్ర కుశలయందుఁ బ్రాజ్ఞులుం డై యర్చింపవలయు. శ్వేతపృష్ఠకంకుమచందనాదులును దిలస్థానంబున యవలును దృష్టిప్రక్షాన్ధానంబున సంఘ్న మనియును నుపయోగింపఁదగు. అపసవ్యంబును దిలును బిత్వతీర్థదానంబును స్వధాకారంబును సంబంధనామగోత్రంబు లును నిందు లేవు. వృద్ధిశ్రాద్ధంబు నమస్కారమంత్రంబుచేఁ గావించి శూద్రుండును సర్వదానంబులు నొసంగవలయు. శూద్రునకు దానంబువలన సకలాభివృద్ధియుం గలుగు.

—: ఏకోద్దిష్టశ్రాద్ధవిధానకథనము :—

ఇంక నేకోద్దిష్టశ్రాద్ధవిధానముం జెప్పెద. వినుము. మృతుఁడైనవానిం గూర్చి యేకాద శాహంబునఁ గావింపఁబడు శ్రాద్ధం బేకోద్దిష్టంబు. ద్వాదశదినంబున జీవుండు స్వగృహం బునఁ బుత్రమిత్త్రకళత్రాదులం జూచుకొని లోకాంతరంబున కేగఁ గాన ద్వాదశ దినంబులును మృతునకుఁ బిండప్రదానంబు చేయవలయు. అది యతినికిఁ బాఠేయం బగు. ద్వాదశదినంబున నేకాదశాహంబునం జేసినట్ల యేకోద్దిష్టశ్రాద్ధంబు గావింపవలయు. ఏకోద్దిష్టశ్రాద్ధం బావాహనాగ్నికరణదేవవర్జితంబును నేకష్మత్రంబును నేకార్చ్యంబును నేకవిప్రకంబును స్వధానమఃశిశ్మశబ్దవర్జితంబును నేకపిండంబునుం గా నుండవలయు. శ్రాద్ధ మంతయును బ్రాచీనావీతంబుతోడన కావింపఁ దగు. శిశ్మస్థానంబునఁ బ్రేతశబ్దం బును నక్షయ్యస్థానంబున “నుపతిష్ఠతా” మనియును వినననంబున “నభిరమ్యతా” మని యును జెప్పఁ దగు. ఈవిధంబున ననుమానంబును సంవత్సరాంతంబున సాపిండ్యంబు చేయనంతవఱకును శ్రాద్ధంబు నాచరింపు చుండందగు. మఱియును ద్వాదశదినంబున ద్విజదంపతులను శయ్యపైఁ గూర్చుండఁజెట్టి వారికి మధువర్కంబు నొసంగి దధిదుగ్ధ యుతం బగుపాత్రలో మృతశిశ్మలూటాస్థిగంధంబు గలిపి తదర్చ్యంబు వారిచేఁ డ్రావించి తచ్ఛయ్యాదానంబు నాబ్రాహ్మణున కొసంగి భూషణవస్త్రాదులచే సంతృప్తి గావింపవలయు. ఇది ప్రాచీనధర్మంబు. ఏతద్దానంబువలన మృతజీవుండు సుఖంబుగా నూర్ధ్వలోకంబునకుఁ జేరగలండు. వేదపురాణాదులయందు శయ్యాప్రతిగ్రహంబు దూష్యంబుగాఁ జెప్పఁబడియుండుటచే శయ్యాప్రతిగ్రహీత పునస్సంస్కారార్హుం డగు. వత్సరంబువఱకును మృతశిశ్మంబును గపిలాదానంబును నుదకుంభదానంబును దిలోదక దానంబును గావించు చుండవలయు. సంవత్సరంబు పూర్ణం బైనపిదప సపిండీకరణ

శ్రాద్ధంబు గావింపవలయు. అటుపిమ్మట మృతుండు ప్రేతత్వవిముక్తి జెంది పార్వణ భాక్కు- కాగలండు.

—: సపిండికరణశ్రాద్ధవిధానకథనము :—

ద్వాదశాహసపిండికరణపక్షానుసారంబుగా ద్వాదశాహంబున సపిండికరణశ్రాద్ధంబు గావింపం దగు. సపిండికరణశ్రాద్ధంబున దేవస్థానంబును బిశ్రుస్థానంబును బ్రేతస్థానంబును నుండవలయు. పాత్రచతుష్టయంబునందు గంధోదకంబును దిలలును నుంచి పితృపాత్రం బులందుఁ బ్రేతపాత్రోదకంబు సంయోజనంబు గావించి యట్లే ప్రేతపిండంబును బిశ్రు పిండంబులందు సంయోజనంబు గావింపవలయు. సపిండికరణానంతరంబు ప్రేత పితృత్వ ముం బడయు. చతుర్థపురుషుం డగ్ని స్వాత్మాదులందుఁ జేరి యమృతత్వముం జెందు. అది మొదలుకొని పితృశ్రాద్ధదినంబునందును సంక్రమణోపరాగాదిపర్వంబులందును ద్రిపిండ పార్వణశ్రాద్ధంబు గావింపవలయు ఏకోద్దిషంబు గావింపక సితృమృతాహంబునందు సదైవం బగుపార్వణ శ్రాద్ధంబు గావించె నేని తా నధోగతిం బొందుటయె కాక పితరుల కధోగతిం గలిగిం చినవాఁ డగు. చతుర్థపురుషుండు ముక్తు డై నను గుళ మారనంబున లేపభాగిత్వముం బొందుచుండు. లేపభాక్కు- లగుచతుర్థాదులు మువ్వ రును. బిండభాక్కు- లగుపిత్రాదులు మువ్వరును పిండంబుం డగుక ర్తయును సప్తపురుష సపిండు లగుచున్నవారు. పితృపితామహప్రపితామహులు వసురుద్రాదిత్య రూపు లగుచున్నవారు.

235

గీ. ఈపితృశ్రాద్ధవృత్తాంత మెవ్వఁడేని, వినినఁ బఠించినను వచించినను జెందు నఖిలనిశ్చేయసంబుల నందు నిందుఁ, బితృగణానుగ్రహప్రాప్తికలనఁజేసి.

236

క. అపవ్రధు భీష్ముం డి ట్లని, యెను దేవ ప్రమోద మయ్యె నిపు డీవు వచిం చినవిషయ మెల్ల విని నిడ, వినిపింపుము సోమవంశవృత్తాంతంబుక.

237

వ. అని యడుగుటయుఁ బులస్త్యుండు భీష్మున కి ట్లనియె.

238

—: పోమవంశవృత్తాంతకథనము —

సీ. మున్ను బ్రహ్మాదేశమున స్మృష్టి యొసరింప, నత్రిమహాముని యాత్మ నెంచి చని యొక్కఁ ఘోరకానుమున కచ్చోట, నధికనిష్ఠాగరిష్ఠాత్ముఁ డగుచు నన్యసాధ్యము గానియట్టియను త్తమ, తప మాచరించెడితరుణమందు ప్రవియించె నతనినేత్రములనుండి జలంబు, దెన లెల్ల వెలిగించుదీ ప్తితోడ

గీ. దాని సుతవాంఛచే దితల్ తథాను లగుచుఁ, ద్రావి గర్భంబు దాల్చి తద్గర్భభరము నోషణలక విడుచుటయును నజుండు, గర్భపిండంబు లెల్ల నొక్కటిగఁ జేసె.

239

క. అలక్షణ దుష్టులకు బు, తత్కలతద్యుతి గల్గి మోహనాకారముతో

విగ్రహము బాహులు డగ్గరింప, స్వాంతజరణమను కవితహర్షము గొలుపక.

240

- సీ. ఆకుమారుని సహస్రాస్థ్యురభంబున, గూరుచుండగఁ జెట్టికొని యబండు
తనలోకమునకుఁ గైకొని పోవ నలు నున్న, వార లెల్లరుఁ దదాకారమునకు
విస్మయం బొందుచు విడిచివ్రకారంబు, లను నుతించిరి మహాల్లాస మెనఁగ
సపుడు బ్రహ్మర్షి లయ్యమృతరక్మిని జేసి, కొనిరి కోరి యధీశ్వరునిగఁ దమకః
- గీ. సంత ద్విభాజనామంబు సంపయోష, ధులను దీపింపజేయుటవలనఁ బరగి
యోషధీశ్వరుఁ డనవేర నుల్లసిల్లె, ధాతృనిర్మితసోమాభిధానుఁ డతఁడు. 241
- గీ. అతఁడు రసరూపుఁ డగుటచే నందఱకును, జల్లందనమును సప్రహర మును నొనఁగు
నట్టివాఁ డయ్యె నద్దాన సతః జూడఁ, దొడఁగి రెల్లరు సమధికోత్సవితతోడ. 242
- గీ. సతము వృద్ధియు శుక్లపక్షంబునందుఁ, గృష్ణపక్షంబునందుఁ బ్రతీక్షితయును
గలిగి చూపఱ కాశ్చర్యకరిము గాఁగ, నుండఁ దొడఁగెను నాలసమండలంబు. 243
- ఆ. అంతఁ గొంతకాల మరుగంగ సోముఁడు, యశావనాభిరాముఁ డగుచు మిగుల
జూడ నొప్పు బద్ధసూతి యొసంగిన, యాయుధములు కరములందుఁ దాల్చి. 244
- వ. అప్పుడు ప్రాచేతసుం డైనదక్షప్రజాపతి రూపలావణ్యభానమాన లగునిజన్మమిశ్రితకన్యక
లను జంద్రునకు సతులు గా నొనంగె. 245
- గీ. అంతటను శీతకరుఁ డొకయడవిలోన, నయుతపద్యాబ్జములు చేసె నమృతాంఘ్రి
సరసిజఘ్నానలత్పరస్వాంతః డగుచు, దారుణం బైనతపము నత్యద్భుతముగి. 246
- సీ. అంతట భగవానుఁ డగుచిష్ట వలసినఁ, బ్రత్యక్షమై తలపంబు మెచ్చి
వత్స కోరు మొసంగువాడ నీవాంభితా, ర్థము నని పలుకంగ నమృతరక్మి
కంజాక్ష యింద్రలోకంబున రాజనూ, యము సేయ నా కిచ్చ యంకరించె
నది తీర్పు మనుటయు నమృతం డట్టులె, యగుఁగాక యని యదృశ్యత్వ మొండె
- ఆ. సంత నింద్రలోకమందు సోముఁడు రాజ, సూయయాగమునకుఁ జొచ్చుటయును
నఖిలదేవతలును నఖిలతాపనులును, నరుగుదెంచి రమితహర మొదవ. 247
- గీ. అప్పుడు భృగు వయ్యె నధ్వర్యుఁడత్రి హాత, యయ్యెఁ బరమేష్ఠి యుద్ధాత యయ్యెబ్రహ్మ
యయ్యె విష్ణువు సనకాదు లైరి సభ్యు, లయ్యెఁ గ్రతురక్షకుఁడు త్రిపురాంతకుండు. 248
- ఆ. అట్లు వార లెల్ల నర్థప్రదంబుల, పథివసించి శాస్త్రవిధిని జేయ
నుచిత మైనరీతి నొనరించి కార్యక, లాప మెల్ల నిస్తులంబు గాఁగ. 249
- ఆ. క్రతుసూక్తి సేయఁగను సోముఁ డానంద, పరవశకృతస్వభావుఁ డగుచు
దక్షిణ గ నొనంగె డై లోక్యమును ఋత్వి, గగ్రణులకుఁ దృప్తి యామతిల్ల. 250
- క. అంతటను సవభృథు బ, త్యంతశ్లాఘ్యము గ జరిగె నటుమీఁద నిశా
కాంతునిప్రభాప్రభావము, లంతంత మెచ్చె జగము లచ్చెరువొందక. 251
- వ. అప్పుడు తన్మోహనాకారనిరీక్షణపరవశకృతాంతఃకరణ లై లక్ష్మీయును సీసీవాలి
యును ద్యుతియును ఋష్టియును బ్రభయము గుహావృన్ గీరియును పంశుమాలియును

ధృతియును దమభర్త లగునారాయణకర్తమవిభావసుధాత్మప్రభాకరహవిష్కజ్జయంత
కశ్యపనందులను బరిత్యజించి సుధాంశుని నాశ్రయింప నాతండు కామబాణాభితస్తాంగు
లగునయ్యంగనామణులను గాంగిటం జేర్చికొని సౌఖ్యవార్ధిం దేల్చె. 252

గీ. అప్పు డది దోష మని చెప్ప నతనియెదుట, నలవి గామిని మును లెల్ల నడంగియుండి
రతని శపియించుటకును శక్యంబు గామి, నత్తెటవలమగలును నో రెత్త రై రి. 253

గీ. అట్లు సోముడు రాజసూయాధ్వరాస్త, దివ్యశక్తిసమేతుఁ డై తేజరిలుచు
సప్తలోకాధిపత్యంబు సంతరించె, యాగిమాహాత్మ్య మెన్నంగ నలవి యగునె. 254

—: కారాచంద్ర సమాగమకథనము. —

సీ. ఆవిధంబునఁ గొంత యరుగంగఁ గాలంబు, జై వాత్సకుం డొకసమయమందు
నందనోద్యానంబునకు నేఁగి విహరింపఁ, గనుఁగొని యచట నాకస్మికముగ

స్తనభారనమ్రమధ్యయును నితంబభా, రాలసగమనయు నబముఖయుఁ
జంచలేక్షణయును జగదేకమోహనా, కారయు సగుగురుదారఁ దార

గీ. మదనబాణప్రవీడితహృదయుఁ డగుచు, దత్సమీపంబునకుఁ జేరి తరుణి నీకుఁ
గోసి యిచ్చెదఁ బూలు చేకొ మ్మ టంచు, సుమములను గోసి చల్లె నానుదతిపైని. 255

క. అంతట నాపూవులు రతి, కాంతునిబాణములువోలె గాఢఁగ మేనక
స్వాంతము పరవశము గ నా, కాంతామణి యడట బొమ్మకై వడి నిలిచెక. 256

ఉ. అప్పుడు శీతరశ్మి బిగియారఁ గవుంగిటుఁ జేర్చి యాచెలిక
ముప్పిరిగొన్న మోహమున ముద్దిడు చుండఁగ నాలతాంగియుక
గొప్పు విడంగ దేహము గగుర్పొడువంగను బైట బాట నే
ర్పొప్పు భజామృణాళముల నొత్తి కవుంగిట గ్రుచ్చె నాతనిక. 257

వ. అట్లు లాయరువురును సన్యోన్యగాథాలింగనప్రవర్ధమానప్రేమరసనిమగ్నమానసు లై
కొంతకాలంబు మేనులు మఱచి సమాధినిష్ఠాగరిష్ఠులువోలె ననంగ కేళీసుఖానందంబు
ననుభవించిరి. 258

గీ. అవలఁ జంద్రుఁడు తారపైఁ దవులువడ్డ, మనను దిరుగమిఁ దా నొంటి సనఁగ లేక
యానుదతిఁ దోడుకొని పోయె నాత్మభవన, మునుఁ గామసుఖాబ్ధిలో మునిఁగి తేల.

గీ. అట్లు తోడ్కొని పోయి యాయతివ నతఁడు, తనగృహంబున దానితో ననుదినంబు
మమృధోపనివద్దోష్యమంత్రములను, గడఁగె నాహ్లాద మొనరింప గౌతుకమున.

వ. అప్పుడు సురాచార్యుండు తారావరహణులదహ్యమానమానసుం డై సర్వంబును
ధ్యానదృష్టి గనుంగొని హిమాంశునియెడ శాపంబులును నాభిచారికకృత్యంబులును
నిష్ప్రయోజనంబు లగుటంజేసి యామార్గంబు విడిచి. 261

ఉ. అతనియొద్ద కేఁగి వినయంబు నయంబును నొప్పఁ జంద్ర స
జాతండు వై తి వృత్తిఁ బ్రశంసకు నెక్కితి వెల్లనిరర

- వ్రాతములోన నేర్పితివి వండుచుండ్రము లై చవిద్యలక
నీతులు నీకుఁ జెప్పవలెనే పరు లును నుతించి యుంతులక. 262
- క. న్యాయమె గురుదారను నీ, చాయను గ్రహియింప నీరు సంసారంబుల్
చేయుదురై యింకిఁ దరుణులు, కాయజనమహుఁ పక్షె గతి తప్పిచువోక. 263
- క. కావున నిప్పటి కై చను, నావెలఁదిని నిమ్ము నాకు సయ మేవారక
దీవించి నిన్ను నే నా, యావనభంబునకుఁ బోదు నని యర్థింపక. 264
- గీ. చంద్రుఁ డిట్లనియెను సుగూఢార్థ వినుము, నేను దారాప్రియుండను గాని నీవు
గావు తారాప్రియుండవు గాన నింకఁ, జదువు చాలించి వామ్ము పేరదనమునకు. 265
- క. అనవుడు గీఃపతి యేమియు, నను బాలక మనములోన చటమటపడుచుక
జని యింద్రునినవిధమునకు, ఎనిసించెను జరిగినట్టివృత్తాంతంబుక. 266
- క. విని యావిషయం బంతయు, సనిమిషనాథుండు నిర్జరాన్వితుఁ డగుచుక
జనుడెంచి విధుచిడ కి, ట్లనియెను ద్విజరాజ తెలియు నఖిలము నీకుక. 267
- గీ. అనఁచితము గాదె గురుదార సధిగమింపఁ, జెప్పవలయునె నీకును శీతరణ
విడువు విప్పటి కై న నావెలఁది ననుడు, హిమమయూఖుండు నవ్వును నిట్లు అనియె.
- గీ. అనిమిషాక్షిణ నే జేసినట్టికార్య, మరుచితం బైన నీచేసినట్టికార్య
ముచిత మైనది గాఁబోలు నుగ్గడింప, వలెనె మఱచివో యింతలోపలనె నీవు. 269
- క. పెద్ద వయి వచ్చినాడెవె, బుద్ధులు గజపంగ నాకుఁ బో. నొ మ్మిఁక నీ
పెద్దటికము గౌతమసతి, యొద్దను జూపింపు మదియె యుచితము నీకుక. 270
- క. అనవుడుఁ బురుషాత్ముం డా, తనివోడను మాట లాడఁ దగ దని శీఘ్రం
బునఁ గైలాసంబునకుక, జని తెలిపె మహేశ్వరునకు జరిగినగాథక. 271
- నీ. అంతట నీశ్వరుం డది యెల్ల నాలించి, యాగ్రహంబు జనింప నాత్మలోన
నజగవంబును దాల్చి హస్తంబునను వెంటఁ, బ్రమథగణంబులు బయలుదేరి
నతిభయంకరము గా నరుడెంచి సోముని, పట్టనంబును జట్టు ముట్టడింప
నమృతాంశుండు శనై శ్చరాంగారకగ్రహ, భ్రాజమానాత్మప్రభావుఁ డగుచు
- గీ. నసురనక్షత్రదై త్యసైన్యంబుతోడఁ, గూడుకొని సాహసమున మార్కొనియె వారుని
నవుడు వారల కిరువుర కాహవంబు, జరిగె భువనంబు లన్నియు సంవలింప. 272
- క. వా రనోన్యము విడిచెడి, నారాచంబులు బలప్రణాళనమును జే
కూరుచుటయె కాక మహా, దారుణముగఁ దొడఁగె లోకదహన మొనర్చక. 273
- గీ. అంతటను గ్రోధతామ్రాక్షుఁ డగుచు వారుడు, విడిచెబ్రహ్మారోఽస్త్రంబువిధునిమీఁద
మనములోపల నాగ్రహం బినుమడింప, విడిచె సోమాస్త్రము విధుండు మృడునిమీఁద.
- క. అంతట నాయస్త్రంబులు, సంతాపము గలుగఁ జేయ జగముల కెల్లక
స్వాంతము జగల్లయభయా, క్రాంతము గా నరుగుడెంచి బ్రహ్మ రయమునక. 275

- సీ. హరసుధాకరులమధ్యమునందు నిలబడి, తిలకించి యమృతదీధితిముఖంబు
హరిశాంక పరదారహరణం బకార్యంబు, దానికై యిట్లు యుద్ధంబు సేయఁ
గడఁగుట పరిహాసకారణం బని యైనఁ, గలుగక పొయెనే తలఁపు నీకు
నుచితజూడవు నీవె యొనరింప నీరీతి, నినుఁ జూచి చెడిపోరె జనము లెల్ల
గీ. నీయప్రథమ నీ కేల యిమ్ము గురున, కతనిభార్యను నింతతో నంతరించు
సంగరము దానను బ్రపంచశాంతి గలుగు, నది హితము నీకు నాకును నందఱకును.
క. అని చెప్పుటయును సోముఁడు, వనజభవునియెడల గౌరవము తన కుంటక
వినయమున నప్పగించెను, ననిమిషదేశకున కతనియంబుజనేత్రక. 277
వ. అంతట సురాచార్యుండు తారం గైకొని మహేశ్వనితోడం గలిసి చని నిజమంది
రంబున నుఖం బుండె. 278

—: బు ద వృత్తాంత కథనము :—

- సీ. తరువాత వత్సరాంతమునందు జనియించె, దారకుఁ బుత్రరత్నం బొకండు
భానునన్నిభుఁ డై నవానితేజంబుచే, దీప్తంబు లయ్యెను దిక్కులెల్ల
నప్పుడు బ్రహ్మాదు లరుదెంచి బ్రహ్మర్షి, దేవతాస్వీతు లై దివమునుండి
జాతకర్మోత్సవసందర్భమునఁ దార, నడిగి రీతఁడు మేనొడు కటంచు
గీ. సిగ్గుచే నామె తలవంచి చెప్ప కున్న, మరల నడిగిరి వార ల మృడ్వి నంతః
దార వచియించె సోమునితనయుఁ డనుచు, నెట్టకేలకు నాలింప నెల్లవారు. 279
గీ. అపుడు బ్రహ్మాదు లెల్లరు నాయవత్య, మునకుఁ గరుణించి గ్రహసామ్యమును బుధాహ్వ
యమును సోమున కాబిడ్డ నప్పగించి, చనిరి సంతోషమున నిజసదనములకు. 280

—: పు రా వ శ్చరిత్ర కథనము :—

- సీ. అంతట నాబాలుఁ డమృతాంశునిసకాశ, మందుఁ జెందుచు వృద్ధి ననుదినంబు
వారణశాస్త్రప్రవర్తకత్వము నొంది, యస్త్రశస్త్రప్రవర్తి నారితేజి
నిఖిలవిద్యలు నేర్చి నిజతేజమునఁ బ్రపం, చముల నాశరించుశక్తి వడసి
యనుషమదీప్తితో నలరారు చుండంగ, నది గాంచి సోముఁ డాహ్లాద మొదవ
గీ. నతని కొనఁగెను భూమండలాధిపత్య, మమ్మహాత్ముఁడు రాజ్యభారమ్ము దాల్చి
యేలుచును భూమి నిల యనునితీయందుఁ, బడసెను బురూరపుం డనుకొడుకు నొకని.
గీ. అతఁ డిలాపుత్రుఁ డగుటను నైలుఁ డనెడి, విశ్రుతిని జెంది వినుతింప విశ్వ మెల్ల
నశ్వమేషతంబును నాచరించి, దివ్యతపమున నజని సంతృప్తిపడిచి. 282
క. చెందెను లోకై శ్వర్యము, జెందె బురందరునియరసింహాసనముక
జెందె జగన్మోహన మగు, సౌందర్యము జెందె నతఁడు సర్వాధికతక. 283
గీ. సర్వలోకహితైషి యై యుద్ధి యెల్ల, నేలెను బురూరవశిష్టమాశీర్వరుండు.
సృష్టికావ్యప్రదీధితివృక్షలతోడ, దేవరిల్లుచుఁ దనకీర్తి దెను నంద. 284

- సీ. తనవులు ధరియించి ధర్మార్థకామంబు, లరుడేర నొక్కనాఁ డతినికడఁ
నామహీశ్వరుఁ డధికామంబులకు ధర్మ, ముచకంబు దగ్గు గాఁ బూజ చేసె
నందుల కధిపుపై సర్ధికామంబుల, కామతీలెను గోప మతిరరముగ
మొదల సర్థము శాపము నొసంగె లోభంబు, వలన నాశము సంభవలెడఁనట్లు
- గీ. కామ మిచ్చెను శాపంబు భూమిపతికి, గంధమాదచక్రై లనంగతకమార
గహసమున నూర్వశీవియోగప్రభుత, మై నయన్మాదమునఁ దిరుచ్చు పిదప. 285
- సీ. అదియెల్ల విని ధర్మ మతనిపైని ననుగ్ర, హం బేర్పడఁగఁ జత్తమందు రాజ
జీవించెదవుగాక చిరకాలమును సీవు, ద్విజరాజకులము వెల్లు గాక
తావకహృదయంబు ధర్మమార్గమునుండి, యొక్కనేసఁగ వచ్చు పంపిం గాక
యూర్వశీవెరహజాతోన్మాద మటువది, యేండ్లు మాత్రమ యుండి యేగఁ గాక.
- గీ. యవల నూర్వశీయంద నీ కన్వయాభి, వృద్ధికురు లై చునుతు లుదయిత్తఁ గాక
యనుచు దీవించి యర్థకామాన్వితముగఁ, జనియె నంతఁ బురూరవఃత్మౌవరుండు. 286
- వ. బ్రహ్మప్రసాదావాప్త సకలశక్తియుక్తుం డగుటంజేసి మహేంద్రాహ్వనంబున ననుదినం
బును దేవలోకంబున కేగఁచు వచ్చుచు నుండె. అంత నొక్కనాఁడు మహేంద్రనమే
తుం డై సభోమార్గంబున నేగెను. 287
- గీ. ఎవడు ము న్నింద్రు గోవిందు నెది నిలిచి, గలిచె నాయోధనమున నాకేడై త్యుఁ
డూర్వశీచిత్రరేఖల నుదిలకొనఁగి, జెలుగునిబోవునెడఁ గాంచి టీతివిభుండు. 288
- గీ. క్రోధతామాత్యుఁ డై వాని గ్రూరశరప, రంపకు గుటి నేసిన రాక్షసుండు
కనలి గడఁ గొని వై చిన త్మోతలేంద్రుఁ, డనురపతిమీఁద వాయవ్య మత్రు మేసె.
- ఆ. అధిపునత్రుహతికి నాగజాలక కేళి, మానినుల నొసంగి మైత్రి సేసె
నంత నూర్వశీని బుధాత్మజన్మండు కొని, వచ్చి యిచ్చెఁ ద్రిదశవల్లభునక. 290
- సీ. శతమన్యుఁ డామహీపతి యొనర్చినకార్య, మునకు సత్యంతసమ్మాద మొంది
యాతనిసంప్రీతికై యొక్కరూపకం, బాడింప భరతున కానతిచ్చె
భరతుఁ డింద్రునియాజ్ఞ వడసి లక్ష్మీస్వయం, వరము ప్రదర్శింపవలయు ననుచు
నాదేశ మొనరింప నచ్చరలకు వార, లర్హమేములతో నరుగుదెంచి
- గీ. లాస్య మొనరింపఁదొడఁగిరి లక్ష్మీమేష, మును భరించినయూర్వశి తనమనంబు
తవులుకొనుటయు నప్పురూరవునిమీఁద, నాడఁ దొడఁగె లయాభినయంబు తెడల. 291
- వ. అంతట భరతుం డది గ్రహించి క్రోధాయ త్తమానముం డై వషిష్ఠంబులు లత యై
యుండునట్లు లూర్వశీకిని బిశాచుం బగునట్లు పురూరవునకును శాపం బొసంగె. 292
- గీ. అంత వా రిర్వురును శాప మంత మొందు, నంతవఱకును గ్లానంబు లనుభవించి
యవల బడసి స్వరూపంబు లా తత్తప్తి, దీక్ష గామనుఖంబుల దేలియాడి. 293
- వ. ఆయువు దృఢాయువు వశ్యాయువు ధనాయువు వృత్తిమంతండు వసువు దివిజుడు

సుబాహువు ననునెనిమిదిమందినుపుత్రులం బడసిరి. ఆయువునకు నహుషుడు వృద్ధ శర్మ రజి దంభుడు వివాహము యనునేగురు మహళధు లుదయించిరి. రజికి నూర్వరు కుమారులు గలిగి రాజేయు లనువ్విశ్రుతిం బడసిరి. రజి తపంబు గావించి నారాయణుని వలన దేవాసురమనుష్యులను జయించునట్లు వరముం బడసె. 294

- ఆ. అంతః గొంతకాల మరుగంగఁ బ్రహాదు, నకును వృత్రశత్రునకును ఘోర యుద్ధ మయ్యె దైత్యు లొక్కప్రక్కను సుర, లొక్కప్రక్కనుండి యుదుట చూప.
- గీ. అట్లు త్రిశతాబ్దములు యుద్ధ మగుడు నందు, నొక్కరికిఁ గూడ నొనగూడ కనీక జయము బ్రహ్మకడ కేగి సురలును రాక్షసులును, నడిగి రెవ్వరిదొ జయంబు నుడువు మనుచు.

— ర జి మ హీ వ తి వృ త్తాంత కథ న ము —

- ఆ. అంత స్రష్ట యిట్లు లనియెను రజి యెందు, నుంచు నందు విజయ మొదవు ననుడు నమరు లమరవైరు లరుడెంచి రయమున, రజిని గోరి రాత్మరక్షకుని గ. 297
- సీ. అంతట రజవనుధాధినాథుడు ధర్మ, పక్షిరక్షణస క్తభావుఁ డగుట నమరాధిపతికి సహాయభూతుం డయి, యోడించి దై త్యుల యుద్ధమందు స్వర్ణసామ్రాజ్యంబు స్థాపించి సుర లెల్ల, సన్నతింపఁగ వజ్రసఖ్య మొంది కావింపఁ దగినసత్కార్యముల్ గావించి, తపము సేయఁగ నేగె విషివమునకు
- గీ. నంత రజపుత్రు లింద్రునియజ్ఞభాగ, రాజ్యములను హరించి పరాక్రమమున నప్రతిమశక్తు లై యుండ హరిహాయుండు, దై న్య మొంది బృహస్పతి దరికిఁ జేరి. 298
- క. ఒనరించి నమస్కారము, తనదురవస్థను వచించి ధై ర్యము లేమిఁ వనరుటయు సురాచార్యుడు, కనుగొని కారుణ్య మొదవఁగను శతమన్యుఁ. 299
- సీ. అమరేంద్ర చింతింపకుము నీకు జేమంబు, గలిగింపువని నేను సలుపువాడ నని ధై ర్య మొదవంగ నాడి పౌష్టికకర్మ, విధియును గ్రహశాంతివిధియుఁ జేసి కలిగించి వజ్రకి బలపరాక్రమములు, తత్త్రియాకాండవిధానమునను బడసి తా జై నరూపమును రాజేయుల, దరి కేగి శ్రుతిబాహ్యధర్మములను
- గీ. వారి కుపదేశ మొనరింప వారు ధర్మ, విద్యుతిని జెంది సైన్యప్రవృత్తి నుండ నదియె తటి యనియెటికి వృత్రాసురారి, కలిశధారకు వారిని బలి యొనర్చె. 300
- గీ. ధర్మవిద్యుతు లగువారు దై వహతులు, గావుటనుజేసి వారికిఁ గలిగినట్టి శక్తి యంతయు క్షీణింప సంహరింప, గలిగె రజపుత్రశతమును గులిశపాణి. 301
- వ. నహుషునకు యతి యయాతి నయాతి యుద్ధవుడు పరుడు వియతి విద్యసాతి యనునేడుగురు వంశవర్ధనులు పుట్టిరి. యతి బాల్యంబునంద వై ఖాసనయోగి యయ్యె. యయాతి ధర్మనిష్ఠాగరిష్ఠుఁ డై భూమండలాధిపత్యంబు వడసె. అతనికి వృషపర్వని మహిత యగుశర్మిష్ఠయును భార్గవునియాత్మజ యగుదేవయానియును భార్య లైరి. యయాతి దేవయానియందు యడుపు తుర్వసువు ననునిర్వరుపుత్రులను శర్మిష్ఠ

యందు ద్రుహ్యుడు నలుపు పురువు సుమువ్వరు పుత్రులను బడసె. వారలలో యదువును బురువును వంశచక్రను లెచి. యదువునకు మిగదవులు జన్మించిరి. అందు భూభూమిపరిరక్షాస్థింబును భౌంధవహితాస్థింబును బలరామకృష్ణులు లుడియించిరి. మఱి యును యదువునకు సహస్రదత్తు క్రోష్టవు సేలుచు సంజకుడు రఘువు నను నేగురు పుత్రు లుడయించిరి. సహస్రదత్తునకు శతశ త్తనుకుమారులను జన్మించె. శతశత్తునకు హైహయను హయను సుతాలహయను సుమువ్వరునూజు లుడయించిరి. హైహయనుకు ధర్మచేత్రుడును ధర్మచేత్రునకు గుంభియును గుంభికి సహతుండును సహతుండుకు మహిష్మతుండును మహిష్మతుండుకు భద్రసేనుండును జన్మించిరి. భద్ర సేనుండు కాశీపురాధిపతి యయ్యె. భద్రసేనునకు దుర్దర్శుడును మద్దిర్శునకు గనకండును జన్మించిరి. కనకండుకు గృతాగ్ని కృతపీర్వుడు కృతధర్మండు కృతజాడు సునులువురు పుత్రు లుడయించిరి.

—: కార్తవీర్యార్జున చరిత్ర కథనము —

కృతపీర్వునకు కార్తవీర్యార్జునుండు జన్మించె. కార్తవీర్యార్జు నుండు వర్షాయుతంబు దుమ్మరతపంబు గావించి భగవాను డగుదత్తాత్రేయునివలన సహస్రబాహువులు గలుగునట్లును సర్వధాతీవతులను జయించునట్లును ధర్మాగ్రలం బగుమహాబలంబు చేకూరునట్లును సంగ్రామంబున నధికునిచే వధింపంబునట్లును నాలుగువరంబులం బడసి సముద్రాభిరామాలసహస్రండు సప్తద్వీపవతి యగు వసుంధర నెల్ల నేకకార్ముకంబుచే జయించి యేకచ్ఛత్రాధిపత్యముం బడసి భూరిదక్షిణంబు లగునకలయజ్జంబులం గావించి కాంచనయూషంబులం బాదుకొల్పె. 302

గీ. అలనిమాహాత్యమునుజూచి యమరహాని, గాన మొరంపదొడగెభూకాంతులందుఁ గ్రతుతపశ్రుతదాసపరాక్రమములఁ, గార్తవీర్యుని బోలఁ దొక్కఁడు ననుచు. 303

గీ. సప్తసాగరపరివృతక్షౌత్రంబు, నాతఁ డెనుబడియెదువేల్ హాయనంబు లనుపమపరాక్రమోపేతుఁ డగుచు నేలె, నతనిశక్తి వచింపరా దజన కైన. 304

సీ. క్షేత్రపాలుం డయి క్షేత్రంబులను గాచె, బశుచాలకుం డయి పశుల నోమె వారివాహం బయి వరంబు గురియించె, దపనుఁ డై తోయంబు నపహరించె ధర్మోత్తరుం డయి ధర్మంబు బోధించె, నీలిమంతుం డయి నీలి గజపె దండసీతజ్ఞుఁ డై దండనం బొనరించె, ననఘుఁ డై కలుషంబు నణఁచివైచె

గీ. నర్మదానది బంధించె నళినిముఖుల, తోడఁ గ్రీడించుచును నిజదోర్బలమునఁ ద్రాసమును జెందఁ బాతాళవాసు లెల్ల, సంబుధులను గలంచె నయ్యరునుండు. 305

గీ. కార్తవీర్యార్జునుండు ప్రకాశమానుఁ, డగుచు మాహిష్మతీపురమందు వెలసె నిజసహస్రకరంబుల నింగియందు, రవి సహస్రాంశువులతోడఁ గ్రాలునట్లు. 306

సీ. గర్వాంధకారంబు కన్నుల కెగఁదట్ట, విగళితాంశ మైనద్విపమువోలె వర్తించుచుండ రావణుండు దద్దర్శంబు, నణఁచివై వంగ నెంచి యర్జునుండు

- చని లంక కళలరాక్షసులను నోడించి, స్వరధాంగమునకు రావణుని గట్టి తనపురంబునకుఁ గై కొనివచ్చి జగములు, ప్రియ మొండఁ జెఱులోనఁ జెట్టుటయును
- గీ. నది యెఱిగి నేను బోయి రయంబు మీఱఁ, గార్తవీర్యునితోడ సఖ్యంబు నెరపి
పౌత్రవాత్సల్యమున దై త్యవతిని నెల్ల, విడిచిపెట్టింపఁగను వాఁడు వెడలిపోయె.
- గీ. అరునభజాసహస్రశరాసప్ర, భూతశింజినినాద మద్భుతము గాఁగ
నాక్రమించెను ధాత్రీనభోఁతరమును, నవనినాథ యుగాంతాగ్నిరవమువోలె. 308
- గీ. అధిప కీర్తింపఁ గార్తవీర్యుడనాఖ్య, నుదయమున లేచి ధననాశ మొదవ కుండు
దొరకు నష్టధనంబు తచ్చురితకధన, మున లభించు శతాధ్వరజనితఫలము. 309
- ఆ. అట్టియరునుండు హతశాత్రవుం డొక్క, తఱి వసిష్ఠహైమతాళవనము
దగముగ నొనర్చి తచ్చాపమును జెంది, మ్రందె భార్గవునిపరశ్వధమున. 310
- వ. అయ్యురునునకుఁ బుత్రశతంబు గలిగె. వారలలో శూరసేనుఁడు శూరుఁడు ధృష్టుఁడు
కృష్ణుఁడు జయధ్వజుఁడు ననునేగురు పుత్రులు కృతాస్త్రులును మహాబలశాలులును
మహాధులును ధర్మాత్ములును గా నుండిరి. జయధ్వజునకుఁ దాళజంఘుం డను
తనూజుం డుదయించె. తాళజంఘునకు నూర్వరు పుత్రు లుదయించి తాళజంఘు
లనుపేరం బరగిరి. హైహయలవంశ్యులు వీతిహాత్రు లనియు భోజు లనియు నవంతు
లనియుఁ దుండికేరు లనియుఁ దాళజంఘు లనియుఁ బంచవిధంబులుగా వర్ధిల్లి జగం
బున వ్యాపించిరి. వీతిహాత్రునకు ననంతుండును ననంతునకు దుర్జయుండును నుద్భ
వించిరి. లోకంబు తత్పుత్రపౌత్రపరంపరావృతం బయ్యె. జగద్వ్యాప్తం బగుపురు
వంశంబు భవజననకారణం బయ్యె. 311
- గీ. వృష్ణివంశోద్భవంబు డై నవిష్ణు వెందు, నవతరించెనొ యాక్రోష్టనన్దయంబు
విధ మెఱింగింతు నికను విశదముగను, నాలకింపుము రాజకులావతంస. 312
- వ. క్రోష్టునకు వృజినీవంతుండును వృజినీవంతునకు శ్వాహియును శ్వాహికి రుశేకువును
రుశేకువునకుఁ జిత్రరథుండును జిత్రరథునకు శశబిందువును జన్మించిరి. శశబిందువు
చక్రవర్తి యయ్యె. శశబిందువునకు నూర్వరు పుత్రు లుదయించిరి. వారలలోఁ
బృధుశ్రవుఁడు పృధుయశుఁడు పృధుతేజుఁడు పృధూద్భవుఁడు పృధుకీర్తి పృథుమతి
యనువారలు ప్రధానులు. పృధుశ్రవున కుశనుండును నుశనునకు శినేయుండును శినే
యునకు రుక్మకవచుండును జన్మించిరి. 313
- గీ. దశదిశాపూర్ణ మై తనయశము వెలయ, నఖలభూమింద్రుల జయించి యశ్వమేధ
యాగ మొనరించి యందు ధరామరులకు, రుక్మకవచుండు సకలధారుణి నొసంగె.
- వ. రుక్మకవచునకు రుక్మేషువు పృథురుక్ముఁడు జ్యోమఘుఁడు పరిఘుఁడు హరి యను
నేత్రులు పుత్రు లుదయించిరి. పరిఘుఁడును హరియును విదేహదేశంబునం బ్రతిష్ఠాపితు
లైరి. రుక్మేషువు పృథురుక్మసమేతుం డై భూమండలమున కెల్ల నేలిక యయ్యె.

— జ్యోతిషమహావతివృత్తాంతకథనము :—

జ్యోతిషమును రాజ్యలోభంబున బడక ప్రశాంతుడై చక్కదాతలంబున ఋతువంతం ఒనుపర్చించునందు భార్య యగుకై బృతాండం గూడి వన్యాహారముం గైకొనుచు నుఖంబున నుండె.

315

సీ. అట్లుండ నొక్కబ్రాహ్మణుఁ డొక్కదినమున, సతనియంతికమున కరుగుడెంచి జనవర దుర్బుప్రసంఘంబు మొదలయ్యె, వారిని దండింపవలయు సేవ యని ప్రబోధించుటయును జ్యోతిషమును జ, యించి దుర్బుప్రతుల నెల్ల నాచి వచ్చు చుండగ నొక్కవసుమతీఁద్రుడు తన, కన్య నాకరికి గాన గ నొసంగె

గీ. నతిండు కైకొని యాకన్య చరుగుడెంచి, తనసతి కొసంగి యీకన్య కన్య సీతఁ గోడ లనుటయు నాయమ కొడుకు లేచి, నాకు సీతనై గోడ లనంగఁ దగుచె. 316

క. అనుటయు జ్యోతిషుఁ డిల్లని, యెను సాధ్య సుతుండు సీకు నేర్పకగలఁ డా తని కీమె భార్య గాగల, దనుమానము లేదు చూడు మని పలుకుటయు. 317

సీ. అది యెల్ల నాలించి యాకన్యకామణి, యెనరించె దీక్షతో నుగ్రతపము తత్తప్రబలముచేతను కై బృ కుదయించె, చర్మకుం డొకడు విదర్భుఁ డనగ సతని కాకన్యక సతి యయ్యె నామెకు, గ్రధకై శికు లనుపుత్రకులు మొదలు బ్రభవ మొందిరి లోమపాదుఁడు మున్నగు, పుత్రులు నూర్వరు పాడమి రవల

గీ. దనయుండుగఁ బుట్టె లోమపాదునకు బభ్రు, వతనికి జనించె హేతి నా నాత్మజుండు గలిగెఁ జిది యనుతనయుండు కై శికునకు, చిదికీ జైద్యులు నాగను నుదయ మెరి.

వ. క్రధనకుఁ గుంతయును గుంతికీ వృష్టుండును భృష్టునకు బృష్టుండును నిర్వృతియును నిర్వృతికి దాశార్థుండును దాశార్థునకు వ్యోముండును వ్యోమునకు జీమాతుండును జీమాతునకు వికలుండును వికలునకు భీమరథుండును భీమరథునకు నవరథుండును నవరథునకు దృఢరథుండును దృఢరథునకు శకునియును శకునికి గరం భుండును గరంభునకు దేవరాతుండును దేవరాతునకు దేవక్షత్రుండును దేవక్షత్రునకు మధువును మధువునకు గురువశుండును గురువశునకు బురుషుండును బురుషునిదిరి, పురుషునకు వైదర్భియందు జంతువును భద్రవతియందు బురుద్వసువును జని యించిరి. జంతువునకు వేత్రీయందు సాత్వతం దుదయించె. సత్త్వసంపన్నుం డగుసాత్వతనకుఁ గౌశల్యయందు భజినుడు భజమానుడు దేవావృథుడు సంధ కుండు మహాభోజుడు వృష్ణి యనుతనూజు లుదయించిరి. భజమానునకు సృంజయి యందు భాజుండును భాజకులును బుట్టిరి. భాజుండు తనయిరువురుభార్యలయందు వినయుండు కరుణుండు వృష్ణి పరపురంజయుండు ననుకుమారులు గనియె. వారల వంశంబు జగద్వ్యాప్తం బయ్యె.

— దేవావృధవృత్తాంత కథనము :—

దేవావృధుం డపుత్రుం డగుటంజేసి పుత్రకాంక్షచే బహుకాలంబు పర్ణభక్షి యై నిమ్మగాసలింబు స్పృశించుచు ఘోరతపంబు గావింపం దొడంగె. 819

- సీ. అంతట నిమ్మగ సంతతంబును దన్ను, స్పృశించుచుఁ దపంబు చేయు చుంటఁ గారుణ్య మొదవఁ గాంతారూపమును దాల్చి, వచ్చి తా నామహీవరునికడకు రాజ నీవాంభితార్థము దీర్చ వచ్చితి, నను గ్రహించిన నీకుఁ దనయుఁ డొదవు ననుటయు దేవావృధావనింద్రుం డామె, నాత్మపత్నిగఁ గొని యామెయందు
- గీ. బభ్రు వనియెడికొమరునిఁ బడసె నాతఁ, డనుషమగుణోత్తరుం డయి మనుజులందు శ్రేష్ఠుఁ డనుపిశ్రుతిని గడించెను సుపర్వ, తుల్యుఁ డనుకీర్తి దేవావృధుండు వడసె.
- వ. దేవావృధబభ్రువులవలన డెబ్బదివేలనూటయజులపదిమందిపురుషు లమృతత్వముం జెందిరి. భోజుడు శరకాంతనిదుహితయందుఁ గుకురుండు భజమానుఁడు సమీ కుండు బలబర్హి షుండు ననునలుపురుతనూజులం బడసె. కుకురునకు ధృష్టువును ధృష్టు వునకు ధృతియును ధృతికిఁ గపోతరోముండును గపోతరోమునకు నైమిత్తియును నైమిత్తికి సునుతుండును సునుతునకు నరియును జనియించిరి. నరికిఁ జందనోదకదుం దుభి యనునామాంతరంబు గలిగె. నరికి నభిజిత్తు జనించె. అభిజిత్తు పుత్రకాంక్షచే నశ్వమేధంబు గావించి పునర్వసు వనుపుత్రునిం బడసె. పునర్వసువునకు నాహుకుం డనునుతుండును నాహుకి యనునుతయునుం గలిగిరి. పునర్వసువు తనపుత్రి యగు నాహుకి నవతిరాజునకు సతి గా నొసంగె. ఆహుకున కొక్కదుహిత యుద్భవించి దేవోగ్రనేను లనునిరువురుపుత్రులం బడసె. దేవకునకు దేవవంతుండు సుపదేవుండు సుదేవుండు దేవరక్షితుండు ననునలుపురుతనయులును దేవకి శ్రుతదేవ యశోద శ్రుతి శ్రవ శ్రీదేవ యుపదేవ సురూప యనునేహ్యురు తనూజులును నుద్భవించిరి. ఉగ్రనేను నమఁ గంసుండు న్యగ్రోధుండు సునాముండు కంకుండు శంకువు సుభువు రాష్ట్రపా లుండు బద్ధముష్టి సుముష్టి యనుకొడుకులు తొమ్మిదిగురును గంస కంసవతి సురభి రాష్ట్రపాలి కంక యనుకూతు లెగురును జనియించిరి. భజమానునకు విదూరధుం, డుదయించె. విదూరధునకు రాజాధిదేవుండు జనియించె. రాజాధిదేవునకు శోణా శ్వండు శ్వేతవాహనుండు ననునిరువురుకొడుకులు పుట్టిరి. శోణాశ్వనకు శమి గద, చర్ముండు నిమూర్తుండు చక్రజిత్తు శుచి యనునేపురుతనూజు లుద్భవించిరి. శమికిఁ బ్రతిక్షత్తుండును ప్రతిక్షత్తునకు భోజుండును భోజునకు హృదికుండును హృదికునకుఁ గృతమ్మ శతధన్యుండు దేవార్హుండు సుభానువు భీషణుండు మహాబలుండు నజాతుండు విజాతుండు కారకుండు కరంభకుండు ననుపుత్రులు పదిమందియునుం గలిగిరి. దేవార్హు నకుఁ గంబలబర్హి షుం డుదయించె. కంబలబర్హి షునకు సపమాజుండు సమాజుండు వసునిరువురుపుత్రు లుదయించిరి. సపమాజునకు సుక్ష్మశూండు సురాంశుండు కృష్ణుండు

సనుమువ్వరువుత్రు లుదయించిరి. మఱియును గ్రోష్టువు గాంధారి మాద్ర యనునిరు
వురువనితలను జెండ్లియాడె. గాంధారికి సుమిత్రుండనువుత్రుండును మాద్రకి యథా
జతుండు దేవమీధుషుండు ననుమిత్రుండు శిని యనునయలును గలిగిరి. అనుమిత్రు
నకు నిఘ్నండును నిఘ్ననకు సత్రాపతును బ్రసేనుండును శక్తిసేనుండును నుద్భు
వించిరి. 321

— సృష్టమంతకకృత్తంతకకవసము —

- సీ. అధిప సృమంతకం బనునొక్కదివ్యుర, త్నమును బ్రసేనుండు దాల్చి యెడును
యాదవసభకు రా నది చూచి కృష్ణుండు, దాని దాల్చుగ వేళ్ళ తళకుఁ గలుగ
నమ్మహీంద్రుని గోరె నది యిచ్చుటకు సిచ్చ, తేమిఁ బ్రసేనుండు లేచిపోయె
సంతట నామఁచి నాహరింపఁగ శక్తుఁ, డయ్యుఁ గృష్ణుండు తదాశ విశిచె
- ఆ. సవలఁ గొంతగాల మరుగంగ నొకనాఁడు, మృగయమీఁదఁ గోర్కి మిగులుచుండఁ
గాన కరిగి యాప్రసేనుఁ డొక్కబిలుంబు, జొచ్చె సత్త్వ మున్నచొప్పు తెలిసి. 322
- ఆ. అట్లు బిలముఁ జొచ్చి యం దొక్కఋక్షంబు, గాంచి దాని జంపఁగా గడంగ
రేఁగి భీకరముగ ఋక్షంబు గర్జించి, పై ని దుమికి పోరి వాని జంపె. 323
- గీ. అట్లు వధియించి భల్లూక మతని సతని, యరమునందు వెలుగుచు నుండుదివ్య
రత్నమును గొని తనసుతారత్నముచు, జేసి భూషణముగ సంతసించు చుండె.
- ఆ. అంతఁ గొన్నిదిసము లరుగుటయు బ్రసేనుఁ, డడవెనుండి రామి సతని జంపి
యపహరించె గృష్ణుఁ డతనిరత్నము నని, జనులు చెప్పికొనుగనాగి రెలను. 324
- క. ఆయవవాదము తనకుఁ, బాయునుపాయంబు గానబడనితమనఁ
జేయునది లేక శోషిల, గాయము కృష్ణుండు కొంతకాలము గడపెక. 325
- సీ. అట్లు కాలము కొంత యరుగంగఁ గృష్ణుండు, దైవికంబు నొక్కతరుణమందు
వేటాడఁగఁ బ్రసేనవిభుండు పోయినవనం, బున కేఁగి యొకచోట బొంది యుండ
నపు డొక్కగుహమధ్యమందు సత్త్వధ్వని, యగుటయు విని కృష్ణుఁ డందుఁ జొచ్చి
కనుఁగొని యొక్కఋక్షమును దత్కంఠంబు, బట్టి యొత్తుటయు నాభల్లూకంబు
- గీ. తనపురాశ్చర్యమనుకృతంబువలన, విష్ణుతేజంబు చూచి తద్విగ్రహమున
భక్తి గడలుకొనంగఁ దత్పాదములకు, నెఱిగి విసయంబుతోడఁ దా నిట్లు లనియె.
- సీ. వై కుంఠ నేజాంబవంతం డనెడిఋక్ష, రాజంబ సీదుస్పర్శంబువలన
ధన్యుండ నై తి మద్యాగ్రంబు ఫలియించె, సీతుచ్చతమపుపై నిచ్చ తొలగె
త్వచ్చక్రధారచేతను వ్రక్క లొనరించి, యీమేను సీథాను మిమ్ము నాకు
నేను బ్రసేనభూజానిని జంపి కై, కొనినరత్నమును నాకొమరితయును
- గీ. నర్పితము లయ్యె సీకు నాయుండుఁ గరణ, యుంది చేకొ మ్మటంఁకుఁ బ్రార్థించుటయును
జక్రమున ఋక్షమును ద్రుంచి జాంబవతిని, ఘోషిం గై కొని కృష్ణుండు ముఖి తచ్చి.

- గీ. జనసభామధ్యమున దాను జరిగినట్టి, గాధ యంతయు వినిచి సక్రమము గాగ
రత్న మిచ్చి సత్రాజిద్ధరావరునకు, బొందె నపవాదనిర్ముక్తి భూవారేణ్య. 329
- క. ఈకథ వినినను జదివిన, నేకాలంబునను నరుల కేర్పడకుండ
లోకంబున నపవాదము, వై కుంతమునందు నిత్యవాసము గలుగున్. 330
- వ. సత్రాజిత్తునకు నేకోత్తరశతసంఖ్యాకు లగుపుత్రులును సత్య యనుపుత్రికయును నుద్భ
వించిరి. అందు భంగకారుడు పుత్రులలో జ్యేష్ఠుడుగను సత్య యందఱకును జ్యేష్ఠు
రాలుగను నుండె. సత్యకు మహాబలపరాక్రమశాలు లగుతనూజు లుదయించిరి. శినిశి
యుయుధానుండును యుయుధానునకు యుగంధరుండును జనియించిరి. యుగంధరు
నకు నూర్వురు పుత్రు లుదయించిరి. అనమిత్రునకు యుధాజితుండు ఋషభుండు
జయంతుండు సనుమువ్యరు కొడుకు లుదయించిరి. ఋషభునకు గాశీరాజతనూజ
భార్య యయ్యె. జయంతుండు జయంతిని బత్నిగాఁ బడసి యామెయం దక్రూరు
క్షుపుత్రుని గనియె. ఆక్రూరుడు రత్నకన్య యగులై బ్రయం దుపలంభుండు
సదాలంభుండు సుత్రులుండు నార్మకై శవుండు సధీరుండు సదాపతుండు శత్రుఘ్నుండు
వారిమేజయుండు ధర్మవృష్టి ధర్ముండు సృష్టమాళి యనునేకాదశపుత్రరత్నములను
శూరసేనయందు దేవవంతుండు నుపదేవుండు ననునిరువురు నందనులను నశ్వనియందు
బృధువు విప్రువు నశ్వత్థామ సుబాహువు సుపార్శ్వకుండు గమేణుండు రిష్టనేమి
సువర్చుండు సుధర్ముండు మృదువు నభూమి బహుభూమి స్థవిష్టుండు ననుమితుండు
ననుచతుర్దశతనూజులనుం బడసి. ఐత్వోకికి శూరమీధుషుండు గలిగె. శూరమీ
ధుషుండు భోజయందు వసుదేవుండు దేవభాగుండు దేవశ్రవుండు ననాధృష్టి కుని నంపి
సకృద్యశుండు శ్యాముండు సమీధుండు శంసమ్యుండు ననుదశపుత్రులను శ్రుతకీర్తి పృథ
శ్రుతదేవి శ్రుతశ్రవ రాజాధిదేవి యనుపంచవీరమాతలనుం బడసి. వసుదేవుం డానకడుం
దుభి యనుపేరం బరగె. శ్రుతదేవికి వృద్ధునివలన గౌరూషుండును శ్రుతకీర్తికి గైకేయుని
వలన సైంధవకుండును శ్రుతశ్రవకుం డైద్యునివలన సునీధుండును రాజాధిదేవికి జయ
తేననివలన విండానుమిందులును నుదయించిరి. శూరమీధుషుండు మైత్రీ బద్ధుం
డై కుంతిభోజునకు దనకన్య యగువృథను బుత్రికగా నొసంగె. దానంజేసి వసుదేవ
స్వస యగువృథ కుంతి యనుపేరం బరగె. కుంతిభోజుండు కుంతిని బాండుభూపాలు
నకు బత్నిగా నొసంగె. కుంతిదేవి పాండుభూపాలునియాజ్ఞచే ధర్మునివలన యుధిష్ఠి
రుని బవమానునివలన భీముని నింద్రునివలన ద్రిపురుషజాతుం డగునరునునిం బడసి.
నరనారాయణులు భూభారావతారణార్థంబు స్వప్రతికృతులను గుశస్థలియం దుంచి
యర్జునవాసుదేవనామంబులతోఁ గుంతిదేవిదేవులకు జన్మించిరి. మౌద్రవతి యను
పాండవద్వితీయపత్ని యాశ్వినులవలన నశులసహదేవులం గనియె. వసుదేవునకు రోహిణి
యందు బలరాముండు సారణుండు దుర్యోధుండు దమనుండు ననుసతులును దేవకి

యందు మొదటఁ బ్రజాపతియును బిదపఁ గృష్ణుఁడును కేమఁడును సుభద్రయును నుపదేయియందు విజయుండును రోచమానుండును వృధమానుండును దేవలుండును వృకదేవియుం దగావహుండును మందకుండును శ్రద్ధాదేవియందు గవేష్మఁడును వైశ్యయుండు గౌతమియును శ్రుతధరయుండు గజిలుండును జలియించిరి. 331

—: కృష్ణ పుత్రాంత కథనము :—

- క. దేవతయందుం గృష్ణుఁడు, క్రీవత్సముతోడ నాల్గుచేతులతోడఁ
దేవాకృతితో నావి, రాభివము నొందుటయుఁ జూచి భయవిహ్వలుండె. 332
- గీ. దేవదేవ భవద్దేవ్యతేజ మేను, గాంధర్వ సమర్థుఁడును గాను గరుణతోడ
సౌమ్యహుండు దాల్చి మర్జనల నెల్ల, సంహరింపుము భూభారశాంతి గలుగ, 333
- సీ. అని వేడికొనుటయు నమృతముండు సేవేంద్ర, భయము చెందకుము భూభార మునుప
నవతరించితిని నారాయణుండును నేను, నాచేతఁ గంసుండు నాశ మొందుఁ
సవ్యసాచికి నేను నారధ్య మొనరించి, పాడవకారవభండనముఁ
ధర యెల్ల క్షత్రియవిరహితంబు గఁ జేసి, చివరకు దివికి యాదవులఁ జేర్తు
- గీ. నందగోపున కీయుము నను యశోద, పాలనముచేయు నద్దాన మేలు గలుగు
నని ప్రబోధించి యాతఁడమంద విడిచి, ప్రాక్తనాకారమును గోపబాలుఁడయ్యె. 334
- సీ. అని చెప్పుటయును ని ట్లనియె భీష్ముండు దేవ, భగవంతు నోమెడిభాగ్య మున్న
సాధారణము గాదు సామాన్యులకు హరి, తోడ సంబంధంబు దొరకు నొక్కొ
యెవ్వఁడు వసుదేవుఁ డెవతె దేవత నందుఁ, డెవఁడు యశోద నా నెవతె చెపుమ
యనుచు బులన్దుఁ డి ట్లను వసుదేవుండు, కంజహంశం బై నకశ్యపుండె
- ఆ. యవనియంశ మైనయదితియె దేవత, మేదినియె సుమీ యశోద నందుఁ
డనఁగ ద్రోణుండె సుమి యదితికి మును వర, మిచ్చుటను జనించె గృష్ణుఁ డీలను.
- ఆ. ధర్మనాశమును నధర్మోదయంబును, గలిగినట్టిముఖ్యకారణమున
వృష్ణికులమునందు విష్ణువు జనియించె, సుర్విభార మెల్ల నుద్ధరింప. 335
- క. ఈకృష్ణజన్మచరితము, నాకర్ణించిన నపుత్రు లగువారలకుఁ
జేకూరుఁ బుత్రసంతతి, కై కొనఁగం గలుగు ముక్తికాంతాకరముక. 336
- వ. కృష్ణునకు రుక్మిణి సత్యభామ జాంబవతి నాగ్నజతి గండూప సుమిత్ర శైబ్య
గాంధారి లక్ష్మణ సుభీమ మాద్రికౌశల్య విరజ మున్నగుషోడశసహస్రకాంతామణులు
దేవేరులుగా నైరి. రుక్మిణిఁ జారుదేష్టుండు ప్రద్యుమ్నుండు సుచారువు చారుభ
ద్రుండు సదశ్యుండు హస్త్యుండు చారుగుప్తుండు చారుకుండు చారుహనుండు నను
పుత్రులును జారుమతి యనుకన్యకయును జన్మించిరి. సత్యభామకు భానుండు భీమ
రథుండు తుణుండు రోహితుండు దీప్తిమంతుండు తామ్రబంధుండు జలంధముండు
ననునేడుగురుపుత్రులును నొక్క-కన్యకయును జన్మించిరి. జాంబవతికి సాంబు డమత

నూజుడు గలిగె. అతడు సారశాస్త్రకర్త యయ్యె. నాగ్నజితికి సుమిత్రుడు చారుమిత్రుడు మిత్ర విందుడు వరాశనుడు మిత్ర బాహువు సునీధుడు ననుకుమారులు దయించిరి. ఇట్లే కృష్ణనకుఁ దత్తద్భార్యలయం దెనుబదివేలమందిపుత్రులు దయించిరి. ప్రద్యుమ్నునివలన వైదర్భికి ననిరుద్ధుండును సుపార్శ్వతనయ యగు కామ్యకు సాంబుండును నుదయించిరి. మూడుకోట్లదేవతలు యాదవులుగా నవతరించిరి. దేవాసురయుద్ధమున నిహతు లయినయసురులు మనుష్యులలోఁ బుట్టి మానవుల బాధింపం దొడంగిరి. వారల నెల్ల వధియింప వాసుదేవుండు యాదవకులంబున నవతరించి యేకోత్తరశతయాదవకులంబునకుం బ్రభుం డయ్యె. తన్ని దేశంబునం దుండి సకలయాదవులును లోకవిశ్రుతియు మోక్షంబునుం బడసిరి. 338

క. అనవుడు భీష్ముం డిట్లని, యెను దేవాసురులయుద్ధ మెపు డెప్పు డగున్
వనజాక్షుం డేయేయా, పున నుద్భవ మొందు చుండుఁ బుడమిని జెప్పమా. 339

గీ. అనుటయుఁబులస్త్యుఁడెట్లనియెనునరేంద్ర, జరుగుచుండును యుద్ధముల్ జయముకొఱకు
నప్పు డప్పుడు త్రిదశుల కనురులకును, విష్ణువు తదర్థ మావిర్భవించు చుండు. 340

—: దేవాసురద్వంద్వసంగ్రాహనిరూపణము :—

వ. హిరణ్యకశిపునకును నమరులకును జరుగుప్రథమసంగ్రామంబున నారసింహుండుగ నవతరించి దైత్యవల్ల భుని వధించు. బలికిని నమరులకును జరుగుద్వితీయసంగ్రామంబున వామసుం డై బలి నడంగం ద్రొక్కు. హిరణ్యాక్షునకును నిరరులకును జరుగు తృతీయసంగ్రామంబున సముద్రస్థుం డగుహిరణ్యాక్షుని వరాహరూపుం డై దంష్ట్రచేఁ జీల్చివైచు. అమృతమధనం బనుచతుర్థసంగ్రామంబున నింద్రునకు సహాయంబుగా నుండి ప్రహాదుని సంహరింపజేయు. తారకామయం బనుపంచమసంగ్రామంబునఁ బ్రహాతనూజుం డగువిరోచనుని మహేంద్రునిచేఁ జంపించు. ఆజీవకం బనుషష్ఠ సంగ్రామంబున నిర్జివప్రాయు లైనయమరుల నుద్ధరించి యసురుల సంహరించు. తైపురం బనుసప్తమసంగ్రామంబునఁ ద్ర్యంబకునకు సహాయుం డై త్రిపురాసురుల వధింపజేయు. అంధకవధం బనుషష్ఠమసంగ్రామంబున మహాదేవునిచే సంగ్రామానురుని జంపించు. వృత్రాహతకం బనునవమసంగ్రామంబున మహేంద్రునిచే వృత్రాసురుని సంహరింపజేయు. పాతం బనుదశమసంగ్రామంబున మాయాచ్ఛనబ్ధుం డై మహేంద్రునిచే సహానుగుం డగువిప్రదిత్తిని సంహరింపజేయు. హలోహలం బనునేకాదశ సంగ్రామంబున నవమితంబుగా నావిర్భవించుచుండు దైత్యదానవకోటులను నిర్మూలించు: కోలాహలం బనుద్వాదశసంగ్రామంబున వృషాకేరముం దాల్చి రాక్షస భృంసరబు గావించు. 341

క. కలిటచ మన్మథుర, కాలంబులయందు లోకకల్యాణార్థం
బేలంగే దగవహరిల, నేలుచు ఫింసించు శౌరి హింస్రుల నెల్ల. 342

వ. హిరణ్యగర్భము జెబ్బుచుండెనునుండులండెదర్చుదంబులయెనునుచేవేలసంవత్సరంబులును బలివక్రవర్తి యిరువదియొత్తులయొకయర్చుదంబు నలువదివేలసంవత్సరంబులును దైవోక్తరాజ్యంబు నేలిరి. 343

క. దనుజాధికారకాలము, విచిత్రతంబగును నుచి విడిచి దనుజులక జనుదెంచి యజ్ఞపురుషుం, డివిమిషులను జేరె సమధికాచందమునక. 344

— శత్రువు తపంబున కడుగుట —

సీ. అంతట నిరర్జున లధిఃతశక్తులై, యనురుల చోడింప నాజయించు దైతేయులు విపాదశత్రులై శుక్రచి, సన్నధి కేటించి సత్వరముగా స్వామి యజ్ఞుడు మమ్ము వదలిపెట్టి చివార, నులను జేరుట వారు సూరు లగుచు వివిధబాధలు వెట్టి వెడలఁగొట్టిరి మమ్ము, నిలువంగ మా కింకి నెలవు లేదు

గీ. దిక్కు సీవె యటంచు బ్రాహ్మినుటయును, చనురగురు పట్టు అనియె సురారులార యేను గలుగంగ భయము మీ కేల కలుగు, నిజమహత్త్వంబుచే విఁమ్ము నిలుపువాడ.

ఆ. పోవుగాక యజ్ఞపురుషుండు యజ్ఞసా, ధనము లనంగ నేల ధరణియందుఁ గలనమ స్తవస్తువులును నాయొద్దనె, కలవు మీ కొనుగంగలను వాని. 346

గీ. పాదమాత్రంబె సురలకుఁ బ్రాప్త మయ్యె, యజ్ఞసాధనములలోన ససురులార యట్టిభుఃసాధనలఁ జూచి యడల నగునె, సకలసాధనఁ డై నదేశికుండు గలుగ.

ఉ. మీకు జయంబుఁ గూర్చుటకె మేదినిలోఁ గలయట్టియోషధుల్ నాకడ నుంచుకొంటి నని నాకును మీకును గూడ భద్రముక జేకుటఁజేయుఁ గాని యని చేసిన లాభము లేదు దేవతా నీకము శౌరిసాయమున నేటికినిక జయ మొందు చుండుటక. 348

గీ. కావున నమూల్యమంత్రముల్ గైకొనంగఁ, బరమశివుఁ గూర్చి ఘోరతపంబు జేసి వానిబలమున మీకు శాశ్వతజయంబు, గలుగఁజేయుదు నుండఁ డిక్కిడనె మీరు.

క. అని చెప్పి తపము చేయం, జనుటయు దానవులు త్వక్తశస్త్రంబు లగుచు నా ననములయందు వివర్ణత, యెనయంగ నవోచ్చట నుండి రేకాంతముగక. 350

సీ. అట్లు శుక్రుండు తపం బాచరింపంగ నేగి, కైలాసమునకు శంకరుని గాంచి స్వాష్టాంగముగ మ్రొక్కి— త్యంబక సురపరా, జయమునకును దైత్యజయమునకును ననిమిషగురు వెలుంగనిమంత్రములు నాకుఁ, గరుణింపు మని వేడఁగను శివుండు భార్గవ కణధూమపానంబు సేయుచు, జేయుము వ్రత మధశ్శీర్షముగను

గీ. వర్షములు వేయి నిండెడివఱకు నవలఁ, బ్రాప్తముగఁ గోరినట్టిమంత్రములు నీకు నని వదించి యంతర్ధాన మగుడు శుక్రఁ, డాచరింపంగ దొడఁగె దా నట్లై వ్రతము.

—: కృష్ణఁడు భృగువత్సీ శరంబు విండించుట :—

- సీ. అంత నయ్యవకాశముందు నిర్జరు లెల్లఁ, గూడి రాక్షసులను గూల్చి నెంచి
యాయుధపాణు లై యరుడెంచి పైబడఁ, డై త్యులు విగళితధైర్యు లగుచుఁ
జొచ్చిరి శరణంబు శుక్రమాతను నామె, యనురుల కెల్లను నభయమొసఁగె
నిజయోగబలముచే నిద్ర నిద్రునిపైకి, బంప నాతఁడు మోహబద్ధుఁ డయ్యె
- గీ. నమరు లప్పుడు భీతు లై యరిగి హరికి, జరిగినవిశేషమును జెప్ప సత్వరంబు
శౌరి యరుడెంచి నామెనఁ జేరు మింద్ర, యనుడు హరిదేహమును జొచ్చె నమరభర్త.
- గీ. అంత నది యంతయు నెఱింగి యాత్మయోగ, మహిమచే శుక్రమాత యమర మొదవఁ
గాంచుచును నిష్పకలు రాలఁ గనులనుండి, యిట్లు లనియెను వజ్ర న న్నైఱుగ వేమొ.
- క. అగణితమాహాత్మ్యుం డగు, భృగుమానికి నేను బత్ని నెవ్వనిలో మ్రు
చ్చుగ నీవు చొచ్చితివా యా, భగవంతుని నిన్నుఁ గూడ భస్మ మొనర్తు. 314
- క. కనుగొనుము మత్తపోబల, ఘనతరమహిమంబు నిపుడె కనఁబఱుతు ననన్
విని యామె తమ్ముఁ జంపక, మునుపె తునిమె శౌరి చక్రమునఁ దచ్చిరము. 315

—: భృగుమహర్షి కృష్ణుని శపించుట :—

- సీ. అంతట భృగుమాని యరుడెంచి తల తెగి, ట్టితిమిఁద బడియున్న సతినిఁ జూచి
యెఱిఁగి సర్వము దివ్యదృష్టిచేతను గ్రోధ, మును నాఱికొన లేక మనములోన
ధర్మ మెఱిగియుఁ దరుణిని వధియించి, నట్టిదోషంబున నవనిలోన
మానవుం డై యేడుమారులు జన్మించు, నట్లు శాప మొసంగి యచ్యుతునకు
- గీ. సతిశరంబును జేకొని సత్వరంబు, నేను ధర్మస్థిరుడ నైతి నేని బ్రదుకుఁ
గాక నాతన్ని యనుచుఁ దత్కఁఠమందు, నునుచుటయు నామె లేచె మేల్కొనినయట్లు.
- గీ. ధర్మము నశించునపు డెల్ల ధరణిలోన, విశ్వకళ్యాణమునకయి విష్ణుమూర్తి
యవతరించుచు నుండ మర్త్యాకృతులను, భృగుమహామునిశాపంబు హేతు వయ్యె.
- సీ. అది మొదలుగ వజ్రహస్తండు శంకించు, చును భయంబును భృగుసుతునివలనఁ
దనపుత్రి యగుజయంతిని బిల్చి యొకనాడు, పుత్రి నిరరనాశమునకు వ్రతము
కావించుచున్నాడు కావ్యుఁ డుగ్రంబుగా, వ్యాకులత్వము గల్గె నాకు దాన
నతని కిచ్చితి నిన్ను నరిగి శీఘ్రమ వాని, కువచార మొనరించి యుచితరీతి
- గీ. మాభయంబును దీర్పు మేమాడ్కి- నై న, నని వచించుటయును నామె జనకునాజ్ఞ
దాల్చి శరమున శుక్రునిదరికి జేరి, నేవ చేయంగఁ దొడఁగెఁ దచ్చిత్త మలర. 316
- సీ. పాపిష్ఠములచే బదము లొత్తెడివేళ, మడుపుచే న్నేదంబు తుడుచువేళఁ
బలుకువలయుఁ దేన లొలుకఁ బల్కెడివేళ, గడగంటిచూపులఁ గాంచువేళ
నగ్నిహోత్రమునకు యాచరించెడివేళ, గునుమంబులను దెచ్చి యొసఁగువేళ
ప్రతీక్షణ కనుకూలము వర్తెడివేళ, నవకరంబు చేలుపార నొడచువేళ

గీ. వేసట తొలంగఁ బైలుచే విసరువేళ, భక్తిగౌరవములు కానఁ జూచుచేళ
నానెలంతకు లోబడ కరెడు గడపె, హాసనహాసమును వ్రతనాయి యగుచు. 359

—: శిష్యుడు శుక్రవకు వరంబు లిచ్చుట :—

- సీ. అంతలు బ్రత్యక్ష మై శుక్రవకు శిష్యుఁ, వివరియతానంద మంకురింప
ధూతాఘ యీశానామవ్రతము పూర్తి, గావించినట్టి వొక్కఁడును రేచు
కావించితివి నీ వొకిండవె సంతృప్తి, గలిగె నామదిక నీకారణము
సీవు కోరినకోర్కె నెఱవేఱుటయె కాక, యొకినికి గూడ వ్యర్థుడవు గాక
- గీ. భగవంతుఁడవు ప్రజయును విజయంబుఁ దరచుచు, మందఱకు మేలుబంతి వై యని వరంబు
లొసఁగి యపుడ యంతర్ధామొందె నరె, గావ్యుఁ కుచులఁగ్ధాభికారుఁ డనుచు.
- కి. తనకడ నుపచారంబులు, వొనరించుచు సుఖసమమోహనాత్రిక
గనుఁగొని చిత్తములోనక, గౌరవ ముదయింప మెల్లగను నెట్లనియెక. 361
- గీ. కలికె మృదుగాత్రి వయ్యు విశిష్టరణి శ్రమము, సైచి చేరీత నా కపహరము లను
గలిగె సంతృప్తి యేమి కావలెనొ నీకు, నోరుకొ మృచ్చెద వరంబు కోర్కెదీర.
- చ. అనవుడు భర్త వీవె యని యాత్మను నమ్మి భవత్సవర్య నే
నొనరుచు చుంటి నన్యవర మెల్ల నటంచు జయంతి పల్కఁ ద
నృనను నెఱింగి శుక్రండు స్వమందిరమందును జొచ్చి యామెతోఁ
గనఁబడకుండఁగా నొరులకన్నులక దొడఁగె నుఖంపగఁ. 363
- క. అప్పుడు శుక్రండు వచ్చిన, చొప్పెఱిగి సుగారు లెల్లఁ జూడఁగ రాగఁ
దుప్పటివోలెను మాయను, గప్పికొనుట వారి కతఁడు కనఁబడఁ జాయెక. 364

—: వివాహ వృత్తి శుక్ర వార్య రూపంబు లిచ్చుట :—

- ఉ. అంతట దైత్యు లెల్లరును నాశను వీడి చనంగ దేవతల్
సంతస మొందుచుక గురునిసన్నిధి కేగి మహాత్మ భార్గవు
డింతటిదాక రాదు మన మేమి యొనర్చుట మేలొ సర్వముక
గాంతువు గాక నీవ మముఁ గాచెడిభారము నీదె నావుడుక. 365
- క. గ్రహించి గురుండు సర్వము, ప్రహసించుచు నమరులార భయపడకుండు దై
వమాతులు దైత్యులు శుభ మా, వహిలునె వారలకు నెంతవారై యున్నక.
- ఆ. వేదవిహితవిధుల విధవ కుండెడిదాకఁ, దగ్గిపోదు బలము దానవులకు
దాన వేదవిహితధర్మవిభ్రష్టుల, జేయువాడె యుక్తిచేత నేన. 367
- క. అమీద దుర్బలత్వం, బామలిలగ వారె నిహతు లగుదురు యోగ
జేమములు గలుగు నమర, స్తోమంబున కెల్ల దాన సులభముగాఁగఁ, 368
- మ. అనుడుక ధైర్యముఁ జెంది నిరరులు సాష్టాంగప్రణామంబు లా
తనికి జేసి వ్యక్తియధామములక దా మేగ జేస్తుండు శు

క్రమివేషంబును దాల్చి వేగ దనుజేంద్రుం డై నప్రహాదుఁ డుం
డినగేహంబున కేగి స్వాగమనమున్ దెల్పెన్ నియోజ్యాళిచేన్.

369

గీ. అంతః బ్రహ్మదుఁ డేతెంచి యాదరమున, మ్రొక్కె- యతనికి సాష్టాంగముగను నిలువఁ
దనతపంబును దత్ఫలంబును వచించి, సంతనము గలిగించి తత్సాన్నితమునకు.

370

క. మును శక్రకుం డుండినచా, యను శౌరోహిత్యవదమునం దుండి గురుం
డనుకూలంబుగ దానవ, జనముల కెల్లరకుఁ గడపె శతహాయనముల్.

371

—: వి హ న్ప తి క క్ర వం వా ద ము :—

గీ. అప్పటికిఁ గామపూర్తి జయంతి కొదవఁ, దదనుమతి గొని శక్రకుండు దనుజవిభుని
సభకుఁ జనుడెంచి శక్రవేషమున నున్న, ధిషణు నీక్షించి క్రోధినదీప్తుఁ డగుచు.

గీ. ఓయి సురాచార్య భవ, న్నాయామోహితులఁ జేసి నాశిష్యుల నీ
చాయ నధిష్ఠించితివి మ, దీయస్థానంబు నొడలు తొలియదె నీకున్.

373

క. నీయొనరించినపని దై, తేయులు గుర్తింప రైరి తెలిసినయెడలన్
జేయక యుండురై నీకున్, బ్రాయశ్చిత్తంబు తప్పి బ్రతికీతి విచటన్.

374

క. మును నీనుతుఁ డగుకచునకు, దనుజులు గావించినట్టిదండనమును నే
మని మఱచిపోయి మరలన్, జనుడెంచితి వీవు రిపులస్థానంబునకున్.

375

క. చను మిపు డైనను శీఘ్రం, బున స్వర్గంబునకు బ్రతికి పోదువు లేకు
న్నను నాయంతేవాసులు, పనివడి పోసీరు నిన్నుఁ బ్రాణంబులతోన్.

376

క. అని కన్ను లెఱ్ఱవాఱన్, గనుఁగొను చుండంగ గురుండు నవ్వె జగమునన్
గనుచుందుము ధనతస్కరు, లను నిచ్చట హుఁచోరులను గన నయ్యెన్.

377

క. అనవుడు నందఱు నవ్వుట, యును శక్రకుండు విస్మయంబు నొంది దనుజనా
ధునిఁ జూచి దైత్యవల్లభ, విను మేను వచింతు నొక్కవిషయము నీకున్.

378

గీ. ఏను శక్రకుండ సురగురుం డితండు నమ్ము, దానవద్రోహమును జేయఁ దలఁచి మిమ్ము
నాశ్రయించెను నే లేనియవసరమున, వంచితల రైతి రితనిచే వాస్తవముగ.

379

క. ఈతనిబోధము విన్నన్, దైతేయుల కెల్ల నాశనము తప్పదు నే
దైతేయగురుండ నగుటను, జేతఃఖేదంబు గలిగి చెప్పితి నిజమున్.

380.

ఉ. కానుభూమి కేగి బహుకష్టములం బడి యుష్మదర్థ మై
యేను వరంబులం బడసి యీశునిచేతను వచ్చినాడె మీ
దానువంశమున్ నిలువ దై వము సాక్షిగ దైత్యకోటికిన్
మానుము ప్రాణమున్ జెడ సమాగితుఁ డయ్యె నితండు వింటివే.

381

క. అరెమహాపాతి యయి యా, శరులను వంచితలఁ జేయఁ జనుడెంచినయీ
సురగురునిఁ గట్టి శృంగుల, ల రహిన్ ద్రోయింపు మధివ లహణంబుధిలోన్.

382

- క. అనవుడు దేవగురు శి, ట్లసియెను దై త్యేంద్ర మామకాపిలితోడిక
జనుదెంచిచందమామైన, దనుజగురు దుగనె యిరచడు లిలైతె నై న్క. 333
- క. ఎప్పుడు శరణు వొసగుట, దెప్పుడు వరములను గొనింట యేరెంచుట తా
నెప్పుడు శుక్రం గుంబు, సిన్నా బలువడిన లాభ మేమొ యెఱుంగ. 334
- ఉ. ఎప్పుడినుదియో దనుజు లెల్లరు బూజ యొనర్చు చుండగా
నిప్పుటదాడిం గార్చినుం బెల్ల నొగర్చుచు మంచిచెడ్డలకొ
జెప్పంగః దగ్గవేలను దెప్పచు నుండునుశక్తిః చుండగా
నిప్పుడు వచ్చి కొత్తగిను నే నొకశుక్రంబు హ్ను జెల్లునే. 335
- క. దనుజుఁడొ యమరుఁడొ సిమఁడొ, కినుగొనఁగను వేద మాయకాఁ బని లోఁడొ
దనుజేంద్ర చేయు మేదిధి, నొనరింపంగ వగునొ యల్లె యుచిలిజ్ఞాని నై. 336
- క. నోటికి వచ్చినతెఱంగన, మా బాడిన నేను గూడి మతిమఁతులలో
నేటికి గియ్యత తెఱంగు, నేటికి మన్నింతు రిసురు లెల్లరు నన్ను. 337
- చ. అనవుడు దైత్యు లెల్లరు సహసముగక దల లూచి మెచ్చగా
దనుజవదేవుఁ డి ట్లసియె దాచవులార నవినఁ జై నమి
ప్రసాద గొన నేల ప్రాక్షనపురోహితం చుండగ శుక్రం దెవ్వఁ దై
నను మన కేమి పొ మ్మనుడు నాగను శుక్రచి నెట్టి రందఱుకొ. 338

—: క్షత్రుల దైత్యుల ము కవింతుట —

- క. అంతట భార్గవుఁ డాత్మకు, సంతాపము గలుగ మిగుల శాఁఖిండు కా
లాంతకుడుమోలె మంచుచు, నంతర్లతపార్థ మెల్ల చరఁగింతుకొ. 339
- ఉ. ఓరిదురాత్ములార చెఱుయోగము మీకుఁ దటస్థ మయ్యె నా
గౌరవ మేమొ యెంచక యకార్యముఁ జేసితి రింతకంటెనుకొ
దారుణాపత్ని మున్నదె వినాశము చెందక యింక నిల్చునే
ఘోరకృష్ణరంభరంజకొ గుటి యై దితివంశ మంతయుకొ. 340
- చ. అని శపియించి యొక్కఁడొ మైనను నచ్చట నాగికుండగా
జనియెఁ దపోవసుంబునకుఁ జయ్యన నంతట దై త్యు లెల్లరుకొ
గొనకొని పిల్లి శాపములకుకొ దెగి కూలునె యట్లు భీతి గ
ల్గునె యొకధూర్తుఁ డల్ల మనకుకొ జన నిం డని యార్చుచుండగొకొ. 341
- క. అరవముల దా నెక్లొని, వారింపంగ జేసి సామవాక్యములను బ్రం
దారకిగురుఁ డట నెలకొని, వారల కనుకూలముగను వ డెలు చుండకొ. 342

—: బృహస్పతి దైత్యుల కార్థశమతంబు మవదేశించుట :—

- నీ. కడచుటయును గొంతకాలుబు దై త్యు లై, ల్లరు గూడి యొక్కనాఁ డరుగుదెంచి
భక్తితోడను గురుపాదపద్మములకు, సాష్టాంగవంజనం బొచరించి

- దేశికోత్తమ యవదేశపు మేదేని, మార్గంబు తొలగ సంసారబాధ
యని వేచుటయు గురుం డాదరంబున నిట్లు, అనియె డై తోస్యోత్తములార వినుడు
- గీ. నేను బహుకాలముననుండి నేటివఱకు, శిష్యులకు మోక్షమార్గంబు చెప్పవలయు
ననెడితలపున నుంటి నాయాశయంబు, సఫల మగుయోగ మీనాడు సంభవించె.
- గీ. భవషూద్రంబు రూపుమాపంగఁ జాలు, నట్టి దొకమోక్షమార్గంబు యదియె వినుతు
గోప్య మగుటను నెవరికిఁ గూడ దీనిఁ, దెలుపరాదు యథార్థంబుఁ దెలిపినాడ. 394
- క. వేదములును శాస్త్రములును, వాదంబులతోఁజుకె వానివలన జనించుకొ
భేదములును భేదములును, గా దనఁగఁ దరంబె బుద్ధిగలవారలకుకొ. 395
- గీ. ఐహికస్వార్థతత్పరు లైనవారు, సలుపుటకు చచ్చిరములను శ్రాద్ధములను
బ్రేరణ మొనర్చి ప్రాణులఁ బీల్చి సిప్పి, చేయు చుండురు ధనము నార్జించుకొనఁగ.
- గీ. నిలిపి యూహంబులను బశువులను జంపి, భువిని శోశితపంకిలంబుగను జేయు
నట్టివారికి స్వర్గంబు ప్రాప్త మైన, సరకలోకంబు లింక నెవ్వరికొ చెప్పుడి. 397
- ఆ. సోమపాన మన్న సుర ద్రావుటయె వపా, భక్షణంబు మాంసభక్షణంబు
వీనివలన స్వర్గ మేని మోక్షం బేని, కలదె యిట్టిసవనకర్మ మేల. 398
- క. హింసాకళంకితం బగు, మాంసంబునఁ గై పుఁ దెచ్చుమద్యంబున నా
శంస తొలంగఁగవలయును, సంసారవివర్ప్తిశాంతి సమకూరంగకొ. 399
- గీ. చేయుదు రపానమునకును శిశ్నమునకు, మట్టిచే శుద్ధి కర్మమల్ మతులు లేక
కనుఁగొనుడు మీరె దేనిని గడుగ కన్నుఁ, గలుగఁదొ విశుద్ధి దానిచే గలదె శుద్ధి.
- గీ. సవనమునఁ జంపఁబడినపశువున కొదవు, నమరలోకం బని వచింతు రల్లె యైన
సప్తతంత్రువునం దేల చంప కుండు, నాత్మజనుకుని యజమానుఁ డైనవాడు. 401
- గీ. ఆప్తవాక్యంబు లనునవి యాకసంబు, నుండి యాకిస్మికింబుగ నూడిపడెనె
గ్రాహ్య మగు యుక్తియు క్తవాక్యంబు యుక్తి, హీనవాక్యంబు త్యాజ్యంబు యెవరి కేని.
- గీ. ఒకఁడు భుజియింపఁ దృప్తి వేటొకని కొదవు, ననుచు శ్రాద్ధంబు పెట్టుదు రల్లె యైన
సలుపఁ బరదేశవాసికి శ్రాద్ధ మిచట, వాడు భుజియింప కుండంగ వలదె యచట
- గీ. ఆకసంబునఁ బోవుబ్రాహ్మణులు గూడఁ, బతనమును జెందుదురు మాంసభక్షణమున
స్వర్గలోకంబు గాని మోక్షంబు గాని, ప్రాప్త మగు కెట్లు లింక మాంసాశనులకు.
- గీ. ఆత్మమాంసోపమం బైనయట్టిమాంస, మగునె భుజియింప మతిమంతఁ డైనవాడు
తనకుఁ బోలెను జంతుసంతతుల కెల్ల, బ్రతుకుపైఁ గాంక్ష సహజధర్మంబు కాదె. 405
- క. యోనిభవుఁ డైనవానికి, యోనిపంపు రమింపఁ గాంక్ష యుదయించునెడకొ
వానికిఁ బశువునకును లవ, మేని విభేదంబు గలదె వీక్షింపంగకొ. 406
- క. తెలివి గలవారు నమ్మరు, కల నైనఁ ద్రివిధములు గార న్నమ్మునకొ
గలుగునె మైథునకాములు, పలికనవాక్యములె శాస్త్రబద్ధము లాయెకొ. 407

- గీ. ఒక్కడు యిరస్సదారుడు డింకొకడొరస్స, దారుడు మఱొక్కడు ముఱొక్కదారు డేవేట
వారలట మోక్షము నొసంగవారు మనకు, నమ్ముదురె వెఱ్ఱిశాస్త్రముల్ న్యాయమిదులు.
- సీ. కుముదబాంధవుడు గైకొనియెను గురుభార్య, యగుతార నామెకు సతసేవ
బుధుడు జన్మించె నాపొలఁతినె మరలఁగై, కొనియె బృహస్పతి కొంకఁ లే
యమ్మహాత్ముని మహేంద్రాచదేవత లెల్ల, వరియించి రాచార్యవర్మనిఁగను
గౌతమహాసీంద్రకలికి యం చనఁబోక, యధిగమించె చహస్య సమరభర్త
- గీ. వారె యుత్తమకోటిలోఁ జేరి సకల, పూజ్య లగుచున్నవా రెవె వోల వనెడి
వాఁ డొకఁడును లేడు విశ్వంబులందుఁ, గాంచితిరె ధర్మమార్గ మొరకఁగి మఁడె.
- క. పరమార్థ మనఁగ నెట్టిదో, యరయక ధర్మంబు లనుచు చల్లఁజెడికా
పురుషులు ప్రబలుటవలనఁ, దరి త్రోవయు లేనిగంధతతు లేర్పడియెన్. 410
- క. ఆలోకించినకొలదిని, నీలోకము లెల్ల జ్ఞానహీనము లనుచున్
దేలేను దుది నాబుద్ధికి, నాలోచింపుడు ప్రశాంతు లగుచును మీరున్. 411
- మ. అని బోధించుటయున్ నిశాచరులు తద్వ్యాపారముల్ నమ్మకుం
బును గల్గింపఁగ దేశోత్తమ మమున్ బూర్ణప్రసాదంబునన్
గని మా కాపరమార్థమున్ దెలుపు మన్నన్ నిరరాచార్యుఁ డి
ట్లనియెన్ దానపులార చెప్పెద రహస్యం బై నతత్త్వార్థమున్. 412
- గీ. ఆర్థతుఁ డొకిండె పూజార్హుఁ డై నదేవుఁ, డతఁడు చెప్పినధర్మంబై యార్యధర్మ
మదియె మోక్షప్రదాయక మంతకంటె, ధర్మములు లేవు సంసారతారకములు. 413
- గీ. గ్రాహ్యములు గానివేదధర్మంబులందుఁ, జెప్పఁబడియున్న జుదెముల్ సిగియు వర్ణ
ములును నాచారములును సంపూర్ణముగను, విడువవలయును నార్హ తవిధినిజేసి.
- గీ. కేశలుంఛన ముత్తమక్రియగఁ జెప్పఁ, బడుట నార్హ తసిద్ధాంతపథమునందు
ధనదుఁ డొందెను కేశలుంఛన మొనర్చు, కొని మహాయోగం బెవరును గననిదిద్ది.
- గీ. వలయు నుండ దిగంబరత్వమున వలయు, బర్హి సింహధ్వజంబుఁ దాల్చుగ వలయు
గుంజకామాలిక ధరించుకొనఁగ నార్హ, తాగమంబును బట్టిమోక్షాభిలాషి. 416
- గీ. జాతిమతభేదములు లేక జనము లెల్ల, నర్హు లార్హ తధర్మంబు ననుసరింప
వై దికమతంబునం దిట్టిభేదరహిత, దృష్టి యొ దేని గలదె చర్చించిచూడ. 417
- క. బ్రాంతిజ్ఞానంబున జగ, మంతయుఁ జెడిపోయె నై దికాగమగతసి
ద్ధాంతవిమోహిత మగుచున్, వింత యగున్ గనిన మూఢవిశ్వాసంబున్. 418
- గీ. ఎట్టినిర్బంధమును లేక యెల్లరకును, సౌఖ్యసామ్రాజ్యము నొసంగఁ జాలినట్టి
యార్హ తాగమధర్మంబు లాశ్రయించి, ధన్యతను జెందుఁ డిడుటనె దైత్యులార. 419
- క. ఎచ్చటఁ గూడను గనఁబడ, వుచ్చైస్థానములు సత్య మూహించినచో
నిచ్చటనె స్వర్గమోక్షము, లచ్చుపడం జెందుఁ డార్హ తాగమరీతిన్. 420

- ఆ. అక్షునిగ్రహమును సఖులభూతంబుల, యందు దయయు నార్హతాగమమునఁ
జెప్పఁబడుటఁజేసి గొప్పతపంబు గా, నాయె నవియె ముక్తిదాయకములు. 421
- గీ. చేయ భోజనమును ద్రావఁ దోయములను, గరము లుండంగ సాధనాంతరము లేల
స్వర్ణదుర్వర్ణపర భాజనములకును, జెందుచుందురు శ్రమలను మందముతోలు. 422
- క. ఇరువదిసలువురు తీర్థం, కరులు కృతార్థతను జెండఁ గలిగిరి వారల
కరుణించినట్టియార్హత, పరమరహస్యములు స్తోత్రసాత్రము లయ్యెన్. 423
- ఆ. ఆర్హతునకుఁ దప్ప నన్యదేవతలకుఁ, జనదు వందనంబు సలుప నుఖము
సనుఖమును బ్రിയంబు నప్రియంబును దుల్య, ములుగఁ మోక్షకాంక్ష నలయుఁ నూడ. 424
- క. తిట్టినఁ దిట్టక కొట్టినఁ, గొట్టక సహనంబు గల్గి కోరక లక్ష్మీక
జెట్టలకుఁ జేతు లొగ్గక, పట్టుకొనుం డెఱిగి ముక్తిపంకజాక్షి. 425
- గీ. స్వర్ణమోక్షసధంబుల వర్గశంబు, లై నదారల విడనాడినట్టివారె
యార్హతాగమరీతిచే నర్హు లొండ, మోక్షపదమును దన్మంత్రదీక్షవలన. 426
- క. అనవుడు రాత్రించరు లి, ట్లనిరి గుహాత్మమ భవత్యటాక్షముచేతఁ
మనియెడము ముక్తిసాఖ్యం, బొనరంగను మంత్రదీక్ష యొనఁగము మాకున్. 427
- సీ. అని వేడుకొనుటయు నమరదేశీకుడు వే, డుకతోడ వెంటఁ బెట్టుకొని వారి
యమునానడిక బోయి యచ్చోట వారిచే, గావింపజేసి సంకల్పములను
నార్హతవిధ్యుక్త మైనవేషంబులు, ధరియింపఁగాఁ జేసి తతఁణంబ
"యార్హతాయ నమో"య టన్నమంత్రంబును, నుపదేశ మొనరించి నిపుణముగను
గీ. గలుగఁగాఁ జేసి తన్నిష్ఠ తొలఁగ కుండఁ, జనియెను ద్రివిష్టసమున కాసమయ మెఱిగి
సులభముగను జయించిరి సురలు వేద, ధర్మవిచ్యుతు లై నట్టిదానవులను. 428
- వ. అని చెప్పుటయునిండ్రబృహస్పతులరాజనీతి కచ్చెరు వొంది మరల భీష్ముం డి ట్లనియె.
- గీ. అనఘ త్రిపురుషజాతుఁ డె ట్లయ్యె బార్హు, డెల్లు కానీనుడు గి జనియించె గర్భం
డేల సమకూరె బ్రధన మాయురుపురకును, నెఱుంగఁ జెప్పుము వినఁగ నా కిచ్చగలిగె.

—: క ర్ణా ధ్వ న పూ ర్వ జన్మ పు త్రాంతకథనము :—

- సీ. అనుడుఁ బులుస్త్యుఁ డి ట్లనియె భీష్మ విరించి, శీర్షంబు ఖండింప నివుండు మున్ను
ప్రప్త యాగ్రహ మొంది స్వలలాటజం బైన, స్వేదంబు గైకొని క్షీతిని వైచె
దత్వేదముననుండి తతఁణంబు జనించె, శరచాపకరు డై నపురుషుఁ డొకఁడు
జనియించి వాఁ డజనామ్ముఖ్యమును జెంది, తండ్రి నే నొనరింపఁ దగిన దేమి
గీ. యనుటయును భీకరాకారుఁ డైనవాని, గనుఁగొని విధాత యొకపరిని వధింపు
మని వచించుటయును వాడు హరుని జూచి, పండ్లు పటపటఁ గొఱుకంగ భవుండు జడిసి.
క. పరువెత్త సాగ వాడును, బరువెత్తఁ దొడంగె వెంటఁబడి యుగ్రుం డై
స్మరహరుండు దిక్కు దోచక, పరువెత్తుచుఁ బోయి విష్ణుభవనము జొచ్చెన్. 429

- సీ. అంతట గోవిందుఁ డనురుని హుంకార, మున నొహవిక్రూరశునిఁ గఁ జేసి
త్ర్యంబక యేమికార్యమున నేఁ డిచ్చికి, దయచేసితిమి చెప్పు; దుఃఖంబు
యనుడు "భిక్షాం దేహి" యని మహాదేవుఁడు, స్వకీర్తకాలంబు వాచి పట్టె
నది చూచి మాధవుఁ డిదె భిక్ష కొను మంచు, వనదక్షిణభంజుండు దాన నుంచె
- గీ. నపుడు నిజశూలమున శూలి యాభ్రుజంబు, వ్రహ్మబుడు నేయినిస్సన్నములు కరిసె
ప్రీతిప దశయోజనములవిస్తృతియు నేఁడ, దామకలదైర్ఘ్యమును గలయస్రధార.
- గీ. అంతవఱకును గనుచు నయ్యది శివుండు, విలిచె చలన కాలంబు నింబుయును
నందుఁ గని యొక్కపురుషుని చమ్యుతుండు, గెతె వచియింపు నొదెన్నవృరుషుఁ డెవఁడు.
- సీ. అని యడుగుటయు నిట్లనియె నీకుఁడు దేవ, నరుఁ డనియెడిమహాపురుషుఁ డితఁడు
బ్రహ్మపంచమరఃప్రభచేత మద్వష్టి, క్తచే ద్వద్వభాసంబుచేత
బ్రాదుర్భాసించుటఁ బరగి త్రిపురుషజుం, కెన ప్రకృతి మహాహవములందు
నీకుఁ దోడుగ నుండి మీ కెవ్వరికీ గూఢ, వధులు గాఢ్తాపారె గూల్చు
- గీ. నరుండు నారాయణుం డనునామములను, విశ్రుతికి నెక్కి మెచ్చిచే వెలయుఁ గలరు
మీర లిర్వరు గూడను మీకు మీరె, నాటి యగుచు జగంబులు నన్నిటిను. 436
- గీ. అని వచింపంగ రక్తజం డై నరుండు, సంతసించుచు హరిహర స్తవము చేసి
యానతిం డేమి చేయంగ నగునొ నాకు, చని ప్రణామము చేయ నిట్లనియె హరుండు.
- గీ. బ్రహ్మతేజంబుచేతను బ్రభవ మొంది, యస్మదాదులకును దంప లలసి గామి
సంకుశము లేనిద్విషము నా నడలుగొలుపు, నీమహానురుని వధింపు మిదియె యాజ్ఞ.
- క. అని పలికి యదృశ్యత్వం, బును జెందుటయును నరుండు మోహితుఁ డై యుం
డినయనురుని వామపదం, బునఁ దన్నెను వడఁకి దిక్పరమాహం జెల్లెక. 438
- క. ఆపదభూతంబున ను, త్థాశితం డై లేచి బ్రహ్మతెరయుం డెదుట
దీపించుచున్ననరునిక, గోపారూఢోచనములకుఁ గుఱి చేసెక. 439
- క. అతఁ డట్లు చూచు చుండఁగ, శతమార్గణములను రక్తజన్ముం డేసెక
తుత మై తద్దేహము పు, ప్పితకింశుకశాఖివోలఁ జెన్న వహింపక. 440
- ఉ. అంతట స్వేదజండు ప్రళయాగ్ని తెఱంగునఁ బ్రజ్వరిల్లుచుక
వింతగ నేకహస్తమున వేయి శరంబులు దాల్చి యేసె న
త్యంతవిభీషణంబుగను నప్రజామేన నరుండు దాని కా
వంతయు జంకకుండఁగ నహానశరంబులు గుప్పె వానిపై. 441
- గీ. ఆవిధంబున వార లన్యోన్యశక్తి, ప్రజ్వరిల్లంగ దివ్యవర్షద్వయంబు
నలిపి రాయోధనంబు దిక్కులు వడఁక, నురలు బెగ డొంద లోకముల్ శోక మొంద.
- గీ. కాంచి స్వేదభవునియేకకవచశక్తి, వీక్షణముచేసి రక్తజద్విభుజశక్తి
వాసుదేవుండు విభ్రాంతివశ్యుఁ డగును, సత్వరంబుగఁ జని బ్రహ్మనవిధమునకు. 443

- గీ. అజ భవత్స్వేదజుండు రక్తజునిచేత, వినిహతుం డయ్యె నని చెప్ప విని యజుండు
మాధవ మదీయుఁ డవ్యజన్మమునఁ గాక, నరునిచేతను నేఁ డెట్లు మరణమొందు.
- క. అని సంభ్రమమునఁ బల్కుట, యును మధుసూదనుఁడు తుష్టి నొంది రయమునఁ
జనుడెంచి మరల యుద్ధా, వనిసీమకు నిట్లు లనియె వారలొకొడఁ. 445
- గీ. శౌర్యనిధులార మీకు నీజన్మమందు, సంభవింపదు జయపరాజయములందు
నొక్కటియుఁ గూడఁ గయ్యెంబు నుడుగుఁ డింక, ననుటయును వారు చాలించి రాజి నంత.
- సీ. వాసుదేవుఁడు గ్రహేశ్వరసురేశ్వరులను, రావించి స్వేదజరక్తజులను
జూపి వారలకు నీశూరాగ్రగణ్యులఁ, బాలించి మీరలు భద్రముగను
నవతరింపఁగఁ జేయుఁ డవనిలో ద్వాపర, కలియుగంబులసంధికాలమందు
నని చెప్పుటయు వార లతనియాజ్ఞకు బద్ధు, లై చిత్త మని మ్రొక్క నంత శౌరి
- గీ. రనిని వీక్షించి మార్తండ భువిని గుంతి, భోజుఁ డనుజేడు యదుకులంబున జనించుఁ
గలుగు నతనికిఁ బృథ యనుకన్య మంత్ర, ములు గ్రహించు దుర్వాసునివలన నామె.
- క. ఆమంత్రంబులలోఁ గల, సామర్థ్యము చూడ నెంచి శై శవమున నా
భూమింద్రతనూభవ ని, న్నిమంత్రణముం బొనర్చు నామంత్రములఁ. 448
- సీ. అపుడు నీ వితని నాయమకుఁ బ్రసాదింపు, మంతలఁ గాసీనుఁ డగుచు నితఁడు
కర్ణ నామమున లోకమున విశ్రుతి నొంది, దాతలలో శ్రేష్ఠతను వహించు
నని స్వేదజుని నీయ నాదిత్యుఁ డాతని, గొని వేగ తనలోకమునకుఁ జనియె
నవల నింద్రుని జూచి యంబుజాక్షుం డిట్లు, లనియెను బృందారకాధినాథ
- గీ. పాండుభూపతి కై కొని భార్యలుగను, బృథను మాద్రిని వారితో నేఁగి కాన
కందు మృగశాపమును జెంది యటమటిలుచు, జేరి వై రాగ్యమున శతశృంగమునకు.
- క. తనకుఁ బుత్రులు కావలె, ననుకోరికితోడ భార్య యగుపృథ కతఁ డి
ట్లను శీలవతి కుమారులఁ, గను మెవ్వరివలన నై న ఘను లగువారిఁ. 450
- ఆ. అనుడుఁ గుంతి యిట్లు లను మనోవల్లభ, భర్తయాజ్ఞ మీఱ భార్య కగునె
దేవతలకుఁ దృప్తి గావించి కాంచెదఁ, దత్ప్రసాదమునను దగినసుతుల. 451
- మ. అనుడుఁ బాండునృపాలుఁ డాత్మకు మహాహ్లాదంబు సంధిల్ల ని
ట్లను సాధ్వీమణి యంతకంటె ఘనకార్యం బున్నె శీఘ్రంబు నీ
వనినట్లుల్ పొనరింపుమీ యనుడు నయ్యబాక్షి మంత్రంబులఁ
నినుఁ బ్రార్థించును నప్పు డాయమకు వీనిఁ వే ప్రసాదింపుమా. 452
- క. అని రక్తజుఁ డగునరుని, గొను మని యీబోవ నతఁడు కొంకుచు దుఃఖం
బున ని ట్లను నచ్యుత యీ, తనయుం డేమిటికి సుతులు దక్కనినాకుఁ. 453
- సీ. అనుటయు గోవిందుఁ డమరేంద్ర చెవుము నీ, సుతులు దక్కక యుండుకతము నాకు
నాపుడు ని ట్లను దేవేంద్రుఁడు మురారి, వినిపింతు వినుము నావిన్నపంబు

- వెనుకఁ బోయినన ప్రపంచమన్వారం, బున నీవు రఘుకులంబున జనించి
రాముండు నాఁగఁ బేర్వడి నీతఁకొట కర, యమునఁ గ్రుమ్మరు చుండఁసమయమందు
- గీ. వాలి యనునాకుమారునిఁ గోల నేసి, కూల్చితేవి సూర్యపుత్రునితోఁగి దీర్చఁ
దద్విహదంబునను నాకుఁ దాప మొదవె, దానిచే నాకుఁ బుత్రులు దక్క రజి.
- సీ. అనుటయు హరి యిట్లు లనియె శునాసీర, యొక హేతువున చని యొకవె నపును
దాని కొందకుము సంతాపంబు ముందు నే, నవసీస్థలంబున నవతరించి
హితము గల్లంగ నీసుతునకు నారధ్య, మొనరించి యక్కఁనందరునిఁ గూల్తు
నని చెప్పుటయు నింద్రుఁ డాహ్లాదమును జెంది, కై కొని నరుని స్వర్గమున కరిగె
- గీ. నంతటను బ్రహ్మసన్నిధి కరిగి శౌరి, ధాత హరుఁ డన నెవఁ డని తలఁచికొంటి
వతనిపై నల్లి లోకసంహరకరుని, సృష్టిచేయుడె నీ యిట్లు చేయఁ దగునె. 455
- క. చేయంగఁ దగనికార్యము, చేయుటచే నీవు వలయుఁ జేసికొనంగ
బ్రాహ్మశ్రీతము నా నజాఁ, డాయెను సంసిద్ధుఁ డతనికూర్చి నొనర్చె. 456
- వ. అంత నారాయణుండు పద్మయోని కి ట్లనియె. 457
- సీ. పరమేష్ఠి నీధర్మపత్నితోడను గూడి, సలిపి యజ్ఞము యథాశాస్త్రముగను
నగ్నిత్రయంబు దివ్యాబ్దసహస్ర ము, పాసింపు మగ్నిసహస్రకంటె
లేదు పావనకార్య మేదియు చందానఁ, బారిశుద్ధ్యంబును బరమసదముఁ
బ్రాప్తింపు నగ్నిహోత్రము లేనియెడ సిద్ధి, నందఁ జాలదు గృహస్థాశ్రమంబు
- గీ. నావుడు నజాండు చేసి జన్మంబు నగ్ని, హోత్రమును జల్పి పాపంబునుండి ముక్తుఁ
డయ్యె నని చెప్పుటయు నిట్లు లనియె భీష్ముఁ, డనఘ నా కొక్కసంశయం బయ్యరించె.

—: త్రి హ్వ వంచ మ శి రః కర్తవ హేతు కథన ము :—

- గీ. అజాన కెచ్చట నుండె నై దవశీరంబు, మృదుండు దానిని ఖండింప హేతు మేమి
శిష్యవాత్సల్యమున నాకుఁ జెప్పు మనుచు, నిచ్చగించుటయుఁ బులస్త్యు డిట్లు లనియె.
- వ. మున్ను పితామహుండు పంచముఖుండై ప్రథమముఖంబున ఋగ్వేదంబును ద్వితీయ
ముఖంబున యజుర్వేదంబును దృతీయముఖంబున సామవేదంబును చతుర్థముఖంబున
సధర్వవేదంబును సూర్ధ్వంబు గా నుండుపంచమముఖంబున సరహస్యంబు లగుసాం
గోపాంగేతిహాసంబులును సూర్యుడు వై ప్రవర్తిల్లంజేయుచుండె. 460
- గీ. అపుడు పంచమవక్తప్రభాతిశయము, వలన దేవాసురులు వివస్వత్ప్రదీప్తి
వలన దీపంబులట్లు లుజ్జ్వలత లేక, వర్తిల దొడంగిరి వివస్వాదను లగుచు. 461
- సీ. అది యెల్లఁ దనకు నహంకారహేతువు, గాఁగ నిరంకుశగతిని బ్రహ్మ
వర్తిల్లు చుండ నెవ్వరిని గూడను లక్ష్య, పెట్టకుండఁగఁ దానె పెద్ద యగుచు
భీతు లై యింద్రాదిబృందావకులు గూడి, చని వేగ కైలాసశైలమునకు
స్మరహర యూర్ధ్వమస్తకవిజృంభణముచే, స్రవ్వవర్తనము వై మమ్య మొందె

- గీ. సర్వము నెఱింగినట్టిసీమవిధమందు, నధికముగఁ జెప్ప నేల యెట్లగునొ చేయ
నట్లే కావించి తొలగించు మాపదలను, మాకు నెల్లరకును నీవ మనుష దిక్కు.
- క. అని ప్రార్థించుటయును న, య్యనివిషయములకు నొసఁగి రుద్రుఁ డభయంబును జ
య్యన వచ్చి బ్రహ్మకడకుఁ, గనఁబడుటయుఁ గనియు స్రవ్య కాంచక యుండె. 463
- గీ. అంతట రజోవృత్తుం డై నయజునిఁ జూచి, యట్టహాసంబు చేయుచు నష్టమూర్తి
దేవ యమితప్రదీప్తిచే దేజరిలెడు, తావకశరంబు చూడ నత్యద్భుతంబు. 464
- క. అని పలికి కడఁగిరప్పం, బునుబోలె విరించియూర్ధ్వమూర్ధంబును నే
ర్పున నిజవామకాంగు, ఘనఖాగ్రంబునను దునిమె త్తదామాత్రములో. 465
- ఆ. అప్పుడు ఛిన్న మైనయజుమస్తకము తన, కరమునందు నిలువఁ గదలకుండ
శంకరుండు నెలిఁగెఁ జండాంశుమండిత, శిఖర మైనరజభక్తిఖరివోలె. 466
- గీ. అంతట సుపర్వకోటు లత్యద్భుతముగ, శంకరుని సన్నతించి హరంబుతోడఁ
జనిరి తదనుజుఁ గొని నిజసదనములకు, సని వచింపంగ భీష్ము డిట్లనియె మరల.
- క. పరమగుణాకర ధూరటి, కరలగ్నకపాల మేఘకారమున నెట
బరిగళిత మయ్యెఁ జెప్పము, కరుణించి వినంగ నాకుఁ గౌతుక మయ్యె. 468
- క. అని ప్రార్థించుటయును ని, ట్లనియె బులన్తుండు బ్రహ్మహత్యాపాపం
బునఁ దప్తుఁ డగుచు రుద్రుఁడు, చని విధిసన్నిధికి నొక్కనమయమునందు. 469
- సీ. పరమేష్ఠి సకలప్రపంచకర్తవు నీవ, యజ్ఞేశ్వరుండ వీవ యజ్ఞ మీవ
యప్రమేయుండ వీవ యాదిదేవుండ వీవ, నిరుపమానప్రభానిధివి నీవ
సాత్త్వికుండవు నీవ సర్వేశ్వరుండ వీవ, స్వరగర్భుండ వీవ స్వధవు నీవ
హవ్యదాతవు నీవ హవ్యభోక్తవు నీవ, మంత్రదేవత వీవ మంత్ర మీవ
- గీ. ఋగ్యజుస్సామవేదపర్ణితుండ వీవ, గుణపయోధివి నీవ నిర్గుణుండ వీవ
తెలిసియును నీమహత్త్వంబు సలిసినాడ, నఘము నీయెడ దేవకార్యంబుకొఱకు.
- ఆ. అంటుకొనియె బ్రహ్మహత్యామహాపాప, మంటుకొనుటఁ గరమునందుఁ బుట్టి
యఘవిముక్తి కర్త మైనప్రాయశ్చిత్త, మేది యైన నున్న నెఱుంగఁ జెప్పుమ. 471
- వ. అని వేడుకొనుటయుఁ బితామహుండు సుప్రసన్నుం డై మృత్యుంజయూ నీచేసిన
కార్యంబు లోకహితకరం బగు. నీవు కపాలి వగుచు సోమసిద్ధాంతకర్త వై శతకోటి
భూసురుల నుద్ధరించెదవు. బ్రహ్మహత్యాపాపంబునకుఁ బ్రాయశ్చిత్తంబు విష్ణుముఖం
బునఁ దెలిసికొను మని చెప్పి యంతర్ధానంబు నొందె. 472
- గీ. అంతట మహేశ్వరుండు డై త్యాగిడకు, సత్వరంబుగఁ జని బహునంస్తవముల
నాతనిఁ బ్రసన్నునిగఁ జేసి యాత్మవిషయ, మంతయును దెల్పుటయు నిట్లు లనియె శౌరి.
- సీ. త్ర్యంబక బ్రహ్మహత్యానామమును గూడ, భావింపరాదు స్వప్నమున నేని
యంతటియగ్రమహాపాతకము లేదు, పరికింప నఖిలపాపములలోన

స్ఫటికసన్నిభ మైరభవదీయదేహము, శవగంధినై ల్యసఃస్థా మయ్యైః
బ్రమధనాయకుడ వై ప్రజ్వరిల్లెడిసేవు, కన్నట్లు చుండి పీకాకపోతేః
గీ. గటకటా యెంత కష్టము గలిగె నీకు, సమభవించు బ్రహ్మహత్యాఫలము
తప్ప దెంతటివిశ్వసేతకును నై నఁ, గాన నొకమాట చెప్పెదఁ : 474

— ౬౦ హృహత్యాప్రాదుర్భుత్తకథనము —

క. పరధర్మపరులతోడను, దురితాత్ములతోడ సర్వమారూఢోడక
బరిభాషణ మొనరింపక, తిరుగుము వ్రత మూచి నిఖిల్లేర్చులులకక. 475

ఆ. తిరుగునపుడు పాపిదేహసంస్కర్షణు, దై వికముగఁ గలుగుతటిని నెల్ల
మునుఁగవలయు సలిలమున సచేలఁబు గాఁ, జేసికొనును భై త్తజనఁబు.

గీ. కర్ణములయందు శిఖియందుఁ గరములందు, సన్ధులను చాల్చి ముప్పొద్దులందు సొన
మాచరించుచు భస్మంబు నలదిగొనుచు, వలయుఁ దీర్థాటనము సేయ వ్రరవిధాత.

న. ఇయ్యది కాపాలికవ్రతంబు. నియమంబున దీని ననుష్ఠించితివేసి బ్రహ్మహత్యామహా
పాపవిముక్తిమార్గంబు లభించు. 478

క. అని చెప్పి యదృశ్యత్వం, బును బొందుటయును నివృండు బూదిని దేహం
బున నె ల్లెడలను నస్థిక, లను గర్ణశిఖాశరంబులను చాల్చి వెనక. 479

వ. కపాలభై త్మోశనుం డగుచు మేరుహిమవల్లె లానపరిధినిలమ హేంద్రాదిపుణ్యవర్ష
తంబులను గాంచీతామ్రలిపాదిపాననలంబులను మగధమాలవాదిపుణ్యదేశంబులను
వత్సగుల్మగోకర్ణకురుక్షేత్రాదిపుణ్యక్షేత్రంబులను భద్రాశ్వకేతుమాలపైరణ్యకాది
పుణ్యవర్షంబులను గామరూప్యప్రభాసాదిపుణ్యతీర్థంబులను సేవించి తుదకు నానాలతా
ద్రుమఫలపుష్పమృగఖగవ్యాకీర్ణం బగుపుష్పరారణ్యముం జొచ్చి బ్రహ్మప్రసాద
సంప్రాప్తపౌష్కరజాననమేతుం డై యొక్కచోటు గూర్చుండి యేకాగ్రచిత్తంబున
బరమేష్ఠిని ధ్యానించె. 480

— ౬౧ కపాలవిమోచనతీర్థనిరూపణము : —

ఆ. అంతః బద్ధయోని హరుఁ డాచరించిన, వ్రతమునకు జనింప బ్రమద మెదను
దర్శనం బొసంగి తనదివ్యరూపంబు, తోడ నిట్టా లనియె ధూరటికిని. 481

సీ. భావజాంతక నీవు కావించితివి మహా, వ్రతము నిష్ఠాగరిష్ఠత ఘటిల్ల
సంతసం బయ్యె నాస్వాంతంబునకు దాన, నవిముక్త మనెడిమహాస్థలంబు
నొసంగినాఁడను నీకు నుండంగ నది పర, కాసీనదీమధ్యమందు నుండి
జానుమీఱుచును బంచక్రోశపరిమాణ, మునను దివ్యక్షేత్రముగను వెలసె

గీ. నందుఁ బ్రవహించు చుండు నుదజ్ముఖముగ, గంగయు సరస్వతియుఁ బ్రాజ్ఞుఖంబు గాంగ
నదియె వారాణసీపుర మనెడివేర, వెలయు నచటఁ గపాలంబు విడువ నొప్పు. 482

- క. అది ముఖ్యసానంబుగ, నొదవును నీ కఖలవిబుధు లుండెదరు భవ
త్పదదాసు లగుచు సచ్చటఁ, దృఢవేక్షణధన్యు లయ్యెదరు జను లెల్లఁ. 483
- ఆ. అచట దేహపాత మగునంతవఱకును, బాయ కుండి రేని సాపు లేని
హంసమూసములను నకఁతోభయంబు గా, నరిగి స్వర్గసుఖము నందువార. 484
- గీ. అమ్మహాత్మేత్రమున నుండు మచ్యుతుండు, నేను శక్రాదిసురలను నీదుచెంత
దాని దప్పించినంతమాత్రమునఁ దొలగు, సప్తజన్మార్జితాఘముల్ జనుల కెల్ల.
- సీ. పితరుల క-వోచ్చటఁ బిండదానంబుచే, సంతృప్తిఁ గొలిపెడిసాధువులును
నంతకాలంబున నట నీకుఁ బ్రణమిల్లి, ప్రాణముల్ విడిచెడిపావనులును
నక్కడఁ గంగలో నచుదినంబును సొన, మొనరించుచుండెడియత్తములును
జపహామపూజ లచ్చట నిన్నుఁ గూరిచి, కావించు చుండెడికిరృతులును
- ఆ. గళితకాయు లై నకాలంబుననె జన్మ, బంధము క్తి వడసి పరమపదము
నొందఁ గలుగుదురు బహుాక్తు లేమిటి కింక, వారె నీవు నీవె వారు చూవె. 486
- చ. అనవుడు హర్ష మొంది త్రిపురారి పితామహ నీకు నాపయిక్
గనికర ముండె నేని యిలఁ గల్గినతీర్థములందు నెల్ల నుం
డునటులు నేను శార ధరుడున్ నను నెల్లరుఁ బూజ సేయున
- ట్లును వర మే నొసంగు నటులున్ వర మీయుము నాకు నావుడున్. 487
- క. పరమేష్ఠి హరుఁడు కోరిన, వరములు దయచేసి భ క్తవత్సల నీకున్
బరిచరుల మగుచు నేనును, హరియును నట నుండు మేల యధికోక్తు లిఁకన్. 488
- క. అని చెప్పి యదృశ్యత్వంబు, బును జెందెను బిదప శివుఁడు మోదముతోడన్
జనుటయు నాతీర్థమునకుఁ, దనహస్తపాల మచటఁ దటుకునఁ బడియెన్. 489
- వ. అదిమొద లా స్థానంబు కపాలమోచనం బనుమహాతీర్థం బయ్యె. 490
- క. అని చెప్పుడు భీష్ముం డి, ట్లనియెను మహనీయ పంకజాసనుఁ డేతీ
రున నెచటఁ జేసి యజ్ఞ ము, వినిపింపుము నాకు వినఁగ వేడుక యయ్యెన్. 491
- వ. అని ప్రార్థించుటయుఁ బులస్త్యుం డాతని కి ట్లనియె. 492

—: పుష్కర తీర్థోత్పత్తి కథ న ము :—

- సీ. రాజేంద్ర మేరుపర్వతరాజమం దుండె, శ్రీనిధానం బనుశిఖర మొండు
దానిపై దేదీప్యమాన మై వైరాజ, మనుబ్రహ్మగృహ మొండు తనరుచుండ
నాబ్రహ్మభవనంబునం దుండె నొకదివ్య, సభ కాంతిమతి నాగ జానుమొటి
యామహానభలోన నధివసించి విరించి, ధ్యానించుచుండ సద్గరము సేయఁ
- గీ. బుట్టితిని నేను బుష్కరంబున జనించెఁ, బుష్కరము విష్ణునాభి నాపుష్కరంబు
పేర నొకదివ్యతీర్థంబు నేరుపఱిచి, యచట యజియింతు ననుబుద్ధి యుంఁకురించె. 493

- వ. అంతటఁ జతుర్ముఖుండు పద్మహస్తం దై బయలుదేటి నానాద్రుమలతాఁజ్ఞులఁబును
నానాపుష్పఫలోపశోభితంబును నానాసుగంధబంధురంబును నానాఘోషస్పృగగణాకం
లంబును నానానినాదమేదురంబును మనోహరంబును సయంపేయంబును సుసౌక్య-
యరణ్యముం జొచ్చి యం దత్యాశ్చర్యకరంబు లగుపుష్పితవాదనంబులఁ జూచుచుఁ
దత్తు-సుమపరిమళాతిధ్యంబు స్వీకరించుచుఁ దప్తివిత్తీ ప్తప్తహ్వానాచుంబుఁ గైకొ-
నుచుఁ దద్భృంగసంగీతనాదంబు లాలించుచు సంతప్తుఁడై పాదపంబును
వరంబు వేడుకొను మనటయు నావృక్షంబులు నమ్రంబు లై. 449
- గీ. స్వామి మాయందు నీకు వాత్సల్య మొదవె, నేని నీ విందు నివసించు మిదియె మాకు
వాంఛితార్థంబు దీనిచే వసుధ యెల్ల, ధన్యతను జెందు నాఁగి విధాన మెచ్చి. 495
- గీ. భూరుహములార మీరలు కోరెనట్లె, యిచ్చితి వరంబు చడె కాక యెపుడఁ గూడఁ
బుష్పఫలగంధకాంతిసంపూర్ణ తయను, గామరూపంబులును మీఁకుఁ గలుగుఁగాక.
- చ. అని వర మిచ్చి వత్సరసహస్రము తా నట నుండి పిమ్మటఁ
జనుచు విహారకాంక్ష నొకనాఁ డచటఁ గలయొక్క-యంద్రమిఁ
దను దనచేతిపద్మమును ధాత్రిపయిఁ విడిచెఁ దదన్యుత
ధ్వనివలనఁ బ్రపంచములు తల్లడ మొందెను దిక్కు-దోషమిఁ. 497
- గీ. అంతట విభీతచిత్తు లై యాదితేయు, లెల్లవారును హరికడ కేగిరిఁబి
స్వామి త్రైలోక్యకంఠంబు సంభవింప, నేమిపేతుహ దయతోడ నెఱుంగఁ జెప్పుమ.
- సీ. అని వేడుకొనుటయు నంబుజనాభుఁ డి, ట్లనియె నిర్జరులార యడల వలదు
భూలోకమున యజ్ఞమును జేయుటకు బ్రహ్మ, సంకల్ప మొనఁపి స్వాంతమందు
చని యొక్క-కాన కచ్చట నున్నయొకమహీ, ధ్రుంబు నెక్క-చుఁ బుష్కరంబు విడిచె
భవనముల్ తచ్చబ్రమునఁ బ్రకంఠము నొందె, నది పడనెల వయ్యె యజ్ఞ భూమి
- గీ. తేజరిల్లెను బుష్కరతీర్థ మనెడి, నామధేయంబు దానికి నభినభవుఁడు
త్రిదశయుతుఁ డయి యుండె న తీర్థమంద, తీర్థములలోన ను త్తమతీర్థ మదియ. 499
- క. మన మేఁగుద మచ్చోటికిఁ, జనుడెండు సరోజభవునిసందర్శనముం
బొనరింప ననుడు వారలు, వనజాక్షునితోడఁ గూడి వచ్చిరి భువికి. 500
- ఆ. అట్లు వచ్చి భువికి ననిమిషు లెల్లరు, బ్రహ్మవనముఁ జొచ్చి పద్మభవుని
వెడకవెడకి యందు వివిధస్థలంబులఁ, గానఁబడమి నజాడు కడకు విసివి. 501
- ఆ. ఏమి చేయవార మిపుడు లోకేశుఁడు, కానఁబడమి కేమి కారణంబొ
తెలియ కుండె ననుచు దిగులొందు చుండంగ, వారికడకు వచ్చె మారుతుండు. 502
- క. అరుడెందినమారుతునకు, సుర లెల్ల నమస్కరించి శుద్ధాత్మ యెటుల్
దొరకునొ మాకు వచింపుము, విరించిదర్శనము నీకు విధితం బైనన్. 503
- వ. అని ప్రార్థించుటయుఁ బవమానుండు వారల కి ట్లనియె. 504

- సీ. అమరులార వినుండు కమలాసనునిఁ జూడ, నూరక మీఱుఁ జేకూరఁ గలదె
జ్ఞానతపోయోగసాధనత్రయమునఁ, దగు నొనర్పఁగ స్వామిదర్శనంబు
నిష్కలకూపంబు నేర్తురు తెలియంగ, జ్ఞానవంతులు జ్ఞానసాధనమున
సకలకూపంబు గాంచంగ నేర్తురు భక్తి, వలన యోగులు తాపసులు తపమునఁ
- గీ. గాన మీ రెల్ల బ్రాహ్మదీక్షను వహించి, జ్ఞానమొ తపంబొ యోగ మొ పూని నిష్ఠ
తోడ భజియింపుఁ డజాని సంతోషిణిడ, నతఁడు దర్శన మిచ్చు మీ కందఱును.
- క. అని చెప్పి యరుగుటయు న, య్యనిమిషు లాచార్యుఁ డగుబృహస్పతివలనఁ
గొని బ్రాహ్మదీక్ష తపముం, బొనరించి రనేకవర ములు నియమమునఁ. 506
- సీ. వా రొనరించినఘోరతపంబున, కాత్మలో సంతోష మతిశయిల్లఁ
బ్రత్యక్ష మగుటయుఁ బదోద్భవుం డవృ, తాంధ్రుల మ్రొక్కి సాష్టాంగముగను
వివిధంబు లైన సంతపములు గావించి, దేవదేవునకు సంతృప్తి గొలిపి
స్వామి లోకము లెల్ల సంచరింపఁగఁ బద్మ, మేటికి విడిచితి వెలుంగఁ జెపుమ
- గీ. యనుచుఁ బ్రార్థించుటయు వారి నజాడ చూచి, యమరులార వినుండు మీ మ్మణచివై వ
వజ్రనాభుం డనడిచై తృప్తవరుండు వచ్చు, చుండ విడిచితిఁ బద్మంబు నుడుగ వాడు.

—: పుష్కర తీర్థ మాహాత్మ్య కథ వ ము :—

- వ. తత్పుష్కరఘాతంబున నద్దానవుండు మరణంబు నొంది పుష్కరసందర్శనపుణ్యవిశే
షంబున నూర్ధ్వలోకముం బడసె. తత్పుష్కరపతనశబ్దంబు సకలప్రపంచకంఠసహేతు
వయ్యె. పుష్కరపతనస్థలంబు పుణ్యాతీర్థం బయ్యె. తత్పుణ్యాతీర్థంబు మన్నిత్యనివాస
స్థానం బయ్యె. 508
- గీ. దేవతలలోన నే నాదిదేవుఁ డనెడి, ప్రథితి వహియించినట్లు తీర్థములలోన
నాదితీర్థం బనెడిఖ్యాతి నంది సకల, జంతువుల నుద్ధరించుఁ బుష్కరవనంబు. 509
- గీ. పుష్కరక్షేత్రమున సన్నుఁ బూజచేయు, నట్టివారికి లేదు జన్మాంతరంబు
గలుగునెడ నొక్కవేళ వారలు భజింప, రన్యదేవతలను దామె యధికు లగుట. 510
- గీ. ఈమహాతీర్థమందు నాయెడల భక్తి, దనరంగను జతురాశ్రమధర్మములను
నడపువారలు మరల జన్మంబు లేమి, నడప రాశ్రమధర్మముల్ పుడమియందు.
- క. నాపుష్కరతీర్థమున మ, హాపాతకు లేని విగళితానువు లై నఁ
బ్రాసింతు రపునరావృ, త్ర్యాపాదక మైనపదము నాత్రుటిలోనఁ. 512
- క. భక్తసౌఖ్య సింహాసనము, సకలపితౄణంబు దీర్చుఁ జటివినయెడ మా
మకతీర్థంబున నుద్ధా, రకుఁ డగుఁ బితౄమాతృకులవరంపర కెల్లఁ. 513.
- సీ. 'మ తీర్థముననుండి మానవుం డెవఁ డేని, సౌఖ్యాశ్రతోడను జచ్చె నేని
దేవయానమున ద్వితీయపంజరః' డువోలె, వెలుంగొండుచును సభావిధియందు.

దన కిష్ట మగుదేవతాలోకములలోన, శతకోటిదివ్యవృక్షములు తిరిగి
సత్యలోకమునకుఁ జని యందు నివసించి, యర్హదదేవతాహాయకములు

గీ. వచ్చి యటనుండి విష్ణునివాసమునకు, నచట బహుకాలము వసించి యచటనుండి
వచ్చి కైలాసమున కందు వాంఛ దీర, నుండి స్వర్గంబునకు నటచుండి చేరి. 514

గీ. అచటఁ దులఁదూఁగి భూరిసౌఖ్యములలోన, గట్టకడకు మనుష్యలోకంబుఁ జేరి
యవతరించు మహారాజభవనమందు, ననచధికభోగభాగ్యంబు లనుభవించు. 515

గీ. ఖగము లై నను గ్రిము లై న మృగము లై న, ఒశువు లై నను నేవైన బ్రహ్మచర్యము
నొందు నాతీర్థమున మృతి నొందె నేని, పరిహరించినను స్త్రప్రపంచములను. 516

ఆ. అమరులార మీర లందఱు నాతీర్థ, మందు నుండుఁ డండు చప్తమూర్తి
యుండు వాసుదేవుఁ డుండు గజాననుఁ డుండు రవి కుమారుఁ డుండు నివట. 517

గీ. పుష్కరమునకు సమ మైనపుణ్యతీర్థ, మంబుధికి సాటి యైనజలాశయంబు
గానఁగా రావు నాకు సమానుఁ డైన, దేవుఁడును లేడు నిక్కము తెలిపినాఁడ.

వ. అని చెప్పి కట్టెదుట బద్ధాంజలి యై నిలువబడియున్న జనార్దనునిఁ జూచి యిట్లనియె.

గీ. పుండరీకాక్ష యీతీర్థభూమి యెల్ల, నుదధిసలిలనిమగ్న మై యుండె దీని
నుద్ధరింపుము యజ్ఞంబు నొనరువంగ, సాధ్య మగునట్లు నాఁగ నాచక్రపాణి. 520

సీ. బ్రహ్మశ్రీరం బహోరాత్రేక్షణము శ్రుతి, స్మరంధపాదముఖంబు సామరవము
దక్షిణాహృదయ ముద్గాత్రంత్రమును బ్రవ, ర్ణావ ర్తదర్భరోమాన్వితంబు
మంత్రాస్థియూపదంష్ట్రావహ్నిజిహ్వని, లాంతరాత్మంబు ఛాయాంగనంబు
స్రవతండయు క్తంబు సోమకోణితము ప్రా, యశ్చిత్తనఖము కవ్యత్వరంబు

గీ. హోమలింగంబు పశుజానుయతము కర్మ, విక్రమంబును బ్రాగ్జ్వంకవిగ్రహంబు
హవ్యగంధంబు ఘృతనాసికాన్వితంబు, క్రతుకరంబును నై నవరాహ మగుచు. 521

గీ. దంష్ట్రచే లేవ నెత్తి స్వస్థానమందు, నిలిపి మేదిని నది మున్ను నిలిచినట్లు
నిలిచి యుండెను బర్హతజలధిపిహ, సకలవిధజంతుసంతానశాలి యగుచు. 522

క. కోకాముఖ మనతీర్థం, బై కీర్తిరంపంగబడుచు నది పావనతం
జేకూర్చు దొడగె నాశ్రిత, లోకంబున కెల్ల నూర్ధ్వలోకమువోలెక. 523

గీ. అపుడు సంతోష మొంది పద్మాసనుడు, పుండరీకాక్ష నీవు నా కండ యగుచు
నుండి రాక్షసబాధ లే కుండఁ జేసి, యద్వరము పూర్తి యొనరింపు మనుచు వేడె.

క. ఆవేడికోలు విని హరి, దేవోత్తమ యేల యింత దిగులుపడంగఁ
నేవకుండ నగుచు నే నిట, గావలియుండంగ నెవడు క్రతువుక జెఱచుక. 525

క. ఒనరింపుము నిర్భయముగ, మునులు సుధాంధనులె కాక ముల్లోకములుకా
గొనియాడునట్లు యజ్ఞము, మనుషంగ నే నుందు నివట మంత్రజ్ఞుడ నై. 526

—: బ్రహ్మ యజ్ఞం బు గా విం చు ట :—

- చ. అనవుడుఁ బద్మయోని నుదితాంతరుఁడై తలఁచెన్ మనంబునన్
గొనకొని ముజగంబులను గూడ మఖంబున కేగుదేరఁ గా
సనుకొనినంతలోనె కడనచ్చెరియం బొదవన్ జగంబు లె
ల్లను జనుడెంచె బుమ్మ-రతలం బఖిలంబును నిండునట్లుగన్. 527
- గీ. అపుడు దెనలు ప్రసన్నము లయ్యె మంద, వాయువులు వీవఁ దొడఁగెను హాయి గలుగ
సాగెఁ బ్రవహింప నదులు స్వచ్ఛంబు లగుచు, సాగరంబులు శాంతఘోషంబు లయ్యె.
- క. సుముహూర్తము ప్రాప్తిచెడి, సమయంబు సమీప మగుచు సంతోషముతో
సమరులు గురిసిరి సుమవ, ర ము మంగళవాద్యరవము సత్పథ మంటెన్. 529
- గీ. అంతటను గైకొనంగను యజ్ఞదీక్ష, ముందుఁ గావింపవలసినముండనంబు
విశ్వకర్మ యొనర్చెను విధికి దాన, యజ్ఞదీక్షార్హుఁడై చతురాననుండు. 530
- వ. యుగసహస్రపరిమితం బగుయజ్ఞంబు గావింప సంకల్పించి. 531
- గీ. సముపగత మైనసుముహూర్తసమయమందుఁ,దనకు దక్షిణపార్శ్వంబునను నుపేంద్రుఁ
డుండఁగను వామపార్శ్వమం దుండ శివుఁడు, ఋత్విజులను వరించె బారిషదు లెన్న.
- వ. అట్లు ఋత్విగ్వరణంబు గావించి. 532
- సీ. బ్రహ్మఘోషం బొనర్పంగ బ్రాహ్మణులను, జనులను బాలింప త్కత్తియులను
భక్ష్యభోజ్యము లొనర్పంగ నూరుజులను, శూద్రుల ద్వితీయశ్రమా చేయ
ద్వారాధిపత్యంబు వహియింప శక్రుని, విత్తాధినాథుని విత్త మొసంగఁ
బాళహస్తుని రసార్పణము గావింపంగ, గంధంబు నీయంగ గంధవహుని
- గీ. ద్వాదశాత్ముని దీప్తిప్రదాయకునిఁగ, సౌమ్యసంధాయకునిఁగఁ దుషారకరుని
మాధవుని సప్తతంత్రసంరక్షకునిఁ గ, హరుని బరిశీలకునిఁగను నాజ్ఞ చేసి. 534
- వ. తనధర్మపత్ని యగుసావిత్రిని రావింప నధ్వర్యున కాజ్ఞ యిచ్చె నంత. 535
- గీ. వేగ యధ్వర్యు వరిగి సావిత్రికడకు, దల్లి రావమ్మ శీఘ్రంబు తరుణ మయ్యె
దీక్ష నొసంగంగ నగ్ను లుద్ధృతము లయ్యె, నని నివేదింపఁగను నిట్లు లనియె నామె.
- ఆ. మ్రుగ్గు వెట్టలేదు ముంగిటఁ బాత్రలు, కడుగలేదు చిత్రకర్మములను
జేయలేదు కుడ్యసీమయం దెం దేని, యీక్షణంబులోన నెట్లు వత్తు. 537
- సీ. రాలేదు లక్ష్మి యింద్రాణి రాలేదు రా, లేదు వాగ్దేవి రాలేదు గౌరి
రాలేదు రోహిణి రాలేదు శ్రద్ధ రా, లే దనసూయ రాలేదు మేధ
రాలేదు ధూమ్రాక్షి రాలేదు గంగ రా, లేదు విభూతి రాలేదు స్వాహా
రాలే దరుంధతి రాలేదు ఋద్ధి రా, లేదు సుకన్య రాలేదు శాంతి
- గీ. నావయస్యలు నాన్నువల్ నాతనూజ, లెవ్వరును గూడ రారైరి యింతవఱకు
నే నొకరుక నెల్లు రా నేర్తు నొక్క, గడియ యాగుండు వత్తుము కలిసి మేము.

- క. అని చెప్పి గృహములోనికి, జనుబయు సభ్యుల వంతు జనుడెంచి నెసక
వనజాననునకు వినిపించెను, సంగ్రహముగను నామె చెప్పినమాటల్. 539
- క. అమాటలు వినినంతనె, తామరసభవుడు క్రోధతామ్రాంబు డై
యే మేమి యట్లు పలికెనె, సీమంతిని ట్టు లాడె జెల్లునె యనుచుకొ. 540

—: బ్రహ్మ గాదు త్రివిధా ర్థ గా గొప్పట :—

- సీ. చూచి సుత్రాముని సురపతి కీఁఘ్రుంబ, సీ కేగి యొక్కకన్నయను నిబంక
గొనిరమ్ము పత్నిగా గొని యాయమను నేను, జన్మంబు గామెతు శాస్త్రవిధిని
గాలాతిపాతంబు గారాదు నావును, నజువిచారజకు బదుం డై బలారి
ప్రసీతుం డై యొక్కపట్టంచున కేగి, వెదకు చుండఁగ నొక్కపీఠిలోనె.
- గీ. గన్నులకు విభ్రమము గొల్పుకన్య యొకతె, కానఁబడుటయు నాయమకడకుం జేరి
కలికి నీ వెవ్వరితపు నీస్కంధముండు, గానఁబడుతట్టలో నేమి కలదు చెవును. 541
- సీ. అని యడుగుటయు నవ్వనజాయతేక్షణ, యార్య పూడికకన్యకను చేను
కలపు నాతల్లిలోపల నవనీతంబు, తీరంబు దధియును గోరసమును
కై కొమ్ము నీ కేది కావలయునో యది, యెనఁగెద నని తేనె లొలుకఁ బలుకఁ
ద్రెదగనాధుడు కల్గి తీసికొందును నేను, దేని నేనియుఁ దట్ట దింపికొమ్ము
- గీ. నాగ నాముగ యట్లె యెనఁచె నంత, జిహ్వువు దృఢంబుగను నామె చేయి వట్టి
లాగి కొనిపోవు చుండ నాలలన యేడ్చె, గాలువలు గట్టఁ గాటుకకంటిసిరు. 542
- క. ఆయేడుపు నాలించియు, జేయి వదలకుండఁ బట్టి కీఁఘ్రంబుగ న
త్తోయజగంధిని శక్రుడు, తోయజసంభవునికడకుఁ దోడ్కొని చనియెకొ. 543
- గీ. అట్లు చని యింద్రుఁ డాకన్య నబ్జభవుని, చెంత నుంచి తదీయవృత్తాంత మెల్ల
విన్నవింపంగ నది యెల్ల విని యజుండు, సంతసించుచుఁజూచె నాయంతివంకి. 544
- సీ. అంతట నాకన్య యఖిలలోకవిమోహ, నాకారమున నలరారువాని
సకలప్రపంచప్రశంసితం డగువాని, విశ్వాధినాథుఁ డై వెలయువాని
దేవతామునిబృందసేవితం డగువాని, సఖివిద్యానిధి యైనవాని
జతురాననునిఁ జూచి యతనిమీఁదను దన, కవ్యాజ మగురాగ మంకురింపఁ
- గీ. దల్లిదండ్రుల మఱచి భ్రాతలను మఱచి, మఱచి బాంధవులను మేను మఱచి తుదకు
దత్తురూపానుసంధానతత్పరాంత, రాత్న యై బామ్మవలె నిల్చె నజనియెడుట. 545
- గీ. అంతట నజుండు కనుగొని హరిని శార్ఙ్గ, యిదిగొ నాసతి గాయ త్రి యేగుడెంచె
నేల యాలస్య మొనరింప నింక ననుడు, నాక్షణంబున లేచి యిట్లనియె శౌరి. 546
- గీ. దేవ నే నిచ్చువాడ నీదేవి నిపుడె, కొనుము గాంధర్వవిధిని నాగను విరించి
యట్లె గ్రహియించి శౌరి కన్యాప్రదాతగాగ నాకన్యకను సభాంగణమునందు. 547

- క. కనుఁగొని యధ్వర్యుని ని, ట్లనియె మహీసురవర్యో యధ్వరకార్యం
బును నిడ సాగింపుడు నాఁ, గను నధ్వర్యుండు కార్యకాలజ్ఞు డై. 548
- వ. ఋత్విగ్గణంబుతోడం గూడి యధావిధి యజమానునకును యజమానపత్నికిని యజ్ఞ
దీక్ష నొసంగి యజమానపత్నిని వట్టి శాలయందుఁ బ్రవేశింపజేసె. 549
- ఆ. అపుడు యజ్ఞవేదియందు నౌదుంబర, దండమును ధరించి తాల్చి మారిణ
చర్మమును సహస్రచండరశ్మిద్యుతి, తోడ రాజలెను జతుర్ముఖుండు. 550
- క. అంతట ఋత్విజు లెల్లరు, సంతోషముతోడ నడుపసాగిరి క్రతువుక్
వితగఁ జూచుచు నుండఁ బ్ర, శాంతిమెయిక్ దేవదై త్వసంఘము లెల్లక్. 551
- క. హోత్రంబు నడుపు చుండఁగ, శ్రోత్రంబులు నిక్కఁ బెట్టి చూడఁ దొడంగెక్
జిత్రముగ మృగములును ద, త్సత్రమహత్త్వంబు న్నెన్నె శిష్యమె నాకుక్. 552
- క. అన్నోదకదాన మవి, చ్చిన్నమ్ము గ నెల్లరకును జేయఁబడియె నా
జన్మమున దానివై భవ, మెన్నఁగఁ జాలండు కుండలీంద్రుం డేనిక్. 553
- ఆ. అన్నపర్వతంబు లాజ్యతటాకముల్, పాయసప్రాదములు భక్ష్యభోజ్య
శాకసూషణులు సంఖ్యాతిగము లెంచ, సలవి గావు బ్రహ్మయాగమందు. 554
- ఆ. భూప వేదఘోషములు హోమధూమముల్, హవ్యగంధములును నావరించె
దశదిగంగణముల ధాత్రధ్వరముఁ బోల్పు, దగినసవము లేదు జగములందు. 555
- ఆ. అట్లు జరుగు చుండ నత్యద్భుతంబు గా, ధాతృసవన మట్టితరుణమందు
నేగుదెంచి గోవు లెల్లరుఁ దమపిల్ల, నచటఁ జూచి శోక మావహిల్ల. 556
- గీ. తల్లి నీవోక తెలియక తల్లడిల్లు, చున్నవారము మే మెల్ల నిన్ను నిటకుఁ
దోడుకొని వచ్చి యున్నట్టిదొంగ యెవఁడొ, చెప్పు మిప్పుడె వానికి జేటు మూడె.
- సీ. ఎవఁడు నీకుఁ దగిల్చె నీలేడికొమ్ముల, నెవఁడు నీజడఁ గట్టె నెఱుత్రాట
గడ్డిత్రా డెవ్వఁడు కట్టెను నీమొల, కీపాకలోన ని న్నైవ్వఁ డుంచె
మిసిమి యెప్పారునీమేను గన్నడ కుండఁ, దవిలించె నీమునుఁ గెనఁడు నీకు
ముద్దులు గాఱునీమోమున కడ్డుగా, నేర్పడ నీవల యెవఁడు గట్టె
- గీ. పలుక వే మమ్మ మాతోడఁ బలుక కుండ, నడ్డగించెనె ని న్నైవ్వఁ డై న నిచటఁ
గదలి రావమ్మయనుచుమార్భముననార్పు, చుండుటయు వారి కడకచ్యుతుండు పచ్చి.
- సీ. గోపకులార మీకోపశోకంబులు, చల్లార్చికొని శాంతి సంఘటిల్ల
నాలకింపుండు నావ్యాహరములను మీ, డేమంబు వాంఛించి చెప్పు చుంటి
నను మీ రెఱుంగరు నారాయణుడ నేను, పోషించువాడను భవనములను
నకలప్రపంచస్పృహకరుం డగువిధాత, కొనియె మీష్టిను దనకు సతిగ
- గీ. నామె చేసెనపూర్వపుణ్యంబువలన, నామెకు లభించె భర్తగా నబ్జసూతి
యామెకతమున బాపన మయ్యె గోప, వంశ మెల్లను మీ రేట వగడ నిక. 559

—: విష్ణువు గోవక్షలమం దవతరించునట్లు గోవులకు వర మొసంగుట :—

- గీ. అనుడు నాగోవు లెల్ల నాహ్లాద మొంది, న్వామి నీ సస్మదీయశంఖముచునుః
బ్రభవ మొందెనునట్లు వరం బొనుగొను, మనులయును నల్లై వర మొన్నె చచ్చుతుండఁ.
- సీ. అంతటఁ దనవార లై నగోవుల నెల్ల, గాయత్రి కని వామకరము చాచి
తలిదండ్రులార బాంధవులార స్థులార, కుండఁగా వలము నాకొఱకఁ విఁద
నాభాగ్యవశమున నాకు సప్రాప్తిఁచె, నఖిలలోకాధీశుఁ డై చభుఁ
కొలువంగ దేవతల్ కుశలంబుగా నుంటి, నెట్టిలోకమును లే దివల నాకుః
- గీ. నేఁగు డిండ్లకు మంచారి కెల్లరకును, దెప్పుఁ డాహ్లాద మొదవ నాక్షేమవాక్త
యని వచించుటయును విని యరిగి రిండ్ల, కెల్లగొల్లలుఁ దడ్డాగ్య మెన్నకొనుచు.
- గీ. అంతటను యజ్ఞ వేదిక నధివసించి, యజుఁడు గాయత్రి లోక నొసార్చునుండఁ
దరుణము నెఱింగి పడసిరి ధరణిసురులు, వాంఛితార్థంబు లెల్లను వారివలన. 562
- వ. అట్లు వాంఛితార్థంబులం బడసి వార లెవ్వరిని జీరికీం గొనక నిరంకితముగా నచ్చట
వ ర్తింపం దొడంగిరి.

—: ఈ కృతుఁడు విద్యాగర్విక బ్రాహ్మణగర్వము వశంబుట :—

- సీ. ఆవిధి నచట నహంకారపూరితు, లై యున్న ద్విజులయహంత యడఁప
సీశ్వరుం డాత్మలో నెంచి భిక్షుకవేష, మునుఁ గేలచు గపాలమును ధరించి
చనుడెంచి పరమేష్ఠినభకు బ్రాహ్మణమధ్య, మునుఁ గూరుమండంగ భూమిసురులు
కనుఁగొని యాతనిఁ జను మావలకు వేద, విదు లుండుచో టిది వెఱ్ఱివాండ
- గీ. యెవరు రానిచ్చి రిచ్చిటి కిట్టినిన్ను, బొమ్ము నెట్టించుకొనక శీఘ్రమ్మ యనుడు
మందహాసంబు చేయుచు నిండువకాళి, వారి నెల్లను గని వెఱ్ఱివాడువోలె. 563
- గీ. అఖిలసంతృప్తిదాయక మైనబ్రహ్మ, యాగ మియ్యది నేను బ్రాహ్మణుండ నన్నె
యేఁగు మన నేల పొమ్మన రేల యెరుల, భుక్తి వెట్టివుఁ డిపుడె నే బోవువాండ.
- క. అనవుడు భోజనశాలకుఁ, జను మట్టులె యైన నిందుఁ జన దుండఁగా
నని నెట్టుటయును విప్రులు, చనియెఁ గపాలంబు నుంచి శంకరుఁ డచటఁ. 566
- సీ. అపుడు కపాలంబు నానదన్నునఁ జూచి, కలఁగుచు ఋత్విశ్మికాయ మెల్ల
హోమంబు చేయుట యుడిగి కపాలంబు, గలభూమి యాశౌచకలిత మనుచు
నూరక వీక్షించు చుండ నందొకవిప్రుఁ, డుత్థితఁ డై హోమ ముచుగ నేల
యీశకపాలంబు నే నిపు డెత్తి సాఱంగ, వైచి స్నానము చేసి వచ్చువాడ
- గీ. ననుడు నట్టులె కావింపు మని సదన్యు, లెల్లరును బల్కుటయు సమ్మహినురుండు
కదలిపోయి కపాలంబుకడకు దాని, నెత్తంగనె పుట్టె యట నుండె నిం కొకండు. 567
- గీ. అదియు నెత్తంగ మఱియొక్కఁ డచట నుండె, నదియు నెత్తంగ వేఱొక్కఁ డచట నుండె
నదియు నెత్తంగ నింకొక్కఁ డచట నుండె, నదియు నెత్తంగ నొండాక్కఁ డచట నుండె.

- గీ. ఆపగిది వేయిపుట్టెల నాతఁ డెత్తి, యలయుటయుఁ బుట్టె యింకోక్క- డచట నుండె
దాని కద్భుతమొంది సదస్య లెల్ల, నది యుమావల్లభునిమాయ యని తలంచి. 569
- క. మహానీయ యడఁచితివి మా, యహంత యంతయును నస్మదపచారములకా
సహియించి యాగము నను, గ్రహింపు మింకఁ బూర్తి నొందఁగా నని వేడక. 570
- క. శరణాగతసంరక్షణ, పరుఁ డైన కపాలపాణి ప్రత్యక్షం బైన
ధరణిసురులార యధ్వర, పరిపూర్తికి మీరు వలదు భయమును జెందక. 571
- గీ. తగడె యుండఁ గపాల మధ్వరధరిత్రి, నట్లు లైన బురోడాశ మగుట యెట్లు
స్వీకృత్యాగ మర్పణచేసి నాకుఁ, జేయుఁ డఖిలంబుగూడను సిద్ధి నొందు. 572
- క. అని చెప్పటయును దచ్చా, సనమును దలఁ దాల్చి యగ్రజస్మలు చేయం
గను దొడఁగి రెల్లు చేయం, గను యుక్తమొ యల్లె తన్మృక్తియ లంతక. 573

—: సా విత్రి త్రి హృదుం మ శ విం చుట :—

- సీ. కావించుకొని గృహకార్యంబులను నెల్ల, సావిత్రి పరివారసహిత యగుచుఁ
జనుదెంచె నధ్వరశాల కుత్సాహంబు, దీపింపఁ దనతేజు దెసల నిండ
నామెరాకను గాంచి యమరాధిపుడు గుండె, దడ వుట్ట నొకచోట దాఁగికొనియె
కమలాసనుఁ డభోముఖంబుగఁ గూర్చుండె, సిగ్గు చెందిరి సదాశివుడు హరియు
- గీ. నజనిపార్శ్వంబునందు గాయత్రి యొడిగి, యొడిగి కూర్చుండె నధ్వర్యుఁ డూర కుండె
మిగిలియుండినబుత్తిజల్ దిగులువడిరి, నిర్గళితచేష్ట యై యుండె నిఖిలసభయు. 574
- గీ. అప్పు డచ్చట జరుగు చున్నట్టికార్య, మంతయును జూచి సావిత్రియాఁపరాని
యాగ్రహం బుద్భవింపంగ నాత్మలోన, నీడఁగంబులు ముఖమును నెట్టవాట. 575
- గీ. ఒక్క-కార్తికపూర్ణిమఁ దక్క-నితర, దినములం దెక్కడను గూడ ద్వైజులు పూజ
సలుప కుండెదనట్లు స్రవకు నొసంగి, శాపమును ముందుఁ బిదప వాసవునిఁ జూచి.
- క. పురుహూత సీవు రణమునఁ, బరిభవముల నొందుచును విపక్షులవలనకా
దురితఫలంబు గ న్వర్గముఁ, బరిపాలించెదవుగాక పరితాపముతోక. 577
- వ. అని శపించి జనార్దనునిం గనుంగొని. 578
- సీ. వైకుంఠ భృగుశాపవశమున జన్మించు, నపుడు మానవుండ వై యవని సీవు
పరుఁ డెత్తుకొనిపోవఁ బత్నిని నడవితోఁ, బరితపింపుము సతీవిరహమునను
యదుకులంబునఁ బుట్టునపుడు కృష్ణుండ వై, పశువులఁ గాంచుచు బ్రదుకు మనుచు
శపియించి పిదప నీశ్వరునిఁ జూచి గిరీశ, దారుకాటవి నున్నతటిని నిన్ను
- గీ. మునులు శపియింప నాకతంబున ద్వదీయ, లింగ మిలపెని బడి పుం స్వభంగ మొదవ
బ్రచికెదవుగాక యనుచు శాపం బొసంగి, యవల నీక్షించి వీరిహాత్రానంబు. 579
- గీ. వహ్ని జ్వలించుచుగాక భవద్రవజ్ఞ, యధికముగను సమేధ్యంబులందు మఱియుఁ
ద్రాక్షునువుగాక ద్వాదవీర్యంబు ననుచుఁ, దిట్టి పిమ్మట నటనున్న ద్వైజులఁ గాంచి. 580

- సీ. పాఞ్జగార పరాన్నభక్షకు లగుచును, స్వగృహంబులందు భోజనము మాచి
తిరుగుచు డ్డేత్రముల్ తీరంబులును నందు, గొనుచు ముద్దానముల్ కోచి కోచి
యొనరించుచును నగ్నిహోత్రంబునుబ్రతిగ్ర, హోత్రంబుగ నహోజ్యహోజనముల
నొనరించుచును ధనారణ్యము వర్జితముగఁ జేయుచును వర్జితముగఁ జేయుచును చ్యవము
- గీ. చిట్టచివరకు మరణంబు జెంది ప్రేత, లయ్యెదరుగాక యని త్రిప్తి యశః జూచి
భార్గవిని లట్టి నీచులవజ్జ జేరి, బ్రతికెదవుగాక యనుచు శాపం బొసంగి. 581
- సీ. అటుమీఁద నిండ్రాణియందు దృష్టిని జెట్టి, పాలోమి నీభర్త బ్రహ్మహత్య
కావించి తత్పాపకర్మఫలంబును, ననుభవించుచు నుంచునవసరమున
నాకాధిపత్యంబు నహుషుండు గైకొని, నినుఁ బట్టిగా మంచుకొనఁగఁ గోర
నప్పుడు గతి లేక యల్లాడుచు వసించె, దవుకాక గురునినర్జునుండు
- గీ. నని శపించి కనుంగొని హైమవతినిఁ, ద్రిదశపత్నీల నెల్లను సుదత్తులార
వంధ్య లై యుండెదరుగాక వనితలందు, మీకుఁ దలవంపు గలుగింగ మీర లెల్ల.
- క. అని శాప మిచ్చి యాస్థల, మున నిలువక యొక్కత్రుటియుఁ బుష్కరతీర్థం
బున నున్నయజ్ఞ గిరికి, జని యచ్చట నిలిచె శాంతి సమకూరంగ. 583

—: సాచిత్ర్య ఖండ కథా మతీర్థ కథనము :—

- సీ. అంతట మాధవుం డాశైలమున కేగి, యాయమృకుఁ బ్రణామ మాచరించి
యామెముంగలను బద్ధాంజలి యై నిల్చి, చిత్తంబునను భక్తి చివ్రులొత్త
దేవి నీ వుండనితా వొకింతయు లేదు, త్రేలోక్యమును నీవ తలఁచిచూడ
నైనను నీ వనేకాకారములతోడ, నున్నచోటులు కొన్ని విన్నవించు
- గీ. చిత్త గింపుము పుష్కరక్షేత్రమందు, నుంటి సావిత్రి యనువేర నుంటి లలిత
యనెడువేరఁ బ్రయాగమునందుఁ గాళి, యందు నుంటి విశాలాక్షి యనెడువేర. 584
- గీ. తల్లి యుంటివి గంధమాదనమునందు, గామికాహ్వయమున విశ్వకాయ యనెడి
వేర నంబరమునఁ గామచారిణి యను, నామధేయముతోడ మందరమునందు. 585
- సీ. హస్తినాపురమునయందు జయంతి వై, రంభ వై మలయపర్వతమునందు
గోమంతమునయందు గోమతి వై మదో, త్కట వయి వై త్రోధంబునందుఁ
గాన్ధకుంజంబున గౌరి వై నంద వై, హిమవచ్చిలోచ్ఛయపృథ్వమందు
భద్రేశ్వరమునందు భద్ర వై మాధవీ, దేవి వై శ్రీశైలతీర్థమందు
- గీ. బిల్వప్రతిక వగుచును బిల్వకమునఁ, గమల వగుచును గమలాలయమున విమల
వగుచుఁ బురుషోత్తమక్షేత్రమందుఁ గుముద, వగుచు మానసతీర్థమునందు నుంటి.
- సీ. నైమిశారణ్యంబునను లింగధారిణి, వై జయ వై వరాహాద్రియందు
స్థానేశ్వరమున భవాని వై కాళి వై, కాలంజరం బనుకై లమందు

- గయలోన మంగళ వయి సుపార్శ్వమున నా, రాయణి వయి సహస్రాక్షమందు
 సుత్పలాక్షి వయి మహాత్పల వై హిర, జ్యాక్షంబునందు వింధ్యంబునందు
 గీ. వింధ్యవాసిని వగుచును విపులమందు, విపుల వగుచుఁ బ్రచండ వై వేగలమున
 నుమ వయి వినాయకంబున రమణ వగుచు, రామతీర్థంబునం దుంటి ప్రాభవమున.
- సీ. కోటితీర్థమునందుఁ గోటవి వై నాగ, బంధనమందు నుగంధ వగుచుఁ
 జిత్రకూటంబున సీత వై రుక్మిణి, దేవి వై ద్వారవతీపురమున
 చంద్రిక వై హరిశ్చంద్రంబునను ద్రినం, ధ్యాదేవి వగుచుఁ గుబ్జామృతమునఁ
 గార్తికేయమున శాంకరి వగుచును మార్గ, దాయిని వగుచుఁ గేదారమందు
- గీ. సహ్యామున నేకవీర వై చంద్రభాగ, యందుఁ గల వయి యేకామ్రమందుఁ గీర్తి
 మతి వయి సరస్వతిని దేవమాత వగుచు, నభయ వై యుష్ణతీర్థమునందు నుంటి.
- సీ. మాండవ్యమునయందు మాండవి వగుచు మ, హాపద్మ వగుచు మహాలయమునఁ
 గృతశౌచమందు సింహిక వగుచును భద్ర, కాళిక వగుచు గోకర్ణమందు
 నమరకంటకమునయందుఁ జండిక వయి, మాహేశ్వరంబున స్వాహా వగుచుఁ
 బారతంబున బార వై మధురలో, దేవకి వగుచు బృందావనమున
- గీ. రాధ వగుచును జాలంధరంబునందు, విశ్వముఖ వగుచును గరవీరతీర్థ
 మున మహాలక్ష్మి వై సింధువనమునందు, లక్ష్మి వగుచును నుంటి సలక్షణముగ.
- ఆ. రుద్రకోటియందు రుద్రాణి వయి శివ, చక్రతీర్థమందుఁ జండ వగుచు
 భీమ వగుచుఁ దుహినభూమింద్రమున వేణ, యందు నమృత వగుచు నలరు చుంటి.
- సీ. ఉత్తరకురుప్రలం దోషధి వగుచుఁ గా, శ్రీరమండలమున మేధ వగుచు
 తార వై కిష్కింధధరమం దనంత వై, భరతాశ్రమమున సుభద్ర వగుచు
 సింధుసంగమమున శివలింగమందు జ, నప్రియ వగుచుఁ బిండారకమున
 ధృతి వయి సిద్ధిదాయిని వయి యచ్ఛోద, మందు వస్త్రేశ్వరమందుఁ దుష్టి
- గీ. వగుచును గపాలమోచనమందు శుద్ధ, వగుచుఁ గాయావరోహణమందు మాత
 వగుచును వివాశయం దమోఘాక్షి వగుచు, యమునయందు మృగావతి వగుచు నుంటి
- క. ధ్వని వయి శంఖోద్ధారం, బున సన్నతి వగుచు లలితమునఁ గర్కోటం
 బున ముకుటేశ్వరి వగుచున్, దనరితి వై శ్రవణగృహమునను నిధి వగుచున్. 592
- ఆ. దేవి పుష్టి వగుచు దేవదారువనంబు, నందు వై ద్యనాథమం దరోగ
 వగుచుఁ గపిల వై మహాలింగమునఁ బ్రభ, వగుచు సూర్యబింబమందు నుంటి.
- ఆ. ఊర్వశి వయి బదరి నుంటివి మన్మథ, వగుచు హేమకూటమందు నుంటి
 పుండ్రవీరమునఁ బాలిచితి పాటలా, దేవి వగుచు నిను నుతింప వశమె. 594
- సీ. పుష్కరావతి వయి పోలితివి ప్రభాస, యందు వరాహోహ వగుచు నుంటి
 సోమేశ్వరమునందు రాక్షసులలోఁ దిలో, త్తఘ వయి యుంటి వింద్రాణి వగుచు

- దేవలోకంబున దేజలిల్లితి వంటి, బ్రహ్మస్వమందు సజ్జ్వతి వయి
వందనీయ వయి యశ్వత్థంబునం దుంటి, శివవార్ష్యమునఁ బార్వతి వయి యుంటి
- గీ. యుత్పలావర్తకమునందు నుంటి లోల, వగుచు సతులం దరుంధతి చగుచు నుంటి
బ్రహ్మకళి వయి యుంటి చిత్రంబునందు, సర్వదేహాలయం దుంటి శక్తి నుంటి. 595
- సీ. అమ్మ గంగాద్వారమందు హరిప్రియ, వై పాల్నితివి కుశద్వీపమందుఁ
తనరు చుంటివి కుశోదక వయి కిక్కిక, మునఁ బరుకూరి వై యెవయు చుంటి
వమరు చుంటివి త్రికూటమునందు రుద్రసుం, దరి వయి దేవకాతలమునందు
నెగడు చుంటివి నందిని వయి సాలగ్రామ, మందు మహాదేవ వగుచు నుంటి
- గీ. సత్యవాదిని వగుచు నెసంగు చుంటి, కుముదమందుఁ బయోష్ణియుం దమరు చుంటి
పింగళేశ్వరి వగుచు దీపించు చుంటి, వైష్ణవీదేవి వై మాత్మివర్గమందు. 596
- గీ. తల్లి పరమేశ్వరి వయి పాతాళమందు, వెలయు చుంటి గాయత్రి వై వేదవజన
మందు నుంటి మహేశ్వరి వగుచు నుంటి, తేజలిలుచు మహాకాలేశ్వరమందు. 597
- క. అని సంప్రవ మొనరించుట, యును విని సావిత్రీ కరుణ యొడవెడివృష్టి
గనుగొని జనార్దనుని ని, ట్లనియెను మాధవ ప్రమాద మయ్యెను నాకా. 598
- సీ. ఈపు కావించినయేతదప్రాతర, శతనామతీరసంస్తవము వినిన
వినిపించినను బరించిన జపించిన మహా, పాపాత్ము లేని నిష్పాపు లగుచు
నిహలోకసౌఖ్యంబు లెల్ల ననుభవించి, పరలోకమున బ్రహ్మపదము నొంది
కల్పంబు గడచుదాడను నక్కడనె యోల, లాడు చుందురుగాక హర్ష జలధి
- గీ. నీ కజేయత్వ మొనగుడుగాక యనుచు, నిచ్చి వరములు వత్స నీ వేగి యింక
విధిమఖంబును బూర్తి గావింపు మనియె' నంతటను వానుదేవుఁ డాయవుకు మ్రొక్కి.
- క. చనుడెంచి యజ్ఞవాటికి, జనవర సావిత్రీ సుప్రసన్నతను వహించినవార్తఁ దెలిపి ముంచెను, వనరుహసంభవుని హర్షవారిధి లోనకా. 600

—: 60 హృదయంబు గాయత్రివరంబు లిచ్చుట :—

- సీ. అంతట గాయత్రి యందఱు వినుచుండ, వీక్షించుచును సభ నిట్లు అనియె
భర్తృసాన్నిధ్యప్రభావంబుచేతను, సమకూరె వరదానశక్తి నాకు
సావిత్రీచేతను శక్తు లై నట్టివా, రల కెల్ల నేను వరంబు లిత్తు
సృష్టికర్తను బ్రతిష్ఠించువారలును యా, జించువారలును గీర్తించువారు
- గీ. దారసుతహితధనధాన్యదానవర్గ, సహితులగుచును నైహికసౌఖ్య మెల్ల
ననుభవించి యనంతరమందు బ్రహ్మ, సదనమం దుండెదరుగాక శాశ్వతముగ. 601
- గీ. ఎవరు కార్తికపూరి మాదివనమందు, బ్రహ్మరథమును బట్టి పురంబులందుఁ
ద్రిష్టాదును భక్తితోఁ జతుర్దేదపాత, ముల నొనర్తురొ వారికిఁ గలుగు ముక్తి. 602

- గీ. అవరవర్ణుడు తాఁకక యజనిరధము, రధము నీడ్యేడిశ్రోత్రియబ్రాహ్మణులకుఁ
జేసె నేని సపర్య తాఁ జెందుఁగాక, బ్రాహ్మణోత్తము లొండెడిపరమపదము. 603
- క. అని పలికి పురందరునిం, గనుఁగొని దేవేంద్ర నీ పకంటకరాజ్యం
బును నేలుదుగాక జనా, ర్దనముఖదేవాధిపతులదాక్షిణ్యమునన్. 604
- సీ. అని వరం బిచ్చి కన్గొని హృషీకేశుని, నచ్యుత సీవు రామాహ్వయమున
క్షీతిలోన నవతరించినయప్పు డసురసం, హరింబు గావింప నడవి కేఁగి
నపుడు సీతన్వంగి నవహరించినరాక్ష, సుని సమూలముగ నాశన మొనర్చి
మరలఁ గైకొని యాయమను నయోధ్యకు వచ్చి, పదొకొండువేలయబ్దంబు లిలను
- గీ. బాలన మొనర్చి జగ మెల్లఁ బ్రస్తుతింపఁ, బిదప సీధామమున కరిగెదవుగాక
యవనిఁ గృష్ణుడ వై పుట్టినపుడు సకల, లోకపూజ్యుడ వై రాజిలుదువుగాక. 605
- సీ. అని వరం బిచ్చి రుద్రునిఁ గనుఁగొని శర్వ, త్వల్లింగ మర్చింపఁ దగిన దగుఁచుఁ
బూజించువారికిఁ బురుషార్థముల నెల్లఁ, గోర కుండఁగనె చేకూర్చుఁగాక
యని వరంబు నొసంగి యగ్నిహోత్రునిఁ జూచి, జ్వలన భవన్ముఖద్వారమునను
నారగింతురుగాక హవ్యంబు సురలెల్ల, నని వరం బిచ్చి బ్రహ్మణులఁ గాంచి
- గీ. ధరణిసురులార నను మీరు తలఁచికొన్న, మాత్రమునఁ బావను లయి సమస్తజనుల
నుద్ధరింతురుగాక మీ కొనఁగి చేసి యన్నపానాదులను దృష్టి యామత్తిల్ల. 606
- క. చేసినను సైవరముగఁ బే, రాసంబడి దుష్ప్రతిగ్రహంబులు గాయ
స్త్రీసారమాత్రమున ట్లో, ణీసురుడు దహించుఁగాక నిఖిలాఘములన్. 607
- గీ. సకలలోకంబులకు నేను జనని నగుచు, నుండు సప్తాక్షరాకృతి నొంది సర్వ
వేదపాదవిభూషణాస్వీత నైన, నన్ను భావించువారెన్నటికిఁ జెడరు. 608
- సీ. అని పల్కి లక్ష్మీనిఁ గనుఁగొని భార్గవి, సీవు వీక్షించిన సీచుఁ డేని
గౌరవార్హుండగుఁగాక యెల్లరుఁగూడ, నాశ్రయింతురుగాక యతనిపంప
సీవు చూడక యున్న నెంతవాఁ డేనియు, బహుదుఃఖములపాలఁ బడునుగాక
యని వరంబు నొసంగి యగజాముఖామర, కాంతావతంసవర్గమును గాంచి
- గీ. నుందరీమణులార మీయందఱకును, నెన్నఁడును నవపత్యతాపేతు వైన
శోక ముదయింప కుండునుగాక యనుచు, వరము దయచేసి పోలోమివంకఁ జూచి.
- గీ. అమ్మ యింద్రాణి నినుఁ గోరినందువలన, సహుషుఁ డహియగు నాకారణమున మరల
నదిరకాలంబుననె స్వరమందు సీవు, భర్తతోఁ గూడుకొని సుఖపడెదుగాక. 610
- ప. అని వరం బిచ్చి యూరకుండుటయు మహేశ్వరుం డాయమకు సాష్టాంగప్రణామంబు
గావించి చేతులు గట్టుకొని యెదుట నిలువంబడి. 611
- సీ. తల్లి గాయ త్రివేదములు శాస్త్రములు పు, రాణము లఖిలాక్షరములు నీవ
సిద్ధిని నీవ లక్ష్మీవి నీవ సంధ్యపు, నీవ పుష్టివి నీవ నీవ తమవు

- ప్రీతిని నీవ కీర్తివి నీవ కాశరా, త్రివి సేవ బ్రహ్మచారిజీవి సేవ
వేదమాతవు నీవ వివిధరూపపు నీవ, విద్యల కెల్లను విద్య సేవ
గీ. నీవ బ్రహ్మణి వఖిలవందితవు నీవ, నీవ దీక్షవు శోభవు నీవ యజ్ఞ
దక్షిణవు నీవ పంచభూతములు నీవ, నీవ పరమేశ్వరివి దయానిధివి సేవ. 612
- క. నీవె సరస్వతి యనంగను, సావిత్రీ యనంగ నీవె జయయు విజయయు
నీవె భవద్వ్యతిరిక్తమ, హావస్తు వాకండుగూడ నగడడ దెందుక. 613
- క. గాయత్రి భక్తజనులకు శ్రేయము నొసగుర్య చవతఁచించినన్ని
బాయక భజించుమతి దయ, చేయుము భవబాధ లుడుగఁ జేయుము మాకక.
- సీ. అని నుతించుటయును నామె సంతస మొంది, వత్స నన్న భయంచువార లెల్లఁ
బొందక బంధనంబును శత్రుభయమును, వ్యాధియు నాధియు నాపదయును
సర్వకామసమృద్ధి సమకూర వర్ధిల్లు, దురుగాక నిత్యసంతోష మొదవ
మఱియును గార్తికమాసపూర్ణిమ నాకు, సత్యుతమును బ్రియం ఒగుటఁజేసి
- గీ. యాదినంబున నాపూజ యాచరించు, నట్టివారికి నేను బ్రత్యక్షముగను
సాయపడుచుందు సాయంబు చేయ వలసి, నట్టిసమయంబు లు దెల్ల నని వచించె.
- వ. అంతటఁ బితామహుండు యథాశాస్త్రంబు గా నియమితకాలంబునకు యజ్ఞపూర్తి
గావించె నని చెప్పుడు భీష్ముం డిట్లనియె. 616
- గీ. ఎవరో ఋత్విజులు విరించినవనమందు, నేమి దక్షిణ వారలకీయఁబడెనో
స్త్రవ నివసించు చుండెడిస్థలము లేనో, యెపుడు వచ్చెనో సావిత్రీ యెఱుంగఁ జెపుమ.
- వ. అని యడుగుటయుఁ బులస్త్యుండు స్మేరాశును డై శాంతస్థుని జూచి రాజా
పితామహునియజ్ఞంబునందు, బ్రహ్మ బ్రాహ్మణాచ్చంసి పోత ఆగ్నీధ్రుండు
ననునలుపురును బ్రహ్మశ్రేణిగను నుద్గాత ప్రత్యుద్గాత ప్రతిహర్త సుబ్రహ్మణ్యుడు
ననునలుపురును నుద్గాత్రశ్రేణిగను హోత మైత్రావరుణి అచ్చావాకుండు గ్రావుడు
ననునలుపురును హోత్రశ్రేణిగను నధ్వర్యుడు ప్రతిప్రస్థాత నేప్త యున్నేత యను
నలుపురును నధ్వర్యుశ్రేణిగను నేర్పడిరి. అందు శ్రేణీప్రథమ లగుబ్రహ్మ యుద్గాత
హోత యధ్వర్యుడు ననునలుపురును యజ్ఞవాహకులుగను దత్తద్వితీయాదిశ్రేణిగతు
లగువారలు వారలకు యథాక్రమముగఁ బరివారవర్తములుగను నేర్పడిరి. వారలలో
నారదుండు బ్రహ్మ యయ్యె. అంగిరుండు సుద్గాత యయ్యె. భృగువు హోత
యయ్యె. పులస్త్యుండు నధ్వర్యుడయ్యె. గౌతముండు బ్రాహ్మణాచ్చంసి యయ్యె.
దేవరాతుండు పోత యయ్యె. దేవలు డాగ్నీధ్రుం డయ్యె. పులహుండు ప్రత్యుద్గాత
యయ్యె. నారాయణుండు ప్రతిహర్త యయ్యె. ఆత్రి సుబ్రహ్మణ్యుం డయ్యె.
వసిష్ఠుండు మైత్రావరుణి యయ్యె. క్రతువు నచ్చావాకుం డయ్యె. పృథునుండు
గ్రావుం డయ్యె. శిబి ప్రతిప్రస్థాత యయ్యె. బృహస్పతి నేప్త యయ్యె. సాంశపాయనుఁ

డున్నేత యయ్యె. సపుత్రపౌత్రుం డగుభర్మండు సదస్యుం డయ్యె. భరద్వాజుడు శమీకుడు పురుకుత్సుడు యుగంధరుడు నేణకుడు తాండికుడు కోణుడు కుతపుడు గార్ద్యుడు వేదశిరుడు ననుపదుగురుమహర్షులు చమసాధ్వర్యు లైరి. లగ స్తిమార్కంఠకణ్వాచితపోధనులు పుత్రేపౌత్రబంధుశిష్యసమేతంబుగా రాత్రిం డివంబును దత్తదధ్వరకర్మకలాపనిర్వర్తనజాగరూకు లై ప్రవర్తిల్లం దొడంగిరి. యజ్ఞా పభృథావసానంబున బ్రహ్మకుఁ బూర్వదిక్కును హోతకు దక్షిణదిక్కును నధ్వర్యునకుఁ బశ్చిమదిక్కును నుద్ధాతకు నుత్తరదిక్కును యజ్ఞ వాహకులును బ్రధమశ్రేణీగతులును చగునలుపురకును నలువదివినిమిదిగోవులును ద్వితీయశ్రేణీగతు లగునలుపురకును నిరువదిసాలుగుగోవులును ద్వితీయశ్రేణీగతు లగునలుపురకును బదునాలుగుగోవులును జతుర్థశ్రేణీగతు లగునలుపురకును బండ్రెండుగోవులును మొత్తము నూఱుగోవులును దక్షిణ గా నొసంగి తత్సంఖ్యాక్రమంబున గ్రామంబులను బరిజనంబులను నొసంగి మిగిలిననర్వస్వంబును సదస్యులకును యజ్ఞకర్మకలాపనిర్వాహకులకును నిచ్చి ప్రజా పతులకు దత్తుండును దేవతలకు శక్రండును గ్రహంబులకుఁ బ్రభాకరుండును నక్షత్రం బులకు సోముండును రసంబులకు వరుణుండును నదులకు సముద్రుండును ధనమునకుఁ గుబేరుండును భూతంబులకుఁ బినాకియును మానవులకు మనువును బత్తులకు గరు డుండును ఋషులకు వసిష్ఠుండును నధిపతులుగా నుండునట్లు వరంబు లొసంగి మాధవసదాశివ్రులం గాంచి.

618

నీ. హరిహరులార మీ రన్యోన్యమును నెడ, బాటు లేకుండ నెప్పటికిఁగూడ నుర్విలో నుండెడి సర్వతీర్థములందు, నివసించెదరు పూజనీయు లగుచు లేకున్నయెడ మీరు కాక యుండును గాక, తీర్థనామార్తా మేదియును గూడ తీర్థనామము గల్గి దీపించుగాక లిం, గంబును బ్రతిమయుఁ గలుగుచోటు

గీ. మిమ్ముఁ బూజించుధన్యుడు మృత్యుభయము

రోగభయమును బంధవియోగభయము

శత్రుభయమును త్సుత్పిపాసాభయంబుఁ

జెందక సుఖించుచును ముక్తి నొందుగాక.

619

గీ. అని వరంబు లొసంగి సింహాసనంబు, నధివసింపంగ హరుఁ డిట్లు అనియె దేవ యెట్టినామంబులను దాల్చి యెచట నెచట, నీవు వసెయిం చుచుందువో యెఱుంగఁ జెప్పు

క. అని వేడుటయును నజాణి, ట్లనియె నుమానాధ జనుల కందజకును మే

లొనగూర్చ నెంచి ప్రశ్నిం, చిననీమతి కేను సంతసించితి వినుమీ.

621

— అ ష్టో త్త ర శ త బ్ర హ్మ స్థా వ వా మ క త న ము :—

చ. పుష్కరంబున సురశ్రేష్ఠుం డనుపేరను గయయందొం జతుర్ముఖుం డనుపేరను గాన్య మృణ్మయంబున దేవగర్భుండును పేరను గావేరియందు నృప్తైక ర యనుపేరను పందీపురియందు

బ్రహ్మస్వతి యనుపేరను బ్రహ్మసమునందుఁ బద్మజన్మఁ జనుపేరను వాసనియందు సురప్రియుం డనుపేరను ద్వారవతియందు ఋగ్వేదం బనుపేరను సై విశంబునందు భువనాధిపుం డనుపేరను బౌద్ధకంబునందుఁ బుండరీకాక్షుం డనుపేరను హస్తినా పురంబునందుఁ బింగాక్షుం డనుపేరను జయంతియందు విజయుం డనుపేరను బుష్కరావతంబునందు జయంతిఁ డనుపేరను నుగ్రంబునందుఁ బద్మహస్తం డనుపేరను శ్యామలయందు భవోరుద్రుం డనుపేరను చహిష్ణత్తంబునందు జహంతుండు డనుపేరను గాంతిపురియందు జనప్రియుం డనుపేరను బాటలీపురింబునందు బ్రహ్మ యనుపేరను ఋషికుండంబునందు ముని యనుపేరను మహిళావౌష్ణవంబునందుఁ గుముదుం డనుపేరను శ్రీనివాసితంబునందు శ్రీకించుం డనుపేరను కామరూపంబు నందు శుభాకారుం డనుపేరను వారాణసియందు శివప్రియుం డనుపేరను మల్లికాఖ్యంబునందు విష్ణు వనుపేరను మహేంద్రమందు భార్గవుం డనుపేరను శోనర్దంబు నందు స్థవిరాకారుం డనుపేరను నుజయినియందుఁ బితామహుం డనుపేరను గోళాంబి యందు మహాబోధి యనుపేరను నయోధ్యయందు రాఘవుం డనుపేరను జిత్రకూటంబునందు మునీంద్రుం డనుపేరను వింధ్యపర్వతంబునందు వాకాశుం డనుపేరను గంగాద్వారంబునందుఁ బరమేష్ఠి యనుపేరను హిమవత్పర్వతంబునందు కంకరుం డనుపేరను దేవీకయందు స్రుచాహస్తుం డనుపేరను జతుష్పథంబునందు స్రువహస్తుం డనుపేరను బృందావనంబునందుఁ బద్మపాణి యనుపేరను సై మిషంబునందుఁ గుశహస్తుం డనుపేరను గోప్లక్షంబునందు గోపీంద్రుం డనుపేరను యమునాతటంబునందు నుచుం ద్రుం డనుపేరను భాగీరథియందుఁ బద్మతను వనుపేరను జననలంబునందు జనానందుఁ డనుపేరను శోంకణంబునందు మద్రాక్షుం డనుపేరను గాంధీర్వంబునందుఁ గనకప్రియుం డనుపేరను ఖేటకంబునందు నన్నదాత యనుపేరను గుశనలంబునందు శంభుం డనుపేరను లంకయందుఁ బులస్త్యుం డనుపేరను గాశ్మీరంబునందు హంసవాహనుం డనుపేరను నర్మదంబునందు వేణిష్ఠుం డనుపేరను సుత్రలావతంబునందు నారదుం డనుపేరను మేధకంబునందు శ్రుతిదాత యనుపేరను బ్రయాగంబునందు యజ్ఞాపతి యనుపేరను యజ్ఞంబునందు సామవేదం బనుపేరను మధురంబునందు మధురప్రియుం డనుపేరను నంకోలకంబునందు యజ్ఞగర్భుం డనుపేరను బ్రహ్మవాహంబునందు సుత ప్రియుం డనుపేరను గోమంతంబునందు నారాయణుం డనుపేరను విదర్భయందు ద్విజప్రియుం డనుపేరను ఋషివేదంబునందు దురాధర్షుం డనుపేరను బంపయందు ముర మర్దునుం డనుపేరను విరజయందు మహాబూపుం డనుపేరను రాష్ట్రవర్ధనంబునందు సురూపుం డనుపేరను మాలవ్యయందుఁ బృథూదరుం డనుపేరను శాకంభరియందు రసప్రియుం డనుపేరను బిండారకంబునందు గోపాలుం డనుపేరను భోగవర్ధనంబునందు శుక్లంధుఁ డనుపేరను కాదంబకంబునందుఁ బ్రజాధ్యక్షుం డనుపేరను సమనలంబునందు

దేవాధ్యక్షుం డనుపేరను భద్రపీఠంబు నందు గంగాధరుం డనుపేరను సుశీతంబునందు జలమాలికుం డనుపేరను ద్ర్యంబకంబునందుఁ ద్రిపురాధీశుం డనుపేరను శ్రీపర్వ తంబునందుఁ ద్రిలోచనుం డనుపేరను బద్మపురంబునందు మహాదేవుం డనుపేరను గలా పంబునందు వై ధనుం డనుపేరను శృంగబేరపురంబునందు శౌరి యనుపేరను దండ పురియందు విరూపాక్షుం డనుపేరను ధూతపాతకంబునందు గోతముం డనుపేరను మాల్యవత్పర్వతంబునందు హంసనాథుం డనుపేరను వాలికంబునందు డనుపేరను డనుపేరను నింద్రపురియందు దేవనాథుం డనుపేరను ధూతాపాఠియందు ధురంధరుం డనుపేరను లంబయందు హంసవాహుం డనుపేరను జండయందు గరుడప్రియుం డను పేరను మహాదయంబునందు మహాయజ్ఞం డనుపేరను యూపకేతనంబునందు సుయజ్ఞం డనుపేరను బద్మవనంబునందు సిద్ధేశ్వరుం డనుపేరను విభయందుఁ బద్మబోధనుం డనుపేరను దేవదారువనంబునందు లింగం బనుపేరను నుదక్పథంబునందు నుమా పతి యనుపేరను మాతృస్థానంబునందు వినాయకుం డనుపేరను నలకయందు ధనాధిపుం డనుపేరను ద్రికూటంబునందు గోనర్థం డనుపేరను బాతాళంబునందు వాసుకి యనుపేరను కేదారంబునందుఁ బద్మాధ్యక్షుం డనుపేరను గుష్మాండంబునందు సురత్రప్రియుం డనుపేరను భూతవాషియందు శుభాంగుం డనుపేరను సావలియందు భషకుం డనుపేరను నక్షరంబునందుఁ బాపహ యనుపేరను నంబికయందు సుదర్శనుం డనుపేరను వరదయందు మహావీరుం డనుపేరను గాంతారంబునందు దుర్గనాథుం డనుపేరను బూర్ణాదంబునందు ననంతం డనుపేరను బ్రకాశయందు దివాకరుం డను పేరను విరజయందుఁ బద్మనాథుం డనుపేరను వృక్షస్థలంబునందు సువృద్ధుం డనుపేరను వటకంబునందు మార్కండేయం డనుపేరను రోహిణియందు నాగకేతనుం డనుపేరను బద్మావతీయందుఁ బద్మగృహుం డనుపేరను గగనంబునందుఁ బద్మకేతనుం డనుపేరను సప్తోత్తరశతస్థానంబులందును సప్తోత్తరశతనామంబులతోడ వెలసి యున్నవాఁడ.

క. ఈస్థానంబులలోపల, నేస్థానంబున నై న నెవ డేనియు న
నాస్థానమెయిం బూజించిన, సుస్థిరధామమున నతఁడు సుఖి యై యుండున్. 622

వ. అని చెప్పుటయు మహేశ్వరుఁ డమందానందముం జెందె నింక సావిత్రివిషయముం జెప్పెద. వినుము. 623

క. వనజభవుం డధ్వరముం, బొనరించినపిదప విరహమును పైఁచుగ లే 624

మిని సావిత్రిని దలంచుచు, మనమున ని ట్లనియె గాంచి మధుసూదనునిన్. 625

సీ. అంబుజాక్ష భవస్మృఖారవిందముఁ జూడ, నెంత్రోధం బేని శాంతి నొందు
గనరారు మూఁడుజగంబులందును భవ, ద్భాషితంబును జవదాటువారు
మాధుర్య మొలుకుసీమాటలం దమృతంబు, చిందుచు నుండు నీజిహ్వనుండ్లి
వృక్ష తై పోరు ని న్నుడిగి యెవ్వరును నీ, నోట లే దనియెడిమాట రాదు.

- గీ. సతిని విడనాడి నే నుండఁ జాల నింక, నీవు సావిత్రి కడ కేగి యెఱిఁగమును
నై నఁదోడ్కొని రమ్మలతాంగి నిలుక, నొక్కటామొక్కయు గము గా నుండెచాకి.
- గీ. అనుటయును శౌరి బ్రహ్మ కి ట్లనియె దేవ, యతిరయంబున నేగి నే నామె నిబరంఁ
దోడికొని వత్తు ధైర్యంబుతోడ నుండు, మని రమాయక్తుఁ డై చని యామెకడ.
- క. తనరెండుహస్తములచే, తను సావిత్రిపదద్వితయ ముటి జగ
జనని తమింపుము వనజా, సనునహారంబు సనుచు నాగిలిమొక్కె.
- గీ. మొక్కుటయు శౌరి తత్కరంబునను బట్టి, లేవఁ బూసంగ నావిత్రి లేవఁ దయ్యె
నచ్యుతుండు దాన నామె దై త్యారి లెమ్ము, సర్వము తమించితిని నాగశాస్తిలేచి.
- సీ. కరములు జోడించి పరమేష్ఠిసతిముందు, నిలిచి తేనియసోఁ లొలుకఁజల్లు
కొనియాడు చుండంగఁ దనప్రాభవము నెల్ల, సావిత్రి మిగుల నాశ్చర్య మొంది
వత్స యీలక్ష్మి నీవతుంబునం దుండి, యనపాయినిగను నె ల్లపుడుఁ గూడ
దేవత్వ మొందిన నీవు దేవత యయి, మనుజుండ వై నను మానుషి యయి
- గీ. నీకు సాహాయ్య మొనరించుఁగాక సకల, కార్యసిద్ధులు గలుగునుగాక నీకు
నని వరం బిచ్చి మఱి యేమి యెన నింక, గోర్క కల దేని యిచ్చెదఁ గోరు మనయె.
- ఉ. అంతట శార్ఙ్గ యి ట్లనియె నమ్మ భవద్విరహాగ్నితాప మం
తంతకు హెచ్చు గాఁగఁ జతురాస్యుండు పొక్కుచు నన్ను బుపె నీ
చెంతకు నిన్నుఁ దోడకొని శీఘ్రమ ర మ్మని యేగుదెమ్ము నా
కింతటికంటె లేదు వరియింపఁగ దగ్గవరంబు నావుడు.
- క. సావిత్రి యిట్లు లనియెను, గావలసియట్టియజ్ఞ కార్యమునందున్
దేవేరి నగుచు నుండక, యీవేశన నేగుదే నెల్లరు నగరే.
- చ. అనవుడు లక్ష్మి యి ట్లనియె నమ్మ జగజ్జనయిత్రి వీ వెఱుం
గనివిషయంబు లే దెటులు కాఁ దగి యుండెనొ కార్య మల్లె య
య్యెను హసియింప నేమి గల దిం దని పల్కుచు నుండ సంతలో
వనజభవాజ్ఞ చే నటకు వచ్చి మహేశ్వర డుమానవేతుఁ డై.
- క. కావించి వందనంబును, సావిత్రికిఁ దల్లి నిన్ను కతధృతి చూడం
గా వేడు చున్నవాఁ డిక, రావలయును నీవు సత్వరంబుగ దయతో.
- చ. అని సవినయంబు గాఁ బ్రార్థించి తన్మాహాత్మ్యసం స్తవంబు గావించె.

—: పా వి త్రి హృ క ర క వ చ్చు డి :—

- గీ. అంతట సావిత్రి సమధికాహ్లాద మొదవ, నిందుమాళికి దేవళముంద గౌరి
యనిశమును నుండ నామె సాయమున సకల, వాంఛలును సిద్ధి నొందంగ వరము నొసంగి

- క. తనవామదక్షిణకరము, లను బట్టికొని యగజయును లక్ష్మీయు నిరువం
కను రాగ హరిహరాదులు, చనుదేరగ వెంట బ్రహ్మసతి ప్రస్థిత యై. 637
- గీ. బ్రహ్మసన్నిధి కేతెంచి ప్రణతి సేయ, నా మెవదపద్మములకు గాయత్రి మ్రొక్కె-
నజాడు సావిత్రి సీకు గాయత్రి యనుజ, యీవు భగినివి చూవె యీయింతి కనియె.
- సీ. అంతట గాయత్రి నాలింగనము చేసి, కొని బంధువాత్సల్య మెనయ నామె
వత్స గాయత్రి మద్వాక్యంబు వినుము నా, ప్రాణేశ్వరుడె నీకుఁ బ్రాణభర్త
జనియించినారము మన మిద్వరముగూడ, శతభృతీసృష్టికి సాయపడగ
భర్తకు దక్షిణపార్శ్వముం దే నుండు, వసియింప వామపార్శ్వమున నీవు
- గీ. సృష్టి యున్నంతవఱకును నీవు నేను, పుండరీకాసనుండును నుండవలయుఁ
బుష్కరతే త్రమునకు విభూషణముగ, నని వచింపంగ గాయత్రి యనుమతించె. 639
- క. అనవుడు భీష్ముడు విస్మయ, మును జెంది మహర్మి నేను ము న్నైన్నుండొ
విననిచరిత్రము వింటిని, జననము ధన్యతను జెందె సత్కథ వినుటొ. 640
- గీ. అనఘ పుష్కరతీర్థమాహాత్మ్య మింక, నించుక వచింపు మది విన నిచ్చ సాడమె
నంతరంగంబునం దని యడుగుటయును, నేర్పడగ హర్ష ము పులస్త్యు డీట్లు లనియె.

—: పుష్కర తీర్థ మా హాత్మ్య కథ న ము :—

- వ. పితామహుండు సృష్ట్యాదిని దక్షవసిష్ఠపులహమరీచిభృగ్వంగిరోత్రిగౌతమనారదు లను
నవప్రజావతులను మునుల్పటయరువదియజ్జంబులను సృజించి సర్వయజ్జంబులకును
బూర్వోక్తబ్రహ్మాదుల ఋత్విగ్గణంబు గా నియమించి. 642
- ఆ. కృతయుగాదియందు గ్రతువిధానముఁ దెల్పు, ముదముతోడఁ గ్రతువు మొదలువెట్టి
కృతయుగాంతమందుఁ గ్రతుసమాప్తి యొనర్చె, బుష్కరమున నుండుభూధరమున. 643
- వ. దాన నాభూధరంబు యజ్ఞపరవ్రతం బనుపేరం బ్రసిద్ధం బై విష్ణుపాదన్యాసంబునకును
తేమంకరీమహాదేవీనిత్యనివాసభాగ్యంబునకును నాస్పదం బయ్యె. 644
- క. వనజభవుం డధ్వరముం, బొనరించెడికాలమందుఁ బుష్కరమునకుఁ
జనుదెంచెను ద్రైలోక్యం, బును నే మని చెప్ప నింకఁ బుష్కరమహిమొ. 645
- క. తనతేజంబున దిక్తతు, లను వెలిగించుచును సకలలక్షణములతో
డను రాజిల్లుచుఁ జతురా, ననుఁ డధ్వరవేదికాంగణంబున నుండె. 646
- వ. ఏకాదశేరుద్రులును రుద్రగణంబులును ద్వాదశాదిత్యులును నవప్రజావతులును సప్త
ర్షులును నప్తవసువులును జతుర్దశమనువులును మరుత్తులును విశ్వేదేవులును బితృ
దేవతలును సాధ్యులును విద్యాధరులును యక్షులును నాగులును రాక్షసులును
వై నతేయులును నిర్ద్రాదిసకలదేవతలును బద్ధాంజలులై నిలువంబడి యుండిరి.
గాయక్రాగేనరుం డగుతుంబురుడు మహాశ్రుతి చిత్రసేనుడు నూర్ణాయువు నన
ఘుండు గోమాయువు సూర్యవర్చుండు సోమవర్చుండు యుగపత్తు తృణాయువు.

నంది చిత్రధుండు శాలిశిరుడు: వర్జన్యుడు శిలై రాశిరుడు నను నువగాయకుల
తోడం గూడి జగన్మోహనంబుగి గానంబుచేయు దొడంగె. ఉప్పున లెక్కమ్మతిం
బుగ నృత్యంబు గావించు దొడంగిరి. దేవమందుభలు మ్రోగం దొడంగె. పుష్ప
వర్ణంబు గురియ నాగె. పంచభూతంబులును భూతానందంబులును దేవంబులును వేదాం
గంబులును మీమాంసాధర్మశాస్త్రంబులును బురాణేతిహాసంబులును హస్త్యక్షరత్న
శాస్త్రంబులును ధర్మార్థకామంబులును బ్రాహ్మణ్యంబులును చక్షురహం
బులును నక్షత్రంబులును విశ్వకర్మయును బ్రహ్మర్షులును దక్షిణంబులును గాయత్రీ
యును సరస్వతీయును యమనియమామలును సక్షిరంబులును లక్షణంబులును భాష్యం
బులును సూత్రంబులును దూలపముహూర్తదికాక్షిక్షమామూర్త్యయశంసంవర్చికం
బులును యుగంబులును గల్పంబులును స్త్రీశ్రీ కైమ్మత్తినభాగ్యచిత్రమాభూషిణిమతి
కాంతిశాంతిపుష్పియలును జతుష్పతిగలును దేవమారులును బ్రాహ్మణత్వైయ
వై శ్రీశూద్రులును బ్రహ్మదనప్రహదానుప్రహదయానిభూతలంభభామహంస కైక్య
వక్త్రద్వివక్త్రక్రథక్రపథక్రాపథమహంబాశంకర్ణదీర్ఘపహర్షర- సయశముచిసంబర
ప్రలంబసరకవాతాపివృత్రాదినానావిధరాక్షసగణంబులును సేవించు దొడంగిరి. 647

—: ప ర వ్య తి వృ త్తాం క క త వ ము :—

- నీ. అంతట వికలాంగు లై నతపోధనుల్, కొండలు గుంపులు గుంపులుగను
ధాత్యయజ్ఞముఁ జూచుతలపుతో విచ్చేసి, తత్తీరముఖమాత్రదర్శనమున
నవమన్మథాకారు లవుచు నత్యాశ్చర్య, మంది తత్తీరమాహాత్యమునకు
దాని కప్పుడు ముఖదర్శనం బనునామ, కరణంబు చేసి రెల్లరును బాగవ
- గీ. నట విశాలిక సుప్రభ ప్రాచి నంద, కాంచనాఖ్య యటన్నవిఖ్యాతి నొంది
నట్టిపంచప్రవాహకాయములతోడఁ, దేజరిలుచుండెను సరస్వతీస్రవంతి. 648
- నీ. ప్రాజ్ఞుఖంబుగ నది ప్రవహించుటనుజేసి, ప్రాచి యటన్నప్రఖ్యాతి నొందె
సురుచిరప్రభ నది శోభిల్లుటనుజేసి, యలరారె సుప్రభ యనెడిపేరఁ
గాంచనాకృతి నది క్రాలుచుండుటజేసి, కాంచనాఖ్య యటన్నఖ్యాతి చెందె
వై శాల్యమున నది వర్ణిల్లుటనుజేసి, యధిగమించె విశాలికావ్యయంబు
- ఆ. నంద యనెడిగోవునామంబు వడయుట, నది వహించె నంద యనునభిఖ్య
బ్రహ్మయజ్ఞ మునకుఁ బ్రభవించుటను నెల్ల, జగములందు నది ప్రశస్తి కెక్కె. 649
- గీ. తన్మహానది కుత్తరతటమునందు, దనువు త్యజియిందినను బూర్వతటమునందు
జపము గావించినను బుసరన్నదుఃఖ, మొదవ దని చెప్పి మున్ను పద్మోద్భవుండు
- క. ఆనదిలో నెవఁ డేనియు, న్నినము గావించె నేని సంజాతాత్మ
జ్ఞానానలభస్మీకృత, నానావిధకర్ముఁ డై జనన్తుతి కెక్కు-క. 651

— స ర స్వ తి వా క ణా గ్ని ని స మ ద్ర ము లో వి డు చుట :—

- సీ. వినుము భూమిశ్వర మును బాడబానల, ముద్రేకమును జెంది యుర్వి నెల్ల
భస్మంబు గావించుపగిది మండుచు నుండ, నది గాంచి భయపడి యమరు లెల్ల
హరికిఁ దెల్పంగ నాతఁ డరిగి సరస్వతి, దరికిఁ దత్పాదపద్మముల కెఱిగి
యమ్మ బాడబవహ్ని యాక్రమింపఁ దొడంగె, నఖిలలోకంబుల నడ్డు లేక
- గీ. దాని నిష్పాడు లవణాబ్ధిలోన విడువ, వలయు లేకుండినఁ బ్రపంచములు నశించు
నాపని యొనర్పంగ సమర్థురాల వీవ, కన్నె వై దోషశూన్య నై యున్నకతన. 652
- మ. అని ప్రార్థించుటయున్ సరస్వతి యుపేంద్రా నేను బిత్రాంజ లో
ననువ ర్తించెడిదాన న న్నిటులు నీ వరింప న్యాయంబు గా
దనుడున్ మాధవుఁ డేగి బ్రహ్మకడకున్ వ్యాసముఁ డై తాను వ
చ్చినకార్యంబును విన్నవింపఁగ సురజ్యేష్ఠుండు శీఘ్రంబుగన్. 653
- వ. సరస్వతిని రావించి తనయంకంబునం జేర్చికొని మూర్ధంబు మూర్ఖొనుచు స్నేహ
పూర్వకంబుగా ని ట్లనియె. 654
- సీ. అమ్మ యుపేంద్రనియభ్యర్థనంబును, నెఱవేర్చి నన్నును నిరరులను
సర్వలోకములను సంరక్షణము చేయు, మాకార్య మొనరింప నర్హ వీవ
యనుటయు జనకనియాదేశమును సర, స్వతి గౌరవించి తత్త ణమునంద
ధరణికి డిగి యు త్తంకమహారి యా, శ్రమమునఁ బ్లక్షవృక్షంబుక్రింద
- గీ. నిమ్మగాకృతితోడ జన్మించి బాడ, బానలంబును వహించి యచటనుండి
పశ్చిమాభిముఖంబుగా బయలుదేటి, పుష్కరముఁ జొచ్చి ప్రాజ్ఞుఖంబుగను నయ్యె.
- గీ. ప్రాచి యైనసరస్వతి పరమపావ, నం బయినతీర్థ మని చెప్పి నభినభవుండు
దాన నచ్చొట నేమాత్ర మేని పుణ్య, మాచరించినఁ బ్రాప్తిండు నమితఫలము. 656
- సీ. స్వర్ణ దానంబుచే సంభవించుఫలంబు, గోదానమున సమకూడుఫలము
ప్రాణదానంబుచేఁ బ్రాప్తిండుఫలమును, నన్నదానంబుచే నగుఫలంబు
ధాన్యదానంబుచేతను లభించుఫలంబు, సలిలదానంబుచేఁ గలుగుఫలము
ద్రవ్యదానంబుచేతను వచ్చుఫలము వి, ద్యాదానమునఁ జెందునట్టిఫలము
- గీ. పొందుదురు పుష్కరతేత్రమునను బ్రాచి, యగుసరస్వతిలోఁ దీర్థమాడి రేని
బ్రాహ్మణుం డైన మేదిసీభ ర్త యైన, వై శ్యం డైన జఘన్యజశ్వచు లైన. 657
- గీ. బ్రహ్మ చెప్పి మదీయతీర్థంబునందుఁ, దేజరిలుచుండెడిసరస్వతీస్రవంతి
సలిలమందు మునింగిన సర్వతీర్థ, ములను సేవించినఫలంబు గలుగు ననుచు. 658
- గీ. అందు సానినంబుచేసి బ్రాహ్మణున కొక్క, ధేనువు నొసంగ నేని దేదీప్యమానుఁ
డగుచు బృందారకులు గొల్వ నధివసించు, బ్రహ్మలోకంబునం దనపాయముగను. 659
- గీ. అచట బిండప్రదానంబు నాచరించె, నేని చితరుల రారవోద్ధృతులఁ జేసి.

- నట్టివాఁ డయి స్వకృతపుణ్యంబె తనక, సాయపడ బ్రహ్మపురి కొందు శ్రాద్ధకర్త. 660
- గీ. పుష్కరమున సరస్వతీపుణ్యతీర్థ మును వీనదిం, చివరతీర్థమును భజించు
నట్టివాఁడు కరస్థ మైనట్టిసుధను, విడిచి హఠాహలమును నేపించువాఁడ. 661
- క. అచ్చట నదృష్టవశమున, జచ్చిచయెడ మరల భువిని జనము లేమిక్
ముచ్చట దీరఁగ నెపుడును, నచ్చరలను గూడి దివిని హాయిగ నుంచుకొ. 662
- గీ. పుష్కరంబున బ్రాచి యై పోలుచు చుండు, నచ్చుడు సరస్వతీకః బ్రాహ్మ మయ్యై బ్రజ్ఞ
యనియుగిరయనియుచుబుద్ధియనియుమేధ, యనియుస్మృతియనియును మతియనియుఁజేల్లు. 663
- గీ. అమ్మహానది తీరమునందు నిలిచి, లేజలంబును జూచిఁగ దృఢంబ
యశ్వమేధంబు నొనరించిస్త్రీఫలము, సులభముగఁ జెందఁ గలుగు నేక్షుడ్రుఁ డేని. 664
- వ. అక్కడనుండి సరస్వతి వచ్చిమాభిముఖంబుగా బయలుదేలి యచ్చోటి కిరతిహారంబున
నుండుఖరూఠీకాననంబు జూచ్చి యందు నుద యనునామధేయముం జెందె. 665
- క. అని చెప్పటయును శంతను, తనయుం డి ట్లనియె దేవ దానికి నందా
ఖ్యను నేమికారణంబున, గొనఁ గల్గెనొ చెప్పుము వినఁగఁ గుతుకం బయ్యెక్. 666

—: నం దా ప ర వృ త్తి పు త్రాంత క త ప న ము :—

- క. అనవుడు బ్రహ్మనుతుం డి, ట్లనియె వినుము భీష్మ పూర్వమం దుండె బ్రభం
జనుఁ డనియెడినామము గ, ల్లినజనవల్లభుఁ డొకండు షీతితలమందుక్. 667
- సీ. అతఁ డొకనాఁడు వేటాడఁగా వచ్చి యా, యడవి కం దొక్క-గుల్మంతరమునఁ
గనుఁగొని యొక్క-లేడిని దానికాయంబు, నాటఁగా నొకమార్గణంబు నేసె
నామార్గణము దాకి భూమిపై బడిలేడి, చూచి కానఁగ వచ్చుత్తోఁగిభుని
బాపాత్మ బిడ్డకుఁ బాలిచ్చుచున్ననా, పైని సాయక మేయఁ బాడి యగునె
- ఆ. పాలు ద్రావుదానిఁ బాలిచ్చుదానిని, నిద్రవోవుదాని నిధువనప్ర
సక్త మైనదానిఁ జంప రా దనియెడి, ధర్మ మెఱుంగ వలదె ధరణివతికి. 668
- గీ. ఆకు లలములు దినుచును నడవులందుఁ, బ్రతుకు చుండెడినే నహరాధ మేమి
చేసితి నటంచు శిశు. చేసితిని నిరప, రాధులను జంపునీ వెల్లు రాజ వై తి. 669
- క. క్రూరాత్మ నీవు చేసిన, క్రూరక్రియ కనుగుణముగఁ గ్రోల్చులి వై యీ
ఘోరాటవిలోపల నం, చారము గావింపు మనుచు శాపం బిచ్చెక్. 670
- గీ. అంత నాశాపవాక్యము నాలకించి, భయము మదిలోన నొదవఁ బ్రభంజనుండు
గజగజ వడంకుచును దానికడకు వచ్చి, నిలువఁబడి యిట్లు లనియెఁ గన్నీరు జాఱ.
- క. తెలియనిపాతంపుచేతక్, జలిపితి నీయెడ మహాపచారము మృగి నా
కలతప్పు సైచి పూక, చలమును శాపాంతముం బ్రసాదించఁగదే. 672
- సీ. అని వేడఁకొనుటయు నాత్మలోఁ గారుణ్య, మేపారఁగను మృగి యిట్లు లనియె
భూప వర్ష శతాంతమున నంద యనుగోవు, నకు నీకు సంభాషణంబు జరుగు

దాన శాపమున కంటిం బగు నని పల్కి, యాఁగఁ జాలమి బాధ కేనువు లుడిగె
నంత భూపాలుఁడు వ్యాఘ్రు మై చరియింపఁ, దొడఁగెఁ గ్రూరముగ నాయడవియందు

గీ. నట్లు లుండంగఁ జనె శలేహాయనంబు, లపుడు యూధపరిభ్రష్ట యగుచు నంద
యనెడియొకయావు ఘోషాశనాశతోడ, నటకు రా దానిఁ గని యామృగాదనంబు.

సీ. పరువెత్తుకొని వచ్చి చరియించుచును దాని, చుట్టును మిగుల నుత్సుకతతోడఁ
బ్రాప్తించె మంచిభక్ష్యము నాకు నేడని, గోఁడ్రొంపఁగను వడంకుచును నంద
తనపాలు ద్రావుబిడ్డను స్మరించుచు నేడ్వ, సాగఁ గన్నీళ్లు జాలువాఱు
నప్పుడు వ్యాఘ్ర మయ్యావును జూచి నీ, వేడ్వంగఁ గారణం బేమొ చెపుమ

గీ. యని యడుగుటయు నంద యి ట్లనియె ద్వీపి, తప్ప దీనాఁడు చావని తధ్యముగను
నిశ్చయము చేసికొంటిని నీవు కంటఁ, బడినయప్పుడె దానికై పరితపింప. 674

క. ఈనాఁడు చావ కున్నను, నేనాటికి నైన ధ్రువమ మృత్యువు జననం
బై నడిదప నెన్నుండును, దానికి నై కారు శోకతప్తులు ప్రాప్తాల్. 675

గీ. ప్రథమగర్భంబునను నాకుఁ బ్రభవ మయ్యె, మొన్న మొన్న నె యొకదూడ కన్నకడుపు
గాన దానికే బాలిచ్చుకాల మగుటఁ, దలఁపునకు వచ్చి దుఃఖంబు గలిగె నాకు.

గీ. నీకు దయ గల్గెనేని మన్నించి నన్నుఁ, బంపు మిప్పుడు బిడ్డను బాలు గుడిపి
కన్నులారంగఁ గడపారి కాంచి వత్తు, మరల నతిశ్రీఘ్రముగను నామాట నమ్ము.

సీ. అనవుడు వ్యాఘ్ర మి ట్లనియెను మరణింపఁ, బోవుచుండిననీకుఁ బుత్రు లే
పందించి నన్నుఁ బోవఁగ నుపాయముఁ బన్ని, శ్రీరంగసీతులు చెప్పు చుంటి
కాకున్న భూస్వర్గలోకంబు నా నుండు, గోకులంబున కేఁగి గోపకులను
గోపీజనంబును గోరక్షకుం డైన, నందుని ధేనుసంతానములను

గీ. గన్నులారంగ నీవు గన్గొన్నపిదప, మరల రా బుద్ధి పుట్టునె మరణమునకుఁ
బ్రాణములపైనిఁ దీపి లేనట్టివారు, కలరె యెవ రేని మూఁడులోకములయందు.

సీ. అనవుడు నంద యి ట్లనియె మృగాధీశ, బహుభాషణంబులు పలుక నేల
మనవి చేసెద నొక్కమాట నీకడ కేను, భీతిచే మరల రానై తి నేని
జననిని జనకునిఁ జంపినవారికే, గలుగుపాపము నాకుఁ గలుగుగాక
బ్రహ్మహత్యానురాపానకారకులకుఁ, గలుగుపాపము నాకుఁ గలుగుగాక

గీ. యొకని కిచ్చినకన్య నన్యన కొనంగు, వారిదురితంబు నాకుఁ జేరూరుగాక
యతిథిని నిరాశునిగఁ జేసినట్టివారి, కొదవునట్టియగుంబు నా కొదవుగాక. 679

క. ఇరువురుభార్యలలో నొ, క్కరితను బ్రేమంబుతోడఁ గనుఁగొనియెడిము
మృదునకు సప్రాప్తించెడి, దురితం బొనగూచుగాక తోడనె నాకు. 680

గీ. విష్ణుకథ చెప్పుచుండెడివేళలందు, నంతరాయంబు గలిగించునట్టివారు
చెందుకలువంబు లుబ్ధకు లొందుపాత, కమును పల్కాప్త మయ్యెడుగాక నాకు. 681

- గీ. అర్హములు గానిసౌఖ్యేయములవీర, మోయగా కేసభారము మోయి నమన
నట్టియవివేకలకుం గల్గునట్టిపార, కంఠ సంప్రాప్త మయ్యెద గాన నాట. 082
- క. అని శవధంబులు చేయుట, యుచు వ్యాసుము మదిని 'రుగ యడియించు' ని
ట్లనియెను ధేనువ విడిచెద, నిను నే నిష్కటిక గాంచ సీతస్థంబుక. 083
- క. నీ వేగి కాంచి బిడ్డను, రా వలయును జుమ్మి సర్వరంబుగ నీకై
నే వీక్షించుచు నుండెద, సేవనమునయండ తనక యేమానంబుక. 084
- గీ. త్రిప్పుదురు బుద్ధులను దమతెలివితోడ, పెంఱివారికి చేనియు హేతువాద
ములను నాస్తికు లవాదములుకలందు, యెక్కచోటి శివు సర్వము చెడవిశోభు. 085
- గీ. సమతలంబున నిమ్నోన్నతముల జూపు, చిక్రకారులతెజంగున జేయనిలరు
తద్యము నతద్యముగ చతద్యమురు దద్య, ముగ బుధంబున్యు పది నమ్మబోకు మీవు. 086
- క. తనకార్యము తీరికమో, దను నుపకారులను నుజును దజుమగ లోకం
బున జన మట్టులె సీవును, నొకరించెయెడల నరక మొదెదు తునకక. 087
- గీ. క్షీర మున్నులవఱకును జేరి దరికి, విడుచుచు దల్లిని బిడ్డ పా లుడోచుచ
నిలను బ్రత్యుష్కృతి యుపకృతికి లేదు, చివర కీవును నెట్లు చేసెదవో యెఱుంగ. 088
- క. విని యుంటిని మును నరులును, ననిమిషులును కాపసులును స్వార్థంబులకై
యొనరించిరి శవధంబుల, ననియును నెఱవేర్చికొనిరి యనియును వానిక. 089
- ఆ. ఎట్లు లై న నేమి యంతకు నిను నేను, నమ్మి విచుచు మఱి నమ్మియున్న
వారిఁ జెఱచునట్టివారికిఁ గావింప, దగినశోడ దండధరుడె కలఁడు. 090
- క. పౌ మ్మిగనని విడుచుటయును, సమ్మద మొదవంగ మ్రొక్క సంగన శాస్త్రా
లమ్మునకు నంద తనగో, పమ్మున కేతెంచి యశ్రుపలిలము గాఱక. 091
- క. తనదూడను గని హంభా, స్వనమున లోనున్న నిజవిషాదము నెల్లక
గనఁబడిచి వెలువలకుం ద, తనువును నాకుచును గుడిపి తనపా లెల్లక. 092
- సీ. ఋణము దీతెను బిడ్డ యీనాటితో నీకు, నాకును బోవు చున్నాను నేను
తృణలోభమున నీవు తిరుగకు మొంటిగా, జనరానిదుర్గమనలములందు
లోభకారణమున లోకంబు చెడిపోవు, బ్రాణనాశమును లోభమున గలుగు
నత్యుగ్ర మగునకార్యం బై నఁ గావింపు, బ్రాజ్ఞు డేనియును లోభంబుకతన 093
- గీ. శాస్త్రపదమ్లేచ్ఛశబరాదినకటములు, ప్రాప్త మగు చుండు మనజాతి కనుపదంబు
జెందక ప్రమాదమును విశ్వసింప కొరుల, బ్రతుక వలయును జూవె తిర్మిగ్గణంబు. 094
- క. ఒకచోటనె వసియించిన, నొకచోటనె సంచరించుచున్నను దిర్వ
క్షప్రకరములచిత్తవృత్తులు, ప్రకటితములు గావు పాపభరితము లగుటక. 095
- క. పోలఁతులను నదులఁ బ్రేక్ష్యజ, నులను నఖిల శత్రుభారణుల శృంగులనుక
గల నై న విశ్వసింపఁగ, వలదు సుమీ యెట్లు సీవు వ ర్తించెదవో. 096

- గీ. విశ్వసింపనివారిని విశ్వసింప, రాదు నమ్మినయట్టివారలను నైన
సంతగా నమ్మకుము స్వదేహమునఁ గూడ, నొక్కొక్కప్పుడు విశ్వాస మునుపరాదు.
- గీ. ఎప్పుడును మూరుకొనుచుండు మెల్లచోట్ల, నొక్కతేణమేనియుఁబ్రమాదమొందకుండఁ
దెలియుచుందురు చారులవలన తెండ్లు, కాంచుచుండును గోవులు గంధమునను. 697
- గీ. అని ప్రబోధించుటయు విని యర్థకంబు, గజగజ వడంకుచును మేనఁ గంప మొదవ
నమ్మ నీ వేగుచోటికి నరుగుదెంతు, నేను గూడను నిను బాసి యిచట నుండ. 698
- గీ. బ్రతికినను సీపు నేనును బ్రతుకుదానఁ, జచ్చినను సీపు నేనును జచ్చుదాన
బ్రతుకుకంటెను మాతృవిరహముతోడఁ, జచ్చుటయె మేలు తల్లితో శాబకంబు. 699
- గీ. బాలులకు మాతృసముఁ డైనబాంధవుండు, మాతృసముఁ డైనప్రాణసంరక్షకుండు
కానరాదు ధరిత్రి నెందేని నన్ను, విడిచి పోయిన సీపు నే విడువ నిన్ను. 700
- గీ. మాతృసమ మైనతీర్థంబు మాతృతుల్య, మైనసౌఖ్యంబు మాతృసమాన మైన
దై వమును లేమి వింటి బెదలు వచివ, దానిచే సర్వమును నాకుఁ దల్లి నీవ. 701
- క. నీకంటె నాకు నిహపర, లోకంబులలోన నెందులోఁ గూడను ర
తొకరుండు లేడు తల్లి ని, రాకరణము చేయకుము మదాశయమునకుఁ. 702
- చ. అనవుడు నంద యిట్లనియె నర్థక నే శపథంబు చేసి వ
చ్చినకతనఁ మృగాదనముచెంతకుఁ బోవుచు నుంటి నన్నఁ జం
పును నది నిర్దయంబుగను బోలదు నీ వట కేఁగుదేరగా
జనని గతించె నంచు నొకసారి త్యజింపుము బాష్పధారలఁ. 703
- గీ. తల్లి మరణించు నని బిడ్డ తల్లడిలకు, మెల్లరును నెప్పుడో యొకప్పు డేఁగువార
కుజమునీడను గూర్చుండి కొంతసేపు, పదపడిక్రమంబుగను బోవుపాంధులట్ల. 704
- వ. అని యూరడించి తనకొఱ కడవియందు శార్దూలంబు ట్టుద్యాధాపీడితంబై నిరీక్షించు
చుండు నని తలంచి శీఘ్రంబుగా నేఁగ నెంచి మరల నొకసారి దూడను గన్నులారం
జూచి. 705
- గీ. పుత్రవిరహగ్నిపీడితగాత్రమునకుఁ, బుత్రగాత్రపరివృంగమునను గొంత
తై త్య ముత్పాదితము చేసి సత్యమునకుఁభంగ మగు నేమొ యని లోన భయముపడుచు
- గీ. భుజగివలె దీర్ఘ ముగ నుష్ణముగను బుసలు
విడుచుచును శూన్యముగఁ గానఁబడుచు నున్న
జగము నీక్షించుచును బంకిసక్త మైన
పగిది నడుగులు కదలమి బడలుపడుచు. 707
- క. హృదయంబు నెట్లకేలకుఁ, గుదుటఁబఱుచుకొని ఋతంబుకొఱకై యనువుల్
వదలుకొనఁ బూని యేగెడు, నదనున వీక్షించి గోవు లన్నియు దానిఁ. 708
- గీ. నంద నిను జూడ భయము మా కందఱకును, గలుగు చున్నది కత మేమొ తెలుపు మమ
యనుడు నంద స్వకీర్ణవృత్తాంత మెల్ల, నావులకుఁ బూసగుచ్చిన యట్లు చెప్పి. 709

- సీ. సందంబునను మహాసందంబునందును, జనకంబున ఘోరసమునందు
దామంబునను వసుధాంబునను మణి, యెందు చేయును మీ కెనె కేని
యాచరించితి నేని యపచారమును నెన్నె. కై నను క్షమియింపుఁ జెప్పిలాడు
సర్వలోకములకు జనులు మీ రెల్ల, సహృద్యము మీకు సహజమును
- గీ. నాకు నిం దున్నవార లందఱునుగూడ, భగినులును జెలికత్తెలు బాంధవులను
నగతికుండై సనాభిడ్డ నాదరమున, నోములకు మిమ్ము నే వేడించుచున్నావ. 710
- వ. అని పలుకుటయు నాగోవు లన్నియు సత్యాశ్చర్యంబు చెంది పకరుచున్నావని కి
ట్లనియె. 711
- సీ. సంద నీ వెంతటిమందబుద్ధివె సత్య, మనంగ నేదో యసత్య మనంగ నేదో
గ్రహియింపఁ జాలక కడఁగితి విదువంగ, సన్ధ్యాయముగ నిండువ్రాణములను
సత్య మేనియును ససత్యంబు యగుఁ బ్రాణ, హాని కల్గించెనుకట్టికై న
సత్యత మేనియును సత్యంబు యై తీరును, బ్రాణంబులను గాచునట్టి కై న
- గీ. ప్రాణహాని తటస్థించునపుడు చేయ, వచ్చు సనియును శపథమున నొదనలును
గల్గిషము వానివలనను గలుగ దనియు, శ్రేష్ఠు లగువార లెందఱో చెప్ప వినవె.
- గీ. క్యూరమృగమైన వ్యాఘ్రంబు కోరుటయును, బాలుగుశిశువేల్చిపైఁ బాలి విడిచి
సత్యలోభంబునను నీవు చావుకోఁటకు, జనంగ నుంటయుఁ జూడ నాశ్చర్య మయ్యె. 713
- సీ. అనవుడు సంద యి ట్లనియెను సఖులార, వినుడు నే నొకమాట విన్నవెంతఁ
బరరక్షణార్థంబు పలుకవచ్చు ససత్యములు శపథములును జలుప వచ్చు
స్వార్థంబునం దట్టియపచారములు చేయ, బ్రభవింతు సతిఘోరపాతకంబు
చిటికెలోఁ బోవునీజీవితంబునకు నై, యార్జింప నొల్ల నే నట్టియథుము
- గీ. నేను చేసినపాపంబు నేనె చూపె, యనుభవింపంగ వలసినయట్టిదాన
నొకఁడె పుట్టును మును తుది నొకఁడె చచ్చు, గడకుఁ జెందును సుగతిదుర్గతుల నొకఁడె.
- సీ. సర్వలోకములును సర్వధర్మములును, సన్ధాపితము లయ్యె సత్యమంద
సత్యంబువలననే సంపదించుచు నుండె, రవియుఁ జంద్రుండును బవలు రేయి
సత్యంబుననే యుండె జలధి దాఁటక వేల, సర్వసహ వసించె సత్యముననే
పాతాళమున నుండె బలి సత్యబద్ధుండై, వసుధ యంతయు నిచ్చి వామనునకు
- గీ. నడఁగి యుండెను శతశృంగ మైనమిథ్య, పర్వతము సత్యముననే యెబ్బంగి నై న
సత్యసంరక్షణము చేయ జను సమస్త, జంతువులకును నదె మోక్షసాధనంబు. 715
- గీ. సకలమును సత్యమం దుంటు సత్య మొందు, లుప్త మగునేని సర్వంబు లుప్త మగును
దానిచే సత్యలోపక ర్తకు సమస్త, లోపకరణసముద్యుతపాప మొదవు. 716
- క. ఆసత్యలోపపాపము, జేసినవారలకు శిక్ష చేసెడియమునొ
డాసి తదీయకురార, ప్రాసగదాప్రహరణముల బడయక జాలక. 717

- క. ఉనిచి తులలోన సత్యం, బును వేయితురంగమేధముల నిరుగెడలం
దును దూచిన సత్యంబుం, డిన్నప్రక్కనె ముల్లు వంగెడిని గురు వగుటకొన్. 718
- గీ. తీర్థములలోన నుత్తమతీర్థ మైన, సత్యతీర్థంబులో నేను జలకమాడి
పరమపదమును జెందఁగా నరుగుచుంటి, సెలవు దయచేయుఁ డింక జాగునేయఁ బాల
- గీ. అనుటయును గోవు లెల్ల యాధార్థ్య మెఱిగి, నంద నీవు సురాసురు లందఱకును
వందనీయవు తృణములవలె దృఙింప, ననువులను సత్యనిష్ఠచే నరుగుచుంటి. 720
- గీ. ఆమ్మ కళ్యాణచిత్తు లై నట్టివారి, కాపదలు గల్గ వెందును నందునలనఁ
జేకుటదు నిక్కముగ సత్యశీల నీకుఁ, బుత్రపిరహంబు శుభ మగుఁ బోయి రమ్ము.
- క. అని చెప్ప నెల్లగోవుల, కును నంద నమస్కరించి కుతుకముతోడకొన్
జనుచుండ దానివెనుకనె, చనియెను దద్వత్స మధికసంతోషమునకొన్. 722
- గీ. అట్లు లాయావు దూడయు నడవి కరిగి, రక్తదృష్టులు తీక్షణదృష్టులును గలిగి
భయము గొలిపెడిక్రోల్పులివజ్జ నిలిచె, నంత వ్యాఘ్రంబు మదిలోన సంతసించి.
- సీ. కళ్యాణి నీబుద్ధి కనుఁగొన నావిర్భ, వించె నా కత్యంతవిస్మయంబు
మృత్యుమృఖంబున నెవరేని చొత్తురె, యెఱిగియు నొక్కత వీవ కాక
కనరాదు నీయెడలను బశుధర్మంబు, నతిచేయఁ దగినదేవతవ నీవు
కనుఁగొన సత్యంబు పనిచితి నిను నేను, సంతృప్తియయ్యె నీసత్యమునకుఁ
- గీ. గాచె నీసత్యనిష్ఠయె కడకు నిన్ను, మాత్రె నాబుద్ధి క్రూరకర్మంబునుండి
యేను జేసినపాపంబు లెట్లు తొలఁగు, నేమి గతి యింక నాకు నే నెందుఁ బోదు. 724
- సీ. నీసత్యనిష్ఠ వస్వీక్షింప గోమాత, చీ యనిపించె నాజీవితంబు
కావించితిని మహాశలుషంబుల నెఱుంగ, నెట్టిదుర్గతులు నా కేరుపడునొ
మదుపారితాఘంబు మాయంగఁ బడుదునొ, యద్రిశ్యంగము నెక్కి యచటనుండి
పుణ్యతీర్థములకుఁ బోదునొ యాహుతి, యగుదునొ జ్వలియించుననలమునకు
- గీ. నేమి కావింప నగునొ నా కెఱుంగఁ జెపుమ, సంగ్రహంబుగ శీఘ్రంబు సై యఁ జాలఁ
గాలవి స్తృతి యని దానికాశ్చమీందఁ, బడుటయును గోవు వ్యాఘ్రసదృశవ మెఱిగి
- సీ. వ్యాఘ్రమ కలియుగమందు దానముతోడ, సరియైనపుణ్య మెచ్చటను లేదు
దానంబులందు నుత్తమ మైనయట్టిదా, నంబు లే దభయదానంబుకంటె
నఖిలభూతములకు నభయంబు నిచ్చువాఁ, డభయఁ డై మోక్షంబు నధిగమించుఁ
దాపుత్రయాభిసంతాపంబు లేకుండు, నభయవృక్షచ్ఛాయ నాశ్రయింప
- గీ. హస్తపదమందు లీనమై యఖిలపదము, లుండునట్లు లహింసయం దుండునర్వ
ధర్మములు. లీనమై దానిఁ దలఁచికొనినఁ, జాలు నకలాఘములు గూడ నమసిపోవ.
- క. ఇది యెల్లను నీ వెఱిగిన, యదె యైనను దెలియనట్లు లడిగితి వనుడుకొన్
మదిలో బూర్వజ్ఞానం, బొదవగ వ్యాఘ్రంబు విస్మయోపేతం బై. 727

- గీ. అమ్మ తావకసమపదేశములను, బుట్టె బూట్టెలను స్మృతి యిట్టె నాకం
జల్ర మయ్యెను నీపేరు చెప్పు మింక, వలచికోరు నుండు నిన్ను వేర వదిలకంబు. 723
- క. అని యమగుటయును గో వి, ల్లరియెను వ్యాఘ్రుంబ వంక యరుకె క్లలదా
సను నేను నాంగ వ్యాఘ్రము, దుష్టతి మై చనియెం దాచి శాచిము క్తి. 729
- సీ. అంతట సమవర్తి యరుడెంచి చంకకు, ప్రియత్న మై స్వహాపంబులతో
చండ నీసత్యంబునకు సంలశించితె, గోదె తక ననింబు గోరుకోరుము
నావును నంద యాచందంబున వారి, వదవయోదామనులనిం బ్రాచి నేచి
స్వామి యీకాననభూమి యత్స్యత్రమ, పూర్వతీర్థం బయి నాలుగుగాః
- గీ. యీసరస్వతి నాపేర నెనుగుగాకి, సత్యలోకంబునకు సరస్వతి గాః
నరుగుదునుగాక నే నని యభిలషించ, చల్లె యగు చని వర మెచ్చి యరిగె యముఃకు
- వ. అది మొదలుగి ఖిహారేషచంబు పూర్వతీర్థంబుగను సర్వవేద వివాహసత్వత్యను
వివాహంబు దొడంగె. 731
- అ. అచటనుండి దక్షిణాభిముఖంబుగా, చరిగి కొంతదూర మవలఁ దిరిగి
ప్రకటముగను నుండి బ్రహ్మసుతానది, తనకు దీబు తానె యచంగ వెలసె. 732
- గీ. అచట సాననంబు చేసిన నవట దాన, మాచరించిన ముట్టిన నాచటంబు
ద్రాచినను జూచినను గృతార్థతను జెందు, దశమార్తము నెన్న నాతరము గాదు.
- అ. అతివ యెను బురుషుఁ డైనను నవోచ్చట, మృతిని దెంచ నేచి యెట్లు లేచి
వడయరానిబ్రహ్మపదము నధిష్ఠించు, విస్మయంబు నొంద విబుధు లెల్ల. 734
- క. అవోచ్చటనుండి కదలి వి, యచ్చరసంఘంబు లెల్ల నభినందింపక
గ్రచ్చుట సరస్వతీనది, చొచ్చెను బడబాగ్నితోడ నుఖముగ జలధిన్. 735
- వ. మఱియును బుష్క-రారణ్యంబున సప్తరులయాశ్రమంబులును మనువులయాశ్రమంబు
లును బ్రహ్మరులయాశ్రమంబులునుం గలవు. 736

—: అ గ వ్య మా హా త్య కర వ మ :—

- గీ. అం దగ స్త్రమహర్షి మహాత్మ్య మించు, కంత వదియించెదను విను మవనినాధ
కృతయుగంబున మున్ను నిరిత సుపర్వ, డగుచు వృత్రుండు నా నొకయనురు డుండె.
- అ. అతండు కాలకేయు అనురాక్షసులతోడ, గూడుకొని మదాంధకుంజరంబు
పగిది లోకములను బాధింప దొడగిన, నది సహింపలేక యమరు లెల్ల. 738
- అ. బ్రహ్మకడకుఁ బోయి ప్రణమిల్లి నమ్రు లై, నిలువఁబడంగ వారి నలువ గాంచి
యమరులార విదిత మయ్యె మీవచ్చిన, కార్య మెల్ల వలదు ధైర్య ముడుగ. 739
- సీ. కలండు దధీచి నాంగను నొక్క-తావసో, తమండు సరస్వతీతటమునందు
నతనినన్నిధికి మీ రరిగి శీఘ్రంబుగ, దేవకార్యంబును జెలియఁజేసి

- యతనిశల్యముఁ గొని యద్దాన వజ్రాయు, ధంబును జేయించి త్వష్టచేత
నది శక్రకున కొసంగుఁ డతఁడు వృత్రునిఁ గూల్చు, నాయాయుధంబుచే నని వచించె
- గీ. నంత నిర్జరు లెల్ల నాహ్లాద మొదవ, వానపునితోడఁ గూడి సత్వరమ యరిగి
త్రిదివమును బోలి యన్నదధీచిహాని, యాశ్రమమునకు నయవినయంబు లొలయ.
- క. అమ్మహానీయునిపదవ, ద్మమ్ములకు నమస్కరించి తమవచ్చినకా
ర్యమ్మును దెలుపుడు నాతఁడు, సమ్మదమున వదలె యోగశక్తిని ననువుల్. 741
- గీ. అమ్మునీశానుపృష్ఠాస్థి నమరవద్యు, లపుడు కై కొని త్వష్ట కయ్యది యొసంగ
దాన నాశిల్ప వజ్రాయుధంబుఁ జేసి, యమరపతి కిచ్చె దేవేంద్రుఁ డది ధరించి. 742
- చ. అరిగి సుపర్యసై న్యయుతుఁడై సమరసలిక్ష్మిన్ దొడంగె సం
గర మొనరింప దానవనికాయముతోడను నంత వచ్చి భీ
కరముగఁ గాలకేయులు వికావిక లై పఱవంగఁ గొట్టి ర
చ్చెరువుగ నాదితేయులను జన్నతనంబు ఘటిల్ల వజ్రకిన్. 743
- ఉ. అంతట వజ్ర చేయఁదగునయ్యది యేదియుఁ దోఁపమిన్ మదిన్
జింతిలు చుండ శౌరి గమనించి స్వతేజము నుంచె నామరు
త్వంతునిలోన నప్పుడు దివస్పతి ధైర్యబలంబు లేర్పడన్
వితగ శంఖినాదమును నించెను దిక్కులు షిక్కిటిల్లఁగన్.
- ఆ. అపుడు పాటిపోయినట్టిదివౌకను, లెల్లఁ దిరిగి వచ్చి తల్లడిల్ల
నసురగణము లెల్ల నాహవం బొనరింపఁ, దొడఁగి రమితశక్తి గడలుకొనఁగ. 745
- క. తిలకించి యపుడు నిర్జర, బలమును వృత్రాసురుండు బహురోషముతో
నిలయును నభమును దెనలును, జలియింపఁగ నార్చె నిర్విశంకుం డగుచున్. 746
- క. ఆరావము నిజహృదయవి, దారణ మొనరింప వజ్ర తలఁకుచు నాదే
వారిపయి వైచె నెట్టులా, ఘోరాశృతితోడ నున్నకులిశాయుధమున్. 747
- గీ. అమ్మహాయుధతీవ్రఘాతమ్మువలనఁ, గ్రక్కుచును నోట నెత్తురు రక్కసుండు
పడియె నిర్లతచేష్టుఁ డై పుడమిమీఁద, హరికరవిముక్త మైనమందరమువోలె. 748
- క. అంతట సురలు మహారులు, సంతోషముతోడ వృత్రసంహారపరా
క్రాంతిని నుతింపఁ దొడఁగిరి, చింతిల్లుచు దైత్యు లెల్లఁ జెదరపఱవఁగన్. 749
- సీ. అప్పుడు శేషించినట్టిదైత్యుల నెల్ల, బృందారకులు సంహరించుచుండఁ
గాలకేయులు తాళఁ జాలక తదాబ్ధ, కరిగి పాధోనిధియందుఁ జొచ్చి
కాపాడుకొని రాత్మకాయంబులను నంతఁ, బ్రధనవిక్రాంతిని బడసి సురలు
సుఖముగా నుండిరి సురలోకమున నాప్ర, కారంబునను గొంతకాల మరుగఁ
- గీ. గాలకేయులు స్వహినాశకాల మేగు, దెంచుటయు మ్రింగఁగా నెంచి త్రిభువనముల
నర వములలోను బవ లెల్ల నాఁగి యుండి, ప్రాణులను మ్రింగఁ దొడఁగిరి రాత్రులందు

- వ. వసిష్ఠాశ్రమంబున నెవ్వరినూఁజూచెనుబడిమందింబోధించుటను దృష్టి నాశ్రమంబున నూఁటుగురుతాపనులును భరద్వాజాదిమహానుగ్నాశ్రమంబులందుఁ జెక్కఁడుఁ బ్రహ్మచారులును వారిచే భక్షింపఁబడిరి. 751
- క. సప్తస్వాధ్యాయంబును, సప్తసమర్పణమును వేసప్తాష్టకమున్
సప్తాశ్రమధర్మంబును, సప్తవ్రతమును నయ్యె నలి 2౪ మెల్లన్ 752
- సీ. అప్పుడు నిరర్జును మహాభయస్త్రిస్తులై, పంకజాక్షులచరిరామమున కిరి
సాష్టాంగవందనం బాచరించి యున్నెడ, హాముల రక్షింప నమయ మిడియె
యుద్ధరించితివి ము న్నుదకళలో మునిఁచ, తమను మరాహరూపమును చాల్చి
సరసింహరూపంబు కిరియించి చీల్చి వై, చితివి హిరిణ్యకశిపురి బలిమి
- గీ. వామనాకారమును చాల్చి వచ్చి భుజికి, నడఁగి ద్రోక్షితి పాతాళ మంట బలిని
భువనసంరక్షణము చేయఁ బూచి నీవు, చెక్కినమహాకృతులు మాఁకిం దెప్పుఁ దరమె.
- గీ. హవ్యకవ్యంబు లెల్లను నాఁగిపోయె, లోక మంతయుఁ దెలిచి చీకాకిఁ జెందె
సీతనాచంబు లేకన్న నిలువ వింక, భువనములు రాక్షసులదాష్ట్యములను జేసె. 754
- క. అని విజ్ఞాపించుటయును, వనజాక్షుఁడూ విని తడియవాక్యంబుల ని
ట్లనియె సురలార మీరలు, వినిచినవిషయంబు నాకు విదిలం బయ్యెన్. 755
- ఆ. కాలకేయు లనెడిక్రివ్యాదు లంబుధి, నాశ్రయించి యెరుల కలవి గాక
సర్వనాశనంబు నలుపంగిఁ దొడంగిరి, వినుతు వారు చచ్చుచిహము వీనుఁడు. 756
- సీ. చని శీఘ్రముగ నగస్త్యునిసన్నిధికి మీరు, ప్రణాతి గావించి తత్పాదములకిం
బ్రాంధింపుఁ డబ్ధినిఁ ద్రావంగి గార్యభా, రము నెఱింగి యలఁచుఁ ద్రాపు చ్చి
నవల బయల్పడు నసురసంఘం జెల్ల, నపుడు మీరు వధింప నగును వారి
నింతకంటె నుపాయ మేదియు లే దని, యాడుంగ సురలు తదాష్ట వహసి
- గీ. యరిగి వేగ యగి స్త్రమహారి దరికి, నాచరించి ప్రణామ మత్యాదరమున
స్వామి బ్రహ్మాదులకును నీశక్తి నెఱుంగి, దరము గా దనఁ జెలియ నెవ్వరము మేము
- క. మదమత్తుఁ డైన నహంభుని, బదవిభ్రంతుని జేసి బ్రతికించితి వా
పదలోన నున్న జగమును, ద్వదీయమహిమంబు నెన్న వశమే మాకున్. 758
- క. తిమిరాక్రాంతము లగుచున్, సమస్తభవనములు బ్రుంగునమయంబున న
త్తమము నడఁచితివి భవ, త్సమర్థతను నుగడింపఁ దరమే మాకున్. 759
- క. భువనప్రతిబంధకముగఁ, బ్రవర్ధి లేడివింధ్యభూధరము నాపి జగ
త్రైవిలయమును మానిపితివి, స్తవ మెనరింపంగ నిన్ను సాధ్యమె మాకున్. 760
- గీ. దేవ దైత్యహతంబు లై పోవుచున్న, జగములను నుద్ధరింపంగ తీముఁడ వీవ
వనధిపానంబుఁ గావించి మనుపు మఖిల, విశ్వముల నని చేసిరి విన్నపంబు. 761
- క. అని చెప్పుటయును శంతను, తనయుు డి ట్లనియె మునివతంసమ పెరుగన్
బని యేమి గలిగె వింధ్యం, బున కది తుద కెట్లు లాఁగిపోయెనొ చెపుమా. 762

- వ. అని యడుచులు నాచనికె బులన్తుండ ట్లనియె. 763
- సీ. కనకాచలమునకు నినుడు ప్రదక్షిణం, బొనరించు చుండంగ నొక్కనాడు
కనుగొని వింధ్య మి ట్లనియెను మార్తండ, నాకుఁ గూడఁ బ్రదక్షిణంబు నీవు
కావింపవలయును నావును సూర్యుఁ డి, ట్లనియెను విధి దాట నవునె నాకు
నాత్మేచ్ఛచేతఁ జేయంగ నేమి నైన, నస్వతంత్రుండ న న్నడుగ నేల
- గీ. యనుడు వింధ్యంబు క్రోధాంధ మగుచుఁ బెరుగఁ, దొడఁగె నాదిత్యుఁ డేఁగెడిత్రోవ గట్ట
నంత నింద్రాదిదేవత లరుగుడెంచి, వేడ విధ్యంబు తనపట్టు విడువ దయ్యె. 764
- గీ. అప్పుడు చరాచరములు లయంబు నొందు, మర్దశ తటస్థ మగుటయు దుఃఖపడుచు
నమరు లెల్ల నగ స్తమహర్షి కడకుఁ, జని నివేదించి రావార్త సత్వరముగ. 765
- సీ. తద్వార్త నాలించి తత్తణుంబ యగస్త్రుఁ, డరుడెంచి వింధ్యభూధరముకడకు
వింధ్యశైలంబ నే విచ్చేయునందాక, నాఁగి యుండు మటంచు నాజ్ఞచేసి
పోయి దక్షిణదేశమున కందె నివసించె, నంత వింధ్యాచలం బాఁగిపోయె
దిరిగినేటికి నేగుడేరఁ డయ్యెను మునీ, శ్వరుడు వింధ్యంబును బెరుగ దయ్యె
- గీ. నని వచించుటయును భీష్ము డబ్బరంబుఁ, జెంది యావలిగాధను జెప్పు మనుచు
నడుగ నంతఁ బులస్త్రుఁ డి ట్లనియె భూప, మనవిచేయంగ సుర లట్లు విని మహర్షి.
- గీ. అమరు లెల్లరుఁ దనవెంట నరుగుడేరఁ, బరిణయంబున కేఁగిడికరణి నేఁగి
యాచమించె బయోధితోయంబు నెల్ల, నొక్కపరి నందఱును జూడ నక్కజముగ.
- సీ. అంతట వాసవాద్యమరు లెల్లరుఁ దత్ప్ర, భావంబు వేనోళ్లఁ బ్రస్తుతించి
యుదధిలోపల డాఁగి యుండినకాలకే, యాసురులకు సమరాంగణమున
విగతాసువులఁ జేయ మిగిలినరాక్షసుల్, త్రస్తులై చనిరి పాతాళమునకు
విశ్వ మెల్లను దైత్యవిరహితం బగుటను, ధర్మకార్యములకుఁ దావు దొరకె
- గీ. నంత నమరు లగస్త్రునిచెంత కరిగి, తిరిగి పూరింప జలధి నరింప నతఁడు
త్రాగినపయోధిజలము సర్వంబు జ్ఞో, మయ్యె యత్నాంతరము చేయుఁడని వచించె.
- సీ. అప్పుడు భీతులై యమరు లెల్లరు వేగ, కమలాసనునిసమీపమున కరిగి
జరిగినవిషయంబు సర్వంబు వినిపించి, గతి యేమి యింక నంచుఁ గళవళింప
నజఁ డిట్లు అనియె మీ రరుగుడు సురలార, లోకంబులకు దీన లోటు లేదు
కాలక్రమంబునఁ గడలిలోన భగీర, ధానీత యగుగంగ తాన చేరు
- గీ. దానిచేఁ బూర్ణ మయి సముద్రంబు పూర్వ, మట్ల విలసిల్లు నని చెప్ప నజనియాజ్ఞ
గై కొని సుపర్వ లెల్లరు నాకమునకుఁ, జనిరి సంతోషమున మనస్తాప ముడిగి.
- క. అనిమిషు లేగుటయు నగ, స్త్రునినన్నిధి కేగుడెంచి తోయజభవుఁ డి
ట్లనియెను మహాత్ము నీచే, సినకార్యంబునకు సంతసించితి మిగులన్. 770.
- గీ. ఇచ్చెద వరంబు కోరుకొ మ్మేదియేని, యనుడుఁ గుంభోద్భవుం డిట్లు అనియె దేవ
మామృతశ్రవ మృతశ్రవంబులందుఁ, బ్రవర్తమై యుండునట్లు వరంబు నిమ్ము.

- క. అనువును నట్టుతె యయ్యెను, నని వరము నొసంగి, భారత యంత్రమును
బును జెందె నేమి చెప్పును, గినులకుఁ గాంచుటయె నల మున్నెత్తముమున్. 772
- సీ. మజియుఁ బుష్ప-రత్నమాహాత్యమును జెప్ప, నాదేశేషఁ కై నలవి యగునె
యుత్తరముఖముగా నుంచుగఁగాఁచి, లోన న్నాచముఁ జేసి చేసి యనట
నశ్వమేధము చేసినట్టిఫల బొంది, చెందు నష్టములు కెందుపదము
నచట విప్రున కిచ్చుచట్టియశోదకం, ఒత్తయం బయి చారు నుగమును
- గీ. స్థానములలోన నుత్తమస్థాన మవయ, తీర్థములలోన పుత్తమతీర్థ మవయ
పదము పెట్టినమాలరెనె పాపులకును, నఖిలకామంబులను దీర్చుచట్టి దగులు. 773
- వ. అందున షష్టలయఁ-శ్రమంబులును విశ్వామి ర్నిసంపత్తప్రకర్షకరై భ్యబృహస్పతిశ్చన
కశ్యపభృగు దుర్వానోజముదగ్నిమార్కంజేయగాలవ భాగచభరిద్యావయవ క్రితికిండ్వామే
ధాతిధినారదహర్షతిథౌమ్యతానందజామదగ్నికృష్ణద్వైపాయనాదిమహామునలయా
శ్రమంబులునుం గలవు. 774
- గీ. ధైర్యము తపంబు సత్యంబు దయయు తమయు, నియమనిష్ఠయు నిర్దియనిగ్రహమును
నారవంబును దాల్చి దేహముల నచట, సంపదించుచు నుండు నాశ్చర్యముగను. 775
- క. లేరు సృశంసులు పిశునులు, లే రజతేంద్రియులు లేరు లేరు కృతఘ్నుల్
లేరు ఖలుల్ నాస్తికులును, లేరు దురాచారకరులు లే రవోచ్చటన్. 776
- గీ. లేదు రోగంబు మృత్యువు లేదు జరయు, లేదు ట్టుత్తప్థులును లేవు లేదు గ్లాని
లే దమాంకృతి మమతయు లేదు లేదు, కర్మ-శత్ర్వంబు లేదు మూలతము చచట. 777
- సీ. పరకాంతలను దల్లిపగిదిఁ జూచెడివారు, పరధనంబున కానపడనివారు
బాధితు లయ్యును బాధ పెట్టనివారు, నిత్యాగ్ని హోత్రముల్ నెరపువారు
మానావమానసమత్వంబు గలవారు, నిజధర్మములయంద నిలుచువారు
సత్యమార్గమునుండి సంపదించనివారు, పరమార్థదృష్టితోఁ బరగువారు
- గీ. భ్యాసయోగపరాయణు లై నవారు, జ్ఞానవై రాగ్యసంసిద్ధు లై నవారు
నిత్యునై మి త్తికక్రియానిరతు లగుచు, రాజులుచు నుండు రావుష్మ-రంబునందు. 778
- గీ. అట్లు లుండంగ నొకసమయంబునందు, దైవికముగ ననావృష్టి దాపరించె
దాన నన్నంబు లేదయ్యె ధరణిలోన, నపుడు ట్టుద్బాధ కవ్వారు లాఁగలేక. 779
- గీ. మరణ మొందినయట్టికమారు నొకనిఁ, దీసికొని వచ్చి పనులంబు చేసి దాని
నారగింపంగ నుండినయవసరమును, దద్దరాజుని యేతెంచి దైవికముగ. 780

—: మున్సి ప్రభువం వాదకభవము, —

- క. కనుగొని వారలయుద్యమ, మును జింతాకాంతచిత్తమున నిల్లనియెన్
మునులార భవాద్యక్షు లీ, పని చేయంగ వగున భూమిపాలకు డుండన్. .781

- గీ. ఎంతకాటక మైనను నేమి మీకు, నిచ్చువాడను నే నుండఁ బుచ్చుకొనుడు
వలసినపదార్థ మెల్ల విపుల కనింద్య, మైనజీవనము ప్రతిగ్రహంబు కాదె. 782
- సీ. అనవుడు మాను లి ట్లని రీత యాలకిం, పుము దశసూనానముండు చక్రి
దశచక్రితుల్యంబు ధ్వజము దశధ్వజ, సమ వేశ్య తదశసముండు నృపుడు
కాన రాజప్రతిగ్రహము బ్రాహ్మణునకు, బలనహేతువు దానఁ బనికిరాదు
సంతోష మయ్యె నీనద్బుద్ధి కీతరుల, కెవరికై నను నీయు మేగు మింక
- గీ. ననుడు ప్రీడావసలముఖుఁ డగుచు తేఁడు, చని నియోజ్యులచేత నమ్మునులకొఱకు
భర్మగర్భంబు లగునుదుంబరఫలంబు, లవట నచటను జల్లించె నద్భుతముగ. 783
- గీ. ఆఫలంబులు చూచి యాహ్లాద మొదవ, నమ్మునీంద్రులు భగవంతుఁ డన్న మొసఁగె
నేటి కని కై కొనంగ వానిని గ్రహింప, గూడ దని యత్రి వదియించె గురువు లగుట.
- క. కనకము ప్రతిగ్రహించిన, శునకంబై పుట్టు భువిని ట్లోఁగీసురుఁ డం
చును నత్రి మరల నన ని, ట్లనియె వసిష్ఠుండు విశిషితాననుఁ డగుచున్.
- సీ. ద్రవ్యంబు నార్జింపఁ దగదు ధర్మమునకై, ధనసంచయముకంటెఁ దపమె మేలు
సంచయత్యాగికి సమకూర వాపదల్, సౌఖ్యంబు లేదు సంచయమువలన
ద్విజున కెంతెంత ప్రతిగ్రహం బుడుగునో, యంతంత కలుగుఁ దేజోభివృద్ధి
త్రాసులో రాజ్యనిర్ధనతలఁ దూచిన, రాజ్యంబుకంటె నిర్ధనత హెచ్చు
- గీ. ననుడుఁ గళ్యపమాని యి ట్లనియె నర్థ, సంచయము విపున కనరసంచయంబ
దాన మోహంబు సమకూరు దానివలన, బ్రహ్మతేజంబు చెడు దానఁ బలన మొదవు.
- గీ. ధర్మ మొనరింప నర్థాశ్చ దగులువడుట, కంటె నిచ్చ యొనర్పక యుంటె మేలు
కిర్దమముఁ ద్రొక్కి-కాళ్లులు కడుగుకొనుట, కంటెఁ ద్రొక్కక యుండుటె ఘనత గాదె.
- గీ. అరసంచయసాధితం బయ్యె నేని, ధర్మము త్తయిష్ణు వగుఁ బరార్థంబు చేయఁ
బడెడిత్యాగంబు మోక్షసంపాదకంబు, కానఁ గూడదు మన కర్థకాంతీతంబు. 788
- సీ. అనుడు భరద్వాజముని యిట్లు లనియె జీ, ర్ణి యునాతనికి జీర్ణి యుఁ బండ్లు
జీర్ణి యుఁ గేశముల్ జీర్ణి యచినను నెన్ని, జీర్ణి య దొకయాశ చివర కేని
సంసారసూత్ర మాశాసూచిచే నుప, నీయమానం బయి నెగడు చుండు
రురుమృగశృంగంబుకరణి నాయాశ వ, ర్ణిలు విత్తంబు వర్ణిలుకొలది
- గీ. నట్టియాశకు వశము గానట్టివాడె, యశము స్వర్గంబు మోక్షంబు నందువాడు
దానికి నధీనుఁ డగువాడు తగులువడిన, వాడె యులిలోన నుపరాధవంతుఁ డట్లు.
- గీ. అనుడు గౌతముఁ డి ట్లనియెను లభించు, సంతటను సంపదలు తుష్టిమంతునకును
బాదరక్షాసమాన్వితపాదుఁ డైన, యతనికి ధర్మి యెల్లఁ జర్మావృతంబు. 790
- క. సంతోషామృతతృప్త, స్వాంతలకుం గలుగుసుఖము సమకూరునె య
శ్రాంతమును నిట్లు ల్బలు, గంతు లిడుచుఁ దిరుగుద్రవిణకామార్తులకున్. 791

- క. సంతోషమె ఒహంసౌఖ్య ము, సంతోషమె యథిక మగువిహించుము గానన్
సంతోషులను గావలయును, సంతతము సుఖార్థి యైచడనుం జెం జేరిన్. 792
- సీ. అనుచు విశ్వామిత్రమునివల్లభుడు స్నేహ, మినుమడించినదృష్టి నెట్లు లెనియె
గామంబు పూర్ణంబు గాంగ కొందు మఱొక్క, కామంబు బోలుల మార్తంబునుం బోలె
గామం ఒడంగడు కామోపభోగంబు, చను ఘృతంబున వహ్ని నెడు శాంతి
క్షీతి నెల్ల సనుభవించెడిజేడు తుల్యాశ్రమ, కాంచనుం జనుయోగికిరే సుఖయె
- గీ. మోహమునగామములగోరుమూఁడుఁజెన్నఁ, జేనియునుజెందఁచినుఁఫంబున్దేరముంబు
చెట్టునీడను నాశ్రయించినకింజ, లంబునకు నెప్పు జేసి నౌఁఫంబు గెలవె. 793
- సీ. అనుటయు జమదగ్నిమునివర్చుం డిట్లు, నప్రతిగ్రహము సర్వాధికంబు
క్షిముఁ డయ్యును బ్రతిగ్రహము చేయంగఁ బ్రతిగ్ర, హింసనివాడె సర్వేశ్వరుడు
నావుదు విని యరుంఁగితి యిట్లు లనియె లే, దాశాసనుం బగునామయంబు
దానిచే నశయించు మాంసంబు ప్రాణంబు, తన్నాననము నౌఖ్యదాయకంబు
- గీ. నాఁగ నిల్లనియెను పంథ నాకు భయము, సంభవించెడి ధృష్టాశ్చింతి యనిన
బలము గలిగినజగదీశ్వరులును దాని, థాక కాంగంగలేక చీకాకు వదులు. 794
- గీ. అనుటయును బశుసఖుఁ డిట్లు లనియె నాత్మ, హితముఁ గోరెడివానికి నెప్పుడుఁగూడ
ధర్మదృష్టి గ లట్టివిద్వాంసు లాచ, రించుకార్యంబులనె చూచెడింప నొప్పు. 795
- గీ. అనుటయును హేమగర్భము లై సఫలము, లన్నియును బాటవైచి మహర్షు లెల్ల
నచట నుండక మఱియొకయడవి కేగి, కూరుచుండిరి యెకిచోట డిగుధతు లగుచు.
- గీ. అపుడు మునివేషమును దాల్చి యమరభర్త, ధర్మజ్ఞానచే వారిచికిఁ జేరి
సలుపుచున్నాడు నతి శునస్సఖుఁ డటంచు, వందనము చేసి తత్తేమవార్త నడిగె.

—: తి త్కృత వ క త వ మ :—

- సీ. అంతట వా రిట్లు లనిరి తపోధన, యేమి చెప్పుదుము మాజ్ఞేయవార్త
శక్తిగదాఖండచక్రతోమరశరా, హతుఁ డైనవాఁ డొందునట్టిబాధ
శ్వాసకాంక్షయజ్వరముఖవ్యాధిని, పీడితుం డగువాఁడు చెందుబాధ
యస్మత్తుభాబాధ కణమూత్ర మేనియు, నర్హముల్ గావు సామ్యమును జెంద
- గీ. తుత్పతిగ్రస్తు లగువారు శోభ గనరు, కుండలాంగదముకుటాచిమండనముల
వినరు వీనుల గన్నుల గనరు మూరు, కొనరు ప్రాణంబున గ్రహించుకొనరు మదిని.
- క. తనుగత మగునాడుల నె, ల్లను జతరాసలము శోషిలంగఁ జేయు తుఁధా
ర్థునకు ధర్మత్రీగతజల, మును శోషిల జేయునట్లు పూచకరంబుల్. 799
- గీ. ఏదో పూర్వంబు దక్షిణ మేదో యేదో, పశ్చిమోత్తరదిశ లభోభాగ మేదో
యూర్ధ్వ మేదియె తుఁధ గొని యున్నవాడు, తెలియఁ జాలఁడు బుధికి దీప్తి లేదు.

- క. ఎనయును తుభయం దాంధ్యం, బును మూక త్వము జడత్వమును బాధిర్యం
బును మర్యాదాహైన్యం, బును లజ్జావిరహితత్వమును భీరుతయున్. 801
- క. విడుచును దల్లిని దండ్రిని, విడుచు సతీసుతుల విడుచు విడుచు దుహితలన్
విడుచును భ్రాతల హితులను, విడుచు తుఘాన్వితుఁడు నిర్వివేకం డగుచున్. 802
- క. పూజింపఁడు దేవతలను, బూజింపం డతిధివర్గమును గురుజనమున్
బూజింపఁడు పితరులనుం, బూజింపఁడు తుఘాతుఁ డెట్టిబుధుఁ డై యున్నన్. 803

—: అ న్న దా న మా హా త్మ్య క థ న ము :—

- సీ. కాన నన్నముకంటె ఘన మైనవస్తువు, లే దిప్పుడు లభింపఁబోదు పిదప
నన్నమూలము జగం బంతయును బ్రతిష్ఠి, తం బయ్యె లోక మన్నంబునంద
యఖిలజంతువులును నన్నంబునం బుట్టు, నభివృద్ధి నందెడి నన్నముననె
యన్నదానము చేయనట్టివానికి నక్ష, యం బై నసంతృప్తి యీమతిల్లు
- గీ. తపము ధ్యానంబు యోగంబు జపము ఋతము
స్వర్గమును మోక్షమును నన్నసాధ్యములు గఁ
గానఁబడుచుంట నేపుణ్యకార్య మేని
యన్నదానంబునకు సాటి యనఁగ రాదు. 804
- ఆ. సప్తసంతతులును సర్వదానములును, సకలయజ్ఞములును సకలవిధులు
నన్నదానహోడశాంశంబునకు నైన, సామ్య మొందు ననుచుఁ జనదు చెప్ప. 805
- క. జలగోభూమ్యన్నములను, దులలోపల నుంచి సురలు దూఁపఁగ గురువై
యలరారె నన్న మెంతయుఁ, బలుకఁగ సాధ్యంబె తత్ప్రభావము మాకున్. 806
- క. అన్నమునఁ బుట్టుఁ దేజం, బన్నంబున వృద్ధి నొందు నదె కాక బలం
బన్నమునఁ గలుగుఁ బ్రాణం, బన్నంబున నిలుచు సర్వ మన్నమున నగున్. 807
- వ. పాండరీకాశ్వమేధహోడశికాగ్నిష్టామత్రిరాత్రరాజసూయసోత్రామణివాజపేయాది
యోగంబు లన్నియును నన్నంబునం బ్రవర్తతంబు లయ్యె. 808
- గీ. అన్నదానంబు గావించునట్టివాఁడు, సకలపర్వతవననదీనహిత మైన
యవనిచక్రంబు నెల్ల దానార్హుఁ డైన, బ్రాహ్మణునకు నొసంగినఫలముఁ జెందు. 809
- గీ. బ్రహ్మహత్యాదిసర్వపాపములు గూడ, నన్నదానంబు గావించునట్టివాని
దరికి రాలేక వడఁకుచుఁ బరువు లెత్తు, మాంత్రికునిఁ గన్న భూతసంహతులు వోలే.
- గీ. ఆడలి గట్టిప్రాణుల కన్న మొనఁగు, నట్టివారలు పుణ్యాత్ము లందుఁగూడ
బ్రాహ్మణులకు నొసంగువారల మహత్త్వ, మింతయంత యటంబు మే మెన్న లేము.
- గీ. సర్వశీర్షఫలంబును సర్వయజ్ఞ, ఫలము సర్వసురార్చనాఫలము సర్వ
పుణ్యశీర్షఫలంబును బొందు నన్న, దాన మొక్కటి కావించె నేని జనుడు. 812

- ఆ. అనుదినము యుధితు లై నవాటిల నన్ను, మానమును నొనర్చు మానవులను
బ్రహ్మభూతుల డగుచు బ్రహ్మలోకమున, బ్రహ్మతోడ నుండి బ్రహ్మ మొదల.
- గీ. అన్నదానమహాత్మ్య మేకాచిత్తం, డగుచు శ్రాద్ధములందు బ్రహ్మములనెను
వినుచునెడఁ బితృత్వ ప్తి గావించెచ్చి, వాడె యగు బ్రహ్మకల్పములనెను నాను.
- క. అనవుడు శుశస్సుభుంధి, జ్ఞసియెను మహాసియలొక ముగ జనించెన్
వినగను బ్రహ్మజగత్కము, ఎరిసింపుయ నాకఁ డిట్టికేరెను పాటిన్. 815

— దమ మాహాత్మ్య కవచము —

- ఆ. అరుదు నిట్లు లనిది యస్త్రోపాయ తెల్ల, వినుము ముననోద్యా ప్తలఁగు
దమము ముఖ్య మైకధర్మము దాచెన్, బ్రహ్మచరము నొందు బ్రహ్మబుడఁ.
- క. దమమున బాపము తెల్లని, నమియించును బ్రహ్మపిత్తును జేరువనన్
దమమున బ్రహ్మజును, డి, ర్మము లేయెను గావు నమఁచుములు జగత్క. 817
- క. విజకర్మధర్మపరులును, నిజభార్యారతులు నియమవిహ్వస్థులున్
విజతేంద్రియవర్గులు నగు, సుజనుల కెందున్న ముక్తి నులభము చెడక. 818
- క. ఎచ్చట దాంతుం డుంచునొ, యచోట టగు గాననమె గృహం బైనను దా
నెచ్చట నదాంతుం డుంచునొ, యచోట టగు గృహమె విడిచి మైనను ననఘా. 819
- క. శీలసమన్వితఁ డాదవ, శాలి జ్ఞేంద్రియఁడు నెచ్చెనుతోపియు నై
క్రాలెడివానికి వన మన, నేల గృహం బనగ నేల యెల్లయు నమమ. 820
- క. అనసూయయు గురుపూజన, ము నకార్యమమును హర్షము నపారమ్యం
బును భూతదయాపితునత, లును క్రద్ధయుఁ గూడి భాసిలుచు దమ మనగిన్. 821
- గీ. పొందలేడు మహాశంకులును రథంబు, తోడ దురగంబుతోడ సింధులముతోడ
వోయిమయానంబుతో దమయుక్త మైన, యాత్మతోడ సుఖంబు గా నుండున్లు. 822
- క. దమవిరహితునకు మోక్షము, సమకూరదు వేదశాస్త్రుచతురు డైనన్
సముచితలోకవిజ్ఞా, నము గలవా డైన లోకనాయకుఁ డైనన్. 823
- క. దాంతుండు సుఖముగ నిద్రా, క్రాంతం డగు మేలుకొను సుఖంబుగ నైరం
బింతయును లేక యుండుట, సంతతియును సర్వభూతసంతతులందున్. 824
- క. అవమతఁ డైనను దాంతుం, డవమతిని దలంప కాత్మీయందు సుఖము గా
నివసించి యుండు నతినికి, నవమతి చేసినదురాత్ముఁ డటమటఁ జెందున్. 825
- క. సమసుఖదుఃఖుం డగుచున్, దమయుతుం డనమానమందుఁ దపియింపక మా
నమునందు సంలేనింపక, శమమును వహియించు సర్వసమయములందున్. 826
- క. దమ మొకఁడు లేక యూడిన, సమస్తవేదములు నకలశాస్త్రములును న్ని
నము సంధ్యయుఁ గులమును జ, స్మమును నిర్ధములు చూచె డ్మదేవునకున్. 827

- క. యోగంబును సాఖ్యంబును, ద్యాగమును పడంగయెరుము లగువేదములున్
యాగములును దమరహితుని, బాగుపఱుపఁ జాల నెన్నిభంగుల నై నన్. 828
- సీ. అమృతంబువలె బుధుం డవమానము గ్రహించు, విడుచు సమ్మానంబు విషమువోలె
సమ్మానమునఁ దపఃక్షయ మవమానంబు, వలనఁ దపోవృద్ధి గలుగుకలనఁ
బూజితం డై నవిప్రుండు క్షీణావస్థ, గొని దుగ్ధ యైనట్టిగోవువోలె
మరలఁ బ్రవృద్ధి హోమజపాదులను జెందు, దృఢజలాదులచేత ధేను వట్లు
- గీ. దూషకసమానుఁ డై నమిత్రుండు లేడు, తననుకృత మిచ్చి పరునిపాతకముఁ గొనుట
దాని నెఱిగియె దమయుక్తు డై నవాడు, నింద సేయఁడు మరల నిందించువాని. 829
- క. అనపేక్షయుఁ గౌశీనం, బును దరుమూలమును భైత్యమును నేకత్వం
బును బ్రహ్మచర్యనిష్ఠయు, నొనగూరుచు బ్రాహ్మణునకు నూర్ధ్వపదంబున్. 830
- గీ. అస్వయము శీలమున దేహ మన్నమునను, సత్యమున నాగ్రహంబును సఖునిచేతఁ
బ్రాణములును ధరింపఁగాఁబడును గానఁ, దెలిసికొని బ్రాహ్మణుండు వర్తింపపలయు.
- క. వనములయం దుందురు ముని, జను లనియెడిగొప్పతనము సమకుఱఁ గామం
బును గ్రోధంబును నిర్జిం, చినవారల కేల వివినసీమల నుండన్. 832
- క. ఊమ గలిగినవారల న, ఊము లని యెన్నుదురుగాక జడమతు లజ్ఞా
నమునను బ్రజ్ఞాధనులకు, ఊమవంటిబలంబు లేదు చర్చింపంగన్. 833
- క. క్రోధమునఁ జేయుహోమము, క్రోధంబునఁ జేయుజపము క్రోధవిరచితా
రాధనము నిష్ఫలంబులు, సాధకునకు భిన్న భాండనలీలమువోలెన్. 834
- క. ఏతద్దమమాహాత్మ్యముఁ, బ్రాతఃకాలమున లేచి బ్రాహ్మణులకు సం
ప్రీతిని వినిచెడివిప్రుండు, పైతామహ మైనదివ్యపదముం జెందున్. 835
- క. అనవుడు శునస్సఖుం డి, ట్లనియెను మహనీయులార యరుడెండు ఊధా
ర్తిని బాపెడిశుద్ధాన్తుం, బును జూపెద నొకతటాకమున మీ కెల్లన్. 836
- గీ. అనుటయును వార లెల్ల ఊధార్తి కాఁగఁ, జాలనికతంబునను శునస్సఖునివెంటఁ
జని యొకవనంబుఁ జేరి యచ్చటను నొక్క, హ్రాదముఁ గని సంతసించుచు నందుఁ జొచ్చి.
- గీ. ఆరగింపంగ శుద్ధాన్తు మగుటఁజేసి, దానిలోనిమృతాశసంతతిని గోసి
తత్తటంబున నుంచి సత్వరమ క్రుంకి, తజ్జలంబునఁ దోడనె దరికి వచ్చి. 838

—: ఐ ష ణ శ వ థం ఐ ణ చే యు ట :—

- క. కని యడట మృతాశంబులు, కనఁబడమిఁ గలంగి యెవఁడు గై కొనియెనొ యం
చును నశోన్మయము శంకా, జనితామద్దు లగుచున్న సమయమునందున్. 839
- సీ. కాత్మాధ్యయనండు లేచి కని వారి నెల్ల ని, ట్లనియెను దక్షిణహస్త మెత్తి
విసహార్త యైనశాపిష్ఠుండు మేదిసి, శ్వరునియెద్దను నేవ. సలుపుగాక

కూటసాక్షిత్వంబు గొనుగాక సాధులు, చేసి భర్తలను జేయుగాక
కన్య నొసగునుగాక శుభము గొనె, ప్రదుకునుగాక నాటికనుకొడ

ఆ. నన్మల మాడుగాక యగుగాక న్యాయము, నను లోక చోరు పానుగా
యారగించుగాక రామమానవముల, నను నాలకించి యలచిమాలు. 840

నీ. ఆవల వసిష్ఠు డి ట్లనియె బెనుబుల, యపహర మొనరించెట్టివాడు
వృషలిని బొందెడి ప్రచుకభవుడు, చెందెడిలోకముల్ చెందుగాక
యొకబావిగలయూర నుండెనుగాక య, నొన్మనాప్రకృతింబు ననుగాక
పడయునుగాక స్వక్షుంబును బిలుచు, మిత్రమై ఘనము రొందించుగాక

ఆ. యనుడు నవల నిట్లు లనియె భరద్వాజ, మాని హృదయమునాగి డై నవాడు
కొట్టుగాక మరల గొట్టెనవానిని, విట్టుగాక తిరుగి త్రిప్పవాని. 841

గీ. గర్వము నమ్మనచేతను గాంచుగాక, రసము లమ్మునుగాక క్రౌర్యము వహించు
గాక పై శున్యమును దాల్చుగాక యనుచు, నావలను గొతముం డిట్లు లనియె భూప.

నీ. పాకభేదము చేయుగాక యతిధ్యంబు, నకు వచ్చిచ్చివాడిని దను
శూద్రాన్నమును భుజించుచుగాక విప్రుడై, విష్ణున్న మొక్కడై మ్రొంగుగాక
పేర్కొనుగాక యొచ్చి దానంబును, నన్యకాంతారకుం డగునుగాక
యనుడు విశ్వామిత్ర ముని యిట్లు లనియె బి, సాపహళము చేసినట్టివాడు

గీ. తెలువలకు బాదదాను డై తిరుగుగాక, పాలుపడుగాక చేయంగ బాలకముల
సాధువుల కవమానంబు నలుపుగాక, పరులపై నపవాదముల్ పలుకుగాక. 842

నీ. అనవుడు జమదగ్ని మునివల్ల భం డిట్లు, లనియెను బిసహర్త యొనవాడు
బ్రతుకుగాక సతంబు బరపాకమును దన, యాద త్తజీవనుం డగునుగాక
మాతను బిత నవమానించుగాక గో, విక్రయంబునను జీవించుగాక
యనుడు బరాళరముని యిట్లు లనియె బి, సాపహళము చేసినట్టివాడు

గీ. పుట్టునపు డెల్ల గ్రోధి యె పుట్టుగాక, యన్యునకు బరిచారకుం డగునుగాక
యఖిలధర్మక్రియాహీనుం డగునుగాక, యనవుడు శునస్సఖుం డిట్లు లనియె దుదకు.

గీ. అపహృతమృణాళకాండం డై నట్టివాడు, నత్యమును బలుకుగాక యజ్ఞములు చేయు
గాక వేదంబులు పఠించుగాక యతిధి, బంధు వగుగాక సద్గతి బడయుగాక. 843

నీ. అనవుడు మాను లి ట్లనిరి శునస్సఖు, త్వత్కృతం బగుశపథమునజేసి
స్వప్న మయ్యెను నీవ నలిపి నట్టులు బిస, చౌర్యంబు న క్లేల నలుపవలసె
నావుడు నన్య శునస్సఖుం డిడు డై, నిలువంగబడి మహనీయులార
శక్రండు నేను యన్యున్ముఖంబున ధర్మ ములను నాలింపంగ బుద్ధి వొడమి

గీ. దాచితి మృణాళములను గ్రోధంబు వలదు, మీయలోభవ్రతంబున మీకు గలిగె
నక్షయము లై నలోకంబు లరుగుడెందు, నాకమున కేగుదము విమానంబు నెక్కి. 844

- గీ. అనవుడు మహర్షి లెల్ల నాహ్లాద మొంది, యచోటు మధ్యమపుష్కరం బనియు సందుఁ జేసె నేని త్రిరాత్రోపవాస మెన్వఁ, డైన బ్రహ్మపదం బొందు ననియుఁ బలికి. 847
- గీ. అధివసించి విమానమునందుఁ బాళ, శాసనునితోడఁ బుష్పవర్షంబు గురియు చుండఁ దివిసుండి దుందుభు లుప్పురమున, మ్రోగఁగు చుండంగ సురపురంబునకుఁ జనిరి.
- గీ, ఈమహామునిచరితంబు నెవ్వఁ డేని, వినిచినను బతియించిన వినిన సర్వ పాపనిర్మూలఁ డైన బ్రహ్మపదము నొందు, ననుడు శాంతనవుం డిట్లు లనియె మరల.
- క. అనఘాత్మ జ్యేష్ఠపుష్కర, మునఁ గలమహిమంబు మధ్యపుష్కరమహిమం బును వింటిని వచియింపుము, కనిష్ఠపుష్కరకథాప్రకారం బింకఁ. 850
- సీ. అనుడుఁ బులస్త్యుఁ డి ట్లనియె మహిపాల, మును రథంతరికల్పమునను నుండెఁ బుష్పవాహనుఁ డనుభూమిశ్వరుఁ డొకండు, తేజరిల్లుచు రవి తేజమునను నతనిపూర్వసపర్య కజుఁడు సంతోషించి, కామగన్వర్తపుష్కరము నిచ్చె దాని నధిష్ఠించి మానవాధీశుండు, తిరిగి నానాద్వీపదేశములను
- గీ. దుదకు నొకచోట నిలువ నయ్యదియె యయ్యె, బుష్కరద్వీపము కనిష్ఠపుష్కరంబు నాఁగ నదియె యసామాన్యనామ మొంది, తీర్థములలోనఁ బ్రఖ్యాతతీర్థ మయ్యె. 851
- క. పరమేష్ఠిదత్త మగుపు, పుష్కర మగుటను నది బహుప్రకాశముతోడఁ బరగుచు ద్వీపంబులలో, వరివృతను గాంచె నెల్లవారును బాగడఁ. 852
- ఆ. వచ్చెఁ గీర్తి పుష్పవాహనునకు దాని, వలన సుప్రశస్తి గలిగె నతని లలన యైనయట్టిలావణ్యవతికిని, వారిపుణ్య మెన్న వశము గాదు. 853
- గీ. అట్లు లుండంగ నొక్కనాఁ డతనికడకు, నరుగుదేరఁ బ్రచేతసుఁ డనుమహారి యతని కొనరింపఁ దగినపాద్యాదివిధుల, నెల్లఁ గావించి యాప్రభుం డిట్లు లనియె. 854

—: పుష్పవాహనపూర్వజన్మపుత్తాంతకథనము :—

- గీ. స్వామి యీజన్మమున నేను సలిపినట్టి, పుణ్య మేమియుఁ గనరాదు పూర్వ మేమి చేసితిని యిట్టివిభవంబు చేకుటంగ, నెఱుంగఁ జెప్పుము నా ముని యిట్లు లనియె.
- సీ. భూవర కంటి నీపూర్వజన్మస్థితి, వినుము చెప్పెద నీకు విశదముగను మును లుబకుండ వై జనియించి యిల నీవు, పడఁతితోఁ దిరుగుచు నడవలందుఁ జేయుచు భూరిదుష్కృతములు కాలంబు, గడపి వృద్ధుడ వయి కల్లకడకు నొకదినంబున నాఁకలికి నోర్వఁ జాలక, పశుపక్షులను జంపుబలము లేమి
- గీ. నతిపాపాహాయ్యమున నొకప్రాదమునందుఁ, గలసరోజములను గోసి కట్ట గట్టి విక్రయింపంగ వాని నీవెలదితోడఁ, దిరిగితివి వై దిశం బనుపురము నెల్ల, 855
- క. కొనఁ డయ్యె నెవ్వఁడును నా, వనజంబుల నంతలో దివాకరుండు మునిం గెఱు బల్బిమాంబునిధి నపు, డొనరింపఁగఁ దగ్గ దేమియును లే కునికీ, 856

- సీ. పరియ్యయరు పై నూర్పును నానెనై, నానెనై నానెనై నానెనై
నానెనై గొంతప్రొద్దెనెనై ముని, నానెనై నానెనై నానెనై
నది వెని నేపు చెయ్యన లేచి లేద్దానై, దోయనను లేచి లేచి చూచి
మొలకై ముడిలను న్నముననుండి లోచన, గోచరు పునర్వర్తనమునను
గీ. సర్పము చేసితివి భక్తి యామతిల్ల, నమ్ముటకు దెచ్చిచెప్పివచ్చుము, దెచ్చి
నపుడు సంతోష యై చక్కవనిచేత్త, కొదెని చలించిచి లెజ్జలనుచు. 858
- సీ. గురువున కిచ్చించి పరికరసంయుతం, జై నతయ్యను లవచెందును
నచ్చితం జై నస్వర్ణామృతప్రతిమను, ప్రతిపూర్తి గావించి కుచు చెనున
నేతెంచి నీ వున్నయెడకు లుట్టి సేకు, నేను కాకలెం జెప్ప ముచ్చుదా
చనవును నీ మిట్టి లంటికి లల్లి నా, కేమియు గోరిం చున లేదు
గీ. నీ వెవర్తవో యిప్పుడు సేయించెచ్చి, కట్టివ్రతి మేవో దా నీ కెచ్చి కులం
కలుగునో వచిపు మర్తత గలిగె నేని, వెనుక నా కివి వేరక చిట్లయె నామె. 859
- వ. నే ననంగవతి యనువేరం బరగు వారికాంచు. ఇయ్యది విభూతిద్వాదశీవ్రతులు.
దీనిని మాఘమాసంబున ద్వాదశీదిగుంబున నాచరింపం దగు. దీనికి ఫలం జై శ్రవ్య
ప్రాప్తియును ముక్తియును. 860
- క. అని చెప్పటయును నీ వా, దిన మంతయు నుచవసించితివి దై త్యాదిక
మనమున ధ్యానము సేయుచు, నొక గూడెను జాన నిట్టియున్నతి నీకుకా. 861
- గీ. ఇయ్యది కవిషపుష్కరం బిందు స్నాన, దానజపహోమతర్కధ్యానములను
సాధకుడు చెడవచ్చు సాధ్య మైన, బ్రహ్మపదమును మ్రటిలోను బాధి వేద్ర. 862
- వ. ఇచ్చోట ద్వాదశవిభూతిద్వాదశీవ్రతులు గావించినవారలు జన్మరాహిత్యముం
బడయుదురు. 863
- గీ. కాంచనంబు కవిషపుష్కరమునందు, భూప్రదోయు మధ్యమపుష్కరమున
జ్యేష్ఠపుష్కరమున గోవు నీయవలయు, దక్షిణగ బ్రాహ్మణున కది యక్షయంబు. 864
- ఆ. ప్రథమపుష్కరంబు బ్రహ్మదై వతము ద్వి, తీయపుష్కరంబు దితిజవై రి
దై వతంబు రుద్రదై వతంబు తృతీయ, పుష్కరంబు మూడం బుణ్యదముల. 865
- వ. అని చెప్పి యంతర్ధానంబు నొందుటయు బుష్పవాహనుండు ద్వాదశవిభూతిద్వాదశీ
వ్రతులు సాంగంబు గా నెఱవేర్చి యనుతఫలంబుం బడసె. 866
- క. ఈకథ చదివిన వినినను, నాకల్పము బ్రహ్మలోకమందు వసించు
జేకూరు ననుచు బూర్వము, నాకు దృఢంబుగ వచించె నాతలడ్డి చూపా. 867
- వ. మఱియును మహేశ్వరుండు లోకానుగ్రహకాంక్షచే నాకుం జెప్పినష్టివ్రతమాహా
త్మ్యంబు నీకు వచించెదను. వినుము.

—: షష్ఠీ వ్రత మాహాత్మ్య కథనము :—

న క్తభోక్తయై హేమచక్రంబును హేమత్రిశూలంబును గోవును నూతనవసనంబులును బ్రాహ్మణున కొసంగె నేని సకలపాతకంబులును భస్మీభూతంబు లగు నీయది దేవ వ్రతంబు. ఏకభక్తంబు గావించి వృషభయుక్తం బగుధేనువును యధేచ్ఛంబు గా విడిచి తిలమయం బగుధేనువును బ్రాహ్మణున కర్పించె నేని సకలపాపశోకినివారణం బగు నీయది రుద్రవ్రతంబు. సంవత్సరపూర్తి యగువఱకును నక్తభోజి యై పిదప శర్కరాపాత్రస్థితం బగుహేమనీలోత్పలంబు వృషభంబుతోడ బ్రాహ్మణున కిచ్చె నేని వై కుంఠంబు చేకూరు నియ్యది నీలవ్రతంబు. ఆషాఢాదిమాసచతుష్టయంబును నభ్యంగవరితంబు గా నుండి పిదప బ్రాహ్మణులకు భోజనంబు పెట్టె నేని సర్వలోక ప్రీతియును విష్ణుపదప్రాప్తియునుం గలుగు నియ్యది ప్రీతివ్రతంబు. వసంతర్తువునందు దధిక్షీరఘృతేక్షువరితంబుగా భుజించుచుఁ బిమ్మట విప్రమిథునంబుం బూజించి గౌరీదేవీప్రీతికరంబుగా రసపాత్రంబులును నూతనవస్త్రంబులును సమర్పించె నేని గౌరీలోకవాసంబు ప్రాప్తించు నియ్యది గౌరీవ్రతంబు. పుష్యాదిత్రయోదశీయందు నక్తంబుఁ గావించి యిక్షువసనయుతంబు లగుదశాంగుళాశోకకాంచనంబులు ప్రద్యుమ్నప్రీతికరంబుగా బ్రాహ్మణున కొసంగె నేని కల్పవర్షంతంబు వై కుంఠ ధామంబునం దుండి పునరన్జంబు వడసినప్పుడు శోకరహితుం డగు నియ్యది కామవ్రతంబు. ఆషాఢాదిమాసచతుష్టయంబును మాంసాశనంబు వర్జించి కార్తిక పూర్ణిమయందు ఘృతగుడయుతం బగుహేమఘటంబును బ్రాహ్మణున కొసంగె నేని క్షైణ్యసప్రాప్తికలుగు నియ్యది శివవ్రతంబు. హేమంతర్తువునందుఁ బుష్పంబులు వర్జించి ఫాల్గునపూర్ణిమనాఁడు స్వర్ణపుష్పత్రయంబు శివకేళవప్రీతికరంబుగ సంధ్యాకాలం బునందు బ్రాహ్మణున కొసంగె నేని పరమపదంబు ప్రాప్తించు నియ్యది సౌమ్యవ్రతంబు. ఫాల్గునమాసాదిత్యతీయయందు లవణమును వర్జించి వ్రతసమాప్తయందు శయనమును సర్వోపస్కారసహితం బగుగృహంబును భవానీప్రీతికరంబుగ విప్రదంపతుల కిచ్చె నేని కల్పవర్షంతంబు గౌరీలోకవాసంబు చెందం గలుగు నియ్యది సౌభాగ్యవ్రతంబు. సంధ్యాకాలంబున మాంసంబు వహించుచు పమాంతంబునందు వస్త్రయ్యుగ్మంబును దిలఁగుంటాఘృతకుంభంబులును బ్రాహ్మణున కర్పించె నేని సారస్వతలోకవాసంబును విద్యాసౌందర్యప్రాప్తియునుం గలుగు నియ్యది సారస్వతవ్రతంబు. పంచమీదినంబున నువవసించి లక్ష్మీపూజ గావించుచు వత్సరాంతంబున గోవును స్వర్ణకమలంబును బ్రాహ్మణున కొసంగె నేని ప్రతిజన్మంబునందును సర్వసంపదలుం గలిగి యంతంబున వై కుంతవాసంబు నొందం గలుగు నియ్యది లక్ష్మీవ్రతంబు. హరిహరులముందు గోమధ్యపాతకంబు గావించి యచ్చట నబ్ధింతంబువఱకును బ్రతిదినంబును ధేనువును జలకళశంబును బ్రాహ్మణున కొసంగు చుండె నేని యయుతజన్మంబులు

రా జై మహీమండలంబు నేల పడవ ప్రస్తుతంబు కొను నియ్యది యాయత్స్యతంబు. అశ్వర్థభాగ్యుని గ్రామంబు గావించుచు నేకభక్తినిరూపుడు చురత్తురంబు గడపి వ్రతాంతంబున హిరణ్యం గావ్యవృత్తంబును ధేనుప్రయంబును నిర్వహించిరి కొనుగె నేని యశ్వమేధఫలంబును మహాకైత్తియనుం జేకూరు నియ్యది కీర్తితంబు. హరికిగాని హరునకుగాని ఘృతాభిషేకము కావించి పద్మాకారం బగుమంజులంబు చురుం బుష్పాక్షితలచే బూజించి పిమ్మట చప్టాగుళవదిమించు బగునుచక్కఁ యలంబును ధేనువును నామనేది యగుబ్రాహ్మణుల కొనుగె నేని కిషలోకప్రాప్తి కలుగు నియ్యది నామ వ్రతంబు. చమయం దేకభక్తంబు గావించి కిచ్చకలను భోజనసంస్కృతల జేసి వారలకు సువర్ణ కంఠమికవస్త్రంబులను గోవులను బ్రాహ్మణుల సువర్ణ సింహంబును కొనుగె నేని జన్మార్హదంబులవఱకును సుహృదులు గలిగి శత్రుహరచరణు లేక కెమ్మట గైలాస వాసంబు చెందం గలుగు నియ్యది నాకినుభవప్రదం బగువీరవ్రతంబు. మంచదరియందు బయోవ్రతంబు గావించి పిమ్మట శ్రాద్ధంబు చేసి పయస్వీను లగుమంచగోవులను వస్త్రములను జలకుంభంబులను నేగురుబ్రాహ్మణుల కొనుగె నేని కివృశతతారకం దై వై కుంతముం బడసి కల్పాంతంబున రాజరాజేంద్రుం డయి జన్మించు నియ్యది పితృవ్రతంబు. పై త్రాదిమాసవత్సవయంబును నయాచితంబుగా జలదాసంబు గావించి యంతంబున హిరణ్యంబును దిలపాత్రంబును బ్రాహ్మణుల కొనుగె నేని బ్రహ్మలోకముం బడసి కల్పాంతంబున సామ్రాజ్యాధిపతి యై జన్మించు నియ్యది సాచంద్రవ్రతంబు. విష్ణువ్రతకుగాని యీశ్వరవ్రతకుగాని వత్సరంబునఱకును బంచామృతాభిషేకంబు గావించి వత్సరాంతంబున బంచామృతయుక్తంబుగా ధేనువును కంఠంబును బ్రాహ్మణుల కొనుగె నేని కైలాసవాసముం జెంది కల్పాంతంబున మహీసాలుం దై జన్మించు నియ్యది ధృతివ్రతంబు. మాంసంబు వరించి భుజించుచు వత్సరాంతంబున గోవును సువర్ణమృగంబును బ్రాహ్మణుల కొనుగె నేని యశ్వమేధఫలంబుంజెంది దాన గల్పాంతంబునఱకును స్వర్గంబునం దుండి పిదప భూపతి యై పుట్టు నియ్యది యహింసావ్రతంబు. మాఘమాసంబున నుమకాలంబునందు సన్నినంబు గావించి విప్రదంపతులకు భోజన వస్త్రభూషణాదులచే సంతృప్తి గలిగించె నేనికల్పంబు నఱకును సూర్యలోకవాసముం జెందు నియ్యది సూర్యవ్రతంబు. అయనంబుమొదలుకొని యయనంబునఱకును బుష్పం బులును నాజ్యంబును నర్పించి తదంతంబున విప్రునకు ఘృతంబును బుష్పదామంబులును నర్పించె నేని కిషవదంబు నొందంగలుగు నియ్యది శీలవ్రతంబు. భగవంతునకు సుధ్యా కాలంబున దీపంబు వెలిగించుచు ఘృతతైలంబులు వర్జించి యంతంబున దీపపాత్రం బును సువర్ణ చక్రశరాలంబులను వస్త్రంబులను బ్రాహ్మణుల కిచ్చె నేని తేజస్వీయై రుద్ర లోకముం జెందంగలుగు నియ్యది దీప్తివ్రతంబు. అపాధాదిమాసవత్సవయంబును గంధానులేపనంబు వర్జించి యంతంబున బ్రాహ్మణునకు శుక్తిగంధాక్షతిశ్చేదవస్త్రంబు

లొసంగె నేని వారుణపదంబు నొందంగలుగు నియ్యది దృఢప్రతంబు. నై శాఖమాసం
 బునఁ బుష్పలవణంబులు వర్చించి పిదప విప్రునకు గోదానంబు చేసెనేని నల్పంబువఱకును
 విష్ణుపదంబునం దుండి పిమ్మట భూమిశ్వరుం డై జన్మించు నియ్యది శాంతివ్రతంబు.
 పలత్రయంబునకు న్యూనముగానినువర్ణంబుచే నిర్మితం బై నబ్రహ్మాండంబు తిలలశోడ
 విశ్వాత్మప్రీతికరంబుగా విప్రదంతలకుఁ బుణ్యదినంబున నొసంగె నేని యపునర్భవం
 బగుబ్రహ్మాత్వంబుఁ జెందంగలుగు నియ్యది నిర్వాణఫలప్రదం బగుబ్రహ్మవ్రతంబు.
 ఉభయముఁ యగుగోవును బ్రాహ్మణున కొసంగి యూదినంబునఁ బయ్యోవ్రతంబు
 నాచరించె నేని పరమపదంబు నొందంగలుగు నియ్యది సువ్రతంబు. దినత్రయంబు పయ్యో
 వ్రతంబుచే నుండి పలంబునకు న్యూనముగానినువర్ణంబుచే నిర్మింపబడినకల్పవృక్షం
 బును దండులప్రసవహితంబుగా బ్రాహ్మణున కొసంగె నేని బ్రహ్మధామంబు ప్రాప్తించు
 నియ్యది కల్పవృక్షవ్రతంబు. మాసోపవాసి యై సలక్షణం బగుధేనువును బ్రాహ్మణున
 కొసంగె నేని వైష్ణవపదంబు నొందంగలుగు నియ్యది భీమవ్రతంబు. వింశతి
 పలంబులకు న్యూనంబుగానినువర్ణంబుచే నిర్మితం బై నమహీవలయంబును బ్రాహ్మ
 ణున కొసంగి యూదిన మంతయుఁ బయ్యోవ్రతంబు నాచరించె నేని రుద్రలోకంబుఁ
 జెందంగలుగు నియ్యది సప్తకల్పశతానుగం బగుధనవ్రతంబు. మాఘమాసంబునం
 గాని యై త్రమాసంబునంగాని తృతీయాదినంబున బ్రాహ్మణునకు గుడధేనువు నొసంగి
 గుడవ్రతంబు డయ్యె నేని గౌరీలోకంబుం జెందంగలుగు నియ్యది పరమానందకారకం
 బగుమహావ్రతంబు. పక్షోపవాసి యై బ్రాహ్మణునకుఁ గఱిలాద్వయంబు నొసంగె
 నేని బ్రహ్మలోకంబు నొంది కల్పాంతంబున మహాప్రభు వై జన్మించు నియ్యది ప్రభా
 వ్రతంబు. ఒకయబ్దంబువఱకును నేకభక్తాశి యై పిదప బ్రాహ్మణునకు సభక్త్యజలకుంభంబు
 లొసంగె నేనిశివలోకవాసంబు చేకూరు నియ్యది ప్రాప్తివ్రతంబు. అష్టమీదినంబులందు
 నక్తాశి యగుచు వత్సరంబు గడపి వత్సరాంతంబున బ్రాహ్మణునకు గోదానంబు చేసె
 నేని పురందరపదంబు నొందంగలుగు నియ్యది సుగతివ్రతంబు. వత్సరాదినండి
 నాలుగుఋతువులును బ్రాహ్మణున కింధనంబు లొసంగి యంతంబున ఘృతధేను
 దానంబుఁ గావించె నేని పరబ్రహ్మప్రాప్తి చేకూరు నియ్యది సర్వపాపప్రణాశకం బగు
 వై శ్వానరవ్రతంబు. ఏకాదశియందు సక్తంబున ఫలాశి యై ద్వాదశినాడు సువర్ణ
 చక్రంబు బ్రాహ్మణున కొసంగె నేని విష్ణుధామంబు నొంది కల్పాంతంబున రాజ్యాధి
 పతి యై జన్మించు నియ్యది స్వర్ణవ్రతంబు. సక్తంబునఁ బాయసాశి యై మఱు
 నాడు బ్రాహ్మణునకు గోయుగంబు నొసంగె నేని లక్ష్మీలోకవాసంబు వడయు నియ్యది
 దేవీవ్రతంబు. సప్తమినాడు సక్తభోక్త యై మఱునాడు బ్రాహ్మణునకుఁ బయస్వినీ
 యగుగోవు నొసంగె నేని సూర్యలోకవాసంబు లభించు నియ్యది భానువ్రతంబు.
 చతుర్థినాడు సక్తభోక్త యగుచు నబ్దాంతంబున బ్రాహ్మణునకు సువర్ణ వారణంబు

నొసంగె నేని శివలోకవాసభాగ్యము నశయం గలగు నియ్యది వై నాయు నతము. చాతుర్భాగ్యమునందు ఇలవా లెట్లు నిర్మించి కాత్రికిమానమున బ్రాహ్మణునకు స్వర్ణఫలములును ధేనువును కొనంగ నేని యాచార్యలోకవాసము జేదంగలుగు నియ్యది శాస్త్రతంత్రము. ద్వాదశద్వాదము యవనమున మన బ్రాహ్మణునకు గోవర్ణ వస్త్రము లప్పించె నేని విష్ణులోకము విశయం గలగు నియ్యది స్వర్ణతంత్రము. కాత్రికి యందు వృషోత్సర్గము గావించి నక్షత్రమును నోవించి మఱునాడు బ్రాహ్మణునకు భోజనము కొనంగ నేని కైలాసము కొనంగలగు నియ్యది వృష వ్రతము. కృత్త్యమున నాచరించి బ్రాహ్మణునకు గోదాము చేసి గోమము నెట్టి నేని యాశ్వరథామమున నుండంగలగు నియ్యది ద్రావిడశాస్త్రమున చతుర్దశయందు నక్రాకి యై మఱునాడు బ్రాహ్మణునకు గోయమును కొనంగ నేని నక్షత్రమును జేదంగలుగు నియ్యది త్రైయంబునవలయు. ఉత్తరాత్రోపవాసము గావించి పివవ బ్రాహ్మణునకు ఘృతకంఠము నొసంగె నేని బ్రహ్మలోకవాసము వ్రాక్షిందు నియ్యది వగవ్రతము. కాశీక్షేత్రమునందు జయస్విని యగు ధేనువును బ్రాహ్మణున కొనంగ నేని శక్రలోకీవ్రాప్తి యగు నియ్యది మిత్రవ్రతము. తృతీయయం దిష్టిషష్ఠ్యముగాని యాహారంబుం గొని మఱునాడు బ్రాహ్మణునకు గోదానంబు గావించె నేని తైవ సాసంబు నొందంగలుగు నియ్యది మహాచంద్రవ్రతం ఒగువవ్రతము. ఉపవాసంబు గావించి మఱునాడు పలద్వయంబునకు న్యూనముగానెవ్వలంబుచే నిర్మితం బైన యశ్వయుగాన్వితరథంబును బ్రాహ్మణున కప్పించె నేని దిమమున గల్పకతంబు నివసించి పివవ రాజరా జై జన్మించు నియ్యది యశ్వవ్రతము. ఉపవాసంబు గావించి మఱు నాడు పలద్వయంబునకు న్యూనముగానిసువర్ణంబుచే నిర్మితం బైన కడియుగిసంయుత రథంబు బ్రాహ్మణున కొనంగ నేని కల్పసహస్రంబు సర్విలోకంబున నినసంపదంబుగు నియ్యది కడివ్రతము. ముఖవాసంబును వడించి యుతంబున బ్రాహ్మణునకు గోదా నంబు గావించె నేని యత్యధివత్యంబు నొందంగలుగు నియ్యది సుముఖవ్రతంబు. రాత్రి యెల్ల జలవాసంబు గావించి ప్రభాతంబున బ్రాహ్మణునకు గోదానంబు సలిపె నేని వరుణలోకవాసంబు చేకూరు నియ్యది వారుణవ్రతంబు. చాంద్రాయణంబు గావించి బ్రాహ్మణునకు సువర్ణ చంద్రుని నొసంగె నేని చంద్రలోకనివాసంబు లభించు నియ్యది చంద్రవ్రతంబు. తృతీయాదిపంచమ శివాలయంబునందు బద్ధంబలి యై నిలిచి మఱునాడు బ్రాహ్మణునకు ధేనువు నొసంగె నేని శివలోకంబు ప్రాప్తించు నియ్యది భవానీవ్రతంబు. మాఘమాసంబున నార్ద్రావసనం దై యుండి నప్తమనాడు విశ్రు నకు గోదానంబు గావించె నేని స్వర్గంబునందు గల్పవృక్షం మండి కల్పాంతంబున మహాప్రభుం దై జన్మించు నియ్యది తాపవ్రతంబు. త్రిరాత్రోపవాసంబు గావించి సాల్వనియందు బ్రాహ్మణునకు గృహంబు కొనంగ నేని యాచిత్యలోకంబు నొందం

గలుగు నియ్యది ధామవ్రతంబు. ఉపవాసంబు గావించి త్రిసంధ్యంబును విప్రదంపతులకుఁ బూజ చేసి గోదానంబు నొనర్చె నేని మోక్షసామ్రాజ్యంబు వశయం గలుగు నియ్యది మోక్షవ్రతంబు. సితద్వితీయాదివసంబున సనస్త్రులవణకాంస్యపాత్రంబును డక్షిణానహితంబుగ బ్రాహ్మణున కర్పించి పిదప గోదానంబు గావించె నేని శివ మందిరంబున వసించి కల్పాంతంబున భూమిపతి యై జన్మించు నియ్యది సోమవ్రతంబు. ప్రతిపత్తులయం దేశభక్తాశి యై సమాంతంబున బ్రాహ్మణునకు సువర్ణపద్మంబు లొసంగె నేని నై శ్వానరపదంబు చేకూరు నియ్యది యగ్నివ్రతంబు. దశమియం దేశభక్తాశి యై మఱునాడు బ్రాహ్మణునకు దశధేనువులను దీపంబును సువర్ణంబును నొసంగె నేని బ్రహ్మాండాభివతి యగు నియ్యది విశ్వవ్రతంబు. బ్రాహ్మణునకుఁ గన్యాదానంబుఁ గావించువాఁడును విప్రకన్యాపరిణయంబు చేయించువాఁడును నేకవింశతి కులోపేతు లై బ్రహ్మలోకంబున నివసెంతరు. కావునఁ బుష్కరతీరంబునందును గార్తిక మాసంబునందును గన్యాదానపరిణయంబులు గావింపబడె నేని యక్షయలోకప్రాప్తి ఘటిల్లు నియ్యది కన్యాదానవ్రతంబు. తిలకిష్టమయం బగుగజంబును రత్న హారంబులచే నలంకరించి జలమధ్యస్థితుం డై బ్రాహ్మణున కొసంగె నేని పారిందరలోకనివాసంబు చేకూరు నియ్యది గజదానవ్రతంబు.

868

క. ఈవష్టివ్రతచరిత మ, శేషంబును వినిన భక్తిచేతను బ్రభు వై
ప్రేమకతను వహించుచు దు, రామాంబుభదేవతాపరంపర కెల్లె.

869

వ. అని చెప్పుటయు భీష్ముండు మఱికొన్ని మహితంబు లగువ్రతంబులం జెప్పు మని
ప్రార్థింప నాతనికిఁ బులస్త్యుం డిట్లనియె.

870

—: శ్ర వణ ద్వాద శీ వ్ర త మా హా త్మ్య ము .—

- సీ. దాశేరకం బనుదేశంబునకు బళ్ళి, మంబుగా నొకయరణ్యంబు గలదు
తన్మధ్యమున మరుస్థానంబు గల దొండ, దై వికంబుగ నొకతరుణమందు
సార్థవిభ్రష్టుం డై యర్జుం డొక్కఁడు తత్ప్ర, దేశంబునం జొచ్చి దిమ్మదిరిగి
కానంగరామి మార్గము తుత్తిపాసలు, బాధించు చుండంగ బాధపడుచు
- గీ. విడిచి ప్రాణాశ యెల్లెల్లా నడచు చుండ, నప్పు డొకప్రేత యందలమందుఁ గూరు
చుండి ప్రేతలు మోయుచు నుండఁ జనుచు, నతని గని డిగ్గి దిగ్గున నందలంబు. 871
- సీ. శీఘ్రంబుగను వానిచెంతకుఁ జని మ్రొక్కి, తత్ప్రదంబులకుఁ దద్వారముననె
యతనిదుఃఖం బెల్ల నాలించి స్వామి నీ, కాతిధ్య మిత్తు నే సంతపఱకుఁ
గూర్చుండు మీశమీక్షోణీరుహముక్రింద, నని చెప్పుగను వైశ్ణవ డట్ల చేసె
సంతట నాప్రేత యాచెట్టుపై నెక్కి, కూర్చుండి యచ్చట గొంతసేపు
- గీ. సరిగ మధ్యాహ్న మగుడు నాసమయమునకు, సలిదధోన్యోదనశరావములను బట్టి
కొని దిగి ద్రుమంబునుండి గ్రక్కునను వచ్చి, యర్జునకొసంగె నాతిధ్య మాదరమున.

- క. కళంబుగెనె మాయనామ, నను పలమును నూడునును బోయినయనుచున్
జనుదేర ముల లోపక, విని యన్నముఁ ద్రావె జలము పెట్టి పుట్లక. 875
- గీ. అప్పు డందలమును మోలినట్టిదేత, లన్నియును పనుదేరం బును చాలి
కన్నిటికి దృష్టి గలుగుంగ నన్న మొనఁగి, దుంపమునఁ జేరి తినియె కేహన్న మెల్ల.
- సీ. అది యంతయును నది యర్చు దాన్పువృంతులు, కొంచె రైతను బాచి రెనాముహుండ్లు
యీమహాబలిలోన నేయన్నతోయము, లేవేళమున లభించె నీరు
వదియింపు వనఁ జేర వాని కిట్లకు మున్ను, పరియించి కైకృత్యమునఁ జేసి
వాణిజ్య మొనరించి పనువు సునాదించి, యభివృద్ధి గలిగె మైన నెందు
- గీ. వ్యయ మొనర్చుకె యెట్టికార్యమున కేని, భూమిలోఁ బాతి పెట్టి యెన్నెను దానిఁ
జూచికోనుచును పడవండు సుదలిబోలె. లోకగర్వంబులు ను వర్తించును చుండ.
- వ. అప్పు డొకబ్రాహ్మణుండు నాకు మిత్రుఁడగుటకేసి యెక్కిభాద్రపదిమాసమున
శ్రవణద్వాదశీయోగముం దాలినితోడిం గూడి నేను చంద్రుఁడ యున్నద్రాగా
నదికిని దపనపుత్ర యగులాక్షణికిని సంగమంబు గలవోట కీర్తీష్ణునలింబున న్నానంబు
గావించి విత్తసంరక్షిత్వార్థంబు మత్స్యోద్యోగంబుచే ద్రక్షిరంబున శ్రవణద్వాదశీవ్రతంబు
గావించి యుపవాసంబుతోడ నాబ్రాహ్మణునకు దక్షోన్యననంబుమత్స్యతోయములంబు
లగుభాజనంబులును వస్త్రవస్త్రోపాహారంబులును విష్ణుకుంజస్థానమును దానం
బునంగి గృహంబున కేతెంచి కొంతకాలంబునకుఁ గాలగర్వముం దెంచి మల్లోభ
ఫలంబుగాఁ జేర నై టిగాని మద్దానపురంబు నా కిమహాకార్యమందుఁ బ్రతిపదం
బును మధ్యాహ్నసమయంబునకుఁ బార్వత్యంబుగా దక్షోన్యదనసాసేయకరావంబుల
నొనంగు చుండె. దానంజేసి బ్రహ్మస్వాపహరిపరదారిలొన్నస్వాపద్రోహంబిమహా
పాతకంబులచేఁ బ్రేతదేహంబులతోడ నుదయించినవి రెల్లరును న న్నాశ్రయించి
మద్దత్తాన్నపానీయసంతృప్తు లై విహరించు చుండిరి. 876
- సీ. ఏను నీకొనఁగినయాయాతిభేయంబు, వలన నాకు విముక్తి గలిగె నేఁడు
పోవుచుంటిని స్వర్గమునకు నే నేగిన, పిదప నన్నము లేక ప్రేత లెల్ల
నల్లాడుదురు దాన నుల్లంబునను నాకుఁ, బరితాప ముదయించె బహువిధముల
నీవు కృతజ్ఞుఁడ వేని యీప్రేతయా, పులనామములను నీపాత్రమందుఁ
- గీ. గ్రమముగను వ్రాసికొని హిమగ్రావమునకు, నరుగు మట నొక్కనిధి నీకు చొరకు దానిఁ
గొని గయాత్మేత్రమునకు గ్రక్కనను నేగి, నలుపు మటఁ బ్రేతలను నెల్ల శ్రాద్ధములను.
- ఆ. అని వచించి ప్రేత తనువును విడనాడి, దివ్యదేహమునను దేజురిలుచు
నధివసించి దివ్యయానంబునను నేగె, నమరపురికి విస్మయంబు గలుగె. 878
- సీ. అంతట నూరవృద్ధుఁ డరిగి హిమాద్రికి, నచ్చట లభియించినట్టినిధిని
గైకొని శీఘ్రంబుగను గయాత్మేత్రంబు, నకు నేగి ప్రేతలనామములను

శ్రాద్ధంబు లొనరింప సక్రిమఁబుగ వార, లందఱు దివ్యదేహములతోడ
స్వస్థిఁబునందు దర్శన మిచ్చి యూరుజో, త్తమునకు స్వస్వవార్తలను దెలిపి
గీ. దీవన లొనర్చి యేగిరి త్రిదివమునకు, వైశ్వుఁ డంతట నేతెంచి స్వగృహమునకుఁ
జేయుచును శ్రవణద్వాదశీవ్రతంబుఁ, దుదకు శాశ్వతవై కుంతపదముఁ బెండ్. 879

— భీమద్వాదశీవ్రతమాహాత్మ్యము : —

- గీ. ఒకదినంబునఁ గృష్ణనియొద్ద కేగి, భీముఁ డచ్యుత నాకుఁ బ్రాప్తింప ముక్తి
యాన తిమ్ము వ్రతం బేది యైన ననుడుఁ, గృష్ణుఁ డాతని గినుఁగొని యిట్లు లనియె.
- వ. నీవు వృకోదరుండ వగుటంజేసి యుక్తదినంబులం దన్నిటను నుపవసంపం జాలవు. కాన
మాఘశుక్ల ద్వాదశీదినంబున నుషఃకాలంబున సన్నిసంబుఁ గావించి గృహపురోభాగం
బున మండపం బేర్పఱిచి యందు వేదీద్వయంబు నిర్మించి యొక్క-వేదికయం దగ్ని
కుండంబులును నొక్క-వేదికయందు మాధవప్రతిమను నేర్పఱిచి విష్ణుపురోభాగంబునఁ
ద్రయోదశజలకుంభంబులు స్థాపించి తజ్జలంబు విష్ణుసూక్తంబులచే నభిమంత్రించి
విష్ణుపూజయును విష్ణుమంత్రంబులచే హోమంబునుం గావించి తత్క-లశజలంబు
స్వశీరంబున విష్ణుసూక్తంబులచే బ్రోక్షించి కొని గురువును ద్వాదశబ్రాహ్మణు
లను యథావిధి నర్పించి యాదినం బెల్ల నుపవసించి మఱునాఁడు ద్రయోదశజల
కుంభంబులను ద్రయోదశగోవులను ద్రయోదశకాంస్యపాత్రంబులను ద్రయోదశ
సోపన-రశయ్యలను గురువునకును ద్వాదశ బ్రాహ్మణులకును నొసంగి బ్రాహ్మణ
సంతర్పణంబును బారణయును గావించి వ్రతసమాప్తి నొందింపవలయు. ఈ వరాహ
కల్పంబున నీవ్రతంబు నీ వాచరించిన నాతిధి భీమద్వాదశి యని త్వన్నామాంకితంబు
కాఁగలదు. ఏతద్వ్రతంబున సకలవిహితోపవాసఫలంబును సర్వపాపక్షయంబును నక్ష
యపదావాప్తియునుం జేకూరు. పూర్వకల్పంబులం దీతిధి కళ్యాణిని యనుపేరం బరగె.
- నీ. ఆభీరకన్య యైనట్టియూర్వశి యీవ్ర, తంబుచే నఫరస్తరుణి యయ్యె
సర్వకులోద్భవ యైనపౌలోమి యిం, ద్రవధూతి యయ్యె నీవ్రతముచేత
సతి యయ్యె నాకు నీవ్రతముచే దత్పరి, చారిక యెనట్టి సత్యభామ
యమరాధిపతి కహల్యాసంగజనితడు, మృత మెల్లఁ దొలఁగె నీవ్రతముచేత
- గీ. మఱియు నమరులు దానవుల్ మానవులును, నెంద టెందటో ధన్యు లై రీవ్రతంబు
సలుపుటనుజేసి మును దీనిఫలము నెన్న, నాదిశేషున కై నను నలవి గాదు. 882
- వ. అని చెప్పుటయు భీమసేనుండు యథావిధి నావ్రతంబు నాచరించి కృతకృత్యుం
డయ్యె. అది మొదలుకొని యాదినంబు భీమద్వాదశి యనుపేరం బరగె.

— విశ్వక ద్వాదశీవ్రతమాహాత్మ్యము : —

అశ్వయుజమానంబున దశమినాఁ డేకభక్తంబు గావించి యేకాదశినాఁడు నిరాహారం
డై మఱునాఁడు వ్రాతస్సాన్నిదాలు గావించి శ్రీపతి నర్పించి తత్పురోభాగంబు

దేవునిమాటలఁ బాగుచేతురై ముందులము గావించి యును సేవాధికారియై నిం
లక్ష్మీప్రతిభాకృతిని సూర్యప్రతిభాకృతిని బ్రతిష్ఠాపఁచుచును. 833

గీ. శోకము లక్షించునాకె మేళోకె వరద, యశువుగాక మేళోకె సుఖభవ్యుని
నిచ్చుగాక మేళోకె సమృద్ధు లెల్లఁ బొప్పునగిం జేయుగాక మేళోకె యశువు. 834

వ. ప్రార్థించి రాత్రి యామల్రయంబుదాచునదిను వేదవంశతులను శిష్యులంబును
గూర్చుండ బెట్టి పూజ గావించి మఱునాండు మృత్యువృత్తిలను కేసి నివస
దాను బంధుమిత్ర ముత్తోడం గూడి భుజింపవలయు. 835

కి. ఈవిధమునఁ బ్రతిమానము, గావించుచు వర్ణింపఁబడినవఁడఁ గా
వై విప్రదంపతుల కడఁ గావలె గుడఁగేయును క్షకాంశుశయ్యక. 836

వ. అపైని సువర్ణలక్ష్మీసూర్యప్రతిమలను వారల కొనంగి నక్షత్రాకాంక్షాలభాము
వస్త్రాదులచే సంతృప్తి గలిగింపవలయు నియ్యది మేళోకెద్వాదశీవ్రతింబు. మీ శోక
రాహిత్యంబును సకలార్థసిద్ధియును వేష్టపడంబును బ్రాప్తింపు. మిదివఱకు నార

—: వైతరణీద్వాదశీవ్రతమాహాత్మ్యము :—

దుండు మహేశ్వరునికిడి కరిగి వైతరణీద్వాదశీవ్రతవిధానంబు నెఱింగింపు మని
ప్రార్థింప నీశ్వరుం డమ్మహర్షి కిట్లచెయ్యె. 837

గీ. ద్వారవతిలోన మున్ను నే దాపనేంద్ర, వార్ధిలో న్నీన మొనరించి వచ్చు చుండ
ముద్గలమహర్షి నాకు సమ్ముఖము గాంగ, నేగుడెంచి ప్రణామించి యిట్లు అనియె.

వ. దేవా నే నాకస్మికంబుగా మూర్ఛితుండ నై నేలపైఁ బడి ప్రాణములు విడిచి
యమలోకమున కేగి నానాసర్వవ్యాఘ్రాదిక్రూరసర్వవివృత్తుం డై యాటవిక
జంతువృతం బగఁనంజనాద్రివోలె భయంకరంబుగాఁ గానంబడవృత్తాంతంబు జూచు
చుండ యముండు భటులం గాంచి కౌండిన్యగ్రామంబున భీమకాల్మజుం డగముద్గలుని
గొని రమ్మని పంప నామసామ్యంబుచే ముద్గలమహర్షిని మీరు కొని వచ్చితిరి.
తప్పు జరిగె. శీఘ్రముగా నిమ్మునిండునిం బంపుఁ డని యాజ్ఞాపించ భటులు యముని
జూచి స్వామీ మీరు చెప్పినముద్గలుండు మాకుఁ గనంబడఁ జాయె గారణం
బేమి యని యడుగ శమనుండు భటబారా వైతరణీద్వాదశీవ్రతంబు చేసినవారు
మీకుఁ గానంబడెడివారు కారు. కాన నాతండు తిద్వతకరుం డై యుండవచ్చు నని
చెప్పటయు వారలు దేవా యావ్రతం బెట్టిదో చెప్పు మని ప్రార్థింప యముం డి
ట్లనియె. మార్గశీరాదిసకలమాసంబులందును గృష్ణపక్షద్వాదశీదినంబులందు సువత్సర
పూర్తివఱకును వైతరణీద్వాదశీవ్రతంబు గావించవలయు. ద్వాదశీనాఁడువయంబున
మృత్తికాతీలసర్వావధిసానంబు గావించి దేవర్షివృత్తర్కంబు చేసి గృహంబునకు
వచ్చి పంచపల్లవపంచరత్నయంతంబును జలపూర్ణంబును సగుతామ్రవాత్రంబును మండ
పంబున స్థాపించి దానిపై సువర్ణమాధవప్రతిమను బ్రతిష్ఠాపించి తదగ్రభాగంబున

గోమయముచే మండలంబు రచించి దానియందు శుక్ల తండలంబులచేతను జలపిష్టములచేతను సావయవంబుగా రచింపబడినధర్మరాజప్రతిమను స్థాపించి యమునిముందు తామ్రవై తరణీనది నుంచి మొదట మాధవుని బూజించి యమధర్మరాజాంతకమృత్యువై వస్వతకాలసర్వభూతక్షయవృక్షోదరచిత్రచిత్రగుప్తసీలదగ్ధము లనుద్వాదశ నామంబులచే యముని నర్చించి వై తరణీనదీపూజ గావించి కపిలధేనువు నర్చించి యాదినం బెల్ల నుపపసించి మఱునాడు పారణ గావించుచు సంవత్సరాంతమున మండలసహితంబుగాఁ గపిలగోదానంబు గావింపవలయు. వై తరణీద్వాదశీవ్రతంబువలన సులభంబుగా వై తరణీనద్యుత్తరణంబును గావించి పుణ్యలోకములం జెందంగలుగు నని చెప్పుటయు నే నది యంతయును విని మరల నీలోకంబునకుఁ గదాజ్ఞ చే రాఁ గలిగితి నని చెప్పె ననుటయు నారదుండు తద్వ్రతమహిమంబున కచ్చెరు వొందుచుం జనియె.

889

—: సంవత్సర దీపవ్రతమా హాతమ్యము :—

- గీ. పూర్వము సరస్వతీతీరమున నెసంగె, నొక్కసిద్ధాశ్రమం బట నుండెఁ గపిలుఁ
డనెడిబ్రాహ్మణుఁ డొక్కరుం డతఁడు నిస్వయ, డగుట భై త్తంబుచే జీవమాత్ర గడపు.
- సీ. అట్లు జీవించుచు నతఁడు హేమంతాది, మాసప్రథమహరివాసరమున
స్వర్ణ పాత్రమున రాజతవర్తి యుంచి త, త్పాత్రంబు నిండ ఘృతంబుఁ బోసి
సంకల్ప మొనరించి సంవత్సరముదాక, దీక్షతోడ నఖండదీప మునుప
వెలిగించి దీపంబు సలుపఁ దొడంగె మ, హవిష్టుపూజ నత్యున్నతముగ
- గీ. నదిమొదలు గాఁగ రాత్రులయం దఖండ, దీపవర్తిని గొనఁగ నేతెంచుమూషి
కములఁ దద్ద్రవ్యాపృషదశకం బొకండు, జాగరూకంబుగా నుండి చంపఁ దొడఁగె.
- గీ. ఆవిధంబున దివసంబు లరుగు చుండ, నరుగుదెంచె బ్రబోధినియందు రేయి
దీపవర్తినిఁ గొనఁగ నేతెంచి యొక్క, యెలుక కదలుపఁ బ్రమిద మంగలకు వంగె.
- గీ. దానివలనను వర్తి ముందఱకు జాటి, ప్రజ్వలింపఁ దొడంగె మార్జా మపుడు
కాంచి యామూషికము నొకగంతు వై వ, దానిపై కది పఱచెఁ దద్వ్రతము గాక.
- వ. అంతటఁ గొంతకాలంబునకుఁ గపిలుండు విధివిధానంబున వ్రతపరిపూర్తి నొందించి తా
నర్చించిననువర్ణ జనార్దనప్రతిమను దీపపాత్రవర్తి సహితంబుగాఁ దామ్రపాత్రంబుపై
నుంచి ఘృతకుంభంబుతోడ బ్రాహ్మణున కర్పించి దేహావసానంబున దద్వ్రతఫలంబుగా
తాశ్వత్థవై కుంతధామముం జెందె.

894

- సీ. ఆవలఁ గొన్నినా శ్లఘగంగ నాఖుమా, రాలముల్ కాలధర్మమును జెంది
దివ్యవిమానం బధిష్ఠించి స్వర్గలో, కముఁ జేరి యచ్చటఁ గల్పకోటి
యగుదాళ నివసించి యనుభవించి సమస్త, భోగంబు లావల భువినఁ బుట్టి
పిల్లి మధర్మభూవల్లభుడొగ రూప, మందరి యనుపేర నుండురువును

గీ. కంపతిత్వంబు బెంది యుత్తమములై న, కాశ్యము లొకర్చుచును విహంగులై వెలయు
ననుభవించి యశేషశాస్త్రింబు లొక్క, కాత్తికమాసమునః "విష్ణు-రము" చేతి.

ప. అష్టమ్య రుక్మిణీబంధుం నాగంబు గానించి తత్తలసితుఁడై నాష్టమ్యజేవాలయంబున
 కరుగఁ బడ్డవాలయభిత్తియందుఁ బత్తిలిం బ్రననిజపూర్వజన్మపూర్వాలయము
 కానంబునులుయు సుధిర్ముండు దానిం గాంచి పూర్వజన్మస్మృతి యువయిన చోగో,
 సప్రకౌళం బొడంగె.

890

నీ. అది చూచి తద్వార్య యశుహాసముచి, హాసకారణమును నది నది నరః డాయమను జూచి యతివ యాక్షల్లిని, గాంధం బూర్వస్మృతి గిలికా నా నదే హాసకారణం బయ్యెడి చరచును, నది యేమొ వచియింపు మనియె నామె యంత సుధర్మం జి ట్టనియె నుచుచి నేను, ప్రాప్తస్మయండు మాధ్వాని యై

గీ. నష్టం తోకబ్రాహ్మణునికృపామయమః జేరే, జేయు చుండుచుజేరి మూసినవధులు
పాలితం బయ్యె విష్ణువీరంబు దాన, సమకలె నవంబు శిష్యభర్తయును నాకు. 897

సీ. అని వచించుటయును విని హాసమందడి, 'వ్రాణేశ్ విచుట శిఖామూలః
జేకూరః బ్రాహ్మసిన్ధుమిత్రాశ్చ నావుషు, నదీ యేమో వచియింపు మనియె నతఁడం
దానికి హాసమందడి యిట్లనియె నాధి, మును నేను మూసికొంటుండు నుండి
కా డికాదెమికాదనీదనమున, దిను నెందరినొని హరిదీపవరః

గీ. దీపపాత్రంబు కడలిండు దీపవర్తి, ప్రజ్వలిత మయ్యె సంతోషలనె సీవు
పెరి దుముకుటఁ జక్కఁక పాటిపోయి, బిలములో దూఁతెని ఢిటివలన నేడు. 898

వ. తద్విష్ణుదీప్తప్రబోధలబ్ధపుణ్యంబువలన నీతోడ నానావిధస్వర్గభోగంబులు ఒకటి నేడు
జగన్మోహనాకారంబుతోడ ధాత్రీతలంబున జన్మించి నీకుఁ బట్టమహిమ్న నైతి. 899

గీ. అని వచించుటయు సుధర్మ డమితహర్ష, మొదవ జనుడెంచి యింటికి నుడతొడ
నబడిపవ్రతంబును నాడరించి, చనియె హరిసన్నిధికి సేతనహితముగను. 900

క. క్షీతి నీవత్సరదేవ, వ్రతకథఁ జెప్పినను వినిన వారికి నేత్ర
దృశ్యతియు మహావ్యర్థంబును, జ్యోతివర్ణిత మైననుగతియును బ్రాప్తించుకొ. 901

—: రోహిణీ చంద్ర కయనవ్రత మాహాత్మ్యము .—

వ. బ్రాహ్మసత్వత్రయుక్తపూర్ణి మాసోమవారంబునాఁడు పవనమంది హరివిధుల కభేదంబు నెంచి చంద్రనామంబులచే లక్ష్మీనారాయణపూజ సంవత్సరదీక్షతోఁ గావించు దగు. శ్రావణమాసంబు మొదలుకొని ద్వాదశమాసంబులు యథాక్రమంబుగఁ గడంబ నీలోత్పలకేతజ్ఞాతిసరోజశతపత్రామ్లానపుష్పసింధువా రమల్లి కాశుక్ల పుష్పకరవీరచంపక పుష్పంబులు పూజావిహితంబులు. సంవత్సరపూర్తి యైనొమ్మట ప్రతంతమందుఁ జతురంగుళపరిమితసువర్ణ రోహిణీప్రతిమయును పడంగుళపరిమితసువర్ణ చంద్రప్రతిమ యును క్షీరకుంభంబునం దుంచి యీకుంభంబు సోపన్మరం బగుశయ్యపై నుంచి

యీశయ్యయును సాలంకారం బగుశుక్ల గోవును లక్ష్మీనారాయణప్రీతికరంబుగా వీప్ర దంపతుల కర్పింపవలయు నియ్యది రోహిణీచంద్రశయనవ్రతంబు. దీని నాచరించిన నిహమున నఖిలభోగంబుల ననుభవించి తుదకుఁ జంద్రలోకంబున శాశ్వతంబుగా నుఖంపంగలుగు. 902

క. ఏతద్వ్రతవృత్తాంతము, జేతోమోదంబు గదురఁ జెప్పిన వినినక
శ్రోతలకును వక్తలకును, బాతకశాంతియును విష్ణుపదమును గలుగుక. 903

— ర స క ల్యాణి నీ వ్ర త మా హా త్యు ము :—

వ. మాఘశుక్ల తృతీయాదినంబునఁ బ్రాతఃకాలంబున సుగంధోదకముతోడను దిలోదకము తోడను సన్నానంబు గావించి యిత్తురసగంధోదకంబులచే గౌరి నభిషేకించి కుంకు మంబుచేఁ బూజించి నై వేద్య మొసంగి పిదప విప్రదంపతులకు సభక్ష్యవారికలశంబు లును శుక్ల వస్త్రంబులును సువర్ణ కమలంబులును నర్పించి మృష్టాన్నంబుచే సంతృప్తి గొలుపవలయు. ఈవిధంబునఁ బ్రతిమాసంబును శుక్ల తృతీయాదివసంబున దేవీపూజ గావింపవలయు. మాఘమాసంబున లవణంబును ఫాల్గునమాసంబున గుడంబును జైత్రమాసంబున నిత్తువును వైశాఖమాసంబున మధువును జ్యేష్ఠమాసంబునఁ బానీయంబును, నాషాఢమాసంబున జీరకమును శ్రావణమాసంబున క్షీరంబును భాద్ర పదమాసంబున దధియును నాశ్వయుజమాసంబున ఘృతంబును, గార్తికమాసంబున మాక్షికంబును మార్గశీర్షమాసంబున ధాన్యకంబును శౌషమాసంబున శర్కరయును భోజ్యంబులు గావు. మాఘాదిక్రమంబునఁ గుముద మాధవి గౌరి రంభ భద్ర జయ శివ లలిత కమలయనంగ మంగళ రతిలాలస యనుదేవతలకుఁ బ్రీతికరంబుగాఁదత్త న్నానవరిత పదార్థంబులను లడ్డుకాదిభక్ష్యపూరితకలశంబునం దుంచి సంధ్యాకాలంబునందుఁ బ్రతి మాసాంతంబునను బ్రాహ్మణున కర్పింపవలయు. ప్రతిమాసంబును బంచగవ్యప్రాశ నంబుఁ గావింపం దగు. శక్తి యున్నచో నుపవాసంబును లేనిచో న క్తమును గావింప వలయు. సంవత్సరాంతమున మాఘమాసంబునందు శర్కరాకరకంబుపై స్వకీయాం గుప్థమాత్రంబును సాక్షసూత్రక మండులుపును బంచరత్న సమన్వితమును జతుర్భు జంబును నగుకాంచనగౌరీప్రతిమ నుంచి దానితోడ గోమిధునంబును భవానీప్రీతి కరంబుగా బ్రాహ్మణున కర్పింపవలయు నియ్యది రసకల్యాణినివ్రతంబు. దీనిం గావించు స్త్రీపురుషులు సర్వపాపవిముక్తు లై గౌరీలోకంబున శాశ్వతంబుగా నివసింతురు.

—: న దీ త్రి రా త్ర వ్ర త మా హా త్యు ము :—

అషాఢమాసంబున నది తోయప్రవాహపూర్ణ మైనప్పుడు నదీత్రిరాత్రవ్రత మాచ రింపం దగు. త్రిరాత్రంబు లుపవసించి యశక్తు లైనచో నేకభక్తంబు గావించి నదీ కూలంబున నఖండదీపంబును వరుణుని జనార్దనుని స్థాపించి త్రిరాత్రమును నియ

మంబుతోడ సజీవరూపజనార్దనపూజ గావించి సప్తభాగ్యహారములు లగువంశ
వాత్రంబులం బూజింపవలయు. త్రోవారెంబును పన్నదీజలము న్నానవాచనానామల
యందు వినియోగింపం దగదు. కన్యామృతమధునజ్జితముల గా హవిష్యాన్నంబు భుజ
యింపం దగు. మాహాన్నంబును విభాషింపబడును శభోద్భయములు. ప్రాంతానంతరంబు
బ్రాహ్మణానంతర్యణంబు గావించవలయు. ఇట్లు వక్షప్రయము సరయుఁ గావించి
యనంతర ముద్వాహనము చేయవలయు. హేమంబుతోడ సజీహానంబున వరూణ
ప్రతిమను గావించి సర్వతోభద్రవారూపమండలంబునఁ గలగ్రహతీర్థ చేసి చాచిపైఁ
దత్ప్రతిమను బూజించి యాపౌత్రిమను గృష్ణమస్త్రాలంకృత యగస్త్యుగోవుతోడను
నువర్ణదక్షిణతోడను బ్రాహ్మణున కప్పించి బ్రాహ్మణానంతర్యణంబు గావించవలయు.

క. కలుగు సతీసుతలాభము, తొలంగును చాచిద్రవ్య మఖిలదోషంబులు శాం
తిలు నీమహావ్రతంబును, జలిపెడివారలకు సర్వనాఖ్యము లోకవ్రత 905

గీ. అమరసతులును సిద్ధనాగాంగనలును, దానసపథులును సేవత్రయవలనఁ
బొంది రఖిలార్థసిద్ధులు పూర్వమందు, దీనిమహిమం బశక్యము తెలుప నాకు. 906

—: తులసి త్రిరాత్ర వ్రత మహా తృప్తి ము :—

వ. కార్తికశుక్ల పక్షనవమీదినంబునఁ దులసీత్రిరాత్రవ్రతారంభముఁ జేసి మూడుదినం
బులు నియమము లై సువర్ణలక్ష్మీనారాయణప్రతిమను దులసీమూలమందు
స్థాపించి పూజించుచు నవగ్రహశాంతిహోమంబు చేసి ద్వాచకోనాడుఁ వస్త్రాభరణ
కలశంబులతోడ లక్ష్మీనారాయణప్రతిమను గురువునకు సమర్పించి శక్తికోలాదిని
గోదానామలు గావింపవలయు. శక్తి కల దేవి త్రిదినంబులును నివవాసజాగిరంబులు
చేయందగు. దీనిచే సర్వార్థసిద్ధి చేకూరు నిది సువ్యజనాచరణీయం బగుమహావ్రతంబు.

గీ. మును రథంతరకల్పంబునను గలందు, షీతివరుం చొక్కెరుడు ప్రమాపతి యనంగ
సతి గలదు చంద్రరూప నా సతని కామె సలిపి యేలద్రవ్యము సుపుత్రులను బడసె.

—: పా ర వ్యత వ్రత మహా తృప్తి ము :—

వ. భానువారంబునఁ బ్రాతఃకాలంబునందు స్నానాద్యనుష్ఠానంబులు నిర్వర్తించుకొని
కల్యాణోత్తప్రకారంబున సరస్వతీపూజఁ గావించి, 909

గీ. అమ్మ భారతి వేదశాస్త్రాద్యజ్ఞేషు, విద్యలును ధాతయను నిను వీడి టంప
నల్లు వాత్సల్య మిగురొత్త నాత్మలోన, నన్ను విడనాడవలదు నీ వెన్నటికిని. 910

ఆ. తుష్టి లక్ష్మీ మేధ పుష్టి గౌరియు మతి, ప్రభయు వరయు ననడిపావనాష్ట
దేహములను చాల్చి దీపించుగాయత్రి, కరుణ చిగురులొత్తి గాఢ మమ్ము. 911

- గీ. అంధునకు దివ్యదృష్టియు నప్రగల్గు, నకును బ్రాగల్భ్యమును మూకునకును వాగ్గీ
తయును నొనగూడు నీదృష్టి తాఁక నేని, తల్లి సావిత్రి నీశక్తి తరమె పొగడ. 912
- వ. అని ప్రార్థించి బ్రాహ్మణునకు సరస్వతీప్రీతికరంబుగ ఘృతపాత్రంబుతోడఁ దండుల
ప్రసంబును హిరణ్యంబును శుక్లవస్త్రంబులును నొసంగి పాయసాన్నంబుచే సంతృప్తి
గొలిపి తాను మానవ్రతంబున నేకభక్తంబు గావింపం దగు. ఈవిధంబునఁ ద్రయోదశ
మాసంబులు వ్రతంబు గావించి వ్రతాంతంబున బ్రాహ్మణులకు శుక్లతండులభోజ
నంబును శుక్లవస్త్రంబులును శుక్లగోవులును శక్తికొలది నొసంగవలయు, 913
- ఆ. ఈవ్రతంబు చేయ నెవ రేని భారతీ, కృపకుఁ బాత్రు లగుచు నెల్లవిద్య
లందు నారితేటి యమితకీర్తి గడించి, పడయఁగలరు తుదకు బ్రహ్మపదము. 914

— బ్రహ్మాండ వ్రత మాహాత్మ్య కథనము :—

బ్రహ్మాండంబును సువర్ణంబుచే నిర్మింపం జేసి నిష్క-శతసువర్ణ నిర్మితం బగుపద్మంబు
దానిపై నుంచి తన్మధ్యంబున సావిత్రిగాయత్రీసహితం డగుబ్రహ్మను నింద్రాదిదేవత
లను నారదాదిమునులను స్థాపించి వరాహరూపి యగువిష్ణువును లక్ష్మితోడఁబ్రతి
ష్ఠాపించి నీలమరకతగోమేదమాణిక్యంబులచే నలంకరించి గ్రహంబులఁ బ్రతిష్ఠాపించి
సోమనకు మాత్రీకంబులును సూర్యునకు వజ్రంబులును సర్వగ్రహంబులకు సువర్ణం
బును నలంకరించి స్వర్ణంబుకంటె రౌద్రంబును దానికంటెఁ దామ్రంబును దానికంటెఁ
గాంధ్యంబును దానికంటెఁ ద్రపువును దానికంటె సీసమును దానికంటె లోహమును
గ్రహంబుగా సప్తగుణాధికంబులుగాఁ గైకొని వానిచే సప్తద్వీపంబులను సప్తసము
ద్రంబులను సప్తకులపర్వతంబులను నిర్మించి రజతవృక్షగుల్మలతామల నేర్పఱచి
యాబ్రహ్మాండమును గయాప్రయాగకురుక్షేత్రకాశీప్రభాసగంగాద్వారపుష్కరాది
పుణ్యక్షేత్రంబులలోఁ బర్వతంబులందు బ్రాహ్మణునకు దానంబుఁ జేసిన జన్మరాహి
త్యంబు చేకూరు. ఈదానంబు కార్తికమాసంబున ముఖ్యంబు. 915

—: అంగరకాష్టక వ్రత మాహాత్మ్యము :—

- సీ. మున్ను ఖండశవ్దములవానిఁ బ్రహ్లాద, తనుసంభవుని విరోచనునిఁ గాంచి
భార్గవ్రం డొకనాఁడు పక్కున నవ్వంగఁ, దధానహేతువు దైత్యుఁ డడిగ
నంతట శుక్రుఁ డిట్లనియె మహారాజ, మును దక్షమఖనాశమునకు శూలి
తలపెట్టి తాల్చు గ్రోధము తల్లలాటభా, గమునుండి పడి స్వేదకణము ధరను
- గీ. బ్రజ్వలించుచు నుండంగఁ బ్రభవ మొంది, దానిలో వీరభద్రుఁ డుద్భటము గాఁగఁ
బడకరాయతములతోడఁ బాడుచేసి, దక్షమఖ మూఁగున లోకదాహమునకు. 916
- గీ. అపుడు శాంతింపగాఁ జేసి యతని శివుఁడు, వీరభద్ర వహించి యంగారకాఖ్య
ధరణిపైఁ బుట్టుటను ధరాత్మజుఁ డనంగ, నొప్పి గ్రహరూపమునను బూజ్యుండ వగుము.

- గీ. దేవలోకంబునందు ద్వితీయరూప, మెర్పింజుల్లు నీకు ని న్నెవరు గొల్పు
చుందురొ చతుర్థినాయ వా రొందు చుందు, రాయతై శ్వర్వరూపంబు లని వచించె.
- వ. అంతట వీరభద్రుండు గ్రహత్వముం జెంచి లోకప్రాజ్యతం గాంచు చుండు బూర్వి
జన్మంబున నొకచతుర్థీదశంబున శూద్రక్రయమాణాంగారకపూజను దైవతంబుగా నీవు
దర్శించుటచే నీకుఁ దత్పూజపై విశేషరుచి జలించినందున నీదశ్యంబున పురోహితామం
బును నిట్టిదిన్యరూపై శ్వర్వరూపంబులును శూద్రపూజాదర్శనంబునంజేసి వైత్యత్వంబును
జేరూఁడె. తత్పూజాదర్శనమాత్రఫలంబుచకు నే నాశ్చర్యముం జెంచి హసించితి నని
చెప్పుటయు విరోచనంబు వెన్మయముం జెంచి తద్రూపవిధానంబు నమగ శక్రం
డాతనిం గాంచి రాజా చతుర్థ్యంగారకదశంబున సూర్యాస్తమయం జై నచిదప గోమ
యానులిప్తం ఒగుగృహఁగణంబున గుంతుంబుచేగాని రక్తచందనంబుచేగాని యట్ట
దశపద్మంబు లిఖించి చతుష్కణంబులందును భక్త్యసమన్వితంబు లగునాల్గుకరకంబు
లుంచి గంధమాల్యాదులచే నలంకరించి యంగుష్ఠమాత్రంబును జతుర్ముఖంబును నగు
సువర్ణాంగారకప్రతిమను దామ్రపాత్రంబున గుడంబుపై నుంచి పూజించి విప్రనరం
గపిలగోవును బ్రతిమాశయాకరకంబులును వస్త్రదక్షిణాసహితంబుగా నొసంగెదగు.
ఈవిధంబున నెనిమిదిచతుర్థ్యంగారకదశంబులందు వ్రతంబు గావించె నేని సప్తద్వీపాధి
పత్యంబును రూపసంపదయునుం గలిగి తుదకు సప్తకల్పసహస్రంబులు దేవలోకంబున
నధిపనింపం గలుగు నని నుదంచ విరోచనంబు తద్రూపంబు నాచరించి సర్వాభీష్టసిద్ధి
బడసె. అని చెప్పుటయు భీష్ముం డమందానందముం జెంది పులస్త్యుఁ కిట్లనియె.

—: ఆదిత్య కయన వ్రత మాహాత్మ్యము :—

- గీ. మునివరేణ్య యనభ్యాసముననుగాని, బాహ్యమునగాని యపవాసకీర్తి లేని
జనుల కుపవాసఫలము నొనంగునట్టి, దేవతం జేసి యుండిన నెఱుంగఁ జెప్పమ. 920
- వ. అని యడుగుటయుఁ బులస్త్యుండు భీష్మునిం గనుంగొని నరేంద్రా యపవాసాశక్తు
లకు నక్తంబు విహితంబు గావున నాదిత్యశయనవ్రతంబు గావించి నక్తభోజనం బొనర్చె
నేని యపవాసఫలంబు చేరూరు. 921
- క. అని చెప్పుటయును భీష్ముండు, మనమున హర్షంబు నొంది మహనీయ వినం
గను వేడ్క- గల్గెఁ దద్రూప, మును జేయువిధాన మనుడు ముని యిట్లనియెక. 922
- వ. హస్తసక్షత్రయుక్తసప్తమీదినంబునంగాని సూర్యసక్రాంతిదినంబునంగాని హరదివా
కరుల కభేదంబు నెంచి యమామహేశ్వరులను సూర్యనామంబులచే నర్చించి పిదప
నత్యోరలవణంబును నభుక్తి శేషంబును సమాంసతై లంబును నగనన్నంబు చక్తంబులందు
భుజించుచుఁ బునర్వసునక్షత్రదినంబున శాలితండులప్రసన్నుతంబుల బ్రాహ్మణున
కొనంగుచుఁ ద్రయోదశపారణంబులు గావించి చతుర్దశపారణంబునకుఁ బూర్వము
పద్మరాగాంకితాష్టాంగుళపరిమితకాంచనాష్టదశపద్మయుతసువర్ణాదిత్యప్రతిమను సోప

స్వరం బసవయ్యపై నుంచి యాశయ్యయును గిలగోవును బూర్వాహ్నవేశయం
దుమామ హేశ్వరప్రీతికరంబుగా బ్రాహ్మణున కర్పించి చతుర్దశవారణంబు గానియ
వలయు. 923

క. ఏతద్వ్రతము నొనర్చిన, బాతకనాశమును దేహబలమును విశ్వ
ఖ్యాత్యు నన్వయవృద్ధియు, భూతీయునుం గలిగి మోక్షమును గను దుదకు. 924

క. మును చేసి యీవ్రతమున, రునుడు వసిష్ఠుడు పురందరుండు కుబేరుం
డును స్వస్వాభీప్సితసి, ద్విని గాంచిరి చెంది నుప్రతిష్ఠను జగతికా. 925

క. అని వచియించుటయును ని, ట్లనియెను భిష్ముండు దేవ యభిలాషము గ
లెను గుడధేనువిధానము, విన నా కది యాన తిమ్ము విశదము గాంగకా. 926

— : గు డ రే న్వాది వ్యరూపకథనము : —

వ. అని యడుగుటయు బులన్తుండు నరేంద్రా గోమయానులిప్తం బగుభూమియందు
దర్భాస్తరణంబు గావించి దానిపైని జతుర్హస్తంబును బ్రాగ్భీమంబును నగవృష్టాజి
నంబును మఱియొకల ఘ్నేణాకాజినంబును బజచి యెనుబదితులములబంగారముచే
నిర్మింపంబడినధేనువును నిరువదితులములబంగారముచే నిర్మింపంబడినగోవత్సమును
వానియందు బ్రాజ్ఞుఖం బగున ట్లంపవలయు. ధేనువు భారచతుష్టయపరిమితం
బయ్యె నేని యుత్తమంబు. తద్వత్సంబు భారపరిమితం బయ్యె నేని యుత్తమంబు.
తదర్ధంబు మధ్యమంబు. తదర్ధంబు కనిష్ఠంబు. విత్తానుసారంబుగ నిర్మాణంబు గావింప
నొప్పు. అట్లు కృష్ణాజినవివేకంబు లై నధేనువత్సంబులును శుక్తికర్ణంబులుగను నిక్షుపా
దంబులుగను శుచిముక్తాఫలక్షణంబులుగను సితసూత్రశిరానాశంబులుగను సితకంబల
కంబలంబులుగను దామ్రగండకపృష్ఠంబులుగను సితచామరరోమకంబులుగను విద్రుమ
భూయుగంబులుగను నవనీతస్తనంబులుగను త్కౌమపుచ్ఛంబులుగను గాంస్యదేహం
బులుగను నిర్దనీలతారకంబులుగను ఘ్రాణగంధకరండకంబులుగను నానాఫలయుతం
బులుగను సితసూక్ష్మంబరావృతంబులుగను గావించి ధూపదీపాదులచే నర్చించి.

సీ. గోమాత దేవతాకోటాలందును విష్ణు, వక్షంబునను భూతవర్గమునను
ధననాయకునినిశాంతమునను లోకపాలకులయొద్దను నుండులక్ష్మీ వీవ
బ్రహ్మన్యమన నుండుపలుకుఁజేడియ వీవ, హరదేహమున నుండుగిరిజ వీవ
పితృదేవతల కెల్ల హిత మైనస్వధ వీవ, జ్వలనునికడ నుండుస్వాహ వీవ

గీ. చంద్రభానుపురందరశక్తి వీవ, గర్భమునఁ దాల్చి సర్వలోకముల గూడ
మునుచు చుండెడిజగదేశమాత వీవ, నేరుతునె యల్పుడను దేవునిను నుతింప. 928

క. నాచాలకముల నెల్లను, రూపఱిగాఁ జేసి కింకరుండ నగ్రునన్నుం
గాపాడు మిహపరంబుల, లోపల లే కుండ నెట్టిహింసము గూడకా. 929

వ. అని వ్రాద్ధించి సవర్ణిం బగునాధేనువును గుడధేనువునకు సహజమున విద్వేష
వలయు నియ్యది గుడధేనువ్రతివిధానంబు. ఈవేదంబునకు సుప్రధేనువును చిలధేను
వును జలధేనువును తీరధేనువును మధుధేనువును శరకాధేనువును లవణధేనువును
రసధేనువును సున్దరధేనువును సవనీతధేనువును దైలధేనువును ఘృతాదిసంభంబుల
తోడ మంత్రపూర్వకంబుగా విషువదయనవృత్తీసాక్షోహరాద్వాదశ్వాదవిష్ణుంబులందు
నీయం దగు. 930

క. గుడధేన్వాదుల నిచ్చిన, నొడగూడును భుక్తి క్రతువు లొనరిచినవలం
బొడగూడును సంతానం, బొడగూడును దుదకు ముక్తియును నొడిగూడుకొ. 931

క. గుడధేన్వాదిమహాత్వము, నుడివిన వినిచను మహాచనులు సంక్లీషం
చెడికీర్తి వడసి దివమునక, గడుసంరస మొదవ నొక్కకల్పంబుండకొ. 932

క. అనపుడు భీష్ముం డిట్లని, యెచు లవణాచల మనంగ నెట్టిదో దానికొ
వినిపింపుము నావుడు ని, ట్లనియె బులన్యుండు వికసితాచుం డగుచుకొ. 933

—: ౧ వ భా వ లా ది వృ త్త ప ణి థ న ము :—

వ. ధాన్యాచలంబును లవణాచలంబును గుడాచలంబును హేమాచలంబును విప్రలాచలా
బును గార్వాసాచలంబును ఘృతాచలంబును రత్నాచలంబును రజతాచలంబును
శర్కరాచలంబును నను నచలంబులు దశవిధంబులం గలవు. ఏద్రాసాచలం నక్షత్ర
పుణ్యలోకంబులు ప్రాప్తించు. 934

గీ. చదువుగాక శ్రుతిస్మృతుల్ సలుపుగాక, క్రతువు లెల్లను దేవతాగారములను
నిలుపుగాక మహాపుణ్యముల నొనర్చు, గాక యచలప్రవాచకం గారు సములు.

వ. జ్యేష్ఠపుష్కరంబునను గార్తీకియందును వివాహోత్సవయజ్ఞంబులందును దీర్ఘంబులం
దును నాయతనంబులందును గోష్ఠంబునందును గృహాంగణమందును విషువదయన
వృత్తీపాతదినక్షయశశిక్షయోపరాగాదిపుణ్యకాలంబులందును శుక్లద్వాదశీత్యతీయలయం
దును బూర్ణిమయందును బుణ్యనక్షత్రమునందును సచలదానంబు గామింపం దగు.
పూర్వోక్తస్థానంబులు దెం దేని గోమయలిప్తం బగుభూమియందుఁ బ్రాజ్ఞుఖంబు
గనుగాని యుదజ్ఞుఖంబుగనుగాని చతురశ్రమండపంబు గామించి యందుఁ గుళాస్తర
ణంబు వైచి తన్మధ్యంబున విష్ణుంభాచలయుతం బగునచలంబు సునవం దగు. ముందు
ధాన్యాచలవిధానముం జెప్పెద వినుము. ద్రోణసహస్రపరిమితప్రీహిమయో బగు
ధాన్యాచలం బుత్తమంబు. పంచశతద్రోణపరిమితంబు మధ్యమంబు. త్రిశతద్రోణపరి
మితంబు కనిష్ఠంబు. తత్తచ్చతుర్థాంశంబు విష్ణుంభాచలంబు. ధాన్యాచలంబునకు
సుపరిభాగంబున సుమో వృక్షత్రయంబును నాలుగురాజతత్త్వంబులును నితంబభాగం
బునందు రాజతమేఖలయును బూర్వభాగంబున ముక్తాఫలవజ్రంబులును యామ్య
భాగంబున గోమేదకపుష్పరాగంబులును బహ్నిమభాగంబున గారుత్మతసీరత్నంబు

లును నుత్తరభాగంబున వైడూర్యపద్మరాగంబులును గండరంబులందు నిక్షేపంశంబులును దిక్కులందు ఘృతోదకప్రసవణంబును సువర్ణనృక్షంబులనశుమ హిరణ్మయంబు లగుబ్రహ్మవిష్ణురుద్రదివాకరప్రతిమలును దత్తావర్పదిక్కునందు శుక్లాంబరంబులును దక్షిణదిక్కునందు బీతాంబరంబులును బశ్చిమదిక్కునందు గర్భరాంబరంబులును నుత్తరదిక్కునందు రత్నాంబరంబులును నష్టదిక్కులందును రూప్యమయంబు లగునష్టదిక్పల్లవప్రతిమలును స్థాపించి యంతటను నాగావిధఫలంబులును మాల్వంబులును నుపరిభాగంబునఁ బంచవర్ణభాసురం బగువితానంబును బూర్వభాగంబునఁ గాంచనకామవిరాజమానం బగుక్షీరారుణోదసరోవరంబును గనకభద్రకదంబయుక్తంబును ప్రీహిమయంబును నగుమందరాచలంబును దక్షిణదిక్కునందు రజతమయవనవిరాజమానంబును గోధూమయంబును హేమయతాధిపతిశోభితంబును సవస్త్రంబును ఘృతమానససరోవరంబును నగు గంధమాదనాచలంబును బశ్చిమదిక్కునందు సావర్ణిపల్లంబును హిరణ్మయహంసంబును రజతవనశోభితంబును దధిసితోదసరోవరంబును సవస్త్రంబును నగువిపులాచలంబును నుత్తరదిక్కునందుఁ గనకకేతువిరాజమానంబును మధుసరోవరంబును రాప్యభాసురంబును హేమవటపాదపక్షేఖరంబును సవస్త్రంబును మాషమయంబును నగుసుపార్వాచలంబును విష్కంభాచలంబులుగా స్థాపించి పూర్వభాగంబున హస్తమితం బగుకుండంబు నేర్పఱచి వేదపురాణవిదు లగునలుపురు బ్రాహ్మణులచేఁ దిలయవఘృతసమిత్కుశపరికరంబులచే హోమంబు చేయించి యాదినం బెల్ల నుపవసించి రాత్రి జాగరంబు చేసి. 936

- సీ. ధాన్యాచలంబ యాధార మైతివి నీవు, నెలకొని యుండంగ నిరరులకుఁ బరమేష్ఠి వీవు తామరసనేత్రుండ వీవు, శర్వండ వీవు భాస్కరుండ వీవు విశ్వమూర్తి వి నీవు వివిధశక్తులు సీకుఁ, గల వేది యైన నీఁ గలవు నీవు నీప్రసాదం బున్న నిఖిలలోకంబులు, గౌరవంబును జెంది గణన కెక్కు-
- గీ. నంతం లేనిభవాంభోధియందు మునిగి, కొట్టుకొనునాకుఁ జేయిచ్చి గట్టుజేర్చు మనుచుఁ బ్రార్థించి యావాహనాదివిధులఁజలిపి పిమ్మట మందరాచలముఁ జేరి. 937
- సీ. మందరాచలమ నీమహిమం బగణ్యాంబు, రాజిల్లుచును జైత్రరథముతోడ గణన కెక్కితివి లోకములందు దుఖంబు, లేకుండఁ జేయుము నాకు సతము నని వేడి గంధమాదనశైలమును జేరి, గంధమాదనమ లోకములలోనఁ బొంది జంబూద్వీపమునకుఁ జూడఁమని, యనుకీర్తి గంధర్వవనము గలిగి
- గీ. తేజరిల్లితి విమ్ము సత్కీర్తి నాకు, ననుచుఁ బ్రార్థించి విపులాచలాంతికమున కరిగి విపులాద్రి హేమమయస్వరూప, మున వెలుంగుచు వెలిగించుచును జగంబు.
- గీ. చెంది వైభ్రాజవనమును బొంది కేతు, మాలమును నొప్పితివి నిన్నుఁజాలఁ బొగడ నీకటాక్షంబు నామీద నిలుపు మనుచు, జలిపి సంప్రార్థనము సుపార్వమును జేరి.

- క. నామిత్రవనోత్తరకురు, వావర మై నెలసితిపి సుసార్జము సిక్కి
గావించు నతులు నిత్య, క్రీడిభవనమేతునని నె డెయము నచ్చున్. 940
- వ. అని ప్రార్థించి ప్రభాతకాలంబున స్నానంబు గావించి గురువ్రతః మధ్యమాచలంబున
ఋత్విజలకు విష్ణుభావలంబులను నొసంగి యథాశక్తి గోవుల నర్పించుచు. నీ
కిరువదినాలుగుగోవు లు త్రవడక్షిణ. శక్తి లేకయెప్పు డొక్కొక్క గోవును? ఎన్ని
జాలకును గపిలగోవును గురువ్రతకును సీయవలయు. 941
- క. ఏతద్దానమహాత్త్వము, చేతను దివమున వసించు నేకంశ సుర
వ్రాతం బెల్లను నిర్గత, సాతకుఁ డై దాత కల్పవర్ణంతులన్. 942
- వ. ఇతఁ లవణాచలవిధానంబు వినుము. ఐడకద్రోణపరిమితలహమయం బగులవణాచలం
బు త్రమంబు. తదర్థంబు మధ్యమంబు. తదర్థంబు కనిష్ఠంబు. చిత్తాంశంబు విష్ణుభా
వలంబు. ఏతదన్యం బంతయును ధాన్యాచలప్రకారంబున నిర్వర్తించి. 943
- గీ. విష్ణుదేహంబునను బ్రభవించి సర్వ, రసములందును నుత్కృష్టవృక్షము నాగ
నానగి శివునకు శివకును నిష్ట మగుచు, బాలిచితివి లవణాద్రి సీపున్యా మేమొ. 944
- గీ. అనువుగ రసంబు లెన్ని యుండినను నొక్క, సీవు లేకున్న సర్వంబు నీరసంబు
నిన్నుఁ గొలిచెద ననిశంబు నీవె దిక్కు, మత్కృతాఘంబులను మాపుమాపుటకును. 945
- వ. అని ప్రార్థించి లవణాచలం బొసంగె నేని యుమాలోకంబునఁ గల్పవర్ణంతులంబు వసి
యింపం గలుగు. ఇతఁ గుడాచలవిధానంబు వినుము. దశభారపరిమితగుడమయం
బగుగుడాచలం బుత్తమంబు. తదర్థంబు మధ్యమంబు. భారత్రయంబు కనిష్ఠంబు. మిగి
లిన సర్వంబును ధాన్యాచలవిధానమున నిర్వర్తించి. 946
- సీ. అతివలలోనఁ బార్శ్వలివోలె దేవతా, రతులలోపల జనార్దనుఁడువోలె
బ్రహ్మంబువోలె మంత్రములలో సామవే, దమువోలె నాల్గువేదములలోన
యోగులలోపల వ్యోమకేశుఁడువోలె, రసములలో నిత్యురసము ఘనము
కాన గుడాద్రి సీగౌరవం బేరసం, బున కేవి కనరాదు భవనమందు 947
- గీ. పార్వతీనిర్మితం బయి భాగ్యలక్ష్మీ, కాలయంబుగ నుండుని న్నాశ్రయించి
యన్నవాడ నపాయంబు నొంద కుండు, నట్టిలక్ష్మీని నిమ్ము నా కనుచు వేడి. 948
- వ. పూర్వోక్తవిధానంబున గుడాచలంబు నర్పించె నేని గౌరీలోకంబునఁ గల్పవృక్షాంతంబు
వజకును నివసించి పిదప సప్తద్వీపాధిపతి యై జన్మించు. ఇతఁ హేమాచలవిధానంబు
వినుము. పలసహస్రపరిమితినువర్ణ మయం బగుహేమాచలం బుత్తమంబు. తదర్థంబు
మధ్యమంబు. తదర్థంబు కనిష్ఠంబు. అల్పద్రవ్యం డైనచో నేకపలంబునకు న్యూనంబు
గా కుండ నచలంబు నొనర్పవలయు. ధాన్యాచలప్రకారంబున సర్వంబును నిర్వర్తించి. 949
- గీ. వీతిహోత్రునివలనను ధాతవలన, బడిసితివి జన్మమును సర్వపాపహరణ
శక్తి నార్జించితివి నీకు సాటి యెవరు, హేమశైలంబు సద్గతి నిమ్ము నాకు. 950

వ. అని ప్రార్థించి హేమాచలంబు నొసంగె నేని కల్పశతంబువఱకును బ్రహ్మలోకంబునం దుండి పిదప ముక్తిం బడయు ఇంకఁ దిలొచలవిధానంబు వినుము. దశద్రోణపరిమిత తిలమయం బగుతిలొచలం బుత్తమంబు. తదర్థంబు మధ్యమంబు. ద్రోణత్రయ పరిమి తంబు కనిష్ఠంబు. సర్వంబును ధాన్యాచలవిధానంబున నిర్వర్తించి. 950

గీ. పుట్టితిరి నీవుఁ గుశమాషములును విష్ణు, దేహజన్మదమున దాన దివ్యమహిమ ప్రాప్త మై హవ్యకవ్యములందు ముఖ్య, పదము దిలపర్వతమ మీకుఁ బడయఁ గల్గె.

క. నిను నుతియింపఁగ శేషం, డను గాను హిరణ్యగర్భుఁడను గాను శ్రీతం డను నేను మామకాఘము, లను నెల్లను నీవె గతి తొలంగింపంగఁ. 952

వ. అని ప్రార్థించి తిలొచలం బొసంగె నేని పితృప్రసాదపాత్రం డై విష్ణులోకముం జెందం గలుగు. ఇంకఁ గార్పాసాచలవిధానంబు వినుము. వింశతిభారపరిమితకార్పాసమయం బగుకార్పాసాచలం బుత్తమంబు. తదర్థంబు మధ్యమంబు. తదర్థంబు కనిష్ఠంబు. అల్ప ధనుం డయ్యె నేని యేకభారపరిమితికి న్యూనము గాకుండ నచలంబు నొసర్పంబును సర్వంబును ధాన్యాచలవిధానంబున నిర్వర్తించి. 953

క. తూలనగోత్రమ నాయఘ, జాలం బంతయు నడంచి నదగతి నొందం జాలెడిశక్తి నొసంగుము, చాలుదువు శ్రీతార్థసిద్ధి సమకూర్పంగఁ. 954

వ. అని ప్రార్థించి కార్పాసాచలంబు నొసంగె నేని యక్షియసౌఖ్యప్రదం బగురుద్రపదంబు నొందంగలుగు ఇంక ఘృతాచలవిధానంబు వినుము. వింశతిఘృతకుంభమయం బగు ఘృతాచలం బుత్తమంబు. తదర్థంబు మధ్యమంబు. తదర్థంబు కనిష్ఠంబు. అల్పధనుం డయ్యెనేని కుంభద్వయపరిమితికి న్యూనంబు గా కుండ నచలంబు నొసర్పంబును. కుంభం బులమీఁద శాలిలండులపాత్రంబు లుంచి శుక్ల వస్త్రవేషనంబు గావించి యిత్తుదండ ఫలమాల్యంబులు వానికడ నుంచి శేషం బంతయును ధాన్యాచలవిధానంబున నిర్వర్తించి.

క. నీయందుఁ గలదు తేజః, కాయం బగుబ్రహ్మ మట్టికెత్తమున నఖిల శ్రేయముల నీయఁ జాలుదు, వీయుము నాకూర్ధ్వపదము ఘృతపర్వతమా. 956

వ. అని ప్రార్థించి ఘృతాచలంబు నొసంగె నేని కైలాసవాసభాగ్యంబు చేకూరు. ఇంక రత్నాచలవిధానంబు వినుము. సహస్రపరిమితమాక్తికమయం బగురత్నాచలం బుత్త మంబు. పంచశతపరిమితంబు మధ్యమంబు. త్రిశతపరిమితంబు కనిష్ఠంబు. పూర్వభాగం బున వజ్రజగోమేదికంబులును దక్షిణభాగంబున నింద్రసీలంబులును బశ్చిమభాగంబున వై డూర్వవిద్రుమంబులును సుత్తరభాగంబున సువర్ణయుక్తపద్మరాగంబులును నుంచి సర్వంబును ధాన్యాచలవిధానంబున నిర్వర్తించి.

గీ. రత్నదానంబునను జనార్ద నుఁడు తండ్రి, నొందు నుందురు రత్న మునందు సురలు నీవు రత్నాచలంబువు నిన్ను శరణు, పొందితిని నీవె గతి నాకు నిందు నందు.

వ. అని ప్రార్థించి రతాచలంబు నొసంగె నేని కల్పశతాబ్దమునకును విష్ణులోకంబునకు
దుండి పిదప రాజేంద్రుం డై జన్మించు. ఇంకి రతాచలంబునకును నొసంగు. దిశ
సహస్రపలపరిమితరజతమయం బగురజతాచలం బు పైనుంబు. రెవ్వింబు మధ్యమంబు.
తదర్థంబు కనిష్ఠంబు. అశక్తం డగువాడు వింశతీపలంబునకును దక్షిణం వ గానకును నచ
లంబు నేర్పొనుమకొనవలయు. రాజలంబునకు భావలంబులను సువర్ణ పుష్పాదేవతలను
హిరణ్మయనిరంజంబును గావించి శేషం బయ్యును ధాన్యాచలంబునకు విష్ణు
ర్పించి. 959

క. పితరులకును శివునకు న, చ్యుతునకుం బ్రయ మయి ప్రశస్తి నొందితివి జగ
త్ప్రతితయంబున దయతో రా, జతాచలచరంబు నాకొనంగుము సూరిక. 960

వ. అని ప్రార్థించి రజతాచలంబు నొసంగె నేని యయలసహస్రగోదానదలంబు వడిసి
యాభాతసంప్లవంబుగా నోమలోకంబున నుండునని గలుగె. ఇంక శర్కరాచలంబు
నంబు వినుము. అష్టభారపరిమితశర్కరామయం బగుశర్కరాచలం బు పైమంబు. రెవి
ర్థంబు మధ్యమంబు. తదర్థంబు కనిష్ఠంబు. శేషం బయ్యును ధాన్యాచలంబునకును
నిర్వర్పించి. 961

క. మనసిజకార్యకమధ్యం, బున బుట్టి నుపర్వ లమృతమును ద్రావెదవే
లను దచ్చీకరహంపం, బున బడితివి శర్కరాద్రి పుష్కరిం బగిడక. 962

క. నీకుం గలమాహాత్మ్యము, వాకొన శక్యంబె యెలవారికి నై చక
జేకొని నాప్రారణమును, నాకుం బ్రసాదంపు మవతనం బగుపదముక. 963

వ. అని ప్రార్థించి శర్కరాచలంబు నొసంగె నేని సర్వవాచనిర్మలంబు డై బ్రహ్మమంది
రంబున గల్పశతంబు నివసించి పిదప సప్తద్వీపాధిపతి యై జన్మించు. సర్వశైలంబు
లకును మధ్యమాచలోపరిభాగంబున సువర మయంబు లగుమందారరాజితశల్పవృక్షం
బులును బూర్వహస్తమభాగంబులందు హరిచందనసంతానవృక్షంబులును నునవం
దగు. మందరంబున గామదేవుడు ప్రత్యక్షులుగను గంధమాదనంబున గుజేరుం
దక్షిణాముఖంబుగను విపులాచలంబున హంసుడు ప్రాజ్ఞులుగను సుపార్శ్వమున సురభి
దక్షిణాముఖంబుగను హేమనయంబు లై యుండం దగు. విధివిధానంబున బూజించు
టయు నచలంబుల విష్ణుంభాచలసహితంబుగా బ్రాహ్మణకు దానంబు సేయుటయు
బ్రాహ్మణసమారాధనంబు గావించుటయు నతొరలవణంబుగా భుజించుటయు
వ్రతాంగంబులు గా నొనంగవలయు. 964

క. ఇది యచలదానచరితము, ముద మొదవగి నచలదానమును జేసినచో
నది యిది యని తే కుండగ, నది గోరిన నదియె కలుగు నిహపరములలోక. 965

క. అని చెప్పుటయును భీష్ముడు, మనమున నంతోష మొంది మహనీయ విశ్
ర్తనలోకవాసభాగ్యము, నొసగూర్చెడివ్రతము చెప్పు మొక్కండు నాకుక. 966

క. అని యడగుటయుఁ బులస్త్యుం, డేనయఁగ సంతోష మెదను ని ట్లనియెను శం
తనుతనయ సప్తమీవ్రతి, మొనగూర్చును సూర్యలోక మొందెడిమహిమ. 967

—: సప్తమీ వ్రత కవిధావకథనము. —

వ. అయ్యది కళ్యాణసప్తమీవ్రతం బనియు విశోకసప్తమీవ్రతం బనియు ఫలసప్తమీవ్రతం బనియు శర్కరాసప్తమీవ్రతం బనియుఁ గమలసప్తమీవ్రతం బనియు మందారసప్తమీవ్రతం బనియు శుభసప్తమీవ్రతం బనియు సప్తప్రకారంబులు గా నయ్యె. తద్విధానంబు వినుము. భానువారయ క్త మగుశుక్ల సప్తమి కళ్యాణసప్తమి యనంబడు. దానికి విజయ సప్తమి యనునామాంతరంబునుం గలదు. ఆదినంబునఁ బ్రాతఃస్నానాదులు గావించి ప్రాజ్ఞుఖంబుగాఁ గూర్చుండి సుండిలమండపంబున నక్షతలచే నష్టదశపద్మంబును దన్మధ్యంబున వర్తులాకార మైనకర్ణికయును నేర్పటిచి ప్రాగ్దశంబున “తపనాయ” యనియును నాగ్నేయదశంబున “మార్తండాయ” యనియును యామ్యదశంబున “దివాకరాయ” యనియును నైర్వతదశంబున “విధాత్రే” యనియును బశ్చిమదశంబున “వరుణాయ” యనియును వాయవ్యదశంబున “భాస్కరాయ” యనియును నుత్తరదశంబున “వికర్తనాయ” యనియును నైశాన్యదశంబున “దేవాయ” యనియును నాదిమధ్యాంతము లందు “నమోస్తు పరమాత్మనే” యనియును లిఖించి నమోంతంబు లగుపూర్వోక్త నామమంత్రంబులచే నర్చించి శుక్లవస్త్రాఘోషదీపఫలభక్ష్యగుడలవణంబు లర్పించి పిదప వ్యాహృతిమంత్రంబుచే విసర్జించి బ్రాహ్మణునకు గుడక్షీరఘృతాదులచే దృష్టిం గలిగించి సహిరణ్యతిలపాత్రప్రదానంబు గావించి యాదినం బెల్ల నుపవసించి మఱు నాఁడు కృతాహ్నికక్రియాకలాపుండై “ప్రీయతాం భగవాన్ పరమాత్మా దివాకర” యని నచించి సహిరణ్యం బగుఘృతపాత్రంబును జలకుంభంబును బ్రాహ్మణున కర్పించి ప్రాజ్ఞుఖం దై తాను ఘృతపాయసంబుల భుజింపవలయు. ఈవిధంబునఁ బ్రతిమాసంబును వ్రతంబుఁ గావించుచుఁ ద్రయోదశమాసంబునందు భూషణవస్త్రసహితంబుగాఁ బయస్విను లగుద్రయోదశగోవులను ద్రయోదశబ్రాహ్మణుల కొనంగి బ్రాహ్మణ సంతర్పణంబు గావింపవలయు. అల్పధనం డయ్యె నేని యొక్క-గోవు నై నను నొనంగి యొక్క-విపున కై నను భోజనంబు పెట్టవలయు నియ్యది యనంతఫలప్రదం బగు కళ్యాణసప్తమీవ్రతంబు. మాఘశుక్ల పంచమీదినంబునఁ గృష్ణతిలస్నానంబు గావించి బ్రహ్మచారి యై యుపవాసంబు చేసి మఱునాఁడు కృతాహ్నికుం దై కాంచన పద్మంబును “నర్కాయ నమ” యనుమంత్రంబు నుచ్చరించుచు రక్తకరవీరరక్తవస్త్రంబులచే నర్పించి పంచగవ్యప్రాశనంబుచేసి సప్తమీదినంబునఁ దనకు శోకరాహిత్యంబును నాదిత్యలోకప్రాప్తియును గలుగునట్లు సంకల్పించి విపునకుఁ బూజాపూర్వకంబుగాఁ దత్పద్మంబు నర్పించి తాను తైలవణవర్జితంబు గా భుజించి పురాణశ్రవణంబు గావింప వలయు. ఈవిధంబున వ్రతంబు గావించుచు వత్సరాంతంబున మాఘశుక్ల సప్తమీదిన

సంబంధము బ్రాహ్మణులకు స్వర్ణపద్మయుతిం బగుకలమును పోషించుచు చిగురెయ్య
యను గపిలగోవును నొసంగి బ్రాహ్మణసంతర్పణంబు గావించెలయు. ఇయ్యది
విశోకసప్తమీవ్రతంబు. మూలశీర్షశుక్లపంచమీదనంబున నియతివ్రతంబై పక్షి
దినంబున నుపవసించి కాంచనపద్మంబు నర్పించి సప్తమీదనంబున “భాను శ్చే ప్రయతా”
మని యుచ్చించి సప్తమీదనంబున హేమఫలంబును శర్కరాకలంబును బ్రాహ్మణు
నకు నొసంగి తాను ఫలవజ్రతంబుగా షీరభోజనంబు గావించెలయు. ద్వాదశ
మాసంబులును గ్రీమంబుగా భానువు నర్కంబు లవి బ్రహ్మ సూర్యుడు క్షేత్రంబు
హరి కివుడు శ్రీమంతుడు విభావసుడు త్వష్ట వరుణుడు సుధాదశనామంబులను
బూర్వోక్తవిధానంబున దానకాలంబున దుచ్చించుచు సప్తమీదనంబు గావించి సంవ
త్సరాంతంబున విప్రదంపతులకు హేమపద్మహేమఫలసహితంబుగా శర్కరాకలంబు
నొసంగి బ్రాహ్మణ సంతర్పణంబు గావించెలయు. ఇయ్యది యంతెక్కలనంబును
సకలపాపచ్ఛేదకంబును నేకంశతీపురుషోద్ధారకంబును నగుఫలసప్తమీవ్రతంబు.
వై శాఖశుక్లసప్తమీదనంబున శుక్లతిలస్నానంబు గావించి పండలంబునందు గుండుమ
ముచే సర్కరకం బగుపద్మంబు లిఱచి దానిపై “నమ స్సప్తే” యని వ్రాసి యుచ్చుట
సలిలకుంభంబును శర్కరాపాత్రంబును స్థాపించి శుక్లవస్త్రశుక్లమాల్యస్వర్ణపుష్పంబు
లచే బూజించి సౌరసూక్తజపపురాణశ్రవణంబులు గావించి పంచగవ్యపాకంబు
నొనరించి యారాత్రి యంతయును వత్సార్కస్వర్ణపండలప్రదేశంబునకు కయించి యష్ట
మీదనంబున గృతాపింకంబు పై యది యంతయును బ్రాహ్మణున కర్పించి శర్కరా
ఘృతపాయసంబులచే బ్రాహ్మణులకు దృష్టి గావించి తాను తైలలహవజితంబుగా
భుజింపందగు. ఈవిధంబున బ్రతిమాసంబును వ్రతంబు నాచరించుచు వత్సరాంతం
బున శర్కరాకలశంబును శయ్యాగృహంబులును గోవును నిమ్మంబునకు న్యూనము
గానిసువర్ణపద్మంబును బ్రాహ్మణున కొసంగి విప్రసంతర్పణంబు గావించెలయు.
ఇయ్యది వాజిమేధఫలప్రదంబును వంశవృద్ధికరంబును సూర్యలోకప్రావణంబును నగు
శర్కరాసప్తమీవ్రతంబు. చైత్రశుక్లసప్తమీదనంబున గౌరసర్పపన్నానంబు గావించి
యపవసించి మండపంబున దిలపాత్రంబు నుంచి దానిపై సువర్ణకమలంబు నుంచి
వస్త్రయుగ్మాచ్ఛాదనంబు గావించి గంధపుష్పములచే నర్పించి శ్లో. నమ స్తే పద్మ
హస్తాయ నమ స్తే విశ్వధారిణే, దివాకర నమ స్తుభ్యం ప్రభాకర నమోస్తు తే. యని
నమస్కరించి జలకుంభగోసహితంబుగా బ్రాహ్మణున కర్పించి మఱునాడు బ్రాహ్మణ
సంతర్పణంబు గావించి తైలలహవజితంబు గా భుజింపవలయు. ఈవిధంబున బ్రతి
మాసంబును సప్తమీవ్రతంబు గావించుచు వత్సరాంతంబున గోశయ్యాతిలపాత్రసహి
తంబుగా స్వర్ణకమలంబును బ్రాహ్మణున కొసంగవలయు. ఇయ్యది యక్షయలక్ష్మీ
దాయకంబును సూర్యలోకనివాససంధాయకంబును నగుకమలసప్తమీవ్రతంబు. ఆషాఢ

శుక్ల పంచమీదినంబున నేకభక్తులు గావించి షష్ఠీదినంబున నుపనాసంబు చేసి యారాత్రి మందారంబును బ్రార్థించి సప్తమీదినంబున గృతానుష్ఠానుం డై తామ్రపాత్రంబునందుఁ గృష్ణతిలచే నష్టదశపద్మంబు నేర్పఱచి తత్కరికయందుఁ బద్మహస్తుం డగుసువర్ణశాస్త్రుని స్థాపించి సువర్ణ మందారకుసుమాప్తకంబుచే “భాస్కరాయ నమః”యని పూర్వదశంబునందును “సూర్యాయ నమః”యని యీగ్నేయ దశంబునందును “నర్కాయ నమః” యని దక్షిణదశంబునందును “నర్మమే నమః” యని నైర్వతదశంబునందును “వేదధామే నమః” యని పశ్చిమదశంబునందును “జండ భానవే నమః”యని వాయవ్యదశంబునందును “బూషే నమః”యని యుత్తరదశంబు నందును “నానందాయ నమః” యని యైశాన్యదశంబునందును “సర్వాత్మనే నమః” యని కర్ణికయందును బూజించి గంధశుక్లవస్త్రధూపదీపాదు లొసంగి శ్లో. నమో మందారనాథాయ మందారభవనాయ చ త్వం రవే తారయ స్వాస్మా నస్మా త్సంసారసాగరాత్. అని ప్రార్థించి యది యంతయును బ్రాహ్మణున కర్పించి తైల లవణవర్జితంబుగాఁ దాను భుజింపవలయు. ఈవిధంబునఁ బ్రతిమాసంబును సప్తమీ వ్రతంబు గావించుచు సంవత్సరాంతంబున సువర్ణ మందారకుసుమభాస్కరపద్మసహితం బగుతామ్రపాత్రంబును గలశంబుపై నుంచి గోవస్త్రదక్షిణాసహితంబు గా బ్రాహ్మ ణున కర్పించి విభవానుసారంబున బ్రాహ్మణసంతర్పణంబు గావించవలయు. ఇయ్యది సకలపాపాపహంబును సూర్యలోకవాసప్రసంగంబును నగుమందారస ప్తమీవ్రతంబు. ఆశ్వ యుజశుక్లసప్తమీదినంబునఁ గృతానుష్ఠానుం డై కపిలధేనువును బూజించి శ్లో. నమామి సూర్యసంభూతా మశేషభువనాలయామ్, త్వా మహం శుభకల్యాణి స్వశరీరవిశు డయే. యని ప్రార్థించి తామ్రపాత్రంబునందుఁ దిలప్రస్థంబు నుంచి దానిపైఁ గాంచన వృషభంబు నుంచి పూజించి వస్త్రమాల్యఫలభక్ష్యఘృతపాయసాదు లర్పించి “యర్యమా ప్రీయతా”మని యుచ్చరించి యది యంతయును బ్రాహ్మణున కొసంగి పంచగవ్యప్రాశనంబు గావించి స్థండీలంబున శయనించి మఱునాఁడు విభవానుసారం బుగఁ బ్రాహ్మణసంతర్పణంబు గావించవలయు. ఈవిధంబునఁ బ్రతిమాసంబును సప్తమీ వ్రతంబు గావించుచు వత్సరాంతంబునఁ దిలప్రసనువర్ణ వృషభయుక్త తామ్రపాత్రంబును గోవును వస్త్రంబులును శయ్యయును “విశ్వాత్మా ప్రీయతా”మని యుచ్చరించి బ్రాహ్మ ణున కొసంగవలయు. ఇయ్యది బ్రహ్మహత్యాఘ్రాణహత్యాదిమహాపాతకనాశనం బును లక్ష్మీకీర్తిదాయకంబును సూర్యలోకప్రతిష్ఠావశంబును నగుశుభసప్తమీవ్రతంబు.

క. ఈసప్తమీవ్రతంబులు, చేసిన నేడేండ్లు సకలసిద్ధులు గలవాఁ

డై సప్తలోకములు నిజ, దానత్వంబును వహించుధామముఁ జెందున్.

969

క. అనపుడలి దేవవ్రతం డి, ట్లనియె మహాభాగ యేల యాచిర్యాపం

బును తెండెనొ కుంభమునం, దు నగస్త్రుజప చెప్పుము వినఁ గుతూహల మధ్యెన్.

— అగస్త్యుడుంబోత్పత్తిహేతుకథనము :—

- వ. అని యడుగుటయుఁ బులస్త్యుం డాతని కిట్లనియె. 971
- సీ. మును మహేంద్రుఁడు దైత్యులను వధించుట కాన, తీయంగ వహ్నికి వాయువునకు
వాయుసాహాయ్యంబువలన నిర్ధగంబు, గాఢింప దొడఁగె రాక్షసుల నన్ని
యంతట దారకాద్యసురాధిపతు లెల్ల, నరిగి భీతిని జొచ్చి రింబునిధిని
నప్పు డుపేక్షించి రాదైత్యులను వారు, దాగికింఁటను సముద్రంబునందు
- ఆ. నంతఁ గొంతకాల మరిగినెమ్మట, నప్రపులు నిశీఘమందు వచ్చి
మునుల దేవతలను మనుజుల హింసింపఁ, దొడఁగి రుండి పొటఁ గడలిలోన. 972
- గీ. అట్లు దానవపీఠచే నార్తి నొంది, జంతుకోటలు క్రమముగా సమయ చుండ
దావదశసహస్రయుగములు దాటి పోయె, సంతట మహేంద్రుఁ డాగ్రహం బంకురింప.
- క. పిలిపించి యగ్నిమారుత, ముల వహ్నిశ్వసనులార మూఁడెను లోకం
బుల కెల్ల హని దైత్యుల, వలనను మును మీరు వారి వదలినోలక. 973
- గీ. ఐనదానికీఁ జింతించు టనుచితంబు, గలజలంబున కేటికి గట్టఁ గట్ట
నుదధి నెండించి యిప్పు డందొదిగి యున్న, యనురుల దహింపుఁ డని వారి కాజ్ఞ నొసఁగె.
- సీ. ఆయాజ్ఞ నవ్వార లాలింపి సురేంద్ర, యబ్ధి నెండింప న్యాయంబు గాదు
సింధుశోషణమునఁ జేకూరు బహుజీవ, సంఘంబులకు వృథా సంతయంబు
కావున దైత్యోపహుతంబునకు నుపా, యంతరం బే దేన యరయ నొప్పు
నని పలుకుటయు నింద్రుఁ డాత్మలోఁ గ్రోధాన్ని, ప్రజ్వలిల్లంగ వారలను జూచి
- గీ. యేల యధిక్రవసంగము లే నొసఁగి, నట్టియాజ్ఞను మీటి మా లాడ నగునె
యవనిలో మీ రచేతనం బగుపదార్థ, మందు మునిరూపమునఁ బుట్టు డని శపించి.
- గీ. అగ్ని నీ వంబుధిని గ్రోలునపుడు నీకు, శాపముక్తి ఘటిల్లును శ్వసన శాప
ముక్తి కలుగుఁ గాలక్రమంబునను నీకు, నని ప్రసాదించి వెన నదృశ్యత్వ మొఁడె 977
- క. ఆవల వారలు పడి యిల, నావిర్యావంబుఁ గుంభమం దొందిరి మి
త్రావరుణులీర్యంబున, నాపుడు భీష్ముఁడు పులస్త్యునకు నిట్లనియె. 978
- గీ. స్వామి తద్వీర్యమున వారు సంభవించ, నేమి హేతువో వారిపే శ్శేమి చెపుమ
యనుటయుఁ బులస్త్యుఁ డిట్లనియెను నరేంద్ర, వినుము తద్దాథ చెప్పెద విశదముగను.
- సీ. మును ధర్మనుతుఁ డయి వనరుహాత్ముఁడు పుట్టి, గంధమాదన మనుగ్రావమందు
నుగ్ర మైనతపంబు నొనరించు చుండంగఁ, జిత్తంబునను భీతిఁ జెంది వ్రజి
కావింపఁగను దత్తపోషిష్ణుమును వేగ, రావించి మాధవభావజాలను
వారి కర్హం బైనగౌరవం బొనరించి, నలువఁగాఁ దగినకరమును దెలిపె
- గీ. సంతటను వారు తోడ్కొని యచ్చరలను, గంధమాదనగిరికి శీఘ్రముగ నరిగి
స్వీయనై పుణ్యమున శౌరి చేయుతపము, భగ్ను మొనరించి రాచక్రపాణి యంత.

— ఊర్వశీ వృత్తాంత కథనము : —

- క. తనతపము భంగ మొనరిచి, రనుక్రోధముతోడ నమరు లందఱు మోహం
బును జెందఁగఁ బుట్టించెను, దనయూరువునుండి యొక్క-తపనీయాంగిణ. 981
- వ. ఆజగన్మోహిని యూరుసంజాత యగుటంజేసి యూర్వశి యనువేరం బరగి లోకంబుల
నెల్లఁ గలంగింపం దొడంగె. 982
- సీ. అపుడు మిత్రుడు చూచి యామనోహరగాత్రి, నభిలషింపఁగ నామె యనుమతించి
యర్క-లోకంబున కరుగు చుండఁగ గాంచి, నడుమను వరుణుఁ డానళినముఖిని
భామిని నీమీఁద నామానసము లగ్న, మయ్యె నుండుము మదభ్యాశమంద
యని పలుకుటయు నిట్లు లనియె నూర్వశి మిత్ర, వృత నై ననే నెట్లు లిచట నుండు
గీ. ననుడు వరుణుడు తదాభవమును గ్రహించి, కలికి నీమది నామీఁద నిలిపి పొమ్ము
నాఁగ నాకాంత యట్లె యొనర్చి చనియె, సవితృనన్నిధి కది కర్మసాక్షి యెఱింగి. 983
- గీ. ఓసిదుర్మార్గురాల నీ వుద్విలోన, బుధతనూజునిఁ బొందుము పొమ్మటంచుఁ
దిట్టటయు నామె పడియె ధాత్రీతలమున, నంత మిత్రా వరుణులు కామార్తు లఁగుచు.
- క. తమవీర్యంబును నొకకుం, భములోపల విడువ నందుఁ బ్రభవించి రగ
స్త్రమునియు వసిష్ఠమునియును, సమధిక మగుబ్రహ్మవర్చసం బుట్టిపడె. 985
- క. అనవుడు భీష్ముడు సంతన, మును జెంది మహాత్మ్య కాంక్ష పుట్టెను వినఁగఁ
ధనకాంతాధర్మంబుల. నని వేడఁ బులస్త్విఁ డిట్లు లతనికి వినిచె. 986
- సీ. జననాథ మును మహేశ్వరునిసన్నిధి కేగి, పరమేష్ఠి మ్రొక్కి- తచ్చరణములకు
నీవు న న్నిపుడు ప్రజ్ఞించినవిధమున, నడుగ నాతని కీట్లు లనియె హరుడు
పద్మజ వచ్చుద్వాసరయుగంబునఁ బుట్టి, యదుకులంబునఁ గృష్ణఁ డవనియందుఁ
గుశలత్వమునను బోడశసహస్రాంగనా, యతుఁ డయి క్రీడించు చుండుతఱిని
గీ. పోవు చుండంగ సత్సంధున మనోజ, రూపుఁ డగుసాంబుఁ డాతనిరూపు చూచి
'కామసంతప్త లై యుండఁ గాంత లెల్ల, శార్ఙ్గ గ్రహించి యది దివ్యచక్షువునను.

— కృష్ణఁడు విజృంభణము శపించుట : —

- ఆ. కాంతలార మీకుఁ గలిగినకామంబు, తేటపడియె దివ్యదృష్టియందు
దన్యు లవహరించెదరుగాక మి మ్మని, శాప మొనఁగె నంతఁ జాన లడలి.
- క. ఊమియింపుము మాయపచా, రము నని వేడికొన విప్రరశ్రవుఁడు నిజ
ప్రమదలను జూచి యిట్లనుఁ, గమలేక్షణలార యేల కలవరపడఁగఁ. 989
- క. ఉపదేశించును మీకుఁ, దపోధనోత్తంస మైనదాల్చుఁడు వ్రతముఁ
గృహతోడఁ జెందఁగల రా, యుపకారమువలన మీర లుదారంబు. 990
- సీ. అని చెప్పి విడిచి వారిని దివంబున కేగెఁ, దాను వచ్చినప్పటి యైనకతన
నప్పుడు యధుకులం బంతయు శమియించె, జౌరజితుం డయ్యె సవ్యసాచి.

కృష్ణాంగనలు చోరహృత లయి వ్రతపతి, భ్రంశంబునకు ముఖమందు నుండ
గమలాసనునివేరణమున దాల్చుచు నున్న, తాపనం దవ్వారినెడ వచ్చె

- గీ. నరుగుడెంచినతపసి కత్తరుగు తెల్ల, వందనము చేసి తమపూర్వవై భజముల
నెల్లను దలంచికొని యేడ్చియేడ్చి తుదకు, నిట్లు లదిగిరి మానికొట్టెమలు నిలిచి. 991
- గీ. మానివర దన్యు లపహరింపంగఁ జెడితి, మన్నివిధముల వేశ్యార్థమై మౌనము మాకుఁ
బరమపురుషునిసంగభాగ్య మొంది, పట్టిమే మిట్లు గా నేమి యగుచో కరమా. 992
- క. అనదల మగుమామిదను, గనికర మొక్కించె యనిచి కలపర్వము
వినిపింపుము నావుడు న, మునివరు డిట్లనియెఁ శత్రువున గొప్ప యెలయె. 993
- సీ. సతలూర మున్ను వై శ్యానరునకు మీర, లచ్చర లై పుట్టి యట్టిరజిసి
చని మానసప్రదంబున కొక్కనాఁ డందు, జలహారకృష్ణ సలుపు చుండ
దైవికంబుగ నారదమహర్షి యుచ్చోటి, కరుడేర మొక్కక యవగణించి
నారద మా కెట్లు నారాయణుడు భర్త, యగునొ చెప్పుము నాఁగి సమ్మహర్షి
- గీ. చెత్రవై శాఖశుక్ల పక్షములలోని, ద్వాదశీదినమందు సువర్ణ పరిక
రములతోడను శయ్యాద్వయమును ద్వీజున, కిచ్చు నెడ నగు యవ్యుడభీష్టసిద్ధి. 994
- క. అని పలికి పూజ్య లగువా, రిని వీక్షించియు నమనఁచిపనిదోషం
బునఁజేసి మీరు వేశ్యా, జనవృత్తిని బ్రతుకుఁ జూచు శాపం బిచ్చె. 995
- క. ఆకతమున హరివలన, జేకూరిన శాపమునను జేట్లు బొదవె
మీ కిట్లు లింకఁ బూజ్య, స్త్రీకిం గలధర్మ మూని చెందుడు ముక్తి. 996
- వ. మున్ను దేవాసురయుద్ధంబున నసంఖ్యాకు లగురాక్షసు లమరులచే నిహతులు గా
శతకహస్రసంఖ్యాకంబు లగుతత్కళిత్రసందోహంబులు పరపరిభుక్తుంబు లై పరితపించు
చుండ వారలం గాంచి దేవేంద్రుండు కరుణార్ద్రహృదయుం డై నృసమందిరంబులందును
దేవాలయంబులందును బ్రాహ్మణగృహంబులందును బరిచర్యఁ గాంచుచు వేశ్యా
ధర్మంబుచే పర్తి తరింపుఁ డని ప్రబోధించె. 997
- క. అనవుడు వారలు సంతస, మును జెంది మనంబులోన మునివర వేశ్యా
జనధర్మంబులు మాకు, వినిపింపుము నాఁగి నతఁడు విని యిట్లనియె. 998

—: వేశ్యరర్థ కథనము :—

- సీ. ద్రవ్యవిహీనుని దరికిఁ జేర్చగరాదు, చన దొక్కరునియందె మనసు నిలుప
రూపవంతుం డైన రూపహీనుండైన, ద్రవ్యదండె భజింపఁ దగినవాడు
పరిమళవస్తుసంభారంబు ననిశంబు, దగు నలందికొనుంగఁ దనువునందుఁ
దెలిచల్వలను దాల్చి నెలివాకిటను నిల్చి, కను చుండవలయుఁ గ్రేగంటితోడ
- గీ. మఱియుఁ బూజ్యునినంబు సప్రాప్త మైన, తఱిసి శక్తికొలదిని దగు నొనర్ప
ధర్మగోపేమధాన్యాదిదానములను, బాత్రుం డై నట్టిశోభియబ్రాహ్మణునకు. 999

వ. అదియుంగొక భానువారంబునాడు హస్తపుష్కపునర్వసునక్షత్రంబులలో నే దేని ప్రాప్తించినప్పుడు సర్వాషధిన్నానంబు గావించి మండపంబు నిర్మించి యందు రతిమన్మథుల లక్ష్మీనారాయణభావంబుతో నావాహించి కామునిపాదంబులు మోహకారి జంఘలును గండర్వనిధిమేహనంబును బ్రీతిమంతనికటియును సౌఖ్యసముద్రుని నాభియును రామునియుదరంబును హృదయేశునిహృదయంబును నాహ్లాదకారి స్తనంబులును నుత్కంఠనికంఠంబును నానందకారియాస్యంబును బుష్పచాపునివామాంగంబును బుష్పబాణునిదక్షిణాంగంబును ననంగునిహృత్తయను నులోమునిదేహంబును సర్వాత్మునిశిరంబును రతిసర్వాంగంబులును యధావిధి పూజించి శ్రీపతికిఁ బ్రణామంబు తాత్త్వధ్వజాంకుశధరునకు నమస్కారంబు శంఖచక్రగదాధరునకు వందనంబు పీతాంబరధరునకుఁ బ్రణతి నారాయణునకుఁ గేల్మోడ్పు కామదేవాత్మునకు జోహారు శాంతికి నమస్కారంబు ప్రీతికిఁ బ్రణామంబు రతికి నతి శ్రీకి వందనంబు పుష్టికిఁ బ్రణతి తుష్టికిఁ గై మోడ్పు సర్వాంగసుందరికి సాష్టాంగంబు. అని నమస్కరించి ధూపదీపనైవేద్యతాంబూలాదు లర్పించి పిదప బ్రాహ్మణుని మాధవుని గా భావించి పూజించి మాధవుండు ప్రీతుం డగుఁగాక యని ఘృతపాత్రయుక్తం బగుతండులప్రసంబు నాతని కొనంగి యాత్మార్పణంబు గావించి తదిచ్చానుకూలంబు గా దాను వర్తింపవలయు. అట్లు ద్వాదశమాసంబులు గడపి త్రయోదశమాసంబునఁ బట్టియుతుం డగుబ్రాహ్మణుని నర్పించి హేమసూత్రాంగుళీయాదిసర్వాభరణంబులచే నలంకరించి నూతనవస్త్రంబులు ధరింపం జేసి గుడకుంభోపరిప్రపూజితంబును స్వర రతిప్రతిమాసహితంబును నగుకామదేవస్వరప్రతిమను దామ్రపాత్రంబునం దుంచి యిత్తుదండ కాంస్యభాజనంబులతోడ.

1000

గీ. మదనమాధవులందు నామదికి భిన్ను, దృష్టి జనియింప కుండెడిరీతి సంత
తంబును ననుగ్రహింపుము ధరఃశివ, యనుచుఁ బ్రార్థించి యిచ్చి యాతనికి సంత.

వ. దీప్తికోపానహచ్చత్రపాదుకాసనంబులును సోపసగరం బగుశయ్యయును బయస్విని యగుగోవును నర్పింపవలయు.

1002

క. అది మొదలుగ రత్యర్థము, సదనంబున కేఁగుడెంచుజారుని హరిగా
మదిలోన నెంచి కూడెన, నొదవదు పాపము స్వధర్మయుక్తం బగుటకొ. 1003

క. అదె మోక్షము నొనగూర్చును, దుదకుకొ బాణ్యాంగనలకు దుఃఖంబుల కా
స్పద మగునట్టిశరీరం, బుడయింపదు మరలఁ దుచ్చయోనులయందుకొ. 1004

క. అనవుడు వారలు సంతస, మును జెంది తదు క్తధర్మమున వర్తిలుచుకొ
దనుష్టులూ వోయెడిదాఁకను, ననంతరము చెంది రవ్యయం బగుపదముకొ. 1005

గీ. అని వధిరాదుటయును భీష్ము డాలకించి, స్వామి పట్నివియోగము సంభవించ
కుండఁ బురుషుఁడు భర్త్యునియోగ మొదవ, కుండ నతివయు నెద్దాన నుండుఁ జెప్పుమ.

వ. అని యడుగుటయును బులన్తుఁ డాతని కిట్లనియె.

1007

— అశున్యకయనప్రకరణము :—

సీ. అనఘ శ్రావణమాసమందుఁ గృష్ణద్వితీ, యాదనమందు డీర్ఘాశ్టమమున
లక్ష్మీతో శ్రీవత్సలాంధనుండు వసింది, యుండుట నెడఁబాయ కిండు సతము
జగములందు నశూన్యశయనద్వితీయ నా, గణ్యత కెక్కె నాపుణ్యదిఁము
తత్పుణ్యదినమున దైత్యాది నచ్చించి, శ్రీవత్సలాంధుఁ డ్రీఁవాస

ఆ. క్షయము నొంద కుండుగాక నాగార్హస్థ్య, మగ్న లుండుగాక యవేరతము గ
దుఃఖపడక యుండుదురుగాక పితరులు, తృప్తి గలుగుగాక దేవతలు. 1008

చ. ఎపుడును లక్ష్మీతోడ వసియిందుచు నున్నటు లీవు పక్షితో .
నెపుడును నేనుగూడ వసియుంతునుగాక త్వదీయశయ్యయె
ల్లపుడును శూన్యతక గననియట్టులె మామకశయ్యగూడ నె
ల్లపుడును శూన్యతకగనని దై విలసిల్లునుగాక తేజతోక. 1009

వ. అని ప్రార్థించి యది మొదలు గ మాసపతంజయంబు తెల్లవారయెరవతితయు గా
న క్తభోజనంబు గావించి లక్ష్మీవతిని బూజించుచుఁ దదంతంబునందు విప్రదంపతుల
నర్పించి విప్రునకు సువర్ణశ్రీఽతిప్రతిమయును సోపనరం బగుశయ్యయును జలకం
భంబును పాదుకాచ్చత్రచామరాసనాదులును వసనాలంకారంబులును దత్పత్నికి
వస్తుభూషణంబులును భక్త్యభోజ్యభాజనంబులును చప్పింపవలయు నియ్యది యశూన్య
శయనప్రతంబు. 1010

క. ఒనరించు నెడల సీవ్రత, మును వెలదులు పతివియోగము సోపిరహం
బును బురుషులు చెందక యిహ, మునఁ బరమున నఖిలసౌఖ్యములు గాంతు రొగి.
గీ. అని వచించుటయును భీష్ముఁ డాత్మలోన, హర్షమును జెంది మహానీయ యాన తిమ్ము
వినఁగను దటాకవిధి నుద్భవించె నాకు, నిచ్చ యనఁగను విధిసూచుఁ డిట్లు లనియె.

— శతాకవిధికథనము :—

వ. ఉత్తరాయణంబున శుక్లపక్షంబున దొక్కపుణ్యదినంబునందుఁ దటాకసమీపప్రదేశం
బునఁ జతుర్థస్తపరిమితంబును జతుర్నానంబును జతుర్ముఖంబును నగువేదికయును
ఋషిదేశమాస్తపరిమితంబును జతుర్ముఖంబును నగుమండపంబును నిర్మించి వేది కంతటను
నరత్నమాత్రంబులును ద్రిమేఖలంబులును యోనివక్త్రంబులును నగుగర్తంబులు తొమ్మిది
గాని యేడుగాని యెడుగాని యేర్పఱిచి షట్సప్తాంగుశమాత్రవి స్తుతంబును విత స్తిమా
త్రంబును నగుయోని నేర్పఱిచి వాని నన్నింటిని బతాకాధ్వజశోభితంబులుగను సర్వ
వర్ణంబులుగను గావించి మండపంబున కప్పదిశలయందును నశ్వత్థోదుంబరప్లక్షవట
శాఖాకృతంబు లగు నష్టద్వారంబులు గావించి యందు నెనిమిదిమందిహోతరులు నని

మిదిమందిద్వారపాలకులను నెనిమిదిమందిజాహులను నేర్పడిచి ప్రతిగిర్తంబునందును గలశంబును యజ్ఞోపకరణంబులును నాసనంబును దామ్రపాత్రంబును నుంపవలయు. ప్రతిదేవతకును ననేకవర్ణంబు లగుబలుల నాచార్యుండు భూమిపై వైవలయు. క్షీర వృక్షకృతంబును నరత్నిమాత్రంబుగాని యజమానప్రమాణంబుగాని యగుయూషంబును స్థాపింపవలయు. పంచవింశతిసంఖ్యాకు లగుఋత్విజులను హేమకుండల పవిత్ర కటకవననభూషణులం జేసి యాచార్యుని నందఱకుంజెను ద్విగుణంబుగ సమ్మానించి నువర్ణ మయంబు లగుకూర్మమకరంబులను రజతమయంబు లగుమత్స్యదుందుభంబు లను దామ్రమయంబు లగుకుశీరమండూకంబులను నయోమయంబు లగుశిశుమారకంబులను స్వర్ణపాత్రంబునం బెట్టికొని సర్వాపధిజలస్నాతుం డై యజమానుండు పశ్చిమపుత్రపాత్ర సమేతంబుగాఁ బశ్చిమద్వారంబునుండి యాగమండపమునందు మంగళ వాద్యనాదంబులతోఁ బ్రవేశించి వేదికపైఁ బంచవర్ణరజశ్శోభితం బగుమండలంబు గావించి దానిపైఁ బద్మగర్భం బగుఊడశారచక్రంబు నేర్పడిచి దాని కష్టదిక్కులం దును విధివిధానంబున నష్టదిక్పాలకులను స్థాపించి తన్మధ్యంబున వారుణకలశంబు స్థాపించి యచ్చటన బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరులను వాణీలక్ష్మీపార్వతులను వినాయకుని గ్రహంబులను స్థాపించి సుబ్బలోకశాంత్యర్థంబు భూతగ్రామంబును స్థాపించి రత్న గర్భంబు లగుకుంభంబులను వస్త్ర మేష్టితంబులం జేసి పుష్పగంధాదులచే నలంకరించి యం దుంచి యాచార్యపూజ గావించి పూర్వద్వారంబున బహ్వృచులను దక్షిణ ద్వారంబున యాజుషులను పశ్చిమద్వారంబున సామకులను సుత్రద్వారంబున నాధర్వణులను నియమించి యదబ్జుఖంబుగ దక్షిణభాగంబున నుపవిష్టం డై వేద విదులను బఠించుటకును యాజకులను యజించుటకును జాపకులను జపించుటకును నాదేశించి యగ్నిని జ్వలంపంజేసి ఋత్విజులతోడం గూడి మంత్రపురస్సరంబుగ నాజ్యసమిధోమంబుఁ గావింపవలయు. శాంతికౌద్రపావమాననుమంగళపురుషసూక్తంబులను బహ్వృచులును శాక్రకౌద్రసౌమ్యకౌశ్మాండజాతవేదసౌరసూక్తంబుల యాజుషులును జపింపవలయు. వైరాజిపౌరుషసూక్తరుద్రసౌమ్య శైవపంచనిధనగాయత్ర జ్యేష్ఠస్తామవామధేవ్యబృహతానుమకారవగోవత విశీర్ణ రత్నోష్ణ యమరథంతరంబులను సామగులును గానము చేయవలయు. శాంతికిపాష్టికంబులను నాధర్వణులు జపింపవలయు. ఉచిధంబున మంత్రంబులచే నధివాసనంబు గావించి గజాశ్వరథ్యావల్మీకసంగ మువ్రజగోకులంబులనుండి మృత్తికను గ్రహించి యదియును నోషధులును రోచనా సిద్ధాశ్టగుగ్గులుగంధంబులును గుంభంబులందుంచి పంసగవ్యసహితంబుగాఁ దజ్జలంబుచేఁ బ్రాత్రస్తవ్యశ్శాస్త్ర్యదులకును గర్తకును స్తుతనంబు గావింపవలయు. మఱునాడు ప్రాతః కాలంబునఁ గర్త శ్రుతస్నానాద్విక్రియాశ్చలాపుం డై బ్రాహ్మణులకు శక్తిలోపంబు లేకుండ నుజ్జుగోవులనుగాని ధేనుబధిగోవులనుగాని ముష్పదియాజుగోవులనుగాని యిరువది

యెదుగోవులనుగాని యొసంగి తర్వాత సంతర్పితం బగుశుభలక్షణముల గలకాలా
కృతం బగుగోవును వేదఘోషంబులతోడను మంగళవాద్యనాదంబులతోడను జటాక
జలుబునందు దివి సామగ్గుం డగ్రబ్రాహ్మణునకు దాని నొసంగి క్షిప్రం బంజరత్న
సమన్వితంబును మకరమత్స్యాదికోభితంబును వేదవేదాంగపాఠగవిప్రవతుష్టయశ్చలం
బును మహానదీజలోపేతంబును దధ్యక్షతయు క్తంబును నగునువర్ణపాత్రంబును "నాభో
హిష్టా" యనుమంత్రంబుతో నుత్తరాభిముఖంబు గాఁ జటాకజలమశ్చయం విశువ
వలయు. అట్లు కావించి వచ్చి మండపంబును బూజించి యంతలను ఒలి వైచి మరల
నాలుగుదినంబులు హోమంబు గావించి యజ్ఞపాత్రంబులును యజ్ఞోపవీతంబులును
మండపంబును ఋత్విజులకు సమంబుగా నొసంగి హేమపాత్రంబును శయ్యయును
గురువున కొసంగి విప్రనమాస్రంబునకుఁగాని విప్రప్రతంబునకుఁగాని పంచానత్పింఘ్యాక
విపులకుఁగాని వింశతిసంఖ్యాకవిపులకుఁగాని శక్తిలోపంబు లేకుండ భోజనంబుఁ జెట్ట
వలయు. ఇది పురాణప్రోక్తం బగుతటాకవిధి. ఈవిధివిధానంబునఁ గూడవాపీపుష్కరిణీ
ప్రతిష్ఠలును గావించంజను. యట్లే మంత్రవిశేషంబులతోడఁ బ్రానాదోద్యానప్రతిష్ఠలును
గావించదగు. ప్రావృట్కాలసితం బగుతోయంబును శరత్కాలసితం ఒగునలింబును
నగ్నిష్టామశతసమంబులు. హేమంతసితం బగుజలంబు వాజపేయాత్కాశ్రితసమంబు.
శిశిరసితం బగుతోయం బశ్వమేధసమంబు. వసంతగ్రీష్మసితం బగుతోయంబు రాజసూ
యాధికంబు.

1013

క. అల్పద్రవిణం డై నను, నల్పవ్యయముననె చేయ నగును బ్రతిష్ఠల్
కల్పనమాస్రము దాన న, నల్పం బగుబ్రహ్మపదమునందు వసించుక. 1014

క. అనవుడు భీష్ముడు హరం, ఋను జెంది మహాత్మ్య చెపుము భూరుహవిధి నాఁ
గను బ్రహ్మసుతుఁడు కౌతుక, మెనయంగను లోన నలని క్షిప్తు వచించెక, 1015

—: పాద వ విధి క త న ము :—

- క. జనవర తటాకవిధిచా, యను బాదపవిధి నొనర్ప నగును విశేషం
బును మాత్రము నచియించెద, వినుము మహాఫలము గలుగు వినుటనె నీకుక.
- వ. సర్వాషధిర్థస్థిక్తంబు లగువృక్షంబులకు మాల్యంబు లలంకరించి వస్త్రపరివేష్టనంబు
గావించి సువర్ణసూచిచే గర వేధంబు చేసి హేమశలాకచే నంజనంబు పెట్టి యెదుగాని
యెనిమిదిగాని సువర్ణఫలంబు లతికించి వానిని వేదికయందుఁ దామ్రపాత్రంబులోఁ
జెట్టి సర్వధాన్యవృతంబులు గాఁ జేసి వానిపైఁ గుంభంబుల నుంచి పూజించి గుగ్గలు
ఘోషంబు వైచి మఱుసాడుం బలినవేదనము గావించి వృక్షస్థాపనంబు చేయవలయు.
హోమంబు ఘృతయజ్ఞవృత్తిలచేతఁ గావించంజను. పాలాశసమిధలు శ్రేష్ఠంబులు.
- క. ఆరామస్థాపకు లగు, వారికి ఫలియించు సర్వవాంఛ లటంచుక
బేదహాస క్షేత్ర యొకతరు, వాగోపించిన సమస్త ముబ్బుచు నుండక, 1018

- గీ. తరువులను నాటునెడలఁ దీర్ఘములలోన, నవియొనర్చుచు నుండు నిత్యమును నాటి
నట్టివారికి స్వర్గసౌఖ్యంబు గలుగఁ, దర్పణముఁ బిండదానంబుఁ దనయు లట్ల. 1019
- గీ. నుతులు లే నట్టివారికి నుతుల నొసఁగు, సతులు లే నట్టివారికి సతుల నొసఁగు
ధనము లే నట్టివారికి ధనము నొసఁగుఁ, బాదుకొల్పినచోఁ దమ్ముఁ బాదపములు. 1020
- క. తనవంశము తరియించును, దనపితరుల కొదవు స్వర్గధామము తానుకొ
జను బ్రహ్మలోకమునకుకొ, మనుజుం డెవఁ డేని నాఁటినను వృక్షములకొ. 1021
- సీ. బ్రహ్మదంబు పలాశపాదపం బశ్వత్థ, మాయురారోగ్యప్రపదాయకంబు
దాడిమి పత్తిప్రదంబు కన్యాదంబు, జంబువు ఖదిరంబు జాడ్యహరము
శోకనాశకరం బశోక మంకోలంబు, మకుళంబు వంశప్రవర్ధకములు
ష్లక్ష మధ్వరఫలప్రద మాయురై శ్వర్య, పరిపోషకము నీంబపాదపంబు
- గీ. ద్రాక్ష సర్వాంగసౌందర్యదంబు పనస, పాదపము శ్రీప్రదంబు సౌభాగ్యదంబు
చంపకము పుణ్యసంధాయి చందనంబు, కేళిరతిదాయి కేతకి క్లేశనాశి. 1022
- గీ. ప్రేతదేహప్రదంబు పిఠీతకంబు, నారికేళంబుబహుసతీకారకంబు
తాళవృక్ష మపత్యవిధ్వంసకంబు, పరవధూకుటిని కరీరపాదపంబు. 1023
- క. చెప్పితిని సంగ్రహంబుగ, నిప్పుడు నీ కేను కొన్ని వృక్షములను నీ
చొప్పున ననేకములు గల, విష్ణుధివి శుభాశుభంబు లిచ్చెడితరువుల్. 1024
- గీ. రోషణము చేయఁ దగినభూరుహము లేవో, రోషణము చేయఁ దగనిభూరుహము లేవో
తెలిసికొని శాస్త్రమున నాటవలయు నాటఁ, దగినవృక్షంబులను ధర్మతత్పరుండు.
- క. అని చెప్పుటయును భీష్ముండు, విని సంతస మొంది స్వామి వేడుక గలిగెకొ
వినఁగ సతీజననకథకొ, వినిపింపుము నాఁగ నిట్లు విధినుతుఁ డనియెకొ. 1026

—: ప తీ జ న న వృ త్తాంత కథ న ము :—

- సీ. ప్రళయకాలంబు సంప్రాప్తంబు గా మున్ను, విశ్వంబు లెల్లను విలయ మొందె
దానిచే సర్వభూతగతసౌభాగ్యంబు, చని జనార్దనునివక్షమునఁ జేరె
నంతట జరుగంగఁ గొంతకాలం బొక, తఱిఁ బునస్సృష్టికే దలఁచి ధాత
హరికడ కేఁగి యి మ్మనియె సౌభాగ్యంబు, నొప్పడయ్యె నుపేంద్రుఁ డొసఁగ దాని
- గీ. నప్పు డజునకు శౌరికి నధిక మైన, కలహము జనించె దానిచేఁ గలిగె హరికి
హృదయమునఁ గ్రోధ మది తాపహేతు వై నకతన సౌభాగ్య మంతయుఁ గరఁగి జాతె.
- సీ. రసరూపమును జెంది స్రవించు సౌభాగ్య, మును దక్షుఁ డాకసంబుననె నిలిపి
కడుపారఁగను ద్రావి విడువఁ దచ్చేపంబు, పడి భూమిపై ని నిష్ఠావములుగఁ
గునుమంబు గఁ గుసుంభగోక్షీరలవణేక్షు, రాజధాన్యకవృక్షరాజములుగ
నమ్రవిధం బయి యలరారె నవియె సౌ, భాగ్యావృక్షంబు నాఁ బరగె భ్రువిని

- గీ. బ్రహ్మపుత్రునిచేతను ద్రావఁబడిన, యదియె కన్యకగాఁ బుట్టి యతని కొందె
సతి యనెడినామ మామెను శఠరుండు, కోరి గ్రహియించె బత్నిగాఁ గోర్కి తీర.
- క. ఆమెయె త్రిలోకసుందరి, యామెయె పరదేవి లలిత యామెయె సకల
క్షేమప్రదాత్రి యామెయె, యామెనె తగు మోక్షకాంతీ యారాధింపఁ. 1029
- క. అని చెప్పుటయుఁ దదారా, ధనముం గావించువిధము దయతో నాకుఁ
వినిపింపు మనుచు శంతను, తనయుఁ డడుగ నిట్లు బ్రహ్మతనయుం డనియెఁ. 1030

— సౌ భా గ్య శ య న వ్ర త క త న ము : —

- వ. చైత్రశుక్ల తృతీయాదినంబునఁ బూర్వాష్టమంబునందు సతీదేవిని బరమేశ్వరుండు పెండ్లా
డుటంజేసి యాదినంబు పరమపవిత్రదినం బయ్యె. ఆపుణ్యదినంబున స్వర్ణ మయంబు లగు
సతీమహేశ్వరప్రతిమలకుఁ బంచగవ్యగంధోదకాదులచే నభిషేకంబు గావించి దేవీశివుల
పాదంబులును జయభవులగుంబులును భవానీత్ర్యంబకులజంఘంబులును విజయాభ
ద్రేశ్వరులజానువులును వరదాహరికేశులయూరువులును రతిశంకరులకటులును
గౌతమీశూలులకుటులును మంగళాశూలపాణులయూరుంబులును సీతాసీసర్వాత్ముల
కుచంబులును రుద్రాక్షిదీదాత్ములకంఠంబులును సంతాత్రపురఘ్నలకరంబులును గాలా
సలక్ష్మియాత్రిలోచనులబాహువులును నశోకవనవాసులయోషంబులును జంద్రముఖ
షియాస్థాణువులయాస్యంబులును నసితాంగర్థ నారీశులనాసికలును లలితోగ్రులభూయు
గంబులును వాసుదేవీశ్వరులయలకములును శివాశ్రీకంఠనాథులకేశంబులును సుగ్రహ
హిక్షిభీముల శిరంబులును బూజించి తత్పూర్వోదేశంబున సౌభాగ్యవృక్షంబు నుంచి ధూపదీప
నైవేద్యాదుల నొసంగి గోశృంగాంబుప్రాశనంబు గావించి స్థంఢిలంబున శయనించి మఱు
నాడు ప్రభాతకాలంబున గృతన్నా నానుష్ఠానం డైవిప్రదంపతులను బూజించి లలితా
ప్రీతి యగునట్లు భావించి సౌభాగ్యవృక్షయ క్తంబుగా సువర్ణప్రతిమాద్వయంబును
బ్రాహ్మణున కొసంగి బ్రాహ్మణసమేతంబుగా భజియింపవలయు. ఇట్లుసంవత్సరమంత
మును దృతీయాపూజ గావించుచు ద్వాదశమాసంబున ద్వాదశినాడు లక్ష్మీవిష్ణుపూజ
యును బూర్ణి మనాడు సరస్వతీబ్రహ్మపూజయునుగావించి సౌభాగ్యవృక్షంబు బ్రాహ్మ
ణున కొసంగవలయు. వ్రతాంతంబున సౌభాగ్యవృక్షయ క్తం బగుశయవంబును సతీమహే
శ్వరస్వర్ణప్రతిమలును వృషభంబును ధేనువును బ్రాహ్మణున కొసంగి విప్రసంతర్ప
ణంబు గావించవలయు. చైత్రమాసంబున గోశృంగాంబువును వైశాఖమాసంబున
గోమయంబును జ్యేష్ఠమాసంబున మందారకుసుమంబును నాషాఢమాసంబున బిల్వ
పత్రంబును శ్రావణమాసంబున దధియును భాద్రపదమాసంబున గుళోదకంబును
నాశ్వయుజమాసంబున గోక్షీరంబును గార్తికమాసంబున బృషదాజ్యంబును మార్గ
శీర్ మాసంబున గోమూత్రంబును చౌషమాసంబున గోఘృతంబును మాఘమాసం
బున గృష్ణతిలలును ఫాల్గుణమాసంబున బంచగవ్యంబులును బరిశుద్ధి కై ప్రాశనార్హం

- బులు. ద్వాదశమాసంబులందును గ్రమంబు గా లలితావిజయాభద్రాభవానీ కుము దాశివావాసుదేవాగౌరీమంగళాకమలాసత్యమాప్రీతి యగునట్లు దానకాలంబున గీర్తింపవలయు. ద్వాదశమాసంబులందును గ్రమంబు గ మల్లికాశోకకమలకదంబోత్పలచంపకకుబ్జకరవీరబాణామ్లానపంకజసింధువారంబులు పూజాకుసుమంబులు.
- గీ. ధరను సౌభాగ్యశయనవ్రతంబు చేయు, నట్టివారలు సర్వవాంఛార్థసిద్ధి నొందుటయె కాక యిహమన నూర్ధ్వలోక,మందు నుందురు శాశ్వతానందమునను.
- వ. ఈవ్రతంబులు ద్వాదశవర్షంబులుగాని యష్టవర్షంబులుగాని సప్తవర్షంబులుగాని యుక్త నియమంబులతోఁ గావించి రేని కల్పాయుతంబు బ్రహ్మవిష్ణుశివలోకంబులందు వసించి యనంతసౌభాగ్యంబు ననుభవించుదురు. 1033
- క. ఒనరించి యీవ్రతంబును, ధననాధుఁడు స్మరుఁడు చండభాముఁడు వరుణుండును శతధన్వండును మును, గొని రితరాసాధ్య మైనగొప్పతనంబుకొ. 1034
- గీ. అని వచించుటయును భీష్ము డంతరంగ, మందు నెనలేనిసంతోష మొంది దేవ పుష్కరతేత్రమున యజ్ఞ భూధరమునఁ, గృష్ణనిపదంబు లుండంగ హేతు వేమి. 1035
- వ. అని యడుగుటయుఁ బులస్త్యుం డాతని కీ ట్టనియె. 1036

—: బాష్కలి వృత్తాంత కథనము :—

- క. జననాథ వినుము బాష్కలి, యనుదానవనాధుఁ డొక్కఁ డపరిమితతపంబును జేసి కృతయుగంబున, మును సంపాదించి బ్రహ్మముఖమున వరముల్. 1037
- క. బలదర్పంబున దానవ, బలసహితుం డై నరప్రపంచము నెల్లఁ గలఁగించి స్వర్గలోకము, తలక్రిందుగఁ జేయ నేఁగి తా నచ్చటికికొ. 1038
- చ. అమరుల నెల్లఁ గొట్టి యమరాధిపతికొ బడఁ ద్రొసి క్రింది కా క్రమణ మొనర్చి యింద్రునిపురాతనరత్నమృగేంద్రసీతముకొ గ్రమమును మీఱి యెల్లరను గాఢియ వెట్టుచు నుండ వానిదొ వ్యమును సహింపలేక కమలాసనునొద్దకుఁ బోయి దేవతల్. 1039
- చ. వనజభవాంఘ్రిపద్మముల వ్రాలి నిశాచరనాథవర్తనంబును దమ కెల్ల నేర్పడినముప్పును జెప్పి యథాక్రమంబు గాఁ గనులను బాష్పబిందువులు గ్రమ్మగ దైన్యము బూరటిల్ల నా నసములయందు నుండుటయు నల్వ కనుంగొని వారి నెల్లకొ. 1040
- ఆ. చింత నొంది తాను జేసినయమిచార, కార్యమునకు దానఁ గలిగినట్టి ముప్పునకును జిత్తమున ధ్యాన మొనరించె, సంశ్రితార్తిహరుని శార్ఙ్గధరుని. 1041
- క. ధ్యానము చేసినవెంటనె, దానవరిపుఁ డేగుడెంచి దర్శన మొసఁగెకొ ఘోషమునఁ బంకేరుహ, యోనికి మితిలేనిహర్ష ముధయింపంగకొ. 1042

- ఉ. అంతట జేతు లొగ్గి కమలాసనుఁ డచ్యుతు నొద్ద నిల్చి డై
త్యాంతక యేమి చెప్పుదు దురాత్ముడు బాష్పలి నావరంబుచే
నంతము లేనివాఁ డయి నిరయశవృత్తిఁ జరించు చుండె గ
త్యంతర మేదియొక గనమి నాతనిఁ గూల్చ నినుఁ డలంచితిక. 1043
- చ. తలఁచినయంతలోపలనె దర్శన మిచ్చితి వీవు భక్తవ
త్సలుఁడవు గాన నామదికి ధైర్యము గల్గెను నిన్నుఁ జూడఁగా
జలరుహనాభ స్వర్గము నిశాచరమందిర మయ్యె దేవతల్
నిలువఁగ నీడ లేక మరణింపఁగఁ జాలమి నుండి రాదు లై. 1044
- చ. అనవుడు విష్ణు వి ట్లనియె నంబుజసంభవ నీవరంబుచా
దనుజుఁ డవధ్యుఁ డైనకతనక మరణింపఁడు వాఁడు గాన నే
నొనరుచువాఁడ బద్ధుఁ డయి యొక్కెడ నుండఁగ దానఁ గోర లూ
డ్చినఫణివోలె డిందకయు డిందినవాఁడ యతం డగుఁ జూచి. 1045
- క. అని చెప్పి యదృశ్యత్వం, బును జెంది తదర్థ కాలమున నదితికి నం
దనుఁ డై వామనరూపం, బున నాపిర్భావ మొందె భువనార్థం బై. 1046
- ఉ. అప్పుడు మందవాయువులు హాయిగ వీచెను దుందుభిస్వనం
బుప్పతిలెక దివంబునను నూర్ధ్వమునుండి ప్రసూనజాలముల్
గుప్పన రాలె ది క్తటులకుక సమకూరె వికాస మెల్లడక
జెప్పఁగలేనిసంతసము చేకుటె సర్వసుహృత్కోటికిక. 1047
- క. ఆశుభనిమి త్తములచే, నాశరరిపుఁ డవతరించె నని యెఱిగి పిరి
చీశానముఖులు వచ్చి ప్ర, కాశించెడివిష్ణుకళను గని కనులారక 1048
- క. అనవధికానందరసం, బునిధినిమగ్ను లయి తద్విమోహనమూర్తిక
గొనియాడి చనిరి తమతమ, వినివేశనములకు దై త్యవిలయాకాంక్షక. 1049
- సీ. అంతట వామనుం డర్భకాకృతితోడ, నదితిశశ్యపుల కాష్టాద మొదవ
జ్ఞునవ్వు నవ్వుచుఁ జిలుకంగ దేనియల్, పలుకుచు నవ్య క్తభాషణములు
దానవాధిపునిఁ బాతాళ మంటఁగఁ ద్రొక్కు, ననుభావ ముదయింప నంఘ్రు లిడుచు
మనుపంగ సాధువులను వెదకును నున్న, తీరు దోషఁగ నలుదెసలు గనుచుఁ
- గీ. గ్రమముగను బెద్ద యయి త్రిలోకములఁగూడ, నాక్రమించునొ పేరిగి యన్నట్టిభావ
మంకురింపంగ లోకుల కద్భుతముగఁ, దినదినంబును బెరుగుచు దీ ప్తితోడ. 1050
- క. పలు వగుకాలము రాఁగనె, పటువేవముఁ దాల్చి బ్రహ్మవర్చసమువ ది
క్తటుములు వెలిగించుచుఁ బ్ర, స్ఫుటగతి వేదమును జెప్పుచును శ్రావ్యముగఁ.
- క. వినియెడివారలహృదయము, లను దవసాన్నిధ్యమునకు లాగికొనుచు నే
ర్చున పలుజనపరివృత్తుఁ డె, చని బాష్పలికొలుపుచేయుసదనంబునకుక. 1051

- గీ. కర్ణ పేయంబుగను సభాగారమందు, సామగానంబు గావించె సభ్యు లెల్ల
సబ్బురముఁ జెంద నంతలో నసురవిభుఁడు, కాంచి తద్రుహ్మవర్చసకళను లేచి. 1053
- గీ. వందనము చేసి స్వామి యేవంశ మయ్యె, బరమపావనము భవదుద్భవమువలన
నక్షరత్వంబు నొందె నేయక్షరములు, తావకాహ్వాయగుంభితత్వమునఁ జెపును. 1054
- క. అని యడుగుటయును వటు వి, ట్లనియెను దై త్యేంద్ర కశ్యపాస్వయమందుఁ
జనియించి నేను వామనుఁ, డనియెడిపే రొందినాఁడ నవనినురుండఁ. 1055
- నీ. తేజంబునందు నాదిత్యతుల్యుండ వంచు, తమలోన మేదిసీసముండ వనుచు
హ్లాదకత్వమున సుధాంశుకల్యుండ వంచు, సంహారమున హరాంశంబ వనుచు
గాంభీర్యమందు సాగిరసమానుండ వంచు, ధీరత మేరుసదృశుండ వనుచు
వితరణంబునఁ గల్పవృక్షోపముండ వంచు, విభవంబున నుపేంద్రనిభుండ వనుచు
- గీ. సర్వలోకంబులును సీప్రశస్తి వివిధ, విధముల నుతించు చుండంగ విని త్రిపాద
పరిమితం బగుక్షీతి నగ్నిశరణమునకుఁ, దలఁచి నినుఁ గోర వచ్చితి దానవేంద్ర. 1056
- క. అని తెలుపుటయును బాష్కలి, విని నవ్వుచు వెట్టివాడ విడిచి భయంబుఁ
ఘనముగఁ గోరుము నీకో, రినయర్థం బెల్ల నిత్తు రి క్తత వాయఁ. 1057
- క. అనవాప్య మైననాద, ర్భవమును గావించి యింత స్వల్పముగ నెవం
డును గోరఁ డింతవఱకును, గనుఁగొన ఛాందసుండ వీ వొకండవు దక్కఁ. 1058
- క. ననుఁ గోరిననోటను న, న్యుని నెవ్వనిఁగూడ భూసురోత్తమ కోరం
జన దెవ్వండును నిచ్చెద, ననుమానం బుడిగి కోరు మఖిలధరిత్రిఁ. 1059
- క. చిన్నతనం బగుటను నీ, వెన్నండును యాహ్ను చేసి యెఱుంగ వటంచుఁ
నిన్నుఁ గనుఁగొనఁ దోచుచు, నున్నది లేకున్న నిట్లు లుందురె యర్థల్. 1060
- క. అని పలుకుడు వామనుఁ డి, ట్లనియె నసురనాథ తావకాశయము మహా
జననం స్తవపాత్రమ లే, దనుమానం బెవ్వరికిని నావిషయమునఁ. 1061
- గీ. దానవీరున కుండంగఁ దగినధర్మ, మదియె దాననె యుద్ధృతం డగును దాత
కాని బ్రాహ్మణుఁ డై నట్టివానిధర్మ, మల్పనంతోష మదె ము క్తి నతని కిచ్చు. 1062
- క. దొరకె నని దాత కాంతులు, విరివిగఁ బెంచుకొనె నేని విప్రుండుచెడుఁ
దొర చెడు నలోలుపుం డగు, ధరణిసురుం డిచ్చగించుద్రవ్య మొనఁగమిఁ. 1063
- క. కావునఁ గోరితి నే నిపు, జావశ్యక మైనయంతె యది చాలు భవ
ద్యావమునఁ దలఁచికోని యా, భూవనతిని నిపుడె ధార పోయుము నాకుఁ. 1064
- క. క్షణికము చి త్తము విత్తము, క్షణికము శ్వాసానిలంబు క్షణికము కాలుం
డఁబూత్ర మేని యాఁగఁడు, క్షణమును ధర్మమునఁ దగదు సలుప నుపేక్షఁ. 1065
- క. అనవుడు బాష్కలి మానస, మున సంతస మొంది విప్రపుంగవ నీకో
రినభూమి ధార వోసదఁ, జనుదె మ్మని పలికె నట్టిసమయమునందుఁ. 1066

- క. అతనిపురోహితుఁ డగుభృగు, సుతుండు విని దైత్యసతివచోరితిని ను
ద్ధతుఁడై లేచి చివ్రకుంస, దితిజాధిప యొక్కమాట తెలిపెన నీకుకా. 1067
- గీ. సకలమంత్రజ్ఞులై నట్టిసచివు లుండ, సర్వవిజ్ఞానశాలి యాచార్యుఁ డుండ
నవరికినిగూడఁ దెలుపక యెట్టిసనియు, తేమమును గోరువధివతి చేయరాదు. 1068
- క. బాలుడవె నీవు త్రిపదము, లేల యడిగె నర్థి జగము లెల్ల నొసంగఁ
జాలినన న్నుని యించుక, యాలోచన చేయవలడె యాంతర్యముచకా. 1069
- క. విభవము గలిగినకతమున, నభిమానము హెచ్చు దాన సమిపేమతుల్
ప్రభవము లగు నద్దానను, బ్రభువులు నేయింతు లేల బహుభాషాముల్. 1070
- సీ. ఈతఁడు సురపక్షపాతి యై నినుఁ గూల్చు, నరుడెంచినట్టిసారాయఁబుడ
యథార్థి యై వచ్చినట్టిచివుఁడు కాఁడు, నీతఁడై వీచే విహతుఁ డయ్యె
మామూవి యై పలుమాఱు లిట్టులె వీఁడు, నేయింపఁ జేసె దానవుల నెల్ల
నీయంగరాదు నీ వితనికి మక్షికా, చరణమాత్రం బై నధరఁగిగూడ
- గీ. దితిజవంశంబునకు నెల్ల దేశికుండ, నగుట దానవనాశంబు సంతరాత్మ
యెప్పిఁగొనమిని నింతగా జెప్పవలసి, వచ్చె నీ కేను నామాట వాస్తవంబు. 1071
- క. అని బోధించుటయును ని, ట్లనియెను బాష్కలి గురూత్తమా సీవు వచి
చిన దంతయు సత్యమ యై, నను నాడినమాట దప్ప నాకుం దగునే. 1072
- ఆ. ప్రతిన చేసి మొదలుఁ బదపడి తప్పిన, నన్మతవాది కాఁడె యతఁడు దాన
నూర్ధ్వగతులు వాని కుండునె సత్యంబు, తెలుపు మీవె మాకు దేశకేంద్ర. 1073
- సీ. అదియును గాక నీ వనినట్లు లీచివుఁ, డమ్మహావిష్ణువె యయ్యె నేని
ప్రాప్తిండు జన్మసార్థక్యంబు యోగినం, తతికిఁ జేకుజనితద్దర్శనమున
ధన్యుండ నగుదుఁ దత్కరము క్రిం దయి నాక, రంబు మీఁ దగునుమోగఁబుకతనఁ
బరమేశ్వరుని దృష్టిపఱచిన సఖివి, శ్వములను దనిజినవాడ నగుదు
- గీ. నదియునుం గాక శత్రువె యనుచు నితని, దలఁచిఁగొన్నను శత్రువె దరికి వచ్చి
యడుగు నెడ నోరు తెఱచి లే దనుటకంటె, నిరయ మున్నదె యెం దేని నీవె చెపుమ. 1074
- క. అనుటయు శుక్రం జేమియు, ననుటకు నోరాడకునికి నాంతర్యమునకా
జనియించినవగ యిముడుచు, కొనజాలనికారణమునఁ గొన కి ట్లనియెకా. 1075
- గీ. ప్రాప్త మయ్యెను దైలోక్యరాజ్య మమర, నాయకుని గెల్చి సింహాసనంబుఁ గొంటి
వంతయునుగూడఁ ద్రుటిలోన నంతరించు, నట్టిదుష్కాల మేతెంచె నక్కటకట. 1076
- క. అని పలికి వంచుకొని తల, తనతావునఁ గూరుచుండఁ దదితరు లెల్ల
గను చుండిరి విస్మయమున, దనుజేంద్రుడను దానిశ్చిత్తస్వాంతం డై. 1077
- సీ. కూరుచుండఁగఁజెట్టి కుశనిర్మితం బైన, యాసనమందు నయ్యవనినురునిఁ
దనపత్ని కలశంబు గొని జలంబును బోయు, చుండంగఁ దత్పాదయుగిముఁ గడిగి

తత్పాదజలమును దనకీరంబునఁ జల్లు, కొని నిజసతిమూర్ధమునను జల్లి
పరమేశ్వరప్రీతికరముగాఁ దత్పద, త్రయభూమి నతనికి ధార వోసె

గీ. నంత వామనుఁ డంత యై యంతకంటె, నంత యై యజ్ఞపర్వతమందు నిలిచి
యాక్రమించె ధరిత్రయు నాకసమును, నంఘ్రియుగమున విస్మయం బావహిల్లు. 1078

గీ. అట్లు విష్ణువు సర్వంబు నాక్రమించి, సలము లేమిని మూడవచరణ మునుప
దానవేంద్ర తృతీయపాదంబు నిలుపఁ, జోటు శీఘ్రంబుగను నాకుఁ జూపు మనియె. 1079

క. అంతట బాహులి లజ్జా, క్రాంతం డై దేవ నాకుఁ గలబహ్మండం
బంతయు నావృత మయ్యెను, జింతించుచు నుంటి నేమి చేయుదు ననుచున్. 1080

క. నే నాడినవాక్యము ము, న్నేనాడును దిరుగ దయ్యె నిపు డది భగ్నం
బై నన్ను భూరిభేదద, వాసలమునఁ ద్రోసి తొడఁగె నలయింపంగన్. 1081

క. నీవె గతి యెట్లు లై నను, నావాక్యము సత్యముగ నొనర్పంగ నాకున్
జూపు తటస్థము గాఁగన్, దావకహస్తమున వరము దయచేయఁ గదే. 1082

మ. అని ప్రార్థించుటయున్ జనార్దనుడు దైత్యాధీశ నీ వ్రయం మిం
కను బాతాళమునన్ యుగాంతరముదాఁకన్ నే వరాహశృతిన్
గొని ని న్నుప్పుడు గూల్తు దాన నగు నీకున్ ముక్తి యం చాడి వెం
టనె పాదం బిడి నెత్తిమీఁద నథు గంటన్ ద్రొక్కె నాబాహులిన్. 1083

ఉ. అంతట దైత్యబాధ యడఁగారె మహేంద్రుడు స్వర్గరాజ్యమున్
జింత తొఱంగి కై కొనియెఁ జేయఁ దొడంగిరి యధ్వరంబులన్
సంతస మొప్పు బ్రాహ్మణులు శాంతి ఘటిల్లెను జంతంజాలమం
దంతట నేమి చెప్పుదు భయంబు సమస్తము దీతె ధాతికిన్. 1084

గీ. యజ్ఞపర్వతమందు దైత్యారిపదము, లుండుటకు హేతు విదియె వే తొండు లేదు
దాన భూలోకవై కుంధామ మయ్యె, బుష్కరంబునఁ గలయజ్ఞ భూధరంబు. 1085

క. ఈయాఖ్యానము విను నెడ, నాయుర్వృద్ధియును సంపదాప్తియు నకలా
పాయనివృత్తియుఁ గలిగి యు, పేయపదం బందఁ జాలు నెవ్వం డేనిన్. 1086

వ. అని చెప్పటయు భీష్ముం డాతని కి ట్లనియె. 1087

గీ. అనఘ నీవు వచించినయట్టిగాధ
పథితులు పల్కు చుందురు బలినిగూర్చి
యదియె సత్యంబొ లేక యియ్యదియె నిజమొ
తెలుపుము యధార్థమును నాకుఁ దేటపడఁగ. 1088

వ. అని యడుగుటయుఁ బుట్టస్త్వం డాతని కి ట్లనియె. 1089

గీ. ఇదియు సత్యంబై, ఇదియు సత్యంబై భూప, జరిగె నిది పుష్కరక్షేత్రసవనగిరి,
వైష్ణవట పద్మద్వి యధ్వరంబునను బిదప, జరిగె వై వస్వతాంతరసమయమందు. 1090

క. అని చెప్పటయును భీష్ముడు, మనమున సంతోష మొంది మహాసేను యెఱుగజనియించె నాగతీర్థం, బనియెడునది పుష్కరంబునందుం జెపుమా. 1091

—: నాగతీర్థ హేతుకథనము :—

సీ. అని యడుగుటయు ని ట్లనియెఁ బులన్యుండు, రాజేంద్ర వినుము పూర్వంబునందుఁ బద్మవాసుకిమహాపద్మకర్కోటక, తక్షకాద్యహులసంతతులచేర
నఖిలధరిత్రయు నావృతం బగుటయు, ఘోరబాధ ప్రజలకుఁ బ్రబల మయ్యె
దానిచే సృష్టి యంతయును క్షీణింపంగఁ, దొడఁగె నానాఁటికిఁ బుడమిలోన
గీ. నజుండు పుష్కరతీర్థమునందు యజ్ఞ, మాచరించెడితఱి నది మిాలించి
సర్పముల నెల్ల శపియించె జచ్చునట్లు, గరుడజనమేజయతమావరులనలన. 1092
వ. అప్పుడు సర్పంబులు వచ్చి భీతభీతంబు లై చతుర్ముఖులపాదంబలపైఁ బడి పేలించు
టయుఁ బితామహుండు గరుడార్ద్రహృదయుం డై భుజంగంబులం గెనుంగొని మార్చి
వ్యసృపచనంబున గరుత్మంతుండును వై వస్వతమన్వాదియందు సర్పయంగంబున జనమే
జయుండును సర్పనాశంబు కావించక తప్ప దని చెప్పి క్రూరంబులును దుర్విసేతంబు
లునుం గాక కాలప్రాప్తంబు లగునత్త్వంబుల భక్షించుచు నపకారంబు గావించిన
ప్రాణులను హింసించుచు మంత్రతంత్రోపధిబద్ధంబు లగుచుఁ దద్విధు లగువారలకు
భీతిల్లుచు వర్తించుసర్పంబులు జీవించి యుండు ననియును నట్టిసర్పంబులచేరఁ బుష్కర
తీర్థంబున నాగతీర్థంబు నెలయు ననియును దాన నన్నాచింబులకుఁ ముక్తి చేసూరు
ననియును నాగతీర్థంబునందు శ్రావణపంచమిదివసంబున ప్నానదానచర్మశ్రాద్ధాదులు
గావించువారలకును నాగంబులం గూర్చి తీరతర్పణంబు గావించువారలకును దద్వం
శంబులకును నెన్నుండును సర్పంబులవలన నపాయంబు గలుగికి బ్రహ్మపదంబు
ప్రాప్తించు ననియును ననుగ్రహించె. 1093

క. ఈనాగతీరమహిమము, మానవుఁ డెవ డేని వినినమహిలోపల నె
దేనియు సర్పమువలనక, గానక మరణంబు ముక్తి కడకుఁ జెందుక. 1094

క. అనన్తడు భీష్ముం డి ట్లని, యెను బ్రహ్మతనూజ చెప్పా మెద్దాన ఘటి
ల్లునొ ప్రేతత్వం బెద్దా, నను గలుగునొ తద్విముక్తి నరజన్మలకుక. 1095

—: పంచప్రేతోపాఖ్యానకథనము :—

క. అని యడుగుటయుఁ బులన్యుండు, మనమున సంతనము నొంది త్మోనాధ వచిం
తును వినుము పూర్వకాలం, బునఁ బృథు వనుపేర నొక్కభూసురుఁ డుండె. 1096
గీ. అతనినత్యాభిరతియును నతనిపుణ్య, కర్మనిష్ఠయు నతనియోగమును నతని
న్యాయరీతియు నతనియామాన్వయరీతియు, నతనియాస్తిక్యమును నన్న నలవి గావు.
సీ. అబ్రాహ్మణుండు తీరయాత్ర గావించంగ, మనసు గల్లుట నొక్కదినమునందు
ప్రసీతం డై పుష్కరతీర్థమున కేగి, యందుఁ గావించి స్నానాది విధులఁ

దత్తీరపతి యౌనధాతకుఁ బ్రణమిల్లి, యటనుండి యడవిలో నరుగుచుండ
నొకచోట నేగురు వికృతరూపములలోఁ, గనఁబడి రాతనికనులయెదుట

- గీ. వారలను గాంచి మిఠ లెవ్వార లిచట, నేమికారణమున నుంటి రెఱుంగఁ జెప్పఁ
డని నదై ర్యంబుగను నాతఁ డడుగుటయును, వారిలో నొక్కరుఁడు లేచి వానిఁ జూచి.
- గీ. స్వామి ప్రేతల మేము మానామములను, జెప్ప సి గ్గయ్యెడిని వీఁడు శీఘ్రగుండు
వీరు రోహకలేఖకుల్ వీఁడు సూచి, ముఖుఁడు నేఁ బర్యుషితుఁడ మమ్ములను గంటె.
- క. అసుటయు నాబ్రాహ్మణుఁ డి, ట్లనియెను మీ కట్టియాహ్వాయంబులు గలుగం
గను హేతు వేమె చెప్పం, డని యడుగఁగ వార లిట్లు లని రాతనికె. 1100
- సీ. మృష్టాన్నమును భుజియించి పెట్టితి నేను, పర్యుషితుంబును బ్రాహ్మణునకు
దానఁ బర్యుషితాభిధానంబు గొని యిట్లు, వృద్ధోదరుండ నై యేడ్చు చుంటి
యాచకుం డై వచ్చినట్టివిప్రునకుఁ బొ, మ్మని నేను సూచించినట్టికతనఁ
బ్రాప్తసూచీముఖాహ్వాయుండ నై సూచీము, ఖంబుచే నీగతిఁ గ్రాంగు చుంటి
- గీ. యాచనయొనర్చుచుండ బ్రాహ్మణుఁడునేను, మానమువహించియేదియెమహినివ్రాయు
చుండుటను లేఖకాహ్వాయయుతుండ నగుచు, నడువలే కుండియును నిట్లు నదంచు చుంటి.
- సీ. బ్రాహ్మణభయముచేఁ బ్రాసాదమున నెక్కి, యారగించుచు నున్న కారణమున
రోహకుం డనడిపేరు వహించి నే నవా, క్షీరుండ నై యిట్లు శోకించు చుంటి
నాకలిగొని విప్రు లరుదేర నింటికి, నెటకొ శీఘ్రము గ నే నేగు చుంట
శీఘ్రగుం డనువేరు చెంది పంగుత్వంబు, తోడ నీరీతి నల్లాడు చుంటి
- గీ. నని క్రమంబుగ నేగురు వినుచుటయును, దమయవస్థల నాద్విజో త్తముండు కర్మ
రీతి కచ్చెరు వొందుచుఁ బ్రేతలార, ప్రేతభుక్త్యాదులను వినిపింపుఁ డనియె. 1102
- వ. అంతట వా రందఱును లజ్జావనతవదను లై యాభూసురోత్తమునకు నమస్కరించి.
- సీ. మలమూత్రరక్తమాంసములు శల్యములును, నతిహేయ మైనపదార్థములును
బలిమంత్రవరితంబు లగువస్తువులును, భువి నేర్పడియెఁ బ్రేతభోజ్యములుగ
మలజగుప్పిత మైననలములు త్యక్తశౌ, చము లై నచోట్లు శ్మశానములును
గురుదేవతామహీసురపూజ లేనిగే, హములును స్త్రీజిత మైనయిండ్లు
- గీ. నిత్యకలహంబు లొనరించు నిలయములును, జపతపోవ్రతములు లేనిసద్గములును
బాడుపడ్డగృహంబులు పాపు లుండు, నాలయములును ప్రేతభుక్త్యాస్పదములు. 1104
- గీ. అని నివేదించి మరల నిట్లనిరి దేవ, ట్టుత్పిపాసాప్రశాంతి చేకూర కునికి
నరకబాధలు చెందు చున్నార మేము, నీపదంబులు సాక్షిగా నిలువ లేము. 1105
- గీ. ఎవరు ప్రేతత్వ మొందరొ యెవరు ప్రేత, లగుదురొ వచింపు మది విన నాన యొదవె
వినినయెడ మంచిమాట సజనులనోట, బండితులు పోవు నందురు పాతకములు. 1106
- వ. అని ప్రార్థించుటయు వారలకుఁ బృథు వి ట్లనియె. 1107

- సీ. దేవతాతిథిగురుసేవాపరులు కృత్యు, చాంద్రాయణాదులు సలుపువారు
మానావమానసమానదృష్టులు పితృ, మాతృపూజాసక్తిమానసులును
శ్రాద్ధకర్తలును దృష్టాక్రోధలోభమా, త్సర్వాదికహితులు సర్వయుతులు
నగర్నియపాసకులును సఖిలభూతములందు, దయగలవారును దాసపరులు
- గీ. గోవులకుఁ దీరములకును దేవతలకు, బ్రాహ్మణులకును నదులకుఁ బ్రణాతీసేయు
నట్టివారును గుమతి లేనట్టివారు, గారు ప్రేతలు లోకోపకారు లగుట. 1108
- సీ. భుజించి శూద్రాన్నమును దానితోడనె, మరణించుచుప్రభులు మద్యపలును
వర్ణాశ్రమాచారవర్జితులును భూమి, హర్తలు న్యాసాపహాసకులును
గురుతల్పగుతులును గోబ్రాహ్మణఘ్నులు, స్తేచులు సమ్మించి చెఱుచువారు
కూటసాతులు కృతఘ్నులు నాస్తికులు కన్య, కాపహారు లయాచ్యుతాచారకులు
- గీ. బరసతీపరవిత్తతత్పరులు పుణ్య, కార్యవిముఖులు దుష్కృతకార్యరతులు
సారమార్గిచింతావిదూరమతులు, ప్రేత లగుదురు విగళితనీతు లగుట. 1109
- క. అని చెప్పటయును నాకస, ముననుండి ప్రసూతమై ములు గురిసెను స
జనముఖమున ధర్మములను, వినుటను వారలకుఁ దొలగె వెంటనె యథుముఖ.
- ఉ. అంతట దివ్యరూపముల నంది విమానములందు నెక్కి- య
త్యంతముదంబునక జనిరి యెదుగురుక దివి కాకతంబునక
శంతనుపుత్ర కోరుదురు సాధుసమాగమభాగధేయముక
సంతతముక మనీషులు సనాతనధర్మసమార్జనార్థు లై. 1111
- గీ. అని వచించుటయును భీష్ముఁ డనఘ నాకు, విస్మయం బయ్యె సేవాధ వినుటవలన
నింక వచింపు మాలింప నిచ్చ గలిగె, సంగ్రహముగ మార్కండేయచరిత మనియె.

—: మార్కండేయ విరాము వ్యవహారము —

- వ. అని యడుగుటయుఁ బులస్త్యుం డిట్లనియె. 1118
- సీ. పూర్వకల్పమునందు భవి నుండెను మృకండఁ, డనుషిశ్రుతిని గొన్నముని యొకండు
కలిగె నాతనికి మార్కండేయుఁ డనెడన, న్వర్ణాఖ్య గలయొకయాత్యజుడు
పంచవర్ణబులబాలుడై యతఁ డాడు, కొను చుండఁగను నొక్కదినమునందు
దై వికంబుగను దత్తాపరాశ్రమమున, కరుదెంచి యొకసిద్ధుఁ డవట నిలిచె
- గీ. నతని గాంచి మృకండఁ డీయర్చకుఁడు, నాయు వెం తని ప్రార్థించి యతఁడు వీని
కెన్ని యేం డని యడుగ నే నేడు లనియె, సంత నతఁ డాఱుమానంబు లాయు వనియె.
- సీ. ఆమాట విని యంతరంగంబునను భీతి, యావహిల్లగ దాని నడఁగఁద్రొక్కి-
యొనరించి వెంటనె యుపయనమును మా, ర్కండేయుఁడు సమృద్ధింపఁమాని
వత్స నీ కగపడ్డవారి కెల్లను దప్ప, కుండఁగఁ బ్రణమిల్లు చుండు మనియె
సంతట జనకాజ్ఞ నాతఁ డాదలఁ దాల్చి, యెల్లరకును బ్రణమిల్లఁ దొడఁగె

- గీ. నట్లు ప్రణమిల్లు చుండంగ నాతఁ డైదు, నెలలయిరువదియైదునాళ్లులు గతించె
నపుడు సప్తర్షు లెచటికొ యరుగు చుండఁ, గాంచి వారికి మ్రొక్కె- మృకండుసూతి.
- ఉ. అప్పుడు వార లందఱుఁ దదాననముం గని సంతసంబు లో
నుప్పటిలకొ జిరాయువుగ నుండునటల్ పొనరించి దీవనల్
చప్పున దివ్యలోచనములకొ దిలకించి తదాయురల్పతఁ
ము పొనగూడె నంచు భయమోహితమానసు లై రయంబునకొ. 1116
- గీ. అకుమారునిఁ గొనిపోయి యజనియెదుట, నిలిపి తమసంతటము చెప్పఁ వలఁచు చుండ
నంతలో మ్రొక్కె- నాబాలుఁ డబజనకు, నజుండు దీనించె నతని దీర్ఘాయువు గను.
- క. అంతట సప్తర్షులు గడు, సంతోషము నొంది తాము చనుదెంచినవృ
త్తాంతముఁ దెలుపుటయును విధి, యంతర్వృత్తిని నెఱింగి యాతనిగాధకొ. 1118
- క. మునలార యితఁడు వందన, మొనరించుట నెల్లజనుల పుత్రున్నాయు
ర్ధనుఁ డయ్యె దానఁ గల్గెను, మనదీవనలును నిమిత్తమాత్రము గాఁగకొ. 1119
- క. ఆయువున మన్నిభుం డయి, సాయం బొనరించు నాకు సర్వమునందుకొ
ధ్యేయుం డగు యోగులకును, నీయర్చకునిమహిమంబు నే మని చెప్పకొ. 1120
- క. అని పలుకుటయును మఱానులు, వనజోద్భవునకు నొనర్చి వందనముఁ దదా
జను గొని మార్కండేయుని, ననిపి ధరాసలికి నరిగి రాకసమునకుకొ. 1121
- క. అంతట మార్కండేయుఁడు, సంతోషముతోడ భువికి జనుదెంచి స్వవృ
త్తాంతంబుఁ దెలిపి తండ్రికి, సంతస్తోషంబు గొలిపి యటు తరువాతకొ. 1122
- క. జనసునియాజును గైకొని, చని పుష్కరమునకు బ్రహ్మసాన్నిధ్యమునం
దొనరింపఁ దొడఁగెఁ దపమును, దనవేరను నాశ్రమంబు స్థాపించి యటకొ. 1123

— అ వి యో గ వా పీ వృ త్తాంత కథ న ము :—

- సీ. మఱియొకవిషయంబు నెఱిగించెదను నీకు, నాలకింపుము భూతలాధినాథ
మును రాఘవుఁ డరణ్యమున కేఁగునప్పుడు, చిత్రకూటాద్రికిఁ జేరి మొదట
నటనుండి యత్రిమహర్షి యాశ్రమమున, కేఁగి యత్రికి నమస్కృతి యొనర్చి
యనఘ నాజనకుని సంతకాలంబునఁ, గాంచుభాగ్యము నాకుఁ గలుగ కునికి
- గీ. ధద్వియోగంబు సహియింపఁ దరము గామి, నమ్మహాత్ముని దర్శింప నాశ గలిగె
నది ఘట్టిల్లఁగఁ జేయునుపాయ మేది, యెనఁ జెప్పాము నాఁగ ని ట్లనియె నత్రి. 1124
- గీ. రామ నాత్తండ్రి బ్రహ్మ యేర్పఱిగిట్టి, పుష్కరతేత్ర మొక్కటి భువిని గలను
తీర్థములలోన నుత్తమతీర్థ మదియె, తేత్రములలోన నుత్తమతేత్ర మదియె. 1125
- సీ. అచ్చోట్లఁ గలవు మర్త్యాధ్యాత్మి యుజ్జాధి, యనుషర్వతములు రెం డద్భుతముగఁ
గల్గి డక్షిణాంశుఫలయంబు గావించు, గంగానదస్వతీసంగ మచట

- నందుఁ దాపత్రయం బాఁచెడిశ్శేషమ, ధ్యక్షసింహకుండలయలు గలదు
సౌభాగ్యసంపత్తి సమకూర్పుగాఁ జాలు, సౌభాగ్యకూప మచ్చుటను గలదు
- గీ. కలదు తత్త్వమున వియోగజవిషాద, ముహుఁపగ సమర్థ ముఁసవియోగవాసి
దానినుదర్శనము చేసి తలఁచికొన్న, దర్శనీయల నబ్బుఁ దద్దర్శనంబు. 1126
- క. అని చెప్పుటయును రాముఁడు, చని పుష్కరతీర్థమునకు సామిత్రిని నీ
తను వెంటఁబెట్టుకొని యటఁ, గనుగొని యవియోగవాసికను జేసి నతిఁ. 1127
- నీ. అపుడు సంద్యాకాల మగుటచే నచ్చోట, వార్చి సాయంసంధ్య స్వాంతమందు
స్మరియించుకొని యొక్కపరిఁ దనతండ్రిని, బవళించి తల్లిమీఁకుంబునంద
యారాతిరి చతురయూమంబున నిమిలి, తాఁకుఁ డై యుండినయట్టితఱి
దశరథత్మోపతి తనయొద్ద దివ్యదే, హంబుతో నుండంగ నతనిఁ జూచి
- గీ. కన్నులను హర్ష బాష్పముల గ్రమ్మ మేనఁ, బులక లుదయింప కోకంబు పొంగి పారఁ
దశరథత్వము నొంది తద్దర్శనమునఁ, దృష్టుఁ డగుటయు నాతఁ దృప్త్యుఁ డయ్యె.
- క. అంతటఁ బ్రభాత మగుటయు, సంతోషముతోడ రేయి జరిగినవయం
బంతయును దెలిపె నచ్చట, సంతతము వసించుతాపసశ్రేష్ఠులకుఁ. 1129
- గీ. మృతులు దర్శన మిచ్చిర యేని యపుడె, శ్రాద్ధ మొనరింపవలయును రామచంద్ర
యనుచు వారలు దెలిసిన నాతఁ డచట, శ్రాద్ధ మొనరించె దశరథత్మోవరునకు.

—: అక్షరదర్శనము :—

- వ. అట్లు రాఘవుండు శ్రాద్ధంబు గావించి యాక్షేత్రంబునఁ గావించు దగినపుణ్య
కార్యంబు లెల్ల యధాక్రమంబు గ నిర్వర్తించి తేత్రసీమ యగు మర్యాదాపర్యంతం
బునకుం జేరి యచ్చట నుగంధేష్వరుని దర్శించి తద్దర్శనానందపరవశీకృతమానసు
డై స్తోత్రం బొనరించుచు నిలువబడుటయు నీశ్వరుండు ప్రసన్నుం డై రామునకు
దర్శనం బొసంగి. 1131
- నీ. రాఘవ దేవకార్యమునకై ధరలోన, నవతరించినరమాధవుఁడ వీవు
రావణాద్యసురవర్గంబును వధియించి, కలిగించి శుభము లోకముల కెల్ల
మరల సుఖంబు గా నరుగుండెచి యయోధ్య, యం దుండి చిరకాల మవని నెల్లఁ
బాలించి ప్రజ లెల్లఁ బరమహర్షము నొందఁ, బిదప సీపదముఁ జేరెదవు గాక
- గీ. యని వచించి యంతరానమయ్యె. నంతఁ, బ్రసీతం డయి యటనుండి రాఘవుండు
చేరి యింద్రమార్గానదీతీరమునకుఁ, గట్టుకొని బట యచట లక్ష్మణునిఁ జూచి. 1132
- గీ. తమ్ముఁడా కార్మకంబు గైకొమ్ము నాగఁ, లక్ష్మణుఁడు విని యెల్లకాలమును నేనె
నేన చేయంగవలయునె నీత లేదె, యేమియు నాకె చెప్పెద మేల నీవు. 1133
- గీ. దాన్య మొనరింప జాల నీదరిని నేను, పొందు మీ రిర్వు రిందె నే నుండువాఁడ
నబ్దములు పదునాల్గును నవల బ్రదికి, యున్నచో మిమ్ముఁ గాంతు నయోధ్యలోన.

- క. ఆనాడు జరుగువిషయము, నీనాడె వచింప నెవడ నేను దపసి నై
కానసమునందె యుందునొ, మానసభావంబు లెట్లు మాఱునొ తుదకుఁ. 1185
- క. ఏ మైనను మీవెంటను, రామా యిటనుండి వెడలి రా నిప్పు డనఁ
రాముడు సర్వము నెఱిగిన, స్వామి యగుట బోధ చేసి సమయార్హము గఁ. 1186
- గీ. అతని గదలించి శీఘ్రమ యచటనుండి, మంచిమాటలు సెప్పుచు మార్గమందుఁ
జేరుటయు నర్కదానదీతీరమునకు, రాఘవుని గాంచి సౌమిత్రి ప్రణతి సేసి. 1187
- గీ. ఎప్పుడును వహించునా కీయకుండఁ, నిట్లు చాపంబు వహింప నేల నీవు
కరుణ తప్పెనె యన్న సోదరునిమీఁద, ననుచు నేడిచె నేఱులై యశ్రు లురల. 1188
- ఉ. అంతట రామచంద్రుడు శరాసన మాతనిచేతి కిచ్చె న
త్యంతముదంబు గల్గఁగను నయ్యది కన్గొని సీత నాధ యే
మింతటిలోన లక్ష్మణున కీవిధి జిత్తము మాతఁ గారణం
బంతయు నాకుఁ జెప్పు మన నానతి రాముడు చూచి నవ్వుచుఁ. 1189

— ఇం ద్ర మార్గా వ దీ క్షేత్ర కు చేష్టా కథ వ ము —

- సీ. మానిని విను మింద్రమార్గానదీక్షేత్ర, సీమలో నున్న కుచేష్టితంబు
వచ్చోట సోదరు లనోన్యమును జంపు, కొను చుందు రర్థంబుకొఱకు సతము
వినఁడు శిష్యునివాక్యమును గురుండు వినండు, శిష్యుండు గురువు వచించుమాట
తండ్రి చెప్పినమాట తనయుఁ డాలింపఁడు, తనయునివాక్యంబు తండ్రి వినఁడు
- గీ. స్వార్థపరు లయి జను లెల్ల ననుపదంబుఁ, దిరుగు చుందురు శునకముల్ తిరిగిన్లు
లోకనియెడలను బ్రీతి లే దొక్కనికీసి, నున్న నర్థానుబంధి యై యుండు నదియు. 1140
- గీ. కాన నచ్చట నున్నంతకాల మల్లె, మాఱిపోయెను సీతనిమను సై త
మదియె హేతువు లక్ష్మణుం డప్పు డట్లు, లాడఁగను గానిచోఁ దమ్ముఁ డట్టివాఁడె.
- గీ. అని వచించుడు విని నుమిత్రాత్మజుండు, రామునిపదంబులను ముట్టి స్వామి యేమి
యాడితినొ నే నెఱుంగ నీయంఘ్రులాన, తప్పు గల్గిన సై యుము తండ్రి వీవె. 1142
- క. అని పలుకుటయును రాముడు, మనసునకును దెలియకుండ మాట లితనినో
టను వచ్చె ననుచు దీనం, గనఁబడియెడి నని తలంచి కనుఁగొని యతనిఁ. 1143
- గీ. తండ్రి నీయెడ నేమియు దప్పు లేదు, దేశకృతదోష మది నాకుఁ దెలియనిదియె
ఛనదు చింతిల్లఁగా నని యనునయించి, స్నాన మొనరించి నర్మదలోనఁ జనియె. 1144
- క. అనవుడు దేవవ్రతుఁ డి, ట్లనియెను మహాసీయ వినఁగ నభిలాషము గ
లెను జెప్పుము తేమండరి, యనెడిమహాదేవిగాధ యంతయు నాకుఁ. 1145
- వ. అని యడుగుటయుఁ బులస్త్యుం డి ట్లనియె. 1146

— తేమంకరీవృత్తాంతకథనము :—

- సీ. బ్రహ్మసాత్త్వికశక్తి ప్రభవించి పుష్కరం, బుడచు తేమంకరి యనెడిపేర
యజ్ఞభూధరమున నధివసించి తపంబు, గావించు చుండ నక్కాలమందు
దన్మానసంబున దైవికంబుగ బుట్టె, గ్రోధంబు మొదలు దత్తగ్రోధమునను
శతములు వేలు లక్షలు కోటు లుదయించి, రసమాసలావ్యా లగుకొమలెలు
- గీ. పదపడి పొడమె సకలసౌభాగ్యనిలయ, మైనపుర మొక్క డావల ననుపమాన
మైనసౌధం బొకడు గల్గె నందులోన, రత్నసింహాసనం బొకడు ప్రభవమయ్యె. 1147
- గీ. అంత తేమంకరీదేవి యఖిలదిశల, నాత్మదేవప్రభావుంజ మావరింప
గొలుచు చుండంగ ననుచరీకోటు లెల్ల, హాయి గాఁ గూరుచుండె సింహాసనమున.
- ఆ. అట్టిసమయమందు నరుడెంచి సురముని, భక్తితోడ నామెపాదములకు
మ్రొక్కుటయును నామె మునివల్లభుని గౌర, వించి యిట్లు లనియె వేడ్కతోడ.
- క. నారద నీ విపు డిటు కే, తేరంగను హేతు వేమొ తెలుపుము నాంగ
నారదుడు తల్లి నిను గను, కోరికతో నచ్చి కంటి గోరి తీరక. 1150
- ఆ. ఈపు బ్రహ్మశక్తి వీపు జగన్మాత, వెల్లయెడల నుందు వీపు నీకు
దెలియరాని దెయ్యదియు లేదు తెలుపంగ, నాజ్ఞ యైన వినుతు నమరబాధ. 1151
- క. అనుటయు తేమంకరి యి, ట్లనియెను నారద వచింపు మమరుల కెవ్వం
డొనరించె బాధ యింద్రుం, డొనరింపడె విబుధరక్ష యొడయు డగుటక. 1152
- సీ. అనవుడు మాని యి ట్లనియె మహాదేవి, వినుము సర్వంబును విన్నవించు
మును మహిషుం డనుదనుజు డొక్కడు ఘోర, మగుతపం బొనరించి యజునివలన
వరమును బడసి యవధ్యండు గాంగ న, ద్దాన గర్వము గలి మానసమున
నఖిలలోకములకు నాధిపత్యము నొంద, దైత్యసైన్యంబుతో దాడివెడలి
- గీ. ద్వాదశాదిత్యుల జయించి వసుగణంబు, దరిమి రుద్రుల గెల్చి బృందారకులను
బట్టి కొట్టి మహేంద్రుని బాఁబోలి, యాక్రమించెను స్వర్గసింహాసనమును. 1153
- క. అంతట దేవత లెల్లరు, జింతాకులవృద్ధయు లై త్యజించి దివంబు
గాంతారంబులపా లయి, రంతమునకు నేమి చెప్ప నమరావస్థ. 1154
- గీ. ఈపు దప్ప మ తొక్కరుం డెవడు గూడ, నాదురాత్ముని బరిమార్చునంతవాడు
కానరా డయ్యె మూడులోకంబులందు, ననుడు నాదేవి తద్వాక్య మాలకించి.
- క. శమధన వాని గూల్చంగ, సమయము ప్రాప్తించినపుడు సమయింతు ననక
బ్రముదితచేతన్కుం డయి, యమరముని తదాజ్ఞ వడసి యతిశీఘ్రముగక. 1155
- చ. సముద్రంబులోపల నప్రభృత్యంబు గా నిర్మింపబడియొక్క మహానగరంబునందు
విరాజమానం బగునొకనువర్ణభవనంబున స్థాపితం బగునవర్ణభువిలేసింహాసనంబునం
దుపవిష్టం దై ప్రభునవిభునశంకర విభాషనువిద్యున్నానినుమాలిపరన్వాక్రూరు' అను

మర్త్యవరు లుభయపార్శ్వంబులం దుండ నంజనసీలకుటీ మేఘవర్ణ వలాహాణోదరాక్ష
లలాటాక్షమహాక్షభీమవిక్రమస్వర్భానువస్వస్టాఘాదిదై త్యవీరులు సేవించు చుండ
గంధర్వులు గానంబు నేయు చుండ నచ్చర లాడు చుండ విద్యాధరాంగనలు వీణో
పుల వీచు చుండ విరూపాక్షసేనాపతిసంరక్షితశతకోట్యధిక దై త్యసైన్యంబుచే బరి
వేష్టితం దై విరాజిల్లుచుండుమహిషాసురునికడ కేగి యతనివలనఁ బూజితం దై
కుశలప్రశ్నంబు గావించునవసరంబున మహిషాసురుం డమ్ముని గాంచి. 1157

క. మునినాథ తిరుగు చుండెడ, వనిశంబును జగములందు నం దెం దేనిం
గనుఁగొనినవవిశేషం, బును దెలుపుము నాఁగ నమరముని యి ట్లనియె. 1158

సీ. దానవేశ్వర నేను దర్శించితిని సర్వ, లోకంబులును దేనిలోనఁ గూడఁ
జూడనిపురమును జూచితి భూలోక, మందుఁ బుష్కరశైలమందు నిన్న
నాపురంబునఁ గంటి ననుపమానప్రభా, భాసమానం బై నభవన మొకటి
దానిలోపల నసమానలావణ్యసీ, మ లగుకన్యారత్నములను గంటి

గీ. వారిలోపలఁ గన్నాకువలె వెలుంగు, చున్నయొకకన్యకామణిఁ గన్నులారఁ
గాంచెడియదృష్టము లభింపఁగలిగె నాకు, నామె నెల్లు సృజించెనో యబ్జభవ్రండు.

గీ. అమృతభానునిఁ ద్రోసిరా జను ముఖంబు, కనులు నీలోత్పలంబులఁ గాకునేయు
బొమలు మదనునికార్మకంబును హసించు, నానయిడు నాసిక తిలప్రసూనమునకు.

సీ. చెవులు శ్రీకారంబుచెలువంబును హరించు, బెదవి బింబంబును గుదిలపఱచు
వచనంబు అమృతప్రవాహంబు నదలించు, గళము శంఖమునకుఁ గళలుదిద్దు
నూఁగారు వంకలునొక్క- వ్యాళములకు, బాహువుల్ బిసములవన నడంచు
హస్తముల్ వెలివెట్టు నరుణాంబుజంబులఁ, బదములు శిక్షించు బల్లవముల

గీ. నామనోజ్ఞాంగిరామణీయకము నెల్ల, వర్ణనమునేయఁగ నహస్రవదనుఁ డేని
నేరఁ డన్యులమాట గణింప నేల, నిక్కము వచించితిని రజనీచరేంద్ర. 1161

గీ. తిరిగితిని గాని యెన్నెన్నో దేశములను, నెందఱనో చూచితిని గాని సుందరులను
నధికముగఁ జెప్ప నేటికి నామెవంటి, సుందరాంగిని నెందును జూడ నై తి. 1162

గీ. ఆశుభాంగినిఁ జూచినయవసరమున, విశిలేసర్వామరుండ వై నవిభుండ వీవు
తలఁపులోనికి వచ్చితి దానఁజేసి, యరుగుదెంచితి నినుఁ జూడ ననురనాథ. 1163

క. అని చెప్పి తదనుమతిఁ గొని, చనియె ననంతరము రాత్రిచరనాధునకుఁ
మనమున నాకన్యామణి, నెయ నభీప్సితము గలిగి యెంతయు వేడ్క. 1164

క. తనమంత్రులతోడను ని, ట్లనియెను నారదుండు చెప్పి నట్టివిశేషం
బును వింటిరి కద యాక, న్యను నే నెనయంగఁ దగునుపాయముఁ జెప్పుడి. 1165

సీ. అని కోరుటయును ని ట్లనియెను బ్రభుసుండు, వినుము దై త్యేంద్ర నావిన్నపంబు
దేవకార్యంబు సాధింపంగ మది నెంచి, యరుదెంచి నీకడ కమరమాని

- పురివెట్టి పోయె నీబుద్ధి పాడై పోయి, దైత్యకులకుతి దాపుఁజ
నంతె కాని తలంప నైన సాధ్యము గాని, యాకస్యకామణి చక్రవర్తిశాసములొన
- గీ. నామె పరదేవత దహించు నగ్నికీల, తృణమునుం బోయిద నీ కాస వలదు. 1166
దానవకులంబు నిలుపంగఁ దలంచి తేని, యాకస్యకామణి నున్మరించుకొనఁ జాలు
- గీ. భృగోశాసన సామంతస్యకామణి, నామె నగ్నిగోని, నట్టివాఁ డని వచియింతు రార్యు లెల్ల.
గామమున మరణంబుపైఁ గాంక్ష గలిగి, నట్టివాఁ డని వచియింతు రార్యు లెల్ల. 1168
- వ. అని చెప్పి యూరకుండుటయు విఘ్నముం డిట్లనియె.
- వ. దనుజేంద్ర వినుము నే మనవిచేయుదుఁ గన్య, యనునది యొకనిసా మ్యుఁడ గ రాదు
గ్రహియింపవచ్చు దక్షత గలపురుషుండు, పరదేవి నైన నిందిరను నైన
గై కొనలేదె శాంకరిని హరుండు భా, ర్గవి నచ్యుతులను భారతిని ధాత
కాపున ముందుగాఁ గార్యసాధనదక్షుఁ, డైనదూతను బంపి యామోదక
గీ. మొదట సామంబునను దానమునను బిదప, నవల భేదంబునను జూచి యప్పటికిని
వశము గా కున్న దండంబువలనఁ దుదకుఁ, గై కొనుము నీవు తలఁచినఁ గాక యున్నె.
- క. అనుటయు మహిషాసురుఁ డా, నని మొచ్చుచు శిరము నూఁచ చందఱును దదు
క్తిని గొనియాడిరి యాశ్రిత, జనులకు రాజానుమతము శ్లాఘ్యము గాదే. 1170
- క. అవల మహామాయాచిదుఁ, డవువిద్యుత్ప్రభునిఁ బంపె ననురాధిపుఁ డా
భువనేశ్వరికడకు మనో, భవతాపనిషిడ్యమానభావుం డగుచుక. 1171
- క. ఆతనియాజం గై కొని, చేతోమోదంబు గదుర శీఘ్రంబుగ నా
దైతేయదూత చని య, మూత యధిష్ఠించినట్టితొడ్ధరమునకుక. 1172

—: మహిషాసురోత్పత్తి కథవము :—

- సీ. కనుఁగొని కన్యకాజనకోటిసమమును, రాజిల్లు చుండునారాజముఖిని
నామెపాదములకు నభివాదన మొనర్చి, భయభక్తివినయముల ప్రకటములు గ
దేవి సేవదనన్నిధిని నొక్క-కార్యంబు, విన్నవింపఁగ వచ్చి యున్నవాఁడ
వినుము నావిన్నపంబును సుపార్శ్వం డను, శమధనుం డొకఁ డాదిసర్గమందు
- గీ. విశ్రుతిని గాంచి యుండె నావిమలమతికి, జననమయ్యె సింధుద్వీపుఁ డనుతపస్వి
యతఁడు రేవాతటారణ్యమందు నొక్క, సమయమున ఘోరతపమును జలుపు చుండ.
- సీ. అపుడు మాహిష్మతి యనువిప్రచిత్తర, క్షస్వామిపుత్రి యప్పటికి వచ్చి
కనుఁగొని యత్తపోధనుని నక్క-డనుండి, వెడలగొట్టఁగఁ దనయెడఁడ నెంచి
మహిషి యై యటచె నమ్మహి యెల్ల వడఁడంగ, నది తపోభంగంబు నాచరింప
గ్రహించి దివ్యనేత్రమున దాని శకించె, మానివరోధ్యుడు మహిషి గాగ
: గీ. దాన భీతిల్లి యది తత్పదములందుఁ, బడి ప్రసన్నుడ వగు మని నుడిచి యేడ్చె
నంత నవశ్మాని యీహాపమంద కలుగు, నాత్మజుడు నీకు నదియె శాపాంత మనియె.

- అ. అంతః గాంతకాల మరుగ విద్యున్నతి, యనెడిదై త్యకస్య యతిమనోజ్ఞ
 క. ఆపడెనెదై రేవ కొనరింప దొడగె న్ని, నంబు దజ్జలమున న్ని యగుచు.
- నోపక యాచుగ విడిచెన్ గొల్ల ధుద్రి క్త మెనవీర్యంబును లో
 క. కొకకొల్లదొడ్డికలోక. 1176
- సీ. అంత మాహిష్మతి యడవిలో మహిషి యై, తిరుగుచు న్ని దృష్టాంతు
 గాంచి శిలాద్రోణికు దానిలో నున్న, వీర్యంబు ద్రావి తద్వీర్యమునను
 గర్భంబు దాల్చి తద్గర్భంబు భరియించి, యొక్కయే డావల నొక్కనాడు
 ఘనతరబలపరాక్రమశాలి యగుసూను, గని శాపమోక్షంబు గాంచి చనియె
- గీ. నతఁడు మహిషాసురుం డనునాఖ్య నొంది, సలిపి ఘోరతపంబును స్రవ్వవలన
 బురుషవధ్యుడు గా కుండ వరము వడసి, బ్రహ్మబీజంబు గావున బ్రబలు డయ్యె.
- అ. ప్రబలి ప్రబలి యతఁడు త్రైలోక్యమును గూడ, నాక్రమించి నిజపరాక్రమమున
 బడసి యున్నవాడు పరమప్రళ స్తిని, నిన్ను నేడు కోరుచున్నవాడు. 1178
- గీ. దేవి త్రైలోక్యసుందరి వీవు త్రిభువ, నాధినాథుండు మహిషాసురాధిపుండు
 వాని గై కొని త్రైలోక్యవై భవంబు, ననుభవింపుము సీరూపు సార్థకముగ. 1179
- గీ. నీయదృష్టవశంబున నిన్ను గోరె, నతఁడె స్వయముగఁ గృతకృత్య వై తి దాన
 నీవె కోరిన వానిని నీ కతండు, జన్మశతముల కై నను సంఘటిలునె. 1180
- చ. కలిగినజవ్వనం బడమి గాచినవెన్నెల చేయకుండ ని
 వ్వుల మొనరింపకుండగ నసాంగవిలోకనముక వితాకు గా
 జలుపక రూపనంపదను జాన సుఖంపుము దై త్యనేతతోఁ
 గలిసి రవీందుకాంతమణికల్పితమోహనచంద్రశాలలోక. 1181
- క. అని పలుకుడు నాచంద్రా, నన పలుకక యొక్కనవ్వు నవ్వెను దానక
 గనబడియె నామెయుదరం, బున విశ్వము లెల్ల నతఁడు మూర్ఖ వహింపక. 1182
- క. అది కనుఁగొని విద్యుత్ప్రభు, డుదితభ యుం డగుచు బలుక కుండఁగఁ జని యా
 సుదతీమణి లభియింపమి, విదితం బొనరించె దనుజవృషభున కంతక. 1183

—: మహిషాసురవధ వృత్తాంతకథనము :—

- సీ. మహిషాసురుం డతిమానంబును వహించి, సేనాసమేతుఁ డై శీఘ్రముగను
 జనుడెంచి పుష్కరంబునకు నాడేవి యుం, డెడితై లమును ముట్టడించె నంత
 దేవి యాజాపింప దివ్యాయుధములను, గొని యామె యనుచుకోటు లెల్ల
 ఘోరములతోడ దై త్యసైన్యంబు నెల్లను, నమయించి హాసంబు సలుపు చుండ
- గీ. నదీ కనుఁగొని మహిషాసురాధిపుండు, గదయు ముసలంబు భరియించి కరములందు
 గన్యకల నెల్లఁ గొట్టుచు గడకుఁ జేరె, నానుభవోక్తి యుండినభామమునకు. 1184

- ~~పీఠాంతరములయందున్నవి~~ జూచి, యధికకోపదీపితాన్య యగుచు
 బరశువు డమరువు బౌశంబు దండంబు, ఖడ్గంబు ధ్వజముఁ జక్రంబు గదయు
 ధనువుఁ గుంతమును శతశిబ్బియు భిందిపా, లంబు భుశుండియు సంబుజమును
 శక్తియు ఘంటయు సాయకంబును శూల, మును ముసలంబును ముద్గరమును
 గీ. దాల్చి వింశతికరములఁ దత్తణంబ, సింహవాహనమును నష్టించి నిలిచె
 భీకరాకారమున మూఁడు లోకములను, నాహుతింగొన నున్న కాలాన్ని వోలె. 1186
- గీ. అప్పు డామెను గని మహిషాసురుండు, ప్రధనకౌతూహలంబునఁ బాతీ పోక
 నిలిచి పోరాడఁ దొడఁగెను నిర్భయముగ, వానిధైర్యంబు నర్జున వశము గాదు.
 క. ఒకతటి నక్కడఁ గనఁబడు, నొకతటిఁ గనఁబడక యటనె యందు సభమును
 దొకతటిఁ గనఁబడుఁ గనఁబడు, నొకతటి నల్లడల నతడు యోధాగ్రణి యై. 1187
- క. తనమాయాబలమున నా, దనుజాధీశ్వరుండు బహువిధంబుల యద్దు
 బాసరించె నామెతోడను, బనుపడఁగను విస్మయంబు పడవేలేదు. 1188
- ఉ. అంతట నాజగజనని యాలని నల్లఘులచేతఁ ఒట్టి వి
 భ్రాంతి ఘటిల్ల శూలమున గ్రుక్కునఁ గ్రుమ్మెను దానితోడ ది
 గ్దుతులు బెగ్గడిల్లఁగను ధాత్రిపయిం బడి వాఁడు చచ్చె న
 త్యంతముదంబునకా ద్రిదశు లచ్చటి కప్పుడు వచ్చి యందఱుక. 1189
- ప. అమృతాదేవికి సాష్టాంగవందనంబులు గావించి కృతాంజలు లై నిలువబడి. 1190

—: కేవలం కరి వ్రవ కదవము :—

- సీ. విశ్వతోముఖ సర్వవిద్యేశ్వరి పయోజ, పత్రాయతేక్షణ భద్రమూర్తి
 ఋద్ధిసిద్ధిప్రదాయిని విశ్వరూపిణి, శుద్ధసత్త్వవ్రతశోభితాంగి
 సత్త్వస్వరూపిణి సాత్త్వికాహ్లాదిని, మహిషమర్దిని జగన్మాత దేవి
 బహురూపజాప్య విభావరి త్ర్యంబక, సర్వగ వైష్ణవి సత్త్వశక్తి
 గీ. భీమదర్శన గంభీర భీతిశమని, భూతధారిణి వరమేణి వీరశోక
 సర్వదేవరహస్యసంస్థానభూమి, నిత్య క్షేమదారి నయస్థ నీకు శరణు. 1191
- క. అని సంస్తవ మొనరించుట, యను క్షేమదారి ప్రహర ముదయింపఁగ లో
 ననిమిషులార వరంబు, గొనుఁ డిచ్చెద ననుడు నురలు కతుకం బొదవక. 1192
- గీ. జనని మే మొనరించినను స్తవంబు, చదువునొనువారలకు వ్యాఘ్రుచౌరరాజ
 నిగళబంధభయంబులు మొగియకుండ, వరము దయచేయు మిదె మాకు వాంఛితంబు
 క. అన్ వేడుటయును నాయమ, యనిమిషులకు వరము నిచ్చి యట్టులె నివసించెను
 బుష్కరతీర్థముననె, జనులకు నెల్లరకు ముక్తి సమకూర్పంగక. 1194
- క. ఈమెయె సాత్త్విక రాజసి, యీమెయె తామసియు గూడ సీమెయె యంత
 ర్యామి యిగునాత్మతెలుగన, సీమెయె త్రివిధాశృతులను నెనయచు నుండుక.

- వ. తామసశక్తి చాముండాస్వరూపంబు. అయ్యది నవకోటిభేదంబులు గలగ కృష్ణ రూపంబు వడసి రొద్ది యై సంహరికారకం బై యుండె. రాజసశక్తి వైష్ణవస్వరూపంబు. అయ్యది యష్టాదశకోటిభేదంబులు గలిగి రక్తరూపంబు వడసి పాలనకారకం బై యుండె. సాత్వికశక్తి బ్రహ్మాస్వరూపంబు. అయ్యది శ్వేతరూపంబు వడసి యసంఖ్యాకభేదంబులు గలిగి సృష్టికారకం బై యుండె. ఆత్రివిధశక్తులును నహరా పరాపరాపరానామంబులు యధాక్రమంబుగా వహియించె. 1196
- క. ఆశక్తుల కన్నిటికి ను, హేతుడె నానాకృతులు వహించి సతముఁ బ్రాణేశుఁ డయి యుండు దాననె, యాశక్తులఁ గొలువఁ దృప్తి యగు నీశునకున్. 1197
- సీ. ఈపరదేవతావృత్తాంతమును విన్నఁ, బరియించినను మోక్షపదము గలుగు భ్రష్టరాజ్యం డై నపార్థివుం డొకహాయ, నము దాచ నవమీదినంబులందు నుపవసించి పఠించు చున్న దీనిని హాయ, నాంతంబునందు రాజ్యమును బడయు నాయురై శ్వర్యపుత్రారోగ్యభాగ్యంబు, లొదవు దీని జపించు చుండె నేని
- గీ. మనుసులోపల స్మరియించుకొనినయెడల, నీయపాఖ్యానమును బాధ లెల్లఁ దొలగు నీకథ గలట్టిపుస్తక మెచట నుండు, నచట సర్వార్థసంసిద్ధు లలరు చుండు. 1198
- వ. అని చెప్పుటయును భీష్ముండు సంతసించి మహాత్మా విష్ణుశక్తి యగువైష్ణవేతను రుద్రశక్తి యగుచాముండచేతను నెవ్వరు నిహతులైరి చెప్పు మని యర్థింపంబులన్యుండాతనిం గాంచి రాక్షేంద్రా స్వాయంభువమన్వంతరంబున వైష్ణవేతను వైష్ణవత మన్వంతరంబునఁ జాముండచేతను జన్మాంతరంబు వహించినమహిషాసురుండె నిహతుం డయ్యె. 1199
- క. అని చెప్పుటయును భీష్ముండు, విని సంతస మొదవ దేవ విన వేడుక యయ్యెను బ్రహ్మదత్తచరితం, బును జెప్పుము నాకు నాఁగ ముని యి ట్లనియెన్.
- క. శంతనుసత ము నొకనాఁ, డంతేవాసులను గూడి యరిగి యగన్యుం డెంతయు ముదమున సీతా, కాంతునికడ కతనిఁ బొగడి కొతుక మెనయన్.
- క. తనయాశ్రమపదమునకున్, జనుదె మ్మని కోర రామచంద్రుండు మానీం ద్రునివెంటఁ జనియెఁ దాపన, జనవాక్యోల్లంఘనంబు నలుపఁగ రామిన్. 1202
- సీ. అంతట రామున కతిథినత్కారంబు, పలిపి చక్కఁగఁ గుంభసంభవుండు తనయొద్దఁ దాచి యుంచినదివ్యభూషణం, బొకటి కై కొని వచ్చి యొనఁగఁ బోవ నది గ్రహింపక రాముఁ డాచార్య ధర్మమె, క్షత్రియునకుఁ బ్రతిగ్రహము సేయ, ననువుడు మాని యి ట్లనియె రాఘవ ప్రతి, గ్రహము దోషము గాదు ప్రభువులకును
- గీ. ప్రజలకు మును రాజు లేమిని బ్రహ్మకడకు, నరిగి మొలువెట్ట లోకపాలాంశములను భజింపఁదగినదె న్రట్లుఁ జూడకుండు గాఁగఁ, బ్రజల కెల్లరకును బ్రతిగ్రహమువలన.

- గీ. దానఃజేసియె కరము భూహని ప్రజల, నలనను బ్రతిగ్రహించుట కలెన్ నరుడు
దాశరథి మానిమాట నొడలను దాల్చి, యవిభూషణమును గొని యరచివలె.
- వ. పద్మరాగగోమేదవై దూర్యపుష్కరాగమాక్తికమాణిక్యవిరాజితం బునాదివ్యభూషణ
ముం గనుంగొని యాశ్చర్యమొంది.

క. మునినాథ యెవటఁ బ్రాప్తి, చెనొ యీభూషణము సీతఁ జెప్పుము నాకున్
మన నయ్యెడి విన నియ్యది, యనవాప్యం బైనవస్తు వయి యుంచుటచేన్.

— శ్లోకోపాఖ్యాన కథనము :—

- సీ. అని యడుగుటయు ని ల్లనియె సగన్త్యుడు, విచుము రాఘవ శిశు వేన్నెంతఁ
గడచినత్రేతాయుగంబునఁ దప మేను, గావింపఁ జని యొక్కఁ హాసమునకు
నచ్చటఁ గని యొక్కప్రదమును స్నానము, గావింప నచటికిఁ జనినరతేరి
దత్తటంబందుఁ గ్రొత్తగ నుండుమానవ, శవ మొందు నేల్లగోచరము గాఁగ
- గీ. జనులు లేనట్టియీఘోరవనమునందు, నీశవం బుండఁ గారణం బేమొ యనుచు
నాత్మలో నెంచు చుండంగ నంతలోన, నచ్చటికి వ్యోమయానంబు వచ్చె నొక్కఁ.
- గీ. దివ్య తేజంబుతోడను దేజరిలుచు, హంసయుక్తంబుగను నొప్పనాపిమాన
మంతరంగంబునకు విస్మయంబుఁ గొలిపె, గాంచగనె యట్టి దెవులను గానఁబడెను.
- గీ. దానిలోనుండి దేవగంధర్వసిద్ధ, సాధ్యవిద్యాధరాపురస్సుహితుఁ డగుచు
దివ్యపూరుషుఁ డొక్కఁడు దిగి శవంబు, చెంత కేతెంచి దాని భక్షింపఁ దొడఁగ.
- సీ. అది చూడఁగను నాకు నత్యంతవిస్మయం, బావహిల్లఁగ నంతరంగమందు
సత్యరంబుగ వానిసవిధంబునకు నేను, చని యిట్టు లడిగితి వినయమునను
నధిప ని స్తీక్షింప నమరాధిపతివోలె, గనువట్టు చుంటివి కన్నులకుచు
నిది చూడ నత్యంతహేయ మైనపదార్థ, మెల్లయ్యె భుజియింప హిలము సీకు
- గీ. నెవ్వడవో నీవు తిన హేతు వేమొ దీని, నెవట నుండెడివాడవో యెఱుంగఁ జెప్పుము
యనుడు నాదివ్యపురుషుఁ డిట్లనియె స్వామి, కర్మ ముచిలంఘ్యు మే మనఁ గలుగువాడ.
- సీ. మున్నిలావృతవర్షమున నుండె దర్శాంగ, దేశాధిపతి వాసుదేవవృషతి
యతని కీద్రణము పుట్టితిమి పుత్రులము పి, త్రాజ్ఞావనప్రసక్తాశయలము
నాపేరు శ్వేతుండు నాయనజన్ముడు, సురధుండు మాతండ్రి ధరణి నేలి
చాలకాలము యశశ్చంద్రికల్ వ్యాపింప, దిజ్మండలంబున దివికిఁ జనియె
- గీ. నంతటను జౌరులు వరింప నధిపతిగను, నేను వహించి రాజ్యంబు నేలుకొనుచు
సకలదానంబు లొనరించి నలుప నైతి, నన్నదానంబు నత్యల్ప మని తలంచి. 1211
- గీ. అన్నదానంబు చేయమి యట్లు లుండ, దానికథయును విన నైతి మీను లొగ్గి
నేను బట్టినట్టునె నిలువవలయు, ననెడిమూర్ఖత ధనగర్వమున జనింప. 1212

- ఆ. అట్లు చాలకాల మరుగంగ వైరాగ్య, మొదవె నాకు మదిని నొక్కతఱిని
నపుడు రాజ్యభార మంతయు సురభున, కప్పగించి యిచటి కరుగుదెంచి. 1213
- క. ఒనరించి యీసర స్తట, మున నే బదివేలవర ములు తీవ్రతపం
బును దుట్టతుదకు నిచటనె, తనువు విడిచి పోతి బ్రహ్మధామంబునకున్. 1214
- క. అరిగినతోడనె నాకున్, బరిచర్య లొనర్ప వెంటబడి సుర లెల్లన్
గురిసిరి సుమవర్ంబును, బరమాష్టాదమున భక్తి బయలుపడంగన్. 1215
- క. పట్టిరి శ్వేతచ్ఛత్ర ముం, గట్టిరి కనకాంబరమును భువభూషణముల్
వెట్టిరి కలపము లెల్లన్, బట్టించిరి బ్రహ్మరథముం బట్టిరి నాకున్. 1216
- సీ. అట్లు వా రుపచర్య లాచరించుచు నుండ, నధిక మైత్యుద్బాధ యలముకొనుట
నప్పు డాకలికి నే నాంగఁ జాలక వారి, నరించితిని నన్న మన్న మనుచు
వినయు నామొఱి వారు విననియట్టుల పల్క, కుండ సేవలు చేయు చుండ నాకు
నవి యన్నియును విషప్రాయంబుగను గానఁ, బడుట నట్టులె బాధపడుచు నేను
- గీ. కట్టకడ కెట్టులా విరించికడకుఁ జేరి, యేడిచితి నాయవస్థను నెఱుంగఁ జేసి
యపుడు పద్మోద్భవుండు న న్నాదరించి, యేడ్వవల దని యూరార్చి యిట్లు లనియె.
- సీ. వత్స యేదానంబు వసుధలోఁ గావింపఁ, బడునొ యాదానంబె పరమునందుఁ
దదనుగుణంబు గా దాతకు ఫల మిచ్చు, నంతకు మించి యీయంగ లేదు
సకలదానములును జలిపియు నీ వొక్క, యన్నదానము చేయ వైతి దాన
సకలభోగములును సప్రాప్త మయ్యెను, నాహారము లభింప దయ్యె నీకు
- గీ. నన్నదానంబులును వ్యర్థ మయ్యె నొక్క, యన్నదానంబు చేయక యున్నకతనఁ
గావుననె యన్నదానంబు ఖ్యాతి నొందె, దానములలోన నుత్తమదాన మనగ.
- గీ. అతిథిని యాచకునకు ష్టుధార్తునకును, నెవనికినిఁగూడఁ బెట్టమి నెల్ల మెక్కి
బలిసి పడియున్న సీమేనుభక్షణంబు, సలుపు చుండుము ష్టుచ్ఛాంతి గలుగు నీకు.
- సీ. అని చెప్పుటయును నే నాత్మలోపల దుఃఖ, పడుచు నాగతి యిట్లు పట్టె ననుచు
నడిగితి మరల నయ్యజునిఁ బితామహ, దేహంబు సర్వంబు తినినపిదపఁ
గలిగెడిక్షుధ కేమి గతి చూపెదవు నాంగఁ, గనికరం బొదవ ని ట్లనియె ధాత
భూధవ శతవర్ష ములదాఁకఁ దినినను, దఱుగక సీమేను తనివిగొలుపు
- గీ. నావల నగన్యుండ నెడిమహర్షి నీవు, శవము తినుచుండుతఱిని నచ్చటికి వచ్చు
నతని కిది యిమ్ము దాన నీ కగు విముక్తి, యని విభూషణ మొకటి నా కపు డొసంగె.
- క. దానిం గైకొని హృదయ, స్థానంబునఁ దాల్చి ప్రాణసమముగ నిటకున్
దై నందినకృత్యంబుగ, నే నరుదెంచుచును దినుచు నేగుచు నుంటిన్. 1221
- గీ. ఇప్పుటికి నిండె నూఁజేడు లెప్పు డింక, నమ్మునీంద్రునిదర్శనం బగునొ యనుచు
నెదురు చూచుచు నున్నాడ నీశ్వరాజు, యెట్టు లున్నదొ మీఁద నా కెఱుంగరాదు.

- క. అని దీనంబుగఁ బలుకుట, యును నే నుల్లమునఁ గరుణ యొడవఁగఁ చింగులకొ
జనవర నేనె యగన్యుడ, నని యనఁగ నతఁడు పడి మదఁఘ్రులమీఁదకొ.
- గీ. స్వామి నన్నుఁ గృతార్థుని జలుప నేగు, దెంచినమహాత్ముడవు నీవ దీన లేడు
సంశయం బించుకయుఁ బద్మజన్ముఁ డాడి, నట్టిమాటకు వై యర్థ్య మామతిలుచె.
- క. అని పలికి లేచి తనకడ, నునిచికొనినభూషణంబు నొసఁగఁగఁ గై కొం
టిని నే నతనికి నుపకృతి, నొనరింపఁగ నెంచి యదియె యెఁఁగితి నీకుకొ. 1225
- ఉ. అంత నతఁడు పూర్వమనుజాకృతిఁ దాలించి యన్న దాపముకొ
వింతగఁ జేసి విష్ణుపదవీధికి నెక్కు-స్వకీర్తికాంతతోఁ
బంతముఁ బూని యేఁగె ననుభాతి దివంబున కేఁగి యచ్చటకొ
సంతస మేర్పడకొ నిలిచె నాపుడు రాముఁడు చెంది హర్షముకొ. 1226
- వ. ఆనాఁ డగస్త్యాశ్రమంబున వసించి తత్సాయంకాలంబున సంస్య నుపాసించుఁ డత్సమీ
పంబున నుండునొక్కప్రాదంబునకుం జనియె. 1227

—: బ్రహ్మ దత్త పాత్య వ ము :—

- సీ. అప్పు డచ్చట నొక్క-యవనీరుహంబుపైఁ, గలహించుకొను చుండఁ గడినముఁగను
నొక్క-గృధ్రంబును నొకయులూకంబును, నారావముచు రాముఁ డాటకొంచి
పిలువంగ వాని నాపులుఁగులు చనుదెంచి, పడుటయు రామునిపదములందుఁ
గనుఁగొని వాని రాఘవుఁ డండజములార, కారణం బేమి మీఁతలహమునకు
- గీ. నని యడుగ ముందు గృధ్రమి ట్లనియె రాజ, యెంతకాలంబునుండియొ యీద్రుమంబు
నందు నిర్మించుకొని కులాయంబు నందు, నేను వసియించు చుండంగ నిర్భయముగ.
- ఆ. ఈయులూక మిప్పు డేతెంచి ననుఁ ద్రోసి, గూటినుండి వెలికి గూటఁ జొచ్చి
కన్ను లుఱిమి యుఱిమి కలహించు చున్నది, శిక్ష దీని కేవొ చేయు మధివ.
- సీ. అని పలుకుటయు నిట్లు లనియె నులూకంబు, స్వామి యీగృధ్ర మనత్యవాది
యపహరింపఁగ నాగృహంబును దలపెట్టి, కలహంబు నాతోడఁ జలుపు చుండె
న్యాయమూర్తివి నీవు న్యాయంబు గమనించి, యెనరింప దగు దీని కుచితశిక్ష
యని పలుకుటయు రాముఁ డాలించి యంతయు, న్యాయంబు గ్రహింప నాత్మ నెంచి
- గీ. గృధ్రమును జూచి గృధ్రంబు యెపుడు నీవు, కట్టుకొంటివొ నీగూడు కలవె తెలుప
ననుడు రాజేంద్ర సరస్వస్థి యగుచు నుండఁ, గట్టుకొంటిని గూ డని గ్రద్ద పలికె.
- సీ. అంతట గృధ్రంబు నడిగిన్లులె రాముఁ, డడుగ నులూకంబు నావతత్రి
భూమింద్ర తరువులు భూమిపైఁ బుట్టిన, మీద నే గూడు నిర్మించుకొంటి
నెపుడు రాఘవుం డామాటలను బట్టి, సత్యంబు నెఱిగి విస్వప్రముగను
గనుఁగొని గ్రద్ద ని ట్లనియె గృధ్రమ విను, మున్ను త్రైలోక్యంబు మునుఁగ నీట

- గీ. నొక్క-విష్ణువె నుప్పుఁ డై యుదకమందు, బండుకొని యుండ నప్పుడు పద్మ మొకటి
పుట్టెఁ దన్నాభి నందులోఁ బుట్టి బ్రహ్మ, మొదటను జరాయజాండజంబుల సృజించె. 1232
- వ. అపుడు చతుర్ముఖుండు మధుకై టభలమేదస్సుచే మేదిని నుత్పాదించె. 1232
- గీ. కాన నరసృష్టి చేసినకాలమందు, మేదినియె లేమి లే వయ్యెఁ బాదపములు
దాన నీచెప్పినది యధార్థంబు గాదు, పాత్ర మైతివి శిక్షకుఁ బాపి నీవు. 1233
- సీ. అని దాని వధియింపఁగను ఖడ్గ మెత్తంగ, నపు డిట్లు వచియించె నభ్రవాణి
వలదు రాఘవ దీని వధియింప నీగ్రద్ధ, బ్రహ్మదత్తుం డనుపార్థివుండు
దైవికంబుగ నొక్క-తఱిని గౌతముఁ డను, మునివర్యు నాశ్రమంబునకు నీతఁ
డరిగి యతిథి గఁ గామాంధ్యంబునను బట్టు, కొనియె నమ్మునిభార్యకుచయుగంబు
- గీ. నంతటను గౌతముఁడు శ్రోధ మావహిల్ల, గ్రద్ధ వగు మని శపియింపఁగను నితండు
తత్పదంబులపైఁ బడి తప్పు సైఁచి, దేవ శాపాంతమును బ్రసాదించు మనియె. 1234
- వ. అట్టియెడ గౌతముండు కృపార్ద్రహృదయుం డై రామచంద్రకరస్పర్శంబున నీకు శాప
విముక్తియగు నని యనుగ్రహించె. 1235
- క. అని చెప్పుటయును దశరథ, తనయుఁడు ఖడ్గంబు డించి తనకేలను దా
నిని నిమురఁగ గృధ్రము నిజ, తనువును విడనాడి బ్రహ్మదత్తుం డయ్యెన్.
- వ. అంతట రామచంద్రుం డగస్త్యాశ్రమంబున కరుడెంచి యారేయి నంద నివసించి మఱు
నాఁడు తదనుజ్ఞం బడసి స్వనగరంబునకుం జేరె. 1237
- క. అని చెప్పఁగ భీష్ముం డి, ట్లనియెను మహాసీయ దండకారణ్య మనం
గను నేదొ దానివిషయము, వినిపించుము నాకు వినఁగ వేవక యయ్యెన్. 1238
- వ. అని యభ్యర్థించుటయుఁ బులస్త్యుం డాతని కి ట్లనియె. 1239

—: దండకారణ్య వృత్తాంత కథనము :—

- సీ. రాజేంద్ర విను మట్లు రాముఁడు విని శ్వేత, వృత్తాంతమును మఱి యిట్లు అనియె
కుంభసంభవ శ్వేతకుంభినీనాథుండు, తపము గావించినవిసిన మేదొ
వినిపించు మద్దానివృత్తాంతమును నాకు, ననుడు ని ట్లనియె నమ్మునివరుండు
రాఘవ మను వసురా జొక్క-డుం గలండు, ట్టిలోఁప బూర్వము కృతయుగమున
- గీ. నాతఁ డిత్వోకు వనజిజ్ఞాసత్మజునకు, రాజ్యము నొసంగి రాజధర్మములు తెల్పి
క్షుల్లమున కేగె నంత నిత్వోకు విలను, నేలఁ దొడఁగెను దనపూర్వ భేదినట్లు. 1240
- సీ. అటు లేలుకు ధన్వతి సతఁడు పుత్రులు లేమి, గావించి బహుపుణ్యకర్మములను
గాంచెను సుత్రుల బక్ష-ంద్ర వాదలలోన, శ్రేష్ఠత్వమును జెంది ధన్వ కొడుకు
ఖ్యాతి కెల్లెను దండు డనువేర నిత్వోకు, పతనికి వింధ్యవృద్ధ్యంబునందు
మధువృత్త మనెడినామము గల్గెనరమును, గట్టిది యిందునె యెఱవడిగను

- గీ. సంత దండమహీకాంతుఁ డాధరిత్రి, నేలుచును ధర్మమతిసె బె క్షేపిండ్లం గుడివి
దై వికంబుగ నొకనాడు తాను భార్గ, వాక్రమంబున కరిగి యుక్తమమును.
- చ. కనుఁగొని నూత్ని యకావసవికాసముచే విలసిల్లుదాని వా
సన గొననట్టిపుష్ప మనుచాయను గ్రాలెడుదాని విశ్వమో
హనతనుకాంతితోడ నలరారెడిదానిని భార్గవాత్మజు
మనసిజమార్గణప్రహతమాననుఁ డై దరి కేగి మెల్లగ్గ. 1242
- గీ. చెలువ భార్గవుఁ డెం దేఁగె కిష్యు లెల్ల, నెచట నుండినవారొ నా కెఱుంగఁ జెపుమ
యనుడు శుక్రుండు కిష్యుసమన్వితముగఁ, జనియె సమిధల కని శుక్రతనయ చెప్పె.
- క. అంతట నాతఁడు మన్మథ, సంతాపంబునకు నోర్వఁ జాలక చెలి భూ
కాంతుండను నేను నినుఁ గని, సంతనె నీవయి మదంతరంగము చిక్కె. 1244
- క. సమయము సనుకూలముగను, సమకూర్చెను ధాత పంచశరవేదాధ్య
సము గావింపఁగ మన కిడె, సుముహూ ర్తము జాగు చేయఁ జూడుతు మింక. 1245
- సీ. అనవుడు వాని కి ట్లనియె భార్గవపుత్రి, డీతిప శుక్రనిశ్చ్యేషనుతను నేను
గన్యక నరజాఖ్యుఁ గన్నదానను నీవు, ఛాత్తుండవు మదీయజనకంకను
ధర్మంబుచేత సోదరిని నీ కగుడు నే, ననరానిమాట న న్నాడఁ దగదు
దుర్మార్గు లెవ రేని తొణఁగినయెడ నన్ను, రక్షింపవలసినభ్రాత వీవు
- గీ. మఱియు నాతండ్రి శుక్రుఁ డిమాట విన్న, మండిపడి నిన్నుఁ గాల్చి భస్మంబు చేయు
నన్నుఁ గొన నీకుఁ గోరికి యున్నయెడల, నడిగి మాతండ్రిని దదాజ్ఞ యెఱఁ గొనుము.
- క. అనవుడు దండప్రభు వి, ట్లనియె స్మరోన్మాడపిడితాత్మనకు రుచి
చునె నీతివాక్యములు భా, మిని లెక్కింపకుము మిహమేషము లింక. 1247
- క. అని పలికి బలాత్కారం, బునఁ బట్టి చెఱంగు లాగి పోనీక ముఖం
బున ముఖము భుజమనును భుజ, మును జేర్చి కవుంగిలింది ముద్దుగొని వెనక. 1248
- మ. వ్రతభంగం బొనరించి యేఁగె నరజారాజీవప్రతాపీ హృ
ద్గతరోషావల ముద్గమించె ను వక్త్రం బెఱివాఱంగ దీ
ర్తమశ్వాసపరఃపరల్ వెగడ నాకాంతంబు గా న్నశునం
భుతిచే లోచనయుగ్మ మెంతయును జింతాపూరితస్వాంత యై. 1249
- క. జనకుండు చనుదెంచెడిత్రో, వను వీక్షించుచును దీనవదనముతోడ
గనుపట్టు చుండ నత్తఱి, జనుదెంచెను భార్గవుండు ఛాత్త్రయతుం డై. 1250
- గీ. అట్లు చనుదెంచి భార్గవుఁ డవనతాస్య, యగుచు ఘనయుక్త మగుజ్యోత్స్నిపాదిఁ గాంతి
శూన్య యై యున్న యరజను జూచి వత్స, యేత నీమోక్షు చిన్న వోయినదొ చెపుమ.
- క. అని యడుగుటయును నేమియు, నమటకు నో రాడ కునికి నాపు రనుచు నే
డై నరజ యంతట శుక్రుండు, కని భ్యావములన దుఃఖికారణ మెల్లగ్. 1252

- సీ. ఆగ్రహం బాత్మలో నావిర్భవింపంగఁ, గంజింపఁగిను మేను గటము లదర
నోరి మదాంధ దంఢోర్వీధవాధమ, యంతకాలము ప్రాప్తమయ్యె నీకుఁ
బ్రజ్యలించెడిపావకజ్జాల నంటితి, భస్మంబు గా కుండఁ బ్రతుకఁగలవె
దినన ప్తకంబు రాత్రిందివంబును బాంసు, వర్షంబు గురిసి నీవసుధ యెల్లఁ
- గీ. బాడువడుఁగాక సీవు సబాంధవముగ, సదశభటవాహముగ నశించెదవుగాక
యని శపించి నిజాశ్రమజనుల నెల్ల, నాక్షణమునంద తొలఁగించి యచటనుండి. 1253
- క. కనుఁగొని యరజను బాఁసి, యనుభావ్యము గాకపోవ దఘటల మద్దా
నను నుండుము నీ విచటనె, యని యాన యొనర్చి విడిచి యామెను జనియెన్.
- వ. అంతట శతయోజనపరిమితం బగుదండభూపతిపాల్యమానభూప్రదేశంబు శుక్రశాపంబు
నంజేసి పాంసువర్షంబుచే విధ్వస్తం బై సకలజనసమేతంబు గా దండభూపాలుండు వినా
శంబు నొందె. అది మొదలుకొని యాప్రదేశంబు చెట్లును గుట్టలును మొలిచి దండ
కారణ్యం బనుపేరం బరగె. 1255
- క. అని చెప్పుటయును రాముఁడు, మనమున సంతాప మొంది మానీంద్రునియా
జ్ఞుని గొని వచ్చి యయోధ్యకు, జనులను బాలింపఁ దొడఁగె సహజప్రీతిన్. 1256
- క. అనవుడు దేవప్రతుఁ డి, ట్లనియెను మహానీయ దశరథాత్మజఁ డిల వా
మనుని బ్రతిష్ఠించినగా, ధను వినిపింపుము మనోరథంబయ్యె వినన్. 1257

—: వా మ న ప్ర తిష్ఠా పృ త్తాం త క థ న ము :—

- వ. అని యడుగుటయుఁ బులస్త్యుం డాతని కి ట్లనియె. 1258
- ఆ. ఏలుకొనుచు రాముఁ డిల నెల్ల నొకనాఁడు, పిలిచి భరతలక్ష్మణులను ననుజా
లార రాజసూయ మాచరింపఁగఁ గోర్కి, గలదు మీతలంపు తెలుపుఁ డనియె.
- సీ. అనుటయు వార లి ట్లనిరి రఘూద్వహ, ధర యెల్ల నేలితి ధర్మమునను
దశదిక్కులందు సంస్థాపించితివి లోక, మంతయుఁ గొనియాడునట్టికీర్తి
కావించితివి బహుక్రతువులు నినుఁ బ్రజల్, నేవించు చుండిరి దై వముగను
నేనిషయంబునం దేనియు లేదు నీ, కణుమాత్రమును లోప మనెడిమాట
- గీ. రాజసూయంబు చేసిన్సప్రభువు తెల్లఁ, గలుగఁ జేసినవా రై రి విలయములను
దై త్యులును దేవతలును యుద్ధంబు చేసి, క్షయము నొందిరి సోమునిక్రతువునందు.
- గీ. వరుణుని మఖంబునను జలచరము తెల్ల, మత్స్యకచ్ఛపరణముచే మడిసిపోయె
సమసి రాడీబకప్రథనము ఘటిల్లి, సర్వజనులు హరిశ్చంద్రసవనమందు. 1261
- ఉ. కావున రాజసూయము సుఖప్రద మైనది కాదు నాఁగ నీ
తావరుఁ డొప్పి వారలహితంబును వామనుప్రతిష్ఠచే
భూపలయంబు సర్వమును బూతము చేసెద నాఁగ వారు త
ద్భాషము నన్ను తిందిరి పదంపడి రాఘవుఁ డుత్పాకాత్ముఁడై. 1262

- క. సామిత్రి నయోధ్యాపురి, నోమగ నియమించి భరతమునిముగ లంకా
సీమకుఁ జన నుద్యతఁడై, కామగమన మొనపుష్పకమును చలఁచెన్. 1263
- సీ. అంతటఁ బుష్పకం బరుదేర దానిపై, ననుజయుక్తంబుగా చక్రవర్తిని
మును చన్నమార్గంబుననె యేగుచును నెక్క, డిక్కఁడఁ దాఁ జేరవచ్చెనులు
తనకుఁ గప్పములు గల్గినతావులును నని, క్రమముగఁ జెలుపుచు భరితమును
జేరి కిష్కింధకుఁ జేరిచిక్కిని తమ, యొద్ద సుగ్రీవుని నిద్రఁగఁడై
- గీ. లంకలోఁ జొచ్చి దానవలలన లెల్ల
నీయ నీరాజనంబు లూరేఁగి నచివ
యతముగ విభీషణుండు వచ్చి నతు లొనర్చి
ప్రమదమున నిచ్చినయుపాయములు వడసి. 1264
- వ. విభీషణప్రార్థనంబునంజేసి లంకాపురంబున మూలంబునంబులు వసించి. 1265
- గీ. ఇచట నున్ననిశాచరు లెవరుఁగూడఁ, జలుపరా దెన్నఁడును నపహరిములను
నమరులను మానవులకును నని యొనర్చి, శాసనము దైత్యు లెల్ల కీర్ణములఁ దాల్చి.
- వ. చతురదివసంబున వాయుప్రబోధంబుచే విభీషణుండు సమర్పించినవామఁచమూర్తి
గై కొని భరతసుగ్రీవులతోడ విమానంబు నధిష్ఠించి విభీషణుని నాఁగు మనుజుము
విభీషణుండు చేతులు జోడించుకొని నిలువంబడి. 1267
- గీ. అనఘ నీయాజ్ఞ లో నిల్చి మందఱమును, గాని మనుజులు సేతుమార్గంబునుండి
యిచ్చటికి వచ్చి దైత్యుల కెల్ల బాధ, కలుగఁ జేయక యుండఁగఁ జలుపవలయు.
- క. అని ప్రార్థింపఁగ నట్టులె, యొనరించెద ననుచు రాముఁడు మచ్చేదించెన్
ధనువుం గొని సేతువు ము, త్తునుకలు గ నుపర్యోగితి స్తుతు లొనరించెన్. 1269
- గీ. అటు ఖండించి సేతువు నావ్రభండు, గరనంబు ప్రవేగంబుఁ గలుగఁగిండ్
దక్షిణోదధి శాసించి తల్లటమున, నిలిపి రామేశ్వరం డనుసీలగుచుని. 1270
- సీ. విశ్వేశ్వర నమోస్తు విశ్వాత్మక నమోస్తు, భక్త లోకాభయప్రద నమోస్తు
దేవదేవ నమోస్తు త్రిపురాంతక నమోస్తు, గిరిజామనఃప్రీతికర నమోస్తు
నీలకంఠ నమోస్తు కాలాంతక నమోస్తు, శంబరరిపునినాశక నమోస్తు
మృత్యుంజయ నమోస్తు వృషభధ్వజ నమోస్తు, శతమన్యుముఖురస్సుతి నమోస్తు
- గీ. శంకర నమోస్తు వహ్నిలోచన నమోస్తు, హర నమోస్తు సుధాంశు శ్రీధర నమోస్తు
ప్రమదగణవల్లభ నమోస్తు భవ నమోస్తు, శాశ్వత నమోస్తు సర్వరక్షక నమోస్తు.
- అ. అని సుతించుటయును నచటఁ బ్రత్యక్ష మై, శివుండు రామ సే వసెంతు నిచట
సేతు వుండుదాఁక టీతి యుండుదాఁకను, విశ్వ ముండుదాఁక విడువ గుండ. 1272
- గీ. సీవు నారాయణుండవు నెక్క-ముగను, నవతరించి నుపర్యోకార్యంబుకొఱచు
దాని నెఱవేర్చితివి కృతార్థత ఘటిల్లె, గాని యింక నొక్క-వాక్యంబు గలదు చెప్పు.

- సీ. ఈసాగరంబును నీసేతువును నిందు, తేమంబు గలుగంగ ట్టితికి నెల్ల
 నీచేత స్వయము గా నెటకొల్పబడినట్టి, నన్నును నెవ రేని గన్నయెడల
 వారు చేసినమహాఘోరపాపము లేని, దగంబు లై పోవుఁ దతఁణంబ
 యిది భూమిలోఁ గలయెల్లతీర్థములలో, నుత్తమతీర్థ మై యొప్పు చుండు
- గీ. నీవు శీఘ్రంబ జాహ్నువి కేఁగి దాని, దక్షిణతటంబునను భవత్రాప్త మైన
 వామనుని నెలొల్పి నీధామమునకుఁ, జేరు మది లోకముల కెల్ల శ్రేయ మొనఁగు,
- వ. అని చెప్పి రామేశ్వరలింగంబునందు లీనుం డగుటయు రామచంద్రుండు విమానంబు
 నెక్కియంబరమధ్యంబునం దరుగుచుండ మార్గమధ్యంబున విమానంబు ప్రతిబద్ధం బయ్యె.
- గీ. అప్పుడు విమాన మాంగంగ నట్లు హేతు, వేమియొ యటంచు రాముండు హెచ్చరింప
 నవనికిం డిగ్గి సుగ్రీవుఁ డచట నున్న, పుష్కరతేత్రమును స్వయంభువును జూచి.
- క. చని పైకి మరల రామునిఁ, గని తద్వివరయంబుఁ దెలుపఁగ నె తీర్థోల్లం
 ఘనదోషం బిది యనుకొని, మనమున నట రాఘవుండు విమానము దింపె. 1277
- గీ. అట్లు దింపి విమానంబు నర్క-వంశ, వర్ధనుడు పుష్కరతేత్రవాసి యైన
 బ్రహ్మకు నమస్కరించి యర్చనము నలిపి, బహువిధస్తోత్రము లొనర్చె భక్తితోడ.
- గీ. అంతటఁ జతుర్ముఖుండు ప్రత్యక్షముగను, నిలిచి రామునియెదుట ట్టిణీకళత్ర
 శివుండు చెప్పినవిధమునఁ జేయు మరిగి, నీవు నారాయణుడవు సందియము లేదు.
- సీ. అనవుడు బ్రహ్మకు నభివాదనము చేసి, జానకీవతి తదాజ్ఞను గ్రహించి
 యధివసించి విమానమం దేఁగి కాన్యకు, బమునకు నట గాంగనలీలమందు
 సానంబు చేసి తజ్జాహ్నువీదక్షిణ, తటమందు శాస్త్రవిధానమునను
 సాపించి వామనస్వామివిగ్రహమును, దరియింప జనులు తద్దర్శనమునఁ
- గీ. దతఁణంబ యయోధ్యకుఁ దరలి వచ్చి, పనిచి సుగ్రీవుని దదీయభవనమునకుఁ
 బనిచి పుష్పకమును ధనపతికి నరిగె, విష్ణుధామంబునకుఁ దాను విష్ణు వగుట 1280
- క. అనవుడు దేవవ్రతుఁ డి, ట్లనియెను గురువర సురాసురాయోధనగా
 ధను జెప్పు మింక నయ్యది, వినఁగను నభిలాష ముద్ఘవించెను నాకు. 1281

—: దే వా సు ర సంగ్రహ మృత్తాంత కథన ము —

- సీ. అని చెప్పుటయును ని ట్లనియెఁ బులస్త్యుండు, వినము భీష్మవచింతం విశదముగను
 బూర్వము కృతయుగంబున సుసాశీరుండు, వృత్రతంధులు గావించినంతఁ
 చాతకామయ మనుఘోరయుద్ధం బయ్యె, దేవతలకును దై తేయులకును
 నమృతహాయుద్ధ మత్యంతదారుణరూప, మయి త్రిలోకములకు భయము గొలిపె
- గీ. నవుడు నీలవయోదము లావరించి, యాకసంబును దివిరమయం బొనర్చె
 జంధవిష్ణుత్వనీపుట, మెరుదకొనియె, నెడము లే కుండు బిడుగులతో మహాదోడంగె.

- గీ. ఏమఁ దొడఁగెఁ బరస్పరచేగఁబ్ర, హతము లై సప్తవాయువు బలుబిడకలు
శూన్యతను జెందె సంబుధుల్ త్రోవ మొందె, రోదసులు నింజె భూరనినాదములను.
- క. అత్తఱిని మహామామూ, విత్తము లగురాత్రివరులు విషిధాశ్రమములకే
నెత్తురు మాంసము నస్థుల, నొత్తుగఁ గురియించి సురల నుజ్జ్వలాంశుక. 1284
- సీ. అమరులు తదాభధ కాంగఁ జాలక యేగి, దామోదరునిసన్నిధానమునఁ
దత్పదాంభోరుహద్వద్వంబునకు మ్రొక్కి, సునయంబుగను సంప్రప మొనర్చి
తమకుఁ గల్గినదీనదశ నెల్ల నెఱిగించి, సాహాయ్య ముక్తింపఁ జక్రపాణి
కరుణాతరంగితాంతరుఁ డయి సురలార, యభయం భాసంగితి నడలవలదు
- గీ. పూర్వ మిచ్చినవరమునఁ బుట్టి యదితి, గర్భమున నేను సర్వరాక్షసులఁ గూల్తు
నరిగి మీ రెల్ల నుత్సాహ మతిశయిల్ల, చనురవర్ణంబుతోఁ జేయుఁ జాహవంబు. 1285
- క. అని చెప్పి యదృశ్యత్వం, బును జెందఁగ నప్పు డమృతమును ద్రావినీ
తిని నానందముఁ జెందుచు, జనుడెంచిరి మరల సురలు సమరక్షితికె. 1286
- ఆ. అపుడు తిమిర మెల్ల నడఁగె బ్రసన్నము, లయ్యె దెసలు వీచె చల్ల నల్ల
మందమారుతములు మఖహవిరూపగఁ, ధంబు సేసె ప్రహాతర్పణంబు. 1287
- గీ. అంబుధులు శాంతభోషంబు లయ్యె నదులు,
నిర్మలము లయ్యె నామ్నాయనిచయనాద
మె లెడల నిండి శ్రవణసంతృప్తి చేసె
గురిసె నుప్పరముననుండి కుసుమవృష్టి. 1288
- సీ. అంతట వజ్రంబు నమరాధిపతి కేల, దాలిచి యైరావతంబు నెక్కి
దేవసేనకుఁ బూర్వదిగ్భాగమున నిల్చె, శమనుండు కాలదండమును దాల్చి
సైరిధివాహనాధ్యారూఢుఁ డై ధైర్య, మునను దక్షిణపక్షమునను నిల్చె
వరుణుండు పాశంబు ధరియించి భవశవా, హఠోహకం డయి హర్ష మునను
- గీ. నిలిచెఁ బశ్చిమదిక్కున నిధివిభంప, గదను దాలిచి కేల భీకరము గాంగ
నెక్కి నరవాహనంబును జొక్క-ముగను, నిలిచె నుత్తరపక్షి కల్పమునందు. 1289
- గీ. సప్తసప్తయుతం బేకచక్రభాన, మానమును నై నరథమును భానుఁ డెక్కి
తేజరిలుచు సహస్రాంశుదీప్తితోడ, వసురసేనానమూహమధ్యమున నిలిచె. 1290
- గీ. శ్వేతహయ మైనరథ మెక్కి శీతరశ్మి, ప్రజ్వరిలుచు హిమప్రహరణముతోడ
సమృదము గొల్ప నిజతనుచ్ఛాయ సురల, కండఱుకఁగూడఁ దన్మధ్యమందు నిలిచె.
- సీ. అఖిలభూతములకు నాయు నై పాలుచుచు, బంపప్రకారరూపములు పడసి
సర్వజగంబుల సంచరించుచును స, వృన్ధ-ంధగత మయి బహువిధముల
సప్తస్వరములకు జనుకన్థం బయి, వీతిహోత్తోత్పత్తిపేతు పగుచు
నాకాశజన్య మై యాశుగం బయి మహా, భూత మై యతిబలోపేత మగుచు

- గీ. దనరు చుండెడివాయు వృద్ధుటము గాఁగి, హరిణవాహన మెక్కి- శసాస్త్రపాణి
యగుచు జ్వలనునితోఁ గూడి యరిబలంబు, తల్లడిల దేవసైన్యమధ్యమున నిలిచె.
- క. తరుశృంగప్రహరణనం, భరితము లై పర్వతములు బహువిధకాకో
దరములు వ్యాతౌస్యము లై, శరభూతము లగుచు నాకనంబున నిలిచెన్. 1298
- సీ. కాంచనమయము చక్రచతుష్టయయుతంబు, కింకిజాలకాలంక్రితంబు
నాగచర్మవిభూషణము ధ్వజోపేతంబు, కుముదా ప్తమండలకూబరంబు
మాణిక్యఖచితంబు మధ్యాహ్నమా ర్తండు, దీప్యమానం బై నదివ్యరథము
మయుఁ డధిస్థించి ద్యుమణి మేరువునుజోలెఁ, బరిఘగదాజ్వలత్పాణి యగుచుఁ
- గీ. గనులనుండి యమరాగ్నికణము లురల, నాస్య ముదయాంశుబింబతౌల్యము వహింప
బ్రభయకాలాంతకుడువోలెఁ బ్రజ్వరిలుచు, ససుర సేనకుఁ బ్రాగ్దిశయందు నిలిచె.
- సీ. ఘనరోషభీకరాకారుఁ డై తారుడు, క్రాలును నీలపర్వతమువోలెఁ
బ్రాసవరశృంగపట్టినతోమరా, ద్యాయుధంబులఁ బట్టి హస్తములను
లోహరథంబు నారోపించి ప్రళయాగ్ని, దీప్తిలో దక్షిణదిశను నిల్చె
ఖరసహస్రంబుచేఁ గ్రాలెడిరథ మెక్కి, గదను ద్రిప్పచుఁ గేలఁ గదల ధరణి
- గీ. ప్రజ్వలచ్ఛృంగ మైనపర్వతమువోలె, దెసలు వెలుంగంగఁ దనమేనితేజతోడఁ
దేజరిల్లుచుఁ బశ్చిమదిశను నిల్చె, రుద్రుఁ డనఁ గానఁబడుచు విరోచనుండు. 1299
- గీ. హయ సహస్రముజ్వల మైనరథము, నెక్కి యిరుగేల శస్త్రము లెల్లఁ దాల్చి
తేజరిలుచు హయగ్రీవదితిజనేత, నిలిచె నుత్తరదిశ నీలజలద మనఁగ. 1296
- సీ. అష్టాదశాశ్వరథారూఢుఁ డై త్వష్ట, గజవాహనముఁ డై కంపనుండు
విల్లెక్కు-వెట్టుచు శ్వేతుం డరిష్టుండు, పర్వతశృంగాస్త్రపాణి యగుచుఁ
బట పటఁ గొఱుకుచుఁ బండ్లు వరాహుండు, క్రోధాశ్రుజలము గార్చుచు ఖరుండు
చాటుచు నిజబాహుశౌర్యంబు లంబుండు, నగుచుఁ గిశోరుఁడనందమునను
- గీ. ద్రిప్పచును ముద్గరంబును దీర్ఘదంష్ట్రుఁ, డటచుచును బిగ్గరగను రోహయధుండు
నిలిచి రామోధనోత్సాహకలితు లగుచు, దైత్యసేనాసమూహమధ్యంబునందు 1297
- ఉ. గొండలు వ్యాఘ్రవాహనులు గొండలు ఖడ్గతరణువాహనుల్
గొండలు ఋక్షవాహనులు గొండలు రాసభప్రతివాహనుల్
గొండలు సింహవాహనులు గొండలు మేషమహంగవాహనుల్
గొండలు మేఘవాహనులు గొల్లగ నిల్చిరి దైత్యసేనలోన్.
- గీ. సృత్యములు సేయఁ దొడఁగిరి యేకపాదు, లరపాదులు రణకాంక్ష యతిశయిల్ల
వికృతనాదంబు చేసిరి విష్ణుపదము, నంట వికృతాంగు లనురసైన్యంబులోన. 1299
- ఆ. అట్లు లుభయసేనలందు సంగ్రామనం, రంభ మధిక మై క్రమక్రమముగ
వీరనాదములును భేరివ్వనంబులు, మిళిత మగుచు మీఱి మిన్నముట్టె. 1300

- గీ. అంతటను భద్ర మగుఁగాక యనిమిషులను, నచి సుహృదాద్వయమును భద్ర మగుచు గాక
దానవాసీకమున కిని దై త్విగురుఁడు, దీనఁదానఁగి రుక్మాహదీపము. 1301
- శా. అంతఁ నిరరులుక బలాదులును శవోన్మృతప్రహారోద్వృత్త
స్వాతంబుల్ గలవార లై నిరులకేవక డీకొనక దక్షుం
జెం తేనిక గొలిపెక భయంబును జగం జెల్లక దమంబు హ్య పి
ద్దెంతుల్ తల్లడిలక భక్తి యదకె గంపించె భూమిగ్రముల్. 1302
- క. పరిఘములను గదలను ము, ద్ధరముల మునలములుఁ బర్యవములుఁ పరువులక
శరములను ఖడ్గములుఁ గొని, సురులును ననురులును జేయఁజొచ్చిరి పరాముక. 1303
- క. బాహుబాహి కచాకచి, యాహవములు చేసి రమరు లనురులు మీ
వ్యాపారంబులు పలుకుచు, నాహోపురుషీకలు ప్రకట మగుచుండముక. 1304
- క. ప్రజవితతురగము చోదిత, గజమును విస్ఫార్యమాణకార్ముకము శర
ప్రజపూరితనభమును నయి, యజరాసురరణము విస్మయంబుక గొలిపెక. 1305
- గీ. అపుడు దై త్యులు చెలరేగి యనిమిషులను, నాన్మిమాయాబలంబున నడిచివై పః
బ్రాణములు రేనియట్టులు పడిరి సురలు, సమరభూమిని గదలంగ శక్తి లేదు. 1306
- సీ. అంతట శక్రుఁ డయ్యసురమాయను ద్రుంచి, లిసతామసాస్త్రబృందంబుచేత
వజ్రంబుచే దానవబలంబు నెల్లను, నూచముట్టుగి గొట్ట నుడిగి కత్త
పడిరి దై త్యులు ఛిన్నపతుంబులగులై, ములచుండమున యుద్ధభూమియందు
నిరర్జు లెల్లరు గర్జింపఁ దొడంగి, యసురమాయ-విముక్తాత్ము లగుచు
- గీ. నంతట మయుండు శక్రమాయాస్త్రబలము, నౌర్వమాయాబలంబుచే వాత మొనర్చి
దై త్యులను గాచి తొడంగె దగ్ధం బొనర్ప, నమరులను దాన ననిమిషు లాంగలేక.
- క. దహియింపఁబడుచు నుంటిమి, నహియింపఁగ లేము దేవ సురక్షింపక
వహియింపుము భారము నచి, తహతహః జెందంగ దేవతావిభుఁ డులక. 1308
- క. ఆయనలము నార్పంగ ను, పాయము దోషమిని జింత నందుచు నుండక
డాయంగ వచ్చి వరుణుడు, దోయిలి యిడి బంభభేదితో ని ట్లనియెక. 1309

— టోర్వాగ్ని వృత్తాంత కథనము : —

- సీ. స్వామి యుర్వం డనునామంబు గలయొక్క, బ్రహ్మర్షి కడకుఁ బూర్వంబునుండుఁ
గూడి దేవరులతోడఁ దాపను లెల్లఁ, జని మ్రొవీ- యతినికి సమయముగ
దేవ గోత్రాభివృద్ధిని ద్వాదశులు మాని, బ్రహ్మచర్యైకతత్పరత నుండ
నామజేషము లయి నోయించు ఋషికుల, మూలంబు లెల్ల నిరూపముగను
- గీ. నని వచింపంగ నాయుర్వఁ డాగ్రహించి, మాను లయ్యును విూర లీమాడ్చి- నార్ష
ధర్మము నెఱుంగ కుండంగఁ దగునె పలుక, బ్రహ్మచర్యవిహీనుండు బ్రాహ్మణుండ.

- గీ. బ్రహ్మచర్యంబుకంటె ధర్మంబు లేదు, బ్రహ్మచర్యంబుకంటె దపంబు లేదు
బ్రహ్మచర్యంబునం దుండుబ్రాహ్మణుండు, శాశ్వతంబుగ నుండును స్వర్గమందు. 1311
- గీ. త్వ క్తనంకల్ప మైనవ్రతంబు యోగ, ధారణాసూన్య మగుకేశధారణంబు
బ్రహ్మచర్యము లేనికర్మంబు మూఁడు, దంభసంజ్ఞితములు మీకు దాప నేల. 1312
- గీ. బ్రహ్మచర్యంబుచేతనే పరమగతికి, నరుగు చుందురు వాయుభయంబుభక్షు
లశ్మకుట్టదంతోలూఖలాదు లెల్ల, బ్రహ్మచర్యప్రభావంబు పలుకఁ దరమె. 1313
- క. సతి యెచ్చట సంయోగ, స్థితి యెచ్చటఁ గామ మెచట సృష్టి యఖిలమున్
గృత మయ్యె మానసముననె, శతధృతిచేఁ దబిసు లెల్ల సలుపఁగ నొప్పున్. 1314
- క. లేకుండ దారయోగము, లేకుండఁగ బీజ మాత్మలిప్సనే తనయున్
భీకరు సృజియించెద నా, లోకింపుఁడు మద్రవతంబులోఁ గలమహిమన్. 1315
- సీ. అని పల్కి యుర్వమహర్షి ప్రాజాపత్య, విధిచేత సృష్టి గానింప నెంచి
యాత్మోరువును వహియం దుంచి యొకదర్ప, చేత మధించె విచిత్రముగను
నప్పు డయ్యారుమధ్యమునుండి మండుచు, నావిర్భవించి యకార్యానలంబు
తండ్రి యాఁడలికి నేఁ దాళఁజాల జగంబు, నెల్ల భక్షింపంగ నీయు మాజ్ఞ
- గీ. యని విజ్రంభించి జ్వాలల నఖిలజగము, లాక్రమింపంగఁ గడఁగు చున్నంతలోన
భవననాశనభీతి సంభోజభవుఁడు, సత్వరంబుగ వచ్చి తత్సవిధమునకు. 1316
- సీ. బౌర్వాన్ని కల్పమధ్యంబున బడబాము, ఖంబున వాసంబు గలుగునట్లు
వారిధిసలిహవ్యము భోజ్య మగునట్లు, యుచ్చాంతి దాన జేకూరునట్లు
నానతిచ్చి యదృశ్యుఁ డయ్యె నంతట నౌర్వ, సావకం బబ్బిలోపలను జొచ్చె
నంతట మును లెల్ల నౌర్వాన్నిశ క్తిని, బొగడుచు స్వాశ్రమంబులకుఁ జనిరి
- గీ. యప్పు డది యంతయును విని యద్భుతంబు, గలుగ నెడలోపల హిరణ్యకశిపుఁ డుర్వ
తాపసాగ్రణికడ కేఁగి తత్సపర్య, భ క్తితోఁ జేయుచును శతాబ్దములు గడపె. 1317
- ఉ. అంతట నుర్వుఁ డొక్కదినమందుఁ దదీయసపర్య కాత్మలో
సంతస మొంది యాత్మతనుజన్మవినిర్మిత మైనదాని నా
క్రాంతి యొనర్చి లోకములు గ్రాసము గాఁ గొనఁ గల్గుదాని న
త్యంతవిభీషణాశృతిని దాల్చినమాయ నొసంగి వానికిన్. 1318
- క. దనుజాధినాథ యియ్యది, యనలమయ మనిధనోతితాకారము మీ
దనుజకులమునకు విజయం, బొనరించుచు దైత్యరిపుల నుచ్చేదించున్. 1319
- క. అని చెప్పుటయును దాని, గొని యాదైత్యాధిపతియుఁ గుతుకం బొదవన్
జని నిల్వెను దనవంశం, బున నిదియె తదౌర్వమాయ భవనాధీశ. 1320
- క. క్షిప్తవహంచెద నీహెల, వై నయెడ సుధాశరుడు సహాయుఁడు గాఁగన్
నే నిపుడె నాఁగ నింద్రుఁడు, వానికి నీ ట్లనియె దైర్వవంతుం డగుచున్. 1321

- సీ. యాదసాంఘతి భవద్వ్యాహరమునజేసి, ధైర్యము గలిగెఁ జెత్తమున కప్పుడు
కుముదబాంధవునితోఁ గూడి శీఘ్రులుగా, నరిగి చానవమాయ పడఁచి వైచి
పాలింపు మఖిలనుపర్వల సీదయ, వలన భద్రము మాకుఁ గలుగు నేమొ
యనవుడు బాళి తదాజ్ఞఁ గైకొని నుథాం, శుని దోడు గాఁ గొని సురలు గొలువ
- గీ. ధైత్యమాయను ఛేదించు దాను బూని, సలిలమున ముంచె దానవబలము నెల్లఁ
గురిసె హిమవర్షము దుపారకరుడుఁ దాని, పైని నిశాంతి లేక యవారముగను.
- చ. వరుణుడు శీతరశ్మియును వారిహిమంబులచేత నార్చుగా
సరగున నౌర్వపావకము శాంతి వహించి యడంగె దాని
రరులు సచేష్టులై నిలిచి శక్తిముఖాయధపావలై నిశా
చరుల వధింపసాగిరి నిశాకరపాళిబలంబు తోడు గాక. 1328
- శా. హాహాకారములం బొనర్చుచు నధైర్యం బేర్పడక చాన
వ్యాహం బెల్ల నశించు చుండగ మయుం డొం పొక్కమాయక మహా
తానహం బొప్ప సృజించి నిరరులపై సంధించె దానక మహా
మోహం బుద్భవిలక దివోకసులు సమ్మాధాత్ములై యుండఁగక. 1324
- గీ. తత్ప్రతీకార మొనరింపఁ దగినమార్గ, మేదియును దోషమిని ద్రిడశ్చేక్వరుండు
చింత నొందుచు నుండంగఁ జేరి దరికి, వృత్రసంహారకన కన్న యిట్లు లనియె. 1326
- క. అని మిషవల్లభ పార్వతి, యనెడిమహామాయ యిది ప్రమాన్వితగిరులక
ఘనము జలంబును వర్షించి, చిసపగిదిని గురియు శత్రుసేనలమీఁదక. 1326
- క. దీనిని వారించెద నీ, వాన యిడినయెడ మరుత్సహాయుండ నగుచుక
నే నిపుడె యని వచింపగ, నానందముఁ జెంది యింద్రుఁ డాజ్ఞ యొసంగెక. 1327
- సీ. అంతట వహ్ని మాయాప్రయుక్తములైన, తరుయుతలై లనంతెరుల నెల్ల
దహియించుటకుఁ బూనఁ దనకుఁ దోడుగ నుండి, వాయుదేవుండు వీవంగఁ దొడఁగె
నట్లు విజృంభించి యగ్నిమారుతములు, మయమాయ నెల్ల భస్మంబు చేసి
దైత్యబలంబును ధ్వంసంబు గావించు, చుండంగ హర్షించు చుండ సురలు
- గీ. శతభుజశతాస్యశతశిరశ్శాలి యైన, కాలనేమి మహాశ్రోధకలుషితాక్షుఁ
డగుచు సరుడెంచి విబుధసైన్యంబు నెల్ల, మ్రింగుచును బాణగొట్టాడు మిన్నముట్టె.
- క. వానిప్రతాపముగను వై, శ్యానకమారుతులు తాళఁ జాలక వ్రీలక
దానవులు పెచ్చు పెటిగి ను, తాళకముపైని బడిరి హత మొనరింపక. 1329
- సీ. అంతట దేవేంద్రుఁ డనురంజితమును వ, బ్రాయుధంబున మణిమాండ దొడఁగె
నది చూచి సింధుతోయప్రహరిత మైన, కాలమేఘముతోలె గాలనేమి
లోకభీకర మైనయాకారమునఁ గాన, బహుచు దేవేంద్రునిపైకి దుమికె
శత్రుఁ డాతనితోడ నంగ్రామ మొనరించి, యొనరించి తచ్చక్రి కోటవడియె

- గీ. నంతటను దైత్యులెల్ల నహంత మీఱి, వేలుపుల నుక్కు- బీరంబుఁ దూల నడిచి
రంత నమరులు హతపీద్యు లగుచు నిలువఁ, జాలకునిఁ బ్రార్థించిరి చక్రధరుని. 1330
- సీ. అంతట నదితిగర్భాబ్ధిమాణిక్య మై, యీనిర్భానించి నారాయణుండు
గరుడాధిపాధుఁడై యరుఁడెంచి నమరరం, గిమునకు పైతృసంఘమును జూచి
సత్యంబు వేదంబు తమయు ధర్మము శ్రీయ, నేను వారలయందు లేనికతనఁ
గ్రూరాత్ము లైనట్టివారి నుపేక్షింపఁ, జన దని మదిని నిశ్చయ మొనర్చి
- గీ. చక్రమును దిప్పి విడువ నాచక్రి మేఁగి, కాలనేమిప్రముఖప్తైత్యగణము నెల్లఁ
గూల్చి శాంతించె నప్పుడు కుసుమవృష్టి, కురిసెఁ బై నుండి విస్మయకరము గాఁగ.
- సీ. అంతట విష్ణు విట్లనియె దేవతలార, సంహరించితిని రాక్షసుల నెల్లఁ
గాని వీడితిని స్వర్గానువిరోచను, లచుడైత్యులనుమాత్ర ముక్కుటకెను
దొలఁగె మీయీతిబాధలు సుఖంబుగ నుండుఁ, డారగించుచు యాగహవ్యములను
బూర్వాదిదిక్కులఁ బురుహూతముఖలోక, పాలు రుందురుగాక పాలకులుగ
- గీ. నయనములతోడ ఋతుముఖం బందుగాక, యినుఁడు నక్షత్రములతోడ హిమకరుండు
యోగమును జెందుఁగాక వేదోక్త మైన, కర్మముల నాచరింతురుగాక ద్విజులు. 1332
- గీ. దుష్టులను సంహరింప సాధువుల మనుష, జలువఁగను వర ధర్మసంస్థాపనంబు
నవతరించుచు నుండు నే నవసరంబు, గలిగినపు డెల్ల మీ కింక వలదు భయము. 1333
- క. అని చెప్పి బ్రహ్మదేవుఁడు, కొనివచ్చినరథమునందుఁ గూర్చుండి జనా
ర్దనుఁ డేగెను వై కుంతం, బున కమరులు చేయు చుండ భూరిస్తుతులకా. 1334
- వ. అని చెప్పుటయు భీష్ముం డత్యంతానందముం జెంది పులస్త్యున కిట్లనియె. 1335
- గీ. అనఘ గుహఁ డెట్లు జన్మించె నాతఁ డెట్లు, తారకుని వధియించె డద్దాధ యెల్లఁ
దెలుపుము నవి స్తరంబుగాఁ దెలియ నాకు, ననుచు నిట్లనియెఁ బులస్త్యుఁ డతనిఁ గాంచి.

—: వ త్రాంగ వృత్తాంత కథన ము :—

- సీ. వినుము భీష్మ వచింతు మును కశ్యపునివరం, బున దితి వజ్రాంగుఁ డనెడిసుతునిఁ
గనియె నాతండు పుట్టినతోడనే సమస్త, శాస్త్రార్థకుశలుఁ డై నవినయముగ
జననిని గాంచి యిట్లనియెను దల్లి నా, వలన నీ కేమి కావలెనొ చెప్పుమ
యనవుడుఁ దల్లి యిట్లనియెఁ బుత్రక వజ్ర, నాతనూభవుల నెందఱునొ చంపె
- గీ. దాన మామకగర్భసంతాప మాఱి, నింద్రుని వధింపు మదియె నాయీశ్చితంబు
నాఁగ వజ్రాంగుఁ డామెయానతిని దాల్చి, యాదలను స్వర్గమున కేఁగి యాక్షణంబు,
- గీ. అమరుల జయించి తనపరాక్రమముచేత, నమరనాధునిఁ గట్టి పాశమున తుండ్ర
మృగము వ్యాధుఁడు దెచ్చినపగిదిఁ దెచ్చి, పడవయిచి దితివడములపె నెంత. 1336
- ఆ. చంపఁ జూచు చున్న సమయంబునను నేఁగు, దెంచి పద్మభవుఁడు తేజీ చూచి
వత్స విడువు మితని వధియింపవల ధన, మతియె వధము లోకమానితులకు. 1337

క. పరవచనగౌరవంబున, బరిముక్తుం డయ్యె నేని ప్రభునకైతిలో
నరిచేత వైరి బ్రహ్మయు, మరణించినవాడ వాడు మఘునజ్జేసి. 1340

సీ. అని చెప్పుటయును వ్రాసెనుండు బ్రహ్మకు, నామొక మునుడు కావించి
తాతె యీచేతె మారల్లియోదేశంబు, వలన గావించినవాడ కేర
నీవు సురాసురనేతపు సీమాజ్ఞ, పాలించు కంఠజెప్పిపాడి కిబడె
యని పల్కి విడిచె నొద్దని నంత న్రుప్త వ, హరిమొగ్గెనొర కాన్పి కెచ్చి

గీ. యప్పుడె వరాంగి యనెడికిన్యను సృజించి, వానికి కొడుకొ వచ్చెనా నన్నె కిము
చేయు మీయమ పరిచర్య చేయు సేక, నని వదించి యుండునామయ్యెను. 1341

వ. వ్రాంగుండు వరాంగితోడం గూడి తపోవంబున కరిగి సహస్రవర్షము లుద్ధిష్టి
బాహుండుగను సహస్రవర్షము లధోముఖుండుగను సహస్రవర్షములు ముచ్చాన్వి
మధ్యస్థితుండుగను నుండి ఘోరతపంబు గావించి సహస్రవర్షక్షిప్తోక్ష కరోజలంబు
లోనం బ్రవేశించి తపంబు చేయం దొడంగె. 1342

సీ. అప్పుడు వరాంగి తద్ధృదతీరమునయండ, యాహారవచిత యగుచు నుండి
తాల్చి మానము ఘోరతపము గావించంగ, గిడుగుటయును నది కాంచి చచ్చ
యొనరింప ద త్తపంబునకు విఘ్నంబును, వానరాశ్మతితోడ వచ్చి యటకు
బృసి లాగి సింహ మై భీకరంబుగ నాల్చి, కాద్రవేయం దయి కాని నైచి

గీ. వివిధరూపంబులను దాల్చి వేచు చుండ, నావరాంగిత్వంబున కంతాయ
మగుటయు శపింప గడంగు చున్నంత వ్రజి, కానంబువండు బోయె నాశంబునండ.

క. అది యంతయు నాశోమలి, మదిలో గ్రహించి తపము మూల విచారం
బొదవంగ నేడ్వ దొడంగెను, స్వదయితుం డరుడెంచునట్టిసమయం బగుట. 1343

గీ. అంత వ్రాంగుం డబ్రహ్మసహస్ర మగుడు, బ్రహ్మవలనను నానుభావ ముడిగి
పరమపదమును జెందంగ వరము వడసి, సరగునను వచ్చి తత్సరి స్తంబముచేసెను. 1345

ఉ. అచ్చట నేడ్పు చుండినవరాంగిని జూచి లతాంగి కారణం
బచ్చువడంగ జెప్పము రయంబున నేమవ నేల నావుడు
దచ్చరితంబు సర్వమును దామర చెప్పె వరాంగి దానిచే
పొచ్చంగ నాగ్రహంబు దనుజేంద్రుండు నాశ మొనర్ప నింద్రుని. 1346

—: తారకామరవృత్తాంతకథనము :—

గీ. తలచు చుండంగ మదిలోన ధాత వచ్చి, వత్స సీవాగ్రహింపంగివలదు సీతం
బుట్టు దారుకు డనియెడిపుట్టు డొకడు, నాకనాధునితీన మణించు వాడు. 1347

క. ఆతం డార్చు వరాంగీ, చేతోడుఃఖానలంబు శీఘ్రమ నీ వా
దై తేయకృత్యమునక, జేతల నొగ్గుకుము నీకు జేమ బాదవు. 1348

- క. అని చెప్పి యదృశ్యత్వం, బును జెందుటయును నిశాటవ్రంగవుడు వరాం
గిని ననునయించి స్వాశ్రమ, మునకుజ్ జని యుమెతోడ ముదమున నుండె. 1340
- గీ. అపుడు గర్భంబు దాల్చి వరాంగి వేయి, యేండ్లు తద్గర్భమును వహించి పిదప
గనియె దేవాంతకుం డగుతనయు నొకని, నమరులకు నెల్ల సాధ్వస మావహిల్ల. 1350
- క. చలియించె నపుడు మేదిని, చలియించెను బర్వతములు సాగరములు ఘూ
ర్ణిత వేడిగాలి వినరెను, గలగె నదీర్పురులు దెసలు కలతం జెండె. 1351
- ఆ. కాంతిహీను లైరి గ్రహపతిచంద్రులు, రోదనులు తమోవరుద్ధ మయ్యె
బున్ను మన దొడంగె భుజగముల్ నక్కలు, కూయఁ దొడంగె గడంగె గుక్క లేడ్చె. 1352
- క. ఆనందంబును జెందిరి, దానవు లెల్లరు వరాంగి తనదుఃఖంబున్
మానుష గలవాఁ డని న, మ్మానింపఁ దొడంగె నాకుమారుని మిగులన్. 1353
- ఆ. అతఁడు పుట్టినపుడె యతిశౌర్యశాలి యై, తేజరిలుటజేసి దితిజు లెల్ల
నసురరాజ్య మేల నభిషేక మొనరించి, రంత నతఁడు ప్రాభవాధ్యుఁ డగుచు. 1354
- క. తనతల్లికి గలదుఃఖం, బును మాన్పఁ దలంచి మిగులఁ బూనికతోడన్
జని పారియాత్ర మనుజే, రను బరగుచు నుండుగిరివరంబున కచటన్. 1355
- గీ. గొంతకాలంబు పర్ణభక్షుండు గాఁగఁ, గొంతకాలంబు సలిలభక్షుండు గాఁగఁ
గొంతకాలంబు వాయుభక్షుండు గాఁగ, నుండి బహుకాల మొనరించె నుగ్రతపము. 1356
- గీ. అంత నాతనితపమున కాత్మలోన, నెంతయును విస్మయము గల్గ నేగుడెంచి
స్వస్వరూపంబుతోడను స్రప్త వత్స, కోరినవరంబు నిచ్చెదఁ గోరు మనియె. 1357
- ఆ. అపుడు తారకాసురాధీశ్వరుండు బ్రహ్మ, పాదములకు మ్రొక్కి భక్తితోడ
దేవ నాకు మృత్యు వేదిధంబునను లే, కుండునట్లు వరము నొసఁగు మనియె. 1358
- సీ. అంతట బ్రహ్మ యి ట్లనియెఁ దారక కోరఁ, దగనికోరికి కోర ధర్మ మగునె
మృత్యువు ధ్రువము శరీరధారుల కెల్లఁ, దప్ప దయ్యది దేవతలకు నైన
నెవనిచే మరణ మూహింపవో వానిని, విడిచి కోరుము వరం బిడుదు నీకు
నని చెప్పుటయు నేడుదినములజాలుండు, తక్కు న న్నైట్టిభూతములుగూడ
- గీ. మరణ మొందింప లేకుండ వర మొసంగు, మని నిశాచరుఁ డరింప నల్లె యగును
గాక యని బ్రహ్మ పల్కి తత్త ణమునంద, యురిగె నిజాధామమున కంత నసురవరుండు.
- వ. చతుర్వీజుని స్త్రోతంబును గరుడసహస్రభాజితంబును జక్రాక్షకవిభూషితంబును నగు
స్వందనంబు నధిష్ఠించి సింహభరమహిమార్వద్వీశుం ష్మాండమహాగజతరంగోష్ఠమేష
రధాచూడులును దశకోటిదైత్య సేనానాయకులును శగుజంభకుజంభ మహిషకుంజర
మేఘకాలనేమిండ్లంధనజంభకమృగములును దోదైత్యధిపతులతోడను సర్వదైత్యబల

- నేనానియును వ్యాఘ్రురధానూభుండును సంగ్రాసనునితోడనుఁ గూడి చతుర్వింశతి
సమేతుం డై యుద్ధభేరిని మ్రోగించి దేవతలపై దాడి నెడలి స్వర్గము ముట్టడించె.
- సీ. అంతట దేవేంద్రుఁ డమరసై న్యసహాయుఁ, డగుచు వజ్రము దాల్చి హస్తమందు
సయుతసైంధవయుక్త మై హేమఘంటావి, రాజమానుఁ డగురథము నెక్కి
సకలదేవాధ్యక్షసంఘంబు వెంట రా, నాయోధనోత్సాహ మతిక్రయిల్ల
డీకొని దాసవానీకంబుతోడను, దొడఁగెను గావించు మములకణము
- గీ. నపుడు దేవాసురులకు సత్యద్యుతముగ, సయ్యె యుద్ధంబు దానిలో సమరజలము
చెలఁగి యసురబలంబును జెడరఁ గొట్టెఁ, దారకుం జేత డిగి రథంబులుండి. 1361
- గీ. పండ్లు పటపటఁ గొఱుకుచు బాహువులను, జఙచిహ్నముచును గరఁగుచరణభూత
ములను ముప్పదిమూఁడుకోబులదిపాక, సులచు బడఁగొట్టి కట్టి రజ్జవులచేత. 1362
- సీ. కొనివచ్చి తనగేహమునకుఁ గారాగృహం, బున నుంచి పరిభవంబుల నొచ్చి
పురుహూతుని స్వనూతృపరణపద్మములపైఁ, బడవైచి కాంచి పరిభవంబు
విడిచి పెట్టుటయును నెడఁడలోఁ గ్రోధాగ్ని, మండుచు నుండి నాఖండబుండు
మంత్రదుద్ధభుజంగమంబుచందమున నే, మియును దోషమిఁ బ్రతిక్రియ నొనర్చు
- గీ. దైవ్యమునఁ జతురాన్యునిదరికి నేగి, విబుధులకుఁ గల్గినయవక విచ్చువించి
బ్రతుకఁ జాలము మే మింక బ్రతికియున్నఁ, దారకాసురుఁ డని తెల్పి యూర కుండె.
- సీ. అంతట బ్రహ్మ యి ట్లనియె బురందర, తారకుం డన ససాధారణుండు
హరిహరాదులకును నతఁడు వధ్యుండు కాఁడు, కాని వాఁడు శక్తిఁడు గలమ శ్రోవ
మృతి గల్గు వానిక శితికంతనకు జనిం, చెడినప్తవాసరశీశువువలన
నిపుడు చేయుచు నుండె దపము శూలి హిమాద్రి, యందు సతీవిరహంబుచేతఁ
- గీ. బుట్టఁబోయెడిహిమశైలపుత్రికకును, హరునకును జనియించు సన్యోన్యరాగ
మొనరుపుము యత్నిమును బహుయుక్తితోడ, ననివదించి మహేంద్రుని బనిచి యంత.

—: పా ర్య తీ దే హ వై ల్య హే తు క త న ము .—

- సీ. మనములోన విభావరిని దలంపగ రాత్రి, చనుడెంచె నేగ తల్పవిధమునకు
నరుగుదెంచిననిక నజాఁడు వీక్షించి స్వాం, తమునందు మిగుల సంతసము నొందె
దేవు నీ కొనగూడె దేవతాకార్యంబు, సాధింపవలసినసమయ మిప్పుడు
ద్రుతముగ నీ వేగి తుహిన్నాదినతి యైన, మేనాబముఖకుక్షిలోనఁ జొచ్చి
- గీ. తదుదరంబునఁ జెరిగెడిదక్షినుతను, నావరింపుము దాస నాయమకు నలుపు
గలుగు నది యగుఁ దత్పఃకారణంబు, తపమున మహాబలుం డగుతనయుఁ డొదవు.
- గీ. ఆ కుమారుండు తారకుం డనెడిమేటి, రక్కసుని గూల్చి కాచు నిర్జరుల నెల్లఁ
గలుగు నద్దాన దేవరక్షణమువలనఁ, గలుగునుకృతంబులోన భాగంబు నీకు. 1366

- గీ. అదియుఁ గాక యుమాదేహమందు నుండు, కతమునను దచ్చరీరాంశకలిత వసుష్ట
హిమశిలోచ్చయపుత్రిచందమున లోక', పూజ్యుని జెందెదవు నిన్నుఁ బొగడఁ దరమె.
- సీ. బ్రహ్మవేత్తలు నిన్నుఁ బ్రస్తుతించురు ప్రణా, వానన యెసగాయ త్రియచుఁ
గొనియిడుదురు నిన్ను మునులు తొంటి యటంచు, నీతి యందురు నిన్ను నీతివిడులు
శక్తి యందురు నిన్ను త్తత్త్రియల్ వైశ్యులు, భూషించెదరు నిన్ను భూమి యనుచు
నగించెదరు శైవ యని చతుర్థులు నిన్ను, రక్తు లెంచురు నిన్ను రతి యటంచు
- గీ. నీవె కీర్తివి భూతివి నీవె నీవె, దిక్కు- సకలంబునకును బ్రతిష్ఠ వీవె
నావుడు విభావరి ప్రమోద మావహిల్ల, జలరుహాసనునాజ్ఞ యాదలను దాల్చి.
- చ. హిమగిరి కేఁగి యచ్చట మహేంద్రగృహంబును బోలియున్న స
ద్యమునఁ బులోమపుత్రి యనుమాడ్కి- విరాజిలుచున్ సఖిసమూ
హము గొలువంగ నొప్పెడిహిమాద్రినతిం గని మెల్లగాఁ దదా
స్యమునను జేరి వెంటనె తదక్షియంగంబు నిమిలితంబు గాఁ. 1369
- గీ. ఆనిమిలితనేత్రద్వయంబునుండి, యామెజతరంబుఁ జొచ్చి తదంతరస
మైనగర్భంబు నంతట నావరించె, దాన నై ల్యంబు నొండెఁ దద్గర్భశివు. 1370
- వ. దానంజేసి పార్వతికిఁ గాళి యనునామం బేర్పడియె. 1371

—: పా ర్వ త్య త్ప త్తి క థ న ము :—

- గీ. అంతటఁ గ్రమంబుగను గర్భ మధిక మగుచు, నెలలు నిండుటయును మేన యలఁత లేక
యొక్క-దినమున బ్రాహ్మముహూర్తమందుఁ గనియెఁ గన్యను సకలలోకములు పొగడ.
- సీ. అపుడు ప్రసన్నము లయ్యె దిక్కులు కూర, జంతుచిత్తములును శాంతి నొండె
దేజంబు మెచ్చె జ్యోతిర్గణంబుల కెల్ల, సస్యపూర్ణం బయ్యె త్మోతలంబు
శ్వసన మయ్యెను సుఖస్పర్శంబు ఫలియించె, దాపసులనుదీర్ఘ తపము లెల్లఁ
బాదపంబులు స్వాదుఫలసమేతము లయ్యె, విమలత్వమును జెందె విష్ణుపదము
- గీ. కురిసె నాకసముననుండి కుసుమవృష్టి, దేవతాదుందుభులు మ్రోగెఁ దేజరిల్లె
నోషధులు విస్మృతంబు లై యున్న శాస్త్రు, జాలము సమ స్తమును మానసముల కెక్కె.
- గీ. అమరు లెల్ల విమానంబులందు నుండి, ప్రమదమునఁ జూడఁ దొడఁగిరి పాడఁ దొడఁగి
రద్భుతంబుగ గంధర్వు లాడఁ దొడఁగి, రప్పరోంగన లాశ్చర్య మావహిల్ల. 1374
- క. కానంగ వచ్చి యగజను, జానలతోఁ గూడి హరియు సరసిజభవుడున్
మేనాహిమగిరులను స, మ్యానించిరి తరమె వారిమహిమము పొగడన్. 1375
- గీ. పార్వతిని జూడ నేతెంచి పర్వతములు, సాగరములును నదులును సకలతీర్
దేవతాబృందమును వినుతింపఁ దొడఁగె, హిమగిరిని మేనఁ దత్పూజ్య మేమి చెప్ప. 1376
- గీ. ఆ జగన్మాత యుదయించినందువలన, దమకు మేనాహిమాద్రులు స్తవ్యు లైరి
త్రిభువనంబులలోన వరిష్ఠ లైన, కన్యలను గన్నవారలు ఘనతఁ గొనరె. 1377

- గీ. అట్లు గావిర్భవించి హిమాద్రితనయ, యరుదినములు శాలయభాంజులై
కై వడిని వృద్ధి నొందుదు గళలతోడ, ప్రమదమును గొల్పినానె జూషకు నెల్ల.
- గీ. ఇందుగుణములు పద్మమునందు లేమి, న్నగుణములు చంద్రునియందు లేమి
విడిచి యారెంటి లక్ష్మీ తద్విగుణభరిత, మైనకై లనుకొనుమందు కే.
- గీ. ఆహిమాచలతనయ మా టాడంచుండ, నమృత మొలుకంగ మధురకంఠమును విప్పె
వెగటుగను దోచు గంచుకోవెలలకూత, విషమతంత్రచర్మముచోలె వినినమాట.
- గీ. అట్లు లాకై లకన్యక యంత కంత, రధిక మగుమెలమిచి జెలువారు చుండి
నమరకార్యత్వరావిష్టు డగుచు వజ్ర, నారదుని సంస్మరించె మానసములో.
- క. స్మరియించినమాత్రముననె, యరుదెంచి సురర్పి మఘవచ్చితుఁ డగుచుకొ
సురనాథ యేమి కార్యమొ, స్మరియింపంగ నన్ను జెప్పుము సలుపుదు దానికొ.

—: నారదుడు హిమవంతుని కథకు వచ్చుట :—

- సీ. అనవుడు శక్రకు డిట్లనియె నారద దేవ, కార్యంబు సిద్ధింపఁగలుగువే
యాసన్న మయ్యె నీ వఖిలజ్ఞాడవు నీకు, నెఱుంగఁ జేయఁగఁ దగ్గ దేమి కలదు
శర్వనకును కై లజకును సంబంధంబు, గలిగింప యత్నంబు సలుపవలయు
నది భవదాయత్ర మైనది లోకవి, జ్ఞానంబు గల్గినమాని నగుట
- గీ. నావుడు సుపర్వమాని తద్భావ మెఱిగి, దేవ భయ మొందవలదు సిద్ధింపఁగలదు
స్వామిసంకల్ప మని పల్కి సత్వరంబు, వచ్చె నటనుండి హిమధరావనభమునకు.
- సీ. అంతల హిమవంతుఁ డెత్తపోధనునకు, న్న రీతిని బూజి చూచుచు
కట్టెదుటను నిల్చి కరములు జోడించు, కొని యుండుటయుఁ గాంచి మునివరుండు
తొందరాధిప భవత్కందరంబులకు నీ, స్వాంతప్రభుత్వ మర్హముగ నుండఁ
దావకస్థావరతనువుకంటె గురుత్వ, గుంభితం బయ్యె నీగుణగణంబు
- గీ. త్వజులంబు తపస్విచిత్తంబుకంటె, నెక్కు వైనప్రసన్నత నెఱి యుండె
ధన్యతను జెందితివి భవత్కందరమున, నుండుటనుజేసి తపము చేయుచు శివుండు.
- గీ. అమరగంధర్వవిద్యాధరాదు లెల్ల, ద్వద్గుహాసానువులయందుఁ దగ్గడియింట
నున్న కై వడి నుండి రత్నత్సుకతను, దరమె నీభాగ్య మెన్నంగ గిరివరేణ్య.
- క. అని బహువిధముల సంస్తుతి, యొనరించుచు నుండఁ బ్రీతియులేముగ మేనా
వనజాతీ వచ్చి వందన, మొనరించెను మునికే గన్యకోపేతముగకొ.
- గీ. అపుడు నారదమాని యాహ్లాద మొదవ, వారలకు దీవన లొనర్చి వాంఛితార్థ
సిద్ధి యగునట్లు గిరిజ నీక్షించి లోన, నవ్వుకొను చుండఁ జూచి మేనాలతాంగి.
- క. మునివర యస్మత్కన్యక, కొనగూడెడిభాగ్య మెట్లు లుండునో నాకు
విన వేడ్క యయ్యె గనికర, మెనయగ వచియింపు మనుడు ఋషి యిట్లనియెకొ.

- గీ. అమ్మ యీశస్యక కిజాతుఁ డగుధవుండు, కానఁబడ వీమెమేన లక్షణము లేవియు
నీమె యుత్తానకర యగు నెపుడుఁ గూడ, నేతదంఘ్రులు వ్యభిచారు లేమిచ్చెప్ప. 1389
- సీ. అనవుడు హిమవంతుఁ డాలించి ముని చెప్పి, నట్టిమాటలు చింత యామతిల్ల
మానీంద్ర సంసారమార్గంబునను సుఖ, మేమియుఁ గానరా దెంచి చూడ
నందులోపలను గన్యాపితృత్వముకంటె, ఘన మైనదుఃఖంబు గానరాదు
దానిలోనను భాగ్యహీన యైనకుమారి, కంటె వే తొకనరకంబు లేదు
- గీ. వ్రకృతము వచింపబడినత్వద్భాషణమున, గ్రావ మైనను నాగుండె కరఁగిపోయె
నేమియును దోఁప దాయె నా కిపుడు నేను, ప్రాగ్భవంబునఁ జేసినపాప మేమె. 1390
- సీ. నాతనూభవకు నజాతుఁ డంటివి భర్త, దానిచే భర్తృవిహీన యనుచు
నాకన్యకకు లక్షణములు లే వంటివి, దానిచే లక్షణ హీన యనుచు
నగు నంటి వ్రతానూస్త నాపుత్రిక, దానిచే యాచ్ఛాప్రధాన యనుచు
వ్యభిచారు లంటి నాయాత్మజపదములు, దానిచే సౌశీల్యహీన యనుచుఁ
- గీ. దోఁచు చున్నది యిమ్మహాదోషములను, మాఁగొనుటకు నే దేని మార్గ మున్నఁ
గనికరించి వచింపుము మునివర్యో, దీనవత్సలుఁడవు నీవె దెక్కు- మాకు. 1391
- క. అని పదములపైఁబడుటయు, ననిమిషముని యిట్లు అనియె నదీశ్వర నే
ననినది యొక్కటి నీవను, కొనినది వే తొకటి యగుటఁ గొందల మొదవె. 1392
- వ. అజాతుం డన జన్మంబు లేనిపరమేశ్వరుండు. జంగఘస్థావరాత్మకంబు లగునమస్త
ప్రపంచంబులును బరమేశ్వరునియిచ్చచేఁ బుట్టి గిట్టునవియ. పరమేశ్వరుండుమాత్రము
జన్మమరణవివర్జితుండు. అట్టిమహాదేవుం డీకన్యకు భర్త యగు. లక్షణంబు లన శరీ
రావయవాశ్రయంబు లగుసాముద్రికచిహ్నంబులు. అయ్యవి యాయుర్ధ్వసౌభాగ్య
పరిణామప్రకాశకంబులు. అనంతంబును నప్రమేయంబును నగుసౌభాగ్యంబునకు శరీ
రంబున లక్షణంబు లుండనేరవు. కావున ననంతసౌభాగ్యనిధి యగునీకన్య లక్షణహీన
యయ్యె. ఉత్తానకరం బన షరదహస్తంబు. బ్రహ్మాదినకలదేవతలకుం గూడ నీకన్య
వరంబు లిచ్చునది యగుటంజేసి యుత్తానకర యయ్యె. చరణంబులు వ్యభిచారు లన
నీకన్యాపదంబులు నమత్సురార్కఃసురకోటికిఁటమఃశిరఃప్రతిబింబసమాశ్రితసముజ్జ్వలసఖ
ముకురభాసురంబు లగు పని మద్యభనభావంబు. 1393
- క. ఉర్విధరసాధ భవ, త్పార్వజన్మజన్మజన్మమునను బుట్టెను మీకి
పార్వతి యిక మృద్ధనశ్రి ధై, సర్వజగన్మాత యగు ననందహముగ. 1394
- క. ఈయమజన్మమువల్లనక, మీయభయూన్యములకును మే లొడఁగూడ్చు
జేయుము యత్నము త్రిభువన, నాయమనకు నీతిలోకూయిక వానగ. 1395
- క. ఈకార్యమువలన సురా, నీకమహాకార్య మొక్కఁడు నెఱవేలును ధ
త్వాకల్పంబున మీకును, మాకును లోకముల కెల వంగళ మొదవు. 1396

- క. అని చెప్పబయు హిమాచల, మును మేనయు ముండి మరల బట్టిచుండ
బున సవరిమితాచంద్ర, అను జెందుచు లోక మేన బులక లెట్టక. 1397
- గీ. కన్నులను మూసికొని తొలకాల మట్లై, నిలిచి యుండగ చూచియు బలుక పొందె
సంతటను గన్నులను విచ్చి చూచుచును, నేర్పడ వికాసము హిమాచల యిట్లు లోయె. 1398
- సీ. అమరమునీంద్ర హిమాచలం బనియెడి. బ్రాతి యారాధకః పతి నాః
సకల మొండంగ బోవున విద్ధింపితి, సాతాశముననుండె పైక లా
శతగుణోన్నతి నాకు సమకూరె నేటికి, నావరం యహిమాచలముకంటె
సమృతవారిధి నోలూడించితె నన్ను, వివేకావముననుండి వెలికి దీలి 1399
- గీ. మత్పురాలితప్పుకొనుపడకః ఫలము, వ్రాస్త మయ్యెను నాచక్కమాః పలికె
భస్మతను నే నొనర్చెరతపము పండె, శ్రోతమధురము లగుభవత్సవనముల. 1400
- క. ఈవిషయ మిట్ట మగుటక, దేవతలకుఁగూడ నైతి నే పుచ్చుకొ
నీ వేదిధిని బ్రహ్మధము, గాఁడుతువొ యట్లై చేయఁగను నే మిందె. 1401
- చ. అనవుడు నారదుం డెదను హరి ము నొంది గిరిద్ర భద్రముక
గనియెదుగాక నేను జనగావలె శీఘ్రమ యంచు లేచి వెం
టనె చని యింద్రునొద్దకు నొనర్చినకార్యముఁ జెప్పి పాకశా
సన యిడఁ బంచబాణునివశంబున నున్నది కార్య మంతయుక. 1402

—: మదనరహస్యశాంతకథనము :—

- క. అని తెలుపుటయు మహేంద్రుడవ, మనసిజని స్మరించె సంత మన్మఃఘట రయం
బున వచ్చి యెదుట నిలుచుట, యును గనుగొని వాని నిద్రుఁ మత్సాహముచక. 1403
- ఆ. మదన నీకుఁ జెలియనిది లేదు సకలభూ, తాంతరంగభవుడ వగుటఁజేసి
యమరులకుఁ బ్రియంబు నాచరింపఁగఁ దగు, సమయ మిదియె జాగు సలుపవలదు. 1404
- క. అనవుడు శక్రనిభావము, గనుగొని యిట్లనియె నిక్షుకార్ముకుండు భయం
బున నిద్ర చేయఁ జాలని, పనికై ధర్మంబె నన్నుఁ బనుపగ నీకుక. 1405
- పీ. త్సుద్రుండె రుద్రుండు సులభంబు గా నెంచి, యతనిపై కేగిన బ్రతుకు గలదె
భస్మ మై పోవరె బ్రహ్మను లేనియు, మృత్యుంజయు డాగ్రహించె నేని
యమరకార్యమున కై యాహుతి చేయంగఁ, దలచితె నిటలనేరిమున నన్ను
నాపఖ రతి నను బాసి జీవింపంగఁ, గలుగునె యొకతొలకాల మేని 1406
- గీ. యొక్కనాఁ డేని మాధవుడ హండఁ గలఁడె, నన్ను విడనాడి నేను లే కన్న యెడల
సృష్టి ప్రతిబద్ధ మైపోదె యింత యేల, యేమి చేయుట యు క్తమొ యీవె చెపుమ. 1407
- క. అనవుడు బురందరు డి, ట్లనియెను గందర్ప తుండ్రులట్లు లద్దై ర్యం
బును జెందఁ దగునె ధీరులు; కనగల్గునె కీడు దేవకార్యమునందుక. 1408

- గీ. ఇట్టిబేలతనంబు నీయట్టివాని, కెన్నటికెగూడఁ దగదు మే నిచ్చినట్టి
వారలును నెమ్ము లిచ్చినవారుఁ దుదకుఁ, బ్రాణముల నిచ్చినట్టివారలును గలరు.
- సీ. నీవు తలంచిన నీకు సాధ్యము కాని, కార్యంబు గలదె లోకంబులందు
దక్షప్రజాపతితనయావశుఁడు మున్ను, కాలేదె హరుఁడు నీకాండహతిని
నారాయణుండు నీనారాచఘాతంబు, చే లక్ష్మీ నురమునఁ జేర్చుకొనఁడె
చతురాననుఁడు సరస్వతిని దాల్చుడె ముఖం, బున నీశరాఘాతమునకు నోడి
- గీ. యెన్నఁడును లేనిభీరుత్వ మెట్లు కలిగె, నేడు నీకు మనోభవ నీ రసాల
బాణ మొక్కటి సోకినఁ బడయ కున్నె, పారవశ్యంబు నెంతటిధీరుఁ డేని. 1408
- గీ. లేనిపోనియబోహలు మానసమునఁ, గలుగఁగాఁ జేసికొని వట్టికలఁతఁ జెంది
దశదిగంగణసంస్థాపితప్రసన్ను, కీర్తిచంద్రిక కేల కల్గింతు మచ్చు. 1409
- క. అనవుడు దై ర్యము సాహస, మును దాల్చి సుపర్వవల్లభునియాజ్ఞను గై
కొని కందర్పుఁడు శ్రీఘ్రము, గనువచ్చి హిమాచలేంద్రకందరమునకున్. 1410
- సీ. అచట నచంచలధ్యానసిష్ఠును దపం, బాచరించుచు నున్నహరునిఁ జూచి
ముందు శోధింపక డెందంబు మహనీయు, లను గొట్టుట ప్రమాద మని తలంచి
సూక్ష్మరూపంబునఁ జూచ్చెఁ దచ్చుత్తిరంద్ర, మార్గంబునుండి తన్మానసమును
నంతట ధూర్జటి యాత్మవికారంబు, గలుగ నీషత్కోధకలితుఁ డయ్యె
- గీ. నప్పు డుదయించి యోగమాయానలంబు, చిత్తమునఁ గాల్చు దొడఁగెను జిత్తభవుని
నంతటను బంచబాణుఁ డం దాఁగలేక, వెలుపలికి వచ్చి యాగ్రహవిష్టుఁ డగుచు. 1411
- క. అనలాక్షునివక్షస్థల, మునఁ జూత స్తబక మనెడిమోహనబాణం
బును గాడ నేసె భ్రమర, స్వన మనుజ్యౌరవము క్షోభజనకము గాఁగన్. 1412
- క. అంతట బహుళవికారా, క్రాంతము గా మనము చెదరఁగను ధ్యానం బ
త్యంతక్రోధము రేఁగఁగ, శాంతి తొలంగఁగ హరుండు సంక్షుబ్ధుం డై. 1413
- క. కనుగొని ముంగల నై క్షివ, ధనువును సుమబాణములను దాల్చి కరయుగం
బున నాలీధవదుం డై, కనఁబడియెడుమరుని నొడు గఱచి రయమునన్. 1414
- క. జ్వాలామాలాకుల మగు, ఫాలానలలోచనప్రభాపుంజము నా
భీలగతిఁ బరపె నాతని, పై లేఖలు దివిని నిలిచి భయమున నణవన్. 1415
- క. ఆయనలప్రభ రివ్వన, సాయక మ ప్లేగుడెంచి క్షణకాలములోఁ
గాయజని భస్మసాత్కృత, కాయనిఁ గావించి రేఁగె గాల్చ జగములన్. 1416
- సీ. అప్పుడు ధూర్జటి యావహ్ని విభజించి, స్మరదేహదాహవిస్ఫురిత మగుట
సహకారమధువుప్పుచంద్రభృంగపికాస్య, ములలోన నుంచి తత్ఫలము గాఁగఁ
దాను దపించుచు ధ్యానయోగము మాని, దక్షసుతారాగతాపమునను
ముగ్గుడై యుండంగ మూర్ఖిల్లి రతిదేవి, గతచేష్ట యై క్షణకాల ముండి

గీ. యవల మాధవనాంత్వైర యును నెల్ల, తెల్లని నానిన తెల్ల నెల్లలు చూచి
యేవ్వును నలంకికొని యొక లెట్ల భక్తి, భక్తమును చేసికొని జూచి భక్తము.

—: కవుల కవిత్వము :—

- గీ. పట్టికొని కేల బుచ్చునంపన్న మైన, చూచినట్లని మారుదోచుచులును
బిక్కినాంబును పట్టుదనికరములును, వెంటబడి కాని నేల ముక్కలొకని. 1413
- గీ. కన్నుగవనుండి బాష్పముల్ గాఱు చుండి, మొక్కి నాహ్వానము చేసె దిక్కు లేచి
నాకుఁ బతిభిక్షుఁ బెట్టుము నాతిబ్రతుకు, భక్తయెడ లే కన్నయెడల వ్యక్తియ కావె.
- క. సకలవరాచరలోకము, లంక బ్రభుఁడవు సీవు చే నలంకరివి నా కొం
డొకదిక్కు లేదు చూచుము, సకరుణముగ నన్ను పిలవె కరణం బుంకె. 1420
- క. అనదను నీకుఁ దనూజను, నను మనుషఁ జలంచి తేచి నావల్లభునికె
మనుపుము జేపించెద నీ, యనుగ్రహముచేలి: ఒకసమవృత్త చుంచుకె. 1421
- క. అని ప్రార్థించుటయును మన, మునఁ గరుణరసంబు హం హంబు నామెక
గని చల్లనిచూపుల ని, ట్లనియెను శక్తిమాళి నోట నమృతం బొలుకె. 1422
- క. నతి దుఃఖంపకుము భవ, తృప్తి శీఘ్రులుగనె మరలఁ బ్రభవించి మహా
ద్యుతితో ననంగుఁ డనుచి, శ్రుతి కెక్కును సీమనంబు శోభిల్లుంగె. 1423
- క. అని కరుణించుటయును రతి, పినాకపదములకు మొక్కి పీతి యెలర్చుకె
జని హిమశై లోపవనం, బున కచ్చటఁ గొంతకాలమును గడపి తుంకె. 1424
- క. స్మరు డెంతకాలమునకును, నరుడేరమి నావనంబునం దేనుచుచుకె
దిరుగం జొచ్చె శివాజను, మరణవ్యవసాయ ముడిగి మతి లేగిగతికె. 1425

—: పార్వతి కవితా శతకము :—

- వ. అది య ట్లుండ నారదప్రచోదనంబున హిమవంతుండు పార్వతిని సకలాభరణభూషితం
గావించి శంకరునిసన్నిధికిం దోడ్కొని యరుగుచు మార్గమధ్యంబున నిజకంద
రోపవనంబు జొచ్చి యచ్చట విలపించుచుం దిరుగు చున్నరతిం గాంచి యీమె
వృత్తాంత మంతయుం దన్ముఖంబునం దెలిసికొని భయప్రకంపితమానసం డై మరలం
దిరిగి పుత్రితోడ నిజావాసంబునకుం బోవ సమకట్టి యుండ నాతనియద్యవంబు
నెఱింగి పార్వతి యిట్లనియె. 1426
- నీ. తండ్రి భయంబు నొందంగ నేల నీ విట్లు, కావించి తపమును గార్వసిద్ధి
వడసెద నదె జన్మఫలము నిరరక, తనువుతో నే నుండఁ దగునె యింటఁ
జనుము ధైర్యముతోడ నను వీడి మత్తపో, దీక్షయె చేయు మద్రక్షణంబు
సాధింపగను దహస్పాదనం బుండంగఁ, బతిహీన నై నను బ్రతంక నేల
- గీ. యనుడు హిమవంతుండు తదుక్తు లాలకించి
భయముఁ జెంది యుమా యట్టిపనికే దగదు

తాఁకను గందిపోవునీతనుపు తల్లి
రమ్ము పోదము విధి యున్న రాఁడె యతఁడె.

1427

- గీ. కాఁదగినకార్య మెపుడును గాకపోదు, కాఁదగనికార్య మెపుడును గాదు దీని
కేల దుష్కర మగుకార్యమిచ్చు చేయఁ, గడగెదవు విని నామాట కదలి రమ్ము.
- సీ. అనవుడు నాకాశముననుండి యొకవాణి, వినవచ్చెఁ గలుగంగ విస్మయంబు
హిమవదద్రీశ్వర యీ వుమా యనుటచే, తను నుమాహ్వయము నీతినయ చెందు
జగదేకమాత కాఁదగుభాగ్య మీమెతుఁ, గలదు త్యజింపంగవలదు తపము
నని యారకుంటయు నాలించి యామాట, హిమవంతుఁ డనలేక యేదియేని
- గీ. యమ్మ నీ వొనరించుతపమ్ము సిద్ధి, శీఘ్రముగ నొందు ననుచు నాశీర్వాదించి
యచట నామెను విడిచి తా నరిగె నాత్మ, భవనమున కక్షీసంరుద్ధబాష్పఁ డగుచు.
- సీ. అంతటఁ బార్వతి యటనుండి చని దివ్య, మును గల్పవృక్షవిభూషితమును
బహువిధధాతువిభ్రాజితంబును లోక, పావనంబును బ్రహ్మాదావహమును
సనవాప్యమును దేవతానీకమునకును, సురనదీనిర రశోభితమును
నభిలషితార్థదాయకమును నగుహిమ, భూధరోన్నతశృంగమునకుఁ జేరి
- గీ. యచట నానాప్రసూనఫలావనమ్ర, మైనయొకదివ్యపాదపమందు నునిచి
నిజవనసభామామల నన్నిటిని దర్శి, మేఖలయు వల్కలములును మేనఁ దాల్చి. 1430
- గీ. పాటలాహారమునను నబ్జములు నూలు, హేయనంబులు నూలు పర్ణాశనమునఁ
ద్యక్షభోజన యగుచు వత్సరశతంబు, గడపె ఘోరతపోవహ్ని కడలు ముట్ట. 1431
- ఉ. అమెతపోగ్నివేడిమికి నల్లలనాడె మహీధ్రసంతతుల్
భూమితలంబు తల్లడిలిపోయె దివంబు వడంకె దిగ్గజ
స్తోమము బెగ్గడిల్లె రవిసోములత్రోవలు తప్పి నింక నే
నే మని చెప్పవాడ జగ మెల్ల వికావిక లాయె నాయెడక. 1432

—: పా ర్వతీ స త్తర్క సంచార కథనము .—

- సీ. కావించునెడ నుపేక్షిను నెల్లలోకముల్, దగ్గంబు లై పోవుదశకు రాఁగ
స్మరియించె నింద్రుఁడు న ప్రద్వలను లోన, సంతలో నమ్మును లరుగుదేరఁ
బూజించి వారలఁ బురుషూతుఁడు మహాత్ము, లార లోకములకు ననల మొదవె
వారింపుఁ డెట్లని మీ రెఱుంగనివిష, యంబు లేదు జగంబులందు నెందు
- గీ. నని నివేదించుటయుఁ దపోధనులు చూచి, దివ్యదృష్టిని సకలంబు తేటపడఁగఁ
గై గొని తదాజ్ఞ సత్వరగమనమునను, జేరి హిమవన్మహీధరశృంగమునకు. 1433
- గీ. ఘనతపోనిష్ఠు లగువారికాంక్షులకును, జూడ శక్త్యముగానితేజును వహించి
భాస్కరప్రభవోలే విభాసమాన, యగుచుఁ బాలించెడిశైలకన్యకను. గాంచి. 1434

- స. సర్వము నెఱింగియును నాప్రసన్నగాత్రి, చిత్తవృత్తిని శోధన చేయుఁ దలంచి
మామెదరి కేగి నిలిచి యిట్లనిచి చత్వ, యేమి హేతువు రెవము నీ ద్విష్టచేయ.
- క. అని యవంగులయు హిమావల, భవయ ముద్బుద్ధులకః జేయఁ దగినవర్ణం
బొందెంచి యిట్లు అనియెను, వివరమును గౌరవమును వెలయఁగ మదిలో. 1436
- సీ. అనఘాత్మలార మీ కఖిలజులరు మీకుఁ, జెలియంగరాని జేడియును లేదు
కాని నామోదను గలయచ్చహముచే, నజీతి రది నాకుఁ గమనభయ
దుస్తరం బై చపాశోనిధి నుడవఁబు, చే దాటు యత్నంబు చేయు చుంటి
నాకాశ ముబువింధ్యాచలశృంగంబు, కరముచే స్పృశియింపఁ గడఁగు చుంటి
- గీ. నిందుమాఁని భర్తగా నొందఁ గోరి, చేయి చుండెనవాన సేచాయఁ దివము
రథ్యము వదితు వాంఛితార్థంబు నాకు, నింతకంటెను లేదు నే జేసి యేని. 1437
- క. అని పలుకుటయును మును లి, ట్లనిచి విమలగాత్రి విని యధార్థము నీకుఁ
వినిచెదము సుఖము ద్వివిధము, తనునందొగాత్మనమ్మదములక గలుగు. 1438
- గీ. అట్టిసౌఖ్యంబు నొంద నీకాశ యున్న, హరుని జేపట్ట బూనుట యనుచితులు
చిన్నదానవు తెలియక చిక్కవడితి, పెద్ద లెవరును లే రై చిబ్బది చెప్ప. 1439
- ఆ. ఇందుమాళి యనగ నెంతవాఁడో యటంచు, దలంచి సేవు మొదటఁ జెలివి తమి
నతని జేగొనంగ నాశించితివి కాని, సీప్రయాన మెల్ల నిష్కలంబు. 1440
- చ. అతడు శృణానవాసి విషమాక్షుడు కామనిహంత భస్మరూ
పితుడు దింగుబరుండు విషనేవి నటుం డహిభూషణుండు కు
త్సితుండు కపాలి భిక్షుకుండు జీర్ణవయస్కుండు భూతభర్త వ
రితశుభలక్షణుండు విపరీతగుణుండు బహూక్తు లేటికె. 1441
- గీ. అంతే కాకుండ నతఁ డుగ్రుఁ డస్థిధారి, సవనవిధ్వంసి పశుపతి భువనహర్త
నీలకంఠుండు స్థానివు శూలి కృత్తి, వాసుండు కపర్ది వృద్ధోక్షవాహనుండు. 1442
- క. తలిదండ్రులు లే రతనికి, గులగోత్రవిహీనుఁ డతఁడు కోమలి వాని
దలంచికొనరాదు క్రేయః, ఫలకాంతానహితు లై నపావనచిత్తుల్. 1443
- క. శశిముఖి యెప్పుడు నీ కా, పశుపతిసంబంధ మేలు పవళులు రేలుక
గృహియింపఁ జేసికొనియెద, వశనము లేకుండ సురుచిరావయవములక. 1444
- ఉ. భాసురగాత్రి స్వర్ణమయభాజనభోజనముం బొనర్చున
భ్యాసము గల్గుదానవు కపాలములో దిన నెల్లు నేర్పు వు
ల్లాసమునక శిరోగృహములక విహరించెడినీవు కాటిలో
వాసము నెల్లు చేయుదువు వానికరగ్రహణం బొవర్చి. 1445
- ఉ. సొమ్ములు సేవు కోరునెడ సుందరి నీమెడఁబోన సర్పహా
రమ్ములు వైచు నాతఁడు పరాక్రమ నీ వెపు డైవముచిగం

దమ్మును మేనఁ బూసిన నతండు భవత్తును వెల్ల నిండ భ
స్మమ్మును బూయు నీవు గన సౌమ్యత నాతండు చూచు నుగ్రతఁ. 1446

గీ. రాజముఖి యాతఁ డొకమతిభ్రష్టుఁ డతని, పొందు నీ వేల కోరెడు పూర్వ మభిఁ
ద్రచ్చి సుర లెల్ల నమ్మతంబుఁ ద్రావు చుండ, నందులోఁ బుట్టినవిషంబు నతండు త్రావె.
క. వనజదళాయతలోచన, కనకాంబరములు ధరించుకటితటి నజనం

బును దాల్చి నెల్లు నేర్చెద, వనభిజ్జ తచేతఁ బతిగ నతనిం గొనినఁ. 1448

ఉ. ఎన్నడుఁగూడ లోప మొకయించుక యేనియు లేక నీవు మృ
ష్టాన్నము లారగించినమహాప్రభుపుత్రి వతండు పెట్టుభి
క్షాన్నము నెల్లు తిందువొ లతాంగి విషాదము గల్గె మాకు మా
కన్నె లొకండు నీ వొకటిగాఁ దలపోయనికారణంబునఁ. 1449

నీ. బూది పూసికొనంగఁ బుట్టెనొ యభిలాష, బుద్ధి కల్గెనొ తాల్పు బునుకపేరు
కాటిలో వసియింపఁ గాంక్ష జన్మించెనొ, ప్రీతిగల్గెనొ చేయఁ బ్రేతమైత్రి
కావింప నాట్యంబు కొతుకం బొడవెనొ, మనసు గల్గెనొ చర్మమును ధరింపఁ
బొడవెనొ స్పృహ సర్పభూషణంబులపై ని, సంభవించెనొ వాంఛ జడలు దాల్చి

ఆ. ముసలియెద్దు నెక్క మురిపంబు గల్గెనొ, విషము మ్రింగ నుద్భవితెనొ కోర్కె
తిరిపమునకుఁ దిరుగఁ దృష్ట జనించెనొ, యింతి హరునిఁ గోర హేతు వేమి. 1450

గీ. కుటిలగామిని యొక్కతె కోమలాంగి, యతని తల కెక్కి యున్నది యాపె నీకు
సవతి యగు రేపు తద్దాభ సైఃపలేక, గాసి చెందెద వాతనిఁ గట్టుకొన్న. 1451

ఆ. అమృతభానుఁ డతని నాశ్రయించి కళావ, శిష్టుఁ డయ్యె నేమి చెప్ప నింక
నతనిఁ గట్టుకొనిన నబ్జాక్షి నీమాట, నిన్నుఁ గనినఁ గంట నీరు వచ్చు. 1452

నీ. ఆభిజాత్యము చూచి యాశింతు వనుకొన్న, జాతిహైన్యమె దానిఁ జాటి చెప్పఁ
గై కొందు వన్న లక్షణములు వీక్షించి, దెనమొలయె వానిఁ దేటపఱుచుఁ
బ్రాపింతు వన్న రూపంబు నాలోకించి, ప్రకటించు విషమనేత్రములె దాని
నై శ్వర్యమును గాంచి యభిలషించెద వన్న, భైక్షవృత్తియె దాని బయటఁబెట్టు

గీ. నేనియును లేకపోయిన బోవుగాక, యొక్కయొక్కవయ స్సున్న నొప్పువచ్చు
ననినఁ బ్రాచీనుఁ డగుట లే దయ్యె నదియు, నతని నే మని కోరితి నంబుజాక్షి. 1453

క. కామహారు డైనవానిం, గామించెడికాంత వీ వొక ర్తవ జగతిఁ
భామలు విన్నను నవ్వరె, కోమలి సుమమాలఁ దగునె క్రోతికిఁ జుట్టఁ. 1454

క. నీసరణిం బొడగాంచిన, హాసము చేయుదురు పంకజానన లోకుల్
చేసెద వేటికి యత్నము, మాసినపుట్టమున రత్నమాలను ముడువఁ. 1455

గీ. మున్ను దక్షప్రజాపతి కన్నె నీచ్చి, యాతనికిఁ బడ్డపాట్లు మా కలవి గావు
చెప్పగను డపయజ్ఞంబు చెడుట కాక, కన్యయును జచ్చె దుదకు నాఘననికతన.

- సీ. కల ననేకగుణము లెరిసిను నవిని, నన్నియులు నాచియ్యని యెరిసియెను.
దాడెను గదిపోవునరుపు కేల, చిన్నలోక కావనై మః కావనపు కాల. 1457
- సీ. అజన్మభోగై యై యభలలోకిములచే, నమ్మానియై కై నకొదిలే
యజ్ఞభోక్తల కెల్ల నభివాఘుఁడై న్నన్బి, నామూర్తి మేలువాఁడవును లేదె
ప్రాణభూతుం డియి న్నాశోకముల కెల్ల, నోమెదోంధివాఁడను లేదె
యులదేవతలకు మావ్యక్తహరి యై, నుతి గొన్నవేదోహార్తయు లేదె
- గీ. యక్షిన్నోరగుహ్యకాశ్యపుఁ డగును, న్ననికమున కోపలెడినామూఁ లేదె
వారిలోపల కొక నెవ్వని కై ను, గోరుకొని నుభయింపుము కోమలాంగి. 1458
- గీ. అయిహాన నలరూపు మైవరకువు, బుట్టకొని న్నానాభావ పలము గలదె
యేల యడియనలకు డిక్కి లేల వగును, నానె నెవ్వ వాచిచ్చుని కోజును.
- క. అని పలికె యూరికంటయు, ననుగొని వారలను కై లెక్కకై క్రోధం
బున నిట్లు లనియె శివశ, వినవలసెను నేడు చెవుల వినరావలయున్. 1460
- క. మునులార మీరు సర్వము, గనుంగొనినమహాత్ము లై ను గావచ్చు మహే
శుచిత త్వముమాత్ర మెఱుఁ, గనివార లబుచు నాకుఁ గాంచబడియెన్. 1461
- గీ. అవిదితం బైన నగుగాక హరికి విధికి, నమరులకుఁ గూడఁ జెలియనియలనిరూపు
సర్వభూతాశ్రయిని జెంది స్పష్టముగను, గానఁబడువానిఁ గాంచంగఁ గనులు లేవె. 1462
- సీ. గగనంబు వేచియాకారంబొ వాయువు, వేచిదేహమొ వహ్ని వేచిరూపొ
నలిల మెవ్వనిమేనొ యిల వేచికాయంబొ, యెవనిశేలించునొ రవియు శశియు
నకలనురాసురసంఘంబు పూజ గా, విచులింగము వేచిగ్రహంబొ
హరివిరించిద్రాదిసుర లెల్ల నెవ్వని, వలకుఁ జెందికొ న్నభావంబు భవము
- గీ. సర్గరక్షణలయములు సంభవింప, నెవనియిచ్చ నివాసంబొ యెవఁడు పరులొ
వాడె కామహరుం డన వాడె భూత, నాథుఁ డనఁగఁ బ్రాచీనుడు నాఁగ వాడె.
- గీ. హరివిరించిమహేంద్రాదిసురవరేణ్యు, లందఱును బుట్టి నోయించుచట్టివార
జన్మమరణాదిరహితుఁ డాశర్వుఁ డొకఁడె, హస్తమశకాంతరము వారి కితనికొని. 1464
- ఆ. అది యెఱుంగలేక యజ్ఞాను లగువారు, పరిహసింతు రాక్షభావనిధిని
నకులగోత్రుఁ డనుచు నజితృమాతృకుఁ డంచు, జాతిహీనుఁ డనుచు స్థాని వనుచు.
- సీ. ఉగ్రుం డనెడినామ మొంది యున్నను గూడ, శివుఁ డనియెడినుప్రసిద్ధి గాంచె
హరుఁ డనునామధేయము వహించియుఁ గూడ, శంకరుం డనెడిప్రశస్తి వడసె
భూతనాథావ్యయోపేతుఁ డయ్యునుగూడ, సర్వేశ్వరుం డనుల్లాఘుఁ జెందె
స్థాని వస్తుయభిఖ్యుఁ దాల్చియుఁగూడ మ, హాదేవుఁ డనెడివిఖ్యాతి నూనె
- గీ. బితృవసనివాసి యనియెడిపేరువడియు, రజతగిరివాసి యనియెడిరాణ కెక్కి
గాన నప్రవృత్తితాకారుడైన, వానితత్త్వంబు తెలియఁ గేవలుల కగునె. 1466

- సీ. జడలుగట్టినమూర్తి జములు చాల్చిన నేమి, యమృతాంశుమాళి యై యలరు చుండు
నాకరించిన నేమి హాలాహలంబును, మృత్యుంజయు డయి యెలయు చుండు
గట్టకొన్నను నేమి కరిచర్మననంబు, పరమేశ్వరుం డయి పరగు చుండు
నాట్యంబు గావించినను నేమి బ్రహ్మాది, పూజితచరణు డై పాలుచు చుండు
- గీ. భిక్షుకుం డైన నేమి యథోక్షజాతి, సకలబృందారకశ్రేణిశాసకుండు
విషమనైత్రుం డయిన నేమి విశేషచారి, మునివధూజనచిత్తసమ్మోహనుండు. 1467
- గీ. వృషభవాహనుఁ డైనను నేమికోటత, కలదు వానికిఁ దత్పాదకమలసేవ
సలప నిర్వయి వచ్చుచుఁ జనుచు నుడు, నభనాగంబు నెక్కడియమరపతియె.
- చ. పశుపతి యంచు నాటని నభాగ్యులు నన్నిన నేమి లోటు త
ద్వితమున ముజగంబులుచు నర్తిలు చుండుఁ దదాజ్ఞ లేనివో
శరీయును సూర్యుడంక గడలఁ జాలునె నిల్చునె పంచభూతముల్
ప్రళయము నొంద కుండునె ప్రపంచము లన్నియు నొక్కప్రేల్మిడిక. 1469
- ఉ. బూది ధరించు నంచు జడబుద్ధులు దూతిన నేమి వాని బ్ర
హ్మాదిసంపర్శు లెల్లరుచు నాటనితాండవవేళ రాలు నా
బూదిని చాల్చి వచ్చుచును బోవుచు నుందురు నిత్యమున్ మహా
హ్లాదముతోడ భూరికుశలంబులు దాన లభించు చుండుటక. 1470
- గీ. బహుగసంసారపాశనిబద్ధు లైన, యప్రబుద్ధులీతి నాయప్రమూర్తి
భంగురము లై నమంగళామంగళముల, కానఁ జెంది ప్రప ర్తిలునట్టివాడె. 1471
- గీ. లఖలభూతాంతరాత్ము డైనట్టిశివుని, నింద చేసినఁ దన్ను నిందించుకొనిన
వాడ యగు నెవ్వఁ డేని యీవాస్తవంబు, నజ్ఞుఁ డెఱుంగక యీశుని నపచరించు.
- క. అని పలికి మాయోగం బై, కనులను మూసికొని శంభుకళ్యాణవపు
ర్వినివేళితమాచన యై, యనవధికనుఖాల్చి నోలలాడుచు నుండక. 1473
- వ. సప్తరులు తదీయస్థిరసంకల్పంబునకుఁ గడుంగడు సంతసించి యామెం గనుంగొని.
- సీ. అమృతావతవివేకమ్మును గనుఁగొన, సత్యంతసంతోష మయ్యె మాకు
మానులకుం గూడ జ్ఞానంబు గలిగించు, జననివి నీవు నిస్సంశయముగ
నినుఁ గన్న కారణంబున హిమవంతుండు, ధన్యు డయ్యె ఫలింఁచె దత్తవంబు
వహియించుటను గర్భవాసంబునను నిన్ను, ఘనత గాంచెను ద్రిలోకముల మేన
- గీ. నీవు జగదేశమాతప్ర నిక్కముగను, ద్వన్మనోనిశ్చయ మెఱుంగఁ దలఁచి మేము
హరుని నిందించితమె కాని యస్మదంత, రంగములు లగ్న మై యుండు నతనియంద.
- సీ. అమలాంగి నీకోర్కె యచిరకాలములోనె, సాఫల్య మొందు సంశయము లేదు
విడిచి సూర్యుని బ్రభ వేటుగా నుండునె, యశురంబును వీడి యర్థ మున్నె
సతి యనుపేర దక్షప్రజాపతి కీవు, ప్రభవించి మును శూలిపత్ని వైతి
విపుడును నల్ల మహేశునిసతి వయి, దేవకార్యంబు సాధింపఁగలవు

- గీ. నిన్ను సాధనముగ నెంచి యున్నవారు, దైత్యసంహారమునకు నాదిత్యులై
నీకు భద్రంబు గలిగెడుగాక తల్లి, సెల వొసగుము జోయి వచ్చెదము మేము.
- క. అని పలుకుటయును భార్యతి, మనమున సంతోష మొంది మానెద్రులకె
బొనరింప గౌరవంబును, జని శీఘ్రము ముచలు కిచ్చసింధులకుకె. 1477
- క. ప్రమథాధినాథ జగములు, సమూలముగ నాశ మొందునమయం బొనరెక
హిమశైలరాజసత త్వ, తనమాగమము గోరి ఘోరమున నుంబకె. 1478
- క. ఆమెహృదయంబు గనుంగొని, మే మరుదెంచితిమి నీనమోహంబునకక
హైమవతికోర్కె దీరిచి, క్షేమము జగములకుఁ గలుగఁ జేయుము క్షిప్రలోకె. 1479

— . పా ర్శ్వ రీ య వా హ వృ త్తాంత కథనము . —

- మ. అని ప్రార్థించుటయుక మహేశ్వరుఁడు స్వేదాన్వయితోఁ బూచి వా
రిని మానీశ్వరులార మీరు భువనశ్రేయోభిలాషక నలం
చినకార్యం బగుగాక నావుడు ముచుల్ శీఘ్రంబు కర్వాన్తై
కొని విచ్చేసి హిమాద్రినన్నిధికి నకుల్ గ్రమ్మ హర్షాశ్రువుల్. 1480
- సీ. నగరాజ భగవంతుఁ డగునీశ్వరుఁడు నీకు, బామాత యగుభార్య మామతెల్లె.
ననలంబునం దుంపు మాహుతి శీఘ్రంబు, శివంక మంతయుఁ బావనము
దేవతాకార్యంబు తీర్చి దిక్తరువుల, కల్లు మ్మెము క్షేపివల్లెనలను
నీకతంబున మేదిసీధరంబుల కెల్ల, గౌరవాన్నత్యముల్ గలుగుగాక
- గీ. యని వచించుటయును దుహిన్నాద్రహర్, వశమునను మాఱుపలుకుల వశముగామి
నొక్కక్షణకాల మూరక యుండి పిదప, నెఱిగి సాష్టాంగమున వారి కెల్ల రకుచు.
- క. మునివర్యులార పెద్దల, యనుగ్రహంబున నలభ్య మొనరియు లభిం
చును నెట్టియల్పునకు నై, నను దాననె యతడు జగమునను చుతి కెక్కెకె. 1482
- సీ. చలువు చుందురొ శాస్త్రుచర్చ లెవ్వనితత్వ, మరయంగి విద్యాంసు లైనవారు
కావించు చుందురొ కర్మముల్ యదనుగ్ర, హమునకై కర్మకు లైనవారు
తపియించు చుందురొ విషనంబులం దుండి, వేనికై తాపసు లైనవారు
ధ్యానించు చుందురొ మానసంబున వేని, యాకారమును యోగు లైనవారు
- గీ. నామహేశ్వరుఁ డాయమృతాంశుమాళి, యాయశేషజగన్నేత యల్లుఁ డైన
సంతకంబెను నాకు భాగ్యంబు కలదె, యంతయును మీప్రసాదంబ యని వచించె. 1483
- సీ. అంతట సప్తరు లచలాధిపతితోడఁ, గలిసి పార్వతి యున్నకడకు నేగి
తల్లి సిద్ధించె నీతపము రేపె శివుండు, చనుదేర నున్నాడు నిను గ్రహింప
జనుము నీతండ్రితోడను నందిరమునకు, వచ్చెద మే మెల్ల వరునివెంట
ననవుడు నానంద మెనయంగఁ బార్వతి, తనతండ్రితోడ సదృశమున కరిగె

- గీ. నడిగి యారాత్రి యామె వర్షాయుతముగఁ, గడపె నీశ్వరదర్శనోత్సర యగుచు
నంత మటునాటివేళవ హైమవతిని, బెండికూతు నొనర్చిరి పేరటాండ్రు. 1484
- సీ. దృష్టిదోషము వోవఁ దెలియు త్రియములను, బడఁతి యొక్కతె దిగఁదుడిచి వైచె
సారభం బెగఁజల్లునంపెగనునెతో, దలయంటె నొక్కకాంతాలలామ
జవ్వాది కలిపినచందనతైలంబు, నలఁదె మేనను నొక్కహంసయాన
పసపుచే మేదింపఁబడినోష్ఠరముతో, జలజాక్షి యొక్కతె నలుంగువెట్టె
- గీ. చంద్రకాంతశీలామయానమునందు, గూరుచుండఁగఁ బెట్టి బంగారుకాంగు
లోనఁ గాఁచినపన్నెటఁ జాన యోర్తు, జలక మార్చెను నీహఁశైలనుతకు. 1485
- గీ. జలక మాడినజలము కాల్వలుగ వెడలి, పోవు చుండంగ నప్పు డాపూవుబోడి
యాననేచుచ్చుతులకుఁ జంద్రాశ్మవేది, కరఁగి ప్రవహించు చుండినకరణి దోచె. 1486
- గీ. చెలులు తడియార్చు చుండ నాకలికికురుల, వలన జాతెడిజలబిందువులు వెలింగె
బ్రచలితం బై ననీలనీరదమునండి, రాలుచుండినమంచిముత్యా లనంగ. 1487
- ప. అట్లు మంగళసన్నానంబు గావింపం జేసి కనకాంబరంబుం గట్టి భద్రపీఠంబునం గూర్చుండం
బెట్టి యావధూమణు లాయమ నలంకరింపం దొడంగి రాసమయంబున. 1488
- గీ. ముద్దుముద్దుగఁ జెక్కిల్లు ముద్దులాడి, చిబ్బక మొకకొంచె మెత్తి సన్నహముగను
మురిసికొని ముద్దుకన్నీయుముఖసరోజ, మందుఁ దీరిచె మేన కళ్యాణరేఖ. 1489
- గీ. చెల్లె వృషవాహనుండె నీచెలువుఁ డింకఁ, బాటలను బాడవచ్చు మాబావమీఁద
నని వదించుచు మెల్లగా నావధూటి, కన్నులకుఁ బెట్టెను సుపర్ణ కజలంబు. 1490
- ఉ. కోరి వరించికొంటి వసుతూలుని నాతనిపేరు చెప్పు టా
చారము నుమ్ము కోమలి ప్రసాధనమం దని పల్కి యామెసిం
గారపుసిగ్గునిగ్గులను గాంచి హసించుచు స్వాహా మంజుమం
జీరములకా దదంఘ్రిసరసీజములం దొనగూర్చె నేర్పునకా. 1491
- సీ. ఛాయ యావకమును జరణంబులకుఁ బెట్టె, గనకకాంచి నమర్చె గార్గి మొలకుఁ
జెవులకు రోహిణి చెవులపువ్వులఁ గూర్చె, గమల నత్తు తగిల్చె ప్రాణమునకుఁ
గరముల శచి రత్నకటకములఁ ఘటించె, దారహఁరము నుంచె దార మెడను
గురులపైఁ జన్నిపూ గు స్థరించెను వాణి, చొనిపె బాపటను జేర్చుక్క నీల
- గీ. యంత గిరిజ తపఃకృతం బై నమేను, మాతె ననంగఁ గపరిని మరులకులుప
దివ్యమంగళతనువుతో, దేవరిల్లె, జూచువారల కెల్లను జోద్య మొదవ. 1492
- గీ. లంతటను హిమవంతుఁ దేవరిల్లె, జూచువారల కెల్లను జోద్య మొదవ. 1492
- గీ. విడిచిచేయుంగఁ దగుదివ్య వేశ్యములను, విశ్వకర్మను రావించి విశ్వ మెల్ల
విడిచిచేయుంగఁ దగుదివ్య వేశ్యములను, దలఁచినంతనె కట్టించె దక్షుఁ డగుట. 1493
- గీ. అట్లు నిర్మయజ్ఞు హిమోద్భవ, భవముల నెల్ల మునుసంభారములను
దత్తంబున నొనఁగూర్చు దక్షుఁ డెఱచె, గామధేనువు సంతరంగంబునందు. 1494

- క. స్మరియించిపరిమూత్రచె, యరుదెంచెను గామభేగు పఖలాక్షముల్
గురియించి యద్భుతంబుగ, గదిహాసనియమునముఁ గెల్గి వహించెన్. 1495
- గీ. రసములు మహాపథులు భాతరత్నములును, నుబ్బితములును చలములును
దివ్యదేహంబులను బాల్చి తేజవిలుచు, నిలెచె నొనరింపఁ బెండ్లివారలకి. నేవ. 1496
- క. ఇది యిట్లు లుండ నచ్చట, ముద మొదవంగ నెనుపలుకు మునులును బోకా
భ్యుదయంబు గోరి చేసిరి, మదనాదిని పెండ్లికొడుకు ముని గరింపున్. 1497
- నీ. చతురాశుండు దంపఁ జెంద్రభుండుంబును, బొక్కంబునఁ బుంగుంబుండు
గంధరంబున భుజంగమభూషణంబును, బంకేరుహంబున కలంకరించె
పరిరంబుండు సింహం మొల్కంగఁ గెల్పె, వానకాశమును వద్రచానీ
కందులతోడను నిలిపివచ్చుంబు, నలంబు మొయినిండ యశభర్త
- గీ. తారకని సంహరించి క్రక్షత్తుమునను, నాకు సంర్పిక్తి గొలుపునంబును
మని వచ్చించుచు మ స్తకముండు రుండ, మాలికిను గెల్పె వాముండ శూలి కప్పును.
- నీ. వహిని తెచ్చినస్వర్ణవలయుంబుల ద్యుతించి, పాణలుండును మంహభములు మోడ్చి
వరుణుఁ డప్పించినపజహరము వీడి, నరశల్యమాలఁ గలమునుఁ బాల్చి
రవి యెనుగిన్ద్రపై డేచెవులపువ్వుల మాసి, శ్రోత్రంబులందు వానకంఠ కేచ్చి
యతిబలుం డిడినరత్నాంగదంబుల ద్రోసి, స్కంధంబులందుఁ కక్షనని బూచి
- గీ. పట్టుకొని శూలమును వృషభంబు నెక్కి, యమరు లెల్లరు జయనినాడములు చేయఁ
బ్రసీతుం డయ్యె దుహినాద్రాజసుతను, పెండ్లియడంగ ముక్కింబి పెండ్లికొడుకు.
- క. తమతమవాహనములపైఁ, గ్రమముగ మహావృష్ట లయి సురజ్యేష్ఠువారి
ప్రముఖులు పరివారసమే, తమగ బయలుదేటి రెండుధరునికలఁకలన్. 1500
- క. అమరేంద్రుండు శ్వేతచ్ఛ, త్రమును గరంబున వహించి తద్దక్షిణాపా
ర్శ్వమునను నడువం దొడఁగెను, సుమవర్షము దినమునుండి తోరును గురి సెన్. 1501
- క. శమధనులు మహాశీర్వా, దము లొనరించుచును ముందుఁ దరలుచు నుండన్
బ్రమధగణానీకములును, సుమనఃకోటులును నడువఁ జొచ్చిరి వెనుకన్. 1502
- క. మంగళమందుభినాదము, పొంగి పొరలి ముట్టె గగనమును గంధర్వ
సంగీతంబుల బాడఁ దొ, డంగిరి యపురఫలును గడంగిరి యాడన్. 1503
- వ. అట్లు సకలవైభవోపేతుం డై మహేశ్వరుండు హిమవత్పరసీమకుం జేరి విజయ
శంఖంబు పూరించె.
- క. ఆ శంఖస్వానము సుత, లాశలఁ గ్రమ్మంగ నెఱిగి యుద్రేంద్రుండు స
ర్వేశునిరాకను బ్రమదా, వేశంబున సకలబంధవిరతియుతుం డై. 1505
- ఆ. వచ్చి సత్వరముగ వరపూజ గావించి, విధివిధానమునను విబుధు లెన్న
విశ్వనాయకుని బ్రవేశింపఁ జేసెను, దనపురంబులోన ధన్యుఁ డగుట. 1506

- ఆ. అంత విన్నవాడుఁ డఖిలశక్తి సమేతుఁ, డగుట నగరవీధులందు వచ్చు
సప్తమః కోటిమచ్చఘాతృతితోడను, గానఁబడియె నిఖిలకాంతలకును. 1507
- సీ. కనులు గల్గినదాని కొడఁగూడె నేటికి, ఫల మంచు నొకకాంత పాటఁజూచె
దనమోను దర్పణంబునఁ జూచుకొని నేను, దగ వీని కని యొక్కతరుణి వగచె
దొరకునె యిట్టినుదరుఁడు మాబోలాల, కని యొక్కనుందరి యంగలార్చె
దనచేయుననారమును రోసి యతనివె, బడిఁ బోవ నొకకాంత పాలుపడియె
- గీ. నేను మోహసహపము యేమి కళయొ, యేమి మాయాప్రభావము యేమి కాని
నగరవీధుల వచ్చు చుండఁగఁ గపర్తి, యతనిపైఁ గన్నువై వనియతివ లేదు. 1508
- గీ. అంతట శివుఁడు నగరమధ్యంబు గడచి, సలుపు చుండఁగఁ గై వారములను వది
మాగధులు మంగళిధ్వజుల్ మాటుమ్రోగ, వచ్చి కళ్యాణభవనమువఱకు నిలిచె.
- గీ. అపుడు శ్రీఘంబుగను వచ్చి యజుఁడు హరియు, నొసఁగి కైదండ వృషభంబునుండి దింది
హర మునఁ దోడుకొని పోయి హరుని భద్ర, వీరమునయందుఁ గూర్చుండఁ బెట్టి రంత.
- క. హరినీలరత్న కాంతుల, కరణిని మెఱయంగ దేహకాంతులు వచ్చెన్
గిరిమత తోడ్కొని రాగఁ, మరుదంబుజముఖులు పెండ్లి మండపమునకున్. 1511
- గీ. అపుడు లక్ష్మీయు వాణియు నామెహస్త, వనజములు వట్టి తోడ్కొని వచ్చి యొయ్యఁ
బ్రహ్మధనాధుని వామపార్శ్వమునఁ గూరు, చుండఁ బెట్టిరి జగదార్తి యుపశమింప.
- సీ. అప్పుడు ధాత బ్రహ్మత్వంబు గై కొని, యర్హాసనంబున నధివసించి
యాదిని ధర్మప్రజారంబు సంకల్ప, మాచరింపఁగజేసి హరునిచేత
నొద్వాహికక్రియ యారంభ మొనరించి, వేదోక్త మంత్రముల్ వినుచు చుండఁ
గడిగి గిరీంద్రుఁడు మృదునియంఘ్రులు స్వర్ణ, కలశంబునను మేన జలము వోయఁ
- గీ. బొంగి వచ్చెడికన్నీరు పొంగ కుండ, నడఁచికొనుటను నోట మా టాడరామి
సంస్మరించుచు మంత్రముల్ స్వాంతమంద, చేసెఁ గన్యాప్రదానము శితిగళునకు. 1513
- క. కురిసెను సుమవర్షంబులు, మొరొసెను దుందుభులు సురలు మునులును హృష్టాం
తరు లగుచుఁ బొగడఁ దొడఁగిరి, హరగిరిజాపరిణయంబు నానమయమునన్. 1514
- గీ. అంత నజుఁడు వివాహకార్యంబు నెల్లఁ, బూర్తి గావింపఁ గ్రమముగ భూధరేంద్రుఁ
డరుగుదెంచినవారల కందఱకును, దగినమర్యాద లొనరించె దత్త ణంబ. 1515
- వ. అట్లు హరిబ్రహ్మదిదేవత లందఱును హిమవత్కృతసత్కారములం బడసి పరమేశ్వ
రునియాజ్ఞం దీసికొని ప్రహర్షంబున స్వస్థలోకంబులకుం జనిరి. 1516
- ఆ. తాను బర్వతంబు తనపుత్రి పార్వతి, యట్టితనకుఁ గోరి యల్లుడయ్యె
నఖిలలోకనాథు డాశ్చర్యకరముగ, భూప యదియె పూర్వపుణ్యఫలము. 1517

—: వి వా య క ణ పృ త్తాంత కథనము :—

- సీ. అంతట నారేయి సవలాధినాథుని, మందిరంబుననుండి యిందుమాళి
మృణునాడు ప్రాతస్సమయమునఁ దనవారి, కందఱకును నేగ నాజ్ఞ యిచ్చి

కొని హిమవంతునియనుమతి గొనికొని, నను దాని వృషభవాహనము వెళ్ళి-
చని వాయువేగంబునను మందరాచలం, బుర కిందుపహరించును మోక్షం

- గీ. సప్తమ స్నానార్థ మొక్కనాఁ జగజ గంగ, కరిగి తనమెచ్చి చునుమెన్నెన్ద్రుని
యొకరిచి గణాన్యైః శకుమానప్రవిగనండు, నునువ నాగొమ్మ నానెందున్ మయ్యెన్.
ఆ. అంత నాగజాన్యైః శచలాత్యజకు గంగ, కను గుమానుఁ జగుట చరణుల
యోతనికీ వినాయకాధిపత్యము నిచ్చె, గవముఖులండు దాన యెచ్చె. 1519

—: ఆరోకతదూత్పత్తికథనము :—

- గీ. మరల నొకనాఁడు వార్హతి మజులంబు, చేయఁ బోవుచుఁ బూర్వము చేసెల్ల
తనలుఁగఁగిడిచే నొకచరువుఁ జేసి, గంగలో నుండు నది ముఖమున వెల్లె. 1520
- న. కన్నులఁ బూర్వమునొకచరువుఁ గా దేనర లెల్ల నామె స్నానమునకు విచ్చేసి
నాన్దాన ప్రకామముల గానించె. 1521
- గీ. లిల్లి కిమ్ము చేయఁగఁ దరువు నేమి, కరిగొమ్మ చెప్పి చుండువానింబు
సలువవలయును మా కెల్ల నవయ వగుట, ననుచుఁ బ్రార్థించ వారి కిట్లనియెనొజ.
- సీ. క్రతుభుజలార మీప్రశ్నంబుచే గడు, సంతోష మయ్యె నానాన్దానమునకు
వినుచు చెప్పెద మీకు విశదంబుగను చుడ, కంఠ లేకంబెడి గ్రామమందుఁ
త్రవ్వించి కూపంబు శర్మార్థముగ నిచ్చు, చతుః పుండుఁ ద్రవ్వళాయంబునందుఁ
దత్తూపజలబిందుతతు లెన్ని యుండునొ, యన్నియెచ్చెము లనపాయమును
- గీ. గూఢదశకసదృశంబు వాపి వాపి, కాదశకతెల్యము ప్రాదంబు కిన్ద్ర ప్రాద
శకసమాన తత్కన్యాదశకసమంబు, రెరువు తత్తెల్య మగుపదార్థంబు లేదు. 1523
- క. అని చెప్పుటయును నామెకు, ననిమిషు లెల్లరును జేసి యభివాదమున
గొని తదనుమతిని హర్షం, బెనయంగ మానసములందు నేరికి దివికె 1524
- వ. అంతట సదాశ్రవుండు కాంతానమేతంబుగఁ గైలాసంబునకుం జేరి యచ్చట నానాలం
కారశోభితం బగుక్రీడాప్రసాదంబునం బ్రవేశించి తదింద్రనీలప్రదేశంబునం గూరుచుండి
యుమతోడ నక్షత్రీడ గావింపం దొడంగె. 1525
- క. అప్పు డొకయద్భుతధృని, యుప్పతిలగ నాలసించి యమ వల్లభ యీ
చప్పుడు గలుగఁగ పోతువు, చెప్పుము నా కేదో విసంగ స్పృహ జనియించె. 1526
- వ. అని యడుగుటయు సదాశ్రవుండు భవాని కిట్లనియె. 1527
- సీ. అబ్రాక్షి మత్త్రియు లై నగణేశు లీ, యవలంబునం దుండు రాడుకొనుచు
వారెలు తీర్థనేవానామకీర్తన, బ్రహ్మచర్యతపఃప్రభావములను
మును నాకు సంతోషమును గొల్పుటను మద, భ్యాశంబునకు వచ్చిసత్సినరుల
స్పృహిలయంబులు చేయ దత్తులు వారు, తత్కర్మగూఢము లత్యద్భుతములు

- గీ. విడువ బ్రహ్మాదులను గూడ వెఱచఁ గాని, వారలను నేను తీణ మేని వదలఁ జాల
వినుము మన మీశానంబున విన్నరవము, వార లొనరించినట్టిక్రీడావంబు. 1528
- క. అని చెప్పటయును బాహ్వతి, జనియింప ముదంబు లోన సౌధగవాతం
బుననుండి చూచి బహువిధ, తనువులతో నుండుశంభుదాసగణంబుకొ. 1529
- గీ. నాధ చూచితె వాఁలలో నాగచర్మ, ధారియును ముంజమేఖలాధరుఁడు ధవళ
గాత్రుఁడును నత్పలప్రకృతకాశమాన, కంతుఁడును నై నవటునిఁ దద్గాధ చెపుమ 1530
- సీ. అనవుడు శర్వుఁ డి ట్లనియె సుందరి వీర, కుం డనంబడుగణేశుండు వాఁడు
వానియోగ్యత బ్రహ్మ కై న శక్యము గాదు, వచియింపఁగను లోకవద్యుఁ డతఁడు
నాకు ముఖ్యుఁడు నాఁగ నగరాజసుత నవ్వి, యతఁడు నాకుఁ గుమారుఁ డగునెనాధ
యనుటయు రావించె నతని నీశుఁడు వాఁడు, చనుదెంచి వారికి సాగి మ్రొక్కె-
- గీ. నంతట భవాని పుత్రమోహమునఁ గొంత, సేపు తనయొద్ద నతని నుంచినొని తినెడి
వస్తువులు పెట్టి ముద్దాడి వత్స పోయి, యాడుకొని వేగ మరల ర మ్మనుచుఁ బనిచె.
- గీ. అంతటను బంధు వగుదిన మరుగు చుండ, దానివెంబడిఁబడిపోయె భానుఁ డదియె
సమయ మని మెల్లగా వచ్చి తమము క్రమ్మె, నదియె సందని యామిని యరుగుదెంచె.
- వ. అంతట నిందుమాళి రత్నకింకణిజాలముక్తాకలాపకమనీయవితానశోభితంబును నానా
రత్నద్యుతిప్రకాశమానంబును మనోజ్ఞంబును మృదుశంబును నగుపర్యంకంబునందు
శయనించి గిరిసుతాబాహులతావేల్లితకంధరుం డై సరసస్ల్లాపంబులం గావించుచు.
- గీ. ముగుడ చందనపాదపంబునకుఁ గాల, భజగిచే శోభ గలుగునో భజగసతికిఁ
జందనద్రుమమున శోభ సంభవిలుకొ, వినఁగ వేడుక జనియించె వినుపు మీపు.
- చ. అని యడుగంగఁ దద్ధృదయమందలిభావ మెఱింగి కై లనం
దన బహులోపర క్తనయనంబులతోఁ దనబాహువల్లు లా
తనిమెడనుండి లాగికొని తచ్చయనంబుననుండి డిగ్గి చ
య్యనఁ జను చుండ శర్వుఁడు రయంబున నడ్డము వచ్చి యామెకుకొ.
- క. వసజాతీ యెచటి కేఁగెద, వనఁ గూడనిమాట లేమి యంటిని నిన్నుకొ
గనుఁగొన విషయముఁ బ్రశ్నం, బొనరించినమాత్రమునకె యెప్పునె యలుగకొ. 1536
- క. అని పలుకుటయును నుమ యి, ట్లనియెను ఘణిభూష యెటి కాయీమాటల్
చవనిమ్ము నన్నుఁ దపముం, బొనరింపఁగఁ గోరి- పుట్టి పోవుచు నుంటికొ. 1537
- గీ. అనుడు మృత్యుంజయుం డిట్లు లనియెఁ దన్వి
యిపుడు తప మీపు చేయంగ హేతు వేమి
యనుడు సర్వజ్ఞుఁడవు నీవె యరయవలయు
నని నగాత్మజ నిలువక యరుగు చుండ. 1538
- గీ. అక్కడకుఁగూడ నాయమ కష్టమూర్తి, యడ్డముగ నేఁగి నుందరి యరుగవలదు
వినుము నామాట కొపంబు విడఁపు మింకఁ, బ్రణయవాక్యంబులకు నింత పట్టు దగునె.

- చ. అనవుడు నామె యిట్లనియె నక్షము రాకము నాకు భగ్గని
న్ననిన ఫలంబు లేదు చతురాస్యంబు నామెనుండు సురరిం
బును దపముం బొనర్చుచును బుచ్చుము కాలము నంచు వ్రాసె నేం
జనియెదఁ గానకుఁ దపము నల్పదఁ దన్నదు జేయి యేటికొ. 1540
- గీ. అనుటయును నామెవాక్యము లాలకించి, శంకరుం డిట్లు అనియెను శైలపుత్రి
గాత్రమున లేకయున్నను గానఁబడియె, మనమునకు నీకుఁ దానకదనకము. 1541
- గీ. అనుటయును శైలపుత్రి యిట్లనియె దేన, సప్తమింబున లేవొకొ సర్వమునను
గుటిలగామిని నొకతెను జలబలోన, నుంచికొనియెన్మనీకును నురొకము. 1542
- గీ. అర్థు లగువారు చులకన యగుదు రన్న, జనులవాక్యంబు సీయెడ నర్థ మయ్యె
నిన్నుఁ బ్రార్థించి వతిగఁ గైకొన్నవచ్చు, ఇతిభవించుట న్యాయంబ గెలిక నేక. 1543
- క. అని పలికే కంభవాక్యము, వినఁ హీమామ్రేంద్రులయ విసేయనినకొ
జను చుండ రుద్రగణములు, కనుఁగొని పిలిపిరమంబు గావించుటయుకొ. 1544
- నీ. అప్పుడు వీరకుం డరుడెంచి శీఘ్రంబు, గను బట్టికొని యామెకాళ్ళు తల్లి
నీవెంట వచ్చెద నేను గూడను బిడ్డ, నుడిగి పోవుట మాత్ర కుచిత మగునె
కా దందు వేని యీగ్రావంబునుండి యి, పునె క్రొవఁబడి చచ్చిపోవువాండ
నని ధృఢంబుగఁ బల్కఁగను నామె దక్షిణ, హస్తంబుజే నెత్తి యలసిమోము
గీ. వత్స శోకింపకుము నేను వత్తు మరల, శీఘ్రముగ ద్వారరక్షితు జేయు చుండు
మిందె నివసించి యేకాంతయేని హరుని, యెంత కరుడెంచునెడ నాకుఁ జెప్పవలయు.
- క. అని యాదేశించుటయును, వని వీరకు డమ్మమాట వినతానకుం డై
జనని చనుదెమ్ము శీఘ్రమ, యెనఁదించుచు ద్వారరక్ష నుండెడ నివటకొ. 1546
- క. అని పలుకుటయును హర్షం, బును జెంది మనంబులోన ధూధరరాణ్ణం
దన నిజజనకోద్యానం, బునకుం జని యచట జేయఁ బూచి తపంబుకొ. 1547
- క. తనవస్త్రభూషణంబుల, నునిచి యొకమహీజశాఖ నుత్సాహముతో
డను వల్కలములు దాలించి, యనశన యై చేయుచుండ నచ్చటఁ దపముకొ. 1548

—: ఆదివరకథవము :—

- ఆ. అది యెఱింగి యంధకాసురసుతుం డైన, యాడి స్వశిశ్మఘాతి యైనహరుని
జంప నెంచి శైలజావేషమును దాల్చి, పలువలస నొక్క-వా లిమిడ్చి. 1549
- నీ. అతిశీఘ్రముగ రజతాద్రికి జని ద్వార, రక్షకుం డై నవీరకునిఁ గాంచి
వత్స నే జెప్పినవడువున నుంటివె, రక్షనేయుచును ద్వారంబునందు
ననవుడు వీరకుం డతనికిఁ బ్రణమిల్లి, కదలకుండఁగఁ దల్లి కాచు చుంటి
ననుటయు బిడ్డ నే నరిగి లోనికి వత్తు, శీఘ్రంబుగనె యని చెప్పి వాడు

- గీ. గిరిశూరుడు వసుంచి యున్న మందిరములోని, కడిగి నవ్వుచు నాతనిదండె జేరె
సంతటఁ బినాకపాణి యాహ్లాద మొదలు, గొంగులును జేర్చికొని వాని గాఢముగను.
- సీ. అబ్రాక్షి సీచిత్త మరమర లేచిది, కాళి వచ్చియె నాకడికు మరల
సంతోష మయ్యె, సీజగము లన్నియు లేచి. యట్లుండె నీవు లేనట్టికతన
నే మయ్యె సీవు పోయినపని కారణ, మేమి యింతటిలోనె యిటుకు రాగ
నని యడుగుటయు నయ్యాడి లో జంకుచు, నెట్టకేటకును దా నిట్లు లనియె
- గీ. బ్రాణచల్లభ పవము చేయంగఁ దలచి, యరిగితిని గాని నాయంతరంగ మెల్ల
నుంటు సీయంద యచ్చోట నుండలేక, వచ్చితి తులసిపు మిదె నీకు వందనంబు. 1551
- క. అని పలుకుటయును శర్వరకు, తనమనమును దొడఁగె నిట్లు తిరిగింపంగక
ఒని తపము సేయ కూరక, చరుడంచునె యెన్నఁ డేని శైలజ యెనక. 1552
- ఆ. ఆమెనోట నిట్టియసమర్థవాక్యముల్, ఎని యెఱుంగ మెన్నడును ని దేమొ
వినుగ నయ్యె నిపుడు విస్మయం బొడవంగ, నామె యగునొ కాదొ యీమె యనుచు.
- ఆ. సుశయించు చుండె స్వాంతంబునను నాడి, నత్తి దీయ నదను గాంచు చుండె
సంతలోనె యీశుఁ డాతనితనవామ, పాచ్చిమందుఁ జూపు పజ్జి చూచి. 1554
- గీ. కానరామిని బద్ధులతనము గలిగి, నట్టియవర్తకం బండు నది నిశాట
మాయ యని నిచ్చియించి యమ్మాయదారి, కంఠమును దున్నెఁ దనమొకత్తి దూసి.
- సీ. ఇది యిట్లు లుండంగ నీశ్వరి యచ్చోట, సంతకంపకు ఘోర మగుతపంబు
గావించు చుండ శక్రప్రేణయిను, గంధవాహుం డామెకడుకు నేగి
తల్లి నీ వింకను దపియింప నేటికి, నొకయింతి నీవతియొద్దఁ జేరె
నని చెప్పుటయు నామె యాననంబుననుండి, రోమంబు హర్షతాపేషమునను
- గీ. బయలుదేటి నిష్కాభూభాగమందు, నిలుచుటయు నోట జ్వాలలు వెలుంగు చుండఁ
దన్నుఖానలమున నద్రితనయ యాత్మ, దేహమును నాహుతి యొనర్పె దివురు చుండె.

—: బ్రహ్మచార్యునికి వరం విచ్చట :—

- గీ. అపుడు పరమేష్ఠి రయమున నరుగుడెంచి, యగతనూజకుఁ బ్రత్యక్ష మై కుమారి
వలదు సాహస మొనరింప వరము గోరు, మెట్టి దై నను నీకు నే నిచ్చువాడ. 1557
- గీ. అనుటయును బద్ధభవునకు నామె మ్రొక్కి, దేవ నామెను గౌరకాంతిని వహించు
నట్లు మత్పతి కర్ధాంగ మగుదు నేను, బరగునట్లును నాకొక్కవరము నిమ్ము. 1558

—: వింధ్యవాసిని వృత్తం తకథవము :—

- సీ. అని కోరుటయు నజాం డట్టులె యగుఁగాక, యని పల్కె సంతట నామె మేను
గతకృష్ణచర్మ మై గౌరవర్ణము నొందె, గౌరి యై దాన నాకాళి వెలసె
దత్త క మై నట్టికృష్ణము త్రిలోచన, ములు గల్గి ఘంటను బూని కేర
భరియించి పీఠకృష్ణము దాల్చి సొమ్ములు, నిలిచె యామిని ధయి నలునయెడుట

- గీ. నుటటను ధాన్ సీలోత్పలాభ యగును, వెలిగి శిఖావని గారవించి దేవి
సీవు నాయాజ్ఞ వాచక నిలిచి యుండు, శరణువేసెను నీకు మహార్త్య మొకటె.
- గీ. పార్వతి యొనర్చివట్టితమబునందు, నీకు భాగంబు గలదు తస్మిన్మ వగుట
దాసు బాధ్యతయందటదాన వైతి, వండుకనె యొనర్చివట్ట మత్తు నీకు. 1560
- క. నీ వింక దేవకార్పము, గావింపనివలయు కొలక కార్ప కేర
దేవీక్రొధజనియము, నీవాహనమును గొనుము నీ పి యొప్పుకొ. 1561
- గీ. అరుగు మింక వింధ్యాక్షికి చవటమై, యమవతి యమించాలదానకుఁ జొరవడు
నీకుఁ గింకరుడును గల నుండు నిజలనూయ, కెట్లె నీ ప్రసన్నులను వధయించువాఁడు.
- క. అని నెల నిచ్చుటయుఁ దమ. స్వినె కర్మకర్తయై దాన్ని కేరముఁ గ
య్యక నేనె సమావాహన, మున శుభసింఁచి నొప్పుభాగమునకుకొ. 1563
- గీ. అంత బ్రహ్మ యందెక్కడ వాఁడుఁ గాది, నీచి నల్లలములు మున్న విటపిశాఖ
పైనిఁ బెట్టినభూమికాంబులనులగు ధ, కొని రవతాచలమున కేరెంచి వేగ. 1564
- క. ద్వారంబును బాలించెడి, వీరకుండు జూచి వత్స విచ్చేసెనె యె
వ్వా రై నవనిత లిపటికొ. బోరు గదా వారు చంద్రభూషునికడకుకొ. 1565
- క. అని పలుకుటయును గోపం, మున గనుగొని వీరకుండు పోహ మానూ
వనితవు నీ వెవతవు నిను, జూచియును లోని కెయింఁచాలనెటకుకొ. 1566
- నీ. అని పల్కి యడ్డంబుగను నిల్చుటయు వాని, కేవళం గనునందరించి గొరి
పుత్రక నిను ద్వారమున నిల్చి పోయి, భవదంబును కేను భవునితని
హిమశైలపుత్రిని నెఱుంగు మిప్పుటి కైన, వారింపఁగను వారు వీరు గారు
నావుడుఁ జాలు సీనయగారములు చెప్ప, నీవు మాతల్లివె నిక్కముగను
- గీ. నని వచింపంగ వీరకుం డగతనూజ, వత్స సీదననినె నేను వాస్తవముగ
ననుడు మాతల్లి లోపలి కరిగి యుండి, జనని వె టైతి వీవు నా కనియె నతఁడు.
- నీ. అనుటయు నామె యిట్లనియెఁ దామ్రాక్షి యై, వీరక లోని కెవ్వారు చనికొ
చెప్పాము సత్యంబు చెప్ప కంఠిన నిన్ను, భస్మం బొనర్తు శాపమున నిపుడె
యనవుడుఁ బోయె మాజననియె లోనికొ, నింతగా నమగ నీ కేమి వచ్చె
ననుటయు వీరకుం డామె వీరక లోని, కరిగిన దెవతొ మీయమ్మ కాదు
- గీ. నాఁగ నతఁ డాగ్రహంబున నంగనాచి, యామె కా కున్నమాతల్లి వపుడె గౌర
వర్ణము గలట్టిసీవు నీవాస్తవంబు, చెపుము లేకున్న నిపుడె శిక్షింతుననియె. 1568
- నీ. అనుటయు శర్వాణి యనుతాపమును జెంది, వంచన చేసె నెవ్వతయె వీని
ననుకొని మదిలోన నాగ్రహంబును మాని, తనగాఢ యెల్ల నాతనికొ జెప్పి
జనియింపఁ జేసి విశ్వాసంబు తుడ జెల్లొ, భక్తిదండ్లుగృహములోపలికొ బోయె
నప్పుడు శర్వాణి డాహ్లాదంబుతోడను, లేచి యామెను గొంగిలించికొనియె

- గీ. సత్తతి భవాని మార్మొగం బై కపర్ది, నీకడకు నేగుదెంచిననెలత యెవతె
సత్యముగఁ జెప్పు మనుచు నాచంద్రమాళి, యెలనగవు దోచ మోమున నిట్టులనియె.
- సీ. అంబుజానన యాడి యనురాక్షసుఁ డొకండు, దారుణంబుగ మున్ను దపము చేసి
పరితోష మొనగూచ్చె బ్రహ్మ కంతట బ్రహ్మ, ప్రత్యక్ష మై వానివజ్ర నిలిచి
వత్స కోరుము నీకు పర మిచ్చెద ననంగ, వాంఛించె నమరణత్వంబు వాడు
చతురానను డప్పు డతని గన్గొని బిడ్డ, జన్మంబుతోడనే చావు పుట్టె
- గీ. గాన నది తప్ప దెంతటివాని కేని, యన్యవరమును గోరుకొ మ్మనుడు నాడి
తనకు దేహంబు మాటిసతటినిదప్ప, మరణము మఱొంట లేకుండ వరము గోరె.
- గీ. అంతట విధాత యావరం బతని కిచ్చి, చనియె నదిమొదలుగఁ దనజనకుఁ డైన
యంధకుని నేను జూపితి ననెడిపగను, బూనిననుఁ గూల్చి బహుయత్నముల నొనర్చె.
- గీ. అట్లు కావించఁబడినప్రయత్నములను, గార్యము ఫలింప కుండుటఁ గట్టకడకు
వాడు నీరూపమును దాల్చి వచ్చి నన్ను, జంపుతలఁపున నాచేతఁ జచ్చిపోయె.
- గీ. అదిగొ పడియున్న వానికాయంబుఁ గనుము, నిలిపితిని నింతవఱకును నీకుఁ జూప
ననుడు సతీభీకరం బైనయసురమేను, గాంచి యుమ భీతి నీశునిఁ గాంగిలించె. 1573
- గీ. అంతట ననంగుఁ డీశునియంతరంగ, మందుఁ బ్రభవించి యిత్తుశరాసనంబుఁ
బట్టికొని కేలను బ్రసూనబాణములను, నందు సంధించి గుటి చూచి హరుని నేసె.
- క. శివుఁ డాశరఘాతములకు, వివశీకృతచిత్తుఁ డగుచు విపులాధరసం
భవను గవుంగిలఁ జేరిచె, నవరసభావముల మొలకనవ్వులు గులుకఁ. 1575
- క. అంతట వారన్యోన్యము, సంతోషముతోడ మదనసామ్రాజ్యసుఖం
జెంతేని యనుభవించుచు, వింతగ నుండుగఁ గడచె వే యేండ్లంతఁ. 1576
- క. తారకుండు వెట్టుబాధల, కోరువగాలేక చింత నొందుచు నమరుల్
గారీనాధుని వేడెడి, కోరికతో వచ్చి రజతకుధరంబునకుఁ. 1577
- గీ. ద్వారమున నిల్చి హరుని సందర్శనంబు, కోరి వచ్చితి మని చెప్ప వీరకుండు
వో గా దిది పొండు దేవేరితోడ, స్వామి యేకాంతమున నున్నవాడు నాగ, 1578

—: అగ్ని శివ వీర్య ము మ గ్రహించుట :—

- గీ. ఏమి చేయుటకును వీలుగామి లోన, నటమటించుచు నిరరు లరిగి దివికి
హరునిచ్చేత మెటు లైన నరసి రాగ, నాశ్రయాశుని జేరేచి రంత నగ్ని. 1579
- గీ. దేవతానుజు వడసి సందేహపడక, యరిగి కైలాసమునకు సత్వరము గాగ
శుభశరణుఁ దాలిది చొచ్చి శివుని, మందిరముఁ దదవత్సమునందు నిలిచె. 1580
- క. నేలకుంటయు నగ్ని పార్వతి, తెలిసికొని తదియకపటదేహముఁ ద్రవచే
చు నుండెను, తొలగెను, నెలదాలుపువేలు పుడు నివ్వకముచుక. 1581

- క. కలయంగ నాల్గుదెసలును, దిలకించి గవాక్షమందు దీపించెదను
చ్చిలుకం గని వై శ్వార, తెలిసెను కీర్తన రమ్మ స్థాన నిబరణ. 1582
- క. అని క్రోధంబున బలుకట, మును గదాదవడకునును భయోద్భావముచే
జనుడెంచి వహిల్చి వెంటనె, తనయొడ లెటుంగయె హరుదగ్గర చేరెనె. 1583
- గీ. అంత మృత్యుంజయుడం త్రావు మనుచు నర్థ, పీడ్చిముగ వహ్ని నొకచు విడిచె కాఁ
కడుపునను నర్థవీర్యంబు పడినతన, నంతటను దుడ్రవీర్యంబు నొకరాకె. 1584
- క. త్రావినవెంటనె శరద్యంబు, సావక యిడం బొమ్ము దీరవలయు నెందుక
దేవతలవాచితార్థము, నావును నలునందు ప్రవాహ మ్రాగనొకై. 1585
- క. మొక్కి మహాదేవుడొక, గ్రహున చటమండి నచ్చి బ్రహ్మలోక
మిక్కిలి గ మంట మండంగ, కాకాకకు నొక్కటి యను రుచి కలదుక. 1586
- అ. అచటి కనతిమారమందు సువర్ణం, కజమనోహ ముందు కాంచనదేవి
యొక్కప్రాదంబులోన నలుకంగ దగ్గర్ల, మాలి దుడ్రవీర్య మందు బడయె. 1587
- ఉ. అంతట నగ్ని యేగి దివి కాకథ యంతయు జెప్ప నడకొ
జింతిలి వాసపుం కొకటి చేయంగ నొక్కటి యయ్యె నందు న
త్యంతభయంబుతో గురుచిరూపసభంబున కేగి స్వప్న
త్తాంతము విన్నవించగ బృహస్పతి వెన్నయ మేర్పడక మదిక. 1588
- అ. కనులు మూత వడంగ తీణకాల మట్టులె, యుండి దివ్యగోళ మెందు విడవ
నిండ్ర రుద్రవీర్య మె ట్లెని గౌరికి, జెందునట్లు నీవు చేయవలయు. 1589

—: కు మ ర ప్పా మి జ న వ మ :—

- క. అని చెప్పటయు మహేంద్రుం, డెనయంగ నొక్కింతదైర్య మెవలోపల మె
టనె తత్కార్యసమర్థం, బనిచెను పట్కర్తికలను బార్వతీకడక. 1590
- వ. అంతట పట్కర్తికలు పార్వతీదేవకడకుం జని యామెతోడ స్నేహంబు గావించి
యొక్కనాడు జలకమాడం బ్రేరేంచి యామె నాప్రాదంబునకుం దోక్కొని పోయి
జలకమార్చి తత్తీరశరవణంబునం గూర్చుడంబెట్టి తద్గుడ్రవీర్యంబు నార్గరును నాలు
కనకతామరసపత్రంబులలోనం బట్టికొని వచ్చి పకపకలాహమ నామె కెదుట నిలువం
బడి సఖిమణి యీమధురపానీయంబుం ద్రావితి వేని నీకు జగదేవీరు డగు
కుమారుండు పుట్టు నని చేతి కీయ నగరాజపుత్రి చెలులతోడ నెనసక్కెంబు లాహమ
నది యంతయుం ద్రావె. 1591
- నీ. త్రావి హిమావలతనయ తదుత్తర, తీణమంద యాశరవణమునంద
చైత్రికకృష్ణపంచదశినాడు శుభస్థ, లంబుల నుండ గ్రహంబు లెల్ల
గనియెఁ గుమారుని గాంగేయవర్ణుని, శక్తి శూలాంకుశయు క్షకరుని
నపుడు ప్రసన్నము లయ్యె దిక్కు లెల్ల, గురిసెను దివినుండి కుసుమవృష్టి

- గీ. వాడఁ దొడఁగెను దనుఁబలవనకుముడ, పండములు నిర రులముఖసారసములు
విరియసాఁగెఁ గుమారభాస్కరుఁడు పొడమి, నంతనె గిరిజాగర్భపూర్వాద్రినుండి. 1592
- వ. అట్లు కుమారోదయం బగుటయుఁ దత్తణంబ నశలామరబృందంబుతోడం గూడి
పీతామహుండు విచ్చేసి యాశీశువునకు జాతకర్మంబు చేయించి కుత్సితుల వధి
యించువాఁ డగుటంజేసి కుమారుం డనియును వహ్నిజతరచ్యుతుం డగుటంజేసి
స్కందం డనియును గృత్తికాదత్తరుద్రవీర్యోత్పన్నుఁ డగుటంజేసి కార్తికేయుం డని
యును నాటమొంగుబులు గలవాఁ డగుటంజేసి షణ్ముఖుం డనియును వడ్డ్యక్రంబు
లందును మంగళప్రదంబు లగుశాఖారేఖలు గలవాఁ డగుటంజేసి విశాఖుం డనియును
శరవణంబున సుచ్ఛించుటంజేసి శరజన్ముం డనియును నామధేయంబులం బెట్టె.

—: తారకాసుర సంహారము :—

- గీ. అంతలు సుర లెల్ల నానందమును జెంది, ప్రాంజలు లై వానిపజ నిలిచి
స్వామి కుమార భాస్కరకొటిసమతేజ, శక్తిశూలాయశయుక్తహస్త
ఘనవిగ్రహ విశాఖ కార్తికేయ యనాఁ, నాథ కృపామూర్తి నవమసోజ
స్కంద షణ్ముఖ దైత్యసంహరి శరజన్మ, పార్వతీనందన శర్వరూప
- గీ. కన్నులారంగ నినుఁ గాంచ నున్నవార, మెంతకాలంబునుండియొ యింతవఱకుఁ
దారకునిబాధ సైపంగఁ దరము గాదు, సాధురక్షకుఁడవు నీవె శరణు మాకు. 1594
- క. అని ప్రార్థించ గుమారుఁడు, కనియెను వారలను స్థితివికస్వర మగునా
నన మెత్తి యభయ మొసంగిన, యనువున సనిమిషుల కెల్ల నానందము గాఁ. 1595
- వ. అంతట షష్ఠదివసంబున హరిహరబ్రహ్మాదిదేవత లెల్లరును గుమారున కభిషేకంబు
గావించి తారకాసురసంహారంబు గావించు మని దీవింప నమరులజయనినాదంబులు
మిన్ను ముట్టె. 1596
- గీ. అర్పించె వనపుత్రి యగుదేవనేనను, ధర్మపత్ని గను వృద్ధశ్రవండు
శ్రీతిక్షణమందు సానదీరినయట్టి, చక్రాయుధం బిచ్చెఁ జక్రపాణి
యతులఃక్రమసమన్విత మైనదశలక్ష, యక్షసైన్యము నిచ్చె యక్షరాజు
కామరూపంబుతో గమనించుకుక్కులు, క్రీడనకము సమర్పించె ద్వష్ట
- గీ. యతిబలుండు మయూరవాహనము నిచ్చె, జాతవేదండు దివ్య తేజంబు నిచ్చె
మిగిలిననుపర్వ లెల్లరు మేర లేని, బలగము నొసంగి రద్రిజాభవున కపుడు. 1597
- గీ. అంతట షణ్ముఖుం డాహవోత్సాహంబు, తనరంగ నానాయుధములు చాల్చి
శిఖవాహనము నధిష్ఠించి బృందారక, సైన్యసమేతుఁ డై సర్వరముగ
బలవంతుడై యవస్థాభయనాదములచేత, విక్ర-టిల్లుచు నుండఁ దిక్క-లెల్లఁ
దారకాసురశిఖ వృక్షాపురంబును, నూర్చించి కోటను మట్టడించు

- గీ. జూచి నాథంబులు దుండి చోద్య మొదల, మారకుండుఁ బోయకుమాళ్ళ నెఁ
దారకానురుఁ డార్థలో ధైర్య ముడగ, వీరచే నాకు మరణము పెట్టె బాధ. 1593
- ఆ. ఏమనాల్గ బాలుఁ డెవ్వఁడు యుద్ధము, సలుప వచ్చు నెఱిగింపుచోడి
గర్వ మొంది నేను గణించు నైతని, బాలాని వంతుఁ డెవఁడు నీ. 1599
- చ. మృతి యగు పీచిచేర నెఱు లేనియుఁ దప్పదు నా. క్షే. 1
గతిజలనేతుబంధన మింకఁ రణముం బొందుచి సంగర
క్షీతితలమందుఁ బ్రాణములు చెయ్యదు నామిది నాచిచేర వ
ద్గతి ఘటియిల్లు నంచు మది ధైర్యము మాని యున్నా ర్థమై. 1600
- ఉ. సౌఖము డిగ్గి యద్భుతనిశాచరసైన్యసమేతులై మహా
యోధులు నాల్గునక్కలను చుండఁగ యుద్ధగతి కేగి
రెనాథుడొనాథుఁ డై నిశ్చయి యున్నకుచూచుఁ జూచి చచ్చు న
తానా ధృతవై రిపేరుఁ కగుతారసెన్ గెలుచుం వచ్చితే. 1601
- గీ. క్షీరకంఠుని నిన్ను విక్షించిచుంత, గలుగు చున్నది బాలి సంగర ముం
గండుకత్తెడ గాదు చక్కంగఁ బొమ్ము, ప్రాణములు బలి నేయక ప్రసక్తకు. 1602
- చ. విడిచెద నిన్ను నిక్కముగ వేగ తొలంగఁ దలంచి లేని నా
కడ కరుడెంచి శాత్రవుఁడు గా మరలకొ జనినట్టివాఁడు క
న్నడఁ డొకఁ డేనియుం ద్రిభువనుబులొకఁ గుమార సీమండు
గడుదయ గల్గె నాకు నినుఁ గాంచినవారియదృష్టశ్శేషక. 1603
- సీ. అనవుడు స్కంధుఁ డి ట్లనియె దైత్యాధమ, లఘువు గాఁ గనకు బాలకఁడ ననుచు
మహిమాన్వితము గాదె మంత్ర మల్పాక్షరం, బగుచుఁ గానంబుఁజెంతమాత్రః
జిన్ను దై వ ర్పించు చున్నమాత్రముననె, సర్పంబు దురిగిక్షింబు గాదె
బాలుఁ డై నంతనె భానుండు నకలది, గవ్వొస్తాంధకారావహరి గాఁడె
- గీ. చాలు గర్వప్రలాపముల్ సమరమునకు, దిగుము నీ వింతవఱకును దెగువతోడఁ
జేసినదురాకృతములకు శిక్ష నేయఁ, బాల్పడినప్రవాసరార్భకఁడ నేను. 1604
- క. అని పలుకుటయును ముద్గర, మును దారకుఁ డెత్తి గాఢముగి వై నఁ గుమా
రునిపైని గుహుండు చక్రం, బున నడుమనె దాని ముక్కముక్కలు చేసెన్. 1605
- క. అంతటఁ దారకుఁ డొందుచు, సంతాపము ముద్గరంబు శకలంబులు గా
నెంతయును నాగ్రహంబునఁ, బంతంబును బట్టి భిందిపాలము వై చెన్. 1606
- సీ. ఆభిందిపాల మత్యంతవేగంబునఁ, జనుడెంచు చుండ నాశ్చర్యముగను
గార్తికేయుండు కందుకముఁబోలె నద్దాని, బట్టి కేలును బుల్లపగిది విడిచి
రాక్షసాధీశునివక్షంబు గుఱివెట్టి, కాలదండమువంటిగదను వైచె
దద్దదానిహతుఁ డై తారకుండు కల్గి, నిలువ జాలక వ్రాలె నేలమీఁద

- గీ. నది కనుగొని కాలచేమ్యుద్దైత్య, నాయకులు రేగి గుహనిపై సాయకముల
నేయునును సింహనాదముల్ చేయఁ దొడగి, రమరయోధులగుండియ లగిలిపోవ.
- ఉ. అప్పుడు కార్తికేయుఁడు తదాశుగముల్ తను సోక కుండఁగా
గొప్పపుష్పత్రశాల నొనగూరిచి వారలపైని గుప్పఁగఁ
నిప్పులురాలుబాణముల నిల్వఁగఁ జాలక దైత్యు లెల్లరుఁ
ము ప్పొనగూడె నంచు నలుమూలలకుఁ బరువెత్తి రంతటఁ. 1608
- ఉ. తారకుఁ దాప్తసంజుఁ డయి తత్రప్తసక్షితినుండి లేచి ఘో
రారవముం బొనర్చి సమరాంగణ మెల్ల వడంక భీకరా
కారముతోడ నొక్కగదఁ గైకొని స్కందునిమీఁద వైచె బృం
దారకు లెల్ల బిట్టదర దానిఁ గనుంగొని భీతచిత్తులై. 1609
- ఉ. అంతట నాగదాయుధ ముహూతరసీమను దాడి యూఁపఁగా
వంతగ నట్టిటల్ గుహుఁడు విస్మయ మొందుచు నుండ నంతలో
నంతకభీతిదాయకము లై నశరంబులు గ్రుమ్మరించె ది
గ్రాంతి జనింపఁ దారకుఁడు స్కందునిబర్హిణవాహనంబుపై
మ. అపు డత్తిక్షణీముఖాహతికి నిట్ట పై మయూరం బవ
త్రప గల్గఁ మది మేననుండి తొరఁగఁ రక్తంబు బిట్టర్వఁ గా
నుపలక్షించి వడననుండు బహుతోపోదగ్రుఁ డై శక్తి న
ప్రసమూర్ధన్యునిమీఁద నేసె దనుజుల్ సంత్రస్తు లై పాఱఁగఁ. 1611
- క. ఆశక్తిహతమున న, య్యాశరనాధుండు హృదయ మగలంగను జే
ష్టాశూన్యుఁ డగుచు నిలను మ, హాశైలమునోలఁ బడి గతానుండయ్యెఁ. 1612
- గీ. అప్పు డాకసముననుండి యద్భుతముగఁ, గురిసె నుమవృష్టి దుందుభుల్ మొరసె దివిని
జేయఁ దొడఁగిరి సంతతి వేయినోళ్ల, విబుధు లెల్లరు స్కందునివిక్రమంబు. 1613
- గీ. యజ్వలొనరంపఁ దొడఁగిరి యాగములను, దాపసులు చేయఁ దొడఁగిరి తపము లమరు
లారగింపఁ దొడఁగిరి హవ్యములను, దారకాసురవీడానివారణమున. 1614
- గీ. ఈకుమారచరిత్రంబు నెవఁడు వినునొ
యెవఁడు చదువునొ వినుచునొ యెవఁడు వాఁడు
ఖ్యాతియుఁ జెరాయువును నభయమును సుఖముఁ
గాఁచి తార్థసమృద్ధియుఁ గలిగి యుండు. 1615
- క. అని చెప్పుటయును భీష్ముఁడు, మనమున సంతోష మొదప మహనీయ వినం
గను వేడ్క పుట్టె నాకుఁ, వినిమిపు హిరణ్యకశిపువృత్తాంతంబుఁ. 1616
- ఉ. అది ప్రశ్నింపఁడును నాకుఁ జెప్పఁడును డిట్లనియె. 1617

— హిరణ్యకరషష్ఠాంతకవితామయము —

- సీ. రాజేంద్ర వినుము పూర్వము స్మృతమును, 'సంక్షోభ'ము హిరణ్యకరషష్ఠాంతమున
భూతి కేక్కినదానవాక్సీర్వరుడు రావ, స్వామ్యమును కావ్యము శైవవాదు
పదోకొందు నేలయందులు వాని శాసించె, నీరములోనుండి భూతకరము
వానితపశ్రాభవమునకు సంపన్న, వెలయు బ్రశస్తత మై జలజయెను
- గీ. దనుజవల్లభ నీతపంబునకు మెచ్చి, వరము నీయిం నష్టమై వాంఛ చేయు
మనుటయు హిరణ్యకరషష్ఠాంత మొదవ, వెలసిన పదోకొండు ప్రచుర వాల్మీకి లనియె.
- సీ. దేవ దేవాసురదేవయోనిమయమృ, భగవతుమ్మ, లోకములచేత
బుసి శాపములచేత విషముచే బురభూతములచే నరాక్షసులచేత
శస్త్రముచేత శస్త్రముచేతను వాల్మీకి, శుక్రము లై న శుక్రపులచే
మృతి వాని లేకండ లేక యై రవిజూతు, పితృ లేక యై దిక్పతులు
- గీ. కామమోహవిశ్రాంతులమును ఒండ, భూతములు నేనె యై సర్వభూతములును
నేనె యై వర్తిలంగను నిమ్ము వరము, తనివె గల్గించె నేని మర్తము కీక. 1619
- క. అని కోరుటయును జతురా, నను డబ్బులై వరము నిచ్చిరాక్షసు వీక్షక
దనుజేంద్ర మాని తపముకొ, జను మిగ నని పతి యేగె స్వపంబునకక. 1620
- సీ. అంతట నావార్త యంతయు నాలించి, చని దేవతలు బ్రహ్మసదనమునకు
దేవ దానవులకు నీ విచ్చినవరాలు, సర్వలోకప్రభావనరాలు
గతి యేమి యింక లోకములకు నని మొఱ, వెల్లుంగ బరమేష్ఠి యిట్లు లనియె
ననిమిషలార వాని శాసించినమహిత, పమున కీకుండ దప్పదు కలంబు
- గీ. కాన నే నట్టివరమును వాని కీయ, వలసినవచ్చెను భయమొంద వలదు మీరు
తత్ఫలానుభవం బై నతత ణంబ, యంత మొందించు నతని జనార్దనుడు. 1621
- క. అనన్తరం దదాజ్ఞ గై కొని, యనిమిషు లెల్లరును దివికి సరిగిరి యంతక
దనుజేంద్రుఁ డభిలలోకము, లను బాధింపంగ వరబంబున దొడంగె. 1622
- సీ. ఓడించి యాదితేయుల నెల్లరను నింద్ర, సింహాసనమున నాసీను డయ్యె
హవ్యంబు నమరుల కందనీయక తానె, గ్రసియింప దొడంగె రక్కసులతోడ
నడవులందుఁ దపంబు నాచరింపగనీక, జడదారులను నెల్ల జంపసాగె
దనగృహకృత్యంబులను నెల్ల దిక్పాల, కులచేత జేయించుకొన గడంగె
- గీ. సంకుశము లేనిమదనాగ మనంగ జంకు, లేక చరియించుచు నమ స్తలోకములను
దన కధీనంబుగాఁ జేసికొనియె నేమి, చెప్పుదు హిరణ్యకరషష్ఠాంత లింక. 1623
- సీ. భానుఁ డై యొకసారి ప్రజ్వరిల్లుచు రేగి, పృథ్వీజలంబెల్ల వీల్చివైచు
నగ్ని యై యొకసారి భగ్గున మండుచు, గమలజాండము నెల్ల గాల్చివైచు

- బవనుఁ డై యొకసారి బహుపుగా వీచుచు, గుల్లై లముల నెల్లఁ గూల్చివై చుఁ
గాలుఁ డై యొకసారి ఖడ్గంబు ధరియించి, జీవకోటుల నెల్లఁ జీల్చివై చు
- గీ. జలధు లై యొక్కపరి ముంచు జగము నెల్లఁచున్ దియై యొక్కపరి క్రుంగు నుడగఁ బ్రజలు
గగన మై యొక్కపరి యెల్లకడల నించు, నిందు వై యొక్కపరి గుప్పు నివము వాడు.
- క. సరవర కామక్రోధా, ద్యుటిషడ్వర్ణాకృతుల నొకప్పుడు గొని యా
సురవైరి ప్రజలయంతః, కరణంబులలోనఁ దూటి కారయవెట్టుక. 1625
- క. ఒకపరి సంతమనం బై, యొకపరి నశనిస్వరూప మొంది రజం బై
యొకపరిఁ బోగ యై యొకపరి, సకలజనంబులను వాడు సంకటవటుచుక. 1626
- క. బేతాళుం డై యొకపరి, భూతము లై యొక్కసారి భూరిభుజంగ
వ్రాతం బై యొకపరి ని, శ్చేతస్కులఁ జేయవాడు జీవుల నెల్లక. 1627
- క. పూసి బహుదై త్యుతనువుల, సూనులఁ బెక్కఁడ్రఁ గాంచి శూరుల నతితే
జోనిధుల వాడు చేయును, దానవకులవృద్ధి నొక్కతరుణమునందుక. 1628
- క. ఒకపరి ధనదుం డై గు, హ్యుక్లను కిక్కించు వరుణుఁ డై శాసించుక
నకలపయోధినిదన, నికరంబుల నొక్కవేళ నిశ్చంకముగక. 1629
- గీ. ఆవిధంబున బహుకాల మరుగు చుండ, దేవతలును మహారులు దీను లగుచు
బ్రతుకలే మనుభీతిచే బయలుదేటి, పోయి శ్రీఘంబు వై కుయరపురమునకును. 1630
- క. శరణాగతరక్షకుఁ డగు, పురుషోత్తమునకుఁ బ్రణామములు చేసి జగ
త్పరిపాలక రక్షింపవై, హిరణ్యకశిపుని వధించి యెల్లజగములక. 1631

—: వా రసింహం దు హి రణ్య క శి పు ని వధించుట :—

- క. అని వేడుకొనుటయును విని, జనార్దనుం డభయ మొసంగి సకలామరమా
నినికాయమునకు గ్రక్కునఁ, జనుడెంచి హిరణ్యకశిపుసమితిక్షీతిక. 1632
- క. సగము నరాకారంబును, సగము మృగేంద్రాకృతియును సమకుఱఁ జిత్రం
బుగ నారసింహతనువున, నగపడుచును నిలిచెఁ దత్పభాంగణాసీమక. 1633
- క. అనుసింహాకారము, దానపు లెల్లరును జూచి తహతహపడుచుక
మానసములం దపాయము, దానను జనియించు ననడితాత్పర్యముతోక. 1634
- క. చనుటకు లేచిరి కొందఱు, కనుఁగొను చుండిరి నిశాటకాంతనివదనం
బును గొందఱు పట్టుకొనఁ, గను గొందఱు దాని లేవఁ గడఁగిరి సభలోక. 1635
- పీ. అవిధంబున సభ యెల్లకల్లోల మై, కనుపట్టుచుండంగఁ గాంచి యెదుట
నొకఁగ నొకఁను దై త్యయోధుల కద్దాని, సుహృదంబుగ నిశాచరసింధుడు
తామ్రము విని తత్పుత్రుఁ డై వైవ, హోదుండు లేచి యిట్లనియె నపుడు
తండ్రి యొకప్పుడే కాపు దండూర్హము నర్చి భవనంబులకుఁ గూడఁ బూజ్య మొనఁబు

- ఆ. దిరుగు చున్నవారు దీనిలాటలు, కందు ప్రహ్వయును బుర్రాటలు. 1636
 బాకశాసనుడను ప్రహ్వయును బిత్తు, దేవలను సుదేవలను. 1636
- క. శమమును దమమును మతియును, బ్రహ్మదమును దమము ఘటయు కళియును ప్రజ్ఞా
 నము సత్యము కామము ద, దృఢము క్రోధము దీనిలో ధానిలు చుండు. 1637
- క. మనువులును బ్రజాపతులును, గణకాచలముఘోషకాంక్షము లుద్ధౌ
 మనుజులును బంధభులకును, లును గణంబుజేసి దీనిలోనకాదు. 1638
- గీ. దానవాదీశ దీనిపాదంబులందు, నూగి యన్నార ముఖపై ద్వాన్వితము
 నిత్యరాజ్యరమాసమన్వితంబు నైన, కేవల మేను మునాదనేచుండు. 1639
- గీ. ఇంక వీ రని వా రని యెన్న నేల, చెప్పెదను పండి కింకా విమలా
 బంగమసావరము లై యగము లెల్ల, గానంబు చున్నయి దీనిమేల నాన. 1640
- క. అనుటయు దైత్యధిపుఁ డా, విచారులు లెక్కగొనక విచారె పెంప
 డుచుగూడను పంపించు లే, పరియెడొప్పమున వారి నచరూనించె. 1641
- క. అంతటను దైత్యయోధులు, కుంతయులు కృపామయును గొని యుద్ధయ
 లాంతకులువోలె దూడెరి, యెంతయు భయ మొదప నొమ్మగెంద్రముపై టె. 1642
- ఆ. అపుడు నారసింహుఁ డాగ్రహంబున జేసి, సింహనాద ముదర మీతిలంబు
 కవిసి దైత్యభునికాయంబు నెల్లను, జల్మివైచి నభను జెడదఁ గొల్చె. 1643
- గీ. అంతట హిరణ్యకేళుఁ డత్యాగ్రహమునఁ, గిన్నగవనుండి విస్ఫులింగములు రాలు
 బండ్లు పలుపలుఁ గొఱుకను భయదముగను, డిగ్గి సింహానరమునుండి దిగ్గు రనగ. 1644
- ప. దండాయుధంబును గాలచక్రంబును విష్ణుచక్రంబును బ్రహ్మాస్త్రంబును శుభాస్త్రాగ్రవి
 ద్వయంబును రాద్రాస్త్రంబును బ్రహ్మకేరోస్త్రంబును హంకారాస్త్రంబును నారా
 యాస్త్రంబును ద్విశూలాయుధంబును నైద్రాస్త్రంబును నాగ్నేయాస్త్రంబును
 శైశరాస్త్రంబును వాయవాస్త్రంబును మంథనాస్త్రంబును గవలాస్త్రంబును గింక
 రాస్త్రంబును గౌంచాస్త్రంబును శక్తియును మోహనాస్త్రంబును శోషనాస్త్రం
 బును సంతాపనాస్త్రంబును విలాపనాస్త్రంబును గంధనాస్త్రంబును శాలనాస్త్రం
 బును మహాస్త్రంబును రోధనాస్త్రంబును గాలముద్గరంబును మహాబలాస్త్రంబును
 సువర్తనాస్త్రంబును మాయాధరాస్త్రంబును గాంధర్వాస్త్రంబును దయితాస్త్రం
 బును వశిరత్నంబును నందకంబును బ్రహ్మపనాస్త్రంబును బ్రమథనాస్త్రంబును
 వాళుకాస్త్రంబును బాశుపతాస్త్రంబును పరిసింహాఘూర్ణిపైఁ బ్రయోగించు
 నయ్యస్త్రంబు లన్నియును బ్రదీప్తగ్నియు డాహుతివోలె హుతంబు లయ్యె. 1645
- పీ. అంతట దైత్యసైన్యం బంతయును రేగి, ముపలంబులును బ్రాసములును గదలు
 పోశంబులును గుంటపాశంబులును నెర్ర, ములును మహీరుహంబులును గిరులు
 శుక్లంబులును నలుఁబుష్పంబులు ముద్గర, ముల్లం శత్రుములు దండములును కిలు
 గొకోని పరిసింహాఘూర్ణంబుపై వ్రేలు, నవి యెల్ల యనుక లై భువి బుద్ధియె

- గీ. నపుడు దానవభటులు మంత్రానరుద్ధ, సర్పములు కోలే నేమియుఁ జలుపలేక
శిరము లూచుచు లో నార్తి చెందు చుండఁ దత్పరాజయమును జూచి దై త్యవిభుఁడు.
- గీ. అనిలచోదిత మైనమాయానలమును, స్పృష్టి యొనరించి యానారసింహమూర్తి
పైని విడువంగ నార్చెఁ దత్పాతకమును, వజ్ర ప్రేరేచి నిజమేధువాహనముల. 1647
- క. అంతటఁ దనదై త్యుల క, త్యంతబలు బాదవ దానవాధిపుఁడు జగం
బంతయును నానరించెడి, సుతమునము గలుగఁ జేసె స్వమహామాయక. 1648
- సీ. ఆయుధకారంబులను నిశాచర, యోధు లెల్లరు శక్తియుక్తు లగుచు
నాయోధనోత్సాహ మావిర్భవించగ, మృగము నిప్పుడె సంహరింతు మనుచు
గజగరనంబులు గావించుచును బూని, సకలాయుధములను శక్తులట్లు
చెలరేగి యానారసింహునిపైఁ బడి, మడిసి రగ్నిని బడ్డమిడుత లనంగ
- గీ. సంతటను గ్రోధవహిల్చి యంతంత కధిక, మగుచు మండుచు నుండ దై త్యాధినేత
ప్రాయమాంత్రాఁడుఁ డో యనఁ బ్రజ్వరిలుచు, గనుల నిప్పులు రాల నల్లదలఁ జూచె.
- వ. అట్లు హిరణ్యకశిపుఁడు క్రుద్ధుం డయి విలోకించుటయు నావహప్రవహావివహాపరావ
హానంవహాోద్వహాపరివహాంబు లనున ప్తమారుతంబులు వీవం దొడంగె. దివాకరుండు
వై వర్ణ్యముం జెంది యశితధూమంబు విడువం దొడంగె. ఆకసంబునఁ గృష్ణకబంధంబు
కానంబడియె. ధూమసన్నిభం బగుసూర్యసప్తకం బుదయించె. శుక్రబృహస్పతులు
సోమునకు వామదక్షిణపార్శ్వంబులందు వర్తింపం దొడంగిరి. చంద్రుండు రాహుగ్ర
స్తుం డై రోహిణీవియోగంబు నొందె. ప్రజ్వలితోల్కాసమూహంబు హిమాంశుని
నావరించె. శక్రుండు శోణితంబు వర్తించె. గగనంబునుండి విద్యుద్రావంబు లగు
నుల్కానికరంబులు ధ్వనించుచుఁ బతించుట లయ్యె. అకాలంబున ద్రుమంబు లన్ని
యును ఫలపుష్పయుతంబు లయ్యె. లతలు ఫలయుతంబు లయ్యె. పుష్పంబునందుఁ
బుష్పంబును ఫలంబునందు ఫలంబునుం బుట్టె. పుష్పంబులు నిమిలనోన్మీలనహాసరోద
నజ్వలానహితంబు లై ధూమాకారముం బడసె. దేవతాప్రతిమలు భయంకరంబుగాఁ
గానంబడియె. గ్రామ్యపక్షిమృగంబు లారణ్యకపక్షిమృగసమేతంబు లై యేడ్వం
దొడంగె. నదులు కలుపొడకంబు లయ్యె. దిక్కులు రక్తరేణువ్యాప్తి జెంది యప్ర
కాశంబు లయ్యె. పూజార్హంబు లగువానస్పత్యంబులు పూజితంబులు కావయ్యె.
మహీరుహంబులు వాయువేగంబున నిహితంబు లై పడి ప్రణామంబులు గావించు
చుండె. సర్వభూతంబులకును ఛాయ లే దయ్యె. హిరణ్యకశిపునిభవనభాండాగారా
యభాగారంబులపైని మధువు నిబిబ్బం బయ్యె. ధాత్రి కంపించె. సర్పంబులు వక్త్రం
బులనుండి విషంబు గ్రక్కుచు నగ్నిలోన దూకం దొడంగె. వానుకీతకకర్కోటక
ధనుర్ముద్రాముఖకాలియమహాపద్మంబు లనున ప్తనాగంబులును శుద్ధాంగుండును
చేతుతాశ్విధ్వజుండును సహస్రశీరుండును సగుళేషుండును గంగాశోకినరయూ
యమునాకాశోన్మీలగోదావరీహితంబుగదాచర్మణ్యతీసింధునర్మదాశేత్రవతీగోమతీ

సరస్వతీతమనాప్రముఖములును శోణితాహస్తిప్రముఖములును ఉన్నవైనా ద్వీపములును మౌళివృక్షోద్రసుహృదులును దేహామూలకాకొనలసూర్యాష్టబాహ్లాకసూర్యాద్రాధీరభోజపాండ్యవంశకవంశకేరికన్దముఖదేవతలును ద్వీపవృక్షవృక్షమును గైలాసశిఖరాకారమును నగువైశతేయభవమును రతయోజనోద్రైతమును నుజయశైలమును సువర్ణమయద్రుమోపేతమును బగుమలయపర్వతమును బాహుమయమయశృంగశోభితమును నపురోగణనేత్రమును శుభ్రవస్త్రభాసమును ముషభపర్వతమును గుంజరపర్వతమును మహానేరయమును జాతకాకర్షణమును ఇతవత్పర్వతమును వారాహపర్వతమును షష్టసహస్రపర్వతమును గుమేళుపర్వతమును యక్షరాక్షసగంధర్వాదినిషేవితకంఠరమును శేషమయమును గుంజరుపర్వతమును గైలాసపర్వతమును ద్విశృంగపర్వతమును మందరపర్వతమును నుకీర్తిపర్వతమును భద్రక్షపర్వతమును బహుపర్వతమును సూర్యతోరయము దేవాభిషేకమును వాల్మీకియమును క్రాంతిపర్వతమును సప్తశైలమును మున్నగు పర్వతములును వైఖానసహ్రాపింబు మానసహ్రాపింబు మున్నగు సరస్వతులును సప్తసాగరములును సరకాసురనివాసస్థానం బగుప్రాజ్యోతిషపర్వతము మున్నగు పురములును గండివంబు లయ్యె. కపిలాదిమహారులును కేశరులును భాకరవాసులును రుద్రగణములును ఊభీతు లైరి.

1650

ఆ. అట్లు లుగ్రుండై నిశాటాభివతి యెనక, కేల: వాల్మీకిక్షతూల మొక్క-
కేల గదను బట్టి గిరగిరఁ ద్రిప్పుచు, నాచృసింహమూర్తిపైని నుజ్జికె.

1651

ఆ. అప్పు డొడిసి పట్టి యాదై త్యనాథుని, జెడర కండ నాచృసింహమూర్తి
దారుణంబు లై సతనగోళ్లచేతను, జీల్నివైచె రెండు చీలకలుగ.

1652

సీ. అంతట నేతెంచి యంబుజోద్భవుడగును, హరుడగును ఋషులును సోమిషులును
నరసింహమూర్తి కొనర్చి సాష్టాంగమం, దనములు నిలిచి తత్పార్శ్వములను
దండె భవత్రసాదమున లోకము లెల్ల, నిలిచె దైత్యులబాధ తొలగిపోయె
శిష్టరక్షణదుష్కీర్తణములు చేయ, నావిర్భవించినహరివి నీవు

గీ. నీప్రభావంబు తెలియంగ నేర రెంత, వారలును దేవ మే మెంతవార మింక
నిన్ను నుతియింప మా కెల్ల నీవ కాదె, యాపదుద్ధారకుడవు దేవాదిదేవ.

1653

ఆ. అని నుతించు చుండ నాకనముననుండి, కురిసె బుష్పవృష్టి విరిసె వసులు
నిర్మలంబు లయ్యె నీరధల్ నదులును, దెసలు వెలిగె నభము తేజరిల్లె.

1654

క. అంతటఁ బ్రసన్నుండై దైత్య, త్యాంతకుడు వరంబు లొసంగి యజముఖదివిష
తృంతతుల కెల్ల మెటనె, యంతర్ధానంబు నొందె నాశ్చర్యముగ.

1655

గీ. అని వచించుటయును భీష్ముఁ డాత్మలోన, విస్మయము నొంది మహనీయ విష్ణుమహిమ
నాలకించుట ధన్యుడ నై తిఁ జెప్పు, మంధకాసురదమనవృత్తాంత మింక.

1656

వ. అని ప్రార్థించుటయు బులన్ద్రుం డాచరి కీ ట్లనియె.

1657

—: అంధకాసురదమనవృత్తాంతకథనము :—

- సీ. అధిప యంధకఁ డనుననురుఁ డొక్కఁడు మున్ను, బహువత్సరములు తపంబు చేసి
పడసి వరంబులు పరమేష్ఠివలనను, సంచరించుచును స్వచ్ఛందముగను
జని రజతాచలంబున కొక్కదినమునఁ, బతియు క్త యైనపార్వతినిఁ జూచి
యాశ్చర్య మొంది యాయమరూపమునకు లోక, గదురంగ మోహ మాగౌరిపైని
- గీ. నప్పు డేమియుఁ జేయంగ నలవిగామి, దనపురంబున కేతెంచి తతఁణంబు
సచివ్రులను గూడి మంత్రంబు సలిపి యామె, నెనయుటయె యు క్త మని నిర్ణయించితుడకు.
- గీ. ఆమహాకార్యమునకు నభ్యంతరంబు, గలుగకుండంగ నాదితేయులను హరిని
హరుని సమయింప నెంచి సై న్యంబుతోడ, మొట్టమొదటను స్వర్గంబు ముట్టడించె.
- ఆ. అట్లు ముట్టడించి యమరాలయంబును, దేవతలను బాటిపోవఁ గొట్టి
వశము చేసికొనియె స్వర్గసామ్రాజ్యంబు, సంధకాసురుఁడు మదాంధుఁ డగుచు. 1660
- క. అంతట దేవత లెల్లరు, సంతాపముఁ జెందుచును వెనక హైమవతీ
కాంతునికడకుం జని నిజ, చింతాకారణము మనవి చేసిరి యంతక. 1661
- క. స్మరహరుఁ డంధకరాత్రిం, చరునిదురాశయము నెఱిగి సత్వర మతనిక
ఒదిమార్ప నెంచి నిజగణ, పరివారం బెల్లఁ దన్నుఁ బరివేష్టించె. 1662
- క. కరములు ముఖములు వెలయఁగఁ, బరిగణనాతీతముగను బ్రళయాగ్నివలెక
బురణించుచును గుళసలి, కరుడెంచెఁ బ్రచండ భైరవాకారముతోక. 1663
- క. చనుడెంచి యట్లు భైరవ, తనువును దాల్చి పినాకధరుఁ డంధకశా
సనమును గావించుట కై, కనుఁగొను చుండంగఁ దగినకాలము సంతక. 1664
- సీ. శంభుఁ డేతెంచినజాడ నెఱిగి వీ, రావేశమున వచ్చి యంధకుండు
తద్రుద్రగణమును దల్లడిల్లఁగఁ గొట్టి, శరపరంపర నేసె హరునిమీఁద
హరుఁడు తచ్చరముల నన్నింటిఁ దెగటార్చి, బాణవర్షము వానిపైనిఁ గురిసె
నంతట సంధకు డపగతచావుఁ డై, భగ్గుంబు గాఁ దనబలము లెల్ల
- గీ. నుఱికి భూతలమునకు నత్యుగ్రుఁ డగుచు, బరువునను వచ్చి శర్వనిపాణి మన్న
చాపమును లాగికొని దానుఁ జంద్రధరుని, గొట్టె నాదెబ్బచే నేలఁ గూలె శూలి.
- ఆ. అట్లు శూలి పతితఁ డగుటయు ధర్మపైని, వడకె ముఙ్గములు వానిపైను
దాఁటె వేల యొఱగె ధర్మధరంబులు, బెదరి నిలువఁబడిరి త్రిదశ లెల్ల. 1665
- ఆ. అంతలోనే రుద్రుఁ డహోభమును జెంది, లేచి యెఱ్ఱవడఁగ లోచనములు
క్రోధమహిమలఁ గొనికేలఁ బరశువు, పాఱఁజూచె వాల్మీకిప్రక్కలందు. 1667
- గీ. అప్పు డంధకఁ డాత్మమాయాశృతాంధ, తమనమగ్నుంబు గావించి ధరణి నెల్లఁ
జానెత్తుచుండ నొరులకుఁ దాను గుడ్డియఁ, దొడఁగె నాధాపవర్షంబు మృదువిమీఁద,
- క. అమమయంబున నరుఁ డై, భాషిల్లును నేడుదెంచి భాస్కరుఁ డమహా
ప్రహరకల్పిభ్రమించును, గ్రాసముఁ బెట్టించె భాష్కరునిమహాదేవ. 1669

- క. అంతట మాయాతిమిరం, ఒంతంబును బొంద నొకకాసురు యెదుటకొ
గుంతమును ఒట్టి నిలిచి ల, యంతకుండు పుం గానఁబడియె నందఁకుం యనిక. 1670
- నీ. అదై త్త్యుఁ డగవడినంతన పరశువు, చేతఁ గొట్టెను వాని నెత్తికిఁబెండు
పడినవెంటనె తనపైఁ గుకారము దాని, ఒట్టి వాఁ డీరుగల నెట్టె నెఱిఁచె
గని యది విస్మయంబున శూలి వానిదే, మాము తూట్లు వడఁ ద్రొక్కొలముగఁ బొడిచె
నాపోటునను గాఱ నన్రంబు పుట్టి రఁ, ధకు లనఁఖ్యముగఁ దద్రక్తిముగను
- గీ. నొకటి యొనరింప బోవంగ నొకటి యయ్యె, చేమి యిది యని నెవ్వ రెవ నెంచు చుండ
నంతలో యుద్ధ మొనరించునవని యెల్ల, సంధకాసురమయ మయ్యె నదృశముగ.
- వ. అది యంతయు లోకోపద్రవకరంబు గాఁ గనఁబట్టుటయు మహేశ్వరుండు తక్కువ
పానంబు గావించ మాహేశ్వరై బ్రాహ్మి శౌరె బాడబి శాశ్వి వాయవ్య శంఖుని
తైత్తిరి సౌరె శామ్య నేవమాతి కాముండ వారుని వాహి నారసింహి నైష్ఠని
విభావః శతానంద భగానంద సిద్ధి ల భగమాలిని ఒల యతిబల రక్త సురభి ముఖ
మండిత మాతృనంద సునంద విహాలి శకని రేవతి మహాపుష్పా నిఖిల్లకై యను
మాతృకలను సృజించి వార లెల్లరును దద్రక్తపానంబు గావించు చుండఁ బాశుప
తంబుచేఁ దదుదితాంధకాసురుల నెల్ల సుహరించి త్రొక్కొలంబుచే మాయావి యగు
నయ్యంధకాసురునిమేను విదళింపం దొడంగె. 1672
- గీ. అంత మాతృక లెల్లఁ దదంగగళిత, రక్త మంతయుఁ గడువారఁ ద్రావు చుండ
సంధకుండు రక్త శూన్యుఁ డై యవని వ్రాలి, యిశ రక్షింపుమని యొచ్చి యేడ్వఁబొడంగె
- క. శరణాగతరక్షకుం డగు, పరమేశ్వరుం డాతనిం గృహమతిని గణే
శ్వరపదమునఁ జేరిచి భృం, గిరిటి యనెడువేరు వెట్టెఁ గీర్తియ సురత్. 1674
- వ. అని చెప్పుటయు భీష్ముండు సంతసించి స్వామీ పుణ్యావహంబును నక్షయ స్వర్గఫల
ప్రదంబును బూర్వాచరితంబును సర్వవర్ణసాధ్యంబును లోకోద్ధారకంబును నగునుత్తమ
ధర్మంబు నెఱింగించి న న్ననగ్రహింపు మని ప్రార్థించుటయు నాతనికిఁ బులస్త్యుం
డి ట్లనియె. 1675

—: పంచాక్షర కథనము :—

- క. అడిగితివి మంచివిషయము, నడుగంగా నిల్లె మున్ను వ్యాసుని శిష్యుల్
నుడివె నతండు ప్రహరం, బెడదను గదురంగ వారి కీచందమునక. 1676
- క. పితృసంసేవనవిధియుం, బలసేవయు సర్వజనమత్వము నద్రో
మాతయును హరిభక్తియు నను, క్రతువుల కై దిటికీ సాటి గానము జగతిక. 1677
- వ. యథాక్రమంబుగ నొక్కొక్కదానిమాహాత్మ్యంబుఁ జెప్పెద నాకర్ణింపుండు. 1678
- క. తలిదండ్రుల శుశ్రూషను, జలుపుటచే గలుగుమహిమ సవనంబులచే
గలుగదు తీరాటనమున, గలుగదు కలుగదు మ తెట్టికర్మమువలనక. 1679

- క. తలదండ్రులె స్వర్గంబును, దలదండ్రులె పరమతపము ధర్మము లెల్ల
తలదండ్రులె వే యేరికి, దలదండ్రులె ముఖ్యదేవతలు తనయులకు. 1680
- క. తలదండ్రు లెవనిసేవల, వలన సుఖతులొ యతండు వారాణసిలో
పల ననుచినమును గంగా, జలమున మునిగినఫలంబు సంగ్రహించు. 1681
- ఆ. తెలిసికొనిన సర్వతీరరూపిణి తల్లి, తండ్రి సర్వదేవతామయుండు
వారిసేవ చేయువాడు కృతార్థుండు, గాక మఱియొకండు కాగలండు. 1682
- క. తలదండ్రులకు సమస్మృతి, సలిపెడునపు డెవనిశిరము జానువులు కరం
బులు నేల కంటు చుండునొ, బలుసులువుగ వాడు బ్రహ్మపదమున కంటు. 1683
- క. జననీజనకుల కెవ్వం, డొనరుచునొ ప్రదక్షిణంబు నుర్వీచక్రం
బున కెల్ల బ్రదక్షిణముం, బొనరించినయు త్రమో త్రముండు వాడె యగు. 1684
- క. తలదండ్రులవాదాబం, బులఘాళి ఊణంబు మేనఁ బూసికొనినవా
రలు పూసికొందు రప్పర, సలకుచకుంకుమరజంబు సతతము మేన. 1685
- క. తలదండ్రులచరణాబం, బులు గడిగి తదంప్రీతీర్థమును ద్రావెడివా
రలు కోటిజన్మసంభృత, కలుమంబులు రూపుమాపగలపుణ్యాత్ముల్. 1686
- గీ. చలువునొ యెమడు తల్లిదండ్రులకుఁ దృప్తి, బోషకత్వమువలన శుశ్రూషవలన
వాడె ధన్యుడు పరమపాపనుడు వాడె, యొక్కజన్మంబులో ముక్తి నొందు వాడె.
- క. జననీజనకుల నెవ్వం, డనఁగూడనిమాట లనునొ యతఁ డాప్రళయం
బును ఘోరనరకకూపం, బున నేడ్చుచు నుండుఁ బ్రాణములు పోవనికె. 1688
- క. జననీజనకులు భోజన, మొనరింపకమున్నె మెక్కు- చుండునొ యెవఁడా
తనయాధముఁ డాకల్పం, బును గుంభీపాకనరకమునఁ బడి యుండు. 1689
- క. బలహీను లకించను లం, ఘలు రోగులు వృద్ధు లగుచు దురపిలుతలదం
డ్రుల పిడనాడినదుష్టుని, గలకాలము నరకవహ్ని కాల్చుచు నుండు. 1690
- క. పితృపోషణముం జేయని, సుతుఁ డుద్భవ మొందు సంత్యజులకులమందు
విత యగుఁ బూదిం బోసిన, ఘృతముగతి వానిపూర్వకృతసుకృతంబుల్. 1691
- చ. అమరంగ భూప్రదక్షిణసహస్ర మొనర్చుచుగాక సర్వతీ
ర్థములను గ్రంథుఁగా కఖిలదై వముల భజియించుగాక యే
క్రమమున నైనఁ దత్ఫలము గల్గగనేరదు తల్లిదండ్రుల
సముచితసేవనంబున బ్రసన్నుల జేయనియట్టివానికి. 1692
- ప. మున్ను భాతీతలంబున సరోత్తముం డనుతపస్సంపన్నుం డగునొకప్రాహ్మణుండు
వృద్ధు లగుమాతాపితలం బరిత్యజించి తీర్థయాత్ర గావింప దేశాంతరంబునకుం జని
తత్పుణ్యతీర్థంబులం గ్రంథుఁడు బ్రతిదినంబును దనయాద్రాచీలంబు లాశనంబున నిలిచి
యెండుచుండుటకుఁ దా నాశ్చర్యముం జెంది తపఃప్రభావంబున నన్నుఁ బోలంగలవాఁ
డొకంబున నెవ్వండును లేఁ డని విజ్ఞప్తంబునమయంబున నువ్వరంబునం బోవుచు

నొక్కజకం బాలేముఖంబున కెట్ట నెచ్చె. అంత వారెను కోధానబాద్వల్య
మానలోచనుడై తనాకినంబుల క్షస్త్రి తెలిసి బంబులు బాద నాటించు తరణంబు
భస్మీభూతం బై భూమివయిం గడియె. అది మొదలు వారెస్సానాక్షాదోహంబు
లంతెత్తుంబుల నిలుచుటయు శుష్కిభూతంబు లగుండును నడికె. 1693

క. అపేషమస్థితి కాశోదం, భావమున విచార మెఱుగన ఒకానిధియుల కే
త్రోవయ్య గగనామిని, కావవరం జగదు పెన్నెనిరుకముండుకొ. 1694

ఆ. అగ్రనంశజన్మ యతీకీప్రుము మూని, దశేనోపు మునిగమశీనుకరం
నరిగి నీవు పరినిష్ఠాస్థిము తెల్లం, తెలిసికొనుము నీవు నిలుగు శుభము. 1695

క. అనునంతెత్తుభాషగా, మును రెడె స్వైరపు నీవు ను మూ విశేవా
బునకుం బని పిచ్చకేచున, కొనెండును నుండువాడె గలపిచ్చెడకొ. 1696

ఆ. అట్లు కాంచి కీపుల పెంపుల కేను, కొడె నున్నవాని ప్రోదోహరుడ
రమ్ము నాకె హిరకర మ్మనంధిర్యంబు, తెలుగవలయు నీవు తేటబడెకొ. 1697

క. అనుటయు నాతడం పిచ్చినే, నను జేయుచు చుట రాగ వలపడకొయి
ట్లనియెను భూసుర యుండుము, చురుడెంచెడివాడె కేను క్షమ యుడిగవోకొ. 1698

క. నావుడు సరో త్తముండు కో, వావిప్పు జగదు చ్చి లనియెను ధాత్రీ
దేవుడు పిలిచివెంటనె, రావై తివి శ్వేతక కావరం బేటికొ. 1699

వ. అనిటయు నమ్మాకుండు సవినయంబు గా నరుడెంచి. 1700

క. కోపింపఁ బోవకుము నీ, కోపము బకమందుగాకి కోనసాగునొకొ
రేపులు మాపులు పితృనే, వావరవకవృత్తు లై కవారలమింజకొ. 1701

క. అంబరమున నీస్సానప, టంబులు నిలుచుటయు నెండుటయు నుడిగింపమా
లంబున నాకడ కీవు జ, వంబున వచ్చితివి గగనవాని తెలుగకొ. 1702

గీ. కాని యిది యుక్తకాలంబు గాదు నాకు, మాటలాడుచు నీతోడ మనలుటకును
దల్లిదండ్రులు భుజించుతరుణ మయ్యె, గాన నీవు పతివ్రతకడకు బొమ్ము. 1703

క. అనవుడు నాతనిమాటలు, విని విప్రుం డాత్మగాధ వినుచుటచేరికొ
మనమున విస్మయ మొందుచు, గను చుండెగ వాని వాడు గ్రక్కునఁ జనియెకొ. 1704

చ. చనుటయు వాడు వెంటనె ద్విజన్ముఁ డొకం డరుడెంచి తన్నికే
తనముననుండి భూసురవతంసమ చూపెద సాధ్వీమందిరం
బును జనుడెమ్ము శ్రీఘ్రముగఁ బోదము నాగ సరో త్తముండు వా
నిని గని సంశయం బెద జనింపగ ని ట్లడిగెకొ మృదూక్తులకొ. 1705

ఆ. స్వామి నీమూఖంబుజంబున శోభిల్లు, బ్రహ్మవర్చసమున బ్రాహ్మణుడ
వనుచుఁ దోచె నంత్యజనియింట నీ వేల, యుంటి వయ్య చెప్ప మున్న తెలుగు. 1706

చ. అనవుడు నాతఁ డి ట్లనియె నగ్రకులోద్భవ రమ్ము ముందు నీ
మనము కలంత చెందినక్రమంబునఁ గన్పడు చుండె సాధ్వీద

ర్శన మొనరించెన్ గలుగు శాంతి నడంపడి నావిశేషమున్

గనుగొనవచ్చు నిచ్చటనె కాలముఁ బుచ్చుగొరాదు రిత్తగ్గన్.

క. అనవుడు నాతనిపెంటనె, చనుచు నరొత్తముడు దేవ సాధ్యచరిత్రం
బును వినిపించుము నాకున్, విన వేడుక గల్గె నాంగ ద్విజుఁ డిట్లనియెన్. 1708

క. పనితలలోనఁ బతివ్రత, యు నదులలో జహ్నుపుత్రయును మనుజులలో
జనపతియును ద్రిదశులలో, వనహితుండును వరివస్తువులు సుమీ. 1709

గీ. భక్తిచే శ్రీపతినిబోలె భయముచేత, శ్రీపతినిబోలె బ్రేమచే నుతునిబోలె
భర్త ననికంబుఁ గొలిచెడిభాగ్యవతియె, సాధ్య యని గుర్తెఱుంగుము స్వాంతమందు.

గీ. నేవ చేసెడివేళ దానియును సురత, సౌఖ్యమును దెల్పునపుడు వేశ్యయు విపత్తు
పుట్టుతఱి మంత్రయును భక్తి పెట్టునపుడు, జననియును నయి వర్తించు సాధ్య పతికి.

క. మనమున వాక్కునఁ గాయం, బున భర్తకు మాటు చేయబోవదు పతిభో
జన మొనరించినపిమ్మటఁ, దిను నాతనిపాత్రమునఁ బతివ్రత యెపుడున్. 1712

క. మానము నవమానమును స, మానంబుగఁ జూచుకొనుచు మాత్సర్యము లో
నూనక యెవ్వరియెడలను, దాను బ్రవర్తించు నతి ముదంబున సతమున్. 1713

గీ. అన్యపురుషుని దండ్రీగా ననుజునిగఁ, దనయునిగఁ జూచు చుండు సంతతము సాధ్య
పతిపితృకులదవ్యయంబును భద్రముగను, నుభయలోకంబులందును నోము నామె.

గీ. మరణ మొందినఁ బట్టదు మరల సాధ్య, పుట్టునెడలను నేకతంబునను నైన
నామహాభాగ కగు సార్వభౌముఁ డేని, యోగవిభ్రష్టుఁ డేని యీయుర్వి భర్త.

గీ. భర్తతోడను గూడియె పడయంగలుగు, స్వర్గమునుగాని లేక మోక్షమునుగాని
మగనిపాదాంబుజములందుఁ దగులుకొనిన, చిత్తభృంగంబుగలిగినచిగురుబోడి.

క. అని చెప్పుచు శీఘ్రంబుగఁ, జనుడెంచి నరొత్తమునకు సాధ్యకేహం
బును జూపి యదృశ్యత్వం, బును జెందె హింసలలోన భూసురుఁ డంతన్. 1717

వ. తనకడం గనంబడు చుండు బ్రాహ్మణుండు మాయ మగుటకు విస్మయంబు చెంది
యతండు చెప్పినవొప్పున నప్పతివ్రతయింటికిం జనుటయు నాశుభాదేవి పతియాజం
గైకొని యతిథినత్కారంబు చేయ ద్వారదేశంబున కరుదేర నంత నానరొత్తముఁ
దాయముం జూచి. 1718

క. సీమల ధర్మ మెఱుంగం, గా వచ్చితి నేను సాధ్య త్నాదేవుండన్
నావలసినవని ముందుగ, నీ వొనరించిన సవర్య నేఁ గైకొందున్. 1719

చ. అనుటయు నాపతివ్రత ద్విజాగ్రణి నాపతిమాన లేక యే
పనియునుగాని నే నొనరుచుగ స్వతంత్రను గాను భర్తయా
జను గొని వచ్చి నీకు గలసంశయముం బెడబాపుదాన నా
యోగమునాటిభేదు మిపు డూరక స్వర్గము చేయఁ బోకుమా. 1720

- క. అనుటయు నీయాతిధ్యముఁ గొనుటకు రాలేదు నేను కోమలి ప్రియ
జను నెఱవేర్చుగఁ బతియూ, జను గోరెడివిన్ను వలదె కెఱియించుకొన్. 1721
- క. అని రోషభీషణంబుగఁ, గనుటయు నానాస్వి నేను గాను ఒకింబు
జనుము తులాధారునికడ, కని లోనికి జనియె విప్రు డబ్బురకడగిన్. 1722
- క. అంతటను దన్నికాయ్యా, భృంతరముననుండి యొక్కయవనిసరుఁ డ
త్యంతరయంబున రాఁ దన, యంతికమున కతనిఁ జూచి యరఁ డిట్లనియెన్. 1723
- గీ. బ్రాహ్మణోత్తమ దేశాంతరంబునందుఁ, గలిగినట్టివిశేష మేకరసిఁ జెలిసి
కొనియె నీయమ చిత్రంబుగొలిపె నాకుఁ, డెలుపు మాకారణము నీకుఁ జెలిసె నేని.
- క. అనవుడుఁ బుణ్యవిశేషా, రణమున నుదయించు నిట్టికత్తలు నీ కే
మని చెప్పుదు నని బ్రాహ్మణుఁ, డచుడు నరోత్తముఁడు మరల నాతని కనియెన్.
- క. నారీమణి నన్నుఁ దుఱి, ధారునికడ కరుగు మనియె దవ్వృత్తాంతం
బారసితి వేని భూబృం, దారక వచియింపు మన నతం డిట్లనియెన్. 1726
- క. వినుము తులాధారుడు నాఁ, దనరు వణిగనుఁ డొకఁడు దా నమ్ముటయున్
- గొనుటయు ననువ్యాపారము, నొనరించుచు ధాత్రి నుండె నుత్తమరీతిన్. 1727
- క. తా నెంతసప్త మగునపు, డేనియు ననృతంబు లేక మేనియు నోటన్
రానీయఁడు మోసము నుం, తెన నొనర్పండు తూచునప్పుడు తులారీన్. 1728
- క. అని యాతనిచరితంబును, వినుచుచు నాబ్రాహ్మణుండు విన్నయ మొదలన్
దనవెంట నతనిఁ దోడ్కొని, చనియె దులాధారుఁ డుండుపదనంబునకున్. 1729
- వ. అట్లు తోడ్కొని చని యాబ్రాహ్మణుం డచ్చటన యంతర్ధానంబు నొందె.
- గీ. అంతట నరోత్తముండు క్రియావ్యక్తుఁ డైన, యావణిగ్నల్లభునిఁ జూచి యర్యవర్య
తెలిసికొనఁగను గోరి నీవలన నేను, ధర్మమును వచ్చినాఁడను ధరణిసరుఁ డ.
- వ. అని వచియించుటయుఁ దులాధారుం డాతని కిట్లనియె. 1732
- గీ. బ్రాహ్మణోత్తమ నీతోడఁ బలుక నిపుడు, లేక మేనియు విశ్రాంతి లేదు నాకు
నరుగు మద్రోహకునికడ కతఁడు నీదు, ఒకవధాదికధాకలాపములు డెలుపు. 1733
- క. అని పలికి తులాధారుండు, తనపను లొనరించుకొనఁగఁ దా నున్ముఖుఁ డ
య్యె నరోత్తముండు దావ, చ్చినపని నెఱవేఱునికీ జిత వహించెన్. 1734
- గీ. ద్విజుఁ డొకఁడు వచ్చి యపుడు తద్ద్రవహమునుండి
బ్రాహ్మణోత్తమ నావెంట రమ్ము మనము
పోద మద్రోహకునిగృహంబునకు ననుచు
నతనిఁ దోడ్కొని చను చుండ నాద్విజుండు. 1735
- డి. స్నానము లేదు సంధ్య యుచుజాడయె కానగరాదు దేవతా
ధ్యానము లేదు కూడితృప్తార్పణ మంతకుమున్నె నున్న నె

మృశికి శుద్ధి చేయి మే లగుపట్టమును, హృదయ గాన మే
దానము వీని కిట్లు మదుడంత మెలుంగునువాత్స్వ మేర్పడెక.

1736

ఆ. తెలిసిన నేనీ నీకు చెబుచును నీ నాకు, బాడమె నెడద గోరి- భూసురేంద్ర
యనుచుఁ జెప్పు పొడగె చచ్చిపో త్తమున కి, పుప్పది వెంట నున్న బ్రాహ్మణుడు.

క. సమభావమువలనను సత్యమువలనను సత్యము గెలిచె నఖిలజగంబున్
సమకూర్చె నతని కాన్ద, ర్శమునఁ ద్రికాలాంత్రు లెఱుఁగుమహిమము వింటే. 1738

క. అశ్రుముకంతును బాపం, బురు సర్వముకంతుల బుద్ధమును సమభావం
బునకంటె నూర్వలోకం, బురు వేతి రాకండు లేదు భూసురవర్యా. 1739

క. అర్చిత్త్రాదాసీనలు, సరిగను నుండుదుకొ యెవనిన్వాంతయునకు నా
పురుషునికంటెను నన్యుడు, తరియింపంజేయలేదు తనసౌములక.

క. సమభావునియొక్క ధైర్యము, శమము సలోభమును దమము సైర్య మనాల
స్వము సత్వమును సనాత్నము, ర్యము ముచ్చగుగుణము లెల్ల సధివసియించుక.

క. ఆకతమున నాతడు చర, లోకంబునయందు నాగలోకమునందుకొ
నాశంబునందుఁ గలుగు న, నేకవిశేషములు సతము నెఱుఁగుచు నుండొక. 1742

క. ఆపురుషునిదేహంబున, శ్రీహరి సతతంబు నభివసించుచు నుండున్
 లోపల వెలుపల నెల్లఁగెడి, దీపంబులునోలె నాత్మదీపులు మెరియన్. 1743

క. వానికి సమానుఁ డిటరుడు, గానఁగారాడు వాడే కనుల కెదురు గాఁ
గానఁబడు ధర్మదేవత, వానివలన ముజగములు వహియింపఁబడున్. 1744

గీ. అనుడు నా బ్రాహ్మణున కీటులనియె నతఁడు, సంశయము లేత నీదుభాషణమువలన
నింక నద్రోహాకునివృత్త మెఱుంగఁ జేయు, మనుటయును నాతనికి నీటు లనియె నతఁడు.

క. కలర డొక్క-రాజపుత్రుడు, డిలలోల మున్న వాని కెందునకు శచీ
లనయును గామునకు రతి, కలకంఠియుబోలె నొక్క-కామిని యుండెన్. 1746.

క. సుందరులై నగ్నితంబిను, లండఱలో సుందరాంగి యయి శోభిలుటన్
సుందరి యనుపే రిడి రా, యిందుముఖికి నామెయంద మేమని చెప్పన్. 1747

క. తన ప్రాణముకంటెను నా, వనజానన నాతఁ డెక్కువగఁ జూచుకొనఁ
గను దొడ్డగ నభిజనమో, హిని దొరకిన నటె కాదె యెవ్వని కె న్న. 1748

గీ. అట్లు లుండగ నొక్కనా డతడు దైవ, వాముచే వీడి సతి నర్థవత్సరంబు
వఱకు బరదోమున నుండవలసినట్టి, విధి తట్టించుటనుజేసి వెతను జెంది. 1749

ఉ. ఎక్కడ నుంతు నాకలికి నెప్పుని నే మని విశ్వసించు నా
 జ్ఞానోరహిమ్మనోయగము సంయమి కై నవిరాళిగొల్పు నా
 కళ్ళకు దిమ్మ కానుబడ దాయెను బోవక తప్పదాయె పం
 నా కళ్ళ మూలకా జనియ వచ్చు తొక్క రునానానమ్ము ద్విగోత్ర వాచికి.

1750

- క. లంతట నతఁ డద్రోహుని, చెంతకుఁ దనయింతిన్గోడఁ జేసె నొప్పును
 ఛింత యెఱిగించి నానతి, నుంతును సీగడను బ్రాహ్మణులై యుండును. 1751
- గీ. అతఁ డత్యంతవిస్మయోహేతుఁ డగుచు, నృపతులయ నీడఁ జేసి సీమలఁ జే
 యెట్టిబాంధవుఁడును గానియిట్టివాడ, నాకడను నీవతిని నుండు న్యాయ ముండు. 1752
- క. అనుటయు నారాజసుతుం, డనఘా నీవంటియోగ్యుఁ డెవ్వని నెవ్వఁ
 డును లేఁ డని విని వచ్చిన, నను విముఖుని జేసె పునఁ న్యాయమె సేయె. 1753
- వ. అని వదిలించుటయు నద్రోహుం డిట్లునియె. 1754
- క. ఈయూరు బహుళిషిద్ధ, ప్రాయము నీయతివ దివ్యభామిని ఘోర
 నాయకనందన యెవ్వఁడు, నీయవిదను గావఁ గలఁడో నీవే చెప్పఁచూ. 1755
- క. అని యద్రోహుం డాడుట, యను రాజసుతుండు సీవె యుచితిష్ఠఁడని వే
 మొనరించిన నొనరింపుము, వనితామణి నీవె యోమవలయు మహాత్మా. 1756
- క. అని సాష్టాంగంబుగ నా, తనిపాదంబులకు నెఱిగి తరుణీమణి నా
 తనివచనంబును దాటుకు, మని యాజాపించి యేగె నతనియనుమతి. 1757
- క. అంత నదిమొదలుకొని త, తాంతానందక్షణై కకార్యధురీణ
 స్వాతంత్ర్య డై యద్రోహుం, డెంతయు మెలకువను దినము వెడలువఁ వొడంగె. 1758
- గీ. పగలు తూణ మేని యామెను బాయకుండ, వేచికొనియుండు మఱి కాత్రవేళఁ దనదు
 నువిద నొకప్రక్క నాయితీ నొకప్రక్క, నుంచుకొని మధ్యమున నెయనించు నతఁడు. 1759
- సీ. అనితంబినిదేహ మంటినిప్పు డతఁడు, తనయక్కతను వంట నని తలంచు
 నాభామినికుచంబు లంటినిప్పు డతఁడు, తనతల్లిచను లంటె నని తలంచు
 నాచామపాదంబు లంటినిప్పు డతఁడు, తనపుత్రికా భృంబె నని తలంచు
 నాకొమ్మహస్తంబు లంటినిప్పు డతఁడు, తనస్వనకే లంటె నని తలంచు 1760
- గీ. దాన నతనికి స్వప్నముం దేని కలుగ, దాయె మోహంబు తత్కుండరాంగిపైని
 బట్టునంకల్పములజాడఁ బట్టి కాడె, యింద్రియములప్రవర్తనం బెంచి చూడ. 1761
- గీ. అట్లు నిష్కల్మషాత్ముం డై యాతఁ డుండ, నెవతెనో నుండరిని వీడు తివులుకొనియె
 ననుచు నూరెల్ల నట్లుడ్కినట్లు లుడికె, కలదె లోకంబునకు ముతాకలనచింత. 1762
- అ. అజనాపవాద మద్రోహభయం పైఁ య, జాల కుండియను నృపాలపుత్రుఁ
 డరుగ్గుడెంత ననినయవని వచ్చెడిదాడ, నెదరు చూచు చుండె నింతలోన. 1763
- అ. అటునెలలు గడచినంతనె మెట్లనె, వచ్చి రాజసుతుండు వానికడకు
 నూరిలోనివార్త లొకతీరుగా నుండ, నేమి చేయుటకును నెఱక లేక. 1764
- క. కనుగొని యద్రోహుఁడని, వినుచుంబుగ నిట్లు లవియో విప్రోత్తమ నా
 వనితామణి నీచెప్పిన, యన్యథావస్థితనె. లోకు లందఱు మెచ్చె. 1765
- క. అనన్యదు నద్రోహకుఁ డా, తన్మిత్రుఁ గనుగొని, తానెపుత్ర తానెసతి నో
 వినువాడఁ బ్రాణ మెత్తుకొ, బిడ్డ విజిత నీతియను గొని ప్రకాశింతుండ మునఁచె.

- క. అని యొనుండుని సృష్టా, లుని పుత్రున కిప్పగించి లోకము చూడం
గను నొకచితి వేరెచి యె, దనలంబును రగులుకొలిపి యొశ్చర్యము గన్. 1766
- క. భుగభంగ మనుమంటలతో, భగభగ మని మంచు చుండుపావకునకుం గేల్
మొగించి హుతాశన యిప్పుడె, ముగియింపుము నన్ను ద్రోహమును జేసినచోన్. 1768
- క. అని చిచ్చులోన నిర్భయ, మున దేవునిమ్మి దూకి మునుపటికంటె
ఘన మైచకాంతిలోడన్, గనబడియెన్ జూచుజనులకన్నలు చెదరన్. 1769
- ఉ. అప్పుడు పుష్పపక్షముల నంబరభాగమునుండి దేవతల్
గప్పిచి మాను లెల్ల గుమిగూడి నుతించిరి వహ్ని చల్లనై
ముప్పిచిగొన్నభక్తి మెయి మ్రోలను నిల్చె భబుండువోలె నే
జెప్పంగ జాల నాతనిపిచిత్రచరిత్రము బ్రాహ్మణోత్తమా. 1769
- ఉ. అట్లులు నిల్చి వహ్ని యపు డాతనిమ్రోలను గామజేత వై
పుట్టినవాడె వొక్కడవె భూమిపయిన్ విజితాత్మ సీవు గ
న్నట్టిసః జాలు పాపములు భస్మము లై పెడబ్రాయు ధాత్రి నీ
పుట్టుకచే గృతార్థులను బొందె నినుం గొనియాడ వేర్తునే. 1770
- క. కామజతు లదితిపితృజులు, కామజతులు నరులు క్రిములు కామజతుంబుల్
కామజతుంబులు మృగములు, కామజతులు గానివారు కలరే జగతిన్. 1771
- గీ. కామమున గ్రోధలోభముల్ గలుగు వాని, వలన మోహం బెనయు దానివలన మదము
దవులువడు దానిచేత మాత్సర్య మొదవు, గామ మన్నిటికిని మూలకారణంబు. 1772
- క. భవబంధమునకుం గారణ, మవునది కామంబుకంటె నన్యము గలదే
యెవ రట్టికామమునకున్, దవులువడనివారు సీవుదక్క- మహాత్మా. 1773
- క. నీకడ మాధవుఁ డుండుం, గాక నతంబును సహాఘోకలితులు నిన్నా
లోకించి పూతు లగుదురు, గాక యని యదృశ్యుఁ డయ్యె గను చుండంగన్. 1774
- క. అంతట విస్మయభరిత, స్వాంతం లగుచు దేవతలును జనుడెంచి మహా
సంతోషంబున నాతని, నెంతయు నుతియించి తిరిగి యేగిరి దివికిన్. 1775
- గీ. దేవతానుగ్రహంబున దివ్యచతు, వతని కుపలబ్ధ మయ్యె నయ్యవసరమున
దాన నతఁడొందెభువనవార్తలనుడెలియు, భాగ్యమునుదేవతలజూచుయోగ్యతయును. 1776
- గీ. అంత నద్రోహకునిమీఁద నఘము మోచి, నట్టిదుష్టులదేహంబులందుఁ గుష్
మాపహేల్లెను గావించినట్టికర్మ, మనుభవింపక తీలునె యజన కై న. 1777
- ఉ. అంతట రాజపుత్రుఁ డది యంతయుఁ జూచి మనంబులోన న
త్యంతము విస్మయం బొదవ నాతనికిం బ్రణమిల్లి నాకు నా
యంతితంబునం గలిగ నిట్టినిను గనుభాగ్య మేను ని
యంతంబుఁ దై త్యంతపుత్రుఁ డెదికి దావకధర్మనంబున్. 1778

- క. అనవుడు నద్రోహకుండా, బహువిధములను చరిత్రములను ప్రకటించి
బాసించి పరిచే దత్తుక, మును కుంజముల హస్తమును కుంజములకు. 1779
- క. అని యద్రోహకునిచరి, శ్రుత దేవులను నమ్మి ముంజు కత్తుకములను
బున దైనికముగ నాతడు, గుంజముల కుంజములను కుంజముల నాచి. 1780
- క. దేవా నీకడ కొకప్ర, స్త్రావము గావించి కేను భనువెంచితి నా
భావము నెఱింగి యుత్తర, మివలయు నటించు నిర్మల నే కృష్ణము. 1781
- క. అనుటయు నద్రోహకుండా, తనతో నెల్లయె ద్విజయములను యిచ్చు
కనుగొంటి బకము చచ్చుట, కను పెత్తము లెడ కుంజము గావించుము. 1782
- గీ. కాని నీకోరినట్టిసంగతులు తెలుప, నాకు వ్యవధాన మున్న దింకయును లేదు
చనుము పురుషోత్తమునికడ కిచ్చు: డిలించు, కష్టభక్తులకు చచ్చును వెనుచు కిచ్చు.
- క. అని యద్రోహకుండా గుంజ, యను నెండు యర్థబ్రాహ్మణోత్తము: కరివి
వెనువెంట బెట్టుకొని యా, యనఘునికడ కేగి చూపె నతని నరికి. 1784
- వ. అన్నురోత్తముండు సర్వలక్షణసంపూర్ణులను బ్రహ్మవత్సనదేవీవ్యమానందము
నారాయణధ్యానసహగిష్ఠమానసులను శుద్ధసత్త్విప్రశాసులను నగుచున్నరు
పోత్తముని నాలోకించి దుండప్రణామంబు గావించి దేవా గావించు కర్మము నెఱింగివు
మని ప్రార్థించుటయు సమ్యహానుభావులకు కరుణాతపింకానికానికానికాని ద్విజో
త్తమా పుండరీకాక్షుండు నీయెడం బ్రసన్నుండుయ్యె. సీవశ్చాత్మాపంజరం మామ
నంబు సంతసించె. నీకుం గల్యాణంబు చేకూరుగాక యుష్పరంబున నీచేలంబు యథా
పూర్వంబు గా నిలిచి యెండుగాక హృదయపద్మంబునంబులె నాగ్నిహంబున నిత్య
నివాసంబు గావించెడిపరమేశ్వరుని సందర్శించి కృతార్థుండ వగు మని బ్రాహ్మణ
సహితం డగునాతని వెంటబెట్టుకొని సదనాబులోని కరుగుటయు నాతనివెంట నుండు
బ్రాహ్మణుండు విష్ణురూపంబున బ్రత్యక్షం బయ్యె. 1785
- ఉ. అంతట నన్నురోత్తముండు హర్షపయోధిని ముని యిందెరా
కాంతునిపాదసంకజయుగంబునకు బ్రణమిల్లి తండ్రి నా
చెంతన యుండినానిను భజింప నెఱుంగకపోతి నన్ను మ
న్నింతువుగాక నాకు గతి నీవె జనార్దన భక్తపాలనా. 1786
- చ. అనవుడు వాని కిట్లనియె నంబుజనేత్రుండు వత్స నీ వొన
ర్చినదురితంబు సర్వము నశించెను సాధువులై నవారి ద
ర్శనమునఁజేసి దాననె పొనుగెను మామకదివ్యదర్శనం
బును గృతకృత్యభావమును బొందితి విడ బహుక్తు లేటికి. 1787
- నీ. పుణ్యతీర్థసన్నిధులు చేయునాతండు, పుణ్యగాథలునిన బూనునతండు
పుణ్యకథాబోధములు చేయునాతండు, పుణ్యదేశములకు బోవునతండు

- పుణ్యాత్ములగువారిఁ బాడగాంచునాతండు, పుణ్యకార్యములకుఁ బూనునతండు
పుణ్యపాపవిచారమును జేయునాతండు, పుణ్యస్వభావులఁ బ్రోచునతండు
- గీ. నన్ను స్మరియించునాతండు నానవర్య, నలుపు నాతండు నానామములు జపించు
నతండు నాకంటె వేఱుగా రరసి చూడ, నేనె వారలు వారలె నేను జూపె. 1788
- క. మూకుడుమొదలగువారి వి, లోకంచుటఁజేసి నీకు లోబడితిని నే
లే కన్న నన్ను జూచుట, చేకూరునె జన్మకతముచేతను నీకుఁ. 1789
- క. నాదర్శనంబు వివలము, గాదునుమీ కోరుకొనుము కావలసినచో
నే దై చ నిచ్చువాడను, గా దచకుండంగి నీకుఁ గడుముద మొదవఁ. 1790
- వ. అని కరుణించుటయు నోత్తముండు ముకుళితహస్తం దై. 1791
- క. దేవా నీవయి నామన, మేవేళిను నుండవలయు నిది యొక్కటె నా
భావమునఁ గలుగుకోరికి, నావుడు హరి హర్షవికచనయనుం డగుచుఁ 1792
- గీ. ఈపు కోరినవరమున కేను మిగుల, సంతసించినవాడ నీయంతరంగి
ముండటయకాక నామీద నుండఁగలవు, నేను వసియించుచోటనె నీవు గూడ. 1793
- గీ. కాని పితృసేవకుండవు కానిలోట, నీలు చేయుచు నున్నది నీతపంబు
సంతకంతకుఁ బితృమర్యహతుని నుద్ధ, రింపఁ జాలము విధి కపర్ది యును నేను. 1794
- క. కావున మాతాపితలను, సేవాధిక్యమునఁ దృప్తి జెందించి పయిఁ
నీవు తదనుగ్రహమును, బావనతం గాంచి రమ్మ మత్పదమునకుఁ. 1795
- క. అనవుడు దేవా నీయా, జ్ఞను బరిపాలించి నీదుసాన్నిధ్యముఁ గై
కొనియెడను నింతకంటెను, ఘన మగుకార్యంబు నాకుఁ గలదే యెందుఁ. 1796
- గీ. దేవ నామానసమును సందేహ మొకటి, కలఁచు చున్నది యది తీర్పవలయు నీవ
కొంగవృత్తాంత మెట్టిదో నింగినుండి, హితము నా కెఱిగించిన దెవరో చెపుమ.
- వ. అని యడుగుటయు నారాయణుం డిట్లనియె. 1798
- గీ. ఒకకతంబున నాభక్తుఁ డొకడు కొంగ, యయ్యె మును నాడు నీదృష్టిహతిని వాడె
స్వస్వరూపంబు వడసి హర్షమున నీకు, దివమునుండి హితంబు జోధించి చనియె. 1799
- క. అనుటయు నాతండు మోహం, బునఁ జేసినపాపకార్యమును బుణ్యము గా
నొనగూడె దై వవిసిత, మున కేది యసాధ్య మనుచు మురియుచు వదిలిో.
- క. స్వామి మణియొక్కచిన్నవ, మే మన మూకాదు లెవ్వ రేధి పారఠ
మామకకథ నెఱిగిరి త, ధామములర దున్న భూతిదళు లెవ్వారఠ. 1801
- గీ. అన తీయుము దానుడ నె ననాకు, శూలకొన నేని నాపై నకుగ్రహంబు
నావుడు విలోచనంబుల నర్పణ దోచు, శామకకాంతిఁ దెచ్చిరో త్తమును జూచి.
- గీ. మాతాపితల సేవచేత దృష్టులఁ జేసి, భూతుండు దేవతామూర్తియై
బలిసేయఁ మహావీరము గా నెఱవో కొని నతివల బుజ్జనం యయ్యె

సమభావమందు సర్వమునయుండును నెల, కొనియుండును ఘనరణ జెంజె

గల నేని ద్రోహంబు లిలవ వ్రోహంబు. భవద్రయమున బూజ్యు డయ్యె

గీ. సర్వకాలంబులందు నాన్మరణమునను, నలది పురుషార్థమున ముక్తయత్వ మొందె
దాన ధర్మైకవశ్యుడ నై చనేనె, ద్వీపంజ నై యుంటి వానిమనములందు. 1803

క. వా రెల్లరు నాభక్తులు, వారల కెటు నానావాక్యము లే నా
కారణమున నీవృత్తము, వారలకుం జెల్లినె శ్రవ్యవర్ణనకవా. 1804

చ. అనవుడు నాతఁ డిట్లనియె సంబుజనేత్రుని జూచి కేవల
మనమున నున్నయట్టియనుమానముఁ జెల్లుచు నెన్న జేయెన్
నసతిలిడద్రుండు మొగటఁ దా నపహేముడేర కేవలక
దనువక నై ని గురైఁగి నక బానరించెడి దేమి చెప్పఁచూ. 1805

— పు త్ర క ర్త వ్య వి ఠిక ధ న ము —

అ. అనుడు వాని కీట్టు లను హరి తలిదండ్రు, లుండి కేనే ప్రతిక దొక్కియేండు
గాని మాన మేని కడ కొక్కదిన మేని, వారిం దలిసి పయి వాడూ ముక్తి. 1806

గీ. అట్లు గాకుండఁ గన్న వా రంతరించి, కేని నడమను వారిక హితవు గోరి
యాచరించి వృహత్పర్ణ మాతృజాను, చెందు దలిన ద్రులను భజించినఫలంబు.

వ. మఱియుం గొన్నివిశేషంబులు చెప్పెద నాకర్ణింపుము. పితృత్వ పితృకామ ప్రాధాన్యము
చేయుట మహావిశేషంబు. గయయును బ్రయాగమును వారాణసియును గంగానగర
సంగమంబును సిద్ధకుండంబును ముచ్చగుచ్చాస్థలంబులందుఁ బితరుల నుద్దేశించి పిండ
ప్రదానంబుఁ గావించునతనికి ముక్తి కరతలమలకంబు. పితరుల పితృత్వార్థంబు
గలుగు. మఱియు భాగీరథియందుఁ బితరుల నుద్దేశించి తిలోదకంబు విడిచినవానికి
ముక్తిద్వారంబు తెఱవబడియుండు. పిండప్రదానంబునం గలుగుఫలంబు వచింప
శక్యంబు గాదు. అమావాస్యయందును సూర్యచంద్రగ్రహణంబులందును బాహ్య
ప్రాధాన్యముచేయువాడు సుగతిం జెందు. పర్వప్రాధాన్యము చేయువాడు సర్వబంధ
విముక్తుం డగు. నిత్యప్రాధాన్య బహియలోకప్రదంబు. కామ్యప్రాధాన్య సర్వకామ
ప్రదంబు. సూర్యుండు కన్యారాశిగతుం డైనను గా కన్నను గావింపబడుమహాలయ
పక్షప్రాధాన్య సద్గతిదాయకంబు. సూర్యుండు కన్యగతుం డగునప్పటిపదియాలు
దినంబులు మహాయాగసదృశంబులు. అట్టినుదినంబులు పితృప్రాధాన్యంబులు. సవిత
వృశ్చికరాశిం బ్రవేశించువఱకును పితరులు ప్రాధాన్య నవేషించి యుండి కర్త
ప్రాధాన్యము చేయనియెడల నిరాశు లై ఘోరశాపం బొసంగి పోవుదురు. పితృశాపంబు
వంశోచ్ఛేదకరంబు. పితృవరంబునంజేసి యాయురై శ్వర్యపుత్రముత్ర కళత్రాదివర్ష
సంపదలును దామరతంబు గా సంఘటిల్లు. వివాహప్రసయజ్ఞాదికర్మములందు ముందు
వృద్ధిప్రాధాన్య గావించుట యుత్తరోత్తరశుభపరంపరావృత్తి గారణంబు. పితృత్వ

యంబు విహితేళలవ్రజంబు. సూర్యచంద్రులు రాహుగ్రస్తు లగునప్పుడు కావించెడి దానంబు లన్నియును భూదానతుల్యంబులు. బ్రహ్మణు లెల్లరును వ్యాససమానులు. సలిలు ఒంతయును భాగీరథీతోయకల్పంబు. సూర్యచంద్రగ్రహణకాలంబునం జేయు సన్నిహితులను లక్షణేనదానఫలంబును సర్వతీర్థస్నానఫలంబును సిద్ధించు. భానువాస రంబునం గలుగుసూర్యగ్రహణంబును సోమవాసరంబునం గలుగు చంద్రగ్రహణంబును జూడామణి యనుపేరం బరగు. చూడామణి ప్రాప్తించుకాలంబునం బితరుల నుద్దేశించి చేయుస్నానదానపిండప్రదానలతర్పణంబులు కర్తకును బితరులకును ననంతఫలప్రదంబు లై సత్యలోకనివాసముు జేకూర్చు. 1808

క. ఆనుటయును సతతంబు ముద మొం, దినవాఁ డయి దేవ చరమదినములలోను దనయుండు తలిదండ్రులకుం, బొసఁగింపం దగినకృత్యమును దెలుపంగదే. 1809

ప. అని వేడుటయు జనార్దనుండు వత్సా పూర్వవయస్సునఁ బాలనంబునంజేసి తండ్రి పుత్రుం డనం బరగు. ఉత్తరవయస్సునఁ దండ్రి పాలనీయుండును బూజనీయుండును నగుం గావున సుతుండును జనకుండఁను నగు. దానంజేసి తనయుం డుత్తరవయస్సున జనకునిఁ బుత్రున్నేహంబునం జూనుచు దేవునివలె బూజింపవలయు. ఆర్తు లగుజననీ జనకుల కార్జునివారణంబు గావించుతనయుండు దేవతాపూజ్యం దై యక్షియస్వర్గంబు ననుభవించు. ఆసన్నమరణు లగుతలిదండ్రులకు యధావిధిని జేయం దగినకృత్యంబులు గావించినతనూజుండు దేవతాత్వంబు వడయు. అనశనంబుగాఁ దలితండ్రులకు దహన సంస్కారంబు గావించినసుతుం డశ్వమేధసహస్రంబును రాజసూయశతంబునం గావించినఫలంబు నొందు. భాగీరథీరంబున మృతుం డగువాడు మరల మాతృస్థస్థానంబు గావింపండు. వారాణసియందు మేను త్యజించినవాడు నాయందు లయంబు నొందు. బ్రహ్మపుత్రన ప్తకంబునందు బ్రాహ్మోత్తర-మణంబు గలిగినవాఁ డూర్ధ్వరేతస్కు-లగుమహాయోగులు చెందెడినదగ్గతిం జెందు. లోహితోత్తరతీరంబున మరణించినవాడు మత్సమానుం డగు. 1810

క. అగపడెడిబాంధవులవయఁ, దగులువడి మనంబు ముక్తిఁ వలఁపదు గానక స్వగృహంబున మరణించుట, తగదు భవాంభోధి దాటఁ దలఁచినవారల్. 1811

గీ. కాననంబున నేని దుర్గమున నేని, నిర్జనసలి నేని మ్రందినరుండు దుర్గతిని జెంది దుర్మృతిదోషమునను, నుద్భవించును గీటాదియోనులందు. 1812

క. మరణము నొందినదినమున, జరుగక యెవ్వనికీ దహనసంస్కారము త త్పరదినమున జరుగునొ యా, నరుఁ డొందును సరకయాతనాదుఃఖంబుక. 1813

గీ. తాకుదురొ వేణవమును దాడఁ దగని, వారు మ్లేచ్ఛులలోఁ బుట్టు వాడు కాన మృతులదేహంబులను దహింపవలయు, నిందు కేనియును బ్రమాద మెనయ కుండు.

గీ. మృతనామంబు లెవడు భావించుకొనుచు, నాత్మదేహంబు విడుచునొ యతఁడతేష పాతకస్మృతుఁ డయి బహుప్రీతితోడ, నుండు నాశల్పమును వేల్పు లుండుచోట.

- గీ. పితృశవంబును మోయుచు వీరితెని నెన్నె యనగల తెచ్చెను పెట్టెనొనరింపఁ జెన్నె
యశ్వమేధంబు లొనరించి చట్టిధలము, చెందు నిశ కంఠస్మృతిగలంబు చెప్పి కేల.
- క. చితియందుఁ జేర్చి యెవ్వఁడ, పితృశవమునకుఁ ముఖాన్వేషింపఁ జెప్పెనొ పిఠిన్
నతఁడు పితృశాపముక్తుఁడ, కరిసె కిశీనములు మొక కరిశీన్మోక్షున్.
- సీ. దహనశర్కంబుయధావిధిగాఁ జేసి, పలుపఁగావలె కష్టసాధయచుము
పదియవదిచము సంప్రాప్తించెరుతట, వదలంగవలె వాక్యైవమ్రములగు
ఁచి లొహిత మైనచేలంబు నై చంగ, వలయు నీటను చేసి మోక్షు చేసి
యొనరింపవలయు నేకోద్దిషనామకం, ఒగుశ్రాద్ధ సేకాదశాహమందు
- గీ. పాదుకలు పీఠములు వస్త్రసాత్రములును, ద్రవ్యములు శక్తికొలఁది చుట్టముచేయ
వలయు భోక్తకు దానిచే గలుగుఁ బ్రేర, కాయమున కూర్చున్న ముచుచేయున్ శక్తి.
- వ. మఱియు నూనమాసికతైషమీగోసమాక్మాపిగోనాద్వికాద్వాకమాపికంబు. లుయోజ
శశ్రాద్ధంబులు యధాశాస్త్రంబు గా నాచరింపవలయు. 1819
- గీ. శక్తికొలఁదిని పోడశశ్రాద్ధములును, జలుప కుంజనయెకలను జచ్చిచట్టి
వారికిఁ బిశాచహంపంబు వచ్చితీరు, గర్భవంజాలభావంబు కర్త కొడవు. 1820
- వ. మఱియును వత్సరంబు పూర్తి యగునంతవఱకును బ్రేరకం పుచ్చిసాసానివృత్తికొఱకుఁ
బ్రతిదినంబును సోదకుంభశ్రాద్ధంబు చేయవలయు. 1821
- గీ. వత్సరము పూర్ణ మగుడఁ బౌర్వణికిఁ, మున సమసీతరణమును నొనరుపంగ
వలయుఁ బ్రేతత్వ మద్దానఁ దొలగిదోయి, మృతు లయింపవారలకు చూర్ధ్వోతులుగిలుగు.
- గీ. తొడి కొకవత్సరంబును దల్లి కాటు, నూనములు భార్యకును మూడుమాసములును
భ్రాతకును బుత్రునకుఁ దదర్థంబుఁ బట్ట, వలయు నాశౌచమును నివ్రకులనరేణ్య. 1823
- గీ. తనువు దొఱగినవారిపాతకము తెల్ల, బాయటకుఁ జేయవలయును బ్రాహ్మణులకు
భూమిదానంబు గోదానమును సువర్ణ, దానమును మున్నెగా గలదానములును.
- గీ. మృతిని జెందినవారల కెంతవఱకు, నుండఁ బ్రేతత్వ మాశౌచ ముచు సంత
వఱకును సపిండు లై నట్టివారి కెల్ల, దానప్రేతలు గా నుండు దగదు మృతులు. 1825
- వ. మఱియును చిత్తువేతత్వమున్ వఱకును బుత్రుండు బ్రహ్మచర్యంబు నవలంబించి
నియమంబున బ్రవర్తింపవలయు. 1826
- గీ. శ్లాఘనీయంబు లగునవి శ్రాద్ధమందు, మూడు త్వరలేమియును మద మును ముతంబు
శ్రాద్ధమునఁ బూత మగుపదార్థములు మూడు, లెలు దాహిత్రకులవేసేలును జూపె.
- గీ. దానము సత్రిగ్రహంత్యపంథ్యలును మరల, భోజనంబును మైథునంబును నొనర్చు
దగదు శ్రాద్ధాహమందుఁ గర్తకును భోక్త, లై నవారలకును గూడ నగజన్మ. 1823
- క. వదలిను నగ్నిహోత్రము, వదలిను సూర్యసంబు వదలి నుధ్యోగ
వదలిను ధర్మ మెల్లను, వదల దగదు శ్రాద్ధ మెట్టివారికి నై నన్.

—: వసిష్ట సత్తా హృదయపుత్రవృత్తాంతకథనము .—

వ. దీనికీ దృష్టాంతము గా నొక్క-వృత్తాంతముం జెప్పెద నాకర్ణింపుము. మున్ను కొశకుం డనుబ్రాహ్మణునిపూత్రు లగుబ్రహ్మచారు లేడుగురు వసిష్ఠమహర్షికి శిష్యులుగా నుండి యొక్క-నాడు పితృశ్రాద్ధదినంబు ప్రాప్తిప గురువున కత్యంతప్రియ మగుహోమధే నువును విశేషము గావించి తన్మాంసంబున యథాశాస్త్రంబు గా బ్రాహ్మణులం దృష్టిపఱిచి పితృయజ్ఞము సమాప్తి నొందించి గురుభయంబున దానిదూడచు గొని వచ్చి వసిష్ఠునినాన్నిధ్యమున నుంచి. 1830

గీ. దేశీకోత్తమ విషిప్రదేశముడు, మేపు చుండంగ గోవును మేము దైవి కము గ నచ్చటి కొక్క- వ్యాఘ్రంబు వచ్చి, చవికొనిపోయె దాని వత్సమును విడిచి.

వ. అని సవినయంబుగా విన్నవించిరి. 1832

ఉ. అంతట నావసిష్ఠుడు నిజాంతరదృష్టిని జూచి సర్వవృ త్తాంతము గుర్తెఱింగి యపు డాద్విజనందనులకొ శసించె న త్యంతనికృష్టయోనిగతు లయ్యెడున ట్లది విన్నతోడనే స్వాంతములందు భీతి యెనయంగ వడంకుచు వార లందఱుకొ. 1833

వ. స్వామీ యకార్యసహస్రంబు లొనరించినయొ: బిత్తుకార్యంబు గావించి రేని తత్పితృయజ్ఞ ఫలంబున సర్వపాపంబులుం దొలంగి స్వర్గంబు నొందుదు రని మీవలన వినయిండుటంజేసి మేము విఫలప్రయత్నాంతరుల మై కట్టకడకు హోమధేనువును వధియించి తన్మాంసకవ్యంబున యథావిధిగ శ్రాద్ధంబు గావించి నీకుఁ గ్రోధంబు వచ్చు ననుభయంబుచే నసత్యముం జెప్పితిమి. తమించి మాకు శాపాంతంబు ననుగ్రహింపు మని ప్రార్థించుటయు వసిష్ఠుడు వారలొ జూచి. 1834

గీ. ఒనరుతురుగాక పితృకార్యమును నసత్య, మాడఁ జెల్లనె దానికి న్నర్త మైన శాప మొనఁగితిఁ గాని మీసలిపినట్టి, ధర్మమున రాకలేప్ప దుత్తమఫలంబు. 1835

ఆ. కాన మీరు మొదట పీఠయోనులయందు, బుట్టి పూర్వజన్మబోధమునను గడచి వాని నెల్ల గడకు నుత్తమజన్మ, మొంది దాన ముక్తి నొందఁ గలరు 1836

వ. అని యనుగ్రహించుటయు వారు గురుశాపంబు గడవరాని దగుటంజేసి మొదట దశార్ణదేశంబున వ్యాధయోనులందు జన్మించి పూర్వజ్ఞానభరితు లగుటంజేసి స్తన్యంబు త్రావక మరణించి మరలఁ గాలంబరగిరియందు మృగంబు లై పుట్టి పూర్వ రీతిన దేహంబులు విడిచి తిరిగి శరద్వీపంబునఁ జక్రవాకంబు లై జన్మించి యథా పూర్వంబు గా మేనులు వాని మరల మానసరస్సునందు రాజహంస లై ప్రభవించి పూర్వరీతిన ప్రాణంబు లుజ్జగింపం బోవునవనరంబున. 1837

ఆ. ధర్మశాసన వనోద్ధరణేంద్రుఁ డొక్కఁడు, జలక మాడుటకును దలఁపు గలిగి రాచుఁడు మొదలు భవంబులతోఁ గూడి, యాహోమమున కరుగుదెంచె. 1838

- క. అంతలు నాతనిపేదవం, బలయు: విలకించి మూ.మహ.నలు మోహం
క్రాంతము లై రదోగము, చింతించుచు విడిచిపెట్టె స్వీయశుభలకా. 1839
- క. మిగిలిననాలుగుహంసలు, నిగమాగమముల నెఱింగి నిస్సంహారం
బగుధామము నొందెద మని, వగచుచు నిజదేహములను వర్జించె కలకా. 1840
- ఆ. మొదటిమాండలహంస లుడయించె నాత్మనం, కల్పశకముచేత కన్నెఱుఁగు
ముగురుపుత్రు లగుచు ముష్కట వీరం, విధవిధానములను చేతు లెత్తి. 1841
- క. మిగిలిననాలుగుహంసలు, నిగమముం జై నచేదశివేంద్రకొ
ప్పగం బుట్టెను నల్వరునుతు, లుగను గురుకేంద్రమున నుభయంకరకా. 1842
- ఆ. వేదశాస్త్రుతత్వవిదు లయి వారలు, ముక్తి నొందునూర్ణమును ప్రహించి
పూర్వజన్మబోధమున జేసి నోదరు, లై నమువర్తిగిత్తల కార్చి నాచి. 1843
- సీ. విధివశంబున నుద్భవించి చేడంగురు జ, శార్ఙ్గదేశంబులో వ్యాధులుగను
నటుమీఁద మృగము లై ప్రాదుర్భవించిరి, కాలంబరం బనుకై లమందుఁ
బిమ్మటఁ జక్రవాకములు గాఁ బ్రభ, వించి యుండిరి శరదీయమందుఁ
దరువాత మానససరసీవరంబులో, నావిర్భవించిరి హంస లగుచుఁ
- గీ. బిడప బ్రాహ్మణులు గ నల్వ రుడయ మొంది, యధిసరించి కరుకేంద్రమును నేడు
పోవు చున్నారు పైపదంబునకు మీఁ, లధగపదమొక పడియుండి రక్కటకుట.
- చ. అని యొకకమ్మ వ్రాసి తమయాపున కొక్కని కిచ్చి రాచం
దనులకు దీని ని మ్మనుచుఁ దా మతనిం బనువంగి వాడు చ
య్యనఁ జని రాజపుత్రులకు నయ్యది యాయగ వారు బోధనం
జనితవివేకు లై సకలసంపదలకా విడనాడి వ్రేల్చిడికా. 1845
- గీ. వచ్చి ద్విజు లున్నచోటికి వారితోడఁ, గలిసి తత్త్వవిచారంబు నలిపి మూను
లగుచు వారలతోఁ గూడ నచిరకాల, మంద ముక్తిపదం బొంది లగ్నజన్మ. 1846
- గీ. శ్రాద్ధ మొనరించు చుండినసమయమందుఁ, గర్త యగుచును నెవ్వఁ డీధను వినునొ
యాతఁ డిడియెడునున్న పానాదు లెల్లఁ, బితరులకు నక్షయం బై నప్రీతి నొసగు.
- క. అనుటయుఁ బితృతిధిని నేరి, చనుఁ జేమి యొనర్చి ధర్మసంరక్షణముం
బొనరింపఁగలుగు నయ్యది, వినిపింపుము నా క టంచు విప్రుం డమగకా. 1848
- క. వనజాక్షుఁ డతని కి ట్లని, యెను దృణకాష్ఠముల నమ్మి యేనియుఁ గడ కే
పని చేసి యేనియును బితృ, దినమున శ్రాద్ధంబు చేసిటీలఁగ వలయుకా. 1849
- ఆ. ఆట్లు చేయుటకును నవకాశ మేమియు, సంభవింప దేని శక్తికొలది
ఘోస మాపునకును గ్రాసంబు గా నీయ, వలయు దాన శ్రాద్ధఫలము గలుగు. 1850

—: శ్రాద్ధ వ శ్లోక ర్త వ్యతాకతవము :—

స. మున్ను వై రాటదేశంబున దీను ధనుధర్మిద్రుండుకండు పితృశ్రాద్ధదినంబున శ్రాద్ధంబు

- చేయ శక్తిలేక యేడ్చి యేడ్చి కడ కొక్కబ్రాహ్మణోత్తమునికడ కరిగి స్వామి
యీనాడు పితృశ్రాద్ధదినంబు. నేను పరమదండ్రుండను నాచేత గవ్వయేనియును
లేదు. నే నిప్పు జేమి చేయవలయు. ధర్మమృతి లేనిమార్గంబు నా కుపదేశంపు మని
ప్రార్థించుటయు ధర్మవేత్త యగు యావిబ్రోత్తముండు వాని కి ట్లనియె. 1851
- ఆ. ఇప్పుడే కుతపకాల మిది దాటిపోకుండ, నెచట నేని ఘాస మింత తేచ్చి
యావునకు నొసంగు మాతృలోఁ బితృత్వప్తి, గలుగవలయు ననుచుఁ దలఁచికొనుచు,
క. అనుటయును దమకదేశం, బున నొకగోవునకు ఘాసమును నొసంగినదా
నను వాడు సర్వపాశము, లును దొలఁగఁగ నేగె దేవలోకంబునకన్. 1853
- ఆ. అట్లు జన్మించి బాల్యంబు కడచన,
కడకు నిలను బుట్టె గలవారియింటను, దాను జేసినిట్టిధర్మమునను. 1854
- వ. అట్లు జన్మించి బాల్యంబు కడచన, 1855
- ఉ. ఆతడు పూర్వజన్మమునయందలివాసన గల్గుటక బిత్తు
ప్రీతి నొసర్చుకార్యములు పెక్కులు చేసి యశేషపుణ్యవ
ద్వాతములోపలక మొదటివాఁ డని లోకమునందు గొప్పని
ఖ్యాతిని జెంది పొందె బురగాగమనచ్యుత మైనమార్గమున్.
- క. పితృయజ్ఞంబును బోలఁగ, నితరం బగుధర్మ మేదియేనియు లే దా
కతమున సుతుఁ డొసరుపదగుఁ, చిత్తరులకన్ శ్రాద్ధవిధులు ప్రియ మలరారన్.
- క. ఈధర్మము నాలించిన, బోధించిన నఖిలపాపములు సమయు మహా
వ్యాధులును దొలఁగు మోక్షము, సాధించుకొనంగఁ దగినశక్తియుఁ గలుగున్. 1858
- వ. అనుటయు నన్నురోత్తముండు దేవా పతివ్రతామాహాత్మ్యంబు నాకు సవిస్తరంబు గా
వినిపింపు మని ప్రార్థింప వనజాక్షుం డాతని కి ట్లనియె. 1859

—: వై వ్యా పా తి వ్ర త్య మా హా త్యక్త క త వ ము :—

- ఆ. మున్ను మధ్యదేశమున నొకనగరంబు, కలమ దానిలోనఁ గలదు సై వ్య
యనెడనొక్కవనిత యగ్రవర్ణోద్భవ, యామెచరిత మద్భుతావహంబు. 1860
- ఆ. అమలశీల యైనయామెకుఁ గాండికుఁ, డనఁగఁ గుప్తరోగి యైనభర్త
ప్రాప్త మయ్యెఁ గర్మపరిపాక మెతటి, వారి కేనిఁ గడవ వశము గాదు. 1861
- క. ఆకృషరోగి యగుపతి, నేకాలంబునను బ్రాణమెత్తుగఁ దా నా
లోకించుకొనుచుఁ దత్సే, వాకార్యమునందె యామె వర్తిలు చుండున్. 1862
- క. కడుగును మేనివ్రణంబులు, తుడుచును దనపైఁటచెఱఁగుతోడను గట్టుక
మడుగులు మృష్టాన్నంబును, గుడిపి తదుచ్చిష్ట మామె కుడుచున్ బిడపన్. 1863
- క. ఏమడ దెన్నుడును ద, తేవవావిధియందు నాసతిమికి తక్కున్
గామనిసర్వస్వము, భావంబున బతియె యనుచు భాషించుటచేన్. 1864

- ఆ. అట్లు కొంతకాల మరుగుంగ నొనాడెను, త్రోవ వేరువొక్కవోవెలందు
నతడు చూచి మృత్యువేషచిత్తుడై, వంటి చెందు చుండె న్నాతలమంద. 1865
- గీ. అంత నానాధ్వ యాలచెంతఁ జేసి, నాథ యిది యేమి వేరు విన్నవలయు
గలిగి భవదీయముఖలక్ష్మి గానఁజెను, గారఁబయి వెట్టింపఁ గాన నాథ. 1866
- క. కర్తవ్య మేని మఱియు న, కర్తవ్యం లేని చేయఁ దగినది కే
భర్తయభిమతము తీర్పుట, కర్తవ్యము నాధ్వ యెఁకఁగఁచుట. 1867
- వ. అనుటయు నాయమ కాతం డి ట్లయె. 1868
- గీ. అబల నాకోర్కి దీర్చ సాధ్యంబు గాదు, సే.మఁగాని మఱియును నాకోర్కాచి
తరమె కోయంగ నున్నతతరుఫలంబు, భూమిపయిండి చే హెత్తువామనునకు. 1869
- గీ. అనుటయును నామె యి ట్లను నతినిలోడ, నాథ వీరున్ జ యుచెడి నాకుఁ జేయఁ
గానికార్యంబు లేదు జగంబునందు, సుకయము వీడి చెప్పము సుస్వరంబు. 1870
- చ. అనుటయు నాతం డి ట్లనియె నంబుజలోచన నాకు నిష్పంజే
కనులకు గోచరించె భవకామిని యొక్కతె త్రోవ వేగుచుక
గనుగొనలేదు ము న్నెపుడుగాని విలాసిని నట్టిదాని నా
కనులకుఁ గట్టిపట్టు లది కన్నకు చున్నది మాట లేటికి. 1871
- క. కనుగొనినదిమొదలుగఁ గ్రొ, న్ననపెండివజీరునమ్ము నా నాఁటెను నా
కనకాంగి నాయెడందను, వనజాయతినేత్ర మనంగ వచ్చునె నాథ. 1872
- క. వానిదె జన్మము భామిని, వేనియురం బట్టిసీలవేకి శయన
స్థాన మగు నతఁడె ధన్యుడు, మానిని విను నెవడు దానిమణిశస్వనము. 1873
- క. దాని నొడఁగూర్పు మేవిధి, నై నను నా కుమిత తదధరామృతధార
బాసము చేసెడిభాగ్యము, కానంగ నగు నేమొ సీదుకాదుభాగ్యమునక. 1874
- క. నే నెంతవెట్టివాడనో, మానిని మతి పోయినట్లు మాటాడితి నీ
మే నేడ వలపు లొలికెడి, యాసీరజగంధి యేడ నవలోకింపక. 1875
- క. నిను నే నీకార్యమునకు, వినియోగించు టన వెట్టివేయవిధము లం
చనియెడుసామెతకు నిద, ర్చనముగఁ గానంగఁబడియె జలజాతముఖ. 1876
- క. అనుటయు నాయమ యాతని, గనుగొని యి ట్లనియె దై వకార్యం బిది దీ
నిని గావించుటకయి నను, బనిగొను టన నాదుపుణ్యఫలమె మహాత్మా. 1877
- క. ఏవిధి నై నను నే నిది, కావించెద వలదు చింత కానం తై నక
దేవ పతిహితముకంటె, గావింపం దగిషుములు కలవే నతికి. 1878
- చ. అని వచియించి ధై ర్యమును నాతనికిం గలిగించి పిమ్మట
మనమునఁ గార్యముం జలుపుమార్గము నారసి వేగుజామునక
జని యలవేశ్యయింటికి వెనక దలవాకిలి చిమ్మి మ్రుగ్గు లిం
పొనరంగఁ బెట్టి వచ్చె మఱియొక్కరు తన్ను నెఱుంగ కుండంగక. 1879

- గీ. ఆవిధంబున ముందునా శృంగుటయును, నాథనాంగన యిది యేమియద్భుతంబొ
కాంచనలె సంఘ కేయి వీక్షించి యుండ, నామె నునువోలె వేబోక నరుగుడెంచె.
- చ. కరుగొని యప్పు డాయమముఖంబును నాథనకాంత తల్లి నీ
వశువు నాస్థి వగ్రకులమందు జనించినదాన వేటి కీ
పని యొనరించు చుంటి విది భావ్యమె నీకు ధనంబు లేక వ
చ్చినయెడ నిచ్చి పుచ్చెదను జెప్పుము చేయకు మమ్మ యీషనుల్. 1881
- క. ఆయువును దేహసుఖమును, శ్రీయును గీర్తియును మాకుఁ జెడిపోవవొక్కో
నీయట్టిపతివ్రత యీ, చాయను మాయింటిపనులు సలుపుచు నున్నా. 1882
- గీ. సంతయింపక యిచ్చెద సాధ్య నీకు, నర్థమొ విభూషణంబులొ యంబరములొ
కాక మఱి యేని యెనను గైకొనంగ, దలంపు గల దేని చెప్పు మేతత ణంబు.
- గీ. అనుటయును సైవ్య యాయుతి కనియె నిట్లు, కలికినీ వన్నమాట యొక్కటియె చాలు
నదియె పదివేలు సంతసం బయ్యె గాని, ధనముపై నాన లేదు సుంతయును నాకు.
- క. నీవలన నంబుజేక్షణ, కావలయును నాకు నొక్క-కార్యము దానిక
నే వచియించెద నీ వది, కావించెద నంచు బాస గావించినవోక 1885
- గీ. అనుటయును వేశ్య యామెతో ననియె నిట్లు, తల్లి నామాట యెన్నఁడు బొల్లు గాదు
సంతయింపక చెప్పుము సలుపుదాన, బలిత మగుకార్య మేచి నీపాదమాన. 1886
- గీ. అనుటయును నాథనాంగన కావడంతి, కలవిధం బెల్ల నెఱిగించె గాంక్షతోడ
సంత నావేశ్య కుష్మరోగార్దు డైన, వాని గలయుట కొకకొంత లోన వగచి. 1887
- గీ. ఐనదానికి వగచి కార్యంబు లేమి, వంత తొలగించుకొని యాపడతి కిట్లు
లనియె గుణపతి రావించు మతని నిటకు, నర్థరాత్రముహూర్తమునందు నేడె. 1888
- చ. అనుటయు సైవ్య యెంతయును హరము నొందుచు నొక్కవేల్కిడిక
జని తనయింటికె మదనసాయకపీడితఁ డైననాధునిక
గని శుభవార్త తెల్పుటయుఁ గొండెకుఁ డత్తఱి గొండ నెక్కె గా
దనుకొనినట్టికార్య మయినంతనె యట్టుల కాదె యేరికె. 1889
- క. ఇది యిటు లుండఁగ నప్పరి, నొదమెను జౌర్యంబు ధనికుఁడొకనిగృహమునం
దది విని తత్పురపాలుఁడు, వెదకఁగఁ జోరులను భృత్యచిత్రతిం బనిచెక. 1890
- గీ. పనుచుటయు వార లొక్క-కాననముఁ జొచ్చి, యపట నొకవృక్షములంబునందుఁ జలన
మనునదియె లేక తీవ్రనమాధి నున్న, వాని మాండవ్యుఁ డనునొక్క-మహాని గాంచి.
- కా. వీడె చోరుఁడు గ్రుక్కు-మిక్కు రస కీమేంబుతో నిప్పు డు
న్నాఁ డీకాను జిక్కి-నాఁడు బడిగంటక బడకొ క్కే-గునే
నేడె వీనికి జాపు మూడినది వీనిం బట్టి కొంపోయినా
కే. దిన్నక బులుమునుమల్ మనుకు నన్నేమియ నిం కేటికె. 1892

- మ. అని యత్నాహము విడుదలగా సుదేవకొని సోద్యముగా వారి లా
లని ద్రాల్లం బిగి గట్టి స్పృహములవినాడక వైచికియే చేసె భా
పుచకోక జూప సరండు వాచివయః వికసిత మో నన్నునను
గనుచుల్ నడిపితిలో చరసి శూలద్రాతుని కేయుచుకా. 1973
- గీ. ఆమహాత్మ్యయం కీ నరమాధనిస్త, కెందె యుదహు వారియి కే
కృత్యమున గెల్లుబాధ యొక్కయి కేసి, తెలియ నాచూడము నన్ను నెదియుండె.
- క. అనంబోవడు వినంబోవడు, కనంబోవడు లోకే నునుగ నలవో నేనా
యననంతటిదీక్షనమా, ధివి దేహము మఱచి చుర్రయ్యెను నొకటా. 1975
- ఉ. అంతలు బ్రాహ్మ గ్రంథకుటయు నావతిదేవర భక్తియోగ్యమున
మితగఁ జేసి నాధునకు విం దొకరించి మనె బానని య
త్యుతకుతూహలంబున నిజాంసముచందు వహించి వారి నో
యింతిలికేరంబుచకు నేగుచు నుండంగ రాజవిధిలోకా. 1976
- గీ. శూలమున నున్నయూతాననునో సోకె, నామెవతికాలు చికిషి యగులఁజేసి
కంపినలవర్కమున దనసౌఖ్య చెడుట, నతడు కను విచ్చి చూచి ప్రోభాంధుఁ డగుచు.
- గీ. భస్మ మగుగాక మామకబ్రహ్మనిష్ఠ, కంఠాయంబుఁ లింపినిట్టిపాపి
ఖరకరుం డుదయి చెడికాలముండ, యెచు కలియించి యబుగొడి చనియె వెటకొ.
- గీ. అప్పు డాకొండికుండు స్వప్రాణభయము, చేరఁ గూలెన నేలపై కేష్ట దక్కి
యంత నాసైవ్య యా తనిచెంత నుండి, నేవ యొకరించి యొట్టులో నేడఁ దేచ్చి.
- అ. నేను సాధ్య నగుదు నేని దివాకరుఁ, డుదయ మొందకుండి నుండఁ గాక
యని వదించి మూఁపునను బెట్టికొని భర్త, నరిగి వేళ్ళయింటి కచట దించి. 1900
- అ. అతడు తృప్తిర నావేళ్ళతోఁ గూడి, శ్రాంతి నొందుటయును సమయ మెఱిగి
తదనుమతిని మరల దా నెత్తుకొని వాని, నాత్మసదనమునకు చరుగుచెంచె. 1901
- క. అది మొదలుగి మార్తండుం, డుదయించుట మానె సప్ర లుడిగిరి క్రితువుల్
త్రిదశులకు హవ్యకివ్యము, లొదవమి ముజగము లూఁగె నుజ్జూతలు గాక. 1902
- క. అప్పుడు దేవత లెల్లరు, ము ప్పొనగూడెను బ్రపంచముల కని విధికో
జెప్పికొన నతఁడు వారును, దప్పనిపని యగుట దిగిరి ధరణీపలికా. 1903
- అ. ఇలకు డిగి వార లెల్లరు స్వస్వరూ, పములతోడ సైవ్యభవమునకు
నరుగ వారి కామె యర్హ పూజ యొనర్చె, నంత నామె క్కీటు లనియె నజుడు.
- గీ. అంబుజానన నేను బద్మాసనుండ, నీతఁ డింద్రుండు సావరాజ్య మేలువాడు
వీర లమృతాంధనులు నిన్ను వేడికొనంగ, ధరణి కేతెంచినార మందఱముఁ గూడి.
- క. పుట్టినివారలలోపల, గిట్టనివాఁ డెవఁడు గలఁడు క్షీతిలోపల నీ
వట్టినియమున నింతటి, పట్టుం బట్టుంగఁ దగునె పాపశీలా. 1905

- గీ. జంతువులు చచ్చు చున్న వసంఖ్యముగను, బోవు చున్నారు మనుజులు దేవతలును
వాచినిధనంబు నీ కభివాంఛితంబె, వీనికొక కింత్రిప్రతిసను బూన నేల. 1907
- క. నారీమణి నామాటల, సారము పరికించి సకలజగములకును జే
కూరినసంతోభంబును, నారసి సూర్యోదయమున కనుమతియిమ్మా. 1908
- గీ. అనుటయును నామె వదన మాచరించి, యందటకు నిట్లు లనియె నయ్యజునితోడ
దేవ యందటతోడను దీటు సేయ, రాదు భర్తను సతి యైనరాజముఖికి. 1909
- గీ. వినుము వే తొక్కమాట నే విన్నవెందు, సతికి నధికుండు భర్త దేవతలకంటె
శ్రీధరునికంటె బాధ్యతప్రియనికంటె, గడకు సేకంటె నిది యెఱుంగనిదె మీరు. 1910
- క. కావున భర్తను మిత్రికి, గా విడుతునె దేవ శక్తి గలిగినవఱకు
బోవిమవక తీరియెడ, బోవును నే గూడ భర్త పోయెడికడకు. 1911
- గీ. మత్సరంబున గాని కామమున గాని, మోహమున గాని మఱి క్రోధమున గాని
పాలుపడ లేదు దేవ యీషణి నేను, గాన దీనను దోషంబు గలదె నాకు. 1912
- చ. అనుటయు ధాత యిట్లనియె నంబుజలోచన యట్లు లై నదో
ననుమతి యిమ్ము భాస్వదుదయంబున కిప్పుడె నీవు భస్మ మై
చనెడిభవత్పతిఁ గుసుమసాయకరూపముతోడ నందులో
ననె యుదయింప జేసెదను నావచన మ్మిది విశ్వసింపుమి. 1913
- క. రత్తికె వడి నీవును బతి, యుత వగుచు నశేషసుఖము లొంది యిహమునక
బతితోనె పిదప స్వర్గ, స్థితి గైకొని పూజ్య పగుదు త్రిదశులలోనక. 1914
- క. అని చెప్పుటయును బతియా, జ్ఞును గొని యాసై వ్య త్రిదశసముదాయం బె
ల్లను దహతహపడు చుండె, గను సూర్యోదయము గలుగుగా కని పలికెక. 1915
- క. అంతటఁ దెలతెలవాఱెను, సంతోషము గలిగె సకలజగములకును భా
స్వంతఁ డుదయించె సైవ్యా, కాంతుండు భస్మంబుప్రోవు గా నటఁ గూలెక. 1916
- క. భస్మ మయి కూలి యతఁ డా, భస్మంబుననుండి యపుడె ప్రభవించె మహా
విస్మయము గదుర శంబర, ఘస్మరరూపమున సైవ్య కనుగొను చుండెక. 1917
- క. అప్పుడు సుమనోహరం, బుష్పరముననుండి కురిసె నుత్సాహముతోఁ
జచ్చుటలు చఱచికొనుచును, నెప్పటిచోటులకు మరల నేగిరి యమరుల్. 1918
- క. అంతట సైవ్యాంగన తన, కాంతునితో నిలను గొంతకాలము సుఖ మ
త్యంతముగ ననుభవించి య, సంతరము గమించె దివికి నాతనితోడక. 1919
- క. కశథ నొరులకు వినిచిన, నాకర్ణించినను నఘము లన్నియు సూర్యా
లోకమున జీకటులువలె, జీకా కయి పోయి దివము చేతికి దొరకుక. 1920
- గీ. అనుటయును దేవ యేకతంబున ఘట్టల్లె, శూలశిఖ మహాతపశ్శాలి యైన
ధాన్వితూంధప్రభునకు సేమియవరమున, సంభవించెను గుప్త మానాభ్యవతికి. 1921

- వ. అని చోరత్తమునును సునయనగా నా నవగుటయు వానిచేపు: పరికింపబడియె.
- గీ. వినుము మాండవ్యముని చిన్నలెరుచుచును, బూర్తి మానమున కిలవరుగువాట్ట
లోన నొకకంటకము గ్రుచ్చి చాచి విడిచె, చంకుచే నొలడునక మరని కొడచె.
- గీ. కాని దీర్ఘ సమాధియోగమునజేసి, తెలియ పించి నార: పాలనకాడ
ననుభవించెను గావించినట్టియనుము, కట్టికునుపదె యెంతిఁబురుల కేని. 1924
- గీ. ఇంక నానాధ్వజగాధ యే మనంగ, చలించు ముని గుమ్మ యెడ బ్రాహ్మణుని: మఱ
దాన గుమ్మబు వ్రట్టె నాతనికి మేళు, గాని కివల మే లోయ: పరికింపము.
- గీ. తనకు గలిగినయేద్యు రాత్మజులలో, గారులకు నల్లులకు నల్లకలను మువ్వి
రను నతం డిచ్చె నుత్తమబ్రాహ్మణులకు, వాని కొకఁడె: నట్లే గాని వని: సాధ్య.
- గీ. అనతీమణితమున నెరికి కొడచె, మర్సిమాచల్య విడి: బెల్లమాలు లేల
పూర్వకర్మంబు లూరక పోవు మావె, చెడ్డకును చెడ్డ మంచి ముదికిని పలుకు.
- గీ. అనుటయును నానోరత్తము: పాత్యలోన, సంచనం బొంది మాధవ చలవయుఖల
చిత్తవృత్తులవిధమును జెప్ప మెఱుంగ, నిచ్చ దెలియించె చల విష్ణు ప్రియ లనియె.
- వ. నీ వడిగినప్రహ్లాదులకు సమాధానంబు గా నుమానాచరసంవాద మనునొకయవాఖ్యా
నముం జెప్పెద నాకర్ణింపుము. 1929

- క. మును నారదు: డొకసమయం, బును నైలానమున కిది భూధృత్యుని కి
ట్లనియె బ్రణమిల్లి తనమన, మును గలకొతుకము దిన్ని: పరికింపబడుకొ.
- గీ. తల్లి కాంతలచిత్తవృత్తులు లెఱుంగ, నాస్థిలో నొక్క:కొక్క: నా కింకరించె
నది నమ స్తంబు నెఱిగినయట్లినీవ, కీర్వ: దగుదు వ టంచు నేతెంచినాడ. 1931

—: కాంతావచిత్రవృత్తివిధ కథనము:—

- అ. అనుడు నామె యిట్లు లనియె జెప్పెద విను, తల్లి సుతులకడను దాడు నేల
పురుషులంద యుండు: బొలతులచిత్తంబు, అనవరతము సంతయంబు లేదు. 1982
- గీ. ప్రియు: డటంచునుగానియెరియ:డటంచు, గానియెక:డండ: బోవ:దు కామినులకు
గోవు లడవిని దృణముల గోరినట్లు, కోరుదురు పూరుషులు గ్రోత్రక్రోత్తవారి.
- అ. విత్తహీను: డైన విగుణు: డైనను మాన, హీను: డైన గురిహీను: డైన
గామ మనెడియంధకారంబునం జిక్కి యభిలషింతు కొరుని నబ్జముఖులు. 1984
- గీ. సర్వగుణయుక్తు: డైనను సత్కులప్ర, సూతు: డైనను మానసమేతు: డైన
దక్షిత గలట్టివా: డైన ధనికు: డైన, నభిలషింపరు కామిను లాత్మధవుని. 1985
- అ. కంటి కింపు గాంగ గానంగ:బడునెడ, భ్రాత యేని యాత్మజాతు: డేని
మనును చిటకు మనక మానదు కాంతల, కెంతవారి కైన నిది నిజంబు. 1986
- క. అనుకూల మైనకాలం, బును వీ లగునట్టిదేశమును మఱి యభ్య
ర్థన నేయుపురుషుడును లే, కునికి: బత్రివతలు గాంగ నుండురు పడఁతుల్. 1987

- క. లోనలసమానుడను పురుషుడను, వనిత యనంగను ఘృతంబుననుగది గానుక
వనితను బురుషుని నొకచో, నునుపంగా రాదు చూవె యచితజ్జలక్షి. 1938
- క. జనకుడు బాల్యంబున యా, మమన భర్తయును మఱియు వార్ధికిమగముక
దనయులు రక్షింతురు కా, నను స్వాతంత్ర్యంబు తగదు ననబోడులక్షి. 1939
- గీ. పాలనము చేయునాతండు భామినులను, స్వవశమం దుంచుకొనె దగు శాసనమును
మావటిఁ డంకుశంబున మదపుటేన్లు, గున్నల నధీనముగఁ జేసికొనెడినగిది. 1940
- క. ఏకరణి నరక్షిత మగు, పాతంబు శ్వేదాయనములపా లయి చెడునో
యాకరణిని స్వాతంత్ర్యము, గైకొనినపక్షంతి భ్రష్టగతికిం బోవుక. 1941
- ఆ. కాని సాధ్యులైనకాంతామణులు జ్ఞాన, మనెడియంకుశమున నంతరింగ
మనెడిమదగజంబు నదుపులో నుంతురు, తెలివితోడ నట్టితెఱఁ గెఱిగి. 1942
- గీ. అన్యభీజంబునను బుట్టినట్టివారు, వర్ణ సంకరు లగుదురు వారివలనఁ
గులమునకు నంతటికి నొడఁగూడు హాని, కాన విడనాడ నగును నుష్కామినులను. 1943
- క. దోషంబు నెఱిగి యుండియు, యోషలయెడ నెవఁ డుపేక్ష యొసరించునో నా
దోషి చెడి తాను మును దన, దోషంబునఁ బితరులకు నధోగతిఁ గూర్చుక. 1944
- క. ఒకఁడుష్టురాలు కులమును, బెకలించును నొక్కసాధ్యు పెం పొందించుక
నకలము నెఱింగికొని క, న్యకను గ్రహింపఁ దగు నుత్తమాస్వయజాతక. 1945
- గీ. కీర్తి యేనియు మఱి యపకీర్తి యేని, దుర్గతియు నేని మఱియును స్వర్గ మేని
యన్నిటికి మంచిచెడ్డల కెన్ని చూడ, భార్య యొక్కరితయ చూవె పట్టుఁగొమ్మ. 1946
- క. పురుషులు తరుణులయెడలక, జరియించెడివిధము మఱియు జలజాతముఖుల్
పురుషులయెడఁ జరియించెడి, తెరువును నొకకొంత నీకుఁ దెలిపెద వినుమా. 1947
- క. ఎవఁడు సతీమణి యగుతన, పువ్వుబోడిని దూటి విడిచి పుచ్చుకొ వాఁ డా
యువిదను జంపినపాపము, దాని యుభయలోకములకుఁ దప్పి నశించుక. 1948
- క. పరకాంత నపహరించిన, నరుఁ డొండెడినరకయతనలు వచియింపక
హరిహరవిరించిముఖునర, వరులును జాల రన నెంతవా రింక నన్యుల్. 1949
- ఆ. అట్లు చెప్పరానియమయాతనల నాతఁ, డబ్బములకోలంది ననుభవించి
కడకుఁ గీట మగుచుఁ బుడమిపై జనియించి, మానవత్వ మొందు మరల నొకటా. 1950
- క. పరపురుషునిలోఁ గూడిన, తరుణియు నాతండువోలె దరి లేనిమహా
నరకములఁ గూలి చిట్టచి, వరకుక జనియించు నిలను వాయసి యగుచుక. 1951
- క. వాయసి యయి యాకామిని, పూయములం దినుచు నుదరపోషణమున కై
చేయంగ రానిచేతలు, చేయుచుఁ దుద కెట్లా మానుషీత్వము నొందుక. 1952
- క. చండాలులు క్షేచ్ఛలు నగు, నండజయానలను గూడినట్టివిమలవం
శుండు షడెడియమభాధల, కుండఁగ భోవద్దు విరామ మొకత్తుటి యొకక. 1953

- ఆ. ధనముచేతి నై న దర్పింబుచే నై న, బలముచేతి నై నఁ బరశతులను
బరిభవించువాఁడు పరజన్మమునయందుఁ, దిరుగు శునక మగుచుఁ దెరువులుందు..
- సీ. రాజభార్యను నేని బ్రాహ్మణసతి నేని, తల్లి నేనియు గురుతరుణి నేని
పెదతల్లి నేనియుఁ బినతల్లి నేనియు, నత్త నేనియును మేనత్త నేని
మేనమామపడంతి నేని కోడలి నేని, యక్క- నేనియుఁ జెలియలిని నేని
భగినీతనూజునిపత్ని నేనియు నాత్మ, జాత నేనియు బ్రాతృజాయ నేని
- గీ. కన్నుగాననిమోహోధకారమునను, గవయునట్టిమహాపాపకర్మలకును
వారితోడను గూడునవ్వనితలకును, సరకములనుండి ముక్తి కావంగరాదు. 1955
- క. అని పార్వతి పలుకుటయును, విని నారదుఁ డరిగె గగనవీధికి ననుడుక
వనజాక్షునితోడను ని, ట్లనియె సరోత్తముఁడు విరచితాంజలి యగుచుక. 1956
- క. ఆవలికథ వదియింపుము, నీ వై నను నట్టిపాపనిచయంబునకుక
గావింపఁ దగిననిష్కృతు, లే వేనియుఁ గలిగి యుండె నేని మహాత్మా. 1957

—: అ గ మ్య గ మ న ప్రా య శ్చ త్ర క థ వ ము :—

- క. అనుటయును నాతనికి న, వ్వనజాక్షుం డి ట్టు లనియె వత్సా యాచే
సినిపాతకముల కున్నవి, వినుమీ నిష్కృతులు రెండు విశదపఱిచెదక. 1958
- గీ. అగ్నిత ప్తంబుగావించినట్టియినుప, బొమ్మను గవుంగిటను జేర్చి పోలియు టొకటి
యన్నియును వీడి జన్మ మున్నంతవఱకు, నెపుడుఁ గూడను ననుస్మరియిగా టొకటి.
- క. ఈనిష్కృతులందును నే, దేవి యొకటి చేసి శుద్ధి నెనయుట దక్కక
గానఁబడ దన్యమార్గము, పో నడుచుట కట్టిపాపముల మొద లంటక. 1960
- వ. మఱియు నొక్కవిశేషంబు చెప్పెద నాకర్ణింపుము. బ్రహ్మహత్యయును గురుభార్యా
గమనంబును సురాపానంబును సువర్ణాపహరణంబును నయ్యవి కావించువారితోడి
సంసర్గంబును ననుపంచమహాపాతకంబులును నసంఖ్యాకంబు లగునుపపాతకంబులును
నగ్నిస్పర్శంబునఁ దూలంబువోలె మన్నామస్మరణంబున భస్మీభూతంబు లగు. గృహ
స్థాశ్రమంబునంద యుండి నన్నుఁ బూజించుచు మన్నామస్మరణంబు గావించునాతండు
సర్వపాపవిముక్తుం డగు. భాగీరథీతీరంబున సూర్యగ్రహణకాలంబున బ్రాహ్మణోత్త
మునకుఁ గోటిధేనువులను దానంబు చేసినఫలంబు గోవిందనామకీర్తనంబునం గలుగు.
- క. నాకథలను బోధించిన, నాకర్ణించినను గలుగు నక్షయ మగునా
లోకము దారుణపాప, నీకానలశిఖిల దరికొనెడివారలకుక. 1962
- క. అనవుడు సరోత్తముఁడు నె, మృనమున సంతోష మొంది మాధవ విధవా
జనక ర్తవ్యవిధానం, బును దెలుపుము వినఁగ వేడక- పొడమెను నాకుక. 1963
- వ. అని వేడుటయు జనార్దనుం డాతని కి ట్లనియె. 1964

— విధవా కర్తవ్య విధి పథనము :—

- గీ. బ్రహ్మహత్యాదిఘోరపాపములు చేసి, నట్టిపతి నుద్ధరించు నాయతివ గొనుకొనె
యెవతె మేను దొంగినధవునితోడ, సహగమన మొనరించునొ సుతనమున. 1965
- క. పతితోడను సహగమనము, ధృతిమెయి నొనరించినట్టి శైలన దివమునగ
దతనునితో రతివోలెను, నతులితసౌఖ్యముల నొందు నాతనితోడకా. 1966
- క. పతి దూరదేశమందుకొ, మృతి నొందిన సతనిచిహ్న మే దేని పతి
వ్రత యగునాయమ గైకొని, చితిలోపల జొచ్చి దివికి జేరును వత్సా. 1967
- గీ. వినుము మఱియొక్క-విషయము విశదపఱుతు, సతికి సహగమనమునగుట బ్రతుకే మేలు
బ్రహ్మచర్యంబు నూని నాపైని మనము, నిలువఁ జాలుసమర్థత గలిగి నేని. 1968
- క. వనితలలోనకా గా దొక, వనితలలో ననంగ నేల వారిజగర్భుగ
డొనరిచినస్పృష్టిలో లే, దెన నేయం దగిన దేది యెనియు సతికికా. 1969
- క. పతి గతియించినఐమ్మట, నితరునితోఁ గూడుపాలఁతి యిహపరలోక
చ్యుతి గలిగి ఘోరనరక, స్థితి నొందుచు నెత్తు చుండుఁ బెడఱునములకా. 1970
- క. అనుటయు నాతఁడు శౌరిని, గనుఁగొని యిట్లనియె స్వామి కన్యాదానం
బునఁ గన్యావిక్రయమున, నొనగూడెడిఫలము లెట్టివో శేలుపఁగదే. 1971
- వ. అని ప్రార్థించుటయు నచ్యుతం దాతని కిట్లనియె. 1972

— కన్యా దాన కన్యా విక్రయ ఫల కథనము :—

- క. అనఘా కన్యాదానం, బును లక్షణయుక్తుఁడైనపురుషునకుం జే
సినవాఁడు చెందు భూతల, మును సంపూర్ణముగ ధార వోసినఫలముకా. 1973
- క. కులమును రూపును విద్యయు, బలమును శుభలక్షణమును బ్రాయము గుణముకా
గలిమియు బాంధవ్యంబును, గలవరులకు నీయవలయుఁ గన్యామణులకా. 1974
- క. కనకము గోవును భూమియు, ధనమును బరిధానములును ధాన్యంబును న
ల్లన కరణ మొనఁగుటన ని, చెప్పిన సుమి దాతలకు స్వర్గసీమకు నెక్కా. 1975
- గీ. ఇచ్చినదె పదివే లని యెంచి పుచ్చు, కొనెడివాఁడును నిచ్చి దానిని స్మరింప
నట్టిఁడును సూర్యగతి కేఁగునట్టివార, సముదితము లైనపాపకజ్జ్వాల లట్లు. 1976
- గీ. ఇచ్చి స్మరియించు వాఁడును నీయవలయు, ననుచు నిర్బంధమునఁ బుచ్చుకొనెడివాఁడు
నిరువురును దా మధోగతి కేఁగువార, త్రాళ్లు తెగిపోయినట్టిపాత్రములవగిది. 1977
- క. కావునఁ గన్యాదానము, గావించెడివాఁడు యాతకము వరునకుఁ దా
నీవలయుఁగాని కైకొనఁ, గావల దింతయును వరునికడ శుల్కంబుకా. 1978
- గీ. శుల్కము గ్రహించువాఁడును శుల్క మిచ్చు, నట్టివాఁడును నిరువురు నధమగతికిఁ
బోవుటయె కౌక ఘటిమఱి బుడమిలోన, బుట్టుచును గిట్టు చుందురు పురుగు లగుచు.

- క. వృద్ధునకు ససంతోషిక, గ్రుద్ధునకును దుష్టునకును గులహీనునకున్
బుద్ధిరహితునకు రుగ్గున, కుద్ధతునకుఁ గన్య నీయ నొప్పదు వత్సా. 1980
- గీ. ఒడమి కాసిందికన్య నయోగ్యుఁ డైన, యాతనికి విక్రయించెడునతఁడు ఘోర
సరికేయూతనలను జెంది మరల నిలను, జనన మొందును జండాలజాతియందు. 1981
- ఆ. ధనము నిచ్చి చేసికొనినట్టికన్యక, ధర్మపత్ని గాదు దాసి గాని
కన్నె నమ్మి పుచ్చుకొన్నద్రవ్యంబు ద్ర, వ్యంబు గాదు దుర్మలంబు గాని. 1982
- వ. అని చెప్పుటయు నరోత్తముం డమందానందముం జెంది దేవా తులాధారునిమహా
త్వంబు దయతోడ నెఱిగింపుము. 1983
- క. అని ప్రార్థించుటయును న, జనార్దనుం డిట్టు లనియె త్మోసుర సత్యం
బునకు సమం బగువస్తువు, కనరా దొకఁ డేని ముజగంబులలోనఁ. 1984
- గీ. ధర్మజుండు జయించి శాత్రువుల నెల్ల, నవనిఁ బాలించి రాజసూయంబు చేసి
భువనమునఁ గీర్తి నెలకొల్పి బొందితోడ, స్వర్గమం దుంట సత్యంబువలనఁ గాడె.
- క. బలి యనియెడుదై త్యుండు తన, నెలవున నను నిలుపుటయును నిరరభావం
బొలయంగ నింద్రుఁ డగుచున్, వెలయంబోవుటయు సత్యనిష్ఠన చూవే. 1986
- గీ. సపరివారంబు గా హరిశ్చంద్రనృపతి, బొందితో సత్యలోకంబునందు వెలసి
యుండుటకుఁ గారణము వే తొకండు గలదె, సత్యమునకంటె బ్రహ్మవంశప్రదీప.
- క. సిద్ధులు మహర్షులును గుణ, వృద్ధులు జ్ఞానులును మేటిపృథివీవతులున్
శుద్ధాత్ము లగుచు సంస్మృతి, బద్ధులు గా కుంట సత్యబద్ధతఁ గాడే. 1988
- సీ. సత్యంబుచే రవిచంద్రులు బద్ధులై, గమియించు చుండి రాకాశమందు
సత్యంబుచే బ్రభంజనుండు వీచుచు నుండె, సత్యంబుచే నిల్చె సాగరములు
సత్యంబుచే నగ్ని జ్వలియించు చుండెను, ఊమ చలింపక యుండె సత్యమునను
సత్యంబుచే మునుల్ చావు జయించిరి, యాదికూర్మంబు సత్యమున లొంగె
- గీ. నట్టిసత్యంబు దాను జేపట్టుకతన, నుంచుకొనియె దుఃఖాధారు షొకఁడె జగము
లన్నియును గూడఁ దనవశమందు వాని, మహిమ చెప్పఁ దరము గాదు మాకుఁ గూడ.
- క. తులఁ దూచునపుడు సాక్షి గ, నిలువంబడి తాను సత్యనిష్ఠకు లోపం
బొలయంగనీడు సుంతయు, నిలలో నాతనికి నాతఁడే సాటి సుమీ. 1990
- ఆ. సాక్షి యైనయపుడు సభలోన మాటాడు, నపుడు సత్యబద్ధుఁ డైనవాడు
పడయుఁ జూపె యెట్టిపాపదూరుల కేని, పడయరానియట్టిబ్రహ్మపదము. 1991
- గీ. అతఁడు క్రయవిక్రయంబు లహర్నిశమును, జలుపు చుండియు నొకనిమేషమున నేని
స్థలఁ మొదవంగనీయఁడు సత్యమునకు, దాను లోభంబునకు లొంగిపోనికతన. 1992

— అ శో భ మా హా ప్త్య క థ న ము —

- క. దీనికి దృష్టాంతంబు గ, నే నొకకథ సెప్పువాడ నీరధలోన
దాన నలోభమహాత్వము, గానంగావచ్చు గాంచెగలవారలకున్. 1993
- క. కలఁ డొకశూద్రుండు ధాత్రీ, తలమున నొకయూరఁ బరమదారిద్ర్యముచే
నొలసియును లోభ్యమునకుం, దలయొగ్గనివాడు ద్విజవతింసమ వింటి. 1994
- గీ. అర్థహీనుండు గావున నాయలోభి, చినిగిపోయినవసనంబులను ధరించి
యాయవారంబునకు నేగి ప్రాప్త మైన, దానఁ గడపకొనుచు నుండుఁ దనగృహంబు. 1995
- క. పరధన మన్నును నాతం, డరకంటను నైనఁ జూడఁ జాత్రస్థితికిన్
దురస్థిల్లఁడు రాసీయఁడు, పరితోషంబునకు భంగిపాటొకయపుడున్. 1996
- వ. అటు లుండ నొక్కనాడు నే నాతనిఁ బరీక్షింపం బూని ప్రతిదినంబును నాతండు
స్నానంబు చేసి విశ్రమించునదియును విజనంబును నగునొక్కనదీతీరంబునందు రెండు
మేలిపుట్టంబు లుంచి యొక్కచోటఁ బొంది యుంటి నంత. 1997
- ఆ. అతఁడు స్నానమునకు నరుడెంచి యచ్చోట, నున్నవస్త్రములను గన్నులారఁ
గాంచియును గ్రహింపఁ గడఁగక స్నానంబు, నలిపి చనియె నాత్మనదనమునకు. 1998
- వ. అంతట నల్పద్రవ్యం బని తలంచి యాతండు వస్త్రయుగ్మంబున కానపడ కుండె నని
యేను భావించి మఱునాడు హేమమయం బగునొక్కమేడిపండు తన్నదీతీరంబునం
బడవై చి యచ్చోటన యదృశ్యుండ నై యుంటి. 1999
- గీ. మరల మునునోలె స్నానార్థ మరుగుడెంచి, యాతఁ డచ్చోట నున్న యాహైమఫలముఁ
జూచి చిఱునవ్వు నవ్వుచుఁ జోద్యముగను, మనసులో నిల్లు మాటాడుకొనఁ దొడంగె. 2000
- క. ఈపండు మిగుల విస్మయ, మాపాదించుచు మనోహరాకారముతోఁ
జూపట్టు చున్నయది యిది, చేపట్టుటవలన హాని చేకుట కున్నె. 2001
- క. పోని మ్మిది చేపట్టితి, నేనియు రక్షించుకొనఁగ నే దక్షుండన్
గా నెట్టులొ రక్షించితి, నేనియు ఫల మించు కేని యెనయదు దీనన్. 2002
- గీ. దీనిలోఁ గలదోషంబు తెలియకుండ, లాభ మని గ్రహియింపఁ బాల్పడితి నేని
లాభమున లోభ ముదయించు లోభులైన, వారలకుఁ దప్ప డెందును రారవంబు. 2003
- సీ. లభియించె నని యీఫలంబు నింటికిఁ గొని, పోయినక్షణమంద పుట్టితీఱు
దారపుత్రాదు లండకు నున్మాదంబు, దాన వికారముల్ తగులు నాకు
వానిచే మతికి వై వశ్యంబు ఘటియిల్లు, దల కెక్కు మోహంబు దానివలన
నావహిల్లును నహంభావంబు దానిచే, దానిచేఁ గ్రోధ ముద్భవము నొండు 2004
- గీ. వీనిప్రాబల్యమునను గావించినట్టి, తపము సర్వంబు నశియించు దానివలనఁ
గల్గిషము పుట్టు దానిని గెలువ లేక, కడ కధోగతిపా లయి చెడుదు నేను. 2004

- క. కాన్పున నసర్థమునకుం, దావల మగునీధనంబు దగి దని దానిం
బోనిడిచి పోయె నాతఁడు, దా వచ్చినత్రోనఁ బట్టి తనగృహమునకున్. 2005
- ఉ. యెప్పుడు నే నొగిన్ తుషణకాకృతిఁ దాలిచి భూతహర్తలన్
దెప్పుచు వానియింటికడఁ జేరితిఁ జేరినన్నుఁ జూడఁగా
నప్పుర మెల్ల వచ్చుటయు నాతనిభార్యయుఁ జూడ వచ్చె నే
నప్పువుఁబోడికిన్ జరిగినట్టివిశేషము నెల్లఁ దెల్పితిన్. 2006
- క. లింతట నాయమ యాతని, చెంతకుఁ జని విషయ మెల్లఁ జెప్పిన చతఁ డ
త్యంతము విస్మయపడి నా, యంతికమున కేగుడెచె నతిశీఘ్రముగన్. 2007
- ఉ. సచ్చిన నానిఁ నూచి విడువం దగునే విధిదత్త మైనయా
లచ్చిని బూర్వనందితఫలంబుగ నీ కొనగూర్చె ధాత నీ
హచ్చెడివార లెవ్వ రింక నెల్లు కుటుంబము సాక నేర్తు వా
పిచ్చితలంపులన్ విడిచిపెట్టి గ్రహింపుము భాగ్యదేవతన్. 2008
- క. కనుఁగొందు యోగబలమునఁ, గనుఁగొనఁగా రానియట్టికథ లెల్లను నా
కని చెప్పినమాటలు గై, కొనుమా యాధనముఁ దెచ్చికొనుమా చనుమా. 2009
- క. నీకొఱకు వేచి యున్నది, పోకుండఁగ నచట నట్టిపుణ్యఫలంబున్
జేకొనుము సర్వసుఖముల, కాకర మగుదానియెడల నవమతి తగునే. 2010
- క. లని నేను వచించుటయును, గనుఁగొని యాత్మ్యాగి పలుకఁగాఁ దొడఁగె నిటుల్
ధనముపయి నాకుఁ గోరికి, జనియింపదు లేశ మేని సుయమివర్యా. 2011
- క. ఇలలో సంస్మృతి యనియెడి, వలలోనం జిక్కి ద్రవ్యవంతు లనెడుప
డులు గొట్టుకొనుచు నుండఁగఁ, జలియదె ధనగౌరవంబు తేటపడంగన్. 2012
- క. పక్షులు మృగములు శవముల, భక్షించెడిరీతి నెల్లప్రజలును ధనమున్
రక్షించుకొనెడివారిని, భక్షింపఁగఁ జూతు రీప్రపంచములోనన్. 2013
- క. చోరాగ్నిరాజభయమును, దారసుతజాతిబంధుతతిభయమును జే
కూరును బ్రతిక్షణంబును, ధారుణి నభయంబు గలదె ధనవంతులకున్. 2014
- క. ధనమే ప్రాణాపాయము, నొనరించును ధనమె గతుల నుచ్చేదించున్
ధనమె యఘంబులఁ గూరుచు, ధనమున మే లెవరి కేని ధరణిం గలదే. 2015
- క. అనవుడు నే నాత్మస్తునిఁ, గనుఁగొని యి ట్లంటి నెల్లగౌరవములకున్
ధనమె ప్రధానం బగుటను, ధనహీనుఁడు తృణముకంటెఁ దక్కువ నుమ్మి. 2016
- క. కలిమి గలవాఁడె రూపము, గలవాఁడు కులప్రశస్తి గలవాఁడును గౌ
శలము గలవాఁడు వై దుషి, గలవాఁడు గుణంబు లెల్లఁ గలవాఁడు సుమి. 2017
- క. మిత్రులు బంధువు లంబుజ, నేత్రులు పరిజనులు గలిగి నిత్యవిభూతిన్
ధాత్రీ మహేంద్రు లనుటకుఁ, బాత్రు లయినవరులు స్తోత్రపాత్రులు గారే. 2018

- క. సరిజనులు విడిచిపుత్తురు, సరిగనపడు భార్య నుకులు భాసి పరు చూడరు పరు లెవరును వేటొన, సరికము గలగే యుగచిసత్వమునెలకొనె. 2019
- సీ. క్రతువులు గావించి గితులు సంచాదిగచి, కొనుటకు ముఖ్యులు ధనమ చూవె దానంబు లొనరించి ధర్మంబు నార్జించు, కొనుటకు ముఖ్యులు ధనమ చూవె పితృయజ్ఞములు చేసి పితృబుణంబులు దీర్చి, కొనుటకు ముఖ్యులు ధనమ చూవె కూపాదులను నెలకొల్పి పుణ్యము గట్టు, కొనుటకు ముఖ్యులు ధనమ చూవె
- గీ. శత్రుజయమునకును రోగశమనమునకు, దీనులను శ్రోతులకుఁ బూర్ణతీర్థసేన చేయుటకు నాత్మసౌఖ్యంబు చెందుటకును, నన్నిటికిని ధనంబె ముఖ్యంబు చూవె.
- వ. అనుటయు నాత్మప్రారహితం డి ట్లనియె. 2021
- సీ. అక్రొధమే సుతీర్థావగాహము నాకు, వాంఛ లేమియె దృఢవ్రతము నాకు సంతోషమే మహైశ్వర్యలాభము నాకు, గృహయె నిశ్చల మైనజపము నాకు నాయవారమె శుద్ధ మగుజీవనము నాకు, ననహంకృతియె గొప్పయశము నాకు శాకభుక్తియె సుధాస్వాదభాగ్యము నాకు, నుపవాసమే ఘోరతపము నాకు
- గీ. పరులద్రవ్యంబు లోష్టకల్పంబు నాకు, నితరకాంతలు మాతృదేవతలు నాకు మత్సరము లేమి యెన లేనిమహిమ నాకు, దుద కిహింసయె సర్వసిద్ధులును నాకు.
- గీ. ఇదియె నాకు మహాయజ్ఞ మిట్టియజ్ఞ, మాచరించుట కతితుచ్చ మైనదియును నఖిలదోషంబులకు మూల మైనదియును, నగుధనంబున నేమికార్యంబో చెపుమ.
- గీ. అనుటయును నాకనమునుండి యతనిమీఁదఁ, బుష్పవర్షంబు గురిసె నద్భుతము గాఁగఁ బాట పాడిరి గంధర్వవతులు నాట్య, మాడి రచ్చర లమరవాద్యములు మ్రోసె.
- ఆ. అంత నొక్కదేవయానంబు గొని వాని, యంతికమున కమరు లరుగుడెంచి యావిమాన మెక్కి యేలెమ్ము దినమున, కమరనేత్రయాజ్ఞ యయ్యె సనఘు. 2025
- చ. అనవుడు నాతఁ డచ్చెరువు నందుచు వారికి నన్నుఁ జూపి యీ ఘనునివివేక మద్భుతము గల్గఁగఁ జేసెడు నీతఁ డీశుఁడో వనజభవుండో విష్ణువో దివస్పతియో నను నుద్ధరింప వచ్చినయొకధర్మదేవతయొ చెప్పుఁడు నిరరులార నా కనక. 2026
- గీ. అపుడు చిఱునవ్వు నవ్వి నే ననఘశీల, యెంచి నీధర్మమును బరీక్షించుటకును నరుగుడెంచినవాడ నారాయణుండఁ, గాని క్షమాకుండను గాను గనుము నన్ను.
- క. అని స్వస్వరూపదర్శన, మును వానికి నిడి విమానమును నెక్కు- మిఁకక జనుము కుటుంబముతోడను, గనుము దివి నఖండసుఖము గలకాలంబుకొ. 2028
- క. అని నేను జెప్ప నాతఁడు, చనియె విమానంబు నెక్కి- సకుటుంబుం డై యునిమిషనాధునికై వడిఁ, దనధర్మమె తనకుఁ గాపుదల గా నుండక. 2029
- క. అవిధమున నాతఁడు చని, దేవతలం దొకఁడు గాఁ బ్రతిష్ఠితం డయ్యె గావున సత్యోభయమహిమము, భావంపఁగ నలవి గాదు బ్రహ్మాదులకుకొ. 2030

- గీ. ఆయలౌభ్యంబు సుగుణంబు లన్నిటికిని, మూల మైనది యామూలమును నెఱిగి
నట్టివాఁడు తలఁపఁగలఁడు డంతకంటె, వానిమహిమంబు చెప్పఁగావలెనె వేఱ. 2031
- గీ. ఇంక సద్రోహకునికథ యే మటంచు, బ్రహ్మ మొనరింపవల దేను బలికి యుంటి
మున్నె యాతనిచరితంబు ముజ్జగిముల, గానబడఁ జెప్పడును నట్టికామజేత. 2023
- ఆ. చెప్ప రాదు సిగ్గుచేటు మహేంద్రుని, యంతవాఁడె కామ మాఁప లేక
నలుపురును గనంగ నవ్వలపా లాయె, నింక నొరులమాట యెన్న నేల. 2033
- క. అనుటయు జనార్దనుని క, ట్లనియె సరోత్తముండు విస్మయం బొందుచు నే
పనిచే నవ్వలపా లా, యెను శతమన్యుండు తఁడ్రె యెఱిగింపఁగదే. 2034

—: అహల్య వృత్తాంత కథనము —

- గీ. అనుటయును నాతనికి నట్లు అనియె శౌరి, కనుము మును బ్రహ్మమానసమున జనించె
జిలుకజక్కి-హామాయిక్రొమ్ములికి యనంగఁ, దళుకుబెళుకులు గులికెడికలికి యోర్తు. 2035
- క. ఆమెకు నహల్య యనియెడు, నామంబు పితామహుం డొనర్చెను నారా
మామణియందముచందము, భామినులం దెందు లేదు పరికింపంగఁ. 2036
- గీ. ఆజగన్మోహనాంగియెయ రమునకు, గ్రతుభుజులు సొక్కి వ్రేలులు గఱచికొనుచు
నణఁగి యుండిరి బ్రహ్మభయంబుచేత, గానిచో దన్నుకొనిపోకె గ్రద్దలట్లు. 2037
- ఆ. అటులు కొంతకాల మరుగంగ గౌతము, డనెడితపసి కొసంగ నామె నజుండు
గౌతముం డహల్యఁ గైకొని పత్నిగా, నేలుకొనుచు నుండె నిట్లు లుండ. 2038
- చ. మదనశరాహతిఁ దళితమానసుఁ డై త్రిదశాధినాథుఁ డా
మదగజయానతోఁ గలిసి మన్మథకేళిని దేలుకొర్కి లోఁ
గదురంగ శిష్యభావమున గౌతమునొద్దకు రాకపోకలఁ
మొదలిడియెన్ విటల్ సలుపుమోసము లిట్టివ కా తలంపంగఁ. 2039
- గీ. అట్లు లొకకొన్ని దినసంబు లరుగుటయును, గౌతముం డొక్కనాఁ డుషఃకాలమందు
స్నాన మొనరింప నదికి జనంగ నదియె, సమయ మని యెంచి మదిలోన శతమఖండం. 2040
- గీ. కన్ను గాననికామాంధకారమునను, గౌతమునివేషమును దాల్చి భీతి లేక
యటజమును జొచ్చి యేకతం బున్నయాయ, హల్య నీక్షించి చిటునగ వభినయించి. 2041
- క. మానిని నేఁ డిది యేమియె, కానంబడు చుంటి వీవె కన్నులయెదుటఁ
స్నానము చేసినవాఁడనొ, కానొ యెఱుంగను మనంబు కలతం బడుటఁ. 2042
- క. మది మదిలో లేదు సుమీ, సుదతీ నీ కేమి చెప్ప సూనాస్త్రుండు నా
హృదయంబు ఛిన్నభిన్నము, లొడవించుచు నుండె నింక నోరువ జాలఁ. 2043
- చ. అనుటయు నాలతాంగి హృదయంబున విస్మయ మొంది నాథ యే
మనియెడిదాన నిన్ను సకలార్థవిదుండవు నీవు సాంధ్యవే

- శను నీటావఁటిసృత్యముఁ దలంచుట ధర్మమె కా ద టఁచు సే
ననఁగలదానఁ గా నయిన నాడితి లోకముపాడిచొస్పనన్. 2044
- క. నావుడు నిందునిభానన, యేకధులును జెప్పఁ బోకు మీపు డని యెల్లన్
భావజతాపవరీవృత్త, భావుఁడ నగునాకఁ దరిమె పాల్చి పుగన్. 2045
- క. కర్తవ్య మనుచుఁ గాని య, కర్తవ్యం బనుచుఁ గాని గణియి పు యె
వ్వర్తుక యీడేర్చునొ తన, భర్తమనోరథము నటయె పెడయు చిసంబున్. 2046
- క. పతిమాటను బాలింపని, యతివకు స్వర్గంబు దూర మగు ట ట్లుండన్
క్షీతిలో నపకీర్తియు దు, ర్గతియును బరలోకమందుఁ గలుగు లతాంగీ. 2047
- క. ఆలింగనం బొసంగుము, కాలాతిక్రమణ మయ్యెఁ గామిని యనుచున్
దాల్చి చెడి పై కొని యతఁ, డాలేమను సౌఖ్యపరవశాంగి నొనర్చున్. 2048
- ఆ. అట్లు తనమనోరథార్థంబు నీడేర్చు, కొని యతండు తిరిగి తననివాస
మునకుఁ బోవ నుండఁగను దనపాపంబు, పండె ననఁగ గౌతముండు వచ్చె. 2049
- ఆ. అతనిఁ జూచి భీతి నాక్షణమంద మా, రాలరూపమునఁ బురందరుండు
దాఁగె నొక్క-మూల దాని నెఱింగి మ, హర్షి క్రోధఘూర్ణితాక్షుఁ డగుఁచు. 2050
- క. ఓరీ యెవఁడవురా మా, ర్జారమవే నీ వ టంచు జంకింప నునా
నీరుండు నిలఁబడియె నిజా, కారంబును దాల్చి మేను గజగజ వడఁకన్. 2051
- ఉ. అంతట యోగదృష్టిని మహర్షి సమస్తము గుర్తెరింగి కా
లాంతకుఁ డట్టు లుగ్రుఁ డయి యాతనిమేను సహస్రయోనినం
క్రాంతము గాఁగ నండములు ఖండము లై పడఁగా శశించి యా
చెంతన నిల్చి యున్న సరసీరుహనేత్రను గాంచి యిట్లన్. 2052
- క. కలికీ నీమది దోషము, గలుగక యుండినను బరునికలయికవలన్
గలిగినపాపమునకుఁ దగు, ఫలము ననుభవించి శుద్ధి పడయఁగ వలయున్. 2053
- ఉ. కావున నీవు మాంసము నఖంబును లేనికళేబరంబుతో
వేపురు నవ్వనట్టు లటవీస్థలి నుందువు గాక రాఘవ
త్మోవిభుఁ డేగుడెంచి నీనుఁ గన్గొని యెన్నఁడు నీపవిత్రతన్
దా వచియించునో యపుడు తావకరూపము నీకుఁ గల్గెడిన్. 2054
- చ. అని వచియించి ది గ్గన మహర్షి తపంబున కేఁగె గాన క
వ్వనితియు నేఁగె గానకు దివస్వతియున్ దల యెత్తకుండఁగా
జని జలమధ్యమం దొదిగి చావనిచావు గ నుండె నెవ్వరిం
గనుఁగొన లేక చేసినయథుం బనుభావ్యము గాక తప్పవే. 2055
- గీ. అట్లు లోకకొన్నియేండ్లు తోయంబులోన, నుండె నింద్రాక్షి యనుడేవి నొక్క-మొగిని
ధ్యాన మొనరించుకొనుచు నాతండు వాని, కామె యొకదివసమునఁ బ్రత్యక్ష మయ్యె.

- గీ. అట్లు ప్రత్యక్ష మైనయింద్రాక్షి కెరంగి, యింద్రుఁ డిట్లని పల్కె- నీ రెలుగుతోడఁ
దల్లి నాయునరించినతప్పు సైచి, కావుమీ దిక్కు లేదు నీకంటె నాకు. 2057
- గీ. అనుటయు ననుగ్రహమున నింద్రాక్షి యిట్లు,లనియె మునిదత్త మగుశాపమునకు మాఱు
లేడు గావునఁ దొలగింప లేరు దాని, బ్రహ్మరుద్రాదు లై నను బట్టు పట్టి 2058
- ఉ. ఐనను మానిశాపజము లై నభవ త్తనుయోను లక్షుల
త్తు నలు వై నచూపు గల వై విలసిల్లంగ మేషముమ్మ-ముల్
జానుగ నండుయుగ్మ మయి సంఘటిలంగ వరం బొసంగితిన్
గానఁ ద్రపాభరం బుడిగి కై కొని యేలుము స్వర్గరాజ్యమున్. 2059
- గీ. అని వరం బిచ్చి యింద్రాక్షి యరుగుటయును, గలిగె వెంటనె వేయి కన్నులును మేష
ముష్ట ములు నాతనికి దాన ముదితుఁ డగుచు,మరలఁ గై కొనె స్వర్గసామ్రాజ్య మతఁడు
సీ. అంతట బహుకాల మరుగుటయును రాముఁ, షొక్క-నాఁ డడవిలో నుండునపుడు
శల్యపంజర మనుచాయను నొకచోటఁ, గనఁబడుగొతమాంగనను జూచి
యడిగి వసిష్ఠుని నామెగాధను గూర్చి, విని తచ్చరిత్రంబు విశదముగను
నవ్వి నిర్దోష యీనాగీశిరోమణి, యని పల్కి-నంతనె యాలతాంగి
గీ. స్వస్వరూపంబుతో లేచి సంతసమునఁ, జేసి సాష్టాంగనతులు వసిష్ఠునకును
దాశరథికిని గై కొని తదనుమతిని, గౌతమతపోధనాగ్రణికడకుఁ జేరె. 2061

—: అ ప్ప ర : క ం త చ ం ద ల త్వ హే తు క థ న ము :—

- గీ. వినుము వేటొకకథ నీకు విశదపఱుతు, శర్వనంతటివాఁ డొకనమయమందు
స్మరుఁడు తనపైఁ బ్రయోగించుసాయకముల, దందడికి నించు కేనియుఁ దాళ లేక.
గీ. ఒక్క-సంకేతభూమియం దుండి మేటి, యచ్చరలతోడఁ గ్రీడించునవసరమున
నంతయును యోగదృష్టిచే నరసి గౌరి, కనలి క్షేమయరీరూపమును వహించి. 2063
- క. ఉట్టిపడినట్లు వారల, కట్టెదుటను నిలిచి తాను గచపాశములన్
బట్టికొని పాదములచేఁ, గొట్టుచు నాకామినులను గొందలపఱిచెన్. 2064
- గీ. అట్లు కొందలపా టొందునట్లు చేసి, క్షౌతలంబునఁ జండాలకాంత లగుచుఁ
బ్రభవ మొందుఁ డ టుచు శాపం బొసంగె, నామహాశక్తి యయ్యపురోంగనలకు.
క. అది యెల్లఁ జూచు చుండియు, మదిలోఁ గలసిగ్గువలన మాటాడక తా
నొదిగి యొదిగి యొకమూలను, గదలక కూర్చుండె నీలకంఠుఁడు వత్సా. 2066

—: లో హి త్య తి ర్థ రా జో త్ప త్తి క థ న ము :—

- సీ. మఱియొకగాధ నీ కెఱిఁగించెదను విను, పూర్వకాలమునందు భూతలమున
శాంతను వనియెడియొనురుం డొకఁ డుండె, నతని కుండె నమోఘు యనెడిభార్య
శాంతను వొకదివసంబునఁ బుష్పముల్, కొనితెచ్చుటకు వసంబునకుఁ జనియె
నట్టివేళను నజం డతనిశాంతిని బరీ, క్షింపంగ వచ్చెఁ దద్దేహమునకు

- గీ. సరుగుదొంచినవిధి కమోఘాంబుజాక్షి, యర్చిపాద్యులు లోనగి విద్యాసమునకు
గూరు చుండంగ బ్రార్థించి గౌరవమున, నరిగె లోనికె బలి లేనిచుట్టతన. 2067
- ఆ. స్రవ యపు డామెసౌందర్యమును జూచి, కామువశుల డయ్యుల గదిలసిలడ
నట్ట కూరుచుండ నాగంగ రామిని, నంత నలనిశేజ మచటఁ బడియె. 2068
- గీ. ఆత్మవీర్యంబు విచ్యుతం బగుట నజుడు, సిగ్గుగ నావధూనికఁ దెప్పినిండఁ
జనియె శీఘ్రంబుగను దనసదనమునకు, నంత వనినుండి శాఁతము నరుగుఁబడి. 2069
- క. కనుఁగొని మోసనమున నుం, డినులేజోరాశి నలివ నే డెప్పునికె
జనుదెంచిరె యెవ రై నను, నని యడుగ నమోఘు నాధి యును శీఘ్రంకె. 2070
- క. అని చెప్పటయును నాతఁడు, కనుఁగొని తద్వీర్యమునకారం మెల్ల
దనదివ్యదృష్టిచేతను, ననుపమసంకోషభరితుఁడై మదిలోనె. 2071
- సీ. వెలది యియ్యది ధాతృవీర్య మస్మత్తవః, పరిపాకమున నేడు ప్రాప్తి మయ్యె
ద్రావు మిద్దాని సదాభవంబుతో నీకు, భవనపావనుడై సప్రప్రం దాదవు
నని యానతిచ్చుటయును నామె పతియాజ్ఞ, దాఁటని దగటచే దానిఁ ద్రావె
ద్రావినవెంటనె తద్వీర్య ముదరంబు, నందు మండఁ దొడంగె నన్నివోతె
- గీ. నంత నయ్యది భరియింప నలవి గామి, నామె పతి కెఱిగించి తదాజ్ఞ వలన
విడిచె జలమున దానిఁ దద్వీర్యమునను, నొక్క పురుషుండు పుట్టి యుండుకమందు. 2072
- గీ. శుద్ధుఁడు కీరీటి నీలవస్త్రిండు రత్న, దాముఁడును నయి దీప్తిచే దరణివోలె
దేజరిల్లుచు లాహిత్యతీర్థరాజ, నామము వహించి వెలసె దన్మధ్యమంద. 2073
- క. అది మొదలుగ నాతీర్థము, విదళించి సమస్తపాపనితతుల దివిష
త్వదమున నిలుపం దొడఁగెను, వదలక తనలోన మునుఁగువారల నెల్లె. 2074
- క. మును నేను రాముఁ డనుపే, రను భృగుకులమునను బుట్టి రాజుల నెల్లె
దునిమితిఁ బరశువుచే నా, జనకుని నొకభూధవుండు చయినకతనె. 2075
- గీ. ఆయకృత్యముచే నాకు నంటుకొనియె, బ్రహ్మహత్యాసమం బై నపాతకంబు
దానిచే నేను సర్వతీర్థములు దిరిగి, కడిగితిఁ గుతార మందందుఁ గలుష ముడుగ. 2076
- ఆ. కాని యెన్నిచోట్లఁ గడిగినను గుతార, మునను గలమలంబు పోవదయ్యె
నంత నేను మదిని జింతించు చుండంగ, నాకనంబునుండి యద్భుతముగ. 2077
- గీ. రామ ప్రాగ్నిక్కునను దీర్థరాజ మొండు, వెలసెను బ్రదక్షిణావర్తజలముతోడ
నది సమస్తాఘముల మాపు నందులోన, మునిగి కడుగుము పరశువు నెనయు శుద్ధి. 2078
- గీ. అనెడిమాటలు కర్ణ ములందుఁ బడఁగ, నేఁగి వెంటనె నేను లాహిత్యతీర్థ
రాజులకు కందు ముని పరశువుఁ గడుగ, నది వినిర్మల మై రవియట్లు వెలిఁగె. 2079
- సీ. మఱియు నేఁగిష్టజన్మమునఁ బూర్వము కామ, నారాచిత్తమూసనుండ నగుచు
బహిరాపరణితీర్థంబై నగోపవ, ధూటులఁ గవసినదోషమునను

బుత్రనాశనశోకమును వధూశాహుఁ, బ్రధనంబునందుఁ బరాజయమును సారథిత్వంబును జండాలుజాతిచేఁ, జావును దుది నాకు సుభవించెఁ

గీ. గానఁ గామమును జయింపఁగిలిగినట్టి, వాఁ డొకండును లేడు విశ్వఁబులందు దాన నద్రోహుఁ డొకఁడె బృందారకులును, గాంచ శక్యము గానిలోకము జయించె.

గీ. ఉత్తమోత్తముఁ డీపురుషోత్తముండు, నాపయిని మానసము నిల్పి నన్నె నమ్మి యున్నవాఁ డందుచే నీతఁ డుండుచోట, నొక్క-క్షణ మేని యెడఁబాయ కుండు నేను.

క. నాకర్పణంబు సేయక, కై కొనఁ డేదియు నితండు కలలో నై నక వాకొనుచు నుండు నాకథ, లేకాగ్రమనంబుతోడ నెప్పుడుఁ గూడక. 2082

క. కావున మూకాదులు నా, సేవకులును నేను వారిసేవకుడను మ ద్భావమును వారలును ద, ద్భావంబును నేను జెందెద మనన్యుల మై. 2083

క. అని నుడివి నస్మితానన, మున సంతర్ధాన మయ్యె భూసురుఁ డంతక జని నిజగేహమునకుఁ దన, జననీజనకులకు సేవ సలుపఁ దొడంగెక. 2084

గీ. అట్లు తలిదండ్రులకు సేవ యాచరించి, బ్రదికి యున్నంతవఱకు నాబ్రాహ్మణుండు వారు స్వర్గస్థు లగుడు నవ్వారలకును, జేయఁదగుకర్మముల నెల్ల జేసి పిదప. 2085

క. పరిచర్యాదిభిచేతం, బరలోకక్రియలచేత మాతాపితలక బరితృప్తాత్ముల నొనరిచి, మురువుగ నై కుంఠలోకమునకుఁ జనియెక. 2086

ఆ. అంతఁ గొంతకాల మరుగంగ మూకాదు, లాత్మబంధుపరిజనాన్వితముగఁ జనిరి విష్ణులోకమునకు లోకులు మెచ్చ, నఖిలదేవతలును నభినుతింప. 2087

సీ. కోటిగోదానముల్ కోటికన్యాదాన, ములును గావించినఫలము వచ్చు దుస్స్వప్నదోషంబు తొలగు సమస్తకా, ర్యమ్ములందును విజయమ్ము గలుగుఁ బ్రతిదినంబును విష్ణుపదిలోనఁ గ్రుంకిన, సుకృతంబు చేకూరు శోక ముడుగు నారోగ్య మొనగూడు దారిద్ర్యము నశించు, బ్రహ్మహత్యాదిపాపములు మాయు

గీ. నీయుపాఖ్యానమును బఠియించునట్టి, వారికిని వినిపించెడివారలకును నాలకించెడివారికి నట్టిపనులు, సలుపఁగను బ్రోత్సహించెడిజనములకును. 2088

వ. అని చెప్పుటయును శిష్యు లెల్లరును మిగుల సంతసముం జెంది రుద్రాక్షవృత్తాంతముం గూర్చి యడుగ ద్వైపాయనుండు వారల కిట్లనియె. 2089

—: రుద్రాక్షవృత్తాంతకథనము —

సీ. మూర్ధంబునను భుజంబులను వక్షంబునఁ, దాల్చి రుద్రాక్షులు ధరణిసురుండు సంచరించునొ యెందు సర్వోత్తమం బైన, తీర్థ మైయుండు నాదేశ మెల్ల వాని దర్శించినవారిపాపము లెల్ల, దగ్ధంబు లై పోవుఁ దతఁకంబ తాలిచి రుద్రాక్షమాలను జేసిన, స్నానంబు జపమును దానములును

- గీ. స్తవమును సురార్చనమును బ్రహ్మీణమును, బుణ్యకార్యంబు లన్నియుఁ బొందు శీఘ్ర సిద్ధి నద్దానఁ దాల్తురు సిద్ధికాము, లై నపుణ్యాత్మ లెల్ల రుద్రాక్షమాల. 2090
- గీ. దర్శనంబున నఖిలపాతకము లడఁచు, స్వర్చమున స్వర్గలోకంబు సంఘటించు ధారణంబున ముక్తి చేకూరఁజేయు, నలవి యగునె రుద్రాక్షమహాత్మ్య మన్న. 2091
- ప. నిర్వోనియును గీటవిద్ధంబును భగ్నలింగంబును నన్వోన్యలగ్నబీజంబును శూద్రగ్రథితంబును మేరరహితంబును సగురుద్రాక్షమాల యపవిత్రం బై యుండు, హాసి వరింపం దగు. 2092
- గీ. మంత్రజపమును రుద్రాక్షమాలచేతఁ, జేయునెడ లెక్కపెట్టెను సిద్ధి గలుగు నిష్ఫలం బగు జపము గణింపకుండఁ, జలుపఁబడె నేని యని బ్రహ్మ శాఖిపె మున్న. 2093
- గీ. తాల్చి రుద్రాక్షమాలఁ దీర్థంబులందుఁ, జేయఁబడుమంత్రజపము సూసిది నొందుఁ గోటిగుణముగ దానిని గుఱ్ఱితిగి, జప్తులు జపితు రుత్తమస్థలములందు. 2094
- ప. మేధ్యవృక్షమూలంబులందును బరిశుద్ధభూమియందును గోష్ఠంబునందును జతుష్పథాగారంబునందును శివవిష్ణురవిగణపతిమంత్రంబులు సిద్ధించు. లింగసామీప్యంబున ననంతఫలంబు ప్రాప్తిం చు. శవసమీపంబునందును శూన్యాగారంబునందును శ్మశానంబునందును జతుష్పథంబునందును దేవీమంత్రంబులు శీఘ్రసిద్ధిదాయకంబులు. రుద్రాక్షమాలాజప్తంబు లగువై దికాగమపారాణమంత్రంబు లన్నియును మోక్ష దాయకంబు లగు. 2095
- గీ. చల్లకొనె నేని రుద్రాక్షజల మొకింత, మూర్ధమున సర్వపాపనిర్మూలఁ డగుచుఁ బడసి యక్షయపుణ్యంబుఁ బడయ రాని, యూర్ధ్వలోకనివాసంబు నొందు వాడు. 2096
- ప. దేహంబునందు రుద్రాక్షబీజదేవతాన్యాసంబు గావించుకొనువాడు దేవతాశ్రేష్ఠుండగు. 2097
- సీ. పూర్వము కృతయుగంబునఁ ద్రిపురుం డను, రాక్షసుం డొక్కఁడు బ్రహ్మవలన వరములు వడసి తద్వరబలంబునఁజేసి, బృందారకుల నెల్లఁ బీచమడఁచి యంతరిక్షపురంబునం దుండి జగముల, బాధించు చుండంగ భర్తఁ డెఱిగి యంతకనన్నిభం బై నబాణమును సం, ధానించి యజగవధనువునందు 2098
- గీ. వానిపై నేయఁ గూలెను వాడు ధరణి, నుప్పరంబుననుండి మహాల్క వోలె నపుడు పడి రుద్రదేహశ్రమాంబుకణము, లిలను రుద్రాక్షపాదపంబులుగ వెలసె. 2099
- శ. వానిఫలంబులె రుద్రా, డౌనీకం బయ్యె నీరహస్యము నెవరుఁ గానరు భూతలమున మీ, పైనిం గలకృపను దెలియఁబఱిచితి మీకుఁ. 2100
- ప. మఱియును రుద్రాక్షమాహాత్మ్యముం గూర్చి ము న్నైకప్పుడు విశాఖుండు మహేశ్వరుని నడుగ నదాశివుం డాతని కి ట్లనియె. 2101
- గీ. వత్స రుద్రాక్షము లనేకవక్త్రములు గ, భాసిలుచు నుండుఁ దత్తత్ప్రభానగరిమ యిందుక వచింతు నాలింపు మేకవక్త్ర, మఖిలపాపహరంబు శివాత్మకంబు. 2102

- సీ. అది పూర్వజన్మపుణ్యంబున లభించును, దధారణమున మత్స్యదము దొరకు ద్విముఖంబు దేవతాధీశుడు తద్ధార, ణమున బాపము లెల్ల నాశ మొందు గలుగును దాన స్వర్గము త్రివక్త్రంబు సా, త్కౌద్వహిరూపంబు స్వర్గదంబు ధరియించినను దాని దగ్గంబు లగు నఘా, ఘము లగ్నిచే నింధనములు వోలే
- గీ. దానిచేతను బ్రహ్మసమానుఁ డగుచు, భువిని దివిని బ్రతిష్ఠను బొందు నతఁడు కలుగ వలసికి నుదరరోగమును నగ్ని, భయమును బరాజయమును నపాటవమును.
- సీ. బ్రహ్మరూపము చతుర్వక్త్రంబు దానిని, ధరియింపఁ దొలఁగి పాతకము లెల్ల విప్రుఁ డై జనియించి వేదశాస్త్రపురాణ, వేత్తృత్వమున బ్రహ్మవేత్త యగుచు బ్రహ్మలోకంబును బడయుఁ గాలాగ్నిరు, ద్రుండు పంచముఖం బెవండు దానిఁ దాల్చునొ వాడు పాతకము లెల్ల నశింపఁ, గల్పకోటి పినాకికడ వసించు
- గీ. షణ్ముఖము కార్తికేయుఁ డాషణ్ముఖమును, దక్షిణభుజంబునందును తాల్చునెడల బ్రహ్మహత్యాదిసకలపాపములు పోయి, వరములను జెందుఁ బూర్వతివలన వాడు.
- గీ. అవనినురుఁ డైన రాజపూజ్యతను జెందు
క్షత్రియుం డైన బడయును జయము వైశ్య
శూద్రులైన మహేశ్వర్యభద్రములను
గాంచెదరు షణ్ముఖమును ధరించి రేని.
- 2104
- సీ. షీటిధారకుం డైనశేషుడు సప్తవ, క్రము దానిసప్తవక్త్రంబులందుఁ బుండరీకుం డనంతండు విషోల్బాణ, కారోపతక్షకకర్మటులును
శంఖచూడుండును సప్తవిశ్రుతఫణా, ధరు లుండు రద్దానిఁ దాల్చె నేని
యఖిలపాపముక్తుఁ డై నాగభూషుని, సన్నిధిలో నుండు శాశ్వతముగ
- గీ. నతనినామంబు వినినంత నహిగణంబు, గడగడ వడంకు చుండు నెప్పుడును గూడ నతఁడు దిగు మని వచియించునంతలోన, నెట్టివిష మేని దిగిపోవు నెక్కుకుండ. 2105
- సీ. అప్తవక్త్రము వినాయకుండు తద్ధారణ, మున నశేషాఘంబులును నశించి యుత్తమలోకంబు నొందు నెవ్వం డేని, వాని కేజన్మమం దైన గూడఁ గలుగదు విఘ్నంబు గలుగదు మార్కంబు, గలుగదు జాడ్యంబు గలుగ దఘము కిలుగదు బుద్ధితై కల్యంబు కలుగదు, లేఖనలోపంబు లేశ మేని
- గీ. భైరవుండు నవవక్త్రము పాయు దాని, ధారణంబున నఘములు దానివలనఁ బొంది మత్తుల్యబలమును బొలుచు వాడు, రజతగిరిపైఁ బునరన్మరహితుఁ డగుచు.
- గీ. దశముఖంబు గణేశుండు దానిఁ దాల్చి, సకలసంసేవ్యుఁ డగుచు మత్స్యవిధమందు నావలె గణాధినాథుం డైనలుప్తమెఱియు, వానిఁ జూచిన బాపముల్ వణకు చుండు.
- సీ. ఏకాదశాననం బెనఁగు నేకాదశ, రుద్రాత్మకముగఁ దద్భద్రమూర్తి ధరియించు నెడల నిత్యంబును శిఖయందు, సకలపాపములును సమసిపోయి

- శతకోటిగోదానజఫలంబు హయమేన, కోటిగోదానజఫలంబు హయమేన
 నపునరావృత్తి యై యెపుడును నాయెంద్రి, నిసియించు దేవతావంద్యుఁ డగుచు
- గీ. ద్వాదశాదిత్యమయము ద్వాదశముఖంబు, కింమున దానిఁ దాల్చినఁ గలుష మెల్ల
 నడఁగి రవిలోకమును జెందు నతిని కగ్నిభయము బారిద్ర్యమును వ్యాధిభయము లేదు
- సీ. శంతముండు శ్రయోదశముఖంబు దానిని, దాల్చిన సర్వపాతకము లడఁగు
 ధాతువాదమును సుధారసాయనమును, బాదుకలును సిద్ధి బడయు దానఁ
 బ్రాపించు నక్షయం బగుస్వర్గమును వాఁడు, దేవతాధిక మైనతేజాశోడ
 శివశక్తిసింహ మై చెలఁగుఁ జతుర్దశ, ముఖము దానిని మూర్ధమునను గాని
- గీ. భుజమునను గాని తాల్చిన బోయి సకల, పాతకములను బుద్ధప్రభావమునను
 శక్తి నాలోన నిమిడినదాయ నాతఁ, డై క్యమును జెందు నాలోన నంతమందు.
- గీ. మంత్ర మేదియు లేకుండ మానవుండు, ధారణము చేయునెడల రుద్రాక్షమాలఁ
 బై నిఁ జెప్పినశక్తులు వడయు నిక, మంత్రయు క్తంబుగాఁ దాల్చు మహిమ యెంతొ.
- వ. మంత్రధారణవిధానముం జెప్పెద వినుము. “ఓంరుద్ర” యని యేకముఖంబును
 “నోం ఖి”మ్మని ద్విముఖంబును “నోం వ్ర”మ్మని త్రిముఖంబును “నోం హ్రీ”మ్మని
 చతుర్ముఖంబును “నోం హ్రో”మ్మని పంచముఖంబును “నోం హ్రూ”మ్మని
 షణ్ముఖంబును “నోం హ్రా” యని సప్తముఖంబును “నోం క”మ్మని యష్టముఖంబును
 “నోం జూ”మ్మని నవముఖంబును “నోం క్షీ”మ్మని దశముఖంబును “నోం శ్రీ”మ్మని
 యేకాదశముఖంబును “నోం హ్రో”మ్మని ద్వాదశముఖంబును “నోం క్షా”మ్మని
 శ్రయోదశముఖంబును “నోం త్రా”మ్మని చతుర్దశముఖంబును ధరింపింప దగు.
 చతుర్దశవిధరుద్రాక్షములను ధరించినవాఁడు మత్సరమానుండు. 2111
- క. ధరించి శరమునందును, నురంబునను సతీమాల నుర్విని నడువన్
 జరణమునకుఁ జరణమునకుఁ, దురంగమేధఫల మొందుదురు పుణ్యాత్ముల్. 2112
- గీ. భ్రష్టుఁ డైనను గర్హకర్మస్థుఁ డైన, నైన నుచ్చిష్టుండును నెట్టి డైన గాని
 తనువుఁ దొఱగిన రుద్రాక్షధారి యగుచు, ననఘుఁ డై మత్సరంబున కరుగుజెంచు.
- గీ. ఏటికి బహుకలు వచింతం నిక వినుము, కడకు శ్వాపద మేనియుఁ గంతబద్ధ
 మైనరుద్రాక్షతోడను మేను విడిచె, నేని నారూపమును జెందు నిది నిజంబు. 2114
- క. కాపున రుద్రాక్షంబుల, నేవిధమునఁ దాలించినను నెల్ల యఘంబుల్
 పోవుటయె కాక తుభములు, కావలసినయట్లు గలుగుఁ గలకాలంబుల్. 2115
- వ. మీడి నివృత్తంబుగా నే నొక్కయితిహాసముం జెప్పెద వినుము. 2116
- సీ. పూర్వము ముఖదేశమునయందు నరుగుచు, వాణిజ్యమున కొకతై శ్రమముఁజూపు
 నాత్యంతమధ్యస్థుం డైనచెట్టుపై, నాడెడియొకప్రేత నట్టె చూచి
 యెవలెపు నీ వాడ నేల యీచెట్టుపై, నని యడుగఁగఁ బ్రేత యుద్ధిని గాఁచి
 యశనిపాదముపై నుండు నొంది నీ, నగుదువు నాభర్త వని యెఱిగి

- గీ. యాడు చుంటి మహానంద మంకురింప, నని పలుకు చుండ నొకపిడు గలనిమిండఁ
బడుటయును వాడు ప్రాణముల్ వాసి యచటఁ, బడియోరుద్రాక్షుండంబుపై ని నంత.
- గీ. అరిగి నాభటు లచ్చటి కతిరయమున, మహితరుద్రాక్షుండంబుపూతఁ
డైనయావై శ్యసుతుని నత్యాదరమునఁ, దోడుకొని వచ్చి చేను సంతోష మొంద.
- గీ. ఏమియు నెఱుంగనట్టివాఁ డేగుడెంచె, మత్పదంబున ఁటిసంస్పర్శముననె
యింక రుద్రాక్షమహిమంబు నెఱిగి దానిఁ, దాల్చురకు ఁంగుళమును దరమె చెప్పు
- క. ఈరుద్రాక్షమహత్త్వము, నోహార వచించుపావనుండును శ్రద్ధా
గౌరవము లెనఁగి వినియెడి, వారును మత్పదముఁ జేరువారె ఁమారా. 2120
- వ. అని చెప్పుటయుఁ గార్తికేయండు పరిమానాదముం జెందె. 2121
- క. అసపుడు శిష్యులు హర్షిం, ఒను బెది మహానుభావ ముద మయ్యెను నీ
వినిచినదానను మా ఁం, కను ధాత్రీమహిమ వినఁగఁ గాఁక్ష జనించెన్. 2122
- గీ. అని యడుగుటయు వ్యాసుఁ డిట్లనియె శిష్యు, లార యిప్పుడ మీరు న న్నడిగినట్లు
యడుగ శిఖివాహనుండు ము న్నష్టమూర్తి, సీశ్వరుండు కిమారుచ క్షట్టు లనియె.

—: అ మ ల ఁ మా హా త్మ్య క ర న ము —

- సీ. స్కంద ధాత్రీమహిజమువంటివృక్షంబు, కానరాదు ధరిత్రిపై ని నొండు
ధాత్రీమహిరుహస్థాపకం డగువాడు, గర్భవానవృథఁ గనఁకు మరల
భక్షించునెడలఁ దత్ఫలము పూర్వార్జిత, కలుషంబు లెల్లను విలయ మొందు
దానిచే నాయువు ధర్మసంచయమును, బడయు ధాత్రీఫలభక్షకుండు
- గీ. ప్రీతికర మచ్యుతునకు ధాత్రీఫలంబు, దాని నై వేద్య మొనరించె నేని దానఁ
జెందుసంతృప్తి జెందఁడు శ్రీధవుండు, వ్రడసోపేత మైనభోజనమువలన. 2124
- గీ. మాధవప్రియ మైనయామలకవృక్ష, మెచట నుండునొ లక్ష్మీయు నచట నుండుఁ
భోలఁ జాలవు దానిని బుష్కరమును, గాళియును గంగయును బ్రయాగమును గయయు
- క. ధాత్రీనామోచ్చరణ, మాత్రంబున నుండు నెడుట మాధవుఁ డింకన్
ధాత్రీదర్శనఫలమును, ధాత్రీసంస్పర్శఫలముఁ దరమె వచింపన్. 2126
- గీ. స్తస్యమును వారు త్రావరు తల్లికడను, మరల ధాత్రీద్రవమున నెవ్వరికిరోరు
హములు రంజితమగునొ నిత్యమును నెవరి, యింట నుండునొ ధాత్రీమహిరుహంబు.
- క. ఆమలక ముండుచోటను, దామోదరుఁ డుండు నేను ధాత్రీయు నమర
స్వామియు సమ స్తసురలును, నేమరక వసించు మతేనియిరు గెడలుండున్. 2128
- గీ. దేవతల నెల్ల దనయింట సిరము గాఁగ, నిలికికొన నెఱువనెడల నామలకతరువు
నొక్కదానిని నింటిలో నుంచికొనినఁ, జాలు నద్దాన సకలవాంఛలును దీరు. 2129
- క. ఆమలకతరువుక్రిందను, దామోదరునకుఁ బ్రతుష్ఠి తనరారంగన్
నేమంబున వర్చించిన, యౌమరులను విష్ణుభవనమం దతఁ డుండున్. 2130

- క. మానులకును యోగులకును, జ్ఞానులకును గలుగుటకైనినట్టి గలుగుకొ
మానవులకు నేవించిన, ధ్యానించిన మూరుకొనిన ధాత్రీతరుప్రక. 2131
- క. క్రతువులచే నుపవాస, వ్రాములచే బుణ్యతీర్థవాసంబులచే
జతపడెడినుగతి గలుగును, సతతంబును ధాత్రీపూజ సలిపియెడల. 2132
- ఆ. రదనశూన్య డై నగవి యెక్కరుడు డక్క, నమరు లెనరు గూడ నామలనము
నుజ్జగింప నొల్ల చూర్ధ్వోర్ధ్వగతులకు, నది నిదాన మైన దగుటకేసి. 2133
- సీ. సంభవించును వ్యాధి సంత్రాంతియం దగు, నవమియగ దాచుస్యనాశనము
షష్ఠియందు నవత్యసంక్షయంబు ఘటిల్లు, శమియించు భృగవసరిముగ లక్ష్మ
భానువారమున భార్యానాశనాయర్వి, నాశనధననాశనములు గలుగు
బ్రతిపద్దినంబున మతి చెడు నొదవు న, ర్వనినాశనం బమావాస్యయగును
- ఆ. గాన గూడ వేటివానికి నేనియు, వెనుక జెప్పబడినదినములను
నాచరించుటయును నామలకన్నాన, మారగించుటయును నామలకము. 2134
- సీ. దేహంబునందు ధాత్రీద్రవంబును రాచి, కొని న్నాన మాచరించిన నరుగుడు
సర్వపాపములును నమసి స్వర్గము నొందు, వాని గాంచిన న్నెట్టిహిను లేని
పాపనత్వంబును బడయుదు రాతండా, పదపదంబున యజ్ఞ ఫలము జెండు
మృతు డై నమర్తునిశ్రుతినాసికాతుండ, మునను ధాత్రీఫలం బునిచె నేని
- గీ. తత్ఫలస్పర్శమునను నాతండు సకల, కలుషనిర్మూల డై విష్ణునిలయమునకు
నరుగు నప్పుడే విష్ణురథాధిపాధు, డగుచు ధాత్రీమహత్త్వ మే మనగ వచ్చు.
- సీ. ఒక్కనాడు నిషాదు డొకడు పూర్వము మృగ, యార్థంబు వనమున కరిగి యచట
మృగపక్షిగణముల డెగటార్చి శ్రమ చెంది, దాహ మై సలిల ముత్తజిని లేమి
నట గనంబడునొక్కయామలకము నెక్కి, తత్ఫలంబును గోసి తత్ ఫలంబు
తద్రసంబును గ్రోలి డై వికంబుగను నా, పాదపంబుననుండి పడి గీతించె
- గీ. నతని గొనిపోవ యమదూత లరుగుడెంచి, వానిదరి కేగ లేక యవ్వని వసిండు
మునులకడ కేగి యానిషాదునిమహత్త్వ, మేమి యని వేడుటయు వార లిట్లు లనిరి.
- సీ. అంతకభటులార యతడు సావను డయ్యె, ధాత్రీఫలసిద్ధిద్రవము గ్రోలి
వానిని ముట్ట మీవశము గా దేగుడు, సురలోకమున కేగునుకృతి యతడు
నావుడు వార లందఱును నేగిరి యంత, నచటికి విచ్చేసి యమరభటులు
వానిని దివ్యవిమానంబునం దుంచు, కొని విష్ణుమందిరంబునకు జనిరి
- గీ. యని వచింపంగ సంతసంబున గుహండు, చనియె నావుడు శిష్యులు సంతసించి
దేవ యశ్వత్థమహిమంబు దెలుపు మింక, నని యడుగ నిట్లు వాక్రుచ్చె నమ్మహర్షి
- అశ్వత్థమహాత్మ్యము —
- గీ. అవని నశ్వత్థమును నాటినట్టివారి, కొదవుపుణ్యంబు క్రతుశత మొనరిచినను
బుత్రశతమును గనినను బొంద లేడు, దానిమహిమంబు వానిలో లేనికతన. 2138

- గీ. ఉష్ణకాలంబునను ఛాయ నొసంగి దేవ, తలకు గోవులకును బ్రాహ్మణులకు సకల
జంతువులకును సంతృప్తి సలావునట్టి, తరువు లే దొండు సిద్ధులతరువుకంటె. 2139
- సీ. అశ్వత్థమును సలిగాశయతటమున, నాటి తద్వృద్ధి యొనర్చె నేని
పర్వపర్వమున నాపాదపంబుననుండి, నలింబునం బడుఫలము తెల్లఁ
బిండంబులుగఁ గొని పితృదేవతలు మహా, ప్రవహ మొందుదురు తద్భక్షణమున
దానిచే నిహవరసానంబులందును, సమకూరు భద్రముల్ స్థాపకునకు
- గీ. దానిఫలములు పక్షిసంతతులు తినుట, వలన శతకోటిభూనుపర్వలకుఁ దృప్తిఁ
గలుగఁజేసినఫల మొండఁ గలుగు దానఁ, బ్రాప్త మగు నక్షయం బైనబ్రహ్మపదము.
- గీ. ఒక్కయశ్వత్థవృక్షంబు నుద్వీయందు, స్థాపనముచేయునెడల సంతానవైశ్య
లోపమును దానధర్మాదిలోపజనిత, పాపములును ఘటిల్లవు స్థాపకునకు. 2141
- సీ. అశ్వత్థమును జూచినంతమాత్రంబున, దూరీకృతం బగు దురిత మెల్లఁ
జేయక స్నానంబు స్పృశియించునెడఁ జల, దశమును స్నానజఫలము గలుగు
దేవతాత్వంబు ప్రాప్తించు బోధిద్రుమం, ఋను స్నాన మొనరించి ముట్టికొనినఁ
జేసినయెడఁ బ్రదక్షిణము సిద్ధులమున, కాయురారోగ్యభాగ్యంబు లొదవుఁ
- గీ. దప్తము హుతంబు నుతము దత్తమును గుంజ, రాశనాభ్యాశమున నగు నమితఫలము
మూలమున విష్ణువును మధ్యమున శివుండు, ధాత యగ్రంబునందును దాని కుంట.
- గీ. అయుతగోదానము లొనర్చినట్టిఫలము, గలుగు సప్తపదక్షిణంబులను గుంజ
రాశనమున కొనర్చిన ననుదినంబు, నధికముగఁ జేయునెడఁ గల్గు నధికఫలము. 2143
- క. చలదశమునకం బోసిన, నలింబు ప్రదక్షిణములు సలిపినను సప
ర్యలు చేసిన నఖిలసుఖం, బుల నిహమునఁ బొంది తుదకు ముక్తిం జెందుకొ. 2144
- క. ఒకపిప్పలమె త్రిమూర్త్యా, త్కృత మగువృక్షంబు నిఖిలతరువులలోనక
సుకముల నొండఁగ మదిఁ గో, రికి గలిగినవారు పరివారింపరు దానికొ. 2145
- క. చలదశమూలచ్ఛేదము, సలిపినవారలకుఁ గల్పశతమున కై నక
గలుగదు దారుణనరకం, బులనుండి విముక్తి పాపమూర్తులు వారల్. 2146
- క. చలదశశాఖలు విడిచిన, ఖలుఁ డొకకల్పంబువఱకుఁ గనఁజాలనిబా
ధలు వడి దుర్భరనరకం, బులలోపలఁ దుదకుఁ బుట్టుఁ బుల్కనజాతికొ. 2147
- క. అనపుడు సంతేవాసులు, మనమున సంతోష మొంది మహాసీయ సురా
ర్చన చేయఁ దలఁచినపు డె, వ్వని ముందుగఁ బూజిచేయవలయునొ చెపుమా. 2148
- వ. అని యడుగుటయు ద్వైపాయనుండు వారల కి ట్లనియె.

—: ప్రథమ పూజ్య దేవతావిరూపణము —

- సీ. ఒకనాఁడు దేవత లుమకడ కేతెంచి, ప్రణమిల్లి తత్పదపద్మములకు
సమృద్ధినిర్మితం బైనమోదక మొక్కఁ, డర్పించి యామె కత్యాదరమునఁ

- గొని తదాజ్ఞ ను దివంబున కేగి రంతట, బార్వతి శర్వునిపజ్జ కరిగి
 పిలిపించి తనతనయులను వినాయక, స్కందుల నామోదగమును జూచి
- గీ. తనయులార మహాబుద్ధి యనెడిపేరు, గొనిన దీమోదకము దీనిఁ దినినయెడలఁ
 గలుగు నమరత్వ మఖిలవిద్యలు లభించు, సమధికర బగులేఖనశక్తి యొదవు. 2150
- క. అని చెప్పటయును నా కి, మృని గణపతి యడిగె స్కందుఁ డడిగెను నా కి
 మృని యంతటఁ బార్వతి యి, ట్లనియెను వారిలను జూచి మోహదమున. 2151
- సీ. ఆత్మజలార ధర్మాధికుం డగువాని, కిచ్చెద మీలోన నెనని కేని
 యని పల్కుటయును వెంటనే బర్హిణము నెక్కి, యేగి తీర్థిణులుగ బెల్లఁ గ్రుగ్గ
 చేసి ధర్మాప్రదక్షిణము పాణ్మాతురుం, డేసెంచి పార్వతియెదుట నిలిపె
 దల్లిదండ్రులకుఁ బ్రదక్షిణం బొనరించి, యుమముగను నిలిచె లంబోదరునకు
- గీ. నపుడు శర్వాణి శర్వునియాజ్ఞ వడసి, మోదకంబు నొసంగి లంబోదరునకు
 నఖిలకార్యంబులందును నగ్రపూజ, పొందున్లు వరం బిచ్చె బూజ్యుఁ డగుట.
- గీ. అంతట మహేశ్వరుండు ధర్మాధికత్వ, మును వహించినకారణంబునను వారి
 ణాననునకు గణాధిపత్వము నొసంగె, చేలుపులు తాపసులును మే లేమి లనగి.
- క. ఆరాధించిన నక్తా, హారం డగుచును జతుర్థియం దెవఁ డేనిక
 పేరంబుని విఘ్నము చే, కూరిక సిద్ధించు సతఁడు కోరినకోర్కు ల్. 2154
- వ. “ఓన్న మోగణపతయో”యనుమంత్రంబు నుచ్చరించి యేకదంతగణపతివిఘ్న రాజలంబ
 తుండఁ గజానన ద్వైమాతూర పేరంబగణాధిపవినాయక చారుకర్ణ పశుపాల భవాత్మజ
 లనుద్వాదశనామంబులను బ్రతిదినంబును బ్రాతఃకాలంబునఁ బఠించె నేని. 2155
- గీ. వశ్య మగు సర్వలోకంబు వ్యాధు లెల్లఁ, టొలఁగు విఘ్నంబు లేనియుఁ గలుగకుండుఁ
 బాపము లడంగుఁ బై శాచబాధ లుడుగు, నక్షయస్వర్గ మొనగూడు సంతమందు.
- వ. మఱియును. 2157
- సీ. ఏకదంతునకు మహాకాయునకుఁ దప్త, కాంచనసన్నిభాకారునకును
 బాలేందుమౌళికి భక్తిగమ్యున కంబి, కాహృదయానందకారకునకుఁ
 జిత్రరత్న విచిత్రగాత్రున కప్పర, సిద్ధగంధర్వాదివేదితునకు
 సఖిలాంతరాయాపహారికి నాగయ, జ్ఞోవవీతునకు లంబోదరునకు
- గీ. వరదునకు మూషికోత్తమవాహనునకు, విబుధనుతునకు మాతృకావేష్టితునకు
 సరకతారకునకు గణనాయకునకు, వారణాస్యున కొనరింతు వందనములు. 2158
- క. పాశాంకుశధరునకు ఖల, నాశకునకు శూర్పకర్ణునకు నిజపదభ
 క్తాశాపూరకునకు వి, ఘ్నేశునకు వినాయకునకు నెరఁగెడు నపుడుక. 2159
- క. అని యాచింతించు గణనా, ధను కనుదినమును సమస్కృతము చేసెడిజా
 రును హోతృత్వకామ్యుత, యును స్మృతిభాద్యంబులను పురిగె. 2160

వ. మృత్తికయందుఁ గాని చీత్రంబునందుఁ గాని ద్వారదారువునందుఁ గాని ప్రస్తరంబు
నందుఁ గాని పాత్రంబునందుఁ గాని ప్రతిమయందుఁ గాని గణపతిస్వరూపంబు నేర్ప
ఱిచి విధివిధానంబునం బూడించె నేని సర్వవిఘ్నప్రశాంతియును సకలబాధానివృత్తి
యును సర్వకార్యసిద్ధియునుం గలుగు. 2161

క. ఒనరింపనియెడ హేరం, బునిపూజను మొదటఁ గార్యములయందు నెవం
డును గూడఁ బూర్ణసిద్ధిని, గనలేమియె కాక చెందుఁ గడుఁ గష్టములక. 2162

ఆ. చలిపె నేని పూజ సామజాననునకు, మరల మరల సిద్ధి మరల మరల
విద్య మరల మరల విశ్వవిఖ్యాతియు, సంభవించు జన్మజన్మమునను. 2163

గీ. భరతవర్షంబునం దుండుఁ గరిముఖుండు, ధరను లౌహిత్యదక్షిణాతటమునందు
లింగరూపంబునను భజింపంగ నతని, బ్రహ్మహత్యాదిసకలపాపములు తొలఁగు.

క. గరితకు వైధవ్యంబును, బురుషునకు సతీవియోగమును గల్గదు కం
జరముఖునిపూజ చేసిన, బరమరహస్యంబు తెలియఁబఱిచితి మీకుక. 2165

—: హిరణ్యక్షవధవృత్తాంతకథనము :—

సీ. మును హిరణ్యాక్షుండు తనదైత్యసైన్యంబు, తోడను సురలపై దాడివెడలి
యమరుల నెల్లఁ జెండాడి దేవేంద్రుని, సింహాసనము నధిష్ఠింప నపుడు
వర్షశతంబు దేవత లెల్ల నిర్వీర్యుల, లగుచుఁ గష్టంబుల ననుభవించి
కడకు భూతేశునికడ కేగి విన్నవం, బొనరింపఁ దమకుఁ గల్గినయవస్థ

గీ. నీశ్వరుండు వారి నీక్షించి యిట్లు లనియె, నదితినందనులార మీ రాహవంబు
చేయుటకు ముందుఁ బూజను జేయ రైతి, రేకదంతున కదియె మీ కింత దెచ్చె.

గీ. కార్యముఖమునఁ దెలియక కాని తెలిసి, కాని మఱి యేకతంబునఁ గాని విఘ్న
నాయకునిపూజ నెవ రేని చేయ రేని, యన్నిటను వారికిఁ బరాజయంబు గలుగు.

క. తావున నిప్పుడు పూజక, గావింపుడు విఘ్ననాథునకు దాన జయం
బావహిలు మీకు రణమున, నావుడు హర్షమును జెంది నాకనివాసుల్. 2168

సీ. విధివిధానంబున విఘ్నేశ్వరునిపూజ, గావించి బహుభక్తిభావ మొదవ
దద్బలంబునఁ జక్రధరునిసాహాయ్యంబు, బడసి యుద్ధోత్సాహభరితు లగుచు
బయలుదేరి నిశాటబలముపైఁ బడుటయు, సన్నద్ధ మై దైత్యసైన్య మెల్ల
ననిమిషులను నుఱుమాడ నారంభింపఁ, దొడఁగిరి సోదలు దైత్యుల వధింప

గీ. నపుడు ఘోరరణం బయ్యె నసురులకును, దేవతలకును దద్విరరావములను
గగనము ప్రతిధ్వనింప లోకంబు లెల్ల, డిల్లపా టొండ దిక్కురల్ తల్లడిల్లి. 2169

వ. ఆరణ్యంబునందు మృత్యు లై నదేవయోధుల నెల్ల మృత్యుకామగ్నిపతాగంబులచే సూర
చాక్షుల డగుబృహస్పతియును దేవదైత్యులును బ్రదికింపుఁ చుండ దేవతలకు ఘోర
ణంబు భేదివార లై నిర్వక్రపరాక్రమంబున దైత్యయోధుల నుఱుమాడం దొడఁగిరి.

- క. అంతట దానవు లెల్ల ది, గంతములకుఁ బటవఁ దొడఁగి రత్నంతభఁచు
క్రాంతాంతరు లగుమఁ గడుక, సంతసమున నురలు జయనినాదము సలుపక. 2171
- ఆ. అపుడు కాలకేయుఁ డనుదై త్యసేనాని, స్వందనంబు నెక్కి- చాపహస్తంఁ
డగుచు బయలుదేఱి యమరసైన్యము నెల్ల, హతమొనర్పఁ దొడఁగె నమితముగను.
- ఉ. అప్పుడు కాలకేయునిశరాహతి కోరువ లేక యెట్టులుక
దప్పికొనంగఁ జాలకయుఁ దల్లడ మొందుచు నుండ దేవతల్
గప్పనఁ జాపబాణములు గైకొని చిత్రరథుండు వచ్చి లో
నుప్పతిలంగఁ గ్రోధము లయోగ్రునితీరునఁ బ్రజ్వరిల్లుచుక. 2173
- సీ. కాలానలమువోలెఁ గ్రాలెడునొకకోలఁ, గాలకేయునితోఁమ్ము గాడ నేసె
నామార్గణ మున ని ట్ట ట్టయి కాలకే, యుండు ధైర్యముఁ బాయకుండ నిలిచి
గంధర్వపతిమీఁదఁ గాండవర్షంబును, గురియించె జడివాన కురిసిన్లు
చిత్రరథుం డొక్క-చిత్రమార్గణమున, ఖండించి యవి ఖండఖండములుగ
- గీ. విశిఖదశకంబునను వానివిల్లు దునిమి, మూఁడుబాణంబుల లలాటమునను నైదు
శరముల నురంబునను సప్తసాయకముల, నాభిదేశంబునందును నాట నేసె. 2174
- గీ. అంతఁ జేష్టలు దక్కి సైన్యాధినేత, పుడమిపైఁ బడి క్షణకాలముననె తెలిసి
కేలఁ గీలించి కాలాగ్నికీలవోని, యొకమహాశక్తి నతనిపై నూఁచి వైచె. 2175
- క. దానను విభిన్నగాత్రుం, డైనను గంధర్వనాథుఁ డలయక తఱే
నానిరధసైంధవంబుల, నే నమ్ముల నలిగ నేసి యిలపైఁ గూల్చెక. 2176
- ఆ. అంతఁ గాలకేయుఁ డపగతచాపర, ధాశ్వఁ డయ్యుఁ బాయ కాత్మధృతిని
ముద్గరంబు హస్తమునఁ బట్టికొని దూఁకె, నంతకుండువోలె నతనిపైకి. 2177
- ఆ. అప్పు డంతకాంతకారమును దాల్చి, చిత్రరథుండు వానిశిరము నర్థ
చంద్రసాయకమునఁ జక్క-డంపఁగ వాడు, పర్వతంబువోలె బడియె నిలను. 2178
- సీ. అపుడు జయధ్వను లాహ్లాదమునఁ జేయ, నమరు లెల్లరుఁ బ్రధనాంగణమున
నది విని తద్భాగిత యైనకాలేయుండు, కావించుచును సింహగరనంబు
ధృతముద్గరం డయి యేతెంచు చుండంగఁ, బ్రజవంబునను జిత్రరథునిఁ గూల్చి
నడుమ నడ్డుగ వచ్చి నాకాధిపతిపుత్రుఁ, డగుజయంతండు వాని నాఁచి యచట
- గీ. దానవాధమ నాచేతఁ దగులువడితి, వెందుఁ బోయెదు బడిశమునందుఁ బడిన
చేప తప్పించుకొనునె నీచేవ యడఁతు, నని వచింపంగఁ గాలేయుఁ డాగ్రహించి. 2179
- గీ. పాశశాసనివతుంబు పగిలిపోవ, వ్రేసె ముద్గరమున నొక్క-వ్రేలు దాన
బడియక జయంతం డొకతీవ్రసాయకమున, వ్రయ్యలుగఁ జేసె నాదై త్యవరునిమేరు;
- గీ. అంతటను వార లిరువుర కాఁచరాని, యాహవం బయ్యె లోకభయంకరముగఁ
గడకుఁ గాలేయునిశిరంబుఁ గత్తిరించె, జంద్రహాసంబుతోడ మహేంద్రనుతుండు. 2181

- క. అంతట దేవత లెల్లరు, సాశోషముతోడఁ జేయ సాగిరి దనుజు
స్వాతములు బెగ్గడిల్ల న, నంతపదం బగలఁగను జయధ్వనములఁ. 2182
- సీ. అప్పుడు మహాబలుం డై నబలాసురుడు, డమితుకోపంబుచే నరుగుదెంచి
శరవర్షమున ముంచి సురబలంబుల నెల్ల, ఛిన్నభిన్నఁబుగాఁ జెదరఁగొట్టె
నది చూచి క్రోధతామ్రాక్షుఁ డై శక్రుండు, ప్రహసంబు గావించి బలునితోడఁ
గడకు నాతనికార్ముకము నొక్కకోలను, ఖండించి యొక్క-మార్గణముచేతఁ
- గీ. దునియలుగఁ జేసి తద్రథంబును దదీయ, రథహాయంబుల నాల్లనారాచములను
జక్క-డఁచి వానితల నొక్క-సాయకమున, నఱక బలుఁ డిలఁ గూల్చి ప్రాణములు విడిచె.
- సీ. అంతట నముచి మహాగ్రహంబున నొక్క, కేల బాణము లొక్క-కేల గదను
దాచిచి కాలాగ్నివోలె జ్వలించుచు, నరుదెంచి గదతోడ నభ్రగజము
ప్రేసి యయ్యది యుద్ధనిముఖంబు గా నేసె, నారాచములఁ బురందరునిమేన
నాయమ్ములు నిశాటమాయచే జలగ లై, త్రావంగఁ దొడఁగెఁ దద్రక్త మెల్ల
- గీ. నప్పు డేమియుఁ దోఁపమి నమరనేత, ఖిన్నుఁ డై యుండ వారి వచ్చి కేలఁ గ్రాలు
చక్రమునఁ దత్తనూలగ్నజంతుచయము, నెల్ల ఛేదించి తద్బాధ లెల్ల నుడిపె. 2184
- క. అంతటఁ బురందరుం డ, త్యంతోత్సాహప్రపూరితాంతరుఁ డగుచుఁ
వంతగ-వజ్రాయుధమున, దంతివలెఁ గెరలునముచితల ఖండించెఁ. 2185
- ఆ. అప్పుడు పుష్పవృష్టి యాకసముననుండి, కురిసె నమరు లెల్ల గుంపు గూడి
త్రిదివనాయకుని నుతింపంగఁ దొడఁగిరి, పఱవసాగె నసురబలము లెల్ల. 2186
- సీ. అప్పుడు భ్రాతృవధాకర్ణనవ్యధా, పరితప్తుఁ డై ముచి యరుగుదెంచి
కాలానలోపమజ్వాలాప్రదీప్తంబు, లై నతోలలు చాపమందుఁ గూర్చి
నముచినూదనునిమేనను నేసె నాటంగ, నవి తాకి వజ్ర బి ట్టార్చి రేఁగి
ముచిమీఁద శరశతంబును గ్రుమ్మరింపంగ, నవి యెల్ల సహమనె యతఁడు త్రుంచి
- గీ. దశశరంబుల నై రావతిమును నేడు, కోలలను మాతలిని దుప్పదూలఁ గొట్టి
కరమునం బట్టి త్రిప్పుచు గదను వజ్ర, నడఁప వచ్చుచు నుండ నిరంకుశముగ. 2187
- క. అది గ్రహియించి మహేంద్రుండు, భిదురంబున వానిశిరము భేదింపఁగ వాఁ
డదరంగ భూమి యెల్లను, గదనసలమందుఁ బడియె గతజీవుం డై. 2188
- సీ. అంతటఁ దారేయుఁ డపరిమితక్రోధ, తామ్రాక్షుఁ డై పురందరునిఁ గెడప
వాయువేగంబున వచ్చు చుండఁగ గ్రొంచ, దారణం డాతని దారి నాఁగి
దానవాధమ నన్ను దప్పించుకొని పోవఁ, గలిగిన నింద్రునికడకుఁ బొమ్ము
నాపుడు గుహ చిక్కినాడవు నాతండ్రి, యగుతారకునిఁ జంపినట్లు కాదు
- గీ. నిలుపు విప్పుడె నాచేత నీవు మ్రందు, కాల మేతెంచె నని పల్కి గదను ద్రిప్పి
యతనిఁ గొట్టెను దారేయుఁ డదర దెసలు, తత్ప్రహరంబునను రేఁగి తారకారి. 2189

- గీ. కాలమృత్యుసమం బై సకాల మూని, యసురునురమునఁ బొడిచిన నరు ణ్ణాంబు
 లురలి యేర్లయి ప్రవహించె నొక్క-మొగిని, నపుచు తానేయు నెఱుంగు నీవ్రహ్మ డగుదు
- క. మును దాను ఘోరతపము, బొనరించి మహాప్రసాదమునఁ బుట్టెను
 గొనినట్టికత్తి చేకొని, యనలభవునిమీఁద వైచె నమరుడు 2191
- సీ. ఆశక్తి తనమీఁది కరుదెంచునంతలో, నతిభీకరాకారుఁ డగును ననుబుడను
 విశ్వలయంబు గావించెడితనశక్తి, గైకొని యెడిచ లోకములు బ్రగిడి
 నాశక్తి తీర్చిన నరిగి మండుచు వచ్చు, దానవశక్తిని దెలుపుచు
 తారకాత్మజునిమస్తకమును ఛేదించి, క్రమ్మలు స్కందమునెఱుంగు నీవే
- గీ. నంత దేవాలతకుండు మహాశ్రువాణి, యగుచు నరుఁడుచు చుండగా సంతోషగండు
 యుద్ధ మొనరించి వానితో నొక్క-దినము, కడకు దలపఁబడదే వాని సడిచి గుల్కెల్పు.
- సీ. అంతట దురరుఁ డతిభీకరాకారుఁ, డగుచు నేఱెంచి కాలాగ్నినోళి
 గావించి ఘోరసంగ్రామ మంతకునితో, దచ్చక్తినిహతి సుఖంబు నొంద
 నపుడు దుర్ముఖుండు మహామర్షమున వచ్చి, యమునితో ఘోరయుద్ధము నొనర్చి
 తలఁపఁగఁగెను నిన్నకంఠుడై, వసుధపై గూలఁ బర్వతమునోలె
- గీ. నంత మధు వసురాక్షసుఁ డంతకునకు, భయము వుట్టగా నార్చును బాపాపాణి
 యగుచు నేతేర నమమనె యసురవైరి, యడ్డగించి దురాత్మ సీ వాగు మించట. 2193
- క. అని పలుకుటయును రోపం, బున మధురాత్రించరుండు మూఁడమ్ముల న
 వ్వనజాతునివక్షస్థుల, మున నాటగ నేసి యార్చె మొగ్గర మదరిక. 2194
- క. అంతట మాధవమధుల క, నంతపథులునను వసుధయగును బ్రహ్మయ
 భ్రాంతికరం బగుయుద్ధం, బెంతయు వింతగను జరిగె నెల్లరు నెఱుంగ. 2195
- గీ. అఖిలమామూవిదుం డగునానిశాటం, డొక్క-పరి శలసిరు డెలు రెముక్క-చూఱు
 కాళి యై భీషణముగ సంగరము చేసి, యోడి పరువెత్తుటయును గుహంబు చూచి.
- క. ధరియించి కేల శక్తిని, బరువెత్తుచు వచ్చి హరిని బరిమార్చంగఁ
 దొరకొనుటయు నవ్వచు వి, ప్రళయపుండు నిట్లు స్కందునితోడక. 2197
- గీ. స్కంద మధుమాయ నెఱుంగనితన నిట్లు, లుద్యమించితి నాతోడ యుద్ధమునకుఁ
 జూడు ముప్పరమున నుండి చూచు చున్న, వారు నీతల్లి దండ్రు లీఘోరరణము.
- క. అని చెప్పుటయుఁ గుమారుండు, కని తనజననీజనకుల గగనమునందు
 దనుజునిమాయకు నచ్చెరు, వును జెందుచు మ్రొక్కి మాధవునకుఁ జనియెక.
- క. మధుర మధురాత్రించరు, డుప్పరముననుండి బహుశిలోచ్చయవితతిక
 గురిసెను హరిపై, సుష్టుతిలగ భయము విబుధయోధుల కెల్లక. 2200
- గీ. అంతట జనార్దనుండు మహాగ్రహమున, విడిచెను సుదర్శనము నది విలయవహిని
 మాడ్చి వుండుచు వడి నేగి మధునిగ్రహము, ద్రుంచి దై త్యాదికడకు నేలెంచె మరల,

వ. అంతట ఖడ్గహస్తం డై ధుంధువును గదాహస్తం డై సింధు వసుతదనుజుండును
శౌరితోడ ఘోరసంగ్రామంబు గావించి తుదకు విష్ణునందకంబుచే ధుంధువును శారి
గదాఘాతంబుచే సింధువును నిహతు లైరి. 2202

సీ. అంతట రాత్రించరాగ్రణి యైనవృ, త్రుండు గజవాహనాహుం డగుచుఁ
గాలాంతకుండు నాఁగిను వచ్చు చుండంగ, నైరావతారూఢుఁ డై బలారి
యడ్డగించుటయు వృతానురాధీశుండు, గద ద్రిప్పి కొట్టి నాత్రిదశవిభుని
నపుడు శత్రుత్రుం డతనిపైఁ గురియించె, నాశుగవర్ మల్యిద్యుతముగ

గీ. నంతటను వారి కిరువుర కిఖిలలోక, భయద మైనరణం బయ్యెఁ బ్రదరములను
శక్తులను శౌలముల నస్త్రశస్త్రములను, బరిఘగనలను ముష్టుల బాహువులను.

క. గోత్రంబు లెల్ల వడికెను, ధౌతీతల మంతయును యథాయధ లయ్యె
వృతేంద్రరణంబునకు, వృతేంద్రరణంబె సాటి వే యేమిటికి. 2204

ఆ. అటు లభూతపూర్వ మైనసంగ్రామంబు, జరుగు చుండ వారి కిరువురకును
విగతచేష్టు లగుచు వీక్షించు చుండిరి, హరిహరాదిదానవారు. లెల్ల. 2205

ఆ. అట్లు కొంతకాల మాయోధనము గాఁగ, విసిని తుట్టతుదకు విబుధనేత
లయయముండు వోలె లంఘించి వృత్రుని, కంధరమును దునిమె ఖడ్గమునను.

ఆ. అపుడు దనఁజు లెల్ల హాహనినాదముల్, చేయుచును భయంబుచేతఁ బజవ
సాగి రమరు లెల్ల జయనినాదములను, జలుప సాగి రధినమ్మదమున. 2207

సీ. అప్పుడు తై పురి యత్యాగ్రహుబుతో, నేతెంచు చుండ గణేశ్వరుండు
వాని కడ్డుగ నిల్చి దానవాధమ నిల్వ, మిచట నెక్కడ కింక నేఁగఁగలవు
నీతండ్రి త్రిపురుండు నాతండ్రిచే మున్ను, వధియింపఁబడియెను వధ్యుఁ డగుఁటఁ
బ్రాప్తించు నీకును నాపాటె నాచేతఁ, దప్పక లోకబాధకుండ వగుట

గీ. నని వచింపంగఁ ద్రైపురి యతనితోడ, నతిభయంకర మైనయాహవము చేసి
కడకు విఘ్నేశకాక్షేయకప్రభిన్ను, గాత్రం డై కూలె గిరివోలె ధౌతిమీఁద. 2208

వ. అంతట భద్రుండును సౌభద్రుండును భీషణుండును నిరరాంతకుండును గదాహస్త
లై యొక్కమాఱుగ వినాయకునిపైని గవియ విఘ్నేశ్వరుండు రాద్రాకారముం
దాల్చి భద్రుని పర్యువుతోడను సౌభద్రుని జంద్రహాసంబుతోడను భీషణుని గుతా
రంబుతోడను నిరరాంతకుని ఖడ్గంబుతోడను భిన్నగాత్రులం గావించి నేలం గూల్చె.

సీ. అంతటఁ గుంభమహాసురుం డరుదెంచి, నైర్మతితోడ జన్యం బొనర్చి
తద్గదానిహతిచేతను భిన్నగాత్రుఁ డై, నేలపై వృక్షంబువోలెఁ గూలె
నది చూచి జంభమహాసురుం డేతెంచి, వజ్రతో ఘోరాహవం బొనర్చి
తద్వజ్రభిన్నమ స్తకుఁ డయి నేలపై, వ్రాల్చి వెంటన గతప్రాణు డయ్యె

- గీ. సంతటను సొరిగింపి డెనునుసురసరుగెన, ముక్తికొని శక్తి సుప్రసాసిస్తే దినుగి
వానితోడను ఘోరాహావం హొనర్చి, తుదను నస్కరినను బయలుదేరుచు నీలకె.
- వ. అంతట సంగ్రహచయమదంబనరాంశకు లాతినిపయిం బడుటయు మారిటను జూచుం
తుండు మూడుగోలచే నేలు గూలవైచె. భద్రబాహుమహాబాహునిగంధిగంధ
భారికవల్లికశీము లనునేడురు మహాయోధులు వైశ్వసురునిచే నసూయబడిరి.
ఆరణ్యకనుఘోరాఘోరఘోరు లనునలుపురు మహాయోధులు బాహులేయుడు
శక్తిచే సంహరించె. తురుతుంబగుసాధికాసాధననుగ్రేధు లనునేగురుమహాయోధులు
మార్తండునిచే వధిపంబడిరి. కూరక్రౌంచరణేశానమోచసమ్మోచసమ్మోచు లను
మహాయోధుల గంధనాహుండు సంహరించె. ఏకాదశరుద్రులనూలములచేతను
నష్టమనువులశరఘాతంబులచేతను మేఘుంబులకరకాసికరఘాతంబులచేతను గుబేరుని
గదాఘాతంబులచేతను శక్రునిభిరురఘాతంబులచేతను సుగంధునిశక్తిఘాతంబులచేతను
గణేశునివర్షఘాతంబులచేతను మాధవునిచక్రఘాతంబులచేతను యమునిదండఘాతం
బులచేతను మృత్యువుశక్తిప్రహరంబులచేతను వరుణునిపాశబంధంబులచేతను జగద్రుని
హిమానిచేతను సూర్యునిరశ్మిజాలంబులచేతను యక్షగంధర్వకిన్నరసిద్ధనాథ్యాదిదేవ
యోనులమహాయుధంబులచేతనుసనేకకోటిదైత్యదానవబృందంబులు నిహతంబు లయ్యె.
- గీ. అట్లు లుండంగ గని హిరణ్యాక్షు డపుడు, క్రోధసందీప్తనేత్రు డై కుతల మెల్ల
వడక సింహాసనమునుండి నడిగ డిగ్గి, రత్నగుంభిత మగుస్వర్ణరథము నెక్కి. 2212
- సీ. శరమును ధనువున సంధించి జగములు, తలకంగ సింహనాదగలు చేసి
ప్రసితం డై కంజరము పుష్కరిణి జొచ్చు, సగిదిని నిరరబలము జొచ్చి
చీల్చి నైంధవముల గూల్చి సింధురముల, రథముల నెత్తించి సారథుల గెడపి
బృందారకబలంబు నెల్లను జీకాకు, పఱచి యెల్లరకును భయము గొలిపి
- గీ. వణ్ణుఖుని. బంచవింశతీసాయకముల, బంచదశబాణముల సురపతిని జిత్ర
రథుని వింశతిశరముల రాజరాజ, దశశిలీముఖముల నేసి తఱిమివై చి. 2213
- వ. యముని నిర్వదిసాలుగమ్ములచేతను రేమంతుని బంచబాణంబులచేతను మృత్యు
వును దశపుష్కంబులచేతను గంధవాహుని దశఖగంబులచేతను రుద్రులను షష్టి
కల్పబంబులచేతను వసువులను సప్తశిఖంబులచేతను దెరల నేయుటయు నిర్జరులైర్లురును
దృత్వత్సవంబునకు నిలువంజాలక పఱచు చుండ. 2214
- గీ. అచ్యుతుండు చేతఁ బట్టి చక్రాయుధంబు, మైత్రేయుని నెక్కి సత్వరము గాంగ,
నభయఖని నొసంగును సుసర్వ లండఱకును, నేగుడైంది హిరణ్యాక్షుడైదుట్ట నిలిచె.
అంత హిరణ్యాక్షు డంబుజాక్షుని జూచి, గోపాలమావు చేకూడె నీకు
సృష్టికే బ్రతిపృష్టి చేసెడినామమందు, నిలిచితి బ్రతికి డోగలవా యింద.

ననవుడు విష్ణు విట్లనియె దానవ చూపు, మొకసారి నీశక్తి యున్న దెల్ల
నావుడు దానవనాథుఁ డామాటకుఁ, గనులనుండి కృశానుకణము లురల

గీ. నాగ్రహముఁ జెంది తీక్షణసాయకశతంబు, పురిసె మేఘంబు వర్షంబు కరిసింజు
శౌరిపై నంత శార్ఙ్గ తచ్చరము లెల్లఁ, దునిమె నొకసాయకమున నద్భుతము గాఁగ.

క. తనకోలలు వై ఫల్యం, బును జెందుట దానవాధిపుం డుగ్రుం డై
వనజాతునిపై నొకయ, ద్రిని బెకలిచి వై చె నెల్లదెన లదరంగఁ. 2217

గీ. అప్పు డాయద్రి యశనితుల్యప్రవేగ, మునను జనుడెంచు చుండంగ మురరిపుండు
చూచు చున్నట్లు లుండియె చోద్యముగను, దాని గదచేతఁ జూర్ణము గా నొనర్చె.

సీ. అది కనుంగొని హిరణ్యాక్షుఁడు మఱియొక, పర్వతంబును శౌరిపైని వై చె
మరల గోవిందుఁ డాగిరిని జూర్ణము చేసి, నది చూచి రేగి దైత్యాధినేత
వరుస గా వేయిపర్వతములు హరిపైని, వై వంగ విష్ణువు వాని నెల్లఁ
బొడి నేయ దానవపుంగవుండు సహస్ర, బాహువులను దాల్చి భయదముగను

గీ. బట్టిసములను శక్తుల బాళములను, సాలముల ముద్గరంబుల శూలములను
బరిఘములఁ దోవరంబులఁ బ్రాసములను, నొక్కమాటుగ వైచె నవ్యుతవిమోచ.

క. ఆయా యధముల నెల్ల ని, రాయానంబుగను నొక్కయాశుగమున నా
రాయఁబడు ముక్క-ముక్కలు, చేయ హిరణ్యాక్షుఁ డపుడు సిబ్బిలిపడుచుఁ.

గీ. వ్యాఘ్రభల్లూకసింహసర్పాదివివిధ, జంతుమాయాస్త్రుతతులను శారిమోచ
నేసె మాయావి యగుట నాకృష్ణుఁ డొక్క, యమ్ముచే వాని నెల్ల దగ్ధ మొనర్చె.

శా. అంతఁ గ్రోధవిమోహితం డయి హిరణ్యాక్షౌనురాధీశుఁ డొ
క్కిం తై నక గ్రహియింపఁ జాలక హృషీకేశప్రభావంబు ద్వి
టాంఠారజ్వలనాయమానకరీశోగ్రం బై నశక్తిక రమా
కాంతోరస్సలమందుఁ ద్రిప్తి వయిడెఁ గ్రవాదు లగ్నింపఁగఁ. 2222

మ. అపు డాశక్తిని నందకంబునను వ్రయ్యల్ చేసి గోపాలుఁ డ
స్రవనేతక బ్రహ్మంచి శూలమునఁ దచ్చాపంబు ఖండించి యొ
క్క-పువత్కంబునఁ దచ్చతాంగమును ముక్కల్ చేసి యొక్క-మ్మునక
విపులాచక్రము దద్దటిల్లఁగను నవ్వేజ్జనిరరుల్ మెచ్చుగఁ. 2223

ఉ. అంతటఁ గ్రోధముక ద్రవయు నాత్మఁ గలంపఁగ దైత్యనేత యొ
క్కింతయు నాఁగలేక సివ మెత్తినక్రోధివలెఁ రణసల్లి
గంతులు వై చుచుక నిశితకాండసహస్రము నొక్కసారి దై
త్యాంతకశీరమందు సురలార్వఁగ భీతిని నేసె నత్తటిక. 2224

ఁ. వార కిర్విరకును ఘోరసంగర మయ్యె, చివ్యవృశతము దేవతలకు
ననురతికును బావ ననువులపై నాశ, యసురనేత కడకు నాఁగలేక, 2225

- క. తనువును వామనునినిధి, బునఁ జేసి పనిల్చి యెల్లభూమిని సమంజసం
బునఁ జేసికొని రసాతల, మును జొచ్చెను మిగిలియున్న పుణ్యజనులలోకి. 2226
- సీ. అంతట మాధవుండు సురనాథునిబలం, బునకు విస్మయమును బొంది మనసిని
దానిచి వారాహతనువును వెంటనె, తానుగూడను రసాతలమున జొచ్చి
యం దున్న నగుమతి నాత్మనిష్ఠుల నెత్తి, నిలిసి యద్రులయందు జలమును
దానిని నాత్మనిష్ఠులచే సనలును, గానిచి లోకరక్షి ముఖాత్మని. 2227
- గీ. సురనాథునిని యీ ఘోరాహవగులు, చేసి చివరికి జక్రగులుచేసి వాని
మస్తకముం దెక్కి పెంచె నమస్త సకలం, మామ్రమోగంగ నిజయసి గావలయును. 2228
- గీ. అపుడు బ్రహ్మాదేవత లరుచుచుచి, కని హరివరాహరూపుఁడగు గుర్జురారి
జలిసి సాష్టాంగమిడులులను హర్ష, సారవశ్యులునను గగన్పాదలు చాచి. 2229

—: విజయస్తోత్ర కథనము :—

- సీ. నారాయణ దళవతారంబులను చాల్చి, ప్రోచు మంకిరి జగలులను నీవె
యద్యుతి మూర్తిత్రుగుకారములఁ దాల్చి, సృష్ట్యాదులను నీవె చేయు చుంటి
మబుజ్జేతుఁ నీవె యఖిలవిశ్వంబులు, విశ్వంబులం దుండువిభుఁడ నీవె
పురుషోత్తమ సమస్తభువనసాక్షిని నీవె, వేడు గూడను నీకు లేడు సాక్షి. 2230
- గీ. యాపదుర్ధారకుండ వీవె యఖిలధర్మ, ములకును బరాయణము నీవె శాలియ మాకుం
దరము గాదు భవన్మహత్వంబు దేవ, దీనులము మమ్ము గావంగ దిక్కు- నీవె. 2231
- క. అని సన్నుతి మటయు న, వ్యసహిషం డిట్లు లనియె వారల నెల్ల
గనుఁగొని మీరలు గామి, చినిజయస్తోత్రమునకుఁ జెందితి ముదముక. 2232
- గీ. మీకు భద్రంబు గల్గెనుఁగాక మీరు, సలిపిన స్తవంబు వినినను జదువుకొనిన
వినిచినను వారి కిట్టిట నిజయ మొనవు, సమసిదంబును నని యదృశ్యతను జెంద. 2233
- వ. అని చెప్పుటయు సంజయుండు సవినయంబుగా ద్వేషాయనునిం దిలకించి. 2234
- గీ. దేశోత్తమ రణమున నాశ మొంది, నట్టిరాక్షసులకు గతు లెట్టి వాదవు
నెట్టిజన్మంబు లొనగూడు నెట్టిగుర్తు లేరుపడుఁ జెప్పు మన వ్యాసుఁ డిట్లు లనియె. 2235

—: రణమృత రాక్షస సృష్టవృత్తాంత కథనము :—

- సీ. సంగ్రామమున శత్రుసమ్ముఖంబుగ నిల్చి, యని చేసి మృతి నొందినట్టివారు
దేవర్షమును జెంది త్రిదివబునం దుండి, యఖిలసౌఖ్యంబుల ననుభవించి
పదపడిధరణిలోఁ బ్రభవించి యేలుదు, మహి నెల్ల నప్తజన్మములు గడపి
యటుమీఁద సకలదేవారాధ్యు లగుచును, స్వర్గము దుందురు శాశ్వతముగ
గీ. సంగరంబున విముఖు లై చనడివారు, ప్రధవభూమిని మూర్ఛచే బడినవారి.
సంహరించెడివారును సకలముగ, జన్మ మొనరించి వైరులఁ బుచ్చువారు. 2236

- సీ. నానావిధము లై ననరకయాతనలను, నలయుచు బహుశాల మనుభవించి
తుదకు భూతలమునం దుదయించెదరు మేచ్చు, లుగను గర్వజ్ఞానలుపులుగు
గోబ్రాహ్మణాద్వంసకులుగను నిజధర్మ, హీనులుగను శౌచహీనులుగను
సాహసికులు గఁ దస్కరులు గఁ బితృమాతృ, బాధకులు గ సాధుబాధకులు గఁ
గీ. గలహపరులు గ స్త్రీశిశుఘాతుకులు గఁ, బాపనిరతులు గ చభక్ష్యభక్షకులుగ
నపగతాచారులుగను గవాశనులు గ, వేదశాస్త్రపురాణాద్వైషణులుగ. 2235
- సీ. పరలోకవిశ్వాసవిరహితులును స్వైర, సంచారపరులును వంచకులును
దానవరితులును దాంభికులును స్వామి, గురుదేవతాభక్తివిరహితులును
సంతతిలోభమాత్సర్యకామక్రోధ, మదమోహులును నీచమార్గగులును
మలహకధరులును మలినవస్త్రశరీర, దంతకుంతలులు వై తండికులును
గీ. సంధకారాన్నపానశయనరితిప్ర, సక్తులును గ్రోడకుక్కుటసారమేయ
పోషకులును నసత్యసంభాషణులును, నరవపుర్ధరు లై నదానవుల చూవె. 2236
- వ. మఱియును. 2237
- సీ. మత్స్యప్రభృతిజంతుమాంసభక్షకులును, మద్యపాననిషత్తమాననులును
వననివాసులును బర్వతవాసులును బూతి, గంధదేహులును దుష్కార్యకరులు
వికృతస్వరూపులు విపరీతబుద్ధులు, హింసాప్రధానులు హేయగుణులు
కరుణాహీనులు కఠినస్వభావులు, దురజ్ఞానసహవాసదూషితులును
గీ. మూర్ఖులును నప్రమాణులు మూఢమతులు, నాస్తికులు కుత్సితులు దగ్ధహస్తములు
కులపిహీనులు ధనమదాంధులును ఖలులు, నరవపుర్ధరు లై నదానవుల చూవె. 2238
- గీ. స్వలూపానుగుణంబుగ సంభవించి, యాయసురు లెల్లజాతులయందుఁ బూర్వ
జన్మసంస్కారమును బట్టి స్వగుణములగు, బయలుపఱుచుచు నుందురు ప్రతిపదంబు.
- సీ. అట్టివారలు రాజు లై భూమి నేలెడి, కాలంబునను గ్రహగతులు తిప్పు
నన్నవస్త్రములు లే కల్లాడుదురు ప్రజ, లఖిలరోగములును నావరించు
నన్మతంబు ప్రబలు నన్యాయంబు మెం డగు, సచివవర్గంబు లంచముల మరగుఁ
దల్లిదండ్రులమాట తనయు లాలింపరు, సలుపరు సతులు భర్తలకు సేవ
గీ. రోయఁ డేవని కేని పురోహితుండు, స్వామిని భటుండు వంచించు శాస్త్ర మన్న
దై వ మన్నను గురు వన్న ధర్మ మన్న, నవ్యబాటగు నగు సర్వనాశనంబు. 2240
- గీ. అట్టికలికాలమునను నెం దైన నొక్క, చోటఁ బత్తిదై వ యగునొకసుదతి యేని
పరమధార్మికుఁ డగునొక్కపురుషుఁ డేని, యుండు దీనికి దృష్టాంత మొండు వినుము.
- సీ. మున్ను ధాత్రీతలంబున నుండె భూదేవ, తావాస మగునగ్రహఁగ మొండు
దానిలోపల నొక్కధాత్రీసురుం డుండె, సకలధర్మజ్ఞుఁడు సాత్త్వికుండు
నిత్యాగ్నిహోత్రముల్ నెఱపెడివాఁడును, నతఁ డొక్కచిసమున నగ్నికడను
ఘృతపాత్ర ముంచి రక్షింప దానిని నొక్క, చేటిని నియమించి శీఘ్రముగను

- గీ. సరగే మఱియొకముఖ్యకార్యము నీగ్ని, సతిటను నొక్క-శునక మామూజ్య మెల్లఁ
ద్రావి పోవుచు నుండు నాదాని చూచి, తనయభాగ్గత్త నై నమూసనికి వగచి. 2242
- క. తన కేమి మాట వచ్చునో, యగుభీతి జనింప నెదను నాపాత్రంబున్
బాసరించి మూత్రపూర్ణము, గను గిన్నిడి దానిపైని గాచుచు నుండెన్. 2243
- ఉ. అంతట నగ్నుపాస్తినమయం బగుటన్ ద్వజుఁ డేగుచుంచి య
త్యంతరయంబునన్ విధియుతంబుగ హోమము చేయ నగ్నిలో
నెంతయు భీమాంబుగను హేమమయం బగుకూట మొండు కా
లాంతకదీ ప్తితో సరినియకులకన్ గనుపట్ట నత్తటిన్. 2244
- ఆ. దానిఁ జూచి యేదో త ప్పుయ్యె నని యెంచి, ధీతినురుండు కినిసి చేటి యిచట
నేమి యెసరిచితివో యెఱిగింపు మన నాపి, యడలి చెప్ప జరిగినట్టి యల్ల. 2245
- గీ. అంతటను బ్రాహ్మణుండు తనయంతరంగి, మందుఁ జింతిల్లు చుండంగ నతనిపత్ని
దగ్గఱకు వచ్చి చింతానిదాన మడిగె, నప్పు డాభూసురుం డిట్లు లామ కనియె. 2246
- సీ. సతి యే మని వచింతు సర్వనాశనమును, సమకూరుకాలంబు సంభవించె
నీగ్రామమున నున్నయెల్ల వారును మహా, పాతకంబులు చేసి బ్రాహ్మ లైరి
నే నుండుటనుజేసి నిలిచియుండిరి నేటి, వఱకును నీగ్రామవాసు లెల్ల
నేను తొలగిననిమిషంబుననె భస్మ, మై పోవు నీయగ్రహార మెల్ల
- గీ. నేను గూడను దొలఁగుదు నేఁడో రేపా, యీదురాత్ముల గాంచుచు నిచట నుండ
ననుటయును విని యామె యిట్లనియె స్వామి, నల్వరును విన్న సీమాట నన్వ పోరె.
- చ. అనవుడు బ్రాహ్మణుండు పరిహాసము గా దిది నిశ్చయంబు క
న్గొనుము లతంగి యిప్పుడె కనుంగొన నెంచిన నంచుఁ బల్కి చ
య్యన నిజవస్తువాహనము లన్నియుఁ గైకొని వీడి గ్రామమున్
దననతితోడ రా వెలికిఁ దత్తుటిఁ గాలెను గ్రామ మంతయున్. 2248
- గీ. అందులో నున్నవా రెల్ల నగ్నిదగ్గు, లగుటఁ దత్కర్మఫలముల ననుభవింప
నరకలోకంబునకుఁ బోయి విరతి లేని, యాతనలఁ జెందఁ దొడఁగిరి యవశు లగుచు.
- గీ. ప్రాప్త మగుచుండుఁ బుణ్యకర్మములవలన, నసురులకుఁ గూడఁ దత్ఫలం బంధకుండు
హరుని నేనిచి గణముఖ్యుడయ్యె గోలిచి, హరినిఁ బ్రహ్లాదుఁ డమరపూజార్హుడయ్యె
- గీ. దానవీరత్వమున బలిదై త్యనేత, యెనయ నున్నాడు ముందు మహేంద్రవదము
నిక నెందఱో రాక్షసు లిట్టివారు, కలరు దివ్యపదంబులు గనినవారు. 2251
- క. అని చెప్పుటయును సంజయుఁ, డెనయంగ మోదంబు మఱిని నిట్లనియె మహా
మునివంధ్య యెట్టిరూపము, లను సుర లుందువో మహాతలంబునఁ జెప్పుమా. 2252
- చ. అని ప్రార్థింపుటయును వ్యావమహామూని యాతని కిట్లనియె. 2253

—: మహిగతనిర్వరస్వరూపకథనము :—

- సీ. దేవతాబ్రాహ్మణాతిథిగురుయతిసహ, ర్వాతత్పరులు సంస్కృతాన్నభుజులు
శాంతులు దాంతులు సత్యవాదులు పర, ద్రవ్యకళత్రపరాజ్ఞులును
విద్వాంసులును ధర్మవిదులు సదాచార, పరులు వేదపురాణపాఠకులును
మధురకంఠులును నాత్మవిచారరతులును, యజ్ఞులు సానదానాదిపరులు
- గీ. లోభవరితులును దయాశువులు ధర్మ, కార్యకరులు సురూపులు గంధమాల్య
భూషణాంబరధరు లార్తపోషకులును, నరవపురధరు లై ననిరరుల చూపె. 2254
- గీ. లేశ మేనియు భేదంబు లేదు దాన, వారులకు మర్త్యులకును నాచారమందుఁ
గాని సాధ్వస మధికంబు మానవులకు, దానవద్వేషులకు సత్త్వంబు హెచ్చు. 2255
- గీ. మనుజులకు దేవతలకు సమంబ ప్రీతి, కాని మార్దవము గుణంబు మానవులకు
నిరరులకు గాంభీర్యంబు నియతగుణము, నిరరారాతులకు నిట్టి నియతి లేదు. 2256
- గీ. లేజ్జే మేనియు సౌఖ్యంబు లేదు భిన్న, జాతు లగుదంపతులకు స్వజాతియంద
కలుగు సంప్రీతి పశుపక్షికులములకును, బ్రేతరాక్షసులకును స్వజాతియంద. 2257
- గీ. అధికపుణ్యంబువలన దీర్ఘాయు వౌదవ్య, జలుపు సత్కార్యములు సురజాతి దాన
బాపమున నాయువు నశించుఁ బాడుపనులు, చేయ దొరఁకొను దాన దై తేయజాతి.
- గీ. కృతయుగంబున నమరులె షీతిని బుట్టి, రన్యజాతులు లే వయ్యె నట్టితేజిని
దొలఁగి పుణ్యంబు పాపంబు వెలయుకొలది, సంభవించె నసంఖ్యాకజాతు లిలను.
- వ. దుర్యోధనునిమిత్రులగుకర్ణాదులును దద్యోధులును దై త్యజాతివారల. గాంగేయుండు
వసుముఖ్యుండు. ద్రోణుండు దేవముని. అశ్వతామ హరుండు. నందనందనుండు నారాయ
ణుండు. పంచపాండవులు పంచేంద్రియంబులు. విదురుండు ధర్మ్యుండు. గాంధారికుంతీ
ద్రౌపదులు పరదేవతలు. కలిమధ్యంబున నుండువారు దేవదై త్యులు. కలియుగశేషం
బున నుండువారు రాత్రించరులు. దాన వారలకుఁ బాపప్రవర్తనంబును దాన నిరయ
ప్రాప్తియునుం గలుగు నని చెప్పుటయు నామాటలు విని వై శంపాయనం డి ట్లనియె.
- క. స్వామి యెవ రుద్ధరింతురు, భూమిని గలిగింతు రెవరు భూత్కోభంబు
నామొద నీ కనుగ్రహ, మామతీలినఁ జెపుము వినఁగ నంతయు నాకున్. 2261

—: భూమ్యుద్ధారకభూత్కోభకారకణననిరూపణము :—

- సీ. అనవుడు వ్యాసుఁ డి ట్లనియె వినుము శిష్య, వేదపురాణోక్తవిధుల నెల్ల
విశ్వాసమునను గావించువారును ధర్మ, విషయకాఖ్యానముల వినిడివారు
శాక్తగాణపసారశై వవైష్ణవులను, భక్తితో సంతృప్తిపఱుచువారు
పుణ్యకార్యములను బొనరించువారును, బాపంబులకుఁ బాలుపడనివారు
- గీ. స్వస్వధర్మాభిరక్షణజాగరూకు, లై నవారును సుచరిత్రు లై నవారు
భూతదయ గలవారును భూతలంబు, నుద్ధరింతురు పా రున్న సుర్వి నిలుచు. 2262

- సీ. తలదండ్రులను శిశువులను గృహిణిని బో, నేగనినారును : మౌనమునఁబలు
దేవతాబ్రాహ్మణద్వేషులు నీచవృత్తాగ్రంథులను బ్రాహ్మణులను
గోఘ్నులు గురుమాషకులు గృతఘ్నులును వి, శాస్త్రసమర్థులును సుద్ధియులు శిష్యులు
నాస్తికవాదులు ధర్మస్థవివేకిలు, స్వైరసంచారులు సాహసీయులు
గీ. పాపభీతివిహీనులు బాలిశులును, జారులును జోరులును దుష్టాచారములును
సత్యశౌచదయాచారశాస్త్రధర్మ, విరహాతులును ధర్మోపదేశములును నున్నవ. 2263
గీ. మఱియుఁ బాతకములు చేయుమానువులకు, సాయపడునాగు : బుద్ధులు సులువువారి
కడు చెప్పి నిరోధించునట్టివారు, సూచకులును నెను ధర్మోపదేశములు. 2264
క. ఈవరమగోప్యమును వినఁ, బాపము లన్నియును దాని సేవమునఁబడి
బ్రాహ్మింపంగలుగు మహా, పాపియు నిత నేను చెప్పి బరపఁబడుము. 2265
క. అని చెప్పఁగ వై శంపా, యనుఁడు గురూత్తమ సమీపా నుయ్యెను. 2266
మనమున గ్రహవృత్తాంతం, బును జెప్పుము నాఁగ న్యాయముని యుల్లించును.

—: ప వ గ్ర హ వృ త్తాంత కథ న ము —

- సీ. భాస్కరుం డాదిమబ్రహ్మదేవాభవ్రండు, తేజోమయూకారదీప్తిమండు
సకలవంద్యుఁడు విశ్వసంరక్షకుఁడు లేరు, వానికి సాక్షి దీనశ్రుతిలోను
సతనికి వందనం బాచరించిన నుషః, కాలంబునను గల్గు గార్భస్థి
తన్మండలాంతర్గతం బైనశక్తిని, భావించు చుండురు బ్రహ్మచిములు
గీ. వానికిరణప్రసారంబువలన నెల్ల, వారును బవిత్రు లగుదురు వాని గాంచ
గుప్తిపాతకచండాగోఘ్నుపతిత, దర్శనోద్భూతపాపసంతతులు మాయు. 2267
గీ. తొలఁగు నాంధ్యంబు దుఃఖంబు తొలఁగుఁ దొలఁగు, నిర్ధనత్వంబు తేజగంబు నివ్వఁజిల్లు
భయము మాయు నశించు నామయము లెల్లఁ, బ్రజల కెల్ల ను భాస్క-గాగాధనమున.
క. కనఁబడనిదేవతలు త్రిణ, యనపంకజనాభవిధిముఖమరు లెల్ల
గనులకుఁ బ్రత్యక్షంబుగఁ, గనఁబడియెడిదేవుఁ డొకవిశిష్టుఁడె నుమి. 2269
వ. భాస్కరుండు భూమికి లక్షయోజనదూరంబుగా నూర్ధ్వదేశగంబునందు మార్గశీరాది
ద్వాదశమాసంబులందును గ్రమంబుగా మిత్రవిష్ణువరూపసూర్యభానుతాపనేంద్రరవి
గభస్తియమహిరణ్యరేతోదివాకరనామంబులం బడసి ద్వాదశాత్మం డై సంచరించుచు
లోకసంరక్షణంబు గావించు చుండు. ఆదిత్యుఁడు భాస్కరుండు సూర్యుఁడు సర్పఁడు
భానుఁడు దివాకరుఁడు సువర్ణరేతుఁడు మిత్రుఁడు పూషుఁడు త్వష్ట స్వయంభువు
తిమిరాశుఁడు ననుద్వాదశనామంబులు శుచి యై యనుదినంబును బఠించువాఁడు
సర్వపాపరోగవిముక్తుం డై సదతిం జెందు. తపనుఁడు తాపనుఁడు కర్త హర్త మహే
శ్వరుఁడు లోకసాక్షి త్రిలోకేశుఁడు వ్యోమాధిపుఁడు దివాకరుఁడు సన్నిగర్భుఁడు
మహాబిప్రుఁడు ఖగుఁడు సప్తాశ్వవాహనుఁడు పద్మహస్తుఁడు తమోభేది ఋగ్యజుస్సా
మగుఁడు సమస్తోడశనామంబులను నిత్యంబును బఠించె నేని వానికి రోగభయంబు

- లేదు. “ఓమింద్రాయ నమః” “ఓవిష్ణవేనమ” యనుమంత్రంబులు జపించి హోమంబు గావించె నేని లూతావిసోఘటకకామలకుష్మయజ్వరాశ్మరీమూత్రకృచ్ఛరోగంబులును వాతసి త్తశ్లేష్మప్రభూతంబు లగునానారోగంబులును సర్వవిఘ్నంబులును శమించు. ప్రభాకరనామసంకీర్తనంబున సర్వగ్రహబాధావిముక్తియుం జేకూరు. మఱియును గుహ్యతిగుహ్యం బగుమూలమంత్రమునుం జెప్పెద వినుము. ‘ఓంహ్రోహ్రీంసః సూర్యాయ నమ’ యనుమంత్రంబును సాధ్యా కాలంబునందు జపించె నేని క్రూరగ్రహం బులును ఘోరవ్యాధులును నశియించు. మూలమంత్రాభిమంత్రితోదకప్రాశనంబు గావించె నేని గర్భవ్యాధు లన్నియుం దొలంగి యవత్సలాభంబు చేకూరు. 2270
- గీ. సర్వశాంతియు సర్వార్థసాధనంబు, గలుగు నొకసూర్యమంత్రంబువలన దీనిఁ జెప్పకుము దేవప్రదేశికలయందు, భక్తివిశ్వాసములు లేనిబాలికులకు. 2271
- ఆ. మున్న మప్యదేశమునను భద్రదేశ్వరు, డనెడిస్వపతియొక్క డవని నుండె నతనిసవ్యకరమునందు డై వికముగ, శ్వేతకుష్మ ముద్భవించుటయును. 2272
- సీ. భద్రదేశ్వరం డది ప్రాగ్నకృత్తపాప, ఫల మని మిగులఁ జింతిలుచు లోన నేపుణ్యతీర్థమం దేని దేహము వీడ, నుద్యుక్తు డై పోవ నున్నతఱిని నరుడెంచి బ్రాహ్మణు లందఱుఁ గూడి త, తన్నీధానమునకు త్మాతలేంద్ర ధర్మాత్ముడవు నీవు తనువు వీడిన రాష్ట్ర, మంతయు నాశంబు నందితీఱుఁ
- గీ. గాన నీవు తనుత్యాగకాంక్ష విడిచి, రవి నుపాసింపు ముండి నీరాష్ట్రమందె దాన నీకుష్మరోగ మంతయును బోయి, కడకుఁ బ్రాప్తిండు స్వర్గమోక్షములు సీకు.
- క. అనవుడు. భద్రదేశ్వరు డా, యనఘులకు నమస్కరించి యాదిత్యారా ధనవిధము నెఱిగి తదుపా, సన మొనరిచె నొక్కయేడు శాస్త్రీయముగఁ, 2274
- గీ. అంతటను వర్షపూర్తి కా నాక్షణంబ, కానబడ దాయె గుప్తంబు కరమునందు విస్మయం బొంది దానఁ బృథ్వీధవుండు, విడువకుండంగ రవిని నేపింపఁ దొడఁగె.
- సీ. అతనిసేవకు సూర్యు డాత్మలో సంతోష, మొదవఁ బ్రత్యక్ష మై యొక్కనాడు ధరణీంద్ర కోరుము వరము నిచ్చెద నాఁగ, భద్రదేశ్వరుడు మ్రొక్కి భాస్కరునకు స్వామి నీకడ నేను సపరివారంబుగ, వసియించున ట్లమ్ము వరము నాకు ననవుడు రవి యల్లె యగుఁగాక యని పల్కి, యరిగె నదృశ్యుడై యాక్షణంబ
- గీ. యంత భద్రదేశ్వరుడు మహాహృద మొదవఁ, జలిపి రాజ్యంబు దేహావధానమందు సకలజనయుక్తముగ నేఁగి సవితృలోక, మునకు వసియించె శాశ్వతంబుగను నచట.
- గీ. అల్లె యొందఱొ బ్రాహ్మణు లవనిపతులు, మునులును దివాకరునియపాసన నొనర్చి ధనము విద్యయు నారోగ్యమును సుఖంబు, స్వర్గమును మోక్షమును జెంద శక్తులై రి.
- శ. మఱియును “నాకృష్ణేన” యనుమంత్రంబుచేతనుమూలమంత్రంబుచేతనునుదుంబరపలాశ పల్లవద్వయంబుతో నాజ్యహోమంబు గావించె నేని సర్వరోగశమనంబును వధబంధ విమోచనంబును సర్వార్థప్రశాంతియుం గలుగు. ఒక్కొక్కమంత్రంబుచే నూఱు నూ

తాజ్యహోమంబులు గావించి భానువాసరంబున సు ర్యప్రతిక్ష నిర్వాహ్యులంబు నొనంగి బ్రాహ్మణసంతర్పణంబు గాంపవలయు. పు ణ్యోన్మిదిధంబును నిత్యవేసి స్తమీ పూర్తి మలయందుఁ గావించుబడుహోమంబును సర్వరోగనివారకంబు. ఆదిశక్యండు సర్వదేహగతుం డై విశ్వసంతర్క్షణంబు గావించుచుఁ బ్రతియకాలంబునఁ బ్రాణవా యువుతోడం గూడి దేహంబులు విడిచి వెడలుచుండు. చంద్రుండు ఋతశశశళాయు క్తుం డై శీరాంతసిథిం బడసి యధోముఖంబు గా నహర్నిశంబును నేహంబులుదు సుధావృష్టిం గురియుచుండు. దానఁ జరాచరప్రపంచం బగోగమును బీడించు చుండు.

- సీ. ప్రమథాధిపతికిరొరత్నంబ నతి నీకుఁ, దారికానాథ జోహారు నీకు
నమృతదీధితి ప్రణామము నీకుఁ ద్రిభువన, మోహనాకార క్ష మోక్షు నీకు
నత్రినేత్రోద్భవ యభివాదనము నీకుఁ, బ్రాణజీవనదాత ప్రణాతి నీకు
సకలజనాహ్లాదజనక యంజలి నీకు, దై వస్వరూప మధనము నీకు
- గీ. నని నమస్కారమును ద్రియామాధిపతికి, ననుదినంబును గావించునట్టివారు
పడసి సర్వార్థసిద్ధులు పుడమిలోనఁ, గడకు నివసించు రిందులోకంబునందు. 2279
- వ. "ఓంహ్రంప్రీతీసోమాయ నమ" యనుజప్యమంత్రంబును బ్రభాతకాలంబున జపియించి
చంద్రపూజ గావించి కాంస్యపాత్రంబునందు యథాశక్తి సువర్ణరజతంబులును
దధియును నుంచి. 2280
- గీ. రూపసౌభాగ్యకాంక్షీ నై రూప్యహేమ, దధియులం బగుకాంస్యపాత్రంబు చంద్ర
యిచ్ఛుచున్నాడె ననిచెప్పి యాయ వలయుఁబూర్తి మాపర్వమునయందు భూసురునకు.
- వ. దానంజేసి రూపసౌభాగ్యప్రాప్తియును జంద్రలోకప్రాప్తియునుం గలుగు. 2282
- సీ. అంధకాసురుడు ము న్నుసురసైన్యంబుల, తోడ స్వర్గంబుపై దాడివెడలి
బృంహారకుల నెల్లఁ బీడించు చుండంగ, సతనితో డీశ్వరి యమరవిభుండు
కావించి ఘోరసంగ్రామంబు దై త్యుని, న్యము నెల్లఁ జీల్చి చెండాడు చుండ
సపుడు శుక్రాచార్యుఁ డాహవంబునఁ జచ్చి, నట్టిదై త్యుల నెల్ల నడుపుతముగ
- గీ. పుష్కలత్రయంజీవివిద్యుతలనఁ జెక్కు, చెదరకుండంగ జీవింపఁ జేయఁ దొడఁగ
నంతట నిశాటబలుము హెచ్చై నకతనఁ, బఱునఁ దొడఁగిరి చెదరి సుపర్వ లెల్ల, 2283
- సీ. అపుడు పురందరుం డపగతదై ర్యుం డై, తృణియించి స్వర్గసింహాసనమును
గై లాగుమును. కేగి కాలతంతునిపాద, సరసీరుహములకు సాగి క్రొత్తి
తనకుఁ గల్గినవిద్రవ నెల్ల మనవి చే, యంగ నీశ్వరుం డది యాలకించి
బీజంబు జగ్గులై రథాకారమును దాల్చి, యనిమిషుడగునాన్వితముగఁ
- గీ. పుష్కలత్రయంజీవి విద్యుతలనఁ జెక్కు, భార్గవుని నొక్క కేలను బట్టి ముద్ద
క్రొత్తినిచ్చు గుఱుమన మ్రొంగె నంత, మంధకుండు పై న్యయుక్తుం డై యాగ్రహమునఁ
- సీ. పాదంబు నీశ్వరిసంగ్రామంబు కుద్రగ, ఇంబుతో దేవభృండుంబుతోడ
నలకతపుల్లై త్యాగీకుం డై తాగు, త్రావుట నమృతంబు కాన్తు లేదు.

జింతిల్లుచును లోనఁ జివరకు దుద్రుని, శరణంబు చొచ్చి తత్కరుణవలన
గణముఖ్యుఁ డయ్యె జగం బెల్ల శాంతించె, నంతరించుటఁజేసి యనురబాధ

గీ. యంతట మహేశ్వరుండు దయాళు వగుచుఁ, గ్రక్కె శుక్రని వెలికి గర్భంబునుండి.
భూమిపైఁ బడి శుక్రుండు భౌముఁ డయ్యె, నతని కద్దాన లోకపూజ్యత ఘటిల్లె.

సీ. భౌముఁ డీశాంశసంభవుండు భూమినుతుండు, సత్త్వసంపూర్ణుండు శక్తిధరుండు
రూపసంపన్నుండు క్రూరగ్రహము లోహి, తాంగుండు శౌర్యధైర్యాన్వితుండు
నిలిపి త్రికోణమండలమున భౌమవా, రమునఁ జతుర్థీదినమున వాని
రక్తపుష్పంబుల రక్తగంధంబున, శ్రద్ధతోడను దదర్శన మొనర్చ

గీ. సతులు సుతులును యశము రాజ్యమును సకల, శక్తులు విప్లవశాంతియు సంఘటిల్ల
జన్మజన్మంబునందును సౌఖ్య మొంది, యిలను శివసన్నిధిని నుండు రేఁగి కడకు.

వ. తారాగర్భసంభవుండును జంద్రనూనుండును నగుబుధుండు సౌమ్యక్రూరగ్రహంబు.
శుభాశుభఫలప్రదంబు. హిరణ్మయవర్ణం బగుచూర్ణంబుచే శరాకారం బగుమండ
లంబు నిర్మించి యందు బుధుని స్థాపించి గంధపుష్పాదులచేఁ బూజించి, 2287

క. విధునుత తారాగర్భజ, బుధ నిగమాగమరసజ్ఞ భూరిగుణాంభో
నిధి కై కొని మద్దానము, సుధారసం బొలుకుచూడ్కిఁ జూనుపుము నాపై. 2288

వ. అని ప్రార్థించి ముద్గకర్పూరహరిద్వస్త్రసువర్ణంబులు యథాశక్తి భూసురునకు దానంబు
గావించె నేని సర్వార్పితాంతియును సర్వసౌఖ్యప్రాప్తియుం గలుగు. శ్వేతవర్ణచూర్ణం
బుచేఁ బట్టిసాకారమండలంబు నేర్పఱిచి యందు బృహస్పతిని స్థాపించి శీతవస్త్ర
శీతగంధశీతపుష్పంబులచే నర్చించి. 2289

క. జీవ శ్రుతిస్మృతిపారగ, దేవకులూచార్య గీఃపతీ చేకొని నా
కావించెడిసన్మానము, దీవింపుము శుభము లామత్తిలగ నాకు. 2290

వ. అని ప్రార్థించి చణకద్విదళశీతవస్త్రసువర్ణపుష్పరాగంబులు బ్రాహ్మణునకు దానంబు
చేసె నేని సర్వార్పితాంతియును శుభావాప్తియుం గలుగు. శ్వేతవర్ణచూర్ణంబుచేఁ
బంచకోణమండలంబు నేర్పఱిచి యందు శుక్రని స్థాపించి శ్వేతవస్త్రశ్వేతగంధశ్వేత
పుష్పంబులచేఁ బూజించి. 2291

క. అనురాచార్య మహామతి, యసుదానసమర్థ ఘనకలాలంకృత నా
యొసఁగెడిదానముఁ గై కొని, ప్రసన్నుడవు గమ్ము నీకుఁ బ్రణతు లొనర్తు.

వ. అని ప్రార్థించి శ్వేతతండులశ్వేతవస్త్రకౌప్యచందనకర్పూరంబులు భూసురులకు
దానంబు గావించె నేని సర్వార్పితాంతియును సర్వశుభావాప్తియుం గలుగు. దశాద్య
ర్పితకాలంబున శ్వేతాశ్వదానంబుచే సర్వార్పితాంతి యగు. కృష్ణవర్ణచూర్ణంబుచే
సరాకారమండలంబు కావించి యందు శనై శ్చరుని స్థాపించి కృష్ణవస్త్రకృష్ణగంధ
కృష్ణపుష్పంబులచేఁ బూజించి. 2292

- క. మంద యథోద్భవై జగ, ద్వందిత రిపిపుత్ర భక్తవత్సల ఛాయా
నందన మద్దానము నా, నందమున గ్రహించి కనుము నను గృహింపఁజే. 2294
- వ. అని ప్రార్థించి లోహతిలపిణ్యాకసువర్ణ సీలమణిశృంగారాన్ని గోపులను భూసురునకు
దానంబు గావించె నేని శనిప్రసాదంబున సర్వాపచారాంతయును సర్వకార్యానుకూల్యం
బునుం గలుగు. మఱియును. 2295
- క. ఒకదినమునఁ గై లాసము, నకు నారదుఁ డేగి వందనం బొసరిచి త్రొగ్గ
బతునకు శనిపీడావా, రకమార్గము నడుగఁ బ్రమథరా డి ట్లనియె. 2296
- సీ. వినుము నారద మున్న విశ్వవిశ్వంభరా, తలము నేలుచు నుండి నగరభూషణ
తత్సన్నిధికి వచ్చి దై వజ్ఞు లొకనాఁడు, తత్ప్రతం బై నయందరిముఁ బడిసి
ధరణీంద్ర కృత్తికాంతంబున శని యున్న, వాఁ డిప్పు డిగ న సత్వరము గాఁగ
గావించు ద్రుహిణనక్షత్రభేదము దాని, వలనను ద్వాదశవత్సరములు
- గీ. కలుగు దుర్భిక్ష మది మహాశుభదశకు, హేతు వగు జను లెల్లరు భీషణులై
యేమి చేయంగవలయునో యెఱుంగరాదు, ఖీతిపతివి గాన మనని చేసెతిను నీ. 2297
- క. అని చెప్పి సెలవు గైకొని, చనుటయు దశరథుఁడు మిగుల సంతాపముతో
డను బోయి వసిష్ఠమహా, మునికడ కాత్మీయదుఃఖము నివేదించె. 2298
- గీ. అంతట వసిష్ఠుఁ డతనివాక్యంబు లెల్ల, విని మహారాజ యది మహావిషమయోగ
మందు జననాశనము తప్ప దలవి గాదు, బ్రహ్మ కై నను దన్ని వారణము నేయ.
- సీ. అని యూరకుంటయు నమ్మవశిష్ఠభవు త, దాజ్ఞఁ గైకొని యింటి కరుగుదెంచి
పట్టి కేలను ధనుర్బాణముల్ వాయువే, గం బై నదివ్యయానంబు నెక్కి
చని సూర్యమండలంబునకుఁ బై నిసపాద, లక్షయోజనము లలక్ష్మ్యముగను
రోహిణీపృష్ఠ మారోహించి రెండవ, భానుబింబము నాఁగఁ బ్రజ్వరిలుచు
- గీ. ధనువునందు సంతోరాశ్రమమును ఘటించి, యర్క-జునిమీఁద నేయ నుద్యతఁడు గాఁగ
దశరథునిఁ జూచి శని నవ్వి ధరణినాథ, సంతసించితి నీసాహసమున కేను. 2299
- సీ. వరము గోరు మొసంగువాఁడ నావుడు దశ, రథుఁ డర్క-సుతునకుఁ బ్రణతి సేసి
ఛాయాతనూజ యీక్ష్యమండలమును సూ, ర్యాచంద్రములును నున్నంతవఱకుఁ
గావించుకండంగ నీవు ప్రాజాపత్య, నక్షత్రభేద మెన్నఁడును గూడ
నీయుము వరము నా కీపుడు నాఁగను సారి, యట్లులె యగుఁగాక యదియుఁ గాక
- గీ. శాశ్వతంబుగ నీకీర్తి జగములందు, వెలయు నని పలుకుటయును బృథ్వీధవుండు
చాపఘటితాశ్రమమును నుపసంహరించి, కరములను మోడ్చి నిల్చి భాస్కరికి నెదుట.

—: శని ప్రోతము :—

- సీ. కాలాగ్నిరూప దీర్ఘశ్రుజట కృష్ణ, శుభ్ర- శుక్ల-దర స్థూలరోమ
బ్రహ్మదిగ్గజులనుభవ్యభయప్రద, చండాంశుపుత్ర విశాలనేత్ర

- ఘోర భీషణ కౌద్ర కోటరాఖ్య కరాళ, మంద యత్నప్త నిర్మాంసదేహ
కాలదంష్ట్ర వలీముఖ శనై శ్చర యథార్థ, ఛాయాతనూజ పుష్కలశరీర
- గీ. సర్వభక్ష యథోద్దృష్టి శమన దీర్ఘ, దివ్యయోగతపోదగ్ధదేహ దేవ
త్వత్సాదంబు రాజ్యప్రదంబు సర్వ, లోకవిద్వంసకము త్వదాలోకనంబు. 2302
- ఆ. సారి నీవు సంతసము నొందునెడ సర్వ, మీయగలవు మఱియు జేయగలవు
విశ్వనాశనంబు విద్వేష మూనిన, నిన్ను మాదృశులకు నెన్ను దరమె. 2303
- వ. అని నుతించుటయు శనై శ్చరుండు సంతృప్తాంతరంగుం డై మఱియొక వరంబు గోరు
మనుటయు దశరథుండు స్వామీ సీవలన నేప్రాణికిని న్నొండును బీడ గలుగకుండ
ననుగ్రహింపు మని కోర శని రాజు బ్రహ్మనిర్మిత మగుమాప్రవర్తనము మార్పు
కొన శక్యంబు గాదు. కాని లోహనిర్మితం బగుమత్ప్రతిమను శమీపత్త్రంబులచే
బూజించి తిలమిశ్రమాషాన్నునై వేద్యంబు కావించి దానిని గృష్ణగోవునుగాని వృష
భంబునుగాని లోహదక్షిణతో శనివారమున బ్రాహ్మణునకు సమర్పించి కృతాం
జలి యై త్వత్కృతస్తోత్రంబు పఠించువానికి నావలన న్నొండును బీడ గలుగనేర దని
వరంబు నొసంగి యంతర్ధానంబయ్యె. 2304
- గీ. అంత దశరథుండు వరత్రయంబు వడసి, స్వపురమున కేగుడెంచి విశ్వమున కెల్ల
సంతసము గల్గ బాలన సలుప దొడగె, సారిపీడ తొలంగు నీచరిత మిన్న. 2305
- వ. అని చెప్పుటయు నారదుండు సంతసించి తదాజ్ఞం గొని చనియె. కృష్ణవర్ణమూర్త
నిర్మితం బగుసూర్యాకారమండలంబున రాహువును స్థాపించి శనిగ్రహంబునుంబోలె
బూజించి. 2306
- క. దనుజేంద్ర సింహికానం, దన భూరిబలప్రతాప తపనేందువిమ
ర్దన నాదానముఁ గై కొని, కనుఁగొను మెప్పుడును నన్నుఁ గరుణాదృష్టికొ. 2307
- వ. అని ప్రార్థించి సర్వ పగోమేదతిలమావకృష్ణమహిషీఛాగదానంబు భూసురునకుఁ గావించె
నేని సర్వారిష్టశాంతియును సర్వకార్యాధిసీధియుం గలుగు. కృష్ణవర్ణమూర్తంబుచే
ధ్వజాకారమండలంబు నిర్మించి యందుఁ గేతువును స్థాపించి శనై శ్చరునింబోలె
బూజించి. 2308
- క. ఛాయాగ్రహంబ కేతువ, మాయావిప్రవర చంద్రమర్దన భక్తికొ
నాయుసగుదానముం గొని, శ్రేయంబులు నాకుఁ గలుగఁజేయుము దయతోకొ.
- వ. అని ప్రార్థించి సప్తధాన్యసువర్ణంబుల భూసురునకు దానంబు గావించె నేని సర్వారిష్ట
శాంతియును సర్వసౌభాగ్యసిధియుం గలుగు. గ్రహపూజాజపహోమంబులందు “నాకృ
ష్ణేన” యను మంత్రంబు రవికిని “నిమం దేవా” యనుమంత్రంబు సోమునకును “నగ్ని
రూర్ధ్రా” యనుమంత్రంబు భౌమునకును “సుద్యుధ్యస్వ” యనుమంత్రంబు బుధు
నకును “బృహస్పతే” యనుమంత్రంబు గురునకును “సన్నాత్పరి” యనుమంత్రంబు
శుక్రనకును “శన్నోదేవీ” యనుమంత్రంబు శనై శ్చరునకును “గయాన” యనుమం

త్రంబు రాహువునకును “కేతు” మనుమఁత్రంబు కేతువునకును నుపయోగింపం దగు. మఱియును హస్తనక్షత్రయుక్తం బగుభానువారింబు మొదలుకొని సప్తభానువారం బులు నక్షభోజనంబునం గడపి యనంతరంబు సువర్ణాదిత్యప్రతిమను ఘృతంబుచే నభి షేకించి రక్తవస్త్రయుగాచ్ఛాదితంబు గావించి తామ్రపాత్రంబునం దుంచి యయ్యది యంగహీనుండు కానిబ్రాహ్మణునకు నొసంగి ఛత్రపాదుకల నర్పింపవలయు. అట్లే చిత్రానక్షత్రయుక్తసోమవారంబు మొదలుకొని సప్తసోమవారంబులు నక్షభోజనం బుచే గడపి పిదప సువర్ణసోమప్రతిమను శీరపూరితం బగుకాంస్యపాత్రంబునం దుంచి వస్త్రయుగాచ్ఛాదితంబు గావించి యంగహీనుండు గానిబ్రాహ్మణున కొసంగి ఛత్ర పాదుకల నర్పింపవలయు. అట్లే స్వాతీయుక్తభౌమవారంబు మొదలుకొని సప్తభౌమ వారంబులు నక్షభోజనంబుచే గడపి పిదప సువర్ణాంగారకప్రతిమను వస్త్రయుగాచ్ఛా దితంబు గావించి తామ్రపాత్రంబునం దుంచి యంగహీనుండు కానిబ్రాహ్మణున కొసంగి ఛత్ర పాదుకల నర్పింపవలయు. ఈవిధంబున నక్షత్రక్రమంబున వచ్చువారంబు తీడును దత్తద్వహోద్దేశంబున వ్రతంబు నాచరింపవలయు. అన్నిటికిని వ్రతాంతంబున నుపవా సంబు గావించి పూర్వోక్తవిధంబున దానంబులు చేసి నవగ్రహప్రీతికరంబుగా బ్రాహ్మ ణానంతర్వణంబు చేయవలయు. రాహుకేతువులకును శనివారంబ వ్రతదినంబు. వ్రతాం తంబున లోహమయంబులును సువర్ణమయంబులును నగుశనైశ్చరరాహుకేతుప్రతి మలను గృష్ణవస్త్రాచ్ఛాదితం బొనర్చి లోహపాత్రంబులం దుంచి యొసంగవలయు.

- క. ఈనియమముతోడను గ్రహ, దానము గావించె నేని తత్తద్విహముల్
మాని తమక్రొర్య మెల్లను, వానికి ననుకూలముగను వర్తిలు చుండున్. 2311
- వ. గ్రహంబుల కన్నింటికిని నాదిత్యుండు ప్రధానుండు. 2312
- గీ. భానుఁ డారోగ్యము నొసంగు జ్ఞాన మిచ్చు, శంకరుండు స్వర్గ మిచ్చు వై శ్వానరుండు
సద్గతిని విష్ణు వొసంగు మోక్షము నొసంగు, ధాత యని చెప్పు చుండురు ధర్మవిదులు.
- గీ. ఈనవగ్రహచరితంబు నెవ్వ రేని, చదివినను విన్న వినిచిన సకలకష్ట
దశలనుండి విముక్తు లై ధరణి నెల్ల, సుఖములను జేంది తుదినిఁ గాంచుదురు దివము.
- వ. అని వచించుటయు వ్యాసశిష్యులై యను విగతసంశయు లైరి. 2313
- క. అని చెప్పుటయును భీష్ముండు, మనమున సంతోష మొంది మహానీయ యింక
వీనిపింపుము దుర్గార్చన, మునఁ గలపహిమంబు నర్పమును చేటవడక. 2316
- వీ. అని యడుగుటయు భీష్మునకుఁ బుల్కన్తం డిట్లనియె. 2317

—: దుర్గా పూజా మాహాత్మ్య ము :—

సీ. సోమభావ మిదియింక దరము గా దరబిక్క, పూజామాహాత్మ్యంబు భోక్తృముగలు
గాని చెప్పెదఁ జెప్పగలిగినంత వచిరవు, మని నీత్రకోరుట సోశత్రోడ

ననుదినంబును దుర్గ నర్చించుపారికి, సములు గా రెవరును జగమునందు
నంబికాపవిత్ర లక్ష్యంబునకు నైన, సవతసోదానముల్ సమము గావు

గీ. తాపసుం డన్నఁ దీర్థయాత్రాశృతార్కుఁ, డన్నను బ్రదాత యన్నను యజ్ఞ యన్న
యోగి యన్నను బుధుఁ డన్న భోగి యన్న, సాధు వన్నను జండికార్చకుఁ జొకండె.

క. కరబదరసమానము లా, పురుషున కొక్కనికె ముక్తిభుక్తులు వాడే
పరదేవత లోకసము, దధినిమధుండు వాడె తర్కింపంగఁ. 2319

న. ఒక్కయబ్బంబునఱకును జితేంద్రియత్వంబు వహించి యేకాహారు డై దుర్గార్చనంబు
కావించె నేని యగ్నిష్టోమఫలంబును నవమీపూర్ణి మాదినంబులందుఁ జండికకు క్షీరాభి
షేకంబు గావించె నేని వాజపేయఫలంబును బ్రాప్తించు. శుక్లపక్షాష్టమీనవమీ
చతుర్దశీదివసంబులందుఁ జండికాత్రికాలపూజ గావించె నేని పరదేవతాధామముం
జెంది సకలసౌఖ్యంబుల ననుభవించి కల్పాంతంబున భూమండలాధిపతి యై జన్మించు.
నవమీయం దుపవసించి చండికాపూజ గావించె నేని దశాశ్వమేధఫలంబు లభించు.
పర్వకాలంబులందు బ్రహ్మచర్యంబు వహించి యుపవాసజాగరంబులతోడ నంబికా
పూజ గావించె నేని శాశ్వతబ్రహ్మలోకని వాసభాగ్యంబు చేకూరు. కా ర్తికశుక్ల నవమీ
యందు దుర్గాపూజ గావించె నేని యయనవిషువపడశీతిముఖపర్వంబులందు నాలుగు
మాసంబులు దేవీపూజ గావించినఫలంబు ప్రాప్తించు. అశ్వినశుక్ల నవమీయందుఁ బర
దేవత నర్పించె నేని యశ్వమేధసహస్రరాజసూయశతఫలంబు గలిగి స్వర్గంబునందు
దేవబృందసేవ్యమానుం డై యుండు. ప్రతిమాసంబునందును నవమీనాడు దుర్గా
పూజ గావించె నేని షణ్మాసంబులు శక్తిపూజ గావించినఫలంబు చేకూరు. 2320

గీ. చండికాపూజచే మేరులై లతుల్య, మైనపాతకరాశీయు సంతమొందు
నామయము లన్నియును రోగహారివలన, సంక్షయంబును జెండెచందమునను. 2321

గీ. పద్మపత్రంబు సలిలలిప్తంబు గాని, కై వడిని దోపలిప్తుడు గాడు విశ్వ
హాస మొనరించియును జండికాంఘ్రిపంక, జాశితస్వాంతబంధరుం డై నవాడు. 2322

క. దుర్గాసందర్శనమును, దుర్గాసవవందనములు దుర్గార్చనము
దుర్గామంత్రజపంబును, స్వర్గమునకు మెట్లు చూపె శంతనుతనయూ. 2323

ఆ. ఆరగించునప్పు డూర కున్న పుడును, మాటలాడునపుడు మసలునపుడు
స్వాప మొందునపుడుఁ జండికాస్మరణంబు, చేయువాడు ముక్తి జెందువాడు.

గీ. చండికాపూజ చేయుదేశంబునందు, వ్యాధిదుర్భిక్షదుర్మరణాదిపీడ
లెన్నడునుగూడ నుదయింప వెప్పటికిని, దవుల నేరపు రోదనధ్వనులు చెవికి. 2325

క. అనుదినమును దుర్గాపూ, జను జలుపుచు నున్నయెడల శ్వపచం డై నఁ
గనుఁ బరమపదముఁ బ్రాప్తన, జననార్జితసకలపాపశాంతి ఘటిల్లఁ. 2326

వ. అహోరాత్రంబును నాశ్వయుజమాసంబునందు దుర్గాదేవికి ఘృతాభిషేకంబు గావించె
నేని సర్వపాపముక్తుం డగు. కా ర్తికపూర్ణిమాసోమవారంబునందుఁ బరదేవతార్చనము

నగును గావించె నేని యగ్నిష్టోమఫలంబును సూర్యలోకవాసముగ జెగదు. ఆమాఢ పూర్ణిమాదినంబున నుపవాసంబుతోడ దుర్గార్చనంబు గావించె నేని యూర్ధ్వపదంబు నొండం గలుగు. మాఘపూర్ణిమాదినంబున సంబాపూజ గావించె నేని యశ్వమేధ ఫలంబును విష్ణులోకప్రాప్తియుం గలుగు. దక్షిణాయనములందును దేవీపూజ గావించె నేని గంధర్వలోకవాసంబు చేకూరు. జలశీతములగు తిలవలహాసరశత్రుసహస్రినార దూర్వాకుంకుమరోచనామధుద్వాదశాంకార్ధ్యంబుచే దుర్గార్చనంబు గావించె నేని సద్గతి చేకూరు. దారుమయ్యుష్ణిపాత్రంబుచే దేవి కర్పణంబు నొసంగ నేని దివ్యశతా బ్దంబులు స్వర్గలోకంబున నివసించు. పరదేవతానిక జగదనానుభవంబు గావించె నేని యగ్నిష్టోమఫలంబును గృష్ణాగురుమేషనంబు గావించె నేని వాజపేయఫలంబునుం బ్రాప్తించు. దుర్గకు గుంక మార్చనంబు గావించె నేని గోసహస్రదానఫలంబు చేకూరు. చందనాగురుకర్పూరకుంకుమపుష్పలీలెసంబు చుండెడితొరు గావించె నేని కోటికల్పం బులు త్రిదివంబునందు నివసించు. నవమియందు బిల్వపత్ర మాలిన పరదేవతా కర్పించె నేని వేదవేదాంగపారగుం డగువిప్రునకు సువర్ణభారశతదానంబు గావించినఫలంబు చేకూరు. బిల్వపత్రంబులచే దేవిని బూజించె నేని రాజసూయఫలంబు ప్రాప్తించు. కరవిరమాలినచే దుర్గ సలంకరించె నేని వాజపేయఫలంబు లభించు. ద్రోణపుష్పంబు లచే దేవిని బూజించె నేని రాజసూయఫలంబును స్వర్గలోకనివాసమునుం జేకూరు. వన్యపుష్పంబులచే దుర్గ నర్పించె నేని పితృలోకప్రాప్తి గలుగు. శమీపుష్పంబులచే నార్యును బూజించె నేని గోసహస్రదానఫలంబును వై కుంఠప్రాప్తియుం గలుగు.

- గీ. భూతలంబునఁ గలయెల్లపూలలోన, నుత్తమం బైనపూవు నీలోత్పలంబు
తత్సహస్రార్చనంబునఁ దనిసిన్లు, దేవి పరపుష్పపూజన, దృష్టిపడదు. 2328
- వ. నీలోత్పలపూజచే సకలపుష్పజాతిపూజాఫలంబునంబు శతగుణాధికం బగుఫలముం బొంది
వర్ష కోటిశతసహస్రంబులు రుద్రలోకంబునందును దుర్గాలోకంబునందును వసియించు.
- గీ. సుమములు లభింపనపుడు పత్రములచేత, సమకంఠకయన్న నవియు నోషధులచేత
నవియు లేకున్నఁ బూజింప నగును భక్తి, చేతన మహేశ్వరిని దాన సిద్ధి గలుగు.
- వ. మల్లికార్జునాగచంపక కర్ణికారాశోకద్రోణపుష్పచందనజాతిపుష్పనాగకేసరపద్మశకుశ
మందారకుండకురంటకంకుళనింబాపరాజితార్కధుత్తూరాతిము క్తబ్రహ్మకాగ్నిదమన
సిందువారబ్రహ్మవృక్షలతాదూర్వాకుంకుమంబులబిల్వసత్రంబులును సకలవన్యపత్ర
పుష్పంబులును ఋతుకాలోద్భవనానావర్ణ కుసుమంబులును దేవీపూజార్హంబులు,
చండికను బద్మాకారమండలంబునం బూజించె నేని బ్రహ్మలోకంబును శంఖచూర్ణ
నిర్మితశంఖాకారమండలంబునం బూజించె నేని చంద్రలోకంబును నానావర్ణచూర్ణ
నిర్మితమండలంబునం బూజించె నేని మాహేశ్వరిలోకంబును వజ్రచూర్ణ నిర్మిత
వజ్రాకారమండలంబునం బూజించె నేని యింద్రాక్షిలోకంబును క్వేతకృష్ణార్ణవక్రపీతవర్ణ
చూర్ణ నిర్మితశ్రీవత్సాంకితమండలంబునం బూజించె నేని లక్ష్మీలోకంబునుం బ్రాప్తించు.

- గీ. సృష్టసంగీతవాద్యసమేతముగను, నీశ్వరీపూజ చేయునొ యెన్నిదినము
లన్నికల్పసహస్రము లధివసించు, నమరపురమున నుర లెల్ల నభినుతింప. 2332
- వ. ఘృతమిశ్రితపల్లవంబులచేతను ఘృతపిష్టదీపంబులచేతను గర్భార్పణంబుచేతను నోషధుల
చేతను యవాదిధాన్యంబులచేతను దేవీనీరాజనంబు గావించె నేని శివలోకంబును సువర్ణ
రావ్యంబులచే దేవీనీరాజనంబు గావించె నేని బ్రహ్మలోకంబును లవణంబుచేతను నక్షత్రల
చేతను దేవీనీరాజనంబు గావించె నేని విష్ణులోకంబును బ్రాప్తించు. పరదేవతఁ గెలి
పంచగవ్యస్నానంబు చేయించె నేని యన్నిటికంటెను శతగుణాధికఫలంబు చేకూరు.
తుద కొక్కనాఁ డైనను బంచగవ్యస్నానంబు దుర్గకుం జేయించిన సురభిలోకప్రాప్తి
చేకూరు. దేవికి ఘృతంబుచే నభ్యంగ స్నానంబు చేయించె నేని సర్వపాపముక్తుం
డగు. శుక్ల పక్షనవమినాఁడు చండికకు ఘృతస్నానంబు చేయించె నేని దశపూర్వదశా
పరశిత్తవర్గంబుల నరకార్ణవంబునుండి యద్ధరించి తాను దుర్గాలోకంబున శాశ్వతం
బుగా నివసించు. చండికకు గోక్షీరంబుచే స్నానంబు చేయించె నేని గోలోకంబును
నిత్యురసంబుచే స్నానంబు చేయించె నేని నైకుయలోకంబును హేమజలాభిషేకంబున
స్వర్గలోకంబును రత్నోద్దకాభిషేకంబున విష్ణులోకంబును గర్భూరోదకాభిషేకంబునఁ
జండికాధామంబును నగురూదకాభిషేకంబున నింద్రలోకంబును బ్రాప్తించు. పితృద్దే
శంబున దేవికి మధుపాయసాభిషేకంబు గావించె నేని వర్ష శతద్రవ్యంబువఱకును బిత్త
సంతృప్తి గావించినవాఁ డగు. పూర్వోక్తస్నానద్రవ్యంబు లన్నింటిచేతను నొక్కసారి
దుర్గాభిషేకంబు గావించె నేని యశ్వమేధసహస్రరాజసూయశతాగ్నిష్టోమయాగఫలం
బులు చేకూరు. తామ్రకలశంబుచే నభిషేకంబు చేసె నేని వాజపేయఫలంబును సువర్ణ
కలశంబుచే నభిషేకించె నేని యశ్వమేధఫలంబునుం జేకూరు. ఘృతస్నానంబు
చేయించి యవగోధూమచూర్ణశర్కరలచే సుద్వర్తనంబు గావించి పిదప ఘృతప
యోదధిస్నానంబు చేయించి బిల్వపత్రంబులచే దుడిచె నేని పుష్కరక్షేత్రంబున
గోసహస్రశతదానంబు గావించినఫలంబు చేకూరు. ఉపవాసంబు గావించి పద్మోద
కంబుచే దుర్గ కర్ఫణంబు నొసంగె నేని పుత్రవత్త్వంబును గంధర్వలోకప్రాప్తియుం
గలుగు. ఉత్తరాయణకాలంబున నుపవాసంబుతోడ దేవీపూజ గావించె నేని బహు
పుత్రబహుధనబహుయశస్స్వర్గప్రాప్తి యును విషువకాలంబున నుపవసించి యుమార్చ
నంబు చేసె నేని బహుపుత్రమహాబలదుర్గాలోకప్రాప్తియును సూర్యచంద్రగ్రహణ
కాలంబులధిదు నుపవసించి లలితార్చనంబు గావించె నేని పుత్రప్రాప్తియు ముక్తియుం
గలుగు. రాహుగ్రస్తసూర్యగ్రహణకాలంబున నుపవసించి చండికార్చనంబు గావించె
నేని పుణ్యలోకావాప్తియును బరమపదప్రాప్తియుం జేకూరు. దుర్గా మహాదేవీ
దర్శనంబు మహాపుణ్యదంబు. దర్శనంబుకంటె వందనంబును వందనంబుకంటె
స్మరణంబును స్మరణంబుకంటె నర్చనంబును నర్చనంబుకంటె లేపనంబును లేపనంబుకంటె
దర్పణంబును దర్పణంబుకంటె రుధిరపలనైవేద్యంబును నుత్తరోత్తరశతగుణపుణ్యా

ధిక్ష్వప్రదంబులు. శ్రీరత్నతోద్భవచక్రంబులచేగాని జలశీరిఘృతాన్వితంబు లగు
 హేమజకలనంబులచేగాని యనేకవర్ణంబు లగునక్షత్రలచేగాని చండికాపురోభాగం
 బునఁ జక్రాకారమండలంబు గావించె నేని వైకృతంబు చేకూరు. భక్తితోడ
 నేపుష్పం బేనియు నేషత్రం బేనియు నచిక్ శర్పించె నేని దేవత్వంబు గలుగు. దుర్గకు
 బుష్పదామమండపంబు నిర్మించె నేని యష్టలోకంబును బుష్పగృహంబు నిర్మించె నేని
 చండికాసన్నిధాననివాసంబును జేకూరు. సర్వసూక్ష్మంబును గుణగుణసాగు
 దేవీప్రియంబు. ఘృతాయుక్తం బగుగుణగుణసాగును దుర్గ శర్పించె నేని గోసహస్ర
 దానఫలంబును సర్వయజ్ఞ ఫలాంబును బ్రాప్తిండు. అగరుగ్రాసంబు సర్వవిఘ్న
 దాయకంబు. మహిషాశుపంబు వాసవీయశుభప్రదంబు. చుండేశకు వస్త్రంబు
 లర్పించె నేని వస్త్రతంత్రసగ్ధ్యాకమ సహస్రంబులు గోవిలోంబున నివసించు. పర
 మేశ్వరిక స్వర్ణ తిలకంబు సర్పించె నేని పరదేవతాధామంబు చేకూరు. సపనివాసంబున
 దేవీసంప్రీతికై చండికాలయంబున సంధ్యాకాలంబునందు మహిషాశుబలి నొసంగె నేని
 చండికాసన్నిధినివాసభాగ్యంబు చేకూరు. దుర్గకు గుణజ్యోతిరీతశాల్యన్న నైవేద్యంబు
 గావించె నేని సూర్యలోకప్రాప్తి గలుగు. పరదేశవతికుఁ గేతకగంధవాసితం బగుహాసీ
 యంబు సర్పించె నేని గణాధిపత్యంబు సిద్ధించు. ఆమ్రనారికేశఖసూరబీజపురరంభా
 ఫలంబులు దేవి శర్పించె నేని పరమపదంబు లభించు. ఘృతదీప్రదానంబున సర్వమేధ
 ఫలంబును దైలదీప్రదానంబునఁ గిన్నరలోకావాసంబును నాత్మదేహవాసదీప్రదానం
 బునఁ జండికాలయనివాసభాగ్యంబును జేకూరు. కా ర్తికమాసంబున గుర్గాలయంబున
 దీపమాలికలు సమర్పించె నేని సూర్యలోకప్రాప్తి గలుగు. దుర్గకు మణిభూషితశ్చేత
 చ్చత్రంబు సర్పించె నేని యూర్ధ్వగతి చేకూరు. దేవిక దామరంబు లర్పించె నేని రాజ
 సూయఫలంబును సూర్యలోకనివాసంబును బ్రాప్తిండు. దేవిక దండప్రణామంబు
 గావించె నేని సంధ్యాజపోనవాససర్వతీర్థసేవాఫలంబు చేకూరు. దుర్గాపూజామరణం
 బులు విత్తానుసారంబుగా నొసంగె నేని రుద్రలోకనివాసభాగ్యంబు చేదంగలుగు.
 నిత్యంబును జండికాలయసమ్మారణంబు గావించె నేని సకలైశ్వర్యంబులును సిద్ధించు.
 అంబికాలయంబున గోమయవిలేపనంబును రంగవల్లీరచనంబును గావించె నేని సర్వార్థ
 సిద్ధిం బడసి దేవీలోకంబున నుండంగలుగు.

2333

- క. ఒనరింపకుండ దుర్గా, ర్చనమును భుజించుకంటఁ బ్రాణాత్మాగం
 బును శ్రీరక్త ర్తనంబును, నొసరుదుకొను తెంత యేని యుత్తమము నుభా. 2334
 న. శుభవిషయంబున మున్ను దేవతలు పితామహుని నడుగఁ బరమేష్ఠి వారల శీట్లనియె.
 శ్రీ. శుభముడు మంత్రప్రవృత్తిని యొనడు, ర్గను గొల్పు చుంట సర్వజ్ఞఁ డయ్యె
 నన్ను దేవుడనుకొనఁబ యగుదేవి నర్చించు, చుండుట విష్ణుత్వ మొందె జక్ర
 మహాదేవతలయగన్మాతను బూజించు, చుండుట బ్రహ్మత్వ మొందె నాకు
 పుర్రరూపిణి యెంత నర్చించు చుం, టను గుణభంజన భవనాభంజన డయ్యె,

- గీ. వసువులకుఁ జేకుటెను వసుత్వము భజించు, చుండుటను గాంస్యమయ మైనయుమనుబిత్త
లాశ్మిని నుండుచండిక కర్చనంబు, నొనరుచుచు నుంట వాయుత్వ మొందె గాలి.
- క. విశ్వేదేవులు రాప్యమ, యాశ్వాసూథార్చనాపరాయణు లగుటన్
విశ్వేదేవత్వంబును, శాశ్వతముగ నొంది రమరసంఘములోనన్. 2337
- సీ. స్ఫటికమయం బై నవరదేవతను గొల్చు, చుండుట వరుణత్వ మొందె బాళి
హరిదస్వం డొందె సూర్యత్వంబుఁ దామ్రమ, యాంబికాపాదార్చనంబువలనఁ
బొందెను సోమత్వమును శశి ముక్తాఫ, లాకారచండికాభ్యర్చనమున
విద్రుమాకారదేవీపూజచే గ్రహ, త్వంబును జెందె గ్రహంబు లెల్ల
- గీ. వారిజార్యార్చనమున నపారవిక్ర, మాన్వితం బయ్యె రాత్రించరాన్వయంబు
సమధికబలంబు నొందెఁ బిశాచగణము, అన్నియును లోహమయచండికార్చనమున.
- సీ. ఆశ్వినేయులు మృణ్మయాంబార్చనంబున, స్వర్ణైర్విద్యు లైరి వై శ్వానరుండు
రత్నమయాంబికారాధనంబునఁ జెందె, నగ్నిత్వమును గుహ్యకాదు లెల్ల
నండఁగల్గిరి త్రిలోహకారశక్తిని, భజించుచు చుండుటఁ బ్రాభవంబు
వజ్రమయాంబికావరివస్య నొందిరి, మాతృకాత్వము సప్తమాతృకలును
- గీ. జెందిరి పితృత్వమును ద్రపునీసరూప, శక్తిపూజను బితరులు సలుపు చుంట
మీరును సమీహితార్థసమృద్ధు లెల్లఁ, గొనుండు మణిమయశక్తిపూజన మొనర్చి.
- క. అని నుడువుటయును జతురా, ననునకుఁ బ్రణమిల్లి యదితినందను లెల్లన్
జని మణిమయశక్త్యారా, ధనంబునను లోకపూజ్యతను గాంచి రొగిన్. 2340
- వ. కావున దేవీపూజ విధివిధానంబునం గావించి విరచితాంజలిపుటుం డె. 2341
- సీ. ప్రణతి చండికకు దుర్గకు సర్వలోకప్ర, శ్రేతికి దేవికి నిష్కళకును
నభివాదనంబు బ్రహ్మాణికి బ్రహ్మేశ, వాసుదేవేంద్రాదివందితకును
గై మోక్షు సర్వమంగళకు శుద్ధకు శాంతి, కరికి వింధ్యసకుఁ బరమకళకు
వందనంబు త్రిలోకవంద్యకు విశ్వేశ్వ, రికి సర్వదేవతాత్మికకు శివకు
- గీ. యోగినికి యోగవిద్యకు యోగిచిత్త, ముందిరవిహారిణికి జగన్మాత కుమకు
నాదిశక్తికి నప్రమేయప్రభావ, నిధికిఁ గారుజ్యోతివనిధికి జేజె. 2342
- క. అని దేవీసంస్తవముం, బాసరించిన నఖిలకార్యమంతలో విజయం
బును గాంచి మర్త్యలోకం, బున దుర్గాలోకవాసమును నొందుఁ దుదిన్. 2343
- క. అని పలుకుటయును భీష్ముండు, విని సంశయరహితం డగుచు విరమించుటయున్
గనుఁగొని యాతనిసంతృ, ప్తిని జెందె బులన్యుఁ డపు డదృశ్యత్వంబున్.

— సృష్టి ఖండ శ్రవణవ్రావణవలకథనము :—

- గీ. సృష్టిఖండంబు సంపూర్ణి జెందె దీని, వినుచువారును వినెడివారును సమస్త
సౌఖ్యముల నొంది యిహమున శాశ్వతముగఁ, దుదకు వసియింతురు విరించినదమునందు.

వ. అని వచియించుటయు శౌనకాదిమహర్షు లత్యాసపదము నుపాసరి.

2346

క. తరుణామృతాంశుశేఖర, కరిచర్మాగబర త్రిశూలః పరశాసా
గర కాశీవిశ్వేశ్వర, పరమాద్భుతచరిత భక్తసాలసనిరతా.

2347

—: చంద్ర రేఖావృత్తము :—

ధాతృశ్రీశాదినస్తుత్యభ్రాజమానప్రభావా
ధూతాఘా స్వప్రకాశోద్భూతాఖిలాశాప్రకాశా
భూతాధీశా విషాదాంభోదానిలాకార యోగి
వ్రాతాంతర్భూనిహరీ వారాణసీగర్వనాథా.

2348

గీ ద్యము

శ్రీ చిదంబరకవీంద్రప్రసాదాగ్రస
శ్రీ మదాంధ్రపద్మపురాణంబునండు
సృష్టిఖండము
సమాప్తము

శ్రీ కాశీవిశ్వేశ్వరార్పణమస్తు

శతావధాని శ్రీ పిసుపాటి చిదంబరశాస్త్రికృతగ్రంథములు

1.	శ్రీ మదాంధ్రపద్యపురాణము (ప్రథమసంపుటము)	క్యాలికోబైండు	8-0-0
	,, ,, ,,	అట్టబైండు	7-0-0
	,, ,, (ద్వితీయసంపుటము)	క్యాలికోబైండు	4-0-0
	,, ,, (తృతీయసంపుటము)	క్యాలికోబైండు	5-0-0
	,, ,, ముందుగా ద్రవ్యమిచ్చిసవరికి నాలుగు సంపుటములు		25-0-0
2	హైమవతివిలాసము (ప్రబంధము)		0-8-0
3.	కపోతకిరాతము (ప్రబంధము)		0-6-0
4	శ్రీ రామఽజనేయము (నాటకము)		1-0-0
5.	శ్రీకృష్ణసందేశము (నాటకము)		0-12-0
6.	భారతీయృషబోధము (నేటిపరిస్థితుల విమర్శించుకావ్యము)		0-6-0
7.	పీరికాపురశతావధానము		0-4-0
8.	నబాబుపేటశతావధానము		0-4-0
9	బెజవాడ శతావధానము		0-4-0
10.	రాజనభావిహారము (అచ్చు కానున్నది)		
11.	పంచాయతినపంచశతి (సంస్కృతము)		1-0-0
12.	ఆవధానాదర్శము (సంస్కృతము)		0-2-0
	పి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రికృతభావబోధినీవ్యాఖ్యానమలంకృతము		
13	రాజధర్మకావ్యము (సంస్కృతము - అచ్చు కానున్నది)		
	విద్వాన్ పి విశ్వేశ్వరశాస్త్రికృతజయవ్యాఖ్యానమలంకృతము		
	పిసుపాటి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రికృతులు		
14.	శంకరవిజయము (గద్యము)		1-8-0
15.	త్యాగరాజసాటకము (అముద్రితము)		
16.	మాయావిలాసము (ప్రబంధము - అముద్రితము)		
	విద్వాన్ పిసుపాటి విశ్వేశ్వరశాస్త్రికృతులు		
17.	శ్రీరత్నపాలచారిక (శ్రీనరవృజ్ఞనింగభూపాలునిసంస్కృతకృతి కాంధీకృతి)		1-8-0
18.	దూతవాక్యము (అచ్చుకానున్నది - భానకృతి కాంధీకృతి)		
19.	ప్రద్యుమ్నాభ్యుదయము ,, (శ్రీరవివర్మభూపాలునిసంస్కృతకృతి కాంధీకృతి)		
	వ్యాకరణవిద్యాప్రవీణ, ఉభయభాషాప్రవీణ, సాహిత్యాలంకార		
	పోతుకుచ్చి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రికృతులు		
20	పాణినీయము-కావ్యవాఙ్మయము		1-8-0
21.	ఆంధ్రవాఙ్మయవిమర్శము		0-6-0

ప్రాప్తిస్థానము
శ్రీ చిదంబరగ్రంథమాల
రామరావుపేట
కాకినాడ

ప్రాప్తిస్థానము
విద్వాన్ పి. విశ్వేశ్వరశాస్త్రి
అంధ్రాధ్యాపకుడు వి. ఆర్. కాలేజి
నేల్లూరు

శ్రీ మ దాంధ్ర

పద్మపురాణము

చతుర్థసంపుటము

(ఉత్తరము)

శ్రీమహీశూరమహారాజాస్థానమహావిద్వాన్

కావ్యకళానిధి అశుకవికేసరి విద్యాభూషణ శతావధాని

పి ను పా టి చి దం బ ర శా స్త్రి ప్రణీతము

శ్రీమదన్నవరరత్నాద్రిశ్వర

శ్రీ వీరవేంకటసత్యనారాయణస్వామివారి

ద్రవ్యసాహాయ్యమున ముద్రించబడినది

ప్రకాశకుడు

పి ను పా టి ను బ్రహ్మణ్యశాస్త్రి

చిదంబరగ్రంథమాల

రామారావుపేట - కాకినాడ

1956

[నర్వస్వామ్యములు ప్రకాశకునివి.]

శ్రీమదాంధ్రవేద్యపురాణము

ప్రథమసంపుటము	హ్యాలిగోబింద్	౧౦-౦-౦
ద్వితీయసంపుటము	,,	4-0-0
తృతీయసంపుటము	,,	5-0-0
చతుర్థసంపుటము	,,	6-0-0

పుస్తకములు దొరకుచున్నట్లు

శ్రీ చిదింబరగ్రంథమాల
రామరావుపేట-కాకినాడ

విద్వాన్ పనుపాటి విశ్వేశ్వరశాస్త్రి
అంధ్రధ్యాపకుడు
పెంజుగిరిరాజకళాశాల - నెల్లూరు

ముద్రాపకులు

ప్రకాశప్రెస్సు - నెల్లూరు

భూ మి క

శ్రీపరమేశ్వరకరుణాకలాపీక్షణమున కేటికి శ్రీమదాంధ్రపద్మపురాణము నందుఁ గడపటి దగుచతురసంపుటమును సైతము ముద్రించి ప్రకటింపఁగలభాగ్యము చేకూరినది. కృతికర్త యేతద్విరాణముద్రణకార్యభారమును సోదరుల మైనమామోద మోపుటయు నేనును నాసోదరుడు చిరంజీవి శ్వేత్యరశాస్త్రియు నాంధ్రమహోదయుల ణోడ్పాటుతోఁ గ్రమముగా నాదిభూమిబ్రహ్మఖండములను బ్రథమసంపుటముగను బాణాశఖండమును ద్వితీయసంపుటముగను సృష్టిఖండమును దృతీయసంపుటముగను ముద్రించి ప్రకటించుట చారకులకు విశితచరమ.

ప్రకృతము చతుర్థిసంపుటముగా వెలువడినయీయ త్తిరఖండమున నకలఘటమానవు భిహపరసాఖ్యములు చూఱకొనుట కనువగుమార్గము లనేకములు గలవు.

౧. నానాభ క్తిస్వరూపకథనమున ననుబదిమూఁడుపద్యము లున్నవి. కవి వాదాపు ప్రతిపద్యము ననేకోపమాదృష్టాంతములతో నలంకరించి భక్తిసౌందర్యమును బుట్టించి పాఠకహృదయములు పరనశము లగునట్లు చేసియున్నాఁడు. ఒకచిన్నిపద్యము.

గీ. నడుచుచున్నను గనుచున్న నుడువుచున్న సలిలమును గొనిపోయెడిజనునిమనము
ఘటముననె నిల్చుగలి నాడుఁ గదలకుండ, శ్రీధరునియంగ భక్తునిచిత్తవృత్తి.

౨. మార్కండేయయమసంవాదమునందు యమునిధృష్టవచనములలో నకల మానవులు ననుసరింపఁదగినముఖ్యధర్మము లెన్నియో యున్నవి. భక్తిపరవశుఁ డైన మార్కండేయునిధీరసమాధానములు చదువునపుడు శరీరమున గగుర్పాటు గలుగకమా నదు. మత్తకోకిలవృత్తములతోఁ బ్రవర్తనినమార్కండేయునిమృత్యుంజయస్తోత్రము నక్త్రక్రోతల నుత్సాహాడోలికలలో నూఁగించి శివభక్తిపరాకాష్ఠ నందుకొనునట్లు చేయు చున్నది.

మత్తకోకిలము. బాలచంద్రకళావిభూషణభాసమానకపర్వనిఁ
వ్యాళరాజగుఱోపపన్ననువర శైలశరాసనుఁ
నాళికేక్షణబాణునిఁ గణనాధునిఁ ద్రిపురఘ్నునిఁ
గాలకాలునిఁ జొచ్చితిఁ ననుఁ గాలుఁ డేమి యెనుచ్చిడిఁ.

౩. జాలంధరోపాఖ్యానములోఁ జిత్రవిచిత్రము లై సరాక్షసులమాయోపాయ ములు యుద్ధనైపుణ్యము లోకాతీతజాలంధరపరాక్రమాదులు వర్ణితము లై నవి. బలా సురదేహఖండములనుండి నానావిధమణి లావిర్భవించుటయు గతప్రాణు డైనబలునిచే శుక్రాగార్యుఁడు మూటలాడించుటయు మొదలగుచోద్యములు గలవు.

౪. భగవద్గీతయందలియష్టాదశాధ్యాయములకుఁ గూడ సూహాత్మకములు మనోహరము లై సకలభక్తో నిరూపింపఁబడియున్నవి. దీనిని బదినిశుని నినినను నెట్టివాని కైనను నిత్యము భగవద్గీతాసారాయణము చేసితిమనియు ననుసరినినేము కలుగును.

౫. భాగవతమహిమ సప్తాహమహిమ మాఘమాసమంశాత్మకము వీనియొకదప్ప తము లగకథలు చక్కని వర్ణనములు ననితము లై సభర్థములు మానసార్థములు భౌమ తిగములు వానిలక్షణములు తారితమ్యములు వానికాగి. యములు సునిదింపఁబడియున్నవి.

౬ నివ్రక మారిగంధర్వకన్యావర్ణనములు వారిధిర్మమ్రమవాసములు గంధర్వ కన్యారహస్యము మనోరంజకము లై సభావసులతో మున్ముగగుగి కడిపడ్డములతో సహృదయహృదయగమము లై చులరారు చున్నవి. నుచ్చును కోకపగ్యము.

సీ. నీమానసమునకు నిలుకడయే లీనో, మామూడ నీను నమ్మకము లీదో
చిత్తంబులోనికె జేర నేర్చితి వేమొ, చేరె యీచలగు రాసర నేమొ
యగరాధములు లేనియగలామణుల నేచు, నెఱియుఁ బరహంభ మెటుగ నేమొ
క్రూరాత్ముడవో సూదరులమాసంధుమును, దిన్మ-గింపడి నీటికెను, రుడవో

గీ. మాయ లెఱిగినవాడవో మాఁత్రికుడవో, మమకారేఱ్ఱివాడవో మముఁ బరీక్ష నలుకఁ దలపెట్టితివో కార్యసాధకుడవో, సలుకఁ మొగమాట నాథ నీపడవోట.

౭. అదత్తదానుఁ డగువసుబ్రహ్మబునిలొనము సువ్రతునినిచారము నెన్ని మార్లు చదివినను దనినీతిమ పైపెచ్చునీటిసాక్షిపహృదయము నై నను ధర్మప్రసంగాముగా నొనర్చితిమను.

౮. శ్రీకంఠలలికవింశతిలవృత్తాంతమునందలిసుగతిదుర్గతి హేతుకర్మకథనమున వచి యించిన యమలోకవిశేషము లెల్లరును చిలిసికొనఁదగినవి. దేవిద్యుతి చేసినయోగ సారస్తవములో సాంఖ్యచాగ్వాకాంక్షాములస్థితిములు నాని నెన్నిగొని శ్రీమహా విష్ణురూపదే వినియోగ మనుసమన్వయము సాకరిసిరాకారనమన్వయవ్యవములు నత్య ద్భుతకై లిలో నడిచి సాతకల విజ్ఞానాన్యుతప్రవాహములో నోలలాడించు చున్నవి. ఒక పద్యము.

సీ. కొలుచు చుండెదరు సాంఖ్యులు ప్రధానమునకుఁ, బరులై ప్రకాశించుపురుషునిగను
శ్లాఘించు చుందురు సౌగతుల్ బుద్ధిగార, దర్శి-పతర్క-వితర్క-ములను
భ్యానించు చుందురు జైనశాస్త్రజ్ఞులు, దేహప్రమాణప్రదీపితునిగ
వచియించు చుండ్రు చార్వాకులు యోగవి, ద్యాప్రాధభూతచైతన్యముగను

గీ. సచ్చిదానందరూపుని జన్మమృత్యు, వర్జితుని భేదకూన్యుని వాస్తవికని
నౌపనిషదవదోలత్వ మైనవాని, నద్వితీయుని బరుని సవ్యయుని నిన్ను.

౯. త్రిపాద్విభూతి నైకుంఠవ్యూహము శ్రీరసాగరవ్యూహము న్యాసమంత్ర మంత్రార్థము మొదలైన వన్నియో ఘట్టము లపూర్వాద్భుతవిషయబోధకములు. జన్మతారకములు శాంతిదాహకములు చిత్తమలాచహారకములు నై యులరాట చున్నవి.

ఈచతురసపుట మాంధ్రదేశమున కలంకారభూత మైనగోదానరిమండలములో జగద్గురవార్ధ మై యవతరించి రత్నాద్రియు దధివసించినశ్రీవీరవేంకటసత్యనారాయణ స్వామివారిద్రవ్యసాహాయ్యముతో ముద్రింపబడినది. ఈ యుత్తరఖండము శ్రీమహావిష్ణు వును బరదైవముగా నిర్ణయించుటయు దీనిని శ్రీమదన్నవరరత్నాద్రికర్వరశ్రీవీరవేంకటసత్య నారాయణస్వామి యుద్ధరించుటయు జూడ శ్రీమన్నారాయణమూర్తి తనమహిమను దానే లోకోద్ధరణార్థ మై యీపురాణముఖమున వెల్లడించినట్లు శ్రీచుచున్నది. ఈయన్నవరదేవస్థానము గలపర్వతము రత్నాద్రి యనియు దేవాలయమున గలయంత్రము త్రిపాద్విభూతిమహానారాయణయంత్ర మనియు బంధితులు పలుకుచుందురు. ఈయంత్రము త్రిపాద్విభూతిమహానారాయణోపనిషత్తులో విశదముగా నివరింపబడి యున్నది. ఈయనిషత్ ప్రహారశతోపనిషత్తులలో నొకటి. ఇది చుష్వోదబ్రహ్మమును బోధించుమహాోపనిషత్తు. అధర్వవేదమున దేవదర్శి యనుశాఖయందు నెయ్యది గలదు. ఈయనిషత్తునం దెనిమిదియధ్యాయములు గలవు. ఈయంత్రము సప్తసూధ్యాయము నందు వివరింపబడియున్నది. దీనికి బందోమ్మిదియవరణము లున్నది. ఆయానానరణ ములలో సకలదేవతలు గలరు. ఇట్లు సకలదేవతాసాన్నిధ్యము గలయాయంత్రరాజము నకు ిరోభాగ మగుబిందుస్థానమునం దావరణదేవతాసమష్టిరూపుడగు త్రిపాద్విభూతి మహానారాయణమూర్తి నివసించియుండు నని పైయనిషత్తు నుడువు చున్నది. ఏతడు పనిషన్నిరూపితయంత్రమే యన్నవరదేవస్థానములో గలయంత్రము. ఆయంత్రమందుఁ బ్రతిష్ఠితుఁడై నశ్రీవీరవేంకటసత్యనారాయణస్వామియే త్రిపాద్విభూతిమహానారాయణమూర్తి.

ఇట్టి శ్రీవీరవేంకటసత్యనారాయణస్వామి వారిప్రసాదమున నీయంత్రప్రవద్దు పురాణ చతురసపుటము ముద్రింపబడుట కృత్రిక రత్నప్రభలము. ఈవిశ్రకార్యమున మేము నిమిత్తమాత్రులముగా నుండుటచే మాజన్మములు ధన్యములు.

మా కీచతురసపుటముద్రణకార్యమునందు సహగ్రముగా సహాయపడి ద్రవ్య మిప్పించినదయాధ్యోపాధ్యాయులు దైవభక్తి సమన్వితులు దేవస్థానములడిప్పుటికిమీసనరు నగు కీ. శే. శ్రీ సి. వి.యల్. వరప్రసాదరావు. B. A. B. L. గారియెడ మేము సర్వదా కృతజ్ఞులము. వారికి భగవంతుడు శాశ్వతవై కుంఠనివాసభాగ్యము ననుగ్రహించుగాక.

ఈగ్రంథగుణమును బవిత్రతను గ్రహించి మావినతిపత్రము సంగీకరించి ద్రవ్యసాహాయ్యము చేసి స్వీయవంశ క్రమాగత మైనయుదారభావమును గనబఱచినదేవస్థానధర్మకర్తలగు శ్రీరాజా యినుగంటిరాజగోపాలరాయణింగారికి మాకృతజ్ఞతాపూర్వకాభినందనము లర్పించుచున్నాము.

విషయ సూచి

విషయము	ఉత్తరఖండము	పొరట.
ఒదిరికాశ్రమవృత్తాంతకథనము	„	1
బాలంధరాఖ్యానకథనము	„	2
బలాసురవధవృత్తాంతకథనము	„	6
శ్రీశైలవృత్తాంతకథనము	„	29
హరిద్వారమాహాత్మ్యకథనము	„	„
నానాధర్మకథనము	„	80
గల్లికామహానదీసూక్ష్మాత్మ్యము	„	81
ఋషిపంఠిగానతనూహాత్మ్యము	„	82
సింహుడు కల్పవృక్షము దెచ్చుట	„	84
సత్యభామ తులాపురుషదాన మొనఁగి	„	„
సత్యభామాపూర్వజన్మవృత్తాంతకథనము	„	85
కార్తికమాసమాహాత్మ్యకథనము	„	86
చోలభూపాలవిష్ణుదాసవృత్తాంతకథనము	„	45
ముద్గలవంశ్యవిశిష్టహేతుకథనము	„	47
జయవిజయవృత్తాంతకథనము	„	48
కృష్ణావేశ్యాదినదీజన్మచరిత్రకథనము	„	49
చంద్రదేవతల నెల్ల నదులుగా శపించుట	„	„
అదత్తపుణ్యపాపప్రాప్తికథనము	„	50
చతురశీతినరకకథనము	„	58
పార్వతి దేవతలను వృక్షములుగా శపించుట	„	54
అశ్వత్థస్పర్శయోగ్యవారకథనము	„	„
మాసోపవాసవ్రతవిధానకథనము	„	58
జాగరలక్షణకథనము	„	60
నానాభక్తిస్వరూపకథనము	„	68
విష్ణుతీర్థనామకథనము	„	69
వేదవేదమాహాత్మ్యకథనము	„	70
సాధుమతీమాహాత్మ్యకథనము	„	71
బ్రహ్మచారితీర్థమాహాత్మ్యము	„	72
వికీర్ణతీర్థమాహాత్మ్యము	„	78

విషయము	ఉత్తర భాగము	పౌరట
శీతతీర్థమాహాత్మ్యము	"	75
గణతీర్థమాహాత్మ్యము	"	74
అగ్నితీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
హిరణ్యాసంగమతీర్థమాహాత్మ్యము	"	75
అస్పద తీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
కర్పూరతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
కంబుతీర్థమాహాత్మ్యము	"	76
కపితీర్థమాహాత్మ్యము	"	77
సరిగారతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
సప్తధారతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
సంగమతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
బ్రహ్మవల్లీతీర్థమాహాత్మ్యము	"	78
వృషతిర్థమాహాత్మ్యము	"	"
సంగమేశ్వరతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
రుద్రమహాలయతీర్థమాహాత్మ్యము	"	79
ఖడ్గతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
చిత్రాంగవదనతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
నందనతీర్థమాహాత్మ్యము	"	80
జంబుతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
ఇంద్రగ్రామతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
బాలాపతీర్థమాహాత్మ్యము	"	83
కావ్యతీర్థమాహాత్మ్యము	"	84
ఖడ్గధారతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
దుగ్ధేశ్వరతీర్థమాహాత్మ్యము	"	86
చంద్రతీర్థమాహాత్మ్యము	"	87
పిప్పలాదతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
సింహార్క-తీర్థమాహాత్మ్యము	"	88
సిద్ధతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
తీర్థరాజమాహాత్మ్యము	"	89
సోమతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
కామోదతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
గోపీతీర్థమాహాత్మ్యము	"	90

-
1926 సంవత్సరమున శ్రీమదన్నవరరత్నాద్రీశ్వర
శ్రీ వీరవేంకటసత్యనారాయణస్వామి
దేవాలయకవితాపరీక్షలో, బ్రథమబహుకృతిపాత్రము లైన
కృతి కర్తృపద్యములు

శా. సీకల్యాణగుణంబు లెన్నకొనుచు నీపేరు పెంకొంచు నీ
శ్లోకంబుల్ పఠించుకొంచు లవమున్ శోకంబు లేకుండ నే
నేకాలంబును నుండఁనట్లు దయతో నీక్షింపు మన్యంబు ని
న్నాకాంక్షింపను దండ్రీ! రత్నగిరిధామా! సత్యనారాయణా!

శా. సీపాదంబులు గొల్చుసేవకులసాన్నిధ్యంబు సీయద్భుత
వ్యాపారంబుల నెన్నభక్తులసహవాసంబు నీసద్గుణ
లాపంబుం బొనరించును త్తములసల్లాపంబు నా కబ్బున
ట్లేవట్ల గృహింపఁగాఁగదవె తండ్రీ! సత్యనారాయణా!.

మ. మరణంబుల్ జఛనంబు లెన్నియును సంప్రాప్తింపఁగాఁజేసినన్
సరియే యేభవనంబునన్ నిలిపినన్ సంతోషమే కాని త్వ
చ్చరణధ్యానము మాత్ర మెల్లపుడు నాసావ్యంతంబునం దెంతయున్
స్థిర మై యుండ ననుగ్రహింపుము కృపాభీ! సత్యనారాయణా!

శా. కాయంబున్ వచనంబు మానసము నింకన్ జెప్పఁగా నేటికన్
నాయాత్మన్ సయితంబు నీ కొసఁగితిన్ నాచేత నీ వేవిధిన్
జేయింపం దలఁపెట్టికొంటి వటులే చేయింపు మే దేనియున్
నీమాతాచరులందు నే నొకఁడఁ దండ్రీ! సత్యనారాయణా!.

మ. మతిలో స్థైర్యము లేక సారె కిటు సంప్రార్థించుటే కాని సం
తత మీశ్వరము లెల్ల నీకడుపులోనన్ బెట్టికొంచున్ మహా
దృతితోఁ బ్రోచుచునుండునీ చొకని న న్నేతాదృశున్ బ్రోవవే ?
గతభేదా! కరుణాసమన్వితకటాక్షా! సత్యనారాయణా!.

విషయము	ఉత్తరఖండము	పౌరట
కాశ్యపతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
భూతాలయతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
ఘటేశ్వరతీర్థమాహాత్మ్యము	"	91
వైద్యనాథేశ్వరతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
దేవతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
చండేశతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
గాణపత్యతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
వార్తాక్షిసంగమతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
భద్రాసంగమతీర్థమాహాత్మ్యము	"	93
వారాహతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
సాగరసంగమతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
ఆదిత్యతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
నీలకంఠతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
దుర్గాసంగమతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
నృసింహతీర్థమాహాత్మ్యము	"	94
గీతామాహాత్మ్యకథనము	"	95
గీతాప్రథమాధ్యాయమాహాత్మ్యము	"	96
గీతాద్వితీయాధ్యాయమాహాత్మ్యము	"	97
గీతాతృతీయాధ్యాయమాహాత్మ్యము	"	99
గీతాచతుర్థాధ్యాయమాహాత్మ్యము	"	100
గీతాపంచమాధ్యాయమాహాత్మ్యము	"	101
గీతాషష్ఠాధ్యాయమాహాత్మ్యము	"	102
గీతాసప్తమాధ్యాయమాహాత్మ్యము	"	103
గీతాష్టమాధ్యాయమాహాత్మ్యము	"	104
గీతానవమాధ్యాయమాహాత్మ్యము	"	105
గీతాదశమాధ్యాయమాహాత్మ్యము	"	107
గీతైకాదశాధ్యాయమాహాత్మ్యము	"	109
గీతాద్వాదశాధ్యాయమాహాత్మ్యము	"	113
గీతాత్రయోదశాధ్యాయమాహాత్మ్యము	"	114
గీతాచతుర్దశాధ్యాయమాహాత్మ్యము	"	115
గీతాపంచదశాధ్యాయమాహాత్మ్యము	"	117
గీతాషోడశాధ్యాయమాహాత్మ్యము	"	118

విషయము	ఉత్తరఖండము	పౌరట
గీతాసప్తశాఖ్యామహాత్మ్యము	„	119
గీతాష్టాదశాఖ్యామహాత్మ్యము	„	120
భాగవతమహాత్మ్యము	„	121
కాళిందీమహాత్మ్యము	„	136
ఇంద్రప్రస్థమహాత్మ్యము	„	137
దిలీపచరిత్రకథము	„	141
ఇంద్రప్రస్థనాగ్నీశ్వర కామహాత్మ్యము	„	149
ఇంద్రప్రస్థసోమలాతీగమహాత్మ్యము	„	152
ఇంద్రప్రస్థమధువనమహాత్మ్యము	„	157
ఇంద్రప్రస్థబరకాశ్రమమహాత్మ్యము	„	153
ఇంద్రప్రస్థపారిచ్యాయమహాత్మ్యము	„	165
ఇంద్రప్రస్థపుష్కరతీరమహాత్మ్యము	„	166
ఇంద్రప్రస్థసమిగమహాత్మ్యము	„	169
ఇంద్రప్రస్థకాశీమహాత్మ్యము	„	169
ఇంద్రప్రస్థగోక్షర తీగమహాత్మ్యము	„	170
ఇంద్రప్రస్థవేదాచీమహాత్మ్యము	„	„
ఇంద్రప్రస్థసప్తశీరమహాత్మ్యము	„	171
మాఘమాసమహాత్మ్యము	„	172
విధ్యాధరవృత్తాంతకథము	„	174
పుహరవోవృత్తాంతకథము	„	175
మృగశృంగమహర్షి వృత్తాంతకథము	„	176
ధర్మగుప్తవృత్తాంతకథము	„	178
యమలోకవృత్తాంతకథము	„	180
అష్టాంశతికోటిసరకథము	„	183
పుష్కరప్రభాహ్మణవృత్తాంతకథము	„	186
శంబూకవధవృత్తాంతకథము	„	183
సాందీపనివృత్తాంతకథము	„	190
మృగశృంగవివాహకథాకథము	„	191
సౌధరివృత్తాంతకథము	„	192
మృకవిధువృత్తాంతకథము	„	194
మార్కండేయవృత్తాంతకథము	„	195
మార్కండేయయునుసంవాదము	„	197

విషయము	ఉత్తరఖండము	పౌరట
మృత్యుంజయస్తోత్రము	”	198
మాఘస్నానార్హ తీర్థ కథనము	”	200
మాససతీకథనము	”	”
సువశ్రబాస్మాదావృత్తాంతకథనము	”	201
సువ్రతనివిచారము	”	202
భీమ సేనవృత్తాంతకథనము	”	206
శివరాత్రిమాహాత్మ్యము	”	207
ఋషీ కావృత్తాంతకథనము	”	211
శ్రీకుండలవికండలవృత్తాంతకథనము	”	212
సుగతిదుర్గతి హేతుకర్మకథనము	”	216
ఆతిథ్యమహిమము	”	223
కాంచనమాలినీచరిత్రకథనము	”	231
ఇంద్రశాపమోక్షవృత్తాంతకథనము	”	232
కాశీబ్రాహ్మణవృత్తాంతకథనము	”	234
గంభీరవృక్షాన్యవిప్రశాపకథాకథనము	”	237
వీరి సేనభద్రకథనము	”	246
దేవద్యుతివృత్తాంతకథనము	”	”
యోగసార స్తవము	”	247
మహావిష్ణువు దేవద్యుతికి బ్రత్యక్ష మగుట	”	249
యోగసార స్తవమాహాత్మ్యకథనము	”	250
చిత్రమహారాజవృత్తాంతకథనము	”	251
వసుబ్రాహ్మణవృత్తాంతకథనము	”	253
వింధ్యాధిపతిత్పదోహితవృత్తాంతకథనము	”	256
గంభీరవృక్షాన్యవిప్రశాపమోక్షకథనము	”	260
మాఘమాహాత్మ్యసతనశ్రవణఫలకథనము	”	262
లక్ష్మీనారాయణమంత్రకథనము	”	”
ప్రహస్తుస్వరూపకథనము	”	263
వైష్ణవమంత్రదీక్షానిధానకథనము	”	264
వైష్ణవధర్మకథనము	”	266
వైష్ణవభక్తిస్వరూపనిరూపణము	”	”
ద్వాదశశుద్ధిస్వరూపనిరూపణము	”	267
పంచవిధవిష్ణుపూజాస్వరూపనిరూపణము	”	”

విషయము	ఉత్తరఖండము	పౌరట
విష్ణుపూజాఫలసంధనము	,,	267
విష్ణుచక్రనామనిరూపణము	,,	,,
జైష్ణవచక్రాంకనసాశస్త్రసంధనము	,,	,,
ఊర్ధ్వపుండ్రమాహాత్మ్యసంధనము	,,	269
ఊర్ధ్వపుండ్రధారణవిధానసంధనము	,,	269
గోపీచందనమాహాత్మ్యధారణవిధిసంధనము	,,	271
ద్వాత్రింశదపరాధన్వయాపసంధనము	,,	272
న్యాసమంత్రమంత్రార్థసంధనము	,,	273
ఏకపాద్విభూతిస్వరూపసంధనము	,,	276
త్రిపాద్విభూతిస్వరూపసంధనము	,,	,,
వైకుంఠపూజాసంధనము	,,	,,
నారాయణకృత్యమృచ్ఛాసంధనము	,,	279
నారాయణవిభవావస్థాసంధనము	,,	,,
నారాయణపరావస్థాసంధనము	,,	,,
విష్ణులోకపూజాసంధనము	,,	280
శ్వేతద్వీపపూజాసంధనము	,,	281
శ్రీరసాగరపూజాసంధనము	,,	,,
దశావతారచరిత్రసంధనము	,,	282
వైష్ణవసప్తర్యామార్గసంధనము	,,	338
వైష్ణవభక్తదాసైకాంతిపరమైకాంతిస్వరూపనిరూపణము	,,	340
ఈశ్వరపాపండవేషహేతుసంధనము	,,	343
తామసశాస్త్రస్మృతిపురాణనిరూపణము	,,	344
పరదైవనిర్ణయసంధనము	,,	345
పద్మపురాణపతనశ్రవణాదిఫలసంధనము	,,	347

శ్రీ మదాంధ్రపద్మపురాణము

ఉత్తర ఖండము

కాశహస్తీవరదా

కాకోదరభూష నిత్యసభ్యాగుణా

నీక చిదంబరరచిత

శ్లోకప్రియ విశ్వనాథ సురుచిగాధా.

1

వ. నైమిషారణ్యంబున శౌనకుండు మహర్షి బృందసమేతం డై పద్మపురాణశేషముం
దెల్పు మని యడుగుటయు నత్తపోధనునా సూతుం డిట్లనియె.

2

ఆ. మునివరేణ్య వినుము మును నారదుడు రజ, తాచలమున కేగి హరున కెఱుగి
బదరికాశ్రమప్రభావంబు నడుగంగ, నమ్మహర్షి కిట్టు లనియె శివుడు.

3

— బదరికాశ్రమవృత్తాంతకథనము —

ఆ. ఉర్విలోన నద్రు లొకలక్షయును నిర్వ, దేవువేలు గలవు వానిలోన
నధికపుణ్య మైనయది యొకబదిరికా, శ్రమమహీధరింబ సంయమింద్ర.

4

క. నరనారాయణు లనియెడి, పరమపురుషు లుండి రచటఁ బాండురవరో
త్తరుఁ డొకఁడు కృష్ణవర్ణో, త్తరుఁ డొకఁడు వారు లోకధారణదత్తుల్.

5

సీ. అచ్చటఁ గలవు ఋష్యాశ్రమంబులు పెక్కు, వసియింతు రచట దేవతలు సతము
వినఁబడు నిరతంబు వేదభోషము లందు, నగ్నహోత్రము లుండు నచట నెపుడు
నుత్తరాయణమున నొనరింపఁబడు మర్త్య, పూజ యాదేవతాపుంగువులకు
నలవిగా దొరులకు నరుగ నచ్చొట దక్షి, నాయనంబున హిమవ్యాప్త మగుట

గీ. నమ్మహాదేవతలదర్శనమ్మువలన, జన్మశతకోటిపాతకసంఘ మెల్ల
భస్మ మైపోవు త్తేజములోపలనె తరమె, బదరికాశ్రమతీర్థప్రభావ మెన్న.

6

ఆ. అచట నలకసంద యనుగంగలోపల, స్నాన మాచరించినను నశేష
విశ్వసేవ్యుఁ డై నవిశ్వేశ్వరుని నటఁ, జూచినను సమస్తశుభము లొదవు.

7

క. చలిపితి నే నొకపరి నా, స్థలమున నొకవత్సరంబు తపమును దానక
సులభంబుగ నాయెదుటను, నిలిచెను నారాయణుండు నిజసూసముతోక.

8

- సీ. అమృతం గోమత్రాసన్నం దైవభోగమున, పుష్పాని హస్తాంశు నూనానైశ్చ
సామంతాని నిమగ్నానాం పుష్పాని హస్తాంశు నూనానైశ్చ
అమృతం కీర్తయతి సర్వం సామంతం, వామంతం సర్వం సర్వం సామంతం
విష్ణుభక్తాంతం సైవ సామంతం సర్వం సర్వం, సర్వం సర్వం సర్వం సర్వం సామంతం
ఆ. నామనోరథ సమం సామంతం సామంతం, నామనోరథ సమం సామంతం
ననయే మౌనం గాగ్రా సామంతం సర్వం సర్వం, సర్వం సర్వం సర్వం సర్వం సామంతం.
వ. అమృతం సామంతం సామంతం సామంతం సామంతం సామంతం సామంతం సామంతం
సామంతం సామంతం సామంతం సామంతం సామంతం సామంతం సామంతం 10
- సీ. అమృతం సామంతం సర్వం సర్వం సర్వం, సామంతం సర్వం సర్వం సర్వం సర్వం
వారిభక్తం మార్గం సర్వం సర్వం, సర్వం సర్వం సర్వం సర్వం సర్వం
ధర్మం సర్వం సామంతం సామంతం మహానామ, సామంతం సర్వం సర్వం సర్వం
గాననవాసమృతం సర్వం సర్వం, సర్వం సర్వం సర్వం సర్వం సర్వం
గీ. ధర్మం సర్వం సర్వం సర్వం సర్వం, సర్వం సర్వం సర్వం సర్వం సర్వం
గాననామ సర్వం సర్వం సర్వం, సర్వం సర్వం సర్వం సర్వం సర్వం 11
- సీ. ప్రత్యక్షం వైవ మై సర్వం సర్వం సర్వం, సర్వం సర్వం సర్వం సర్వం సర్వం
రవిబింబము గ్రహింతురామ సర్వం సర్వం, సర్వం సర్వం సర్వం సర్వం సర్వం
చక్రం సర్వం సర్వం సర్వం సర్వం, సర్వం సర్వం సర్వం సర్వం సర్వం
జుల సర్వం సర్వం సర్వం సర్వం, సర్వం సర్వం సర్వం సర్వం సర్వం
గీ. నామం సర్వం సర్వం సర్వం సర్వం, సర్వం సర్వం సర్వం సర్వం సర్వం
సర్వం సర్వం సర్వం సర్వం సర్వం, సర్వం సర్వం సర్వం సర్వం సర్వం 12

— జాతంతరభాగం సర్వం సర్వం —

- సీ. వినుము ధర్మం సర్వం సర్వం, సర్వం సర్వం సర్వం సర్వం సర్వం
కైలాసమున కేగి సీలకంఠసింహుద్ధ, నమ్మోంబుగను నాట్యంబు సేసి
దానికి శంకరుడైన ధర్మం సర్వం, నానన కోరుము వరము ననియె
నాతట వాసపుం డతిగర్వమును బొంది, సారసన్నభవనోడ నాజి గోరె
గీ. గాలకంఠరుడైన ధర్మం సర్వం, నామంలో గ్రోధ ముదయింప నొంది దాని
నప్పటికే బైకి నవ్వుచు నమరనాథ, వరము నిచ్చితి నల్ల నీ వరుగు మనియె. 13
- వ. అంతట మహేంద్రుడు సంతోషించుచు సర్వవారంబుగాఁ ద్రిదివంబునకుం జనియె.
న. అతడు పోయినవెంటనే, చేతంబున గ్రోధ మెచ్చి శిలకంఠనకుఁ
భూతములు బెగడ మూర్తి, భూతం బయి నిలిచె హరుడు పొడగని దానికొ. 15
- సీ. క్రోధంబు సింధువార్ధులకు నేగమే గుత్త, జాతుండ వై నీవు జనన మంది
సర్వం సర్వం సర్వం సర్వం సర్వం, సర్వం సర్వం సర్వం సర్వం సర్వం

యబిసింధునససమాగమనేను, బాహుమరు వారెండు బ్రహ్మం గను

నాకుమారుడు పుట్టినప్పుడే క్షేపయ్యెప్పి, వలన గడిచిన భూవలయ మెల్ల

గీ. నిండె బగముల నెల్ల దన్నినడ మపుడు, చెప్పటన సమాధియుద్ర నిశ్చేష్టా హించు
గొంతనే పుండ్లి హాపల గుత్తలొచ్చుక, హాసం నంబుతో బ్రహ్మ యరుపించె.

గీ. లిచి వయోనిధి రెండు మని పలుకు, యనికే కేగి యెరుపే పుట్టి పొంది

బలధి నీ నేల గొప్ప పవని పుచ్చ, నెల్లలోకం బలు పుట్టిల్లెల తెలుసు.

17

సీ. అనపుడు వార్ధి గుట్టగొంతు లోకే నీ, స్వర్ణ పుట్టించు పుట్టి

గంపింప లోకముల్ గెడెత్తునె మదాత్మ, భక్తు శేష్ట నిపుడె యుష్కపము నొంది

యేమి యేడుపా లుచ యెఱుగించె రాదాయ, రత్నపైలుము లోకీకీలకపు

నా విని తత్పత్తి నందనుని గొని, వచ్చె సింధువు మ్రొక్క వనజజనం

గీ. గూరుచుండంగె బెట్టె నాకొడుకుగొట్ట, నడినిటొడిమింద పత నాయర్భకు యు

బ్రహ్మగడ్డము గట్టిగా బట్టుకొనగ, నజాడు విడిపించుకొన లేక యజన నాగె. 18

గీ. అంత నుద్వేగమున లేచి యబ్ది యాత్మ, బలము నెల్లను వినియోగపఱచి యెల్లా

కడకు విడువంగజేసె నక్కొడుకుకేలు, న్రప్త యప్పుడు మిగుల విస్మయము నొంది.

వ. ఆయర్భకునకు జాలంధరుం డనునామకరణంబు గావించి సంతోషంబున సనేకవరంబు

లొసంగి హంససూనానూషుం డై నిజనివాసంబునకుం జనియె.

20

సీ. అంతట గ్రమముగా నాయర్భకుడు వృద్ధి, నొందుచు బలవృద్ధి బొందు చుండ

నాటలాడుచును హర్యతీవారిణవరా, హేదులతోడ నత్యద్భుతముగ

బడగొట్టుచును వ్యోమపథమున కెగిరి శే, చరపమానములను ధరణిమీద

గంధి యెల్లను నెల్లలోలముగ నీడు, లాచించు సత్త్వంబు లంత మొండ

గీ. గడపి బాల్యంబు యావనాక్రాంతకాయు, డై విరాజిల్లుచుండగ నపుడు శుక్రం

డరుగుడెంచి పయోధియభ్యాశమునకు, దత్తపర్యాప్తమృత్యుచేతస్కుం డగుచు. 21

సీ. అనఘ జంబుద్వీపమున నుండె రామహా, పీఠంబు యోగీప్రీతిదంబు

ముచు నీవు దానిని యుచితి వది నేడు, జాలాధరునకు రాష్ట్రముగ నిమ్ము

దానిలో నుండి యీతం కేభేద్యుడు గా, నెల్లజగంబుల నేలగలడు

నాపుడు వారిధి నందనప్రేమంబు, వలన నాదేశంబు వదలిపెట్టె

గీ. నంతట ద్రిశలయోజనాయలియను శత, యోజనశాలతయః గల్గియుండినట్టి

యాస్థలంబున వనియించి యవట నేరు, పశుచూనియెను నొకవిప్యవత్తనంబు. 22

వ. ఆస్థలంబు జాలాధరదేశం బనియును నాపురంబు జాలంధరపురిం బనియును నమ్మహా

పీఠంబు జాలంధరపీఠం బనియును దన్నామంబున విశ్రుతంబు లయ్యె. సాగరుం

డాత్మోదరోద్భవం బగుమహాపద్మసహస్రసైన్యంబును శుక్రండు సమస్తస్త్రాస్త్ర

విద్యలును జాలంధరునకు బ్రీతిపూర్వకంబుగా నొసంగిరి.

23

- క. అని చాలించుటయును గ్ర, కు-న దుర్వారణుడు వచ్చి స్తోత్రోపలికి-
వినిపించె బూస గ్రుచ్చిన, యనువున జాలంధరునకు హరిభాషణముల్, 34
- గీ. ఆమహేంద్రనివచనంబు లాలకించి, మండిపడి లయకాలరుద్రుండువోత
నబశతోటోడై త్వసై న్యంబుతోడ, హంసకోటియులకోమయ- న మెక్కి. 35
- సీ. ప్రసీతుం డై మందరంబునకుం జేరి, ప్రథమదినమున నాపర్వతమును
ఖండించి ముక్క-ముక్కలుగ రెండవనాడు, మేరుభూభరమును జేరి హం-
జెండాడి కూల్చి తచ్చిఖరంబులను దాని, పై నిన్నననములు పాసుచేసి
యచ్చట నుండుసిద్ధాంగనాజనముల, వ్రతభంగములు గాంగి గులిలపజీచి
- గీ. పిమ్మట నుమేరుమేదిసిద్ధమ్మునాల్లు, దెనలు చెల్లాచెదరు చేసి దిప్పితులను
దుప్పదూలంగ గొట్టి ఖద్యోతవిధుల, త్రోవ లరికట్టి చెఱువట్టె దేవలిలను. 36
- క. అంతట దేవత లెల్లరు, జుతాకలహృదయు లగుచు జత్తంబుల డై
త్యాంతకుని శరణు వేడంగి, నంతరమున నెఱింగి శార్ఙ్గ యమరావస్థ. 37
- ఉ. తాలిచి చేతఁ జక్రమును దార్జ్యుని నెక్కి సుపర్వకోటికి
మే లొనగూర్చ నంచి గమనింపఁ గడంగుచు నుండ నంతలో
శ్రీలలితాంగి శార్ఙ్గ దరి జేరి మనోహర నాసహోదరుం
డాలమునకొ భవన్నిహతుఁ డౌ నని భీతి జనించె నెమ్మది. 38
- క. అనవుడు మాధవుడు వరా, నన భీతిల వలదు పొమ్ము నావును హర్షం
బునఁ జనియె లక్ష్మీ యుతటఁ, జనుడెంచె మురారీతుండు స్వర్గంబునకు. 39
- ఆ. అపుడు వజ్రపాణి యుపగల్గెర్థై ర్మ్యం డై, యబ్ధిసతునితోడ నాహవంబు
సలుప నిశ్చయించి స్వబలంబుతోఁ గూడి, నిలిచెఁ జక్రధరునినిటమందు. 40
- వ. అంతట గోవిందుండు సకలామరసై న్యంబుతోడం గూడి జాలాధరునిపై దాడివెడలు
టయు జాలంధరుండు సకలదై త్వసై న్యసమేతుండై మాధవునితోడ యుద్ధంబునకు
సిద్ధంబయ్యె.
- ఆ. అపుడు మేరుమందరావనిధరమధ్య, భూమి యయ్యె యుద్ధభూమి యభయ
పక్షసై న్యములకుఁ బ్రారంభ మొనరించి, రని నొనర్ప దితిజ లదితిజులును. 41
- క. వారలవీరధ్వనులను, వారలశరవర్షములను వ్యాప్తం బగుటకొ
బోరుకొనదొడఁగె ధర ది, గ్వారణములు గీకవెట్టఁ గడఁగె భీతి. 42
- క. ప్రదరాసిముఖాయుధముల, విదళితు లై యభయపక్షవీరులు గూలకొ
నదు లయి రక్తము పాఱె, గదనక్షీతి యరుణజలధిగాఁ గనఁబడియె. 43
- గీ. అదిపుఁ డగుటను తాజయత్మోమయంబు, సకలరోగంబులకును దానికీ యముండు.,
ప్రభు వగుట సర్వరోగముల్ ప్రబలి ఘోర, యుద్ధ మ్మనురులతోఁ జేసి యోధిపాఱె,

— అలా సురపదస్పృతాంతి కటసము —

- క. అంతట బలాసురుండు ది, గిరిము లదరంగ నాన్చి యనిగొను బలము
వింతగిను జయించి శచీ, కాంతునిపై కుంతికె బ్రహ్మకాటుండువోలెన్. 16
- సీ. అపు డింద్రుఁ డతనిపై నఖిలాశ్రుముల నేయ, నని నిగ్గి ము లయెల్ల సేసి బాఠ
యంతట నతిబలు గుగుబలుం డిమరేగ్రు, నరమును మోఁ ముద్దిరింపుతోడ
దానినీ సురపతి కాంతు గాని మోగి, నది గిరి పరిమి నెనుని నాన్చి
నానవ్వుతోఁ దడస్సమునుండి పుష్కయా, గిరిము గాఁగినా మోగి ములు లాని
- గీ. నది నిలోకించి వాసుప్ర డడిలి వాని, నిక్రిమమునకు యుద్ధాశ విడిచి ముని
సుతి రెమునర్పంగఁదొడఁగె నెప్పులము గాఁగి, దానినీ బలాసురుండు సురసము నొంది.
- గీ. ఇంద్ర నీవాఁగితార్థంబు నిచ్చువాడఁ, గోరుకొను మన జూఢానురాతి ప్తశ్శ
నాధ నీమే నొసంగుము నాకు ననుడు, నాతిఁ డిచ్చితిఁ బుచ్చుకొ మ్మనియె సుతి.
- వ. పురందరుండు వజ్రంబుచే నయ్యసురునిదేహంబు వ్రక్క - లొనరింపఁ బ్రభమఖిండంబు
కనకాచలంబునందును ద్వితీయఖండంబు హిమానలంబునందును ద్వితీయఖండంబు
గోనగంబునందును జతుర్థఖండంబు దేవనదియందును బంచమఖండంబు మందరపర్వ
తంబునందును బడియె. తచ్చగీరావయనంబు లన్నియు రత్న బీజత్వముగ నెండె.
తదసికణంబులు పటోకాకారమణు లయ్యె. లోచనంబులవలన నింద్రనీలంబులును
శ్రోత్రంబులవలన మాణిక్యంబులును రిక్తంబులవలన బద్మరాగంబులును మేధస్సువలన
మరకతంబులును స్ఫటికంబులును జహ్వవలనను మాలసంబులవలన బ్రహ్మకాటుంబులు
దంతంబులవలన మౌక్తికంబులును నాదంబులవలన శైశవార్యంబులును జనియించె.
ద్విపేద్రజీమూతపరాహితేవ మత్యాహిశు క్త్యంబుధివేణజాతంబు లగురత్నంబుల
కన్నింటికిని నివియె జన్మస్థానంబులు. సితవృత్తగుండ్నిగ్ధికోమలనిర్మలహావమగ్ధా
యుక్తం బగునది మౌక్తికంబు. దానిని హాటకఖచితంబు గావించి ధరించె నేని
సర్పగ్రహదారిద్ర్యాదిభయంబు కలుగినేరదు. పురీషంబులవలన గాంధ్యంబును వీర్యంబు
వలన రజతంబును మూత్రంబులవలన దామ్రంబును సంగోద్వర్తనంబులవలన బిత్తలంబును
నఖంబులవలన గనకంబును సుతృన్నంబు లయ్యె. 49
- క. బలదై త్యునిసాహసమును, వలదె ప్రశంసింప సహజవై రుల కై నక
గలదె యదేయం బనునది, తిలకింపఁగ నెందు నేని ధీరాత్ములనక. 50
- గీ. అంధునకు బద్మవత్త్రాయతాక్షిపగిది, మధురసంభాషామువోలె బధిరునకును
శవమునకు బుష్పమాలికచందమునను, వృద్ధము కదర్చునకఁ గలయగ్గ మెల్ల. 51
- గీ. నాకు మన్నును గత్తి కంతమున బెట్టి, దుర్మృదులను ననుగ్రహింతురు మహాత్ము
బలమునకేర్పిన నాత్ము లె ను గూడ, శైలతటముల గల్గిగాడ్చి శై వలీనులు. 52

- క. సరిహితులైర్పరు లగున, త్పురుషులు స్వవివాహకాలమునను వికృతి నొందుదురు. బరిశువునకు నీడ చు దనద్రువు తావిక. 53
- గీ. అనుపకారుల కపకార మాచరిగను, నట్టిసారలె సాధువు లాత్మకార్య వశమునను జేయుదురు దుష్టవర్తనలును, బరుల కపకారముల నది పాటి యగునె. 54
- నీ. అంతట వజ్రచే హతుఁ డయ్యె బలనాన, వాగ్రణి యనుచుల్గు లాలకించి విలపించుచును వానివెలది ప్రభావతి, శీఘ్రుంబుగను రణక్షేతిక వచ్చి యటఁ బడియున్న బలాసురకాయంబు, వీక్షించి యేడ్చుచు వెక్కివెక్కి నాధ నీనోటను నా కొకమాట చె, పుక యున్న విహతు నాప్రాణములను 55
- గీ. నని కృతాత్మతనూపరిత్యాగబుద్ధి, యగుచు నుండంగ నీక్షించి యభినుతుఁడు దానవాచార్యుని మహాత్మ వీని నెట్లు, లేని బ్రతికింపు మన శుక్ర డిట్లు లనియె. 56
- క. కోరి మరణంబు నొందిన, వారిని బ్రతికింప నాకు వలనుపడదు నీ కోరికినిజేసి యబ్ధికు, మారక యొకసారి వీని మాటాడింతుక. 57
- క. అనవుడు జాలంధరుఁ డి, ట్లనియెను గురువర్య చేయు మట్టులె నాంగక దనుజాచార్యుండు విలో, చనములు మూసికొని ధ్యానసంస్థితఁ డయ్యెక. 58
- గీ. అట్లు ధ్యానించు చుండ నిశాటగురుఁడు, బలముబోధిత మై యొక్కపలుకు సాధ్య లీన మొనరింపు మింక నీమేను మామ, కావయవములలోపల నని శమించె. 59
- వ. అంతట నామాట యాదేశంబుగం గైకొని ప్రభావతి తతఁబ నదీరూపముం బడసి బలాంగవిలీన యగుచు సుమేరువునకుఁ బూర్వవాహిని యై ప్రవహింపందొడంగ. దానంజేసి తల్మోయంబున రత్నంబుల కెల్ల నుత్తమకాంతి యేర్పడియె. 60
- క. అంతట జాలంధరుఁ డ, త్యంత్రోధమున రేగి యనిమిషులను విక్రాంతిమెయిం గూల్చి శచీ, కాంతునిపై నిశితసాయకంబుల నించెక. 61
- క. అపు డాశరముల నెల్లను, నిపుణంబుగఁ ద్రుంచి యమరనేత స్వనారా చపరంపర నంబుధినుతు, నిపయిక్ గురియించె భూరినిశితాశుగముల్. 62
- నీ. ఆబాణముల నెల్ల నభిసూనుఁడు హస్త, ములఁ బట్టి ముక్కముక్కలుగఁ జేసి యింద్రునిపైఁ గురియించె నత్యద్భుత, శక్తియుక్తము లై సనాయకముల నవి తాకి వానవుం డ ట్టిట్లు లయి చేవ్వు, బుడిగి రథంబుపై నొఱగి వ్రాలె నది చూచి యాకాసం బంట నార్చెఁ బయోధి, నందనుం డాసింహనాదమునకు 63
- గీ. వాసవుఁడు లేచి దిగ్గన వాని నపుడె, యంతమొందింపఁ దలచి వజ్రాయుధమును వైచుటయుఁ బట్టుకొని దాని వార్ధినుతుఁడు, వజ్రని వధింప బిరబిర వచ్చు చుండ. 64
- గీ. అపుడు గడగడలాడుచు నమరనేత, స్వందనమునుండి దిగ్గనఁ గ్రింది కుఱికి యొక్కపరువున దై త్యాదియొద్ద కలిగి, పట్టుకొనియెను దత్పాదపద్మములను. 65

వ. అంతట నాలంధరుండు పురందరునిండు నభిష్ఠించి మాతలిసి సారంగిగాఁ జేసికొని
నిరంకుశంబుగాఁ జెరుగుచు నసురసైన్యంబు నెల్లఁ బెరిచివేసి పోయెను. 64

నీ. అప్పుడు జనార్దనుఁ డాగ్రహంబును జేసి, గిరువాధిపాధ్యక్షుఁడై సురలతోడ
నాజిభూమిని పొచ్చి యసురవాసిని నెల్లఁ, బరిహార్షంబు వోడంగి నున్నట్లము గాఁగ
నమృతపాత మెసయసురసైన్యంబు నె, ల్లను నిలకొని అలంధరుండు
ప్రశంసఁగి నలె మండపడి పై త్యయోధుల, కలలులతోడను గూల్చి నాజ్ఞఁ గలుపఁగె

గీ. నుతటను నిలచేగి యోధాగ్రగిట్టె, లంకనును పోవక-ముఠాఁ డై ముఠా శుగములఁ
గ్రుమ్మరి చిరి హరింపని గుఱల చుట్ల, నొలకఁతలము గాఁగె నవకారధాని. 65

గీ. ఆశరంబులు నని శౌరె నొవరిండు, పారి నసంబంధంబును సేయునప్పుడె
కై వడిని ధరామనంధునిగిగనవట్లు, ముప్పహిట్టె మరసయివోటి. 66

గీ. అట్లు సౌఖ్యకాల ముండ పై త్యాగింబు, సేవించుచు సోమంబులతోడ దద్బాణిలిసి
క్షణములో నిరాపుమాపి రాజునుల శుక్కు, ముఠుల సశుగములతోడ బాటఁగొట్టె.

ఉ. అప్పుడు శైలరోముఁ డనునాశరవీరుఁడు పైకి దూఱి రా
నిప్పులు హలుకోలలను నీరజనాభింబు వానిమీలిసి
గూఁపెను గాని తన్వీరిఖికోటులు తాఁకి తిదీయదేహమున్
గుప్పనఁ గూలె ముక్కలగు డోఁగిపయిన్ దనుజుల్ హరింపఁగన్. 68

చ. అది గని మాధవండు హృదయంబున నాగ్రహ మగ్గలింపఁగాఁ
గదనధరాతలంబునకు గ్రక్కున దూఱి నిశాటసైన్యమున్
ఇరుదుప లై పడంగ గదచేతను మోడుచు శైలరోమునిన్
గదిసి తిదీయశీర మును ఖండమునన్ నటకెన్ గలుక్కునన్. 69

క. ఖండితశీరుఁ డయ్యును నా, తండు భుజాదండములను దార్చుని బట్ట
ఖండించె జక్రి తద్బుజ, దండంబుల నంత వాఁడు ధరణి గూలెన్. 70

వ. అప్పుడు జాలంధరుండు ఖడ్గరోమాసీతం బగురథంబు నెక్కి నిరరసైన్యంబు చిన్న
భిన్నంబుగాఁ గొట్టుచు వాసుదేవునిసమీపంబునకుం జేరి. 71

క. గోవింద నిన్నుఁ గూల్చెడి, భావంబున వచ్చినాడఁ బ్రథమమున ననున్
సీవు ప్రహరింపు మావలఁ, గావించెద నేను జేయఁగలకార్యంబున్. 72

చ. అనవుడు వాసుదేవుండు క్రుధారణలోచనుడై శరాసనం
బున విశిఖంబులం దొడిగి ముందుగ నేను బయోధిసూతిమే
నను దరుపాత నంబునిధిసందను డయ్యవి యొక్కకోలచే
దనుమ మ తొక్క-బాణమునఁ దుప్పలుదూలఁగ నేను దార్చునిన్ 73

క. అనరూపంబున నా, గాశనుడు విచేష్టఁ డగుచు నవని గూలన్
అనరూపంబున నా, కేకుని గావించి తాఁకి కేలను లేపన్. 74

- వ. అంతట గరుడుండు ప్రబుధుం డై లేవ నాతిని నధిష్ఠించి వాసుదేవుండు తనపయిం బడుదానవసైన్యంబుతోడ యుద్ధంబు గావింపం దొడంగె. 75
- ఆ. అపుడు వీతిహాత్రుఁ డనిలసహాయుఁ డై, తగుఁబెట్టు చుండ దానవులను బ్రతుకఁజేయు చుండ భార్గవుఁ డాత్మవి, ద్యాప్రభావమున గతాసువులను. 76
- సీ. అంత జాలంధరుం డపగతమరణ మై, చెలరేగుదానవసేనఁ గూడి ఛిన్నభిన్నంబుగాఁ జేయ నిరరులను, శీతగాత్రమై దేవసైన్య మెల్ల నమరత్వమునఁజేసి ప్రాణావశేష మై, తద్రూపలిఁ బతితంబు గాఁగ గురుఁడు ద్రోణాద్రికి నరిగి శీఘ్రముగ నా, శ్రీలంబునుండి యోషధులఁ జెచ్చి
- గీ. తన్మహత్త్వంబుచే దేవతలను స్వస్థ, దేహులను జేయ వారలు తేజరిలుచు లేచి రణభూమినుండి నిశాచరులను, జక్కు గావింపఁ దొడఁగిరి మిక్కుటముగ. 77
- ఆ. అపుడు డై త్వసైన్య మంత కంతకుఁ దగ్గి, పోవు మండ నబ్ధిపుత్రుఁ డడలి యసురగురుని నడిగె నాశరబల మెల్ల, త్రైత్య మొందుటకును గారణంబు. 78
- గీ. అంత భార్గవుఁ డతనికి నమరగురుని, చేష్టితం బెల్లఁ జెలువంగ సింధుసుతుండు సరభశంబుగఁ జని శ్రీరజలధికడకుఁ, దండ్రీ ముంపుము ద్రోణభూధరము నిపుడె. 79
- చ. అనవుడు శ్రీరవార్ధి వినయంబున ని ట్లనియెఁ గుమార నే నొనరుపజాల నట్టిపని యొక్కపుడుఁ శరణార్థులఁ వధి చిన నిహముఁ బరంబును నశింపవె నావుడు ద్రోణశైలముఁ వనధినుతుండు క్రోధమున వామపదంబునఁ దన్నె నుగ్గ గాఁ. 80
- గీ. ఆపదాఘాతమునకు ద్రోణాచలంబు, మేను చూర్ణంబు గా నాఁగలేనికతన వేడికొని వార్ధితనయుని విడిచి శ్రీర, జలధిని రసాతలమునకుఁ జనియె నంత. 81
- సీ. జాలంధరుండు వాయుజవమున మరల నే, తెంచి యాయోధనదేశమునకు డై తేయయోధసమేతుఁ డై దేవసై, న్యము నెల్లఁ జీల్చిచెండాడఁ దొడంగె నంతట నమరసైన్యం బంతయును బడి, పోవ నాయోధనభూమియందు ధిషణుండు మునుపటితీరున శ్రీరాబ్ధి, కరిగి ద్రోణాచలా బందు లేమిఁ
- గీ. జింత నొందుచుఁ దిరిగి విచ్చేసి యమరు, లార ద్రోణాద్రి క్షీణించె నాశ లుడిగి పాతిపాం డింక నన నపాంపతిసుతుండు, గురునిజంఁదెంబు సిగయును గోసి విడిచె. 82
- క. అంతట బ్రతికితి ననుకొని, సంతసమున నమరగురుండు చనియెను సురలుఁ వింతగఁ దారిరి యపు డను, రాంతకజాలంధరులకు నాహవ మయ్యెన్. 83
- సీ. అపుడు జాలంధరుం డతితీవ్రసాయక, వ్యూహంబులోన సమ్యతునిఁ ద్రోసె నాసాయకవ్యూహ మడఁగార్చి గోవిందుఁ, డాశుగాగ్నిని గూల్చె నబ్ధినుతుని నాయాశుగాగ్నిఁ జల్లార్చి వార్ధినుతుండు, బంధించె హరి నిషపంజరమున నాయిషపంజరం బబ్బాక్షుఁ డగలించి, శరవరమున ముంచె జలధినుతుని

- గీ. నంతట రథంబు డిగి సాగరాత్మజుండు, నచ్చి లిగిలిగి గవలగి పనిప మెల్ల
బక్షిరాజును నొకేల బట్టి గిగి, మగము ప్రపు ప్రహేళికామొగిగి వ. 84
- క. విరథుం డై మాధవు డెపు, డిరిమిడభయను ముస నొకేల బట్టి
ధరమొడ నిలిచి జాలం, ధరునిరథము నొకేల బట్టి వ. 85
- ఉ. అంతట వారి కర్వురను నచ్చుతి ముససమింక మెల్ల
గ్ధంతులు సెగడిల్ల ముఖానలీ గిగిము నొకేల బట్టి
భయంతరసీమ బోరుకొన నొకేల బట్టి దేవకీ బట్టి
భ్రాంతిని పెంచి నిల్వబడి బట్టి నొకేల బట్టి వ. 86
- క. పురుషోత్తము డెపు డాన, గిరమున గిగింబు నొకేల బట్టి
భరమున డేకిని నొకేల, దురిస్థిలమున గిగి వ. 87
- క. ఆశక్తి ఘాతమున నే, ప్రాకారాన్ని డెగును నిల నొకేల బట్టి
నాశరథి డాకినొకేల, నొకేల బట్టి వ. 88
- ఆ. అట్లు లేచి సాగరాత్మజు డాగ్రహ, మగ్ధింప శోరి నొకేల బట్టి
నేయ శాస్త్రి లక్ష్మీయ్యము దీర్చి, నెదిరి నేయ మాని పృథ్వీ బడిము. 89
- సీ. అప్పు డేప్పుడు లక్ష్మీ యచ్చిని కరుడించి, యనుజ బావను గొల్పు సర్వ మగునె
జతుం డయ్యె నీచేత శ్రీవతి మానుము, సర మిగి మదీయవాంఛించి
యని వేడ వాగ్ధిసూచిని వాడు భక్తితో, భగినిక బావను బ్రజాతి డేసి
నిలువంగబడుటయు నీరజాత్ముడు లేచి, గూతనిశౌర్యంబు సభినుతించి
- గీ. వత్స నీవాంధ దీరంగ వరము నిశ్చయ, గోరుకొను మన దేవ నాకీర్తి తీర్చ
నిచ్చ గలదేని లక్ష్మీతో నీవు ఊర, వార్ధిని వసింపు మని వేడ వాగ్ధిసూచుడు. 90
- గీ. అప్పు డాతనితోర్చి నమృతండు, సంతసము నొంది గరుడని సంస్కరించి
యాతం డరుదేర వానిపై నధివసించి, కమలతో నేగి పాలనంద్రమున నుండ. 91
- క. అది మొదలుగ నేర్పడియె, బడముగ వసియింప శ్వశురమందిరము రమా
నుదతీమనోహరునకు, గదనంబు సమాప్త మయ్యె నాయకు డేగ. 92
- సీ. బాలంధరుం డంత శాత్రవశూన్యు డై, స్వర్గంబునకు నేగి సైన్యముగను
స్థాపించి స్వర్గరాజ్యమున శుంభుని నిశ్చయ, భుని యువరాట్టదంబునను నిల్చి
ధరణికి వచ్చి తామరల వసించి జా, లంధరవీరసలంబునంద
యబ్బార్చుదద్యయం బఖిలాభ్యము నేలె, నప్రతిభాముగా నమితశక్తి
- గీ. వనధిసంభవురాజ్యపాలనము నందు, వంధ్యలు దరిద్రులును విధవలును నరక
గాములు కురూపులును బ్రతిగ్రహాపరులు, రోగులును దస్కరులును జారులును లేరు.
- గీ. సమస్తసంపూర్ణ యై ధాత్రి శక్తియును, గనులపండువు గావించు గలను గూడ
నొకేల బట్టి వ. 94

వ. అంతట నింద్రాదిదేవత లెల్లరును స్వర్గభ్రష్టులై యమృతప్రాప్తియును యజ్ఞహవిః
ప్రాప్తియును లేక కాసలం దిరుగుచు నెంతకాలంబునకును దమదురవస్థలు దీక్షమిడి
వగచుచు నొక్కనాడు బ్రహ్మలోకంబున కరిగి ప్రాణాయామంబుచే బరమాత్మ
యందు మనోలయంబు గావించి సమాధినిష్ఠాగరిష్ఠుం డై యుండుచతుర్ముఖుని దర్శించి
మొఱివెట్టుటయుఁ బితామహుండు సమాధివీరతుం డై వారల నవలోకించి తదీన
దశకు దురపిల్లుచు వారలతోడం గూడి కైలాసంబున కేగి పార్వతీపతిని స్తుతింప
నీశ్వరుండు ప్రసన్నుం డై మహేంద్రునిం దిలకించి నవ్వుటయు నింద్రుండు లజ్జావనత
వదనుం డై యూరకుండె. 95

సీ. అంతట నీశ్వరుం డబ్జోద్భవునిఁ జూచి, జాలంధరుండు మహాశక్తియుతుండు
విష్ణుశత్రుము గాని జిష్ణుశత్రుము గాని, వధియింపఁజాలవు వార్ధిసుతుని
నింత యేటికిఁ బూర్వసృష్టాయథంబు లే, వైనను వ్యర్థముల్ వానియెడల
నానత్వమున కాంగునవ్యాయథమును మీ, రెవ రైన సృష్టించి యిచ్చునెడల

గీ. వాని నిప్పుడె నధియించువాడె నేను, నావుడఁ బితామహుండు పినాకపాణి
యెఱుంగఁజాలము నీశక్తి నెవ్వరమును, నీవె డతుండ వాపని నిర్వహింప. 96

వ. అని ప్రార్థించుటయు శంకరుండు ధ్యానశక్తిచే నచ్యుతుని నాహ్వానింపఁ దత్క్షణంబు
వాసుదేవుం డరుఁడెంచి యెదుట నిలిచె. 97

సీ. అంతట శంభుఁ డిట్లనియె గోవింద జా, లంధరనాశకాలంబు వచ్చె
వదలు మిచ్చోట భవశ్రోధతేజంబు, నచవుడు మాధవుం డెట్లె విడిచె
నవల ధాతకు శంభుఁ డెట్లె చెప్పంగ ధాత, యగిజాధవుండు కోరినట్ల చేసె
నటుమీఁదఁ ద్రవ్వంబకుం డనిమిషులకు నెట్లె, చెప్పంగ సురలును జేసి రెట్లె

గీ. యంతటను దన్మహాతేజ మఖిలలోక, ములను గ్రసించుచు శక్తితో వెలుంగుచుండఁ
దాండవం బాడె వామపాదంబుతోడ, దానిమీఁద మహేశ్వరుం డందఱును బెగడ. 98

వ. అంత నమ్మహాతేజఃకూటంబు మహేశ్వరతాండవమర్దనంబున నరలక్షత్రయోపేతం
బును నస్థికోటివ్యాకీర్ణంబును నగుచక్రంబుగా నేర్పడియె. దాని నుంచుటకు లోహ
తేజఃపృష్ఠీకాఠిన్యంబుం గైకొని విశ్వకర్మ నిర్మించిన కోశంబు తత్సర్వమాత్రంబున
నిరగం బయ్యె. 99

సీ. తద్దర్శనమున సంత్రస్తులై సుర లెల్లఁ, బరువు లెత్తుచు నుండ స్మరహరుండు
వలదు భయం బని వారిని రావించి, తచ్చక్రమును గొని తాను గేల
దానికి బెట్టి సుదర్శనం బనుపేరు, ధాతచేతికి నిచ్చెఁ బ్రీతితోడ
బ్రహ్మ చేకొని దానిఁ బరికించు చుండఁ ద, జ్వాలల నజనికూర్చుంబు గాలె

గీ. నంతటను సత్వరంబుగ మారుండు దాని, గైకొని విధాతృహస్తపంకజమునుండి
కాగ్నబడఁకుండ నొరులకు గర్భమందు, దాచికొనియె గదర్చుండు ధనమువోలె. 100

- గీ. లోన్ముడెఁ గెల్లెలఁ బూచి నే ననినానాని, నీడోని నీప్రసాద సుని విన్నాఁ గుఱవ నెంచి
యత్తు మొనరించు మెన్నువాఁ యెగ్గోకారి, యెని నెదిను మెన్నున్ నాఁ జాలనించి.
- క. మునివర నిరామిమం బగు, సని కూడమగాన శంకరాలయమున నుం
డినశ్రేష్ఠవస్తు వే డై, నను డెల్పుము నీలహారంబులుగ నగరకే. 102
- వ. అని యడుగుటయు నే నాలోచించి బాలాగర్భనిగోని యిట్లు.
- ప. కరమున భిక్షోనాత్రులు, నరిగిగ్గుఁము మొలనా నీను గాఢోదరిమలతో
గరళము గెఱమును బాలించి, హరుఁ నుగడం గెఱములును మృదులములును డై.
- గీ. వాహనము నిగ్గవృషభంగా నానభిము, వల్లకాఁ డిగి నాతనిని భవము
తేలిసికొని మోన యూనించి నేలుప నేలు, కాలి గెఱుగె చిశ్రేష్ఠులు నీలమ వినుము.
- క. కామహరుం డగువానికి, భామూనుని గుఱుగ నేలను ఎత్తెత్తి యెన న
సోమానన సౌందర్యము, నేమానినియ నుం గాన విష్ణునివలెకా. 106
- క. కాంచిత రంభను దారను, గాంచితి గాంచిని బూజిసేసి బృందక
గాంచితి నింకను జెలువలఁ, గాంచితి నందలకొ గేల గెఱుగెవంగక. 107
- క. ఆరామామణు లందఱు, గారీపదనభమునకు ను గారు సమానలో
కోరితిని గానఁ జెప్పితి, వాగాఢభాసించు బోయివచ్చెద నిగికి. 108
- క. అని యులనియనుమతిఁ గొని, చనుడందితి నేను సింధుజన్ము డాతక
జనిచెను చాత్యము నడువగ, గను స్వరాభినువును నీలకంఠునికడకా. 109
- సీ. సైంహికేయుం డంత శంభునన్నిధి కేఁగి, హరునకు వందనం బాచరించి
రుద్ర నే జాలంధరునిదూత సతఁడు పం, పుగి వచ్చితిని నిచెంగటికిని
సీవు విరాగిని నిర్గుణుడవు పిత్తి, వననివాసిని శౌర్యవరిగుండవు
జాలంధరుడు మహాశౌర్యరాజి త్రిలోక, సామ్రాజ్యభోక్త ప్రశస్తిశాలి
- గీ. భువనమోహిని యైనసీపూవుఁబోడి, సతఁ డపేక్షించు చున్నవాఁ డతని కిచ్చి
బ్రతుకుము నుఖంబుగను భైత్యపరుడ వగుచు, నల్లు గాకున్ను దప్పదు హాని నీకు.
- సీ. అని పలుకుటయు వినాయకబాహులేయులు, తలలు వంచిరి భూతతతి వడంకె
వాసుకి నేలపై వ్రాలి హేరంబవా, హనపుచ్చమును బట్టుకొనియె నంతఁ
గేక వై చెను గేకి కేకకేకారవం, బున వాసుకి త్యజించి మూషికమును
గట్టిగా భూరటికంధరంబును బట్టి, విడువక యూర్పులు విడువఁ దొడఁగ
- గీ. హరలూటాన్ని తత్పవనారభటిని, బ్రజ్వలంపంగఁ దచ్చిభాస్వర్యమునను
గరగి మృడశీర శశికళ కాఱి యమృత, మీశగళకచాలము లెల్లఁ దడిపె.
- క. అమృతాప్లావిత మగుటను, గమలజయంధములు జీవకళ గల వై వే
దములు భుజింప దొడఁగెను, భ్రమ మొదవంగ నెల్ల రకును బహుచిత్రముగ. 112

- వ. అంత భూతనాథునిజటాజూటంబునుండి త్రివదనుండును ద్రిచరఃకుండును ద్రిపుచ్చుం
డును సప్తహస్తుండును బింగళాకారుండును జటిలుండును సగుక్తిర్తిముఖుం డనురుద్ర
గణాధీశ్వరుం డుదయించి మహేశ్వరునకు సాష్టాంగప్రణామంబు గావించి. 113
- సీ. తండ్రి యాకలికి నేఁ దాళజాలక యుంటి, నాజ్ఞ యిచ్చితి వేని యారగింత
నొక్కగ్రాసముగ జేసికొని లోకమ్ముల, నెల్ల నిప్పుడె నాఁగ నీశ్వరుండు
గణనాథ సంగరాంగణహతు లగువారి, భయించి తుదబృథఁ బాపినుము
నాపుడు సపుడు రణం బేదియును లేమి, నారగించెను స్వదేహమునె యతఁడు
- గీ. వానిభక్తికి మెచ్చి యీశ్వరుండు వీర, సీవు నాయూలయముననె నిలువు మెవరు
నన్నుఁ గనవచ్చి తలఁపరా నిన్న వారు, చెడుదు రనఁ గీర్తిముఖుఁ డుండె శివ్రునికడనె.
- గీ. అప్పు డేమియు ననకుండ నష్టమూర్తి, సలుప భూసంజ్ఞ నంది తత్సంజ్ఞ నెఱిగి
రావలవును గౌరవించి శీఘ్రముగఁ బనిచె, నుతరావలవు విస్మృతుఁ డగుచు నేఁగి.
- క. హరునిసమక్షమునందుక, జరిగినవిషయమును డెలుప సర్వము జాలం
ధరుండు విని శివ్రుండు తనకుక, బరిభవ మొనరించె ననుచు భావించి మదిక. 116
- వ. సముచితోక్తులచే జాలంధరపీఠంబునందుఁ దననతీమణి యగుబృందను నెలకొల్పి
స్వర్గమర్త్యపాతాళరసాతలసప్తసాగరగర్భసమాయాతదైత్య దానవకోటిచతురంగ బల
సమేతుం డై ఖడ్గరోమాసీతం బగుమహారథంబు నధిష్ఠించి యుద్ధయాత్రాదుండుభి
ధ్వనంబు గావించె. 117
- ❖. అనినాదమునకు నవనిచక్రం బెల్లఁ, గంప మొండెఁ బడియె ట్మౌధరములు
గతులు దిప్పిపోయె గ్రహముల కష్టది, జృంఢలములు బెరసి మాఱుమ్రోఁగె. 118
- వ. అట్లు యుద్ధయాత్రాభేరినాదంబు గావించి జాలంధరుండు కైలాసంబునకుం బ్రసీతుం
డయ్యె. 119
- గీ. అపుడు దానవసైన్యంబు లరుగు చుండ, నయ్యె గజహయరథమయ మవని యెల్లఁ
జామరాత్మక మయ్యె దిక్పక్ర మెల్ల, గగన మెల్ల ఛత్త్రోద్భవాకార మయ్యె. 120
- వ. అట్లు చనిచని జాలంధరుం డొక్కదినంబులోఁ గైలాసంబునకుం జేరి యచ్చటఁ గృత్తి
వాసుండు లేమింజేసి తనభయంబున నాతండు పాటిపోయె నని తలంచి యోగదృష్టిచే
భార్గవుండు చెప్పినమార్గముంబట్టి వష్టిసహస్రయోజనసముచ్చితిం బగుమానసోత్తర
మహాశైలంబున కరిగి తదారోహణంబు గావించి ధూర్జటిమందిరంబు ముట్టడించె.
- గీ. అపుడు మృత్యుంజయుండు తదద్రిశ్యంగ, మండు నునిచి సఖీయుత యైనయుమను
బ్రమధపతి యెనందనిని బ్రధనమునకుఁ, బనుప నంది హరాజ్ఞానిబద్ధుఁ డగుచు. 122
- వ. ద్వాత్రింశదశ్వయుక్తంబును షోడశచక్రమండితంబును వష్టిద్వజసంయుతంబును ద్వాత్రిం
శద్యోజనాయతంబును సర్వశత్రుసమేతంబును గాశతండుపారధిసమాసీతంబును నగు
సాంగ్రామికరథంబు నధిష్ఠించి వినాయకసకండులు చక్రరక్షకులుగా నుండ గణాగ్రే
సరులతోడం బ్రసీతుం డై దైత్యవీరులతో ఘోరయుద్ధంబు గావించ దైత్యసైన్యం

బంతయు చిన్నభిన్నం బై రుద్రగణశరప్రహారములు కీర్తనలు పాటినే బ్రతుకును నిడిచి భూతలంబునం బడి పరివం దొడంగుటయు రుద్రగణులు దాని నొకరికి పోలుము జూచ్చె.

123

గీ. శంభుగణపాతితనిశాటస్త న్యరవము, స్రుతియకాలంబునను నుత్తమము లేడని జలుపుఘోషగబుకై వడి సకలలోక, భీషిరం బయి స్రుజలం పోక నీమహానాథ.

124

వ. అట్టిసమయంబున భీరువు లై పాటిపోన నీలును బడి తుంభుకావన నొకరితోడను నిగద భుండు మహాకాలునితోడను గొలుచుం లో కీర్తనయింతోడను స్థలంబునను పుష్ప వంతునితోడను మహాబలుగడు మూల్యమనెనితోడను గోలూపాణుడొ నుండు బలునితోడను భయ నకులడు సుగంధతోడను గావలెను స్థలంబునతోడను సస్త్ర రోముండు కూషాగ్రుచునితోడను ఘనరుద్రుడు ముదనునితోడను గొలుములుగడు శుభ్రునితోడను జగభుండు నినాచునితోడను భూతలంబునను మహాబలుగడు రోమకంటకుండు భృంగీశునితోడను మునియు గొండలు పై తల్లినుహాపీరులు మిగి లినరుద్రగణంబులతోడను ఘోరగబుగాఁ బోరాడి రుద్రగణంబులదేహాబలుల హా యలు గాఁ గొట్ట రుద్రగణంబులు పై తల్లిసహాంబులకు గాత్రంబులనుండి రుధిర ప్రవాహంబులు స్రవహింస నీలును పాటినే లాబుమీఁదకు బడిచి మహాశ్వరుని పాదంబులపయిం బడిరి.

125

సీ. అంతట భూరటి గుంసోయగ పిర, భద్రుండు సునిదపడిచి వృషము నగజకుఁ జెప్ప నాయమ శీఘ్రముగ వచ్చి, తిలగలఁచు బట్టి తద్వృషభమునకు వృషభేంద్ర యొడఁగం జేసియు విడువక, స్వామిని రణమందు జయము వహి సత్వరంబుగ రమ్మ స్వామితో నని పల్కఁ, దలయూచె వృషభంబు తిలగంబ

గీ. యపుడు గారిని దిలగించి యప్తమూర్తి, జేసి మాయపు లసురులు సీవె నిన్ను రక్షణము చేసికొనుము జాగ్రత్తితోడ, నేను గణసూపుతుండ నై రోగగుచుంటి.

వ. అని చెప్పి వృషభంబు నారోహించి త్రింశస్త్రహావద్యసహస్రప్రమథగణపరివేష్టితుండై వీరభద్రుండు హర్యక్షయుక్తస్యందనంబు నధిష్ఠించి వామపార్శ్వంబునను మణి భద్రుండు తురంగసమేతరథంబు నారోహించి దక్షిణపార్శ్వంబునను నంగరక్షకులుగా నుండ కైలంబునుండి క్రిందికి దిగియె.

127

గీ. అంత దానవబలము దిగ్దంతు లడల, సింహగర్జనములు చేసి శివగణంబు పైని బడుటయు దానవబలమునకును, బ్రమథగణములకును మహాప్రథన మయ్యె.

క. అరణమున రాత్రించర, వీరులు చెలరేగి ప్రమథవీరుల నెల్లఁ ఘోరాస్త్రశస్త్రదళితక, రీరుల నొనరించి యావరించి శూలిక.

129

సీ. అప్పుడు తనని రేగి ప్రళయాన్ని తెఱంగునఁ బ్రజ్వరిల్లుచుకొని, బ్రహ్మహత్యాపాపము మోక్ష రూపహార్యము లై ననిశాటపీరులకొ

బిప్పి యొనర్చె గ్రవ్యభుగినీకము నెల్లను సంతఁ గన్నులన్
నిప్పులురాల మండుచును నీరధిసూనుడు శత్రుపాణి యె.

130

వ. సదాశివునిపై కేతెంచుచుండ వీరభద్రమణిభద్రులు శరవర్షంబుచే వాని నిరోధించి
బాధింప జాలంధరుండు వారితోడ దారుణప్రవిదారణంబు గావించి వారల జయించి
శంకరునితోడ ఘోరయుద్ధంబు గావించి విజయంబు నొందం జాలక ఖిన్నుండై
పార్వతీపాతివ్రత్యభంగంబు గావించినం గాని హరుండు సమయం డని తెలిసికొని
మాయావి యగుటంజేసి తనరూపంబు దాల్చి తానుబోలె రుద్రగణంబుతోడ సంగ్రా
మంబు గావింప శుంభుని నియోగించి దుర్వారణసహితంబు సంగ్రామరంగంబు
విడిచి యెవ్వరికినిం దెలియకుండ మానసోత్తరశైలంబు నారోహించి తాను హర
రూపంబు ధరించి నందిరూపధరుం డగుదుర్వారణునిస్కంధముం బట్టికొని బడలు
వడుచు రక్తసిక్తగ్రాతాంబరంబులతోడ బార్వతీమందిరసామీప్యంబునకుం జనియె.

సీ. అపుడు ససంభ్రమ లై మృడాసీసఘ్న, లరుడెంచి తమవెంట నగజ రాగ
స్వామి యే మయ్యెను సంగ్రామ మిట్లు నీ, వేతెంచుటకుఁ గలహేతు వేమి
సామాన్యసంసారచందంబునను సదా, కీవుండును దపియింపఁ జిత్ర మయ్యె
నని పల్కుటయు నంది యటఁ బడవై చెఁ దాఁ, గట్టినయంబరగ్రంథి విప్పి

గీ. మృతఘ్నశిరీరములను ఖండితగణేశ, శక్తిధరమ స్తకముల నాశ్చర్యముగను
నవి గనుంగొని పార్వతి హాగణేశ, హాకుమార యటంచు బిట్టార్చి యేడ్చె. 132

గీ. అంతటను గొల్లు మని యేడ్చి రామచెలులు, కాలువలుగను గన్నీరు జాలువాట
నపుడు మాయాశివుం డిట్లు లనియె దేవి, యేడ్వకుము నేను బ్రతికీతి నింతె చాలు.

సీ. అనుటయు గౌరి యిట్లనియెను దేవ యె, క్కడ కేగె వృషభంబు కాన నైతి
ననవుడు నాతఁ డిట్లనియె జాలంధరుం, డొక్కడెట్లునె దానిఁ జక్కడంచె
నాపుడు స్వామి నానయనంబులకు నీవు, గోచరించితి విదె కోటి నాకు
శరజాలఘాతజ్వరవిగ్రహంబుడ వై న, నీకుఁ బ్రియం జేమి నే నొనర్తు

గీ. నని విషాదంబునను బల్క నలండు దేవి, యొక్కపరి కౌగిలించి న నూర్చరడింపు
మదియె నీ విట్టినమయమునందు నాకుఁ, జేయవలసినప్రియ మేల చెప్ప నీకు. 134

వ. అని పల్కుటయు నించుక సంశయంబు గలిగి యా తనికె బార్వతి యిట్లనియె.

సీ. దేవ సర్వంబును దెలిసిననీ విట్టి, యసమయంబున నిటు లాడఁ దగునె
పుత్రశోకంబునఁ బొగిలెడినే నేడ, లీలార్థ మైనయొక్కేష మేడ
ననవుడు నాతఁ డిట్లనియె భామిని యేల, ప్రతివచనంబును బలికె దీవు
పతివాంఛ దీర్చనిసతికి దుర్గతి గల్గు, నని పల్కు-బుధులవాక్యంబు వినవె

గీ. లేరు ప్రమథులు పుత్రులు లేరు మతియు, లేదు సతి యుండియును గూడ దేని జాము
సర్వశూన్యంబుడ నైతి నేఁ జావకుండ, బ్రతుకుటయె తప్పు నేటి కీపాల్లు వచ్చెను

- క. పోవుదము సంపదిము శు, భావహ మగుచోట గుడిసవఁ బ్రాసములు నీ
గావించితి సంశయము, నావును సగోభో మొదల సగిలెనా నీ. 137
- క. ఏయమచే తోభింప, జేయబడినా జగము తెల్ల సంగసముద్రమున
నాయంబము తోభింప, జేయబడియె నేమి పాపు స్పృహమహిమము. 138
- సీ. ఆపార్వతీకోభ మానిర్భరింపంగ, జేయ సగోభము శ్రీభక్తులు
వసఁగఁగూడదగిపొసఁగఁ బ్రకృతి లేచి, శేషశిష్యములుగిడి దీక్షింపఁగిను
గమనించి సంక్షోభ కారణంబును నాచి, గాల భద్రుని సినాసము సోకెను
దద్వివాళనము బృహద్రతభంగింబ, నొనరింప నీన్నఁ గా నని ముంబు. 139
- గీ. తాపసాశ్రమి ధరియించి తాను దగఁగ, జేసికొని నీ శేషుని శిష్యునిగను
నరిగి యుకతాననంబున కిచట నుండి, మెత్తికొని నీవును మరులొలిపి. 139
- ఉ. అంతట బృంద భర్తృపరహసిత స్తమసశ్శరీర యె
కాంతుని సుస్మరించుచును గాఁగఁగ నోరువలెఁ దేవతా
కాంతలు దైత్యభామలును గాచి తదాత్మి జేయునేవ లా
క్ష్మింతయుఁ దాప మార్పమిని నేమియుఁ దోఁపి నంత నొందుచుకా
- ఉ. కంటికి నిద్ర పట్టమిని గాములుగాఁ గనుపొంటకా జనుల్
వంటక మింపు గామి నొకవత్సర మై శూకాల ముంటచే
నింట వసింపలేక వసియించుచు నెట్లులో శయ్యపైని దా
నొంటిగఁ బండి మూయఁ గను లొక్క-చతుర్దశినాటివేకువకా. 141
- సీ. ఛిన్నకర్ణంబును ఛిన్ననాసికమును, గూతుపాండూరభస్మరూపితమును
రక్తసిక్తమును గృధ్రనికృష్టలోచనం, బును నై నజాలాధరనిరంబు
కృష్ణవర్ణయు ముక్తకేశియు నరుణావ, శ్రుయు నగుకాళి హస్తమున బట్టి
మురియుచుఁ దద్రక్తమును ద్రావు చున్నట్లు, స్వన్నంబు రా గుండె జల్లు మనఁగ
- గీ. శయనముననుండి లేచి దుస్వప్నఫలము, నడిగి బ్రాహ్మణులను వార లశుభ మనుచుఁ
జెప్పి తచ్చాంతిదానముల్ చేయు మనుడు, నట్లె కావించియును దుఃఖ మాఁగ కునికి.
- గీ. ఇంట నుండంగఁ జాలక యెదకు శాంతి, యెదవు ననియెడిబ్రాత్రుచే నొక్కనాడు
ప్రాణసఖ స్మరదూతితో రథము నెక్కి, యరిగి సౌభాగ్యవనమున కచటఁ దిరిగి. 143
- క. అప్పటికిఁగూడ దుఃఖం, బెప్పటివలె నుంట నేఁగనిం కొకవనికా
దప్పించుకొనఁగ శక్యమె, యెప్పుగిదిని విష్ణుమాయ యెవ్వరి కేనికా. 144
- సీ. అతిభీకరం బైనయాకాననంబును, బృంద విలోకించి భీత యగుచు
సఖ త్రిష్ణము రథంబు చయ్యన నింటికి, ననవుడు సఖ భ్రాంతి యావహిల్ల
నెట్లు కలగెను క్రోధ యెదయు నిండు, నెటు పోవవలయునో యెటుగ నె లే
విడిచి విడిచుచు విడిచి యెట్లు లంఘనో, యెట్లుత యగుఁగక యనుచు విడిచి

- గీ. నంతటను నశ్వతరులు స్వేచ్ఛానుగతిని, నరుగుచు మఱిక్కాననమందుఁ జొచ్చి
నిలిచెఁ గదలక యచట మేనులు వడంక, నది కనుఁగొని స్మరదూతి యడలి లోన.
- గీ. ఏది యేనియు భయపేతు విచట నుండ, వచ్చు నని బృందతోడ వాక్రమ్ము చుండఁ
బడుగుపడినట్లు చెవులలోఁ బడియె నొక్క, దారుణాభిని గుండెలు తల్లడిల్లు. 146
- సీ. ఆధ్వనివెంటనె యతిభయంకరుఁడు త్రి, పాదసమేతుండు పంచకరుఁడు
సప్తనేత్రుఁడు హరిస్కంధాననుఁడు వ్యాఘ్రు, కర్ణుఁడు పింగళకాంతియుతుఁడు
ప్రస్తద్ధిహరుణజటిలకేశుండును, నై సరాక్షసుఁ డొక్కఁ డరుగుడెంచె
వాని నాలోకించి వా రిర్వురును రథ, మందు వ్రాలిరి వివశాంగు లగుచు
- గీ. నంతటను వాడు రథ మెత్తి హస్తమునను, ద్రిప్పి గిట్టునఁ గొట్టి ధరిత్రినీఁద
నశ్వతరులును రథమును నాహరించి, బృంద నొకకేలఁ గొని యెత్తి మ్రింగ నుండ.
- సీ. ఆసమయంబున నరుడెంచి మునివేష, ధరుఁ డై నడై త్యాగి త్వరితముగను
గనియె నారాత్రించరునిఁ దీక్షదృష్టిచే, భస్మ మై కూలె నాపాపి దాన
నప్పుడు బృంద వ్యాఘ్రాస్యవధ్యచ్యుతి, నొందినమృగివోలె నూర్పు విడిచి
యత్తపోధనునివాదాంబుజంబులమీఁద, వ్రాలి యి ట్లనియెను బ్రాణదాత
- గీ. కాచితివి నన్ను రత్నార్థ కాలమందు, నార్తరక్షకుఁ డై ననారాయణుడవు
కాని కేవలమానివి గావు నీవు, నావుడుఁ దపస్వి సంత్రస్తభావుఁ డగుచు. 148
- క. సతి వేను దేవశర్మను, సుతుండ భరద్వాజమునికి సుఖముల నెల్లఁ
విత యని రోసి యరణ్య సితి నొంది తపించు చుంటి శిష్యునితోడఁ. 149
- గీ. తెలిసికొందుఁ ద్రికాలవార్తలను నేను, సిద్ధు లన్నియు నుండు నాచేతిలోన
నిట్టిదురవస్థలో నీకు నేమి చెప్ప, వే టొకవిపాదవార్త సాధ్యీలలామ. 150
- క. అని యూరకుండుటయు న, వ్యనధితనూభవునిరాణి వగచుచుఁ జిత్తం
బున దుస్స్వప్నఫలంబును, వినఁగల్గునొ యేమొ యనెడివెఱ బాధింపఁ. 151
- గీ. తాపసోత్తమ చెప్పుము దాచకుండ, విధివిధానంబు తప్పునె వెఱచి పఱవ
ననుచు వేడికొనంగ ని ట్లనియె మాని, యున్ను రని నోట వెడినిట్టూర్పు విడిచి.
- సీ. అమలాంగి నీనాథుఁ డై నజాలంధరుం, డాజ గావించుచు హరునితోడ
హరచక్రవిచ్చిన్నశిరుఁ డయి పడిపోయె, ననుడు బృంద విచేష్ట యగుచుఁ బడియె
నంతట నూరార్చి యమి యాయమను దేర్చి, వెలది పై జరిగినవిధము వినుము
త్వత్సతీత్వప్రభావమున నత్తల వచ్చి, పడియె మాయాశ్రమభవనమందు
- గీ. దాని నే దాచి యుంచితిఁ దద్విశేష, మంతయును యోగదృష్టిచే నరసికొనుట
నింతలో నీవె వచ్చితి విటకు శుభము, గలుగవలసినవిధి యున్ను కారణమున. 153
- గీ. అని వచింపంగ బృంద యి ట్లనియె స్వామి, తాపసులనోటిమాటలు తప్పు వనెడి
ధైర్యమునఁ గోరు చుంటిని దానివలనఁ, గలుగుశుభ మేదో తెలుపుము కరుణతోడ.

- క. అని ప్రార్థింపగా ముని యి, ట్లనియెను సోగి గాని మంజునాథుని గీనికా
వినఁ గూడ దొరులు చెప్పి, ఇన దేనును గాని నీను సద్విదూ సుమారు. 155
- క. విను మామ స్తనము భవ, త్తనుసగురగ్గ-మున నానితను సేవ సేవీ
తన మగు సద్దానను నీ, మనమున గలమని యి మూలము నిలవ. 156
- వ. అని నుడువుటయు బృగవ సాభిలాషముగా ని ట్లనియె. 157
- ఆ. అనఘ ప్రాణదానమునాన భ ర్తృదూ, సముని సేవ నలచినాడె సీవు
నీముణంబు దీర్ప నేర్చున నాహోత్ర, మునియగు సోగి స త్సంస్థ. 158
- ఆ. చాన యిల్లు మమ్ము శ్లాఘింపవల సేనా, సేవనా ప్రాప్తియేనా సేనా
సతతమును బరోపకృతిని గావించుట, సమీపమునను ముని సాధువులగు. 159
- గీ. అనుటయును బృగవ సఖాశోడ సతిని సుఖం, జను గావోద్రమమును బచ్చి స్వామి యెచట
నుండ నావల్లభునిశిరం బొక్క-సారి, చూచి కనులారె నిడి చన భోగజలము. 160
- చ. అనవుడు న త్తపస్వి విమలాంగి తనస్సమయం బసీత ము
చనియెడు మాకు నీవు చని చయ్యన నాకుటబులులొప్పల
గనుగొను మొక్క-శయ్యపగుం గప్పుచు నీమిమ సకలము నా
ననుచరిశోడ బృంద చని యక్కడన్ గని శయ్య సచ్చుం. 161
- ఆ. దానిమీఁద నున్న తనపతిశీర గుం, గాంచి దేహ మెల్ల గంప మొంద
నడచలోన మిగుల దడ వుట్ట నేడ్చుచు, గన్నునీరు పాత గాల్వొంగను. 162
- నీ. హస్తంబునను గొని యూశిరంబును నాథ, కనుగొను మొకసారి కన్ను లెత్తి
నేను నీబృందను నీప్రాణకాంతను, దేవగుం గను నిన్నె తలచుదాన
నను బాసి యొక్క-క్షణంబును నెచటను, నిద్రింప నిం దెల్లు నిద్రపట్ట
నాకర్మ మి ట్లండ నీ కెల్లు హరునితో, యుద్ధంబు తగ దనుబుద్ధి వుట్టు
- గీ. నని పలికి కన్నులకు నద్దుకొని యురంబు, నందు జేరిచికొని యూస్యమందు బెట్టి
కొని యిముడ కుని-దుఃఖంబు కొట్టకొను, గట్టిగను గాంగిలింది బిగ్గటగ నేడ్చు.
- గీ. అప్పు డామస్తకం బఖిలాంగపూర్ణ, మగుచు జాలంధరాశ్రుతి నంది నిలిచె
నది కనుగొని మానివాక్యము యథార్థ, మని తలచి బృంద యాహ్లాద మంకురింప.
- క. పరవశ యగుచును నాతని, చరణంబులపైని వ్రాలె సఖయుఁ బ్రమోద
స్ఫురితాంతరంగ యగుచు, గరములు జోడింది మొక్కి-కడగా నిలిచె. 165
- నీ. అపుడు జాలంధరుం డవలి కేగఁగఁ గంట, పైఁగ గావింపంగ సఖ గ్రహించి
చనియె నవ్వలకుఁ దత్తణమంద యతఁ డంత, బృందాంగనను లేవనెత్తి కేల
చనునయించుచును బర్యంబునందు గూ, ర్చుండంగ బెట్టి కూర్చుండి తాను
దేశీయ సామంతంబున వ్రాల్చి స్వవామ, కరమున నామెను గాంగిలింది.

- గీ. యింతి సీమాట వినుకుండ నేను నాడు, సాహసంబున నేగి యీశ్వరునితోడ
దురము ఘోరంబుగ నొనర్చి తుదఁ దదీయ, చక్రధారానికృత్తమ స్తకుడ నైతి.
- వ. అంతట నామ స్తకంబు త్వదీయపాత్రివత్ప్రభావంబునంజేసి యిచ్చోటం బడి భవ
త్తునుసంసర్గంబువలన నేటికి సాంగత్వంబు నొండె. 167
- గీ. చచ్చి బ్రతికితి మరల సీసరః నింకఁ, బ్రాక్తనవిషాద మంతయుఁ బాసి నన్ను
హర్షవారిధిలో నోలలార్పు మీఱు, గననిధర్మంబు లెం దేని కలవె నాధ్వి. 168
- క. అని పలుకుటయును నాయమ, తనభర్తయె యతఁ డ లుంఁచుఁ దాపనవచనం
బునను దదీయోక్తులవల, నను నాకృతీసామ్యమునను నమ్మి యెడందఁ. 169
- క. ఆతనిపాదము లొత్తుచుఁ, బ్రీతిఁ గనఁబఱుప నతఁడు ప్రియ మెనలారఁ
జేతోజాతశ్రీముఖ, ఘాతవశుఁ డగుచుఁ జేర్చి కొంగిట నామెఁ.
- ఆ. చిబుక మెత్తి కేలఁ జఱునవ్వు నవ్వుచుఁ, జలిపె నధరపాన మలపు మెఱయ
సంత బృంద పులికితాంగి యై యెదురొత్తు, లీయఁదొడఁగె నతఁడు హాయి చెంద.
- ఉ. అంతట వార లిర్వరును సంగజనంగరముం బొనర్చి రే
కాంతమనసుకు లై చిలువ లట్లు లనంగి పెనంగుచుఁ గడుఁ
సంతస మొప్పు గొన్నిదివసంబు లుంబు సన నొక్క-నాడు ర
త్యంతమునఁ గనంబడియె నంగతుం డయి మాని బృందకుఁ.
- సీ అప్పుడు బృంద క్రోధారుణనేత్ర యై, స్వభుజబంధమునుండి వాని విడిచి
యుత్థిత యై శయ్యనుండి చివుక్కునఁ, దాపన నీ విట్లు తగునె చేయ
నెవఁడవో నీవు నా కెఱింగింపుము నిజంబు, ననుడు మురారి యై యతఁడు నిల్చి
తన్వంగి నేను మాధవుడను నీమీఁదఁ, గలర క్తిచే నిన్నుఁ గలిసినాడ
- గీ. సీమనోనాథుఁ డగుజలనిధిసుతుండు, హరునితో యుద్ధ మొనరించి యతనిచేత
నిహతుఁ డయ్యెను దాన నిందివరాక్షీ, నన్నుఁ జేపట్టి లోకమాన్యతను గొనుము.
- క. నినుఁ గనుఁగొనినది మొదలుగ, వనజేక్షణ నామనంబు వారిధితనయఁ
గన నొల్లదు కల్గెను నీ, తనుసంసర్గమునఁజేసి ధన్యత నాకుఁ. 174
- సీ. అనవుడు బృంద యి ట్లనుఁ జక్రి నామనో, హరుడు నీ కొనరించినట్టిమేలు
భస్మంబులోఁ బోయఁబడినయాజ్యహవిస్సు, చాయను నిష్ప్రయోజనత నొండె
బరసతీదేహసంపర్కంబు నొనరింప, నగునె ధర్మత్రాత వై ననీకుఁ
గావించితివి మహాఘంబుఁ జేసినకర్మ, మనుభవింపక లీట దజన కై న
- ఆ. మాయచేసి నన్ను మాయాతపస్వి వై, కొనినచందముననె కొని త్వదీయ
మహిళ నేఁగుఁగాక మాయాతపోధనుఁ, డొకఁ డ లుండు శాప మొనఁగె నతఁ. 175
- క. కమలానాథుఁ డదృశ్య, త్వము నొందె నతండు చనినతలఁ ణము కుటీ
రము శయనఘ్నును దదుఢకర, ణములును నాశ్చర్యముగఁ గనంబడ వాయెఁ.

- సీ. అప్పుడొక సువర్ణసూర్యం ప్రసరించుచును, దిలకంది బృహద లోగిలగు భీతి
 స్మరనూతిగను గని సఖి విలోకించితి, పై నొక్కయొక సోదాన మల్ల
 నిడిచితిఁ బురమును నిడిచితి రాజ్యమును, పడితి శిరాస్థలం ప్రసరించులోనఁ
 గాఁగించు సునయన్ గ్రస్తానితరు సేవ్యు, నొకటఁ బోదు నే నెవఁడు నులకు
- గీ. నిచ్చుటనె మరణించెద నిగనఁ గుఁచి, యువకులు నట్లు లేని నీ పేఁగు మనియె
 నంత ని ట్లనియెను సఖి చుచ్చు నొకఁ, బ్రహ్మమును నీవు నొక్క నేఁ బొయదాల.
- చ. అనవుడు బృంద హామియును నాడెగిరి సోదానము యు
 చనుదను సువర్ణసూర్యునె సాహస మేర్పఱ నొకఁ పోగ గ
 న్నొని గుఱవఁచుజ్వలప్రాసము గుఱవఁ బుడఁ గని కేగుచుచి న
 యగ్గన పటం గూరుదుఁడి నిమగ్నములనుగడి మరల్చి దిత్తముఁ.
- గీ. అన్యసంపర్క-దూనితం బై నమెను, దగ్గ మొనరింప నాచి చి త్తమున ఘోర
 తపము గానింపఁ బోడఁగెఁ దత్తత్త్వమునసఱ, బాపంబులన లోకముల్ తల్లడిల్ల. 179
- సీ. అప్పు డెచ్చర లెల్ల నరుఁడొచి కళ్యాణి. యుఘోరతపము నీ కేల చేయ
 స్వర్గంబునందు శాశ్వతముగా మారోడఁ, గలిసి ననింపుము కాంక్షిదీర
 ననవుడు బృంద యి ట్లనియె సచ్చరలార, నా కేల మీస్వర్గలోకవసతి
 మత్పలికెత మైసమఖిభుగాఁగించును, సొలంగిన మీ గల్ల సనయుసుఖము
- గీ. తనవు పావన మొనరించుకొనఁ దలగచి, తపము గానించు చుండినదానఁ గాని
 తుద్రనాకనుఖంబుపైఁ గోర్చి లేదు, సొండు మీమినికేతనంబులకు మీరు. 180
- చ. అనవుడు వార లుడఁబును నామమనోదృఢవృత్తికొ ముదం
 బెనయఁగ సన్నుతించుచును నేఁగిరి వచ్చినలోప నగతలక
 వసధిజకాంత జ్ఞానదహనంబునఁ గాల్చి గుణప్రతానముకొ
 దనువు నొనర్చి యోగశిఖదగ్గము గాఁగను బొంప మోక్షముకొ.
- ఆ. అప్పు డామెదేహమం దుండువహ్నిని, రవులుకొల్పి సఖి విరక్తితోడ
 నందు నిజశరీర మావలతి గాఁ జేసి, పడయ రానిపరమపదము నొండె. 182
- గీ. ఎచట దేహంబు విడిచెనొ బృంద యచట, యెనసె బృందావనంబు నాఁగను బ్రసిద్ధి
 శౌరి బృందావియోగార్తి సైవ లేక, మరల నరుడొచి యటనె క్రుమ్మరఁ దొడంగె.
- సీ. అపుడు గోవిందునివ్యామోహమును మాన్ప, నుతియింప మూలప్రకృతిని శుభలు
 వ్యోమాంతరస్థ యై యామహామాయ యి, ట్లనియె బృందారకులార నేనె
 గౌరీతనువున ధాత్రీరూపమునను ల, త్మీరూపమున నుల్లసిల్లు చుండు
 సృష్టిపిలియముల్ చేయుదానను నేనె, యుండెడఁ ద్రిగుణంబు లొంది నేనె
- గీ. యని పలికి యూర కంటయు నమరు లెల్ల, ధాత్రీ లక్ష్మీని గౌరిని దలఁచికొనఁగ
 వాక్కు మువ్వుడు గూడ బృందారకులకుఁ, ధనరంగను సంభవంబు ధర్మన తెలుసంగి.

- సీ. అనిమిషులార మీయాకాంక్షితారంబు, శీఘ్రకాలంబున సిద్ధి నొందు
విరహార్తుఁడై శౌరి తిరుగుచోటను జల్లు, డని చెప్పి మూఁడువిత్తనము లిచ్చి
యంతర్హతలు గాఁగ నమరు లాబీజంబు, లను గొని మిగుల నాహ్లాద మొదవ
బృందాచితాభూమి కేతెంచి యవోచ్చట, నవి చల్లి యేగిరి యమరపురికి
- గీ. నంత గౌరీప్రదత్త మైన్ద్రబీజ, మయ్యెఁ దులసి రమాదత్త మైనబీజ
మాయె మాలతి ధాత్రిచే నీయఁబడిన, బీజ మాయెను ధాత్రిమహీజ మధిప. 185
- క. ఆవృక్షములను గని హరి, భావంబునఁ జెప్పలేనిప్రమదంబును బృం
దావిరహఁ ద్రిక్షతియును, నావహిలఁగఁ దత్ప్రసక్తఁడై వర్తించె. 186
- వ. అది మొదలుగా నమ్మహీజంబులు విష్ణుసంప్రీతిదాయకంబు లయ్యె. ఇది యిట్లుండ
నచ్చటఁ బార్వతి సంక్షుబ్ధమానస యై యేమియుం బలుకక తపంబుచే హరమనఃప్రీతి
గావింప నొంది యచ్చటనుండి బయలుదేటి బ్రహ్మవదనగళితం బగుశ్రుతిపూరధార
వోలే మనోజాకారంబునం బొలుచుగంగానదిని విలీకించి తత్తీరంబును గూరుచుండి
తనప్రియసఖ యగుజయతోడ నిట్లనియె. 187
- సీ. జయ సత్వరంబుగఁ జని నీవు మద్వేష, ధారిణి వై యిందుధరునికడకు
నతఁడు మాయాశివుం డగునొ మత్స్యామియె, యగునొ పరీక్షించి యరుగుదెమ్ము
నావుడు జయ తదాజ్ఞావశబద్ధ యై, పార్వతీదేవిరూపమును దాల్చి
శీఘ్రంబుగను వానిచెంతకుఁ జని నిల్వ, నతఁడు గారియె వచ్చె నని తలంచి
- గీ. మదనబాణనిపిడితహృదయుఁ డగుట, శంక లేకుండ నామెహస్తములు వట్టి
గాఢముగఁ గొఁగిటను జేర్చి గళితవీర్యుఁ, డయ్యె నది కాంచి జయ యిట్లు లనియె నవ్వె.
- క. శివుఁడవె నీ వల్పేంద్రియుఁ, డవు వంచిత యగునె మామృడాని భవాదృ
గ్భవపాదరేణువులచే, భవదపహారంబె నిన్నుఁ బ్రహత మొనర్చు. 189
- క. నేను భవానీభృత్యను, గాని యమను గాను నన్నుఁ గను మని యెదుట
గానంబడిచి స్వరూపముఁ, దా నుమకడ కేగి చెప్పెఁ దదుదంతంబు. 190
- గీ. అంతట భవాని గడగడలాడి వార్ధి, తనయుఁ డేమి యొనర్చునొ యనెడిభీతి
భ్రమరి యై చొచ్చెఁ బద్మమధ్యముననందె, తిరుగఁజొచ్చిరి తత్సఖాల్ తేటలు లగుచు.
- వ. తత్కారణంబునంజేసి పార్వతి భ్రమరాంబిక యనం బరగ. 192
- సీ. అంతలోపల శుంభుఁ డాలించి బృందను, హరియించెను మురారి యనెడివార్త
చండముండులఁ బంచె సత్వరంబుగ సింధు, తనయనికడకుఁ దద్వార్తఁ దెలుప
నంతట వా రేగి యభిసూనునిఁ గాంచి, విన్నవించిరి విష్ణువిషయ మెల్ల
నపుడు జాలంధరుం డాగ్రహవిష్టు డై, భవరూపమును వీడి బయలుదేటి
- గీ. యరుగుదెంచుచు మార్గమధ్యంబునందుఁ, గాంచి దుర్వారణుని దాత కంసవైరి
యెంతవని చేసె జామాత నింట నుంచు, కొనుటకంటెను వెంగలితనము లేదు, 193

- సీ. అని వచించుటయు నిట్లనియె దుర్వారము, సెగిన వేసెనునెర్ప మెట్లు బిగిన
హరునిభార్యను నీవు హరియింప నెంచిన, హరియుండె నీభార్య సుఖ్యులగు
దీనికై నీవు చింతించిన ఫల మేమి, కడఁగుము కర్తవ్యకార్యమునగు
నావుడు బాధోధి నందనుండు తుణంగు, మాని యై పరిణంది నూనసమును
- గీ. ననఘ వచియింపు మొదటను హరిని గెడిస, నగుగు లగుచిత్ర ము లేకున్న హరుని గూల్చు
నేగు టుచితింబొ నాఁగ వాఁ డిట్లు అనియె, స్వామి వే సుడు చున్దలలు సును నిలువ.
- క. అరి యై నిలువంబడి సగ, గరిము నలుపుచుండునానిఁ గెడిసీర్పి వే
తొరునిఁ గొనిజెచ్చుకొనునెడ, నిరువురును గలిసి నెన్ని హానినిఁబుగో.
- క. అని పలుకటయును హరిగి, తనముడను దుర్వారః బనిహిత్యమును మది గల
భునిగోడనె సంగ్రామము, నొసరింబడి నాచి మునుట నున్నాహమునక.
- క. చనుదించి యుద్ధభూమికె, గనుఁగొని వృషభస్థుఁ డై సేనదగ్గఱికి
గనులను నిప్పులు రాలఁగఁ, గినియుచుఁ జేరె బూని కాలకేదారఁబు.
- శా. దానక దీక్షితీలీముఖంబులను సగధానించి గోసక బు
జ్ఞానాదంబున మాఱుమోఁగఁగను దిక్షక్రింబు కామార్ప
నానారాచసమూహముక దునిమి భుతాధీశుఁ డొక్క-ముగ్ధునక
గ్లాని జెందఁగ నేసె వేతి గొముకకోలక సింధుసఁజాతు.
- సీ. ఆబాణహతిచేత నట్టియై వార్ధి, తనయుండు మరల స్వాస్థ్యంబు నొంది
సంధించి శతసహస్రశరంబులను వింట, నుగ్రునిపై నేసె నొక్క-పట్టు
దద్యాణపురితతను వయి భాసిల్లెఁ, బార్వతీహృదయాబజంభరంబు
ఖగగణవ్యాకీర్ణగగనదేశమువోలెఁ, దరుచయచ్చన్న భాధరమువోలె
- గీ. నట్లు భాసిల్లుచుఁ బినాక యంతికాల, వహ్నివోలె విజృంభించి వార్ధినుతుని
కవచమును నొక్కకోలను బవులఁ గొట్ట, నశోడం వెలుగొండె మేఘముక్తాద్రివోలె
- సీ. అట్లు వెలుంగుచు నభిసూనుడు బాణ, వర్షంబుఁ గురిసె నీశ్వరునిమోఁద
నాబాణవర్షంబునందు మునింగియు, హరుఁ డేసె నతనిపై శరశతంబు
తద్యాణహతి నభితనయునిదేహంబు, బ్రద్ద లై ప్రవహించె రక్తతటిని
యారక్తనదిఁ జూచి యాజిరంగము వీడి, బలము లన్నియు భీతిఁ బఱవఁ దొడఁగె
- గీ. నంతజాలంధరుండు రక్తావృతాంగుఁ, డగుచు సాహసమున నేయ నర్ధచంద్ర
మార్గణసహస్రమును జంద్రమాలిమోఁద, నవిచని విభాషణము లయ్యెఁద్ర్యంబకునకు.
- ష. అంతట వీరభద్రమణిభద్రులు జాలంధరునితోడ నెదుర్కొని ముష్టిముష్టి బాహూ
బాహువి కచాకచి యుద్ధంబులం గావించి తత్రుతాపంబునకు నిలువం జాలక యోడి

చ. అది గని నందికేశ్వరుఁ డుదగ్గగతిఁ గణసై న్యయుక్తుఁ డై
గద గొని కేల వచ్చి రణకౌశలముం బ్రకటింప నుండఁగా
నెదురుగ నేగుడెంచి చలియింపక శుంభనిశుంభు లిద్దఱు
గదనముఁ జేయఁ జొచ్చిరి యఖండపరాక్రమ మొప్పు నందితోఁ.

గీ. అపుడు రుద్రగణంబుల కనురులకును, ఘోర మగునాహవం బయ్యెఁ గోణపులకు
జయము చేకూరుటను నందు శంకరుండు, క్రుద్ధుఁ డై దానవుల నెల్లఁ గూల్చి దొడఁగె.

సీ. అపుడు దానవసైన్య మల్పశేషము గాఁగఁ, గనుఁగొని శుక్రుని వనధినుతుండు
స్వామి ఊణం బయ్యె సైన్య మంతయు నీవు, సమయంబున నుచేక్ష సలుపఁ దగునె
యనవుడు భార్గవుం డభిమంత్రణ మొనర్చి, బ్రతికించె జచ్చినబలము నెల్ల
హత మైనదై త్యసైన్యం బెల్ల మరల వ, చ్చుచు నుండ గ్రహించి శూలపాణి

గీ. శ్రీఘ్రముగ వచ్చి శుక్రునిసిగను బట్టి, శూల మెత్తంగఁ బొడువగా శుక్రుఁ డడలి
భర్గ వధియింపకుము నేను బ్రాహ్మణుండను, బ్రాహ్మణవధంబునను గల్గు బ్రహ్మహత్య.

వ. అని పలుకుటయు మృత్యుంజయుండు తాను మున్ను బ్రహ్మహత్యవలనఁ బడిన
పాటుమ న్మరించుకొని ప్రాణహరుం డైనను బ్రాహ్మణుం డగువానిని వధింపం దగ
దని నిశ్చయించి శూలంబును విసరించి యుద్ధసమాప్తి యగునంతవఱకును శుక్రుని
స్త్రీయోనిగతుని జేయ సంకల్పింప నంతలోన హరునితృప్తీయలోచనంబునుండి యత్యు
గ్రాకారయును వివశ్రయమును మహోదరయును ముక్తకేశీయును సూలంబున నె
యును నగుకృత్య ప్రాచుర్భవించి భార్గవుని బట్టికొని స్వయోనిష్ఠాశితుని జేసి
జాలంధరుండు తనపై కరుడెంచునంతలోన నదృశ్యత్వముం జెందె. 205

ఉ. అంతట సాగరాత్మజుఁ డనంతనిశాచరసైన్యయుక్తుఁ డై
పంతమువట్టి ధూర్జటిని భండనమందు వధితు నంచుఁ గా
లాంతకుండా యితం డనఁగ నార్చి యుమావతిపైకి దూకె ది
గ్ధతులు గీతవెట్టఁగను దన్నినదంబునకుఁ వడంకుచుఁ. 206

ఉ. అప్పుడు చంద్రమాళి కరమందుఁ బినాకముఁ బట్టి యాగ్రహం
బుప్పతిలఁ శిలీముఖము లొక్క-మొగిఁ జడివానకై వడిఁ
గుప్పెఁ బయోధిసూతిపయి గ్రుక్క-ను దిప్పికొనంగ లేక పాఁ
డప్పుటుబాణఘాతమున కవ్వలకుం జని యూర్చి క్రమ్మఱఁ. 207

క. అతనిఘరసాయకసం, తతులను సంధించి ధనువునను రుద్రగణ
ప్రతీపయిఁ గురిసె నవ్వల, శితికంఠుండు దై త్యబలముఁ జెండఁదొడంగె. 208

క. అంతట దానవసైన్యం, బంతయు ఊణించు చుండ హరశరనిహతిఁ
స్వాంతమున సింధుసూనుండు, చింతించుచు మాయచేత శివుని జయింపఁ. 209

- సీ. ఒనరించి మాయాజయను జయ నీ వేగి, మోహి ఘోషే చుము మోహనం ప్రసి
ననవుడు జయ వానియాజ్ఞ నొడలఁ దాల్చి, గోదబ్బునుఁ జని నేగి మృగవికడకు
స్వామి పాపాత్ముడు జాలంధరుఁడు నచ్చి, గొనిపోయె గొరిని గోనె మునిగి
నని పల్కుటయు శర్వుఁ డాపలు వుట్టఁగ లోన, జయ హృదయగు నిశాచరులు నిన్ను
గీ. సత్వరంబుగ రమ్మ నానవిసమునకు, ననుడు సాయము స్వామి మాయమ్మ సుడిగి
నేను జీవింపజాలను నిమిష మేని, యోమెయగుడినడక నే నెరుగఁబడు. 210
- క. అని చెప్పి సత్వరంబుగఁ, గినిఁగొనిగడంగిఁ జనునెన గంగాధరుఁ డొ
త్తను నగచుచు మతి పోయిను, యనువున నింబడియె నె గొనినని మోదిక. 211
- సీ. అపుడు సింధుజుడు మామంగారిని స్మరించి, రమణీయ ముగిసికరిధముగఁ
గూరుచుండఁగఁ బట్టుకొని తనచెలిని, నాయోగముగ్గి నెరుగఁబడు
నది చూచి విభ్రాంతఁ డై సదాశివుఁ డుండ, సత్తువుల్ దొరిగి ముగియుభివాని
హా మహాదేవ హా ప్రాణనాథ యటంచు, నెల్లెల్ల గొల్లును నేవ్వఁ బోడుగ
గీ. నంత నీశుఁడు దైత్యమాయావిమోహి, తాత్ముఁ డై చింతించు నుండ సునిహుఁడు
నబ్బిసూనుడు కనుగొని యతని రుద్ర, యేల మోడ్చును నీసతి నిర్మల గొనుము.
క. అని పలికి విసరివై వఁగఁ, గొనఁ జేతులు చాప హరుడు గొనకొని నడుమఁ
గొనిపోయి శుంభుఁ డామెను, బానరింపఁ దొడంగ గగనమున నృత్యంబుక. 213
- క. అది గనుగొని మృత్యుంజయుఁ, డెద నాగ్రహ మొదవ శూల మెల్లి యతనిపైఁ
గదియంగ వ్రేయ నామెను, వదలి యతఁ డదృశ్యుఁ డయ్యె నై శమ యంతక.
- క. ఆశూలముపైఁ బడి యా, కాశంబుననుండి ఛిన్నగాత్ర యగుచు మా
యాశాంభవి విలపించుచు, నీశానునిమోలఁ గూలి యెడసె ననువులక. 215
- సీ. అంత గతప్రాణ యైనశర్వాణిని, గనులారఁ జంద్రశేఖరుఁడు చూచి
హా ప్రియ హాదేవి హా చంద్రముఖి యని, కన్నీరు కాల్యలు గట్ట నేడ్చి
నిశ్చేష్టుఁ డై పడి నేలపైఁ గొంతసే, పటికి నెట్టులొ సంజ్ఞఁ బడిసి లేచి
సపరివారముగ నాశంబును గొరిచే, బడయ శుంభునకు శాపము నొసంగె
గీ. నాకతంబునఁ బూర్వమన్వంతరమున, నార్యచే హతు లైరి శుంభాదు లెల్ల
నట్లు శపియించి హరుడు ప్రియావియోగ, శోకమును నాపిగొన లేక స్రుక్కు చుండ.
సీ. అమరబృందముతోడ నరుడెంచి పరమేష్ఠి, ప్రమథాధిపతికి దర్శన మొసంగి
శంకర నీవు సంసారవరితుండవు, సర్వేశ్వరుండవు శాశ్వతుండవు
బంధశూన్యుండవు బ్రహ్మజ్యుండవు సము, ద్రతరంగగతుఁ డై నతరణివోలె
గన్పట్టు చుంటి నొక్కొండ వయ్యును ననే, కాకారములతోడ లోకమందు
గీ. నీవందమును జెంజి భార్యలను చుంటి, తనకొమును తెరంగిన్వలె నట్టివారు
నీవందమును జెంజి భార్యలను చుంటి, తనకొమును తెరంగిన్వలె నట్టివారు 217

- ట. నీకుఁ గూడ నిట్లు శోకమోహములు, చేకుఱుటను జూడఁ జిత్రమయ్యె
నని నుతించి చెప్పి యాధార్థ్య మంతయు, నరిగె నంత నిగ్రుఁ డాగ్రహమున. 218
- క. ధరియించి పినాకంబును, గరమున సంధించి నితకాండము లండున్
శరధికుమారునిమీఁదన్, గురిసె బయోదంబు వాన కురిసినభంగిన్. 219
- సీ. అంత జాలంధరుం డాకాశభూమధ్య, మున మాయచే ధరిత్రిని సృజించి
యచట జగన్మోహనాకార లగుదివ్య, వేశ్యామణుల నుద్భవింపజేసి
తాను గంధర్వుఁ డై తాండవించుచు వారి, చేతను బాడించె శిలులు గరంగ
నాపట విని మోహితాత్ముఁ డై శర్వుఁడు, విస్మరించె రణంబు విడిచి ధనువు
- గీ. నెక్కి వృషభంబు నచ్చటి కేగి వివశుఁ, డగుచుఁ దత్సంప్రయోగంబు నరయు చుండఁ
బ్రమధగణములపైఁ బడి రాత్రివరులు, కొట్టి కూల్చు దొడంగిరి గుట్టలుగను. 220
- వ. అంత మాధవుండు మహేశ్వరునికడకుం జని జాలంధరమాయామోహితుం డై కదల
కుండుస్థాని నుపలక్షించి. 221
- సీ. సర్వజ్ఞ యిది యెల్ల జాలంధరునిమాయ, తెలియంగరానిది కలదె నీకు
నిట్లు మోహితుండ వై యీ వుండ దైత్యులు, చెలరేగి సీబలంబులను నెల్ల
బలియిచ్చు చుండిరి ప్రధనధరిత్రికి, గైకొమ్ము శీఘ్రమ కార్ముకమ్ము
నని పలుకుటయు రుద్రుఁ డపగతమోహుఁ డై, చూచె గ్రోధారణలోచనముల
- గీ. నప్పు డది యెల్ల శూన్య మై యాకసముగఁ, గానఁబడుటయు ధూరజ్ఞ మానసమున
విస్మయము నొంది వెంటనె వృషము మీఁదఁ, బ్రధనరంగంబునకు వచ్చి పట్టి ధనువు.
- చ. అనురబలంబు నెల్లఁ గదనావనికన్ బలియిచ్చు చుండ సా
ధ్వసమునఁ బాటిపోయి బలిధామముఁ జొచ్చిరి శుంభముఖ్యురా
క్షుసభటవీరు లెల్ల నది గాంచియు ధైర్యముతోడ నొక్కవా!
రిసుతుండు నిల్చె సంగరధరిత్రిని యుద్ధ మొనర్ప శూలితోన్. 223
- సీ. అపుడు భర్గుండు త్రిశూలాయుధంబును ద్రిప్పి, కంధిసూనునితోమ్ము గాడ వ్రేసె
నావ్రేటునకుఁ బుట్టి యతనివక్త్రమునుండి, నరరూపసింహాసనములతోడ
జంభజ్వరంబు ధూరజ్ఞపైకి దూఱంగ, హుంకరించె బినాకి యుగ్రు డగుచు
జనియించి యాహుంకృతిని శరభంబు జం, భజ్వరంబును జీల్చి పాఱవై చె
- గీ. నంత జాలంధరుండు సహస్రబాహుఁ, డగుచు బిరబిర నేతెంచి యష్టమూర్తి
వృషభమును బట్టి గిరిగిరఁ ద్రిప్పి కేలఁ, బాఱవై చెను సీహరిపర్వతమున. 224
- గీ. అంత సపగతవాహనుఁ డై శివుండు, ధరణిపై నిల్చి సాగరాత్మజనిరథము
సారధిని గార్ముకంబును శస్త్రములను, భస్మ మొనరించె గాలాగ్ని బాణమునను.
- క. వారిధిసుతుఁ డప్పుడు గత, సారథిరథకార్ముకాస్త్రశస్త్రం డయ్యున్
ధీరత్వంబును విడువక, ఘోరాకారముగఁ దాల్చి కోటికరములన్. 225

- క. పరువిడుచుఁ బోయి శూలని, గరముల బాధింపఁ బులుసు నిరహలమునన్
స్మరహరిఁడు నఱకఁ దూతని, నిరహరిని గానికొనియొక గాఢమున నుండి. 227
- వ. జాలంధరభుజాబంధనంబునఁజేసి రుద్రుఁడు నీలలోహితము నొప్పు. 228
- క. వనధిసుతంఁ డంతఁ ధిరమున, నని చేయఁ దొడింగఁ నపుడు పొరుఁ నుంధిను
దన మెచ్చితి నీధృతికి, గొను మెచ్చది నేను నీకుఁ గోసనరింపఁ. 229
- గీ. లనుటయును సింధుసముం డి ట్లనియె శిర్వి, పులిసెఁబడి నేని నాశక్తి పు
నశ్వరము గానిపదమును నా నొసంగు, మియనఁ దిశని నీను నుగియుఁ తొ నిపుడ. 230
- క. అని పలికె నోటిభుజముల, మునుగుఁలను బూర్చి నిలిచి ముగిల నని గ
న్గొని విస్తయముం తెందుచు, బినాకె శూలమునఁ బొడవ బిన్నగ వానిక. 231
- క. ఆశూలఘాతమునకింక, లేకఁబును లేక గొనఁ నీరధసుగంఁ బా
వేశమున గ్రుద్దె బిడికిట, నీశానుసీమురము ప్రమెగు తెల్ల వడి కింక. 232
- క. ఆపిడికిటిపోటునకు ను, మాపతి యున్న రని యూర్చి మామగ నతినిక
జేపట్టఁగును బినాకము, గోసమున వాఁడని లాగికొనియును బానిక. 233
- ఆ. అప్పుడు ధూర్జటికిని నట్టిసూన్యనకును, ద్వంద్వముద్ధ మయ్యె బాహుముగ
నంత మొంద కునిక నట్టిజం డాదును, జంత నొందఁ దొడిగఁ గొనిగలింప. 234
- ఉ. అప్పుడు మాధవుండు సరయంబుగ వచ్చి మహేశ నీకు నే
జెప్పఁగ నేల చక్రమును జేకొను మింక నుపేక్షి నేయఁగా
నొప్పుడు నాఁగ ధూర్జటి నిజోదరమధ్యగ మైనచక్రముక
జప్పన లాగి పై కుదధిజన్మనిశీర్షముఁ ద్రుంచ బానిచేక. 235
- సీ. ఆమ స్తకము స్రవదస్రధారంబుగాఁ, జలుపుచు ఘోరనిస్వనము నెగిరి
గమియింప బ్రహ్మలోకమునకు దానివెం, బడి బడి ధూర్జటి పరువు లిడుచు
నటనుండి పడుచుండ నది వాయుజవమునఁ, దత్ప్రవృత్తమున వచ్చి తాను గూడఁ
జక్రంబుచే రెండుశకలంబులు గ దాని, నఱక నాకెండుండుండుములనుండి 236
- గీ. ప్రబల మగుతేజ మొక్కటి బయలువెడలి, హరునిలోపలఁ జొచ్చె నత్యద్భుతముగ
నంత నాశీర్ష ఖండద్వయంబు గమన, శక్తివిరహిత మగుచు నచ్చటనే పడియె. 237
- సీ. అంత నాఖండద్వయమునుండి రక్తంబు, కాఱంగఁ దొడఁగెను గాల్వలు గను
నార క్తముననుండి యావిర్భవించుగ, సాగిరి దైత్యు లసంఖ్యముగను
శర్వుఁ డప్పుడు చతుష్షణ్ణియోగినుల ని, యోగింది తద్రక్త మూడ్చి త్రావ.
కా. ముగ్ధునిచేడి దైత్యుకోటుల నెల్ల, సంహరింపు దొడంగె జక్రముఁగను. 238
- గీ. ద్రావి నిశ్చేమముగను ద్రు. క్తనవుల, యోగినులు జిమ్మి యొనరించి యుజ్జగించి
యోగినిండుముల నిల్చి హతునియెడల, శత్రువుల బాధవుల నెల్ల సంహరించి. 239

- క. కని యోగినీగణంబును, జనియింపఁగి సంతనంబు స్వాంతంబున యో
గినులార మెచ్చితిని మీ, పనికిం గోరుండు కోరుఫలము నొనఁగెదన్. 238
- సీ. అనవుడు మ్రొక్కి- యోగినులు మహేశ్వర, మముఁ గొల్పుచుండెడిమానవులకుఁ
గలుగంగ భోగమోక్షములు ప్రసాదించు, మని వేడుటయును నిట్లనియె శూలి
యోగినులార మీయు త్తమప్రార్థన, నెఱవేర్చుటయె కాక నేను మఱియు
నెవరు ద్వేషింతురొ యిల మిమ్ము వారిపు, న్యము భైరవుడ నై యపహరింతు
గీ. ననుటయును సంతసించి యోగినులు చనఁగ, శితిగఱుండు స్మరించె బాంధవ్యతిని వృషము
సంత గౌరియు వృషమును సరుగుదేర, హర్ష పరవ శుఁ డయ్యె నయ్యుష్మమూర్తి. 239
- ఆ. అపుడు పుష్పవర్ష మాకసముననుండి, కరిసె దుందుభులును మొరసె దివిని
హరివిరించిమఘవదాదిబృందారక, లేగుడెంచి పొగడి రిశమహిమ. 240
- క. అంత నుమాప్రాణేశుండు, సంతోషించుచును ద్రిదశసన్నిధిలో డై
త్యాంతకున కిచ్చెఁ జక్రము, సంతర్పిదుండగుట శార్జి యది గైకొనియెన్. 241
- ఆ. అపుడు విగతవైరు లగుట హరించుచు, సమరపురికి నేగి రమరు తెల్లఁ
జనియె బ్రహ్మలోకమునకు స్వయంభువు, క్షీరవారినిధికి జేరె శౌరి. 242
- ఆ. అధిప యిప్పటికిని నల్లివాసము తప్ప, దాయె మాధవునకు సందువలన
స్వకృతకర్మఫలము సర్వేశ్వరుం డైన, ననుభవింపవలయు ననుట ద్రువము. 243
- గీ. దేహ మున్నంతవఱకును దేహి కర్మ, మొనరుపక తప్ప దాకర్మముననుజేసి
కలుగకుండఁగఁ బోదు దుఃఖంబు సుఖమొ, యనుభవింపక యది తప్ప దవశుఁ డగుచు.
- గీ. ప్రాప్తమయ్యెను దేహసంబంధమునను, సుఖము దుఃఖంబు కృష్ణాదులకును నింక
నితరులకు నేమి చెప్ప నీ వెఱిగి కర్మ, గతిబలీయ స్త్రమును దొఱంగకుము ధృతిని.
- క. జ్ఞానము వై రాగ్యంబును, లేనినరుల్ తప్పికొనఁగలే రతిచిత్రం
బై నట్టికర్మగతికిం, గాన తమను దాల్చి కొంతకాలం బున్నెన్. 246
- క. అరుల జయింతువు రాజ్యము, భరియింతువు దీనజనుల బాలింతువు భూ
సురులను దాపసులను ని, రరులను బూజింతు కాంతం సౌఖ్యము లెల్లెన్. 247
- సీ. ఇపుడు నేఁ జెప్పినయితిహాసమును విన్న, జ్ఞానంబుఁ బడయును త్మోనురుండు
క్షత్రియుం డొందు రాజ్యమును రాజ్యభ్రష్టుఁ, డగుతోడు మరల రాజ్యంబుఁ బడయు
నూరుజం డొందు సపారధనంబును, నవరవర్ణుండు చెందు నధికసఖము
కలుగవు మోహశోకము లాపదలు రావు, పాపంబు లెల్లను రూపుమాయు
- గీ. సర్వకార్యంబులందును జయము గలుగు, సంఘటిల్లును స్వర్గమోక్షములు తుదకు
పాపకున కాలికించినవారికంటె, నధికఫల ముండుటను బూజ్యుఁ డగు నతండు. 248
- ష. అని నుడువుటయు యుధిష్ఠిరుండు చిత్తభేదం బుడిగి మహాత్మా యింక శ్రీకృష్ణులన్న
త్థాంతముం దెల్పు మని యర్థింప నారడం డాతని కిట్లనియె. 249

—: శ్రీ వైంశతంత్రం తంత్రము :—

- సీ. వినుము మహారాజ నినిచెద శ్రీశైల, వృత్తాలతమును నీగి నిగవముగను
శ్రీశైల మనెడిభూభృద్వరం బొక్కటి, నక్షత్రాదీశంకరుని దనరు చుండు
దానిపై సకలపాదపశోభిలం బైన, కానను బొక్కటి గ్రాలు చుండు
మతియును నచ్చోట మల్లికార్జునుం డను, నేన శ్రీశంకరు డొచ్చిరు చుండు
- గీ. నచట బాతాళగంగయు నాశ్రమములు, ననులును చటాశములును ముఖ్యనము లెన్న
కల వనియె కాన యెంచటం కలరు మోగి, మోగమును గోరి పొందుచునాను లచట.
- గీ. కనిన శ్రీశైలనిరముఁ గాటిలోన, పొదిను నున్న శేషానిరమంబు దలము
ద్రావిను దేహి మాతృగర్భమును నురల, జేరె యెని మున్ను మూర్తిండ్రు చేపు నాకు.
- క. పాతాళగంగలోపల, న్నాథుని డగును పాతాళ సకలనిరముహా
పాతకవిరహితం డగు నా, నీ శాస్త్రుని లభించు మున్ను మోగినికె. 252
- క. శ్రీశైలమె కైలాసము, శ్రీశైలమె విష్ణుపురిము శ్రీశైలమె లో
కేశభవనంబు సర్వము, శ్రీశైలమె ముక్తి గలుగఁజేసిడినికె. 253
- గీ. అనఘ శ్రీశైలమల్లికార్జునుం డొకండె, కాంచె నిజానదీవనిభ్రాంతి దాన
నాశ్రయింతురు మోక్షార్థు లై నవారు, సంతతంబును మాధ్యనానకుని నతని. 254
- వ. అని చెప్పుటయు యుద్ధిష్ఠిరుం డత్యానందముం జెంది హరిద్వారనూహాత్మ్యంబు విన
వేడుటయు నాతనికి నారదుం డిట్లనియె. 255
- క. మనుజుధిస నీ విప్పుడూ, ననుఁ గోరినయల్లె యొకదినంబున గోరి
శుని నేను గోర శర్వుడూ, గనుఁగొని ననుఁ గరూ యొదవఁగా ని ట్లనియెక. 256

—: హరిద్వారనూహాత్మ్య కథనము :—

- సీ. మును భువి రవివంశమున నుండె నొకజేడూ, సత్యసంధుఁడు హరిశ్చంద్రుఁ డనఁగ
నతనికిఁ గల్గె రోహితుండు నా నొకపుత్రుం, డమృతభక్తి పరాయణుండు
వానికి వృకుఁ డనుసూనుఁ డొక్కడు పుట్టె, భర్మసంరక్షణతత్పరుండు
జనియించె నతనికిఁ దనయుఁ డొక్కండు వం, శోద్ధారకుండు సుబాహుండు నాఁగ
- గీ. నతని కుడయించె గరుఁ డనుసుతుఁ డొకండు, పరమనిర్భాగ్యుఁ డన్వయపాంసనుండు
వాఁడు దుష్టప్రవర్తనవలన రాజ, దండితం డయి స్వపురమం దుండ లేక. 257
- సీ. చని భార్గవాశ్రమంబునకుఁ గుటుంబన, మేలంబుగను దనహీనదశను
మనవి చేయఁగ భార్గవునకుఁ గృపాళు వై, యతఁ డుంచె గరుని నిజాశ్రమమున
నటు లుండఁగను భార్గవాశ్రమంబున గరుం, డతనికి నగరుఁ డాసుతుండు పుట్టె
కలి యొదిత మైనసంస్కారముల నెల్ల, గరతనూజనకు భార్గవుండు చేసి
కలి యొదిత మైన విధియాతముగఁ, బావకామ్రంబు నొనఁగ నప్పావకామ్రం
బునొనఁగి నొకప్పుడు నొకప్పుడు నొకప్పుడు నొకప్పుడు నొకప్పుడు నొకప్పుడు

- వ. స్వరాజ్యపహారు లగు హైహయులకుం దోడ్పడినశకాయవనకాభోజపారదపహ్లావులను
వధియింపఁ బ్రతినవట్టి వారిపై నాగ్నేయాస్త్రంబు ప్రయోగించుటయు వారలు తత్ప్ర
దాహంబునకుఁ దాళం జాలక వసిష్ఠమహామునిపాదంబులపైఁ బడ వసిష్ఠుండు కరుణా
ర్ద్రహృదయుం డై వారల కభయంబు నొసంగి పరాభవంబు మరణతుల్యంబ యగుం
గాన వీరిని బరాభవం బొనరించి విడువు మని యాదేశింప సగరుండు వసిష్ఠాదేశంబు
నొడలం దాల్చి యాగ్నేయాస్త్రంబు నుపసంహరించి శకల కర్థశిరోముండనంబును
యవనులకును గాంభోజులకును సర్వశిరోముండనంబును గావించి పారదులను ముండ
కేశులుగను బహ్లావులను శ్మశ్రుమాత్రావశేషులుగనుం జేసి యెల్లరను విడిచిపుచ్చె.
- గీ. అట్లు సగరుండు రెవులను హతులఁ జేసి, ప్రభు వయి సమస్తవసుమతీరాజ్యమునకు
నశ్వమేధాధ్వరంబుఁ జేయం దలంచి, విడిచె నశ్వంబు జగదేశవీరుఁ డగుట. 260
- ఆ. అశ్వరక్షకులుగ నరిగిరి పట్టిన, హస్తసంఖ్య గలనిజాత్మభవులు
హయము సంచరించి యవని నెల్లను బూర్వ, దక్షిణాబ్ధివేల దరిసి నిలిచె. 261
- ఆ. అట్లు నిలిచి తురగ మంతర్హితం బయ్యె, నందఱకును విస్మయంబు గలుగ
నంత సగరపుత్రు లద్దానిఁ గొనిపోయె, నెవఁడొ యని ధరిత్రి నెల్ల వెదకి. 262
- క. కినఁబడమిని నది ధరపయి, వననిధివేలానుబద్ధవసుమతి యెల్లఁ
ఖనన మొనర్చి యపారము, గను లోపలఁ జొచ్చి యచటఁ గని యొకతపస్వి. 263
- అ. అతనిచెంత నున్నయశ్వంబు నీక్షించి, యశ్వచోరుఁ డతఁడె యని తలంచి
కొట్టివానిఁ దప్పికోపాగ్నికీలల, భస్మరాసు లగుచుఁ బడిరి యచట. 264
- వ. అంతట సగరుండు తనద్వితీయపత్నియందు జనించినపంచజనహృషీ కేతుసు కేతుధర్మ
రథు లనునలుపురు పుత్రులం బనుచుటయు వార లాప్రదేశంబునకుం జని యచ్చటఁ
దపోనిష్ఠాగ్రిష్ఠండును నాదిపురుషుండును నగుకపిలునిం జూచి సవినయంబుగా నమ
స్కరించి నిజాగమప్రయోజనంబు నెఱిగింప నమ్మహాముని సుప్రసన్నుం డై జరిగిన
విషయముం జెప్పి యశ్వంబుం గొనిపోం డని యనుగ్రహించుటయు వార లశ్వముం
గొనివచ్చి తండ్రి కొప్పగించిరి. 265
- సీ. అంతట సగరభూకాంతుండు హయమేధ, శతమును గావించె సక్రమముగ
నతనిధర్మోత్తరమతికి జనార్దనుం, డంతరంగంబున హర్ష మొంది
వంశకీర్తితనూజవార్ధిమోక్షములను, వరపంచకంబుగా వాని కిచ్చె
నతనినల్వరుపుత్రు లవ్యయకరు లైరి, ప్రభు వయ్యె వారిలోఁ బంచజనుండు
- గీ. పంచజనునకు జన్మించె బహుశశౌర్య, శాలి యగునంశుమంతుండు జనన మయ్యె
నంశుమంతునకు దిలీపుఁ డనునుతుండు, వానికి భగీరథుం డనుసూనుఁ డొదవె. 266
- వ. భగీరథుండు తనపూర్వికుల నుద్ధరించుటకు గంగను ధరిత్రికి ఛావించు దలంచి హిమ

వత్సర్వతంబునఁ బడివేలయేండ్లు ఘోరతపంబు గావింప మహావిష్ణువు తత్త్వపంబునకు మెచ్చి గంగను విడిచె. 267

- సీ. అప్పు డాంగంగ మహావేగమున వచ్చు, మండంగ నద్దానియుదులు చూచి
తద్వేగమున కుర్చి తాళలే దని యెంచి, దానిని నొకపర్దంబునందు
నిలిపితి నయుతాబ్దములవఱకును భగీ, రథు డది ధ్యానమార్గమున నెఱిగి
చనుడెంచి కైలాసమునకు నన్నగుఁజింది, దారుణంబుగఁ జేసెఁ దపము నంత
గీ. నొకజటాజూటకేశమునుండి నేను, వదలఁగను గంగ దిగి మొట్టమొదట బదిరి
కాశ్రమంబున కలఁసందాఖ్య నచటఁ, బొంది పిదప హరిద్వారమునకుఁ జరి. 268
- ఆ. పడసి యచట ఓష్ణపాదోదక యటన్న, యాఖ్య సురలకును దురాప మైన
తీర్థరాజ మయ్యెఁ డెలువంగ నాకును, దరము గాదు చూపె దానిమహిమ. 269
- ఆ. దానిలోన నెవఁడు స్నానంబు గావింపఁ, దలఁచి తత్తటమున నిలువఁడునొ
యతనియఘము లెల్ల నపుడె దగ్ధము లగు, నిక స్నానఫలము నేమి చెప్ప. 270
- గీ. దైవికంబుగ నే నొకతిరుణమందుఁ, జని హరిద్వారమునకు నచ్చటను గాంగ
జలములో స్నాన మొనరింపఁ దలఁచు చుండ, నంతలో మాధవుడ నైతి నద్భుతిముగి.
- క. అరిగి హరిద్వారమునకు, సురనిమ్నగలోన మునిగి శుద్ధాత్ముం డై
హరిదర్శన మొనరించిన, నరుదె చతుర్వర్గసిద్ధి యతనికె గలుగె.
- గీ. సదులలో నెల్ల నుత్తమనది యనంగ, గంగ యొక్కఁడె దేవతాగణములందు
నుత్తమం బగుడై సత మొక్కహరియె, వేడుకకుఁ జెప్పుమాటలు వేయి యేల.
- గీ. సకలతీర్థంబులందును స్నాన మాడి, నట్టిఫల మొక్కగంగలో నాచరించు
స్నానమునఁ బ్రాప్తమగు దాన సంతతమును, నధివసించురు తత్తీర్థమందె బుధులు. 274
- క. కాన హరిద్వారనివా, సానందము నాకు రాజతాచలమందు
గానఁబడ దాకతంబున, నేను హరిద్వారమందు నెలకొని యుందు. 275
- క. అని వచియించుటయును నే, ననవధికం బై హర మామతిలంగ
జనుడెంచితి నని చెప్పి త, దనుమతిఁ గొని దేవహాని యరిగెను దివిక. 276

— నానాదర్శకధనము :—

- సీ. ఒకనాఁడు పార్వతి యత్సుకత్వము గల్గి, ధర్మంబులను వినఁ దలఁపునందు
భర్తనిఁ గనుఁగొని ప్రాణేశ ధర్మంబు, లే వేని నీవు నా కెఱుంగఁ జెపుమ
యని వేడుటయును నిట్లనియె నీశుండు దేవి, లోకకళ్యాణంబు చేకుఱంగ
వినుము ధర్మము ధర్మముననె యరంబును, గామంబు మోక్షంబు గల్గుచుండు
గీ. దానఁ బ్రాజ్ఞులు నిరతంబు ధర్మమందె, సత్తులై యుందు రది తపశ్చర్యవలన
దానమున నీయమమున ప్రతీతంబలనఁ, బ్రాప్త మగు వేటొకంటఁ బ్రాప్తంబు గాదు.
ఉ. తీర్థంబు సోత్తిగ్గోరాజసత్తామనకూపంబులఁ ద్రిపుకారంబుగా నుండు. 278

- గీ. సాత్త్వికతపంబుచేతను స్వర్గ మొదవు, నది యనుభవించి తుది నిల కరుగుడెంచి
యేలీ రాజ్యంబు సద్గుణోపేతుఁ డగుచు, మోక్షపదము జన్మాంతరముననె చెందు.
- వ. రాజసతపంబుచే రాజసగుణయుక్తుం డై జన్మాంతరంబున రాజ్యముం బడయు. తామ
సతపంబుచే గ్రూరకర్ముం డై భుక్తిలాభముం బొందు. తామసతపంబున రాక్షసులు
మహాబలశాలు లైరి. రాజసతామసతపంబులకంటె సాత్త్వికతపం బత్వ్యతమంబు.
- సీ. గృహమునం దుండి నివృత్తదురాశుఁ డై, కావింపకుండఁ గుకర్మములను
నెఱవేర్చికొనుచును నిజధర్మములను వ, ర్తిలుగృహస్థుండు సాత్త్వికతపస్వి
దేవతాబ్రాహ్మణాతిధులఁ బూజించుట, నన్నంబు నిడుట డుధార్తులకును
శరణం బగుటఁ బాంధజనులకు సంతృప్తి, గలిగించుటను జంతువులకు నెల్ల
- గీ. మహిత మైనది సర్వాశ్రమములకంటె, నొకగృహస్థాశ్రమంబ దానికి సమాన
మైనయాశ్రమ మొండు లే దందువలన, నది సమస్తాశ్రమముల జ్యేష్ఠ్యంబు వడసె.
- వ. గృహస్థాశ్రమంబునం జేయంబడుసాత్త్వికతపోదానవ్రతనియమంబులచే ధర్మంబు
సాధితం బగు. తద్ధర్మంబున సర్వకామమోక్షంబులు సిద్ధింపు. 282
- గీ. దేవతలకును మేదినిదేవతలకు, నతిధులకును నశేషపుణ్యంబులకును
నాశ్రయీభూత మగుగృహస్థాశ్రమంబు, తీర్థములలోన నుత్తమతీర్థ మబల.
- వ. దేశకాలపాత్రంబుల నెఱిగి చేయదానంబు సర్వోత్తమంబు. శతాసీకుండు దానంబు
వలన స్వపుత్రులచే నరకంబునుండి యుద్ధరింపబడియె. 284
- క. కావించుఁ గాయశుద్ధిని, గావించు నఘోషయంబుఁ గావించును బు
ణ్యావిర్భావము దానము, దేవి తదీయోపకృతులు తెలుపంజాలక. 285
- వ. మాతృహత్యా రాజహత్యా మహాపాపదూషితుండగుపరశురాముండఁ పితామహబోధిత
తులూపృషభదానంబు గావించి పాపనిర్మక్తుం డయ్యె. అభక్ష్యభక్షణభూతహత్యా
గురుతల్పగమనాన్మతభాషణాయాజ్యయాజననిదితధనప్రతిగ్రహసాధుషీదవధర్మ నిందా
కృతఘ్న తాపిశ్వాసఘాతుకత్వాదినానాపాపదూషితులును దానంబునఁ బాపనశ్చముం
జెందుదురు. 286
- ఆ. అన్యధనముచేత నై నను సురలను, బ్రాహ్మణులను దృష్టిపఱుచువాఁడు
నరకలోకదర్శనముపూత్ర మొనరించి, తిరిగివచ్చి పొండుఁ బరమపదము. 287.
- గీ. ధానమున నెందఁజెందఁజొ దగివాఁడు, లగుచు నై కుంతమునను నాయంతికమున
బ్రహ్మలోకంబునందు స్వర్గంబునందు, నున్నతపానములు గొని యున్నవారు. 288

— గర్భితామహాతపీమాహాత్మ్యము : —

- సీ. కలదు షాశ్రితి గల్గి కాశువశుది యెండు, సిగ్గునది యుత్తరదిక్ష్వభూత
తద్ధర్మమున నేదబలు లుద్ధిజ్ఞులు, లండజులును జరాయుజులు

పుణ్యహుంపంబుల బొందు దాని స్మరించి, నంతనె యడఁగారు నఘము లెల్లఁ
గలవు సాలగ్రామశిల లందు విష్ణుద, శావతారస్వరూపాంకితములు

- గీ. మఱియు నిరువదిగాల్గునామముల నొప్పు, విష్ణుశిలలును శ్రీమహావిష్ణుశిలయు
నందు సంభూతి నొందె నారాయణుండు, నిత్యమును దత్తటంబున నిలిచియుండు.
- వ. మఱియును చందు ననేకసాలగ్రామదివ్యమూర్తు లానిర్భావంబు నొండె. 290
- క. అది గంగావేణీనమ, నది దానిమహత్త్వ మజుడు నా కెఱిగించెన్
సుదతీమణి యే మని చె, ప్పదు నొసఁగును స్పర్శమాత్రమున నది ముక్తిన్.
- సీ. నే నచ్చటికిఁ బోయి నియతంబుగను బ్రతి, సంవత్సరమును నాపాఠమందు
గల్గికానదిలోను గావించి స్నానంబు, దామోదరునిసన్నిధానమందుఁ
దారకంబును నిరంతరమును జపియించు, చుండటచే వైష్ణవండు నైతి
నవోట మరఁచించినట్టివారికిఁ గల్గు, శంఖచక్రములు భుజంబులందు
- గీ. గల్గికానమఠీర్థంబు గానరాదు, ద్వాదశీవ్రతతుల్యవ్రతంబు లేదు
కానఁగా రాఁడు విష్ణుసమానుఁ డైన, దేవుఁ డెందును నిందు సందియము లేదు.
- క. ఏతన్నదీమహత్త్వము, చేతోమోదంబు గదురఁ జెప్పెడివారున్
శ్రోతలును విగళితాఖిల, పాతకు లయి విష్ణుపదముఁ బడయుదురు తుదిన్. 293
- వ. మఱియును నిం కొక్కముఖ్యవిషయంబు చెప్పెద వినుము. 294

—: ఋషి పంచమీ వ్రత మాహాత్యము —

- గీ. ఒక్కనాఁ డే నుపేంద్రునియొద్ద కరిగి, యచ్యుత వచింపు మొక్కపుణ్యవ్రతంబు
ఘోరపాతకవిధ్వంసకారకంబు, నావుడు జనార్దనుం డిట్లు నాకుఁ దెల్పె. 295
- సీ. శర్వ పూర్వము దేవశర్మ నా నొక్కబ్రా, హ్మణుఁ డుండె మేదినిమండలమున
నారత్నగర్భానుధాశనుం డొకదివ, సంబున నిజపితృశ్రాద్ధ మగుట
సాంగవేదాధ్యేత లగువిప్రవర్యులఁ, బూర్వదినంబున భోక్తలు గను
నియమించి మఱునాఁడు నిజపత్ని పాకంబు, చేయ శ్రాద్ధక్రియ చేసి పిదప
- గీ. జాతులకు బాంధవులకు భోజనము వెట్టి, తాను భుజియించి కూర్చున్నతఱిని వచ్చి
యొక్కశుని తద్గృహంబున నున్నవృషభ, మును గనుంగొని దానితో ననియె నిట్లు.
- గీ. నాధ సీతండ్రిశ్రాద్ధదినమున మున్ను, నేను ఋతుమతి నై జానహీన నగుటఁ
బాక మొనరించుటనుజేసి ప్రాప్తమయ్యె, నీశునీరూప మిది నాకు నెట్లు తొలఁగు.
- క. నే నేనాటికి నింకన్, మానవజాతిని జనింతు మత్కర్మంబున్
బో నడఁచువాఁ డెవండును, గానంబడఁ డంచు నేడ్వెఁ గన్నీ రొలుకన్. 298
- సీ. అంతట దానియే డ్పాలించి వృషభంబు, ప్రేయసి నే నేమి చేయువాఁడ
నజానదశను నీ వాచరించినపని, కవివేకమునను నే ననుమతింప

సమకూరె నా కీవృషభజన్మ విూనాఁడు, కఱచినపండ్లుండఁ గఱచినట్లు
బంధింపఁబడి నేను బడియుంటిఁ జండాత, పంబులోఁ జొంగలువాఱ నోట

గీ. నాతనూజుఁడు బంధుసంతతుల నెల్లఁ, దృష్టిపఱచియు నా కింత తృణము నైన
జలము నైన నను నిడఁడాయెఁ జలిసినట్టి, పాపము సహింపలే నన్ను బాసి చనునె.

క. అని దీనంబుగఁ బలుకుట, యును విని యాదేవశర్మ యుభయవచనముల్
తనజననీజనకులె యవి, యనుకొని తదవస్థ కాత్మయందు వగచుచున్. 300

సీ. చని వసిష్ఠాశ్రమమునకు శీఘ్రంబుగాఁ, బ్రణమిల్లి యమ్మునిపాదములకుఁ
దనకుఁ గల్గినదుఃఖమును జెప్పి పితృతార, ణోపాయమును వేడ నొక్క-మొగిని
గని యోగదృష్టి సమ్ముని యంతయును మఱీ, సుర నిక్క-ము వచించె శునియ వృషము
తలిదండ్రులను నీవు తరియింపఁజేయంగఁ, దలంపు గల్గిన నొక్క-పలుకు వినుము

గీ. భాద్రపదశుక్ల పంచమీపర్వకాల, మందు ఋషిపంచమీవ్రతం బాచరించి
ధారవోయుము వారికిఁ దత్ఫలంబు, నుడిగి దాన రజోదోష మొదవు ముక్తి. 301

వ. అని చెప్పుటయు దేవశర్మ సంతృప్తమానసుం డై తనగృహంబునకుం జనుడెంచి సతీ
యతుం డై నిజమందిరంబున గోమయంబుచే మండలంబు గావించి యందుఁ గుం
భంబు స్థాపించి దానిపైఁ బ్రాత్రంబు నుంచి యందు ఋషిధాన్యంబు సుపూర్ణంబుగాఁ
బోసి యందు యజ్ఞోపవీతంబును హిరణ్యఫలంబులను నునిచి కల్పోక్తవిధానంబున
సచ్చట సప్తరులను స్థాపించి యావాహనాదివిధులచేఁ బూజించి ఋషిధాన్యంబు
నైవేద్యం బొసరించి కథాశ్రవణంబు గావించి. 302

క. సప్తరులార మీరలు, తృప్తులయి మదర్చనమున నే నిచ్చెడియీ
సప్తార్ఘ్యంబులఁ గైకొని, ప్రాప్తరజోదోష ముడుపుఁ డవ్యాజకృపన్. 303

వ. అని ప్రార్థించి సప్తరులకును సప్తార్ఘ్యంబు లొసంగి తత్పూజాద్రవ్యం బంతయును
సప్తప్రీతి గలుగ భావించి ఘృతపాత్రదక్షిణాసహితంబుగా బ్రాహ్మణులకు సమ
ర్పించి యాదినంబు ఋషిధాన్యంబుచే నేకభక్తంబు గావించి స్వకృతఋషిపంచమీ
వ్రతఫలంబుఁ దనజననీజనకులకు ధారవోసె. 304

క. అంతట వృషభము శునియును, సంతర్ధానంబు నొంది యతిమానుషదే
హాంతరములతోఁ జనియె న, సంతపధంబునను దివికి నందఱుఁ జూడన్. 305

ఆ. చాన లీవ్రతంబు సలిపినయెడ రజో, దోష మెడలి గళితదురిత లగుచు
ననుభవించి యిహమునందు సౌఖ్యము లెల్లఁ, జనుదు రంతమందు స్వర్గమునకు. 306

క. అని తెల్పుటయును భార్యతీ, విని సంతోషమును బొంది విశ్వేశ్వరునా
జ్ఞను గొని చనియెను మఱియును, వినిపించెదఁ గొన్నిధర్మవిషయము లింకన్. 307

సీ. నారదుఁ డొకనాఁడు ద్వారకాపురమున, కరుడెంచి కృష్ణుని నాదరమున
దర్శించి పాఠిజాతప్రసూనంబును, నర్పించి యతనికి నరిగె దివికి

- నంతట మఱచి సత్యను గృష్ణుఁ డాపుష్పు, ములు లెక్కినిజపధిహారుల కొసంగె
నది విని సత్రాజిదాత్మజ యననత, వదన యై లోలోన వగచు చుండ
- గీ. నపుడు కృష్ణుఁడు చనుడెంచి యామెకడకుఁ, దన్ముఖంబును వీక్షించి తిలిరుఁబోడి
నిన్నుఁ గన నేదో చింతించు చున్నపగిదిఁ, గానఁబడు చుంటే వేమి తత్కారణంబు.
- చ. అనవుడు సత్యభామ కనకాంబరిధారి భవన్ననిష్క్రియగా
గన ననుకొంచు నింతదనుకొ ముద మొందుచు నుంటి నేను నా
మనమునఁ బాఠజాతకుసుమంబుల నిచ్చెడివే నీవు నీ
వనితల కంతయుఁ దెలిసె వాస్తవ మంచు వచించి యేడిచెన్.
- 309
- ఉ. అంతటఁ గృష్ణుఁ డామెహృదయంబు గ్రహించి వరాగి దీనికై
చింతిల నేల స్థాపనముచేసెదఁ జూచుము నీనికేతనా
భ్యంతరమందు నీసవతు లందఱకుఁ దలవంపు లేర్పడఁ
వితగఁ గల్పవృక్షమునె వేడవమాటలు గావు నావుడున్.
- 310
- ఆ. ప్రమద మొదవ సత్యభామ వికస్వర, వదనపద్మ యగుచు వచ్చికొనిన
శిరము నెత్తి చూచెఁ బురుషోత్తమునివంక, హరి ప్రసన్నహృదయుఁ డగుచు నంత.
- క. స్మరియించె నెదను దార్ద్రుని, స్మరియించినమాత్రముననె చనుడెంచి ఖగే
శ్వరుఁ డెదుట నిలిచె శౌరికిఁ, బరమానందమున భక్తిపరవశుఁ డగుచున్.
- 312

— కృష్ణుఁడు కల్పవృక్షంబుం దెచ్చుట —

- సీ. అంతటఁ బుండరీకాక్షుఁ డధిష్ఠించి, పతగనాథుని సత్యభామతోడ
సత్వరంబుగ నేగి స్వర్గంబునకుఁ గల్పు, వృక్షంబుఁ బెట్టించి వేళ్లతోడ
దానిని దార్ద్రునిపై నుంచుకొని యరు, డెంచుచుండఁగ నాదితేయు లెల్ల
శౌరితో యుద్ధంబు సలుపఁ జాలక భయం, పడు చుండఁగను వజ్రపాణి కనిసి
- గీ. వై నతేయునిపై వైచె వజ్ర మెత్తి, గరుడుఁ డద్దానివేటును సరకుగొనక
భిదురమునకు నగౌరవం బొదపు ననెడి, తలఁపుచే వీడి యొకయొక తరిలిపోయె.
- వ. తద్వజ్రప్రహారంబువలన మయూరకుక్కుటచాపము లనుమూఁడుపక్షులు జనియించె.
- గీ. అల్లు కృష్ణుఁడు ద్వారక కరుగుడెంచి, సత్యభామ వసించెడినదనమందు
ఘనముగను బాదుకొల్పె నాకల్పతరువు, సమధికానందమును జెంద సత్యభామ.
- 315

— సత్యభామ కులాపురుషుడన మొసంగుట —

- సీ. అంతట నొక్కనాఁ డరుడెంచి నురమాని, సత్యభామ వసించునదనమునకు
నామెవై భవమును నభినుతింపఁ దొడంగ, నెద నమితామోద మొదవ సత్య
సంయమిశ్చోర జన్మజన్మంబునకు నాకు, నిట్టికల్పదుమం బిట్టిపతియుఁ
బ్రాప్తిపంగలుగునూపాయ మే దేనియు, నానతి మృదుడు ని ట్లనియె మాని

- గీ. బుద్ధిమతి యిచ్చునెడఁ దులాపురుషదాస, మామతిల్లు భవద్వాంఛితార్థసిద్ధి
యనుడు నాయమ నారదముని కొసంగెఁ, గల్పతరుకృష్ణులకుఁ దూఁగుకాంచనంబు.
- క. అది గై కొని నిరరముని, త్రిదివంబున కరిగె నంత రెక్కొన హరం
బెదలోన సత్య యాత్మా, భగ్యదయమునకు ముఱిసికొనుచు నుత్సాహమునన్. 317
- క. హరిని గనుంగొని ప్రాణే, శ్వర నిన్నొకమాట యడుగ వాంఛ జనించెన్
గరుణించి చెప్పెదవె నా, కరమర యిసుమంత లేక యడిగినదానిన్. 318
- చ. ఆనవుడుఁ గృష్ణుఁ డిట్లనియె నంబుజలోచన నానితంబీనీ
జనములలోన నీవు గడుఁ జక్కనిదానవు ప్రాణమెత్తుగాఁ
గనుంగొను చుండు ని న్నెపుడుఁ గాంక్ష జనించిన నీకు దేని నై
నను నుడువంగ నీయంగ నొనర్పంగ నేను నిరాశరింతునే. 319
- గీ. అడుగుము లతాంగి సంశయం బుడిగి నీవు, చెప్పెదగనిది యనుచును జేయరాని
దనుచు నీయంగఁ గూడని దనుచు నొకటి, నీయెడల లేదు నుమి నాకు నిక్కువముగ.

—: సత్యభామాపూర్వకము వృత్తాంతకథనము :—

- నీ. అనుటయు సత్య యిట్లనియె జనార్దన, మానవజాతిజ నై ననాకు
దేవతలకును బ్రాప్తింపనిభాగ్యంబు, ప్రాప్తింప నేమి కారణమొ చెపుమ
సకలలోకారాధ్య చరణారవిదుఁడ, వీ వెఱుంగనిది యే దేనిఁగలదె
నావుడుఁ జిఱునవ్వు నవ్వె గోవిందుడు, ప్రేయసి యట్లె చెప్పెదను వినుము
- ఆ. మున్ను కృతయగంతమున నుండె మాయాపు, రంబునందు నొక్క-బ్రాహ్మణుండు
దేవశర్మనామధేయుఁ డాత్రేయగో, త్రాన్వితుండు రవ్యవసకుండన్. 321
- క. అతనికి గుణవతి నాఁగను, సుత యొక్క-తె యుండె సకలసుగుణగణాలం
కృత యగునాకస్యక నా, క్షీతిదేవుడు చంద్రుఁ డనెడికిష్కున కొనఁగెన్. 322
- ఆ. అట్లు కన్య నొనఁగి యాబ్రాహ్మణుండు పుత్ర, రహితుఁ డగుట నాత్మగృహమునందె
కుతుకమునను నుంచికొనియె నల్లుని నాతఁ, డుండె మామయింట యోగ్యముగను.
- నీ. అంతట నొక్క-నాఁ డాయిర్వరును నిధ్మ, ములకు నై యొకవనంబునకు నేఁగి
చరియించు చుండ నచ్చట నొక్క-రాక్షసుం, డరుడెంచి వారల నాహరించె
సపుడు వారికిఁ బ్రాప్తమయ్యె వై కుంఠంబు, భాస్కరోపాసనాఫలము గాఁగ
నన్నె పొందుదురు వైషవశై వగాణప, శాక్తేయసౌరులు శాశ్వతముగ
- గీ. శక్తిశిష్యుగణుభాస్కరులు నాఁగ, నేనుపేల్ల ను బరగుదు నే నొకండ
వారు నాకంటె భిన్నులు గారు దేవ, దత్తుఁ డొకఁడె పుత్రాదిశబ్దముల గొనఁడె.
- నీ. తరువాత గుణవతి తనతండ్రియును దన, భర్తయు జచ్చినవార్త యెఱిఁగి
కన్నీరు గాల్చుట గట్టి నేడ్పును నేబ, వ్రాలి వాతాహతరంభవోలే

- దుఃఖించి దుఃఖించి తుదకు దుఃఖముచేతఁ, గలిగెడిలాభంబు కానబడమిఁ
దెలిచి దెచ్చికొని వారిలకుఁ గావింపంగఁ, దగినట్టికిర్య మాలయును జరిపి
గీ. నాపదంబులపై నెమ్మనఁబు నిల్పి, కాయ ముడిగడిదాఁకను గార్తికవ్ర
తంబు సేయుచు వృద్ధ యై తానమాఁసి, వేళ నొకనాఁడు గంగలో విడిచె మేను.
- ఆ. అట్లు మేను విడిచి యీమె దుఃఖమునంద, కార్తికవ్రతాధీశ్వరునిను
దేవనాన మెక్కి దివ్యవైభవముతో, నేఁగుదెంచె మత్సరాపమునకు. 326
- క. చనుదెంచిసఁగఁకాంతను, గనుఁగొనినక్షణంబునంద కలిగెను నాకుఁ
మనమున నమితప్రేమము, గని మాయుదిరయు నొందఁగను విస్మయముఁ.
- సీ. అంతట బ్రహ్మాదు లరుదెంచి నను భూమి, ననతరింపఁగఁగోర నట్టితఱిని
నే నేఁగుదెంచితి నిలకు నాపరివార, వర్గంబు నాతోడ వచ్చె నిటకె
త్వత్ప్రిత యెననత్రాజివ్యసుంధరా, ధీశ్వరమాణియె దేవశర్మ
ఁగూడవగణమె నాయతిముఖ్యసహచర, సంఘ మక్రూరుండ చంద్రశర్మ
- గీ. గుణవతిని నీవై త్వద్వహంగణమునందు, నిప్పు మండినకల్పమహీరుహంబె
మున్ను నాయాలయద్వారమునను నీవు, మొలక లెత్తంగ నాఁటినతులసి చూవె.
- సీ. మఱియును గార్తికమాసంబునను నీ వొ, నర్చినదీపదానంబువలనఁ
జేకుతె నీ ట్టిసిరలక్ష్మీ పతిరూప, మున నన్ను భావించి మనములోన
నర్పించుటను గార్తికాచరిత్రవ్రత, ఫలము నా కై తివి భార్య వీవు
కార్తికవ్రతమును గావించుటను మేను, విడుచుదాఁకను దీక్ష విడువకుండఁ
- గీ. కలుగ దిశ నెప్పటికిని నిక్కముగ నీకు, మద్వియోగంబు కార్తికమాసమందు
నాచరించెడివ్రతమున కధ్వరములు, స్నానదానంబు లేవియు సాటి గావు. 329
- క. అని తెల్పుటయును సత్యా, వనజేశ్వర యిట్లు లనియె వల్లభ నాకుఁ
వినిపింపుము విశదంబుగ, వినఁ గార్తికమాసమహిమ వేడ్క జనించెన్. 330

— కార్తిక మా స మా హా త్మ్య కథన ము . —

- వ. అని యడుగుటయు వికసితవదనుం డై కృష్ణుండు సత్యభామ కిట్లనియె. 331
- సీ. శంఖాసురుం డనుజలధిసూనుఁ డొకండు, కలఁడు మున్నిలలోన ఘనబలుండు
వాఁడు జయించి దేవతల నెల్లను నత్త, దధికారపదముల నాక్రమింపఁ
దద్ధయంబున దేవతలు స్వర్గమును వీడి, సరగునఁ జని మేరుశైలమునకుఁ
దద్ధహాభ్యంతరస్థలములందు వసించి, యారగించుచు నుండ హవ్యములను
- గీ. శంఖుఁ డపుడు సుపర్వులశక్తి యుడుగ, ధ్వంస మొనరింపవలయు వేదముల ననుచు
నెంచి మదిలోనఁ జక్రీ నిద్రించుతఱిని, నజాని దండించి వేదంబు లపహరించె. 332
- క. అప్పుడు వేదము లన్నియు, సప్వలలాశనునిఁ జూచి యడులుచు జలధిఁ
గుప్పునను దూఁకి ప్రాణము, లప్పటికిం గాఢుకొనుచు నచ్చట్ల నుండెన్. 333

- గీ. అంత శంఖుండు వేదంబు లబ్ధిలోన, బహుట గమనించి వానిని బట్టికొనఁగ
నాత్మలో నెంచి వారిధియందుఁ జొచ్చి, తొడఁగె వెదకంగఁ గడలినల్లడలయందు.
- సీ. అప్పుడు వానియద్యమము ధర్మమునకు, హాని గల్గించెడునట్టి దగుట
భయపడి బ్రహ్మ సుపర్వలతోఁ గూడి, కై కొని పూజోపకరణములను
గార్తికశుక్ల పక్షమున నేకాదశి, నాఁ డేగి దానవాంతకునికడకు
నర్పించి తచ్చరణాంబుజంబుల యధా, విధిగ స్తోత్రంబు గావించు చుండ
- ఆ. జలధిలోన శేషశయ్యాతలంబున, బండి నిద్ర నొంది యుంచుకొరి
కనులు విచ్చి చూచి వనజాసనాదుల, నిట్లు లనియె హర మెనకమెనఁగ. 335
- సీ. అజముఖ్యులార మీ రాచరించినపూజ, కపరిమితానంద మయ్యె నాకుఁ
గార్తి కశుక్ల పక్షసమాగతై కాద, శీనిశాతుర్యాంశ శేషమందు
మీరు మేల్కొల్పినతీరున నెవ రేని, నను మేలుకొల్పిన నాకు వారె
పరమాపు త్రై నట్టిభక్తులు సతతంబు, నుందురు వారు నే నుండుచోట
- గీ. శ్రుతిహారుం డై నశంఖుని హతము చేసి, యిచ్చెదను మీకు వేదము లిదియుఁగాక
కార్తికమాసమున నుదకంబునంద, విశ్రమితుము నేనును వేదములును. 336
- క. కావునఁ బ్రాతన్నానము, గావించినయెడలఁ గార్తికమున నఖిలయ
జ్ఞావభృథస్నానంబును, గావించినఫలముఁ జెందఁగలుగును వారల్. 337
- సీ. కార్తికవ్రతమును గావించువారిని, నాకడఁ జేర్చు మంత్రమున శక్ర
కార్తికవ్రతమును గావించువారికి, గలుగసీయకుము విఘ్నములు శమన
కార్తికవ్రతమును గావించువారికి, నర్థిల్లజేయు మన్వయము వరూణ
కార్తికవ్రతమును గావించువారికి, నెన లేనియైశ్వర్య మిమ్ము ధనద
- గీ. కార్తికస్నానదానాదికరులు మత్స్య, మాను లగుట జీవన్ముక్తు లైనవార
ప్రతిదినంబును వారిదర్శనము చేయు, నట్టివారును ననుఁ జేరునట్టివార. 338
- క. అని చెప్పి మత్స్యరూపం, బును దాలిచి యంతరిక్షముననుండి రయం
బునఁబడియె వింధ్యకానన, మున స్థర్మము నొనఁగుకశ్యపునియంజలిలోఁ. 339
- సీ. అంతటఁ గశ్యపుం డామత్స్యమును గొని, తనకమండలుజలంబునను విడిచి
యాజలంబును మించి యది యుండుటను జూచి, యొక్కప్రహదంబున నుంచి దాని
ప్రహదజలంబును గూడ నది మీఱుటను జూచి, కడలిలోపల దాని విడిచిపెట్టె
నంత వృద్ధిని జెంది యామీనము పయోధి, యంతయుం గూడను నాక్రమించి
- గీ. జలధిలో నున్నశంఖుని సంహరించి, తిరిగి నిజరూపమును దాల్చి సురలు వెంట
నరుగుదేరఁ బ్రయాగమునందుఁ జేరి, దర్శనం బిచ్చి బ్రహ్మర్షి తల్లజులకు. 340
- సీ. మునులార మీ రెల్లఁ జని శీఘ్రముగ నము, ద్రములోనఁ బడినవేదముల నెల్ల
వెదకి కై కొని రండు కొద్దువ లేకుండ మీ, రర్చుగుడెంచెడిధాత సురలతోడ

- నుందు నే స్థిరమం దని యానతీ, యగ మాను లెల్ల దదాజు నుని
చని నిజబ్రహ్మవర్చసబలంబునఁ జొచ్చి, యుదధిలో నేదముల్ నెదకె నెచ్చి
- గీ. యమ్యతున కిప్పనముచేసి రది మొదలుగ, నెవ్వ రెవ్వరు తెచ్చిరో యెంత యెంత
యంత కంతకు వారు వా రై రి ఋషులు, దాన సంతృప్తహృదయుఁడై భాసవారి.
- గీ. వేదముల నిచ్చె బ్రహ్మకు విధి గ్రహించి, హర్ష మున వాని నెల్లను సన్దేహము
యాగసంకల్ప మొనరించి యాక్షణంబ, సలిపె హయమేధమును జగచ్చాగ్న్యముగను.
- సీ. హయమేధసవనాంతముండు దేవతలును, బ్రహ్మర్షులును మురాగాతి కెరిగి
స్వామి నిల్చె భవత్ప్రసాదంబుచేత వే, దములును దత్తోక్తకథర్మములును
గావించె బ్రహ్మ యాగంబు నిచ్చట నేద, విహితంబుగను లోకినిశ్చితముగఁ
గావున నీప్రయాగము భుక్తియుక్తిప్ర, దం బగుతీర్థరాజులగు గాఁగ
- గీ. వరము దయచేయు మని వేడ వాసుదేవుఁ, డమితసంకోచమున నట్ల యగుటకాక
ప్రాప్త మగును బ్రహ్మతేత్ర మనెడిప్రథము, నీప్రయాగంబునకు నని యిచ్చి వరము.
- సీ. రవివశజుడు భగీరథుఁ డిచ్చటికిఁ దెచ్చు, గంగను దానితోఁ గలియు యమున
నివసితంబు బ్రహ్మతో నే నిచ్చటనె నుర, లందఱు మాతోడ నుండు రిటనె
యిచటఁ జేసెడిధర్మ మే దేనియును గోటి, గుణిత మై చేర్చు వై కుంతమునకు
నిట శరీరత్యాగ మెవరు గావించురో, వారు నాతనువులోఁ జేరువార
- గీ. మాఘమున సూర్యుఁ డుండంగి మకరమందుఁ, గార్తికింబున రవి తులాగతుండు గాఁగ
నిచటఁ జేయఁ బ్రాతస్సన్నిహిత మెవ్వ రేని, గర్భనరకనివాసంబు గనరు వారు.
- గీ. అన్యతీర్థంబులందు దశాబ్దములకు, సిద్ధి నొందెడితప మిందు సిద్ధి నొందు
నొక్కదీపసంబుననె దీనియు తమత్వ, మింతకంటెను మీకు నే నేమిచెప్ప. 315
- క. ఈతీర్థము గనినంతనె, పాతక మంతయు రవిప్రభాస్పృష్టతమో
వ్రాతముకై వడి భస్మీ, భూతం బగు నిక నేల భూరివచనముల్. 316
- క. అని చెప్పి యదృశ్యత్వం, బును బొందె లతాంగి వినుము పూర్ణంబుగ నే
వినిపించువాడఁ గార్తిక, మున నున్నమహత్త్వ మెల్లఁ బూజ్యం బగుటక. 317
- గీ. మాధవునిగూర్చి కార్తికమాసమందు, నాజ్యదీపంబు వెలిగించునట్టివారు
పడయించుదురు సులువు గాఁ బ్రతిదినంబు, నశ్వమేధంబు గావించినట్టిఫలము. 318
- సీ. మున్ను త్రేతాయుగంబున నుండె వై కురుఁ, డనెడిబ్రాహ్మణుఁ డొక్కఁ డవనియందు
నతఁడు కార్తికమాసమందు గోవిందుని, యెదుట దీపము వెట్టి యింటి కరిగె
నటామిఁగ నొకయాఖు వరుడెంచి తద్దీప, వర్తిని ద్రోసి యావలకు మొదలఁ
- గీ. ద్రావదొడంగఁ దత్ప్రాతస్థితపుత్రులు, వెలుంగఁజొచ్చెను వర్తి వెగ్గలముగ
- గీ. నష్టా డాబ్దాల కాయాఖు వాఁగలేక, పలువ నొక్కచిలంబులోపలికి దానిఁ
గఱచె నో కున్న యొకభజంగంబు విడిచె, సంతఁ బ్రాణంబులను నాఖు వాక్షణంబ.

- సీ. అంతట యమదూత లరుడెంచి దానిని, బంధించి గట్టిగాఁ బాళములను
గొనిపోవఁగను నంతఁనినన్నిధికి బ్రయ, త్నము సేయుచుండ నత్తరుణమందుఁ
జనుడెంచి శ్రీఘ్రంబుగను విష్ణుభటులు త, తాపశంబులను ద్రెంచి పాఱవైచి
దాని నుంచికొని విమానంబునను బోవఁ గడఁగుచు నుండ నక్కా-లభటులు
- గీ. దూరముగ నిల్చి భయమున దోసిలోగ్ని, శౌరిభటులార యీపాపి సలిపినట్టి
పుణ్య మేమియొ విన మాకు బుద్ధి గలిగె, జెప్పఁ డని వేడ వారలు చిత్తగించి.
- ఆ. కాలభృత్యులార యాలకింపుఁడు కార్తి, కమున విష్ణుమందిరమునఁ బెట్టి
నట్టిదీపవర్తి నాజ్యాశ నెగఁద్రోయ, దాన విష్ణుపదము దీని కొదవె. 351
- గీ. ఇచ్చ లేకుండినను విష్ణుగృహమునందు, దీపము జ్వలింపఁజేసిఁ బాపరాశి
యంతయు నశించి వై కుంఠ మబ్బు నింక, డెలుపఁదరమె యిచ్చాకృతదీపఫలము.
- క. ఘృతదీపముఁ జెట్టిన న, చ్యుతాలయంబునను జాలు నూరఁబున స
ద్గతి గలుగ నేల వ్రతములు, క్రతువులు తీర్థాటనములు శ్రమదాయకముల్. 353
- గీ. మాధవునిఁగూర్చి కార్తికమాసమందు, బెట్టునెడ దీపమును వారు కట్టకడకు
నరుగుదురు విష్ణుపురమున కధ్వరములు, సలుపువారలు పోదురు స్వర్గమునకు. 354
- క. అని చెప్పియూఖువుం గొని, చని రచ్యుతధామమునకఁ జయ్యన నంత
మనుశతము గడుచుదాఁకను, ననువుగ నాయూఖు వుండి యచటనె పిదపఁ. 355
- క. జనియించి మేదిసీతల, మున రాజేంద్రునినిశాంతమునఁ గన్యక యై
కని నానాసౌఖ్యంబులు, గొన కొందెను విష్ణుకృపను గోలోకంబుఁ. 356
- క. ధరణిని రాధాదామో, దరులను బూజించుచును వ్రతం బూర్జమునఁ
దురితాత్ము లేని చేసినఁ, బరిశుద్ధిని జెంది ముక్తి బడయుదురు తుదిఁ. 357
- క. భూమిసురున కూరంబున, సేమాత్రం బేని దాన మిచ్చిన రాధా
దామోదరసంప్రీతిగ, నామతిలెడిపుణ్య మక్షయము దాతలకుఁ. 358
- గీ. ధాత్రిలోపల మున్ను త్రేతాయుగంబు, నందు సౌరాష్ట్రదేశమునందు శంక
రుం డనుజఘన్యజుల డొకఁ డుండె నుండె, నతని కొకఁగేహిని కలిప్రియాభిధాన. 359
- సీ. ఆయింతి కాముకి యై యొక్కజారుని, జేష్ఠి వానితోఁ జేరి సతము
సరససల్లాపముల్ సలుపుచు నేవ రైనఁ, జూతు రేమె యటన్న భీతి విడిచి
చరియించు చుండ స్వేచ్ఛావిహారంబు గా, నది చూచి తద్గుర్త యాగ్రహింపఁ
గలహించుచును బ్రతిక్షణమును వానితో, నతనిపోరు మఱితె యధిక మగుట
- గీ. మగని నె క్లేని వధియింప మనసులోన, నాపె చింతించి యొకరేయి నతనియొద్దఁ
బండుకొని వాఁడునిద్రించు చుండుతఱిని, గత్తిచే దచ్చిరంబును గత్తరించె. 360
- క. అంతట నది యంతయు వని, సంతోషముతోడ వచ్చి జారుడు చెలి య
భ్యంతరము తొలఁగె మున మిథఁ, గలధరవిలాసములఁ దేలుకాలము వచ్చెఁ. 361

- క. అని షలీకి జారవాక్కిము, లను ధైర్యముగొల్పి గొవిలాసినితోడకే
జననిండ సరకుసేయక, యనుదినము సుఖాబ్ధి నోలలాడం దొడంగెన్. 362
- ఆ. అట్లు కొంతకాల మరుగిరి నొకనాడు, చనుచు జారుఁ శొక్కివసుమునందుఁ
దనయఘంబు పండె నన నొక్కపులితోటఁ, బడి తరించి విడిచెఁ బ్రాణములను. 363
- క. ఆవార్త విని కలిప్రియ, భావమున విషాదవహ్ని భగ్గున మండన్
గావించి రోదనంబును, జీవితమున రోత వుట్టఁ జిట్టచివరకున్. 364
- ఉ. పావనుఁ డైనభర్తకు సపర్య యొసర్పమి యట్లు లుండ నా
జీవిత మెల్లఁ గీడ్వడఁగఁ జేసితి హింసను జేతులార నా
కేవిధిఁ గల్గు నిక గతు లెక్కడ కేగుదు నేమిదిక్కు చీ
తావు లభించునే నిలువ దాని దప్పినభష్టరాల్కిన్. 365
- క. దైవము నా కేమని లాఁ, గావించును మేలు వేయకన్నులవాఁ డా
దేవుఁ డెఱుంగఁడె నే నీ, జీవితమునఁ జేసినట్టిచేతల నెల్లన్. 366
- క. నలుపురిలోఁ దలవంపులు, గలుగఁగ నే నిలను బ్రదుకుకంటెను బ్రాణం
బులు విడనాడుట మే లని, తలఁచి సమీపసర్మదానది కరిగెన్. 367
- గీ. అరిగి యట్లు కలిప్రియ యందు స్నాన, దానహరిపూజలను జేయుమానినులను
గాంచి వినయంబునను వారికడకుఁ జేరి, యడిగె మీచేయుపది యేమొ నుడువుఁ డనుచు. 368
- క. అంతట వారలు గని యా, కాంతను ని ట్లనిరి కార్తికవ్రత మిది జ
న్మాంతరకోటికృతాఘం, బంతయు నశియించు నేతదాచరణమునన్. 369
- క. సోదరి యిట రాధాదా, మోదరులకుఁ బూజ సేయు చుంటిమి దీనన్
భేదవివరత మగుదా, మోదరధామము లభించు నొప్పుగఁ దుదకున్. 370
- క. అని పల్కుటయుఁ గలిప్రియ, విని మరణోద్యమము నుడిగి విహితవిధానం
బునఁ గార్తికమాసవ్రత, మును జేయుచు మ్రందె నొక్కపున్నమనాటన్. 371
- గీ. అపుడు యమదూత లరుడెంచి యీమెకడకు, వేచికొని యుండఁ గొనిపోవ విష్ణుభటులు
శీఘ్రముగ వచ్చి వారలఁ జెదరఁగొట్టి, యాయమను నుంచికొని వ్యోమసూనమందు. 372
- క. గోలోకమునకుఁ జని గో, పాలునిసన్నిధిని నిలువ బద్మాక్షుం డా
శీలవతిని గరుణాదృ, జ్ఞాళికల నలంకరించి మన్ననచేసెన్. 373
- సీ. ఆశ్వినపూర్ణిమ నాగంభ మొనరించి, కార్తికపూర్ణిమ గడచువఱకుఁ
గావింపఁగాఁదగుఁ గార్తికవ్రతమును, విను తద్విధానంబు విశదముగను
వ్రతపూర్తిదాతను బ్రతిదినంబును శాస్త్ర, విహితంబు లగుకాల్యవిధు లొనర్చి
దామోదరప్రీతిదాయకంబుగను సం, కల్పించి ప్రాప్తోదకంబునందు 374
- గీ. స్నాన మొనరించి ధౌతవస్త్రములు దాల్చి, తిలకము ధరించి శారీరి దులసిఁ గొలిచి
కార్తికపురాణకథ విని కట్టకడకు, నాచరింపంగఁదగు వ్రతోద్యాపనంబు.

- క. చను వరింప బరానన, మును బరయ్యయ్య బరాన్మును బరకంఠక
మునుజుం డెపుడును నందు , నిను నుం బునుముగ నందు సతి యూమునక.
- వ. కార్తికవ్రతమునకు యాద్రపావీ ప్రేమలసంగతి మామధాక్షిణం దరిఫలనాచికోజంబిరి
పర్యుషి యాన్ము భూమిజలవర్షాన్ము ప్రేమద్రవ్యసంబునలిలకా మ్రుచాశ్రమగవ్యకాన్మునా
నికహిగంపలాండుతిలకై లలశుచగ్గంజనగ్రేష్టాతకాలాముపిప్లితరజస్వలాన్ముచ్చ
కాకాచిచ్చప్రాన్ము దూషితాన్ముచగ్గాన్ముచాచిన్ము సూతకాన్ము ద్వీకాలాన్ముబులును
శరీరాన్ముస్త్రిసంగతాన్ముభూజనమున్ముమన త్రాణాన్ముబులును బ్రహ్మహంబును వసి
యంబులు. బ్రహ్మచర్యంబును మర్యకాలభోజనంబును బ్రహ్మచర్యంబును స్థూలజాయ
నంబును గిర్తవ్యంబులు. కూశ్మాంధంబును ధనహానియును బహిలంబును మైత్రంబును
మూలసింధున బలహానియును బిల్వంబును గిలంకంబును నింబంబును దివిగ్రాన్ముని
జన్మంబును దాళంబును శరీరనాశంబును బృహ్మీకలంబును హరిస్మరణాభావంబును నారి
కోశంబును మార్ఘంబును వృంతాంబును సునానంబును మామంబును దీర్ఘరోగంబును
మాంసంబును బహుపాపంబును సంభవించుగాన నయ్యని వర్ణనీయంబులు. గోమాంస
తుల్యం బగుటచే మంచియును గోవధతుల్యం బగుటచే గిళింకంబును బాపకరం
బగుటచే శిచియును బ్రహ్మఘాతిక యగుటచే బరాతికయును నిషిద్ధంబు లయ్యె.
- గీ. విష్ణునగ్రప్రీతికొఱకు నై విడువబడిన, యట్టిద్రవ్యంబును వ్రతాంతము దొనంగి
యవనినురునకు భుజియింపగును బిదప, గార్తికవ్రతి కద్దాన గలుగు మేలు. 377
- క. కనుగొనిన గార్తికవ్రత, మును విధ్యుక్తముగ జేయుపుణ్యాత్ముల గా
లునిభటులు పాటిపోదురు, కనునెడ బరాననమును గజములువోలె. 378
- క. త్రికరణవ్రతంబు లగుపా, తపములు నిలయంబు నొందు దత్తణమున గా
ర్తికమానమహావ్రతకా, రకులను దర్శించునెడ బరానన నై నక. 379
- వ. కార్తికమానంబున నేకాదశిమొదలుకొని పూర్ణిమవఱకుం గలదినపంచకంబు చిన్ముపంచ
కంబు నాఁబడు. 380
- క. ఆవిష్ణుపంచకంబున, గామించినపుణ్యమునకు గావు సమంబుల్
భూవలయదాన మిచ్చిన, గామించిన గ్రతుశతంబు గలుగుఫలంబుల్. 381
- క. రాధామాధవసేవా, రాధనము లొనర్చి జాగరము చేసినచో
మాధవపంచకమున ని, ర్భాధకముగ వాడు విష్ణుపదమున నుండుక. 382
- ఆ. విష్ణుపంచకంబు వివిధపాపంబుల, నడచు తీరరాజ మగుట నందు
జేయునానమునను జేకులు సర్వతీ, రావగాహజనిత మైనఫలము. 383
- వ. విష్ణుపంచకంబులో విధివిధానంబున నేకాదశినాడు గోమయంబును ద్వాదశినాడు
గోమూత్రంబును ద్రయోదశినాడు గోక్షీరంబును జతుర్దశినాడు గోదధియును
బ్రాహ్మణంబు గామించి పూర్ణిమనాడు బ్రాహ్మణసమారాధనంబు చేసి నక్షత్రంబును
బంధగవ్యప్రాశనంబు గామింపవలయు. 384

- క. చలువంగ నీవేళ్ళును, గలుగనియెడ నెక్కి నావెత్తివెత్తెనారల్
శలమూలహవిష్కాగ్నం, బులలో నే దేని యొంటి భువయింబ నగున్. 385
- క. తులసీదళములచేతిన, జలుపుచు హరిపూజ వ్రతిము సలిపెనయెడలన్
జలజాతపంచకంబున, గలుగును హరిహర మానెలుమాత్ములన్. 386
- సీ. మున్న త్రేతాయగంబున దండకరుం డను, శూద్రుం డొక్క-౧ డులెడ యోగియందు
వాడు దుష్టాత్ముడై వదియింపఁగారాని, కలుచుంబు లన్నియుం జలుపు చుండ
నది సహింపఁగలేక యాతనిబంధువుల్, వెడలఁగొట్టిరి వాని నిలనముసన
నంతట వాడుండి యడచిలో బాంధుల, గొట్టి రద్దినన్యలు గొనుచు నుండె
- గీ. నపుడు పాంధులు భయపడి యా పథంబు, విడిచి వేటొత్తొవను నడువఁదొడఁగి
రంత దండకరుండు తుధార్తుం డగుచు, దిరుగుదును జేత నొనవీటిరిముసన. 387
- ఆ. అట్లు చేరి వాడు హరిపూజ నచ్చట, జేయు చున్న జనులచెంతి కిరిగి
మ్రొక్క వారి కెల్ల నొక్క-ముద్దయెసంగు, డయ్యలార నాకు నుచుచు వేడె. 388
- సీ. అంతట వా రెల్ల నాతని వీక్షించి, పాపి యియ్యది విష్ణుహుననంబు
తినఁగూడ దీయెనుదినములలోపల, నన్నంబు నది నరకానహంబు
నినుఁ జూడఁ బాతక వని తోచెడిని మాకు, నిట నుండఁదగదు నీ వేగు మింక
ననవుడు నాత్మలో ననుతాప ముదయింప, దనగాధ వారికి పినిచి వాడు
- గీ. శరణుచొచ్చినవాడ మీచరణములనె, యుద్ధరింపుండు నన్ను లేకన్న నిటనె
సలిపి యుపవాసములు ప్రాణములను విడుతు, నేచు జేసినకొలలకు నిష్క్రమిగను.
- క. అని పలుకుటయును వా రా, తనియనుతాపమును జూచి తత్పాతకముల్
సన నిష్ణపంచకవ్రత, మును జేయించిరి యథోక్తముగ నాతనిచేన్. 390
- ఉ. అంతట వాని కాక్షణమునందె విచిత్రము గాఁగి వచ్చె దై
త్యాంతకరూపధేయ మపు డాతఁడు వ్యోమవిమాన మెక్కి య
త్యంతముదంబునన్ జనియె నభ్రపథంబున కెల్ల వారలున్
వింతగఁ జూచుచుండ దివి నిండ దృగుత్పలమాలికాపభుల్. 391
- క. గురుదేవప్రసాదావ్రతి, తరుణీన్యపసాధునింద తగ దొనరింపన్
హరిపంచకవ్రతంబును, బరితోషంబున నొనర్చుభక్తాగ్రణికిన్. 392
- వ. నరకచతుర్దశీదినంబునందప్ప నితరదినంబులందు దైలాభ్యంగన్నానంబు గావింపందగదు.
- గీ. తగదు భాషింప విప్రనిందకునితోడ, వేదబాహ్యునితోడఁ గువాదితోడ
ముతుమతీష్టేచ్ఛపతితదర్మతులతోడఁ, గార్తికవ్రతదీక్షాధికారయుతులు. 394
- గీ. భుక్తిముక్తిప్రదంబు లై భూతలమున, నున్న జేత్రంబు లన్నియు నుండు నొక్క
కార్తికవ్రతకారునికాయమందు, గానఁ దద్దర్శనము సర్వకలుషహరము. 395
- గీ. ప్రభువునకుఁ గింకరులువోలె బాకశాస, నాదినిరరు లెల్లరు ననుపదంబు
గార్తికవ్రతి కంగరక్షకులు గాఁగ, నుండు రాతఁడు విష్ణుంశయుక్తుం డగుట. 396

- క. కనుగొన నూర్జవతముం, బొనరించెడివాడు ప్రేతభూతాదులు భ
గ్గున మంట మండ మేనుల, వనరుచు శతయోజనములవలకున్ ఒఱచున్. 397
- క. కలుగవు దుస్స్వప్నంబులు, నిలువవు రోగములు మేన నిఖిలాఘములున్
దొలగి చను నూర్జవతులను, జలిపెడిపరమార్థవిదుల సందర్శింపన్. 398
- వ. కార్తికమాసంబున ధాత్రీపత్నిచ్చేదంబు గావించె నేని నానానిరయవాసులు చెందం
గలుగు. కార్తికంబున ధాత్రీహాయయందు భజించె నేని యావత్సరంబును గావించిన
యన్న సంసరపాపంబు న్సయించు. కార్తికంబున ధాత్రీమూలంబున శౌరి నర్పించె
నేని సకలక్షేత్రంబులందును మాధవుని నర్పించినఫలంబు చేకూరు. 399
- గీ. అర్చనాండు తులాగతుం డై నతిజిని, సర్వతీర్థంబులును సర్వసవనములును
నిఖిలతాపసులును సర్వసర్థులును, ననిశమును నుండెదరు ధాత్రీ నాశ్రయించి. 400
- గీ. తులసియును నామలతరుఫలము ద్వార, కోద్యువం బై నమృత్తికయును నెవండు
తాల్చు చుండెనొ మేన సంతతము వాడె, యవనియందు జీవన్ముక్తు డనంగి బరగు. 401
- క. తులసీధాత్రీపాదప, ములనీడును బిండదానమును నొనరిచినన్
జలిపినను దర్పణంబును, గలుగున్ బితరులకు నూర్ధ్వగతులు సతంబున్. 402
- వ. ఇంకఁ గార్తికవ్రతోద్యాపనాధానముం జెప్పెద వినుము. కార్తికశుక్ల చతుర్దశినాడు
తులస్యపరిభాగంబున జతుర్ద్వారంబును బుష్పచామరశోభితంబును సుతోరణంబును
నగుమండపంబు నేర్పజిచి ద్వారంబులందుఁ బుష్పశీలసశీలజయఽజయ లనుమృణ్మయ
ద్వారపాలకులం బూజించి తులసీమూలదేశంబున సర్వతోభద్రమండలంబు చతుర్ద్వార
చూర్ణంబులచే గావించి దానిమీఁదఁ బంచరత్నఫలసహితం బగుకలశంబు నుంచి
దానిమీఁద సువర్ణలక్ష్మీనారాయణులను లోకపాలురను స్థాపించి పూజించి యాదినం
బెల్ల నుపవసించి రాత్రీ జాగరంబు గావించవలయు. 403
- గీ. జాగరంబు నొనర్చెడిసమయమందు, నొనరిచిన నృత్యమును గాన మొనరిచినను
జలిపినను వాద్యఘోషంబు శౌరి కధలు, చదివిన నసంతపుణ్యంబు సంఘటిల్లు. 404
- వ. అట్లు జాగరంబు గావించి పూర్ణిమయందు దామోదరప్రీతికరంబుగా వ్రతోపదేశ
యగుగురువును దత్తు-శత్రుంబును సపత్నీకు లగుత్రింశద్రావ్యహ్మణులను గాని శక్తి లేని
యెడ సపత్నీకుం డగునొక్క-బ్రాహ్మణునిఁ గాని వస్త్రాలంకారాదులచే నర్పించి "యతో
దేవా"యనుమంత్రద్యయంబుచే దిలపాయసహోమంబు గావించి కపిలగోవును బూజా
పురస్కరంబుగా గురువున కొనంగి యెల్లరకును సంతృప్తికరంబుగా భోజనంబు వేటి
యావాహితసకలదేవతలకును దులసికిని బునఃపూజ గావించి గురువున కర్చాప్రతిమా
దుల నెల్ల నొసంగి.
- సీ. బ్రాహ్మణవంశవర్ధనులార నేను గా, వించినవ్రతము ఫలించునట్లు
శౌరి న్నాయెడ సుప్రసన్నంఘ గాఁగను, నాపాప మెల్లను నాశ మొంద

సామంతిల్లగాను సత్సంతతియును వాఁడె, దార్ధిసిద్ధియును నిత్యమును నాకు
సతితంబు దేహావసానమునను నేఁ, నినునప ద్విజ్ఞానాగ్నియందును

గీ. ననున గ్రాసాపేక్షల డనుదుఁ బ్రాప్తంబు వెనునెక్కి, పునఁ వారల స్వేచ్ఛను భిక్షుకోడి
దాను ధుఁయింపవలయు బాంధవ్యము నెఱుంగు, నను నాజ్ఞాప్రసము నేనినాగ్నివాడను.

ఆ. సువృత్తీర్థిలగాను సువృత్తశత్రులంబు, సువృత్తానందము స సువృత్తలంబు
గాఁడెవ్రతంబు గాఁడుచువారికి, నట్లనకన్తలు తు నాన్రమును.

407

క. ఈకాఁడెకమాహాత్మ్యము, వాకొసనునాఁడెనిన స్వేచ్ఛివాంకి నై నక
జేషులు నూర్చువ్రతంబు, మాఁతిమనఁ బాఠంబు లన్నియుఁ దొలఁగె.

408

సీ. మును సహజై లసేమాని నుండెఁ గిరసిరి, మును సెనెఁగెను మొఁదలు
లత్తురంబును నుండె ధర్మవత్తుఁ ఁ నాని, నెఱుఁగెను నై నదెఱుఁగెను
కై నాని పూర్వోపరంబు లొకఁడె, పరిగ్రహించునాఁడె డిరుగించునాఁడె
నడిచివోనలో నిల్చె నగ్ని యై సాక్షిను, బొదివఁజేసెడిమేస నొకపిశాచి

గీ. ధర్మవత్తుఁడు వీక్షించి దాని నపుడు, త్రాసమును నెఱి హరి నెఱఁ దలఁచికొనుచుఁ
జల్లెఁ దులసీమిద్రితవలము దాని, పైని నది దాన నిగిలితపాప యయ్యె.

409

గీ. అట్లు పగఁతపాప యై యా పిశాచి, పొచి పూర్వజనుస్మృతి భూమినురుని
పాదములమీఁదఁ బడి మ్రొక్క భక్తికోడి, స్వీయవృత్తాంత మిట్లు వచింపఁదొడగె.

సీ. ద్విజనర్య సౌరాష్ట్ర దేశంబునును భిక్షు, వసుప్రసాదంబు నొకఁడు ము న్నువని నుండె
సతితంబు నే భార్య నై యుంటి నాసేరు, కలహ నాదుర్బుద్ధికారణమున
నొకనాడు గూడ నే నొసరించునై తిని, భాషణంబున నై నక బతికి మేలు
కలహించు చుండినతన నే ననినంబు, నాబాధ పడలే నాధవుండు

గీ. వేతాకర్తను బెండ్లి గావించుకొనఁగ, యత్న మొనరించుచుండ నే నది నెఱింగి
త్రాచి పేషమును విడిచితిఁ బ్రాణమాలను, నంతటను గాలికంఠంబు లరుగుడెంచి.

క. ననున గట్టి పాశములచేఁ, గొనిపోవ యమాంత్రికమునకుం గాలుండు నే
నొనరించినపాపములకు, ననువుగోశింప భటాల కాజాపించె.

412

ప. అంతట యమభటులు నన్ను నానాదుర్భరనరకయాతనలం గుడిపి విడిచిపెట్టుటయు
నేను మత్కర్మశేషంబునంజేసి నల్లలీయోనియందు జన్మించి స్వవిప్లాద నగుచుఁ
గొంతకాలంబును సూరీయోనియందు జన్మించి విప్లాద నగుచుఁ గొంతకాలంబును
బిడలీయోనియందు జన్మించి స్వజాతాపత్యభక్షిణి నగుచుఁ గొంతకాలంబును గడపి
పంచశతాబ్దంబులనుండి పిశాచదేహంబుతోడ యుత్పిపాసాపీడిత నై తిరుగుచు
నొక్కనాఁ డొక వై శ్యునిదేహంబునం బ్రవేశించి దక్షిణదేశంబున కేతెంచి కృష్ణా
వేణీనంగమతీరంబునందు శివవిష్ణుభృత్యగణంబులచేఁ దచ్చరీరంబునుండి నిష్కాసిత నై
దురస్థిలుచు నిచ్చట దైవవశంబున నిన్నుం గాంచి తృత్యరక్షి పుత్రులసీజలసేకంబున
విగళితపాప నై పూర్వజనుస్మృతిం బడసి నావృత్తాంతంబు విన్నవించితి.

నక్షత్రాచదేహంబునుండి యుద్ధరింపు మని ప్రార్థించ ధర్మదత్తుడు కరుణార్ద్రు
హృదయుండై. 413

గీ. హస్తేన్ద్రప్రవాది వ్రల్లములచేత, నశుములు నశించు నట్టికార్యములు చేయ
నీశాచార్యరచంబెంచి చూడ, లేదు నీ కథికారంబు లేక మేని. 414

గీ. కాని సోమరశను నేను గాంచజాల, కనిక నూర్జవ్రతఫలంబు నొసగువాడ
నాని నీగోసయథుంబు లెల్ల దీన, గలుగుఁ బ్రేరత్వముక్తి నిక్కముగ నీకు. 415

సీ. అని కాని నాని జేసినకార్తివ్రత, ముసను బ్రాప్తించినపుణ్యమందు
నందంబు ప్రదుపకారార్థంబు దానికి, శౌరి సాక్షికముగ భావోసే
నందట నది శిశాచాకారముక్తయై, దివ్యహాపంబుతోఁ జేజరిలచు

ధర్మసంస్కరింపఁజన్మద్యంబుపై వ్రాలి, ధర్మాత్మ నీడయ పువ్వ నైతి
గీ. పాపపాథోధిమగ్న నై పార మొంద, లేక యల్లాడునా కిపు నొక నైతి
వని నుతించుచు నుండంగ నంతలోన, వచ్చె విష్ణునిమానంబు వారిండుకు. 416

వ. అతట నావిమానంబునుండి దిగి నై కుంఠద్వారపాలకు లిరువు రాపుణ్యవతిని విమా
నంబుపై నధిస్థింపం జేసి యరుగ నుద్యమించుచుండ ధర్మదత్తుడు వారలకు సాష్టాంగ
ప్రణామంబు గావించుటయు వారలు సంతసించి బ్రాహ్మణోత్తమా సీవు కావించిన
కార్తివ్రతపుణ్యార్థభాగదానంబుచే నీకు ద్విగుణపుణ్యంబు ప్రాప్తించుటయె కాక
యీయగునకుఁ బూర్వజన్మాంతరశతోద్భూతపాతకప్రణాశంబును విష్ణునిమానప్రాప్తి
యును దేహోరూపప్రాప్తియును గలిగె. దానంజేసి యీయమ నై కుంఠమందిరనివాస
భాగ్యంబునకుఁ బాత్రం బయ్యె. సీవును దేహవసానంబున నీయరువురుభార్యలతోడం
గూడి విష్ణుసాన్నిధ్యంబునకుఁ జేరంగలవు. 417

క. ఆరాధి తురొ యెవరు ము, రారిన నిర్వాణజభక్తి యామతిలంగ
వారు కృతార్థులు తత్పద, సారసములఁ గొల్చువారు సన్నతిపాత్రుల్. 418

వ. విష్ణుభక్తచే ధ్రువుండు ధ్రువపదంబు నొందంగలిగె. విష్ణునామస్మరణంబుచే జయ
జయలకు విష్ణుమందిరద్వారపాలకత్వముం బడయంగలిగె. 419

సీ. హరిభక్తినిరతుండ వగుసీవు బహువత్స, రంబులు హరిమందిరమున నుండి
త్వద్వ్రతపుణ్యంబు తఱుంగంగ నిలలోన, జనియించి సూర్యవంశంబునందు
దశరథు డనియెడిధరణీధ్రుండ వై, భార్యద్యయంబును బడసి మరల
ద్యత్పుణ్యభాగపాత్రం బై నయీపద్మ, పత్రాక్షి మూడవభార్య గాంగె

గీ. దనరుచును విష్ణుని దనూభవునిగఁ బడయ, గలిగెదవు దేవకార్యసంఘటనమునకుఁ
బ్రాస్త మగుటకు నట్టిభాగ్యంబు నీకు, గార్తికవ్రతపుణ్యంబై కారణంబు. 420

—: శోభాపాంవిష్ణుదావమృత్యుంకకథనము :—

వ. ఇంక మోవృత్తాంతములు వినుము,

- సీ. మున్ను కాంచీపురంబునఁ జోలుఁ డనియెడి, క్కొసాలుఁ గొప్పఁడు గలఁడు భువి
దత్తరిపాలితత్వమున నాదేశంబు, వోలదేశం బనుస్తుతికి చెక్కె-
నాతఁడు కావించి యధికదానంబులు, నలిపి సుఖ్యాత్రిగసవనములను
తామ్రపర్ణి నదీతటయుగ్మమునఁ బ్రతి, ప్రిపించెను సువర్ణ యూసములను
- గీ. నొక్కదినమున నాభూవరోత్తముండు, నని యనంతశయనమున కెయ భక్తి
యోగనిద్రాప్రసక్తిఁ జేయఁగొనెద్య, నాభునకు దివ్యరత్నార్చనం బొనర్చి. 423
- సీ. ఆదివ్యశోభ నాహ్లాదంబుతోడను, గనులారఁ గనుచున్న కాలమందు
విష్ణుదాసుం డనుపిప్రుఁ డొక్కఁడు వచ్చి, సాస్తవం బొనరించి శార్ఙ్గధరునిఁ
దులసీదశింబులతోడఁ బూజింపంగి, నారత్నములదీప్తి యడఁగినోయె
నంతట భూపాలుఁ డాగ్రహంబును పొంది, భూసురాధిప నీకు యధి లేచె
- గీ. రాజమానంబు లగుదివ్యరత్నములను, దులసిచేఁ గప్పివై చితి తొలఁగి శోభ
యనుడఁ గ్రోధంబు నొంది బ్రాహ్మణుండు రాజ, భక్తి నెఱుంగనిమాటలు పలుకరాదు.
- చ. అనవుడఁ జోలుఁ డిట్లనియె నగ్రకలసుండు నన్నగర్వ మొం
దివధల మేమి నిస్సృజుడవు నీవు స్రతుష్టి జనింప శౌరికే
మొనరుపంగళ సమర్థుడవు యోగ్యత దేనికిఁ గూడ లేనినీ
వనఁదగినట్టిభాషణము లాడిన సైతుక భక్తపుంగవుల్. 424
- క. కనఁబఱచెద నాభక్తిని, గనుఁగొను మని పల్కి- నిజనికాయ్యంబునకుకొ
జనుచెంచి ముద్గలాజ్ఞను, బొనరింపంగ దీర్ఘ సత్రమును దలచి మనికొ. 425
- సీ. నియమించి యాచార్యునిగి ముద్గలుని వరి, యించి ఋత్విజులగి ఋషిగణంబు
నారంభ మొనరించె నధ్వరంబును గయా, తేత్రంబునను స్తోత్రపాత్రముగను
విష్ణ్వలయమునందె విష్ణుదాసుం డుండి, నలుపుచు ద్వాదశాక్షరజపంబు
చేయుచు నేకాదశీమాఘకార్తిక, వ్రతతులసీవనరక్షణములు
- గీ. నలుపుచును విష్ణుపూజను సర్వవేళ, లందును స్మరించుచును హరి నాత్మలోనఁ
గడపఁదొడఁగెను గాల మాకరణి వార, లిరువురును విష్ణుకైంకర్యపరత నుండ. 426
- వ. ఒకనాఁడు విష్ణుదాసుండు విష్ణునై వేద్యంబు గావింపఁ బాకంబు గావించి తత్పాత్రంబు
నొకచోట నుంప నది యదృశ్యంబయ్యె. దాన నతఁ డాదిను బెల్ల నుపవసించి మఱు
నాఁడుపాకంబు గావింప నయ్యదియు గతదినంబునంబోలె గానంబడ దాయె. 427
- ఆ. అట్లు సప్తదినము లంతరించుటయును, బాకభాండ మతఁడు పద్మనాభు
నకు నివేదనం బొనర్పక భుజియింప, నట్టివాఁడు గాన నల్లె యుండి. 428
- ఆ. ఎనిమిదవదినంబునను దానిమర్మంబు, దెలిసికొనఁ దలంచి తేటపడఁగ
మున్నువోలె బాకమును జేసి తత్పాత్ర, మునిచి పాకవహ్ని యన్నకడనె. 429

౩. దానిం గొనిపోవంగ నెవ, డైనను నేతెంచు నేమె యని కనిపట్టం
గా నెంచి పొందియుండెను, గానంబడకండ నొక్క-కడ గోప్యముగఁ. 430
- సీ. అట్లు గోప్యంబుగా నతఁ డుండఁ బాకశా, లకు నేగుడెంచి పుల్ల-ముఁ డొకండు
తత్సాక్షిభాండంబుఁ దా నెత్తుకొని శీఘ్ర, ముగఁ బోవుచుండంగ మున్నువోలె
జూచి శల్యావోష్ఠం డైనవాని నా, విష్ణుదాసుఁడు కృప వెలయ మదిని
నుండు ముందు మటంచు నొకకేక వైచి యా, జ్యము గొనివచ్చు చున్నంతలోన
- గీ. సంత్యజుఁడు పరువెత్తి వృద్ధగుట నొక్క, చోటఁ బడుటయు విష్ణుదాసుండు వచ్చి
వానిశ్రమ దీర విసర్జుచు వసనమునను, నొత్తుచును దత్పదంబుల నున్నతఱిని. 431
- ఆ. అంత్యజుండు లేచి యట్టిటు తిలకించి, వణకుచుండ విప్రవరుండు తాత
వలదు భీతి తినుము వడ్డింతు నాజ్యము, నని ఘృతంబు వోసె నన్నమందు. 432
- సీ. అంతట సంత్యజుం డతనిముందుఁ జతుర్భు, జంబులతో నిల్చి శార్దూల యగుచు
వత్స సంతసమయ్యెఁ ద్వద్భక్తి కెంతేని, యిచ్చితి నారూప మిపుడె నీకు
రమ్ము వై కుంఠలోకమ్మున కనుడు నా, విష్ణుదాసుఁడు చెంది విష్ణుకళను
నధివసించి విమానముం దెల్లరును జూడ, నదృశ్యులంబుగ దివి కరుగు చుండ
- గీ. నతనిఁ గనుఁగొని దీక్షితం డైనచోల, భూవరుం డాత్మలోపలఁ బొడమఁ జింత
స్వగురు వగుముద్గలునిఁ జూచి త్కౌసుపర్వ, సీపు చేసినపని యెల్ల నిష్ఫలంబ. 433
- సీ. నీయాజ్ఞ చొప్పున నేను జేయుచుంటి, నవధిశూన్యం బైనయద్వరంబు
కావించుచుంటి నఖండాన్నదానంబు, హెచ్చుగా దక్షిణ లిచ్చుచుంటిఁ
గోరినవారికిఁ గోరినద్రవ్యంబు, వెదచల్లుచుంటిని గొడువ లేక
సలుపుచు నుంటిని సంఖ్యాతిగంబు గా, గౌరవార్థులకు సత్కారములను
- గీ. శౌరి కాఁడాయె నాకుఁ బ్రాసన్నుఁ డింత, వజ్రకును గనుంగొనుము భక్తివలన విష్ణు
దాసుఁ డేగెడి వై కుంఠధామమునకు, సవము లెన్నేని భక్తికి సాటి గావు. 434
- క. అని వచియించి స్వభగినీ, తనయుని నిజరాజ్యమందు స్థాపించి ప్రజా
వన మొనరింపఁగ మరలఁ, జనుడెంచి మఖాగ్నిహోత్రసవిధంబునకుఁ. 435

—: ముద్గల వంశ్య విశిఖ త్వ హేతుకతవము :—

- సీ. అగ్నిప్రదక్షిణం బాచరించి తదగ్ర, భాగంబునను నిల్చి భక్తితోడ
దేవ జనార్దన సిరముగా నామది, బాదుకొల్పుము భవత్పదభక్తి
యని పల్కి- మూఁడుమా ర్గాశుశుక్షిమధ్య, మున దూకె నది చూచి ముద్గలుండు
క్రుద్ధుఁ డై తనసిగ కోసి పాటఁగవై చె, శిఖలోనఁ దనమాట చెల్లకునికి
- గీ. నప్పు డాయగ్నికుండంబునందు శౌరి, పొడమి చోలుని స్వవిమానమునను నుంచి
కొని ముద్గలున నేగి వై కుంఠమునకు, నాత్మసారూప్యమును వాని కపుడె యుంచె.

- గీ. అదియె మొదలుగఁ జోలఁజొరఁగఁగఁగలు, రాజభగినీసుకుంబుగ నేర్పిజిరి ముగ్ధు
లాన్వయులు విఘ్నముగను నైరి నిష్ఠు, దాసవోలననుభాగ్యుల సుఖులు. 437
- ఆ. విష్ణుభక్తనలన స్వధామణుని, బెది తాల్చిసేసి సుశీలపుణ్య
శీలనామములనా శ్రీపతిమందిరి, ద్వారపాలశివవరుల మేము. 438
- ఆ. అని నచించుటయును నిని ధర్మదత్తుఁ డి, ట్లనియెఁ బుణ్యవతియారి పుణ్య
జయవిజయులగాధ సర్వంబు జనియించె, వేడక నానుఁ నెప్పుడు నిగదించును. 439
- వ. అని యడుగుటయు ధర్మదత్తునకు, సుశీలపుణ్యశీలు లి ట్లనిరి. 440

— జయవిజయ వృత్తాంత కథనము —

- సీ. తృణబిందునుతి యైనదేవహూతిపఁ గిర్ద, మునిదృష్టిస సర్క-ముపను ముగ్ధు
గలిగిరి జయుఁడు నాఁగను విజయుఁడు నాఁ, గను గిజయుఁడు నాఁ దనుచు లీల
నందులో జయవిజయ హ్వయు లిరువురు, హరిని గొల్వఁ దొడఁగి రిన్చి
నటు లుండ నొక్కనాఁ డధ్వరం బొనరింపఁ, దలఁచి మరుత్తభూధన్వరం బొన
గీ. వార లిరువురు జని తత్సవమున కందు, జయుఁడు బ్రహ్మపదములు
విజయుఁడును బొంది ముఖమును విధియుతముగఁ, బూర్తి గాంచిరి సుఖి
ఆ. తత్తదర్థ మైనదక్షిణ లర్పించి, గౌరవమున బనుప వారు మరల
వచ్చి స్వాశ్రమమున కవోచ్చట వేర్వేరి, నలుప నెంచి విష్ణుసవనములను. 442
- వ. అమ్మరుత్తుం డర్పించినద్రవ్యంబును బందికొనఁ దలంచుటయు నందు జ్యేష్ఠుం డగు
జయుఁడు తద్ద్రవిణంబు రెండు సమానభాగంబులు చేసి యొక్కభాగంబు దానును
మఱియొక్కభాగంబు విజయుఁడును గ్రహించునట్లు నిర్ణయింప విజయం డెదుల
కియ్యకొనక తన కుపలబ్ధం బయినధనంబు దానును జయన కుపలబ్ధం బయినధనంబు
జయుఁడును గ్రహించునట్లు నిర్ణయించె. 443
- ఆ. అంత జయుఁడు వాని కడ్డుమా టాడంగ, నాడె విజయుఁ డతని కడ్డుమాట
యొకనిమాట పొసఁగకుండుట నొకనికీ, వారి కిరువురకు వివాద మయ్యె. 444
- ఆ. ఆవివాద మంతకంఠకు హెచ్చు గా, నపుడు జయుఁడు క్రుద్ధుఁ డై శపిచె
గ్రాహరూప మొందఁగా విజయుని నంత, జయునిఁ దెట్టె వాఁడు సామజముగ. 445
- సీ. పిమ్మట వారు ఘేదమ్ము నొంది యమర, సముపలబ్ధము లై నశాపములకుఁ
బ్రార్థింపఁ దమస్వామి యగుహృషీకేశుని, నపుడు ప్రత్యక్ష మై యచ్యుతుండు
మీరు నాభక్తులు మీమాటలు ఋతంబు, లవి త్రిప్ప నాకును నలని గాదు
ప్రహ్లాదవాక్యంబుఁ బట్టి స్తంభంబున, నావిరభవింపంగ నయ్యె నాకు
నానాభావవాక్యంబు ననుసరించి, గర్భవాసశ్రమంబు నేఁ గాంచవలసె
గర్భవాసశ్రమంబుల ననుభవించి, రండు నాసన్నిధానమం దుండ మరల. 446
- నాసన్నిధి నొందె నదృశ్యభావమును వా రంతక
నాసన్నిధి నొందె నదృశ్యభావమును వా రంతక
నాసన్నిధి నొందె నదృశ్యభావమును వా రంతక 447

- వ. గండేనదీతీరింబున జొచ్చి నాల్పపుత్రి గలుగుటంజేసి కీక్రుంబుగా విష్ణుసన్నిధికిం జేరఁ బరితపించుచు నారాయణపాదపద్మవిష్టాగిష్టభావంబుతోడఁ దిరుగు చుండ. 448
- కి. ఒకినాఁడు సామజసు కా, ర్తింబును దీగమాహస్పయతోడను గం డకిలోనఁ జొరఁగ నచటనె, నుకిరఁగును జొచ్చి పట్టి మాతంగాఁఁఁఁఁఁ. 449
- క. జలజాలోని స్మరించుచు, సులములోపలికి లాగినాగఁగ న.తఁ వెలుపలికి లాగినాగెను, దలంచుచు వారణము హరిషదంబుల నెడలోక. 450
- ఆ. అట్లు లాగినుచు నన్యోన్యమును గ్రాహ, వారణములు రెండు దారుణముగఁ బోరు మింఁక గడచిపోయె గొన్నిదినంబు, లంత నేచు డస్సి యాఁగలేక. 451
- ఉ. పోయె శరీరమందుఁ గలభూరిబలం బఖిలాబు చి త్తమం దేయెడ నేని ధైర్య మొకయింతయుఁ గన్పడదాయె బ్రాణముల్ పోయెడివేఁ వచ్చె స్మృతి పోవుచునుండె దయిసముద్ర నా రాయణ నీవే తప్ప నితరంబు శరణ్యము లేదు నా కీకీక. 452
- క. అని మొఱవెట్టుటయును విని, వనజాక్షుం డేగుడెంచి వై శమ మకరం బును దునిమి చక్రధారను, గినికిర మొదవంగఁ గేల గరిసి స్ఫుళించెక. 453
- క. అంతట గజనక్రంబులు, వింతగ జయవిజయ లగుచు విష్ణుపురికి న త్యంతానందం బొదవఁగ, నంతరములయందుఁ జనియె నమరులు పొగడక. 454
- వ. అది మొదలుగా గజనక్రంబులు ఏమిక్రిం గాంచినసలంబు హరిత్యైత్రం బనువిశ్రుతింజెందె గీ. చక్రసంఘర మునఁజేసి చక్రచిహ్నా, తంబులుగ నుండె నచటిప్ర స్తరము లెల్లఁ దన్మహాత్యైత్రమహిమంబు తరము గాదు, ప్రస్ఫుటంబుగ వాక్రువ్వ బ్రహ్మ కై న. 455
- క. అని నుడివి కలహతోడను, జనిరి ఓమానంబు నెక్కి సత్వరీతిక వనజాక్షునిసన్నిధికి, మనమున నాశ్చర్య మొదవ త్యైదేవునకు. 456
- గీ. అంతటను గొంతకాల మయ్యవనిసురుండు, మాధవధ్యానసిహానిమగ్నుఁ డగుచు నుండి ధరలోన నిజసతీయుగముతోడఁ, జనియె నంతంబునను విష్ణుసదనమునకు. 457

—: కృష్ణ వేణ్మది నదీకన్య చరిత్రకవము :—

- సీ. మానిని చాక్షుషమన్వంతరమునఁ బూ, ర్వము సహ్యాగిరికిఁగరమున బ్రహ్మ సంకల్ప మొనరించి జన్మంబు సేయ నూ, ర్జమున రావించి నిరర్థుల నెల్ల స్వజ్యేష్ఠసతి యైనస్వర రామి సుముహూర్త, సమయంబునకు సర్వసమ్మతముగ నారంభ మొనరించె నాత్మకనిష్టభా, ర్య యగుగాయత్రితో నధ్వరంబు గీ. నంతటను స్వర యేతెంచి యజ్ఞదీక్ష, గొన్నగాయత్రి నహోట సన్నసకల దేవతలఁ జూచి క్రోధసందీప్త యగుచు, నెఱవాఱంగ నేత్రము లిట్లు లనియె. 459

—: వర్షర దేవకం వెల్లవదుదగళపించుట :—

- గీ. పూజ్యపూజావ్యతిక్రమంబును సపూజ్య, పూజయును గలచోటను బుట్టు భీతి మరణదుర్భిక్షములు మూఁడు మత్పదమున, నిలువఁగను మీర లెల్లఁ గనిష ననున.

- క. అనుభావ్యము గాఢంబుగా, జను దేనాదానిని నూరి బలిపెనుర్కల
బని పల్కి నిమ్మగలు గాఢ, గను శాపం బిచ్చె నగుటల గలనారలసే. 461
- గీ. అపుడు గాయత్రి రోషతామ్రాక్షి యగుచు, నోని దుర్బుధి శసయింప నుచిత మగునె
నీకె భర్తయె పరమేష్ఠి నాకుఁ గాఢె, యగుము సీవును నిమ్మగ వని శపించె 462
- సీ. అంతట హరిహరాద్యఖలదేవతలును, హాహానినాదంబు లామతిల్ల
దేవి మే మెల్ల నదీరూపములు దాల్చి, లుప్త మైపోవె ముల్లోకములును
శాపం బుడుపు మని స్వరను బ్రాణింపంగ, నెడను బహ్మతాప మొదవ నామె
యనిమిషలూర యజ్ఞారంభమున వినా, యకునిఁ బూజి పని నయ్యె నిట్లు
- గీ. కాని నావాక్కు తిరుగిదు గాన మీరు, స్వాంశములచేత నిమ్మగ లగుఁడు పాండు
స్వాంశముల నేను గాయత్రి యిం పగాత్వ, మొది సాత్రి యనుగ్రాహి నొందఁగలము.
- వ. అని వచియించి యూరకుండుటయు నంత స్వస్వార్థంబులచే నెక్కువ స్మృత్యానదీర్వంబును
మహేశ్వరుండు వేశ్యానదీర్వంబును బ్రహ్మ క్షమాధ్యక్షనదీర్వంబును నిర్జరు తెల్లరును
బహువిధనదీరూపంబులనుం బడసి సహ్యాద్రోణిని నునుండి పూర్వవాహినులుగను
దత్తతల్లులు స్వాంశంబులచే బహ్మవాహినులుగను బ్రవహింపం దొడంగిరి. 464
- గీ. అందుఁ జేసెడిన్నానదానాదు తెల్లఁ, గార్తికంబున సంతృప్తి గలుగఁ జేసి
త్రిదశసంతతులకు నుద్ధరించు నరుల, నమితపుణ్యఫలప్రదాయకము లగుట. 465
- గీ. భూరహములందుఁ దులసియు ద్వారకాపు, రంబు డేత్రంబులందు మాసంబులందుఁ
గార్తికము తిథులందు నేకాదశియును, మత్స్యియంబులు తత్సేని మత్స్యియండు.
- గీ. మత్స్యిసాదంబు గలుగుట మత్స్యియండు, బ్రహ్మహత్యాఽఽఘోరపాపముల కేని
యంతకున కేని భీతిల్లనట్టివాఁడు, వాస్తవముఁ జెప్పితిని నీకు వారిజాక్షి. 467
- చ. అనవుడు సత్యభామ మనమందు జనింపఁగ సంప్రమోద మి
ట్లనియెను బ్రాణనాథ కలహంగనకుఁ బరద త్తపుణ్యముఁ
గొనుటను విష్ణుభామ మొడఁగూడెను దత్తము గానిపుణ్య మే
యనువున నైన రాఁగలదె యావిషయంబు వచింపు మంతయుఁ. 468

— అదత్తపుణ్యపాపప్రాప్తికథనము :—

- క. అని యడుగుటయును గృష్ణుం, డెనయంగఁ బ్రమదంబు మదిని ని ట్లనియెను భా
మిని దత్తంబులు గాకు, న్నును బుణ్యము పాతకమును నరులకు వచ్చుఁ.
- వ. కృతతేతాద్వాపరయంగంబులందుఁ బుణ్యపాపభాగంబులను దేశగ్రామకులంబు లొందు
కలియంగంబున సంసర్గంబు లేనియెడలఁ గర్తమాత్రంబ పుణ్యపాపఫలంబులం జెందు.
సంసర్గాగతంబు లగుపుణ్యపాపంబులవిధంబు వినుము. మైధునంబువలనను నేకపాత్ర
భోజనంబులను బుణ్యపాపఫలార్థంబును సభ్యాపనయాజనై కపం క్త్యశనంబులవలనఁ
బుణ్యపాపఫలార్థంబును నేకాననై కయాననిశ్చాసంగస్పర్శంబులవలనఁ బుణ్యపాప

షష్ఠాంశంబును భాషణస్తవంబులవలన బుణ్యపాపదశమాంశంబును దర్శనశ్రవణధ్యానంబులవలన బుణ్యపాపశతాంశంబునుం బ్రాప్తించు. పరనిందాధికార్పై శున్యంబులవలన బరకృతపాతకంబు దనకుఁ బ్రాప్తించుటయెకాక స్వప్రభాంబు పరునకర్పితం బగు. పుణ్యకర్మకారణ బత్తీభృతకశీష్యులు గాక పరు డెవఁ డేని యప్రతిఫలంబుగా నేవ గాంచిన దత్తేవాసురూపంబుగాఁ దత్పుణ్యంబు నాతం జొందు. ఏకపంక్తియందుఁ బలువురు భుజించుచుండఁ బరివేషాలంఘనంబు గావించినవానిపుణ్య షష్ఠాంశంబు లంఘితునకుఁ బ్రాప్తించు. 470

గీ. స్నానసంధ్యాదు లొనరించునమయమందు, బరుని స్పృశియించు నెడలను ఒరునికోడ భాషణము చేయునెడలను బడయు వాని, నాత్మకృతపుణ్యషష్ఠాంశ మంబుజాక్షి. 471

గీ. ధర్మ మార్జించుకొనియెడితలపుణ్యోడఁ, బరుల యాచించి ధనమును బడసి దానఁ జేయునెడఁ బుణ్యకార్యంబుఁ జెందు ద్రవ్య, దాత తత్పుణ్యకర్మనిధానఫలము. 472

గీ. అపహరించి పరిద్రవ్య మాచరించె, నేని పుణ్యక్రియలు దాన నించు కేని కర్మఫలమును బొందఁడు కర్త గాన, నపహృతద్రవ్యనకె కల్లు నాఫలంబు 473

గీ. పరునిఋణమును దీర్చక మరణ మొందె, నేని ఋణమును గైకొన్నమానవుండ పడయు నాత్మధనాన హంబు గాఁగ, వానిపుణ్యఫలంబు ద్రవ్యప్రదాత. 474

వ. బుద్ధిదుండును ననుమతయును నుపకరణప్రదుండును బలకరుండును బుణ్యపాపంబు లందు షష్ఠాంశంబు నొందంగలరు. 475

గీ. ప్రజలవలనను బ్రభువును భార్యవలన, బతియుఁ బుత్రునివలనను బితయు కీష్య జనమువలనను దేశకులంబును హింపించు, బాపపుణ్యక్రియ-షష్ఠభాగములను. 476

క. పతి చిత్తానుగుణంబుగ, సతలము వర్తించుచును బ్రశాంతిమెయి నను వ్రతయెయి యుండుకళత్రము, పతిపుణ్యమునందు నర్ధభాగము నొందు. 477

గీ. ఎవఁడు చేయించు చుండునొ యితరహస్తమునను బుణ్యంబులను వాఁడుపొందునుకృత ఫలములోపల నాటవభాగ మొందు, గర్తశిష్యుఁడు భృతకుఁడు గానియెడల. 478

గీ. వృత్తిభోక్త యొనర్చునుకృతమునందు, వృత్తిదుండు షష్ఠభాగంబు నెయ్యఁ దాను వానిచేతను బరునకు నేని తనకు, నేని చేయింపకుండినయెడల నేవ. 479

వ. ఈయర్థంబున నొక్కయితినీసముం జెప్పెద వినుము. 480

సీ. మును ధర్మతీతలంబున నుండె నొక్కబ్రా, హ్మణఁ డవంతీపురమం దతండు బ్రాహ్మణధర్మవిభ్రష్టుఁ డై ధనము సం, పాదించి నీచకర్మములవలన గ్రయవిక్రయమ్ములు గావించుచును నొక్క, నాఁడు మాహిష్యతీనగరి కరిగి నర్మదాతీరంబును గార్తికవ్రత, మాచరించుచు నుండునట్టిజనులఁ 481

గీ. గాంచి యచ్చొట వారికిఁ గావలసిన, వస్తువుల నెల్ల నమ్ముచు వారివలన బొండుచును లబ్ధి తత్కార్యములను గనుచు, గడపి యొకకొంతకాలంబు కార్తికమున 482

- గీ. పూర్ణిమాదినమందు గోభూసుకార్చు, నమును సుద్యాపములు సేర్పించుచు హస
ములును సూర్యాస్తమయకాలమున నొనర్చి, స్వర్ణోత్సవము గలుగారం గాంచె.
- గీ. త్రిపురదహనంబు హరుఁ డొనరించినట్టి, తిథి యుపేతు నొ యంగమఁ వ్రస్సేటికొఱిపి
నొనరుసురు భక్తు లెల్ల దీపోస్సంచుట, వానికిని నాకు భేదము లేనిదనిన. 483
- క. హరునకు నాకును భేదము, బరికల్పనముల వొనర్చుపాపులైన నా
చరితము లగుపుణ్యములకు, నరయంగి కలంబు లేమి నొ న్నగ్గణల్. 484
- క. ఆవిధమున నచ్చోటను, గాదించెఁపనుల నెల్లఁ గాంచుచు గాగ్గు
దేవుఁడు తిరుగుచు నుండఁగ, గా విషయ మొందు వానిఁ గలది యెఁ " చనె".
- గీ. అంతటను నేలపైఁ బడి యతఁడు విడిచె, బ్రాణముల నప్పు డేగించి చనుమునిభటులు
కట్టి పాశంబులను వానిఁ గడలకండ, నీడ్చి కొనిపోయి కాలునియెడట నిలుప. 486
- ఆ. శమనుఁ డెఱిగివాఁడు సల్పినపాపము, లెల్లఁ జత్రగుప్తుఁ డెఱిగిఁజేయ
నానతిచ్చె భటుల కతనిదారుణనర, కాగ్నిలోనఁ గూల్చి పుంప వారు. 487
- క. ఆకలుమాత్మునిఁ గొని చని, లుగాకాశం బంట మట లొకఁడెఱింగి
పాకమునఁ ద్రోయ నయ్యది, జేకొట్ట సుపర్వ లెల్ల శీతలమయ్యెన్. 488
- చ. అది కని ప్రేతనేత హృదయంబున భీతియు నిస్మయంబును
గదురఁగ నేగుడెంచి ఊకాలములో నమవ ర్తియొద్దకున్
విదితము నేయ సర్వమును విస్మయ మొంది కృతాంతఁ దేవయున్
మదికి స్ఫురింపకుంటయు నొనర్పఁగ భేదము నొందు చుండెన్. 489
- నీ. ఆకాశముననుండి యరుదేర నారదుం, డర్పించి యమ్ముని సంతుకుండు
తనకుఁ గల్గినభేదమును నివేదింపంగ, నవ్వి యిట్లనియెను నారదులకు
సమవర్తి యేల విపాదంబు నొండెద, కార్తికవ్రతపుణ్యగరిమ విననె
కార్తికవ్రతమును గావించువారిద, ర్భనభాషణముల నాబ్రాహ్మణుండు
- గీ. గతసకలకల్మషుఁడును నకామలబ్ధ, పుణ్యుఁడును నై నకారణంబుననుజేసి
గాసివెట్టంగ నతని డక్షములు గావు, సరకములు వాస్తవముఁ జెప్పినాడ నీకు.
- గీ. ఆర్ద్రశుక్లాశుముల నిరయమ్మునందు, యాతనలు పొందుకై వడి నార్ద్రశుక్లా
పుణ్యములచేత సురలోకమున సుఖంబు, లనుభవించు నరుం డెవఁ డైనగాని, 491
- వ. కామకృతపుణ్యపాపంబు లార్ద్రంబు లనియును నకామలబ్ధపుణ్యపాపంబులు శుక్లాంబు
లనియుం జెప్పంబడియె. అకామలబ్ధపుణ్య లగువారలకు నిరయదర్శనమాత్రంబు
పాపభోగం బగు. 492
- క. అని చెప్పి తదనుమతి గొని, చనుటయు దివమునకు నంత శమనుం డావి
ప్రసరియొద్ద కరిగి తనత, ప్పను పైఁచుఁగ వేడి త్రిదివమున కరుగు మనన్. 493
- ఆ. అతఁ డిట్లు లనియె నంతక సరకధా, మములుఁ జూడ నాకు మది జనించె
జూపు మవలఁ బోదు సురలోకమున కన, యుమ్ముఁడు వాని కాస్తలములఁ జూపె. 494

— : చతురశీతివరకకధనము .—

- వ. ఇది తప్తవాలుకిసరికము. దీనిభేదంబు లాఱు. గురుదేవతాగోబ్రాహ్మణాగ్నులను బాదములచే దన్నువారలపాదము లిందు దహింపబడు. మఱియు నతిథుల కన్న మొసంగనివారును నిందు నిరగు లగుదురు. ఇది యంధతామిస్రనరకము. దీనిభేదంబు లాఱు. ఇందుఁ గామమోహితృ లగువారు బాధింపబడుదురు. ఇది క్రకచనరకము. దీనిభేదంబు లాఱు. ఇందుఁ బత్నీపుత్రాదులకు వియోగము గలిగించువారు ఛేదింపబడుదురు. ఇది యర్ధశనరకము. దీనిభేదంబు లాఱు. ఇందు మహాపాపులు ముద్గరగదాద్యాయుధనిహితృ లగుదురు. ఇది కూటశాల్యలినరకము. దీనిభేదంబు లాఱు. ఇందుఁ బరధనదారాసహాయులును బరవంచకులును మధింపబడుదురు. ఇది రక్తపూయనరకము. దీనిభేదంబు లాఱు. ఇందు నభక్ష్యభక్షకులును బరనిందకులును బీశులును బాధింపబడుదురు. ఇది కుంభీపాకనరకము. దీనిభేదంబు లాఱు. ఇందుఁ బాపాత్ములెల్లరును దప్తతైలాదులచే నుడికింపబడుదురు. ఈనలువదిరెండునరకంబులును సకామకృతం బగుశుష్క-పాపంబుచేతను గామకృతం బగునార్ద్రపాపంబుచేతను ద్విగుణంబు లై చతురశీతినంభ్యాకంబు లయ్యె. ద్వీవిధ మగుపాపంబు ప్రక్షరం బనియు నపాంక్తియం బనియు మలినీకరణం బనియు జాతిభ్రంశకరం బనియు నపపాతకం బనియు నతిపాతకం బనియు మహాపాతకం బనియు సప్తవిధం బయ్యె. 495
- గీ. కా ర్తికవ్రతినంసర్గకారణమున, విగతపాపుడ వై తివి విప్ర సీకుఁ
గాక్షితం బగునూర్ధ్వలోకమున కింక, నేగు మన యాప్యయానంబు నెక్కి- యతఃడు.
- క. చని యక్షలోకమునకక, గని యక్షత్వమును విబుధగణ్యుం డగుచుక
ధనయత్నుం డనునామం, బును బొంది కుబేరభృత్యముఖ్యుం డయ్యెక. 497
- వ. గాధిజం డాతనిపేర నయోధ్యయందు మహాతీర్థంబు నెలకొల్పె. హరిజాగరంబును బ్రాతస్నానంబును దులసీసేవనంబును నుద్యాపనంబును దీపదానంబును ననుపంచాంగంబులచే గార్తికవ్రతంబు పూర్తింజెందు. 498
- సీ. అని పల్కుటయు సప్రహర్షంబుగను సత్య, భామ యి ట్లనియెను బ్రాణనాథ
కార్తికవ్రతి యేమి కావింపవలయునొ, సంకటంబున నున్న సమయమందు
వదియింపు మది విన వాంఛ గల్గెను నాకు, ననవుడూ గృష్ణుఁ డి ట్లనియె దన్వి
కార్తికవ్రతమును గావింపవలయును, బ్రతివత్సరము మహాఫలద మగుట
- గీ. సక్రమంబుగఁ జేయంగ శక్తి లేని, పక్షమున వీలు గాకండుపక్షమునను
మదభిధానంబుచే నపమార్జనమును, జేసికొని విప్రసంతృప్తి చేయవలయు. 499
- గీ. బ్రాహ్మణులు మత్స్వరూపులు బ్రాహ్మణులకు, దుష్టి గలిగిన నాకు సంతృప్తి గలుగు
నేను సంతృప్తి నొందితి నేని వ్రతము, సఫల మగు నంగహైన్యసంశయము లేక.
- వ. పరదీప్తప్రబోధనపరిక్షణంబులనలనను దీపదానఫలంబు చేకూరు. 501

- గీ. ఎందులను వీలు లేకున్నయెడల విప్రు, గోవాగోష్ఠ్యవృత్తసంసేవనంగు
చేయవలయును దానను జెందు వ్రతము, సాంగతిను లీనిచో వ్రతభంగి హెచ్చు.
గీ. అనుటయును సత్యభామ యిట్లనియె నాధి, బోధివటవృక్షములను గోభాసరులకు
సమము నేసితి వ్రతతిశ క్తి వాని, లోన నుంటును పుష్పము నిదాన పీఠము. 508

— పా ర్య తి దే వ ల ల మ వృ త్త ము త గా క పిం టు ట —

- సీ. అనవుడుఁ గృష్ణుఁ డిట్లనియె నంగిని కుమున్ను, డ్రెంచిమమంఁగ గోగియును హరుడు
సహియింపఁ జాలక సమయంబులందు, సమరు లెల్లరుఁ గూడి యున్న ననున
సతఁ డేగుడెంచి ప్రకాంతరాయము నేయ, నన్దాని కీశ్వరుం డగుమమిండు
నాగ్రహం బొంది కాన్ద్రాయని శనియింఁ, చమరుల నెల్ల వృత్తులు గాంగి
గీ. సంత బ్రహ్మాదు లేతెంచి యెఁతుకడకు, బ్రాహ్మి మొనర్చ వా నెల్ల న్నాస్తిగములను
దరువు లగునట్లు కరుణించె గిరిజ యునియె, మొదలగునె. భూరుహము బైఠి ద్రివిధు లెల్ల.
గీ. ఏను బోధిద్రుమంగు నీశ్వరుడొ, వటముగ బలాశకునిఁ జనుర్వివరఁ డిశర
విబుధు లెల్లరు బహువిధవృక్షములుగ, భూమిమీఁదను నెలసిలి మేమి చెప్ప. 505
క. కావుననే వృక్షములకున, నేంపం దగినమాహిమ నేకూడెను మ
ద్యానమునఁ జలదశంబును, నేమించిన సులకార్థసిన్ధులు గలుగఁ. 506
క. శనివాసరమున మాత్రమె, చను నశ్వత్థినును. పుట్ట సతి యీవిషయం
బును విస్మరింపకము నాఁ, గను సత్రాప త్తిసూజ కొతుఁ మొదవక. 507
గీ. దేవ యేకారణమున బోధిక్రమగబు, ముట్ట గూడఁగొ ప్రతిపనఁబును విచింపు
మాలకింపంగి సభిలాష మయ్యె ననుడు, నెలయఁ బునసప్రస్ మూకసం డిట్ట లనియె.

— అ శ్వ త్థ స్ప ర్శ యా గ్య వా ర క ప వ ము —

- సీ. మానిని క్షీరాబ్ధి మధ్యందు చుండంగ, దేవాసురులు గూడి దీక్షతోడ
జనియించె మొదట జ్యేష్ఠాదేవి వికృతరూ, పముతోడ నానలఁ గమల వృక్ష
గై కొనంగను నేను గమలను యత్నింప, వీక్షించి న న్నామె యిట్లు లనియె
నొనరించి పరిణయంబును ముందు నాయకి, కవల నన్న గ్రహింపు మంబుజాక్ష.
గీ. యనుడు నుద్దాలకం డనునవనిసురున, కిచ్చి జ్యేష్ఠను నేను గ్రహించినాడ
నవల లక్ష్మిని సంతట నాద్విజుండ, జ్యేష్ఠతోఁ గూడి స్వాశ్రమక్షితికి బోయె. 509
సీ. అప్పు డచ్చట శిష్యులందఱు వేదాధ్య, యనము చేయుచు నుండ నాస్వనంబు
కర్ణ కరోరంబుగా నుండుటను జ్యేష్ఠ, యచ్చట క్షణ మేని యుఁగలేక
వల్లభ నే నిందు వసియింప నిది నాకు, సమ్మతం బైనసలమ్ము గాదు
నావుడు నాబ్రాహ్మణప్రవరం డామె, నీక్షించి యింతి నీ వెచట నుండు
గీ. వని యడుగ జ్యేష్ఠ యతని కిట్లనియె నాధ, వేదభోగంబు యజ్ఞదానాదివిధులు
దేవతాతిథిగురుత్వసేవనమును, జరుగుచోటులు నాకు ససమ్మతములు. 510

- సి. పంచాంశపరిశ్రవరు లుగభూములు, గలహము జరిగెడివిలయములును
బ్రహ్మసాధ్యాదిసాపములు చేసెడివోట్లు, మద్యశాలలు ద్యూతమండరములు
విప్రుల సుజనుల వృద్ధుల నవమాన, పశుచుతావులు సాచుపక్షయిండ్లు
నీతివిహీనులు నివసించునెలవులు, బారిశుద్ధ్యము లేనిభవనములును
- గీ. గోవధము చేయువోట్లులు కుజను బుండ, నాలయములును దుర్భాష లాడవట్లు
ధర్మ మనుమాట యైనను దలచ కండు, జనులు గలధామములు నాక సమ్మతములు.
- క. అనవుడు సుద్ధాలకుఁ డా, త్మను మిగులవిషాద మొంది తనకుఁ నా నూఁ
దను నెనసినగౌరవమున, ననజాలక నోరు విప్పి యాయమ నెదియున్. 512
- ఆ. అక్షాంబునంద యామెను దోడ్కొని, చనివనప్రదేశమునకు నొక్క
బోధివృక్షములమున నుండ నియమించి, మరల వత్తు ననుచు నరిగె నెటకొ. 513
- ఉ. అంతటఁ గొంతకాల మట నామె వసించి ధవ్రుడు రామిచే
నెంతటిదాఁకన్ జడిసి యేడిచె గొల్లున మిన్నముట్ట న
త్యంతకరోరకంఠమున నయ్యది భార్గవి యొకఁడని నా
చెంతకు వచ్చి చెప్పగా నె చెచ్చెర నేను రమాయుతుంక నై. 514
- సీ. అరుడెంచి యాయమదరికి జ్యేష్ఠాదేవి, శోకింపవల దీవు నుంత యేని
యశ్వత్థతరువు మదంశసంభూతంబు, గౌరవార్హం బెల్లవారలకును
దీనిక్రిందను నీవు సిరముగా నుండుము, శనివారమున భవత్సంభమునకు
నియతంబుగను వచ్చు నీచెల్లె లగులక్ష్మి, స్వర్ణార్హ మగు నాఁడు చలదళంబు
- గీ. దాన నీకును నధికసమ్మాన మొదవు, నని ప్రసాదించి యేగితి నాక్షాంబ
కాన శనివారముననె తాకంగఁ జెల్లు, జలదళము లక్ష్మి నాసించుజనుల కెల్ల.
- క. ఈకథ నొరులకుఁ జెప్పిన, నాకర్ణించియు నిహమునందు విషాద
వ్యాకులులు గాక కడకున్, వై కుంతము నొందఁగలుగువారల వారల్. 516
- వ. అనుటయును సత్యభామ యమండానందముం జెంది కృష్ణానుమతినిఁ గా ర్తివ్రతదీక్షం
గై కొనియె. 517
- సీ. మునివర యింకను విను మూర్జమాహాత్యై, మునుగూర్చియడుంగఁగమును గుహుండు
హరుండు పుష్కళాన కి ట్లనియె గుమార యూ, ర్జవ్రతంబున కీల సాటి లేదు
సర్వతీరంబులు సర్వదానములు స, ర్వమఖంబులును నొక్కప్రక్క నుంచి
యొక్కవై పున నుంచి యూర్జమాసంబును, దులఁ దూచితిని నేను బలముఁ దెలియ
- గీ. నపుడు కా ర్తికమాస మున్నట్టికడకు, వంగె ములు దాన నేను దద్రవతనమంబు
లేనియును గా వనుచు నిశ్చయించుకొంటి, న్కంద తెలిపితి నీరహస్యంబు నీకు.
- వ. కృతయుగంబు బ్రాహ్మయుగంబు త్రేతాయుగంబు క్షత్రియయుగంబు ద్వాపరయుగంబు
వై శ్యయుగంబు కలియుగంబు శూద్రయుగంబు. 519

- ఆ. కానఁ గలియుగమున న్నానలు గాఁగె, జుగ్గ ముగను రిజలజనులు దాని
గు రైతిగిన్బిక్కోపముఁ జొనఁగె, స్నాన మొదలొందు బియ్యముగె. 520
- వ. కార్తికమాసంబునఁ బ్రాతఃస్నాన మవశ్యకార్థ్యంబు. గాన నుత్తములోఁపరాప్తి
చేకూరు. స్నానంబు వాయవ్యం బనియు వారుగా బనియు గ్రహహృద్ బనియు
దివ్యం బనియు జతుర్విధంబుగాఁ జెప్పబడియె. గోరజస్నానంబు వాయవ్యంబు.
సాగరాదిస్నానంబు వారుంబు. మంత్రస్నానంబు బ్రహ్మంబు. ఏడు యథాస్థ-ర
స్నానంబు దివ్యంబు. 521
- గీ. స్నానములలో నను త్తమస్నాన మొక్క, వారుంబు చూడెన్వలె ననారు మంత్ర
విహితముగ శ్రీజఘన్యజవృద్ధబాల, ముడులు ఏమి త్రిముగఁ జేయు స్నాన మొప్పు.
- గీ. ప్రథితియుఁ దసంబు విద్యయుఁ బాఠపాద, వాఙ్మనససాయమము గలచారె తీర్థ
ఫలము నొందుదు రన్యుం పడయలేదు, సలిపెనను బుద్ధ్యంత్రసూచయము నెల్ల.
- ఆ. పడయలేదు తీర్థఫలము నీయేగురు, హేతునిస్థితుఁడను బాలియను
సంశయాత్మకుఁడును శ్రద్ధావిహీనుఁడు, నాస్తికుఁడును బ్రత వాస్తవముగ. 524
- గీ. ఊర్జమాసంబు సర్వమాసోత్తమంబు, వైష్ణవము గాన సలఁపెవాఁడు గూడ
నందు నివసించు రత్తటి నాచరించు, దానము లనంతసత్ఫలదాయకములు. 425
- సీ. రోమకాలంబున సోముం డనుభవించు, బొందును గుచకాలమందు వహి
ఋతుకాలమున గ్రహియితురు గంధర్వ, లద్దాన ఋతుమతి యైవసన్య
నిచ్చిన నది కీడుడెచ్చు గ్రహీతకు, దాతికుఁ దత్ప్రతివాతమునకు
నష్టవర్షియ కన్యను శ్రోత్రియున కిచ్చి, నందునఁ గలఫలం బెందు లేదు
- గీ. కాన శాస్త్రంబు గమించి కార్తికమున, గన్యకాదాన మొనరింపఁగలిగి నేని
యుభయవంశంబులను వార లుద్ధరించి, పడయుదురు తాము శాశ్వత బ్రహ్మపదము.
- గీ. ధేనువు సరస్వతియును ధాత్రియును మూఁడు, సమఫలంబు గలట్టిదానములు గానఁ
కార్తికంబున వాని సక్రమము గాఁగ, నిచ్చువారిలపుణ్యంబు నెన్నఁ జాల. 527
- వ. శతవృషభదానంబు గోసహస్రదానసమంబు. ఏకయానదానంబు దశవృషభదానస
మంబు. ఏకహయదానంబు దశయానదానసమంబు. ఏకగజదానంబు సహస్రహయ
దానసమంబు. ఏకస్వర్ణదానంబు సహస్రగజదానసమంబు. ఏకవిద్యాదానంబు స్వర్ణ
సహస్రదానసమంబు. ఏకభూదానంబు కోటివిద్యాదానసమంబు. ఏకాన్నదానంబు
సహస్రభూదానాధికంబు. 528
- శ. అన్నమె యాధారం బై, యున్నది విశ్వముల కెల్ల నూర్జదనములం
దన్నప్రదానమున నగు, పున్నెమునకు సాటి గావు పుణ్యము లెవియన్. 529
- వ. కార్తికమాసంబునఁ దిలధేనురజతవస్త్రులత్తుకంబళతూలికాపాదరత్నాభ త్ప్రప్రచ్ఛాదన
పటఫలాదిదానంబులును సద్గతిదాయకంబు లగు. కార్తికంబునఁ బరాన్నంబు వరించె
నేని ప్రతిదినకృచ్ఛఫలంబును జాలదాయకాఫలంబునుం బ్రాప్తించు. కార్తికంబునఁ

దైలమధునేవనకాంస్యభోజనమైస్సనమాంసభక్షణసురాపానంబులు గావించె నేని రాక్షసయోనిం బొంది పట్టినమాస్రవర్షంబులు విష్ణానరకంబు ననుభవించి పిదప గ్రామ సూతరంబుగా జన్మించు. 530

గీ. ఇందుసూర్యగ్రహణవేళలందు బ్రాహ్మ, ఋలక భూదాన మిచ్చినఫలము నొందు సూర్యమాసంబునను స్థండిలోద్వయందు, నియమనహింసలగు శయనించునరుడు.

గీ. వేదసవ మైనశాస్త్రంబు లేదు లేడు, ధర్మసన్నిభుఁ డైనశాంసపుండు లేదు దైత్యరిపుతుల్య మగుడెవతంబు కార్తి, కమున కీ డైనమానంబు గానరాదు. 532

గీ. మాధవస్రియ మగు సూరమాస మెల్ల, వ్రతవివేతముగను నెవ్వండు గడపుం గర్మభ్రష్టుఁ డై వాడు గట్టకడకు, సుద్భవము నొందు గర్వి తయోనులందు. 533

సీ. ఆదినీ జేరపుణ్యనది దుర్లభ దుర్ల, భుండు ధార్మికం డైనపుత్రకుండు తల్లి దుర్లభురాలు తండ్రి దుర్లభుండు సా, భుజనసాగత్యంబు దుర్లభంబు కలము సౌశీల్యంబుఁ గలకన్య దుర్లభ, దురితవై ముఖ్యంబు దుర్లభంబు గోమతీనది నొనగూడునైనము దుర్ల, భంబు దుర్లభము పాపక్షయంబు

గీ. దుర్లభము దంపతిత్వంబు దుర్లభంబు, పరమపురుషార్థసాధననిరతబుద్ధి ద్వారకావాసకృష్ణసందర్శనములు, దుర్లభము లూర్జసంసేవ దుర్లభంబు. 534

గీ. రాజసూయాశ్వమేధాధ్వరము లొనర్చి, సట్టిఫల మబ్బుఁ గార్తికమందు విష్ణు భక్తసేవను నన్యదీప్రభోధ, మునను ఒద్ధపురాణంబు వినుటవలన. 535

వ. పితృషక్షంబున నన్నదానంబువలనను జ్యేష్ఠాపాథంబులందు జలదానంబువలనను గలుగు పుణ్యంబు కార్తికంబునఁ బరదీప్రభోధంబునం జేకూరు. కార్తికంబున నాణోదయ కాలంబునం జేయుజాగరంబును దిలదానంబును నదీస్నానంబును సాధుసంసేవనంబును దులసీరోషణపాలనపూజనంబులును బ్రహ్మపత్రిభోజనంబును మానంబును క్షమయును క్షీతిశయనంబును యుగార్జితపాపక్షయకరంబులు. మాఘమాసంబునఁ బ్రయాగస్మరణంబును పై శాఖమాసంబున నవంతీస్మరణంబును గార్తికమాసంబునఁ బుష్కరస్మరణంబును మోక్షదాయకంబులు.

గీ. కమలములచేత నెవ్వండు కార్తికమున, హరిని బూజింప కుండునో యతనియింటఁ గమల యుండడు కోటిజన్మముల కైన, వాడు కలివంచితం డైనవాడ చూవె.

క. కమలామనోహరుని నొక, కమలంబున నైనఁ బూజ గావించినచో శమియించుఁ గోటిజన్మా, ఘములును నొకక్షణములోనఁ గార్తికమందున్. 538

క. తరియింపజేయఁ బితరుల, గరుణను దలపెట్టి కార్తికంబున దామోదరుని భజించినవాడు, ధరించి పితరులను దాను ధన్యుల నొందున్. 539

క. పితృకారణమునఁ బంచా, మృతాభిషేకంబుఁ జేయునెడ నూతనమునకో దితిజారిక శతకల్పము, లతఁ డుండును దివి విత్పసమన్వితుఁ డగుచున్.

- క. తులనీలక్షదళఃబులః, జలిపిసయోడః గాఢ్ధిమిమన శోభిణిమనాః 541
దళదళమునందు నొసఁగునా, జలిపిసయోడః మన ద్ధిమిమనాః 'మిమనాః'.
- క. తనువున శ్రుతులను శీర్షిం, నున హరినిర్మాల్యశాలసి ధిమి నానందని ధిరిం
చునొ కార్తికమాసంబున, గనుఁగొని కలిపురుషుఁ డొని గుఱిగఱునుఁడొన్. 542
క. తులనీగంధము శార్దిజ్ఞ, నలఁదినయోడః గార్దిమిమన హరి నేతిసల్పు
- బులవఱకుఁ బొందుఁ దృప్తిని, నలనియె పఁచిను ను నొసఁగియున్నాఁడొన్. 543
క. తనుపరిమార్చన మొనరిం, చిన హరినిర్మాల్యశాలసి ధిమి నూర్జిమనసన్
గను సంతయమును దత్తణ, మున నిశ్చేషముగఁ బొన్ములు 544
గీ. విష్ణునిర్మాల్యతులసియు విష్ణుశంఖ, జలము హరిచందనమును శార్దిసాద
నలిలమును హరిధూపశేషమును జేయు, భస్మముగఁ బ్రహ్లాదహార్యదిపాపములను.

—: మా సోపవాన వ్రత విధాన కథనము —

- గీ. చలుపునెడలను నూర్జమాసంబునందు, దనయ మాసోపవాసనతంబు సర్వ
దానతీర్థకతఃప్రతధర్మములను, జలిపిసఫలంబు ప్రాప్తించు సులభముగను. 546
వ. అతికృచ్ఛపరాకచాఁద్రాయణంబులం గావించి గుర్వాజ్ఞం బడిసి గృహంబు విడిచి
విష్ణుదేవాలయంబునకుం జని యాశ్వినశుక్లపక్షే కాడశీనాఁ డుపవసించి యదిమొదలు
కొని త్రింశద్దినపరిమితమాసోపవాసవ్రతదీక్షం గైకొని ప్రతిదినంబును నుపవాసంబు
గావించుచు మిథ్యాలాపంబులం బరిత్యజించి యహర్నిశంబును ఓష్ఠనామసంకీర్తనంబును
విష్ణుకథాస్తవంబును విష్ణుగుణవర్ణనంబునుం గావించుచు శౌరికిఁ ద్రికాలార్చనంబు
సేయుచు శాంతిని పొందచి సర్వభూతంబులందును దయ గలిగి కూర్చున్నను నిలిచి
యున్నను మేలుకొన్నను నిద్రించినను వాసుదేవుని స్మరించుచు గాత్రభ్యంగశిరోఽ
భ్యంగతాంబూలవిలేపనాదుల వర్జించి వ్రతనియమంబులం బాటించుచు వ్రతసంపూర్తి
చేసి యంతంబునఁ ద్రయోదశసంఖ్యాకు లగు బ్రాహ్మణులను బూజించి భోజనతాంబూ
లదక్షిణావస్త్రయుగ్మయోగపట్టసూత్రబ్రహ్మసూత్రంబుల నొసంగి నమస్కరించి పిదప
సోపధానాచ్చాదనంబును సాలంకారంబును నగునూతనశయ్యయందు స్వర్ణరచితం బగు
నాత్మప్రతికృతిని స్థాపించి యర్పించి తత్సన్నిధిం బాదుకాసనభూతవస్త్రయుగ్మంబు
లర్పించి. 547
క. ధర్మశిరురులార యీయఁడు, హరిపదమున కేను జేర ననుమతి యుష్మ
తీర్థరూకటాక్షములచే, నరిగెద నని వేడి వార లనుమోదింపన్. 548
వ. ప్రతికృతియు క్తంబును సోపస్కారంబును నగుశయ్యను వారల కర్పించె నేని స్వాభీష్ట
ఫలసిద్ధి యగు 549
క. బూదని తోడ్పట్టెన, మును పాలగ్రామమునకు ముంగల నూరం
మును గుఱిగఱును 550

- క. వనమాలవలనఁ బ్రీతిం, గనిసట్టులు కౌస్తుభమూఁ గనిశ్లు ముదం
బును వాసుదేవుఁ డూర్జుఁ, యనఁ దులసీదళముచేఁ బ్రమోదము నొందున్. 557
- గీ. చలుపునెడఁ బూజ నూర్జుమాసమున హరికి, మాలతీమాలికలచేత మాధవుండఁ
పూజకులలాటమున స్వయంభువు లిఖించి, నట్టిదుర్వర్ణమాలల నిట్టె తుడుపు. 558
- గీ. మాలతీమాలికల నూర్జుమాసమందుఁ, బుండరీకాక్షునకుఁ బుష్పమండనంబు
నేర్పిఱిచెడివా రెండు రెల్లసరలు, సలుపుచుండంగఁ బరిచర్య స్వర్ణమందు. 559
- క. మునిపుష్పంబును మాలతి, యును బంకేజమును దులసీయును గేతకయున్
వనజాక్షునకు సమర్పి, చినయెడ నూర్జుమున సఖినిధులు గలుగున్. 560
- క. ఒనరించిన మునిపుష్పము, లను నర్చన నిరెరసుములును విడిచి జనా
ర్దనునకుఁ గార్తికమాసం, బున శతహయమేధఫలము బూజకుఁ డొందున్. 561
- క. మునిపుష్పమాల సూర్జం, బున హరికంఠమున వై చుపుణ్యాత్మనకున్
బొనరించు స్వార్థసంహా, ససము మహేంద్రుం డొసంగి సమ్మానంబున్. 562
- గీ. ఒక్కమునిపుష్పమునఁ గల్లు నూర్జుమందు, నయుతగోదానమునఁ గల్లునట్టిఫలము
దానిమహిమంబుఁ దెలుప నాతరము గాదు, మురనిఘాదనునకు నది ముఖ్య మగుట. 563
- గీ. ఊర్జమున దీపదానంబు నొసంగి హరికి, దృష్టి గలిగించునుతుం డొక్కఁ డేని తుదకు
వలయు జన్మింప నస్మదన్వయములందు, ననుచుఁ బితరులు వాంఛింతు రనుపదంబు. 564
- గీ. మాధవునిముందుఁ గార్తికమాసమందుఁ, దైలమున నేనియును గోఘృతమున నేని
దీపమును వెలిగించినఁ బాపి యేని, చెందు హయమేధశత మొనర్చినఫలంబు. 565
- సీ. ప్రజ్వలింపఁగఁ జెసి పరద త్తదీపంబు, మోక్షంబుఁ బ్రాప్తించె మూషికంబు
పరద త్త మైనదీపమును విలోకించి, పడసెను స్వర్గంబుఁ బణ్యకాంత
హరిముందుఁ గావించినట్టిపూజను జూచి, గోవుండు చేరె వై కుంతమునకుఁ
బదులప్రేరణమున హరిపూజ యొనరించి, పరమపదంబు లుబ్ధకుండు పొందె
- గీ. గానఁ గార్తికమందు సేకతన నైన, నెవ్వ రేనియు విష్ణుసంతృప్తిహేతు
వై సకార్యంబు లొనరించి రేని గళిత, పాపు లై చేరుదురు విష్ణుభవనమునకు. 566
- క. కార్తికేయ కార్తికమునఁ బ్రబోధిని, యెంతవఱకు రానొ యంతవఱకె
గర్వ మొందు గంగ గర్జించుఁ దీర్థముల్, విష్ణువీగు డేత్రవితతు లెల్ల. 567
- గీ. వాజమేధసహస్రంబు రాజనూయ, శతము గావించినఫలంబు సంఘటిల్లు
నవని నూర్జప్రబోధినియందుఁ జేయు, నొక్కయుపవాసమునఁజేసి యక్క-జముగ. 568
- గీ. జానమును సంతతియును రాజ్యమును సకల, సౌఖ్యములును ఘటిల్లు నూర్జమున హేల
నలన నైనఁ బ్రబోధినివాసరమునఁ, జేయునెడ నుపవాస మేజివి యేని. 569
- క. ఒనరించినయెడలఁ బ్రబో, ధినియం దుపవాస మొకటి త్రిజగంబులలో
కొనగూడని ధే దేనియు, నొనగూడఁ దలంచినొన్న నూర్జప్రతికె. 570

గీ. మేరుమందరసమ మెనఘోరిపాత, సమాల నేనియు ఊములలో గాల్చిపైచు
నేధములు వహ్నినోలె బ్రబోధిదీ, నోపవాసం బొసంగి బహుశాస్త్ర తేల. 565

— జాగరలత బిధనము : —

గీ. పూర్వజన్మసహస్రసంభూతపాప, సముదయంబును సగ్ని శూలమునుబోలె
బూది యొనరించు సూరప్రబోధిదీ, సంబున నొసర్పిబడినాగిరంబు హృది. 566

వ. గీతవాద్యనృత్యపురాణపరనపుష్పగంధానులేపనశ్లాఘ్య సూపదీపనైవేన్యశ్రద్ధాదానం
ద్రియసంయమనత్యప్రమోదక్రియాశ్చర్యోత్సాహప్రదక్షిణసమసాగరితముగా మనీ
రాజనసహితంబును వినిద్రంబును నాలస్యనివర్తితంబును సగునది జాగరలతగాఁ జెప్పం
బడియె. 567

గీ. అట్టిజాగర మూరమునం దెవండు, సలుపునొ ప్రబోధిదీవసమున వాడు
మరల జన్మంబు నెత్తక ధరణిలోన, నైశ్యమును జెందు నిష్ఠదేహంబునగుడు. 568

గీ. కార్తికంబున బరుషసూక్తమున నెవడు, హరికి నిత్యంబుఁ జేయునొ యర్చనంబు
నబ్బకోటిసహస్రంబు లచ్యుతంబునకు, నర్చనము చేసినఫలంబు నాతఁ డొందు. 569

వ. కార్తికమాసంబున “నమోనారాయణాయ” యనుమంత్రంబుచే విష్ణుపూజయునువిష్ణు
సహస్రనామపారాయణంబునుం గావించువాడు పునరావృత్తిరహితం బగుపదంబు
నొందు. 570

గీ. ద్వాదశీదినమందు నెవ్వండు జాగ, రంబు సలుపునొ యూర్జమాసంబునందు
నుండు మన్వంతరశతంబు యుగసహస్ర, కోటియును స్వర్గమున వాడు కొలువ మరలు. 571

క. చలిసినసంస్తవగానం, బులు హృచ్చమరాత్రిరాగమున నూర్జమాసం
గలుగఁగ హరికిఁ బ్రమోదము, కలకాలము వార లుండఁగలరు దినమునక. 572

ఆ. బాహులేయ భీష్మపంచకవ్రత మొప్పు, నూర్జమాసమందు నొనరుపంగ
దన్మహత్త్వ మెన్ని దైత్యారి యొక్కండు, దప్ప నన్య లెవరుఁ దగరు చూపె. 573

వ. కృతయుగాదులందు వసిష్ఠభృగుగర్గరాదిమహర్షులచేతను ద్రేతాయుగాదులందు సంబ
రీషభోగాదిక్షత్రియులచేతను సత్యశౌచపరాయణు లగువైశ్యులచేతను భీష్మపంచక
వ్రతం బాచరింపబడియె. భీష్మాగతం బగుటంజేసి యీవ్రతంబు భీష్మపంచకవ్రత
నామముం బడసె. 574

గీ. కార్తికంబున నీష్ఠపంచవ్రతంబు, చేయునెడలను సర్వంబు చేసినట్లు
కాన నొసరింపవలయు నెట్లైన దీని, నఖిలవాక్యకయాకాంక్షు లై నవారు. 575

వ. కార్తికమాసంబున గోమయంబును వివీధియదినంబున గోమూత్రంబును దృఢీయదినంబున;
గోదీరంబును, జిహ్వంబును గోదధియను గాఢాశుద్ధికోజున బ్రాశనంబు గావించి,
పంచమదినంబున క్షౌర్యంబున పంచకవ్రతంబును బొసర్చి నక్షత్రంబు బంజగవృంబు గ్రహించి
భూవిజయంబునకు
576

- గీ. వహ్నిభవ భీష్మపంచకవ్రము పుత్ర, కాండ్యలకుఁ బుత్రులను ఘనకాండ్యలకును
ధనము మోక్షోర్ధులకు మోక్షమును నొసంగు, నఖిలకావప్రదానసమర్థ మగుట. 577
- గీ. జాగరము చేయునప్పు దూర్జమునఁ నొందు, వాజిమేధఫలంబును వాద్యకర్త
సర్వతీరావగాహనంజనిత మైన, పుణ్యమును నర్తకుండును బొందుఁ జూపె.
- ఆ. కార్తికవ్రతంబు గావించువారికి, ద్రవ్య మిచ్చువాఁడు శ్రద్ధవ్రతంబు
వలనఁ గలుగునట్టిఫల ముతియును బొందు, బశయు ద్రవ్య పృష్ఠభాగఫలము. 579
- క. చలుపునెడ శ్రాద్ధతర్పణ, ములు పితరుల కూరమాసమున నెవఁ డైన
దులసీచ్చాయను వానికిఁ, గలుగు దివము పితరు లొందుకృతమునఁ దృప్తి.
- గీ. ఆమలకపృక్షములమునందు హరికి, గొలిపి సుతృప్తి చిత్రాన్నములను నూర్జ
మునను భుజింపఁజేసి పులను దాను, బంధుయు క్తింబుగను భుజింపఁగవలయు. 581
- క. ఒనరించిన ధాత్రీచ్ఛా, యను బితరుల కూరమాసమందు శ్రాద్ధం
బును దర్పణమును బొందుదు, రనవధికం బైనతృప్తి నాతవిశిష్టరుల్.
- క. ఆమలకపృష్ఠఫలముల, దామోదరపూజ సేయఁదగు నూర్జమున
తేమముల నొంద విహార, ధామములందును మనోరథము గలవారల్.
- క. ఒనరించినయెడ శ్రాద్ధం, ఒనను బురాణప్రవక్త భోజన మూర్జం
బున శ్రాద్ధపితృగణంబున, కొనగూడును దృప్తి నాల్గయుగములవఱకు.
- క. ఒనరించిన ధాత్రీపూ, జను గార్తికమాసమందు సంత్రాప్తింబు
మనుబలకు సర్వహాగము, లను గావించినమహాఫలము సులభముగ.
- గీ. చలుపునెడలను బార్వణశ్రాద్ధ మూర్జ, మాసమున దర్శమందు సంవత్సరంబు
వఱకుఁ బితరులు తర్పితస్వాంతు లగుచు, వరము లిడుచుండెదరు నిజవంశజలకు. 586
- గీ. కార్తికేయ ప్రబుద్ధుఁడు గాకమున్నె, యద్యుతుఁడు మేలుకొల్పి తీర్థాభినుతిను
గార్తికంబునఁ బూజించుఘనునియింట, నుండు నావత్సరముఁ బాయకుండ లక్ష్మి.
- క. గోవర్ధనార్చనంబును, గావించినయెడలఁ గార్తికంబున నిచ్చు
గోవిందుఁడు రాజ్యంబును, గోవులఁ బుత్రులను బంధుకోటల నెల్ల.
- నీ. కార్తికశుక్ల పక్షంబునఁ బ్రతిపది, నంబున రాత్రికాలంబునందు
జూదమాడవలయు జూదంబున జయంబు, గలవారి కాయెడు గలుగు జయము
సలుపుచుండఁగ నేను శర్వాణియును ద్యూత, కార్యంబు నొకకార్తికంబునందుఁ
గొలిచి గోరూపంబుఁ గొన్నలక్ష్మిని నాకు, డెలియకుండఁగ నాడు గెలిచె గౌరి
- గీ. యదిమొదలుకొని నాకు భయంబు గలుగ, దాయె నెందును గూడ నాయబ్ద మెల్ల
నప్పుడె కపాలమును దాల్చి యవని నెల్ల, దిరుగి నే నేగ సుఖముండె గిరిజ యింట.
- క. బలిపూజాదీప్సవ, ములు నీరాజనవిధానమును నూర్జమున
బలిపెడివారలయిండ్లను, నెలకొని యొకయేడు పద్మనిలయ వసించు.

- గీ. కాత్తికంబుచయము నత్తవ్రతంబు, నానిరించెన్పుణ్యార్థము పుణ్యనిగమం
గల్గుకోసమానంబు గడమవఱకు, సంసరమున దైవనిసవినయింతు. 591
- క. బలిచక్రవర్తికొత్తకై, నలిపెడిదానములు హరి సంతోషముగా
గొలుపుచు గాన నటయ, శలమును గర్తల కొనసాగు రథలోకిమునుకె. 592
- క. హరి బలివలనను గైకొని, ధర యెల్లను మరల సరినిదానగిరిమ కి
చైరు వోడి యిచ్చె నెవ, త్సరిమున కొడిచిన నేల ఘన సొత్తునికె. 593
- క. ఆదివనము కౌముది యని, సుడిచిలో భాస్వతి నొంపె విగలా గురలా
ప్లవర మగుట నెలక, నాదిరి పాత్రోను గాన నానామమునకె. 594
- క. జను లెల్లరు నాదినమున, నొరి పనినలయు బలిమి పాత్రసమును న
ట్లనరింపకున్న భ్రంశం, బాని బొందు వదీయకర్మములు సకలములుకె. 595
- గీ. కౌముదీదినమందు దుఃఖమున నెన్ని, వర్ష మంతయు నుఃఖము వాడె చింత
గౌముదీదినమున దుష్టి గలిగి యన్న, వర్ష మతయు సంతోషి వాడె చింత. 596
- వ. కౌముదీతిథి విష్ణుప్రీతికరం బగుటచే వైష్ణవ యనియును దాననపరిపాలితం బగుటచే
దానవి యనియును బ్రసిద్ధి గాడె. 597
- గీ. కాశమయముగ జేసి కాత్తికమున, మార్గపాలిని గట్టి స్తంభమునగాని
తరువునగాని పూజించి దానినెడల, బ్రజలను బశువులకును రావు రుజలు. 598
- గీ. వృత్రుని వధించుటను జనియించివట్టి, బ్రహ్మహత్యను వజ్ర వజ్రమున నఱకె
నాటుఖండంబులుగనె మనోగ్రహమున, బూర్వ మాఖండపట్ట మమృతము గాగె. 599
- వ. శ్రావణభాద్రపదశ్వయుజకాత్తికశుక్లద్వితీయ దినంబులందు నదీవృక్షనారీభూషణి
భూణహలందుం జొచ్చె. దానంజేసి నకులకు బ్రావృష్ణంబును వృక్షంబులకు
నిర్వాసమలంబును స్త్రీలకు రజోమలంబును భూమి కిష్టాంగుళపర్యంతాపవిత్రతా
మలంబును వశీక మషీనులంబును భూణహలకు సంగమలంబును నేర్పడియె.
శ్రావణశుక్ల ద్వితీయకు గలప యనియును భాద్రపదశుక్ల ద్వితీయకు నిర్మల యని
యును నాశ్వయుజశుక్ల ద్వితీయకు బ్రేతసంచార యనియును కాత్తికశుక్ల ద్వితీయకు
యామ్య యనియును నామంబులు గలిగె. కాత్తికద్వితీయ యమప్రియ యగుటచే
యామ్య యయ్యె. దానంజేసి దీనికి యమద్వితీయ యనువిఖ్యాతీయం గలిగె. యమ
ద్వితీయయందు బూర్వాష్టంబున నర్మదాన్నానంబు గావించి యముని బూజించు
వారలు యమలోకంబును దర్శింపకుందురు. యమప్రసాదంబున నరకగతం బగుస్వపితృ
గణంబునకు విముక్తియుం జేకూరు. 600
- గీ. యమునచే నాత్మగృహముచ న్నామ్యనాడు, యముడుభోజితుడై మహాహ్లాదమొదవ
నాయమకు వస్త్రులభూషణాదు లొసంగి, సకలసుఖముల నొందె వత్సరమువఱకు. 601
- గీ. ఆకతిన నిజసోదరీహస్తదత్త, మైనయన్నంబు భుజించి యామ్యనాడు
సత్కరించిన నామెను సకలజనులు, పొందుదురు సౌఖ్యముల నబ్ధపూర్తివఱకు. 602

- క. గిలుగివు ప్రహరిలహంబుల, గిలుగిగు రెప్పభయము సొలకెవ్వఁములున్
గిలుగిను పొమ్మనెందున, జరిపిన భాసీప్రకృత్యయఁజగమున్. 603
- ఆ. కార్తికేయ కార్తికము వత్సరివ్రతి, చులు సమాప్తి నొందుముఖ్యవశము
గాన జేమకాంతిగలవారి లెవరును, గడనజను కార్తికవ్రతులు. 604
- క. ఇది మోక్షద మగుశాస్త్రము, చిదితిం బొనరించినాడ విశదముగ నీ
మది నుంచుకొనుము నాస్తిక, నదవములకు నెక్కనీయసల చెప్ప జేసిన్. 605
- క. విని కార్తికమాహాత్మ్యం, బురు విప్రునివలన నూర్జమున వాచకనిక
దనిపినయెడ సత్కారం, బున సఖిలామరులు దృష్టి పొందుదు చెడలన్. 606
- ఆ. వాచకార్చనంబె వాసుదేవార్చన, మరెడు ల్పిస్త నొంద చచ్చుతుండు
త్పి నొందు వాసుదేవనకున వాచ, నీకు భేదలవము గూడ లేదు. 607
- వ. కృష్ణవస్త్రపరివేష్టితంబును ఖడ్గహస్తంబును రక్తపుష్పకృతావీణంబును స్వర్ణకుండల
మండితంబును లోహదంష్ట్రంబును భీషణంబును నగుసువర్ణపాత్రప్రతిమను దిలప్రస్థం
బునం దుంచి ధర్మరాజనామంబులచే బూజించి గృహీతకుసుమాంజలి యై ధర్మ
ప్రీతికరంబుగా బ్రాహ్మణున కొసంగి వ్రతపూర్తి గావింపవలయు. 608
- క. అని నుడువుటయును మణ్ముఖు, డనవధికానంద మొదవ నాంతరమందున్
బొనరించి నమస్కారం, బును హరునకుఁ జనియె సురసమూహముతోడన్. 609
- ఆ. ఒక్క నాడు గౌరి ముక్కంటి దరి జేరి, ప్రాణనాథ శ్రేష్ఠభక్తి యేదొ
చెపుము నాకు నాగె శివుఁ డాత్మలోపల, నెనయ సంప్రహర్ష విట్టు లనియె. 610

—: నా నాభక్తివ్వరూపకథనము .—

- సీ కలికి చెప్పెద విను ఫలమూలజలహవి, రశనుఁ డై కాలత్రయంబునందుఁ
గాంచుచుటయు వాసుదేవునిపూజను, హరిఁ జేయుటయు నాత్మార్పణంబు
తల్లినచిత్తుఁ డై యుల్లసిల్లుటయును, బరగును సాత్త్వికభక్తి నాగ
సేవింప నిష్ఠారసిది కై హరి నది, పరగును రాజసభక్తి యనగ
గీ. పరులహింసంపఁ గాని దంభమునఁ గాని, జలరుహాక్షునిపూజను జలిపె నేని
పరగు నయ్యది తామసభక్తి నాగ, భక్తిసాధ్యంబు గాని దేవనియు లేదు. 611
- వ. సాత్త్వికభక్తి యుత్తమంబు. రాజసభక్తి మధ్యమంబు. తామసభక్తి కనిష్ఠంబు. 612
- ఆ. భక్తి లేనివాడు పతితాఖిలామర్షయు, డయ్యు గర్మనిష్ఠుఁ డయ్యు వేద
బాహ్యుడుగను గర్మబాహ్యుండుగను జెప్ప, బడియె సూక్ష్మధర్మపరులచేత. 613
- క. అమరులు జేమము నిత్తురు, శమధను లొనఁగుదురు శుభము శాంతిని బితిరుల్
సమకూర్తురు సంతతమును, గమలాక్షునియందు భక్తిగలవారలకున్. 614
- క. నళినాక్షపాదభక్తుల, నిలయంబులయందు లక్ష్మి నిలుచు స్థిరముగన్
నిలుచును గ్రహంబులును శుభ, ఫలప్రదాయకము లగుచుఁ బ్రతిపదమందున్. 615

- క. కరుణాంగలకాశీపు, మృతనైమిషములు స్రవణ గిరి కలుగు గిరి
సరిదాదిపుణ్యసమీపము, హరిపదసేవకి లమేనులగురు పసి చుండు. 616
- గీ. అవనినురు డైన తీ త్రియుం డైన వై శ్రుంగ, డైనను బాగుంగు డైన నంగిస్తుండైన
నతివ డైనను నెన డైన నమ్యతాంధ్రీ, జలజములు నామ్మి లోలదిన గిలుగు ముక్తి. 617
- సీ. పతినిబోలెను బలివ్రత తనూగపేషీ, తనయునిబాలె లోభి సుముగోలె
ఘనమునుబాలె గాతము పరిచుముగోలె, భీరువు దృఢముగను నీరెగోలె
దూరదేశస్థుల హారంగులబోలె, బ్రహ్మవిద్యనుబోలె బ్రహ్మగోలె
చండబిచ్చిబోలె జక్రివాకిలబలు, హాసలు మానసప్రాదము గోలె 618
- గీ. భ్రమరములు పుష్పమునుబోలె దినిరగతుండు
దీపమునుబోలె సింహంబు ద్విపముబోలె
శ్రమనిష్పీడితుండు శ్రాంతిబోలె
సంతతంబును హరిని భావెంతు నేను. 619
- గీ. కలుగు హరిభక్తి సాధుసంగమున జగద్ర, కాంతహిమరగ్నిరియోగివసు జలము
భానుకరసూర్యకాంతసవర్ణమునను, జ్వలనమును నుద్భవించెడి విజయము. 620
- క. హిమకరమయాఖసంప, రుమునను నీలోత్పలము ప్రకాశించెడిచిం
దమును హరిభక్తిచేతను, సమధిదీప్తిని వహించు శ్వపమం డేని. 621
- ఆ. ఎట్టిభావమునను నేని స్మరించిన, హరిని బరిమపదము నందంగలుగు
జారబుద్ధిచేత శారిని స్మరియించి, కొనిరి విష్ణుపదము గోపసతులు. 622
- ఆ. ధనముచేత నైన దానబుచే నైన, బుద్ధిచేత నైన వృద్ధిచేత
నైన బడయలేరు హరిసన్నిధానంబు, నొక్కభక్తిచేత నొందినట్లు. 623
- ఆ. కలిసియున్న ఊరజలములలో హంస, మాని జలము ఊర మానినట్లు
సర్వధర్మములను సంపూర్ణముగ వీడి, భక్తిసుధను గ్రోలు ముక్తికాంక్షి. 624
- క. అమృతము గ్రోలియు దుఃఖము, నమరులు పొందుచునెయుండి రమ్యతపదభ
క్త్యమృతమును గ్రోలియుండిన, సమకూరునె దుఃఖలవము శక్రాదులకు. 625
- గీ. విష్ణుభక్తిని విడనాడి వేటుమార్గ, మునను ముక్తిని సాధింపఁ బూనువారు
వదలి పాత్రంబు తోయంబు వస్త్రమునను, నిలువఁగ శ్రమంబు నొందెడినిపుణమతుల. 626
- క. జలనిధి నీడంగ హస్తం, బులతో యత్నంబు నేయుమూర్ఖుల భవము
జలజాక్షుభక్తిభిన్నం, బు లగుపథంబులను గడవఁ బూనెడివారల్. 627
- క. అనలము స్వల్పం బైనను, వన మంతయుఁ గాల్చివైచువడువున దగ్ధం
బొనరించు వియం కైనను, వనజాక్షునిభక్తి పాపవర్గము నెల్ల. 628
- ఆ. కలిగె నాకు పాంథ గాఢంబుగను విష్ణు, పాదభక్తిపైని బంకజాక్షి
మేరుభాగ్యంబుగాఢ నిర్ధనునకు, నిచ్చ గలిగినట్లు లేమిచెప్ప. 629

- ఆ. శతసహస్రకోటిసంఖ్యాకు లగువారు, విష్ణుభక్తిఁ గూర్చి వినిన నందు
భక్తుఁ డొకఁడే తేలుఁ బద్మాక్షి శతజన్మ, పక్ష్యభక్తిపూర్ణ భావుఁ డగుట. 629
- క. పరులకు బుద్ధిం జెప్పెడి, నరులుందు రనేకు లట్టిసర్వోబ్ధులలోఁ
బరులకుఁ జెప్పినయ న్నీ, చరిందువాఁడొకఁడ యందు త్మోచక్రమునక.
- గీ. నడుచుచున్నను గనుచున్న నుడువుచున్న, సలిలమును గొనిపోయెడిజనునిమనము
ఘటముననె నిల్చుగతి నుండఁ గదలఁపడ, శ్రీధరునియాడ భక్తునిచిత్తవృత్తి. 631
- గీ. ఇంచుకొంచుక హరిభక్తి నెక్కఁజేయు, చున్న బోధకుఁ డాచించుచుండు శ్రోతి
జెల్లమును గొంచెముగఁ దల్లి పెట్టుచున్న, మరగి కాంక్షించు బాలుఁడు మరల మరల.
- గీ. కర్మబద్ధుఁడు గాఁడు భాస్కరుఁడువోలె, సర్వగతుఁ డయ్యు హరినామసాధనుఁడు
నుడివి నారాయణపదంబు కొడుకుపేరఁ, బడయఁడె యజ్ఞామిరుండు ముక్తి బాపి యైన.
- గీ. తోయమున నివసించు దర్దరము కాన, నమునఁ దిగెడిచందరీకముచు పూణ
శక్తిచే గంధము గ్రహించుచందమునను, భక్తుఁడు గ్రహించు శార్ఙ్గని భక్తిచేత.
- గీ. మోయుచున్నను నిజప్రపముననె యుష్ట, మగురుకర్పూరభారంబు నందులోని
గంధమును మూరుకొనలేనికరణి నాత్మ, గతుని శౌరి నభక్తుఁడు గానలేడు. 635
- గీ. తెలియక యభక్తు లాత్మసంస్థితుని హరిని, గొలుచుచుందురు తాలుఁజప్పలును వితగ
నెఱుంగక స్వనాభిగత మైనమృగమదంబుఁ, దరువులను మూరుకొనుమృగతేతులువోలె.
- గీ. చలువునెడ మూఁ జనులకు సమపదేశ, మెట్లు వైయర్థ్య మొందునొ యల్లె వర్ణ
మగుఁ బ్రబోధంబు చేసిన నన్యభక్త, జనములకు విష్ణుభక్తిప్రశస్తమహిమ. 637
- గీ. పాలు వోసినయెడలను వ్యాళములకుఁ, బరిణమించునొ యేరితి గరళముగను
నల్లె నా స్తికులకుఁ జేయనట్టివిష్ణు, భక్తిబోధంబు విమతిగాఁ బరిణమించు. 638
- గీ. కానలేరు బహిర్ముఖు లై నవార, లాత్మదేహస్థితుం డై నవారిని నేత్ర
హీను లగువారు దీపము నేవిధమున, నేరొ కనుంగొనంగ నుండినను నెదుట. 639
- గీ. మలముచే దర్పణంబు ధూమంబుచేత, నన్ని యుల్బంబుచే గిర్భ మావృతంబు
లై నవడువున నుండె దేహంబునంద, మాయచే నావృతం డయి మాధవుండు. 640
- క. ఆమాయ నుడిపి హరిఁ గను, సామర్థ్యము విష్ణుపాదసరసిజభక్త
గ్రామణికిఁ దప్ప నన్యున, కేమాత్రము గూడఁ గలుగ దెట్టిం డై నక. 641
- గీ. జంగమసావరాత్మకజగములందు, సంతటను నిండి యుండె నారాయణుండు
పాలలో నుండునాజ్యంబుపగిదిఁ దిలల, యందు నుండెడితె లంబుచందమునను. 642
- క. వరజజముఖసురగణ మె, ల్లను బ్రోతం బగుచు నుండు లక్ష్మీపతిమే
నను సతతంబును సూత్రము, నను గ్రువ్వంబడినమణిగణంబులువోలెక. 643
- క. వనజదళీక్షణ కావంత, బున నుండినవహ్నిమధనమునఁ గనఁబడుచా
యను-భ్యాసంబునఁ గనఁబడు, దనుమధ్యగుం డై నశైరి త్రనుధారులకుక.

- గీ. ఒక్కవిష్ణువె యాదిలో నుండి వాని, వలన బ్రాహ్మర్షియెచె విశ్వంబు లెల్ల
నొక్కదీప్తబె యాదిలో నుండి చాని, వలన దీపసహస్రముల్ గలిగియున్నా. 645
- క. నానాహంబులచే, గానంబకు హరియె ముజ్జగింబులయంచున్
భావం డనేకాకృతులను, గానంబడునట్లు సెలెఱుటనులలోనన్. 646
- క. జలసంయోగవశంబున, గలిగించెడునట్లు వృక్షగణమును ధాత్రీ
తలము జనింపజేయున్, జలజాత్యుండు ప్రసృతిగుణవశమున జగఁబులన్. 647
- ఆ. మశకగిర్భమందు మాతంగగిర్భము, సంచు మనుజగిర్భమందు దేవ
గిర్భమందు నుండుఁ గమలాక్షుఁ డాధ్యక్ష, మల్పతయును నీసికాత్మ యగుట. 648
- ఆ. అతఁడె యాత్మ యనిన నాతఁడె పరమాత్మ, యనిన బ్రహ్మ మనిన సతఁడె జీవుఁ
డనిన సతఁడె సచ్చిదానందములు నాఁగ, సతఁడె నేను గూడ సతఁడె చూపె. 649
- క. హరి తప్ప నితర మేమియు, జరాచరములందు లేదు చర్చింపఁగ నా
పరమాత్మయె చిత్రంబుగ, హరియించు సృజించుఁ బెంచు సఖిలజగములన్. 650
- గీ. నామరూపవిభేదసందర్భనమున, బహువిధంబుల నజ్ఞులు హుక్కుచుందు
రంతె కాని విమర్శించి యరసికొనిన, దృశ్యమానప్రపంచంబు లెల్ల హరియె. 651
- ఆ. బుట్టబొమ్మలోన బురుషుండు లేకన్న, స్వామి పడఁగొ యట్ల యీశ్వర
మాత్మ లేనియెడల నప్పుడె పడిపోవు, దాన నడుపువాఁడు తాన చూపె. 652
- గీ. ఘటములందు నభం బుండుకరణి నుండు, సకలదేహంబులందును శార్జి భగ్న
మైనను ఘటంబులు నభంబు పోనిపగిడి, బోయినను విగ్రహంబులు పోడు శార్జి. 653
- క. కనకవికారం బెల్లను, ననలంబున బూర్వరూప మందినచందం
బున భక్తిచేత జీవుండు, తనప్రాక్తనరూప మొంది తాను వెలుంగున్. 654
- క. హరిభిన్నుని గను జీవుని, నర సెడిమూఁగులు వలాహకావృత మగుధా
స్కరబింబంబును దేజో, విరహితముగ నెంచుదుర్వివేకల చూపే. 655
- ఆ. అత్మ నిర్వికల్పుఁ డాకారవర్జితుఁ డతనివలన బుట్టె నాకసంబు
దాన గల్గె మారుతము దాన వీతిహా, త్రంబు వృష్టె గలిగె దాన జలము. 656
- ఆ. ఆజలంబునందు నావిర్భవించె హి, రణ్యగర్భుఁ డగువిరా ట్రాకండు
పొడమె వానినాభిపుష్కరంబునను బ్ర, హృదకోటు లద్భుతావహముగ. 657
- క. కాపున సర్వంబునకున్, గోవిందుడె మూల మని కనంగొన్నట్లె యగున్.
గోవిందభక్తి దాననె, జీవునకు స్వరూపసిద్ధి జెందంగలుగున్. 658
- ఆ. అట్టిభక్తి గలుగ నగు సాధనంబు సా, కారుఁ డై నదానవారినేవ
ష్టు లేకయున్న బై కేగ సాధ్యంబు, గాదు చూపె యెట్టిఘనున కేని. 659
- గీ. కర్మబీజానుగుణముగఁ గలిగె నిట్టి, బ్రహ్మసర్గంబు దాననె బయలుపెడఁచె
సర్వలోకంబులును గర్మభక్తి నుడువ, పాధనము భక్తియె సమ స్తజ్జంతువులకు. 660

- గీ. కర్మపాశంబుచేతను గట్టువడిన, జంతువు లవిద్యచేతను స్వస్వరూప
మెఱుంగఁజాలక పడియుండు రెపుడు గూడ, జన్మమృత్యుపరఁపరానంకటమున. 661
- క. వర్ణోచితకర్మములు భ, వార్త వతారకము లగుట నవియు నవిద్యో
త్తీర్ణ తకు సాధనములుగ, నిర్జీతము లయ్యె సర్వనిగమములందుక. 662
- ఆ. మనసె కారణంబు మంచికి జెడకు, మోక్షమునకు బుధమునకుఁ గూడ
దాన దేహి యైనవాని కెల్ల మనంబె, శత్రు వైన మఱియు మిత్రుఁ డైన. 663
- క. మనముననె చెడిరి కొందఱు, మనముననే బాగుపడిరి మఱిగొందఱు గా
వున మనము నెట్టిమార్గం, బున నడిపిన నట్టిమార్గమున నది నడచుక. 664
- ఆ. మనము భక్తినిష్ఠ మొనరించి యాకల్ప, మొనరిచినను గర్మమును నరుండు
కర్మలేపభాగి గాఁ డంబులిప్తంబు, గాక యుండునట్లు కమలదళము. 665
- గీ. అగ్నియం దుంపఁబడినట్టి యగ్నివోలె, జలమునం దుంపఁబడినట్టిజలమువోలె
నాత్మవిజ్ఞానమున జీవుఁ డాత్మలోన, నైక్యమును జెందు నెడ శూన్య మగు జగఁబు. 666
- క. కనఁగలుగునొ జన్మాంతర, మునయం దప్టాంగయోగములచే నెవని
గనఁజాలు నొక్కజన్మము, ననె భక్తుఁడు భక్తి నైపుణంబున నతనిక. 667
- క. తనకేల నున్నకంకణ, మును జూచికొనంగి ముకురమును వెదకెడి మూ
ర్ఖునిచాయ జడుఁడు దిరుగుక, దనలోఁ గలహరిని గాంచ ధాత్రిని నెల్లక. 668
- క. ఆకృతిశూన్యం డెవ్వఁడొ, సాకారుండతఁడె కాన సాకారుని నా
లోకించినపక్షమున ని, రాకారుఁడు గోచరించు నపుడె స్వయముగక. 669
- గీ. హరిని స్మరియించు చుండెడితరుణామందు, గనుల హారాంబుకణమును దనువునందుఁ
బులకలును గ్రమ్ముభక్తుఁడు పొందు ముక్తి, విష్ణుకరుణోదితాత్మవివేకుఁ డగుచు. 670
- గీ. హరిని స్మరియించుటను మానసాఘములును, హరిని గీర్తించుటను వాచికాఘములును
హరిని బూజించుటను గాయికాఘములును, క్షీణ మగుటను భక్తుఁడు చెందు ముక్తి. 671
- క. వర్ణములును నాశ్రమములు, వర్ణాశ్రమధర్మములును పవనభవునిచే
నిర్జీతము లగుటను నా, నిర్ణయమును దగదు భక్తినిష్ఠుఁడు దాటక. 672
- క. నిజధర్మము విడనాడక, భజియింపక యన్యధర్మపథమును భక్తుల్
భజియింప నొప్పు శార్ఙ్గిని, నిజధర్మమునందె మేలు నిధనం బైనక. 673
- వ. స్వధర్మాగతం బగుద్రవ్యంబు శుక్లద్రవ్యం బని చెప్పంబడియె. శుక్లద్రవ్యంబుచే
జేయఁబడుదానంబు స్వల్పం బైనను మహాపుణ్యంబు నొసంగు. అధర్మాగతం బగు
ద్రవ్యంబు మలినద్రవ్యంబు. దానం జేయంబడుదానంబు మరకప్రదంబు. 674
- క. ఒనరించిన నిహలోకం, బువఁ గర్మము పాపలోకమునఁ గర్మఫలం
బున నెఱఁభరింపవలయును, దనుభూతుల దాని గడవఁదప్పనికతనక. 675

- గీ. పుణ్యకీర్తముచేతను బాహముసుఖము, దురితకర్మముచేతను దుఃఖ మొదిపు
లేదు పాపాత్ములకు సుఖలేశ మేని, దుఃఖలన మేని పుణ్యనంత్రులను లేదు. 676
- సీ. ఒంధించి త్రాళ్లచే బ్రవగంబులను ద్రిప్పు, చుండెడిసూత్రధారుఁడొకఁడే
గర్మపాశంబులఁ గట్టి ప్రాణుల నెల్ల, సర్వేశ్వరుఁడు త్రిప్పు సగతితమును
బ్రహ్మాదులును గర్మబద్ధులై తా మొన, రించుచుండిరి స్వస్వస్థిత్వములను
వీ రని వా రని వివరింపఁగా నేల, కిర్మబద్ధములు లోకంబు లెల్లఁ
- గీ. గడకు నీ కొక్కమాట నే నుచువువాడె, నిది రిహస్యము చెప్పకు మెవ్వరిని
నట్టికర్మంబు మాపు చేయంగఁగలది, విష్ణునామంబుకింతును వేళు లేదు. 677
- సీ. కొండలు దేవతాబృందంబుఁ గొండలు, మణులను గొండలు మంత్రములను
గొండలు గ్రహములఁ గొండ ఊషధులఁ గొం, దలు సాహసమును గొండలు బలంబుఁ
గొండలు ఋద్యమమును గొండలు ధృతిని గొం, దలు పరాక్రమముఁ గొండలు సయంబుఁ
గొండలు బుద్ధిని గొండలు సిద్ధిని, నుతిచేయు చుండు రిద్యుతము గాఁగ
- గీ. నేనుమాత్రము కర్మమునే నుతించు, నన్నిటికిఁ గూడ మూల మై యున్నకలన
మశక మగుఁ గర్మముననె సామజము గూడఁ, గరి యగును మశకంబును గర్మముననె.
- గీ. బాహ్యమందు సమస్తంబుఁ బరిహరించి, మనసులోపల వాంఛలు మానకఁన్న
వాఁడు పాపంబు చేసినవాడె కాన, వ్యర్థములు వాఁడు చేయుకార్యంబు లెల్ల. 679
- గీ. చలుపుచును బాహ్యమందుఁ గర్జముల నెల్ల, మనసులోపల వాంఛలు మానె నేని
యతనిత్యాగంబు మధ్యమత్యాగ మగుటఁ, బడయఁజాలఁడు తత్పూర్వఫలము వాఁడు.
- గీ. బాహ్యమునఁ గర్మములును నాభ్యంతరమున, వాంఛలును ద్యుతించినవానిత్యాగ
ముత్తమము దుర్లభం బది యోగులకును, వాఁడె భక్తుఁడు ముక్తుఁడు వాఁడె చూపె.
- గీ. కష్టములచేతఁగాని యాగ్రహముచేతఁ, గాని కామింపఁబడినత్యాగంబు మధ్య
మంబు దానను ద్యాగిఫలంబు లేదు, రాగి యగుఁగాని యాతఁడు త్యాగి గాఁడు.
- గీ. అభ్యసించుచు యోగంబు సంతరాయ, నిహతుఁ డగునేని మరల జన్మించి యోగి
కులమునం గాని సిరిగలనిలయమందుఁ, గాని యాతఁడు తత్సిద్ధిఁ గాంచఁగలుగు. 683
- గీ. కర్మమయ మగుయజ్ఞంబు కర్మనాశ, కరము గానేర దెప్పుడును గడుగఁగలదె
కర్దమము కర్దమమును రక్తమును రక్త, మెంత తలక్రిందు లై నను నెన్నఁ డేని.
- గీ. సార్వభౌమసుఖంబుతో స్వర్గసుఖము, సాటి చేయంగవచ్చు నశాశ్వతంబు
గాన నాసౌఖ్యమును గోర నేను నిత్య, మైనమాధవభక్తిసౌఖ్యమును దప్ప. 685
- గీ. గర్భ మనియెడినరకలోకమున నుండ, గడగడవడంకు చుండు నెప్పుడును నేను
మద్భయంబును దీర్చి సమర్థ మైన, దొక్కహరిభక్తి దప్ప వే తొండు లేదు. 686
- గీ. భౌరికామయతల బై నబుద్ధి విష్ణు, భక్తిని జయింపలే దెంతశక్తి యున్న
రాలు లోహంబుచేతను బ్రద్ధ లగును, గాని రత్నంబు భిన్నంబు గాదు చూపె. 687

- ఆ. విష్ణుసేవకులను విడనాడి శమనుండు, సకలజంతువులను సంహరించు
బకము దద్దురాదిపాదశ్చరంబుల, విడిచి మ్రొంగునట్లు వివిధకృముల. 688
- గీ. వ్యాధునకు ముక్తి నొసంగినవాఁడు కుబ్జ, నుదరించినవాఁడు నరసృష్టించు
బద్ధకంఠాఁడు డగుచును భక్తజనుల, నోముటకు దీక్షతోడఁ దా నున్నకతన. 689
- క. అని పలుకుచు రోమాంచము, తెనయంగను మేన లోన నేకాగ్రత్వం
బాసరంగ నిశ్చేష్టత్వం, బున నుంటయుఁ జూచి గౌరి ముద మొదవంగఁ. 690
- వ. మహేశ్వరుండు బహిర్ముఖుం డగునంతవఱకును నిరీక్షించి యుండి యచంతరం బారని
కి ట్లనియె. 691
- గీ. అచ్యుతుండు జంబూద్వీపమందు నెన్ని, తీరములుగ వసించె నేతీర మందు
నుత్తమమె తెల్పుము వినంగ నుద్భవించె, నిచ్చ యన నీశ్వరుం డామె కీట్టు లనియె.
- క. జలజాతీ సప్తలోకం, బులు గూడ హరిస్వరూపముల యెనను నేఁ
డెలిపెదను గొన్నితీరం, బుల నడుగుట నీవు లోకమును గరుణింపఁ. 693

—: విష్ణుతీర్థనామకథనము —

- వ. పుష్కరతీరంబును వారాణసీతేత్రంబును నైమిషతేత్రంబును బ్రయాగతీరంబును
మానసతీరంబును విశ్వకాయతీరంబును సోమేశ్వరతీరంబును మదోల్కటతీరంబును
రథచైత్రతీరంబును గాన్ధకుబతీరంబును గిపాలమోఽనతీరంబును మలయజతీరంబును
గుబ్బామ్రకతీరంబును కేదారతీరంబును హిమవత్పృష్ఠంబున బాహ్యతీరంబును గోకర్ణం
బున గోపకతీరంబును హిమాద్రియందు స్థానేశ్వరతీరంబును బిల్వకంబున బిల్వపత్రక
తీరంబును శ్రీశైలంబున మాధవతీరంబును భద్రేశ్వరంబున భద్రతీరంబును వారాహం
బున విజయతీరంబును వైష్ణవగిరియందు వైష్ణవతీరంబును రుద్రకోటగిరియందు కౌద్ర
తీరంబును గాలంజరగిరియందుఁ బైత్రతీరంబును గంపిలంబునఁ గాంపిలతీరంబును ముకు
టంబునఁ గోటకతీరంబును గల్లికయందు సాలగ్రామతీరంబును సర్వదయందు శివతీరం
బును మాయయందు విశ్వరూపతీరంబును సుత్పలూకుంబున సహస్రాక్షతీరంబును రైవ
తకగిరియందు జాతతీరంబును గయయందుఁ బితృతీరవిష్ణుపాదతీరంబులును విపాశయందు
విపాపతీరంబును బుండ్రవర్ధనమందుఁ బాటలతీరంబును సుపార్శ్వంబునందు నారాయణ
తీరంబును ద్రికూటంబునందు విష్ణుమందిరతీరంబును విపులంబున విపులతీరంబును మల
యాచలంబునఁ గళ్యాణతీరంబును గోటితీరంబునఁ గౌరవతీరంబును గుబ్బాంకంబునఁ
ద్రిసంధ్యతీరంబును గంగాద్వారంబున హరిప్రియతీరంబును వింధ్యప్రదేశంబున శైలతీరం
బును బదరియందు సారస్వతతీరంబును గాళిందియందుఁ గాలరూపతీరంబును సహ్యాద్రి
యందు సాహ్యాకతీరంబును జంద్రతేత్రంబునఁ జాంద్రతీరంబును యమునయందు మృగ
తీరంబును గరవీరంబునందుఁ గురుతీరంబును వినాయకపర్వతంబున నుమాతీరంబును
భాస్కరతేత్రంబున నారోగ్యతీరంబును మహాకాలంబున మహేశ్వరతీరంబును వింధ్యకంఠ

రంబున నమృతతీర్థంబును మంజుషంబున నిశ్చయహృదయంబును నీశ్వరపురంబున స్వాహా
 తీర్థంబును బ్రచండయందు నైగలేయతీర్థంబును సమృతంబున జాండతీర్థంబును
 బ్రభానతీర్థంబున బుష్క-రతీర్థంబును సుస్వతియాన దేవనూత్రతీర్థంబును మహాపద్మం
 బున మహాలయతీర్థంబును బయోస్థియమః బింబిశ్వరతీర్థంబును సింహితయందు
 సింహితాతీర్థంబును సారవంబున రవితీర్థంబును గుప్తాశ్రయతీర్థంబును గుప్తాతీర్థంబును
 శంకరగిరియందు శాంతిరతీర్థంబును సుభద్రానింధుసంగమంగాన నాగ్నితీర్థంబును విష్ణు
 పర్వతంబున గాణపత్యతీర్థంబును జాలంగిరంబున చిన్మయభుగ్గిరియను దారింబున దారక
 తీర్థంబును దేవదారువనంబున బౌద్ధజ్యోతిరంబును గాగ్గిరిమంజుషంబును బౌద్ధ-తీర్థంబును
 హిమాద్రియందు భామహిమత్పుష్పపీఠతీర్థంబులను శోభాధారంబును శంఖధారక
 తీర్థంబును బిండంబునందు బిండనతీర్థంబును సిద్ధాంతంబును నైభానతీర్థంబును నవోద్భ
 దంబునందు చిష్టకామతీర్థంబును నుత్తరకూలంబున నైషధ్యతీర్థంబును గుశద్వీపంబున
 గుశోదకతీర్థంబును హేమకూటంబున మన్మథతీర్థంబును గుమదంబున సత్యవాద్య
 తీర్థంబును వందతియందు నాశ్వకతీర్థంబును వింధ్యంబునందు నైమాత్రనతీర్థంబును
 మాయాపురంబున జాతతీర్థంబును మందరంబున గౌతమతీర్థంబును గంధమాదనంబున
 సుగంధకార్మకతీర్థంబులను గిరిగంబున విశ్వేశ్వరతీర్థంబును జ్యోతిరంబున బ్రహ్మమయ
 తీర్థంబును జంబూద్వీపంబునందు సుప్రశస్తతీర్థంబులుగాఁ జెప్పబడియె. 694

- క. ఈతీర్థంబులలోపల, స్నాతుం డై నరుడు విష్ణునందర్శనమున్
 బ్రీతిమెయిం జేసినఁ ద, తృప్తివర్గంబు లెల్ల దగ్ధంబు లగున్. 695
- క. అనుదినమును నేతత్తి, ర్థనామములఁ దలచు చున్నఁ బ్రాతస్సాయం
 తనవేశలందు నరునకుఁ, గనఁగలుగును విష్ణుపదము కాయీంతమునన్. 696
- గీ. కాని యీతీర్థములు సాటిగావు విష్ణు, నామసంకీర్తనమునకు నభినగంధి
 మాపు హరినామ ముత్పత్తిమరణములను, బాపముల నెల్లఁ దీర్థముల్ పాఠద్రోలు.

—: వేత్రవతీహాహాత్యకథనము :—

- సీ. వినుము వచించెద వేత్రవతీనదీ, మాహాత్మ్యమును నీకు మంజువాణి
 వృత్తునిచేతఁ గాంపఁగాఁబడినకూ, పమునుండి యానది బయలుదేఱె
 దద్దర్శనమునఁ బాతకము లెల్ల నశించు, దానఁ జేసినన్నానవాసములను
 సర్వరోగములను శమియించు నం దొన, ర్చినదానమునఁజేసి త్రిదివ మొదలు
- గీ. ధర్మణిలో నుండుసర్వతీర్థములు దివము, నందు నివసించునట్టిసర్వామరులును
 హరియు బ్రహ్మయు నేను మాయనుచరులును, వేత్రవతీయందు నుండుము విడువకుండ.
- గీ. అందులో ముగ్గునపుడు రాజ్యమును గోర, రాజ్యము లభించుఁ గోర స్వర్గమును గలుగు
 స్వర్గమును ముక్తి గోర ఘోషమును దొరకు, వేత్రవతీవంటినది లేడు ధాత్రియందు.

- సీ. మహి నుండే మున్ను చంపకపురంబునను వి, దారుణు డనెడిభూధవుఁ డొకండు
వాఁడు కష్టవ్యాధివలనఁ బీడింపంగఁ, బడుచు దుస్సాంగత్యలముచేతఁ
గావించుచును దుష్టకార్యంబు లెల్ల భం, గము సేయఁచును ధర్మకార్యములకఁ
బెద్దలతోడను బుద్ధి లేకుండంగ, వాదించుచు వితండవాదములను
- గీ. వేఁట యాడంగ నొకనాఁడు విషినమునకు, సరిగి యొకలేడిపై నేనె నాశుగమును
దానిఁ దప్పించుకొని యది దై వికముగఁ, బఱచుచుండంగ నమ్మహిపాలకుండు.
- వ. దానివెంటంబడి బహుదూరంబు పరువెత్తుచుం జని చని తృప్తార్తు డగుట వేత్రవతీ
నదీజలసానంబు గావించి యామృగంబు కానంబడమి నిరాశుఁ డై తిరిగి స్వగృహంబున
కరుడెంచె. 701
- సీ. అంతట నాత్మకుష్టామయంబు నశింప, నతఁడు వొందుచు విస్మయంబు మదినిఁ
దన్నదీజలమును ద్రావుటయే తన, వ్యాధి పోవఁగ హేతు వని గ్రహించి
యదిమొదలుగ భక్తి యామత్తిలగ నందె, యాచరించుచు స్నాన మనుదినంబుఁ
దత్సానినమునఁజేసి తనదుష్టభావ మం, తయు నంతరించి సద్భావ మొదవ
- గీ. ధర్మమార్గంబునం జొచ్చి దానములను, జలుపుచును విష్ణునామసంస్మరణమునను
గడపి జీవిత మెల్లను గట్టకడకు, ముదముతోడను వై కుంఠమునకుఁ జేరె. 702
- గీ. సుగ మెచ్చోటఁ గలుగునొ సాభ్రమతికి, వేత్రవతికిని నచ్చోట వెలయ భక్తి
స్నానదానాదివిధులను జలిపె నేని, జన్మరాహిత్యమును జెందు జనుఁడు దాన. 703
- క. అని నుడువుటయును బార్వతి, విని సుతన మొదవ నాథ వేడుక గలిగెన్
విస సాభ్రమతీమహిమం, బును డెల్పుము నాఁగఁ బురఁదిపుం డి ట్లనియెన్. 704

—: సా త్రమ తీహ హ త్యక్త కథ నము :—

- సీ. మును కశ్యపుఁడు తపోధనులను దర్శింప, నై మిషాటవి కొకనాఁడు చనఁగ
నట నున్నఋషు లెల్ల నతనికిఁ దగినన, త్కారంబు గావించి తాపసేంద్ర
నీవు దత్తుండవు రావింపు మిలకు గం, గను నది సీనామమున వెలుంగు
నని పలుకుటయును గశ్యపుఁ డర్బుద్రాద్రీయం, దయుతాబ్దములు తపం బొచరించె
- గీ. నపుడు ప్రత్యక్ష మై యమ్మహర్షి కేను, వరము నిచ్చెద ననఁగ నప్సరమమతాని
గంగ ని మ్మని కోర నేఁ గనికరించి, విడిచితిని నొక్క-జటనుండి విబుధునదిని. 705
- క. అంతట దానిం గై కొని, సంతనమునఁ గశ్యపుఁడును జనుదేరఁగ నా
శాంతిధను లెల్ల నమ్ముని, కాంతునిమహిమంబుఁ బొగడి కడకొని యంతన్.
- వ. ఆగంగకుఁ గాశ్యపి యని నామకరణంబు గావించిరి. 707
- ఆ. మును భగీరథుండు ననుఁ గోర గంగను, నతని కిచ్చినాడ నాదియందుఁ
గశ్యపుఁడును విదఘా శాశీంశ నతనికి, నిచ్చినాడ వాని కిచ్చినట్ల. 708
- వ. కాశ్యపి కృతార్థుఁడగును గృతవతి యనియును ద్రోతాముగంబున గిరికరి క యనియును

ద్వాపరయుగంబున జందన యనియును గెలియుగంబున నాధ్రమిని యనియును నామంబులు బడసి జగద్వ్రశుని గాంచె. 709

గీ. సాభ్రమతియందు స్నానంబు సలిపె నేని, సలకామంబులును సేనాధుని నొందు దానఁ గలుగు హరిప్రసాదంబు దాని, విష్ణుధామంబు ప్రోత్సహి నేని నేని. 710

వ. మాఘమాసంబునఁ బ్రహ్లాదగీర్థింబునఁ బ్రాతఃకాలాదులు పలుస్నానంబులను గృత్తికాయోగంబుగలకార్తిఃపూర్ణి మాదిసంబున గాంధీరుగంబునాస్నానంబులను జేకూర్మలంబు సాభ్రమత్యవగాహంబున బ్రాహ్మిమ. 711

ఆ. సకలరోగములను సలకాశుభములను, సాభ్రమతిఁబలంబు సమంబులను జగతిలోన నుండుసకలతీర్థములును, దానిలోన మిక్కిలింబు లగుట. 712

వ. సాభ్రమతిఁ బూర్వతటంబునందు యవప్రేతుండగు రైఘ్యునిను గోవంశంబును నుశిజండును భృగువును సుగిరుండును గణ్వండును మేనాచియును బసర్వసువును వందియును నుత్తరతటంబునందు సుమధువును దత్తాత్రేయుండగు చీర్ధితముండును గౌతముండును గశ్యపుండును శ్వేతకేశువును గంఠండును బులహదుండును దేవలుండఁడు విశ్వామిత్రుండును భరద్వాజుండును జమదగ్నియును గర్గుడును నుద్దాలకుండును దేవశర్మయును ధౌమ్యుండును నాస్తికుండును లోమశుండును నాభికేతువును లోమహర్షుండును నుగ్రశ్రవుండును భార్గవుండును జ్యవనుండును వాలఖిల్యాదులును దపోనిష్ఠాగరిష్ఠులై నిత్యనివాసంబు గావించురు. శీలకంఠతీర్థంబును నంద్రప్రదతీర్థంబును రుద్రప్రదతీర్థంబును రుద్రమహాలయతీర్థంబును మందాకినియును నవోద్ధయను సాభ్రమతియందు గూఢంబుగాఁ బ్రవహించుచుండు. 713

ఆ. అచటఁ దర్పణంబు నాచరించిన విధి, యతము గాఁగ శ్రాద్ధ మొనరిచినను నుద్ధరింపఁబడుదు రొకకల్పముననుండి, గతులు లేకయుండు పితరు లెల్ల. 714

—: బ్రహ్మచారి తీర్థ మాహాత్మ్యము —

వ. సాభ్రమతియందు బ్రహ్మచర్యంబున బ్రహ్మచారులు ముక్తి నొందుటంజేసి తన్నామంబున బ్రహ్మచారిత్వం బెర్పడియె. అది నాకుఁ బ్రియం బగుట నే నందు బ్రహ్మచారిశనామంబుతోడ లోకహితార్థం బుండి నన్ను నేవించువారలకు రాత్రివేళ యోగిరూపంబున దగ్గనం బిచ్చి సర్వాభీష్టంబుల నెఱవేర్చు చుంటి. మద్దర్శనమాత్రంబున సకలవ్యాధులును సర్వపాతకంబులును నశించు. బ్రహ్మచారిత్వస్నానంబు నాకత్యంతప్రీతిదాయకంబు. తీర్థరూపంబునం దప్ప నే నచ్చట లింగరూపంబున నుండెడి వాడం గాను. 715

సీ. మును సూర్యవంశసంభూతుండు బ్రహ్మద, తుం డనుమేదినీశుం డొకండు తల్లితంబున భూదత్తము గావించంగ, నతనికిఁ బ్రత్యక్ష మైతి నేను

- సముఁ గోరె నప్పు జానరనాథుఁ డాగింగి, తనసెరఁ దీర్చి మై తనరునల్లుఁ
వర విచ్చిటిని నేను వాఁడు కోరియట్లు, యది దాచి బ్రహ్మదత్తాఖ్య వడసె
- గీ. నుతి నాతఁడు సంతోష మావహిల్లు, నలుఁ బ్రతిష్ఠించి గంగాధరాఖ్య నన్నఁ
జనియెఁ దనరాష్ట్రమునకు నాస్థాన మయ్యె, నదియును దదాదిగను చుంట నందు నేని.
- వ. బ్రహ్మచారీగంగాధరులను ధ్యానించువాఁడుఁ పలోకముఁ బడయు. మఱియును.
- సీ. పూర్వము రవికులోద్భూతుఁడు రాజుఖ, ప్లండు నా నొకనృపాలుండు గలుఁడు
వాఁడు గురాత్ముఁడై వర్తించుచుండె, శారణులుఁ గొలఁతకాలమునకు
జనియించె దదేహమునఁ గుప్తరోగింబు, దానిచే సతఁడు సతత్వఁ జగుచు
నొకదినఁబని దేహ ముజ్జిగింపఁగ నెంచి, చనుదెంచి శీఘ్రమ నాభ్రమతీతి
- గీ. నందులో ముస్తి యత్థితుం డై కనంగఁ, గానఁబడదాయెఁ గుప్తంబు మేనిమిఁద
నతి నాతఁడు విస్మయం బంది యచటఁ, దపము గావించి మోక్షపదంబు నొందె.
- వ. అది మొదలుగ దానికి రాజుఖడ్గతీర్థం బనుప్రఖ్యాతియుం గల్గె. 719
- సీ. మును భగీరథవంశమున సుదాసుఁ డను, భూధవుం డొకఁ డుండె భూరిబలుఁడు
జనియించె నతనికి సాదాసుఁ డనియెడి, తనయుఁ డొక్కఁడు వాఁడు దైవికముగ
నొకనాఁడు శాపంబు నొంది వసిష్ఠమ, హరి చే దై త్యదేహంబు వడసి
స్నానంబు గావించి సాభ్రమతీతోయ, మున దాన శాపవిముక్తి నొందె
- గీ. సాభ్రమతివంటితీర్థంబు జగమునందుఁ, గనఁబడదు దక్షిణోదధిగామినిగను
నది వికీర్ణ వనంబునయందుఁ జొచ్చి, దాని నొనరించి పుణ్యతీర్థముగ నుత. 720

—: వికీర్ణతీర్థ హాత్యము :—

- వ. అచ్చట శ్వేత వకుళ హిరణ్మయి హస్తమయి వేత్రవతి సుభద్ర సాభ్రమతి యను
సప్తనదులు గా నయ్యె. 721
- అ. ఆవికీర్ణతీర్థమందు శ్రాద్ధంబును, జలిపె నేని కల్పశతమువలకుఁ
గలుగుఁ బితరులకు నఖండంబుగాఁ దృప్తి, గాణపత్యపదము కర్త కొదవు. 722
- ఆ. సర్వరోగములును శమియించు నొదవును, సర్వసంపదలును సంఘటిల్లు
సర్వసౌఖ్యములును జలిపినఁడెడ స్నాన, మును వికీర్ణతీర్థమున నరుండు. 723

—: శ్వేతతీర్థ హాత్యము :—

- వ. మఱియును శ్వేతానదివలన శ్వేతతీర్థం బేర్పడియె.
- క. ఒనరించి శ్వేతతీర్థం, బున స్నానం బుడలునుండి మూఁడుదినంబుల
కనిన మహాకాశ్యపు, వనఘుం డయి భద్రలోక మాతం డొందు. 724
- క. శ్వేతానంగమమందుక, స్నాతం డయి పూజ చేసినను విల్యముచే
భూతేశ్వరులకు నిర్గుత, పాతకు డై వాఁడు పొందుఁ బరమపదంబుక. 725

— అగ్రతీర్థమాహాత్మ్యము —

వ. మఱియును వరుణానదివలన జగదనాథునిని గొల్పిరి శిర్పడియె. అయ్యది గణాధి
పతిసానంబు. 727

క. వకుళాసంగమమున ను, తుక్తిలను స్నానంబు చేసి మోచినయెడలక
వకుళేశ్వరు నతని కొనం, గక తప్పదు నేను మామకస్నానంబుక 728

ఆ. విశ్వదత్తుఁ డనెడివిభుఁ డిందువంశజుం, శొక్కిఁ డచటఁ జేసి యుగ్రతపము
గాణపత్య మొందె గణపతికృపచేత, దానిమహిమ మెన్నఁ దరము గాదు. 729

వ. గణతీర్థంబునందు నసిష్ఠుండును వామదేవుండును గహోడుండును గౌషీతికుండును
భరద్వాజుండును నాగిరుండును విశ్వామిత్రుండును వామనుండును గణపతిని నేవించి
తపస్సిదిం బడసిరి. 730

గీ. చలిపి వకుళాజలంబున స్నాన మచట, గణపతిని బూజ చేసినఁ గలుగు నాయు
వర్థమునుసంతతియు నువిద్యయునుదేహ, సౌఖ్యమునుశ్రుతియునుమోక్షమును దుదకు.

— అగ్ని తీర్థ మాహాత్మ్యము —

వ. మఱియును సాధ్రమత్యుత్తరకూలంబున నగ్నితీర్థంబును దత్తమీఁపంబున బాలేశ్వర
తీర్థంబును నేర్పడియె. అందు మాతృగణపరివేష్టితం బగుచండీశీరంబును జండికేశ్వరుం
డును బాలేశ్వరుండును నుండె. 732

గీ. అగ్ని తీర్థంబునను స్నాన మాచరించి, కాంచునెడలను జాముండికను విశాచ
రూపములు తత్ప్రియు క్తసంతాపములును, దొలగి పరమపదంబు నొందుదురు తుదకు.

క. అక్కడఁ దిలచూర్ణంబునఁ, జక్కఁగఁ బిండములఁ జేసి శ్రాద్ధము వెట్ట
మిక్కుటముగఁ దృప్తి గని, చొక్కుచు సోలుచును దివముఁ జొత్తురు పితరుల్.

నీ. మును కుకర్దముఁ డనుజననాథుఁ డొక్కఁడు, పిండారపురమున నుండి జనుల
బాధ వెట్టుచు నిజపరిపాలనంబునఁ, గావించుచును బాతకముల నెల్ల
నొకనాఁడు మరణంబు నొంది స్వకృతదుష్కృత, తంబునఁ బ్రేతరూపంబు వడసి
క్షుత్తిపానలచేత క్షోభంబు నొందుచుఁ, దిరుగుచు నిల నెల్ల దిక్కు లేక

గీ. యొక్కదినమునఁ బ్రాశ్చ్యాయోగమునను, నగ్ని తీర్థంబునకు వచ్చి యటఁ గహోడ
మాని నీక్షించి మొక్కి యాత్మప్రవృత్తి, యంతయును దెల్పి యేడ్వంగ నమ్మవార్ని.

గీ. ఏడ్వకుము రాజ నీపాప మెల్లఁ దొలగె, నభయముగ నిల్వ మని పల్కి యగ్నితీర్థ
జలము గై కొని వానిపైఁ జల్లె నంత, నాతనికి వచ్చె నిజరూప మద్భుతముగ. 736

గీ. అప్పుడు కహోడుఁ డతనిచే నగ్నితీర్థ, మందు శ్రాద్ధంబు చేయింప నతఁడు చేసి
శ్రాద్ధమును ధన్యతను జెంది చనియె దివ్య, యానమందు నధిపించి యమరపురికి.

క. అని చల్లుటయును నువ్వు యి, ట్లనియె గుకర్దముండు నేనె నంటివి పుణ్యం
బును భానివర్తమానంబును, వినిపింపుము నాకు నాధ వికడము గాఁగక, 738

- చ. అనవుడు శంభుఁ డిట్లని యె నంబుజనేత్ర కుకర్దముండు ప్రా
గననమునందు భూసురుఁడు గా నుదయించి స్వధర్మనిష్ఠుఁ డై
జనను భజించుచుచుక బ్రతిదినంబును బ్రాహ్మణులక సవర్ణులక
దనువుచు భోగవాంఛ నిధనంబును బొందుటఁ బట్టె భూపుఁ డై. 739
- గీ. అట్లు భూపాలుఁడుగఁ బుట్టి యతఁడు పూర్వ, పుణ్యఫలముగను నశేషభోగములను
ననుభవించుచు దుష్టుఁ డై యప్పుడొక, రించుటను శాపముల నెల్లఁ బ్రేత యయ్యె.

—: హిరణ్యసంగమతీర్థమాహాత్మ్యము :—

- క. పిదప హిరణ్యాసంగమ, మొదవెను సాభ్రమతి కందు నొనరించినచో
నదయమున స్నానమును సం, పద లిహమున బ్రహ్మపదము పరమున నొదవుక.

—: అప్పర తీర్థమాహాత్మ్యము .—

- వ. హిరణ్యాసంగమతీర్థంబున ము న్నార్వళ జనించుటంజేసి యస్సర స్తీర్థం బేర్పడియె.
నరనారాయణు లచ్చటఁ దపంబు గావించుటంజేసి యయ్యది పరమపతిస్థలం బయ్యె.
- గీ. అచటఁ దపమును గావించునట్టివారి, కేర్పడు హిరణ్మయాకార మేమిచెప్ప
నందు మున్న హిరణ్యాక్షుఁ డాచరించి, తపమును హిరణ్మయం బై నతనువుఁ బడసె.
- గీ. అచట జనమేజయుఁడు స్నాన మాచరించి, బ్రహ్మహత్యావిముక్తిని బడసె మున్న
సలిపి గాధేయుఁ డచ్చోట స్నాన మొక్క, దినముననె మున్న కైలాసమునకుఁ జేరె.

—: ధర్మతీర్థమధరాతీర్థమాహాత్మ్యము :—

- గీ. పిదప ధర్మావతీసంగ మొదవె సాభ్ర, మతికి నచ్చోట ధర్మక డద్భుతము గాఁగఁ
దపము సేయుట ధర్మతీర్థంబు గలిగె, దానిమహిమంబు వర్ణింపఁ దరముగాను. 745
- వ. మఱియును గృష్ణుండు కంసాసురవధంబు గావింపఁ గుశసతికి నేగ నుద్యమించి ధర్మా
వతీసంగమంబున సప్తరాత్రంబులు నివసించి మధురార్కుని నచటఁ బ్రతిష్ఠాపించి
యం దప్రాదళసహస్రసంఖ్యాకు లగుయజ్జ్వలను నిలిపి యేగుటంజేసి యచ్చోట మధురా
తీర్థం బనుపుణ్యతీర్థం బేర్పడియె. అచ్చట మాఘశుక్ల సప్తమీదినంబున స్నానంబు
గావించి మధురార్కునిఁ బూజించి కపిలాదానంబు గావించె నేని యాదిత్యలోకంబు
నొందంగలుగు. 746

- క. మును మాండవ్యుం డనియెడి, మునివరుఁ డొక్కండు తీవ్రముగను దపంబుక
బొనరుచుచు హరిద్వారం, బున నుండె దినంబు సక్తమును బహునిష్ఠక. 747

- సీ. ఆదేశమున కెల్ల నధిపుఁ డై యపు డుండె, విశ్వమోహనుఁ డనువిభుఁ డొకండు
సోమచంద్రుం డనుసూనుఁ డొక్కం డుండె, వానికి బహుజనమానితుండు
వాఁ డొక్కనాఁ డొకవనములోపల వేట, లాడుచు నారేయి యందె యుండె
సపు డొక్కతెనగరం డపహరించెను వాని, ఘోరక మబ్బరపాటు దోష

- గీ. నలతఁ గానరామిని హయమప్పు డెచటఁ, దహతహనుఁ బొంది భూపాలపుయుఁ డశ్వ
హరుని నెడకుట కనుపంగ నాత్మభూలు, దేశ మెల్లను నారలు తిరిగి తిరిగి. 748
- గీ. కానరామిని గుఱ్ఱ మెక్కడను గూడఁ, గొనకు విసివి హరిద్యౌరమునకు వచ్చి
యచట నొకవృక్షమూలమునందుఁ దపము, నేయ మన్నమాండవ్యునిచెంత కరిగి.
- క. ముని యేమియు మా టాడమి, గనమినిఁ గనులెత్తి వీడఁ గంఠర్వహరుం
డని యెంచి వానిఁ గైకొని, చనుదొంచి నిజక్షేత్రంద్రసంఘంబునకున్. 750
- క. జననాథ వీడె హయమున్, గొనిపోయిననొంగ ఘట్టుకొని వచ్చితి మీ
తని నావుడు నృపుఁ డీవో, రుని శీఘ్రము శూలముందుఁ ద్రోయుం డనియెన్. 751
- క. ఆతనియాజ్ఞను శూల, ప్రోతునిఁ గానించి మునివరుని వా రంతన్
బ్రీతిం గైకొని ధాత్రీ, నేతృబహూస్పతులఁ జనిరి నిజగృహములకున్. 752
- గీ. అంతట సమాధినిష్ఠుఁ డై నట్టికతన, కొడ లెఱుంగక మాండవ్యుఁ డుండి యందె
కొంతకాలంబు పిదపఁ జేరార సంజ్ఞ, సర్వము నెఱింగి నిజయోగశక్తివలన. 753
- సీ. శమసునినన్నిధానమునకుఁ జని వేగ, కాల యేటికి నాకు శూలశిక్ష
కావించితివో వినఁ గాంక్ష గల్గె వచింపు, మనవుడుఁ గాలుఁ డిట్లనియె విప్ర
మును నీవు బాల్యంబునను గ్రుచ్చుటను శల, భమును శూలమును నీవగిది నేడు
చెందినాడవు శూలశిక్ష చేసినకర్మ, మనుభవింపక తప్ప దజున కై న
- గీ. ననుడు మాండవ్యుఁ డాగ్రహం బావహిల్లఁ, గాల శిశుకృత్యమున కిట్టికరినశిక్ష
యొనరిచినహేతువున శూద్రయోనియందు, జనన మొందుము క్షీణిమీఁద ననిశపించె.
- సీ. అంతట భయముచే నంతకుం దాతని, పడవంతజములను ఒట్టి వేడ
నమ్ముని కరుణ లో నంకురింపఁగ నిట్లు, లనియె వై వస్వత యవనియందు
వృషలుడ వై జనియించి యచ్యుతభక్తి, తనరార విదురాభిధాన మొంది
కొంతకాలం బుండి ట్లోణిపైఁ దీరయా, త్రావ్యాజమున నొక్కతఱిని నేగి
- గీ. సాభ్రమతిక ధర్మావతీసంగమందు, స్నాన మొనరింపఁ గల్గుపుణ్యమునఁ దొలఁగు
నవరవర్ణ త్వ మద్దాన నామతిల్లు, దత్తణంబున నీదివ్యతనువు నీకు. 755
- క. అని పలికి యథేచ్ఛంబుగఁ, జనుటయు విదురుడుగఁ బుట్టి సమవర్తి ధరి
త్రని ధర్మావతీసంగం, బున స్నానము చేసి శాపముక్తిం బడసెన్. 756
- క. కాపునఁ దత్తీరంబునఁ, గావించిన స్నాన మెట్టికలుషం బై నన్
బోవుటను దత్తణంబునఁ, బావనతం గాంచి ముక్తిఁ బడయుదురు జనుల్. 757

— కంబుతీర్థ మాహాత్మ్యము : —

- వ. పిదప సాభ్రమతివలనఁ గంబుతీర్థం బేర్పడియె. అందుఁ జేయున్నానదానాదు లనంత
ఫలంబులు. 758
- గీ. అచట మున్ను పశ్చాత్తులఁ డాచరించి, తపమును బ్రజార్థి యై కాంచె దత్తణంబ
కార్యసిద్ధిని సంతోషకొండ యున్న, పారలకుఁ గంబుతీర్థంబు వాంఛ దీర్చు. 759

—: పరితీర్ణమాహాత్మ్యము :—

న. పిదప సాభ్రమతివలన గజితీర్థం జేర్పడియె. అందు స్నానము గావించి కపిశ్వురాదిత్య దర్శనము చేసి నేని బ్రహ్మహత్యామహాపాపము భస్మీభూతం బగు. దానం జేయు పుణ్యాకర్మము లాయుర్ధనమాపభోగబలపుత్రధర్మప్రదంబు లగు. 760

గీ. చైత్రశుక్లాష్టమిని నందు స్నానదాన, తర్పణాదులు సేసినఁ దత్ఫలంబు తరము గాదు వచింప విధాత కేని, కట్ట నచ్చోట నేతువఁ గలిగఁగలంబు. 761

—: ఏకధారతీర్ణమాహాత్మ్యము :—

వ. పిమ్మట సాభ్రమతివలన నేకధారం బసతీర్థం జేర్పడియె. 762

గీ. ఏకధారంబున మునింగి యేకరాత్ర, ముపవసించి యెవం జేసి యుద్విలోన స్వామిదేవేశపూజను జలిపె నేని, కులశతము నుదరించినఫలము నొందు. 763

—: సప్తధారతీర్ణమాహాత్మ్యము :—

వ. పిమ్మట సాభ్రమతివలన సప్తధారతీర్థం జేర్పడియె. అందుఁ గావించుస్నానదాన శ్రాద్ధాదు లపరిమితఫలప్రదంబులు. 764

గీ. సప్తలోకంబులందును సప్తరూప, ములను బ్రవహించుగంగానదులును సప్త ధారమున నుండుటను శ్రేష్ఠతను వహించె, సప్తధారంబు క్షీర్ణసంచయములోన. 765

—: మంకితీర్ణమాహాత్మ్యము :—

నీ. కౌషీతకుండు నాంగను గలది డిలలోనఁ, దాపసుం యొకఁడు త్రేతాయుగమున వానికి మంకి నా సూనుఁ డొక్కఁ డుండె, ధర్మసంరక్షణతత్పరుండు మంకి కిద్దఱు సతీమణు లేరుపడిరి ను, రూప నాంగను నిశ్వరూప నాంగ నాయుర్వరకును లేదయ్యె సంతానంబు, దానిచే మంకి సంతపుఁ డగుచు

గీ. గురునికడ కేగి మ్రొక్కి- తచ్చరణములకు, స్వామి పుత్రులు లేనట్టివారి కూర్చవ్వ గతులు లే వందు రాద్యు లాకతనఁ జింత, యుంకొనిచె నపుత్రుండ నై ననాకు. 766

క. నాదుఃఖంబు దొలంగంగ, నేదైన నుపాయ మున్న నెఱిగింపుము నీ పాదములఁ బట్టినాఁడను, గా దనకు మటంచు నేడ్వె గన్నీ రొలుకక.

గీ. అతనిదుఃఖంబునకు మది నామతిల్లఁ, గనికరము దేశకుం డిట్టు లనియె మాని కలుగుదురు నీకు సుతులు శీఘ్రముగ సప్త, ధారమున కేగి సలుపుము తపము నచట.

చ. అనవుడు మంకి యాత్మహృదయంబున హర్షము పొంగి పొర్లగాఁ గొనకొని సప్తధారమునకుం జని వర్షచతుష్టయం బటన్ బొనరిచి ఘోర మైనతపమున్ గని పుత్రులఁ జొత్తులం గనుం గొని యపసానమందుఁ దనకోరికి దీరంగఁ జేరె నాకడక.

వ. మంత్రమహర్షి తపస్విధ్యం పెంకుటం నీ యన్నుట మున్నుట బేర్పడియె. లండు
 స్నానంబు గొవించిన వంధ్యులకును బుత్రిప్రాప్త యగు. పిదప సాభ్రమతి బ్రహ్మవల్లి
 నదితోడం గూడుటవలన బ్రహ్మవల్లి తీర్థంబేర్పడియె. 770

— బ్రహ్మవల్లి తీర్థ మాహాత్మ్యము —

ఆ. అది ప్రయాగతుల్య మచట శ్రాద్ధింబును, దిర్భింబును శేయ ద్వానశాన్తి
 తృప్తి పితరు లొంది దీవంతి రిన్వయ, వృషి మనునింబు వృష్టి నొంద. 771

ఆ. బ్రహ్మవల్లిలోన బర్హకాలములందు, స్నానదానవిధులఁ జగింప నేని
 సకలతీర్థ సేవ సలిపినఁగల మొందె, యోగు యష్టభురిక సర్వంబు. 772

— వృష తీర్థ మాహాత్మ్యము —

వ. పిదప సాభ్రమతివలన వృషతీర్థం బేర్పడియె.

సీ. పూర్వము గోలోకమునను గ్రీడించుచు, వృషము గోవులతోడ నేకంబు
 మూత్రంబు విడువ నమ్మాత్రంబు నామీదఁ, బడుటయు నేని గోమంబు నొంది
 శాపం బొసంగితి నంజూచుతంబు లై, యోగి నొందఁగ వృషగోవులకును
 నంతట నవి యెల్ల నరుడెంచి నానమ, ఓములకు శాపమోచనము వేడె

గీ. సాభ్రమతిలోన మునిగిన శాపముక్తి, గలుగు నని నేను జెప్పంగఁ జలిపి యెల్ల
 చనియె నవి యెల్ల గోలోకమునకు శాప, తీర్థ మయి దాన నట వృషతీర్థ మొదవె.

గీ. స్నాన మొనరించి వృషతీర్థ జలమునందు, జలుప గోదానమును వృషాత్పిర్జనమును
 గలుగును జతుర్దశేంద్రులు గడచువఱకు, వారలకు స్వర్గలోకినివాసనుభుము. 775

గీ. వృషభగోపూజలను జేసి రేని యచటఁ, గలుగు గోలోకివాసభాగ్యంబు గోధి
 వృక్షరోపణ మచటఁ గొవించి రేని, కలుగుఁ బితృలోకివాసభాగ్యంబు పొందు. 776

క. ఆమలకపంచకము నా, ధామంబున నాటునట్టి ధన్యాత్ములకు
 దామోదరుం డొసంగు ని, హాముత్రనుభుంబు లెల్ల ననవరతంబు. 777

— సంగమేశ్వర తీర్థ మాహాత్మ్యము —

వ. పిదప సాభ్రమతీతలంబున సంగమేశ్వరతీర్థం బేర్పడియె. 778

సీ. హస్తమతీతలమందుఁ గొండిన్యండు, నారాయణనిఁగూర్చి ఘోరతపము
 గొవించు చుండంగఁ గడచెను బహుకాల, ముచితంబుగను నంత నొక్కనాడు
 ప్రవహింపఁ దొడఁగె వర్షాకాల మగుటను, హస్తమతీనది యతఁడు మునుగ
 నప్పుడు కొండిన్యం డంతరాయము గల్గె, దనతపంబునకుఁ గ్రోధమును బొంది

గీ. కలియుగంబున పవగతసలిల గాఁగ, హస్తమతిని శపించి యనంతరంబు
 తాను జనియెను వైకుంఠధామమునకు, హస్తమతి నిరలాకార మవల నొండె. 779

1. సాధ్రమతి హస్తమహాశివ సక్తి మహా, సాగిమహాశక్తి మై శ్లాఘా కేళి-
నాస్తల బాగు జేయుగానానెఱుగు, బ్రహ్మహత్యాదినోలనాసముల నహమ. 780

—: ఉ ద్ర మ హం య తీ ర్థ మా హా త్మ్య ము :—

- వ. పిదప సాధ్రమతీలటంబున రుద్రమహాలయతీరం బేర్పడియె.
- గీ. ముక్తి చేకూరు: గేదారమున జలబు: ద్రావ రుద్రమహాలయనానమందు
సానమాత్రంబుననె ముక్తి సుగుటిల్లు, దానికిని దీనికిని దారతమ్య మిదియె. 782
- న. కార్తికపూర్ణిమ:యందు:గాని వై శాఖపూర్ణిమ:యందు:గాని రుద్రమహాలయతీరంబున
నృపాత్పర్గంబు గావించె నేని కైలాసవాస భాగ్యంబు చేకూరు. 783
- గీ. ఒక్కపరి నేన. కైలాస ముజగించి, యన్నకోక బోయి మునుగుచు ననుదినంబు
గ్రోలుచు జలంబు నట గొంతకాల ముంట, నయ్యె నయ్యది రుద్రమహాలయంబు.
- క. అచ్చట బెట్టెడిశ్రాద్ధము, గ్రచ్చట సరికాబడుండి గ ట్టెక్కొప్ప
వచ్చి మదావసధమునకు, నుచ్చెస్థానంబులందు నుంచురు పితరుల్. 785

—: ఖ డ్గ తీ ర్థ మా హా త్మ్య ము :—

- వ. పిదప సాధ్రమతివలన ఖడ్గతీర్థం బేర్పడియె.
- గీ. అచట గార్తిపూర్ణిమయందు మునిగి, ఖడ్గతీర్థశైవ్యుని: గాంచగలిగె నేని
ధనముధాన్యంబుబలముసంతతియనుఖము, జెందయిహమునద్రదివంబునొందుదుదకు.
- క. వై శాఖంబున దత్తీ, శేషుని రాజ్యాశతోడ నీక్షించినచో
నీశప్రసాదమున ధా, త్రీశుం డై వాడు సుఖము లెల్లం బడయున్. 788

—: చి త్రాంగ వ ద న తీ ర్థ మా హా త్మ్య ము :—

- వ. పిదప సాధ్రమతివలన మాలార్క-క్షేత్రంబున: చిత్రాంగవదనతీర్థం బేర్పడియె.
- గీ. అచట సానంబు చేసి మాలార్క-దేవ, పూజ గావించు నెడలను బోవు నఖిల
కుష్ఠరోగంబు లొనగూడు: గోరుకొనిన, యర్థసంతతు లెల్ల మాలార్క-కృపను. 790
- గీ. విధివిధానంబునను నర్కవిగ్రహమున, కచట నభిషేక మొనరించినట్లు లైన
నాయురారోగ్యవిద్యాధనాధ్యులైన, వరకుమారుల: గను నెట్టివంధ్య యేని. 791
- వ. మాలార్క-క్షేత్రంబున సానసంధ్యాజపహోమసాధ్యాయదేవతార్చనంబులు భాను
వారంబునం గావించిన: దత్పూర్ణం బక్షయంబు.
- క. భానువ్రతముం జేసిన, మానవు: డచ్చోట భువనమాన్యుండగుచున్
నానాసుఖములు గని ధర, లోనన్ దుది నేగు భానులోకంబునకున్. 793
- క. మృతవత్సం డగునొకభూ, పతి మును గావించి యట: దపంబును నియతిన్
శతవర్షాయుర్భాగ్య, నివృతు లగుపుత్రులను బడసె విస్మయ మొదవన్. 794

— పంచవత్సరము హాత్యము —

- వ. పిదప సాధ్రమతివలన నామోక్షేత్రానినక బంధుత్వం బేర్పడియె.
- సీ. మును దావ్యపరముని భిముడును దుస్ససేనుని, గాత్రంబు చీల్చి రిక్తింబు గ్రాసి
తద్రక్తిసిక్తిహస్తయుగంబుచేతను, క్రొవచీకేతలధని నునుర్చి
తనప్రతిజ్ఞను బూర్తి యొందుచున్న తీర్థ, యాత్ర గామింబుగ నొక్క సంచి
స్వర్గలోకమునుండి సుందగుమముని, గొనివచ్చి జను లెల్ల నినుతి నేయె
- గీ. భ్రాతృయంతముగ మొనట సాధ్రమతి కేగి, పర్యటించు నాచునొకపు నాచు
దానఁ జండుతీర్థాభ్యు దాని కొదవె, దన్మహత్త్వంబు వెన్న నాతిరిము గాదు. 796
- వ. తత్పూర్ణార్థప్రభావంబున జాదనపాదపాని లింగరూపముం బొంది చందనేశ్వరుం డను
ప్రశుతిం బడసె. 797
- క. కైవర్తకుం డనునొకభా, త్రీవరుఁ డొనరుచుమిఁ దన్నుదీస్తానలబాక్ష
గావించి చందనేశ్వర, నేమను గైలాసమునకుఁ జేరంగలిశెన్. 798
- గీ. స్నాన మొనరించి త తీర్థజలమానందు, జేసి పిల్పతిర్థంబును జేసె నేని
చందనేశ్వరప్రాజను సకలపాప, ముక్తుండై నానడకు వచ్చి ముక్తి పొందు. 799

— జంబుతీర్థమాహాత్యము —

- వ. పిదప సాధ్రమతివలన జంబుతీర్థం బేర్పడియె. 800
- సీ. మును వధియింప రాముడు రావణుని జాంబ, వాతం జాహ్నుదవై వశ్యమునను
జగమునం దెల్లను జాతించుచును రావ, యనినాశనమును రామునిజయంబు
నొకప్రాదంబున స్నాన మొనరించి లింగంబు, నాపించి తత్తటసలిని జనియె
సాధ్రమతీనదీసంగంబుచే నావ్రా, దం బొందె జంబుతీర్థప్రశస్తి
- గీ. తత్తటసితలింగంబు ధరణియందు, గొనియె జాంబవదీశ్వరుం డనెడిసేరు
జంబుతీర్థంబులో ముగ్ధి సంస్మరించె, నేని రాముని వాడు నాహితండు చుంవె.
- గీ. నేనె రాముడ రాముడె నేను నాకు, రామునకు లేదు భేదంబు రామనామ
మెఱుగు స్మరియించు చుందురొ యెపుడు గూడఁ, ఘోరభవవారిధిని దాటవారు వారె.
- గీ. జంబుతీర్థంబునం జేయుస్నానదాన, తర్పణాదులు నాకు సంతసము గొలుపు
దానఁ దత్పూర్ణకార్యవిధాత లెల్ల, నాపదంబున నుండు రానంద మొదవ. 803

— ఇంద్రగ్రామతీర్థమాహాత్యము —

- వ. పిదప సాధ్రమత్వైరతటంబున ఇంద్రగ్రామతీర్థం బేర్పడియె. 804
- గీ. మును సురాధీశుండై నయింద్రునకు రాక్ష, సాధ్రమతి యెసనముచికి నాజి యయ్యె
నందు వారు పరస్పర మస్త్రములను, బట్టకుండగ నని నేయఁ బ్రతిస వట్టి. 805
- క. సంగరమును గావింప దొ, డంగిరి ఘోరముగ నుత్కటం బగృశక్తిన్
- గీ. సంగరములువోలె నొర్చువు, నింగియు భూమియును నిండ నినదంబులచేన్. 806

- సీ. అప్పుడు నభోవాణియాదేశమునఁ జంపె, నముచి నిండ్రుండు కేసంబుచేత
దానిచే బ్రహ్మహత్యాపాతకము చుట్టఁ, కొనఁగ నిండ్రుని దుఃఖమునను వ్రజి
ధిమణునికడ కేగి దోకోత్తమ బ్రహ్మ, హత్యాఘోరమున మెట్లగునో చెపుమ
యని వేచుటయును బృహస్పతి దేవేంద్ర, సాధ్రమతీనదీజలమునందు
- గీ. న్నాన మొనరింపు మీ వేగి సత్వరంబ, సర్వపాపంబులును గూడి సమసిపోవు
నని వచ్చెనుటయు మహేంద్రుఁ డట్లు చేసి, బ్రహ్మహత్యాఘముననుండి పడసి ముక్తి.
- గీ. ధవళుని వయి తన్నుదీతుమునందు, న్నానము నేసి లింగము జనియె సంతఁ
గామగిని వచ్చి యింద్రలింగమున కచట, స్తవ్యమున నభిషేకంబు సలిపి చనియె. 809
- వ. దాన నాలింగంబు ధవళాకారముం బడసి ధవళేశ్వరుం డనువ్రాశ్రుతి కెక్కి. ఆస్థలం
బింద్రగ్రామం బనుపుణ్యతీర్థం బయ్యె. అపుణ్యతీర్థంబునందుఁ బూర్ణమాదర్శనంబ్రకాంతి
గ్రహణాదిపర్వకాలంబులందు శ్రాద్ధంబు గావించి నేని తత్ప్రత్యవర్గంబు ద్వాదశవాచిక
సంతృప్తి జెందు. 809
- గీ. అచట నన్నంబు నొక్కబ్రాహ్మణున కిడిన, శ్రోత్రీయన కిచ్చిన సవస్సశుక్ల గోవు
సలిపినను రుద్రజపమును స్వల్పముగను, గోటిగుణితఫలంబు చేకూరుఁ జూపె. 810
- వ. అర్కపుష్పశ్వేతార్కపుష్పకర్ణరదూర్వాబిల్వపత్రంబులచే ధానువారంబున నేనియు
సోమవారంబున నేనియు ధవళేశ్వరార్చనంబు గావించిన సర్వరోగనివారణంబును సకల
దోషక్షయంబును గై లాసవాసంబునుం గలుగు. 811
- క. ఒనరించిన నుపవాసం, బును నింద్రగ్రామతీర్థమున నెవ్వం డై
నను నాచంద్రార్కంబును, ననిమిషలోకంబునందు సతఁడు వసించుకొ. 812
- ఆ. నేను గృతయుగమున నీలకంఠుఁడను ద్రే, తాయుగమున హరుఁడ ద్వాపరంబు
లోన కర్వుఁడ గలిలోపల ధవళేశ్వ, రుండ వింటె నాస్వరూప మబల. 813
- సీ. పూర్వ మింద్రగ్రామమున నంది యనుపై శ్యుఁ, డొకఁ డుండె మద్భక్తుఁ డుత్తముండు
ప్రతిదివసమును బ్రభాతకాలమున వాఁ, డొనరించి ధవళేశ్వరునకుఁ బూజ
నరుదెంచుచుండు గృహంబున కటు లుండ, నొకదివసమున దై వికము గాఁగ
నరిగి మహాకాలుఁ డనుకొరతుండు చూచి, యచటిలింగమును మధ్యాహ్నవేళ
- గీ. గలుగ నెదలోన నాకస్మికముగ భక్తి, లింగమున నున్నపూలు తొలంగ వైచి
సాధ్రమతి కేగి కొని నోట జలము నొక్క, చేత బిల్వముఁ బల మొకచేత వచ్చి.
- సీ. గంఢావజలముచేఁ గడిగి యాలింగంబు, దానిపై బిల్వపత్రంబు వెట్టి
యర్పించి మాంసంబు నాహారముగ మ్రొక్కి, స్వామి నీపూజ నే జలుపు చుండు
నన్యహంబును నిది యాదిగా నని చేసి, శపథంబు నింకికే జనియె దాను
ముఱునాఁడు నంది సమాగతుం డయి ప్రభా, తమ్మున నటకుఁ బూర్వమ్మునోలె
- గీ. జూచి యుచ్చిష్ట మైనయచ్చోటు దుష్టుఁ, డెవఁడొ కావించె నిది యని యెంచి మదిని
దత్తస్థలం బంతయును తొలితం బొనర్చి, పూజ యొనరించి శివలింగమునకుఁ జనియె.

- గీ. అంత నాఁడును మరల మధ్యాహ్న వేళ, యాదుఁ జనుకొని లుబ్ధుఁడటకుఁ బూర్వ మట్లే యొనరించి శివపూజ యరిగె నంది, యంతి మఱునాఁడు మునువోలె నరుగుడెంచి.
- సీ. పూర్వదివంబునఁబోలె నుచ్చిష్ట మై, కనుపించున వోట గాంచి వగచి బ్రాహ్మణోత్తములను రావించి జరిగిన, విషయంబు నెల్లను విశదపఱుప వార లెల్లరును దత్కారణంబు నెఱుంగ, నెంచి యవోచ్చటన పొంచి యుండ నరుగుడెంచి కిరాతుఁ డతిభీకరాకార, మున నాస్థలమునకు మున్నువోలె
- గీ. గడిగి లింగంబు వక్రోదకమున బిల్వ, పత్రముల నుంచి లింగంబుపైనిఁ జెట్టి మాంసనై వేద్యమును బ్రణామంబు సేసి, చనియె నది చూచి వా రెల్ల స్పష్టముగను.
- సీ. క్రూరాత్ముఁ డగులుబ్ధకునితోడ వైరంబు, తగ దని యెంచి చిత్తంబులందు నంది యాలింగంబు నిం దుండనీయక, కొనిపొమ్ము నీగృహంబునకు నిపుడె యనవుడు నావై శ్వుఁ డాలింగమును బీకీ, కొనిపోయి తనయింటఁ గుదురుపఱిచి పూడింపఁ దొడఁగెను బూర్వమట్టులె యంతఁ, బరదినంబున భోయ యరుగుడెంచి
- గీ. లింగము శివాలయంబున లేమిఁ జూచి, పరితపించుచు మదిలోనఁ బ్రమథనాథ యెఱి కేగితి వింతలో నిల్లు విడిచి, తెలుపు మీ విచ్చటికి వచ్చి తెలుప వేని. 818
- క. నాతనువును విడనాడెద, నేతత ణమంద యేల యీమేను భన త్రీతికర మెనసేవను, జేతస్థైర్యంబుతోడఁ జేయక యున్నాఁ. 819
- చ. అని వచియించి తత ణమునంద కరాచురిచే స్వదేహ మె ల్లను దెగఁగోసి తద్దేహం బఖిలంబును లింగ ర్తమం దనువుపడంగ నుంచి శివ యాత్మసమర్పణముం బొనర్చితిఁ గొను మని పట్క కంఠమును గోసికొనఁ గమకించుచుండఁగఁ. 820
- సీ. ప్రత్యక్ష మై నేను బరివారయతముగ, నతనికి లుబ్ధక యాఁగు మింకఁ గోరినవర మిత్తుఁ గోరుకొ మ్మనవుడుఁ, బ్రణమిల్లి వాఁడు మత్పాదములకుఁ దండ్రి నీదాస్యంబు దప్ప నా కన్యంబు, వల దేదియును నని పలుకుటయును దోడనె నేను సంతోషించి వానికిఁ, బార్షద్వాక్రేసరపదము నొసఁగి
- గీ. డమరునాదంబు గావించుటయును నంది, దాని విని వచ్చి వేగ యాసానమునకు నాకడ వెలుంగులుబ్ధకనాథుఁ జూచి, కలుగి విస్మయ మాతనికడకుఁ జేరి. 821
- సీ. లుబ్ధక నీమదిలోఁ గలభక్తిని, గమనింపఁజాలనికారణమున నీ వొనర్చెడిపూజ నేను హేయంబుగాఁ, దలఁపెట్టి లభపాతకుడ నై తి త్తమియించి నాయపకారంబుఁ దావక, భక్తునిగా నమ్ముఁ బరిగఁగింది శిష్యపాపాత్రునిఁ జేయుము నాఁగ మ, తనవిధంబుఁ జేర్చి లుబ్ధకుఁడు వాని
- గీ. సంత నేను మహానంద మంది నంది, భక్తిభావంబునకు వానిఁ బారమనిగఁ జేకొని పాణితోడఁ గైలాసమునకు, వచ్చినాడను నిర్జరవరులు పోగడ. 822

వ. అంతట నామహాకాలనందు లిరువురును మద్వారపాలకులై మధ్యాహ్నకాలంబున నాదర్శనంబు గావించువారలైరి.

క. కాపున ధవళేశ్వరునకుఁ, గావించినయెడల భక్తిగలిగినవారై యేవార లేని సేవను, నావారలె వారు వింటె నశినదళాక్షి. 824

క. ధవళేశ్వరసన్నిధిలో, నెవ రేనియుఁ గాంచి రేని మృతి నవ్వారల్ రవిచంద్రు లుండువఱకును, నివసించురు మామకేనలయమునందున్.

—: బాలావతీర్థమాహాత్మ్యము :—

వ. పిదప సాభ్రమతీతీరంబున బాలావ మనుతీర్థరాజం బేర్పడియె. 826

సీ. కణ్వమహామునికన్య బాలావతి, సాభ్రమతీతటసలిని మున్ను గావించు చుండ నుత్కట మైనతపమును, భానుని భర్తగాఁ బడయఁగోరి యామెమనస్థిర్య మరయంగ నొకనాఁడు, సనిత బ్రహ్మర్షి వేషంబుఁ దాల్చి తత్సమక్షమునకు దయచేయుటయు నామె, పూడించె విధ్యుక్తముగను వాని

గీ. నంతటను భాస్కరుం డిట్లు లనియెఁ దన్వి, బ్రహ్మచర్యంబునం దున్న బ్రాహ్మణుడ నగుటచే నాకుఁ గన్యక వై ననిన్ను, గైకొనఁగ ధర్మపత్నిగాఁ గాంతు యొదవె. 827

క. అనవుడు బాలావతి యి, ట్లనియెను భాసురవర్యే యర్కున కర్పించినమేను దప్ప నే దై, నను గోరు మొనంగుదాన నాకడ నున్నన్. 828

సీ. అనవుడు భాస్కరుం డామెమాటలు విని, పావనశీల యీబదరములను వండి వెట్టుము నేను వచ్చెద స్నానంబు, నొనరించి భక్షింప నని వదించి బదరపంచకము నాపంకజాక్షి కొసంగి, చనియె నింద్రగ్రామమునకు నంత నామె యగ్ని రవిల్చి యాపండ్లు వండుచు, నుండంగ నయ్యవి యుడుక వయ్యె

గీ. నంతటను నున్న కాపంచయంబు నెల్ల, నామె వినియోగ మొనరించి యప్పటికిని బదరములు పక్వములు గామి బాదములను, బ్రూయ్యిలోఁ బెట్టి జ్వాలలు పుట్ట నూడె.

గీ. అంటుకొని పాదముల కంత నగ్ని మండు, చుండుటయు నామె హారంబు నొందుచుండె నప్పు డది చూచి మార్తండుఁ డామెయెదుట, స్వస్వరూపంబుతో నిల్చి సత్వరముగ.

సీ. బాల సీభక్తి కిఁ బరమహర్షం బయ్యె, సీడేరుగాక సీయీప్సితంబు దీపించుగాక యీతీరంబు సీనామ, మున విశ్రుతికి నెక్కి ముజ్జగముల స్నాతుం డై యెవఁ డేని సీతీర్థమునయందు, మూన్నాళ్లు సనియమంబుగ వసించి యనుదివసమును రక్తాదిత్యముఖమును, గనిన మల్లోకంబు గాంచగలుగు

గీ. భానువారంబునందును బర్వదినము, లందు బాలావతీర్థమునందు మునిగి దేవఋషిపితృవర్గసంతృప్తి గలుగఁ, దర్పణము సేయువాఁడు మద్యామ మొందు. 831

గీ. అబల బాలావతీర్థమునందు రక్త, ధేనుదానంబు చేసినమానవుండు శ్రేష్ఠ యజ్ఞఫలంబును జుజ్జితాన, వాని కద్దాన స్వర్గనివాస మొదవు. 832

- క. అని పల్కి నిజనికేతన, మునకుం గొనిపోయి కణ్వమునినాథకుమా
రిని దనకుఁ గళత్రంబుగ, నొనరిచికొని సౌఖ్యజలధి నోలాడించెన్. 833
- సీ. మఱియును దత్తీరమహిమ మిం కొక్కటి, వినిపించెదను నీకు చినుము గౌరి
మును వృద్ధమహిమంబు చనుడెంచి యట కొంఱు, దప్పిచీర జలమ్ముఁ ద్రావ నెంచి
దిగి దానితో లేవఁ దగుశక్తి లేమిని, మునిగి నీటను బ్రాణములను విడిచి
తత్తీరమహిమచేతను గాన్వకజ్జేగ, తరయుఁ డై లేచి తద్విసుమునుండి
గీ. యాత్మపూర్వజనస్సృతి నుది విస్మయంబు గలుగంగఁ దీర్థమాహాత్మ్యమునకు
నచట నొనరించి దానంబు లమితముగను, జలిపి లింగప్రతిష్ఠను జనియె నాత. 834
- వ. ఆలింగంబు మహిషేశ్వరుం డనువిశ్రుతిం బడసె
- గీ. స్నాన మొనరించి తత్తీరజలమునందు, నొనరిచినయెడ మహిషేశ్వరునిఁ బూజ
భస్మ మై పోవు సర్వపాపములు దానఁ, జేకులు నభీష్టితార్థస సిద్ధు లెల్ల. 836
- గీ. పూర్వముననుండి పశ్చిమంబునకుఁ బోవు, సాభ్రమత్సృదకంబు ప్రశస్తమము
కానరా డెట్టితీర్థోదకంబు గూడ, దానితో సాటి చేయుగఁదగిన దిలను. 837

— కావ్య తీర్థమాహాత్మ్యము —

- వ. మఱియును సాభ్రమతీరంబునఁ గావ్యతీర్థం బేర్పడియె. 838
- సీ. సాభ్రమతీరదీజలమందు శుక్రంబు, స్నాతుండై పూర్వము శ్రద్ధతోడఁ
దత్తీరగతుని దుర్ధరేశ్వరుని గొల్చి, తదనుగ్రహంబుచేతను గ్రహించె
సౌభావ్య మగుమృతసౌజీవినీద్య, నాకారణంబున నాస్థలంబు
కావ్యతీర్థం బనుఖ్యాతిఁ గైకొనె నందుఁ, జేసెడిస్నానంబు సిద్ధిదంబు
- గీ. తతఁణంబున నభిమతార్థంబు లెల్లఁ, బ్రాప్త మగును దుర్ధరేశ్వరార్చనమున
వినుము దీనికి నొకనిదర్శనము నీకు, వినుతు నిప్పుడే శర్వాణి విశదముగను. 839
- సీ. మును సురాసురయుదమున వృత్తిజతుఁ డయి, యరిగి మహేంద్రుఁడు గురునికడకు
నాచార్య విజతుఁడ నైతి వృత్తునిచేత, దిక్కు నా కింక నేదియును లేదు
తల్లియుఁ దండ్రయు దై వతంబును నీవె, శరణుచొచ్చితిని ద్వచ్చరణములనె
సంగ్రామమున నాకు జయము సప్రాప్తించు, విధిముఁ డెల్పుము కృపాన్వితుఁడ వగుచు
- గీ. నని నయంబున వేడంగ నమరగురుఁడు, కరుణ వెలయంగ నాతనిఁ గాంచి యింద్ర
సాభ్రమతిలోన స్నానంబు నలిపి చేయు, మాశువుగను దుర్ధరేశ్వరార్చనంబు. 840
- క. అని నుడువుటయు మహేంద్రుం, డొనరించి గురూక్తరీతి నొగి దుర్ధరేశ్వ
శునిచే బాశుపతాశ్రము, గొని దాన వధించె వృత్తకోణపనేతన్. 841

— విద్యారతీర్థమాహాత్మ్యము —

- వ. మఱియును సాభ్రమతీరంబున విద్యారం బనుగు పతీర్థం బేర్పడియె. 842

- గీ. కలదు శ్రీవృక్ష మచ్చటఁ గలఁడు తన్ను, హీరుహముక్రింద ఖడ్గధారేశ్వరుఁడు
వాని కేవిధి నైన నెవ్వార లేని, సలుపునెడఁ బూజ వారికి గలుగు ముక్తి. 843
- సీ. చండుం డనెడిలుబకుం డొక్కరుఁడు మున్ను, సలుపుచు ననిశంబు జంతుహింస
శివరాత్రినాఁడు జంతువొకఁడు గూడను, దొరకమిఁ దచకు డుద్ధరములొడఁ
దిరుగుచు సాభ్రమతీరమున దె వి, కంబుగ నొక్కకోలంబుఁ జూచి
దానిని పధియించుతలఁపుతో శ్రీవృక్ష, మెక్కి యింటను బాణ మెక్కివెట్టి
- గీ. యంతలోఁ బోత్రి కనరామి నందె యుండి, కాంచుచును వృక్షపర్ణ మున్ కాలఁద్రోయ
యైజములస్థ మైనలింగంబుమీఁదఁ, బడియె నవి దాన వాఁడు నిష్పాపుఁ డయ్యె. 844
- గీ. అంత వేఁకన యగుటయు నతఁడు డిగ్గి, భూజమూసనుండి నాభ్రమతీజలమున
సానిన మొసరించి యుపవాసమా గి రేవ్వ, రాత్సనాపుణ్యమును బొందినట్టితఁ. 845
- వ. శుద్ధాంతఃకరణం దై నింద్యవర్తనంబునం బెరిగినజకేశ్వరంబు విడువ నెంచి ఖడ్గ
ధారచేఁ దనకరంబు ఖండించుకొన నుద్యమించు చుండ. 846
- గీ. నేను నాపార్షదులఁ బంప వానికడకు, వారు చని తత్ప్రయత్నినివారణంబు
చేయుటయు వారి నెల్ల వీక్షించి వాఁడు, పుట్ట విస్మయ మెదలోన నిట్లు లనియె.
- సీ. ఎవ్వరు మీ రిట్లు లేతేరఁ గత లేమి, మిముఁ జూడఁ గల్గె విభ్రమము నాకు
నాజ్ఞోటిపాపాత్మునకుఁ గానవచ్చునె, వెలుఁగొందుమీచివ్యవిగ్రహములు
నావుడు వాగ లాపావనాత్మునిఁ జూచి, చండ యీశ్వరుని పార్షదుల మేము
తననన్నిధికి శూలి నినుఁ దోడుకొని రాఁగఁ, జేయంగ నాజ్ఞ వచ్చితిమి నేడు
- గీ. రమ్ము మాతోడ నీవిమానమ్ము నెక్కి, శీఘ్రముగ నిన్నుఁ జూడంగ నీతిగఘండు
వేడ్కపదుచున్నవాఁడు నా విని యతఁడు, వారలకుఁ జేసి సాష్టాంగవందనంబు. 848
- క. కలుపాత్ముడ నగునాపైఁ, గలిగెనొ యేకతనఁ గరుణ గౌరీశుచకః
దెలుపుఁడు నా కని ప్రార్థన, సలుపుటయును వారు నుప్రసన్నహృదయు లై. 849
- సీ. పుల్కన యుపవాసమును జాగిరయిను, దై వికంబుగిను బ్రాప్తంబు లగుటఁ
బాదంబుచేఁ ద్రోయఁబడినట్టిశ్రీవృక్ష, పత్రముల్ లింగంబుపైని బడుట
నీకు సంకల్పంబు లేకుండినను శివ, రాత్రివ్రతఫలంబు ప్రాప్తమయ్యె
దానిచే గళితపాతకుడ వై శివకృపా, దృష్టిపాత్రతను జెందితివి నీవు
- గీ. నావుడు నతఁడు సమధికానంద మొదవ, నెక్కి దివ్యవిమానంబు నేగుడెంచి
శాశ్వతంబుగ నుండె మత్సవిధమందు, నింక జ్ఞానశ్రుతవ్రతం బేమిచెప్ప. 850
- అ. అది మొదలుగ నాతీరంబు ఖడ్గధారతీర్థం బనియును నాలింగంబు ఖడ్గధారేశ్వరుం డని
యును బ్రఖ్యాతిం బడసె.
- ఆ. అచట మాఘమాసమందును వై శాఖ, మాసమందు నూరమాసమందు
సానినమును బానర్చె నేని ముక్తు డగు, నెట్టి హీనజాతి యెని గారి. 851

- గీ. నేమనునను భరద్వాజవామదేవ, గౌతమశసిష్ఠముఖపారకాంక్షు లెల్ల
నచటి కరుడెంచుచుండుదు రనుదినంబు, సన్న మొనరించి నాడుదర్శన మొనర్చు. 853
- సీ. అచ్చటి కొకసమయమున విశ్వామిత్రుఁ, డరుడెంచి తత్తీర్థమందు మునిగి
పోనరించుచుండ మత్స్యాజ నిత్యంబును, నొకనాఁడు మాని లేకున్నతఱిని
నరుడెంచి యొకభిల్లుఁ డటకు నామూర్ధము, సందు మాంసము రుద్ది యరిగె నంతఁ
గౌఁకుం డరుడెంచి కాంచి యామాంసంబు, నెవఁడు దుష్టుఁడు చేయ నిట్టిచేత
- గీ. వాని దండింప కుంటివి గాన శర్వ, కలియుగంబున గుప్తంబు గాఁగ నుండు
మని శపించి చనంగఁ దదాది లింగ, తనువు విడనాడి నేను గుప్తముగ నుంి. 854
- గీ. మృత్యుచే జేసి మన్మూర్తి నెవరు పూజ, సలుపుచుండుచో నిత్యంబుఁ గలియుగమున
వారలును ఖడ్గధారనివా సులైన, వారలును నాకుఁ బ్రియు లైనవారు చూవె.
- వ. కృతయుగంబున మందిరేశ్వరుం డనియుఁ ద్రేతాయుగంబున గౌరవేశ్వరుం డనియు
ద్వాపరయుగంబున విశ్వవిఖ్యాతేశ్వరుం డనియును గలియుగంబున ఖడ్గధారేశ్వరుం డని
యును విఖ్యాతిం జెంది తత్తీర్థంబునం దే నున్నవాడె. మన్మూర్తిపూజ గావించువా
రల కఫలవాంఛితార్థసిద్ధి లొందంగలుగు. 856

— దుగ్ధేశ్వర తీర్థ మాహాత్మ్యము —

- వ. మఱియును సాభ్రమతీతటంబున ఖడ్గధారంబునకు దక్షిణభాగంబున దుగ్ధేశ్వరతీర్థంబు
గలదు 857
- గీ. సాభ్రమతితోడ నచ్చటఁ జంద్రిభాగ, సంగతం బయి యుంట నాస్థలమునందుఁ
జలుపున్నానంబు దానంబు జపము దపము, సకలమును గూడ నక్షయసుకృత మొనఁగు.
- వ. పూర్వము దధీచిమహర్షి యచ్చట ఘోరతపంబు గావించె. 859
- సీ. మును సురాసురయుద్ధమునఁ బరాజయ మొంది, యమరు లెల్లరు దధీచ్ఛాశ్రమమునఁ
దమయాయుధములను ద్యజియించి దేసలకుఁ, బాటిపోవ దధీచిపారికాంక్షి
యాప్లావితము సేసి యాయశ్రమముల మంత్ర, జలముచేఁ ద్రావె దత్తణమునంద
యంతటఁ గొన్నియేం డ్లరుగంగ మరల ని, రరు లేగుడెంచి తత్సవిధమునకు
- గీ. నస్మదాయుధముల నీయు మని దధీచి, మునివరేణ్యుని సవినయంబుగను వేడ
నమ్మహర్షి కనుంగొని యనిమిషులను, నెనయఁ గారుణ్య మెదలోన నిట్టు లనియె.
- ఆ. త్రిదశులార మంత్రతీర్థోదకాప్లావి, తం బానర్చి యాయుధముల నెల్లఁ
గ్రవృథుజులపాలు గాకుండఁ ద్రావితి, నాఁడె యెట్లు లిచ్చువాడ నేడు. 861
- చ. అనవుడు ఖేద మొంది సుర లందఱు మానివరేణ్య మాపయి
గవికర మున్న సీతసువునం గలయఁసుల నిమ్ము వానిఁ గై
కొని సుదృఢాయుధంబులుగఁ గూల్తుము దైత్యుల నెల్ల నాఁగ న
ముని విడిచెక్ స్వదేహముఁ బ్రమోదముతోడను యోగశక్తిచేక్. 862

- గీ. అంత దేవత లెల్లరు నతనిమేను, చీల్చి యనులఁ గైకొనిఁ జేతు లాడ
కునికి సురభిని నాహ్వన మొనరుపంగఁ, గామధేనువు వచ్చి శ్రీఘ్రముగ చటకు. 863
- క. మునిదేహము నాకుఁచుఁ ద, త్త సువును నిర్మాణముగను దా నొనరింపక
గొని వానియను లెల్లనుఁ, ననిమిషు లరిగిరి జయింప నసురబలుంబుక. 864
- గీ. అంతట దధీచిమునిపత్ని యగునువర్చ, దేవతాకృత్యము నెఱింగి దివ్యదృష్టి
నపరిమితకోప మెవలోన నాహ్వాన, దిట్టి యనపత్యు లగుచు దేవతలను. 865
- సీ. సాభ్రమతీతటసం బై నవీప్సల, త్నికోరహముక్రిందఁ గూరుదుండి
ఛేదించుకొనుడుఁ గుఱిని గర్భముననుండి, దివ్యతేజముతోడఁ దేజరిలుచుఁ
బృద్ధిపైఁ బడుటయుఁ బిప్పలాదుం డను, దారకుంచు కివావతారమూర్తి
యపుడు సువర్చ యయ్యనఘుని వీక్షించి, తనయ యీశిష్టలతరువుక్రింద
- గీ. నీవు వసియించి శుభముల నెల్లరకును, సిచ్చుచుండు మటంచు వాక్రచ్చి యోగ
శక్తిచే మేను విడనాడి స్వపతి యన్న, సత్యలోకంబునకు నేగె సాధ్వి యగుట. 866
- ఆ. అంతఁ గామధేను వచ్చటి కేతెంచి, హారమునను లోన నాఁగకుండ
వచ్చుదుగ్ధధార వరింప నాదుగ్ధ, మయ్యె లింగరూప మందువలన. 867
- వ. ఆలింగంబు దుగ్ధేశ్వరుం డనియును నాస్థానంబు దుగ్ధేశ్వరతీర్థం బనియును లోక
విఖ్యాతిం బడసె. 868

— చంద్రతీర్థవాహాత్మ్యము —

- వ. మఱియును దుగ్ధేశ్వరతీర్థంబునకుఁ బూర్వభాగంబునందుఁ జంద్రతీర్థం బేర్పడియె.
- గీ. సాభ్రమతితోడ నచ్చటఁ జంద్రభాగ, సంగతం బయి యుండె నాస్థలమునందుఁ
జేసి తపమును జంద్రుండు శ్రీఘ్రసిద్ధి, నందుటను జంద్రతీర్థ మై యది యెసంగె. 870
- వ. తత్తీర్థంబునం జంద్రునిచే స్థాపింపబడినలింగంబు చంద్రేశ్వరుం డనుచిత్తుతిం బడసె.
- గీ. చంద్రభాగాసమీపదేశమున శుక్రఁ, డాచరించుటఁ దప మది యధికమహిమ
కలది యై పొల్చె నచ్చటఁ జలుపుపుణ్య, కర్మము లనంతఫలములు కంబుకంత. 872
- గీ. కావ్యుఁ డక్కడ హేమలింగము ప్రతిష్ఠ, సలిపె నది గుప్తముగ నుండుఁ గలియుగమున
నచటఁ జేసినన్నానదానాదివిధుల, వలనఁ గలుగుఫలం బెన్న వశము గాదు. 873
- క. తిలపిండంబున శ్రాద్ధము, సలిపినయెడ నచట విష్ణుసాన్నిధ్యమునక
గలకాలము వసియింపం, గలుగుం గర్తలకుఁ బితృనికాయముతోడక.
- ఆ. అచట రుద్రజపము నాచరించినయెడ, భస్మ మగుట సర్వపాపములును
మామకీనరూపమాహాత్మ్యసహితు లై, యుందు లేను బాయ కుండుచోట. 875

—: పిప్పలాదతీర్థవాహాత్మ్యము :—

- వ. మఱియును సాభ్రమతీతటంబున దుగ్ధేశ్వరసమీపమందుఁ బిప్పలాదతీర్థం బేర్పడియె.
- సీ. అచ్చట మున్ను మాత్రాజుచే దనబడి, కావ్యుణ్య మొదలించునానతోడ
గావించు చుండంగ ఘనతపంబును బిప్ప, లాదుండు తద్విఘ్న మాచరింప

గోలానురుడు వచ్చి కోలాహలము సేయ, గ్రృహము బాంట్లచి నుండును
దానిచే జంపించె దై త్వుని నద్దాని, నవోచ్చును విష్ణులాహరితుడే

- గీ. వెలసె దీర్ఘబుగా నందు ఒలిపి చేచి, స్నానమును బ్రహ్మహరి స్థానలనాస
ముక్తు లై కర్మబంధము క్త నొంద, గలుగు సది గుండ్లబుగ్గిలియును. 877
- ఆ. అచట జేయవిష్ణులాకోనణంబున, గొలంగిపోయి సులసేనుషములను
గలుగు జన్మమృత్యువులు లేనిధామంబు, నందు నుండునొగ్గ ముగియఁజే. 878

—: పదార్థ తీర్థ మాహాత్మ్యము —

- వ. మఱియును సాభ్రమతీరంబున నింబార్కతీర్థం బేర్పడియె. 879
- గీ. అచట స్నానం బొనర్చిన నామయంబు, లన్నియును నాశమును నొందు నాతీరంబ
యచట గలనింబవృక్షంబు నర్క-బుద్ధి, చేతల బాంట్ల సగ్గార్థసిగ్గు గలుగు. 880
- క. మును కోలాహలసంగర, మున జతులై యుచురు లస్రపులచే బ్రహ్మ
శను జొచ్చి వృక్షములలో, దనువుల రక్షించుకొనిరి తస్మయ లుండుకొ.
- గీ. పాదపంబులు దేవతాభావ మొంది, నట్టికతిమున ఛేదనాగ్ని ములు గాత్ర
పాదపచ్చేది దేవతాచ్చేదకుండు, వాని కిహంబరసౌఖ్యంబు కానరాదు. 882
- వ. కోలాహలంబు కాలధర్మంబు నొందువఱకును మాధవన కశ్వత్థంబును నాకు బిల్వం
బును మహేంద్రునకు శిరీషంబును సూర్యునకు నింబంబును నిహితేవతలకు దత్తదర్ప
ద్రుమంబులును సాశ్రయంబు లయ్యె. నింబార్కతీర్థంబును నింబార్క-పూజ గావించి
యాదిత్యభాస్కరభాను రవివిశ్వప్రకాశకతీక్షణంశుమార్తండ సూర్యప్రభాకరవిభావను
సహస్రాక్షపూషద్వాదశనామంబులు పఠించిన ధనధాన్యపుత్రపౌత్రాదిసకలభాగ్యములం
బడయంగలుగు. 883
- క. ద్వాదశనామంబులచే, నాదిత్యునిపూజ సేయ నఖిలక్షేమా
పాదకు డగు నాదిత్యుండు, భూదేవాద్యఖిలవర్ణములవారలకు. 884

—: పదార్థ తీర్థ మాహాత్మ్యము —

- వ. మఱియును సాభ్రమతీరంబున సిద్ధతీర్థం బేర్పడియె. 885
- గీ. అచట గృష్ణుండు మును కోటరాక్షి యనెడు, శక్తి నొకదాని నిల్పె వైష్ణవి నొక్క
యబ్ద మాతీర్థమున స్నానమాడి యామె, యాస్య మీక్షింప వరియించు నాదిలక్ష్మి.
- సీ. మును చిత్రలెఖ చేసినయుపాయంబున, ననిరుద్ధు డుమకు సంప్రాప్త మగుడు
నతని బాణాసురుం డాత్మమందిరమున, గట్టివై వంగ నక్కా-లమందు
ననిరుద్ధు డేమియు నొనరింప జాలక, కోటరాక్షిని బాదుకొల్పి మదిని
స్మరియించుటయు దత్పిసాదంబున గృష్ణు డురుదెంచి యుద్ధసహంగణమున
- గీ. బాణుని జయించి ద్వారకాప త్తనమున, కరిగెను నుపానిరుద్ధసమర్పితముగ
నంత పనిరుద్ధు డుకోటరాక్షి నంత, రంగమున నిల్పివిశ్వాస మావహిల్ల. 887

వ. కోటరాక్షి విశ్వరూప మహామాయ బలాధిక్రమిత్రపుర త్రిపురభిన్న శివ శివమాసిశి
కన్య సారస్వతి దుర్గ దుర్గతిహారిణి భైరవి భైరవాక్షి లక్ష్మీదేవి జనప్రియ యను
బుడశనామంబులు ఒదించుచు నీశ్చితార్థసిద్ధిం బొందె. 888

గీ. ఎవరు తన్నామముల ఒదించువానో, ప్రతిదినంబును వారి కాపడలు చొలంగు
సిదతీర్థంబు నెవరు వీక్షించువానో, చేపటను వారలకు నెట్టిచింత యేని. 889

— తీర్థరాజు మాహాత్మ్యము —

వ. మఱియును సాభ్రమతీరంబున దీర్ధరాజు బేర్పడియె. 890

గీ. అచటఁ బ్రవహించు చుండు సహార్షిశంబు, చందనోదకయుతము లై సప్తనదులు
దానిలో నొనరించెడిన్నానమునకుఁ, గలుగు ఫలము వదిల నా కలవి గాదు. 891

క. వామనుఁ డచ్చట నుండె, గామితిముల నెల్లఁ దీర్ధగలదేవుం డా
స్వామిని గొలిచిన వైష్ణవ, ధామంబున నుండఁగలుగుఁ దనధారులకుఁ. 892

వ. అచ్చట మాఘశుక్లద్వాదశీదినంబునఁ దిలధేనుదానంబు గావించె నేని సర్వపాప
విముక్తి నొంది కులశలోధారకుం డగు. 893

ఆ. చలిపె నేని యచటఁ దిలతర్పణము పిత, లెనయఁ దృప్తి వేయియెడ్లవఱకుఁ
శ్రాద్ధ మొనరుపంగ సమకూరుఫల మబ్బు, నిది రహస్య మెఱుంగ రెవరుఁ గూడ. 894

క. గుడపాయసములచే నే, ర్పడఁగను సంతృప్తి యొక్క-బ్రాహ్మణునకు న
య్యెడ భోజనంబు వైటిన, బడయును ద్విజకోటిఁ దృప్తిపఱచినఫలముకొ. 895

— సోమతీర్థ మాహాత్మ్యము —

వ. మఱియును సాభ్రమతీరంబున సోమతీర్థం బేర్పడియె. 896

సీ. కాషీతకుం డనుఖ్యాతి కెక్కినతపో, ధనుఁ డొక్కఁ డాస్థానమునను మునిల్లి
కావించు చుండ నుత్కటతపం బాకనాఁడు, ప్రత్యక్ష మై యాతపస్వి కేను
వరము గోరు మనంగ వాంఛించె నతఁడు సో, మేశ్వరలింగ మం దేర్పడఁగ
న్టులె యగుఁగాక యనుడు నే నట లింగ, మాచిర్చవించె నత్యద్భుతముగ

గీ. నచట స్నానాదిపుణ్యకార్యములు నేసి, కనినయెడలను సోమేశ్వరుని సమస్త
వాంఛితార్థంబు లీడెరి వచ్చు సోమ, పానజన్యమహాపుణ్యఫలము విటె. 897

క. ఉదయించె నానలంబున, కది మొదలుగ సోమతీర్థ మనునామము త
త్పదమున స్నానము చే సెడి, యదనునఁ గలకోర్కు లెల్ల నపుడె ఫలించుకొ. 898

ఆ. సోమతీర్థమందు సోమవారంబున, స్నానముం బొనర్చి శ్రద్ధతోడ
నవ్వు డేని చేసె నేని సోమేశ్వర, దర్శనంబు వాడె తత్త్వదర్శి. 899

— : కాశీతీర్థ మాహాత్మ్యము : —

వ. మఱియును సాభ్రమతీరంబున గావోతీర్థం బేర్పడియె.

- సీ. అట విస్తృతం బైనవటవృట్ట మొక డూరె, బుగ్గకోణహూటాన్నితిము గాగ
దానిపై నొకకపోతము గట్టుకొని గూచు, నివసించుచుండంగ నెలతతోడి
నొకద్వాదశీతిధి నొకజేగ యేతెంచి, యొకనోరిం బుండనట్టికడకు
బారావతంబ డుదబ్బానచే వచ్చితి, సతిధి నై తానకాభ్యాసమునకు
- గీ. త్వత్కలైబరమాంస మిత్తరుణమందు, నా కొసంగితి వేని ప్రాణములు నిలుచు
నావుడు గపోత మపుడే శ్రేయమున కిచ్చి, యత్మితినువును నై సంగమందు జేరె.
- వ. అది మొదలుగా నాధానంబు కాపోతతీర్థం బనెడి శ్రుతిని నెలది. 902
- గీ. పర్వవేల నచట దర్శణము నేసి, సుమధలంబులతోడ బిగిము నొసంగు
వారు కాకాదిబలి నిన్నువారు దాట, గలరు యమలోకిమార్పింబు సులభముగను.
- గీ. అచట నై శాఖపూర్ణమయందు గౌర, సర్వపములను సానింబు సలిసి పిదప
గనినయెడల బ్రాచీనేశ్వరుని దరించు, దాను దరియింపజేసి పితరుల నెల్ల. 904

— గో తీర్థ మా హా త్మ్య ము —

- వ. మఱియును సాభ్రమతీతీరంబునందు గోతీర్థం బేర్పడియె. 905
- గీ. పూర్వోత్తమోరిపాతికంబునను గృష్ణ, కాయముల గొన్నగోవు లక్కడను మునిగి
యఘములు నకింప శుక్ల దేహముల నొందె, దాన గోతీర్థ మయ్యె నాతావు గౌరి.
- గీ. చలిసి న్నానంబు నచట గోవులకు గ్రాస, మొసంగినను నిచ్చినను శ్రోత్రియనకు గోవు
బ్రహ్మహత్యాదిసకలపాపములు గూడ, భస్మ మై పొందంగలుగును బ్రహ్మపదము.

— కా శ్య ప తీర్థ మా హా త్మ్య ము —

- వ. మఱియును సాభ్రమతీతీరంబున గాశ్యపతీర్థం బేర్పడియె. 908
- గీ. అచట గావించి తపము గశ్యపుడు మున్ను, మజ్జటాజూటంగిను మహికి దెచ్చె
దాన గాశ్యపతీర్థ మాస్థాన మయ్యె, జలుపునెడ న్నైన మహోటం గలుగు ముక్తి.
- వ. అందు గశ్యపనిర్మితం బైనకాశ్యపకుండంబున స్నాతుం డై తద్దామాధీశ్వరుం డగు
కుశేశ్వరుని దర్శించె నేని నిరయంబు దర్శింపకుండు. 910
- గీ. అచట గశ్యపనిర్మితం బైననగరి, కాశ్యప యటన్న పేరను గ్రాలుచుండె
నది ప్రభావంబుచే గాశియట్లు సకల, జరుల బావనులను జేయు సంతతమును. 911

— ఖాతాం య తీర్థ మా హా త్మ్య ము —

- వ. మఱియును సాభ్రమతీతీరంబున ఖాతాలయతీర్థం బేర్పడియె. 912
- క. ఖాతాలయతీరంబున, ఖాతాలయ మనువటంబు బొడగనునెడల
భూతేశ్వరకృపచేతను, భూతంబులవలన భయము బొందరు మనుజుల్. 913
- వ. అచ్చట బ్రాచి యగుచుండనాది సాభ్రమతీసంగత యై సకలపాతకనివారణకృతం

—: ప శే శ్వ ర తీ ర్థ మా హా త్య ము :—

- బడసి యుండె. మఱియును సాభ్రమతీరంబున ఘశేష్వరతీర్థం బేర్పడియె. 914
- క. అటనుండుటచే లింగము, ఘటముగను ఘశేష్వరాఖ్య కల ధై యు
త్ర-టముగ నిజపూజాలం, పటాలకు నొడంగూర్చుచుండు భద్రము లెల్ల. 915
- గీ. స్నాన మొనరించి యట ఘశేష్వరునిపూజ, సలుపునెడ లక్షబిల్వసంహయముచేత
సఖిమతార్థంబు లెల్ల నంది భువని, బరమపదమును బ్రాపించు బరమునందు. 916

—: వై ద్య నా ధే శ్వ ర తీ ర్థ మా హా త్య ము :—

- వ. మఱియును సాభ్రమతీరంబున వై ద్యనాధేష్వరతీర్థం బేర్పడియె. 917
- గీ. అచ్చటను స్నానశిశుశర్వణాదివిధుల, జేయునెడ సర్వయజ్ఞముల్ చేసిస్తటి
సుకృతమును నొండంగలుగను జూచె నేని, వై ద్యనాధేష్వరునిఁ దీరు వాంఛ లెల్ల.

—: దే వ తీ ర్థ మా హా త్య ము :—

- వ. మఱియును సాభ్రమతీరంబున దేవతీర్థం బేర్పడియె. 919
- సీ. మునుధర్మనందనుం డొనరించి దిగయుం, బును విభీషణునిచే గొని కిరంబు
రాజసూయము నేసి భ్రాతృయక్తంబుగా, సాభ్రమతీరంబునందు
బాండురార్యాంబును బాదుకొల్పుట నది, దేవతీర్థంబునాఁ దేజరిల్లె
నచట స్నానము నేని యాపాండురార్యును, దిలకింప నప్తసిద్ధులును గలుగు
- గీ. నందు ము స్సంజనాపుత్రుఁ డాచరించి, తపమును సముద్రలంఘనాదత్తుఁ డయ్యె
మరణమును బొందునెడ నందు మత్సదంబు, నొంది చండేశ్వరగణత్య మొందు వాడు.

—: చం దేశ తీ ర్థ మా హా త్య ము :—

- వ. మఱియును సాభ్రమతీరంబున చండేశ్వరతీర్థం బేర్పడియె. 921
- గీ. అచటఁ జండేశ్వరుండు నిత్యము వసించి, తన్ను దర్శించువారిపాతకము లడచు
నందుఁ జండేశ్వ మనుపురి నమరు లెల్ల, గలిసి నిర్మించి రది ముక్తి గలుగఁజేయు. 922

—: గా జ ప త్య తీ ర్థ మా హా త్య ము :—

- వ. మఱియును సాభ్రమతీరంబున గాణపత్యతీర్థం బేర్పడియె. 923
- గీ. చలిసి స్నానంబు నట గణేశ్వరునిపూజ, నేయునెడ మోక్షసామాజ్యసిద్ధి గలుగు
నచట శ్రాద్ధంబు సలిపిన నాచరించి, నను వృషభదానమును వాడు నన్నుఁ జేరు. 924

—: వార్త ప్పి సంగమ తీ ర్థ మా హా త్య ము :—

- వ. మఱియును సాభ్రమతీర్థం వార్తప్పిసంగమతీర్థం బేర్పడియె. 925
- సీ. మును వృత్రునకు హహేంద్రునకును బదొకొండు, వేలవరము లయ్యె నాల మంత
నమరేంద్రుండు పరాజయము నొంది దిక్కు- లే, కునికి సంగమతీర్థమునకుఁ జేరి

- న్నాన మచ్చటఁ జేసి నను సన్నుతింప నా, తనినూచి నొక వాంఛల్క మొదపె
నంత నేఁ బ్రత్యక్ష మగుదు నింద్రుని కటఁ, బాహిమ మై మద్దహాభ సితలవము
- గీ. లింగరూపంబు కొండ వెలిగె భస్మ, గాత్ర మని సుత, యగుదు గోత్రధోని
దానిఁ బూజించి మత్స్రసాదంబు వడిసి, తొడలులోకల నృత్రుని సంచరించె. 926
- సీ. అంతట వృత్రదేహమునుండి లోకభ, యంతరిం బగ్గిబ్రహ్మహత్వ నడిచి
యనిమిషేంద్రునికరమును బట్టుకొనుటయు, నాతఁ డానందము నానంద
బిసమధ్యమున జొచ్చి పెక్కిండ్ల సూక్ష్మరూ, పములతోడ నుండె నప్పటికె గూడ
నది విడనాడమి నతఁడు మేషాకార, మున చిరచిసవిరాషమానఁడ బోయి
- గీ. చేష్ట లేకుండఁ బడుటయు న్రష్ట యెఱిగి, యెన్నో నచ్చినవారు నా కేలుండఁడేయుఁ
డనుటయును బ్రహ్మహత్వ యిట్లనియె శేవ, వచ్చిని బ్రహ్మహత్వను వాస్తవముగ.
- క. అనవుడఁ బితామహుం డి, ట్లనియె జగత్తమమునకు నై చిసవులు శ
క్రుని నాగ నాకుఁ జూపుము, వనజానన యుండె వసతి వదిలెడి పీనిక. 928
- సీ. అని పలుకుటయు బ్రహ్మహత్వ లోకేశుండు, నిని దానివాక్యము వీను లొగ్గి
యగ్నిని బిలిచి హుతాశన బ్రహ్మహ, త్యాచతుర్థాంశంబుఁ దాల్చు మీవు
నావుడు ననలుండు దేవ తన్నుక్తి నా, కెపు డగుఁ జెపు మది యేను దాల్చు
ననవుడు బ్రహ్మ యిట్లనియె బావక సీవు, జ్వలియించుచుండెడిసమయమందు
- గీ. హవ్య ముంపఁడొ యెవఁడు నీయందువాని, బట్టుకొను బ్రహ్మహత్వ నిక బాసియనుడుఁ
గమలజనివాక్యమున నుండుగౌరవమున, బ్రహ్మహత్యాంశమును దాల్చె బావకుండు.
- సీ. అంతటఁ బరమేష్ఠి యవనిమహాపథి, తృణముల కగ్నికె డెలిపినట్లే
తెలుపఁగ ననియు నర్థించెఁ గృశానువు, వలె నంతట విరించి వానిఁ జూచి
యచితకారణము లేకుండఁగ మిమ్ముల, ఛేదించునప్పు దాఛేదకులను
బట్టి వేధించును బ్రహ్మహత్వ త్యజించి, మిమ్ము నా నజనివాక్యమ్ము నమ్మి
- అ. యవి గ్రహించె బ్రహ్మహత్యాంశమును సంత, నచ్చరలకుఁ జెప్ప నబుండు వార
లడుగఁ దద్విముక్తి యగుసాధనము వారి, కిట్లు లనియె ధాత హితవిధాత. 930
- క. ఒనరించునొ యెవ్వఁడు మై, భునమును దొయ్యలులు ఋతుమతు లయినసమయం
బున బ్రహ్మహత్వ వానిం, గొని మిము విడనాడు వలదు కొంకఁగ మీకుక. 931
- సీ. అనవుడు నప్పరోగనలు గ్రహింపంగ, బ్రహ్మహత్యాంశంబుఁ బద్మభవుండు
పిలిచి తోయంబులఁ డెలుపఁగ మునునోలె, నర్థించె బ్రాక్తనులట్లే యవియు
సంతట బ్రహ్మ తోయములార మీయందు, మలమూత్రములను స్లేష్మమును నెవరు
విడుతునొ వారిని విడుచుకాలముననె, పట్టి మిమ్ముఁడ్యజింపు బ్రహ్మహత్వ
- గీ. యనుటయును బ్రహ్మహత్యాంశమును గ్రహించె
దోయములు దాన నింద్రుని దొఱుగి పోయె

బ్రహ్మహత్య పదంబు పాకివైరి
తపము సత్తీరమున జేసి ధన్యుఁ డయ్యె.

932

— భద్రాసంగమతీర్థమాహాత్మ్యము :—

వ. మఱియును నాభ్రమతికి భద్రానదితోడ సంగమం బేర్పడినస్థలంబు భద్రాసంగమతీర్థం
బయ్యె.

933

క. స్నానముఁ బితృతర్పణమును, దానంబును నచటఁ జేయుతనధారులకుఁ
మహానులకుఁ గూడ దుర్లభ, మై నపదం బబ్బు నేల యధికోక్తు లింక

934

— వారాహతీర్థమాహాత్మ్యము —

వ. మఱియును దిత్సమీశంబున వారాహతీర్థం బేర్పడియె.

935

సీ. మును వరాహశరీరమును దాల్చి విష్ణువు, తత్సంగమాఖ్యతీర్థంబునుండి
రత్నాకరముఁ జొచ్చి రాత్రించరుల నెల్లఁ, బరిమాడ్చి సంభోషణజీవి సురల
నెచ్చోటనుండి పై కేతెంచె నచ్చోటు, వారాహతీర్థ మకపేరఁ బరగ
నచ్చట స్నానంబు నాచరించినను శ్రా, ధముజెట్టినను బితృతర్పణమునకు

గీ. నుభయవంశంబులనుగూడ నుద్ధరించి, తాను నివసించు వై కుంభాధామమందు
నది మహావిష్ణునిర్మితం బై నకితన, దాని కీ డై నతీర్థంబు కానరాదు.

936

— సాగరసంగమతీర్థమాహాత్మ్యము :—

వ. మఱియును నాభ్రమతి సాగరంబుతోడఁ గలిసినధామంబు సాగర సంగమతీర్థం బయ్యె.

గీ. లచట స్నానంబు గావించినంతమాత్ర, ముననె పంచమహాపాపములును దొలంగు
దానజపహోమతర్పణధ్యానములను, నేరుపడియెడిఫల మింక నేమిచెప్ప.

938

— ఆదిత్యతీర్థమాహాత్మ్యము :—

వ. మఱియును సంగమతీర్థసమీపంబున నాదిత్యతీర్థం బేర్పడియె.

939

గీ. దాని దర్శించినను నందు స్నాన మాచ, రించినను దర్పణం బొనర్చినను నర్క-
సుమములను గరవీరపుష్పములఁ బూజ, నలిపినను సర్వపాతకంబులును మాయ.

940

— వీలకంఠతీర్థమాహాత్మ్యము :—

వ. మఱియును దత్సమీశంబున నీలకంఠతీర్థం బేర్పడియె.

941

ఆ. దానిలోనఁ జేసి స్నానంబు నీలకం, తార్చనంబు చేయునట్టివారు
సకలవాంఛితార్థసంసిద్ధులను బొందు, నట్టివార సంశయంబు లేదు.

942

— దుర్గాసంగమతీర్థమాహాత్మ్యము :—

వ. మఱియును నచ్చట దుర్గాసంగమతీర్థం బేర్పడియె.

943

గీ. సాభ్రమతి దుర్గతోడను సంగమించి, నట్టిచోటు ఘోషతీర్థ మయ్యె నందుఁ
జేయస్నానంబు గోమహిషీప్రదాన, మననిసుశ్రువాజనమును ఫలాధికములు.

944

— నృసింహతీర్థమాహత్యము :—

- వ. మఱియును దత్తమీపంబున నృసింహతీర్థం బేర్పడియె, 945
- గీ. అచ్చట నృసింహుఁ డుండంగ హతహిరణ్య, కళిపుఁడై శాంతిముగ్గ నట్టికాలమందు
నధికభక్తిని బ్రహ్మాదుఁ డతనిచెంత, నిలువఁబడి యిట్లనియె మేనఁ బులక లొలయ.
- గీ. తండ్రి సీవు మహాగుణోత్తరుఁడ వేను, మందబుద్ధిని నాకు నీయందు భక్తి
గలుగఁగను నీకు నాయందుఁ గరుణ గలుగ, హేతు వేమియొ విసఁగ నాకచ్చ పొడమె.
- వ. అని ప్రార్థించుటయు నృసింహుం డాతని కిట్లనియె. 948
- సీ. ప్రహ్లాద యిది మున్న పరగె మాఁగిన్నాన, మనెడితేత్రంబుగా నవనియందు
హరితంఁ డనెడిబ్రాహ్మణుఁడు లీలావతి, యనుపత్నితోడ నిం దధవసించి
సలువంగ నేకవింశతియుగంబులు తపం, బేను ప్రత్యక్ష మై వాని కపుడు
వర మీయనుండంగ వాంఛించె నాతండు, తనయుండు గాఁగను దనుకు నేచు
- గీ. దాని కామోదమును జెంది నేను విప్ర, ప్రాక్తనుండను గాన గర్భమునఁ జేరఁ
గాని యీతేత్రమందు నీసూనుఁడుగనె, నిత్యమును నుండి కలిగింగు నీకుఁ దుష్టి.
- క. అనవుడు నావాక్యము నా, యనఘుం డంగీకరింప నది మొదలుగఁ ద
త్తనయుం డనియెడిప్రీతుఁడ, గని నే నీతేత్రమందె కదలక యుంటి. 950
- సీ. మును సీవు ద్విజున కొక్కనికె బుత్రుండ వై, జనియించి వసుదేవుఁ డనెడిపేరఁ
జదువు సంధ్యయు లేక సద్గుణంబును లేక, దుర్మార్గవర్తులు లోడు గాఁగ
వేశ్యారతుండ వై వివారించుచును దైవి, కంబుగా నొక్కదినుబునందుఁ
జనుదెంచి యీతేత్రమునకు మద్వ్రాతమును, దిలకించి భక్తులు సలుపుచుండఁ
- గీ. గాతుకం బామత్తి నాగణితోడఁ, జలిపితివి మద్వ్రాతంబు నిచ్చటనె దాన
నాధనాంగన నాలోన నైక్య మొండె, జేరెదవు నన్ను సీవును శీఘ్రముగనె. 951
- క. అనవుడుఁ బ్రహ్లాదుఁడు దన, మనమున సంతసము నొంది మాధవ నాకుఁ
వినిసింపుము త్వద్వ్రాతమును, నని వేడ నృసింహుఁ డిట్లు అనియె నతనికి. 952
- వ. స్వాతీనక్షత్రముతోడంగాని సిద్ధియోగంబుతోడంగాని వశిషకరణంబుతోడంగాని శని
వారంబుతోడంగాని యన్నిటితోడంగాని కొన్నిటితోడంగాని కూడినవై శాఖశుక్ల
చతుర్దశి నే నావిర్భవించినదినం బగుట నాదినంబున గృహంబునంగాని దేవఖాతతటా
కంబులం దెం దేని మృత్తికాగోమయధాత్రీఫలరసత్తైలంబులతోడ స్నానంబు గావించి
శుభం డై ధౌతవస్త్రంబులం దాల్చి నిత్యకర్మంబు ననుష్ఠించి గృహంబునంగాని
మత్తేత్రంబునంగాని మండపంబు నేర్పఱిచి యం దష్టదశపద్మంబు లిఖించి దానిపైని
రత్న సమన్వితామ్రకలశంబును స్థాపించి దానిమీఁదఁ దండులపూరితం బగుపాత్రంబు
నుంచి దానిపై నర్పణముం బగులక్ష్మీనృసింహమూర్తి నుంచి ధ్యానించి యధావిధిగఁ
బ్రాహ్మణులతోడఁ బాదపూజఁ జేయుటయు గావించి ధూపదీప్తవేద్యాదు లొసఁగి యా

దినం జెల్ల నుపవాసం బొనర్చి రాత్రే హగిరణంబు చేసి మఱునాడు ప్రభాతకాలం
బున స్నానంబు గావించి పూర్వవిధానంబున నన్నుచ్చించి నాయెదుట మత్స్యేతికరం
బుగా వైష్ణవశ్రాద్ధంబు గావించి యథాశక్తి దానంబులు బ్రాహ్మణుల కొనంగి భోజన
దక్షిణాతాంబూలంబులచే సంశృప్తి గలిగించి. 953

ఆ. కావు ముద్రించి దేవ మద్వంశజ, లైవారలను భవాబ్ధినుంకి
పాపవార్ధిలోనఁ బడియున్న నాకుఁ గ, రావలంబ మిమ్ము నీవె దిక్కు. 954

క. అని వేడి మడుద్యానన, మొనరించి మదీయమూర్తి నొనంగిన నాచా
ర్యున కర్థసిద్ధు లెల్లను, ననువుగఁ బ్రాప్తించు నెవరి కైనను ధరణి. 955

క. ధనహీనుఁ డైన నియతము, గను నుపవాసంబు చేయఁగలిగియెడ మ
జననదినంబునఁ జాలుక, గనఁగను మద్రవ్యతమువలనఁ గలుగుఫలంబుక. 956

ఆ. ధాత సృష్టి చేయ దక్షిత్వమును బొందె, శివుడు త్రిపురవధము చేయఁగలిగె
మునులు సురలు ప్రభువులును సిద్ధి నొందిరి, మద్రవ్యతోపలబ్ధమహిమ వలన. 957

వ. అని చెప్పి యంతరాసంబు నొందుటయుఁ బ్రహ్లాదుం డపరిమితానందముం జెందె. 958

గీ. కలియుగమ్మున బహుకామఫలము లొనఁగఁ, బ్రాభవము గలగంగ నాభ్రమతి యొకఁడె
దానిమహిమంబు వర్ణి యందరము గాదు, నిక్కముగ శతజహ్వ లుండినను నాకు. 959

ఆ. ఎచటఁ దీర్థనామ మెఱుంగకుందురొ లోకు, లచట మామకాహ్వయమునఁ దీర్థ
మేరుపఱుపవలయు నిది సూక్ష్మధర్మంబు, తెలుపఁదగిన దగుటఁ జెలిపినాడ. 960

న. అని పలుకుటయుఁ గాత్యాయని యపరిమితానందముం బొందె. 961

క. మునివర్య వినుము భార్గవి, మును విన గీతామహత్త్వమును వాంఛింప
గను నొకతఱి శౌరిని ముద, మెనయఁగ మాధవుఁడు లక్ష్మీ కిట్లు వచించెక. 962

—: గీతామహావ్యక్తకథనము —:

సీ. అతివ నాయాత్మ పరాపరభేదంబు, లను ద్వివిధంబుగాఁ దనరుచుండు
నందుఁ బరాత్మ నిరాకారముగ నిర్గుణముగ సాక్షిగ నిష్కలముగ వెలసె
సహరాత్మ త్రిపురాంతకాకార మదియె మ, దాస్యవినిర్గత మైనగీత
యధ్యాయపంచకం బాస్యపంచకముగ, దశబాహుగ దశాధ్యాయములును

గీ. నావలఁ బిచండముగను సభ్యాయ మొకటి, యంఘ్రియుగ్మకముగను సభ్యాయయుగము
తనరి యుండెను దాన మత్తత్త్వ మెల్లఁ, దెలుపఁబడియుండె నది నీకుఁ జెలియనిదియె.

ఆ. అందులోన నొక్క యధ్యాయ మేనియు, గాకయున్న నొక్కశ్లోక మేని
యర్థ మేని తుదకు సర్ధా మేనియు, ననుదినమును జనువ నెయు ముక్తి. 964

వ. అష్టాదశాధ్యాయాత్మకంబును గీతానామకంబును వాఙ్మయంబును నీశ్వరాకారంబును
నగుమదీయాపరాత్మమూర్తిని సేవించె నేని ద్వైతాద్వైతవివర్జితంబును భావాభావ
వినిర్ముక్తంబును నాద్యంతరహితంబును శుద్ధసంవిత్ప్రభానందమయంబును నిర్గుణంబును

నిమ్మ-శింబును సిరాకారంబును నగుమత్పరాత్మస్వరూపుని నిర్మలము. దాన
నాత్మైక్యభాగ్యంబు చేకూరు. 965

— గీతా ప్రథమాధ్యాయ మాహాత్మ్యము —

- సీ. మును ధరిత్రీతలంబున నుండెను సుశర్మ, యనునామమున సొస-యవనిసురుడు
స్నానసంధ్యాదివిహీనుడై కృషిచేత, జీవించుచును జిట్టచినర కితఁడని
మృగపక్షులను వధింపంగ నొకనాఁడు, మస్సహవాసులతోడఁ గూడి
యటవీధిలో బోయి యానన్న మగుటచే, దనుక గాలము సర్పనస్థుఁడయ్యె
- గీ. సంతటను యమకింకరు లరుగుదెంచి, వానిఁ గొనిపోయి యమసన్నిధానమునకు
నిలువఁ దత్కృతపాతకంబులకు శమనఁ, డర్హుడను జలుప వాఁడనుభవించి. 966
- గీ. అవని గడ కెద్దుగను బుట్టె నావృషంబు, హలము లాగుచు మోయుచు నలవిగాని
భారమును బహుకాల మస్పగిది గడపి, కొనకు నొంపంగువును మోయువనిఁ జిక్కి.
- గీ. నడువఁజాలక రోజుచు నడుమనడుమ, నిలుచుచుండంగ బంగువు నిలువనీక
దండమునఁ గొట్టుటయు నది తాళలేక, పడియె మునలిది యగుటచేఁ బడిమిమోద.
- క. దారిం బోవుచునుండెడి, వారంగన యొకఁడె దానివృధ గని లోనం
గారుణ్య మొదవ దానిఁ, దారకముగ భారవోసెఁ దనసుస్థతంబుక. 969
- గీ. అంత నాయెద్దు లేవలే కనువు లుడిగె, నచ్చుటనె యమకింకరు లపుడు వచ్చి
దానిఁ గొనిపోవ యమునియొద్దకుఁ ద్యజించె, యముఁడు వేశ్యాప్రదత్తపుణ్యమున దాని.
- సీ. అంతట నావృష మరుదెంచి భూలోక, మునకు భూసురకులంబున జనించె
జాతిస్మరణశక్తి సంభవించుటను నా, క్షీతిసురుం డావేశ్యచెంత కరిగి
తన కామవలనఁ గల్గినయపకారంబు, దెలిపి నీపుణ్యంబుఁ దెలుపు మనియె
నపు డామె యతని కిట్లనియె విప్రోత్తమ, యొకశుకంబు పగించుచున్నగీతి
- గీ. యాతకించుటఁ బూతాంతరాత్మ నగుచు, నిన్నుఁ దరియింపజేయుపున్నెమును జెండఁ
గలిగితి నటంచుఁ జెప్ప నాచిలుకకడకు, నామెతోఁగూడ నేఁగి యాభూమిసురుఁడు.
- సీ. చిలుక నీగాధను దెలుపుచు దయతోడ, నాలకింపంగ నా కాశ పాడమె
నాపుడుఁ బూర్వజన్మస్మృతి గలది యై, యాశుకం బీక్షించి యతనిమోము
భూసురోత్తమ నేను బూర్వము బ్రాహ్మణ, కులమునఁ బుట్టి విద్యలను జదివి
వైదుష్యగర్వంబువలన దుర్వాదముల్, నలుపుచుఁ దిరుగుచు సైన్యముగను
- గీ. నొక్కతఱిఁ గాలధర్మంబు నొంది నరక, యాతనలఁ జెంది తుద కెట్లా యవనిలోనఁ
జిలుక నై పుట్టి యొకమునిచేతఁ జిక్కి, పట్టువడితిని బంజరబంధమందు. 972
- సీ. అంతట నమ్మునియాశ్రమంబున ముని, చ్చాత్రు లెల్లరుఁగూడి సంతతమును
బలియింపుచుండఁగఁ బావనం బైనగీ, తాదిమాధ్యాయంబు నాలకించి

పరియించుచుంటిని బ్రతికినందున నేను, శ్రవణచేయము గాఁగ జనుచు క్షేప్ర
నలుగు లుండు నొకచోరుఁ డగుచుండి యొకఁడగు, చుం గొనివచ్చి యీవఱకు క్షేప్ర
గీ. నేను గీతాదిమాధ్యాయ మెపుడుఁ గూడఁ, జనుచుచుండుట సీవ్య శ్రద్ధతోడ
వినుటచేఁ బ్రాప్తవతి యయ్యె నని వచింప, చంద్రలో నిర్జరమాంబ మరుగుఁడె. 973
వ. ఆమువ్వురును వివృతపంబులతోడ నామమాంబులై క్షేప్రమి వై కుండుచుండు
జనిరి. 974

గీ. కాన గీతాదిమాధ్యాయ మెవరుండు, వీనులారంగ నుగొ ర్దేమానవుండు
శ్రద్ధతోడను జనువునొ శాశ్వరముగ, వార లుండుట వై కుండువానమందు. 975

— గీతాద్వితీయాధ్యాయ మాహాత్మ్యము —

సీ. ధాత్రిలో నొకఁ డుండె దక్షిణదిశాగ, మందుఁ బురుషురం బుపురుషు
దానిలో నొకఁ డుండె ధరణిదేవుండు దేవ, శర్మ నాగని బుధశ్శాస్త్రిగణుండు
నిజధర్మముల నెల్ల నెఱవేర్చుకొనుచుండి, యును మనశ్శాంతి లేకునికి నతఁడు
పరితపించుచునుండ భావంబులోపల, దై వికంబుగ నొక్కతాపనుండు
గీ. వచ్చుటయు నొక్కతఱిఁ దదావసధమునకు, నమ్మహీనురుఁ డతనికి నతిధిపూజ
నలిపి తనకు మనశ్శాంతి గలుగువిధము, నభిలషింపఁగి వాని కి ట్లనియె నతఁడు.
ఆ. ఆర్య మిత్ర వంతుఁ డనుపేర నొకయజ్ఞ, వాఁడు డుండెఁ బ్రాప్తపట్టనమున
నతఁడు నీకుఁ డెల్పు నాత్మశాంతిఘటిల్లు, నట్టిమార్గ మరుగు మతనికడకు. 977
గీ. అనుటయును దేవశర్మ తదాజ్ఞ వడసి, పుణ్యనగరాంతికారణ్యమున నదీత
టమున శిలమీఁదఁ గూర్చుండి ప్రమద మొదవ, గనుగొనెడిమిత్ర వంతునికడకుఁ జేరి.
గీ. ఆర్య నీయంతికమున కే నాత్మశాంతి, గలుగుమార్గంబు నెఱుంగఁగఁ దలఁచి యరుగు
దెంచినాఁడను నావాంఛ తీర్పు మనుడు, నతనికి గని మిత్ర వంతుఁ డత్యాదరమున.
సీ. భూసురోత్తమ విను పూర్వగాథ యొకండు, వినిచెద నీకు నవిస్తరముగ
ధరను గోదావరీతటిని బ్రతిష్ఠాన, మనుపురం బొకఁ డుండె నచట నుండె
విక్రముఁ డనెడిపృథ్వీపతి యొక్కఁడు, తత్సమక్షంబున దానములను
గొనుచు దుర్దముఁ డనుక్షీణీనురుం డొక్కఁ, డొనరించు చుండె జీవనము నెఱు
గీ. యట్లు లుండంగ నొక్కనాఁ డాద్విజుండు, కాలధర్మంబు నొందుడుఁ గాలభటులు
వానిఁ దోడ్కొని పోయి యనూననరిక, యాతనలఁ జెట్టి విడువంగ నంతమునకు.
సీ. ఆదుర్దముండు పుట్టె నవనిలోన దరిద్రుఁ, డై యుండునొక్కబ్రాహ్మణునియింట
దత్పూర్వపాపవ ర్తనవాసననుజేసి, యొక్కకామిని వాని కుద యయ్యె
నాయితీ జారిణి యై చరించుచు నొక్క, చుండాలకులజనిసంగమమున
గర్భంబుఁ దాలించి కని కన్యకను జచ్చి, డాకీనరూపంబు చేకుఱంగ

- గీ. శ్వపచును బట్టి చంప నాశ్వపమఁ డంతి, సరికఁగి తన లొంది యంతిమనుఁ బుట్టె
వ్యాఘ్రు మై డాకినియు స్వదేహాంతమందు, సనుభవించి యమాలయముఁ తసలను.
- క. జనియించెను నాగేహం, బున నజ యై దాని నేను బోషించుచుఁ గా
ననముందుఁ ద్రిప్పు చుండఁ, గను నాశాహ్వల మటకు గ్రక్క-న వచ్చెన్. 982
- క. దాని గనుగొని శాంతుండ, నై నే నుండంగ వ్యాఘ్రు మజను గ్రసింపఁ
గా నొగుచుండ నజయును, దానికడకు నరిగి నిలిచె ధైర్యముతోడన్. 983
- సీ. అంతట నావ్యాఘ్రు మవగతక్రోధ మై, నిలువంగఁబడఁటయు నిశ్చలముగ
నజ దాని నీక్షించి వ్యాఘ్రుమ సిద్ధాన్న, మును నుపేక్షింపఁగఁ జనునె నీకు
ననవుడు వ్యాఘ్రు మి ట్లనియె నామదిలోనఁ, గలక్రోధ మెల్లను దొలంగిపోయె
శాంతించె టుత్తిపాసలును నివోచ్చటను, గలమహత్వం బేమొ జెలియరాదు
- గీ. నావుడు మృగాదనంబ నిక గనిన నాకు, భీతి జనియింపకుంటకు హేతు వేమొ
తెలిసిన వచింపు మని మేక పలుకుటయును, డెలియదాయెను నా కని ద్వీపి పలికె.
- వ. అంతట నయ్యజావ్యాఘ్రుంబులు నాకడ కరుడెంచి తమసంశయంబు లడుగ నేనును
నవియునుం గలసి యొకవృక్షంబునం దుండువానరంబు నడిగితిమి. 985
- సీ. ఆవానరం బిట్టు లనియె నూపాల, మిను మొక్క-విషయంబు వినుతు నీకుఁ
గను మీవనంబునఁ గనఁబడుచుండఁ దే, వాలయం బొక్క-టి యంగులోన
నుంజఁ ద్ర్యంబకలింగి మొక్క-టి ము న్నది, సంస్థాపితం బయ్యె న్రప్తచేత
ననుదినంబు సుకర్మం దెన్నుప్రం జొండెను చే, యంగఁ దొడంగె దల్లింకపూజ
- గీ. యావిధంబున బహుకాల మరుగ నొక్క, తఱిని నొకతాపసుండు తత్సవిధమునకు
నరుగుడెంచి సుకర్మనిహారసవర్యం, గాంచి యతనియెడలోనఁ గరుణ యొదవ. 986
- గీ. అవనిసుర యేమి కోరి శివార్చనంబు, చేయుచుండినవాడెవొ చెప్పు మనుడు
నాతఁ డి ట్లనియె మహాత్మ యన్న కాంక్ష, చేత లింగార్చనంబు నే జేయుచుంటి. 987
- సీ. అనవుడు నాబ్రాహ్మణునిసత్యవాక్యంబు, నకు నాతపస్వి యానంద మొంది
తత్సముద్ధరణేచ్ఛ తనచి త్తమునఁ గలు, గంగ నిచ్చట నొక్క-గ్రామమందుఁ
దగ లిఖించి గీతాద్వితీయాధ్యాయమును బఠింపుము దీని నని వచించి
కనఁబడకుండంగఁ జనియె సుకర్మండు, చూచుచుండంగనె చోద్యముగను
- గీ. అంతట సుకర్మం డాశీలయందు వ్రాసి, నట్టివాతను గట్టిగా నభ్యసించి
చదువుచును నిత్యమును మనశ్శాంతితోడ, నీయరణ్యంబునను జరియింపఁ దొడంగె.
- క. బానిసహత్త్వముచే నీ, కాను నాడలియు దప్పికయును భయంబున్
గ్లానియు విద్యేమంబును, వేసికినిం గలుగ వనుడు విని నే నంతన్. 989
- వ. బ్రాహ్మణ్యముతోడఁ గూడి తచ్చిల్లఁ ప్రదేశంబున కరిగి శిలపైని వ్రాయఁబడి
యన్న గీతాద్వితీయాధ్యాయమును బఠించి, మనుష్యులు గావించుకొనుచు భక్తిభా

వంబున నవగతసంసారక్షేపండు నై బ్రహ్మనుదంబున నోలలాడుచుంబి. తచ్చవనా
ప్రభావంబుచే నూవాప్రమంబులు వీతకలుషంబు లై యముక్తిం బొందె. 990

క. అని పలుకంగ నామాటలు, విని భక్తిని దేవతార్థ విశ్రాంతి మనం
బున కొదవఁ దదుపదేశము, గొని యాతనివలనఁ జేరుకొని నిజపురికి. 991

క. అనుదినముఁ దదధ్యాయం, బును బంబించుచును దాన నాడమిచజాన.
బునఁ దొలఁగి వాంఛ లెల్లను, జననమరణశూన్య మై చంద్రతి నొందె. 992

— గీతాత్మతీయాభ్యాసమాహాత్మ్యము —

సీ. మును జనసానంబునను జనుండు పరమేశ్వర, నుండఁ గౌశికగోత్రుఁ డొకద్విజుండు
విడనాడి నిజకాలవృత్తి నారఁడు హాసీ, గ్వప్తిలో నుండి యుండి ధనము
ధనమదాంధ్యంబునఁ గరులు గానఁ ప్రవ, త్తించుచు లోకగిత్తియు గాఁగ
నొకనాడు వచ్చుచు నొకపురంబుననుండి, దోరహతుఁడయి దారిలోన

గీ. నొకతరువుక్రిందఁ బడి మృతి పొంది స్వృత, పాతకమునఁ బిశాచహంబునఁ బడసె
నంత నాతఁడు మరణించె ననెడివార్త, తెలిసికొని రత్నపురంబు చిచ్చి మడిచి.

సీ. కావింపఁ బరలోకకర్మంబుఁ దప్పడికి, నెంచి తన వ మున్నయెడకు నేగి
యచట గీతాత్మతీయాభ్యాసముఁ బరించె, బ్రతిదివంబు బంబించుచుండఁ దాను
దానిని విన్ననూరనె పిశాచం బొండు, పడియె వ్యోమముండు పుష్పమిమీద
నవల దివ్యవిమానమందు దివ్యాకార, మునఁ గానబడియె దక్షశకుఁ డంత

గీ. జడునకు సుతుండు మ్రొక్క సీచరిత మేమొ, తెల్పుమన నాతఁడంతయుఁ తెలిపి వత్స
త్వత్పత్తిగీత వినుటచేతను బిశాచ, హంపము చొలంగి దేవతాహుని నైతి. 994

గీ. నీకు భద్రంబు గలిగెడుఁగాక తండ్రి, నానహోదరుఁ డొకఁడు నేఁ జేసికల్లె
యథుము లొనరించి నరకస్థుఁ డయ్యె మఱియు, నస్మదవ్యయజులు గొందఁ బల్లె యైరి.

క. నరకములనుండి వారిని, దరియింపఁగఁ జేయు మీవు తత్తణు ననుక
దరియింపఁజేసి నట్టులై, యరిగెద నే నింక నిలువ నని దివి కరిగె. 996

సీ. అంతట జడపుత్రుఁ డానంద మొదవంగఁ, జనుదెంచి నిజజనసానమునకు
నిరయసంస్థితై ననిజపూర్వకుల నెల్లఁ, దరియింపఁజేసిడితలఁపుతోడఁ
దగునియమమున గీతాత్మతీయాభ్యాస, మును బరింపంగఁ దత్పుణ్యమునను
యమనస్థిధిక బోయి హరిభృత్యులు కృతాంత, వదలిపెట్టుము జడవంశజులను

గీ. నని వచింపంగ నంతకుం డచటనున్న, జడకులనుల నెల్లను విడిచిపెట్టె
నంత మాధవకేంద్రు లరుగుచుండ, వేషతోని వారి దోడ్కొని విష్ణుపురికి. 997

ఆ. వారితోడఁ గూడి నై వస్యతుండను, బోయి విష్ణుధామమునకు హరికి
బ్రహ్మతీ షేష నిలువబడి దేవ పావుల, నెల్ల విడువు మనగ పాతు వేయి. 998

వ. అని సావయగముగా సుసంపాదించు నారాయణుండు వికసితవదనం డై గీతాత్మతీ
య ధ్యానుబ్రహ్మని చుట్ట దండధరిన కఠింగించి తత్పరసఫలంబు ప్రాప్తించుటంజేసి
యీసాపాత్యుల చెల్ల సరకమిచ్చు త్తి చక్రగాని నాపదంబుల బడయంగలిగె నని నుడు
వుటయుఁ గాలుండు తదధ్యాయమహిమంబున కాశ్చర్య మొంది తదనుష్ఠం బడసి
స్వధామంబున కరుదెంచె. 999

— గీతా చతుర్థాధ్యాయ మహాత్మ్యము :—

- సీ. గంగాతటంబునఁ గలదు నారాచారి, యనుపురిం గొక్కటి యవనియందు
నాపురంబున నుండ నఖిలసిద్ధిప్రదా, యి మైనవిశ్వేశ్వరాలయంబు
దానిలో భరతుండు నా నొప్పునొకవిప్రుఁ, డినుదినుంబును శ్రద్ధ యుమతిల్లఁ
దప్పకుండఁగిని గీతాచతుర్థాధ్యాయ, మును జపించుచు నుండ మోదమునను
- గీ. జరుగఁగను నట్లు కొన్నివత్సరము లొక్క, తిఱిని భరతుండు తత్సర్వోద్యానభూమి
కరిగి బదరీద్రుయ్యగ్మంబు నచటఁ జూచి, కాల నొకటియుఁ గేల నొక్కటియుఁ దాఱి.
- గీ. కొంతసే పుండి యొక్కడఁ గుతుకమునను, నవలఁ బనుదెంచ విశ్వేశ్వరాలయమున
కంటటను నమ్మహాజద్వయంబు శుష్క, మయ్యె నిలువునఁ జూపఱ కచ్చెరువుగ.
- ఆ. అట్లు లెండిపోయి యాద్రుమంబులు రెండు, పుట్టి కన్యకలుగఁ బురమునందె
యొక్కద్విజునియింట నొందుచుండఁగ వృద్ధి, భరతుఁ డొక్కతఱిని నరిగె నటకు.
- సీ. అతనిఁ గన్గొని కన్య లానంద మొదవంగఁ, దత్పాదములకు వందన మొనర్చి
దేవ సీకృపను బొందితిమి మానుష్యంబు, ననుడు నాతఁడు విస్మయంబు నొంది
కన్యకలార మిగాధ యేమియె నాకుఁ, డెలుపుఁ జాలింపంగఁ గలిగె వేడ్క
యనవుడు వార లిట్లనిరి మహాభాగ, వినుము చెప్పెదము మావిషయ మెల్లఁ
- గీ. గలదు గోదావరీతటస్థిని ఛిన్న, పాప మనుతీర్థ మొకటి తత్పరసరమున
సత్యతపుఁ డనియెడిధరాదిత్యుఁ డొకఁడు, తపము నొనరించు చుండె నత్యద్భుతముగ.
- సీ. అప్పు డచ్చరలలో నందకిత్తెల మగు, మముఁ బిల్చి తనయొద్ద కమరవిభుడు
తత్తపోభంగంబు నెత్తెఱంగున నైన, నొనరింపఁగను మాకు నొనఁగె నాజ్ఞ
యంతట మేము తదాజ్ఞ నొందలఁ దాల్చి, చనుదెంచి యమ్మునిసవిధమునకుఁ
జేసితి మెన్నెనొశృంగారచేష్టల, వానిచిత్తము కామవశము గాఁగ
- గీ. నపుడు సత్యతపుం డాగ్రహమున మమ్ము, దిట్టె గంగాతటంబునఁ బుట్ట రేఁగుఁ
జెల్లుగను నంతటను మేము చేరి వాని, దరికి నేడ్పుచు నుండ నత్తరుణామందు. 1004
- గీ. భరతసంస్కర్షమునను శాపంబు దొలగి, పూర్వజన్మస్మృతి ఘటిల్లఁ బుట్టఁగలరు
మర్త్యకన్యకలను మీరు మహి నటంచు, నతఁడు కరుణింప నిలకు మే మరుగుదెంచి..
- సీ. జాననీతటస్థునిలో జనన మొందఁ, గలిగితిమి బదరీద్రుమంబులుగ నాడు
తాతటస్థునిలో జనన మొందఁ, గాందితిమి బన్మ విట్ల పు త్యకన్యకముగ..

- క. కాపున నుద్ధారించును, గావెంపఁగ మాకు నీవె గతి యింక మహీ
దేవోత్తమ యని వేడఁగి, నావిప్రుడు లోనఁ గర్మా య మతిలంగఁ. 1007
- క. గీతాత్మర్యాధ్యాయము, చేతోమోదంబు గలుగఁ జెప్పఁగ వారల్
ప్రీతిమెయి నది జపించుచు, బాతకములు తొలఁగిపోవఁ బడసిరి ముక్తిక. 1008

—: శీతావంచమాధ్యాయ మహాత్మ్యము —

- సీ. కలఁడు పింగళుఁ డనుత్మోసురుం డొక్కఁడు, పురుకుండ్లపురమున భువిని మున్ను
బ్రాహ్మణభర్మంబు పరిహరించి యతండు, తౌర్యత్రికప్రసక్తలను జెంది
పరదారలోలుఁ డై తిరుగుచుండఁగ వాని, సౌర్వంబుఁ జూచి తద్భార్య యరుణ
తా నొక్కజూరునిఁ దపిలి వర్తించుచు, భర్తృనిర్బంధంబుఁ బాడెకొనఁగ
- గీ. నొంది పల్లవసాహాయ్య మొక్కఁడేయి, గత్తిచే బింగళునితల గత్తిరించె
నంతటను బింగళుఁడు యమయాతనలను, గుడిచి గృధ్రంబుగాఁ బుట్టె గడకు నిలచు.
- క. అరుణయుఁ బతిహింసాగత, దురితమున భగంధరంబు వొరకొన దానక
మరణించి కుడిచి దారుణ, నిరయంబులు తుదకు నిల జనించెను శుశ్రువు. 1010
- సీ. చేరె నాగృధ్ర మాచిలుకయుఁ బూర్వవా, సుసచేత నొక్క-కాననమునందె
కడచుటయును గొంతకాల మచ్చట వాని, కొకనాఁడు దివి నేఁగుచుండఁ జిలుక
ప్రాక్తనవై రానుబంధంబుచే గృధ్ర, మాశుకవెంబడి నరిగి కొట్టె
నంతట నాశుకీ యవనిసన్మకపాల, జలములోఁ బడి ప్రాణములను విడిచె
- గీ. దానిఁ గొన వచ్చుచుండ గృధ్రంబు దాని, పైని కొక్క-కిరాతుఁడు బాణ మేసె
నంత నాడేగ శుక పడినట్టికడనె, పతిత మై వీడె శుకవోలఁ బ్రాణములను. 1011
- సీ. అంతట యమదూత లరుడెంచి వానిని, గాలపాశములచే గట్టివైచి
కొనిపోయి వై వస్వతునికడ నిలుపంగఁ, దత్పుణ్యపాపముల్ దండధరుడు
ధ్యానయోగంబుచే దర్శించి పొందు మీ, యిష్టలోకములకు నిపుడె యనియె
నంతట విస్మయం బంది శుకీగృధ్ర, ములు సమవర్తిక జలిపి ప్రణతి
- గీ. స్వామి పాపాత్ములకు మాకు సంఘటిల్ల, నిష్టలోకంబులు నిదాన మేమొ చెపుమ
నాపుడుఁ గృతాంతంఁ డధికసన్మానబుద్ధి, యేర్పడఁగ వానియెడలఁ దా నిట్లు లనియె.
- సీ. మున్ను గంగాతటంబున నుండె షటు వను, బ్రాహ్మణుం డొక్కఁడు బ్రహ్మవేత్త
యతండు గీతావంచమాధ్యాయపరసంబు, గావించుచును సర్వకాలమందు
నొకనాఁడు కాయంబు నుడిగి కాలవశంబు, నను సనాతనధామమునకుఁ జేరె
నంతట నొకచోట నతని కపాలంబు, పడియుండఁ దద్గతాంభస్సునందుఁ
- గీ. బడి యనుత్యాగ మొనరించుభాగ్య మొదవి, నందునను మీకుఁ దత్పుణ్య మొందఁగలిగె
ననుడు నాయంధజంబులు చనియె దివ్య, యానముల నెక్కి హరిసన్నిధానమునకు.

ఆ. కాన గీతలోనఁ గలపంచమాన్యాయ, ముసఁ గల్గి మహిమమును పఱచి
నలని గాదు బ్రహ్మ కై నను నీ కింక, నిలకంటె సభిఁ మేమిచ్చెప్ప. 1014

— గీతావష్టాధ్యాయ హాహ్యము —

సీ. గౌతమీతటమునఁ గలదు ప్రతిష్ఠాన, మనుపురం బొక్కటి యవనియందు
బిప్పలేశుఁ డెరుపే నీశ్వరలింగ, నెరుపి యిచ్చి నుద్యులింగచే
నచట జానశ్రుతి యనుజ్ఞే జూని డుండు, స్యాకాపాలనతత్త్వరుంగ
తత్త్వైర్ని వ్యాపింప దిశదిక్కులను నొక్క, పసమున హంసం దుసని జనుచు

గీ. బ్రజ్వరిల్లుహంశశ్రుతిప్రాధనంబు, చూచి కొన్ని నాటి పంగిఁ జోద్యులుగను
నంతులెరు నెచ్చుగా నభినుతింప, దొడఁగి మణిహిన్ని న్నన్వనిగ్ధులము

సీ. అపుడు జానశ్రుతి గామాటలను శూన్యము నుండి విని స్త్రులుగను డిగ్గి
రై క్వని దోడ్కొని ర మ్మని సారథి, కాన తీ మిగి నానఁ జూచి నంపి
కాశీగయాప్రయాగములు కేదారంబు, కోల్పోవురంగు గోమతియను
ద్వారావతియును నోంకార మవతియు, గోదానగిర్యహరినరుల

గీ. గ్రమముగను దాటి సప్తరత్నములచేరి, గ్రామమండుమఃశిక్యేశ్వరాలయంబు
కేఘరంబుగ నున్న కాశ్వరపురిక, శేరి తత్త్వరత్న కచ్చెరువునొగి 1016

సీ. అవల మాశిక్యేశ్వరాలయశ్వరంబు, సుమం గూర్చుండి ని గంగములను
గోఁతొందును విదిక్కులను జూచుచు మఱ, స దంబు నొందుచు హరిదమందు
గానంగఁబడఁకొక్కకాపీనధారిని, వీక్షించి యెక్కెగి తల్లి ట్టణముల

నతఁడై రై క్వం డని లుత్పల్లో నిర్ణయ, బొసరించికొని వానియొద్ద కరిగి

గీ. ప్రణతిఁ గావించి తత్త్వదపద్మములకు, స్వామి నీనామ మేమి నీ వేమి చేయఁ
దలఁచి యిచ్చెట నుంకివొ తెలుపు మనుచు, నప్పై రై క్వండు వానియొ ససము జూచి.

సీ. నను రై క్వం డందురు జనులు నేఁ బరిపూర్ణ, కాముండ నెట్టికాంతయును లేదు
తెలిసి నాచిత్తవృత్తిని నాకుఁ బరిచర్య, సలిపినవాఁడు తత్ఫలము నొందు
నని యూర కుంటయు నాతనిభావంబు, సారథి గ్రహియించి సత్వరముగఁ
దనతేనియొద్దకుఁ జనుడెంచి రై క్వని, వృత్తాంత మంతయు విన్నవించె

గీ. నంత జానశ్రుతిపంథరాధినేత, హర్షమున గోవులను రత్న హారములను
గనకవనంబులను నుపాయనములుగను, గై కొని రయంబ రై క్వనికడకు నేగి.

గీ. అమ్మహాత్మున కెరగి సాష్టాంగముగను, దాను డెచ్చినస్త్రుసంతతుల నెల్ల
నతనికడ నుంప నవి రై క్వం డంటకుండ, ని ట్లనియె శూద్ర నాచిత్త మెఱుంగ వై తి.

క. కొని యివి యన్నియు శీఘ్రము, చను మని కోపమునఁ బలుక జానశ్రుతి రై
క్వనిపదములపైఁ బడి ప్రా, ర్థన చేసె క్షమింప స్వాపరాధము నంతక. 1020

ప. రై క్వండు సుప్రసన్న వదనం డగుటయు జానశ్రుతి తదాననంబు నుపలక్షించి సవిన
యంబుగా ని ట్లనియె, 1021

- గీ. స్వామి నీ యలోభభావము దెను, నిగిగియె వచ్చింపుము కిరుణతోడ
నని యడుగై క్షయింపజేయు రాజ, యజ్ఞితి గానము నే నునువువాడ.
- క. గీతావస్థాధ్యాయము, ప్రీతిమెయింపకతమును జపించుచు మంత్ర
కేతస్త్రుస్తి ఘటిల్లి ని, రాతంకుడ నైతి ననుడు నరఁ డిట్లనియెన్. 1023
- క. అనఘ తదధ్యాయము గృహ, యెనయంగను నాకుఁ జెప్పు మిపు డని వేడం
గను రై క్షయింపజేయ, చెను దానిని శిష్యబుద్ధిచే నారనియెన్. 1024
- క. అంతట జానశ్రుతిభూ, కాంతయె తత్త్వగణితకామక్రోధా
ద్వంతశ్చాత్రపుఁడై కడు, సంతసమున నొందె మోక్షసామ్రాజ్యంబున్. 1025
- సీ. అంత రై క్షయింప తదధ్యాయము జపించుచు, చుండంగ మునుదొలె నొక్కనాడు
చనుదెంచి హంసవేషములతో నమరులు, వరదానకాంక్షచే వానికడకు
నిష్కాముఁడై నవానిని జూచి విస్మితాఁ, తరు లయి ననెని స్వధామమునకుఁ
గొంతకాలంబు రై క్షయింపజేయున, గడపి విజానయోగంబుచేత
- గీ. నొడలు విడనాడి స్వేచ్ఛచే నొక్కనాడు, లీనమయ్యె మహేశ్వరిమేలిలోనఁ
గాన నేను దదధ్యాయమునకు యిట్టి, దని వచింపంగఁ జాల యధార్థముగను. 1026

— గీతావస్థాధ్యాయము హాసోత్పత్తిము —

- సీ. మున్ను పాటలిపుత్రమున నొక శంక, ధుండు నా నొకభూసురుండు ధరను
నాతఁడు విడిచి బ్రాహ్మణధర్మమును వశి, స్వీకృత్యచే మిగుల నాడించి ధనము
కావించుకొనఁగ నాల్గవండ్లి యొకనాడు, బంధుసంతతితోడ బయలుదేలి
యరుగుచు మార్గమధ్యంబున నొకయూర, శయనించి యిట్లు మయినకతనఁ
- గీ. గాలవశమున నొకపాము కాటు వైవ, నచటఁ బడి చచ్చి నొకశ్రుకృతాఘమునను
వ్యాళ మై తాను నిధి నుంచినట్టికడను, బుట్ట నిర్మించుకొని చేరి పుట్టలోన. 1027
- సీ. ఒకనాటిరాత్రి స్వకుమారులకు స్వప్న, మంచు గానబడి వ్యాళముగనె
తనకు గల్గినయవసయును దా నుండిన, తావును దెలిపి నార-ప్రలూర
న న్నుదరింపుడు నాకు మీకంటను, దిక్కు లే దని యేగఁ దెల్లవాతె
సంత వారలు లేచి యన్యోన్యమును స్వప్న, కథ చెప్పికొనుచుండుకాలమందు
- గీ. జ్యేష్ఠుండు తరింపజేయద మితని ననియె, మధ్యముండు చంపి ఘోషిని హేమంబు గొడ
మనియెను గనిష్ఠుఁ డహి వై తె యయ్యె యనుచు, గాలువలు గట్టి కన్నీరు గాఱ నేడ్చె.
- సీ. అంతట నాదిన బరుగంగ నారేయి, మధ్యయామంబున మధ్యముండు
తెలియకుండఁగ సోదరుల కుత్తితుం డయి, పడఁతితోడను బుట్టకడకుఁ బోయి
త్రవ్వచుండఁగఁ బుట్ట ద్రవ్యాశచే దన, పూజోడి మ న్నైతితోయఁ దొడఁగె
నప్పుడు లోనుండియాశీషమంబు కో, పంబుచే బుసతోడఁ బైకి వచ్చి
- గీ. యుద్ధత యెవండ వీవు నే నుండుపుట్ట, త్రవ్వఁ బనియేమి చెపు మను దండ్రీ నేను
నీనుత్తుండను శివుండను నిధిని గొనంగఁ, ద్రవ్వచున్నాడఁ బుట్టను దప్పికొన్నాడు

- గీ. అనుటయును విని సర్వ పుట్టయె వెల్లి, నీకొ ముగ నాత్మము వైస నీవు నాకు
నున్న గడజేచ్చి సేవజన్మలనుగాడి, కొనుము నే గట్టపడి గడగదినధనము. 1030
- చ. అనుడు శివుడు చిత్తముచయ, గోదవక్ గ్రహ దండశూకము
గనుగొని తండ్రి నీకు దరణగు ఘటలైడికార్య మేని యై
నను గల దేని తప్ప యెనగ్గెద ద్వచ్చరిణంబుగాన న
కొను మని వేణు నుట్లనియె గూఢపనులు ప్రహర్ష మొనరుచున్. 1031
- అ. తనయ గీతలోని చసకారన న్నమా, భాగ్యమును జపించునట్టివ్వెని
శ్రాద్ధజ్ఞ క్షేత్ర శ్రాద్ధంబు న్నెట్లుడు, కలుగు ముక్తి బానివలన నాకి. 1032
- క. అని నుడువుటయును నొరిని, తనయులు తత్రోవ్ క్షీరిని నద్రాద్ధి
బాసరింప శంకుకర్ణు, డివిమిషతును నొరె నాడిగి యహిహున్. 1033
- గీ. అంత నాతనిసుతులు పుత్రార్జితార్థ, ముతయును గూడ ధర్మకార్యములకొటం
వ్యయము గావించి తుది దదధ్యాయజపము, వలన జందిరి పరమకై నల్యపదము.
- గీతాష్టమాధ్యాయ హాత్యము —
- సీ. ఆమర్దసిం బనునట్టిపురిం బుండె, దక్షిణాసధమున భాత్రి నొకటి
యం దుండె భావశర్మాభిధానుండెన, బ్రాహ్మణు డొకడు ధర్మన్యతుండు
తాళనవంబు నాతడు ద్రావి యొకనాడు, కంఠపర్వతము కాయ ముడిగి
స్వకృతకర్మబున జన్మించి తాళ మై, యొందుమగడంగ నృద్ధి నొక్కచోట
- గీ. నచ్చుకి వచ్చి కుశీబలాభ్యుండెన, బ్రాహ్మణుడును గునుతి నాబళుకదీయ
భార్యయును విశ్రమింపంగ బ్రహ్మరాక్ష, సాకృతులతోడ దిరుగుచు నవని నెల్ల.
- సీ. అట్లు వచ్చి వసించి రాచెట్టుక్రింద నా, రాకలి దప్పయు నార్తిగోలుప
నప్పుడు కుమతి యిట్లనియె దుర్దానముల్, పట్టి సుసాదించినట్టిధనము
పాత్రదత్తము గామి బ్రహ్మరాక్షసజన్మ, ముభయులకును గూడ నొదవె మనకు
సీవినదితజన్మ మేనాటి కై నను, దొలగెడిమార్గంబు గలదె నాధ
- గీ. యనుటయు గుశీబలుం డిట్లు లనియె దన్వి, యీశరీరంబు ఘోరదుష్కృతమువలన
బ్రాహ్మ మగుటను బ్రహ్మకర్మములఁగూర్చి, చేసెడివిచారమున దప్ప బాసిపోదు.
- వ. అని పలుకుటయు “ఓం తద్భ్రహ్మ కి మధ్యాత్మం ఓం కర్మ పురుషోత్తమ” యను
గీతాష్టమాధ్యాయార్థశ్లోకంబు కుమతినోట దై వికంబుగా నిస్సృతం బయ్యె. 1037
- గీ. తచ్చపణమాత్రమున బడి తాళవృక్ష, మవనిపై బూర్వదేహంబు నధిగమించె
నవల నాదంపతులు రాక్షసాకృతులను, బాసి నిలిచిరి దివ్యరూపములతోడ. 1038
- గీ. అప్పు డాకాశముననుండి యరుగుదెంచి, తదణమ దివ్యయాన మాదంపతులను
దోడకొని పోయి నిలుప నింద్రునకు నెదుట, వారలను నిల్పె దివమున వాసపుండు.
- వ. అది యట్లుండ భావశర్మ తదర్థశ్లోకంబు వ్రాసికొని వారాణసికి నేగి భాగీరథీతీరం
బున నుపవిష్టం జై. దానిని జపింపందొడకె. 1040

గీ. ఆజపంబున కే సుతెరంగమందు, ఒరిమసంహృషమును బొంపి భావకర్మ
కవునరావృత్తికిర మయినట్టివడము, నిచ్చినాడను నింక నీ కేవలము. 1041

—: గీతావతమాత్రాదుమాహాత్మ్యము —

ఆ. రమణి సర్వదాతటమున మాహిష్మతి, యనెడినగరి యుండె సంఘం గిలంఘ
మాధవుండు నాగ మహిదేవుఁ డొక్కఁడు, క్రతువిధానబద్ధకంఠుండు. 1042

సీ. ఆవిప్రు డొకతటి నధ్వరం బొనరింప, సంకల్ప మొనరించి సమితిలోన
యూపంబునకుఁ గట్టి యొక్కఁఁఁగమును డ, ద్విశసంబునకు యత్నించు చుండ
నట్టహాస మొనర్చి యాఁగాగ మిట్లనె, మనుజవాక్కులను విస్మయముగలుగ
బ్రాహ్మణోత్తమ నశ్వరఫలంబునకును నీ, వాసింది హింస చేయంగ నగునె

గీ. జన్మమృత్యుజరాదుఃఖసంక్షయంబు, గలుగఁజేయఁగజాలనిక్రితువు లే
తెలివితక్కువచే నేను సలిపి యిట్లె, మును సవంబుల హీనజన్మండు నైతి. 1043

క. అనవుడుఁ దద్వ్యాకృములను, విని యజ్ఞ మనంబు నందు విస్మయ మొదవం
గను దానిఁ జూచి ఛాగమ, వినిపింపుము సీచరిత్ర విశదము గాఁక. 1044

సీ. అనవుడు ఛాగ మిట్లనియెఁ బూర్వము నేను, బుట్టి బ్రాహ్మణుఁడుగాఁ బుడమియందుఁ
జదివి వేదములను శ్రద్ధాయతుండ నై, సలుపుచు వేదోక్తసత్త్రియలను
సక్షీణఫల మేదో ప్రక్షీణఫల మేదో, యనువిమర్శంబు లేనట్టికతన
నొకతటి యజ్ఞంబు నొనరించుచును నందు, ఛాగవిశసనము సలుపు చుండఁ

గీ. గాంచి యది దానిజనయిత్ర కన్నునీరు, గార్చుచును బ్రాహ్మణాధమ త్మోతలమున
సీచయోనులలోన జన్మింపు మనుచు, దిట్టె నను నేను జేయుచున్నట్టిపనికి. 1045

సీ. అంతటఁ గపియోనియందు నే జన్మించి, యొకనాఁడు మత్స్యపయోగమునను
నాహితుండికునిచే నాకస్మికంబుగా, బంధింపఁబడి వీడి బాంధవులను
జని వానివెంట నాతనిశిక్షచేత నా, ట్యము సేయువిధమును నభ్యసించి
తిరుగుమంటిని వాడు త్రిప్పుచోటుల కెల్ల, జేయుచు నాట్యంబు చిత్రముగను

గీ. నట్లు యుండంగ నొకదినమందు నేను, దరువులు దుండి చూచునాతిరుణి సుతులఁ
గాంచుచును నాట్యమును దప్పుగా నొనర్పఁ, గట్టచే గొట్టె వాడు నాపుట్టె పగుల.

ఆ. చేష్ట లుడిగి యపుడు క్షీతిమీఁదఁ బడి ప్రాణ, ములను విడిచి నేను బుట్టి శుభక
గర్భమందు నన్నకణ మేని దొరకమి, తుద్భవంబు నాడినొనఁగలేక. 1047

ఆ. తిరిగి తిరిగి దిమ్మదిరుగంగఁ గొంతొం, పకును గొట్లు గొట్ట బాధపడుచు
సంతమునకు నాగ్రహంబులోనికిఁ బోయి, దూటి వంటయింట దొంగవోలె. 1048

శ. పాత్రస్థ మైనయన్నము, నాత్రముతోఁ దినుచునుండ నాధ్వని విని నా
పుత్రులు నాభార్యయు మ, ద్ధాత్రము విఱుగంగఁ గొట్ట దండంబులచేక. 1049

- గీ. అవతర బడి నేను మృగనాగ యవలగొక్క, శౌర్యహనిగలు ట సాయముగా సభవించి
చేయగలమంతకాలము చేసి ననులు, వాగ్ధాము నొక చిర యింక వృద్ధి మనుచు.
- క. నను శౌరికిపాడు నిద్రయ, మొరింపగ రథ్యలోని ననున మదీయల
గన యల్పద్రవ్యమునన, గొని యింటికి నన్ను దోలుకొనిపోయి వెనక. 1051
- గీ. ఆత్మబలతోడ ద్వారకాంగు త్ర కేగి, దలచి నామి గనె గూర్పుగడి తాను సుతులు
దోలగను నన్న బడోసితోడ నేను, వారలను మోనికొని శౌరితవజ్రుల బోయి.
- గీ. దాహ మగటను మార్గమధ్యమున జలము, బ్రావణ నెంది యుక్క ప్రాదంబు బొచ్చి
క్రొంది నలిలంబు దానినర్దమములోన, గాల్చి చిగింబడి నిలుచుంటి గదలలేక. 1053
- ఆ. అపుడు నన్ను గొట్టి రదయంబుగను సతీ, సుశంబు దాన నేను పోలసి యందె
పడి పరిత్యజించి ప్రాణంబులను ఛాగ, యోనియందు జన్మ మొందినాడె. 1054
- సీ. మఱియొక కథను నీ కేటెగించెదను నను, మాశ్చర్యకర మగునట్టిదాని
మున్ను కురుక్షేత్రమున నుండె సూర్యవం, శృంగుడు చంద్రవర్మ నా నొకనృపుండు
ప్రాప్తిప నొకడినమంతు సూర్యోపరా, గంబు తత్త్వవ్యాకాలంబుచందు
గావింపగా నెంచి కాలపురుషదాన, మాతండు పిలిపించి యననిసురుల
- గీ. దానమును బుచ్చుకొనియెడిదైవ్యశాళు, లెవ్వ గై పను గలగోని యిందు డెలుపు
డనుచు నొక బ్రాహ్మణుండు ధరాధినాథ, యెట్టిదానింబు నై న నా కీయు మనియె.
- గీ. అంతటను తోడు బంధునమన్విరముగ, స్నాన మొనరింపగా బూర్వనదికి జనియె
నప్పు డాకాలపురుషు డిట్లనియె నట్ట, హాస మొనరించి ద్విజు లెల్ల నాలకింప
- ఆ. వెట్టిబ్రాహ్మణుండ విప్రు డెవ్వం డైన, బూనుకొనునె యిట్టిదానిమునకు
ద్రవ్యలోభమునను దనువును జేసేత, యమున కొప్పగించునట్టి డున్నె. 1057
- క. అనవుడు దదావ్యంబులు, విని బ్రాహ్మణు డిట్లు లనియె విప్రు డాశేష
ఘనివారణదక్షుండు వా, నిని జెనకం దరమె ఫలనేత్రున కై నక. 1058
- వ. అని దైర్యంబునం బలుకుటయు గాలపురుషుం డుగకుండె. 1059
- సీ. అంతట స్నాతుం డై యవనీశ్వరుండు వచ్చి, త్మోసుపర్వలకు నమస్కరించి
దానంబు గై కొనుధరణీసురుని నుప, విష్ణుని గావించి విష్ణురమున
గల్గోకరితిని గాలపురుషదాన, మొనరింప దాని గై కొనియె ద్విజుండు
కై కొన్న వెంటనె కడువిస్మయంబుగా, గాలపురుషమూర్తి గర్భ మగలి
- గీ. దానిలోనుండి యొక్కమాతంగు డొక్క, శ్వపచతురణియు బ్రభవించి సహరింప
దానమును గొన్నవిప్రుని దరియ నతండు, గజగజపడంకుస్వప్రతీకముల జూచి. 1060
- క. గీతానవమాధ్యాయము, జేతమున జపింపదొడగె శీఘ్రమ యంతక
మాతంగీమాతంగులు, భీతి బరువిడిరి పరితపించుచు నెదలక. 1061
- గీ. అప్పు డది యెల్ల జూచి ప్రత్యక్షముగను, నచ్చెరువు నొంది ప్రభువు బ్రాహ్మణుని గాంచి
స్వామి యెటు దాటితివి వివత్సాగతంబు, ఒరువులిడువీర లెవో యేర్పడగె జెపుమ.

- సీ. అని వేడుటయును నిట్లనియె నావిప్రుడు, జననాఁగి నీయొచ్చెనయ్యుంబు
చండాలుడగుచు నీచరిసెవరనింద, చండాలి యగుచు నా సహరింప
నరుదేర దరికి నే నపుడు గీతానవ, మాధ్యాయజపము చేయంగఁజొడంగ
వార లిచ్చట నిలువంగఁజాలక పరు, విడిచి తాపము వృద్ధి నొడఁగించు
గీ. నని నుడువ భూవరుఁడు తదధ్యాయమహిమ, మునకు నాశ్చర్యముఁజెందియముచుండు
దదుపదేశంబు నొంది యతనిసమక్ష, మందు జరియించుచును గాని కొండె ముక్తి.
గీ. విప్రతనువున నేను గావించినట్టి, క్రేయమున జాతిసంస్కృతి చేకఁబడుటను
దెలుపఁగలిగితి నిట్లు లాశ్మీయచరిత్ర, మనుడు మాధవుఁడు వివేక మామతిల్ల.
వ. అధ్వరంబు నుజ్జగించి గీతానవమాధ్యాయపరంబు గావించుచు మోక్షసామ్రాజ్య
ముం బడసె. ఛాగంబును దవధ్యాయశ్రవణంబున జగ్గురాహిత్యముం బొందె. 1065

— గీతాదశ మాధ్యాయ మాహాత్మ్యము —

- సీ. మున్న కాశీపురంబున విప్రు యొకఁ డుండె, దత్త్వానందితశతస్పరుండు
నానాగ్రవిన్యస్తనయఁగ డరోస్థిలి, కాటుండు సంతతాహ్లాదయుతుండు
త్రిపురాంతకిద్వార దేహాసంస్థుఁ డా, తనికి నిత్యమును సదావ్రండు
హస్తావలంబంబు నతిశౌరవంబునఁ, గరుణించు చుండ భృంగిరిఁచి చూచి
గీ. దేవ యీతం దెవండు నీదివ్యకృపకు, నుత్కలంబుగఁ బత్రం జై యచ్చవాడు
వీనిమహిమంబు విన నాకు వేడె యయ్యె, జెప్పుమని వేడె హరుఁ డిట్లు చెప్పదొడంగె.
సీ. గణనాథ వినుము నే గై లాసపార్శ్వంబు, నను నుండపున్నా గివనముచుండు
మాణిక్యవేదికానుధ్యంబునం దుప, విష్ణుండ నై యున్న వేళయందు
వీవంగ నొకచండవిషమవాయువు దాని, వెంటడి కొక్కఁ ధోవంబు గలిగె
దానివెంటనె తమోధరణీధరమువోలె, ఛిన్నపక్షం బై నశిఖరివోలె
గీ. నాకసమునుండి పడి యొకయండజంబు, పారలుచును భూమిమీఁద నాదరికి వచ్చి
ప్రణతి యొనరించి యహ్లాసపద్మ మొకటి, నావదంబులపై నుంచి నను నుతించె.
ఆ. అపుడు నేను జూచి యాఖిగంబును బత్రి, యెవరు నీవు కార్య మేమి యిటకు
రాగ నీకు ననుడం బ్రశ్రయానతగళ, మగుచు నిట్లు అనియె నాఖిగంబు. 1068
సీ. చంద్రశేఖర నేను జతురానననిహంస, నధికవాడుచ్చాయ నలరుదాన
నరుడెంచి మానసప్రదమున కొక్కది, నమున నందలిబిననాళములను
భక్షించి తృప్తిగా బ్రహ్మయొద్దకుఁ బోవ, నెగిరి వ్యోమమున క దేమొ కాని
వెంటనె పడి పృథివీపలంబునఁ జేవ, దప్పి శీతలమారుతంబువలనఁ
గీ. బడసి సంజను నెట్లా తత్పతనమునకు, పేతు వేమియొ యని మది నెంచు చుండఁ
గాలిమం బేరుపడియెను గాయమందు, దీనిఁ గనుఁగొని మిగుల జింతించు చుండ.
గీ. అప్పుడు ప్రాదంబులోనండి హంస చింత, పడంగ నేటికిఁ దావకపతననై ల్య
ములకు నుండెడి పేతువు దెలుపుదాన, ననెడుమాట వినబడె నదృశ్యతముగ. 1070

- గీ. అంతః గనఃబడి రాకసమంధః గనః, వసనులు సుగుర్ముఖులు నాంనాహానీల
కాయులు గదాబజంఖచక్రాయుధులుచ, నైగవృత్తిసహస్రసృష్టికసూరిలు. 1071
- గీ. అప్పుడు ప్రణామమును వారి కాచెడిచి, నెను మార్పొనై ల్యనిసాన మరయః
జంతిలుచు నుడఁ దిత్తిరస్థితిని నెది, చ్చిత్తిసక్తిని సునఁగూర్చి యిట్లు లనియె. 1072
- సీ. కలహంస మద్విలంభునము నీసి సభంబు, సకి నీవు చనినపాతకమువలన
బాతనై ల్యములు సప్రప్తిచె నీకుఁ ద్వ, త్వతీసంబు గాంచినసృష్టిని
మూర్ఖుని నాగంధమును ప్రస్తుతమున, కిరెగెను భ్రమరింబు లమరు లగుచు
నీకు వ్యోమమునఁ గాన్పించినపురుషు లా, శీఘ్రతె యని స్థితి శానికొనుము
- గీ. వార లుదయించి మానికుమారులుగెను, జనినస్తమజస్కంబునను నసంబు
సలిపి యీహ్రదాతీరదేశమున కొక్క, యప్పరోంగనగానంబు నాలసించి 1073
- క. దానను మనములు చెదరుట, నీనెలఁతిను గొండు నేనె యేనె యటంచుక
మానుగ నన్యోన్యము గను, గానకొట్టొకొని చచ్చి కని దుర్బలక. 1074
- ఆ. పుట్టి కడకు శరభములుగ శ్యాపదములఁ జంపుచును నిలఁపకమాగ చావ
దహనమునను జచ్చి దంతు లై జనియించి, పాంథజనుల నెల్ల బాధపెట్టి. 1075
- గీ. విశిసమునఁ ద్రావి చివరకు విషజలంబు, మరణమును బొంది క్రమముగా ఖరమహంగ
వృకబిడాలంబు లై జనియించి తుదకు, పట్టదము లయి చేరి రీస్థానమునకు. 1076
- వ. యింక నావృత్తాంతముం జెప్పెద వినుము. 1077
- సీ. ఈజన్మమునకు మున్నేను దృతీయజ, స్మమునఁ గన్యక నయి క్షౌనురునకు
నుదయ మొంది సరోజపదనాహ్వయచుశోడఁ, బరగి పాతివ్రత్యనిరత నగుచు
నొకతటి నొక్కసారికికు మాటలు నేర్పు, చుండంగ నావల్లభుండు చూచి
సారిక వగు మని శపియింప సారిక, నై మదాచరితపుణ్యంబువలనఁ
- గీ. బుట్టి యొకమునియింటఁ దత్పుత్రి పెంపఁ, జెందుచును వృద్ధి గీతలోఁ జెప్పఁబడిన
పదనయధ్యాయ మచ్చూనిప్రతిదినంబు, జదువుచుండంగ వినునదృష్టముచు గంటి.
- వ. తచ్చువణమహిమంబుచేఁ గొలఁదికాలంబులోన సారికాశరీరంబు విడిచి పద్మావతి
యనునచ్చర నై పద్మాసఖత్వంబు నొంది వై కుంఠంబు సధివసించి యననధికసుఖంబు
లనుభవించి యొకనాడు విమానంబు నెక్కి సభోమార్గంబున నేగుచు మనోజ్ఞ
బగునీసరోవరముం జూచి దిగి యిందు జలక్రీడ గావించు చుండ దైవికంబుగా
దుర్వాసుం డదడెంచి వివశ్రు నగునన్ను వీక్షింప నేను భయగ్రస్త నై పాదద్వ
యంబు పద్మద్వయంబు గాహస్తద్వయంబు పద్మద్వయంబు గా ముఖం బేకపద్మంబు గా
బంధపద్మ యగుపద్మిని నై యొడిగి యుంటి. 1079
- గీ. అపుడు దుర్వాసుఁ డాగ్రహం బామత్తిల్లఁ, బద్మినిరూపమున శతాబ్దములవఱకు
నిందె యుండంగ నను శపియించి చనియె, నదియె మొదలుగ నుంటి నీహ్రదమునందు.

వ. గీతావిభూత్యధ్యాయశ్రవణప్రభావంబునంజేసి పూర్వజన్మస్మృతియును మహార్తవంబును న న్నెడబాయ వయ్యె. మద్విలంఘనంబున నీకుఁ బతకములు శరీరనైల్వంబును నేర్పడియె. తదధ్యాయమాహాత్మ్యంబు నేడు నీకుఁ దెలిపించుటచే నాకు శాపము క్తి కాలంబు ప్రాప్తించె. నీ వీతామరసంబు నీశ్వరున కుచాయనంబుగా సమర్పించి తదధ్యాయమాహాత్మ్యశ్రవణఫలంబు గా మోక్షార్హజన్మంబు నొందె యీశ్వరానుగ్రహ పాత్రం బగుదువుగాక యని వాక్రుచ్చి నా కీపద్మంబు నొసంగి. 1081

క. అచ్చర యై తాఁ జనియె వి, యచ్చరమార్గమున దివితీ నాపద్మము నీ కిచ్చితి ననుచు స్వదేహము, నచ్చెరువుగ విడిచె నానమక్షమునందు. 1082

గీ. అనుటయును భృంగిరిటి పిన్నయమున దేవ, బ్రహ్మహంసం బెవఁడో ప్రాగ్భవముచంఘం దచ్చరిత్రంబు విన నాకు నిచ్చు పొడమె, నాన తి మ్మన కతని కిట్లనియె హరుఁడు. 1083

సీ. వినిచెద గణనాథ విన మామరాశంబు, ప్రాక్తనభవమున బ్రాహ్మణుచకు సుతపుం డనెడిపేర సుతం డయి జన్మించి, చరియించుచును బ్రహ్మచర్యమునకు శయనించి యుండంగ శయ్యమీఁద గురుండు, తాను సిద్రాదశాక్షిఁడగుటఁ దచ్చయ్యను స్మృశించె దనపాదమున దానఁ, బ్రాస్త మయ్యెను మహాపాతకంబు 1084

గీ. దానఁ దిర్వక్త్యమును నొంది తాను వినుట, నబివీముఖమునఁ దదధ్యాయమహిమ విడిచి నాకడ దేహంబు పుడమిలోన, సుభవము నొందె విప్రసంశంబునందు. 1084

సీ. అతఁడె యీతఁడు పూర్వమందు గీతాదశ, మాధ్యాయమును వినినందువలనఁ దద్వాసననుజేసి తనువును మఱచి తి, చ్చింతనానక్తుఁ డై సంతతముచు భవనపరాబ్మఖభూతుఁ డై చూచుచు, హరిని నంతర్యామి యైనవాని నానందమున నోలలాడు చుండంగ నా, వీటికి వీని రావించుకొంటి 1085

గీ. నెవరిఁజెఁ బ్రసరించునో యితనిదృష్టి, వారు మోక్షంబు నొందెడివార దాన వీనిమహిమంబు నెఱుంగుట నేను వీని, కెపుడును గరావలంబన మిచ్చుచుండు. 1085

వ. అని చెప్పటయును భృంగిరిటి విస్మయంబు నొంది యది మొదలుగ విభూత్యధ్యాయంబు పఠింపం దొడంగె. 1086

క. కాన విభూత్యధ్యాయము, నానాపాతకవినాశనము చేసి యశే పానందమూల మగుబ్ర, హ్మనందము గలుగఁజేయు నధ్యేతలకు. 1087

— : గీతై కా ద కా థ్యా య మా హా త్మ్య ము : —

సీ. మును ప్రణీతాతటంబునను మేఘంకరం, ఒనియెడివగర మొం డవని నుండె నచట నునందాఖ్యుఁ డగువిప్రు డొకఁ డుండె, నతఁడు నిష్కాముఁ డై యనుదినంబు నలిపి స్నానంబు మేఖల యనుతీర్థంబు, నను నారసింహదర్శనము సేసి పరియించు చుండుటఁ బారాయణము గ గీ, తై కాదశాధ్యాయ మేకభక్తి 1088

గీ. నకలదుఃఖవిముక్తుఁ డై యొకదినంబు, నందు గోదావరీతీర్థయాత్ర సేయఁ బ్రసీతం డయి వీరజితీర్థమును జేరి, చేసి స్నానంబు నచటఁ బూజించి రమను. 1088

- వ. లంతట కిహిలాసంగమంబుం జేరి తారాఘోరింబున స్నానం బొనరించి పిదప నప్తతీర్థంబున
బిత్తుతర్పణంబు నేసి కిహిలాద్వారమున కిరిగి యచ్చట స్నాతుం డై మధుసూదనుని
దర్శించి యారేయి నం దుండి ప్రాతఃకాలంబున సరసింహవనతీర్థంబున రామదీర్ఘ క
యందు మునింగి ప్రహ్లాదపూజితం డగునృసింహుని దర్శించి యచ్చటనుండి యంబికా
పురి కిరిగి వాంఛితార్థప్రదాయుని యగునంబిక నర్చించి యవల గిరస్థానపురంబునకుం
జేరి యచ్చట నద్వయహూపిణియు ననాహతిమహానాదమయియును యోగిరాజ
హృదంభోజరాజహంసియును నగుమహాలక్ష్మిని బూజించి పిదప నివాహమండప
పురముం జేరి యందు శయనించుటకు నేగృహంబునందును స్థానంబు లభింపక తిరుగు
చుండ గ్రామపాలునిచే నొక్క విశాలమందిరంబు చూపింపబడియె.
- 1089
- గీ. లంత నాబ్రాహ్మణుం డాగ్రహణంబునందుం, బుడవకొని రాత్రి యెల్ల నిర్భయము గాంగ
నుదయమున లేచి పోవుచు నున్నతఱిని, గ్రామపాలుండు చూచి యాభూమిసురుని,
- చ. అనఘ నినుం గనుంగొనంగ నప్రతిమానుడ వగుచు దోచె నా
మనమునకు భవాదృశులు మాఱు లభించుట యన్న మాపురా
తననుకృతప్రభావమె హితంబును మా కొనరింపు మీపురం
బున నివసించి కొన్నిదినముల్ దయతోడ నటంచు వేడంగె.
- 1091
- క. ఆవేడికోలునకు భూ, దేవుం డంగీకరింప దినదినమును ద
తేవను గ్రామాధీశుండు, గావించుచు నొక్కనాండు కనుగొని యతని.
- 1092
- గీ. స్వామి యాలింపు మొక్కవిజ్ఞాపనంబు, నీపురంబున కొకదై త్యుం డేగుడెంచి
మున్న భక్షించుచుండ నిం దున్నజనుల, నపుడు పూర్వకు లాతని నాశ్రయించి.
- వ. ప్రతిదినంబును రాత్రికాలంబున బురమందిరంబున దతనికి సరగ్రాసంబు నొసంగు
నట్లును నాతండు నగరప్రజల భక్షింపకుండునట్లును సమయంబు గావించిరి.
- 1094
- సీ. అది మొదలుగఁ బొంతు లగువారలను గ్రామ, పాలకుం డగువాండు ప్రతిదినంబు
శయనించుటకు రాత్రిసమయంబునందును, బంపుచుండఁగఁ బురభవనమునకు
నారాక్షసుండు వారి నారగించుచు నుండె, నరిగె నట్టులె కొన్ని హాసములు
దై వికంబుగను మత్తనయమిత్రుం డొకండు, చనుదేర నిట కొక్కదినమునందు
- గీ. వాని నారాత్రి పనిచితి నేను నగర, భవనమున కయ్యది మదాత్మభవుం డెఱింగి
వాని గొని రాంగఁ జని పురావసథమునకు, భక్షితుం డయ్యె నాక్రవ్యభక్షిచేత.
- అ. అంత నే నెఱింగి యావార్త దై త్యుని, దరికి బోయి యేడ్చి దానవేంద్ర
న్యాయ మగునె నీకు నాకుమారుని మ్రుంగ, మఱచిపోతి వేమొ మదుపకృతిని.
- 1096
- స. అని పలుకుటయు నారాత్రించదు డిట్లనియె.
- 1097
- సీ. అకట నేనెఱుంగక యారగించితి భవ, త్రనయుని బంధసంతతులతోడ
నువకార మున్నకార మునరింపకున్నను, నవకార మునరించునతండు మాతుండు

- నేను గృహిస్తుండఁగా నొక్క-విషయము, ఎనుము చెప్పెను నీకు పెద్దదముగను
బలియించుచుండునొ బ్రాహ్మణుం డైనదుగీ, తై కాదశాధ్యాయ మెపుడుఁ గూడ
గీ. నతఁడు మహాసీయఁ డతని నే నంటఁజాల, సమ్మహాత్ముఁడు మంత్రించినట్టిజలముఁ
జల్ల నామీద నా కగు శాపముక్తి, యబ్బు మద్భక్తిజనులకు హరిపదంబు. 1098
- గీ. అనుడు నే నిట్లు లంటి నిశాల నీకు, శాపమేకారణంబున సంభవించె
నట్టిమాహాత్మ్యమును దదధ్యాయమునకు, నెట్లు చేకూరె ననఁగ వాఁ డిట్లు లఁయె.
ఆ. వినుము గ్రామచాల వినిచెద సీవీట, నుండె నొక్క-బ్రాహ్మణుండు మున్న
వాడు స్వకలవృత్తివలన జీవించఁగ, చాలకునికె గృహీని జలుపదొడఁగె. 1100
- సీ. ఆధిగ గృహీవృత్తి నాశ్రయించి యతఁడు, శాలిసంరక్షణాస్త్రఁ డగుచు
నొకనాఁడు పాలములో నుండఁ దన్మార్గంబు, ననె యొక్క-పాఠండు చనుచునుండ
నాతని నొకగృధ్ర మారిగింపఁగ నెంచి, చంపుచుండంగ దత్తమయమందుఁ
గాంచుచుండియు నన్యకార్యలృప్యంబున, నాలస్య మొనరింప నవనినురుడు
గీ. చూచి యాహింస నొకతాపసుండు దూర, భరణి నుండఁటఁ బరువె త్తి యరుగుజెంచు
నంతలో గృధ్ర మాతని నాహరించి, చనియె నప్పుడు మాని యచ్చటికి వచ్చి. 1101
- సీ. కినుఁగొని శాలిరక్షకుఁ డై నవిప్రుని, నోరి దుర్భాహ్మణ యోరి పాపి
చొరసర్పాదికృతానుగృధ్రవిహంబు, యాతుధానార్దితు డై నజనులఁ
గావ శక్తుం డయ్యు గావకండినవాఁడు, తద్వధవాపంబుఁ దాను జెందు
దాన దుర్గతులను దా నొంది చివరకు, వృకిముగా జనియించు బృధినియందు
గీ. శక్త లేకున్న నార్తరక్షణమునందు, విడువు మని గట్టిగా నోట నుడివె చేని
యతఁడు వై కుంతమును బొందు నార్తరక్ష, కేసుకృతకార్యములు గూడ నీడు గావు.
గీ. ఆ ర్తసంరక్షణమునకై యత్నతనువు, లెందఱెందఱో విడిచి యోగీంద్రులకును
బొండఁగారానిపదమును బొంది రేల, యబ్బు నీబోటిపావుల కట్టిపదము. 1103
- క. వారణశక్తుడ వయ్యుని, వారింపక యూరకున్న వాడవు నీవా
క్రూరపత్ర త్రిని గరుణా, దూరుడ నీ కాఫలంబు తోడనె కలుగున్. 1104
- క. అని పలికె రాక్షసుడ వై, జనియించెడుగాక యనుచు శాపం బీయం
గనె యాద్విజఁ డెద నొదవఁగ, ననుతాపము వ్రాలి తాపసాఁస్థులమీఁదన్. 1105
- క. తెలియనికతమున దోషము, సలిపితి మన్నించి మదహురము నాకున్
దొలఁగింపుము శాపము నని, పలవింపఁగఁ దాపసుండు కృపాయుక్తు డై. 1106
- వ. గీతై కాదశాధ్యాయంబు నిత్యంబును బలియించుబ్రాహ్మణుం డభిమంత్రించి జలంబు
నీపయిని జల్లిన నీకు శాపవిముక్తియును ద్వద్భక్షిత్ప్రాణివర్గంబునకు వై కుంత
మందిరావాసంబును జేకూరు నని ప్రసాదించి యంతర్ధానంబు నొండె. 1107

- గీ. అంత నాబ్రాహ్మణుడని శాసనము చెప్పెను, నానిశాసనము నేను నీ మోక్షార్థము
నుండుటను నున్నసందర్భమున్నయట్లు, చెప్పినాడను నీ కేరుచెప్ప నిశ్చయము. 1108
- ఆ. నిను మొకరి మఱియు విశ్వరూపాధ్యాయ, మును గెల్పిమహిమమును వచింతు
మున్న గృధ్ర మొకటి ముక్కున కొని యస్థిఖండ మొకటి పోవుచుండ మింట.
- గీ. పడియె నాయస్థిఖండము పుడమిమీద, నొక-పల్వలమున ముక్కు నుండి జాఱి
దాని గెల్గొని యొక-విఘ్నాని పచ్చి, యటకు నది తీర్చి మని యెంచి యందు మునిగి.
- గీ. చేయఁదగుతీర విధులను జేయు చుండ, నచ్చటికి యాత్రికులు కొందఱు గుఱించి
యార్య యీగుంట తీర్థ మెట్లయ్యె యెల్లు, మనుడు నాబ్రాహ్మణుం డిట్లు లానెత్తిచ్చె.
- సీ. వినుడు యాత్రికులార విశ్వరూపాధ్యాయ మొక, వినిచెద నీతీర్థమున మెల్ల
విత్తవంతుం డనుచు శ్రుతి గైకొన్న, భూసురుం డొక డుండ బూర్వ మిలను
నతఁడు గీతై కాదశాధ్యాయమును ద్రిసం, ధ్యమును బరిచెడునట్టివాఁడు
దై వికంబుగ నొక-తఱి నాతఁ డేగుచు, నటవీసలమున దేహంబు విడిచె
- గీ. నప్పు డొకగృధ్ర మాతనియస్థిఖండ, మొకటి కొని యేగుచుండంగ నుప్పరమున
బడియె నాముక్కు-జాఱి యీపల్వలమున, దాన నిది పుణ్యతీర్థ మై తనకె భుజి.
- గీ. ఇందు స్నానం బొనర్చిన నెవ్వ రేని, పడయుదురు ముక్తి ననుడు నాభక్తు లెల్ల
దానిలో స్నాన మొనరించి తత్త్వణంబ, దివ్యరూపంబులను దాల్చి దివికె జనిరి. 1113
- ఆ. పంప నీవు నగరభవనంబునకు నేను, ముట్టజూలకునికి ముక్తు డైన
విప్రు డొకఁ డుండ విశ్వరూపాధ్యాయ, పారి యతఁడు మనకు భద్రదాత.
- క. అని చెప్పె నాకు దానను, నిను శరణొందితిని మేనిసుర నాపై
గనికరము నుంచి నాకో, ర్కిని దీర్చుము నాఁగ నతఁడు కృప దనరారా. 1115
- సీ. త్వరితంబుగను నిశాచరునియంతికమున, కరుదెంచి నగరనాయకునితోడ
బిలిచె దై తేయుని బిలుపునెంటనె వాఁడు, పలికి విప్రునియొద్ద నిలిచె నంత
బ్రాహ్మణుం డాతనిపై ని గీతై కాద, శాధ్యాయమంత్రతోయమును జల్లె
నంతట వాఁడు దై త్యాకారమును వీడి, ద్విజరూపమున నిల్చె ద్విజునియెడుట
- గీ. నపుడు రాక్షసభక్షితు లై నవార, లందఱును శంఖచక్రగదాబజులను
దాల్చి నాల్గుభుజంబుల దత్త్వణంబ, కానబడిరి విమానవర్గంబునందు. 1116
- ఆ. అపుడు గ్రామపాలుఁ డానందమును జెంది, యిందు నాకుమారుఁ డెవఁడో తెల్పు
మనుడు శాపముక్తు డైనవిప్రు డిట్లు, లనియెఁ జూపుచును దదాత్మభవుని. 1117
- ఆ. ఇతఁడె నీకుమారుఁ డిందీవరాక్షుఁడు, కనకచేలు డబకరుఁడు తత్తు
కుండలుండు ముకుటమండనుండు చతుర్ముఖుండు, జుండు శంఖచక్రశోభితుండు. 1118
- క. ఘోరమై యింతఁడు, దేవవిమానంబు నెక్కి-త్రివిధంబునకు
బోవంగ నున్నవాఁ డున్న, భావహిల విషాద మాపురాధిపుఁ డంత. 1119

- సీ. తండ్రి న న్నెడబాసి తిరునె యోవగి సీ, బ్రహ్మచారిని చిన్న బాని నేను
రమ్ము నాకడకు శీఘ్రముగా నువ్వుకు, ఎనిమిది గిన్నెలగొని సుతులను చచ్చె
యెన్నిమారులు జనియించినాడవో సీవు, నా పుష్కలత్రేతా సీ. నేను
దండ్రి యెవ్వండు పుత్రకుఁ దెవ్వఁడు వివేక, దృష్టిగోచరమైన యెల
గీ. యీనుసుడునికృపచేత నేను దివెక, నేగుచున్నాడె సీవును నితనివలనఁ
జెంది యుపదేశమును రమ్ము శీఘ్రముగను, దత్తభావములను స్వర్గధామమునకు.
క. అని నుడిచి వారితోడను, జనియె దివెక వానివెంటఁ జనియె విమానం
బున నెక్కి— శాసముక్తిం, గనినధిరామరుఁడు దివ్యకాయములోడె. 1121
వ. అంతట గ్రామపాలుండు సుచందునివలన గీతై కాదశాధ్యాయోపదేశముం బడసి తత్ప
రసజపంబులచే విగ్రహపాతకుం డై సుచందునితోడం గూడి యమరాలయంబునకుం
జనియె. 1122

—: గీతాద్వాదకావ్యయమాహాత్మ్యము —

- గీ. పృథివిలోపల దక్షిణాపథమునందు, నుండెఁ గోల్వాపురం బనుకొండపురము
కలదు పరశ క్తిపీఠ మక్కడ సమస్త, దేవతాబృందనిత్యనిష్ఠితింబు. 1123
ఆ. కలవు కోటితీరములు కోటిశంభులిం, గములు రుద్రగయయుఁ గనకకేతు
భాసురంబు లైసప్తసాదతతులును, ననుపమాన మైనయూపురమున. 1124
సీ. అచ్చోటి కొక్కధరాధిపనందనుం, డరుడెంచి యొకనాడు పురము నెల్లఁ
దిలకించి మణికుండతీరంబున మునింగి, కావించి కర్తవ్యకర్మములను
బరశ క్తిపీఠకేంద్రం యైనశ్రీమహా, లక్ష్మీని దర్శించి ప్లవ పాద మొదవ
నిలబడి యామెముంగల నేత్రములు మూత, వడగఁ జిత్తము భక్తిపరవశముగ
గీ. సన్నుతింప మహాలక్ష్మీ సత్వరముగ, నతనియెదుటను నిల్చి ప్రత్యక్షముగను
వత్స కోరుము శీఘ్రంబ వరము నిత్తు, ననుడఁ గన్నులు తెఱచి యిట్లనియె నతఁడు.
సీ. అమ్మ నాతండ్రి బృహద్రథం డనుతోడఁడు, హయమేధియాగంబు నాచరింప
సంకల్ప మొనరించి సవనసైంధవమును, విడిచి దైవికముగా విడిచెఁ దనువు
తద్దేహమును బక్ష్వతైలంబునం దుంచి, సలుపమండఁగ నేను సవనపూర్తి
యంతలో నెవ్వరో హరియించిరి హయంబు, నధ్వరం బద్ధాన నాగిపోయె
గీ. తండ్రిసంకల్ప మీడేర్చుతలఁపుతోడ, ఋత్విజులయాజ్ఞ గైకొని యేను నిన్ను
శరణుచొచ్చితి నాపైని గరుణ నీకుఁ, గలుగునెడ నిమ్ము క్రతుతురంగంబు ననియె.
గీ. అంత నాతనివాక్యమ్ము లాలకించి, యిట్లు లనియె మహాలక్ష్మీ నృపకుమార
మధ్యులుం డగుసిద్ధసమాధికడకుఁ, బొమ్ము నెఱవేర్చు భవదభీష్టమ్ము నతఁడు. 1127
క. అనవుడు నాన్యవసూనుడు, చనిసిద్ధసమాధికడకుఁ జయ్యున బ్రాణి
బానిరించి నిలువ నాతఁడు, కనుగొని తద్విషయ మెల్ల ఊకాలములోక. 1128

- క. తలపఁగ నిండుని మదిలో, పల వాఁడుచు పచ్చి నెఱపాణి ముసీ ద్రాం
ప్రులకు నమస్కా-రంబుక, జలిపి మఘాశ్వము నొసాగి చనియెన్ దివికిన్. 1129
- గీ. అంత నది యెల్లఁ గాంచి నృపాత్మజుండు, విస్మయము నొంది మానీంద్ర విదితి మయ్యె
సీప్రభావంబు దానను నీకు నలవి, గాని పని యుండ దని నాకుఁ గానఁబడియె. 1130
- క. కనికరము నుంచి నామీఁ, దను గ్రతుఫలమునకుఁ బాత్రతను జెందఁగ నా
జనకుని బ్రదికింపుము నీ, యనుగ్రహమువలన నేఁ గృతార్థుడ నగుదున్. 1131
- సీ. అని వేఁడుకొనుటయు నాత్మలోఁ గారుణ్య, ముదయింప వానిపై నుత్కటముగ
నరిగి సిద్ధసమాధి యతనితోఁ దత్పితృ, శవ మున్న-చోటికి సత్వరముగఁ
గరమున నలిలంబు గైకొని మంత్రించి, చల్లఁ దత్ప్రేతమ స్తకమునందు
నపుడు చిత్రంబుగా నుపగతప్రాణుడై, యట్టిట కదలి బృహద్రథుండు
- గీ. తెఱచి లోచనములను నలైనల జూచి, యాత్మజనివేదితాత్మనృతాంతం డగుచు
నెనయ నాశ్చర్య మాత్మలో నెదుట నున్న, మానివర్చునిపదములపైని వ్రాలి. 1132
- సీ. పాదచారముగ సీపదములయొద్దకు, రావించినాఁడవు దేవభిషిని
నవహృతవాజిమేధాధ్వరతురగంబు, నిప్పించినాఁడ వొక్కింతలోనఁ
గాంచువారలకు నక్క-జము చేకూరంగ, బ్రతికించినాఁడవు మృతుని నన్ను
కోల్పాపురిని నెలకొన్నమహాలక్ష్మి, నలరించినాఁడవు సులభముగను
- గీ. స్వామి నీ కిట్టిమహిమంబు సంఘటిల్ల, నేది కారణ మగునో నా కెఱుంగఁ జెపుమ
యనుడు సిద్ధసమాధి యిట్లనియె రాజ, తెలుపువాఁడను వినుము నాకలతెఱంగు.
- క. ఏయెడ జపించు చుందును, బాయక నే గీతలోనిపండ్రెండవయ
ధ్యాయమును దాన నొదవె న, మేయమహత్వంబు నాకు మితి యేమిటికిన్. 1134
- క. అని తెలుపఁ దదధ్యాయం, బును సిద్ధసమాధివలన భూపతియును ద
త్తనయుఁడును గొని జపించుచు, ననిమిషలోకమున కేగి రంతమునందున్. 1135

—: గీతాత్రయోదశాధ్యాయ మహాత్మ్యము :—

- సీ. భవిని దక్షిణభాగమునఁ దుంగభద్రామ, హనుదీతీరమునందుఁ గలడు
హరిహరం బనునొక్కపుర మం దొకం డుండె, హరిదీక్షితుం డనునవనిసురుఁడు
కల దాతనికి నొక్కకాంత దురాచార, యనుచేర నామధేయార్హశీల
యాచాన యొక్కనాఁ డరుగుచుండఁగ రేయి, నభిశసంగమకాంక్ష నడవిలోన
- గీ. దైవికంబుగ మార్గమధ్యమున వచ్చి, వ్యాఘ్ర మొక్కటి తన్నాంస మారగింప
నామెచుట్టును దిరుగుచు నార్చుచుండ, నాదురాచార కని దాని నడలుపుట. 1136
- అ. దిక్కు చేనిదాన దీనురాలను నాఁడు, దాన నన్ను జంప ధర్మ మగునె
లేన నీకు మృగము లే వేనియును ద్వీపి, క్షుత్ప్రళాంతి చేసికొనఁగ నిచట. 1137
- క. అని యాచుటయు నామెకు కాఁజూలం బిట్లనియె. 1138

- గీ. ఓసి పాపాత్మురాల నీచేసిన్బు, పాపములు పండి నేడు నాపాలఃబడితి
పంతుయును నే నెఱుంగును ననుడు నామె, యెదను నాశ్చర్యమును నొంది యిట్లు లనియె.
- క. నినుఁ జూడఁగ శాస్త్రాలము, వని తోఁపదు నాకు భవదుదంతము నెల్ల
వినిపించి కరుణతోడను, ననుఁ జువుము పిదప నీకు నతు లొనరింతున్. 1140
- వ. అని వేడుకొనుటయు వ్యాఘ్రుం బాదురాచార కీ ల్లనియె. 1141
- సీ. వినుము దక్షిణదేశమున మలాపహ యను, తనని యుండె దదీయటముచందు
మునిపర్ణ యనుపేరుఁ గొనినపురం బుండె, నచట విప్రుం డుండె సభనుఁ డొకఁడు
పుత్రుండనై నేను బుట్టివానికి ద్రవి, కాశచేత నమూజ్యాయాజనములు
దుష్ప్రతిగ్రహములు దురితాన్నభోజనం, బులు మంత్రచక్రయంబులును జల్పి
- గీ. వార్ధకమునందు నొకయమావాస్యనాఁడు, తర్పణంబులు చేయుచుతలఁపుతోడ
దర్శలను గొనిపోవుచు దారిలోనె, గాలు వైచిత్రీ గుక్కపైఁ గానరామి. 1142
- క. అది యంతటఁ జెడఁగఁజవఁగఁ, బద మేనియుఁ గదలలేక పడి యచ్చోట
వదలి శరీరంబును శ్వా, పదమై పుట్టితిని స్వకృతపాపమువలన్. 1143
- సీ. ఎపుడో నే జేసినతపముచే నీజన్మ, మునఁ బూర్వసంస్మృతి యొనరె నాకు
దానిచేతఁ బత్రివ్రతలను సజనులను, యతులను ధర్మనిషీతుల విడిచి
భక్షించు చుంటి ట్టుద్యాధానివృత్తి కై, పాపంబు చేసినప్రాణితతులఁ
బ్రాప్తిచితివి నేడు గ్రాసంబుగను నాకు, ననతిపి గానఁ బాపాత్మురాల
- గీ. యని పలికి ఘోరకరించి నఖాగ్రములనుఁ, జీల్చి తద్దేహమును రెండుచీకలుగఁ
ద్రావి తద్ద్రక్తమును మెక్కి- తత్పలంబు, నరిగె నంతఁ గృతాంతకరులు వచ్చి. 1144
- గీ. ఆయమును దోడుకొని చని యమునికడకు, నతనియెదుటను నిలువంగ నంతకుండు
దారుణము లగునరకయాతనలలోన, దానిఁ బడవైచి యేర్చి యంతమున విడిచె.
- ఆ. అంత నాపె నరకయాతనలను నెల్ల, ననుభవించి కడకు నంత్యయోని
యందుఁ బుట్టి హేయ మగుకార్యములను జే, యుచును దై వికముగ నొక్కనాఁడు.
- పీ. వాసుదేవుం డనుభూసురుం డొకఁ డొక్క, దినమున జ్వంభకాదేవకడను
జేతఃప్రియంబుగా గీతాత్రయోదశా, ధ్యాయంబు నందఱు నాలింపఁ
జదువుచు నరంబు సవిమర్శముగఁ జెప్పు, చుండంగఁ ద్రోవలో నొదిగి నిలిచి
యాలించి శ్రద్ధతో నంతయుఁ దనయింటి, కరుగంగఁ దలఁచుచున్నంతలోన
- గీ. నద్భుతంబుగ దివ్యదేహంబు రాఁగ, ననిమిషానీత మగుదివ్యయానమందు
నధివసించి సవిస్మయము లగుచు నెల్ల, వారలును జూడఁ దా నేగె స్వర్గమునకు. 1147

—: గీ త వ కు ర్గ కా య మా హా త్మ్య ము :—

- సీ. కలదు మేదినియందుఁ గాశ్మీర మనియెడి, నగర మొక్కటి మహానందదంబు
తనరాజధానిగా నొనరించుకొని దాని, భారతి నిత్యంబు బ్రహ్మకడకు

- హంసయానము నెక్కి యటనుండి చనుచును, నరుగులెంచుచు నుండు నద్భుతముగఁ
గరతలామలకంబుగా నుండు నం దుండు, వారి కెల్లరిటు గీర్వాణవాణి
గీ స్వామి యగుచును దానికి శౌర్యవర్మ, యనునపుం డేలుచుండెను జనుల నెల్లఁ
దనపరాక్రమమున కోడి ధరణినేత, తెల్లవారును గానుక లిచ్చుచుండ. 1148
- వ. అట్లుండ నావిశ్వంభరాధీస్వరునకు సింహాశద్విప్రభూషణను నిర్విక్రపరాక్రమశాలి
యును నగిషక్రిమనోనినినోడ సాహర్దం గెప్పిడియె. 1149
- గీ. అంత నొకనాడు శౌర్యవర్మాధిష్ఠుడగును, బంప విక్రమసేలే పాల్గొనుట
హర్ష సూచకముగ మృగయ ప్రవీణ, మైసళుని నొకదాని నత్యాదిరమున. 1150
- ఆ. అంతలు గ్రహించి యసారసేయిని, హర్ష మొదవ సింహాశాధినేత
శౌర్యవర్మ కనిపె సంతోషసూచకం, బుగను గజతురంగభూషణముల. 1151
- సీ. అంతలు నొకదినమందు రాజగుమార, సహితంజై సింహాశ్మాధవుండు
వేటకుక్కను దనవెంటఁ బెట్టుకొని స, కొతుకంబుగ నొక్కకాన కిరిగి
బహుధనంబును బెట్టి పండెంబుగను నొక్క, ట్టిలిపసూనిని బిల్వ నతఁడు వచ్చె
నపుడు సింహాశవనుధాక్షుడును రాజ, సుతఁడును శశముపై శునుల విడువ
గీ. శశము పరువిడుచుండంగ శశమువెంట, శునులు టివ్వున నరిగె నాశుగములట్లు
పఱచి పఱచి శశంబు పైఁ బఱవలేక, పడియె నొకయాశ్రమంబునఁ బంకమందు. 1152
- గీ. అప్పుడు స్మృపాలశుని వచ్చి యతిజవమున, శశముపైఁ బడి కఱవ నాశశము చచ్చె
దత్తమంబున శునియును దనువు దొఱఁగె, నంత దివ్యవిమానంబు లరుగుడంచె.
- సీ. దివ్యదేహములతోఁ దేజరిల్లుచు నప్పు, డాశునీశశము లత్యద్భుతముగ
నావిమానములయం దధిపసింపఁగ నంత, లోన సింహాశస్మృపాలుండు వచ్చి
యది చూచి యాశ్చర్య మొదను డెందుచు నుండ, హసియించె మునిశిష్యుడచటనొకడు
కని వాని సింహాశ్మాపాలుండు మహాత్మ్య, హేళు వేమి హసింప నెఱుంగ జెపుమ
గీ. యనుటయును మునిశిష్యుఁ డిట్లనియె రాజ, వత్సుఁ డనియెడియెకిప్రవర్త్యుఁ డిచట
నున్నవాడు తదీయశిష్యుండ నేను, బిలుతురు స్వకంధరుం డనుపేర నన్ను. 1154
- గీ. అతఁడు గీతాచతుర్దశాధ్యాయపఠన, నిరతుండై యుంట నాకును నేర్పె దాని
గురువునకుఁబోలె నా కొడఁగూడె దాని, జదువు చుండుటచే దివ్యశక్తు లెల్ల. 1155
- గీ. శశము శునియును మత్పదతొళనాంబు, పంకసంస్పర్శమునఁజేసి పడసి దివ్య
దేహముల నేగనున్నవి త్రిదివమునకు, నీశునీశశములగాధ యింక వినుము. 1156
- సీ. ప్రత్యుదకంబు నాఁబడుపురం బొకఁ డుండ, ట్టిలిపై మహారాష్ట్రసీమయందు
నుండె నచ్చటఁ గేశవుం డనుపేరను, బాపాత్ముఁ డగునొక్కబ్రాహ్మణుండు
వానికిఁ గల దొక్కస్థైర్యసంచారిణి, యెనచాన విలోభనాభిధాన
కేశవుం డొకనాఁడు కినిసి తద్వృత్తికి, ఖండించె ముక్కముక్కలుగ దాని.

- గీ. నంత నాకాంతి స్వకృతవాసానుగుణము, లై నయమనుతల నొంది యంతిమునకుఁ
బుట్టె శుని యయి శశ మయి పుట్టె వాఁడు, స్త్రీవధాఘంబుననుజేసి టీతితలమున.
గీ. పూర్వజన్మానుగతవైరముననుజేసి, యిప్పుడు శశమును శుని వధియించె విని
జన్మవిషయంబు నాదివ్యచక్షువునకు, విదిత మగుటనుజేసి నవ్వెటిసి నేను. 1158
క. అని నుడువుటయును సత్యము, మునిశిష్యుఁడు పలికె ననుచు ముదమున శశమున్
శునియును వచించి తతఁ, మున నేగెను దివమునకు నభిమార్గమునకా. 1159
గీ. అంత విక్రమబేతాళుఁ డాత్మలోనఁ, జెంది విస్మయమును మునిశిష్యునొప్పి
నపుడె గీతచతుర్దశాధ్యాయమంత్ర, మును గ్రహించి జపించుచు ముక్తి నొందె.

— గీతాపంచదశాధ్యాయపాహాత్యము —

- సీ. గొడదేశంబున గలఁడు కృపాణన్య, సింహుండు నా నొక్కఁ టీతివరుండు
తనకృపాణమున నతండు దిగయమును, గావించి దశదిగంగణములందు
వ్యాపింపఁగను గీర్తి యచ్చట నచ్చట, స్థాపించి బహుజయ స్తంభములను
తోడి నేలుచు నుండఁ గొంతకాలమునకు, నతనికి వార్ధకం బంకురించె
గీ. నపుడు తత్తైస్యనాయకుం డై నయట్టి, శరభభేరుండుఁ డాత్మీయసఖులతోడ
మంత్ర మొనరించి భూపుని మ్రుండఁజేసి, తాను రాజ్యంబు గై కొనుతలఁపుతోడ.
గీ. తత్ప్రయత్న మొనర్చుచు దై వికముగ, మ్రుంది యొకనాఁడు స్ఫోటకామయమువలన
నాత్మదుష్కృతిబుద్ధిచే నశ్వముగను, జననమును బొందె సింధుదేశంబునందు. 1162
సీ. అంతట నొకవణిగాత్మజుఁ డాయశ్వ, మును గొని బహుఃమూల్యమునకు నచట
దానిపై లాభంబుఁ దాను సంపాదించు, నాశతోడను గొడదేశమునకు
నరుగుదెంచి కృపాణనరిసింహభూపతి, కిచ్చి దానిం గొని హెచ్చుధనము
సంతోషమున నిజనదనంబునకుఁ బోయె, నప్పుడు గొడదేశాధినేత
గీ. వేట గావించఁగను నొక్కవిషినమునకు, నాహయంబు నధిష్ఠించి యరిగి యచట
విషినసూకరవధము గావించి యలసి, దాహ మగుటను డిగ్గి సైంధవమునుండి. 1163
వ. ఆఘోటకంబు నొక్కపాదపశాఖకు బంధించి యచ్చటఁ దాను విశ్రమింప నెంచుచుండ
నంతలోపలఁ దనకడ కొకప త్రంబు కొట్టుకొని రా దానిం గై కొని యానరేంద్రుం డందు
లిఖింపబడియున్న గీతాపంచదశాధ్యాయశ్లోకార్థముం బదివె. 1164
సీ. అది విన్న వెంటనె యశ్వంబు పడిపోయె, టీతిమీఁద నిర్గతచేష్ట మగుచు
దానిఁ బూచుచునుండ ధరణీంద్రుఁ డంతలో, నశ్వంబు దివ్యదేహమును చాల్చి
యధివసించి విమానమందు నభిమార్గ, మున నేగఁచుండంగఁ గని వృపుండు
విస్మయం బొంది తద్విషయంబు నెఱుంగంగ, నాత్మలో నభిలాష మామతిల్లఁ
గీ. దత్సమీపస్థ మగనొక్కతాపసాశ్ర, మమున కరిగి తపోధనోత్తమున కెరగి
స్వామి మద్వాజివృత్తాంత మేమొ తెల్పు, మని యడుగ నాతనికి నిట్టు లనియెమాని.

- ఆ. రాజ తేలిసికొంటి వాజవృత్తాంతంబు, దివ్యదృష్టివలనఁ నేటపడఁగఁ
దా నొకండు దలఁప దైవ మొండు దలంచు, వినుము నుడువువాడవిశ దముగను.
- సీ. భవదీయసైన్యాధిపతి యైనశరభభే, రుండుండు మున్ను నీ కుండయశము
సైఁవజాలక నిన్ను జంపి నీరాజ్యంబు, గొన దురాలోచనమును. నొనర్చి
యంతలో స్ఫటికవ్యాధిచే మరణించి, తనపాపబుద్ధిచే ధాత్రిలోన
సింధుదేశంబున సైంధవ మై పుట్టి, కొనకు నీయంతికంబునకుఁ జేరి
- గీ. దై వవశముననేడు కాంలాఠమందు, నీకు చొరకినపత్తంబు నీవు చదువు
చుండఁగను విని స్వకృతపాపాఘ మెల్ల, తుయము గాము క్తికాయు డై చనియె దివికి.
- వ. అని పలుకుటయుఁ గృపానానృసింహం డావిష్టశర్మవలన గీతాపంచదశాధ్యాయోపదేశముం బడసి నిజపురంబున కరుదెంచి తదధ్యాయనిత్యపరస్పరశాంతచేతనుండు నిజ
కుమారునకుఁ బట్టంబు గట్టి తాను బరమపదంబుం బొందె.

1168

— గీతాపంచదశాధ్యాయ ము హాతమ్యము —

- సీ. మహి నుండె గుర్రమండలంబునను సా, రాష్ట్రంబు బనెడిపురం బొకండు
ఖడ్గబాహుం డనుత్మోహలుఁ డొకఁ డుండె, నాపత్తనమునఁ బ్రతాపమూర్తి
యరిమర్దనం బనుహస్తి యాతని కొక్కఁ, డుండె నాసామజ మొక్కనాఁడు
శృంఖలాబంధంబుఁ ద్రెంచి వీధులఁ బడి, పరువెత్తఁదొడఁగెను బ్రజలు బెగడ
- గీ. హస్తిపకు లేమియును జేయ నలవి గామి, దాఁగి యుండంగ నందందు ధైర్య ముడిగి
సాధమున నిల్చి పరివారసహితముగను, డగ్గఱగి లేమిఁ జూచుచుండంగ తేఁడు.
- గీ. ఒకరు గూడను ద్రోవలో నుండకునీకె, మాటుమణఁగినయ ట్లుండె మార్గ మెల్ల
నప్పు డొకబ్రాహ్మణుండు సానిన మాచరించి, పోవుచుండంగ నింటి కాత్తోవనుండి.
- ఉ. చచ్చెను బ్రాహ్మణుం డనుచు సర్వజనంబులు గోలవెట్టగా
హెచ్చుగ ధైర్య మేర్పడ మహీసురుఁ డాగక యేగుచుండఁగక
వచ్చి తదంతికంబునకు వారణ మల్లన మేన భీతిచే
ముచ్చెమటల్ స్రవింపఁగను మ్రొక్కి నిలంబడియెన్ వణంకఁచున్.
- సీ. అప్పు డత్యాశ్చర్య మామతిల్లఁగ తేఁడు, చనుదెంచి సాధదేశంబునుండి
యాబ్రాహ్మణునకు సాష్టాంగంబుగను మ్రొక్కి, బ్రాహ్మణోత్తమ యేప్రభావమునను
మదసామజంబును గదల కుండఁగఁ జేయఁ, గలిగినాడవో నాకుఁ దెలుపు మనియె
నంత నాద్విజుఁ డిట్లు అనియె గీతాపాఠ, శాధ్యాయపరసమాహాతమ్యమునను
- గీ. జేకుతె సమస్తసిద్ధులు నాకు భూప, దీని కాశ్చర్యపడ నేల దేవుఁ డైన
రమ్మనిన వచ్చి నిల్చు నాసమ్ముఖమున, ననుడు నాశ్చర్యమును బొంది యాప్రభండు.
- వ. అమ్మహాత్మునివలన గీతాపాఠశాధ్యాయోపదేశముం బడసి యది మొదలుకొని
యనుదినంబును నియతంబుగా దానిం బఠించుచు నొకనాఁడు తన్మంత్రప్రభావముం
బరీక్షింప నెంచి యామత్తగణంబును విశృంఖలంబుగా విడిచివుచ్చె.

1173

- గీ. అప్పుడు చెలరేగి వారిణు బడరి కెనలు, ఘోరికిరించును వెడలి నిరంకుశముగా
బలవదొడంగెను వీధులందడి భయంబు, వలన జను లెల్ల నిండ్లలోనలను దూఱు.
- ఆ. అప్పుడు జేడడు మంద్రము దుండవిశ్వాస, మునను సిర్గియముగఁ బోయి దాని
దరికి నిలువబడంగ దంతి కంపించుచు, మంద్రరుద్రభాగమాడ్కి— నిలిచె. 1175
- గీ. అంతటను బట్టికొని దాని హస్తమునను, ఖడ్గబాహుండు గజశాలకడకు వచ్చి
విడిచి యచ్చోట సంతసంపడుచు మంద్ర, మహిమమున కెంత యేనియు మానసమున.
- క. తనుతుని నాత్మరాజ్యం, బున కధిపుని జేసి నిత్యమును నేకాంతం
బున నుండి తదధ్యాయం, బును జపించుచును దుదకు మోక్షము నొందె.

— గీతానందకావ్యాయమాహాత్మ్యము —

- సీ. మును ఖడ్గబాహుపుత్రునకు దుశ్శాసనుఁ, డనుభృత్యుఁ డొకఁ డుండె నధికబలుండు
బలగర్వమున వాడు పలుకుచు దంభవా, క్యముల నెల్లరు విస్మయంబు నొంద
సరిమర్దనముమీఁద నధివసించి పదంబు, చేతఁ గొట్టంగ నాసింధురంబు
క్రోధంబునను వానిఁ గూల్చి ధరిత్రిపై, ద్రోక్కి—పాదంబులతోడఁ జంపె
- గీ. నంత దుశ్శాసనుండు స్వకృతాఘమునను, బుట్టి యచటనె గజముగాఁ బూర్వజన్మ
సంస్మృతిని జెంది నిజబంధుజనులఁ జూచి, కార్పుచుండెను గన్నీరు కాల్యలుగను.
- ఆ. అట్లు కొంతకాల మరుగంగ నొకనాఁడు, ఖడ్గబాహుసుతుండు కవులఁ బిలిచి
యీయఁగను సమస్య లింపుగా నొకకవి, పూర్తి చేయ నతండు పొంది ముదము.
- క. కానకగా నాకవి కా, యేనుంగు నొసంగె నంత నెంతయుఁ బ్రీతిక
దానిం గొని చని మాలవ, భూనాథున కమ్మె నతండు ప్రోవఁగలేమి. 1180
- సీ. అంత నాకుంజరం బనుదినంబును దన, వెలదిని సుతులను దలఁచికొనుచు
నాదుఃఖమునను నిద్రాహారములు మాసి, కన్నీరు జాలుగాఁ గార్పుచుండ
నది వ్యాధి యని యెంచి యాధోరణులు చేసి, వివిధచికిత్సలు విసివి తుదకు
మను గావింపంగ మాలవనేతకు, నాప్రభు వచ్చోటి కరుగుజెంచి
- గీ. కాంచు చుండంగ గజము నాగజము మనుజు, వాక్కుతో నిట్టు లనియె భూవర యొనర్చ
వలదు వై ద్యంబు లేయు ఫలము లేదు, నీకు నామీఁదఁ గరుణ జనించె నేని.
- వ. గీతానందకావ్యాయజుషపరాయణుం డగువిప్రునిం బిలిపించి తన్మూలంబున నాథో
గంబు శమింపజేయుము. 1182
- గీ. అప్పుడు నృపాలుండు గజోక్తి ననుసరించి, యనుదినంబుఁ దదధ్యాయమును జపించు
నట్టివిప్రుని రావింప నతండు వచ్చి, జలము మంద్రించి గజముపైఁ జల్లె నంత.
- సీ. ఆసామజము స్వదేహంబును విడనాడి, వేంటనె తాల్చి ప్రాగ్విగ్రహమును
దివ్యరూపంబుతోఁ దేజరిల్లుచు నుండ, దివ్యయానంబుపై దివమునందు

మాలవాధీపుడు విస్మయమున నాని, నీశ్రీని చుహాసేయ యెవడు నీవు
దంతిజస్మంబు నొడగ గారాగి గేనా, యాపుడు నిన్ను నీ క్రింద గెలిగె
గీ. సంతయు వచిపు మనుటయు నాత్మగాధ, యెల్ల నుశ్వాసనుచు కేటకైలు ముగసు
దేలిసి క్షణకాలమును నాదు నిలువకుండ, నిరగె ద్రివిగబునను మహాహోదమునను.
వ. అంతట మాలవాధీశ్వరుం డాబ్రాహ్మణునికిడి గీ. సప్తశాఖ్యా యోపదేశముం
బడసి తజ్జపంబు గానిచుచు సనేకసినులు వొంది దేహావసానమున ముక్తుం డయ్యె.

— గీతాష్టాదితాత్యయమాహాత్మ్యము —

- నీ. కనకమహేంద్రశృంగమునందుఁ గల వమ, రావతి యనెడపురిం బొసంగు
ప్రమథాధిపతివినోదమున కై మును విశ్వ, కర్మచే నది యయ్యె నిర్మితంబు
దాని కీ డై నపత్తన మేదియును లేదు, విశ్వంబులం డెందు వెదికి చూడ
దాని కింద్రుండు శత్రుకతు వగుటచే, బ్రభువుగా నుండె నిరరులు గొలువ
గీ. నట్లు లుండంగ నొకనాడు హరినియోజ్య, లొకపురుషుని గొనిపోవుచుండ విష్ణు
సన్నిధికి వానితేజఃప్రసారమునను, నడలి సింహాసనమునుండి పడియె వజ్ర. 1186
- నీ. సింహాసనచ్యుతిఁ జెందినయింద్రుండు, తగడు స్వర్గాధిపత్యమున కనుచు
భావించి వై కుంఠభవనంబునకుఁ దాము, గొనిపోవుపురుషుని ననిమిషులకు
నధినాథుండుగను బట్టాభిషిక్తుని జేయ, నతఁ డధిష్ఠింప సింహాసనమును
గునుమవ్వంబును గురిసిరి నిరరుల్, నభమున దేవదుంసుభులు మ్రోగె
గీ. బాడ గంధర్వు లాడ నప్పరస లొసంగ, నమరకాంతలు సీరాజనములు ఋషులు
దీవన లొనర్ప జాలోమి సేవ సేయ, భాసితె సుధర్మ నభినవవాసవుండు. 1187
- నీ. ఆవిధంబునవెల్లనభినవేంద్రునిఁ జూచి, యింద్రుండు విస్మయం బేర్పడంగ
జలుపఁ డాయెను గ్రతుశతమును నెలకొల్ప, డాయె విశ్రాంతికై యవనిజములఁ
ద్రవ్వంపఁ డాయెను ధర్మకూపాదులఁ, బెట్టఁ డాయెను భిక్ష భిక్షుకులకు
సౌఖింపఁ డాయె సత్రముఁ బాంధజనులకు, జేయఁడాయెను దీర సేవనంబు
గీ. కవులఁ బూజింపఁ డాయెను గంగలోన, స్నాన మొనరింపఁ డాయెను జలుపఁ డాయె
బాత్రదానంబు వీని కేపగిది నిట్టి, దివ్యభోగంబు కలిగెనా తెలియరాదు. 1188
- క. అని వ్యాకులమానుడై, చని సత్వరముగను క్షీరసాగరమునకుఁ
వనజాక్షునిదర్శనముం, బొనరించి నుతించి వినయమున నిట్లనియె. 1189
- ఆ. స్వామి క్రతుశతంబు సలుపక చేయక, యెట్టిపుణ్యకర్మ మేని నేడు
చిత్రముగను స్వర్గసింహాసనాకాశుం, డయ్యె నెవఁడో తెలుపు మతనిగాధ. 1190
- వ. అని ప్రార్థించుటయు గోవిందుం డాతని కిట్లనియె. 1191
- నీ. పాకశాసన యల్పఫలదాయకము లైన, క్రతుశతంబును బుణ్యకర్మములును
సంతృప్తి గలిగింపజాలవు నాకు గీ, తాష్టాదితాత్యయ మాత్మ్య గాన

నాపురుషుడు తదధ్యాయమున శ్లోక, పంచకంబు ఒకచు బ్రతిదినంబు
దాన నాతనినుకృతమునకుఁ బోలవు, క్రితుశతంబును బుణ్యకర్మములును

గీ. దన్మహత్త్వంబునను స్వర్గధామమునకు, నాధిపత్వంబు వహించె నాద్విజుండు
చేరగలఁ డొక ముందు నాచెంత కతండు, మన్మథఃప్రీతికరుఁ డై నమహితుఁ డగుట.

క. అని చెప్పి యన్మశ్యత్వం, బును బొందుటయును సుకర్మభంబు స్వారాజ్యం
బున రోర వృత్తు స్వర్గం, బున కేగిక విప్రవేషమును దాచ్చి వెనక. 1198

సీ. ధరణికి వచ్చి గోదావరీశతమున, గ్రాలెడికాగ్రామమునకు
నరిగి యచ్చుటను గీతాప్రాజశాధ్యాయ, పరుఁ డై నయొక్క భూసురునిఁ గాంచి
ప్రణమిల్లి తత్సాదపద్మంబులకుఁ పొక్కి, వర్షంబు గావించి వానిసేవ
యాతనివలన గీతాప్రాజశాధ్యాయ, మును గొని యుపదేశపూర్వకముగ

గీ. దాని జసియించుచును సంతతమును నేక, దీక్షతోడను జాహ్నునీతీరమందు
నపునరావృత్తికరమును నక్షయమును, మహిళమును నై నమోక్షధామమును జెందె.

క. ఏతద్గీతామహిమము, శ్రోతలకును వాచకులకు సుఖము నొసంగుక.
భూతలమున స్వర్గమునను, జేతస్సంతప్తి గలుగఁజేసెడితనక. 1195

ఆ. సర్వయజ్ఞఫలము సర్వతీర్థఫలంబు, సర్వపుణ్యకర్మజన్యఫలము
సంఘటిల్లు దీనిఁ జదివిన వినినను, దానివలన మత్పదంబు దొరక. 1196

క. అని వచియించుటయును మన, మున గీతామహిమమునకుఁ బొంది ప్రమాదం
బును విస్మయమును గీతను, గొనియాడెను లోకమాత కుతుకం బాదవక. 1197

—: భాగవతహా తత్త్వము :—

ఆ. మునివర్యో వినుము వినిచెడ నిలలోన, గలదు భాగవతము కలుషహరము
దాని వినిన సకలధర్మంబులను విన్న, ఫలము గలుగు నెట్టిపాపి కేసి. 1198

క. భువనంబున భాగవత, శ్రవణము లభియించు టరుదు జన్మాంతరసం
భవపుణ్యహీను లగుమా, నవ్రలకు వాస్తవముఁ దెల్పినాడను నీకుక. 1199

ఆ. చిత్తశుద్ధి గలుగఁజేసి శాశ్వత మగు, బ్రహ్మపదము నీయ భాగవతము
కంటె లేదు వే తొకండు దేహికి ముక్తి, సాధనంబు లై నచదువులందు. 1200

సీ. భాగవతంబుఁ జెప్పఁగఁ బరీక్షితునకు, సభలోన శుకుఁ డున్న సమయమందు
నిజకార్యపరు లై ననిర్రు లమృతంబు, గొనివచ్చి శుకునకు వినతిచేసి
దేవ పరీక్షిన్మహిమరునకు మేము, తెచ్చినయమృతంబు నిచ్చి మాకు
నిమ్ము భాగవతామృతముఁ గ్రోలుదు మన, సుర లభక్తు లటంచు శుకుఁ డెఱింగి

గీ. నన్ని కృష్ణకథామృతానంద మేడ, నమిషామృతముడ మేడ నమరులార
మణికే గాచంబునకును సమత్వ మున్నె, మీయమృతమును గొని పొండు మీరు దివికి.

క. అనవుడు నాశాచ్యుతు లై, యనిమిషు లేగుటయు దివికి సతండు పరీక్షి
జనపతికిఁ జెప్పె దత్కథ, యనుక్షణమ తేడు నొంకె నమృతపదంబుక. 1202

- సీ. అది చూచి విస్మయం బొడవంగ మదిలోన, లోకేశుడు స్వసత్యలోకమండు
వేదవేదాంగాదివిద్యల నొకప్రక్క, భాగవతము నొక్కప్రక్కనుంచి
తులదూఁపంగను వంగె ములు భాగవత మున్ను, కడకు ను దుందుట గౌరవంబు
దానఁ దాపను లమ్మతము నొంది విష్ణురూ, పంబుగ భాగవతంబు నెంచి
- గీ. తచ్చవఱమున నైన దత్తరసమునను, నైన మోక్షంబు ప్రాప్తించు నని వచించి
రాతంబున గృష్ణః ధామృతంబు, గ్రోలువా రెల్లరును ముక్తిఁ గొనెడివార. 1203
- గీ. భాగవతమును నొక్కయబ్బంబు వినెన, సౌఖ్య మొనగూడు నొక్కమాసంబు వినెన
నామతిల్లును భక్తి సప్తాహ మాల, కించునెడఁ గల్గు మోక్షలక్ష్మిని భజింప. 1204
- క. మును శుకుండు నాకు వినిపిం, చెనొ దేనిని శిష్యబుద్ధిచే గోప్యముగఁ
వినిచెద నే నడె నీకును, వినము తపోధనవర్యో విశదము గాఁగఁ. 1205
- సీ. ఒకనాఁడు నారదుం డుండ విశాలాపు, రంబున సాధుదర్శనము చేయ
నరుడెంచి యటకు నల్వరు కుమారులు ఖిన్ను, వదనుఁ డై యున్న నారదునిఁ జూచి
మునివర్యో విసష్టధనునికై వడిఁ గానఁ, బడుచుంటివి విష్ణుభావమునను
యత్తంబు గా దిట్లు ముక్తిసంగుల నుండ, హేళు వేమియొ దీని కెఱుంగఁ జెప్పుమ
- గీ. యనుచు దేవమునీంద్రుఁ డిట్లనియె నేను, ధాత్రి కేఁపించి సులభీగములఁ జూచి
యెందుచు బ్రశాంతి గలుగమి హృదయమునకు, ఖిన్నభావంబునొందుచు నన్నుతాడ.
- సీ. భాక్తి నెల్ల సధర్మమై తిచ్చే బ్రబలిన, కలి యీక్రమించినకారణమున
సత్యంబు పోయె నష్టం బయ్యె శౌచంబు, దానంబు ష్టికించె దపము సెడియె
దయ యంతరించెను దాక్షిణ్య ముడివోయె, దరుణీస్వతంత్రత దాపరించె
స్యాకల్ బుద్ధిదాయకు లైరి యీచార, హీను లైరి సమస్తమానవులును
- గీ. నాశ్రమంబులు చెడిపోయె నాపగలును, దేవతాయతనములును దీర్ఘములును
బాలకీజనావృతము లయ్యె భ్రష్ట మయ్యె, జ్ఞానము నశించె యోగంబు సమసె సిద్ధి.
- గీ. జనపదము లన్నవిక్రయాస్పదము లయ్యె, త్మోసురులు వేదవిక్రయకారు లైరి
కోమలులు యోనివిక్రయకుళల లైరి, ఘోరకలిసంవృతము గాఁగఁ గుతల మెల్ల.
- వ. అట్లు నేను గలివిజ్ఞాంభణముం గాంచుచు బుడమి యెల్లం దిరిగి కడకు యమునాతటం
బునకుం జేరి యచ్చట విచేష్టులై పడియున్న యిరువురువృద్ధుల కుపచారముం జేయుచు
ఖిన్నమానస యై రక్షకునికొఱకు దెస లెల్ల విలోకించుచు శతస్త్రీపరివేషితయై యున్న
యొక్కతరుణి నాలోకించి యాయమకడ కేగితి. 1209
- గీ. అంతటను లేచి మ్రొక్కి నా కాలతాంగి, స్వామి నాచింత మాన్పును సాధుజనులు
దీనులను నుద్ధరింపంగఁ దిరుగు చుందు, రాత్రిజనువె పోషకారాధ మగుట 1210
- వీ. అని వేడుటయును నేనాయమ కిట్లంటి, నింతి నీచరితంబు నెఱుంగఁ జెప్పుమ
యనవుకునామె ట్లుట్లనియెఁ దపోధన, భక్తిసామ్యమున నేఁ బరగుతాన

వీ రిద్వరును జ్ఞానవైరాగ్యనామధే, యాన్వితై నైననాన్వితృభవులు
గంగాదిదివ్యతరంగిణీల్ వీరలు, నన్ను నేవించుచు నున్నవాడు

గీ. కాని నాయాత్మ కించుక యేని శాంతి, యేరుపడదాయె నే మున్న నేమి ఫలము
ద్రవిడమునఁ బుట్టి వృద్ధిఁ గర్ణాటకమునఁ, జెంది గుర్రరమున జేర్జేర్ల నైతి. 1211

గీ. ఘోరపాపంజనులచే గుర్రరమున, ససుతముగ ఖండితాంగి నై చావు దప్పి
యెట్లా బృందావనమునకు నేగుడెంచి, ఒడికితని బూర్వరూప మేర్పడఁగ మేన.

క. నాకొడుకు లిట్లు వృద్ధతఁ, గై కొనఁగను నేచు దరుఁకిగా నుండంగా
నేకారణంబో తెలుపుము, సాకల్యంబునను నాకు సంయమివర్యా. 1213

ఆ. తల్లి వృద్ధురాలు తరుణులు నుతు లన్న, మాట లోకమున సమంజసంబు
తరుణి యగుట జనని తనుసంభవులు వృద్ధు, లగుట పలకె యెచట నై నఁ జెప్పుము.

క. అనవుడు నే నొకనిమిషం, బున నెఱిగి సమస్తవిషయమును ధ్యానముచే
తను భక్తి కీట్టు లంటిని, జనని వచించెదను వినుము సర్వము నీకే. 1215

సీ. కలియుగం బిది మహాకలుషాత్మకం బిందు, నధము లుందురు ప్రహర్యాన్వితులుగ
నుత్తముల్ చింతిల్లు చుండు రధర్మంబు, నాల్గుపాదఁబుల నడచు చుంట
నస్పృశ్యులను చాల్చి యవని యేడ్చుచు నుండె, సార మెల్లను నదృశ్యతను బొందె
నిను నీకుమారులఁ గనువాఁ డొకండును, గానంగరాఁ డెందు నేని యిచట

గీ. డై వికంబుగ నీవు బృందావనంబు, జేరుటను నిందు నినుఁ జూచువార లుంటఁ
దరుణి వై తివి మరల వార్ధకమునందె, యుండిరి భవత్సత్తులు వారి కండ లేమి.

వ. అని పలుకుటయు భక్తి యిట్లనియె. 1217

క. శిక్షార్థుఁ డై నకలిని బ, రీక్షిస్తువుఁ డేల యుంచె బృధ్విస్థలిపై
దక్షుఁ డగువారియు నేల యు, పేక్షించెనొ సార మెట్లు లేగెనొ చెప్పుమా. 1218

సీ. అనవుడు నే నిట్లు లంటిఁ దల్లి వచింతు, వినుము సత్యము నీకు విశదముగను
భుజిని ముకుందుఁ డెప్పుడు వీడి యరిగెనొ, తనపదంబునకు నాదినమునందె
కలి ప్రవిష్టం డయి యిలను దిగ్విజయంబు, సలుపుభూపాలుని శరణుఁబొచ్చె
నవుడు పక్షిక్షిద్ధరాధిపుఁ డాతని, సాపించె గలిజనసౌఖ్యమునకె

గీ. కలివశంబునఁ గలిగెడికలుష మెల్ల, తీక్షణ మగు నొక్క-విష్ణుసంస్కృతమున
దానయజ్ఞ తపోయోగదానములను, గలుగుఫలము సంప్రాప్తింపు సులభముగను.

క. కలివలనఁ గలుగుక్లేశం, బులు వారినామమున నాశమును బొందుటచే
సులభముగ నుపేక్షించెను, జలజాతుఁడు కలిని కార్యసాధకుఁ డగుటకే. 1220

సీ. హరికథల్ నుడువుట నర్థాశ ననుచిత, సలములలోఁ గధాసార ముడిగె
దాంభిక్షుభ్ ఘోరపాతకులును దీర్ధవా, సంబు నేయుటఁ దిర్ధసాత ముడిగె

- నొనరించుటను దిపంబును గామలోభాది, సక్తచిత్తులు తపస్సార ముడిగె
సలుపుట యోగంబు శాస్త్రాభ్యసనమనో, జయశూన్యముగ యోగసార ముడిగె
- గీ. నిల్లె వస్తువు లన్నియు నెల్లయెడల, దండులవివరితం బైనధాన్యమట్లు
సారరహితంబుగా నుండె ట్టొత్తలంబు, కలిమహామాయచేత నాక్రాంత మగుట.
- గీ. మహిషములువోలె బుడితమ్మన్యలాత్మ, యోషలనుగూడిరమియించుచుండురెప్పుడు
నంతె కాని విముక్తిపై నాస గలుగు, వాఁ డొకందును గాచంగరాఁడు కలిని. 1222
- క. తనయుల నుత్పాదించెడి, పనిలో నుండెడిసమర్థభావము లేదొ
క్కనికిని వై కుంఠపడం, బును సంపాదించుకార్యమునఁ గలిలోనన్. 1223
- గీ. సారవరితకలిలోన సారభూత, మైన దొకక్తిష్ణనామంబె యని యెఱింగి
యాశ్రయింపుము కృష్ణుని నఖిలదుఃఖ, ములు శమించును నీకు నీపుత్రులకును.
- గీ. ద్రావదీప్రాణమానసంరక్షకుండు, గోపకాంతాంతరంగసంతాపహరుఁడు
త్వస్మనోవల్లభుండు గావండె నిన్ను, ద్వారకావాస యని యొక్క-సారి పిలువ.
- క. నీ వెచ్చట వసియింతువో, గోవిందుం డచట నుండఁ గుతుకం బాదవన్
దావకరూపమె దై వము, నీవు తదాకృతియె యేల నిక్కము దాఁవన్. 1226
- గీ. జ్ఞానవై రాగ్యములు ముక్తిసాధనంబు, లనియు సత్కాదియుగములయందు మూఁటఁ
గలియుగంబున భక్తి యొక్కటియె ముక్తి, దం బనియుఁ బలుకు-చుందురు తత్త్వవిదులు.
- గీ. కలియుగము జ్ఞానవై రాగ్యములకుఁ దావు, గామి నీపుత్రకులు వార్ధకంబు నొంది
రీయుగంబున నైనను నించు కేని, చింత వహియింపవలదు నీచిత్తమందు. 1228
- సీ. అన్యధర్మంబుల నడఁగఁద్రొక్క భవత్ప్రీతి, భావంబు నింటింటఁ బాదుకొల్పి
హరిదాసుఁ డనెడివిఖ్యాతిని శాశ్వతం, బుగ నిల్పికొని నేను జగములందు
భక్తియోగంబునఁ బాపాత్ములను నేని, పొందింతు వై కుంఠమందిరంబు
భక్తియుక్తుఁడు గానఁబడినమాత్రముననె, వణకుచుండును భూతగణము లెల్ల
- గీ. సాధ్యుఁ డైనట్లు భక్తిచే జక్రపాణి, కాఁడు సాధ్యుఁడు తపమునఁ గానిజ్ఞాన
కర్మములచేతఁ గాని నిక్కముగ గోప, జలజములు లిందులకు నిదర్శనము గాడె.
- గీ. ప్రాప్త మగుఁ గ్రీతి నరులకు భక్తిపైని, గడచునెడ వేయిజన్మముల్ కట్టకడకుఁ
గలియుగంబున భక్తి యొక్కండె శరణు, జలరుహాత్ముఁడు భక్తిచే నిలుచు నెదుట.
- గీ. మూఁడులోకంబులందును ముప్పు నొందు, దేహి యెవఁ డేని భక్తిపై ద్రోహబుద్ధి
జేసినట్లైన మున్ను దుర్వాసుఁ డిలను, దుఃఖమును బొందె భక్తివిద్రోహి యగుట.
- గీ. ఏల యోగంబు తీరము లేల యేల, జ్ఞాన మేల విరాగంబు ధ్యాన మేల,
క్రతువు లేల తపం బేల కలియుగమున, ముక్తిదాయక మై యుండ భక్తి యొక్కడె
- క. అనవుడు భక్తి ప్రమోదం, బును బొంది మహాత్మ నీప్రబోధముచే గ
ల్గెను దేహపుష్టి యైనను, మనఃజాలను సుతులయిడుమ 'మాన్మక్ యున్నన్.

- సీ. అని వచించుటయును విని నారదుడు తన, యాత్మలో గాఢజ్ఞ ముంకరింప
భక్తిపుత్రులకేబరముల నిమిరుచు, గరములచే శ్వాసకిరము గాఢ
దత్తురములయొద్ద దనముఖం బుంచి, తయు వేదములును బెద్దగఁ బఠప
నావులించుచు వార లట్టిట్లు చూచియు, గదలంగజాలమిఁ గదలఁచెరి
- గీ. నారదుఁ డంతఁ దోషమి వారియెడలఁ, జేయఁదగినదికెల్ల స్వచిత్తమునకుఁ
బరితపించుచు నుండ నువ్వురమునుండి, విఠబడియెఁ జేయుము సుకర్మ మనెడిమాట.
- గీ. అంత నారదముని విస్మయఁబు నొంది, యాసుకర్మంబు నెఱుంగంగ నాత్మ నెంచి
తీరముల కేగి యచటి కేఠెంచికట్టి, మునులకడ నాత్మసంశయమును వచించె. 1235
- ఆ. అంత వార లెల్ల నాసుకర్మం బెదొ, యెఱుంగకునికి నిర్ణయింపఁ బెరి
వనజయోనిసుతుచకును గోచరింపని, దన్యులకు నెఱుంగ నలవి యగునె. 1236
- క. అంతటఁ జుల్కాక్రాంత, స్వాంతంబు జై నాగదుండు చయ్యన బడరీ
కాంతారముఁ జేరి తన, భ్యంతిరమునఁ దపముఁ జేయ నరయుచు నుండెన్. 1237
- క. సకకాదిమునులు నలువురు, కసంబడిరి యెదుటఁ జండకరకోటిద్యో
తనమూర్తులు కృష్ణకథా, మననానందప్రపూర్ణమానసు లంతకె. 1238
- గీ. నారదుడు వారలకు మ్రొక్కి- గౌరవమున, మానివరులార మీమహామహిమ న్నెన్న
నలవి యగునది గాదు బ్రహ్మాదులకును, నల్పుడను దాని నెఱుంగ నే ననఁగ నెంత.
- సీ. పూర్వకులఁ గూడఁ బూర్వ లై నను నిత్య, మును బంచహాయనంబులను బరిగి
కృష్ణనామామృతిం బెపుడును గ్రోలుట, జర వహింపక కేళేబరములందు
నిగ్రహంబునను ననుగ్రహంబునను సా, మాన్యంబుగాని సామర్థ్య మొంది
దై వాఱుచుండు మీదర్శనం బప్రాప్య, మది నాకు నేడు పుణ్యమున నబ్బె
- గీ. నరి నగునాయెడఁ గృపాకటాక్ష ముంచి, యానతిండు నభోవాణి య నతిచ్చి
నట్టిసత్కర్మ మేదొ నా కనుడు వారు, దివ్యదృష్టి నెఱిగి తద్విషయ మెల్ల. 1240
- సీ. నారద మము నీవు కోరినవిషయంబు, సర్వంబు మాకు విజ్ఞాత మయ్యె
జింతింపకుము నీకుఁ జెప్పెద మంతయు, దగినకార్యము నీవు తలఁచికోంటి
ఋషు లనేకులు వచియించి రనేకమా, ర్గములను సద్గతిప్రదములుగను
నవి యెల్ల స్వర్గదాయకములు శ్రమసాధ్య, ములును నై యుంట నిష్ఫలము లయ్యె
- గీ. గలదు వై కుండధామంబు గలుగఁజేయు, నట్టిసత్కర్మ మొకటి రహస్యముగను
నదియె యాకాశవాణి నీ కానతిచ్చె, భక్తిజోధవిరాగముల్ బ్రతుకుటకును.
- వ. ద్రవ్యయజ్ఞతపోయజ్ఞ యోగయజ్ఞస్వాధ్యాయయజ్ఞజానయజ్ఞంబు లను పంచయజ్ఞంబు
లలోన మొదటినాల్గుయజ్ఞంబులు కర్మసూచకంబులుగను జానయజ్ఞంబు సత్కర్మ
సూచకంబుగను సిద్ధాంతీకరింపబడియె. 1242
- క. అదె భాగవతాశం, బదె సత్కర్మాభిధాన మక్షయధామ
ప్రద మదియె లేదు మోక్ష, ప్రద మగుమార్గంబు తదితరంబు ధరిల్కె. 1243

- గీ. సింహరావంబు నాలకించిన వృకంబు, తెల్లు పరువెత్తిపోవునొ యల్లె పఱచు
భాగవతశబ్దనాదంబు పతిత మైన, శ్రవణములలోనఁ గలిదోషజాల మెల్ల. 1244
- క. భక్తిజ్ఞాననిరీక్షులు, శక్తములై యపుడు మోక్షసామ్రాజ్యంబు
భక్తులకు నొసఁగు భాగవ, తోక్తులసాయమునఁ బట్టి యొదవఁగఁ దమకున్. 1245
- క. అనవుడు బ్రహ్మసతుం డి, ట్లనియెను మహనీయులార యీమామయాడుల్
వినిచినను శక్తి యొదవని, యనదలు భాగవతగాధ నగుదురై శక్తుల్. 1246
- క. అని యడుగుటయును వేదో, పనిషత్సారమునఁ బుట్టి సార్థక్యంబున్
గొనుటను నత్కృతమౌను, గనియెను భాగవతకథ జగత్ప్రయమందున్. 1247
- గీ. ఆమ్రఫలమున రస మున్న నధిఃముగను, నగునె యి స్వాద్యము పృథిక్త్య మంద కున్న
నిడఁపున నున్నశరీర యెల్లయెడలఁ, జేయఁబడకున్న వేటుగాఁ బేయ మగునె 1248
- గీ. అంతటను నుండినను పీఠమందు నేయి, చెందకున్నఁ బృథిక్త్యముఁ జేయఁగలదె
యాయురభివృద్ధియును నిర్ద్రయముల కెల్ల, బలవివర్ధనమును నొకటెల్ల నేరు. 1249
- గీ. వ్యాసుఁ డొకతఱి బుత్రిమోహమున శోకి, మొందుచుండఁ జతుర్శ్లోకయుక్తి మైన
భాగవతమును శిల్పి రిద్దావమునకు, శాంతిగోలుపవె మును సీవు సంయమించి. 1250
- గీ. అట్టిసీవును సంశయం బంది యిట్లు, ప్రశ్న మొసరింపవచ్చునె భాగవతము
నాలకించినఁ గలుగుశ్రేయములపట్ల, సంశయింతురుగాక యాను లిలను. 1251
- క. అని సనకాదులు పలుకుట, యును సంశయ ముడిగి పద్మజోద్భవుఁడు తపో
ధనులార జ్ఞానయజ్ఞము, నొనరింపఁగఁ దెల్పుఁ డొక్కయుచిత్రనలమున్. 1252
- వ. అని యడుగుటయు నర్తపోధనులు నారదున కట్లనిరి. 1253
- క. నారద గంగాద్వారము, ధారుణిలోపలఁ బవిత్రతను గిన్నయనా
ధారుణతీరము నాఁగను, బేరుకొనంబడియె మానిబృందముచేతన్. 1254
- గీ. సహజవిద్యోష మొదవినజంతువులును, మైత్రి తో నుండు నచ్చటఁ జిత్రముగను
నమ్మహాత్మత్రమునఁ జేయనగును నీకు, జ్ఞానయజ్ఞంబు నది శమసాన మగుట. 1255
- సీ. జ్ఞానయజ్ఞంబు నచ్చట నీవు చేయ సం, కల్పం బొనర్పు మాక్షణములొన
భక్తియుఁ దత్తనూభవు లిద్దఱును వత్తు, రాస్థలంబునకు నాహ్లాద మొదవ
వచ్చినవెంటనె వారికి దారుణ్య, మొనగూడు భాగవతోక్తి వినుట
నని పల్కి బ్రహ్మపుత్రునితోడఁ గూడి గం, గాద్వారమునకు శీఘ్రముగ రాఁగ
గీ. నది గ్రహించి తపోధను లనిమిషులును, వేదశాస్త్రపురాణాదివివిధకలలు
నదులుఁ దీర్థంబులును నరణ్యములు గిరులు, నందఱును వచ్చి రచ్చటి కద్భుతముగ.
సీ. అప్పుడు దీక్షితుండై నారదుఁడు శ్రోత, గను నుండ నగ్రభాగంబునందు
నొకప్రక్క ఋషులును నొకప్రక్క సురలును, నుపనిషద్వేదంబు లొకప్రక్కఁ
దీర్థంబు లొకప్రక్క స్త్రీజనం బొకప్రక్క, గులగిరు లొకప్రక్క గూరుచుండ
ముఖభాగమున బాలమునిషద్రోణ్యులు నార, దానీతీతంబు నధివసించి

- గీ. భాగవతపురాణంబును బలుకఁ దొడఁగఁ, గురిసె నుప్పరముననుండి కుసుమవృష్టి
శంఖనాదంబులును జయశబ్దములును, బయలుదేఱెను దత్సభాభవనము. 1257
- వ. అంత సకరాదికుమారమునులు సోత్సాహంబుగ నిట్లనిరి. 1258
- సీ. నిత్యంబు సేవ్యంబు నిత్యంబు సేవ్యంబు, ప్రాణధారులకెల్ల భాగవతము
ద్వాదశస్కంధ మష్టాదశసాహస్ర, పరిమిత మది దానిఁ బలికె మున్ను
శుకుఁడు పరీక్షిత్తుచును దానిశ్రవణంబు, గావించినంతనె కలుగు ముక్తి
శుకశాస్త్రుకథ చెవి జొరకుండుదాఁక నె, సుసారచక్రంబు పంచరించు
- గీ. గర్జనము చేయుచుండ భాగవతగాథ, ముక్తిదానంబునను దీర్ఘములకు వేద
శాస్త్రపారంబులకును యజ్ఞంబులకును, బరువులెత్తుచు నుండురు భ్రాతృమతులు.
- క. ఏగేహము నిత్యంబును, భాగవతకథానినాదపరమవత్త్రం
బై గౌరవంబు గాంచునొ, యాగేహమె పుణ్యతీర్థ మందురు ప్రాజ్ఞుల్. 1260
- గీ. గంగయును గాళియును బ్రయాగమును గయయు, వాఙ్మేధసహస్రముల్ వాజులెయ
శతములును భాగవతశతాంశమున కేని, సాటి గానేర వికఁ బలుమాట లేల. 1261
- గీ. అంతదాఁకనె దేహమునందుఁ బాప, సంతతులు మూఁగికొని యుండు సంతతమును
నెక్కఁకుండునొ చెవులకు నెంతదాడి, భాగవతదివ్యగాథికాపరవరము. 1262
- వ. ప్రావంబునకును గాయ తికిని బురుషసూక్తంబునకును ద్రయికిని భాగవతంబునకును
ద్వాదశాక్షరమత్రంబునకును ద్వాదశాత్మనకును సవత్సరాత్మకకాలంబునకును
బ్రాహ్మణునకును నగ్నిహోత్రంబునకును సురభికిని ద్వాదశీకిని దులసికిని వసంతకును
బురుషోత్తమునకును బృథగ్భావంబు లేదు. 1263
- గీ. అర్థయుతముగఁ బఠియించినట్లు లైన, భాగవతము జనుఁగోటిపాతకములు
పాటిపోవు జనార్దనభటులఁ జూచి, శమనభృత్యులు పఱచెడిపందమునను. 1264
- గీ. ప్రతిదినంబును జదివిన భాగవతము, నందు నొకశ్లోక మేని శ్లోకార్థ మేని
శ్లోకపాదంబు నేనియు శ్లోకరహిత, మైనపద మొందుఁ బారకుఁడైనవాఁడు. 1265
- వ. విష్ణుచింతనంబును దులసీపోషణంబును గోసేవయును భాగవతపరనంబును సమానంబు
లుగాఁ జెప్పంబడియె. 1266
- క. ఆలించిన భాగవతక, ధాలాపం బంతకాలమం దిం తైనా
జాలు నది విష్ణుకింకర, జాలములోఁ జేర్చి నిత్యసాఖ్యము సీయక. 1267
- వ. భాద్రపదపూర్ణిమాతిథియందు హేమసింహాయుతభాగవతగ్రంథదానంబు గావించెను
విష్ణుసాయుజ్యంబు చేకూరు. 1268
- గీ. జన్మమున నెప్పు డేని యేస్వల్ప మేని, భాగవతకథ విననివిర్భాగ్యు డెలను
నాత్మజన్మంబు విత చేసినుట్టి డగుట, నతఁడు నిజముగ మాతృగర్భార్థి కరుండు.
- క. ఎవఁ డేనియు భాగవత, శ్రవణము నిలఁ జేయకున్న స్వల్పం బైనా
దివిషదులు వాని జీవ, చృవముగఁ బశువుగను గణన సలుపుదురు దివిక. 1269

- గీ. జన్మశతకోటిపుణ్యసంకయము లేని, మాంసపులక, లభించు సేమాంధ్ర మేల
భాగవతమును వినియెడిభాగ్య మిలను, దానిమహిమంబు నెన్ని మాతరము గాదు.
- క. దిననియమము లేకుండఁగి, ననిశంబును భాగవతకథాలావంబు
బానిరింపనలయు దానకు, ననవాప్యం బై నధామ మందంగలుగున్. 1272
- సీ. సత్యంబునను బ్రహ్మచర్యంబునను సర్వ, కాలంబులందును గలియుగమున
శ్రవణంబు గావింప శక్యంబు గామిని, దుర్లభం బగుటఁ జేసోజయంబు
జనుల కాయుష్యంబు సంక్షీణ మగుటను, సాగసింతును సదాచారిసరఃశి
యధికదీక్ష వహింప నలవి గాకుండుటఁ, గలి దోషభావాన్యశ్యాలిత మగుట
- గీ. నిత్యమును శ్రద్ధతోడను నియమియుతము, గాంగ శ్రవణంబు గాని పం గలుగు ఫలము
సంఘటిలునట్లు సప్తాహసంశ్రవణము, చేతఁ గలియం దనుగ్రహించెను శుకుండ.
- గీ. ఇలను యోగతప్పమాఘులకుఁ గూడ, నందరానిఫలంబు సప్తాహమునను
భాగవతమును వినుటచేఁ బడయంగలుగుఁ, దన్మహత్త్వంబుఁజెలుప మాతరముగాదు.
- క. జానంబును యోగంబును, ధ్యానంబును యజ్ఞములును దపమును జపమున్
దానంబును దీర్ఘములను, గానిచి సప్తాహ మడలంగను గిరించున్. 1275
- సీ. విడిచి కృష్ణుండు మున్ను పుడమిని స్వపదంబు, నకుఁ బోవ నున్న సందర్భమందుఁ
గని యుద్ధవుం డిట్లు లనియె నచ్యుత కలి, యుగము వచ్చుచు నుండె నుద్ధతముగ
దుష్టు లం దుద్ధనింతురు వారివలనఁ గ్లే, శములు సంప్రాప్తించు సాధువులకు
నపుడు భారంబు మోయంగలేకి విలపించు, ధర నోమ నీకంటె దక్షుఁ డెవఁడు
- గీ. కాన సాధుజనంబులపైని గరుణ, యుంచి పోవంగవలదు నీ పుర్వి విడిచి
యవతరించితికాదె భక్తార్థ మిలను, హాపరహితుండ వయ్యని హాపమునను. 1276
- గీ. భక్తు లెల్లరు నిర్గుణోపాసనంబు, కష్ట మగుటను ద్వద్వియోగంబుతోడ
నుండఁజాలరు ధరలోన నున్నమాట, మనవి చేసితి నీ వెఱుంగనిది కలదె. 1277
- క. అనవుడుఁ గృష్ణుం డాలో, చన చేసి మనంబులోన సవిశేషముగన్
దనతేజము భాగవతం, బున నుంచెను సాధుజనసముద్ధరణమతిన్. 1278
- గీ. కానఁ బ్రత్యక్షముగను భాగవత మంబు, జాతీమూర్తియె యని తెలియంగవలయుఁ
దప్రవణపారసేవనదర్శనముల, భస్మమై పోవు ఘోరపాపములు గూడ. 1279
- గీ. కలవు బహుసాధనములు మోక్షమును జెంద, నిలను నవ్యానికంటెను గలియుగమున
నధిక మగుసాధనంబు సప్తాహ మందుఁ, జలుపఁబడుభాగవతకథాశ్రవణ మొకఁడె.
- గీ. కలియుగంబున దారిద్ర్యకలుషదుఃఖ, కామలోభాదిశత్రువర్గముల నడఁపఁ
జాలుధర్మము సప్తాహసంశ్రవణము, కంటె నెందును వేటొందు గానరాదు.
- క. అని మడివి భాగవతకథ, ననువుగ వదియించుటకును నారంభింప
గనె భక్తియుఁ బ్రత్యుత్తులును, జనుడెంచి యావనోల్లసద్ధాత్రములన్. 1282

- క. తామోద్ధృష్టిపితౄ లగు, వారిని గిరి ముఖుల ధావతమహిమకు నే
పారంగ విస్మయ మొదలొ, నారదుః కామోద్ధృష్టులను నోలాడెన్. 1283
- గీ. అంతటను బారికాంక్షల కుండలును, భక్తి క్రయితిః- రిపోధన ప్రవరులార
యెచట నే నుండవలయునో యెఱుకపఱుపుః, కనుమిల బాలమునెల్ల బాయుమును జూచి.
- ఆ. అమ్మ సీవు నైష్ఠవాంతరంగగృహంబు, లండు ధైర్యమునను సభవసింపు
మాతృజ్ఞాపనన్న వగుచు సంతతమును, గలిభయంబు నీకెః గలుగ దండు. 1285
- క. అని బోధించగి నైష్ఠవ, జనచిత్తగృహంబులందు స్వైరిమ నసీ.
చెను భక్తి సుఖాలతోడను, దశయులకును పనికి సమ్మతి బుద్ధిగిన్. 1286
- గీ. అంతః దుష్కృతివల్లభుఁ డగుట శార్దూ, స్వీయధామ ప్రదూరంబు విడిచి భక్తి
యన్న వోటనె నెనసించె నుండి చెల్ల, విష్ణుభక్తులు సభలోనె పుచ్చుచు గధను. 1287
- సీ. అపుడు నారదుఁ డీట్లు లనియెఁ దాననులార, సప్తహామహిమ మాశ్చర్యకరము
పశుపదులును గూడఁ బరమపావనము లై, కనుపట్టుచున్నవి కెసెను వినుటఁ
బరిశుద్ధి నొందెడివరు లెవ్వ రెవ్వరొ, సప్తహాపాడికధా ప్రమామునను
దెలియఁబల్కుడు నాకుఁ దేటపడంగను, నని కోరుటయును నిట్లనిది వారు
- గీ. వినుము సప్తహయజ్ఞంబునను విశుద్ధి, బడయుదురు బ్రహ్మహత్యాదిపాతకులును
నన్మతవాదులు శతులు దుర్వ్యసనపరులు, ఖలులు క్రూరులు కుటీలులు కాముకులును.
- సీ. ఈవిషయంబున నెఱిగింతు మొకయితి, హాసంబు పూర్వముం దవనిలోనఁ
దుంగభద్రాసరిత్కాలంబునం దుండె, నుత్తమం బగునొకప త్తనంబు
దానిలో నుండె నుత్తమగుణం దై నభూ, దేవుఁ డొక్కం డాత్మదేవుఁ డనఁగ
వానికే గల దొక్కచాన ధుంధుళి నాఁగ, స్వమతానుకూలసంచారశీల
- గీ. యట్లు లుండంగ వారు కామార్థసహితు, లయ్యు సంతానవరితు లగుటఁజేసి
తన్నిమిత్తము ధర్మంబు లెన్నొ చేసి, తుదకు విసిరి సంతతి యొదవ కనెక. 1289
- సీ. అంతతో నుండక యాత్మదేవుండు పుత్ర, తృప్తచే నొకనాడు గృహము విడిచి
చని యొక్క-కాననంబున కట నేకాంత, ముగ వసించెడియొకమునిని జూచి
పోయి తదంతికంబునకు సాష్టాంగవం, దన మాచరించి తత్పాదములకు
నిలువంగఁబడియె గన్నీరు కాటుచు నుండ, దీనాననంబుతో వానియెదుట
- గీ. నపుడు యతి చూచి యతనియాస్యంబు విప్ర, చింతిలఁగ నేమి హేతువొ చెపుము నాఁగ
నాత్మదేవుండు మాని కిట్లనియె స్వామి, యేను జేసినపాపంబు నేమి చెప్ప. 1290
- సీ. నే నిచ్చునలిలంబు నిజవరితాపని, శ్వాసంబులను గవోష్ణంబు గాఁగఁ
ద్రావు చుండిరి నాపితరులు మద్ద త్తంబుఁ, గొనరు క్రీతిని విప్రు లనిమిషులును
బ్రజ లేనిభవంబు ప్రజ లేనిద్రవ్యంబు, ప్రజ లేనిబ్రతుకు నిరర్థకములు
నేను బోషించెడిధేనువు గొడ్డేఱు, నేను బెట్టినచెట్టు నిష్ఫలంబు

- గీ. మన్మథాంబున కేతామమంచెలము, తాము - మెప్పు నెటసె హోద్యముగను
నుండియును చేను బుత్రహానిండ్రి నగుట, లేనివాడనె యిహపరస్థానములను. 1291
- క. అని పల్కి యేడ్చె బోధన, విని యతి తద్వాద్యములను విశదంబుగఁ గ
న్దొని యోగదృష్టిచే ని, ట్లనియెను భూసుర వచింతు నంతయు నీకున్. 1292
- సీ. చూచితి నీకర్మసూత్రంబు లే దప, త్యము నీకు సప్తజన్మములవఱకుఁ
గర్మంబు తప్పింపఁ గా దెవ్వరికిఁ గూడ, సంతతి లే దనుభ్రాంతి వలదు
సంసారవాసనాక్షయమును గావించు, జ్ఞానంబు నార్జించి మాని వగుము
దాన శాశ్వత మైనమానంద మొడఁగూడు, సంసారిమునను నిషాద మొదవు
- గీ. సగరుఁ డొందెను దుఃఖంబు సంతవలన, దానిపై నాసపడెద వజ్రానమునను
బ్రాహ్మణుండ వదులలోపల బండితుండవు, నీకుఁ దెలియని దున్నదె నేను జెప్ప.
- గీ. అని ప్రబోధించుటయుఁ గర్మ మపరిహార్య, మగుటచే నాత్మదేవుఁ డి ట్లనియె స్వామి
యెంత బోధించినను నా క దేము కాని, సుతులు లేనప్తజన్మంబు వితగఁ దోచు.
- గీ. ఏవిధంబున నేని నా కేరుపడఁగ, నేకసుతుఁ డేనియు ననుగ్రహింపు మట్లు
కానియెడ నుజ్జగింతు నాకాయ మిందె, యనుడు నాభిక్షుకుం డిట్లు లనియె మరల.
- గీ. చిత్రకేతువు దుఃఖంబుఁ జెందె మున్ను, బ్రహ్మలిఖితాక్షరప్రహారమువలన
నల్లె దై వోపహతుఁ డగు నాగ్రహమునఁ, గార్యసాధకుఁ డైనను గట్టకడకు. 1296
- క. అని చెప్పి యొక్కఁడల మా, తని కిచ్చి భుజించునెడలఁ ద్వద్దేహిని దీ
నిని జనియించు సుపుత్రుం, డని పలికె యదృశ్యుఁ డయ్యె నాత్రుటిహోనన్. 1297
- గీ. అంతటను నాత్మదేవుండు హర్ష మునఁ, గ్రహమునకు వచ్చి ఫలము గేహిని కొసంగి
దీని భక్షింపు ముదయించు సూనుఁ డనియె, నంత ధుంధుళి గై కొని యాఫలంబు.
- గీ. ఎన్నియెన్నియు చేసితి మింతవఱకు, ధర్మకార్యంబులను సుతార్థంబు దాన
ఫలము లేదాయె దినిన నీపండు నేడు, ఫలము కల దని నమ్ముట తెలివి యగునె.
- గీ. కాననంబున నేమాయకాండో యొసఁగె, నీఫలంబును దీనఁ గీ డేమి యగునొ
యింత తలపకె యాయమాయికుండు తెచ్చి, యిచ్చినంతనె వెట్టినె యేను దినఁగ.
- క. అని యాలోచించి మదిన్, దినియెద స్నానంబు చేసి దీనిని బా మ్మి
వని పలక నాత్మదేవుండు, తనపనికిం బోయె నమ్మి తద్వాక్యంబున్. 1301
- సీ. అంతట ధుంధుళి యాఫలంబు భుజింప, కుండ గోవ్యంబుగా నుంచి యింట
నపుడు దై వికముగా నామెచ్చెల్లెలు రాఁగఁ, దనయింటి కామె కంతయును జేప్పి
నది యెల్ల విని యామె యక్క చింతిలకుము, ప్రసవించి నేను నాపట్టి నిత్తు
గర్భిణి వై నట్లు కనఁబడు మంతదాఁ, కను నెల్లరకును నీకాశలమున
- గీ. నాకుఁ బుట్టినట్టి విసప్త మయ్యె, ననుప్రవాదంబుఁ బుట్టింతు నపుడు నేను
ఫలపరీక్షను గావించవలయుఁ గాన, దీనిఁ జెట్టుము నీయింటిభేనువునకు. 1302

- క. అని బోధింపంగ ధుంధుక, తనచెల్లెలివాప్యములకుఁ దాను బ్రహ్మం
బును గని నెంటునె ఫలమును, దిసిపించెను నిజగృహస్థధేరువుచేరక. 1303
- ఆ. అంతఁ గొంతకాల మరుగంగఁ గని యొక, కొమకు నామెభగిని గోప్యముగఁను
జేర్చి యక్కఱుంట నీయగర్భము నశి, యించిచ్చు వెల్లడించె వార్త. 1304
- క. ఆప్పుడు ధుంధుక భర్తకుఁ, జెప్పెను నా కండ్లించె కిను పని మదిలో
నప్పటిల నాత్మదేవుఁ, డప్పలుకనకం బ్రమోద మానమయముచక. 1305
- గీ. భూరిదానంబుల నొసంగి భూసురులకు, హతకర్మంబు గావించి శాస్త్రునిధి
ధుంధుకియభీష్టుమునబట్టి ధుంధుకారి, యనెడినామంబు వెట్టె సహ్యాత్మజుచకు. 1306
- సీ. అంతట ధుంధుకి యాత్మదేవునిఁ జూచి, బాలునిఁ బెంపంగఁ బాలు లేవు
జనియించి నుతుండ నాస్వప్నకు నిచ్చె మ్రుండ, నని నిండఁ బిలికింపు మామె చిటకుఁ
బోపింపంగల దామె పుత్రునిఁ బా లిచ్చి, స్తవ్యంబు పడుచుచుదాక నుండి
యని పలుకుటయును నెంటునె యాత్మదేవుడ, పిలిపించె నామెచెల్లెలిని చటకు. 1307
- గీ. నంతటను ధుంధుకివ్వస యర్పకనకు, స్తవ్య మిచ్చుచు నుండఁ దత్పదచమంద
యట్లు లుండంగ నొకదినమందు బుట్టె, సూనుఁ డొక్కఁడు తద్గృహధేరువునకు. 1308
- క. ఆతనికనకప్రభయును, నాతనిసర్వాంగనుందరాకారంబుక
జేతమునకు విస్మయముక, బ్రీతియుఁ గలిగింప మేదినిసురుఁ డంతక. 1309
- క. తనభాగ్యముచే దనయిం, టను దేవుడె పుట్టె గోవునకుఁ బుత్రుండు గా
ననుకొని ద్విజసంస్కారము, లను వానికిఁ జేసి బహుకళావిదుఁ డగుటక. 1310
- వ. ఆకుమారునకు గోవునకుంబోలె గర్భంబు లుండుటంజేసి గోకర్ణు డనునామకరణంబు
గావించె. 1311
- గీ. ఆకుమారునిఁ జూచెడిసూశతోడ, నడతెఱపి లేక వచ్చుచు నేగుచుండ
నవనిలోఁ గలజనలు నిత్యమును నాత్మ, దేవునినికేతనము పుణ్యతీర్థ మయ్యె. 1312
- గీ. అట్లు లుండంగ గోకర్ణుఁ డఖిలపిద్య, లందు ను తీర్చుడై జాని యయ్యె ధుంధు
కారి దురససాంగత్యకలుషితాత్మ, వర్తనుం డయి ఖిలప్రకవర్తి యయ్యె. 1313
- ఆ. అట్లు ధుంధుకారి యపమార్గమునఁ బడి, తగులబెట్టి యున్నధనము నెల్ల
నడ్డుచెప్పుచుండ నప్పు డప్పుడు తండ్రి, వాని నడిచి వీధిలోనఁ ద్రోసె. 1314
- పీ. అంతట బలహీనుడై యాత్మదేవుడు, పదుగురిలో నగుబాలు గాఁగ
నక్కడ నుండు నే నెచ్చోటి కేగుదు, నిక్కడ నున్న నా కెవరు దిక్కు
కనుటకంటెను గుపుత్రుని వంధ్యతయె మేలు, కాకున్న నటు మృతి గనుట మేలు
షష్టిహాసనములు జరిగినెడవ ని, పుటికి నా కీబాము ప్రాప్తమయ్యె. 1315
- గీ. నని విలాపం బొనర్చుచుఁ బ్రాణములను, నజగింపంగ యత్నించు చుండ నప్పు
డతనియొద్దకు గోకర్ణుఁ డరుగుడెంచి, యేర్పడంగ భక్తివినయంబు లిట్లు బనియె. 1316

- సీ. న్వామి సంసార బసారంబు దు ఖమో, హములను నొప్పదం బై సకతన
సాక్షుఁ డాచుఁ బలి యంచు శోకించు చుందురు, స్నేహబంధులన జీవు లెల్లఁ
జక్రవర్తులకును శక్రనకును గూడ, సౌఖ్యంబు లేదు సంసారమందు
నజానమును విడినాడి వైరాగ్యంబు, నాగ్రయించి సుఖంపు మహితోనఁ
గీ. గలుగు నేకాంతజీవిత సులభముగను, చిత్తశాంతియు మోక్షంబుఁ బడు లోలగు
మోహమునఁ జచ్చిపోయెడిమూఁఖజనంబు, ఘోరగతికలంకంబుల గూలువార
సీ. అని ప్రభోధించుటయు విని నాత్మదేవుఁ, నాత్మలోఁ గొంతవిజ్ఞాన ముకురింప
విడిచి నిజనాహుసమును ప్రవేశపూర్తి, యెవగోకర్ణునిపడుటలుందు వ్రాలి. 1316
- ఆ. తండ్రి స్నేహవహ్నిదగుంక నై న నా, కేవల దిక్కో- యడవి కేఁగి యేమి
చేయవలెనో నేను నెప్పుము నీకు న, న్నదధరించుబుద్ధి యొదవె నేని. 1317
- వ. అని దీనుండై వేడుటయు నై రాగ్యపరినిష్ఠితమానసుం డగ్గిగోకర్ణుండు వానికిట్లనియె.
- సీ. అస్థిమాంసాస్రమయం బైనమెచ్చిపై, నుండినయభిమాన ముజ్జించి
జాయాసుతాచిన్వసంబంధిజనులందు, నెనసినమమకారమును ద్యజించి
క్షణభంగురంబు గా జగమును జూచుచుఁ, బోనీకవ్యవహారములకు మనసు
వైరాగ్యమును బొంది వస్తుసంతతులందు, విష్ణువై గతి యని విశ్వసించి
గీ. భాగవతదశమస్కంధపంచమునను, గాలమును బుచ్చు చుండుము కాయ ముడుగు
నంతదాఁకను దేహాంతమందు నీకుఁ, బ్రాప్తమయ్యెడి మోక్షసామాజ్యలక్ష్మి.
- ఆ. అని వచించుటయును నాత్మదేవుఁడు ధైర్య, మును వహించి చిత్తమునను నపుడై
పోయి యొక్క-విషయమునకు గోకర్ణుఁడు, చెప్పినట్ల చేసి చెందె ముక్తి. 1320
- సీ. ఆత్మదేవుఁడు కాన కరిగినపిమ్మట, దోషితస్వాంతరుండై ధుంధుకారి
ధనము మాతండ్రి యుంచినతావు చెపు మని, యడిగి తల్లి నెఱుంగ ననుడు నామె
చెప్పకుండిన నిన్నుఁ జీల్చివై చెద నని, బాదంగ బట్టెను బాదినట్లు
తద్బాధపడలేక తనలోన నేడ్చుచు, ధుంధు? బావిలో దూకి చచ్చె
- గీ. నంతటను ధుంధుకారి నిరంకుశముగఁ, దిరుగుచును భోగినులను నేగరను నింటఁ
జేర్చికొని వారి కెంత యిచ్చినను ధనము, చాలమిని దొంగతనమును జలుపఁదొడఁగె.
- వ. ఆతని దురాకృతంబు లెల్లం జూచుచు నింట నుండఁజాలక గోకర్ణుండు తీరయాత్ర
గావింపఁ బరదేశంబునకుం జనియె. 1322
- గీ. అట్లు చౌర్యంబు చేసి ద్రవ్యమును భూషణములు వస్త్రంబులును దెచ్చియమితముగను
ధుంధుకారి యొసంగ సత్తొయ్యలులకు, వారు గైకొని తెచ్చినవాని నెల్ల.
- సీ. ఒకరేయి యన్యోన్య ముత్సాహమున నొక్క, స్థానంబునను రహస్యముగఁ జేరి
కావించి వీడు దొంగతనంబు నీవీట, దెచ్చినదంతయు నిచ్చె మనకు
నిది పురపాలకుం డెఱిగినచో మన, ప్రాణంబులకుఁ గూడ హాని గలుగుఁ
గావున నీహాత్రికాలంబుననె నిద్ర, లో నున్నవీని నె కైనఁ జిడఁ.

- గీ. పూడ్చిపెట్టి నికేతనంబునె మనముగ్గుప్తముగ్గు బోవ మిది యెల్లఁ గొనియ బండు
జేసి యలోచనము చల్ల చేసి రెంత, నాహసము నైన నతివలు సలుపువార. 1324
- క. తరుణులవచనము లమృతము, డురభార మనంబు దాని జూడక చెలులకొ
నరు తెవరు విశ్వసితంబొ, పరిభవములు పొంది దుఃఖపడుదురు వారల. 1325
- గీ. అంత నాధుంధుకారి నిజాఘమునను, బ్రేత యై వాత్యహంబుచేత నచట
నచటఁ దిరుగుచు శీతాతపాదిబాధ, కాఠలికి నోర్వలేక యల్లాడఁదొడఁగె. 1326
- సీ. ఆవిధి బహుకాల మరుగంగ నొకనాడు, గయ కేఁగుడెంచి గోకర్ణఁ దుండ
నరుడెంచి యొకపాంధుఁ డతనియొద్దకు ధుంధు, కారి నశించినకథను జెప్పె
నంతట గోకర్ణఁ జాధుంధుకారికి, నచ్చట శ్రాద్ధంబు నాచరించి
స్వపురంబునకు వచ్చి స్వగృహంబునను రేయి, నిదురించుచుండ నానిద్రలోనఁ
గీ. గనఁబడియె నాతనికి ధుంధుకారి యొక్క, నారి మేషంబుగను నొక్కసారి మహిష
ముగను నొకసారి సామజంబుగను నొక్క, పరిఁ బిసాసిగ నొకపరిఁ బురుషుఁడుగను.
సీ. అంతట గోకర్ణఁ జాహుపముల నెల్లఁ, గని మేలుకొని చివాలునను లేచి
యెవ్వఁడ వీ వేల యీవేషములు నీకు, నీకథ యేమియొ నాకుఁ జెపును
యనవుడఁ బ్రేత నోరాడమిఁ జెప్పంగ, సారెసారెకు నేడ్వసాగె నంత
గ్రహియించి దాని గోకర్ణండు మంత్రోద, కము పైని జల్లి వాగ్ధంధ ముడిపె
ఆ. సంత ధుంధుకారి యాత్యవృత్తాంత మం, తయును జెప్పి యెడ్చి తండ్రి నేను
ప్రేతరూపమును భరింపలే నిక నెట్లు, లేని యుద్ధరిపు మీపె దిక్కు. 1328
- క. అనవుడు గోకర్ణం డి, ట్లనియెను సోదర్య నే గయాశ్రాద్ధంబుకొ
బొనరించితి నీకొఱ కది, వినిహత మై పోవ నింక వే తే ముండుక. 1329
- గీ. ప్రేతరూపంబు దొలగింప భూతలమునఁ, జాలునది చూడఁగను గయా శ్రాద్ధ మొకఁడె
యంతకంటె నుపాయ మన్యంబు నీకు, డెలిసిన వచింపు మది నేను సలుపువాడ.
- గీ. అనుటయును ధుంధుకారి యి ట్లనియె దండ్రీ, సలిపినను నీవు శతగయాశ్రాద్ధములను
గలుగనేరదు ముక్తి నాకలుషమునకుఁ, గాన గమనింపు మన్యమార్గమును నీవె.
- క. అనవుడు గోకర్ణండు తన, మనమున విస్మయము నొంది మార్గాంతరముకొ
గనుఁగొనియెద న తెనను, జనుము భవత్సానమునకుఁ జయ్యన ననియెక. 1332
- గీ. అంత నాధుంధుకారి తదాజ్ఞ వడసి, చనియె దా నుండునట్టిశ్మశానమునకు
నవల గోకర్ణఁ డతని కె టైన ముక్తిఁ, గలుగఁజేయంగ దృఢముగాఁ దలఁచి లోన.
- గీ. జానులును యోగనిఘ్నలు ధ్యానపరులు, బ్రహ్మవాదులు విద్వదగ్రణులు గలుగు
సానమున కేగి జరిగినచరిత మెల్లఁ, డెలిపి తన్నుక్తిమార్గంబుఁ డెలుపుఁ డనఁగ.
- వ. వార లెల్లరును శాస్త్రంబుల నన్వేషించి తన్నుక్తిసాధనంబుం గానక యేతద్విషయం
బున గర్మసాక్షివచనంబు ప్రమాణం బని యేకగ్రీవంబుగా నిరయింప గోకర్ణండు
సారమంత్రంబుచే నాదిత్యుని నిలిపి నమస్కరించి తననంశయంబు నడుగ భాస్కరండు

ప్రసన్నుండై గయాశ్రాద్ధంబువలనను విముక్తి లేనిప్రేతకు సప్తాహభాగవతశ్రవణంబు
వలన విముక్తి చేకూరు నని నిర్ణయించె. 1335

సీ. అంతట ద్విజు లెల్ల నాశ్చర్యమును బొంది, ధ్వనిహృష మగురవివాక్యములకు
సప్తాహ మిచటనె సలుపుము గోకర్ణ, యనుటయు నాతఁ డాహ్లాద మొదవ
సంకల్ప మొనరించె సప్తాహయజ్ఞంబు, నాచరింపఁగి బ్రాహ్మణానుమతిని
సపుడు వచ్చిరి జను లట కసంఖ్యంబు గా, భక్తితో నాలింప భాగవతము

గీ. నంతఁ గూర్చుండి గోకర్ణఁ డాననమునఁ, జడువ భాగవతంబును మొదలువెట్ట
నత్తటినె ధుంధుకారియు నరుగుడెంచి, శ్రవణ మొనరింపఁగను బహుశ్రద్ధతోడ. 1336

వ. తత్సమీపంబునంద సప్తగ్రంథియు క్తం బగునొక్క-వంశంబు నుపలక్షించి తాను బ్రేత
యగుట వాయురూపంబునఁ దనూర్మలరంధ్రంబునం బ్రవేశించె. 1337

సీ. అంతట గోకర్ణఁ డాదినాంతము పతి, యింది నాటికి విరమించుటయును
సపుడు గల్గఁగ విస్మయము పెద్దరొదతోడ, వంశాదిమగ్రంధి వ్రక్క-లయ్యెఁ
బ్రథమదినంబునంబలె మఱునాఁడును, జదివి యాపుటయు నానమయమునకు
నయ్యె వంశద్వితీయగ్రంధిభేద మా, తీరున నొగి నేడుదివసములును

గీ. బ్రద్దలయ్యెను గీచకగ్రంథు లేడుఁ, దత్తణమ ధుంధుకారి ప్రేతత్వ ముడిగి
దివ్యరూపంబుతోడను దేజరిలుచుఁ, జలిపి గోకర్ణునకు నమస్కారములను. 1338

గీ. తండ్రి ప్రేతత్వ ముడిగె నీదయను నాకు, నన్నుఁ దరియింపఁజేసినపు న్నెమునను
ధన్యతను బొందితిని నీవు ధన్యతమము, భాగవతము సప్తాహంబు పావనంబు. 1339

గీ. వినినమాత్రనె సప్తాహ మనెడిమాట, కంపమును బొందుఁ బాపసంఘంబు లెల్ల
భరతవర్షంబులోపల భాగవతము, విననివారలజన్మంబు వితయ చూవె. 1340

ఆ. సర్వకర్మములును సంక్షయంబును జెందు, సంశయంబు లెల్ల సమసిపోవు
ఛిన్నభిన్నమై నశించు మనోగ్రంధి, వినిన భాగవతము వీనులార. 1341

క. అని పలుకుచుండ హరిభట, జనులు విమానంబు నెక్కి-చనుడెంచి రయం
బున నందు ధుంధుకారిని, నునిచి కొని చనంగ దివికి నుద్యుక్తులు గాఁ. 1342

సీ. వారిని గని నమస్కారంబు గావించి, గోకర్ణఁ డత్యంతకుతూక మొదవ
విష్ణుకింకరులార వీనితో సాటిగ, భాగవతము విన్న భక్తజనులు
కల రసంఖ్యాకు లిక్కడ వీరి నెల్లరఁ, గొనిపోవ రేల వైకుంఠమునకు
ననవుడు వార లి ట్లనిరి సప్తదినంబు, లుపవాస మొనరించి యుక్తముగను

గీ. శ్రవణ మొనరించి దిన మెల్ల రాత్రివేళఁ, జలిపె మనసంబు నీతఁడు శ్రద్ధతోడఁ
గాన వీనికి వీరికి గలిగె శ్రవణ, భేద మాపేతువున ఫలభేద మొనవె. 1343

సీ. హతము దార్ద్రవిహీన మైనజ్ఞానము ప్రమా, దప్రాప్త మైనశ్రుతంబు హతము
హతము సందిగ్ధ మనటిమృత్యుంబు వె, షవశూన్య మైనదేశంబు హతము

హతము పాత్రవిహీన మైనశ్రాద్ధము సగా, చారంబు లేనివంశము హతంబు
హతము పాత్రున కీయనట్టిదానము నిశ్చ, లముగఁ జేయనిశ్రవణము హతంబు

గీ. సత్వరంబుగఁ జేసిడిజపము హతము, మంత్రవిశ్వాసవిరహితమతి హతంబు
కాన వీ రెల్లశాస్త్రయుక్తముగ మరల, శ్రవణ మొనరింప వై కందరదర మొదపు.

క. అని తెల్పి విష్ణులోక, బున కేగిరి విష్ణునామములఁ గీర్తనమున్
బాసరించుచు నట నుండిన, జను లెల్లరుఁ జూచు చుండ సంతోషమునన్. 1345

సీ. అంతట గోక్షర్లుఁ డచటనె మరిల శ్రా, వణమాసమున భాగవతము భక్తిఁ
జదువంగ మొదలిడి సప్తాహమునయందు, ముగియించె జగ మెల్ల ముదము నొంద
నంతిమదినమున సచ్యుతుం డేతెంచి, సపరివారముగ దర్శన మొసంగి
యెక్కించి శ్రోతల నెల్ల దివ్యవిమాన, ములయందు వైకరమునకుఁ బనిచి

గీ. తనవిమానంబునం దుంచికొని ప్రహర, మెనయ గోక్షర్లుని సుపర్వ లెల్లఁ బొగడ
నరిగె గోలోకమునకు నత్యద్భుతముగ, భాగవతసేవచేఁ గల్గుఫలమె ఫలము. 1346

వ. ఆషాఢశ్రావణభాద్రపదాశ్వయుజకార్తికమార్గ శీర్ష మాసంబులు భాగవతశ్రోతలకు
మోక్షదాయకంబులు, శ్రవణారంభమునకు సూత్రసూతకసంభవంబునంజేసి ద్వాదశి
వర్జనీయంబు. భౌమశనివారంబులును ద్రువమృదునక్షత్రంబులును ద్వాజ్యంబులు.
సప్తాహశ్రవణంబునకు భక్తాహ్వానం బవశ్యకర్తవ్యంబు. తీర్థవనగృహంబులు శ్రవణార్హ
స్థానంబులు. పాషండవాదులును నాస్తికులును శ్రవణానర్హులు. సప్తాహమధ్యంబున
క్షౌరమైధునాదికార్యంబు లప్రశస్తంబులు. మండపంబున విష్ణుప్రతిష్ఠ గావించి విష్ణు
పూజయును భాగవతగ్రంథపూజయును నిత్యంబును సంగ్రహంబుగాఁ గావించి భాగ
వతంబు పఠింపదగు. శ్రవణారంభంబున ద్వాదశాక్షరవిష్ణుమంత్రజపంబును వక్త్ర
పూజయును నియమగ్రహణంబును శ్రోతలకు ముఖ్యంబులు. 1347

గీ. విష్ణుసంకీర్తనంబు గావించునట్టి, భాగవతులయనుజను బడసి యున్న
తాసనంబునఁ గూర్చుండ నగును వక్త, యతని శుకదేవునిఁగ నెంచ నగును శ్రోత.

వ. సూర్యోదయంబు మొదలుకొని సార్ధత్రిప్రహారంతంబువఱకును బరనంబు కార్యంబు.
మధ్యాహ్నంబున ఘటికాద్వయంబు విరామంబు గొనందగు. సప్తరాత్రంబును నుప
వాసంబు గావించి శ్రవణంబు గావింపదగు. శక్తిలేనియెడల ఘృతపాయసంబునంగాని
పయఃపానంబునంగాని ఫలాహారంబునంగాని యేకవారభుక్తింగాని శ్రవణంబు గావింప
నగు. సప్తాహవ్రతములు వ్రతనియమంబులం గైకొనందగు. 1349

క. వినవలయు భాగవతమును, చనపత్ములు మోక్షకాము లరవిహీనుల్
జనవశకాంక్షులు రుగ్గులు, వనజాక్షుని కేతనాధివాసాపేక్షుల్. 1350

క. శుకశాస్త్రశ్రవణంబున, సకలప్రతిబంధములును తీయమున్ జెందున్
సకలాఘములును దొలంగును, సుకరంబుగ నొందగల్గును శోకజయంబున్. 1351

వ. ఫలకాంతులు జన్మాప్యమీవ్రతింబునశింబోలే సప్తాహ శ్రే విరాంబున కుద్యా పనంబు గావింపవలయు. నిష్కాము లగుభక్తల కుద్యాపనావశ్యకత లేదు. సప్తాహయజ్ఞ పరిసమాప్తియందు గ్రంథపూజయును వక్షిప్తస్మానంబును గోభూహి రణ్యాదిదానంబులును గావింపందగు. గృహస్థుం డైనచో దశమస్కంధంబునందలి ప్రతిశ్లోకంబునకును మధుసాయసఘృతతిలాన్నహవిర్ద్రావ్యంబులచే గర్మశాంతికొఱకు హోమంబు గావింపజను. హోమాశక్తి డైన దత్తలప్రాప్తికై సోమద్రవ్య దానంబు గావించి సర్వలోపనివారణార్థంబు విష్ణునామసహస్రసారాయణంబు చేసి ద్వాదశబ్రాహ్మణులకు భోజనముం బట్టవలయు. శక్తుం డైనయెడల పలత్రయపరి మితం బగునువరసింహంబును లిఖితభాగవతిగ్రంథంబును బూజించి యాచార్యున కర్పింపవలయు. ఏరక్తుం డైనచో సప్తాహపరదినంబున గీతాపఠంబు గావింపవలయు. కలియుగంబునఁ ద్రింశద్వక్షికాలంబు గడచినపిదప భాద్రపదశుద్ధనవమినాడు శుకుండు పరీక్షిత్తునకును ద్విశతవర్ష కాలంబు గడచినపిమ్మట నామాధిత్రావణశుక్లనవమిదినంబు లందు గోకర్ణుండు బ్రాహ్మణులకును షడుత్తరత్రిశతవర్ష కాలంబు గడచినతరువాత కార్తికశుక్లనవమినాడు సనకాదులు నారదునకును సప్తాహవిధానంబున భాగవతకథ వినిచి కృతార్థులం గావించిరి.

1352

క. శుకశాస్త్రముకంటెను వే, తొనమార్గము లేదు భవపయోధినిమగ్నుల్ సుకరముగఁ బార మొందఁగఁ, బ్రకటింపఁగ నేటి కింక బహుభాషణముల్. 1353

—: కాళిండి మా హా త్మ్య ము :—

క. అని పలుకుటయును శౌనక, మునివర్ణుండు పొడి హస్తమును సూత వినం గను యమునామాహాత్యము, జనియించెను వేడఁ చెవుమ నవిశేషముగఁ.

వ. అని కోరుటయు సూతుం డాతని కిట్లనియె. 1355

సీ. తాపసోత్తమ మున్ను ధర్మజుం డొకనాఁడు, సారభిక్షణ కేఁగి సవినయముగ నొనరించి వందనంబును స్వామి విన నాకు, యమునామహాత్మ్యము నాశ గలిగె నువుడు సారభిమునివరుండు ప్రమోద, మెనయంగ నాతని కిట్లు లనియె ధర్మజ విను మొకతటిని బర్వతనార, దులు పోవుచును నభ స్థలమునందుఁ

గీ. గాంచి ఖండవవనము నక్కడను డిగ్గి, స్నాన మొనరింఁగు చుండంగ జనునలోన వేటుకై శిలి వచ్చి యావిహనమునకు, నామునీంద్రులఁ గనుఁగొని యమునలోన. 1356

గీ. చలిపి స్నానంబు ధౌత్యశ్రుములు వారు, కట్టుకొని వచ్చునందాఁక నట్టి నిలిచి వారు తత్తీరమునకు నేతేర నంతఁ, దత్పదాంబుజములకు వండు మొనర్చి.

పీ. శమధనులార యాచార్యులునాపటంబున, స్వర్ణ శుభాశుభు లుసంఖ్యముగను గుండునకుంట్లే పితృణ్ శుభములు నొచ్చి తొడిగించిల్చి శిష్యులుములగు

- నిచట నున్నవిశేష మేమియ్య దయతోక, తెలుపుడు నిక నాకుఁ గలిగె వేడ్క-
యని వేడుటయు నిట్లు లనియె నారమిండు భూ, పెరి పెచ్చిచెదను సర్వమును వినుము
- ఆ. మును హిరణ్యకశిపుఁ డనుడై తృనాధుఁడు, త్రివళులను పయిది విచముఁ గొనంగ
నపుడు హరి నృసింహుఁడై వాని వధియించి, యిచ్చెన్ మరల విచము వృత్రహనుక.
- సీ. అంతట వస్త్ర బృహస్పతికడ కేగి, సాష్టాంగపంచన మాచరించి
యాచార్య తిలఁచితి నస్వరంబులు సేయ, నావహిల్లంగి ద్విప్తి యవ్యతనకుఁ
దత్రి-హర్షం బగుధామంబు నెఱిగింపు, మని వేడుటయు నిట్లు లనియె గురువు
కలదు పావన మైనఖండవవన మీల, నట నుండె యమున పుణ్యప్రసంతి
- గీ. తలఁచునెడ దాని స్వరంబు గలుగు నచట, దనువు విడిచిన బ్రహ్మపదంబు గలుగు
దత్తంబునఁ జేయు మధ్వరము లొదవు, హరికి సంతృప్తి కను నగు శుభంబు.
- సీ. అని వచింపంగ నింద్రుఁ డాహ్లాద మొదవంగ, నిచటికి సురలతో నేగుడెంచి
ఋత్విజులుగ వరియించి బ్రహ్మరుల, నారంభ మొనరించె నస్వరంబు
నపుడు విష్ణువు బ్రహ్మహరులతోడను గూడి, యరుడేర వారికి హరిహాయుండు
కావింపఁదగినట్టిగౌరవం బొనరించి, దితితనూభవనై దివ్య-మాచి
- గీ. జలజలోచన మూఁడుమూర్తులును నీవె, విధియు హరుఁడును నీకంటె వేఱు గారు
స్పటికమునకు బహుత్వ మేర్పడినయట్లు, గలిగె నీకు నుపాధులవలన బహుత. 1360
- గీ. కాష్ఠములలోన గూఢంబు గాంగ నుండు, ప్ని ఘర్షణమున వచ్చునట్లు పైకి
నఖిలభూతాంతరాత్ముడ నై ననీవు, ప్రాప్తమగుదువు కేవలభక్త చేత. 1361
- క. వారు తరింపంగలిగిన, వా రీజగమంతయును సవాస్తవ మని ని
ర్ధారణము సేసికొని యె, వ్యారలు భజించెదరొ భవత్పాదములక. 1362
- వ. అని సన్నుతించుటయు నమందానందంబు నొంది పుండరీకాక్షుం డి ట్లనియె. 1363

—: ఇంద్రప్రస్థమాహాత్మ్యము :-

- సీ. శక్ర కోరికితోడఁ జలుపుటచే మున్ను, క్రతుశతంబును స్వర్గరాజ్య మొదవె
గడఁగితి నేడు నిష్కా-మంబుగను జేయ, గ్రతువుల సంతృప్తి గలుగ నాకు
నచ్చెరియము నొంద నక్కఱలే దిందు, గురువగుటనుజేసి గురువు నీకు
సలుపుచు బహుయజ్ఞముల నిట్లె యందు ర, త్నప్రస్థముల నిమ్ము దక్షిణలుగ
- ఆ. దాన నీసలంబు చాల్చు నింద్రప్రస్థ, మనెడివేరు తావకాఖ్య నెలయ
సర్వయజ్ఞములను జలిపినపిమ్మట, బ్రాప్తమగు మదీయపదము నీకు. 1364
- సీ. సప్త ప్రయాగతీరము నిల్చు మిచ్చోట, గంగాసరస్వతీసంగతము గ
గౌరీశ శివకాంచీ గాళి నిచ్చట నుంచి, యుమతోడ నీవును నుండు మిందె
బ్రహ్మత్మభవులార భవదీయమహిమచే, జలుపుఁ డిచ్చట దీరసప్తకంబు
నమరదేశక సృజింపుము నిగమోచ్చోడ, కం బనుపుణ్యతీర్థంబు నిచట

- గీ. మునిగినంతనె త్వత్తీర్థమును లభించుఁ, జదవ కున్నను వేదముల్ శాస్త్రములును
బూర్వజన్మస్మృతియు నబ్బుఁ బూర్ణముగను, నేను ద్వారక నివోచ్చట నిలుపువాడ.
- వ. నాద్వారకాపురంబున గోమతీసముద్రసంగమంబు గలుగు. మఱియును కే నిచ్చటఁ
గోసలయును మధువనంబును బ్రతిష్ఠించి వానిలో రామకృష్ణనామంబులతోడ నవత
రింతు. మఱియును సరనారాయణాస్పదం బగుబడర్యాశ్రమంబును పారిద్వారంబును
బుష్కరంబును నై మిహరణ్యకాలంజరాద్రిసరస్వతీమహానదీతటంబులం దుండుతీర్థంబు
లన్నియును నిచ్చట నెలకొల్పువాడ. 1366
- సీ. అని పలుకుటయును వెంటనె యుక్తకార్యంబు, లన్నియు జరిగె నత్యద్భుతముగ
శక్రఁ డిచ్చోట నసంఖ్యాకమఖములఁ, జేసి వై కుండు చెప్పినట్లు
స్వర్గయాపంబుల స్థాపించె నిచోటు లి, దాచి యింద్రప్రస్థ మనఁగి బరగె
నధ్వరాంతమున బ్రాహ్మణులు వాసవదత్త, సల్కారములకు హా మును బొంది
- గీ. యింద్రున కనుగ్రహించిరి యిలను బుట్టి, యవనిసురుడుగఁ దుదీ దురీయాశ్రమంబు
బడసి నిజతీర్థమును జొచ్చి పడసి పూర్వ, జననసంస్మృతి మోక్షంబు నెనయునట్లు.
- సీ. అంతట వాసవుం డరిగి స్వర్గమునకు, హరిచింతనాసక్తుఁ డగుచు నచటఁ
బాలించి యొకకొంతకాలంబు సురలను, దత్పుణ్య ముడుగంగఁ దత్క్షణంబ
ధరణిలో హస్తీపురమందు శివశర్మ, యనెడిబ్రాహ్మణునకు నాత్మజుడగు
జనియించె నుముహూర్తమున నంత శివశర్మ, దై వజ్ఞుఁ డగుటఁ దదాభివ్య మెఱిగి
- గీ. యాతనికి విష్ణుశర్మావ్యయంబుఁ బెట్టి, యుక్తకాలంబున నొనర్చి యుసనయనము
ద్వాదశాబ్దంబువఱకు వేదములఁ జెప్పి, సాంగముగఁ బిమ్మటను వివాహంబు సేసె.
- గీ. అంతటను విష్ణుశర్మ గృహస్థపిఠుల, నాచరించుచుఁ దనసతీయందు నొక
యాత్మజుని గాంచి సంసారమందు విరతి, గలుటను దనజనకునికిడకుఁ జేరి. 1369
- సీ. తండ్రి స్వాధ్యాయసంతతులచేత ఋణద్య, యంబు దీర్చెడిభాగ్య మభ్యే నాకు
సంసారసుఖములు జలబుద్బుదాభముల్, సక్తుఁడు గాఁ డందె సతము బుధుడు
హరిత్వపిఠై తీర్థయాత్ర గావించి స, న్నాస్యసంబు గైకొని యంతమందుఁ
బ్రారభ ముండెడునంతదాఱను నుందుఁ, డెలచుచు హరి నొకతీర్థమందు
- గీ. నాజ్ఞ యొనగుము పోయెద నని వచింప, విబుధుఁ డగుటను శివశర్మ విని తదుక్తు
లెనయఁగను సంతసం బుంచి గృహభరంబు, స్వద్వితీయాత్మజుఁ డగునుశర్మ మీఁద
- ఆ. విష్ణుశర్మతోడ వెడలిపోయి యొనర్చి, తీర్థయాత్ర జన్మసార్థకతకు
నేగుడెంచె గడకు నీతీర్థమున కాత్మ, పుణ్యవశముచేత బుద్ధిపుట్ట. 1371
- ఆ. అపుడు విష్ణుశర్మ యది చూచి పూర్వజ, స్మస్మరణము గలుగ విస్మయముగ
జనక నేను మున్ను శక్రండు నై యిటఁ, జలిపినాడ భారినవనములను. 1372
- సీ. యమునాతటంబునయందుఁ గానంబడు, స్వర్ణయాపములు మత్స్యాపిఠముల
ప్రప్త గంగాసరస్వతులతో నీసాన, మం దేర్పఱిచినప్రయాగ మదియె

భర్తృడు తత్పూర్వభాగంబునందు మో, తదము గా నుంచినకాశి యదియె
తత్పశ్చిమముగను ధనురేకవంశతి, తమ నుగ్రకృతశివకాంచీ యదియె

గీ. దానికి ధనుర్వయీమితథాత్రియందు, ద్రిపురహరకృతగోక్షిరతీర మదియె
దానికి శరాసన ప్తతిమానధరను, గృష్ణుఁ డుంచినద్వారకాక్షేత్ర మదియె. 1373

గీ. ద్వారకాక్షేత్రచాపనస్తతిమితోచ్చి, యందు మ్రుండఁ జతుర్ముఖం డగుఁ నరుండు
కాశీలోన ద్విపంచాశదాశుగాన, మహిని జచ్చిన మరల జన్మంబు లేదు. 1374

వ. ద్వారకాక్షఁ బూర్వదిగ్భాగంబునం దప్టాదశధనుర్మితప్రదేశంబునందుఁ గోసలయును
గోసలావశ్చిమభాగంబున దశచాపప్రమాణదేశంబున మధువనంబును దాని కుత్తర
భాగంబున నేకాదశధనుఃప్రదేశంబున బహుశ్రమంబును దానికి దక్షిణాంబుగాఁ ద్రింశ
ద్ధనుఃప్రదేశంబున హరిద్వారంబును దానికి ద్వాదశేష్వాసమాత్రభూభాగంబునఁ బశ్చిర
తీరంబును బ్రహ్మాంబునకుఁ బూర్వంబుగా నేగివ్యాధిమాత్రప్రదేశంబున సప్తర్షుల
సప్తతీర్థంబులు గలవు. కాశీతీర్థసప్తకంబులం దనేకపుణ్యతీర్థంబులు గలవు. ప్రయా
గంబునకుఁ బశ్చిమంబుగా నేగివ్యాధిమాత్రప్రదేశంబున బృహస్పతిస్థాపితం బగు
నిగమోద్భోధకతీర్థంబు గలదు. కాశీంధికీ బూర్వపశ్చిమభాగంబులం దేవయోజన
విస్తృతియును దక్షిణభాగంబున యోజనచతుష్టయవిస్తృతియును నిద్రాప్రస్థంబునకు
మర్యాదగా మహర్షులచే నేర్పఱుపబడియె. మత్స్యత్రయజ్ఞంబులందు నేను బ్రాహ్మ
ణోత్తములకు రత్నప్రస్థంబు లొసంగుటచే నీస్థానం బిద్రాప్రస్థనామమును బడసి పుణ్య
తీర్థం బయ్యె. అమృతాత్మలు నా కిచ్చోటఁ బూర్వజన్మస్మృతి చేకూరునట్లును
దనుత్యాగం బగునట్లును హరిపదంబు చెందంగలుగునట్లును ననగ్రహించుటంజేసి
నేను నాపూర్వవృత్తాంతంబు నెఱుంగంగలిగితి. నిగమోద్భోధకంబునందు స్నానంబు
గావించితి వేని సర్వంబును విదితం బగు నని చెప్పుటయును శివశర్మ కాతుకంబునఁ
దతీర్థంబునందు మునుంగ నుద్యమించుచుండ భీతుండై పరువైతొనివచ్చునొక
భిల్లుండును వానివెంటంబడి గరించుచు నరుడెంచునొక్కసింహంబునుం గానంబడియె.

సీ. అప్పుడు వడఁచుచు నాశివశర్మయు, నావిష్ణుశర్మయు నాశ లుడిగి
యెల్ల తటకుక్కున నెక్కిరి తత్తట, సంసితం బగునొకశాఖమీఁద
నంతట నాభిల్లు డటకు వచ్చెడునంత, లోన సింహము దూకి వాని బట్టె
నపుడు వాఁ డుడిగి ప్రాణాశ నెట్టులొ దాని, బొడిచి కుంతమునఁ దాఁ బడియె భువిని

గీ. కుంతఘాతంబునకు వ్రీల గుండె సింహ, ముడిగె ననువుల వాడును మడిసె నంత
భిల్లునకు సింహమునకుఁ బ్రాప్తించె దివ్య, దేహములు పూర్వజన్మస్మృతియును గలిగె.

వ. ఆసమయంబున విష్ణుభటులు దివ్యవిమానంబులతోడఁ దదంతికంబునకు విచ్చేసి విమా
నంబుల నెక్కుం డని వేడుటయు నాభిల్లసింహంబులు వారలం జూచి. 1377

సీ. హరిభటులార పాపాత్ముల మగుమాకు, నీదివ్యదేహంబు లేల కలిగెఁ
బూర్వజన్మజ్ఞానముమ నెల్లు చేకూరె, వినిపింపు డని వేడ విష్ణుభటులు

కిని వారి సీతీర్థమును జచ్చుటనుజేసి, ప్రాప్తించె మీ కమహాత్మ్య మెల్ల
నిందు మ్రొవనవారి కెల్ల సీమహిమంబు, సమకూరి గిరుణించె శౌరి మున్ను

గీ. శ్రీఘ్రముగ రుకు మానినవచ్చేయు, సమయ మయ్యెడి నన వారు ప్రమద మొదవ
నెక్కి- దివ్యచిహ్నంబు లేగి వెట్టి, పురమునకు జేరి రాశ్చర్యకరము గాగి. 1378

గీ. అది పురుగొని పన్నయ మావహిల్ల, దండయు సుతుచుదిగిరి పాదపమునుండి
యంచ వివశర్మ త త్తీర్థమును మునిగి, సలిసి సుధ్యాదివిధులను సక్రమముగ. 1379

వ. తత్తీర్థస్నానంబున బూర్వజన్మస్మృతి కలుగుటచేసి యచ్చెరువుపా పుండుదుఁ ద త్తీ
రుబును దువెట్టుండై విష్ణుశర్మం గాంచి యి ట్లనియె. 1380

గీ. తనయ సీమాలు తస్యంబ మునిగినంత, మాత్రమున నిందుఁ బూర్వజన్మప్రవృత్తి
యంతయును గోచరం బయ్యె నమ్మతముగ, వినుము సర్వంబు వినిచెద విశదముగను.

సీ. పూర్వము భూతలంబున నుండె గాన్యకు, బంబు నాగిను నొక్క-పట్టనంబు
దానిలో శరభాభిధానంబునను నొక్క, యూరవ్యుఁ డుండె సత్కుత్తముండు
వాధికం బొదవ నావై శ్వుండు చింతింప, దొడగెఁ బుత్రులు లేమి కెడఁదలోన
నటు లుండ నొక్క-నాఁ డతనియింటికి వచ్చె, దేవలుం డనుయోగి దై వికముగ

గీ. నపును శరభుండు యోగి కిత్యాదరమున, బూజ గావించి తనచి త్రమునఁ గలట్టి
చింత యెఱిగింప నవకాని కొంతతడవు, ధ్యాన మొనరించి సర్వంబుఁ దా గ్రహించి.

సీ. ఆర్య చెప్పెద విను మంతయు నొకనాఁడు, త్వత్పత్ని సుతవాంఛ దనర మదినిఁ
జని చండికాలయంబునకుఁ బూర్వతి భవ, త్కరుణచేతను నాకు గర్భ మైన
నుత్సవంబును నీకు నొనరింతు నధికనై, భవముతోడను భవద్భవనమందు
నని మ్రొక్కి- యింటికి జనుదేర నామాస, మందె యామెకు గర్భమయ్యె నంత

గీ. నామె నీకడ కేతెంచి ప్రాణనాథ, గౌరికారుణ్యమున నాకు గర్భమయ్యె
గాన నామెకు నుత్సవం బేను జరుప, వలయును దదాలయంబున నలర దేవి. 1383

సీ. అని తెల్పుటయును సత్యానందమును బొంది, నీ వాయమను గాంచి నీరజాక్షి
పరికరంబుల నెల్లఁ బనిచి నీసఖులచే, జరిగింపు మంబికోత్సవము నచట
ననవుడు నాయితీ తనసఖులను బంప, వా రేగి చండికాగారమునకు

జరిపి శర్వాణి కుత్సవమును జనుడెంచి, తెలిపి రావార్త నీచెలికి నీకు

గీ. వారు వచ్చినతరువాత వారినేవ, కాత్మలో గౌరి సంతృప్తి నంద కునిక
నెఱిగి తద్భుత్య విజయ తా నిట్లు లనియె, దల్లి సంతృప్తిగొలిపెన తత్సమర్పి.

వ. అని సవినయంబుగా నడుగుటయు శర్వాణి యామె కి ట్లనియె. 1385

సీ. విజయ చెప్పెద నీకు వినుము వై శ్యాంగన, నిజసఖముఖమున నేడు నాకు

జరిగించిసెట్టియుత్సవ మెల్ల వృద్ధంబ, దానఁ దద్గర్భపాతంబు గలుగు

బరహ స్తకృత మైనబలి గాదు మాద్యగు, తమదేవతాత్మప్రదాయకంబు

నావుడు విజయ శున్నస్వాంత యై దేవి, యటు లై న నామె కె ట్లగు శుభంబు

- గీ. కనికరముతోడ పచియింపు మనుషుఁ జేటి, యామె యెనను దప్పుర యెన లేక
తన్నియు క్షద్వజం జై నఁ దగునవద్య, చేయునెడ నేమముగు నని చెప్పె గౌరి.
- గీ. ఆమెశాపంబు తెలియమి నయ్యె నింత, కాల మీరీతిఁ జుటంపఁ గారణంబు
కాన నిపు జేగి మీరలు గౌరికడకు, నేవ గావించుఁ జగు పిష్టసద్ధి మీకు. 1387
- గీ. మును వసిష్ఠప్రబోధంబునను దిలీపుఁ, జగ్గన యెనచ్చి చుదిని కతివతోడఁ
బడసెఁ బుత్రుని నట్టలె పడయఁగలవు, నుతుని నచ్చించి యుమను సీనువతితోడ.
- క. అని వినుచుటయును శరభుఁడు, మనమున సంతోష మొంది హాసీంద్రుడైన
గను వేడుక గల్గె దిలీ, పునిచరితము చెపుము నాంతముగ నా కనియెన్. 1389

—: దిలీపచరిత్రపదము —

- సీ. అనుడు దేవలుఁ డిట్టు లనియె వణిగ్వార, మహిని వై వస్వతమనుకులమున
జనియించెను దిలీపుఁ డనత్రేడు స్వాయంభు, వ మనువంశంబున వజ్రవోలె
వజ్రికి శచివోలె వానికి మగధేశ, తనయ నుదక్షిణ దారయయ్యెఁ
గోసలాక్షిణుడై కువలయం బెల్లను, రక్షింప దొడఁగె ధర్మమున నతఁడు
- గీ. చనఁగ బహుకాల మావిధంబుననె యొక్క, తనయుఁ డేనియు జన్మింప కునికి మదిని
జింత యెప్పుడ నొకనాడు కాంతతోడఁ, జని వసిష్ఠాశ్రమమున కాజనవిభుఁడు. 1390
- సీ. ఒనరించి వందనంబును వసిష్ఠునకుఁ ద, త్సంభాషితుం డయి సముచితముగ
గురువర యేలితి ధరణి నేకాలిప, త్రముగఁ జేసితి సప్తతంత్రపులను
సంతృప్తిపఱచితి త్కృసురులను నన్న, దానగోభూస్వర్ణ దానములను
దీనులఁ బోషించితిని గోశమును బెంచి, తిని ధర్మసంభృతధనముచేతఁ
- గీ. బ్రచురముగ సత్రములను నారామములను, జెలువులను బావులను బ్రతిష్ఠించినాడ
సర్వలోకసుఖంబై మత్సేన్ధ్రముగను, దలఁచి లోపంబు లేకుండ మెలఁగినాడ. 1391
- ఆ. కాని నాకు నుతుడు లేనిలోపముమాత్ర, మఖిలసౌఖ్యములను నడఁగఁద్రొక్కె
దాన జీవితంబుపై నాశయును దగ్గె, నేమి చేయఁదగునొ యింకఁ జెపుము. 1392
- క. అనుడు వసిష్ఠుఁడు కనికర, మెనయఁగ మదిలోన దివ్యదృష్టిని సర్వం
బును గనుఁగొని యాతని కి, ట్లనియెను రాజేంద్ర విషయ మంతయుఁ దెలిసెన్.
- సీ. మును నీవుపాకశాసనునియొద్దకుఁ బోయి, సలాప మొనరించుసమయమందు
జ్ఞప్తి రా బుతున్నాత యెనత్పదీయ, పత్ని శ్రీఘంబుగా బయలుదేలి
వచ్చుచుండఁగ నిజావసంభంబునకు మార్గ, మునఁ గల్పపాదపమూలమందు
శయనించి యుండంగ స్వర్గధేనువు దాని, కాచరింపక ప్రణామాదివిధుల
- గీ. నరుగుదెంచితి వద్దాన నది మదీయ, సంతతిని నీవు నేమింపనంతవఱకు
నుండెదవుగాక పుత్రహీనుండ వగుచు, నని శపించె జనింప లో నాగ్రహంబు. 1394

- గీ. కాన నిష్పాడు తత్పుత్రికాతనూజ, మైననందినికి సహర్య యూచరించి
శాపముక్తుండై క్షేరిశాలి యైన, సుతునిఁ బడయుము వంశవిస్తృతి ఘటల్ల.
- క. అని పల్కుచుండఁగనె నం, దిని వచ్చె వనంబునుండి దిగ్గున శుభసూ
చనముగ వత్సన్నహా, బునఁ బొదుగుననుండి పాలు పొటపొటఁ గురియక. 1396
- సీ. అపుడు వసిష్ఠుఁ డిట్లనియె రాజ సృరించి, సంతనె నందిని యరుగుదెంచె
దీనిచేఁ గార్యసిద్ధిని శీఘ్రముగ నీవు, చెందెదు లే దిందునందియంబు
నేవింపు మిహ్నిచెంతనె యుండి యె, ప్పడఁచు బ్రహ్మకంబుఁ బొందకండు
ననుడు దిలీపుఁ డమ్మునియాసతిని దదా, శ్రమమునందె వసించి చానాగోడి
- గీ. నవలినాట నుపకాలమందు లేచి, జాయయును దాను వత్సద్వితీయ యైన
నందినీధేనువునకు నానంద మొదవఁ, బూజఁ గావించిరి సువర్ణపుష్పములను. 1397
- సీ. అంతట నందిని యడవికిఁ బోవంగ, బయలుదేఱఁగఁ జాపబాణములను
గేల దిలీపుఁడు దాలించి తత్పుష్ప, భాగంబునను ఛాయపగిది నుండి
యది చనఁ దా నేగు నది మేయుచుండ ఘా, సముఁ దినుఁ గండమూలములఁ దాను
శయనింప నది తరుచ్చాయఁ దాఁ గూర్చుండు, ద్రావఁ దోయము నీరు త్రాగఁ దాను
- గీ. సమయము నెఱింగి పెట్టు ఘాసమును గోకుఁ, బోవఁ గండూతి దంశముల్ పోవఁద్రోలుఁ
దుడుమఁ జెమ్మట వలువచేఁ గడుగు మేను, నేవకుఁడు వోలెఁ బరిచర్య చేసె నతఁడు.
- ఆ. అట్లు ప్రొద్దు గ్రుంకు నందాక నట నుండి, ధేను వంత బయలుదేఱ నతఁడు
దానివెంట వచ్చెఁ దత్పుష్పితితరజః, కణపత్రికాత్మకాయఁ డగుచు. 1399
- గీ. అంత నా నందిని తదాశ్రమాంతికమున, కేగుదేర సుదక్షిణ యెదురు వచ్చి
ప్రణతి గావించి సలిపి యర్చనము దాని, కెదుట నిలువంగఁ గేలుదోయిని మొగిడ్చి.
- గీ. అపుడు నందిని సంతోష మామతిల్ల, నాశ్రమంబుఁ బ్రవేశించె నంత దాని
వెంట నాదంపతులు వచ్చి వివిధగతులఁ, జలిపి రాగోవునకుఁ బరిచర్య రేయి. 1401
- వ. ఆవిధంబున నేకవింశతీదినంబులు గడవ ద్వావింశదినంబున నందిని వనంబున యథాపూ
ర్వంబుగాఁ దిరుగుచు భావతీభావంబు నెఱుంగం దలంచి హిమవద్గుహాంతికంబునకుం
జనియె. 1402
- సీ. అంతటఁ దద్గుహాభ్యంతరముననుండి, యొకసింహ మేతెంచి యుద్ధటముగ
నందినిపైఁ బడ నరనాథుఁ డది చూచి, సంభ్రమంబును బొంది స్వాంతమందు
దానిఁ గూల్చుదలంచి తనదక్షిణకరంబు, నిషుధిలోపలఁ జొన్ని యిషువులాగి
చాపంబునను దాని సంధించి జ్యోకర్ష, ణము చేయుచుండెడిసమయమందు
- గీ. స్తంభితం బయ్యె హస్త మద్దాన తేడు, విడువ శరము నశక్తుఁడై విస్మయంబుఁ
జెందుచుండంగ నతని నీక్షించి క్రూర, దృష్టితోడను నాసింహ మిట్లు లనియె. 1403
- సీ. వీర దిలీప నీవీర్యంబు నెఱుంగుదు, రవివంశజుం డై నప్రభుఁడ వీవు
కుంభోజుం డమశంభుఁడనుడ నేను, దది నున్న యీదేవదూరుతరువు

- చాలించబడుచుండఁ బాశ్చాత్యచేతఁ బు, త్రిమమున నొక్క-తరుణమందు
నిట కొక్కసామజం జేతెంచి కలమున, రాయంగ దీని చర్యఁబు వాసె
- గీ. నది కనుగొని పాశ్చాత్యి యపుడు నన్ను, సింహముగఁ జేసి దీని రక్షించు చుండు
మిటకు వచ్చినజంతువు నెరగఁ గొనుచు, నని యొసంగఁగ నాజ్ఞ చే నట్ల యుంట్రి.
- ఉ. కావున నన్నుఁ గూల్చుగను గావు సమర్థుడ పీవు దైవ మీ
గోవును నేడు నాకః రానగూర్చెను భక్తియు గాఁగఁ బొమ్ము నీ
త్రోవను నీవు ప్రాణములతోడను మృత్యుముఖచ్యుతుండ నై
నావుడు నానరేంద్రుడు వినిమ్రతతోడను దాని కిట్లనుకొ. 1405
- నీ. మృగరాజ సర్వజ్ఞభృత్యుండ వగునీకుఁ, డెలియనిధర్మ మెందులను లేదు
గోబ్రాహ్మణుల కొడఁగూడఁనప్పుడు ప్రాణ, హాని యుపేక్షింప నగునె దాని
వాత్సల్యమున దీని వదలి భుజింపుము, మద్దేహమున నున్నమాంస మెల్ల
నష్కీర్తిమలిన మైనట్టియీమేనితో, బ్రదుకంగఱాల భూభారముగను
- గీ. చేకుఱుదు దీని ధర్మవిచ్చిత్తి నీకుఁ, బ్రాప్త మగు భోజనంబును దృష్టిదీర
నాకును లభించు నుత్తమలోకవసతి, పాయటను గోనిమి తంబు ప్రాణములరు.
- క. అచి వేడుటయును సింహము, విని యూరక యుండ తేఁడు వెంటనె హర్ష
బున దానియొద్దకుం జని, తనశీర్షము నుంచె సరగఁ దద్యక్తమునకొ. 1407
- ఆ. అపుడు పుష్పవర్ష మంతరితమునుండి, కురిసె దుందుభులును మొరసె దివిని
జెనినిఁ బడియెఁ బుత్ర జీవింపు మనుమాట, యంతి పృథుడు చూచి యట్లు లిట్లు.
- క. కనఁబడక యుండుటను నెం, దును హర్యక్షంబు విస్మితం డగుచుండ
గను మదిని మనుజభాషా, మున నందిని యిట్లు లనియె ముద మొదవంగకొ.
- క. జనవర నీభావంబుకొ, గనుఁగొన నే నిట్లు మాయ కల్పించి భవ
స్మనమునఁ గలధర్మాగ్రహ, మునకుం బొందితిఁ బ్రమోదమును బూర్ణ ముగకొ.
- క. వర మిచ్చెదఁ గోరుము స, త్వరముగ ననుటయు దిలీపధాత్రీంద్రుడు త
చ్చరణముల కెరగి యన్వయ, కరు డగుపుత్రుని వరంబుగా ని మ్మనియెకొ. 1411
- నీ. అంత నందిని యట్లె యగుఁగాక యని పలికి, యూరకుండుటయును నుల్ల మలర
జనవల్ల భం డిట్లు లనియెఁ దల్లి త్వదీయ, శాశ్వసుధారసాస్వాదమునను
సంతర్పితండు నై తి సర్వంబు సమకూరె, నీదయాదృష్టిచే నేడు నాకు
ధన్యుండ నై తిని ద్వితీపర్యను విశ్వ, జనపూజ్యవిద్యచే జడుండువోరె
- గీ. సమరధేనుప్రద త్తశాపమును నాకు, వరముగా నయ్యె లేకున్నఁ బరమపూజ్య
రాల వగునిన్నుఁ గొల్పుభాగ్యమును బుత్ర,లాభమును బొందుయోగంబు లబ్ధ మగునె.
- క. అనపుడుఁ దదుక్తులకు నా, నన ముత్ఫుల్లంబు గాఁగ నందిని శ్రీఘం
బున వచ్చి నాశ్రమమునకు, జననాథుడు దానివెంటఁ జనుదేరంగకొ. 1413

- క. అపుడు సుదక్షిణ దానికి, ఎచిచి గామిచే బూర్వములై యంతక
 నృపుడు గతవిషయమును వి, స్వస్ మొనరింపగి వసిష్ఠునక నెంచి మదికొ. 1414
- సీ. తనవత్నితోడను జని వసిష్ఠునిపాద, పద్మంబులకు మ్రొక్కి- భక్తితోడ
 నిలువంగబడుటయు దిలకించి నారల, ముఖవికాసంబు సమ్మనివరూపం
 గ్రహించి సర్వంబు త్కౌతలాభివ కార్య, సిద్ధి యయ్యెనె నాని శ్రేతివరుడు
 జరిగినదంతయు సక్రిమంగుఁ జెల్పి, యిది యంతయును భవత్ప్రసయె యనియె
- గీ. నంతట వసిష్ఠుఁ డతనిధన్వతసు బొగడి, చూనతిచ్చె బుర్రెంబు కిరుగ నెప్పుడు
 ప్రణతి యొనరించి గురుపాదపద్మములకుఁ, జనియెను దిలీపుఁ డంగనాసంగంబు డగుచు.
- వ. అంత నమ్మాసంబునంద సుదక్షిణాదేవి యంతర్వత్నియై దశమమాసంబును నొక్క
 సుముహూర్తంబున వంశవర్ధనుం డగురమువును గనియె నని చెప్పి చనియె.
- సీ. అంతట శరభుఁ డత్యంతహృదము నొంది, కైకొని పూజోపకరణములను
 జని చండికాలయంబునకు నంగనతోడ, నంబకు దయగల్గునంతవఱకు
 సంకల్ప మొనరించి సలుపంగఁ దత్సేవ, నొనరింపఁ దొడఁగె దదుత్సవముల
 నట్లు సప్తదినంబు లరుగంగ నారాత్రి, ప్రత్యక్ష మై దేవి ప్రమద మొదవ
- గీ. వత్స భువిలోన భాండవవనమునందు, నలరెడిని నిగమోద్యోధకాఖ్యతీర్థ
 మందు సుతవాంఛతో న్నైన మాచరింపు, మీవు సతితోడఁ గల్లు మీ కిష్టసిద్ధి.
- క. మును నేను బుత్రివాంఛను, మునుంగంగను సప్తదివసములు నియమముతో
 డను నిగమోద్యోగకమున, జనియించెను శీఘ్రముగనె స్కందముఁడ నాకొక.
- క. అని చెప్పి యదృశ్యత్వం, మును జెడఁగి శరభుఁ డిటకు మోదముతోడఁ
 జనుడెంచి సతీయతముగ, మునిగి యిచట సప్తదివసములు నియమముతోకొ.
- గీ. చనియె నిఁటికి సుతలాభసమృద్ధమున, నంతటను నెలలోపల నతనిసతికి
 గర్భ మై నవమాసముల్ గడచుటయును, జనన కైతిని దశమనూసమున నేను.
- వ. ఈవృత్తాంతం బంతయును దశాబ్దవయస్కుండ నగునాకు నాతఁడై వచియించె.
- అ. అవలఁ గొంతకాల మరుగంగ మాతండ్రి, నన్ను బిలిచి యొక్కనాడు వత్స
 విరతి గల్గె నాకు విషయంబులం దింక, నిలువజాల నింట నిమిష మేని. 1422
- క. హరిచరణంబులఁ గొలిచెడి, పురుషుఁడు విడనాడి కామముల నెల్ల నిరం
 తరమును సంతుష్టుండై, తిరుగుచుఁ దీర్థములలోన దేహము విడుచుకొ. 1423
- అ. పూర్వకృతము లైనపుణ్యపాపములచే, సంభవించునుఖవిహారములను
 సమభవించుచును నిరభిలాషముగ జ్ఞాని, కొలుచు హరిని మేను దొలఁగువఱకు.
- గీ. చేకుటదొ యెంతదాఁకను జత్తుఖంబు, వృద్ధి గను నంతదాఁకనె విషయవాంఛ
 సమకుటదొ యెంతదాఁకను నమృతలబ్ధి, యభిరుచి జనించుఁ దక్రమం దంతవఱకె.
- వ. విహితకర్మంబులు ఫలకాంక్షచే గావించుట ప్రవృత్తి యనియు విహితకర్మంబు
 లాచరించుచుఁ దత్ఫలంబు సీత్యరస కర్పించుట నివృత్తి యనియు శాస్త్రంబులందుఁ

బెప్పుబడియె. ఈశ్వరార్పణముగాఁ గాంచుచున్నట్టియులు నిన్ను నేడయులునోలే నంకురింపకుండు. కర్మలయందె మోక్షంబు. శ్రోత్వంతయె ఒంక బు. 1426

గీ. కాన నే నీశ్వరప్రీతికిరము గాఁగి, జలుపుచును నిర్మలములను విచారముగను జలిపి తీర్థాటసంబు సత్సంగ మాకు, ధము గొనఁదలంచితె భవామయము శమింప.

వ. అని నుడువుటయు నాజరకశకు నే నిట్లంటి. 1428

సీ. తిండ్రి స్మరించినంతనె సర్వపాపముల్, శమింపఁపడెయ గాఁ జరించెయు
స్వర్గంబుననె త్రివిష్టము పట్టినమాన, సారపుత్రులకుఁ శాసనము
సానమాత్రముననె సర్వకర్మమయ, బొనరించి మోక్షంబు శాసనమదియు
ముక్తికాములచేత భక్తికాములచేత, ఏకంబు నేమింపఁబడఁచెయును

గీ. ద్రిభువనములఁ బెత్రితీరించునదియు, నన్మదావాసఘోషయ్యెడియును
నై నభాగీరథిని విడనాడి యితర, పుణ్యతీర్థంబులకుఁ సీపు వోవ నేల. 1429

గీ. ఎవనియసులు గింగిలో నెంతవఱకు, పెండ్లిలునుకొ వివమున పెండ్లిలుగు
నంతవఱకును వాఁడు పాపాత్ముఁ డైన, నుపలోఁగలుగు నెల్లఁ బరిహరించి. 1430

గీ. కాయము దొఱంగునెడల గంగాజలంబు, నందు నేనియుఁ దల్లబమందు నేని
ప్రాప్త మగుబ్రహ్మపదము తిర్యక్కులకును, నట్టిగంగను విడనాడి నగునె నీకు. 1431

సీ. అనవుడు నాతండ్రి విని మదీయోక్తుల, నెల్లను గడుం బా నిట్లు లనియె
వినుము వత్స వదితు విశదంబుగను నీకు, ధరణీసర్వకీర్తములకుంటె
ఘన మైనతీర్థంబు కాళింది యని సూతుఁ డెన్నమాఱులు వదియింప వింటి
ననవుడుఁ దండ్రివాక్యము నొడలను దాల్చి, గౌరవంబున నే నూరకుంటి

గీ. సంత మాతండ్రి సర్వతీర్థాటసంబు, చేసి యరుదెంచి తుదకు నీశ్వరమునకుఁ
జలుపుచును ననుదినమును సానమిందుఁ,దలంచుచును మాధవునిఁ గొన్ని నెలలు గడపి.

వ. ఒకనాఁడు దైవికంబుగా దారుణజ్వరాభిభూతుడై తిద్బాసచే జేష్ట లుడిగి కొంత
కాలంబునకుఁ దెలివి రా నిట్లు తనలోఁ బంఠింప వొడంగె. 1433

ఉ. అక్కట దిక్కు లేనిగతి యయ్యెను నా కిప్పు డేమి చేయుదున్
జిక్కు ఘటిల్లె నానుతుండు చెప్పినమాటలు త్రోసిపుచ్చి నే
నిక్కడ కేగుదెంచితిని నీ యవివేకముచేత నిశకున్
నక్కలపాలు గా విధి యొనర్చెనో యేమొ మదీయదేహమున్. 1434

క. ఈ సమయంబున మదగ, మ్యాసంగమపాపమునకుఁ బ్రాయశ్చిత్తిం
బాసమెయిం జేయింపఁడె, నానుతునిసముక్షమందు నాతను పున్నున్. 1435

క. అని బహువిధములఁ జిత్తం, బున వగచుచు లోచనములు మూతవడఁగ నుం
డినతఱిని నొక్కపాంథుండు, చనుదెంచి తడుటజమునకు సత్వరరీతిన్. 1436

క. కనుగొని మాతండ్రిని వం, దనముం గావించి మునివతంసమ సాయం
తనవేళను సిద్రింపఁగఁ, జనునె భవాదృశుల కిని ప్రసంగింపంగె. 1437

- సీ. అది విని మాతండ్రి యతియల్నిమునఁ గనుల్, శ్రావణి పాంధునిమోము తేటి చూచి
తనగాధ యెల్ల నాతనికి నెఱింగించి, తండ్రి నీ కిత్తు నాద్రవిణ మెల్లఁ
గొనిపోమ్ము నాగృహంబున కని ప్రార్థించి, మునుముందుగాఁ గొంత ధనము నొసఁగె
గొని పాంధుఁ డాధనుబును దానిలోఁ గొంత, హరియించి మిగిలినయర్థమునను
- గీ. యావ్యయానంబు మోచెడియట్టివారిఁ, దోడఁకొని వచ్చి నాతండ్రిఁ డోడుపట్టి
పండుకొనఁబెట్టి శిబికలోపలను దాల్చి, కరమునందు నద స్తీరకమలఘటము. 1438
- క. దాహ మగునపుడు శిబికా, వాహకులకు మత్పితకును స్వస్థలనవారిఁ
దాహము దీర్చునుఁ దానిక, దాహము గాఁ దజ్జలంబుఁ గ్రావుచు నడుమక. 1439
- వ. ఈతీర్థంబునుండి కాన్యకుబ్ధదేవంబునకుఁ బయనమై శిబికావాహకులు తనవెంట నడువఁ
దాను ముందు నకుచుచు శౌకకాననమార్గంబున నేఁగు చుండ. 1440
- క. వికటంబు డనియెడిరాక్షసుఁ, డొకఁ డపు డేతెంచి మిగుల నుగ్రుండై శై
బికులను బాంధునిఁ గూలిచి, తెకతేరఁగఁ ద్రావి తద్రుధిర మెల్లఁ దుదిక. 1441
- సీ. ఆమయగ్రస్తుఁ డై నట్టినాతండ్రిని, భక్షింప నెంచి రత్నార్పణమందుఁ
దిలకించి తీర్థాంబుకలశంబు నది కొని, దానిలోనిజలంబుఁ ద్రావి కొంత
తత ణంబునయంద తనకు నచ్చెరియంబు, సంతోషమును గల్గి స్వాంతమందు
స్వప్రాగనిస్మృతి సుఖుటెల్లుటయును, దృఢియించి యీశ్వరదాప్త మెల్లఁ
- గీ. గాంచి నాతండ్రిని మహత్మ్య కరుణతోడఁ, డెప్పు మెవడఁదా నీవు నాచేరఁ గూల్చు
బడినవీ రెల్ల నెవరొ యీపాత్రమందు, నేరుపడియన్నపానీయ మెక్కడిదియొ. 1442
- సీ. అనుడు నాతండ్రి యి ట్లనియె రాత్రించర, ప్రవర వై శ్యావ్యయభవుడ నేను
శరభుం డనెడివాడ జ్వరబాధచేత నే, గుచు నుంటి నాకాన్యకుబ్ధమునకు
నితఁడు పాంధుఁడు నాకు హితుఁడు వీరు మదీయ, శిబికాధరులు విధిచేత నీకు
నర్పింపఁబడిరి భోజ్యంబుగా నీనాడు, తెలిపెద విను మింక సలిలవార్త
- గీ. యీజలము ఘాంఢవంబునఁ దేజరిల్లు, యమునదరిని హరిప్రస మనెడిపుణ్య
తీరమున నుండుగీష్వతితీరజలము, ప్రాగనిస్మృతి జనియించుఁ ద్రావ దీని. 1443
- క. త్రావితివి నీవు దీనిం, గావున నేకారణమునఁ గ్రవ్యాదుడ వై
యావిర్భవించినాడవో, కావింపుము శ్రుతము నాకుఁ గల దిచ్చ వివక. 1444
- వ. అని యడుగుటయు నారాక్షసుండు సవినయంబుగా మాజనకున కి ట్లనియె. 1445
- సీ. పుణ్యాత్మ వినుము నాపూర్వవృత్తాంతంబు, తెలియఁజేసెద నీకుఁ దేటపడఁగ
భూతలంబున మున్ను పుణ్యలభ్యం బైన, భూసురావ్యయమునఁ బుట్టి నేను
క్షీతిసురధర్మనర్జితండు నై తిరుగుచు, స్వచ్ఛందముగను దుర్జనులతోడఁ
చిత్తృపితామహానమార్జిత మైనధన మెల్ల, వ్యయము సేయుచు నుండ వర్జముగను
- సీ. నపుడు నాతండ్రి మద్విషయంబు నెల్ల, త్కౌపతికిఁ దెల్పి నన్ను గ్రామంబునుండి
వెడలఁగొట్టింప నాయూరు విడిచిపెట్టి, యెట్లొ గ్రామాంతరమునకు నేఁగి నేను. 1446

- గీ. అచట నివసించి నిన్సుడ నై నకతన, బిచ్చ మెత్తుచు నుండంగఁ బిలిచి నన్ను
దేవకుం డనుద్విజుఁ డొకడనమునందు, మత్పితృతామహాదినామముల నడిగె. 1447
- ఉ. అంతట నేను వారలసమాహ్వాముల వదియింప నారే డ
త్యంతము గౌరవించి నను దత్ప్రథితీక విని యుండినట్టిసీ
మంతఁడు గాన నిల్పె నిజమందరమండె తదాపిగాఁగ నే
సంతస మొప్పుగా నతనినద్దమునకొ నివసించి మెక్కుచుకొ. 1448
- సీ. అతఁ డొకనాఁడు గ్రామాంతరంబున కేగ, నానాఁటికేయిఁ గామాంధ్యమునను
దద్భామినిని బలాత్కారంబునను బొంద, నామె సాక్ష్యమణి యగుటఁజేసి
గరళంబు ద్రావి తత్కాలంబుననె చచ్చె, నది గాంచి నేను భయంబువలన
నెటకేని పోవంగ పెంచి త్రోవొడి, పరువెత్తు చుండ రాడ్కుటులు చూచి
- గీ. తఱిమికొని వచ్చి యొక యక్షలఘుతోడఁ, బట్టి ననుఁ గొట్టి చంపిరి సాస మనక
యంతటను దండధరభటు లరుగుడెంచి, నన్నుఁ గొనిపోయి యమరూతనలను గుడుప.
- వ. తత్ప్రేమయాతనాక్లేశంబు షష్టిసహస్రవరంబులు నే ననుభవించి శేషించినపాపంబున
రాక్షసుండ నై జన్మించి శతవర్షంబులు నీవపుత్తిచే గడపితి. 1450
- గీ. ఇప్పుడు నా కిట్టినువేళ మేర్పడంగఁ, గారణం బయ్యె నీతీరకలఁజలమె
యిది తటసిండుటకుఁ గూడ హేతు వొందు, కలమ విను మది నీకు నేఁ డెలుపువాడ.
- సీ. మున్న నే నొకజన్మమున హరివాసర, వ్రతము సత్సంగంబువలనఁ జేసి
ద్వాదశీదినమున నోదవంబు భుజింప, బోయెడితఱి నొక్కభూసురుండు
చనుడెంచి భోజనంబును బెట్టు మని కోర, నాతనిఁ గాంచి నే నాగ్రహమునఁ
దిట్టితి నంతటఁ దిరిగి మాటాడక, యరుగుచుండంగ నాధరణిసురుండు
- గీ. వానివెంటన పోయి నావనిత యతని, యంఘ్రులకు మ్రొక్కిఁ ప్రార్థించి యా దరమున
గృహమునకుఁ దోడుకొని వచ్చి యిట్లు లనియె, నన్నుఁ గని నాధ విష్ణుసనాభి యతిధి.
- సీ. ఆనపుడు నే నాగ్రహముఁ బాసి కడిగి త, చ్చరణముల వాని నాసనమునందు
నుపవిష్టనిం జేసి యొసఁగి నన్ను ము నమ్మ, హత్తుండ భుజియించి యలరి చనియె
నాపుణ్యముననె సంతప్తించె నాకు నే, డుత్తమం బై నతీరోదకంబు
పానంబు చేసెడిభాగ్యం బని వచించు, చుండంగ నంతలో నుప్పరమున
- గీ. దివ్యదేహంబులను దాల్చి తేజరిలుచు, గానఁబడి పాంధుండును యావ్యయానధరులు
వై శ్యపుంగవ యీతీర్థవారి ద్రావి, నందుచే మాకు దేవత్వ మామత్తిల్లె. 1453
- గీ. అందఱుము గూడ మేము ధనాశచేత, నంతకాలంబునను జచ్చినట్టికతన
నరుగుచున్నాము గుహ్య కేశ్వరునిపురికి, నని వచించి నభోమార్గమునను జనిరి. 1454
- సీ. అంతట మాతండ్రి యాశ్చర్యమును జెంది, దనుజునిసాహాయ్యమునను మరలఁ
జనుడెంచి యీతీర్థమున కిచ్చటనె యుండఁ, దలపెట్టి యనువులు తొలఁగువఱకు

న్నానంబు చేయుచుండంగి నీపుణ్యతీర్థమున దండెని జూచుటలఁపుతోడ
నీతీర్థమునకు నే నేతెంచి బృహదాభి, లో నున్నతండ్రుకొని గానఁబడితి

గీ. నపుడు నాతండ్రు నను జూచి హర్షమునను, విడిచి కన్నీరు వత్స మే నుడుగుకాల
మేగుడెంచెను నీ విపు డేగుడెంచు, టెంతయును నాకు సంతోషహేతు వయ్యె.

ఆ. అరుగుడెంచు నొక్కయనురుడు నామిత్రుఁ, డిటుకు నిపుడె వాని నీవు చూచి
యడలు చెందవండ సభివాదనము సేయు, మలెనివలన శ్రేయ మబ్బు నీకు. 1456

సీ. అని పల్కుచుండంగ సంతలో వికటమును, చనుదేర వానికి వినయ మొదవఁ
గావించితిని నమస్కారంబు నే నంత, నారాక్షసుండు న న్నాదరించి
వత్స ధన్యత నొందవలసినయోగ ము, డుటచేత వచ్చితి విటుకు నేడు
మునుగు మీతీర్థంబునను మొట్టమొదటను, బూర్వజన్మస్మృతి పాడము నీకు

గీ. ననుడు నీతీర్థమున నేను మునిగి పూర్వ, జన్మసంస్మృతి వడసి యశ్చర్యముగను
వచ్చి నాతండ్రుకొని దద్దదనమునను, విని యదస్తీర్థమహిమంబు విశదముగను.

సీ. కావించుచును బిత్తసేవ సంతమును, నిక్కడ నుండి నే నొక్కనాడు
సానినాఁ యైనమజ్జనకుని నీతీర్థ, సలిలంబునను ముంచునమయమందుఁ
దత్తాత్రులు పోయె దై వికంబుగ నంత, నరుడెంచి యాదినారాయణుండు
తనరూప మొసంగి నాజనకున కేను సం, దర్శించు చుండ న త్తరుణమంద

గీ. తనగరుడవాహనమున నాతండ్రు నుంచు, కొని రయంబున జనియె వై కుంఠమునకు
బ్రహ్మరుద్రేంద్రముఖ్యనిర్జరగణంబు, లెల్ల నుతియించుచును వెంట నేగుదేర. 1458

సీ. అపుడు నే నీతీర్థము దుండుమహిమకు, సద్భుతానందము లామతిల్ల
నాతండ్రు కిచట నొనర్పగావలసిన, యంత్యక్రియల నెల్ల నాచరించి
గృహమునం దుండెడిప్రీతిని విడిచి నా, జనకుఁ డుండినపర శాలయంద
యనురునితోఁ గూడ వసియించి యీతీర్థ, మందుఁ జేయుచు న్నాన మనుదినంబు

గీ. కాలమును బుచ్చు చుండ నాకస్మికముగ, నొక్కగో విచ్చటికి వచ్చి యొక్కనాడు
పడుడు నీతీర్థమున దాని బట్టి లేవఁ, దీయఁగా నెంచి మదిని రాత్రించరుండు. 1459

సీ. ఈతీర్థమున దూకి యె ట్లెని గోవును, లేవఁదీయంగ నాగోవు లేచె
నంతలో నొక్కగ్రాహము దై త్యునిపదంబు, బట్టి లోనికి లాగ బలముకొలది
నారాక్షసుండు నిరాధారుఁ డగుటను, బోయి లోనికిఁ బ్రాణములను విడిచి
దేవతాశృతితోడ దివి కేగు చుండంగఁ, గని నేను వాని రాక్షసవర్ణ్య

గీ. మోక్షదాయక మగుతీర్థమునను జచ్చి, త్రిదివమున కేల పోయెడు తెలుపు మనుషు
వై శ్వనందన వాంఛించి స్వర్గసుఖము, నరుగుచుంటి నటంచు వాఁ డరిగె డివికి.

సీ. ఆది యాదిగను నే నహర్నిశంబును ఘరి, ధ్యానంబు సేయుచు ననుదినంబు
నీతీర్థమున నీతీర్థమున నీతీర్థమున నీతీర్థమున నీతీర్థమున నీతీర్థమున నీతీర్థమున

నొకినాడు హరిపూజ యొనరించు చుండ నే, తెంచి దుర్వాసుఁ డీశ్వరిని పన్నుఁ
దనకు సత్కారంబు నొనరింపలే దను, భావంబునను నీన్దు పట్టలేక

గీ. శాపము నొసంగె నాకు నాజన్మమందు, ముక్తి లేకుండునట్లు తమక్తి నేచు
వినుట వెంటనే హరిపూజ విడిచి లేచి, వానిచరణాంబుజంబులపై ని వ్రాలి. 1461

గీ. స్వామి నాయపరాధంబు సైచి శాప, ముక్తిని సమగ్రహించుము భక్తజనుల
భావ మెఱుంగనివాడవు కావు సీవు, నాఁగ నమ్ముచి శాంతమనస్కుఁ డగుచు. 1462

క. జనియించి భూసురాస్వయ, మున భూతలమందు ధర్మమున నిల్చి మనం
బును దుడ తీర్థంబున, నీ మఱియు మోక్ష మొందఁగల వని పలికె. 1463

వ. అంతట ముచివాక్యంబు విధ్య కానేర దని చిన్పయించుకొని స్వగృహంబున కరుడెంచి
విష్ణుభ్యాసపరాయణుడై నై కాలముం బుచ్చుచు నొకటి రెండుంబున గంగానా
నంబు గావించి తీర్థంబున హరినామస్మరణంబు చేయుచుఁ బ్రాణంబు లుజ్జగించి
దుర్వాసుఁ డనుగ్రహించిన ప్లక్ష్యబ్రాహ్మణగృహంబున బ్రాహ్మణుడనై జన్మించి
నేటి కీర్తనంబునకు రాగలిగితి. 1464

గీ. అనుభవించుచు దేహ మున్నంతవఱకు, నుఖమొ దుఃఖంబు యుండి యిహోపట నేను
మరణమును బొంది మోక్షనామ్రాజ్యలక్ష్మీ, నేలుకొనవాడ నని వచియించె నంత.

క. విని విష్ణుశరణ జరకుడు, వినిచినశపయంబు నెల్ల విశ్వాసము లో
నొనరఁగ నిగమోచ్చిధిక, మనుతీర్థంబున వసించె నాతనితోడక. 1466

ఆ. అట్లు కొంతకాల మాయుర్వరును నందె, యుండి హరిపదంబు నొంది రొక్క
దినమునందె వారిదివ్యచరిత్రంబు, త్రిభువనంబులందుఁ దేజరిల్ల. 1467

క. ఈతీర్థమహత్త్వంబును, జేతం బలరంగ నెవరు చెప్పుదురొ మనః
ప్రీతిమెయి నెవరు విందురొ, కాతీర్థము లేనిపదము గాంతురు వారలో.

క. అని నుహవుటయును విని శిబి, మనమున సంతోష మొంది మానీంద్ర పినం
గను ద్వారకామహత్త్వము, జనియించెను వేడు- చెవుము సవిశేషముగక. 1469

—: ఇంద్ర వ్రష్ట ద్వారకామాహాత్యము :—

సీ. అనుడు నారదుఁ డిట్లు లనియె భూమింద్ర యిం, ద్రప్రస్థపుణ్యతీర్థంబునందు
ద్వారక యనెడియు త్తమతీర్థ మొకఁ డుండె, నం దుండుబ్రాహ్మణులం దొకండు
కాంపిల్యదేశంబుఁ గన నేగి యొకనాడు, సలుపుచు గానంబు శ్రావ్యముగను
సంపరింపఁదొడంగె బంపబాణుడు నాఁగఁ, బ్రతివీధియందును బ్రాణి మెఱయ

ఆ. సతనిభువనమోహనాకారగానముల్, పరవశంబు నేయ భావములను
భవనములను విడిచి పౌరభామిను లెల్ల, విస్మయముగ వానివెంటఁబడిరి. 1470

సీ. అప్పుడు తద్భర్త లతని దత్పురినుండి, వెడలఁగొట్టింపంగ నెడల నెంచి
తత్పురపాలునిదరి కేగి భూపాల, మనపురి కొక్కబ్రాహ్మణుడు వచ్చె

నాతనిభవనమోహనరూపగానంబు, లేడదలఁ గలఁప మాయితొ లెల్ల
నతనిపెంబడిబడి యరుగఁ దొడంగిరి, వాఁ డింక నీయూరు వదల కున్న

గీ. భ్రష్ట లగుదురు మాధర్మపత్నీ లెల్ల, మేము వసియింపజాల మీగ్రామమందు
ధర్మరక్షకుండవు గాన దాపకుండఁ, జెలిపితిమి నీకు సంతయుఁ దేటపడఁగ. 1471

క. అని చెప్పఁగఁ గాంపిల్కుడు, విని వారలనుచువు లెల్ల విశదంబుగ వి
ప్రుని రావించి నిజాంతిక, మునకుఁ దద్రూపధేయమోహితమతియై. 1472

సీ. భూసుర నీవు మాపురమున నుండిన, భ్రష్ట లై పోధురు పడఁతు లెల్లఁ
జనుము శ్రీఘ్రముగ నీజనపదంబున కీవు, చన కున్నయెడ శీఘ్ర సలుపువాండ
ననవుడు విప్రుఁ డి ట్లనియె మహారాజ, లేదు నాయెడ దోషలేశ మేని
యజితేంద్రియలు త్యక్తురాంగన లగుటయె, యీయనరమునకు హేతువయ్యె

గీ. నని వచించుచు నుండెడునంతలోనఁ, బురవధూమణు లెల్ల గుంపులుగఁ గూడి
యరుగుడెంచి మనోహర యగునె నీకు, విరహకాతరలను మమ్ము విడిచి పోవ. 1473

క. అని పరివేష్టింపఁగ ని, ట్లనియె మహీసురుఁడు సవినయంబుగ మీకుఁ
దనయుండను నేను నాకుఁ, జనసులు మీ రతివలార సత్యము గాఁగఁ. 1474

సీ. పతికంటె దై వంబు పడఁతికి లే దని, వివరించుశాస్త్రంబు విశ్వసించి
పరిచర్య సేయుచు భర్తల కిహాపరం, బులలోన లోపంబు గలుగకుండ
వర్తింపుఁ డద్దాన వాసుదేవప్రీతి, ఘటియిల్లు శుభములు గలుగు దాన
భర్తను విడనాడి పరపూరుషునిఁ బొందు, నతివ యర్వరను గర్వతను బొంది

గీ. కాయ ముడిగినపిదప దుర్గతులలోనఁ, చిక్కి పడరానిబాధలు చెంది యవల
నిలను వృక్షంబులుగఁ బశువులుగఁ బుట్టి, వ్యంగయై మర్త్యయోనియందవల నొదవు.

ఆ. అంధుఁ డైన బధిరుఁ డైన రుగ్గుం డైన, రూపహీనుఁ డైన రూపి యైన
నధనుఁ డైన నెట్టి డైనను భర్తను, సుగతి గోరునుదతి తగదు విడువ. 1476

క. కావున మీకుం గలిగిన, భావంబుల నుడిగి పొండు భర్తలకడకుఁ
బావనము లై నయుష్క, జీవితముల నేల పాడుచేసికొనంగఁ. 1477

క. అనవుడు వారలు లజ్జ, వసతానన లై తదీయవాగలపూరం
బున నిజకామాగ్నిశమం, బును జెందఁగఁ జనిరి స్వగృహముల కేకమతిఁ. 1478

వ. అంతటఁ గాంపిల్కుండు ద్వారకానివాసి యగునాబ్రాహ్మణునియోగ్యతను బ్రశంసించి
వస్త్రభూషణాదులచే సమ్మానించి గౌరవపూర్వకంబుగాఁ దత్పురంబున కాతనిం బనిచె.

ఆ. అవలఁ గొంతకాల మరుగంగఁ గారూప, జనవరేణ్యు డొక్కసమయమందు
దాడివెడలి సేనతోడఁ గాంపిల్కుని, నగరి ముట్టడించె బగతుఁ డగుట. 1480

క. అంతటఁ గాంపిల్కుధరా, కాంతండు కారూపభూమికాంతునితోడఁ
వీరిగను జేసి యుడము, సంతంబును నొందె నాజి నాగఁగ లేకుఁ. 1481

- క. అరివలన మానభంగము, జరుగునెడిశీతి మానసములఁ గలంక
గరళమును ద్రావి వెంటనె, మరణించిరి సగరిలోనిమానిను లెల్లఁ. 1482
- సీ. మరణించి వార లామాడ్కిని బరపురు, షాభిలాషప్రభాతాఘమునను
లంకలో దానవలలలుగ జనించి, మారుతీచే మున్న మరణ మొంది
పై శాచరూపంబుఁ బడసి పిమ్మట నుండఁ, దావు చిక్క-మివి సంతాపపడుచుఁ
జని యొకిమరుదేశమునకు డ్దుత్తప్రజల, కాంగంగలేక యల్లాడుచుండి
- గీ. జేకుతె విముక్తి ద్వారకాక్షేత్రపుణ్య, సలిలసంస్పర్శమాత్రంబువలన వారి
కనుడు శిబి విస్మయము నొంది మునివరేణ్య, చెవుము తన్నుక్కిగాధ యశేషముగను.
- సీ. అనుడు నారదుఁ డిట్లు లనియె మహారాజ, వినుము తెల్పెద నీకు విశదముగను
విమలుండు నా నొక్క-విప్రోత్తముండు మున్ను, తుహినశిలోచ్చయద్రోశియందు
వసియించు చుండంగ వానికి వార్ధకం, బున జనియించెను బుత్రుఁ డొకఁడు
విష్ణుభక్తుండు గాన విమలుఁ డాత్మజునకు, హరిదత్తుఁ డనెడియా-వ్యయముఁ బెట్టి
- గీ. వేదవేదాంగములు నేర్ప విద్య లెల్లఁ, జదివి యాతండు తద్గతసార మెఱిగి
బ్రహ్మచర్యంబునందె వైరాగ్యమునను, గొని తురీయాశ్రమము నేగెఁ గొంప విడిచి.
- గీ. అంతఁ దన్మాత పుత్రమోహమున నేడ్చు, చుండ విమలుండు తద్దుఃఖ ముడువలేక
కలికి మఱియొకపుత్రుండు గలుగునట్లు, లాచరింతుఁ దపం బని యచనయించి. 1485
- గీ. అరిగి కాశీప్రయాగగయాద్యనేక, పుణ్యతీర్థంబులకు స్నానముల నొనర్చి
యందు నందుహరిప్రస్థ మనెడితీర్థ, మునకు నంతంబునను జేరి మునిగి యందు. 1486
- క. యమునాతటి నారేయి ని, యమమున శయనించి యుండ ననిమిషయుతుండై
కమలజండు వచ్చి యాతని, సమక్షమున నిలిచి యిట్లు సంభాషించెఁ. 1487
- సీ. బ్రాహ్మణోత్తమ భవద్భావంబునం దుండ, వాంఛ దీర్చంగ మాకు వశము గాదు
వినుము కారణము నే వినిచెద ము నొక్క, తరుణంబునను దేవతలును నేను
మేరుశృంగంబున నారాయణునిఁగూర్చి, తపము గావింప మాధవుండు మెచ్చి
వరము లిచ్చెద మీకు వాంఛింపుఁ డన సురల్, స్వస్వేష్టములు గొని చనిరి దివికి
- ఆ. నపుడు కోరితిని బ్రయాగ మింద్రప్రస్థ, మును మదీయతీర్థములుగ నుండ
నంబుజాక్షుఁ డెట్లె యగుఁగాక యని నాకు, నిచ్చి వరము మఱియు నట్లు లనియె.
- క. కమలోద్భవ యింద్రప్ర, స్థమున మహాతీర్థముగను ద్వారక నాచే
సమకూర్పఁబడియె నచ్చట, సమస్తవాంఛలును దీరు స్నానముచేయఁ. 1489
- క. చలిపి తడుల్లంఘనమును, జలిపినయెడ స్నాన మెట్టిసమధికతీర్థం
బులలోన నై న స్నాతకుఁ, గలుగదు తత్సానఫలము కణికిం బైనఁ. 1490
- క. అని చెప్పి తిరోధానము, గనియెను గావునను ద్వారకాతీర్థమున
బాసరించినయెడ స్నానము, తనయుండు జనియించు నీకు దధ్యము గాంగఁ. 1491
- వ. అని ప్రబోధించి యంతర్ధానముం జెందె. 1492

- నీ. అంతట విమలుఁ డాహ్లాదించునను జని, ద్వారకాల్పు శ్మతీర్థిలమును
సానంబు గావించి స్మరియించు చుడిగి, నంబుహాసని హృదయ లలోసే
విప్ర యింటికే బొమ్ము వేగ మే లగు సేని, నని ఎనంబడ నె కిమరవాణి
కిలశంబునను ద్వారకాతీర్థకోయాలు, గై కొని విమలుడను కదలి యపుడె
- గీ. యరుగుడెంచుచు నుండుగ నాత్మనదిన, మునకు సృతిమధ్యమయదీములు చిశామ
లడ్డుపడి పైకి రాలేక యీగి యెరుట, న్నామి తెల్పుము నీగాధ యేమె మాకు.
- వ. అని సచినయంబుగా నడుగుటయు మలుండు తద్ధీకరాకారంబుల నొచ్చి పీశామ
లుగా నిశ్చయించుకొని వారి కిట్లనియె. 1494
- గీ. భూసురుండను చేరు మద్వాసభూమి, హిమగిరిద్రోణి పరగుదు నిమలుఁ డెచుగ
జలిపి బహుపుణ్యాతీర్థయత్రలను దిరిగి, పోవు చున్నాడ నాస్కరాంబునకు నేచు.
- క. అనవుడు సతనికి వందన, మొరలించి కిసాను లెల్ల నుర్వీసుర నీ
వనఘుండవు తీర్థయత్రల, నొనరెంచుట మాకు ముక్తి నొసంగుము కయతోడ. 1496
- క. అని దైన్యబున చడుగుట, యును విమలుడు నిజకమండలూదకమును జ
ల్లెన వారిలూడె గినికిర, మెనయంగను నంతి వార లెల్ల త్నామలతోడ. 1497
- గీ. అప్పకోహాపముల దాల్చి యద్భుతముగ, నధివసించి మరుద్భాష్యయ నులును
డెలచుచును ద్వారకాపూర్ణాతీర్థమహిమ, చనిరి దివి కాద్విజన్ముడు కనచు నుండ.
- గీ. అపుడు విమలుడు విస్మయం బావహిల్ల, ద్వారకాతీర్థజలమహాత్మ్యమున కెదను
సత్వరంబుగ నేగి స్వస్థానమునకు, దననసూమణి కిచ్చి తత్కలశజలము. 1499
- గీ. పొలతి యిది ద్వారకాతీర్థపుణ్యజలము, గ్రోలు మిద్దాని నీకుఁ బుత్రుండు జనించు
ననుమఁ దత్కలశ మెటనె యాజలంబు, ద్రావి గర్భంబు దాల్చి యర్భకుని గనియె.
- వ. ఏతద్ద్వారకాతీర్థమాహాత్మ్యంబు పఠించినను విచినను నేదవిదు లగునూర్గురు బ్రాహ్మ
ణులకు భోజనము పెట్టినఫలంబును సూర్యోద్భుగ్రహణకాలంబున వింశతిపలనువర్ణ
దానంబు గావించినఫలంబును జేకూరు. 1501
- క. అని తెలుపుటయును శిబి యి, ట్లనియెను నారద వినంగ నభిలాషము గ
లెను నాకుఁ గోసలామహి, మను జెప్పుము నాఁగ నిట్లు మాని వచించెడ. 1502

— ఇంద్రప్రస్థకోసలాతీర్థమాహాత్మ్యము :—

- నీ. కలదు కోసల యనంగను నొక్కనగరంబు, చంద్రభాగాతటస్థమునందు
నది పుణ్యాతీర్థమై యలరారె నచటఁ జం, డకుఁ డనియెడునొక్కనాపితండు
బ్రదుకుచుఁ జౌర్యవర్తనముచే నొకనాఁడు, జను లెల్ల నిద్రించునమయమందుఁ
ఋరపీథిలోనల దిరుగుచుచు ముకుందుఁ, డనెడివై ప్రవ్రసినస్త్రీయమునకుఁ
- గీ. గన్నమును ద్రవ్వి చొచ్చి యగారమందు, నొక్కగదిలోన శయ్యపై నువిదతోడ
బండుకొని యుండఁగను ముకుందుండు వారి, కడకుఁ జని నిద్రవోయెడికళ నెఱింగి.

- క. ధ్వని కాకుండంగ ముకుం, దునిపతిహస్తముల నున్నతొడవులః గొనుచు
డినతటిని ముకుందుడు మే, ల్కవికముగను వానిః గని క్రేగంటక. 1504
- సీ. కదలక యుండి తత్కరభూషణములను, గొని వాడు మెల్లఁగాఁ జనుచు నిండ
శయ్యాతలమునుండి యొయ్యన లేచి తి, ట్పొవ్వదేశంబున నేఁగి వానిః
గరయుగ్మమునఁ బట్ట గట్టిగా నాతఁడు, తనమొల నున్నశస్త్రమును లాగి
ఖండించి దానఁ దత్కరంబు బిరబిరఁ, జనియె వచ్చినత్రోవ స్వస్థహమునకు
- గీ. సంతట ముకుందునిపడంతి యడలి లేచి, షీతిని బడియున్నపరిని వీక్షించి యెడ్చి
సాధ్యి యగుటను భర్తతో సహాగమనము, చేయ దృఢముగ నిచ్చయించికొని యుండ.
- సీ. అపుడు వేదాయనం డనునొకసన్యాసి, తనఃస్వం డగుముకుందునిఁ గనఃగ
నాకస్మికంబుగ నచటికి విచ్చేసి, కాంచి తచ్చవమును గన్నలారఁ
బరితాప ముదయింప భావంబునను గొంత, శమియింపజేసి హసమున దాని
సహాగమనము నేయ సందిధురా లైన, తద్వహూటినిఁ గాంచి తత్క్షణంబ
- గీ. యతివ దేహము కర్మజన్యంబు జడము, జానయాపుడు జీవుఁ డజానమునను
దేహమం దాత్మబుద్ధి సంధిలుటఁజేసి, జీవునకు శోకిమాహంబు లావహిల్లె. 1506
- క. శమియించునెడల నజ్ఞా, నము జీవుడు బ్రహ్మ మగుట నశియింపఁడు దే
హము జడ మగుట నశించును, సమయజ్ఞులు దీని కేల సంతాపింపక. 1507
- క. జీవునకు లేదు చావును, నావిర్భావమును దత్త్వ మరసినయెడలక
జీవుఁడ దేవుం డగుటను, దేవున కుదయమును సంతితియు లేకుంటక. 1508
- వ. అని బహుప్రకారంబులం బ్రబోధించి యంతర్వర్తిని యగునాయమను సహాగమనంబు
నుండి తొలంగించి ముకుందునకుః దదనుజనిచే దహనాదినస్కారంబులు గావింపం
జేసి తచ్చల్యంబు లొకశరావంబునం దుంచి యది వస్త్రంబునం గట్టి ముకుందాను
జనిచేతి కిచ్చి యతనితోడం గూడి తాను బయనం బై యింద్రప్రస్థంబున కేతెంచి
యిం దుండుకోసలాతీరంబుం జేరి యారాత్రి యమునాతటంబున శయనించి యుభ
యులనడుమ నాయస్థిశరావగ్రంథి నుంచికొని నిద్రించు చుండ. 1509
- పీ. పారమేయం బొండు చనుడెంచి యచటికి, గట్టిగా నోట నాగ్రంథిఁ బటి
కొనిపోయి యొకచోట నునిచి చీలిచి దాని, పైని గట్టినగుడ్డ పండ్లతోడఁ
దచ్చరావాంతస్థినితము లైనయస్థిసం, తతులను నోటను నమలి నమలి
విడిచిపట్టుటయును బడియె నయ్యవి కోస, లాతీరపుణ్యజలంబునందు
- గీ. దానను ముకుందుఁ డమరవిమాన మెక్కి, దివ్యదేహంబుతోడను దేజరిలుచు
దేజికుఁడు సోదరుడును నిద్రించుచున్న, చోటి కేతెంచి వారలఁ జూచి లేపి. 1510
- పీ. ప్రాచిన్ల గుర్భాపాపపద్మంబులకు నమ, జన్మున కాశీర్వచన మొనర్చి
మహానీతిలార యుష్మదనుగ్రహమున నా, శల్యంబు ల్నిశాసమయ్యఘండు

- బడియెను గోసలూపరిమపాపసీర్ధ, వారిలోపలను దోర్క-రిణమును
 సపమృత్యుగతుండ నై యతిఘోరనరకంబు, లనుభవించుచు నుండినట్టి నాకు
- గీ. దివ్యదేహంబు ప్రాప్తించి త్రిదివమునకు, నరుగుభాగ్యంబు లభియించె నానతిండు
 చనియెద దివంబునకు మీరు సలిపినట్టి, యుపకృతిని విస్మరింప నే నుండువలకు. 1511
- క. అనవుడు వేదాయనుఁ డి, ట్లనియెను నీ కట్టినరకయాతన లొదవం
 గను హేతు వేమొ నాకున్, వినిపింపుము దెలిసియున్న విశదము గాఁగన్. 1512
- వ. అని యడుగుటయు ముకుందం డాతని కి ట్లనియె. 1513
- సీ. దేశోత్తమ యద స్తీర్థప్రభావంబు, వలనఁ బూర్వస్మృతి గలిగె నాకు
 దాన సర్వముఁ దెల్పదను నీకుఁ జండక, హతుండ నై చచ్చినయవల నేను
 మాతనాదేహంబునందుఁ బ్రవేశించి, యమపురంబున కేఁగుసమయమందు
 శమనభృత్యులు శిక్ష సలుపుచుండఁగను ద, ద్వాధకు సుతయుఁ దాళలేక
- గీ. కాలభలులార యేపాతకమును నేను, జేయఁ గల్గెనొ యీబాధ చెప్పుఁ డనుచు
 వేడ వారు గురుద్రోహి వేతె నీకు, జ్ఞాత మొనరింపవలెనె త్వత్పాతకంబు. 1514
- సీ. నీకుఁ బుత్రుండు జన్మించినప్పుడు త్వత్కు, లాచారమార్గంబు ననుసరించి
 యీయవై తివి పురోహితునకు గోవును, సప్రదాయాచారసరిణి యుడుగఁ
 దద్గురుద్రోహపాతకము ని న్నంటుట, నీమహాబాధ నీ కేరుపడియె
 నని సన్నఁ దోడ్కొని చని కృతాంతునిమ్రోల, నిలుపంగి వాఁకుచు నిలువ నేను
- గీ. గాలుండు మహాభయంకరాకారమునను, గానఁబడి నాకు గురులోపకరుండు తల్లి
 దండ్రులను నోమకుండునాతండును భూరి, పాపు లని పల్కి- ననుఁ జూచి పండ్లు కొఱికి.
- సీ. ఈహతాత్ముండు గురుద్రోహపాతకమున, సపమృత్యువును బొందినట్టివాఁడు
 వరాయుతము రౌరవంబునఁ బడవై చి, యవలఁ గుంభీపాకమందుఁ ద్రోసి
 క్రిమముగా సకలదుర్గుతులలోఁ గూలిచి, ఖండింపుఁ డవల ముక్కలుగ వీని
 నని యీనతీయంగి యమకింకరులు నన్నుఁ, గొనిపోయి ఘోరయాతనలు వెట్టె
- గీ. గడచెఁ ద్రింశద్దినమ్ములు త్తణము యుగము, గాఁగ నే మనువాడ నాకష్టదశను
 బడియె నామఱునాఁడె మద్యాగ్యమున మ, దీయశల్యంబు లీపుణ్యతీర్థమందు. 1516
- గీ. అపుడు యమభృత్యు లెల్ల దివ్యాకృతులను, గ్రాలుచుఁ బ్రసన్నముగ నాకుఁ గానఁబడిరి
 యంతటను దుర్గతివిముక్తి యగుట కాక, యమరయానంబునాళిఁ కరుగుదెంచె.
- క. అనవుడు వేదాయనుఁ డి, ట్లనియె నద స్తీర్థమునఁ ద్వద్ధనులు పడ నీ
 వొనరిచినపుణ్య మేమియొ, వినిపింపుము వినఁగ నాకు వేడ్క- జనించెన్. 1518
- సీ. అనుడు ముకుందుఁ డి ట్లనియె గురూత్తమ, నాగృహంబున కొక్క-నాఁడు మున్ను
 షీతిసురుం డొకఁడు విచ్చేయ సాయంవేళ, సతని కారాత్రి నే నన్న మొసఁగి
 శయనింప నిచ్చితి శయ్య జాని కతండు, ప్రముదితాత్ముం డయి పవ్వళించె
 నంతట నది యేమొ యాకస్మికంబుగా, వానికి దారుణజ్వరము తగిలె

- గీ. బాధపడుచుండ దాన నాబ్రాహ్మణుండు, సలిపితని నేను హుళోపచారములను
గాని యానన్న మగుటను గాల మతఁడు, విడిచె ననువులను బ్రభాతవేళలోన. 1519
- గీ. అంతటను నేను వానికి నాచరించి, దహనకర్కంబు మంత్రయుక్తముగ నతని
యను లుంచితి గంగలో నందువలనఁ, బడియె నాయను లీర్కపాదముందు. 1520
- క. అని చెప్పి తదనుమతిఁ గొని, చనియె దివంబుచకు చమకసంఘం జెల్లెన్
గొనియాడుచు నింకఁగఁ దా, మును నేసినయట్టిపుణ్యమును వేనోళ్లన్. 1521
- నీ. ఇఁకఁ జండకునిగాధ యెఱిగించెదను విను, మస్తమింప ముకందఁడు డప్పు డట్లు
జను లెల్లఁ జండకుం డొనరించె నీవని, యని తప్పురాధీశ్వరునకుఁ జెలువ
నతఁడు విచారించి యఖిలంబు భబులను, రావించి నిజనభారంగమునకు
భబులార విశసనపాత్రుఁ డిచండకుం, డయ్యెను స్వృతకృత్యంబువలనఁ
గీ. జంద్రభాగకు నై దుక్రోశములలోన, మరణమును బొందువాఁ డొందు సురపురముఁ
గాన నీసీమలోపలఁ గాక వీని, చన్యదేశంబున వధింపు డని వచించె. 1522
- నీ. అంతట భటులు నృపాజ్ఞ నొందల దాల్చి, చింతని గొనిపోయి యింద్రాంబ
చంద్రభాగకు ద్వియోజనదూరమున నున్న, యొకియరణ్యంబులో నొక్కచోట
ఖండించి ముక్కముక్కలుగను జని రంతి, శమనబాధల జెంది చండకుండు
భుజగ మై యావనంబునఁ జరించుచు నిండఁ, దైర్ఘ్యంబు లట కొక్కతఱిని వచ్చి
గీ. పండుకొనియుండ నొకపాదపంబుకడను, నొకటి నిశీధకాలమునందు వారి
దరి కరుగుడెంచి యొక్కభాసురునిచెంత, నుండునొక పెట్టెలోఁ దూటి పండుకొనియె.
వ. అంతఁ గొంతసేపునకుఁ బ్రభాతం బగుటయుఁ దైర్ఘ్యంబు లెల్లరును సుత్థితులై బదరి
నారాయణత్రైతంబునకు నడచు చుండ నాబ్రాహ్మణుండు నిజశిష్యులతోడఁ గంబ
లంబుం జట్టి సుంధంబుమీఁదం బెట్టికొని జావ్నావికి బయనం బై వారివెంట నరు
గుచు నారాత్రి కోనలాతీర్థంబునకుం జేరి శీతబాధ కోర్వంజాలక కిప్పికొనుటకై
వంజూషకుం జట్టినకంబలంబు నూడఁదీయ దానిలోనుండి భుజగంబు చివ్వుక్కున
నవటం బడియె. 1524
- నీ. అంతట వా రెల్ల నాసర్పమును గొట్టి, చంపంగ నది మహాశ్వర్ణముగను
దివ్యవిమాన మధిష్ఠించి దేవతా, దేహంబుతోడఁ దైర్ఘ్యంబు జూచి
సాధువులార నే జండకుం డనెడిత, సురుండ బ్రాహ్మణవధకారణమున
నపమృత్యువును బొంది యతిఘోరనరకంబు, లనుభవించి భుజంగ మై జనించి
గీ. విషమున నిన్న మీరు దై వికము గాఁగఁ, బండుకొనియున్నతఱిని మద్యాగ్రమునను
నీద్విజనిపెట్టెలోఁ దూటి యెగుడెంచి, మీరు వధియింప నేడు నామేను విడిచి. 1525
- గీ. దివ్యదేహంబు దాల్చి యీర్కమహిమ, మునను ద్రిదశాలయమునకుఁ బోవుచుంటి
నని వచించి దివంబున కరిగె నపుడె, చోద్యముగ నెల్లవారును జూచు చుండ. 1526
- వ. అంతటఁ గోనలాతీర్థమహిమంబునకు నంత్యుత్తుండై యాబ్రాహ్మణుండు గంగా

- ప్రయాణంబు నుజ్జగించి తత్తీర్థోయంబునంద స్వపితృశల్కంబుల నిశ్శేషించె. 1527
- గీ. ఆప్పు డాతనితలిదండ్రు లమరదేహ, ములను దాల్చి కమారుడు నలిపినట్టి
పనికి సంతోష మొంది దీవన లొసంగి, స్వర్గమున కేగి రది కాంచి వార లెల్ల. 1528
- వ. ఒదరినారాయణజేత్రప్రయాణంబు మాని కోసలాతీర్థంబునంద కృతావాసు లై
గోవిందనామధ్యానంబు గావించు చుండ నందొక్కబ్రాహ్మణుడు మార్ఖ్యంబున
దత్తీర్థంబు చనాదరించి నారాయణజేత్రంబున పరుగుచుండ మార్గమధ్యంబున నారా
యణుడు వృద్ధబ్రాహ్మణహంపము దాల్చి య తని కెదురుగా వచ్చి యిట్లనియె.
- సీ. భూసుర విడనాడి కోసలాతీర్థంబు, నెటు కేగుచుంటివో యెఱుంగఁ జెపుమ
యనవుడు నాతఁ డిట్లనియెను ఒదరికా, శ్రమతీర్థమున నుండఁ జనుచు నుంటి
ననుటయు వృద్ధుఁ డిట్లనియెను ముక్తి నీ, కొదవ దీతీర్థంబు వదలి చనిన
సమృతవార్ధిని విడనాడి తృపార్తుండు, చనునె శిరమమయనలలమునకు.
- గీ. బాణి నున్న చింతామణిఁ బరిహరించి, తిరిపమున కేగుచుంటివి హరిని విడిచి
క్షుద్ర మగునింద్రయునుఖంబుఁ గోరుచుంటి, నీమత్తిప్రాభవము నిక నేమిచెప్ప. 1530
- క. అనవుడు నా బ్రాహ్మణుఁ డి, ట్లనియెను బొగడకుము స్వల్ప మగుతీర్థంబుక
విని యెఱుంగ దీనినామం, బును నే నెన్నడును బుద్ధిపోయెనె నీకుక. 1531
- క. అనుటయు నావృద్ధుం డి, ట్లనియెను జూచియును గన్నులార సురత్వం
బును జెందనచక్రిని ద్వీజ, జననీజనకులను నిట్లు చనునె వచింపక. 1532
- సీ. అని స్వరూపమునఁ బ్రత్యక్షమై మోక్షసా, మ్రాజ్యాశ నున్నయాబ్రాహ్మణునకు
క్షీతిసుర తీర్థసంతతిలోన నుత్తమ, తీర్థ మింద్రప్రస్థతీర్థ మొకఁడె
బ్రహ్మజ్ఞులందు ధూరిటివోలె మదవత్తా, రముల రామావతారంబువోలె
భూదేవవర్ణంబువోలె వర్ణ ములందు, నద్రులలోఁ దుషారాద్రివోలె
- గీ. ననిమిషులలోన బాకశాసనుడువోలె, నండజములందు వైనతేయుండువోలె
నదులలో గంగవోలె నారదుఁడువోలె, వైష్ణవులలోన క్షములలో వసుధవోలె. 1533
- సీ. అట్టియింద్రప్రస్థమందు మాణిక్యంబు, బలెఁ గోసలాతీర్థ మలరు చుండు
దాని విసర్జించి తదితరతీర్థకో, టులను సేవించిన ఫలము లేదు
ఫలకాంక్ష గల్గియు ఫలకాంక్ష లేకయు, దీర సేవ యొనర్చుతై రికులకు
సకలతీర్థములలో సముచితంబుగ ఫలం, బొసఁగుచుండెడివాడ నొకఁడ నేనె
- గీ. యనుటయును విష్ణువాక్యంబు లాలకించి, మాధ్యము తొలంగ హరికి నమస్కరించి
తిరిగి యరుదెంచి కోసలాతీర్థమునకు, సాధుబృందంబుతోడ నచ్చటనె యుండి. 1534
- వ. దేహవసానంబునఱకును దత్తీర్థసానంబును విష్ణుధ్యానంబును గావించుచు మంతంబున
ననశనద్రతంబుచే నాతై రికులువోలె దానును బ్రాకృతదేహంబు విడిచె. 1535
- సీ. అప్పుడు గోవిందుఁ డరుదెంచి స్వయముగా, వై కుంఠముననుండి వారికడకు
స్వచరణదానభావమును స్వసామ్య, మును వారి కందఱుకును నొసంగి

గిరుడాధిపానులఁ గావించి నిజధామ, మునఁకఁ దోడ్కొని పోయి యునిచె నచట
నది యాదిగను జెందె నవోట్టు దక్షిణ, కోసలాత్మీర్థాఖ్యఁ గులలమందు

గీ. నవల సుత్తరకోసలాఖ్యను వహించె, కాశరథ యయి రాముఁ డుద్భవము నొంది
చట్టిచో టీసలద్వయమందు నెచట, బాసినను మేను వైకుంఠవాస మొదవు. 1536

వ. దక్షిణకోసలలోనఁ దనువు నొటంగినవారలను బుండరీకాత్మమందును నుత్తరకోసలలోనఁ
గాలధర్మంబు నొందినవారలను విష్ణుభటులును వైకుంఠంబునకుం గొనిపోవుదురు.

గీ. కాన సుత్తరకోసలకించె దశగు, కాధికంబుగ వదియింతు వార్ధ్య లెల్ల
నిలను దక్షిణకోసల నిదె విశేష, ముభయకోసలలకు ఘల మొకటె యగుట. 1538

క. అని పలుకుటయును కిటి తన, మనమున సంతోష మొంది మానంద్ర వినం
గను మధువనమహిమంబును, జనియించెను గోర్కి చెవుము సవిశేషముగక. 1539

వ. అని యడుగుటయు నారదుం డాతని కి ట్లనియె. 1540

—: ఇంద్రవ్రతమథవనమాహాత్మ్యము :—

సీ. మానవాధిప యిట మధువనం బనువేరఁ, బరమపావన మైనపుర మొకండు
నాపింపఁబడియె మాధవునిచే మును మహేం, ద్రక్షితీకొటకుఁ దత్ప్రసిద్ధిమందు
ప్రశాంతి యనువేర వెలసె దీరం బొండు, దానిమహత్త్వ మత్యద్భుతంబు
దొరక దచ్చోటను మరణంబు బహుజన్మ, ములు విష్ణుసంసేవ నలువకున్నఁ

గీ. గలదు విశ్రాంతి యనువేరు గలమతోక్క, తీర్థరాజులు కానందితీరమంద
శౌరి యచ్చోటఁ గంసుని సంహరించె, నాయభయతీర్థములు మోక్షదాయకములు.

సీ. కలదు కిరాతనగర మనుపురము హి, మాచలోపత్యకయం దొకండు
కుద్దాలుఁ డనునొక్కఁడోణీసురుం డందు, గలఁడు దరిద్రుఁడు కప్పజీవి
యతనికిఁ గల దొక్కయతివ సుందరి యామె, పతిని గణింపక భావమందు
జారులతోఁ గూడి సంచరించుచుఁ ద్రపా, శూన్యంబుగను నొక్కనుతునిఁ గాంచె

గీ. సంతఁ గుద్దాలుఁ డఖిలజనాపహాస, పాత్రుఁ డైరోత గలుగుట బ్రదుకుపైని
ప్రమంఢే ద్రావి విషం బొకరాత్రివేళ, లోన సంతస మొందుచు దాని కాపె. 1542

వ. మఱునాడు భర్తకు దహనాదిసంస్కారంబులు గావింపఁజేసి కొలఁదికాలంబులోన
జారార్చితధనంబుచే నుతున కుపయనంబు నొనరించి యధేచ్ఛంబుగాఁ బల్లవులతోడ
విహరింపం దొడంగె. 1543

సీ. అపుడు తదాత్మజుం డామెదుశ్చర్యకుఁ, వల యెత్తుకొని యూర నిలువలేక
యొకనాడు వైరాగ్య మొదవఁ దీక్షణుగా, నావెతోఁ జెప్పుక యడవి కరిగి
సాధుసాంగత్యంబు సమకూర నచ్చోట, దానిచే నుడయియ జ్ఞాన మొదను
హరిని స్మరించుచు నాత్మలో శుద్ధజ, స్థంబు ప్రాప్తింపఁ గాయంబు విడిచె

- గీ. దత్తులవియోగదుఃఖ మింతయును లేక, సంచరించుచు నట్లె చూచుచుచలాక్షీ
కొంతకాలంబునకు జరాక్రాంత యగుట, వార్ధికముఁ గట్టినీత్వంబువలనఁ గడపి.
- గీ. కుష్మరోగంబు ప్రబల మై కొఱికివై వ, భూణమును బాదయుగమును గరియుగమును
దీన యై చిక్కు లేమిని దిండికొఱకు, నేడ్చుచుండంగఁ గని త్రోవ నేఁగుజనుల. 1545
- సీ. చూచి యాయమ నొక్కటో యీసురుం యోసి, పాపిని చేసినపాతకంబు
దుఃఖంబు సీయక తిలఁగిపో చిహపరం, బులలోన నెట్టివారలకు నేని
నీకర్మమునఁజేసి నీకు సాయము సేయ, నుద్భవించు బుద్ధి యొక్కఁగిని
నిదియె కాకుండ నీ కింతకంటను ఘోర, నరకబాధలు గల్గుల బరమునందు
- గీ. సులభముగఁ జేయుదురు పాపములను మూఱు, లనుభవించెడితిజిని దదస్సులంబు
నేడ్తు రద్దాన ఫల మేమి యెగిరిపడినఁ, గలుగుగాయంబు మానునె పలవరింప. 1546
- క. అని పలికి తదవలోకన, మును వేసినకతన నర్యమునిఁ జూచి మనం
బునఁ గృష్ణ కృష్ణ యనుకొని, చనియెను దనశ్రోవ దాను జయ్యస నంతి. 1547
- ఆ. అట్లు లేడ్చియేడ్చి యాదుష్టురాలు ప్రా, ణములు శోషిలంగ నాటఁజేయి
దనువుఁ దొడఁగె నంతఁ జనుడెంచి శ్వపములు, దానిపాదములకుఁ ద్రాళ్లి గట్టి. 1548
- క. శునకంబు నీడ్చికొనిపో, యినగతి నీడ్చికొనిపోయి యెల్లరుఁ జూడం
గను నగరబహిర్యేతం, బునఁ బాఱఁగవై చి తిట్టి పోయిరి కడక. 1549
- గీ. అగ్నిసంస్కార మొనరింపఁడయ్యె నొక్కఁ, డైన నాపాపురాలికి నంత శమన
భటులు చనుడెంచి బంధించి పాశములను, నాయమను గొనిపోయిరి యమునిఁడకు.
- క. అంతటఁ గృతాంతంఁ చొకమ, న్నంతర మాయమను ఘోర మగునరకములో
నెంతయును వేచి విడువఁగ, నంతమునకు భువని బుట్టె నాయమ యడు మై. 1551
- ఆ. అట్లు పుట్టి గోధ యై యామె యొక్కశ్రీ, శానమందుఁ జేరి శవపలంబు
నారగింపఁ దొడఁగె ననదినంబును నట్లె, తినుచు నుండ నొక్కదినమునందు. 1552
- సీ. ఒకమహామునియింట నుదయంబు నొందిన, తత్పుత్రుఁ డచటికి దైవికముగఁ
జనుడెంచి యాగోధకను జూచి తద్దాధ, యెఱిగి సర్వము ధ్యానదృష్టిచేతఁ
దనతల్లి యగునాయమను నెట్లు లేనియు, నుద్ధరించెడిబుద్ధి యుద్భవిల్లఁ
దనతండ్రి యగుతపోధనునియెద్దకుఁ జని, తనతల్లివిషయ మంతయును దెలిపి
- గీ. యామెయుద్ధారమునకు నుపాయ మేది, యెన నెఱిగింపు మని వేడ నమ్మహరి
సంతసము నొంది తదృద్ధి కెంత యేని, వత్స తెలిపెద విను మున్నవాస్తవంబు. 1553
- వ. పుణ్యతీర్థంబునందుఁ బుత్రునివలనఁ బిండోదకంబులం గొనినపితృవర్గంబు నరకహీనజన్మో
ద్ధృతం బై స్వర్గంబును స్వర్గంబునుండి వైకుంఠంబునుం జెందంగలుగు. దానంజేసి
స్వపితృవర్గంబును బుత్రుం డుద్ధరింపకున్న నరకముం జెందు. కావున నీవు శ్రీఘంబుగా
లెమ్ము. సూర్యుం డిప్పుడు కన్యారాశిగతుం డై యున్నవాఁడు. పితృవర్గంబు నుద్ధరింప
నియ్యది ముఖ్యకారణంబు.

- గీ. కలదు భువిలోన ఖాండవకాననంబు, కలదు కాండది దానిలోఁ గలదు దాని
తీరమందు నిద్రప్రస్థీర్థ మందు, గలదు మధువనలోఁబు కలుషహారము. 1555
- సీ. దానిలో నొనరించి స్నానసంస్కారము శ్రా, ధ్యంబు గావింపుము తత్తలమున
దాన నీతల్లి గోధారూపమును వీడి, చను విష్ణుమండరంబునకు వేగ
మధుకాననశ్రాద్ధ మధికంబు సుమి గడు, శ్రాద్ధంబుకంటెను శతగుణముల
జలుప కుండిన నట శ్రాద్ధ మామెకు లేదు, ముక్తి యర్హుడకల్పములకుఁ గూడ
- గీ. నని వచించుటయును మునితనయుఁ డతని, కెఱుగి తన్నుమనమున కేగి పూర్వ
జన్మపితృవర్ణముకీ కై శ్రాద్ధ మచట, జలిపి పట్టిండ్డిని బ్రశాంతుఁ డగుచు. 1556
- గీ. అరుగుడెంచుచునుండంగ స్వాశ్రమమున, కధ్యమస్యంబునను దేవతాకృతులను
నమరుచును నెక్కి- పడ్డిమానముల నేగు, డెంచి దర్శన మిచ్చి తత్పితృగణంబు.
- గీ. వత్స కోరుము వరమును దృత్విసాద, మునను నరకము క్తిని బొంది మేము
పోవుచున్నాము వైకుంఠమునకు దివ్య, దేహములతోడ ముద మామతిల్ల నెదల.
- సీ. అని పలుకుటయును నమ్మునిపుత్రుఁ డాశ్వర్య, మెలయంగ నాదేవతలను జూచి
మహాసీయులార యుష్మచ్ఛర్మితములను, డెలుపుడు నాపైని వెలయు గరుణ
యనుడు నం దొక్క- డి ట్లనియె నాయన నేను, జనకుండఁ బ్రాగ్జన్మమునను నీకుఁ
దృన్మాత వ్యభిచారవ ర్తనంబున నిన్ని, గనుటను నా కది గామి హితము
- గీ. త్రావి విషమును జచ్చి తత్పాతకమున, రాక్షసుండ నయి మన్వంతరమును బంచ
దశశతాబ్దంబులును హీనదశను నెట్ల, కడపి యీషోడశశతాబ్దకాలమందు. 1559
- ఆ. నీవు మధువనమునఁ గావించినట్టిశ్రా, ధ్యమునఁ వొలఁగి దైత్యతనువు దివ్య
దేహ మేరుపడియెఁ డెలిపితి నాగాధ, యనుడు మునికుమారుఁ డతని కెఱుగి. 1560
- గీ. దేవ హరిభక్తి మామకభావమందు, సిరముగను బాదుకొనియుండ వర మొసంగు
మని యడుగ నాతఁ డట్టులె యగునుగాక, యని వరం బిచ్చి వైకుంఠమునకుఁ జనియె.
- గీ. లంతఁ దత్ప్రాగ్జన్మనమాత యతనిఁ జూచి, తండ్రి నాయెవరించినతప్పవలనఁ
గడపి యొకకల్పమును నరకములలోన, గొనకు నిలలోన గోధ నై జనన మొంది. 1562
- గీ. తినుచు శవమాంసమును ననుదినము నొక్క, కాటిలో శతవరము ల్గడపి నేడు
దివ్యతను వొందితి నికృష్టదేహ ముడిగి, సలుపుటను నీవు మధువనశ్రాద్ధవిధిని. 1563
- క. అని పలుకుటయును నామెకు, నొనరించి ప్రణామ మూరకుండుటయును నా
మునినుతుండు తదనుమతిఁ గొని, చనియెను నాకాంత విష్ణునదనంబునకు. 1564
- వ. అంతట దత్పూర్వజన్మపితామహుండు పత్నీసమేతంబుగా నాతనిం గని. 1565
- సీ. నాయన మేము సనాతనాచారంబు, వడలి యధర్మవివాదములను
గావించుచును నంతకాలంబువఱకును, జీవించితిమి దానజేసి మాకు
దేహాంతమునఁ దలపించె చొరవద్దుర్ల, తిని బడి దుఖ మొందెడియవ
గడచె సప్రాప్తయుగంబు లిప్పటి కింక, నంతకాలం బిట్లు లేజ్వువలెనొ

- గీ. యని వగచు చుండు మేము నిరంతరింబు, సలిపితిని నేడను మిథువనశ్రాద్ధమునను
మాకు నుచ్చైఃపదస్థితి చేకఱంగ, నీవు చేసినయుపకృతి యేమిచెప్ప. 1566
- క. అనవుడు వారల కాలం, డొసరించి ప్రణామ మూరకండుంటయును నీ
వన లిచ్చి వార లతినికె, జని రతివార్షమున విష్ణునదనంబునకు. 1567
- వ. అంతట నాతనిపూర్వజన్మప్రపితామహుం డి ట్లనియె. 1568
- నీ. తండ్రి భవత్ప్రసితామహుండను నేను, బూర్వజన్మంబున భ్రూణహత్య
కావించి తత్పాతకంబున ఘోరదు, ర్గితులందుఁ గూలి నుఁఖములు చెంది
కడ కిలలోన సూకరగర్భమునఁ బుట్టి, మలభక్షణంబును జలిసి చలిసి
శునకగర్భంబున జనియించి తరువాతఁ, బడి పడి పడరానిబాధ లెల్ల
- గీ. నవల వృక్షంబుగను బుట్టి యమితదుఃఖ, మనుభవించి వచింప నో రాని కనికఁ
గడపి మన్వంతరశతంబు కడకు నేడను, దురితము క్తుండ నై తి నీకరుణచేతి. 1569
- క. అనవుడు మునితనయుం డి, ట్లనియెను నీ వెల్లు భ్రూణహత్యను గావించి
చినవాడవొ వచియింపుము, కనికరమున నాకు వినఁగఁ గాంఁజి జనించె. 1570
- వ. అని యడుగుటయు నాతనికిఁ దత్ప్రపితామహుం డి ట్లనియె. 1571
- నీ. మున్ను బ్రాహ్మణవంశమున నేను జనియించి, ధనలోభమున మంత్రిత్రత్రవిధుల
నేర్చి యౌషధముల నెలఁతల కిచ్చుచు, నార్జించు చుంటి ద్రవ్యంబు దాన
నధనునిజానంబు హరియించు లోభంబు, కల్యాణంబువును రవి కొనినయల్లు
జానంబు నశియింపఁ జలుపు సాపము దాన, నరకంబు హీనజన్మమును బొందు
- గీ. నట్లు లుండంగ నొకదిన మందు నొక్క, గర్భవతి యరుడెంచి నొకడుకు స్వామి
కంటి నిప్పటి కార్దురు కన్యకలను, జెప్పు మీగర్భమున నెట్టిశిశువు కలవొ. 1572
- క. అని ప్రశ్నించుటయును నేఁ, గనులను మూసికొని బకముకై వడి ధ్యానం
బును జేసినట్లు లభినయ, మొనరించి క్షణంబు పిదప నూఁపుచు యరము. 1573
- గీ. తెఱచి కన్నుల మెల్లఁగాఁ దెఱచ నీకు, నిష్కాదును గన్యకయె పుట్టు దప్ప దంటి
నంతటను నామె పడి మదీయూఁఘులందు, నేఱులుగఁ బాఱఁ గన్నునీ గేడ్వ దొడఁగె.
- నీ. అనమయమున నే నాయమ నోదార్చి, యింతి నీ వేడ్వంగ హేతు వేమి
చెపుము నావుడు నామె క్షీతిసురోత్తమ నాకుఁ, బ్రభవించె నేని సప్తమకుమారి
చావు సిద్ధం బని జాతకంబున నుండె, నేఁ జేయవలసిన దేమి యింక
ననవుడు నిదె సమయంబు ద్రవ్యము లాగ, నని యెంచి మది నిట్లు లంటి నేను
- గీ. కలిక భయపడవలదు నీగర్భకన్య, పురుషుఁ డగునట్లు లొపదంబును నొసంగు
వాడ నని చెప్పుటయును నవ్వనిత నిచ్చి, గన్న పేదతెఱంగునఁ గని ముదంబు. 1575
- క. తవచెఱుగులోనిఁ గట్టి, కన్యకలం బొసఁగి నాకుఁ గరుణింపుము న
న్ననుటయును శ్రీమహాకాలం, బున నిచ్చెద నొపదంబుఁ బుట్ట. 1576

- క. అని చెప్పి యాయమును నే, నవిపి గృహమునకుఁ బెదవ నాలోచనముం
బొనరించి మానసముననె, కని హృదయపాయమును సకాంతముతి నై. 1577
- ఆ. పనిదినాడ గర్భపాలంబు గావించు, నౌషధంబు సపుడె యమెదాసి
చేతి కీచ్చి దాని నాతన్ని భుజియించె, గొడుగు పుట్టననెడికతుకమునకు. 1578
- ఆ. అంత నాటికేయి నయ్యె గర్భప్రావ, మాపడంతి కామె యపి తృతీయ
మాన మగుట శిశువు మగవాఁకొ యాచుడొ, యెఱుంగదాయెఁ జూపి మేరువకమె. 1579
- సీ. అంతట మఱువాఁడు చింతతో నాయుతి, యేతెంచి నాయుతి? కేడ్చి యచట
నొకటి చేయఁగఁబోవ నొకటి యయ్యె మదీయ, పాపకర్మముఁ విర్రాగ్య నగుట
నని పల్కి నాద్రవ్యమును నా కొసఁగుము, చనియెద నచట నాచాన కిపుడె
మును నేను జేసె యుంచిననిశాభస్మాన్ని, తేట్టికాచూర్ణంబు చిల్చి చూచి
- గీ. తల్లి యాయకాషధంబును ద్వన్నిమిత్త, మొనరిచితి దీనిలోన నీ వొసఁగివట్టి
ధనముకంటెను నిబ్బడిధనము పడియె, నడుగరా దని యిపుడు ని స్పృహగ నైతి. 1580
- క. అనవుడు నాయమ యేమియు, ననకుండఁగఁ బోయె నింటి కావలముఖ యై
వినిచితిని నేను గావి, చినపాపము దాఁపకుండఁ జవరకు సీకుక. 1581
- క. మధువనతీర్థశ్రాద్ధం, బధికాధికఫలద మగుట నతిఘోరాఘో
దధియండి గట్టుఁ జేరిచె, నభోగతులలోనఁ జిట్టి యల్లాడుచుక. 1582
- క. అని చెప్పటయును వందన, మొనరిచి మునిపుత్రుఁ డూరకంటయు నేఁగె
దనప్రపితామహుండు రయం, బున వైకుంఠమునకుఁ బ్రమోదముతోడక. 1583
- వ. అంతటఁ దత్పూర్వజన్మప్రపితామహి యి ట్లనియె. 1584
- గీ. తండ్రి నరకాగ్నిలోఁ గ్రాఁగి తల్లడిల్లు, చున్నన న్నిప్పు డమృతాబ్ధి నోలలాచ్చి
సౌఖ్యవఱిచితి మధువనశ్రాద్ధమునను, నీకలంబున ధన్యత నాకుఁ గలిగె. 1585
- క. అని చెప్పి తత్ప్రణామం, బును గొని వైకుంఠమునకుఁ బోయె సుపర్యుత్
తనవెంట నరుగుదేరఁగ, వినుతించుచు విష్ణునగరవీధులలోనక. 1586
- సీ. అంతట మునిపుత్రుఁ డరుడెంచి మరలను, జనకాశ్రమమునకు సత్వరముగ
నెఱిగింప జరిగినవృత్తాంత మఖిలంబు, నమ్మహాముని ప్రమోదమ్ము నొంది
యాశ్రమభారంబు నాత్మజన్మనిపైని, నునిచి తా మధువనంబునకు నేగి
యచ్చట స్నానంబు నాచరించుచును వి, శ్రాంతితిర్థంబుపూరంబునందుఁ
- గీ. గొంతకాలంబు గడపి నిచ్చింతముగను, స్నాన మొనరించుచును నొక్కనాఁడు విష్ణు
దర్శనము గోర శార్ఙ్గ తత్త ణమునంద, యతనిముంగల నిల్చి ప్రత్యక్షముగను. 1587
- క. తనగరుడవాహనముపై, నునిచికొని తపోధనుని మహోత్సాహమునక
జనియెను వై కుంఠమునకు, ననిమిషులును మునులు విస్మయంపడు చుండక. 1588

- సీ. అని చెప్పుటయు శిబి విని సర్వమును నొక్క-, సంశయం బుదయింప న్వాంతమండు
నారద పితృగణోద్ధారకుం డగుమహా, త్ముం డేతంబునఁ గుండుఁ డయ్యె
విశదంబుగను నాకు వినిసింపుము తేదీయ, వృత్తాంతమును విని వేడ- గల్గె
ననుడు నారదుఁ డిట్లు అనియె నాతనిఁ జూచి, విశ్వంభరాధీశ వినుము వినుతుఁ
- గీ. జేరి మును లెల్లరును హరిద్వారమందు, జ్యేష్ఠసితదశమీతిథి నేతమున
నుండ నచ్చటి కపుడు బుధుండు రాగ, నందఱును లేచి కూర్చుండి రతఁడు మ్రొక్క.
- సీ. అం దొక్క-మునిపుత్రుఁ డది యెల్ల వీక్షించి, య శ్చర్య మొదవంగ నాత్మలోనఁ
దనజనకునిఁ గనుంగొని యి ట్లనియెఁ దండ్రి, యీచిన్నవాఁ డెవ్వఁ డితఁడు రాగ
మునులెల్ల గౌరవంబున లేచి రసవుడు, వాని కి ట్లనియెచు వానిలండ్రి
తనయ యీతఁడు గురుతనయుండు బుధుఁ డను, వాఁడు చంద్రాన్వయవర్ధనుండు
- గీ. నావుమఁ దదుక్తు లెల్లఁ దన్నుందనుండు, విని మరల నిట్లు అనియెను జనక నీవు
చెప్పినది సంగతము గాదు జీవనుతుండు, హిమకరాన్వయవర్ధనుం డెట్లు లయ్యె. 1590
- సీ. అనవుడు వానికి నమ్ముని బుధజన్మ, వృత్తాంత మంతయు నెఱుంగఁజేయ
మునికుమారుండు పక్క-న నప్పి యీతఁడు, కుండుఁడా యని యూరకండె నంత
సర్వభూతాంతరజ్ఞాత యైనబుధుండు, గ్రహియించి తద్దానకారణంబు
మునిసభలోన నమ్మునిపుత్రునకు శాప, మిచ్చెఁ గుండులడుగా నిలను బుట్ట
- గీ. నంతఁ దజ్జనకుండు బుధాంఘ్రులందు, నిజతనూజునిఁ బడవైచి నిర్మలాత్మ
తగదు బాలుని శపియింపఁ ద్వాదృశులకు, నగునె పిచ్చుకపై ని బ్రహ్మాత్మ మేయ.
- సీ. రాదు సాధువుల కాగ్రహ మెప్పుడును గూడ, నేతంబున నైన నెన్నఁ జేసి
నచ్చినఁ గ్రోధంబు వహ్నితప్తం బైన, యదకంబు కై త్యంబు నొందినట్లు
క్షమచేత శపియించుఁ గాన క్షమాసారు, అని చెప్పుదురు సాధుజనుల బుధులు
జ్ఞానవివరితుం డైనబాలకుని న, నుగ్రహింపుము వీడి యాగ్రహంబు
- గీ. నని వచించుటయును బుధుం డాగ్రహంబు, నుడిగి తాపన నీపుత్రుఁ డుర్విలోనఁ
బుట్టినను గుండుఁ డై జ్ఞానమునను మేను, విడిచి జన్మాంతరంబునఁ బడయు ముక్తి.
- ఆ. అని యనుగ్రహించి చనియె నాతాపన, సుతుండు కుండుండుగను క్షీతిని బుట్టి
మ్రంది మరలఁ బుట్టి మానిసూతిగఁ బితృ, గణము నుద్ధరించి కాంచె ముక్తి, 1593
- క. ఈమధువనమాహాత్మ్యము, నేమానవుండేని వినిన నిహలోకమునకా
క్షేమమును బొంది పరమున, దామోదరసన్నిధానదాన్యముఁ బడయుకా. 1594
- క. అని చెప్పుటయును శిబి యి, ట్లనియెను మహానీయ బదరికాశ్రమమహిమం.
మును చివరగ నాకు వేడుక, జనియించెను మదిని జెపుము సవిశేషముగకా. 1595
- వ. అని యప్పుగుట్టును నారదుం డాతని కి ట్లనియె. 1596

— ఇంద్రప్రస్థపరికాశ్రమహాత్మ్యము :—

- సీ. జననాథ మధువనంబునకు నేకాదశ, కార్ముకపరిమితశ్శైతలమునఁ
బరమపావన మైనబదరికాశ్రమ ముండె, దానిమాహాత్మ్య మత్యద్భుతంబు
వినుము దృష్టాంతంబుగను సీకు నే నొక్క, వృత్తాంతమును వచియించువాఁడ
మున్ను మగధదేశమున నొక్క-ధాత్రీను, రుండుండె దేవదాసుడు నాఁగ
- గీ. నాతనికి నుండె నుత్తమ యనెడిపత్ని, నామధేయార్హశీల యనఁనముఖిక
బుట్టిరంగదుఁ డనియెడిపుత్రుఁ డొకఁడు, వలయ యనుకన్య యొకతెయు వర్ణగుణులు.
- క. వారికి విద్యాబుద్ధులు, నేరిసి సుగుణముల కెల్ల నిధు లని లోకల్
పేరుకొనుయోగ్యతను జే, కూరిచి తలిదండ్రు లొడవఁ గుతుకం బెదలక. 1598
- గీ. యుక్తకాలములందు శాస్త్రాన్ని క్షిధిని, బరిణయంబులు సేసిరి ప్రజలు పొగడ
నవల భర్తృగృహంబున కరిగె వలయ, యంగదుఁడు గృహకార్యధుర్యత వహించె.
- గీ. అంతటను దేవదాసుఁ డాహ్లాద మొదవఁ, దనవహుటిని బిలిచి యిట్లనియెఁ దన్వి
చేయవలసినకార్యముల్ చేయఁబడియె, గొడుగు గృహకార్యసిర్వాహకులుఁ డయ్యె.
- సీ. శమియింప నున్నది జవ్వనం బొసన్న, మైనది జర యచి యంటె నేని
శాంతింపజేయు సచంద్రనక్షత్రకాం, తిని బ్రభాతమువోలె నేత్రతక్తి
గమనమాంద్యంబును గలుగంగఁ జేయును, బంధశృంఖలవోలె బాదములకుఁ
గంపింపజేయు నంగములను మేదినీ, రుహనశంబులను మారుతమువోలె
- గీ. గాన జర రాకయుండె శీఘ్రముగ నేగి, పుణ్యతీర్థంబులకు స్నానములను గాయ
శుద్ధి గావించుకొని చిత్తశుద్ధి దానఁ, దనరఁ దరియించుగతి చూచుకొనఁగవలయు.
- గీ. చచ్చువఱకును మోహపాశమునఁ జిక్కి
విడువఁ జాలక సుతదారవిత్తములను
నేడ్చు చుండును మూఁడు గృహమునందె
బుధుఁడు వైరాగ్యమున సర్వమును ద్యజించు.
- ఆ. ఆత్మ నాత్మ తప్ప నన్యులు తరియింప, జేయఁజాల రసుట చివరమాట
దాని నేటికి ప్రాజ్ఞులైనవారలు భవ, రక్తి విడుతు రాత్మము క్షిగొఱకు. 1603
- క. కావుననె తీరయాత్రను, గావింపఁగ నేడు వాంఛ గలిగెను నాకు
నావుడు నుత్తమ యుత్తమ, భావ యగుట నిట్లు లనియె బహుభక్తిమెయి. 1604
- ఆ. పతిని విడిచి యుండ భావ్యంబె సాధ్వీకి, నరునివెంట నీడ యరుగ కున్న
యనుడు దేవదాసుఁ డామెభావమునకు, సంతసంబు నొంది స్వాంతమందు. 1605
- గీ. ఆమెతోడను బయన మై యాత్మజుండు, కొంతదూరంబు తమవెంటఁ గూడిరాఁగ
నతని సామోక్షులను నింటి కనిపి పైని, నరుగు చుండంగ మార్గమధ్యంబునందు.
- క. కనఁబడుటయు నొకసిద్ధుం, డొనరించి ప్రణామ మాగుణోత్తరునకు ని
ట్లనియె ఘృహాత్మ్య వచిపుము, వినఁగ భవద్దోష నాకు వేడుక గలిగె. 1607

న. అని వేడుటయు నాసిద్ధుడు దేవదాసుని యిట్లనియె.

1608

సీ. దీక్షితుర నే నొకసిద్ధులం సాంఖ్య మి, ద్రిప్రస్థపుష్కలభూసుండు
విష్ణుమూర్త్యుని గొ వెలసిను సొని, యెట్ల బంధువు మునిగిరికన్
నొకనాడు మాగురుల జోనెత్తి స స్నానము, యమాలో య్యసమున్వృతముగ
జని బదిరీకేత్రమానకుం విత్సూత్ర, రంగిణిలో నీ చును ని ను డె

గీ. సప్త జోకక సరిమి వచ్చి యందు ముసిగి, లోచి యట సన్నకిలును గొచి మర్త్య
వాంఠతో నిట్లు లనియెను స్వామి యిపుడె, సుస్మృతం బయ్యె నాపుర్వజన్మగాధ.

గీ. శుభవహాపుష్కలీర్థ మేనామమునను, నెలని యన్నగో పెప్పుము నెంగ నాకు
ననుడు మాదేశకుం డిట్లు లనియె నయ్యె, యేమొ సీఘార్వవృత్తాంత మొలుగజెపుము.

సీ. అనుడు నామహిష మిట్లనియె స్వామి వచింతు, వినుము నానధ యెల్ల విశదముగను
చున్న నేను గిరింగమునకుం బ్రభుండ నై, ధనుమదాంధ్యము సేత్రముల గప్ప
గామంబు తల కెక్కడ గనబడ్డనతి నెల్ల, గ్రహియించుచును. బలాత్కారమునను
వనసామజమువోలె వర్తించు చుండంగ, నన్నిలవలన భయంబు లేక

గీ. ప్రజలు నాదాప్యమును సహింపగలేమి, జనంగి బరిదేశమునకు రాప్తమును విడిచి
యద్యమించుచు నుండంగ నొక్కదినము, నందు దుర్వాసు డచ్చటి కరుగుడెంచె.

క. అరుదేరగ దుర్వాసుం, డరిగి యతనికడకు జారు లంచలు నాడు
భృతమును జెప్పి యమ్మని, చరణంబుల మీద వ్రాలి సంతోభింపక. 1612

సీ. అంతట దుర్వాసు డాగ్రహవిష్టం జై, సఖులతో నే నున్న సమయమందు
జనుడెంచుచుండ మత్సదనంబులోనికి, నతని నెట్లంగ నే ననుప భటుల
వారల నతడు హంకారమాత్రంబుచే, తీణకాలముననె భస్మం బొసర్చి
సను జూచి మహిష మై వనములో జరియింపు, మని తిట్టి స్వాశ్రమంబునకుం జోయె

గీ. సంతటను నాకు రాజదేహంబు పోయి, కాసరిశరీరము జనింప గాననలంగు
దిరిగి బహుకాల మిచటి కేతెంచినాడ, నాయెనర్చినపూర్వపుష్కలమున నేడు. 1613

సీ. అని వచించుటయు ని ట్లనియెను గపిలుడు, వసుధాధినాథ పూర్వంబు నీవు
పానరించితివో యేమి పుణ్యంబు నుడువుము, నాగ ని ట్లనియె నానరవరుండు
నెలకొల్పితిని గూపముల దలకముల వృ, తములను లోకోపకారకముగ
దాన నీపుణ్యతీర్థమున మున్నటయు బ్రా, గన్మనస్మృతియును సంఘటిల్లె

గీ. నిక నీకాసరిశరీర మెట్లు నాకు, దొలగి వెంటనె త్రిదివంబు కలుగగలదో
చెపుము దయతోడ మఱవ నీచేయనట్టి, యుపకృతిని చెన్నటికి గూడ, నుల్లమందు.

వ. అని వేడుటయు గపిలుం డాతని కి ట్లనియె.

1615

సీ. ఇది బదిరీక మిందు స్నానము చేయు, సప్త డేసంకల్ప ముప్పుతిలునొ
తత్సిద్ధి గలుగు నేత తీర్థమునకీర్తి, మాడినవెంటనె యద్భుతముగ

- గావున నీక్షుద్రకాయంబు దొలంగంగ, స్వర్గంబు లుగంగ స్వారముడు
దలంచి యీనీటను జలుపుము స్నానంబు, క్షీమంబు సేవఁ దత్సద్ధి గలుగు
- గీ. ననుచు నమ్మునివచియించినట్లు లోనఁ, దలచిగొని యే నృపాలుడు సత్సేవ నందు
స్నానమును వెంటనె తొలంగి సైనిభాంగ, మమరతను వాటిసేకఁ గల్గె నమ్మతిము.
- గీ. అంతటను శక్రం డచ్చటి కరుగుడెంచి, యతని నెక్కించుకొని దివ్యయానమందు
నరిగెఁ ద్రిదివంబునకు మును లనిమిషులును, జేయు చుండంగ నుతలను వెయినొక్క.
- క. కావున మీ రాత్రిభునన, పావనీరమున కరిగి పడయుడు ముక్తిక
గావించి యందు స్నానము, భావంబున మోక్షవాంఛ పరుగుచు సుజ్ఞా. 1618
- చ. అని వచియింపఁగఁ బదరికాశ్రమభూమిత నేగి దానిలో
నొనరెడిపుణ్యతీర్థమున నుత్తము లై నతపోధనాగ్రముల్
మునుగుచు నుండఁ జూచి కడుమోదము సుఖులంగి స్నానముం
బొనరిచి మోక్షకామమున ముక్తిచి బొందిరి విప్రద.పతూల్. 1619
- గీ. భక్తి తో విన్నయెడ హరిప్రససంస్థ, బదరికాశ్రమతీర్థక్షధావ మెవ్వఁ
డేని త తీర్థమున మునుమానవునకు, గలుగుపుణ్యంబు నాదించు సులభముగను.
- : ఇంద్ర ప్రస్థ హరిద్వార హాహత్యము :—
- సీ. మఱియు నీ కొకగాథ యెఱిగించెదను విను, కాంగుఁ డివేషితులకుఁ డొకండు
చండాలకలభవుం డుండె హరిద్వార, మందు వాఁ డెపుడును నర్థవాంఛఁ
గావించరానిదుష్కార్యముల్ చేయుచు, నొకనాడు రవిపర్వ మొదవుటయును
నచటికి స్నానార్థ మరుగుడెంచినయొక, యర్చునిద్రవ్యంబు నపహరించె
- గీ. సంతటను వై శ్వనేవకు లతనిఁ బట్టు, కొనఁగి బరువెత్తి సందర్శరను వధించి
వాడు మరణించె మూఁడనవానిచేత, నపుడు మూడువిమానంబు లటకు వచ్చె.
- ఆ. అరుగుడెంచినట్టియావిమానములపై, దివ్యదేహములను దేజరిలుచు
నధివసించి చచ్చినట్టియామువ్వరు, గగనవీధియందుఁ గానబడుచు. 1622
- సీ. కని యూరుజుని నిట్టు లనిరి పుణ్యాత్మ మా, తుచ్చశరీరముల్ తొలగిపోయి
దివ్యదేహములు ప్రాప్తించె నీపుణ్యతీ, ర్థమునందు విడుచుటఁ బ్రాణములను
నమరలోకమునకు నరుగుచుంటి మటంచు, డెలిపి యాక్షణమందె దివికి జనిరి
యంతట నావై శ్వం డాత్మనేవకులకు, జలిపి విధ్యుక్తసంస్కారములను
- గీ. వారిశల్కంబులను హరిద్వారతీర్థ, గంగలోఁ బడవై వ నాక్షణమునంద
త్రిదివముననుండి వార లేతెంచి యిట్టు, లనిరి వై శ్వనిఁ జూచి యాహ్లాద మొదవ.
- గీ. స్వామి మృతు లై నవారలశల్కములను, నిమ్మహాపుణ్యతీర్థలోయమ్ములోనఁ
గలుప మృతులకుఁ బ్రహ్లాలోకంబు గలుగు, నలముననె యున్న ననులు గలుగు దివము.
- ఆ. కాన నీవు మాకుఁ గావించినమహోప, కారమునను దివము గడచి మేము
చనుచు బ్రహ్మలోకమునకు నీవిషయంబు, తెలుగు నీకు వచ్చిమి మహాత్మ. 1623

- క. అని చెప్పి కన్నులారంగ, గనుచుండంగ నూరుజుండు గగనవిమానం
బున బ్రహ్మలోకమునకున్, జగతి హరిద్వారమహిమ శక్యమె పొగడెన్. 1626
- గీ. అంతటను నూరుజుండు ప్రత్యక్షముగను, గాంచుటను దన్మహాత్మ్య ముక్కడనె యుండి
మునుగుచును గంగలోపల ననుదినంబు, బొందె దేహావసానమునందు ముక్తి. 1627
- గీ. అనుడు శిబి యిట్లు లనియె మహానుభావ, వింటి శ్రావ్యంబుగ ననేకవిషయములను
నింక బుష్కరతీరమహిమ వచింపు, మని యడుగి నారదుం డిట్లు లతని కనియె.
- . ఇంద్ర ప్రస్థ పుష్కర తీర్థ మాహాత్మ్యము . —
- సీ. కలఁడు విదర్భనగరమున మాళవుం, డనియెడియొక్క-బ్రాహ్మణుండు మున్నె
తత్త్వజ్ఞుఁ డగుట నాతఁడు సఁస్కృతిని రోసి, సన్న్యసింపఁ దలంచి స్వాంతమందుఁ
జని గౌతమికి బ్రహ్మస్థి సింహగతుఁ డైన, తఱి స్నాన మొనరించి దానిలోన
నాత్మస్వస్థతనూజుఁ డగువుండరించు, సకలపాపనగణశాలి యగుట
- గీ. నాతని కొనుగి స్వసమారి తార మందు, సగము సగి టుచ్చి తదితిరత్నోనురులకు
సన్న్యసింపంగ సంతఁ దత్స్వస్థునుతుండు, స్వధనమున నాలుగవపాలు బుధుల కిచ్చి.
- క. కొని మిగిలినధనభాగముఁ, గొని మాతులునాజ్ఞ విడిచి గోదావరి న
ల్లన నీపుష్కరతీరం, బునకుం జనుడెంచి స్నానమును గావింపెన్. 1630
- ఆ. పుష్కరమున నొక్కభూప్రదేశమునందు, నొడలినుండి రక్త మురలుచుండ
నగతికముగఁ బతితుఁ డై యున్న భరతునిఁ, గాంచి కళహంబు గడుర మదిని. 1631
- క. లక్కట యనుజన కీగతి, యిక్కడఁ గలుగంగ నేమిపేతువో యనుచున్
బొక్కుచు నుండఁగ మదిలోఁ, గ్రక్కి రుధిర మతఁడు నోటఁ బ్రాణము విడిచెన్.
- సీ. అంత దివ్యవిమాన మటకు రా భరతుండు, దివ్యదేహంబుతోఁ దేజరిలుచు
నం దధిష్ఠించి యిట్లనియెను బుండరీ, కునిఁ జూచి యగ్రజ వనరవలదు
భవదనుజుడ నేను భరతాభిధానుండ, వినుము నాచరితంబు వినుతు నీకు
ద్యూత మాడుటయుఁ జేయుటయుఁ జౌర్యము ప్రభా,వతి యనువేశ్యతో వర్తిలుటయు
- ఆ. మదిర ద్రావుటయును మద్యాగధన మెల్ల, నార్చుటయును దెలిసినదియ నీకుఁ
గాని తెలియనట్టికార్యంబు గల దొండు, తెలుపువాడ దానిఁ దేటవడఁగ. 1633
- వ. 'హూతులుండు దానపాత్రుండ వగునీకుఁ దనధనం బెల్ల నొసంగి తాను సన్నాసంబుఁ
గై కొనఁదలంచి నిన్నుఁ దోడ్కొని గోదావరి కేఁగె ననువార్త యొకపక్షంబు గడచిన
పిదప నాచెవింబడ నేను గామాంధుండ నగుటచే యుక్తాయుక్తంబు లెఱుంగక నీవు
'ధనముం దీసికొని పుష్కరతీరంబునకు వత్తు వనియు నశ్చట నిన్ను వధించి యాధన
ముం గొనివచ్చి' ప్రభావతికి సంతోషముం గలిగింపవలయు'వనియు నాలోచించి వచ్చి
పుష్కరతీరంబున నీకొలుకు పేదికొనియుంటి. 1634

సీ. అంతలోపల గొంద ఇర్వులు చాణిజ్య, మున గడించి ధనంబు పూర్ణముగను

బాహ్యము బాహ్యముగాను నిన్నుటికి, విద్యుత్తులగు రాత్రివేళ యగుట

- నిచటనె శయనించి చేను గూడను బండు, కొంఁది వారలుపండుకొన్నచోట
 నర్థరాత్రంబు గా నపహరింపంగఁ ద, దనమును నే లోనఁ దలంచు చుండ
 గీ. నెవఁడో లిస్కరుఁ డపు డిట కేగుడెంచి, తదనము గొనిపోయెడి తఱిసి దాని
 నపహరింపంగ నే నెంచి యాత్మిలోన, వాయువేగంబునను బోలి వానివెంట. 1635
- ఆ. అపుడు తిరిగి వెనుక కాలంచు ననుఁ జూచి, యీటెత్తోడఁ బొడిచె నెడఁద యగల
 నంత నేను ఖడ్గహస్తంఁడ నయ్యును, బోర శక్తి లేమి భువని బడితి. 1636
- నీ. అంతట వాఁ డేగె నతిరయంబున గుండె, చెదరుటచే నేను స్మృతి తొలంగఁ
 బ్రాణావశ్యంబుండ నై యిట నుండంగ, నీ వేగుడెంచితి వింతలోన
 నిను గనుంగొనినవెంటనె ప్రాణములు పోయె, బోవుటఁ బ్రాణముల్ పుష్కరమునఁ
 బాపె నై నను నాకుఁ బ్రాప్తిచె స్వర్గంబు, పూతుండ నై నేను బోవుచుంటి
 ఆ. ననుడుఁ బుండరీకుఁ డాశ్చర్యమును జెంది, యనుజ నీకు నిచట ననుచిముక్తి
 గలుగ నేమి పుణ్యకిర్యంబు చేసితి, తెలిసె నేని నాకుఁ దెలుపు మయ్య. 1637
- వ. అని యడుగుటయుఁ బుండరీకునకు భరతుం డిట్లనియె. 1638
- నీ. ద్యూతంబులో జయ మొంది నే నొకనాఁడుఁ కొని ధనం బింటికిఁ జనుచునుండ
 మార్గమధ్యంబున మాణవకుఁ డొకఁడు, మృతుఁ డయి పడియుండి నేను వాని
 నిడికొని తలపైని నేగి గంగికు దాని, తటమున శవమును దలఁజెట్టి
 కలిసి తదస్థులు గంగలోఁ దత్కార్య, మునకు ద్యూతార్జితధనము నెల్ల
 గీ. వ్యయ మొనర్చితిఁ దత్పుణ్యవశముచేతి, నేడు పుష్కరమున నాకు నిధన మజ్ఞె
 నిచట మద్దేహమును దహించి నీవు, చెందుము కృతార్థులను నేను జెందినట్ల.
 క. అని చెప్పి త్రిదివమునకుఁ, జనుటయుఁ దత్కార్యమునకు సంస్కారంబుఁ
 బొనరించి పుండరీకుఁడు, మనమునఁ దలంచుచును దీర్ఘమాహాత్మ్యంబుఁ. 1640
- గీ. మాఘమాసంబునం దెల్ల మాధవుండు, నానికేతనమందు నుండంగవలయు
 ననెడిసంకల్పమున న్నైన మచటఁ జేసి, స్వగృహమున కేగి భరతునివార్తఁ దెలిపె.
 గీ. అపుడు తనబాంధవులలోన నజ్ఞు లైన, వారు శోకంబు నొందిరి వానిమృతికిఁ
 బ్రాజ్ఞు లగువారు సంతోషపడిరి వాఁడు, పడసినుత్తిష్టపావానభాగ్యమునకు. 1642
- ఆ. అంతఁ గొంతకాల మరుగంగ మాఘమా, సంబు వచ్చుటయును జక్రపాణి
 క్షీతితోడఁ బుండరీకునిగృహమున, కరుగుడెంచె గరుడి నభివసించి. 1643
- ఆ. అపుడు పుండరీకుఁ డావంద. మొదవంగ, ననుదినంబు శౌరి కర్చనంబు
 సలుపుచును నొనర్చి జాహ్నువీన్నానంబు, గడపె మాఘమాసకాల మెల్ల. 1644
- నీ. అంత నాతనిభక్తి కానందమును బొంది, హరి యిట్లు లనియె. భక్తాగ్రగణ్య
 యొకదినంబునను ము నొనెనరించుటను నీవు, పుష్కరిసాక్షున మాఘమా
 క్షీతుండ నై యుంటి నీతపోమాస మం, తయున్న దావకనితాంతమునఁ నేడు
 పుష్కరై కన్నినమునఁజేసి జాహ్నువీ, పూర్ణమాసంబునపుణ్యమొనెను

- గీ. నని ప్రబోధించి తొల్లవాహనముపైని, సతిని నెక్కఁ దుకొని యిది గరుగుదంటి
ముక్తికై పుష్కరంబున మునుగఁగిజేసి, ననియె నై తుంకమునకుఁ దత్సహితముగను.
క. అని చెప్పుటయును శిబి యి, ట్లనియెఁ బరీధన యితికొఁ గ్రుంగి మహాత్మ్య
బును జెపుము వినఁగి నాకుకొ, జనియిం చెను గోర్క - నాఁగి నారి నుఁ డంతకొ. 1645

—: ఇంద్ర ప్రస్థ ప్రయాగ హాహాత్మ్యము . —

- సీ. శిబిచక్రవర్తి నీక్షించి యి ట్లనియెఁ బృథ్వీసాల నర్కదాతీరమందు
మాహిష్యుతి యనునామమున విశ్రుతి గన్నె, సగరి మొంగి డాండ్ల నానగరమందుఁ
గలదు మోహిని యనువెలయింతి యొక్క-కొ, యిది సహపమునను యహవమున
సృత్యగీతములను నిశ్చేష్టుల నొనర్చి, పురుషుల బహుధనమును గడిగిది
గీ. క్రమముగను జవ్వనమును రూపమును బోయి, వార్ధకము రాఁగి నైరాగ్యనశముచేత
దానధర్మములకుఁ దనధనము నెల్ల, న్యయము గావించి గృహమును వదలిపెట్టి.
క. చనుచుండఁగ వనమార్గం, బునఁ దన్మ-రు లొగింది మోదఁగ నాయుఁ
గన చేష్ట దక్కి-పడ నా, వనభూమిని జనిరి విడిచి వా రావనితికొ. 1649
- సీ. ఆనమయమునఁ బ్రయాగతీర్థమునుండి, చనుజెంచుచును నొక్క-తెచ్చినిగూర్చుడు
కొనప్రాణమునఁ గొట్టుకొనుచుండనామెను, గాంచి తాఁ దెచ్చినిగూర్చుటయు
కొంచె మాయమనోట నుంచి చూచుచు నుండ, నది త్రొపుకొలమునందు నామె
మహిషిగా నుండంగి మది నెంచుచును నీదా, టను మెను కేరి శేషునిఁ బుట్టి
గీ. సార్థకంబుగ హేమాంగి యనెడివేరు, వడసి ద్రావిడనునునీ పాలకను
మహిషి యై తనభాగ్యంబు మహిత లెల్ల, సన్నుతిమిచు నుండంగ సంతసించు.
సీ. ఒకనాఁడు మంత్రపుత్రికయును నిజవయ, న్యయు నై నకలయింగి కరిగి తాను
గావింప నామె సత్యా-రంబు గైకొని, సలుపుదుఁ దాంబూలచర్మంబు
చెలి నీగ్రహంబునఁ బుత్రవస్తువు చూపు, మే దేని గల దేని గుఱుకు నాకు
ననపుడుఁ గల తెచ్చి తనహేమమంజూష, నుంచి యం హేమాంగియొద్దఁ దెలుచె
గీ. నప్పు డారాజమహిషి తదంతరస్థ, మైనపు స్తకమును గొని హస్తమునను
నద్రులను దీర్వపములను సముద్రములను, ఖండములను స్రవతీలఁ గాంచి యుండు.
సీ. కొనకు యమస్వస్థకూలస్థ మైనయిం, ద్రప్రస్థమును గాంచి దానిలోనఁ
దీర్ధరాజాఖ్యచేఁ దేజరిల్లెడిప్రయా, గముఁ జూచి తదవలోకనమువలనఁ
బూర్వజన్మస్మృతి పొడమంగ లజ్జచే, వినమితవదన యై వేగ లేచి
చని నిజమందిరంబునకు భర్తను జూచి, తనపూర్వజన్మగాథను వచించి
గీ. నాథ మన మేగవలయు నీనాఁడె తీర్థ, రాజమున సన్నిహ మొనరింప రమ్ము నాఁగఁ
గలుగమిని సమ్మకం బామెవలుకులందు, సంతయించుచు నుండంగ త్మోవరుండు.
గీ. మానవాధిప హేమాంగిమాట లెల్ల, సత్యములు సంతయింపక చనుము సర్వ
జనులమును, మానవాధిపమున కనెడి, పలుకులు వినంబడియె వ్యోమపథమునుండి.

- గీ. పిన్నయము నొంది దానికే పేరెత్తె, సుశయము లెల్ల విడిచి తతఁగామునంక
రాజ్యమున నిల్చి ముక్తివి రథము నెక్కి, మాతృసతితోడ వచ్చి ప్రమాదమునకు.
- గీ. కలుగఁగను విష్ణుసత్వేతి తలఁచికోనుచు, కనకసూమతోడ నుత్సాహమునను
సానిన మొనరించె దీక్షరాజమున నంబ, చచ్చి కేతెంచి మాధవుఁ డజనితోడ. 1655
- గీ. వారి నెఱుంగుకొని నిజవైచిత్ర్యము, వాహనమునందుఁ బరమేశ్వరవాంఛవలన
సత్యలోకంబునకుఁ బోయి ఊము నీలిచి, వచ్చి వైకుంఠమున కందు వారి నుంచె.
- వ. ఇంకఁ గాశీనగర శివకాంచీతీర్థంబులమాహాత్మ్యముం జెప్పెడ వినుము. 1656
- ఇంద్ర ప్రస్థ కాశీ మాహాత్మ్యము —
- నీ. పార్థివోత్తమ హరిప్రస్థతీరమునఁ జేరి, కాశీయ నుండెడికాశీలోనఁ
బూర్వము శ్రుతియుగంబున శివునిపాహ్వానము, భరణిజంబు బాకఁ డుండె దానిమీఁద
వాయున బాకటి కలాయఁబు నిర్మించు, కొని యుండె నద్రానికోటరమున
వ్యాఘ్ర మొక్కటి యుండె వాత్సవే నొకనాఁడు, పడిపోవ శింశుపాదపంబు
- గీ. తత్ప్రసాదంబునను విషాదము చచ్చె, గాశీయును మ్రందె నంతలోఁ గలిగె వ్యాఘ్ర
శింశుపాకాకములకుఁ విచిత్రముగను, దివ్యదేహంబు లమితప్రదీప్తితోడ. 1657
- ఆ. అప్పు డేగుడెంచె నమరవిమానము, లాకసంబునుండి యద్భుతముగ
నందుఁ గూరుచుండి యాదివ్యమూర్తులు, చనిరి వేగ విష్ణునదనమునకు. 1658
- క. అనవుడు శిబి యిట్లనియెను, మునివర వా రెవరొ పూర్వమున నేపుణ్యం
బున విష్ణుపురికిఁ బోయిరొ, వినిసింపుము నాకు నీచుగ వేడుక గలిగె. 1659
- వ. అని వేడుటయు నారదుండు శిబి కిట్లనియె. 1660
- నీ. మును కరుణాంగలంబున శ్రవణుండు నా, నొకబ్రాహ్మణుం డుండె నుర్విలోన
నతని కుండిరి కుంఠ యనుభార్య యొక్కఁడె, యును గురంటకుఁ డనుననుజుఁ డొకఁడు
శ్రవణుండు విప్రధర్మము మానుటను గోప్య, ముగఁ జేయుటను మిష్టభోజనంబు
పొందె వాయనజన్మమును గురంటకుఁడు దూ, పించుచు దేవతాక్షితిసురులను
- గీ. సలుపుచును వేదశాస్త్రదూషణము నిర్వి, శంకముగ సంచరింతుట సర్వ మయ్యె
గుంఠ తదుభయపాపానుకూలవృత్తి, నుండుటను వృక్ష మై వారి కండ యయ్యె.
- నీ. ఇంకఁ దత్పుణ్యంబు నెఱిగింతు వినుము వా, రలు మువ్వరును నొక్క గ్రామమునకు
సరిగి యొక్కదినంబునందు వచ్చుచునుండ, రాత్రికాలమున స్వగ్రామమునకు
బధమధ్యమున నొక్కపాంథుండు నిల్చి యీ, కూపంబునందు నాగోపు పడియె
జావకపూర్వమె లేవడియుం డని, యడుగ వారిని గుంఠ యనుమఱించె
- గీ. శ్రవణుండు గురంటకుండును సాహసమున, బావిలో దూకి గోవును లేవదీసి
దరికిఁ జేర్చిరి యానుకృతమున వారు, మువ్వరును గాశీలోఁ జచ్చి ముక్తు లైరి. 1662
- గీ. అవనినాథ హరిప్రస్థమందు నున్న, కాశీయును శివనగరియె కాని యిందు
మ్రందువారికి వైకుంఠమందిరంబు, నందు వసతియు విష్ణుస్థానమును దొరకు. 1663

— ఇంద్రప్రస్థగోళర్థతీర్థమాహాత్మ్యము —

- సీ. గోళర్థతీర్థముం దాకాశమున నేని, స్థలజలంబులను నెచ్చటను నేని
చచ్చినజంతువు శంకరుం డై ప్రకా, శించుచుం గైలాసఖరమందు
శివునితోఁ గూడను జెందు ముక్తిని నంతె, కాని పునర్జని కాంచఁ డిలను
ముచు నాకు బ్రహ్మ చెప్పినగాధ యొక్కటి, దృష్టాంతముగ నీకుఁ డెలుపువాడ
- గీ. నొక్కగచ్ఛాతిదూరమం దున్నయది ప్ర, యగమునకు మర్యాదాది యందుఁ గర్క-
టాఖ్యుఁ డగునొక్కవనచరుం డభివసించు, నాతనికి జర యనునొకనాతి యుండె. 1664
- గీ. అప్పటికి నాపె భర్తల నైదుగురిని, వినముచేఁ జంపె నని తనస్వన వచింపఁ
చన్నుఁ గూడను నది చంపు నన్నబుద్ధి, దానిఁ జంపంగ ఖడ్గముఁ దాల్చి వాడు. 1665
- క. అరుడెంచుచుండఁగను దన, దరి కాపె గ్రహించి యడవిదారిం బడి వే
పరువెత్తఁ దొడఁగె నాతఁడు, పరువెత్తుచు నుండ వెంటఁబడి పట్టుకొనెన్. 1666
- ఆ. అట్లు పఱచి పఱచి యాజర గోళర్థ, తీర్థభూమి కేఁగుడెంచి యవలఁ
బఱవలెక పట్టుపడి వానిచేతను, ఖడ్గనిహత యగుచుఁ గాయ ముడిగె. 1667
- ఆ. అంత భిల్లుఁ డపగతామరుఁ డగుచును, దననివాసమునకుఁ జనియె నామె
పుణ్యతీర్థమందుఁ బోలియుటచే దివ్య, కాయ మొంది గౌరికడకు జనియె. 1668

— ఇంద్రప్రస్థశివకాంచీమాహాత్మ్యము —

- సీ. అధిప యింద్రప్రస్థమం దుండుశివకాంచి, మహిమంబుఁ డెలుపంగ మాదృశులకు
శక్యంబు గా దిందు శర్వుఁ డారాధించి, హరిని దత్తవ్రజ్ఞున మతనివలనఁ
బడయుట మే మెల్లఁ బరమేశ్వరునిఁ గొల్చు, చుండుము శివకాంచీయందు సతము
హానునశతము బాణాసురుం డిచ్చటఁ, గావించి తపము శంకరునికృపను
- గీ. శివగణంబులలోపలఁ జేరి శివుని, స్వీయపురరక్షకునిగఁ గావించుకొనియె
నిచ్చటను మున్న శివునకు మెచ్చి శౌరి, వెలసె శివకాంచి యనుపేర విష్ణుకాంచి.
- సీ. మఱియొకగాధ నీ కెఱిగింతు వినుము హే, రంబాహ్వయుం డొక్కబ్రాహ్మణుండు
శివభక్తుడై మున్న శివతీర్థముల నెల్ల, సేవించి శివకాంచిఁ జేరి తుదకు
నటనె వసించుచు సంతకాలమునకుఁ, దత్తీర్థమున మున్గి తనవు విడిచె
నప్పుడు శివభటు లరుడెంచి కైలాస, మునకు నాతనిఁ గొనిపోవుచుండఁ
- గీ. ద్రోవలో నడ్డుపడి విష్ణుదూత లతనిఁ, గొని చనంగను వైకుంఠమునకు రుద్ర
భటులతో డిగొనగ రుద్రభటులు గూడ, వారితోఁ బోరఁదొడఁగిరి ఘోరముగను.
- ఉ. అంతట విష్ణురుద్రభటు లాహవముం బొనరించు చుండ ది
గ్ధంతట బెగ్గడిల్లఁగను గంపము నొంద వసుంధరాతలం
బంతయు దేవతల్ బెగ్గడి యార్చుచు నుండఁగ వచ్చి శంభుడై
త్యాంతకు లీర్వరున్ నగుచు నాసిరి వారలఘోరయుద్ధమున్. 1671

- గీ. అట్టు లాఁగంగ సంగ్రామ మచ్యుతుండు, గరుడపైని హేరంబుని గౌరవంబు
వెలయ నెక్కించుకొని తనవెంట రాఁగ, హరముఖాఖిలసురులు కావ్యాద్రి కేఁగి.
ఆ. అచట దించి వాని హరుండు సత్కారంబు, సేయఁ జనకు దాని స్వీకరించి
స్వభటయు క్తముగను స్వపదంబునకుఁ బోయె, విస్మయంబు నొంద విబుధు లెల్ల.

— : ఇంద్రప్రస్థపక్షిర్గచ్ఛమా హాత్మ్యము : —

- గీ. కలదు సప్తరితీరాఖ్య గలిగినట్టి, తీర్థ మొక్కటి యీపుణ్యతీర్థమందు
సప్తములులకు సీది నొసంగినట్టి, దగుట సప్తరితీరాఖ్య నదె వహించె. 1674
- గీ. అది చతుర్వర్ణము నొసంగు ధ్యానమునను, స్మరణమున దర్శనంబున స్పర్శమునను
నందుఁ గల రెండటో మహాత్ము లనశనముగ, నద్భుతతపంబు గావించునట్టివారు.
- వ. సృష్టి గావించు దలంచి తత్తీర్థంబున ఘోరతపం బొక్కర్చి తీర్థప్రసాదంబున మరీచి
కశ్యపుం డనుపుత్రుని నత్రి సోముండు దుర్వాసుఁడఁ దత్తాత్రేయుఁ డనుపుత్ర
త్రయంబును నంగిరుం డాంగిరసు లనుపుత్రులను బులహండు దంభాఁ యను
పుత్రుని బులన్దుండు కుబేరుం డనుపుత్రుని గ్రీతువు వాళిబుద్ధు లనుపుత్రులను వసి
ష్ఠుండు రజఃప్రభృతు లగుపుత్రులనుం గాంచిరి. దానిచేతన యయ్యది యశ్వధనామం
బయ్యె. 1676
- గీ. రాజ యింకను నీహరిప్రసమందుఁ, గలవు బహుతీర్థములు వాని గణననీయ
శేషుఁ డైనను జాలఁ డశేషముగను, నింక సస్మాద్భృతులమాట యేమిచెప్ప. 1677
- ఆ. అని వచించుటయును నాశీనరుం డగు, శిబిమహీధవుండు చెంది ముదము
తనకుఁ గల్గినట్టిధన్యత కెంతేని, స్నాన మాచరించి దానిలోన. 1678
- క. మునివరులయాజ్ఞఁ గైకొని, చనియెను నిజనగరమునకు సయమివరులు
జనిరి నిజాశ్రమములకుఁ, గనుచు హరిప్రసత్తీర్థగతతీర్థములకు. 1679
- గీ. ఈహరిప్రస్థమహిమంబు నెవ్వ రేని, వినినఁ జెప్పినఁ బరియించినను సమస్త
పాతకంబులు నశియించి పడయఁగలుగు, నపునరావృత్తిదాయక మైనపదము. 1680
- సీ. అని వచించుటయును విని యుధిష్ఠిరుండు మ, పశుందనును బొంది యాత్మలోనఁ
బోయి యింద్రప్రస్థమునకు సమస్తబాం, ధవనమేతముగ నాస్థానమందు
రాజసూయమహాధ్వరము చేసి కృతకృత్యుఁ, డయ్యె నాతీర్థంబునందు శౌరి
శిశుపాలుని వధించె జేకూర్చ మోక్ష మా, తని కంతరంగంబునను దలంచి
- గీ. భీముఁ డచ్చట గదచేతఁ బ్రదులఁగొట్టి, నట్టిదేశంబు భీమకుండాఖ్యుఁ బడసె
నందు మునిగిన పర్వతీరావగాహ, మాచరించినసుకృతంబు నందు నరుండు. 1681
- సీ. అనుదినంబును జేయనగుఁ బ్రదక్షిణమును, త్రేత్రంబునకు నెల్ల త్రేత్రవాసి
చెందఁజాలడు త్రేత్రసిద్ధి నొనర్పక, యున్నఁ బ్రదక్షిణం బెన్నఁ డేని
చేయుపన్న్యధు ప్రదక్షిణమును గోవింద, నామకీర్తనము నొనర్చె నేని
ప్రదక్షిణంబునను నర్చివాప్తింనుఁ గలిలాప్ర, దానపుణ్యము ముక్తి దాన గలుగు

- గీ. సామంతాదున హరిహరిప్రసన్నుని, జైత్రోత్సవచతుర్దశం జలం నేని
రెక్కసారి ప్రవక్షిం మొందుగలుగు, నపహాళిఖిలపాపులై హరిపదంబు. 1682
- వ. ఇది చూపుమానమాహాత్మ్యంబు వినుము. 1683

— మామనమాహాత్మ్యము —

- క. మునివర్య ధర్మమార్గం, బుననుండి తొలంగుండ మున్నది దిలీపుం
డనుటే డయోధ్య నేలుచు, నొనరగి మృగయేన్చి లనకు నొకనాడె మదిన్. 1684
- సీ. కవచంబు ధరియించి కాయంబునను మూర్ధ, మునను నీలోష్ఠీషమును వహించి
బంధించి గోధను బాంధ్యంగళులప ను, పానహంబులఁ బొక్కి పానములకుఁ
గైకొని కోడండకాండంబులను గేల, మృగయైతురంగముమీఁద నెక్కి-
యాభేటకవ్యాహ మరుదేరంగను నిరు, ప్రక్కలందును బృష్ఠభాగమునను
- గీ. నరిగి యొకకాననంబున కందులోన, నుండుకంఠీరవద్వీసిగండకాది
మృగముల వధించి తుద కొకమృగము పరువు, వెట్టుచుండింగి నద్దానిఁ గొట్ట నెంచి.
- ఆ దానివెంటఁబడి ప్రతాపంబు మెఱయంగ, నొక మెక్క-వెట్టి దిడువఁబోవు
నంతలోనఁ గనుల కది కానఁబడకుండ, నెక్కి డింప మరల నేగుచుండె. 1686
- గీ. అప్పు డద్దానిఁ గొట్టంగ నభినివేశ, మెనయంగను తేఁడు శ్రమ మని యెంచకుండ
దానివెంటనె పఱచుచుఁ గాన యెల్లఁ, దిరిగె నది త్రిప్పంగను ముస్పతిప్పలుగను. 1687
- క. తిరిగి తిరిగి విను వేర్పడ, నరపతి యాగుటకు మనమునను నెంచఁగఁ ద
త్కరగత మైనతెఱంగున, హరిణము కనఁబడుచు మరల నానం గొలుపున్. 1688
- గీ. దాన నాతండు తత్ప్రయత్నింబు విడువ, మానసం బొప్ప కినిక నద్దానివెంటఁ
బడి పఱచుచుండ నది కనంబడుచు నొక్క, తఱినిఁ గనఁబడెయ నొక్క-తఱినిఁ జనుచు.
- క. ఒకవిషమారణ్యములో, నికీ బోయి యదృశ్య మగుడు నివ్వెఱ యొదవన్
గకవిక యై భూనాథుం, డొకదారియు నొక్క-డొకయుచు నట లేమిన్. 1690
- క. తపనుండు వ్యోమాంతరమున, దపించుచు నుండ మిగుల దాహము గాన
వ్విషినమున నెందుఁ జూచినఁ, గృతీట మించుకయు లేమి శేదం బొదవన్. 1691
- క. దైవమే శరణం బనుచున్, సేవయు క్షముగి గహనసీమంబడి తా
బోవుచు నుండంగను నొక, తావునఁ గనఁబడియె నొకప్రదం బాతనికన్. 1692
- సీ. సాధుచి త్తమువోలె స్వచ్ఛంబు కృపణగే, హమువోలె శైవాలకావృతంబు
తృప్తార్తిహరణసంభృతదీక్ష, మఖిలస్వ, దానంబుచేతను దాతవోలె
శశివోలె దాపప్రశమన మంతర్గాహ, భరితంబు దురనాంతరమువోలె
మరకతంబులువోని సురుచిరపద్మినీ, చ్ఛదములచేత సాచ్ఛాదితంబు
- గీ. మధురసాస్వాదమ త్తబంభరమనోజ్ఞ, నినదమేదురితము హంసనిచయరమ్య
గమనశోభితము ప్రఫుల్లకమలభాను, రమును నగునాప్రదంబు నారాజు గాంచి. 1693

- క. ధారాధరముం గాంచిన, సారంగమువోలె లక్ష్మసంతోషుం డై
చేరి తదంతర్గతజల, పూరంబునఁ జేసి స్నానమున గ్లమి మాటక. 1694
- సీ. కావించి మాధ్యాహ్నికక్రియలను మృగ, యాత్రాభోజ్యంబు నారగించె
మృగయులతోడ నారేయి నందె వసించి, హింస్రమృగంబుల నెల్లఁ జంపి
యత్థితుం డై యరుణోదయంబునకుఁ బూ, ర్వమె పరీవారవర్జంబుతోడ
స్వపురంబునకుఁ బోవ సమకట్టి పోవుచు, నెదురుగా ముని యొకఁ డేగుడేర
- గీ. వదలి మార్గంబు నతనికి వందనంబు, నాచరించి తెచ్చియవృత్తాంత మడుగి
నాతఁడు గ్రహించి రాశేంద్ర యతిని నేను, వృద్ధహరితుఁ డనుపేరి నెసగువాడ.
- సీ. అమితఫలప్రదాయక మైనమాఘమా, సస్నానమును వీడి చనుట దగదు
రమ్ము నాతోడ శీఘ్రమ్ముగా సూర్యోద, యము కాకమును పె యీహ్రాదములోనఁ
జలుపఁగావలయును న్నానంబు నాపుడు, నవనిపాలుండు హర్ష మామతిల్ల
ననఘ మాఘస్నానమునఁ గల్గుఫల మేమొ, కృప యుద్భవెల్లంగఁ జెపుము నాకు
- గీ. ననుడు భూమింద్ర యిది సమయంబు గాదు, జావకప్రస్నమునకు ను త్తరము నెప్పు
మింకులాచార్యుఁ డఖిలజ్ఞుఁ డేతమున, నడుగునెడ సీత సర్వంబు సతండు నుడువు.
- క. అని చెప్పి యమ్మునీంద్రుఁడు, చనుచుండఁగ నతనివెంటఁ జని స్నానంబుక
బొసరించి ప్రాదములోపల, జనవరుఁ డరుడెంచి వేగి స్వపురంబునకక. 1697
- సీ. చని వసిష్ఠాశ్రమంబున కేతంబుగా, నెరఁగి వసిష్ఠునిచరణములకు
నాచార్య వర్ణాశ్రమాచారవిధులును, దండనీతియు రాజధర్మములును
గ్రతువిధానములును వ్రతవిధానములును, భగవద్రాధానాపద్ధతులును
జెప్పినాఁడవు నాకు శ్రేయంబు గా నస్మ, దన్వయాచార్యుఁడ వగుటజేసి
- ఆ. యిపుడు కరుణతోడఁ జెపుము మాఘస్నాన, విధియుఁ దత్ఫలమును విశదముగను
ననుడు నిట్లు లనియె నాతనివాంఛకుఁ, జెంది హర్షమును వసిషమాని. 1698
- సీ. విడిచి యిష్టాపూర్తవిధులను వహ్నియసా, స్తిని నూర్ధ్వలోక మధించువారు
స్వర్ణ గోభూధాన్యవస్త్రాన్నిదానముల్, చేయక దివము వాంఛించువారు
కాయంబు శోషిల్లఁ జేయక తపముచే, విష్ణుసాన్నిధ్యంబు వేడువారు
కృచ్ఛాత్రికకృచ్ఛాత్రికకృత్యంబులను గాసి, జెందక సుగతి నాశించువారు
- గీ. మకరమును బొంది రవి యుండ మాఘమాస, మునను నిత్యము విధ్యుక్తముగను సన్నన
మాచరించిన బౌద్ధజలశయమున, గలుగు స్వాభీష్టసంసిద్ధి సులభముగను. 1699
- న. వైశాఖమాసంబున సలిలాన్నంబును గార్తికమాసంబునఁ దపఃపూజలును మాఘమాసం
బున జపహోమదానంబులును విశేషవిధులుగాఁ జెప్పంబడియె. 1700
- గీ. చలిసి ద్వాదశమాఘమాసంబు లదితి, సన్నన మనశసముగ మానసప్రాదమునఁ
బడసె ముఖప్రభావసంఘన్న లైన, ద్వాదశాదిత్యులను నిజతనయులుగను. 1701

- క. ఒనరించుటచే మాఘం, బున స్నానము శచి త్రిలోకమోహనరూపం
బును రోహిణి సౌభాగ్యము, గనికరము సరుంధతియును గానంగలిగెన్. 1702
- ఆ. దానశీలులకును మానులకును బిత్త, దేవతాతిథులను దృష్టిపఱచు
నట్టివారలకును బ్రాప్తించులోకముల్, మునిగె నేని మాఘమున లభించు. 1703
- ఆ. ఆనందపుణ్యములను సమరాలయమునకు, జేరువారు భువికి జేరువార
మరల రారు భువికి మాఘమాసస్నాన, పుణ్యమునును నివేదిక బోవువారు. 1704
- క. మాఘస్నాన మొకండె య, మోఘం బగునాయుఁగంబు ముసరుకొనినపా
పౌఘక్రూరమృగంబుల, నాఘాతింపంగ నేల యగ్రోన్తు లింకెన్. 1705
- క. దురితహయముం గోరెడి, సరులకు మాఘావగాహనముగఁబడును లే
వరయంగ నిజమనోరథ, పరిపూర్తి యెనర్పఁగలయునామాంధరిముల్. 1706
- గీ. మాఘమున స్నాన మొనరించుమానవుండొ, నరకముగఁజేసెను . క్రి - పరిశుండు
నుభయకలన ప్తపురుషుల నుద్ధరించి, దివ్యదేహులొకొడ దాను కింకె నేగు. 1707
- గీ. పుష్కరమున బ్రహ్మన ర్తమునఁ బ్రయోగి, మునఁ గరుణాత్రిమున నొమ్ము క్తమునను
స్నాన మొనరింపఁ గలుపుఁగాంబు మాఘ, మున దివ్యత్రితయస్నానమున లభించు. 1708
- వ. ఈవిషయంబున మున్ను భృగుమహర్షి కిని విద్యాధరునకును జరిగినసంవాదంబు నీకుం
జెప్పెద వినుము. 1709
- సీ. మున్ను ద్వాదశవర్షములు వృష్టి లేమిని, హిమ శైలసహ్యాశైలములనడఁచు
నున్న దేశము లెల్ల సోపల వంబు లై, స్వాహాస్వధాచివివరితము గ
క్షీణించు చుండంగ శిష్యులతోఁ గూడి, హిమ శైలమును జేరి భృగుమహర్షి
యచ్చట మణికూట మను శైలమును గాంచి, దానివై భవసమృద్ధతకు మెచ్చి
గీ. యచట వసియించి వాసార్హ మగుటఁజేసి, లవముఁ గానింపఁ దొడఁగె నంతటను నొక్క
నాఁడు తద్గిరిశృంగకందరమునుండి, యొక్కవిద్యాధరుఁడు డిగ్గి యువిదతోడ 1710
- ఆ. భృగుమహర్షి యొద్ద కేతెంచి తత్పాద, వనజములకుఁ జేసి వందనంబు
నిలువఁబడుడు ఖేద మొలయంగ మొగమునఁ, గనులు దెఱచి వారిఁ గాంచి మాని. 1711
- క. ఒనరించి యచితగౌరవ, మును వారికి దేవయోనిపుంగవ మీయా
సనములయందు విషాదము, గనఁబడియెడి నాకుఁ జెప్పుము కలకారణమున్. 1712

—: విద్యాధర వృత్తాంత కథనము —

- వ. అని యడుగుటయు విద్యాధరుం డమ్మహర్షి కి ట్లనియె. 1713
- సీ. వినుము మునీంద్ర మావిషయంబు వినిచెదఁ, బ్రాకృతపుణ్యకర్మంబువలన
విద్యాధరుండ నై వెలసి దివ్యసుఖంబు, లనుభవించుచుఁ గూడ ననుదినంబు
గలుగుట శ్వాఘ్రముఖం బేమహాపాప, కృత్యంబుననొ దుఃఖ మేరుపడియె
నీదుఃఖ మి ట్లుండ నీజగన్మోహిని, వ్యాఘ్రముఖుండ నై నట్టివారు

- ఆ. వెలది యయ్యె ననెడివేళకడుఁబు, సంభవించె నావిషాదమునఁ
యాయమకును జింత యేర్పడె మాచింత, యెల్లు టిఁజగలదొ యెఱుంగె జెప్పమ.
- సీ. అని వేడుటయు భృగుమునివల్లభు, డివ్య, దృష్టిచే నెఱిగె తద్విషయ మెల్ల
విద్యాధర వచితు వినుము సీప్రాగచ్ఛ, వృత్తాంత మంతయు విశదముగను
చొనరించి యుపవాసమును నీవు మును మాఘ, మునను నేకాదశీదినమునందు
స్వల్పంబు గా నుండ ద్యావకీ మఱునాడు, పారణ సలిపి యాచర్యవేళ
- గీ. నాఁడె పిదప ద్రయోదశీనాడులందు, జలిపికొంటి వభ్యంగము శాస్త్రుత్త్వ
మును గ్రహింపక స్వకతర్కమునను నిర్ణ, యంబు గావించుకొని ధర్మ మాత్మలోన.
- గీ. ఆకతంబున నీకు సప్రాప్తమయ్యె, వ్యాఘ్రవక్త్రంబు ద్వాదశీయందె యట్టి
కార్య మొనరించి యున్న వ్యాఘ్ర మయి యందు, పపుడె తద్ధోరపాతకం బట్టి దగుట.

— పురుషోత్తమస్తోత్రం తకధనము :—

- సీ. మున్ను తైలాభ్యంగమును జేసికొని పురూ, రవుఁ డొకద్వాదశీదినమందుఁ
బ్రాప్తింపగిను గురూపంబు మేనికి దాన, బహుకాల మాత్మలోఁ బరితపించి
కొనుకు హిమాహార్యమున కేగి యం దుందు, దేవికాహదతిరదేశమందుఁ
జరకాలము తపంబు సేయంగఁ దత్తప, స్సంతోషితాత్ముఁ డై చక్రపాణి
- గీ. యాతినికి దర్శనం బిచ్చి సూత్రశంఖ, జలముచేతను స్నాతునిఁ జలిపె నతని
మకరరాశిగతుం డయి మాఘశుక్ల, మునను రవి యుండ ద్వాదశీదినమునందు. 1717
- గీ. అంతటఁ ద్రిలోక మోహనం బైనహుపు, ప్రాప్తమయ్యెఁ బురుషోత్తమస్తోత్రమునకు
దానిఁ జూచియె కామించె వాని స్వర్గ, యోషిదవతంస మైనట్టియూర్వశియును.
- గీ. కాన నెంతటివారికి నైనఁ గర్మ, గతిని దాటంగ శిష్యంబు గాదు నీకఁ
గలిగె నేని కురూపంబు దొలగె వాంఛ, సాధన మొకండు వినుతు విద్యాధరుండ.
- వ. సామమాసశుక్ల పక్షై కాదశీదినంబు మొదలుకొని మాఘమాసశుక్ల పక్షై కాదశీవర్యం
తం బొకమాసంబు వ్రతనియమంబుల ననుసరించి త్రికాలస్నానంబును ద్రికాలనూఢ
వార్చనంబును సంజీలశయనంబును గావించుచుఁ ద్యక్తభోగిండు వై ప్రతిదినంబును
బదరీఫలంబులును గదరీఫలంబులును నామలకీఫలంబులును ఘృతప్రస్థంబును దిల
ప్రస్థంబును దండలాఢకంబును గూఞ్మాండంబును గృసరంబును దాంబూలంబును
ననునీనవపదార్థంబులును బక్వాన్న భక్ష్యంబులును శీతార్చినివారణార్థంబు శుష్కేంద్ర
నంబులును గంచుకంబులును మాంజిష్ఠంబును రక్తవస్త్రంబులును శయనంబులును
జాతీఫలవంగకర్పూరాదిసువాసనాద్రవ్యంబులును జిత్రకంబళంబులును నిర్వాత
గృహంబులును బాదరత్నలును సుగంధ్యుద్వర్జితద్రవ్యంబులును బ్రాహ్మణుల కర్పింప
వలయు. దానంజేసి నీకు వ్యాఘ్రముఖంబు తొలగి సువదనంబు ప్రాప్తించు. 1720
- గీ. అని ప్రబోధించుటయును విధ్యాధరుండు, చేసె స్నానంబు మఁజూటజిఖరితార్థ
మందు సతితోడ మాఘమునందుఁ దొలగి, వ్యాఘ్రవదనంబు సురుచిరాన్యజుఁ బడసె.

- కి. గరించు యోగముల గని, గరించును యోగములను గాలిచి ప్రహులకొ
దరించును దీర్ఘములను, దరించును యోగము మాతృభ్రాతృభ్రాతృ.
సీ. ఆయురారోగ్యంబు లగ్నించువారికి, గాంక్షించువారికి గామసుఖము
దారపుత్రాదుల గోరెడివారికి, పాంథి మవారికి వాగ్విభూతి
యాశించువారి కస్త్రైశ్వర్యసింధుల, సఖిలమించెడివారి కమరసనము
వేడెడివారికి విద్యావివేముల్, ప్రాగ్నించువారి కాపద్విముక్తి
ఆ. మంచిగుణములను సమంచితహుషంబు, నిద్రగించువారి కిచ్చగించి
నట్లు కాంక్ష దీర్చునది మాఘ మొక్కఁడు, దాని రీతి పోల కానరాదు. 1722
గీ. ఇది యది యటంచు లెక్కఁప నేల కామ, ధనుచింతామణులుగోలె మానవులకు
నకలవాంఛార్థసిద్ధు లొసంగ మాఘ, పియ్యడల నుంచె చిన్చేయు చూసె. 1724
గీ. మొదటఁ జేసి నిత్యస్నానమును విచేయ, తారకం బగువేళను దగు నొసర్చు
నవల మరల మాఘస్నాన మనుదినంబు, దరణి యగోదితుం డై సత్పుణమందు.
గీ. కృతయుగంబునఁ దపమును ద్రేతయుందు, జ్ఞానమును ద్వాపరమున యజ్ఞమును గలిసి
దానము ప్రశస్తములు ప్రశస్తములు మాఘ, మానమున నన్నియును గూడ మానవేదగ.
ఆ. సర్వవర్ణములకు సర్వాశ్రమములకు, మాఘమాస మనెడిమేఘమాల
ధర్మ మనెడియమృతధారను వర్షించు, భాగ్యనంతు లెల్ల బట్టుకొనంగ. 1727
గీ. కామమున నైన లీక యకామమునను, నైన మునిగిన మాఘమునందు నెచట
నేనియు బహిర్జలంబున నివాపరంబు, లందు నెం దేని దుఃఖము నొందఁ జతండు.
న. అంతట భృగుమహర్షి యచ్చోగు విడిచి లోకోపకారార్థంబు శిష్యసమేతంబుగా వింధ్య
పర్వతంబునకుం జేరి రేవానదీతటంబున నాశ్రమంబు నెలకొల్పికొని యుండుడి తన్నదీ
తోయంబున విధ్యుక్తప్రకారంబుగా మాఘస్నానంబు గావించుచుఁ దపంబు సేయం
దొడంగె. 1729

—: పుంగళింగమ హర్షి పుత్రాంతకథనము :—

- సీ. వినుము వే తొకగాధ వినిచెడఁ గృతయుగం, బున రథంతరకల్పమునను మున్ను
కలఁడు కుత్సుండు నాఁగను బేరువడినభూ, సురుఁ డొక్కఁడు భోజపురమునందుఁ
గై కొని కర్దమకన్యక నాతండు, ధర్మపత్నిగను నత్తరుణియందుఁ
దనయుని వత్సభిధుని నొకరుని గని, యతనికి జాతకర్మాదివిధులఁ
గీ. జలిపి యుపనయనము సేసె సక్రమముగ, నంత వత్సుండు బ్రహ్మచర్యాశ్రమార్హ
ధర్మముల నాచరించుచు దైవికముగ, వచ్చి కావేరికడ కొకవాసరమున. 1730
సీ. ఉదధి కేగెడిమహానదులందుఁ బశ్చిమ, వాహినులును సుదగ్వాహినులును
గోదావరియులు ప్రయాగముకంటె నధికంబు, లనెడితాత్రు మెఱిగినట్టికతనఁ
బ్రహ్మచర్యముగాఁ బ్రవహించునచ్చోట, నివసించి తన్నదీరమందు
విద్యుక్తప్రకారంబుగా మాఘస్నానంబు గావించుచుఁ దపంబు సేయం

- గీ. తదవగాహనపుణ్యసంతానజచిత్ర, తత్త్వవిజ్ఞానః కై నుమత్వమును విడిచి
సహ్యాజోత్తరతటసమత్థః మైన, చుట్టిగాకాయాద్రిపై చనివలించి. 1731
- సీ. అచోట సున్నకపృథ్విరంబున, జేసి స్నానము మాఘమాస కుల్లఁ
దత్సరఃపశ్చిమతటమునఁ గూర్చుండి, తపము నేయఁ నొడంగె దారుణము
దాన సంతయు నిండి నేనె యుంటి నటన్, జానంబు జనియింప దానివలఁ
గదలకుండఁగ మేను కాష్ఠాబువలె నుండ, నేతెంచి యచటికి మృగము లెల్ల
- గీ. నావ్రాదంబుఁ ద్రాచి తోయంబు వాని, కాయమును శృంగములచేత జాయుచుండ
నాతినికే గల్లె మృగశృంగుఁ డనెడిపేరు, యుగశతం బై కడవఁగ కొక్కనాఁడు.
- గీ. తత్తప్తఃప్రీతోఁ కై జనార్దనుఁడు వచ్చి, హస్తముఁ దత్సహస్రార మంటె సంతఁ
దెఱచి కన్నుల నతఁడు ముందట వెలుంగు, చున్ననారాయణునిఁ జూచి కన్నులార.
- క. అనవధిప మైనహర్షం, బున లేచి సమస్కరించి పులకలు మేళ
జనియింప బాష్పములు లో, చనముల గ్రమ్మంగ భక్తి సమకూర నెదక. 1734
- సీ. ధర్మసంస్థాపనారము భూతలంబున, నవతరించుచు నుంచునాదిపురుష
చేయుచు విశ్వసృష్టిసిథిలయములఁ, దేజరిల్లుచు నుంచుదివ్యమూర్తి
యెక్కటి వయ్యు ననేకరూపములతోఁ, జెలువారు చుండెడిచిత్స్వరూప
యణువుకంటెను నణు వగుచు మహత్తుకం, తెను మహత్తగుచు నుండెడియమేయ
- గీ. నిర్వికారుండ వయ్యును నిర్గుణుండ, వయ్యును వికారగుణశాలి వగుచు నుండు
వెవ్వఁ డెఱుంగు భవతత్త్వ మిట్టి దనుచు, నెన్నఁగను నిన్ను దేవ నే నెంతవాండ.
- క. శరణాగతరక్షకుండవు, సరమపురుష నీవు నేను బరిపాల్యుండఁ ద్వ
చ్చరణముల శరణుచొచ్చితిఁ, గరుణాదృష్టులను నన్ను గాంచుము చాలు. 1736
- సీ. అని నుతింపఁగ శార్ఙ్గ యాననంబున హర్ష, హాసంబు చెలువార సతనిఁ గాంచి
మృగశృంగ నీ వొనర్చినమాఘమాసాన, గాహనంబునఁ దృప్తి గలిగె నాకు
దాననె ని కిట్టితపము చేసెడిశక్తి, యును నాదుదర్శనంబును లభించె
భావిజన్మంబునఁ బ్రభవించెదవు ఋభు, వనుపేర మాని వై యపుడు నీకుఁ
- గీ. బ్రాహ్మమగు ముక్తి బ్రహ్మచర్యమున నేడు, ఋషుల సంతృప్తిపడిచినరీతి నురల
జన్మములచేతఁ బితరుల సంతృప్త, నగు నొనర్పఁ బ్రతుష్టుల సంతవలకు. 1737
- గీ. అని ప్రసాదించుటయు వత్సమునివరుండు, దేవ నీ పుండలయు నీతీర్థరాజ
మందు నని వేడ నీకోరినట్ల యుండు, నిచట నని చెప్పి శౌరి యదృశ్యుఁ డయ్యె.
- సీ. అంతట మృగశృంగుఁ డరుడెంచి యింటికి, భలిదండ్రులవదాబుములకు మ్రొక్కి
తెలియంగఁజేసి తాఁ జలిపినమాఘమ, జనమున కామతిల్లినఫలంబు
వారిని సంతోషవార్ధిలో నోలార్చి, తత్సహస్ర్యపరత్వమున నుండ
నొకదినంబున నునఘ్యునికడఁ గుత్సండు, తనకుమారునిచేత్రమును జెప్ప

- గీ. సతతం సంతోషమాను నెదిరి యుత్త్రాపుత్రీ, యుగసంస్థాపి గుణవర్ధిని దగుట మాఘు
మజనంబును మూడు సునస్సరంబు, లంక సీయ గి వాన్మను శత్రు సేచి. 1739
- ప. తనపుత్రికినుగుణంబులు, వినిచెక్ గుణ్యుని కిది ను నని సర్వభావ
దననయన కాయమ ని, మృని కోర సునధన్య జిహ్వా నని వాక్రచ్చెక్. 1740
- వ. అంతట గుత్సండు మహానందభరింపి పు స్వగృహంబున గల బని తిద్వాన్తి వత్సను
కెఱిగించె. 1741
- సీ. ఒకనాడు నిజసఖయు స్తంబుగిని మాఘు, మునుగు గావేనికిఁ జని సొన్నెత్తి
యరుగోదయంబున నందు సొని మొనర్చి, వచ్చు గుణికిని సోకి వారణంబు
పరువెత్తుచును రాగఁ బైకి భయంబునఁ, బడి య సుఖము సొకి ఎరునూతె
విడిచిరి యనువు లావృత్తాంతమును విని, యరుంచి యటఁగి వాన్మన్తెల్ల
గీ నేడ్పు చుండంగ వచ్చి యయ్యెడకు దైవి, కముగి నొప్పించు మంచి గుణిన్యకలను
బ్రతుకఁజేయుదు వీరి నెప్పగిది నైన, మీరు గాపాఁచు జేతన్పరీచులను. 1742
- చ. అని వచియించి వారికి రయంబున సహ్యాజ కేగుడెంచి దా
నను గళదఘ్నజీవనమునక్ నిలుచంబడి యూర్ధ్వభావము
కనుచుఁ దడేకదృష్టిని వికర్తించి బము మృత్యుసంస్థచు
బొనరుచు చుండ నాకరి మహాత్మునితక్ జని వాసియొద్దకె. 1743
- క. కనఁబటచుచు సంతోషం, బురు దోహము వాచి పట్టి మూర్ధమున దా
తని నిడుకొని టయు వత్సండు, కనుకొని తద్బాని మొడిది కిరుకార్చియు గాక్.
- క. కొని హస్తంబునఁ దోయం, బును నిజమాఘాప్తదీపసఫ్లంబునె వెల
టనె ధారవోసి ఛన్యత, యొసఁగూడఁగి దాని కెంచి యల్లమునందుక్. 1745
- ఉ. అంతట నాగజంబు ద్వారదాకృతి పోవఁగ దివ్యరూప మ
త్యంతముదావహంబుగను బ్రాప్తము గాగ నభంబునక్ సిమా
నాతరమందా నిచ్చి వినయంబున మ్రొక్కి మునిద్రసూతికె
వితగఁ బ్రాగనిస్మృతి జనింపఁగఁ జిత్తమునందు ని ట్లనక్. 1746
- : ధర్మగుప్తవృత్తాంతకథనము :—
- సీ. స్వామి నీకృపచేతఁ జరితారతను జెందఁ, గలిగితి నేడు నాగాధ వినుము
మున్ను నైషధపురంబున ధాత్రి నొక్కవై, శ్శుండుండె విశ్వగుప్తుండు నాఁగ
నతనికిఁ బుత్రుండ నై పుట్టి ధర్మగు, ప్తాఖ్యను జెంది నామార్హముగను
దాటక న్యాయపథంబు వాణిజ్యంబు, గావించి కోటినిష్కముల నేను
- గీ. గడన యొనరించి నా కొకకూడుకు గలుగ, వానికి నొసంగి యర్థంబు దానిలోన
ధర్మకార్యంబులకు మదర్థంబు కొంత, వ్యయము సేసితి శ్లాఘింప నఖలజనులు. 1747
- సీ. మరుభూములందును మార్గంబులందును, స్థాపించితిని బ్రపాకూపములను
నెలకొల్పితిని పృథ్వుములు పెక్కుచోట్లను, విశ్రమింపఁగఁ బ్రాణివితతి యెల్లఁ

- గట్టించితిని శివాగారంబులును విష్ణు, సదశంబులును శక్తి సదశములును
బేదసాదుల కెల్ల బెట్టించితిని నన్ను, సత్తంబులను ఒహస్థలములందు
- గీ. సలిసివాడను గోదానములును భూమి, దానములు స్వర్ణకన్నాప్రదానములును
నేమి యొనరించినను ఫల మేమి యెవయు, దక్షిణములు గావు తుండవ ఛాలాక్షరముల.
- గీ. ద్వీరదభుక్త కపిత్థంబుకరణి బోవ, దగిన దెల్లను బోవు రాదగిన దెల్ల
నారి కేళాంబువు జేఱంగునను ఘోసిల్లు, నిడియె సిద్ధాంతము బహుక్తు లేల యింక.
- సీ. అప్పుడు రసవాది యెనకాపాలికుం, ఊకండు నాగ్యహమున కొక్క-నాచు
చనుడెంచి మాయచేతను నాకుఁ దనయెడఁ, బ్రభవింపఁగాజేసి ప్రత్యయంబు
నాయెద్ద నున్న ధనం బెల్ల హరియించి, నను దండ్రుని జేసి చనియె నత
దారిద్ర్యమునకు వార్ధకము తోడై నన్ను, వేధింపఁ జూడఁగె నవ్వేళయందు
- గీ. నమ్మితిని మున్ను నే జేసినట్టిధర్మ, చయము నెల్ల గులుంబరిక్షాముకొఱకు
నవల మాఘంబునందు సప్రాప్తమయ్యె, దశదినస్నానములు నాకు డై వికముగ.
- ఆ. అంతఁ గొలఁదిదినములందె నా కొనగూడె, మరణ మపుడు నేను మాఘమాస
మం దొనర్చినట్టియవగాహనమునకు, ఫలముగాఁ ద్రివిప్తవంబు జెంది. 1751
- గీ. అచట స్వర్గసంఖంబుల ననుభవించి, యపరిమితముగ నొక్క-మన్వంతరంబు
పిదపఁ దత్పుణ్యము నశంప నుదయ మైతి, గజముగను నిల ధర్మవిక్రయముకతకు.
- ఆ. ఇప్పుడు నీవు నాకు నిచ్చినమాఘావ, గాహపుణ్యమునను గాంచు బోవు
చున్నవాడ సుఖము నూర్ధ్వలోకంబున, నని వచించి చనియె నమగ పురికి. 1753
- వ. అంతట మృగశృంగండు యధాపూర్వంబుగఁ గంరదఘ్నం బగుకావేరీజలంబున
నిలువంబడి. 1754
- సీ. సంజాతమాభవ సదసత్త్రి-యాసాక్షి, ధర్మస్వరూప యధర్మశాస్త్ర
శరశక్తిముసలవాశత్రిశూలాసిగ, దాంతుశవిస్ఫురదప్రహస్త
వై వస్వత కరాశవదన ప్రలంబోష్ఠ, దక్షిణాశానాధ దండధారి
మహిషవాహన దీప్తదహననన్నిభానేత్ర, సాధులోకై కప్రసన్నరూప
- గీ. యంజనాద్రిసమచ్ఛాయ యప్రమేయ, సత్యధర్మదమాచారశాంతిసహిత
నిత్యసంతోష సంయమసీపురీశ, శమన యమునాసహోదర శరణు శరణు. 1755
- క. అని నుతియించుచు నుండఁగ, జనుడెంచి కృతాంతం జధికసంతోషముతో
డను నిలిచి యతనిముంగల, గనులను లేనగవు దొలుకఁగా ని ట్లనియె. 1756
- ఆ. వత్స తానక స్తవంబున కెం తేని, సంతనంబు గలిగె స్వాంతమందు
వరము గోరు మునుడు వత్సం జత్యానంద, మెలయ యమునిపాదములకు మ్రొక్కి.
- సీ. అంతక మృతనువృత్తాదికన్యాచతు, ప్తయమును బ్రతికించి దయ యెలర్ప
నను పుఫలపతిజుని జేయు మని కోర, యముఁ డట్లె యగుఁగాక యని వచించి

- యత్పరితం డయ్యె నాట వత్తుంటు, కన్యాశవము లున్నునెను నచ్చె
నపుడు కన్యలు నుప్త లై మేలుకొంచిన, కరఁగిని నూనిరి నెన్నె తెల్ల
గీ. కినుగొనఁగ నట్లు కన్యలు కాంచి వారి, విస్మయంబునఁ నెప్పుడునున్దొలై
నమ్మ బ్రదికె బ్రదికె యమ్మ యనుచు, నేడిచిరి హర్ష బాష్పము తేల్చువాఁ. 1758
- ఆ. అవనిశయ్యనుండి యప్పు డా కన్యలు, లేచి కూరుచుండి గూచి వారి
నెల్ల విశదముగను నిట్లు వచించిరి, హర్షవిస్మయంబు లామల్చిల్ల. 1759
- ఆ. అమ్మలార మేము యమలోకమున కేగి, కాంచి యనట నెన్నెకఁగి
నరకములను వచ్చినారము శమనాజ్ఞ, యగుటఁజేసి స్మరిని కమ్మనొముగ. 1760
- చ. అనుటయు వార లి ట్లనిరి యమ్మకచ్చెల్ల కృతాంతలోకమున్
గని ధరణీతలంబునకుఁ గ్రమ్మట వచ్చుట యెన్నఁడున్ గనుం
గొనినది లేదు విస్మయముగొల్పెడు మీపలుకుల్ వచింపుఁడు
య్యన నటం గనుంగొనినయట్టివిశేషము లెల్ల మాండఁ. 1761
- వ. అని యడుగుటయు వారల కాకన్యక లి ట్లనిరి. 1762

—: యమ లోక వృత్తాంత రతనము :—

- సీ. పోక తప్పదు యమలోకంబునకుఁ జతు, ర్విధజంతువులు గూడ వివశు లగుచు
నీలోకమం దొక్కఁ డేనియుఁ గనరాదు, యమలోకమున కేగినట్టిప్రాణి
పోదురు సుఖమార్గమున నచ్చటికి మాఘు, మందు నుపకాలమందు మునిఁగి
బహిష్కలంబులు గడచింబులు లా, మలకంబులును గోదుమలును దిలఁగు
గీ. బాదు కాదర్శనీకాతపత్రములును, నిలయశయ్యసనాన్న పానీయములును
స్వర్ణధనధాన్యగోభూమివస్త్రములును, ఘృతము గూళ్ళాండమును దాన మిచ్చువారు.
వ. మఱియును మాఘమాసంబునందుఁ బ్రయాగన్నాతులును హరిహరపూజాపరాయ
ణులును గజతురగవృషభశకటతండులాఢకాద్యర్థవస్తుప్రదాతలును దేవాగ్నిగురు
విప్రమాతాపితృనేవకులును నారామకూపవాపీతటాక దేవాలయయతిమఠదీనానాథ
విశ్రాంతినిలయస్థాపకులును విప్రపాదశౌచపాదాభ్యంగారోఽభ్యంగకర్తలును దదితర
వివిధప్రశస్తదానకర్తలును నానావ్రతకర్తలును దదితరానేకపుణ్యకర్తలును యమ
లోకంబునకు సుఖంబుగా నేగుదురు. 1764
- క. అనానావిధపుణ్యగ, కానీకముతోఁ దదీయయానంబులతో
భానుజపురంబు నిండి మ, హానందముగొల్పు చుండు ననుదినసంబున్. 1765
- సీ. అనుదినంబును బుణ్య లరుడెంచి రనువార్త, విని దండధరుండు సోద్యోగముగను
నుత్థితం డై భటయుతముగాఁ జని దివ్య, వాహనసితం లై నవారికడకు
సమీపంబుగ మొక్కి సలిపి యర్హ సవర్య, శ్లోకించి తత్కృతసుకృతములను
వారలలో నసోదరాకపుణ్యముల్, సలిపినవారిని స్వర్గమనకు.

- గీ. శంభుభక్తులఁ గై లాసుకై లమునకు, హరిశరణ్యుల నై కంఠపురమునకును
బ్రాహ్మమాఘప్రయాగతీర్థావగాహ, సుకృతులను బ్రహ్మలోకంబునకును బనుచు.
- క. ఎఱుంగము వా రెవ్వారలో, మఱికిందఱు పావనులు విమానంబులలోఁ
దఱచుగఁ దిరుగుచు నుందురు, గఱువతనంబున సతంబుఁ గాలునివీట. 1767
- గీ. మాతపోమాసమజనమహిమమునను, యమపురంబున రంభావనాంతరమున
నుండి సుఖముగఁ జూచి పుణ్యోత్తరులను, బడసితిమి జన్మనేత్రసాఫల్యములను.
- సీ. ఇంకఁ బాపులగాఢ యెఱిగింతుము వినుండు, ధైర్యంబు నూని చిత్తంబులందు
స్నానదానాదిహీనులు ఘోరమా, ర్గమునుండి తీవ్రదుఃఖములు పడుచు
దక్షిణదిగ్గతాంతకపురంబును బ్రవే, శింతురు ప్రాణావశేషముగను
నది మఱితిసహస్రయోజనముల, కంటె నిచ్చటి కధికముగ నుండు
- గీ. యమపురము పుణ్యవంతుల కతిసమీప
మందు నున్నట్లు సాపుల కధికదూర
మందు నున్నట్లు శోచు సామ్యముగఁ బుణ్య
మార్గము కఠోరముగఁ బాపమార్గ ముంట. 1769
- సీ. ఒకచోట సర్పంబు లొక్కచోటను వృచ్చి, కములును నొకచోటఁ గంటకములు
గ్రావంబు లొకచోట గర్తంబు నొకచోట, నొకచోటఁ గరు లేఱు లొక్కచోట
నొకచోట వ్యాఘ్రంబు లొకచోట సింహంబు, లొక్కచోట వరాహయాధములును
నొకచోటఁ శీకటి యొకచోట దావాగ్ని, యొకచోట రుజ లార్పులొక్కచోట
- గీ. రక్తపాషాణపాంసువర్షములు పిడుగు, లుఱుములు పిశాచములు చలి యుడుకు సకల
విధములను బీడనెట్టంగ వెతలుపడుచు, నేడుతురు పాతకులు శ్రోవ నేగునపుడు.
- సీ. అల్లాడు చుండ దాహంబున లభియింప, దొక్కచోటను నీటిచుక్క యేని
కాఱు చుండంగ రక్తము కాయములనుండి, కంటి కై నను మందు కానరాదు
గుడెలచే యమభటల్ క్రుశ్మఁ గ్రుమ్ముచు నుండ, హరి శివ యనఁ దొక్కప్రాణి యేని
యాడలిచేఁ బ్రాణ మనురుసు రగుచుండఁ, బ్రాప్తింప దొకపట్టె డన్నమేని
- గీ. తాముచేసిన పాపముల్ తలఁచుకొనుచు, నేడ్చు చుండంగ నాలింపఁ డెవఁడు గూడ
నార్తులై భీతితోడఁ గృతాంతపురికి, గలుషు లేగెడిఘోరమార్గంబునందు. 1771
- వ. ఏకాకులును బరాధీనులును బంధుమిత్రాదిపరిత్యక్తులును నగ్నులును గృశాంగులును
శుష్కకంఠోష్ఠతాలుపులును తుదగ్నిదహ్యమానులును శృంఖలాబద్ధులును గాలపాశా
కృష్ణమాణులును బృష్ఠభాగవినిబద్ధభుజులును రజ్జబంధాశృప్తనాసికాజహ్వకంఠశిశ్ను
వృషాకరపాదకటిప్రదేశులును ఛిన్నసర్వాంగసంధులును నానాశ్రమహతులును గృత
కరపాదులును సరఘాదంశక్రిమిదప్పులును సప్రణలును సప్రదక్షధారానిష్ఠి క్తగాత్రు
లును నిరాశ్రయులును బాధేయవర్జితులును నగుపాపులను భీషణాకారు లగుయము

భటులు సంయమనీపురంబునకుఁ దోడ్కొనిపోయి నానాశృంగ్రహము నిశితనానానిధా
యుధభయంకరాష్ట్రదశకరుండును సగుణితాంతనిరమేనుట నిలువంజెట్లు వారెల్లరును.

- సీ. ప్రభయాగ్నిరీతిని బ్రజ్వరిల్లెడివాని, తీము తేవల్లు గిద్దిగనువాని
వార్ధిని ద్రావుకై వడి జ్వలింపెడివాని, దుష్టునిరానివల్లెలువాని
ననలంబు నుమియుచాయను దీపిలెడఁపాని, సాజునాన్యమున నమరువాని
జగములఁ గబళించుపగిదిఁ గ్రాలెడివాని, మేర్పైతే లోకొన్నటి నివాసువాని
- గీ. నూర్ధ్వకేశుని మహిషవాహుని సమర్థి, తామ్రనీత్రుని నుగ్రాని దిలకెఱుగు
వానికడ నున్న మృత్యుదేవతని సతిని, పరిజయమును నాది నలలులు నోగును. 1773
- క. విలపించు చుండ లోచన, ములనుగడి నిషాదబాష్పములు గురిఁకూగి
దిలకించి వారిమోముల, నెలయంగఁ గృప చిత్రిగుఱ్ఱం డిల్లు చదియెన్. 1774
- క. కలుషాత్మలార మీరలు, సలిపినపాపంబు లెల్ల సమయంగ నరిగె
బుల ననుభవింపుఁ డావలఁ, గలుషంబులు దోలఁగు డానఁ గలుగు భుభుంబు.
- సీ. అల్పకాలం బుండునట్టిభాగములకై, కావించితిరి నీచకార్యములను
ధారనోసితిరి శరీర మంతయును నా, సత్కాలమున రానిబాధపులకు
నారించితిరి పాతకాదుల వేదశా, శ్రుపురాణవాక్యముల్ సరకుగొనక
తలఁచికొంటిరి గృహధనదారసుతులనె, సుఖ హేతువులుగ సకడమతిని
- గీ. మీరు చేసినకర్మముల్ మీతలంపు, లన్నియును గూడి యుష్మదనర్థమునకుఁ
గారణము లయ్యెఁ దుద కంతె కాని మాకు, నించుకయు లేదు హేతుత్వ మిందులోన.
- గీ. ఒకనిసుఖదుఃఖములకు వే తొకఁడు గాఁడు, కారణం బెన్నఁటికిని స్వకర్మముననె
కలుగు దుఃఖంబు గాని సుఖంబు గాని, పరులపైఁ బడి యేడ్చురు పాపమగులు.
- గీ. పాపములు మీరు చేయుటఁ బాపఫలము, గుడువవలయును మీరలె కుడువ రొరులు
పతితుఁ డగునెడ నొకఁడు తత్పతనబాధ, యనుభవించుట యన్యుఁ డె డైనఁ గలఁడె.
- క. ఒనరించి చేతులారఁగ, నొనరింపగరానియఘము లుత్సాహముతో
డను దత్ఫలానుభవవే, శను నేడ్చురె బుద్ధిశాలులరు మీ రెల్లఁ. 1779
- చ. అనవుడుఁ గాలుఁ డి ట్లను మహాగ్రహ మేర్పడ మృత్యులార వీ
రిని గొనిపోయి కట్టి తలక్రిందుగఁ గంబములందుఁ గ్రింద వ
హేల్చిని జ్వలయంపఁజేసి దహింపుండుఁ గొంతవిశుద్ధియేర్పడం
గను మునుముందు ఘోరనరకంబులలోపలఁ గూల్చుఁ డావలఁ. 1780
- క. అని యాజ్ఞాపించుడుఁ జ, య్యన వారలఁ బట్టికొని కృతాంతభటులు ఘో
రనిహాదరంబుల నేయుచు, జని చేయుదు రంతకుండు శాసించినట్లుల్. 1781
- త. క్షురక శరణులకుఁ బుట్టిగించువారము, వినుడు సృష్టిచేసి విధి యనేక
మోక్షములను మునుపే గూర్చుకొనినట్లు, పడుచు రెండు దాను బాపు లెల్ల.

—: అష్టావింశతికోటిసరకరథనము :—

వ. సప్తమతలాలతోఁగల సుఖము తీయమగుచున్నది చష్టావింశతికోటిసరకరథములు గలవు. అందుఁ బ్రథమకోటి ఘోర యనియు ద్వితీయకోటి సుఖోర యనియు దృతీయకోటి యతిఘోర యనియు జతుర్థకోటి మహాఘోర యనియుఁ బంచమకోటి ఘోర సూప యనియు షష్ఠకోటి తిరళతార యనియు సప్తమకోటి భయనక యనియు నష్టమకోటి కాఘాత్రీ యనియు సవమకోటి భయోత్కట యనియు దశమకోటి చండ యనియు నేకాదశకోటి మహాచండ యనియు ద్వాదశకోటి చండకోలాహల యనియుఁ ద్రయోదశకోటి ప్రచండ యనియుఁ జతుర్దశకోటి కరాళ యనియుఁ బంచదశకోటి వికారాళ యనియు షోడశకోటి వజ్ర యనియు సప్తదశకోటి క్రూర యనియు నష్టాదశకోటి మహాభయ యనియు నేకోనవింశకోటి యతిక్రూర యనియు వింశకోటి మహాక్రూర యనియు నేకవింశకోటి త్రికోణ యనియు ద్వావింశకోటి పంచకోణ యనియుఁ ద్రయోవింశకోటి సుదీర్ఘ యనియుఁ జతుర్వింశకోటి పరివర్తల యనియుఁ బంచవింశకోటి సప్తభౌమ యనియు షడ్వింశకోటి యష్టభౌమ యనియు సప్తవింశకోటి దీప్తి యనియు నష్టావింశకోటి మాయ యనియుఁ జెప్పబడియె.

క. భూవలయంబున నధుములు, గామించినవారి కెల్ల గలుపవిముక్తిం గావించుఁ గాల్చి యీయ, ష్టావింశతికోటిసరకరథసంసారంబుల్. 1784

వ. అష్టావింశతికోటిసరకరథములలో నొక్కొక్క కోటి కైదైదు నాయకసరకరథములు గలవు. అయ్యవి ప్రథమకోటికి రారవము మహారారవము తమస్సు శీతిము సుష్ణము ననియును ద్వితీయకోటికి సుఖోరము సుతమస్సు తీక్షణము పద్మము సంజీవనము ననియును దృతీయకోటికి శరము మహామాయము సతిలోమము సుభీమము కటంకుముననియును జతుర్థకోటికి దీప్తవేగము కరాళము వికారాళము ప్రకంపనము మహాపద్మము ననియును బంచమకోటికి సుచక్రము కాలసూత్రము ప్రతర్జనము సూచీముఖము సునేమి యనియును షష్ఠకోటికి ఖాదకము సుప్రదీపకము కుంభీపాకము సుపాకము కూపము ననియును సప్తమకోటికి నంగారరాశి భవనము నన్మకర్పాయుప్రాదము విరామము తుండ శకుని యనియును నష్టమకోటికి మహాసంవర్తకము క్రతువు తప్తజతువు పంకలేపము పూతిమాంసము ననియును నవమకోటికి ద్రవము త్రపువు సుచ్ఛాస్వసము నిరుచ్ఛాస్వసము సుదీర్ఘము ననియును దశమకోటికి గూటశాల్మలి దురిష్టము సుమహానాదము ప్రభావము సుప్రభావము ననియును నేకాదశకోటికి ఋతుము మేషము వృషము శల్యము సింహాసనము ననియును ద్వాదశకోటికి వ్యాఘ్రాననము మృగాననము సూక రాననము శ్వానాననము మహిషాననము ననియును ద్రయోదశకోటికి వృకాననము మేషవరాననము గ్రాహము కుంభీరము షక్రము ననియును జతుర్దశకోటికి సర్పము కూర్మము వాయుము గృధ్రము నులూకము ననియును బంచదశకోటికి జలూక శార్దూలము కపి కర్కటము గండము ననియును షోడశకోటికి బూతివక్త్రము రక్త

క్షము పూతిమృత్తికము కణగూమము తుంహగ్ని మునియును సప్తదశకోటికి గ్రీమి
నిచయము సమయము నప్రతిష్ఠము రుధిరాన్నము శ్వభోజనము సనియును సప్త
దశకోటికి లాలాభక్షము నాత్మభక్షము సర్వభక్షము వికటము సునిలాపము సని
యును నేకోనవింశకోటికి సుకటము సంకటము కటము ఘరీషము నేలాహము సని
యును వింశకోటికి వై తరణీనది సుత స్తలోహశంకుపు సయశ్యుంకుపు ప్రసూంకము సని
తాలవనము సనియును నేకోనవింశకోటికి ఘోరము సస్థిభంగము ప్రవీణకము నీలయం
త్రము సతనీయంత్రము సనియును చ్ఛావింశకోటికి నిశయంత్రము సకటము సంశ
ప్రమర్దనము మహాచూర్ణి సుచూర్ణి యనియును ద్రవ్యోవింశకోటికి వస్త్రోహమగు
శిల పర్వతము తురధారాదము మలపర్వతము సనియును జ్ఞానివింశకోటికి మూత్ర
కూపము విషాకూపము సంధకూపము పూయకూపము శాతనిము సనియును బంస
వింశకోటికి ముసలోలూలము యంత్రశిలాశనటలాంగలము తాపిత్రాసిగవాసము
మహామశకమండపము సమ్మోహనము సనియును షడ్వింశకోటికి సత్తిభంగము తిప్త
శూలమయము గుడము బహుదుఃఖము మహాదుఃఖము సనియును సప్తవింశకోటికి
గత్తలము శమలము హాలాహలము విరూపము భీమగూపము సనియును సప్తావింశ
కోటికి భీమగము నేకపాదము ద్విపాదము తీవ్రము నవీచి యనియును జ్ఞానివింశ
దశకశతనాయకసరకంబు లయ్యె. చారవాద్యవీచ్యంతంబు లగు నాయకసరకంబు
లన్నియును మహాసరకమండలం బనుపేరం బరగు.

1785

- సీ. వీతిహోత్రంబున ధాతువులను మల, క్షయ మగువఱకును గాల్చుపగిది
బావులఁ గర్మానుహంబుగను నమ్మ, హాసర కాగ్నలయందుఁ గూల్చి
కర్మక్షయంబుదాకను గాల్చి విడుతురు, కర్మశేషం బుండుకాలమందుఁ
దత్తకర్మశేష మాధారంబుగాఁ గొని, భువిలోన స్థానరంబులుగ మొదటఁ
గీ. బురుగులుగఁ బిమ్మట విహంగములుగఁ బిదప, నవల మృగములుగను దదనంతరంబ
పశువులుగ గోవులుగను నాపైనిఁ బుట్టి, యశశముగ వారు బహుదుఃఖ మనుభవించి.
క. తరువాతను జనియింతురు, మరల మనుష్యులుగ నితమాత్రమే మాకుకా
బరిచిత మయ్యెను విషయము, పరేతరాట్పరమునందుఁ బరికింపంగకా. 1787
- గీ. కల వదృష్టంబు లశ్రుతంబులును నైన, సరకవిషయంబు లట నగణ్యంబులుగను
వాని నెల్లను జూచుట గాని లేక, తెలిసికొనుటయుఁ గాని మా కలవి గాదు.
- సీ. అని చెప్పుటయును నాయతివ లెల్లరు మహా, భయమును బొంది విభ్రాంత లగుచు
గాత్రంబు లెల్లను గంప మొందుచు నుండ, క్షీతిపైనిఁ బడిరి నిశ్చేష్టముగను
నంతట నాకన్య లతిధైర్యమునను నా, సీమంతినుల నెల్ల నేడఁ దేర్చి
చేడలార భయంబుఁ జెంద నర్హమె మీకు, భరతవర్షంబునఁ బ్రభవ మొంది
- గీ. భస్మ మైపోకె సకలపాపములు గూడ, మాఘమాసంబున నొనర్చుమజ్జనమున
దగ్ధపాతక లగ్నముమ్మఁ దాక వశమె, యమనియోజ్యుల కైనను యమున కైన.

- ఆ. జన్మశతసహస్రసహాదితం బ్రహ్మ, పూర్వముననె కర్మభూమియందు
జననమొందఁగల్గు మనఃకలుగని నూర్ధ్వ, గతికి మార్గ మిచటఁ గలిగియుంటు. 1790
- క. అందును బ్రాహ్మకర్మము, నొండొకభాగ్యంబుకంటె నొండొకభాగ్యం
జెందును లేన మహిమరు, కింబ యనుభవింప నర్హు డిహపరసుఖముల్. 1791
- గీ. తపములు బుద్ధులును చాసకర్మములును
రంగములు యోగములును సురాధ్యక్షులును
ధ్యాసములును మహానదీస్నానములును
గల విచిత్ర యోగ-సాధనములు తరింప. 1792
- క. మానుషాత్మము బోంబం యన, మోక్షుం బగవిడుగు ముక్క-ముక్కలుగాఁ బా
పాములోఁబ్రవేశముగల్గు, నొకమాత్రముగ నేల యవి యివి యెల్లఁ. 1793
- క. అమరత్వము సమస్తమై, త్వము బ్రహ్మత్వమును జెందెదరు నరు లిటఁ బు
ణ్యముఁ జేయునాడలఁ గర్మ, ఓమ గురుగండె స్వర్గమోక్షసాధన ముర్విఁ. 1794
- ఆ. భోగభూము అన్యభూములు గావున, నూర్ధ్వగతుల సచట నొంద వీలు
పడమఁ గర్మభూమిపై ని జనింపంగ, సభిలమీచు చుండు రనిమిషులును. 1795
- ఉ. కావున సర్వవీశములగుటనా భారతవర్ష ముఁ గడుఁ
బావన మైనదేశముగఁ బ్రాజ్ఞులు సెప్పుడు రిక్తిభూమిపై
దైవవశమునక మనుజులక నహించి జనించియుక స్వజ
న్మావితథత్వముక బడయనగోపనేకపీఠాను లాహతుల్. 1796
- గీ. ఊర్ధ్వలోకసుఖస్థితి నొందఁజేయు, పరికరము లెల్లఁ గలిగినభరతవర్ష
ముననె గుణశ్రద్ధత్తిని జేసికొననివాడు, పరికరవిహీన మగుచోట బాగుపడునె.
- ఆ. పరిగృహీతదానపాణేయ లై సుఖం, బుగను ధర్మరాజునగరమునకు
నేగఁగలరు మార లింక లెండు పుణ్యంబు, లాలసింపకుండ నాచరింప. 1798
- క. ఊహకము చిత్తము నిత్యము, ఊహకము ప్రాణానిలములు ఊహకంబులు గా
రుణికుండు గాఁడు కృతాంతండు, ఊహమును ధర్మమునఁ దగదు సలుప నుపేక్షఁ.
- క. అని చెప్పుటయును వారలు, విని కన్యావచనములను విగళితభయ లై
యొనరింపఁ దొడఁగి రాష్ట్రవ, మును గావేదీకృషీలమున మాఘమునక. 1800
- క. అనవుడు దిలీపుఁ డబ్బుర, మును జెంద మదిక గృతాంతపురవృత్తాంతం
బున కాపైని వసిష్ఠుని, గనుఁగొని యి ట్లనియెఁ గౌతుకం బొడవంగఁ. 1801
- సీ. మునివర బహుదూరమున నున్నయమపురం, బునకు నాకన్యలు పోవ రాగ
నెంతకాలము పట్టె నెంతకాలము వారి, యెడఁకులు చెడిపోవకుండ నిలిచె
నానతి మృదుడు ని ట్లనియె వసిష్ఠుండు, నరనాథ యొక్క-మండలమువఱకు
గృతయంగం బందును ద్రేతాయుగంబులో, పలును బాదోనమండలముదాక
గీ. సర్ధమండల మయ్యెడునంతవఱకు, ద్వాపరయునఁ గలియుగావసరమందు

- బాదమండల మగుచాడి భద్రముగిను, బ్రహ్మసామ్రాజ్యమునకు సేనాని యాచె. 1802
- గీ. బుద్ధి యుండును గృతయుగంబున జటగర్జ, బుద్ధుని గాన గిను ప్రేమియగు బుసంకుఁ
ద్రిగుణముగ ద్వాపరంబున ద్విగుణముగిను, నీనిగుణముగ గలిసి స్ఫులోకమునకు.
- సీ. ద్వాదశాహమునకుఁ దరువాత యమపురం, బుద్ధుని బోధగు మగ్ధ్యులనడిమాట
యగు నన్వయింపఁ బాపాత్మలగిషయ బు, సుబుల బుద్ధులనుబుద్ధినివార
కాయంబు నుడిగినక్షణముల పోసురు, సామ్యమార్గంబున నేమనపురక
మాఘమాసన్నానమహిమగుచేత నా, కన్యలు యే ములలో గాలివోలె
- గీ. శమనపురి కేగి శమనప్రసాదమునను, నరిగికోటలఁ దన్వ్యాసమును నెల్లఁ
గని మరల వచ్చి రొకమాసమునకు నంత, మును గదేమామల బుద్ధునివర్గ మోమె.
- వ. ప్రేతశరీరంబులకు శవాలంకారంబు గాంఢమునను స్ఫుర్యకోపంబు లేను. 1805
- గీ. కృతయుగం జౌట నది తచ్చరీరములగు, విశ్వప్రి నేమప్రమును సంభవ పదాయె
నల్లె పుణ్యాత్ము లెందఱో యరిగి శమన, పురిమునకు వచ్చు చుండురు మరల నిటకు.
- క. అనుడు దిలీపుఁడు గురువర, మును పోయి కృతాంతలోకమునకుఁ మథలఁ
జనుడెంచినవా రెవ రై, నను నికను గలరె యున్న నానిం బెపుమా. 1807
- వ. అని యడుగుటయు వసిష్ఠుం డాతని కిట్లనియె. 1808

—: పుష్కరగ్రాహృతవృత్తాంతకథనము :—

- సీ. మున్ను నందిగ్రామమున నుండఁ బుష్కరం, డనియెడిసేర బ్రాహ్మణుఁ డొకండు
హరిభక్తినిరతుఁ డై యతఁడు మాఘన్నాన, ములు చేయుచును విధిపూర్వకముగఁ
గిడపు చుండంగను గాలంబుఁ దన్నామ, మున నొప్పుమఱిగిను భూసురుడు
చనిపోయె నొకదివసమున నాయారెనె, యతఁడు గని యముం డాత్మభటులఁ
- గీ. బుష్కరునిఁ దోడుకొని రండు పోయి శీఘ్ర, ముగను మీరు నందిగ్రామమునకు నాగ
వార లట కేగి తోడ్కొని వచ్చి విష్ణు, భక్తుఁ డగుపుష్కరుని నిలుపంగ నెడుట.
- సీ. యముఁ డాతనిం గాంచి యాసనంబుననుండి, డిగి దిగ్గున గుండె దిగ్గు రనంగ
వందనం బొనరించి వానికిఁ బుణ్యాత్మ, సైపుము నాయపవారములను
నొకటి చెప్పంగ నే నొకటి చేసిరి ప్రమా, దమున నాభృత్యులు తప్పు జరిగె
జనుము శీఘ్రముగ నీనదనంబునకు విష్ణు, పురి కేగఁ దగినభూసురుడ పీపు
- గీ. నావుడుఁ గృతాంత సరకమానవులఁ జూచి, యేగెదను జూడఁగ ననుగ్రహింపు మనుచుఁ
బలుకుటయుఁ బుష్కరుండు పితృపతి తదీయ, కాంక్ష దీర్పంగ మది నెంచి గౌరవమున.
- వ. కారవమహాకారవశ్యభోజనవిశసనతొరకర్త మాసిపత్ర వనత్ర ప్తకుంభక్రిమిశక్రిమిభక్షవైత
రక్షకరంభవాలకులాలాభక్షసూకరరోధనతప్తవాలుకాపీచిప్రముఖనరకపీడ్యమానులగు
పాపులర జూఞింపఁ బుష్కరుండు సర్వభూతదయాపరుం డగుటంజేసి తచ్ఛాధులు
మాడ్కింజూట్క యుత్తరంగంబున జంటిల్లుచు వారలం గాంచి. 1811

- క. కలుషాత్మజార మిారలు, సలిషిసాపంబు లేవొ సంగ్రహరీతిక
దేలుపుడు మిమ్ముల నెల్లక, చిలకింపంగ నాకు గుండె నీ రైపోయెక. 1812
- సీ. అని యడుగుటయు నాతనిదయవాక్యముల్, స్వవిపాదమును గొంత శాంతిపఱుప
నమ్మహాపాపు లి ట్లనిరి మహాత్మ మా, వంటినిర్భాగ్యు లెవ్వరును లేరు
సర్వభూతములకుఁ జలివినారము హింస, హరియించినారము న్యాసములను
గూటసాక్ష్యములచే గొంపలు గూల్చితి, మహత్ప్రతి నేసితి మాపులకును
- గీ. బ్రాద్దు పాడవకపూర్వమె పద్ది లెల్లఁ, జలుపు చుండంగ మాఘమాసంబునందు
సానములు వారలను నూచి యెనఁ జేయ, మైతి మొకనాఁడు గూడను నాల్లవంబు.
- సీ. చలివినారము ధనార్జననిమిత్తంబుగా, నశ్యయనమును సభ్యాపనమును
నన్నుండు పశి యుల్లాడు చుండఁగ జనుల్, భుజియించినారము పొట్ట లగల
ధార్మికు లొసరించువాసంబులకును గా, విచినారము బహునిఘ్నములను
గోగ్రాస మొనఁగక గోశీరమును ద్రావి, పెరిగినారము చెల్లు పెరిగినట్లు
- గీ. సలిషితిమి భోజనంబు సాక్షులయు గాక, యపహరించితి మన్యదారారములను
జౌర్య మొనరించితిమి నిర్విశంకముగను, జేసితిమి బ్రహ్మహత్యలు చేతులార. 1814
- సీ. గోహత్యూన్యాలమిఁద దోషంబులను మోచి, నిందించినారము నిర్దయముగ
నిచ్చెద మని వచియించి బ్రాహ్మణులకు, నీయ మైతిమి లోభహేతువునను
బర్వంబులందును బడఁతులతోఁ గూడి, క్రిడించినారము ప్రిడ యుడిగి
సంచరించితిమి స్వచ్ఛందంబుగను నంకు, శము లేనిమదసామజములభంగి
- గీ. శీలవతు లై ననతులఁ ద్యజించి పణ్య, తరుణులకు సర్థ మంతయు ధారవోసి
ధర్మ మనుమాట యెఱుంగక దారి దప్పి, నడిచి భ్రష్టుల మైతిమి కడకు మేము.
- ఆ. స్వామి నీశరీరవాయువు సోఁకుట, వలన మాకు సరకవహ్నితాప
మాఱెఁ గొంత కావ నాపన్నులను నొక్క, త్తేజము నిల్వ మిచటఁ జాలు నదియె.
- క. అని వేఁడుటయును యముఁ డి, ట్లనియెను బుష్కరునిఁ జూచి యనఘాత్మ యిటకొ
జన దీవు నిలువఁ ద్రుటియును, జనుము నిజావసధమునకుఁ జయ్యన నింకక. 1817
- గీ. అనుటయును బుష్కరుండిట్లు లనియె దేవ, యార్తులను విడనాడి నే నరుగజాల
నాఁగు మించుకనేపు నాయందు నీకు, నున్నచోఁ గృప యన యముఁ డూరకుండె.
- సీ. అంతటఁ బుష్కరుం డంతరంగంబును, బద్ధనాభునియందుఁ బాదుకొల్పి
సరసిజనాభుండు సర్వగతుం డయ్యె, ననుమాట వాస్తవం బయ్యె నేని
సర్వంబు హరియందు సప్రతిష్ఠిత మయ్యె, ననుమాట నిక్కువ మయ్యె నేని
సర్వాత్మునిఁగ నెంచి శార్జ్ఞని నే జేయు, నారాధనము సాధు వయ్యె నేని
- గీ. ద్వారకావాస గోవింద వాసుదేవ, కేశవ జనార్దన ముకుంద కృష్ణ శౌరి
చక్రపాణి జగన్నాథ స్వామి కాపు, మీఱుహాపాతకల నెల్ల నీక్షణంబ. 1819

- సీ. అని వచించుటయును నావిష్ణునామముల్, కన్గిగిరిగలులు గాంగి నీరొ
విష్ణురూపములతో విలసిల్లుచును నిసా, నానూపులై నెట్లునెరసి యును
నిలిచి వోయమమున నర్ణించి పుష్క రభక్తి, ఘనతనై నై పురమునను జరి
యపుడు కృతాంతం డాచు శ్చర్యమును నూచి, పుష్క రమాహాత్మ్యమును నుతించి
గీ. యతనికిని దత్తుహృద్బాంధవచులకను, వచ్చుగ్రామమును స్పృహనుసేన్మలగను
బాటిలగయుండ నపమృత్యుభయము వరిము, నిచ్చి సునసారో బుష్క రు డిలకు వచ్చె.

—: శంఖాపవదపుత్రంబులకు నమః .—

- సీ. మఱియొకగాథ నీ కెఱిగించెద నయోధ్య, యందు గామాదం ఘృభ్య ముధిసించి
నాల్గుపాదములతో నడపుచు ధర్మంబు, భూమంజులగును బ్రోచు చుండి
వృద్ధభూసురు డొక్క డేతెంచి తద్వార, మునఁ దెల్ప నిజమృత్యుశ్రావము
వత్స వచ్చెనె పంచవర్షంబులకె మృతి, యిప్పు చేసినచాప సురు కలుచు
గీ. నాయఘం బనుకొన్నను నాయెఱిగి, నంతలోన ససత్కరుల నాడెనై తిరి
జేయనై తిని హింస నేజివి కేసి, యెట్లు ప్రాప్తించె నీనుభు మోబుగనై తి. 1821
ఆ. ఎఱుంగ కేమి రాజకృతదోషమున నిట్టి, యాపదలు కలుగ వచ్చును బ్రజకు
నేను గూడఁ జత్తు నిటనె చిరాయు నై, బ్రదుకుఁగాక రామభద్రుఁ డిలను. 1822
క. అని పలికి పుత్రశోకం, బున నేచ్చుచు నుండ దుఃఖములం దెల్లక
విని రాముఁ డాత్మదోషం, బును దెలిసికొనగ లేమిఁ బొగులుచు నెదలోక. 1823
క. నాపూర్వకు లెల్లను ట్లో, కీపాలనమునఁ బ్రతిష్ఠ నెలకొల్పినట్లొ
చూపట్టడి నే నొకఁడనె, పాపాత్ముడఁ బుట్టి కీడుపఱిచితిఁ గులముక. 1824
క. ఆహుతి యొనరింతునొ యీ, దేహము ననలంబులోన దిగ్గున కైలా
రోహణము సేసి పడుదునొ, దేహత్యాగంబు గాంగఁ దెగువరి సగుచుక. 1825
వ. అని బహువిధంబుల నాత్మగర్హణంబు గానిచికొని యింతుక గూలోచించి మార్కం
డేయమాధ్యల్యవామదేవకశృపకాత్యాయనజాబాలిగాతమనారదులనునన్నును రాచించి
నమస్కరించి యుతితాసనంబులందుఁ గూర్చుండఁబెట్టి యాయుగంబున బ్రాహ్మణ
పుత్రుం డకాలమరణంబు నొందఁ గారణం బే మని ప్రశ్నించుటయు నస్మదభ్యను
జ్ఞాతుండై నారదుం డిట్లనియె. 1826
సీ. ఇనకులాంబుధిపంద్ర వినుము పూర్వము కృత, యుగమున బ్రాహ్మణుం డొకఁడె తపము
కావించు చుండె నాకతమున నప్పుడు, మృత్యువు లేదయ్యె నెవ్వరికిని
ద్రేతాయుగంబు ప్రాప్తింపంగఁ దొడఁగెను, డ్మత్రియుండును దపఃకార్యమునకు
దాన నిప్పుడు యుక్త మైనమృత్యువు గల్గి, చరియించు చుండిరి సకలజనులు
గీ. పాప మగునెడ నిక ద్వాపరయుగంబు, సలుపు పై శ్శుండును దపంబు సకలజనులు
దానినలన యుక్తాయుక్త మైనమృతిని, గాంచుచు జరించు చుందు రాకాలమందు,

- క. కలియుగమున శూద్రుండును, జలుపుఁ దపము దాని సపుడు జనముల కెల్లఁ గలుగు నకాలప్రళయం, బలు దుర్మరణములు గలహములు దుఃఖములున్. 1828
- గీ. దశరథాత్మజ యుగింద్రుడముగ నిపుడు, త్వద్ధరాచక్రమున ఘోరతపము నొక్క-
యవరవర్ణుఁ డొనర్చు చున్నందువలనఁ, దండ్రుండంగఁ బుత్రుఁ డత్యయము నొందె.
- గీ. భూమిపతి యుండ నెవఁడు తత్పురిమునందుఁ, గాని తద్దేశమునఁ గాని కానికార్య మాచరించునొ దుర్గతి నందు వాఁడు, ప్రభువు లత్యాచారతత్పురభాగ మొందు. 1830
- క. కావున సభర్మనాశము, గావింపుము నీకుఁ బాలకము లేకుండున్
జీవించు విప్రతనయుఁడు, దేవతలకు నెల్ల దానఁ దృప్తి ఘట్టున్. 1831
- సీ. అనవుడు రాముఁ డత్యాశ్చర్య మొంది తై, లద్రోణియందు బాలకునిశవము పెట్టించి కావలిచైట్టి లక్ష్మణునిఁ ద, త్సంరక్షణము సేయఁ దతఁ గంబ కార్ముకతూమాంగ్గఃఖిలములు గొని, కామగం బగుపుష్పకోటు నెక్కి-
ప్రస్థాన మొనరించి పశ్చిమాత్తరపూర్వ, దిగ్దేశముల నెల్లఁ దిరిగి వెదకి
- గీ. యందు లేకుంట నొకఁడును నవగుణుండు, బోయి దక్షిణదిగ్దేశమునకు వింధ్య తైలదక్షిణాపార్శ్వదేశమున నొక్క, వ్రాదము సీతించి యట నొక్క-యతిని గాంచి.
- గీ. పుష్పకమునుండి దిగి వానిపాంత కరిగి, చూచి తల్లక్షణములను శుద్ధుఁడగు గనఁబడని ని ట్లనియెఁ బారికాంతి నేచు, రాముఁడ నశేషవిశ్వంధరాధిపుండ.
- క. నీ వేవర్ణమువాఁడనొ, కావింపఁగ నిట్లు తపము కత మేమియె నా
కావిర్భవించె వినఁగను, భావంబునఁ గోరి- తెలియఁబలుపుము ఋతమున్. 1834
- సీ. అనవుడు నాతఁ డి ట్లనియె మహారాజ, ప్రాప్తించుఁగాక భద్రంబు నీకుఁ బిత వీవు మా కెల్ల షీతిపతి వగుటఁ బు, త్రకులము నీ కేము ప్రబల మగుట స్వర్గంబుఁ గోరి నే జలుపు చుంటిఁ దపంబు, దీనిచే సిద్ధి నొందెదవు నీవు వేసిరాజ్యమునఁ గావించురొ తాపసుల్, తపమును సుకృతి యాధరణిభర్త
- గీ. శూద్రజాతిని బాడమితిఁ జూపె యైనఁ, గర్మమున బ్రాహ్మణత్వంబు గలిగె నాకుఁ బేరు శంబూకుఁ డనవుడుఁ బెట్టి కత్తి, రాముఁ డొరనుండి వానిశిరంబు నఱకె.
- గీ. అంతటను మ్రోగె దుందుభు లాకసమునఁ, గురిసె రామునిమీఁదను గుసుమవృష్టి యమరబృందంబుతో నిండ్రుఁ డరుగుడెంచి, యచ్చటికి రామభద్రుని నభినుతించి.
- క. ఇనకులవర్ధన యియ్యది, యనిమిషకార్యంబు నీకటాక్షముచే నేఁ
డొనరింపఁబడియె జగముల, కొనగూడె శుభంబు కొరు మొనఁగెద వరమున్. 1837
- వ. అని నుడువుటయు రామభద్రుండు బద్ధాంజలి యై నిలువంబడి. 1838
- క. అనిమిషవల్లభ నాపయి, ననుగ్రహము గల్గె నేని యమరుల కెల్లఁ
నిను నేఁ గోరెద బ్రాహ్మణ, తనయుఁడు జీవింప వరముఁ దదితర మెల్లన్. 1839
- క. అనవుడు రామునిఁ గని నుర, అనఘా శంబూకహాసన మైనముహూర్తం
బునయందె బ్రదికె బ్రాహ్మణ, తనయుఁడు త్వత్ప్రతగరిష్టగర్మమువలన్. 1840

- క. అని చెప్పి యదృశ్యత్వం, బును గాంచగి రాసువుండు భోదిప్రమదిం
బున మరల నయోధ్యాపుర, మునకుం జనుడెంచి కౌంది భూసురునినిన్. 1841
- చ. మనమునఁ జెందు చుండఁగ నమందముదఁబును ప్రప్రసూనుఁడ
తనికడ కేగుడెంచి సృపతల్లజ యంతకలొక భాగ్యమున్
గని చనుదేరఁగలిగిని గ్రమ్మఱఁ దామసధర్మపాలనం
బున నని పల్క నందఱము పొందితి మితము లేనిహర్షమున్. 1842

— సాందీపనివృత్తాంతపద్యము :—

- సీ. మఱియొకగాధ నీ కెఱిగించెదను విను, మీనిషయముననె భూవి శోభ
యవని నుండె నవంతి యనుపురం బొడిచు యో, జనమితియు మనిసార్థయతిము
దానిలోఁ గలరు వేదజ్ఞులు శాస్త్రజ్ఞులు, లఖిలస్మరాణాఞ్చ లవనిసురులు
వారిలోఁ గలఁ డాకవసుధామరుండు సాం, దీపని యనునామ గోయమునని
- గీ. నాతఁడు సమస్తవేదరహస్యవిదుఁడు, సత్యవాది దఁగుఁగోలి సాత్త్వికుండు
విష్ణుపూజారతుండు వివేధినుఁడు, వాని కొక్కనుతుండుండె వరగుణుండు. 1843
- గీ. ఆకమారుఁడు వేదవేదాంగవిద్య, లన్నియును నభ్యసించి బాల్యంబునంద
మతిమదగ్రణి యనెడికిరితి గడించి, హర్షవారాఁకి చితల నోలార్పఁ దొడఁగె. 1844
- ఆ. అట్లు గొంతకాల మరుగంగ నొకమాఘ, మాసమందుఁ బూర్ణిమాదినంబు
నందు సఖులతోడ సాందీపనిసుతుండు, చని ప్రభాసతీర్థమునకు వేగె. 1845
- క. వనజాక్ష కృష్ణ యద్యుత, మునుఁగుచు నుంటిని బ్రభాసమున మాఘమునన్
గనికరముతోడ భవవా, ర్ధినిఁ బడిపోకుండ నుద్ధరింపుము నన్నున్. 1846
- క. అని వేడి ప్రభాసంబున, మునిగి మరలఁ బైకి రామి మును తనతోడన్
జనుడెంచినసఖు లెల్లరు, జని తెలిసిరి దుఃఖవార్త సాందీపనిన్. 1847
- వ. అంతట సాందీపని తనపుత్రుండు ప్రభాసతీర్థస్నానకాలంబునం గావించినకృష్ణప్రార్థనంబు
స్మరించుకొని కృష్ణానుగ్రహంబున స్వసూనునకు జేమంబు గలుగు నని నిశ్చయించుకొని
ధైర్యంబు వహించి పుత్రమరణవార్తాశ్రవణంబున విలపించు చున్నస్వపత్నికీ
ధైర్యంబు బోధించి దుఃఖవిముక్తం జేసి బ్రహ్మనుసంధాననిష్ఠాగరిష్ఠుం డై సుఖం
బుండె. అప్పుడు గోకులంబుననుండి నందుండు రామకృష్ణులను జగత్ప్రసిద్ధుం డగు
సాందీపనియొద్దకుఁ జదువం బనిచె. 1848
- ఆ. అపుడు రామకృష్ణు లరిగి సాందీపని, సవిధమునకు వేదశాస్త్రములను
నభ్యసించి పూర్వ మభ్యసించిరొ నాఁగ, నల్పకాలముననె యదృశ్యతముగ. 1849
- గీ. తుష్టిపడ దోకుండు చతుష్పతికళల, దెలిసికొనిరి చతుష్పదివసములకు
బ్రహ్మకళ గాఁగ నిజదేవభావ నిలును, గలసమ స్తమనుష్యసంఘాతమునకు. 1850

- గీ. లోలు గ్రహియించి సనిబుద్ధులను రావ, కృష్ణు లాచార్య నీకు దక్షిణ యొసంగ
నెంచినారము కోరు మీ చేసి చూచుడు, నతడు తచ్చక్తివిజాత యగుటజేసి. 1851
- క. మరణించిననిజపుత్రుని, గురుదక్షిణ గాంగ నొసంగఁ గోరుటయును వా
రిరువురును నపాంపతికడ, కరిగి ధనువు తెక్కు-నెట్ట నానమయమునక. 1852
- సీ. వరుణుడు దిగ్గున వచ్చి స్రస్యక్ష మై, నిలబడి రామకృష్ణులకు నెదుట
మహనీయులార యుచ్చుగ్గురుపుత్రుని, శంభాసురుడు మ్రింగి జలధిలోనఁ
జరియించు చున్నాడు చంపి వానిఁ దనీయ, కుక్షి చీల్చిన వచ్చు గురుసుతుండు
నావుడుఁ గృష్ణుఁ డరవములోఁ జొచ్చి త, త్తణమంద శంఖుని సంహరించి
- గీ. చీల్చి అశ్కు-క్షి నందు దోకిసేసుకుండు, కనబడక యొక్క-శంఖంబు గానబడుట
దానిఁ గొని వచ్చి శంఖనాదం బొనర్చి, యమునికడ కేగె భాతృనహాయముగను.
- గీ. లోప్పుడు యముండు వారల కగ్ని ముగను, బూజ గావించి తద్భావమును గ్రహించి
యూత్తృకృతపుణ్యభోగంబు లనుభవించు, చున్నసాందీపనితనూజ నొప్పగించె. 1854
- గీ. లులటను రామకృష్ణు లత్థిగ్గుతముగ, గురుకుమారునిఁ గొనవచ్చి గురున కొసగి
శ్లాఘ్యులను గాంచిరి సమస్తజగములందు, నిట్టిప్రాక్తనగాధ లె న్నేని కలవు. 1855
- చ. అనుడు దిలీపుఁ డతయును నచ్చెరియంబును జెంది మానసం
జన గురువర్య చెప్పితివి పుంబ్విచరిత్రము లద్భుతంబుగక
పిని ముదితుండ నై తిఁ గరుణించి యిడక మృగశృంగహానిగా
ధను వచియింపు ముల్లమునఁ దచ్చనూస్పృహ పల్లవించెడిక. 1856
- వ. అని యడుగుటయు దిలీపునకు వసిష్ఠుం డిట్లనియె. 1857

—: మృగశృంగ వివాహకాండము :—

- సీ. అంతటసంతోష మామతిల్ల సుచభ్యుఁ, డాహ్వాన మొనరించి యఖిలమునులఁ
దత్తమక్షంబునఁ దనపుత్రి యగుసువృ, త్తను గుత్తమానినందనున కొసంగ
సంసిద్ధుఁ డై యుండుసమయుంబునందుఁ ద, తనయామణిసఖిత్రయము వచ్చి
భావించితిమి నిన్నె భర్తగ మృగశృంగ, మముఁ గొమ్ము నీకు జేమంబు గలుగు
- గీ. నట్లు గాకన్న విడుతుము ప్రాణములను, ననుడుఁ గుత్సాత్మజుడు సంశయంబు నొందు
చుండఁ దద్భావ మెఱిగి వ్యాసుండు నత్స, కన్యకల నెల్లఁ గొను మేకకాలమంద.
- సీ. దోపంబు లే దిందుఁ దొల్లి సౌభరిముని, గ్రహియించె నిజశత్రుములు గాంగ
మాంధాతృభూషకుమారికామణులను, నేబదిమందిని నేకవేళ
గ్రహియించె నట్లె దక్షప్రజాపతితనూ, జలను బల్వరను నిశాకరుండు
నావుడు వత్సుఁ డానల్వరుకన్నెల, బ్రీతితో నప్పుడె పెండ్లియాడె
- గీ. ననవుడు దిలీపుడు తపోధనాగ్రగణ్య, యేల సౌభరి మాంధాతృబాలికలను
బరిణయంబయ్యెఁ జెప్పు మాచరిత మెల్ల, ననుడు నిట్లనియె వసిష్ఠుఁ డతనిఁ గాంచి.

— సా భ రి పు త్తా న్త ప స ము —

- సీ. పూర్వము కాంపిల్యపురమున సోధరి, చురుచునెప్పుడో పరిచయము సుఖములనుండెను
సలిపి యాతం జాదెం జాగ్రదాయముల నా, వలె చేసి మహాభక్తివంశములను
నవలం బరాశనుడై పిమ్మటను సిగ, శిష్యుగా మహాభక్తివంశములను
జలములోపల నుండి సలుపు చుండెను ఘోర, తపము వల్ల కలిగిన పుష్కలములు
గీ. సామమద మనునొక్క మత్స్యము స్వయం, పుత్రుని ప్రాప్తిని ప్రార్థించి
బంధుపరివేష్టితం బయి ప్రభువునోకె, సుఖములగు సోగ న్యన్య నమగిను. 1860
- సీ. అపుడు సాభరి చూచి య మత్స్యమునా వాని, పుష్కలముల సుఖములను దనకు
సలిలనిర్గతుం డయి సత్వరంబుగ నేగి, మూలభాగ్యవృత్తిని ముట్టించుకొని
దత్తుడితుం డయి ధరణీద్రవ సహరి, దానిచే నిటని నే తాచినాడె
నీకన్యకలలోన నా కొక్కగిన్యక, నిమ్ము చేసారు భద్రము నీకు
- గీ. ననుడు విభుడు జరాశీర్షాగ్రుడై న, మునికు దాదాభాగ్యసౌలభ్యములకు నిలయ
మైనతనపుత్రి నీయలే కితండు శోక, మిచ్చు నని జగత ములముల్ల నిట్లు అనియె.
- సీ. శమధన క్షత్రియసంప్రదాయము దాటె, జన దండు చార్మ్యులు సుఖమునకు
గావున గన్యక కాంచి వరించిన, వరున కాయమ నీయవలయు మేము
కులధర్మములు మీరు నిలుపంగలసిన, విజ్ఞాని లగుటచే వినిచినాడె
నని యారకుంటయు నమ్మునీండుచు రాజు, నీవు పత్ని-ససంకు నిక్క-మబు
- గీ. కానిపింపుము నన్న నీకన్నియలకు, వానిలో నెవ్వరును గుండె గోరకన్న
వదలుకొని పిచ్చి యను వాస్తవముగ, సరిగెడ మదాశ్రమంబున కపుడ నేను.
- సీ. అనపుడు తేడట్లె యెనరింతు నని వర, వరుని రానించి సత్వరము గాంగె
గంచుకీ నాపుత్రికలకడ కీపారి, కాంతి దోడ్కొనిపోయి కన్యలార
యెవతె వరించునో యితని మీలో నామె, నితనికి మీతండ్రి యిచ్చు ననుము
నావుడు గంచుకీ దేవరయాన నొ, దలం దాల్చి యుతపోధనునితోడె
- గీ. బ్రభుకుమారిక లుండినభవనమునకు, నరిగి వారికె డెలిపె నృపాజ్ఞ నంత
వారలకు గానబడియె నప్పరికాంతి, కామశతకోటిసుందరాకారమునను. 1863
- ఆ. అపుడు వార లెల్ల నాతపస్విని గాంచి, మోహవివశ లగుచు దేహములను
విస్మరించి వాని వేష్టించి రాతని, భర్తగను గ్రహించుభావమునను. 1864
- సీ. అది విని మాంధాత యాశ్చర్యమును బొంది, యంతరంగమున గన్యకల నెల్ల
నమ్మునీండున కిచ్చె నంత నేబదిమంది, మాంధాత్యకన్యల మానివరుడు
గ్రహించి పక్షిలు గా యథావిధి నిజా, శ్రమమున కేగి యానతులతోడ
రావించి విశ్వకర్మను, దహిబలమున, గట్టించి నిరుపమానగారములను
- గీ. ననిచి రావించి నాకొక్కనతిని, నఖిలభోగంబులను నోలూర్చు చుండె
ననుభవించుచు నున్నానాత్మముల ననుర, రామ లను నొప్పు చుండి రాచాజనులేలు.

- సీ. అలలు లుచు నొక్క-నొక బాల్మిలో నుదగుండు, చిసకుమారికలను గ నెడివేపు-
చనుటంది మాంధాత సౌభరి మ శ్రమ, బునకు దద్వైభవంబునకు నెదను
విస్మయం బొడవంగి వీగించి వీగించి, యవరియిం బైనహార మొంది
తన పెద్దకూడంగి రూడంగిసౌభరిమున కేగి, నామె లిగిడికి మ్రొక్కె- నానరమున
- గీ. సపుత్ర ముంధాత పుత్రుని క్లుగెగె నల్లి, నిన్ను నీభర్త ప్రేమించు చున్నవాడె
కలగె మునాదెను నన నొము నీకు, గలదె నీమానసమున కిడి-డ నుఖంబు. 1866
- వ. అని ముగిసెను నె-ను మాంధాత క క్లునియె. 1867
- సీ. జనన నొ కనెను నామెను లీను లోపించు, ననరత్న గుంధితభవసములును
దివ్యనిత్రులులును గివ్యసోమాములు, మేర మొలనిపికారికలును
షట్టెనె పితృబంధులు మృగలన, గుంధితలంబులు మహోద్యానములును
నత్తిద్యుతము లై నగలగుంబులును సర్వ, సౌభ్యప్రదము లై నసుపదలును
- గీ. గలిగియున్నది గాని నాకారణంబున, మామకననహోదరీమణుల నెల్ల
ననిశమును నానడనె యుండు ననెడిదింత, మాత్ర మొక్కటి కలదు నామానసమున.
- గీ. అనుడు డోలాయము గాంగ సంతరంగ, మపుడె మాంధాత తనద్వితీయాత్మజాత
గృహమునను బోయి డ్విష్టపుత్రికనుగోలె, నామె నడిగిన జనకున కాపె మ్రొక్కె.
- గీ. తనకు నెగదును లోకంబు లీ దనియు నాత్మ, వల్లభుండు తనసహజల వదలి సతము
దనకడనె యుండు ననుపిషాదం బొకండు, మాత్ర మెద నున్న దనియును మనసించేసె.
- సీ. లంతట మాంధాత ముష్కర్మమును జెంది, యెదలోన నాపుత్రయిల్లు విడిచి
మిగిలినకూతులమీడిల కన్గింటి, కని బోయి గుంధనందనల జూచి
వెనుకఁ దా నడిగినవిధమున నడుగ వా, రలు చెప్పినట్లె వీరలును జెప్ప
నవరిమితం బైన హాసంధ ముదయింప, సౌభరి యున్న కుంజమున కరిగి
- గీ. బహువిధంబుల నాతనివహిమఁ బొగడి, తనకుఁ గల్గినధన్యతఁ దలచికొనుచు
దనపురంబున కరిగె నంతటను గొంత, కాలమున కామహారాజకన్య లెల్ల. 1871
- ఆ. కనిరి ముగురుముగురుతనయులఁ బ్రత్యేక, ముగిఁ దనూనపాత్యముజ్వలులను
సౌభరిప్రభావసహితుల వారికి, గలిగి రాత్మాజులును గన్యకలును. 1872
- క. వారలకుం బ్రభవించి ర, పారముగను సుతులు సుతులుఁ బ్రభవించిరి వి
స్తారముగ సుతులు సుతులును, వారలకును నేమి చెప్ప వారలవృద్ధి. 1873
- వ. అట్లు సౌభరి ద్వాదశవర్ష మాఘసాన్నిసలిమధ్యతపఃఫలంబుగాఁ బుత్రప్రాప్తదాహి
త్రాదిబహుసంతానపరివేష్టితుం డై చిరకాల మిహుసుఖంబుల నెల్ల ననుభవించి
తుదకు సకలవత్సీసమేతంబుగా నక్షయం బైన పరమపదముం బడసె. 1874
- క. ఈసౌభర్యాభ్యాసము, నాసక్తిని వినిన జనుల కాశర్మింపం
జేసింపు వంశవృద్ధియు, వాసియు సుతముపదంబు వారల కొదవు. 1875

వ. అట్లు మృగశృంగుండు భార్య సహస్రముగాని పుష్పాన్ని సంతానముగా లగువారిల
తోడం గూడి ధర్మయుక్తియుగ గార్హస్థ్యము నిర్వహించుచు గోరెల్లలబునకు
సువృత్తయందు సకలసుగుణగణసమేతుండు డగుతనకు గురువని గాని తనను ద్రికా
లజ్ఞం డగుటంజేసి భవిష్యత్కాలమున మృగయులు నిలవలె చూడఁ దపోనిష్ఠా
గరిష్ఠం డగునాతనిదేహంబును నమదేహియాలతో గానినను సమదేహియును సూచి
తంబు గా నాపుత్రునకు మృగకంఠం డగునామగరములు గాంచి ప్రమాణముగా నుప
నయనంబు చేసి సాంగలంబుగాఁ జూతున్నదలంబుల నెప్పు గృహస్థాశ్రమమున కభ్యనుజ్ఞ
యొసంగ మృగకంఠండు ముద్దలనమాంఠిం యగువారున్వృత్తిని భిక్షాహం విదనం గ్రమం
బుగాఁ గమలయు విమలయు సురసయు నొక్కొక్క పుత్రుని గాంచిరి. మృగశృం
గుండు కమలాపుత్రునకు సుత్తముఁ డనియును విమలయనుభవ్రునకు సుమతి యని
యును సురసాసూనునకు సువ్రతుం డనియును సన్న్యసనామములుగా నొక్క సకలవిద్యలం
జెప్పి గృహస్థాశ్రమంబున కభ్యనుజ్ఞ యొసంగ సుత్తముండు సన్న్యసత్రీ యగుకుశను
సుమతి సుమతితనూజ యగునత్యను సువ్రతుండు పృథువుత్రీయగు ప్రయంవదను
ధర్మపత్నులు గా గ్రహియించి వారలయందు వేదపారగు లగుబహుపుత్రులం
గాంచిరి.

1876

- సీ. అంతట మృగశృంగుఁ డాత్మసతీతనూ, జన్మపాపైత్రాదినహితంఁ డగుచు
సతతంబు మాఘమాసములం దుషకికాల, ముననె చేయుచు స్నానములను భక్తి
ననుభవించి సుఖంబు లన్నియు గార్హస్థ్య, ముననె క్తి జనింపఁ గొనను వందనఁ
దనకుటుంబభరంబు నునిచి పుత్రులయందుఁ, బోయి తినిననంబునకు నచట
గీ. సర్వభూతంబులను నాత్మసామ్యమునను, గాంచుచు మృగవ్రజంబుతోఁ గలిసి నిర్భ
యంబుగఁ జరించుచును శాంతి యావహిల్లఁగఁడపి యుక్తికొంతకాలంబు గాతుకమున.
క. తనువుఁ దొఱంగడికాలము, చనుదేరఁగ నశ్రమముగ న్నశరీరము న
ల్లన విడిచి బ్రహ్మపదముం, గని ప్రళయమువఱకు సుఖముగా నుండి యటక. 1878
గీ. ప్రళయకాలావసానంబు ప్రాప్త మగుడు, రసను జనియించి శ్వేతవరాహకల్ప
మందు నజపుత్రుండుగ ఋభు వనెడిపేర, నుద్ధరించి నిదాఘుని నొందె ముక్తి. 1879

— మృకండువృత్తాంతకథనము : —

వ. అంతట మృకండుండు తన కనపత్యత సంభవించినందులకుఁ జింతిల్లుచు మాతృభార్య
సమేతుం డై తద్దేహపాలుం డగురాష్ట్రవివర్ధనుండునైన న్యంబుతోడఁ బ్రసీతుండు గా
నాతనిసాహాయ్యంబున విశ్వేశ్వరరాజధాని యగుకాశీపురంబునకుం జేరి గంగానై
నాదికార్యములు యథావిధిని నిర్వర్తించి దుంధివేల్చి శ్వరపురోదేశంబునఁ దనపేర
లింగంబు ప్రతిష్ఠాపరచె. తదనఁ బల్లింగపురోభాగంబున సువృత్త సువృత్తేశ్వరలింగం
బును దత్తాత్ర్యాగంబునఁ జతుల కమదేశ్వరలింగంబును విమల వేదాధిపము రాజ
సన్నిధియందు మృతేశ్వరలింగంబును సురస తదేశానాథ్యాగంబున సురసేశ్వరలింగం

బును మరుద్వతి మణికిరి కాపశ్చిమభాగంబున మరుద్వతీశ్వరలింగంబును బ్రతిపాపించిరి. మృకఁడ్విశ్వరసందర్శనంబున సర్వకార్యసిద్ధియును గాశీవాసంబును సువృత్తీశ్వరదర్శనంబున సద్వృత్తియును నిర్విఘ్నతయును గమలేశ్వరదర్శనంబున సర్వకామసిద్ధియును విమలేశ్వరదర్శనంబున విమలజ్ఞానప్రాప్తియును సురసేశ్వరదర్శనంబున సురసామ్రాజ్యలాభంబును గాశీమరణంబును మరుద్వతీశ్వరదర్శనంబునఁ బునర్జన్మరాహిత్యంబునుం గలుగు.

1880

- గీ. అట్లు వారా.ఁసీతేత్రమందు వార, లందఱును లింగములను నిజాహ్వాయముల నిలిపి యుండిరి కాశీలోపలనె యొక్క, హాసము చేయుచుఁ దదీయయాత్ర లెల్ల.
- సీ. అంతట నొకదినమందు మృకండుమా, తలు నల్వరును వృద్ధదశను నుంటఁ గావించి మణికిరి కాతీరమఁడు మా, ధ్యాపింకసానంబు నల్లనల్ల నగిరి శ్రీవిశ్వేశ్వరాలయంబునకు నొ, నర్చుచును బ్రదక్షిణముల నచట శక్త చాలమిని లోచనములు దిరుగంగఁ, బడి రిలపైని విభ్రమముతోడ
- గీ. నంత విశ్వేశ్వరుండు స్వహస్తములను, బట్టికొని వారిమూర్ధముల ప్రణవమంత్రమును జపింపంగఁ దత్కర్ణములను వారు, తనువులను వీడి కైలాసమునకుఁ జనిరి.
- సీ. అపుడు మృకండుమహారి మాతల కెల్ల, నొర్వదై హికకర్మ మాచరించి తనభార్య యగుమరుద్వతితోడ నివసించి, యాతేత్రమునయందె యనుదినంబు గంగలో సానంబు గావించుచును విశ్వ, నాధుని సేవ యొనర్చు చుండ నతనిభక్తికి మెచ్చి యాత్మలో నొకనాఁడు, విశ్వేశ్వరుం డామనీశ్వరునకు
- గీ. దర్శనం బిచ్చి వాంఛితార్థంబు కోరు, మిచ్చెదను నాఁగ నతఁడు మహేశ్వరునకు మ్రొక్కి సాష్టాంగముగ శర్వ యొక్కనుతుని, నా కొసంగు మపుత్రతాశోక మునుగ.
- వ. అని వేడుటయు మృకండునకు సర్వజ్ఞుం డి ట్లనియె.
- సీ. గుణవంతుఁ డై నట్టికొడుకు గావలె నన్న, బ్రదుకు ఖేదశవత్సరములు వాఁడు చిరకాలజీవి యాశిశువు గావలె నన్న, నగువాఁడు గుణహీనుఁ డై నవాఁడు వీరిలో నెవ్వనిఁ గోరుకొందువో నీవు, కోరుకొ మ్మతనిఁ జేరూర్తు నీకు నావుడు నమ్ముని భావంబులోఁ గొంత, కలక గల్గంగ దానిఁ దొలంగఁ ద్రోచి
- గీ. స్వామి యల్పాయు వై నను నగుణుఁ డైన, యాత్మజని నిమ్ము నిర్గుణుఁ డైననుతుండు కల్పకోటాలు జీవించుగాక వాఁడు, కాఁడు పితృమాతృసంతోషకారకుండు.
- 1885
- ఆ. అనుడు విశ్వనాధుఁ డామృతండునకుఁ గో, రినవరంబు నిడి యదృశ్యుఁ డయ్యె నంత లబ్ధవాంఛితార్థుఁ డై సతితోడ, శమధనుండు స్వాశ్రమమును జేరె.
- 1886

—: మార్కండేయపుత్రంశకశవము :—

- ఆ. అంతఁ గొంతకాల మతుగ మరుద్వతి, గర్భమును ధరించి కాలవిదులు సుతి యొనర్పఁ దగిననుముహూర్తమునఁ గాంచె, సుగుణభరితుఁ డైననుతుని నొకని.

- గీ. కుసుమనర్మల గురిసె నాకసుకుమున, సభిమును మ్రాగి వేసినానుభాలు వసలు
నహును స్రాదమును కెడి నుదయతిరళి, నరత నానర్భిమ సుమనసగుణాతి.
- సీ. అపుట వ్యాసమహర్షి యరుచి యచ్చి, కాశ్యాయశిష్యునిమన్వితముగ
జయనినాదంబులు నలుపుడుడిగి పినూ, నానూని కై యు సమరు ల్లు
జానర్మంబును జలిపి మార్క-ముయ్య, సునుసేరు నీ యున్వితముగని
జుయె నిగ్రహమునకు మృగండుకృ, అనినలగు మహాకృప నునన
- గీ. నవల గడనంగె గొంత బాల్యంబు నగన, మృగము గున మృగంబున గాయుర్భక్తునకు
జేసి యుపనయనంబును జెప్ప సాగ, ముగి బుద్ధిమయునైనములనా న్లు. 1889
- క. అంతట మార్కండేయుడు, ఎంత జనింపగ నభిలషింపులని జ
న్మాంతరసంచితవిద్యా, సుతతలంబోలె నేర్చె సెలంగనుముల్. 1890
- వ. అప్పటికి మార్కండేయునకు బంపదశాబ్దంబులు గడిచి పోదశాబ్దంబు ప్రాప్తికె.
- సీ. అపు డాత్మజుని జూచి యాత్మలో నిముడన, శోకప్రసాదములు పైక బొంగ
నాణికోనంగ శత్రుము గామిని మృగండు, తానోత్తమునను దర్శింపియును
విలపింప దొడగిరి వీక్షించి తద్విషా, దమును మార్కండేయశమధనుని
తండ్రి మీరలు విషాదము నొంద గెత మేము, వినిపింపు మని వేద సయమునను
- గీ. జెప్పలేక మృగండుడు చెడ్డమాట, కొంతనటి కాత్మలోపల జులి నొంప
కడకు జెప్పక తప్పనితన జెప్పె, విజ్ఞు డగుటను జరిగిననిషయ ముల్లు. 1892
- క. అది విని మార్కండేయుం, డెడలో గలుగమి నర్ధేర్య మించుక యేనిక
వదనంబున లేనగ వ, భృదితము గా నిట్టు లనియె నుత్సాహమునక. 1893
- చ. వలదు భయంబు దండ్రీ త్రివత్సలుం డై నలలాటనేత్రునిక
గొలిచి జయించి మృత్యువును గొందు నమర్త్యత నాగ నాత్మలో
గలుగఁ బ్రమోద మెంతయు మృకండుడు వానిని గ్రుచ్చి కాగిటక
జలుపుము వత్స యట్టులె యునంగు మహాశుడు నీకు భద్రముల్. 1894
- సీ. కాలసాశంబుచే గట్టగాఁ బడియున్న, శ్వేతకేశువును రక్షించినాడు
ప్రళయాగ్నివలె బ్రజ్వరిలుకాలకూటంబు, గ్రోలి ముజగములఁ బ్రోచినాడు
ధట్టించి యరకాలఁ దన్ని మిత్తిని శిలా, దునితనూజాతుని మనిచినాడు
జాలకారకుం డై నజాలంధరుని నుక్క, డంది దేవతలఁ బాలించినాడు
- గీ. త్రిపురదై త్యుల భస్మీకరించి విష్ణు, బాణమున సాధువులను గాపాడినాడు
దర్పితాంధకగర్వవిధ్వంసకుండు, శిషీతమనోభవం డిందు శేఖరుండు. 1895
- క. కావున శరణాగతర, తావిధినిర్వహణదీక్షై గై కొనినమహా
దేవుడై శరణము నీ కింక, నావుడు చిత్తమాతృచరణనభినంబులకు. 1896
- వ. మార్కండేయుండు సాష్టాంగనందనంబు గావించి తదమృజుం బడసి ధర్మశార వకూల్లు,

బుసంఘః దనఁపర లింగంబుం బ్రతిష్ఠాపించి యచ్చట మాఘస్మానంబు గావించి
యమ్మార్కండేయలింగంబునఘః ద్రికాలపూజ చేసి పూజావసానంబున నానందపుల
కాక్షిగ్రాత్రం పై నాట్యం బొనర్చి శివస్తోత్రంబు గావించు చుండఁ దదాయఃష్యావ
సానకాలంబు ప్రాప్తించుటయు.

1897

— : పూర్వం దేయయమ సంవాదము . —

- సీ. దంష్ట్రాకరాశివక్త్రంబుతోడను నంజ, నాచలతుల్యకాయంబుతోడఁ
గర్భ-శాయుధయు క్తికరములతోడను, సర్పవృత్తికరోమచయముతోడఁ
బ్రజ్వలదస్తినేత్రంబులతోడను, దీక్షాంఘలక్రూరదృష్టితోడఁ
బ్రభయకాలానలోపమదీప్తితోడను, దారుణం బైనక్రోధంబుతోడ
గీ. మృత్యుదేవతతోడను భృత్యగణము, తోడ నంతకుఁ జేతించి గూర్తముగను
కాలపాశంబు దగిలించి కంఠమునకు, లాగఁ దొడఁగె మృకండుబాలకుని బలిమి.
- సీ. అపుడు మార్కండేయుఁ గాలింగమును దృఢం, బుగఁ బట్టికొని బాహుయుగముతోడ
యముని వీక్షించి కృతాంత శివస్తోత్ర, మును బూర్తి గావించుదనుక నాకు
గమభాజనశయనములు వరించెడి, వ్రత ముండుటను నంతవఱకు నీవు
తాఘము వచ్చెదఁ నరువాత నీవెంట, ధర్మంబు గాదు వ్రతంబు చెఱవ
- గీ. ననుడు దండధరుం డీట్లు లనియె మూఢ, చేయనలసిసకృత్యంబు చేసికొనక
యేల యలస్య మొనరించి తిలవఱకు, యముండు నీకృత్యములకొఱ కాఁగువాఁడె.
- సీ. పూర్వవయస్సనం బొనరించుకొనక ధ, ర్మమును మూఢుండు వార్ధకమునందుఁ
దసియించు చుండు సార్థభ్రష్టుఁ డైనయ, ధ్వగునిచందంబున దారి దప్పి
చేసినఁ గర్మంబు మాసాప్తకముదాక, నొకవత్సరము సుఖంబుండఁగలుగుఁ
గావించునెడలను గార్మంబు దిన మెల్ల, నొకరేయి సుఖముగా నుండవచ్చు
- గీ. వార్ధకంబున సుఖము కావలయు నేని, వలయుఁ జేయంగఁ బని పూర్వవయసునంద
కలుగునెడ వాంఛ చచ్చియుఁ గాంచ సుఖము, వలయు ధర్మము నొనరింపఁబోలియువఱకు.
- సీ. నలువఁగా వలయును శ్వేకార్య మీనాఁడె, యపరాహ్ణావిధినిఁ బూర్వాహ్ణామంద
కృత మిది కర్తవ్య మిది యని చింతనఁ, గావించువారలు కాలహతుల
విశిఖకోటిసహస్రవిధుఁ డైనను జావఁ, డప్రాప్తకాలుఁ డైనట్టివాఁడు
ప్రాప్తకాలుండు కుశాగ్రస్పర్శ మొదవిన, యంతమాత్రముననె యంతరించుఁ
- గీ. జక్రవర్తిసహస్రముల్ శక్రశతము, లప్రతిహతంబుగ నధీను లైరి నాకు
బాలుండవు నీ వనఁగ నెంత పట్టువడఁగ, వదలిపెట్టుము లింగంబుఁ బదర నేల.
- వ. అని తరించుటయు మార్కండేయుండు వైవస్వతున కి ట్లనియె.

1902

- సీ. సమవర్తి శంకర స్తవమున కంతరా, య మొనర్చువారి కనర్థ మొదవుఁ
గలవా స్తవంబును డెలిసినాడను నీకు, మఱియు నిం కొకమాట యెఱుంగవలయు

- మత్తకోకిలము. నీలలోహితమూర్తి సుగ్రుని నిత్యునిక బ్రహ్మయానలా
భీలహాపనినా, బ్రాహ్మజపేకోటిసహస్ర సు
ద్వేలకై ననన్దరోర్ధ్వగతిప్రదాత నమేయునిక
గాలకాలునిక బొచ్చితక నను గాలుఁ డేమి యొనర్చెడిక. 1914
- మత్తకోకిలము. బాలిళావినితప్రభావునిక బంచవక్త్రుని కావ్యగో
త్రలంఘనసాధ్యువేద ననాది నవ్యయునిక వివ
జాలశూలసమీరునిక గజచర్మధారి నలభ్యునిక
గాలకాలునిక బొచ్చితక నను గాలుఁ డేమి యొనర్చెడిక. 1915
- మత్తకోకిలము. శ్వేదపాయని మృత్యుప్రతను సిద్ధిదాత నశేషరు
కృపదాహదవాగ్ని నాశ్రితకల్పశాఖ నజాక దిశా
వేలునిక భగవంతునిక గుణసింధువుక బరమాత్మునిక
గాలకాలునిక బొచ్చితక నను గాలుఁ డేమి యొనర్చెడిక. 1916
- మత్తకోకిలము. కాళికాహృదయాబుధానునిక గామితార్థమనిక మహా
కాలునిక భవరోగైస్త్రదునిక గర్మపాదపమూలని
రూపలనక్షునిక గుణోదయరూపునిక గరుణానిధిక
గాలకాలునిక బొచ్చితక నను గాలుఁ డేమి యొనర్చెడిక. 1917
- ఆ. కాళ్లు పట్టుకొంటిక గాలగంతునిక గలా, మూర్తి నఖిలగురుని మోక్షకరుని
ద్రిభవనాధిపతిని దేవాదండేపుని, మృత్యు వేమి చేయు నింక నన్ను. 1918
- ఆ. కాళ్లు పట్టుకొంటిక గాలాగ్నిరుద్రుని, నృపభవాహనుని గిరీశు నజానిక
జండీకాంతరంగసరసీరుహాంకుని, మృత్యు వేమి చేయు నింక నన్ను. 1919
- ఆ. కాళ్లు పట్టుకొంటిక గంగాధరుని మహా, సాగుని శివుని దుష్టనాశకరుని
భక్తరక్షకునిక గచాలిని శూలిని, మృత్యు వేమి చేయు నింక నన్ను. 1920
- ఆ. కాళ్లు పట్టుకొంటిక గలాసనాధుని, సృష్టిరక్షప్రణాపికరుని
సర్వభూతిపతిని సర్వేష్టదాతను, మృత్యు వేమి చేయు నింక నన్ను. 1921
- ఆ. కాళ్లు పట్టుకొంటిక ఖండేందుమాళినిక, బంచబాణహారునిక బాపహారునిక
ద్రిపురదైత్యహరుని దివ్యప్రభావుని, మృత్యు వేమి చేయు నింక నన్ను. 1922
- నీ. అని నుతించుటయు మహాకాలుఁ డతనికీ, నపరిమితంబుగా నాయు విచ్చె
నంత లేచి కృతాంతంఁ డట్టమూర్తిని స్వాప, చారవిముక్తికై సన్నుతించి
తదనుష్ఠాఁ గొని నిజధామంబునకు నేగె, నంత నీశ్వరుఁ డదృశ్యతను జెండె
నావల సంతోష మావహిల్ల మృకండు, పుత్రుండు స్వాశ్రమంబునకు వచ్చి
గీ. తల్లిదండ్రుల కెఱిగించెఁ దద్విశేష, మంతయును జార లది టెల్ల నాలించి
యమ్ముతానందభరితాత్ము లైరి యంతంఁ జెంది యమృతత్వము మృగండునందులకు.

- క. కనియె బహుప్రశయములను, గనియెను బహుప్రశయములను గనిగను మిగిలిన
బున మును మృగశ్యు గుండునె, ద్విసన్నాసానులను న్నిగ్రహించును నెచునె. 1924
- క. చలుపుచు మాఘున్నానం, బుల మరల గుండునెను ద్విధానన బులనా
పలఁ దిరుగఁజొచ్చె నాయువు, కలకాలము ప్రాప్త మగునామనం నెచునె. 1925
- ఆ. మృత్యుభయము లేదు మృత్యుజడమిట్టి, మును బులను మెన్న నెచునెను బుల
జడువలేనియెడల గలెను నున్నను, బెత్తి నెచు గలెనునెచును నెచునె. 1926
- క. అని నుడువుటయు దిలీపుడొ, మునిపుగిన మునిపుగిన ముని
బాసరిప మాఘమానం, బుల నేలెనె నెచుము నాగి ముని నెచునె. 1927

— మాఘున్నానా తీర్థ కథనము : —

- సీ. వినుము మహారాజ మును మహారాజు బహు, గలెనును మాఘునామనం బులను
గంగాసమానంబుగాఁ జెప్పె రెండు నున్న, సువ పుత్రము న్నాన మాఘునె
నదె కాక మఱియు మునిపుగె నై నాగిగలు, లోనానాన్ని నెల ననియును వనియు
నాదితీర్థంబు ప్రయాగంబు ధర్మార్థ, శామమోక్షములు గలెను బాస
గీ. నాకలంబున దీర్ఘరాజాహ్వయంబు, దాని శోడగునాఁచి నున్ను
సప్తగోదావరము నె మిషమును బదరి, శాశ్రమంబును భూమిపుణ్యవహముల.
వ. మఱియును గురుక్షేత్రంబును గుగానాగిగలెను ననగతియును సగయువును యము
నయును నమరావతియును సరస్వతీసింధుసంగమ బులను గుగానాగిగలెనెగలెను
గాంచియును ద్రైయంబకంబును గాలగజరంబును బ్రహ్మసామును మహాలయంబును
నోంకారక్షేత్రంబును బురుషోత్తమంబును గోశర్ణంబును భృగుశర్ణంబును భృగుతుం
గంబును బుష్కరంబును మంగభద్రయును గావేరియును గృష్ణయును వేణియును నర్మ
దయును సువర్ణముఖియును వేణివతియును మాఘున్నానముఖ్యతీర్థంబులుగాఁ జెప్పె
బడియె. గయాతీర్థంబు శివుత్పత్తిదాయకంబు. పుంగోక్షతీర్థంబు లన్నియును
భౌమతీర్థంబులు. 1929

— మానస తీర్థ కథనము : —

- క. తెలిపెద మానసతీర్థం, బుల నికను వినుము మోక్షమును జేకూర్పం
గల మని దాననె ప్రాజ్ఞులు, సలుపుదు రవానిలోన న్నానము నెపుడు. 1930
- వ. సత్యంబును ధీమయును నింద్రియనిగ్రహంబును భూతదయయును నారవంబును
దానంబును దమమును సంశోషంబును బ్రహ్మచర్యంబును నియమంబును జపంబును
నిజ్యయును శౌచంబును దపంబును వక్తృత్వంబును శ్రుతంబును జ్ఞానంబును ధృతి
యును సోపానయును ధ్యానంబును శివస్మరణంబును నాత్మశుద్ధియును మానసతీర్థం
బులుగాఁ జెప్పెబడియె. 1931
- గీ. తీర్థములలో నుత్తమతీర్థ మాత్మ, శుద్ధితీర్థంబు దానిలోఁ జొచ్చి సంత
తమిషానాత్మంబు సత్యంబు త్తమంబు కొదవు, నపునరావృత్తికర మైనయమృతపదము.

- సీ. మునిగినిమాత్రమున జలంబున శుద్ధి, గలుగిడు న్నాతుడు గాఢు వాడు
 న్నాతుండు నా దమన్నాతుండె యగ్రలో, ర్థస్నాతుఁ డైన బాతకి మనినఁడె
 తనుమలత్యాగిమాత్రమున గాఢ మలుగు, కలుగ కుండగఁ జిత్తమలవిముక్తి
 కలుగదు జలజంతువులకు మోక్షము జని, స్థిత్యంతములు నీట జెందు చున్నఁ
- గీ. జిత్తమల మనుసీరను జెప్పఁబడియె, విషయరాగంబు విషయనివృత్తి భావ
 శుద్ధి యనుసీర నొప్పు దబ్బుద్ధి యందు, దేహి గలదోలులె సమస్తతీర్థములును.
- గీ. జ్ఞానసాక్షిత్వమును భ్యాసజలము ద్వేష, రాగమలనాశకమును నై రహి నహించు
 నట్టిమానసతీర్థమునందు మునుగిని, భాగ్యవంతుఁడు ప్రాపించు బరమపదము. 1934
- గీ. దేహమును స్థూల కొన్ని ప్రదేశములకు, గలదో పూతత్వ వట్టలె కలదు కొన్ని
 ధామములకు బుత్రిత భూమియందు, సమయ సమి భౌమతీర్థంబు లవనినాధ. 1935
- గీ. భౌమతీర్థంబులును జగత్సాననాబు, లయ్యె జలతేజమునను భూమ్యాగతప్ర
 భావమునగు దహిధనప్రసరసాప్ర, త్రిగ్రహమునను జగమునఁ ద్రివిధగతుల. 1936
- ఆ. కాన నొప్పు భౌమమానసోభయతీర్థ, సేవ సేయ మోక్షసిద్ధికోజన
 న్నెట్టిపుణ్యకర్మ మేనియు నిలలోన, దీర్ఘసేవతోడ దీటు గాదు. 1937
- ఆ. చేయ కున్న గీర్ధసేవ త్రిరాత్రంబు, లుపవసంప కున్న నొసగ కున్న
 శక్తి యున్నకొలది స్వర్గంబు గోవును, నవనిలో దర్శింపఁ డై జనించు. 1938
- గీ. విద్యయఁ దపంబు గీర్తియు వెలయు దీర్ఘ, ఫలము నొందంగలరు హస్తపాదచిత్త
 సంయమము సేయవారును సంప్రహర్ష, భరితమానసులును గర్వవిరహితులును.
- సీ. కావించునెడఁ దీర్ధసేవను శ్రద్ధతో, డను గృతఘ్నుం డైనజనుడు గూడఁ
 బరిశుద్ధుఁ డగు నింకఁ బరిశుద్ధచరితుఁడు, చెందెడిభాగ్యంబుఁ జెప్పఁ దరమె
 యరుగ నెంచిన నేగు నమరాలయమునకు, దలచిన నరుగు గంధర్వపురికి
 గాంక్షించునెడలను గైలాసమున కేగు, మోక్షార్థి యగు నేని ముక్తి నొందు
- గీ. నేది గోరిన నది గల్గు నిన్ని యేల, చెందడు విషాద మేలోకమందుఁ గూడ
 వానికి సమాన మగువాఁడు వాడె కాని, తగఁ డెవండును బరుడు దత్సామ్యమునకు.
- ఆ. శ్రద్ధ లేనివాఁడు సంశయగ్రస్తుఁడు, హేతునిష్ఠితుఁడును బాతకియును
 నాస్తికుఁడును వీర లైదుగురును గూడఁ, బడయలేరు తీర్థఫలము నధిప. 1941

— : సుప్రతద్రాహ్మజపుత్రంతకతనము : —

- సీ. కల దగ్రహార మొక్కటి నర్మదాతీర, మందు మున్నకలంక మనెడిపేరఁ
 గల రందు బహుపండితులు వారిలో సుప్ర, తుం డనునొకబ్రాహ్మణుండు గలఁడు
 వేదవేదాంగాదివిద్య లెల్లను నేర్చి, యతఁడు లోభాక్రాంతుఁ డగుటఁజేసి
 గోవిక్రయము గన్యకావిక్రయము భృత, కాధ్యాపనము మొక లై నపనులు

- గీ. చేసి యార్జించి ధనమును బ్రతిగివ్వ, అట్టి నాశనము గాదును నీ హాసం
బట్టి యొక్కటా నిమ్మ ముట్ల పుట్టినట్లుగా, అట్టిను కేర్పించి గాడిద నాము గామి.
- గీ. చింత నొందుచు నుండంగ సావంతిమాయను, నీతి వేడుచు కలగడవ్వన నాకు డగుట
నొక్కదివసంబున వివేక మునయ నుండున, నుండునానో ప్పిల్లు నొకటినుకొనక దొడంగె.

—: సుప్రబునివివాదము :—

- సీ. ధన మెంత గడియించినను నిప్పుకేగి గాని, శాశ్వత వస్తువులను నాశనమునకు
నతిదుస్సహం బయ్యె నాశనవేగంబు, నాశనమున ముట్టుక ముట్టుక ముట్టుక
స్వస్వశక్తులు పోయి సర్వోద్రయంబులు, ప్రపంచ ముట్టుక నాశనమున ముట్టుక
దను మెంతజీర్ణత్వమును వహించెనో యిది, నాశనమున నాశనము నొకటినుకొనక
- ఆ. నాశనాన బడి వినాశంబు నొంద నా, నిప్పు లట్లు బడినట్లు ముట్టుక ముట్టుక
బుద్ధిమంతుఁ డేని బుద్ధివిహీనుడ, నాశనము బడినట్లు నాశనము నొకటి. 1944
- ఆ. ఆశ వహితుల్య మైనది గావున, తేర్చు దిగిను దానిని కరుణను
బ్రతుకఁ దలచువాడు శ్రుతమానబలయితో, నాశనమున నాశనము ముట్టుక ముట్టుక. 1945
- ఆ. స్వల్పదాత యైన జండాలుఁ డేనియు, నాశనమున నాశనము నొకటినుకొనక
గానుపించు నింతకంటె నాశనమున, నాశనమున నాశనమున నాశనము. 1946
- గీ. అవని నాశనాభిమాతులు మోహనవప్ర, ముట్టుక ముట్టుక ముట్టుక
పరిగణింపక పరితృప్తిపరిభానో, బాధను జరిగించు చుండురు ప్రజలలోన. 1947
- గీ. ఇట్టికేకంబు లె నైనొ యేను బొగి, నాశనము చేసినట్లుగా సార్వముగ
ధర్మకార్యంబు లొనరింప దరుణ మిదియె, యని నొకటి నొకటి నొకటి. 1948
- ఆ. ఆదినంబునంద యర్థరాత్రంబున, నాశనమున నాశనమున నాశనము
ధనము నెల్ల దోచుకొని పోయి గొనగవ్వ, దోచి మిగుల నంద నిగిలోన. 1949
- వ. అంతట సుప్రతుండ దుఃఖాక్రాంతచిత్తుం డై యిట్లు నిలపింపం దొడంగె. 1950
- సీ. చన దొక్కగోవు నైనను గ్రహింపగ నది, కొనక తప్పనియెడఁ గొనినః గాని
రెండవదాని నెన్నండును గొనరాదు, కూడ దమ్మంగఁ గైకొనినదాని
నట్లు చేసినయెడ నాపాతకము సప్త, పురుషాంతరములను బూదిచేయు
ననుశాస్త్రము నెఱింగియును లోభమునఁ గొని, యెన్నో గోవుల విక్రయించినాడ
- గీ. ధనము నార్జించుపనిలోనఁ దవలి యొక్క, వాసరం బేనియును సంధ్య వార్ష నైతి
విడిచినను బ్రాహ్మణోచితవిధుల నెల్ల, జనర కాచమనం బైనఁ జేయ నైతి. 1951
- సీ. ఒకపుష్పమునో లేక యొకఫలమునో మంత్ర, సహితంబుగనో మంత్రసహితముగనో
శాంతినిముట్టుక నుండున నుద్ధృతం బగు, గులకోటి యదియును జలుప నైతి
స్మృతమునాశనమున నాశనమున నాశనమున నాశనమున నాశనమున నాశనము
ప్రపంచమున నాశనమున నాశనమున నాశనమున నాశనమున నాశనమున నాశనము

- గీ. ఘోసపూజకు మెచ్చి విఘ్నముల నెల్లఁ, జెందుగణపతి నైనఁ బూజింప నైతిఁ
జలుపునడ సేవ యిందున సర్వకామ, సిద్ధు లిడుశక్తి నైన భజింప నైతి. 1952
- గీ. చలువ నైతిని బంచయజ్ఞములు చేయ, నైతిఁ బంచాయతనదేవతార్చనంబు
బ్రహ్మచారికి హంతకారము నొసంగ, నైతి భిక్షుకునకు నీయ నైతి భిక్ష. 1953
- వ. బ్రహ్మచారియును భిక్షుకుండును బక్వాన్నస్వాము లగుటంజేసి వారలకు బోజనంబు
నొసంగి భుజించువారలు చాలద్రావణంబునం గాని శుద్ధి జెందవలరు. 1954
- క. ఘృతసిక్తిము లగుతిలలను, హుతాశనునియందు మంత్రయుక్తము గాంగఁ
హుత మొనరించినఁ జను నా, రితపాపము లెల్ల నదియుఁ జేయకపోతి. 1955
- సీ. చలువకపోతిని స్వర్గదాయకుఁ డైన, యతిధికి సంతృప్తి సన్న మొసంగి
శ్రోత్రియుఁ డైనప్రసాదము నీయకపోతి, నశ్రుచ్ఛ్రద్ధి గ నొక్క-వసన మేని
పాదుకొల్పకపోతి బాదమ బూకఁ డని, యమలోకమార్గతాపము శమింప
స్థాపి. పనైతిని గూప మొక్క-ం డని, పరలోకమార్గపిపాస యుడుగ
- గీ. నొక్క-గోవును సైతము నుదరింప, నైతిఁ గర్దమమగ్ని మై నట్టిదాని
నరకముననుండి యుద్ధరణంబు గలుగఁ, దనుధనబలంబు లుండినతరుణమందు. 1956
- వ. శయ్య బాశ్వమహిమీనాసీ శ్వేతకృష్ణానతిలకరంభతో యకుంభాసనపాదుకాపాదా
భ్యంగదీప్రసవావృజనచ్చత్ర తాంబూలనిత్యశ్రాద్ధభూతబల్మతిధిభోజనంబు లనుమిశ్రితి
దానంబులు యమలోక మంతనానివారకంబులుగాఁ జెప్పంబడినను వానిలో నొక్కటి
యును నాచే నిర్వర్తింపఁబడ దయ్యె. 1957
- ఆ. చలువ నైతిఁ గ్రచ్చచాంద్రాయణాదులఁ, గాయమునకు శుద్ధి గలుగునట్లు
ధేనువునకు గ్రాస మేనాడు గూడను, నొసంగ నైతిఁ బాప ముడిగిపోవ. 1958
- క. సాలగ్రామశిలాంబువుఁ గ్రోలినఁ దలపైని జల్లుకొనినను వహి
జ్వాలలు గాష్టములంబలెఁ, గాలుచు నంతర్బహిష్టకాలుష్యములఁ. 1959
- క. అని యెఱిగియు నాపనులును, నొనరింపకపోతి దుదకు నొద్దకు రా గో
వును నైన గోఁక నైతిని, ననువుగ గోలోకవాస మామతిలంగఁ. 1960
- గీ. ఒక్క-కా సేనియును నర్థి కొనఁగ నైతిఁ, గలిమి జన్మాంతరంబునఁ గలుగ ట్టుధితం
డైనవానికి నొకపల్లఁ డన్న మేని, పెట్ట నైతిని గలుగంగఁ బుట్ట గతులు. 1961
- ఆ. ఉపవసింప నైతి నొకకవరాత్రియు, నైత్య మొంద శివునియందు విష్ణు
త్పత్తిదముగ నొక్క-యేకాదశియు నుండ, నైతి ననశనముగ నక్క-టకట. 1962
- గీ. కప్పపడి నేను జీవితకాల మెల్లఁ, జేయరానియకృత్యముల్ చేసి గడన
నలిపినట్టిధనం బెల్ల ట్టణములోనఁ, బోయె నిలువునఁ బ్రాణముల్ పోయినట్లు. 1963
- సీ. ఆత్మానుసంధాన మాచరింపకపోతి, గర్భవాసక్లేశగతి తొలంగ
దానపాత్రులకును దాన మీయకపోతి, గలుగ కుండఁగ నూర్ధ్వగతికి హాని
యునుభవింపకపోతి నాత్మకు సుఖము గా, భోగి యీతం డని పొగడ జనులు

- సాధింప నైతి మోక్షము నేని లోకంబు నిర్మలము చేసి కష్టము గావించునెనో
గీ. యేమి యొనరించినట్లు యె నిలను నుట్టి, పదిగి యె నుట్టులను నేర్చి ప్రతికోలా
దిరిగి సేజవలును స్త్రీచి పెరిగి వయసు, నొచ్చునగు నుమ్మరము నేని పోషణము. 1964
- ఆ. నన్ను నేనే వందనము చేసికొని భక్తి, తిరుగు నెల్ల బహుళ విద్యలు శ్లో
కొంటి నుద్ధరించుకొనంగ నీదానానీ, నీవును నీవు నీవు నీవు నీవు. 1965
- ఆ. కాటిలోని విడిచి కాయులు బరహాస, ఏర్పడునగు నీవు నీవు నీవు.
రాదు విద్య ఫలము రాదు భావము రాదు, రాదు నానావిధము రాదు హితులు.
ఆ. దారిబడై మోక్ష-ధర్మంబు యది నాశం, గాన నుత్తరము నుట్టులను ను
వశము గాకయుండె వార్థికమున నేను, నాకు నానావిధ ఫలము నేను. 1967
- గీ. ఏమి చేయుదు నే నిట్టిహేనుదేశము, నానావిధమున నుట్టు నుట్టు ను
మునకు నై వస్వతపురంబు కనికరింప, నానావిధమున నుట్టు నుట్టు ను. 1968
- ఆ. దండధరునిపేరు దలచి కొన్నంతనె, చేస్తు నుట్టు నుట్టు నుట్టు నుట్టు
మేనఁ బ్రాణ మున్న నేను మృతుండనె, యును నుట్టు నుట్టు నుట్టు నుట్టు. 1969
- నీ. మును దాను గాళ్ళిరమునకు భూరిభనార, సమునకై నొండునమయముగాను
గంగాతటమున మాఘున్నాను తెల్లరు, గూర్పుండె జాతానికిం బాకండు
చదివినమాఘమాసన్నానఫలబోధ, కాన్దసద్వము స్మృతి కపుడు రాగ
ధైర్యంబు నహియించి తళణంబున నర్మ, దామహానిది కేరి దానిలోన
గీ. స్నాన మొనరించి దళదినములు దళము, దినమునను తైత్త్యాధానము దేహ మెల్ల
గజగజ వడంకు చుండంగ గదల లేన, హరి హరి య టండు దత్తీరమంద మ్రుండ.
- నీ. అంతట బాపాత్ముడై ననువ్రతుండు మా, ఘనానమాహాత్మ్యకారణమున
దివ్యరూపంబు ప్రాప్తిపంగ దేహమా, నము నెక్కి స్వర్గలోకమున కిరిగి
యచట భోగము లెల్ల ననుభవించుచు స్వేచ్ఛ, నొక్క-మన్వలతరం ఒండి పిదప
భాసురుండ్ల పుట్టి భువిని మాఘున్నాన, మును బ్రయోగిత్రమున నొనర్చి
గీ. బ్రహ్మలోకంబు నొంది తత్ఫలము గాగఁ, గడపి సుఖముగ నొకకల్పకాల మచట
నవల జన్మించి విప్రుడై యవనిలోన, గాళిలో మరణించి మోక్షమును బడసె.
నీ. అధ్వరంబులలోన నశ్వమేధమువోలె, నద్రులలో దుపారాద్రివోలె
బ్రణవంబువోలె మంత్రములలోపలను దా, నములలో నభయదానంబువోలె
జానలలోపల సర్వమంగళవోలె, విద్యలలో నాత్మవిద్యవోలె
శంభుభక్తులలోన సరసిజాత్యుండువోలె, వ్రతములలో ఋతవ్రతమువోలె
గీ. దపములందు బ్రాణాయామతపముకరణి, ధర్మములలో నహింసచందమున నాహి
త్యాన్నికె వడె బ్రాత్రులయందు సర్వ, మాసములలోన శ్రేష్ఠంబు మాఘ మధిప.
గర్భాగమనంబున విష్ణు, ధర్మములు నిర్విషము లగువిధంబునను దివా
కరుణా మకరమును శాస్త్రము, తరుణమున గళావిపరీతము లగు సఖముల్. 1973;

- క. ధనవరిశుండు పాతకి, యును వృసనియు నై ననరున కున్వీసలిలోఁ
గసరాదు గలి మ తొక్కఁగి, మనుపఁగ నరకంబునుండి మాఘముకంటెన్. 1974
- క. లసయం బగు నైశ్వర్యం, బును బుష్పఃపీనభూజమును శరభరశూ
స్యనిశయు మాఘన్ననం, బును జేయనిప్రాణివర్గమును దుల్యంబుల్. 1975
- గీ. బౌర యెంతొప్రమాదంబొ యౌర యెంత, గాఢమోహంబొ నరులకుఁ గాంచ కుండ
మాఘమాసాష్టమివఃసం మోఘముగను, బరిచిధులలోనఁ జెందు చుందురు శ్రమంబు. 1976
- ఆ. మాఘమజనంబె మాంగల్య మర్థసం, పాదసంబు మాఘమజనంబె
మాఘమజనంబె మనఁగడ సర్వంబు, మాఘమజనంబె మానప్రలకు. 1977
- ఆ. ధరను లేవు వేతె ధర్మార్థకామమో, తిములు మాఘమందుఁ జలుపునట్టి
మజనంబునకు మనవకోటికి, తెలివినాఁడ నిజముఁ దేటపడఁగ. 1978
- క. లదియె యధాగ్య ముపద్రవ, మదియె సమస్తాశుభంబు లదియె సరులకున్
ముదమునను మాఘమం ది, పొదవఁగ నొకన్నాన మేని యొనరునకున్. 1979
- ఆ. మంచిభార్య నిచ్చు మంచిబిడ్డల నిచ్చు, మంచిభర్త నిచ్చు మహిమ నిచ్చు
స్వర్గ మిచ్చు మోక్షసామ్రాజ్యపద మిచ్చు, మాఘమాసమకరమజనంబు. 1980
- గీ. నలుపఁచొ యెవండు సామర్థ్యశాలి యయ్యు, మాఘమాసంబునందు నిమజనంబు
వాడె దృష్టిపీహినుఁడు వాడె పాద, వరితుఁడు వాడె ప్రాణవివర్జతుండు. 1981
- ఆ. సర్వదేశములును సర్వకాలములును, సుకృతదాయకముల సకలజనులు
దానమునకుఁ బాత్రు లై నవారల రవి, మకరమున వసించుమాసమందు. 1982
- వ. మాఘమాసంబున నిర్ఘరిణీసలిలన్ననం బుత్తమంబు. వాపీకూపతటాకన్నానంబు
మధ్యమంబు. 1983
- గీ. శ్రేయమును గోరువాఁ డొనరింపఁ దగిదు, స్నానమును గేహమున నుష్ణసలిలమునను
గవ్వడినకొలందిని గలిగినట్లు, సంభవింపదు పుణ్యంబు సౌఖ్యమునను. 1984
- క. శీతార్ద్ర డయ్యు మాఘ, స్నాతుండు సేవింపఁ దగిదు జ్వలనము నెపుడన్
శీతవృథ యుడుగంగను, స్నాతుండు చెందండు దాన స్నానఫలంబున్. 1985
- వ. రాత్రియందు వాయుతాడితంబుగా నుంపఁబడినవకుంభజలంబు గంగాతోయకల్పం
బుగాఁ జెప్పంబడుటంజేసి నద్యాద్యభావంబునఁ దజ్జలన్నానంబు గావించుట ప్రశస్తంబు.
దేవతలు ప్రతిమాఘమాసంబునను నీటఁ దేజంబు నుంచుచుండుటంజేసి బుధులు
మాఘన్నానంబు నగ్నిప్రవేశంబుకంటె సధికంబుగా నుడివిరి. 1986
- క. ఏనియమంబులచేతను, బోనియఘంబులును మాఘమున సశియించున్
స్నానమునఁజేసి మాఘ, స్నానం బాపేతువునె న్లాఘ్యం బయ్యెన్. 1987
- క. అనుదినము వలయు నీయం, గను శర్కరతోడఁ దిలలు త్రొదేవునకున్
గన వృద్ధి నిజకులంబులు, మనములలోఁ గోర్కి యున్న మాఘన్నాతుల్. 1988

మహావిష్ణుప్రతిష్ఠితిని బ్రతిష్ఠాపించి యర్పించి వరాహునిపాదంబులును గ్రోడుని కటియును హిరణ్యగర్భునినాభియును శ్రీవత్సధారికుక్షియును సహస్రశీరస్కుని బాహువులును సర్వేశ్వరునిగ్రీవయును సర్వాత్మునిముఖంబును సుప్రభునిలలాటంబును జక్రధరునికేశంబులును బూజించి విష్ణుమాహాత్మ్యప్రతిపాదకం బగుపురాణంబు వినుచు నారాత్రి జాగరంబు గావించి మఱునాఁడు ప్రభాతకృత్యంబులు నిర్వర్తించికొని పునః పూజ గావించి మనోరథసిద్ధి యగునట్లు ప్రార్థించి కుంభంబును విష్ణుబింబంబును వస్త్రంబులును ధాన్యపాత్రంబులును బూజితద్రవ్య మంతయును దక్షిణాసహితంబుగా నాచార్యునకు సమర్పించి బంధుయక్తుం డై ద్వాదశీచారణంబు గావింపవలయు.

- గీ. చేయు మీదిధి నేకాదశీవ్రతంబు, మాఘమాసంబునను నీకు మరల గర్భ వాసమఃఖంబు గలుగదు వాస్తవముగ, ననుడు భీముఁడు సుశోష మామతిల్ల.
- వ. మాఘశు కె కాదశీదినంబున సకలఫలసమృద్ధిం బగుహాస్తిసపురోద్వానంబున కరిగి యచ్చట సహస్రనారికేంబులును నయతకనశీఫలంబులును శతపనసఫలంబులును ద్విశతపుండ్రక్షీలవులును నారగించి బహుప్రయత్నంబున నుపవాసంబు గావించి యథోక్తంబుగా వ్రతంబు నాచరించె. దానంజేసి యది మొదలు మాఘశు కె కాదశి భీమకాదశి యనుపేరం బరగె. 1999

- గీ. లోకములలోన నుత్తమలోక మనెడి, గౌరవము బ్రహ్మలోకంబు గాంచినట్లు మాసములలోన నుత్తమమాస మనెడి, వాసి గై కొనియెను మాఘమాస మధిప.
- గీ. కలదు శివరాత్రి యనఁగి మాఘంబునందు, బుణ్యతిథి యొందు దానిని భోలఁ జాల వెట్టితిథులును మున్నది యిచ్చె విస్మయ, యముగఁ గైలాసపదమును వ్యాధునకును.
- క. అనుడు దిలీపుఁడు విస్మయ, మును జెంది మనంబులోన మునివర నాకున్ వినిపింపుము విశదముగను, వినఁగను శివరాత్రిమహిమ వేడ్క జనించెన్. 2002
- వ. అని వేడుటయు వసిష్ఠం డామకీగావల్లభున కిట్లనియె. 2003

—: శివరాత్రిమాహాత్మ్యము .—

- నీ. వినుము మహారాజ విశదంబుగను నీకు, శివరాత్రిమహిమంబుఁ జెప్పువాఁడఁ గైలాసశైలశృంగమున నాసీనుఁ డై, యున్నశంభునిఁ జూచి యొక్కనాఁడు మున్ను పార్వతి నేడు నన్ను నీ నడిగిన, ట్లడుగంగ నామె కిట్లనియె శివుఁడు వనజాక్షి శివరాత్రి యనఁబడు మాఘకృష్ణచతుర్దశీరాత్రి శైవి యగుట
- గీ. దానికోట్యంశమునకును దానయజ్ఞ, తీరహోమవ్రతాదులు దీటుగావు దాన నుపవాస మొనరించుమానవులకు, శమనఘోరస్వరూపదర్శనము లేదు. 2004
- వ. శివరాత్రిదినంబునందుఁ బ్రభాతకాలంబునఁ బ్రబుద్ధుం డై కాల్యకృత్యంబులు నిర్వర్తించికొని శివరాత్రివ్రతాధరణంబునకు బ్రాహ్మణానుజ్ఞం బడసి సకల్పుం బొనర్చి యాదినం బెల్ల నుపవసించి రాత్రి శివలింగంబును బంచామృతంబులచే నభిషేకించి వస్త్రభూషణాదులచే నలంకరించి జాతీచంపకపున్నాగనీలోత్పలానిపుష్పంబులచే బూ

జరిచి ధూపదీపనైవేద్యతాంబూలాలను లగ్నించి తూర్వము శివస్వామిని పూజించినాడని నానందపూర్వీక స్తోత్రపాతపురాణపరమసృత్యగీతాదులచే జాగరంబు గావించి మూలనాడు ప్రభాతం బున యథాశక్తి ముత్ప్రీతికరంబుగా సకలదానంబులును చేసి గురువును గావించి శివలింగంబున కెదుటఁ గృతాంజలిబంధం డై నిలువబడి. 2005

క. శివలింగంధర శివరాత్రి, వ్రతమును జేసితిని నేను ద్వత్ప్రీతిక నై

హిత మేదియొ యదియె దయా, మతి నొనరింపుము విమూఢమతి నగునాసుక.

వ. అని ప్రార్థించి బ్రాహ్మణసంతర్పణంబును బీదల కన్ననఁత్రువానంబును గావించినాడు. ఏతద్వ్రతంబునందు స్త్రీపురుషవిభేదంబును వర్ణనిభేదంబును లేకుండ స్వర్వర్ణసంబులను నధికారంబు గలదు. ప్రాజాపత్యచాంద్రాయణమాసోపవాసాదిపుణ్యంబులకుఁ బడఁ గోటి గుణాధికం బగుపుణ్యంబును జన్మకోటిసహస్రసంపాదితపు పుణ్యంబు సప్రీతిగ సాధ్యంబును శివరాత్రివ్రతంబునం జేకూరు. శివరాత్రిజాగరంబున నేవబ్రహ్మస్వపర్యును బాచి మహాపాతకులును బరదారహరులును గృతిఘ్నులును నతిభక్తులును పట్టనివారును వృషభీరక్తులును శివరాత్రిప్రభావంబు నితరులకు బోధింపనివారును పినివారును శివలింగంబు సర్వింపనివారును వేదంబులను వైదికాచారంబును నేవధర్మంబును నిర్వహించు వారును లలాటంబున భస్మంబు ధరింపనివారును శివశీత్రంబుల కేగినివారును బర్హ మైధునకర్తలును బ్రహ్మదిదేవతలతోడ నున్నను దివ్యశక్తులతోడ నిన్నును బోల్చు వారును సర్వపాపముక్తిం జెందంగలరు. 2007

గీ. దేవి యేజన్మమం దై నఁ ద్రికరణముల, చేతఁ గావింపఁబడినట్టి పాతకంబు

లన్నియు నశించు శివరాత్రియందుఁ జలుపు, నెకల జాగరంబు బసలొక్తు లేల యింక.

వ. అబుద్ధిపూర్వంబుగా శివరాత్రివ్రతంబు గావింపఁబడినను బూర్ణాంగులంబు చేకూరు.

క. దీనికి నిదర్శనంబుగ, నే నొక్కపురాణగాధ నీ కెఱింగింతుక

మానిని వినునెడ నాకథ, నానాపాతకవితాననాశం బొదవ్రుక.

2010

సీ. కలఁడు నిపాదుఁ డొక్కఁడు మున్ను ధరలోనఁ, జేయుచు నాతండు జీవహింస

వనములలో నిత్యమును సంచరించుచు, స్వకుటుంబరక్షను జలిపికొనుచు

నొకదివసమున దైవికముగా నొకయర, ణ్యంబున కేగి జాలంబు నొడ్డి

యొకపాదలోఁ బొందియుండి చూచుచు నుండఁ, బడదాయె నం దొక్కపక్షి యేని

గీ. యంతటను రవి గ్రుంకుడు నతండు పట్టు, విడువకుండఁగ నారాత్రివేళ నొక్క

ప్రాదముదరిఁ జేరి జాలంబు నవట నొడ్డె, దోయమున కేగుడెంచుజంతువులఁ బట్ట.

టి. అట్లు జాల మొడ్డి వ్యాధుండు తత్సనూ, పమున నున్నలిప్యపాదపమును

జేరి దానిచుట్టు సెలగి శాఖల వీలు, చేసికొని వసించి చెట్టుక్రింద.

2012

క. కనుకొప్ప వై వకుండఁగఁ, గను చుండఁగ జాలమున మృగం బెయ్యది యై

నను బడఁనొక్కయేమొ యని మది, ననుకొనుచును బెల్లవాడె నంతటిలోనక. 2013

- ప. అంతట బులిందుడు నిరాశుడై రిక్తహస్తంబులతోడ గృహంబున కేతేరిఁ దజన
కుండు వానిఁ జూచి. 2014
- క. నాయన నిన్నటినుండియు, నేయెడలను నీకు భుక్తి యించుకయును లే
దాయెనె నకనకలాడెడి, నీయుదరముఁ జూడఁ గలిగె నెవ్వగ నాకున్. 2015
- క. అనవుడు నావ్యాఘ్రు డి, ట్లనియెను బడదాయె చాలమం దొకమృగ మై
నను బక్షి యైన నిన్నటి, దిన మెల్లను లేడు కనుకఁ దిండియు నాకున్. 2016
- ఆ. తెలియనానిబాధ కలుగు చున్నది యేమో, బెడిదముగను నాకుఁ గడుపులోన
నిలువఁజాల నింక నే నని పలుకఁచు, వ్రాలి భువిని విడిచెఁ బ్రాణములను. 2017
- నీ. అంతట యమమాత లరుడెంచి శీఘ్రంబు, గను బాశములతోడఁ గట్టి వానిఁ
గొనిపోవు చుండఁగఁ జని మదాఙ్గాకరు, లెమరుగా వారినిఁ జెదరఁ గొట్టి
యాకిరాతుని దిన్యయ నంబుపై నుంచి, కొని నాదుసాన్నిధ్యమునకు వచ్చి
జరిగిన పిషముంబు సర్వంబుఁ దెలుపంగ, నాకిరాతకుని నే నాదరించి
- గీ. తన్మనోగత మైససాఘ్యసము నెల్ల
దీర్చి నాగణములలోనఁ జేర్చికొంటి
నది యటుండఁగి యమభృత్యు లరిగి యముని
కడకుఁ జెలిసిరి జరిగినగాథ యెల్ల. 2018
- నీ. అపు డంతకుండు గ్రోధారుణనేత్రుఁ డై, చిత్రగుప్తునిఁ బిల్చి శీఘ్రముగను
నాపులిందునిగాధ యడిగివాఁ డతికలు, ఘం డని చిత్రగుప్తుండు చెప్పఁ
దత్తణంబున లేచి దండముద్రను గొని, చనుడెంచి కైలాసమునకు నాకుఁ
బ్రణమిల్లి మత్పదాబ్జములపై దండము, ద్రను సమర్పించ నే దానిఁ జూచి
- గీ. దండధర కారణం బేమొ దండముద్ర, నిర్విధంబున విడనాడ నెఱుంగఁజెప్పుమ
నావుడు యముండు సర్వజ్ఞ నీ వెఱుంగ, నట్టివిషయంబు గలదె న న్నడుగ నేల.
- నీ. దురితాత్ముఁ డై నవ్యాధునిఁ దోడుకొని రాగ, మత్సేవకులను బంపంగ నేను
నీభృత్యు లరుడెంచి నాభృత్యులను గొట్టి, కొనివచ్చి నీయుద్ద నునుప వాని
సఖిలధర్మజ్ఞుఁడ వై ననీవును వాని, కేళియును విధియింపవైతి
తలవంపు గలదె యింతటికంటె నా కింక, నీదండముద్రను నీవె కొనుము
- గీ. తపము గావించుకొందుఁ గాంతారమునకు, నేఁగి సుఖముగ నా కేల యీశ్రమంబు
నాఁగ నే నవ్వె యంతక నయవిదుండ, వై ననీ విల్లు పలుకంగ న్యాయ మగునె.
- నీ. సృష్టించినాడను శివరాత్రి మును మహా, పాపుల నుద్ధరింపంగ నేను
దానిప్రభావ మెంతటివారి కేనియు, గ్రహియించుటకును శక్యంబు గాదు
నా కాదినంబు ప్రాణముకంటెఁ బ్రియ మైన, యది గాన శివరాత్రి యనఁగఁ బరగె
జేసిన నాఁ డుపవాసజాగరముల, నేవిధంబున నైన నెవ్వఁ డేని

- గీ. వాఁడు నాథామమున నుండువాఁడ కాని, కాఁడు యమలోకమున కేగువాఁడు వింటె
యనుడు శివరాత్రి యట్టిద యనియె యముఁడు, దానిపై నిట్లు లంఘి నుతఁగ న కేను.
- వ. ఈపుణిందుండు శివరాత్రినాఁడు వసంబున కరిగి జుంతువు లేనియును హరికమిని నాది
నం బెల్ల నిరాహారం డై యుండ నయ్యగి యపవాసులుగను జుంతువులకొఱకు
న క్తందివంబును మేల్కొనియుండుటంజేసి యయ్యగి జాగరంబుగను మాలుారివృక్ష
శాఖలను సెలగి పాఱవై వఁ దత్పత్రాలులు తత్తత్ప్రప్రచీనోవలిగింబునగ బడుట
వలన నయ్యది శివపూజగను నగుటజేసి శివరాత్రిప్రతీఫలగాని పీనిక ప్రొప్పిందె.
- గీ. ఆకతంబున సీభిల్లు డయ్యె నాకు, భక్తం డాదాన గై లానమమగ నాఁడ
ననుడు యముఁడు మమకృత నాలించి, శాంతి యొదివఁగి మన నేగె స్వపదమునకు.
- క. శివరాత్రిమహాత్మ్యంబును, జెవులప నింపుగను పీనిక జన్మిసను లును
ర్భవరహితు లగుచు వారలు, నివసించురు మామకేసనిలయగునలమక. 2024
- క. అని చెప్పుటయును బాధ్యత, విని శివరాత్రిమహిమంబు విన్నవ మొదవం
గను జెప్ప దొడఁగె స్వసభ, జనమునకును విబుధు లెల్ల శ్లాఘింపంగక. 2025
- సీ. వినఁము దీర్ఘ యింకను మాఘమాహాత్మ్య, మును వదించెద ముఖ్యముగను నీకు
మును సహృదూధరంబునను దత్తాతేయుఁ, డాచరించుచుఁ దప బధిసంపఁ
గార్తవీర్యుఁడు తత్సకాశంబునకు నేగి, ప్రణమిల్లి తత్పాదపద్మములకు
మాఘమాసస్నానమాహాత్మ్యమును చెల్పు, మని వేడఁటయు నిట్లు లనియె నతఁడు
- గీ. రాజపుంగివ తావకప్రశ్నమునకు, హర్ష మయ్యెను నీవు న న్నుడిగెట్లు
యడుగఁగను మున్న నారదుం డబభవుని, నబభవుఁ డిట్లు లనియె నయ్యమరమునికి.
- క. మోఘం బగుఁ దజన్మము, మాఘస్నానంబు నొక్కమా డ్దెనను న
ద్యోఘమున జేసుకున్న న, ఘాఘపరీతాత్మ్య లై నయర్హీజనముల్. 2027
- క. ఇనవరహితదినముతెఱంగు, గునఁ జగద్రుండు లేనిగోయికొమరున దీప్తిగ
గన వెట్టిపుణ్యకిర్తము, లును మాఘస్నానముఖలోకకృతంబల్. 2028
- క. పూతికలువోలె జంతు, వ్రాతంబున బుద్బుదములవలె జలమున సం
జాతు లగుచుండ్రు మాఘ, స్నాతులు గానట్టివారు చచ్చుటకె ధరక. 2029
- సీ. విష్ణుభక్తుఁడు గాని విప్రుండు హతుఁడు క్రో, ధమునఁ గావించెడితపము హతము
దంభకృతం బైనదానంబు హత మనా, చారంబువలన వంశంబు హతము
దారిద్ర్యముంబు హతం బిహలోకంబు, దక్షిణ లేనిశ్రాదంబు హతము
హతము లోభిధనంబు హత మసాక్షిభోజ, నంబు సంద్విగమంత్రంబు హతము
- గీ. హత మదీప్తాగ్నినిహితహవ్యంబు హతము, వృషలభిక్షును గొని యొనర్చినమఖంబు
శ్రద్ధతోడను మకరమాసంబునందు, స్నాన మొనరింపకున్న జన్మము హతంబు. 2030
- క. వచ్చు ననంగనె మాఘం, జెచ్చటనుండినను నఘము లెల్లను మనకుక
జచ్చటపిడుగుతెఱంగున, వచ్చెను లయకాల మనుచు వడఁకుచు నుండుక. 2031

- గీ. బ్రహ్మసూత్రాన్ని నిఘోషించిన యీ యములు నేని, నట్టివారల నేని మే మిట్టె సరమ
పావనులఁ బోయితిమి మని ప్రసలమొగను, జలము ఘోషించు మాఘమాసంబునందు.
- గీ. జలదిములనుండి భద్రవోలె నర్హసాప, వర్షములనుండి ముక్తఁడై వచ్చివోలె
బ్రజ్వరిల్లునూ రిది మఃరిసొంకె పై న, మాసమున స్నాన మొనరించుమానవుండు. 2033
- స. జానపృథ్విజులును, సర్వసృష్టికర్తలును బ్రహ్మాదకృతంబులును వాఙ్మనసకాయకృతం
బులును నైన సర్వసృష్టికర్తలగు యములన్నియును మాఘస్నానంబున నన
లంబులచే గోమాంబులుగోలె ద్ధిగలు లగు. 2034
- క. నిలువును మోగినసన్ననమా, పిలువగలుగ నెల్ల నడచి కలకాలంబు
యెందులకొనవలయునని, గృహముగి హరిధర్మవోలె సకలజనములకొ 2035
- క. మాఘస్నానము చేయుము, మోగినసన్ననంబు లెవము మంత్రము లెల్లకొ
- గీ. మాఘస్నానము ఘోషము, మోగినసన్ననంబులంబు మఱి లేదు సుమీ. 2036
- జనరు జనశ్రుతిగాభిస్థాపించిన మాఘ, మాసమున స్నాన మాచరింపంగ బుద్ధి
యంతయు నెల్లదిన రోజున నుం జూలె, మహిని బ్రాదుర్భవించినమానవులక. 2037
- క. జనులకు నే నృషిని గా, యను గణికికొనుగి లోకమున నెందుఁ గనుం
గొనినను మోగినసన్నన, జనశ్రుతిను నుత్తమాధ్యక్షములు లేవు సుమీ. 2038

— యపీకాపృథ్వింతకతనము —

- సీ. కలదు ఋషి క నాఁగిను గన్య యుక్త-తె, భృగువంశమున మున్ను పృథ్విలోన
బ్రాహ్మించుటనుజేసి శాల్యంబునంద వై, ధవ్యంబు తన కామె ధైర్యమునను
నిగ్మహీతచిత్తి యై నియమగుణోడను, నాచరించుచును గృహస్థాదివిధుల
సంఘవృత్తిని భక్తి సోనరించుచును సప్త, కాలంబునను బారికాంక్షివోలె
- గీ. నలిపి స్నానంబు మన్నివగ ములదాఁక, మాఘమాసంబులందుఁ బ్రమాదరహిత
ముగను రేవాకిపిలసంగిమునను నొక్క, దినమునను నర్మదాతటంబునను మ్రందె.
- సీ. అంతట హరిభృశ్యు లరుడెంచి యామెను, గొనిపోవ వై కుంతమునకు నచట
నండి నాలుగువేలయుగములవఱి కామె, యఖిలభోగంబుల ననుభవించి
సత్యలోకమునకుఁ జనుడెంచి పిమ్మట, నూడి నాలుగువేలయుగము లిచట
సఖిలభోగంబుల ననుభవించుచు నుండ, స్వస్వతమాఘస్నానసంకృతమునను
- గీ. నపుడు సుందోపసుందాఖ్యు లై నదైత్యు, లమరులను బాధవెట్టంగ నమరు లెల్ల
నాకడకు వచ్చి వారిదుర్మయముఁ దెలుప, దైత్యనాశన మొనరింపఁ దలచి నేను.
- స. మాఘస్నానపుణ్యశేషంబునంజేసి సంకల్పమాత్రంబున నానతీమణినిఁ ద్రిలోకమో
హినిఁ గా నొనరించి యామెకుఁ దిలోత్తమ యనుపేరు నెట్టి సుందోపసుందనాశంబు
గావింప నానతీయ నానారీమణి నాయాజ్ఞ నొడలం దాల్చి వీణాపాణి యై నాలో
కంబునుండి బ్రహ్మబుద్ధి నొంది సుందోపసుండు లుండుపురంబునకుం జేరి తత్సమీపంబునం

నుండునశోకవనంబునం బ్రవేశించి యుం దొక్క-విటసిత్రిందఁ జంద్రకాంతిలావేటపెం
గూర్చుండి జగన్మోహనంబుగా వీణాగానము నేయు మంబ. 2041

సీ. ఆగానమునకును నారూపమునకును, వనపాలు రాశ్చర్యమును పహించి
కేళకూకిని జలక్రీడ గావించును, దోపసుండులనేడ కొయ్య నేగి
విన్నవింపంగ నావెలదిలావణ్యంబు, నుండోపసుండులు చోద్య మొంది
విడిచి జలక్రీడ విడిచి కేళాకూకి, యమరాంగనాసహస్రమును విడిచి

గీ. కాలదండంబు లన నొప్పుగదలఁ దాల్చి, వసమునను దమ్ముఁ బాపఁగ" నచ్చిన్
మృత్యుదేవత నాఁ దేజరిల్లు చున్న, య"వసూమృగిండ్ల కేగి 2042

క. కనుఁగొని తద్రూపంబును, గనువేదులు గదురి నీజగన్మోహిని నే
గొనియెద నేఁ గొనియెద నేఁ, గొనియెద నని కలిసి కొట్టుకొని చచ్చిరిట. 2043

సీ. అంతట నాకాంత యమరకార్యంబును, నెఱవేర్చె యత్యంతనిపుణముగను
దిరుగ మామకనన్నిధికి నేగుడెంచి వం, దనము గావింప మత్పాదములకుఁ
జెంది నే ననుపమానంద మామెకు నిచ్చి, స్థానంబు సూర్యరథంబునగుదు
నాదిత్యుఁ డుండెడునంతదాఁకను నందె, వసియింపఁగను చర మొసఁగినాడ

గీ. నాముషీక తిలోత్తమ యై నమస్త, సౌఖ్యము లనుభవింపచు సౌరలోక
మందు నిప్పటికిని నుండు నలవి గాదు, తెలియఁజేయ మాఘస్నానఫలము ననఘ.

క. అనవుడు నారదుఁ డెంతయు, మనమున విస్మయము గదుర మాఘస్నానం
బున నొదవుఫలమునకుఁ ద, ధనతన దొడఁగెను నుతింపఁగను జగములలోక. 2045

— శ్రీ కుండల విమంశ లక్ష్మణాంతకథనము : —

వ. పూర్వము కృతయుగంబున నిషధపట్టనంబునందుఁ గులీనుండును దేవబ్రాహ్మణసేవా
పరుండును సత్కర్మపరాయణుండును నగుహేమకుండలుం డనునొక్కవై శృంగండు
గలండు. 2046

గీ. శాకములు తైలములును గాఢములు ధాన్య
ములును క్షీరాజ్యదధితక్రములును వస్త్ర
ములు ఫలంబులు మొదలుగాఁ గలపదార్
ములను గొని యమ్ము నావై శృంగపుంగవుండు. 2047

క. చలువును బళుపోషణమును, జలుపున్ గృషి వర్తకంబు నలుపును దేనం
గలుగునొ లాభము దానిక, జలుపును వై శృంగండు లోకనమ్మతి గాఁగక. 2048

క. మెలఁగుచుఁ దలలో నాలుక, వలె లోకుల కాతఁ డట్లు వ్యాపారములక
జలుపుచును బలుతెఱంగుల, యలవుల నారింఁచె నషహాటకకోటల్. 2049

క. అంతట నాతఁడు బహుధన, వంతుం డని తలఁచి వలచివచ్చె నన జరా
కాంత యరుడెంచి తేను వా, ద్యంతంబును నాక్రమించె నతిచిత్రముగక. 2050

- గీ. యేపుడు సంసారవైచిత్ర్య మాత్మలోన, నతఁడు తలపోసి తలపోసి యారి తార్జు
మందు యస్తానమును బరమార్థకార్య, ములకు వినియోగపఱిచెడితలపు గలిగి.
- సీ. హరిహరదేవాలయములు గట్టించి త, త్పుజకు జాలినభూము లొసంగె
నశ్వత్థజుబామట 'మ్రుకంకేళినిం, బాదిపుణ్యానోకహములు నిలిపె
బుచ్చు-రింబులును వాపులు దటాకంబులు, ద్రవ్వించె నలింబు తలుగకుండ
సన్నిపాసము లవిచ్చిన్నంబులుగ నీయ, స్థాపించె శాశ్వతసత్త్వములును
- గీ. నాలుకెసలను నెట్టించె నగరమునకు, బహుశపానీయశాల లేర్పఱిచె: బుచ్చ
దనములు పురాణములలోన వినినయట్టి, దానములు సేసె బ్రాహ్మణోత్తముల కధిప.
- క. జననము మొదలుగఁ గావించి, చినపాపము లెల్ల డుల్లఁ జేసికొనియెఁ బె
త్తనమునఁ బ్రాయశ్చిత్తము, వినయమాతోడను నతఁడు విప్రులయెదుటకొ. 2053
- గీ. అటులు చేయంగఁదగినకార్యముల నెల్లఁ, జేసి యాతఁడు విదవ ఖేషించినట్టి
ధనము సర్వంబు సర్పించెఁ దనతనూజ, లై నశ్రీకుండలవికుండలాహ్వాయలకు. 2054
- ఆ. అవల వారిపైని నాత్మీయభార మం, తయును మోసి విగతతాపుఁ డగుచుఁ
జొచ్చి వనము తనువు శోషిల్లఁ దపము గా, వించి చేరె నతఁడు విష్ణుపదము. 2055
- వ. అంతటఁ గొలఁదికాలంబునకు నవయకావనంబు ప్రాప్తించుటయు శ్రీకుండలవికుండలులు
ధనమదంబునఁ గన్నుగానక. 2056
- సీ. విహరింపఁ దొడఁగిరి వీధులలోఁ బణ్య, భామలతోఁ గూడి పాడుకొనుచు
నారింపఁ దొడఁగిరి యతిసులభంబుగాఁ, బరవసాసుసర్గపాతకంబుఁ
జేర్పంగఁ దొడఁగిరి తార్పుకత్తియలను, జాటుకారులఁ దమసనిధమునకుఁ
జరియింపఁ దొడఁగిరి సర్వకాలములందు, ద్విపహాయస్యందనాదికము నెక్కి-
- గీ. తల్లి చెప్పెడిబుద్ధులు పొల్లుచేసి, పెద్దలు వచ్చిచుమాటలు బెండువఱచి
యంకుశము లేసికలభముల్లు బలిసి, తిరుగఁ దొడఁగిరి భయము భక్తియును లేక.
- క. ఒకక్షణమునఁ గలవేషం, బొకక్షణమునఁ బనికరామి నొకటి విడిచి పై
నొకటి ధరించుచు నుండురు, వికలమశులునోలె నెల్ల వేళల వారల్. 2058
- క. ఘనసారము చందనముం, బునుఁగును గస్తురియుఁ జాందు మొదలై ననువా
ననవస్తువుల ననారత, మును దాల్తురు వారు జనులు మోహము చెందక. 2059
- క. చలిసి యెఱుంగరు వారలు, జలజాక్షునిపూజ యెట్టిసమయమునందుకొ
బలికి యెఱుంగరు హరి యను, పలుకును గల నై న నెట్టిపాపులొ వారల్. 2060
- గీ. కితవులను గూడి కై తవక్రీడనములు, సేయుచును జేయుచును మద్యసేవనములు
ద్రవిణమును నీతిబాహ్యకార్యముల కెల్ల, వ్యయముచేయఁ దొడంగి రావై శ్యనుతులు.
- గీ. ఊపరక్షేత్రమున బీజ ముంచినట్లు, తండ్రికష్టాదితము నపాత్రములయందు
ధారపోసెదరే తాని వారు కడకు, దర్శనం బై న నీరు విద్యాంసుఁ డనిన. 2062

- గీ. ఆవిధంబునఁ గొన్నినా శ్లఘన నచిర, కాలముననె గిలించెను గలభినులు
సర్వమును దోయనిధులును సమసిపోవె, యెడఁపైగిసి తోయ నుతములెల్ల తోడ.
- క. ఎప్పుడు లక్ష్మీ తొలంగెనొ, రుప్పుడె పరివార మెల్ల సవలకుఁ దొలంగెన్
గుప్పలుగ మూఁగునీగలు, తప్పికోనుంగాడె గుడము తిరిగినవెనుకన్. 2064
- క. అంతట వారలు చింతా, క్రాంతహృదయు లగుదుఁ జేతి గవ్వయు లేమిన్
జెంతకు నెవరును జేరమి, నంతంతకు హెచ్చుఁగ్గుధిని నాఁగఁగ లేమిన్. 2065
- క. ప్రారంభించిరి చౌర్యము, పారులగేహంబులుందుఁ బ్రభు వాసృత్వం
బారసి దేశమునుండియె, వారిని వెడలంగఁగొట్టె పసభూములకున్. 2066
- చ. వనమును జూచ్చి వారచట వర్తిలు మంహారాతకాఁగ్గో
నొనరిచి చెల్మి వేట కుపయుక్తము లై సనిధానముల్ గనుం
గొని మృగపక్షీసంతతులఁ గొట్టి తదామిషమున్ భుజియించున్
దినములు గొన్ని యావిషినదేశమునన్ వెడలించి రానిధిన్. 2067
- క. అంతటను నొక్కనాఁ డా, కాంతారమందు నొమ్మగంబును లేమిన్
జంతిలి యొకఁ డొక్కయర, క్షాంతిరమున కొక్కఁడొక్కయట్రకఁ బోయెన్.
- గీ. అరిగి యట మోకములను వేటాడుచుండ, విధివిధానంబుచే నొక్క-వేశయగన
పెద్దపులితోటఁ బడి చచ్చెఁ బెద్దవాఁడు, పన్నగముకొలుగును జచ్చెఁ బిన్నవాఁడు.
- ఆ. శమనదూత లంతఁ జనుదెంచి వెంటనె, కాలపాశములను గట్టివారి
ననిలజవముతోడఁ గొనిపోయి యుంచిరి, దండధరుసినన్నిధానమందు. 2070
- చ. కనుగొని వారి సంతకండు గన్గొని తద్విషయంబు చిత్రగు
ప్తునివలనన్ సమస్తమును దూతల కాజ్ఞ నొసంగి వారిలో
ననుజుని నాకలోకమున కంపఁగ నన్నను రారవంబుసం
దునువఁగ నేఁగె నొక్కత్రుతియున్ నివసింపక యాసలంబునన్. 2071
- క. శమనుం డాజ్ఞాపించిన, నిమిషముననె భటఁ డొకండు నిలిపె ననలకుం
డమునం దన్నును నొకభటఁ, డమరపురికి బయలుదేఱె ననుజునితోడన్. 2072
- వ. అప్పుడు వికుండలుండు దివ్యవిమానంబు నధిష్ఠించి దేవదూతతోడ నుఖంబుగాఁ
ద్రవిష్టపంబున కేఁగుచు మనంబునం దొక్కసందేహంబు గలుగ నాతనితో నిట్లనియె.
- క. దేవా దేవభటుండవు, నీ వెఱుంగనిధర్మ ముంజినేర దొకండున్
గావున నామదిలోపల, నాపహిలినయొక్క-సంశయము దీర్పఁగదే. 2074
- చ. కలిగితి మన్నదమ్ములము గా నొకగర్భమునందె పాపముల్
సలిపితి మొక్కతీరువనె చావును దుల్యమె యిందులోన నే
జలిపినపుణ్య మేమి సహజన్ముండ సల్పినపాప మేమి నా
కొలయఁగ నేల యూర్ధ్వగతి యొందఁగ నేల యుతం డథోగతిన్. 2075

- చ. అనవుడు సేనదూతు యతః వాణినమాటకు నుత్తరంబు గాఁ
గను నిగ్రాహకై-ఁ బ్రేరలులు జగిలునుఁ దగ్గఱి యటమఁ దల్లి యం
చును సుతఁడ సుమి నాఁచు యనుచును స్వస్య యంచును భ్రాతృ యంచు సు
జను వహింపించి పుష్కలమును జచ్చుచు నుడుదురు నిర్భయ కైకె . 2076
- క. ఒక పాపపరుల నొనె, గెనుపలులు లేరినట్లు జంతులతులు స్వ
స్వస్థితిమిల సనుభవమట, ఏ సేన సాధమునఁ జేరు చుండు ధర్మిణి . 2077
- గీ. నెనునెగిరివెంటలగుఁ గావలదెట్లు, నిర్భయము పుష్కలముల పాతకములొ యేమో
ప్రాణి తత్తత్తత్తత్తత్తత్త ననుభవించు, చుండు తేజమును నెడతేగిరిండు ననఘ . 2078
- క. ఒక-ఁడ చేయుగ నిర్భయ, నొక-ఁడ తిత్తి-ర్భయము నొందును వత్స
యనక-ఁడ వీసనకర్మ, దొక ఘోరమును సూత నొక షోక-నికె . 2079
- క. కావున సేనహస్తానికొడ, గానించినయతభ మశుభగతి నాతనికె
గావించు గానిండ్లు, నీ సేనసరిచినశుభంబు నీకు శుభంబు . 2080
- క. అనవుడు విశిష్టంబుం జి, ట్లనియెను నే నాదినండి యథుములు దక్క
బొనరించి యెఱుంగ నిర్భయ, లను నొకె ట్లదవె శుభ్రతలాభము చెపుమా . 2081
- క. అనుటయు నమరభంగం జి, ట్లనియె పినండిలునికోడ నయ్య నీచే
సేనభాగ్య మీ నెఱుంగవు, నిను మేను వచింతు నీకు విశదము గాగె . 2082
- నీ. కానించినదగ్గిరాకులంబునగు దుంగ, ననవస్య మగుకొకయశ్రమంబు
హరిమిత్రుఁ డనడిబ్రాహ్మణునిపుత్రు డొక-ఁ, వాయుశ్రమంబున నధివసించె
నామానయనిగి యెను నుభాసురునితోడ, గలిగె స్నేహము దైవిముగ నీకు
దానిచేతన గండున్నానముల్ నీకు నం, ప్రాప్తించె యమునలో మాఘమందు
- గీ. మొదటిన్నానంబునలస నిర్భయముగను, సకలసాత్వికములు గూడ సమసిపోయె
హస్తగత మయ్యె ననితరప్రాప్య మైన, స్వర్గలోకంబు రెడవన్నానమునను . 2083
- గీ. కాన నుభయింపు మింక స్వర్గమున నీవు, శాశ్వతంబుగ దేవతల్ సన్నతింప
ననుభవించునుగాక మియన్న పీఠ, యతనలు ఘోరనరకములందు గూలి.
- చ. అనుటయు భ్రాతృదూఖమును నాఁకినంగ వశంబు గామిచే
గనుగవనుండి బాష్పములు గాల్వలు గట్టగ నాతఁ డేడ్చె నా
ననమున దీనభావమును నాలుకయందును శుష్క-భావము .
మనమున స్నేహభావమును మాటికి మాటికి బ్రస్ఫురింపగగె . 2085
- అ. అట్లు లేడ్చి యేడ్చి యాతండు పులకాంకు, రాఁకితాఖిలాంగు డగుచు నపుడు
పలికె నిట్లు దేవభటునితోఁ దనయన్న, నుద్ధరించుటకును బుద్ధి గలిగి . 2086
- క. తెలిసినవాడవు స్వర్గము, దెలిపితివి ప్రమాద మయ్యె దేవా నాకు
దేలుపగవలసినవిషయము, కలదు మ తొక్కండు నీవు కరుణించినచో . 2087

- క. చేకూరునొ దుర్గతి యే, యేకర్మంబులను సుగతి యేరుపడునొ యే
యేకర్మములను నా కా, యూకర్మంబులను శెప్పుమయ్య మహాత్మా. 2038
- చ. అనవుడు నావికుండలున కాతఁ డిటుల్ వచియించె నయ్య నీ
వనఘండ వై తి ధర్మముల నారయుబుద్ధి నిశుద్ధమానసం
బుననె జనించు లేనియెడఁ బుట్టదు గావున సీకు శ్రేయమున్
వినిచెద ముందు నాకు నెఱవేర్పఁగఁ గార్యము లెన్ని యుండినన్. 2039

—: సు గ రి దు ర్గ తి హే తు క ర్మ ణ త న ము :—

- క. మనమున వాక్కునఁ గాయం, బున నెవనికి నెట్టికాలమున నై నను హి,
సను గావింపక యుండెడి, జనములు యమలోకమునకుఁ జనరు విమారా. 2090
- క. ఉత్తమధర్మ మహింసయె, యుత్తమదానంబు హింస యొనరింపఁమిఁగే,
యుత్తమతపం బహింసయె, యుత్తమగుణ మన నహింస యొకటియె వత్సా. 2091
- క. క్రిములను మశకములను న, ర్షములను బశులను నరులఁ బ్రా.బలసందో
హము నెల్లను నాత్మోప, వ్యమునం గనువారు గనరు యచూకోకగబున్. 2092
- క. పితృపతిపుటభేదనమున, సతఁ డొందఁడు మాదమును నయస్కీలము ప్రే
తతరంగిణి మొదలగుదు, ర్గతులను జేయఁజొ యెనఁడు ప్రాణికి హింసన్. 2093
- సీ. స్థలజలచరజంతువులను జీవికకునై, హననంబు గావించునట్టివారు
కాలసూత్రంబునఁ గూలి భక్షించుచు, శునకమాంసము పూ.నుశోణితములు
పానంబు సేయుచుఁ బడి వసాహంకంబు, నను మునుంగుచుఁ గనుంగొనఁగలేక
యన్యోఽన్యతాడనాన్యోఽన్య భాదనములు, గావించుకొనుదుఁ జీకాకుపడుదుఁ
- గీ. బొడుచు చుండ నఘోముఖంబు లగుక్రిములు
మూర్ఖులుచుఁ దెప్పిటిల్లుచు మొత్తుకొనుచుఁ
గల్పము లనేకములు పుచ్చి కట్టకడకుఁ
బుట్టుదురు స్థావరములుగాఁ బుడమిలోన. 2094
- ఉ. అట్లులు స్థావరంబులుగ నై బహుకాలము మున్ను చేసియు
స్మృత్యధర్మకర్మమున కై నఫలుంబు భుజించి యంతమం
దెట్టులో తిర్యగాకృతి వహించి విగర్హ్యము లై నయోనులం
బుట్టి పురాకృతాఘఫలమున్ భుజియింతు రనేకవర్షముల్. 2095
- గీ. అట్లుం బు కర్మఫలంబువా రనుభవించి, యుదయ మొండుదురు మనుష్యయోనులందుఁ
దుదకు జాత్యంభులుగ దరిద్రులుగ బుద్ధి, హినులుగ హినులుగ నంగహినులుగను.
- క. కావున లోకద్వైతమును, గావలయు న టన్నకొర్కి గలిగినవారల్
జీవులకు హింస నెఱుఁగన్, గావింపఁగరాదు, త్రికరణములను వత్సా, 2097

- గీ. తలఁప నుండుగొ యెవరు ప్రాణులను హింస, కలుగదు భయంబు వారి కెక్కడను గూడఁ
దలఁచు చుందుగొ యెవరు ప్రాణులను హింస, గలుగ దభయంబు వారి కెక్కడనుగూడ.
- గీ. లాఖలనుచులును సాగరమంబుఁ జేరు, తీరున సమస్తభర్తముల్ చేరు నిఖల
వృజినహరిణి యైనుయహింసచుండ, దానితో సాటి యెనతీర్థంబు లేదు. 2099
- గీ. లాభయమును భూతముల చచ్చునట్టివాడె, యఖలయజ్ఞంబులును జేసినట్టివాడు
ప్రాణులను ద్వేషమునఁ జూడనట్టివాడె, యఖలతీర్థంబులను మునినట్టివాడు. 2100
- గీ. చేయఁగా నెన గుయ్యన పోయవలయు, ననుచు శాస్త్రంబు విధించినట్టివిధుల
దాటఁ జూడఁగఁ బోలుదుఁగూర్చుటకుఁ, గలుగినేరదు శమనలోకప్రసక్తి. 2101
- క. కా నాబుడంగురు బ్రోవ, సాగులునయందు బ్రహ్మచారియు గృహీయున్
వాసుప్రసాదం దులియును, మానవ నిజధర్మములను మనలర యేనిన్. 2102
- సీ. లాభ్యయగుము సగన్నియ ననయును జేసి, మరణంబు నొందినధరణిసురులు
శత్రువుల్ ముట్టించి సంగ్రామమున వెన్ని, చు పక చచ్చినశూరభటులు
శరణువారిరక్షణయునై తమ, తినువు లర్పించినధార్మికులును
స్వస్వవణ్ణాశ్రమాచారధర్మము లను, ప్రించి గతిందినచేతనులును
- గీ. నాపదను బొందియున్న బ్రాహ్మణుని బురదఁ, గూరుకొనిపోయి లేవనిగోవు నుద్ధ
రించినట్టిమహాత్ములుఁ ద్రిదివమందు, ననుభవెతురు దివ్యసాఖ్యముల నెల్ల. 2103
- గీ. రోగుల ననాథులను దరిద్రులను గ్రుడ్డి, వారలను గుంటివారల వార్ధకమున
నున్నవారల నోమినయు త్రిములకు, నాకమనసుండి విచ్యుతి లేకయుండు. 2104
- క. గోవుల నధిరోహింపక, గోవులకున్ గ్రాస మిడుచు గోశుశ్రూషన్
గావించుచు జీవించెడి, పావనులకు దివము కొంగుపసిడియె వత్సా. 2105
- క. గోవులు జలపానంబుం, గావించుటకొరకు నొక్కగర్తం బైనన్
గావించుపుణ్యపురుషుల, నై వస్వతభటులు చూడ వణకుదు రనఘా. 2106
- క. సురలను గురులను ధరణీ, సురులను బూజించునట్టిశుద్ధాత్ములకున్
సురలోకవాసభాగ్యము, కరబదరసమాన మనుచుఁ గాంచుము వత్సా. 2107
- క. జలమందును స్థలమందును, గలప్రాణులు జలముఁ ద్రావఁగాఁ దగుకూపం
బులు గాలువలు తటాశం, బులు నిలిపిన గలుగుఁ ద్రిదివమున నిలువంగన్. 2108
- క. ప్రాతస్నానమునందుం, బాతకముల నెల్ల రూపుమాపెడివరమ
జ్యోతి వెలయుటను బ్రాత, స్నాతుల కెన్నఁడును లేదు నరకము వత్సా. 2109
- క. స్నానము సేయక తినియెడి, మానవుఁడు మలంబు దినెడిమానవుఁడె సుమీ
కానఁబడఁ డపరిశుద్ధుఁడు, కానఁబడఁడు పాపి వానికంటెఁ గుమారా. 2110
- క. పితృదేవత లన్నాయికీ, బ్రతికూలురు వాడు నరకపతితుం డగుచున్
మితి లేనిదుఃఖములు గని, క్షీతిలోనఁ బురిషమందుఁ గ్రిమి యె పుట్టున్. 2111

- క. కానరు యమలోకమును గు, యోనులలోఁ బుట్టి పుట్టి నొందరు ప్రోతి
సాన్నినము పర్వదినంబుల, లోనం గావించునట్టిలోనలు వల్లం. 2112
- క. తిలలు తిలస్థంబును, చిలసాత్రంబును యథానిధిగా చానంబున్
జలిపినపుణ్యాత్మలక్షన్, గలుగెడు యమలోకపర్వనంబు క్షమానా. 2113
- క. కానరు యమలోకము గో, దానంబును స్వర్గరజితదానంబును భూ
దానము మొదలగు బహువిధ, దానంబులు చేసిన్బ్రహ్మార్పిసు లనఘా. 2114
- క. వెలలేనిపుణ్యాదినములు, సలుపక వంధ్యముగ నుడు సాన్నిము దానం
బులును దమశక్తికొలదిసి, జలిపినవారలకి నుగతి సంప్రాప్తింబున్. 2115
- క. దాత లగువారు కౌరవ, యుతినలక్ష బోస దివిక సంగి మరల దా
మేతించి చేసి పుట్టరు, త్మాతలమున నిర్ధనావసథములలోన్. 2116
- సీ. పరుషవాక్యంబులు పలుకినివాఁడును, నాచారసంపన్నుడై నవాఁడు
పరదోషములను గోపనము సేసెడివాఁడు, పరగుణంబులు బయల్పడుచువాఁడు
ననసూయకుఁడు మనంబం దైన బరధనం, బపహరింపఁ గలంపనట్టివాఁడు
నఖిలభూతములయం దనుకంప గలవాఁడు, దాక్షిణ్యగుణముచే దనరువాఁడు
- గీ. మాని యగువాఁడు దుర్బుద్ధి లేనివాఁడు, ఋతము పటికెడివాఁడును బ్రయము నుడువు
నట్టివాఁడును యమలోకయంతనలను, గడకు స్వస్థమును దైన గనరు వింతు. 2117
- క. దురితాత్ములలో నధికులు, పరాపవాదియును మఱియు బాపండుడున్
నరకములె గతులు వారికి, వరుసగ నాభూతసంస్థవంబును వల్లం. 2118
- క. పరుషముగ మాటలాడెడి, నరులకు యమలోకమందు నరకము నూదన్
నరకమె తప్ప మఱొక్కటి, దొరకదు చేయూత యెంతదుఃఖంపడిన్. 2119
- క. పితృపతిదండప్రహరణ, గతి దప్ప గృతఘ్నునకు జగంబులలో ని
ష్క్రూతి థేదు తీర్థములచే, గ్రతువులచే నఖిలపుణ్యాకర్మంబులచే. 2120
- క. నియతాహారం డయి యిం,
ద్రయముల నియమించి పుణ్యాతీర్థములందున్
మెయి ముంచినట్టిమానవుఁ,
డెయిదఁడు యమభటులచేతియూఁటెలపోటల్. 2121
- గీ. చేయఁగూడదు తీర్థోపజీవనంబు, తీర్థమునఁ బాతకమును బ్రతిగ్రహమును
భర్తృవిక్రయమును జేయఁ దగదు చేసి, నేని తప్పదు నరకంబు వేని కై న. 2122
- క. సరిగావు జపతపంబులు, సరిగావు మఖంబు లెట్టిసత్కర్మములున్
సరిగావు జహ్నుతపయా, సరిదంబుకణాభిషేకసంసి క్తునితోన్. 2123
- మ. హరిపాదాగత మైనధర్మరస మై యబ్బీజ మై మాయకున్
బర మై నిర్గుణ మై నిర్భయమునై బ్రహ్మత్వకంబై నిరం

- తరమున్ భాసిలు మందు గాంగజల మాత త్వంబు గుర్తించుటన్
ధరియించెన్ బరసన్వరుండు తనమూర్ధంబును భాగీరథిన్. 2124
- క. తీగములలోన నుత్తమ, తీగం బగుగంగ నన్యతీరసముముగా
నరమెఱుంగక పలికెడి, వర్ణరుం డిహపరములందు వ్యర్ణుడు వత్సా. 2125
- క. తనయునికి యోజనములు, గను నున్నను నోట గంగ గంగ యని వచిం
చినమాత్రం సులపాసము, లును డిగిల నరుండు నిష్ఠులోకము నొందున్. 2126
- గీ. శతసహస్రజన్మాంతరించితంబు, లై నపాతకరాసుల నగ్నికణము
తూలరాసుల బోలి నిహ్యులముగిను, కేయనది యొక్క-గంగాంబుశీతరంబ. 2127
- క. కావున గంగానీటిలో, నీ ధమున నై స స్నాన మేనాఁ డేనిం
గామింపవలయు శ్రమము, కావలయు న తన్నుకోర్కె- గలిగినవారల్. 2128
- క. జీవనము జలము ప్రాణిక, గావున జలహాసమునను గలుగు నరులకన్
బీవనదానశలం బది, దేవస్వము నొసంగు దానిఁ డలియరు మూఢుల్. 2129
- క. కలిగియును బ్రతిగ్రహమును, జలపంగ సామర్థ్య మట్లు సలుఁగింపుల్
విలసిల్లుదు రాకెసమున, గళకళలాడుచును దారికారూపములన్. 2130
- గీ. ఓరిని ఐక్యనవ్వల సందరించి, నట్టివారును గోష్ఠమునందుఁ బ్రాణ
ములను విడిచినయట్టివారలును గూడఁ, దార లై యుండెదరు నభస్థలమునందు. 2131
- గీ. ప్రతిదినంబును బరునాఁకు ప్రాణసందయ, మములఁ గావించు చుండెడిమహిమ మొక్కఁడె
బ్రహ్మహత్యను జేసినపాపి నై నఁ, బాపనిని జేసి నై కుంతపవముఁ జేర్చు. 2132
- క. అనుదివసమును గుళాగ్రం, బున నట్టిందువు శతాబ్దములవఱకును ద్రా
వినవారి కొదవుఫలమును, గనుఁ బ్రాణాంగిమకరుండు కడు సులభముగన్. 2133
- క. ఒకమాట వినుము తీర్థ, ప్రసరములును వ్రతశతములు శ్రీతుసంతతులన్
సుకృతవిధానము లన్నియు, నొకయెత్తును బ్రాణరోధ మొకయెత్తు సుహి. 2134
- క. మనమున నై నను బరకాం, తను వలవనివాఁడు త్రిభువనములును ధరియిం
చినవాఁడు వానివలననె, యనికి జగంబులకు నెల్ల నొదవెడు ననఘా. 2135
- క. దొరలించు నేకవిశతి, నరకములందును బరాంగనాసంగమ మా
తెరువునకుఁ జనదు పోవఁగ, నరకములకు భయముఁ జెందునరులు కుమారా. 2136
- క. పరసత్తుల నభిలషింపని, పురుషులు నెలకొల్పి యశము భూసలి న్నాపై
సురలోకమందు వసియిం, తురు డివ్యకళాప్రదీప్తితోడ సుఖముగన్. 2137
- గీ. సారెకును సారెకును గ్రోధకారణంబు, లెన్ని సమకూరినను వాని నెన్నకుండఁ
గ్రోధము జయించినట్టియగ్రోధమండె, స్వర్గలోకంబును జయించున త్వశాలి. 2138
- క. తలిదండ్రుల దేవతలం, బలె నారాధించినట్టిపావనమూర్తుల్
తిలక్పర వె వస్థుల, నిలయునుగను గృతాఖిలాభునిగ్రహు లగుటన్. 2139

- క. తమదండ్రులకంటెను నధి, కముగా గురువులను బూజుగావించునరో
తము లేకుదు రతిథులుగా, గమలాననునిలగి కుచితగౌరవు లగుటకా. 2140
- క. శీలపరిక్షణంబున, స్త్రీలకు నిహమంబు సకలసిద్ధులు గలుగున్
గాలునిపోటులు తప్పవు, శీలము చెడ నేని యెట్టిచెలువల కై నన్. 2141
- క. ప్రతిషిద్ధకర్మకరణము, కితంబునను బాకయన్ బరణమునను
దగ్ధి గలుగు శూద్రునకు న, దగ్ధి గలుగును నిహితకర్మకరణముపాకా. 2142
- సీ. ఆమాబ్దయ మంతయు నస్వయనము చేసి, శాస్త్రుగానిగి గలసార మెఱిగి
స్మృతిధర్మములను గుర్తించి పురాణముల్, చదివి సంహితలను సంగ్రహించి
పోగొట్టుకొని పాపముల నెల్లఁ దత్తద, భ్యాసమాహాత్మ్యసంప్రాప్తివలన
నొనరించుకొని జన్మమును సార్థకంబుగా, వేదాంతసిద్ధాంతోదమునను
గీ. బూజనీయంబు లగుధర్మబీజములను
జనులనుఖమునకై వెదచల్లునట్టి
బ్రాహ్మణులు బ్రహ్మలోకంబు వడయువారు
వారె జగములు ధరియించువారు వింటె. 2143
- క. నిగమాగమసింధూద్గత, మగుజ్ఞానామృతము నజ్ఞు లాస్వాదిగపకా
దగున ట్టానంగువిప్రుని, నిగమాగమములును దేవునిగఁ బూజించుకా. 2144
- క. అమితరహస్యం బగువిష, యము నీకు వచింతు వినుము హరిపదభక్తుల్
యమభటుల నైన యమలో, కము నైనను యముని నైనఁ గాంచరు వత్సా. 2145
- వ. అది యెట్లు లంటి వేని. 2146
- క. ఆచారహీను లైన న, నాచారహతాత్ము లైన హరిభక్తులు మ
ద్గోచరులు గారు గావున, నాచరితార్థులను మీర లుటకుఁ డెప్పుడుకా. 2147
- క. మనుజులలో నెవఁ డేనియు, వనరుహనాభునిఁ బ్రసంగవశమున నైనకా
మనమున నొకపరిఁ దలఁచిన, ననఘుం డయి విష్ణుపదము నానాదించుకా. 2148
- క. హరిభక్తులసాగిత్యము, దురితంబుల నెల్లఁ బాఱుదోలును గానకా
హరిభక్తులతో నుండెడి, పరమపవిత్రులకుఁ దొలగి పాఱుండు మీరల్. 2149
- క. అని యముండు భటుల కనుదిన, మును నాజ్ఞాపించు చుండు మొదటను గానకా
జనులకు నులభోపాయం, బనఁ దగు హరిభక్తి యమభయంబును గడవకా. 2150
- క. నరకాంబుధిలోపలఁ బడి, పరిదేవనముల నొనర్చుపాపిష్టులకుకా
హరినామస్మరణం బను, తరణి యొకటె యుద్ధరింపఁ దగినది వత్సా. 2151
- చ. కనుగొనరాదు సీమనిగఁ గంసవిరోధిపదాంబుజంబులకా
దనమనమందు నిల్పికొని ధ్యానము నేయుచు నుండుమాలవా.
నిని నయినకా సరోజదళనేత్రునిభక్తులు వర బ్రాహ్మ్యులై
నను భువనత్రయంబును నొనర్తురు పూతముగకా గుమారకా. 2152

- క. హరినామకర్మగుణములు, హరియుఁబఁగిఁజాలు నెట్టియఘముల నై నన్ శరణము తిత్సినన్ ర్తన, పరాయణతగఁజే లేగు పాపాత్ములన్. 2153
- గీ. పాపాద్రుల నెల్లను బగులఁగొట్టి, సత్వరముగను ఘోరసంసారవార్ధి గట్టు దేర్చి నుపాయంబు గానరాదు, విష్ణుసామర్థ్యముకంటె వేఱొకండు. 2154
- గీ. నియమమునఁ గట్టిపెచ్చి యింద్రియము లెల్ల, ఘోర మైనతిపంబు కాంతారమందఁ జేసిసంఘంబు సమకూరుఁ జేసె నేని, వాసుదేవున కొసారి వందనంబు. 2155
- గీ. ఎన్నిపాతకములు నేసియున్న గాని, యన్నియును భస్మ మైపోవు నాక్షణంబు యఖిలపాపసంహరి యైనశౌరి, కోక్క-పరిఁ జేసెలను డాచి మ్రొక్కె- నేని. 2156
- గీ. ధరణిలోఁ గలపుష్కాంతిగములలోన, నన్నిటను సాన మొనరించినట్టిఫలము గలుగు నొకసారి తేనియ లొలుకు చుండ, నెలమిఁ గృష్ణా యనుచు నోటఁ బలికె నేని. 2157
- గీ. లునితపాతక యయ్యును నంతకాల, మందుఁ బుత్రుని నారాయణా య టంచుఁ బిలిచినంతనె సర్వాఘములును దొలఁగి, చనియె నై శారమునకు నజామిళిండు. 2158
- గీ. సరకమం నుండి యువేదనలను బొందు, తనకులద్యయపిత్పదేవతలకు దివముఁ గలుగఁజేయును హరిపూజ సలుపునట్టి, యనఘతీలుఁడు నిస్సంశయముగ వత్స. 2159
- క. గోవిందనామజపమును, గావించుచు మేను పడువఁగలిగినవానిన్ వై వస్వతుండు గాంచడు, వై వస్వతు నతఁడు గణడు వై శ్వతనూజ. 2160
- చ. మునియును ధ్యాన మంగములు ముద్రలు ఛందము దైవతంబునుం దనరఁగ ద్వాదశాక్షరయుతం బగుమంత్రము నష్టవర్ణముల్ తనరెడిమంత్రమున్ విధిధానమునన్ జపించుపిష్ణుభక్తునిఁ బొడగించినన్ శుచి యగున్ ద్రుటిలోపల విప్రహంతయున్. 2161
- క. శివనిందను జేసెడివై, ప్లవనకు వై కుంతపదము సమకూరిమియున్ వినిధను లగునరకములం, దవులుకొని తిపించుటయును దప్పవు వత్సా. 2162
- గీ. వెలయుఁగా శఙ్ఖచక్రముల్ విష్ణురూప, మునను భక్తులు వై కుంఠపురమునందు భాసిలుచు నుండెదరు విష్ణుభక్తివలన, గలుగుమాహాత్మ్యమున కంతు గానరాదు. 2163
- గీ. ప్రతిమయం దైన భానుబింబమున నైన, జలమునం దైన హృదయదేశమున నైన హరిని నర్పించునట్టిపుణ్యాత్మకులకుఁ, గాను విష్ణుపదము మీఁదుగట్టఁబడియె. 2164
- సీ. వజ్రకీటుంబుచే వలనుగా నిర్మింపఁ, బడినచక్రాదిరూపములతోడ వెలయుసాలగ్రామశీలయందు విష్ణువు, నర్పింతురు ముముక్షు లైనవారు విశ్వగతుం డయ్యు వెలుఁగొందు నద్దాన, హరి కాష్ఠముఖమున నగ్నివోలెఁ జక్ర కయ్యది యధిష్ఠానంబుగా నుండు, గావున లోకై కపావనంబు
- గీ. సకలపాపహరంబును సర్వసకృత, దాయకంబును ముక్తిప్రదాయకమును గానరాదు మఱొక్కటి దానికంటె, మర్త్యధర్మప రీతు లొమానవులకు. 2165

- గీ. చక్రధరుని సాలగ్రామచక్రమందు, బూజగావించు చుండెడిపుణ్యపురుషు
లగ్నిహోత్రంబు లొనరించినట్టివారె, యఖిలభూదానమును జేసినట్టివారె. 2166
- గీ. చక్రపాణి సాలగ్రామచక్రమందు, నుండినట్టులు ప్రీతితో నుండఁ జెప్పుడు
నాత్మవత్సస్థు యగులక్ష్మీయందుఁ గాని, స్వాశ్రయం బగునై కుంతమందుఁ గాని.
- గీ. ఉపనిషత్తులు బ్రహ్మ మై యుండినట్టి, యచ్యుతుని నన్వహముఁ గొనియాడు చుండు
నచ్యుతుండు సాలగ్రామమందు నుండు, గాన దత్తుబ్రహ్మలు ముక్తి గనుట యరుడె.
- క. పనివడి సాలగ్రామా, ర్చనమునుబ్రతిదినముఁ జేయుసోమ్యురుషుఁడు సొం
దును వేయి రాజసూయము, లనుదినమును జేయుచుండునట్టిఫలంబుకొ. 2169
- క. అనవధికపాపయుతుఁడై, నను గిర్మానరవిధమునను సధికారం
బానరనివాఁడైనను గె, ల్పును సాలగ్రామపూజవొప్పున యమునికొ. 2170
- వ. ఒక్కదినంబునందు ద్వాదశసాలగ్రామంబులు యథావిధిగి సర్పించుపుణ్యపురుషుఁడు
ద్వాదశకోటిలింగంబులు ద్వాదశకాలంబులందును సువర్ణపద్మంబులచే నర్పించిన
ఫలంబు వడయు. సాలగ్రామశతంబు నర్పించినమహితాత్ముఁ డనేకత్పంబులు విష్ణు
లోకంబునం దుండి కడకు భూలోకంబునఁ జక్రవర్తిగా నవతరించు. 2171
- క. కామక్రోధాదిరిపు, స్తోమార్దితుఁడైనయపరిశుద్ధుం డేనికొ
జ్జేమమున నుండు సాల, గ్రామార్చనవలన హరినకాశమునంబుకొ. 2172
- క. త్రిమిజన్మంబును దిర్య, క్షమును శమనలోకనరకవాసన్యధయుకొ
సమకూరవు సాలగ్రా, మము నర్చనచేయు చుండుమహితాత్ములకుకొ. 2173
- క. ఒకపరి సాలగ్రామము, నకు నభిషేకంబు సేసినను సమకూరుకొ
సకలాఘనాశనంబును, సుకృతావాప్తియును జిత్తశుద్ధియు ననఘా. 2174
- క. సాలగ్రామశిలాకృతిక, దాలిచి హరి యున్నచోటఁ దపసులు యత్నుల్
వేలుపులు సిద్ధులును బదు, నాలుగుజగములును నుండు నై యత్యమునకొ. 2175
- గీ. శ్రద్ధతోడ సాలగ్రామచక్రమందు, బితరులను గూర్చి పిండంబుపెట్టె నేని
పితరు లతితృప్తులై కల్పశతముదాఁక, దీవన లొసుగు చుందురు త్రిదివమందు.
- క. రేవయు జాహ్నువియును గో, దావరియును మఱియు ముక్తిదములై ననదుల్
ప్రోవయి సాలగ్రామ, గ్రావాంబుకణంబులందుఁ గలవడి యుండుకొ. 2177
- క. సాలగ్రామశిలాంబువు, బోలినతీరంబు లేదు పుడమిని దానికొ
గ్రోలునెడఁ బంచగవ్యము, లేలా బహుతీర్థయాత్ర లేలా వత్సా. 2178
- క. సాలగ్రామజలంబును, గ్రోలినమానవుడు మరలఁ గ్రోలఁడు తా నే
వేళను మాతృస్థన్యము, వాలాయము విష్ణులోకవాసి యగుటచేకొ. 2179
- గీ. పురుగు లేని సాలగ్రామమునకుఁ గ్రోశ, మాత్రదూరంబులోపల మ్రందె నేని
దివ్యరూపంబుతోడ వత్తిలు విష్ణు, భక్తులను గూడి పై కుంతభవనమందు. 2180

- గీ. ఎనట నుగిస సాలగ్రామ మచోట పోర్, మనః శును యోజనత్రితయంబువఱకు
నంను జేసెడిది నామ లభించు, సోమములు గోటగూము లై యొప్పు చుండు.
- గీ. తొమ్మిది నుగిస సాలగ్రామచక్ర ముగిస, దాన మొనగినయు త్తమమానవుండు
శైలవనము క్తిమగిను భూపక్ర మెల్ల, ధారవోసినశలమును దాను కెందు. 2182
- గీ. గుండ్లపుచ్చుదులను నుతిగానపూలప, జలిప నేని సాలగ్రామచక్రపూజ
కల్పకోటిసహస్రంబు గొనుచువఱకు, మానవుండు చుండు వై శుంధమందిరమున, 2183
- గీ. భూతిలంఘన సాలగ్రామమును బరీక్ష, నేసినను నెల నిర్ణయించినగు విక్ర
యించినను గోన్న వారల కెల్లరసగు, గలుగు యనులోపవాస మాకల్పముగను.
- క. ఏకాదశి గోపిందున, కాళిదాస త్తమనదివన మాదివనమునక
జేకురినయనవాసము, నై శుంధంబునకు మెల్లు నరుసగి గట్టుక. 2185
- క. లేదు త్రిలోకములను నే, కాద్యోగో బోలునది యొకండును నశునం
భేదనమున బావనతా, పాదనమున సరళభయవిపాటనమందుక. 2186
- క. ఒకయేకాదశి నను, నె సె శృంగబునకు నేని యెవ డుపవాసం
బాసతిఁ జేయునా వాసిన, దనవికలాదరు దండధరునినియోజ్యుల్ 2187
- క. ఎంతవఱకు జేయకొన్ద, త్యాంతకళభవాసరంబున దుపవాసం
బంతవఱకు దేహమును, దంతటనుక నిండి యుండు నంహోరాసుల్. 2188
- గీ. వాజిమేధసహస్రముల్ రాజసూయ, శతములును గూడ హరిదివనమున జలుపు
నట్టియనవాసమున పోడ శాగమునకు, నైన సామ్యంబు వడయ నర్హములు గావు.
- క. ఏకాదశ్యుపవాసం, బేకాదశవిషయిసమితి నేర్పడినయఘా
నీకమును జండభానుండు, చీకట్లనుబోలె జీల్పిచెండాడుం జుమి. 2190
- క. హరివాసరోపవాసము, కరుణించును సాధ్య యైనకాంతను నాయుః
పరిపూర్ణు లై ననుతులను, నరోగమును దవముం దుదకు నపవర్గంబుక. 2191
- క. హరివాసరంబునకుం బు, మృగమును గంగయును గయయు గాళియు మఱియు
దురితాపహరికము లగు, సరిత్తులును తేత్రములును సరిగావు నుమి. 2192
- గీ. హరిదినంబున నుపవాస మాచరించి, రేయి జాగరణము నొనరించె నేని
యతండు పితృమాతృదారాన్వయములలోన, నొటలుపదితరములవారి నుద్ధరించు.
- గీ. వార్ధకంబున గాని యావనమునందు, గాని శైశవమునయందు గాని విష్ణు
వాసరంబునయం దుపవాస మున్ను, వారు చూడరు యమపురద్వారములను.
- గీ. హరిదినమున నుపపించినట్టివారు, ద్వంద్వసంగంబు విడనాడి తార్క్ష్యకేత
నములు మాలలు పీతవస్త్రములు దాల్చి, తరలిపోదురు వైకుంఠధామమునకు.
- గీ. తీర్థస్థానమును గాని త్రిదివనంబు, లనశనము గాని కావించి హైమతిలు
గోవులును ధానమిచ్చినవాసలకు, శాశ్వతస్వర్గలోకవాసంబు గలుగు. 2196

- క. స్నానము దపమును గాంచన, దాసంబును దీర్ఘమున యథాశక్తిగా నే
మానవుడు సేయకుండునొ, వానికిఁ జెడు నిహము పరము నై శ్వేతనూబా. 2197
- క. కావించినదాసంబును, గావించినతిపముఁ దెలుపఁగారాను సుమీ
యేవేళ నై న స్వర్గము, కావలయు న టన్నవాంధ గలిగినవారల్. 2198
- గీ. పాదుకలో వస్త్రములొ గూతపత్ర కములొ
పత్రమో మూలమో లేక ఫలమొ జలమొ
యిచ్చు చుండంగవలెఁ గాని యెన్నఁ డేని
వంధ్యము గఁ జేయఁగూడదు వాసరంబు. 2199
- గీ. శక్తికొలఁదిని దాసంబు నలువవలయు, ననుదినము నెంత లేనివాఁ డైనఁ గాని
యిహపరంబులలోపల నెచట నేని, పెట్టినను బుట్టు బుట్టదు పట్ట కున్న. 2200
- వ. ఒక్కయశ్వత్థవృక్షంబును నొక్కనింబవృక్షంబును నొక్క వటవృక్షంబును నొక్క కపిత
వృక్షంబును నొక్కబిల్వవృక్షంబును నొక్కయూమలకవృక్షంబును నై చు చూతవృక్షం
బులును బది తింత్రిణీవృక్షంబులును నొక్కకూపంబును నారామంబుగా స్థాపించినవారు
శాశ్వతస్వర్గలోకనివాసంబు వడయుదురు. 2201
- క. ఫలములచేతను బత్తం, బులచే బుష్పములచేత మూలంబులచే
జలుపుదురు సురలకును బీత, రులకును సతిథులకు భూసురులకును దృష్టి. 2202
- క. కావున నలువురు నడిచెడి, త్రోవలచెంతలను భూమిరుహరోహణము
గావించెడిపుణ్యాత్ములు, గావించినవారై పుణ్యకర్మము లెల్ల. 2203
- గీ. ఆతపక్లాంతు లై నట్టిచేతనులకు, నాశ్రయము లేక తిరుగువిహంగములకు
నాశ్రయములును బుష్పఫలాఢ్యములును, నగుకుజంబుల నటకుదు రల్పమతులు. 2204
- క. వారలకును నవ్వారిని, బ్రేరేచెడువారలకును బితృసతి సేయు
గౌరవము ఘోరసరకా, గారంబునఁ గాలదండఘాతంబులచే. 2205
- క. తులసీవృక్షం బుండిన, నిలయము కనఁబడిన నచట నిలువక భీతి
గలుగుచును బాఱిపోదురు, పులిఁ గాంచినహరిణగణమువోలె యమభటుల్. 2206
- క. తులసీవనరోహణము, జలిసిన దత్పత్ర బీజసంతతిసంఖ్యం
బాలిచెడివర్ష సప్తానం, బులు వసియించెదరు స్వర్గభవనమునందు. 2207
- క. తులసీగంధము ఘ్రాణం, బులకున్ సోకినను హస్తపూరితచిత్తం
బులతోడఁ దార్ద్రవాహన, ములుపై వై కుంఠమునకుఁ బోదురు పితరుల్. 2208
- క. పలుకుదురు సమంబులుగా, నిలలో మూఁటిని మహాత్ము లెల్లరు గంగా
సలిసైనము తులసీ, దశసంస్కర్మమును సర్వదాదర్శనము. 2209
- గీ. త్రికరణములను బ్రాణు లార్జించికొన్న, పాపముల నెల్లఁ గావించు భస్మముగను
స్థాపనమునను నేకసంస్కర్మములను, బోషణమునను దర్శనంబునను దులసి. 2210

- వ. ప్రతిపక్షములును దావ్యదోషములను బ్రహ్మసత్యము లెల్లరును దులసీపూజ గావించు చుందురు. ఇట్లును నానాధర్మములను సేయుచున్నవారెవరు గావించు జనదు. 2211
- క. కలగొంతరత్నములును, కలముఖములును సేరువడినను దులసీ దళదాసులుసేరికొనిన, నగుదును సరిగాను చక్కగా గనుంగొన్నాఁ. 2212
- గీ. పుష్కలములను తీర్చివేయును ప్రపథ, గాఢపుష్కలదీపమూహమును వాసు దేవుని దానిని గలుగుచున్నవారెవరు, నధిపతులరు తులసీదళాంతరమున. 2213
- క. హరిహరులును గురుసేను, ఇరులను బూతగుమనగిజనులు నిజకళే బరిములు పడిననున్నవారు, మిరిల జనరు మూర్ఖగర్భమందిరములకు. 2214
- ఆ. అప్రతిపక్షములను ముగ్ధులను, నిలిపివేయుచును గలుగు నిలిపి వేయి వేయి గురుసేనునును, దానిమహిమ మేయె డైన మెఱుంగు. 2215
- క. శివమందిరములను, శివసేనలను సేవపూజయు ను ద్ధనమును దానినిగిది ప్రాణుల, శివలోకమునందు నిల్పు జెడ కండంగ. 2216
- గీ. సత్త్వమును దాగియును సాసనంబదయును రూరతియును సాధాగ్రము గీరితియును వత్సరయు సునీడును వసుధలోన ఫలములుగ శివపూజ కేర్పలుపబడియె. 2217
- సీ. మాధవుని పద త్వమర్దనమును సృష్టి, కర్తృత్వము హిరణ్యగర్భనకును బలికద్దులకు దానపరవశత్వమును, శౌర్యసంపద కార్తవీర్యనకును ధనసమృద్ధియు గుభేరునకు నరునునకు, జయమును ధ్రువున కుచ్చైఃపదంబు మరుదాత్మజున కధితరణసామర్థ్యము, వాచస్పతికి మహావాగ్మితయును 2218
- గీ. ద్రాపదికి సుపతిత్వము బ్రహ్మవర్చ, సము వసిష్ఠున కభిషానమును గుంభ భవునకును రామునకు సేతుబంధనంబు, సంఘటిల్లుట శంభుపూజాఫలంబ. 2218
- క. సకలాఘములును దొలగంగ, సకలై శ్వర్యములు గలుగ శాంభవలింగా ర్చకు సమ మగుపుణ్యము లే, దొకటియు ముల్లోకములను నూరుజతనయా. 2219
- గీ. భక్తితోడను గాని దంభమున గాని, కామమున గాని మఱి యేప్రకారమునను గాని శివపూజ గావించుమానవుండు, కనఁడు యమలోకమును గడకంట నైన. 2220
- గీ. మంత్రసహితంబుగను నేని మంత్రరహిత, ముగను నేనియు శివలింగమునను బుష్ప మైన బత్తంబు నైన దోయంబు నైన, నుంచునాతండు కులకోటి నుద్ధరించు. 2221
- క. శివపూజలు సేయుచు గే, శవునిపయి ద్వేష మూనుజనుఁ డెవఁ డైనఁ దవులువడి రావంబున, నివలకు జేరఁడు చతుర్దేశేంద్రులవలకు. 2222
- క. శివుండును హరియును బ్రహ్మయు, నివసింపగ నాలయములు నెలకొల్పినమా నవులు వసింతురు తత్త, ద్భువనంబులయందు గల్పములుగల్పములు. 2223

- గీ. దంభపదమాత్ర మైనను దానిరాదు, నిస్సము బానిసైనను నివసేన్త్ర
గడసికొనుమానవులు కల్పకల్పములును, పొమ్మనిలు చుగ్గుచరు కలను త్రిమందు.
- గీ. మార్గములయందు విశ్రాంతిమందిరములు, ఛర్మశాలలు నెలకొల్పుభాగ్యునిలకు
నెలపు గోబ్రాహ్మణులకును నెలపుకొలుపు, మూన్ములకు సానగ్గృహ మింద్రమందిరంబ.
- గీ. జీర్ణదేవాలయములు బిడ్డ విప్ర, ముదిరంగులు బిడ్డ గోమయపరిసరులు
జీర్ణధర్మగృహములు సేసె నేని, యుద్ధప్రతిఘటకు వా యోధుని సూన్యపదము.
- క. యతిమరములు నెలకొలిపిన, మతిమిత్రులు మరల గర్భమందరినరన
సితిపాల బడరు వారిలు, మృణులై నను నున్నవాని పరిసరిలోనె. 2227
- క. యతు లుండెడిమరముల కిధి, పతి యగువాఁ డొలగిగ్గిబిగు నుగ్గి డిగు నా
పతితున కేనాటికినిక, గ్రృహకృత్యత్ర లేదు స్వగృహగ్రృహములను. 2228
- క. ఫల మైన బుష్ప మైనను, జల మైనను బస్త్రి మైన సలహా ప్తమక
గలిగినను జాలు యతిధన, మలమట గుడుపుగి నరికములనులందుక. 2229
- క. మతి గలిగెనేని కారన, పతితునిగాఁ జేయఁ బుత్రపతృబాంధవసం
యతముగ గోబ్రాహ్మణసుర, యతికార్యములందుఁ జేయ నగు నధిపతిగాక. 2230
- క. హరిహరవిరించిపూజా, పరిహరముగఁ బుష్పననము పామకొనివున
త్పరుషులు ఏవారింతురు ని, ర్జరలోనిమునందుఁ బులికాతి ఏచ్చయక. 2231
- క. పితృదేవాతిధత్వప్తిసి, సతతిముఁ గామించు మండపసామ్రాట ప్రజా
పతిలోకంబునకును నధి, పతు లగుదురు స్వస్థితిపూర్వపరిపాకమునక. 2232
- క. వేనిగృహంబున భోజన, పానంబులచేతఁ దృప్తిపడుదుగో యతిధుల్
వానికి నమృతాన్నము స్వ, స్థానంబున దొరకుఁ ద్రిదశనమపంక్తిలలోక. 2233
- క. అతిధి యగువాఁడు పూజ్యుఁడని, పతితుఁ డయిన మూర్ఖుఁ డైనఁ బండితుఁ డైనక
యతి యైన నెవ్వఁ డైనను, నతిధిసమాదరణ మధిక మన్నిఁగింతుక. 2234
- గీ. అతిధి తృప్తుఁ డగుచు నరిగినగృహమేధి, యరుగు బ్రహ్మయింటి కతిధి యగుచు
నతిధి విముఖుఁ డగుచు నరిగినగృహమేధి, యరుగు యమునియింటి కతిధి యగుచు.
- ఆ. అతిధి వచ్చి యన్న మడిగినప్పుడు లేదు, పొమ్మ తన్న నతఁడు పోవునపుడు
కొనుచుఁ బోవు గేన్తు జనంబు మొదలుగాఁ, బొదుపుచేసికొన్నపుణ్య మెల్ల 2235
- క. అతిధిసమం బగుధర్మం, బతిధిసమం బైనబంధు వతిధిసమం జా
హిత మతిధిసమం బగుస్వా, పతేయమును లేదు నిజము పరికింపంగక. 2237
- వ. అతిధ్యప్రభావంబునంజేసి ఋషులును రాజులును బ్రహ్మలోకంబునం దిప్పటికిని భం
గంబు లే కున్నవారు. 2238
- గీ. దంభమున నేనియును బ్రమాదమున నేని, జన్మమధ్యంబునం దొక్కసారి యైన
నతిధి కన్నంబు వెట్టినయట్టివాఁడు, కాలభటులకుఁ గల నైన గానరాఁడు. 2239

గీ. స్వామి నామోద నొలయువాత్సల్యమునను, పరిపితృ మునిచిను నామము నేడుమహాగ
నరకముననుగడి నానహోదరున కిహ, నేట్లు లుట్టెనొ గెలుగునొ యోలుగల సేపును.

—: అతిధి మహామహిమ :

చ. అనపుడు దేవదూత ఊణ మాత్మను ధ్యాన మొనర్చి పరివ్రాజు
గనుగొని యిట్లు వల్కె ననఘా భవదప్తమజన్మపు. 2254
గనుకను ధారవోయునెడ నారకలోకమునాది త్రాసెను
బుననె భవత్సహోదరుడు ము క్తతఁ బెరిది ననఁగ నొనరికె.

గీ. అనుటయును నావికుండలం డతనిఁ జూచి, స్వామి నామమునన్మమజన్మ పునఁ
యపుడు నే నొనరించినయట్టిపుణ్య, మెట్టిదిసెను నామ దోషహోద సేపును. 2255
వ. అని యడుగుటయు దేవదూత పినుండలున నీ ట్లనియె.

క. మును మధువనంబునను శా, కుని యనుబ్రహ్మగ్ని గలఁ దోహదం సేవించు నిజం
గన యగురేవతియందుక, గనియెను ననపుత్రులను గ్రహములఁజూతెక.

క. వారలలో జ్యోతిష్క, త్రారద్రునశాలిబుధులు చారలలో సేక
జేరుకొని యుండి రగ్గుల, నారాధించుచును త్రైగ్యహస్తాగ్రము లై.

వ. నిర్మోహజితకామధ్యానకాష్ఠగుణాధికు లనుచిగిలిననల్వరును వైరాగ్యంబు నవలం
బించి సర్వసంగపరిత్యాగంబు గావించి తురీయశ్రమగిలు నాసాటించి బ్రహ్మజ్ఞాన
సంపన్నులై క్రియారహితులై యనంతయు లై నిరాశులై నిష్కరిగ్రహులై
లోష్టాశ్మకాంచనంబుల సమానంబుగాఁ దిలకించుచు నప్రయత్నప్రాప్తం బగుదానం
బరితుష్టిం జెందుచు జితనిద్రాహారు లై శీతవాతాతపములను సహించుచు ననవరతం
బును నాత్మనిష్ఠాగరిష్ఠులై చరాచరం బగుజగిం బంతయును విష్ణుసుయంబుగాఁ
జూచుచు మానంబు వహియించి గ్రామైకరాత్రంబుగా భూతలం బంతయుం ద్రిమ్య
రుచు మధ్యాహ్నకాలం బగుట తుత్తిపాసోపశాంతికొటకఁ బూర్వ మప్తమజన్మం
బున విప్రుండ వై సతీసుతసమేతంబుగా మార్గమధ్యగిలునం దోక-గ్రామగిలునం
దుండనీగృహంబునకు వచ్చుటయు నీవు భక్తిభావంబున లేచి యెదురుగా నేగి.

గీ. వారలకుఁ జేసి సాష్టాంగవందనంబు, మానసంబున హర్షసంభ్రమము లొదవ
నయనములనుండి యశ్రుసంతతులు దొరల, గంతకుహారంబులోన గాడ్గద్య మెనయ.

నీ. చరితార్థ మయ్యె నాజవతపంబులు నేడు, మహిమంబు గాంచె నాగృహము నేడు
లోకోత్తరం బయ్యె నాకుటుంబము నేడు, పావనం బయ్యె నాభవము నేడు
గతు లేరుషడియె నాపితరులకును నేడు, కృతకృత్య మయ్యె నాశ్రుతము నేడు
శౌరి నాయెడలఁ బ్రసన్నుఁ డయ్యెను నేడు, ప్రవసీయ మయ్యె నాధనము నేడు.

గీ. ధన్య మయ్యెను నాచరిత్రంబు నేడు, భువనమునఁ గల్గె నాకు గౌరవము నేడు
పాపముల నన్నిటినిఁ బోవుమాపునట్టి, యుమ్మడియావత్కాభాగ్యోదయమున.

- గి. లోనుదు సుతిలుగుది పారిపోదూబుజములు, కడిగి తత్తీరమును మస్తకమున దాల్చి
వీరములనిగానఁ గూర్చుండెట్టి ప్రియ, నీని వారికి సులోపచారములను. 2262
- గీ. వక్షసోపతి మునుగోడనము వట్టి, తృప్తి గావించుటనుడేసి తృప్తి నొంది
బ్రహ్మరిసనుగిల్చి లగుదు నొకాత్రి నీదు, నదినమునయంద వారు విశ్రాంతు లైరి
- సీ. ప్రాణులు భూతంబులందు శ్రేష్ఠము లగుదు, శ్రేష్ఠముల్ మతి గలచేతనములు
వానిలో శ్రేష్ఠులు మానవుల్ మానవు, లగువారిలో శ్రేష్ఠు లవనినురులు
వారలలోన విద్యాదులు శ్రేష్ఠులు, నృతబుద్ధు లగువారు శ్రేష్ఠు లందు
శ్రేష్ఠులు నర్థులు నృతబుద్ధులందు గ, ర్థులలోన శ్రేష్ఠులు బ్రహ్మవిదులు
- గీ. వారలను నీవు భక్తిభావమున నాడెన, చేసిన్బ్రహ్మవిధ్యలబుచేతఁ బ్రాప్తి
మనఃపుణ్యములు గావించు నలవి గాదు, వదనములు చేయి కలిగినవాని కేని. 2264
- క. గృహమేధి యెన్నఁగొని, గృహమం దొకరాత్రి యుండ నేని యతి గృహిణ్
దహించుకొడినాపములను, దహించుచును గామములను నహమునోలెన్. 2265
- గీ. బ్రహ్మనిదుఁ డేగృహస్థునిభవనమగు, హర్షమున నుండు నొకత్రుటి యీగృహస్థుఁ
డపునరావృత్తిగను నుండు నెపుడఁ గూడ, శాశ్వతం బైననై కగతనదనమందు.
- క. కావున భవదప్తమజ, న్మావాప్తం బై నపుణ్య మయ్యెనె శెలియన్
నావుడు నికుండలుఁడు ముద, మావహిలగ భారవోసె నాసుకృతంబున్. 2267
- క. అంతట శ్రీకుండలుఁ డ, తృంతిరయంబునను వచ్చె నంతసలోకా
భ్యంతరమునుండి విడుదల వి, ధుంతుదవక్తముననుండి శోకేంచినటాల్. 2268
- ఆ. అప్పు డన్నదమ్ము లనోన్యమును నత్రు, కణము లోలుకు మండఁ గొంగిలించు
కొని తీణంబు చేపలను దక్కి యుండిరి, ప్రేమబంధ మెంతప్రిదులనిదియొ. 2269
- ఆ. అంతఁ బుష్పవర్ష మాకసముననుండి, కురియ వారు మిగులఁగుతుకమునను
దేవభటుఁడు దమఁగ గావించినస్రియంబు, చాటూనుచుఁ జనిరి స్వర్గమునకు. 2270
- క. ఈయితిహాసము మానవ, నాయక వినినను బఠించినను ధేనువులన్
వేయిటిని దాన మొనఁగిన, శ్రేయము సులభముగఁ బడయు టీతి నెవఁ డేనిన్.
- గీ. మాఘమాసవిశేషంబు మఱియుఁ గొంత, వినిచెదను నీకు వినుము పృథ్వీవరేణ్య
మాసములలోన శ్రేష్ఠంబు మాఘమాస, మఖిలకర్మంబులకుఁగూడ నర్హ మగుట.
- సీ. సర్వదేశములందు సలిలంబు సంప్రోక్త, మగుటను నారాయణాత్మకముగ
మకరస్థుఁ డై రవి మాఘమం దుండ గో, ప్పన మంతమేఘపుష్పమున నేని
యొదవనియెడ శక్తి త్రిదినంబు లేనియు, సానంబు సేసిన స్వర్గ మొదవు
ఫలవిశేషంబుపైఁ గలిగినయెడఁ గోర్కి, సలువంగ నగు బహుస్నానములను
- గీ. సతిలఘుతహామమును నన్న సలివనన, ధరణిగోస్వర్గగృహాధనధాన్యముఖ్య
దానము లభింపజేసినసాధనమును, మాధవునకుఁ ద్రికాలసమర్పనమును. 2273

- గీ. అగు నొనర్పంగ మాఘమాసాంతమగుదు, హరిదిసగుణులతో నుజ్జ్వలపరంగా
విప్రసంతర్పణంబును విష్ణుపురము, నందు శాశ్వతియుగి నొండె నెస రున్ను. 2274
- వ. మాఘమాసంబున గూఢసానంబు దావ్దశబ్దాభిప్రదింబుగిను నట సానంబు
తద్విగుణాఫలప్రదంబుగను నదీసానంబు తచ్చతుర్గుణాభిప్రదింబుగిను దేవఘాతసానంబు
తద్విగుణాఫలప్రదంబుగను మహానదీసానంబు తచ్చతుర్గుణాభిప్రదింబుగిను మహానదీ
సంగమసానంబు ద్విశతగుణాఫలప్రదంబుగిను గంగాసానంబు సుత్రాసానంబు ప్రదంబు
గను గంగాయమునాసరస్వతీసంగమసానంబు లక్షగుణాభిప్రదింబుగిను పెద్ద బడయె.
- గీ. ప్రతిదినంబును వృషసహస్రము సహస్ర, హైమనిమ్మ ముఖంబు గినిలక్షణంబును
భూసురున కిచ్చినఫలంబు బొందు మాఘ, మున నిత నితజలమున మునిగి సరుడు.
- ఆ. ప్రజలఘోరపాపరాసుల దహింప, సృష్టిచేసె బ్రహ్మ యిల బ్రహ్మ
మనెడితీర రాజమును దాని నేమించి, మాఘమగుదు మున మునిజు డాండు. 2277
- ఆ. పంకజాసనుండు బ్రహ్మలోకమునకు, మార్గముగి నృపంగ మహిని మున్ను
దివ్య మగుసరస్వతీగర్భితసితాసి, తాంబూధార సురల కచ్చెరువు గి. 2278
- గీ. గాంగసలిలంబునను బ్రయాగంబునందు, సాక్షు లగువారు మాఘమాసగుణులొన
నాకముననుండి ధరణికి నాల్గువేల, యుగము లగునతివజ్రును దిగరు మున. 2279
- సీ. అశ్వమేధంబు నే నాచరించినవాడి, నని గర్వ మొందకు మగ్వమేధి
బ్రహ్మహత్యామహాపాప మేర్పడి నని, భయపడఁబోకుము బ్రహ్మహంతి
మాఘమాసమునందు మతరస్థుడై ప్రభా, కరుఁ డుండి గను బ్రయాగంబునందు
సానంబు నేసితి రేని సితాసితాం, భస్మలో మీమదభయము లుడుగు
- గీ. నని వచించె విధాత ప్రయాగతీర్థ, మహిమమును బ్రకటింపఁగా మది దలంచి
యచట మునిగిన బ్రాహ్మిండు నమరపురము, తనువు దోఱగిన నట నమృతత్వ మొదవు.
- సీ. అనశనంబుగ శతహాయనంబులు తపం, బాచరించినవారి కగుఫలంబు
రాజసూయమహాధ్వరసహస్ర మొనరించి, నట్టివారికిఁ గల్గునట్టిఫలము
నభ్యసించిన యోగ మబ్ధిశత్రయం, బవికలంబుగఁ బ్రాప్త మగుఫలంబు
కనకభారసహస్రమును రవిగ్రహణవే, శను బాత్రునకు నొసంగినఫలంబు
- గీ. సంఘటిల్లును మాఘమాసంబునందు, సానము త్రివేణిలోన దినత్రయంబు
సలుపు నెడలను మాసవజాతి కెల్ల, మాసమహిమంబునను దీరమహిమమునను.
- గీ. సర్వతీర్థంబులును బాపసంగమమున, మలినతను జెందుటను మాఘమాసమందు
ననునమంబును వచ్చి ప్రయాగమునకు, గంగలో మున్ది పరిశుద్ధి గాంచి యేగు.
- గీ. సప్తపురములకు దమకు సంప్రాప్త మైన, పాపజనసంగదోషంబు బాపకొనఁగ
ననునమంబును వచ్చి ప్రయాగమునకు, గంగలో మున్ది చుండు మాఘంబునందు.
- గీ. అమరతనంబు నెల్లప్పుడై మొనటివిష్ణు, మాయయు సితాసితాంబునిమజనంబు
మాఘమాసంబునందు, తేజస్వీనవాల్మీ, నంటఁ జాల్మధు సుకృతంబు యముఁడువోలె.

- గీ. స్నానముగను సుఖమునూనబడును బ్రహ్మగ, మందు జేసిననరుడు దేహవసాన
మందు చోతోపయజగింబులందు నొని, సౌఖ్యముల నెల్ల దుది జేరు శారీలోన.
- ఆ. మకరగతుండు గాంగ మార్తండుండ ప్రయోగ, మన సితాసితాంబువును స్పృశించి
నేని వారిన్, స్వయంతి యని వ్రాసి, కొనగ లేడు చిత్రగుప్తుఁ డేని. 2286
- క. త్రిగిరి స్థితి మునిచోపము, సకలము నోంచు నొక్కసారి ప్రయాగో
దగమును మునిగిన ముర్యుడు, మకరమునం దుండ మాఘమాసమునందు. 2287
- ఆ. మునిగి నేని త్రిగిరిములు ప్రయోగింబును, మాఘమాసమున నిజాఘ మెల్ల
నవలి ననుల్లిన్, పెళ్ళిశంబు గుబుసము, నేగు ద్రిదివమునకు నెవ్వఁ డేని. 2288
- గీ. జన బ్బుతనఁ దయమన్వసృసాగమమున
శ్లోకములు మనమాఘమాసంబునందు
సఖలముపూజుని నరువది ముఱవేల
తీరములు జేరుటయుఁ దటసిందు భూప.
- ఆ. జన్మజన్మమునను సర్గాదినుండయు, గడన నేనినట్టికలుష మెల్లఁ
శాసితపు మాఘమాసంబునఁ బ్రయాగ, మందు జేయుతదివసాష్టవమున. 2290
- వ. గంగ యెచ్చట నున్నను భావహృదయంబున గురుక్షేత్రతుల్యంబు. దానికంటెను వింధ్య
సంగతి యుగిగంగ దశగుణాధిపంబు. దానికంటెను గాఢిలో నుత్తరవాహిని యగు
గంగ శతగుణాధిపంబు. దానికంటెను యమునాసంగతి యగుగంగ శతగుణాధిపంబు.
దానికంటెను బ్రయోగంబునందు బచ్చిమవాహిని యై కాళిందీ సుస్వతులతోడం
గూడిన గంగ సహస్రగుణాధిపంబు. అయ్యది త్రివేణి యనుపేరం బరిగు. 2291
- నీ. అది మాఘమాసమగ దమృత మైయుండుట, సప్తయు విష్ణువు శంకరుండును
రుద్రు లాదిత్యులు రుద్రగణంబులు, దిక్పాలురు సమస్త దేవతలును
బ్రహ్మగణియును సకల యును లక్ష్మీయు దేవ, తాంగనామణులును సచ్చరలును
యక్షగంధర్వవిద్యాధిరాదిసమస్త, దేవయోనులు పితృదేవతలును
- గీ. నందులోపల మునుంగుదు రన్వహమును, గృతయుగంబునఁ బ్రకటశరీరులు గను
గలియుగంబునఁ బ్రచ్ఛన్న కాయులుగను, దానిమహిమంబు నెన్న నాతరము గాదు.
- గీ. అశ్వమేధసహస్రంబు నాచరింప, నేర్పడినసుకృతంబును నీడు గాదు
త్రిదినములు మాఘమునయందుఁ దీర్థరాజ, మునను స్నానం బొనర్చినపుణ్యమునకు.
- క. దీనికి దృష్టాంతంబుగ, నే నొకయితోహస మిపుడు నీకు వచింతున్
భూనాథ దాని వినుటనె, నానాపాపాఘములు వినాశము నొందున్. 2294

— కాంచనమాలినీచరిత్రకథనము —

- నీ. ఒక్కదినంబున నొకయపురకాంత, యభ్రమార్గంబున నరుగుచుండ
రక్కసుం డొక్కఁ డారాజాశ్వ నొడిసిప, ట్టగ నెంచి హిమగిరి డాగియుండఁ

- బడియె నాడెత్తునియొడలిపెనిం దదార్చి, వస్త్రాంగోమగింబు నొయిహరిసి
నంతట రాక్షసుం డత్యద్భుతంబుగా, నాస్మమనశ్శాంతి సువాహిల్లు
- గీ. విసయమునఁ బిల్చి యొవఘోరి లతాంగి, యెవ్వంపు నీపు నీగొంభు
నేగుచుండితి వెటనుండి హేతు మేమి, యుద్ధముగ నుగం నీకబర్ణుబరిముఖం.
- క. నీయొద్దనుండి వచ్చిన, లోయగంబున మదాత్మకాహం బెల్లె
మాయ మయి పోయె నీ క, లోయగంబున పట్టివోరి కెన" ఇపుడొక. 2296
- క. తాపరూపము గనుగొనఁ, బానసశీలపుగఁ గానబడినెని నొమి
దేవవధూమణి సకరుం, భావగునఁ జెప్పును నీప్రభావము నెల్లె 2297
- నీ. లని వేడుటయును నిట్లనియె నయ్యసృర, కొంతలబాంబులు గెరు. అహోహ
రాక్షస నే శుభ్రసను బిల్తురు సున్నె, గాంచనమాలిని యలది సురలు
చనుచుంటి గై లాసమునఁగఁ బ్రాసంగియు, చుదు మాఘస్నాన మాసరించి
తద్దాంగజలముచేతను మామకాంబర, ధమ్మిల్లనులును నార్చులు లయ్యె
- గీ. దజ్జలకణంబు పడుట నీతనువునందు, సమసి రాక్షసగుణములు శాంతి యుననె
నింక వినిచెద నాగాధ యెల్ల వినుము, త్రప్రభావాలు యెయు న్నెను నీకు. 2298
- నీ. పూర్వమందుఁ గలింగఁభావతి కుంపుడు, కన్తె నై నేను భోగముల నెల్ల
ననుభవించుచు ధనయాచనసౌందర్య, మదములచే నన్యనూనినులను
బరిభవించుచు నన్యపురుషసౌందర్యంబు, ననుభవం బన్నుచు రాలములను
నార్జించి మితి లేనియర్థంబు తుదకు వా, ర్థము ప్రాప్తించినతరుణమందుఁ
- గీ. జేసి పాపము లెల్ల నార్జించినట్టి, ధనమునకు సార్థశత రవంతయును గాన
రామిఁ జింతించి చింతించి రాజగురుని, కడకు నొకనాడు పోయి నాశధను వినిచి.
- ఆ. కన్నునీరు గాఱఁ గాల్గులుగను నేడ్చి, పాపహంకమనఁ బడిననన్ను
గట్టుజేర్ప నీవె గతి యని యిరు గేల, బట్టికొంటి నలసిపాదములను. 2299
- ఉ. అంతట నమ్మహాత్ముడు గృహస్థితమాసనుఁ డై వరాకీ నీ
కింతట నైన బుద్ధి జనియించెను బాపవిశుద్ధి నొందఁగా
సంతస మయ్యె నీదురితసంచయముం దొలంగింప లేదు పు
ణ్యంతర మేది యేనియఁ బ్రయాగనిమజ్జన మొందు దక్కఁగక. 2301
- ఆ. ఆనిమజ్జనంబు ప్రాప్తించునెక మాఘ, మాసమందు రూపుమాపి సకల
దురితములను నిలుపు నిరపాయముగ నమ, రాలయమున స్నాతు లై నజనుల.

— ఇంద్రకాప మోక్షవృత్తాంతకథనము : —

- నీ. మున్ను క్షేత్రంబు గౌతమునిభార్య యగునహ, ల్యను బొంది మోహంధ్య మావరింప
గౌతమశత్రుఁడై కాయ మెల్ల సహస్ర, భగదహ్నితము గాఁగఁ బరితపించి

- తల యెత్తికొని లేగ నలుపురిలోపల, డేసికార్యంబు సిగ్గుపఱుప
మేరుమనోగ్రాహనానిట్లబోలి, సుట్టలంబున జొచ్చి గోవ్యముగను
- గీ. దనకుఁ గల్గినయ్యున్నమును మనోజ, కావ్యమును స్వప్రతాపరాధమును సారె
సారె గర్వింతునునును జావనయును, జచ్చినట్టలె కాలముఁ బుచ్చు చుండె. 2308
- సీ. లగఱుట దేవత లాచులు శక్తిండు, కానరామిని భీతి గడలుకొనగ
నాంగిరిసునిగడ నీరిగి సుగాచార్యు, శక్తిండు లేడాయె స్వర్ణమందుఁ
గొమరుడని తీసివలెమునోలె శోభిల్ల, దాయె నిండ్రుడు లేనియమరపురము
కవివలసికార్య మేగము యింక, నతిశీఘ్రముగఁ దగు నాచరింప
- గీ. నని నిగోపానియము పిని ముంగిరిసుడు, తెలిసికొని సర్వమును దివ్యదృష్టిచేత
ననెట ముంగిరిగదానె ముమతిల్లె, నిండ్రునకుఁ గామమున నొడ లెఱుంగ కునికి.
- క. గౌరముసిగార్య యుట ఘరు, హాతండుట యెంతమాట యెరు లిది విన్ను
భూతిక నీతికి భూతిక, నై తిహ్యంబునకుఁ గూడ హానియె కాదే. 2305
- ఆ. ఏమి చేయవచ్చు నిలకుఁ గర్మంబు, గడవరాని దగుట చుడుకపడియె
నిండ్రుఁ డెసంగ బుద్ధిగానుండె యవివేక, లాచరించువనుల కగ్గవడంగ. 2306
- క. అని కొంతతడవు పిదగన, మునకు విచారించి చిత్తమున గురు వగుట
జని యిండ్రుఁ డాన్నిచోటికి, ననిమిషు లెల్లరును వెంట నరుదేరంగ. 2307
- ఆ. దేవరాజ బయలుదోలుము శీఘ్రంబు, నీవు లేనిదివము నిష్ప్రభంబు
భాసిలునె దినగబు భానుడు లేకున్న, విధుడు లేక రాత్రి వెలుంగగలదె. 2308
- క. అని పెక్కు-తెఱుగులను నుతి, యెనరింపఁగఁ బద్మకుట్టలోదరభాగం
బుననుండి విస్తృతరూపం, బున నిండ్రుడు వచ్చి వెలికి ముకుళితముఖుఁ డై. 2309
- క. అమరాచార్యునిపదయు, గ్గముపైఁ బడి స్వామి నేను గావించినపా
పమునకు నిష్కృతి యున్నదె, నమకూరునె యింకఁ జిత్తసౌఖ్యము నాకు. 2310
- క. అని విలపించుటయును నపు, డనిమిషగురు డిట్లు అనియె నమరాధిప నీ
యెనరించినఘోరాఘం, బును బాపంగ నొకయపాయమును వచియింతు. 2311
- ఆ. నీయదృష్టమునను నేడె మాఘము వచ్చె, నరిగి శీఘ్రముగఁ బ్రయాగమునకు
నటఁ ద్రివేణిలోన నాచరింపుము సానిన, మఘవిముక్తి యొదవు నాక్షణంబ. 2312
- సీ. అని వచింపఁగ నిండ్రుఁ డనిమిషాచార్యుని, తోడను గూడి సంతోషమునను
జనుడెంచి శీఘ్రంబుగను బ్రయాగమున క, చ్చటఁ ద్రివేణీపుణ్యసలీలమందు
మునిగి ఘోరాఘవిముక్తుఁ డై భాసిల్లె, ఘనముక్తుఁ డై నభాస్కరుడనోలె
నపుడు బృహస్పతి యధికదీప్తి వెల్లు, నమరనాథునిఁ జూచి హర్ష మునను
- గీ. గాయమున నాతనికి నున్నవేయియోను, లీక్షణసహస్ర మగునట్లు లిచ్చె వరము
నంతటను వేయికనులతో నలరె వజ్ర, యబ్జములతోడ మానసహదమునోలె. 2313

- క. సురలును మునులును సప్తాక్ష, పరివేష్టించిగా వజ్రహాని గురుపురి
సరముగఁ ద్రివిష్టపమునకు, నరిగి స్వసింహాసనమున సహ్యాసఁగఁకా. 2314
- సీ. కావున నీవు శీఘ్రంబుగ మాఘమా, సమునఁ బ్రహుఁగతీరమున నరిగి
యచ్చట శ్రద్ధతో నాచరింపుము స్నాన, మును నితానితోగోయపురమందఁ
దాన నీ కఖిలచాత, నాశనంబును, స్వర్గలాభమును సంఘటిల్లు
నని వచించుటయు నే నమ్మహాత్మునివచి, నము నమ్ముకొని ప్రహుఁగమున నరిగి
- గీ. భూసురుఁడు చెప్పినట్లులే మాన మెల్లఁ, జేసితిని నన్నిమును దానిసిద్ధి వినుము
త్రిదినుములకు నఘక్షయల బాదవెఁ గల్గె, దేవతాత్ములు మిగిలినదవసములకు. 2315
- సీ. అటుమీఁద నే రజతాచలంబున కేగి, నివసించి శ్యామలినిపటమందు
మత్స్యాక్షునిస్నానమహిమంబునను బూర్వ, జన్మన్మత్తంతిసంస్కరణ మొనవ
నరుదెంచుచును బ్రతిహాయనంబును బ్రహుఁ, గమునకు మి యిమ మింబునంబును
స్నానంబు గావించి చనుచుందు మరిల రా, జతి శైలమునకు నాచరిత మిదియె
- ఆ. యింక నీచరిత్ర మెఱిగింపు మనవుడు, దైత్యుఁ డిట్లు లనియెఁ దల్లి నీవు
నాచరిత్రమును వినంగఁ గోరుట నార్త, జనుల నోముదాన వసుచుఁ దోఁచె. 2316
- గీ. కానివోఁ బాపి నైననాగాధ పుణ్య, కాంత చగునీకుఁ డెన నేల నీలుగుఁ గోర్కి
యింతకును నేను ధన్యుఁడ నీశ్వరునకుఁ, గరుణ నామీఁద నేఁగింకె గలిగె నేమొ.
- గీ. అన్యవృత్తాంత మడుగుదు రాత్మగాధ, చెప్పుదురు చేయుదురు పరశ్శ్రీమములను
నెనయుదురు పుణ్యమును సాధుజనులు గాన, బడసి నాలక్షిణములు నీయెడల సాధ్వీ.
- క. తనదుఃఖముఁ దెలిసిన స, జనులకు సుఖ మొందు దుఃఖసంతప్తుఁడు గా
వున నాపాపచరిత్రము, వినుము వచించెదను నీకు విశదము గాఁగఁకా. 2319

—: కాశీత్రాహ్మణవృత్తాంతకథనము :—

- సీ. మును బ్రాహ్మణకులంబునను వారణాసిలోఁ, బ్రభువందితిని నేను బహ్వృచుఁడను
జదివితి వేదశాస్త్రము లన్నియును గాని, మత్స్వార్వచాపకర్మమునఁజేసి
కలిగె ధనాశ తత్కారణంబున జేత్రి, మనుశంక యించుక యైన లేక
దుర్దానములు పట్టఁ దొడఁగితి దగ దని, పెద్ద లెల్లరును జెప్పినను వినక
- ఆ. యట్లు గొంతకాల మారించి యార్జించి, ధనము భూమిలోన దాచిపెట్టి
తెలువకుండఁగనె సతీసుతాదులకును, నునురు విడిచినాడ నొక్కనాఁడు. 2320
- ఆ. వారణాసిలోన వసియించువారలు, సలిసినను నశేషకలుషములను
సరకలోకమునకు నరుగరు గాని త, తృలము గుడువకుండఁ దప్పి పోదు. 2321
- గీ. నకలదేశంబులందును జలిసినట్టి, కలుషము నశించుఁ గాశిలోఁ గాశిలోన
నొనరిచినకొల భజితేపోషమంబు, నాకు దాననె యుద్రజన్మములు గలిగె. 2322
- గీ. గ్రద్దగనుఁగొడువూర్లు వ్యాఘ్రముగమూఁడు, మూర్లుసర్పంబుగను రెండుమాఱులొక్క
మా టులొకంబుగను నొక్కమాఱు విద్య, రాహుముగఁ బుట్టి కడ కైతి రాక్షసుఁడను.

- క. ఈగామనజస్థానం, ఘోరశుద్ధాధి నార్మకొనం జాలక కాం
తారములు దల్లిపండు, పేరిలి గ్రమముగఁ దుమారకొరికి దుడకు. 2324
- వ. ఈమరసస్థలకోడ నిష్కరిగ నాను పెట్టినయెనువేలవత్సరంబులు గడచె. 2325
- గీ. ఎంతగా నీడు చున్నని నింతవలకు, గానఁబడదాయె నించుక యేని గట్టు
మానున విషాదనాధి నేని యెప్పు, నమ్ముము యథార్థముగఁ దెల్పినాడ నీకు. 2326
- గీ. దైవయోగంబునలస నీవర్షసాము, ప్రస్త మగుటను నేఁగు నాపాప మెల్ల
దగ్గ ముపోవు ననియెడలైర్వ మెచనె, నెల్ల కానున్నదియె తుద కీశ్వరాజ్ఞ. 2327
- శ. అతిచిత్రంబుగఁ బూర్వ, స్మృతి యిప్పుడ కలుగఁ దెలియఁజేసితి నాదు
స్మృతి యెల్ల గీరినది నీ, హిందవృత్తియె కరణముగ నే నూహింతు. 2328
- గీ. కాలుమునఁ గీర్థి మిగలుగఁ గలుగఁజేయ, సాధుసంగము ఫలము దక్షణము యిచ్చు
గావుననె తీరన నేవలకు సోగు, సంగిలను పెప్పుమరు ప్రకృతముగ బుధులు. 2329
- గీ. సాధువులు గిరుణి శురు సర్వజనుల
మోచ్చుతిగులు మంచి గణియింపకుండ
క్షీరవారిధి తనలోని క్షీరధార
నిచ్చి హంసకు బంపించ కయకున్నె. 2330
- సీ. అని పల్కి వందన మొనరించి కన్నీరు, ప్రవియించు చుండ నేత్రములనుండి
తల యెత్తి చూచుచు నిలిచియుంటయుఁ గని, కాంచనమాలిని కరుణతోడ
దానవోత్తమ విషాదము నొందకుము నేడు, మంచికాలంబు ప్రాప్తించె నీకు
నని వచియించి నిజాంశుకంబున నెన్న, సలిలంబు వామహస్తమునఁ బిండి
- గీ. దక్షిణకరంబునం గొని దానవునకు, దానవత్వవిముక్తికై ధారవోసె
నొకతపోమాసమందుఁ దా నొందినట్టి, న్నానఫలమునఁ ద్రిదివసన్నానఫలము. 2331
- ఉ. అంత సురారి యాత్మవికృతాకృతి మాయఁ గ దివ్యరూపము
వింతగఁ దాల్చి భానుఁ డన వెల్లుచు నాల్గుడెనల్ స్వదీప్తిచే
గాంతి వహింపఁ గే లొగించి కాంచనమాలినికొ మదంబ నే
సంతతముకొ నుఖించుటకుఁ జక్కనిమార్గ మనుగ్రహింపుమీ. 2332
- వ. అని ప్రార్థించుటయుఁ గాంచనమాలిని సానుగ్రహంబుగా నాతని కి ట్లనియె. 2333
- సీ. ధర్మమార్గంబును దక్షిణ ర్విలకుము, విడుపు మహంబుద్ధి నొడలిపై ని
తూణభంగంబుగా జగమును జూడుము, వైరాగ్యసౌధవిహారి వగుము
పరకీయదోషముల్ ప్రకటింపకుము పర, స్తవము చేయకుము సత్యమును జెపుము
తలపెట్టకుము భూతములకు హింస నొనర్ప, జేయుము సాధుసంసేవనంబు
- గీ. దారపుత్రాచిబంధుసంతతులయందు, బరిహరింపుము మమతను హరిపదంబు
లాశ్రయింపుము భూభుములండు ప్పాన, మాచరింపుము సకలసౌఖ్యములఁ గొనుము.

- క. అని యుపదేశించుటయును, ననువధిగిరి వృత్తి నుపాసించు నామాలగు. -
మనమున నాతం డాయమ, యనుమతి గొని పోయితిమి సుమారులు గొలువక.
- గీ. అప్పు డరుడెంచి దేవకన్యకలు గూర్చి, మూలము గాంచునామాలగులు యుష్మ
నృప్తి గురియించి యుమె శాసించిన్బట్టి, సర్వములు సమర్థులగు విభావముగను.
- క. అంతటఁ గాంచనమాలిని, సాతసమున మూలము శాసించునామాలగు. -
త్తాంతముఁ జెప్పుచు వారికి, స్వాతిము లులరుగి నీవనెల్లదగ్గ నీవనెల్ల. 2337
- క. ఈకథ నాలించిర నిహ, లోకంబున సఖాసఖులునును నామాలగులు. -
నాకమున దేవతాత్వముఁ, గైకొని వనియు నొక నామాలగులు. 2338
- క. అని చెప్పుటయును నంతయు, పిని సవినయోగముగను గొనినదెల్లదగ్గ నీవనెల్ల
బొనరించుచు మాఘములగా, దొనరించి తిలపంబు ముని నామాలగులు. 2339
- ఆ. సర్వదానఫలము సర్వవ్రతఫలంబు, సర్వయజ్ఞ ఫలము సామగ్గియు
మాఘమాసమందు మకరార్కుఁ డుండంగి, స్వాతి ముని నామాలగులు. 2340
- గీ. సత్యహీనులు పితృమాతృశాసకులును, బ్రహ్మహరి స్వరూపిగిరి సాతసముగను
బతితులును జెందుదురు సావనతను మాఘ, మాసముజ్జ్వలంబు ప్రాప్తమహిమవలన.
- సీ. అన్నదానము చేయునట్టిచా రమృతహా, నగలు గీముదురు స్వర్గంబునగును
స్వర్గదానము చేయువారలు కూర్చుగడు, రమరాధిపార్థసింగిరీసంసమున
వత్సదానము చేయువార లుందురు ప్రభా, మయు లగు మాగ్నిమండలమున
గృహదాత లగువారు విహరింతురు పురంద, రామూల్యమంశిసాధనీమలగుడు
- గీ. భూమిదానంబు గోదానమును నొనర్చు, వార లుగడురు గోలోకనామాలగులు
సర్వదానఫలంబు లొనంగఁ జాలు, మాఘమును గోల్పడడివారంబు మూసప్రండె. 2342
- క. దానంబులు యజ్ఞంబులు, ధ్యానంబులు వ్రతములును సమాధులు మాఘ
స్నానసహస్రాంశంబున, కై నను బోలంగఁ జాల వారసి చూడక. 2343
- క. మానవుఁ డెంతటిధీరుం, కై నను సకలాఘశుద్ధి నచ్చుగ మాఘ
స్నానమునఁ బొందినట్టులు, కానఁగ లేఁ డితరపుణ్యకర్మంబులచేక. 2344
- క. నానాఘాద్రులు మాఘ, స్నానమున సమూలముగ వినాశము నొందుకొ
నానాకాఠంబులు దీ, ప్రానలమునఁ జొచ్చి భస్మ మయ్యెడిభంగిక. 2345
- గీ. మాఘమున స్నాతు లగువారు మరల భువికి
దిగఁబ దివినుండి యెపు డేని దిగినయెడల
జలయందును సత్యసంధులు ప్రభూత
భాగ్యులగునను నగుమహాప్రభువు లగుచు. 2346
- క. త్రికరణకర్మమునను నామాలగు లన్నియును బాయు దత నామన మ్మా
మృత్యునొనెనామాలగు లన్నియును అమృతమృతనామన బోలెక. 2347

క. జ్ఞానముచే నైనను స, జ్ఞానముచే నైన నరులు సలిపినయగునం
తానము సర్వము మాఘ, స్నానముచే దగ్ధమగు నసందేహముగఁ. 2348

— . గంధ ర్వ క న్య వి ప్రణ ప క థా క థ వ ము . —

ఆ. వినుము మాననేంద్ర విశదంబుగా ధర్మ, గర్భ యగుమఱొక్క-గాధ వినుతు
నడ యశేషపాపహరణం బొనర్చెడి, నగ్నిగర్భ యైనయరణికోల. 2349

ప. సుఖసంగీతుండును సుఖీలుండును స్వరవేదియును జంద్రకాంతుండును సుప్రభుండును
ననునేగురు గంధర్వులకు యథాక్రమంబుగాఁ బ్రమోహిని సుఖీ సుస్వర సుతార
చంద్రిక' యనునేగురు పుత్రికలు గలరు. 2350

క. ఆకన్యలు విలసిల్లుదు, రాకారమునందు వయసునందును బనులఁ
వాకులను నెపుడు చూచిన, నేకోదరలట్లు భేద మేర్పడ కుండఁ. 2351

గీ. చంద్రికలునోలె నాహ్లాదజనిక' లగుచు, దారకలునోలె నుజ్జ్వలాకార లగుచుఁ
బద్మినులునోలె సౌగంధ్యభరిత లగుచు, నొప్పు చుండిరి యీకన్య లుర్వరేంద్ర.

క. తనరారఁగ నుదయద్యౌ, వనములు నవపల్లవములవలె నానుదతుల
జనలోచనసారణముం, బొనరించిరి మిగుల లతలునోలె నృపాలా. 2353

క. హేమపరిధానములచే, హేమాభరణములచేత హేమాభలచే
హేమసుమమాలికలచే, నామానిను లొప్పు చుండి రాశ్చర్యము గఁ. 2354

క. ఆనళినముఖులు వీణా, గానంబునయందు వేణుగానమునందుఁ
దానమునందును స్వరసం, ధానమునందును విశారదలు భూపాలా. 2355

క. చెలువలకంఠస్వరములు
గలిగించును గోకిలప్రకాండంబులకుఁ
దలవంపులు గిలిగింతలు
గలిగించును నమృతమందుఁ గలమధురిమకుఁ. 2356

క. సృత్యమునఁ జిత్రలేఖన, కృత్యంబునఁ దాళవాద్యభేదమున వై
యాత్యము గలిగి దివౌక, స్తుత్యలుగా నుండి రావసూమణు లధిపా. 2357

క. జనకులు లాలింపఁగ నా, వనితలు ధనదాలయమున వర్తించిరి క్రీ
డనలాలన లగుచు సురాం, గనలకు మేల్బంతు లనెడిఖ్యాతి చెలంగఁ. 2358

సీ. అటు లుండ వై శాఖమం దొక్క-నాఁ డావ, భూమణుల గుతుకంబుతోడఁ గూడి
యచ్చోద మనియెడిప్రదమునకుం బోయి, యాహ్రదంబున స్నాన మాచరించి
ధరియించికొని తోమపరిధానముల నాస్య, ములఁ గమ్మకస్తురిబొట్లు దాల్చి
మృత్తికచేత గారీడేని నొనరించి, యాభరణముల నాయమకుఁ బెట్టి

గీ. స్ఫటికవై డూర్యమాణిక్యఘటిత మైన, తత్తటంబున నిలిపి యధావిధిగను
బత్తి చిత్తంబులం దిగుర్తు చుండఁ, బూజ సేసిరి బంగరుపూలతోడ. 2359

- క. కలకండములును దాడిమ, ఘలములు బ్రాహ్మయు రిసాలఘలములుం గిది
ఘలములును నివేదించిరి, కలకండములు హర్ష మొదవఁ గాత్రోయనికె. 2360
- క. నృత్తంబులు సలిపిరి నిజ, చిత్తంబులు దేవతావశీకృతములు గా
నత్తరుణీతిలకంబులు, తత్తాతకతక్క-తక్క-తైతక యన చున్. 2361
- క. పాటలు పాడిరి వీణలు, మీటుచు గాంధర్వనిద్య మిసులఁగోన
చోట్టికి వచ్చెనొ యనియెడి, సూక్తి నాచెలులు నీననోసలు గంగియన్. 2362
- క. అటు లాచెలు లగజకు ను, తక్కు-టహర్ష ముఁగోడఁ జేసి క్షే గుర్తియు సా
తట నచ్చోదనోవర, తటమునఁ గూర్చుండి ర్భృతిరూమునఁగన్. 2363
- సీ. ఆజానులంబిబాహర్గళంబులవాడను, డం బై సవత్సన్మలంబులవాడను
ముచ్చుట్లు చుట్టినముంజి చాల్చినవాడను, హరిణానునో స్థిరీయంబులవాడను
మీనుమీనమునుద్ది యెనజంబెమువాడను, శిఖియు దండంబును బెలఁగువాడను
తెలిదమ్మిజేపలఁ దెగడుకన్నలవాడను, సోముమిలము నోముమోమువాడను
- గీ. కునుమశరఁ డచుభ్రాంతిని గొలుపువాడను, బ్రహ్మచర్యవ్రతంబునఁ బరగువాడను
తరుణతాభరుఁ డొకధరామరుఁడు వచ్చె, నటసి సూర్యాహ్నికసన్నాన మాచరింప.
- క. అరుదెంచినయాబ్రాహ్మణ, వరునకు దృక్కు-వలయముల వారలు గావించి
చిరి యతిథిపూజ యదియే, తరుణం బని మరుఁడు శరముఁ దాలించి వింటన్.
- క. ప్రహరించె నాలతాంగులఁ, గహకహ నవ్వచును వేటకాఁడు హరిణులన్
బ్రహరించినట్టు తెదలను, దహతహ వొడమంగ నానితంబిను లంతన్. 2366
- క. నవమన్మథవిగ్రహం దితఁ, డెవఁడొకొ యెపు డేని చూచి యెఱుంగము మన మీ
భవనములలోన వీనికి, నవతుంగ నిలువంగఁ దగినసాందర్యనిధిన్. 2367
- సీ. భావితమా పంచబాణునిగా వీని, రతిఁ బాసియుండఁగా నతని కేల
యనుకొందమా దస్రలం దొక్క-నిగ వీని, యుగచారు లొకఁడుగా నుండు లెట్లు
కనుఁగొందుమా పారికాంక్షిసూతిగ వీని, దాపసు లేడ నీరూప మేడఁ
దలఁతుమా భూమింద్రతనుజన్మునిగ వీని, రాజుల కీబ్రహ్మతేజ మేడఁ
- గీ. గాఁడు యత్నుఁడు సిద్దుఁడు గాఁడు కామ, రూపుఁడును గాఁడు విద్యాధరుండు గాఁడు
కాఁడు గంధర్వుఁడును నిట్టికాంతి వడయఁ, గలుగుదురె వారు శతజన్మములకు నైన.
- క. చతురాశునుండు మనకొఱ, కితనికా నృజియించి పంపెనేమో కాదేన్
క్షీతిభృత్కన్యక యస్మ, త్ప్రతనేవకు మెచ్చి పతిగ నిచ్చెనొ వీనిన్. 2369
- క. నేను వరించెద వీనిని, నేను వరించెదను వీని నేను వరింతున్
వీని ననుచు ఖాయోగురు, చానలు గావించు చుండ సంభాషాముల్. 2370

కా. అకన్యకా చర్య వీణి వాకొణ్ణడివ్యాహరంబు లాబ్రాహ్మణుం

దాకరింపింట్లు కాన్యకం డెట్లు మృగంబు దిట్లు తర్కించె ము

అంబేద్కర్ పరిశోధనా సమితి ౨౦౧౭-౧౮లో ఆసక్తికరమైన అంశాలపై
అంబేద్కర్ పరిశోధనా సమితి ౨౦౧౭-౧౮లో ఆసక్తికరమైన అంశాలపై

2371

ఉ. ఏమీ ప్రయోజనములు గల పరిణామములన్నియు గల్గియుండెనక
గామనిభ్రంసలభాగమును గ్రహించి తత్సృగమాఘసాయక
సోమముచేత పునర్మృగమగు నొప్పునెలక బ్రహ్మరిప వేనిచే
తోమృగశాసనము పాటించి నిజము కులక నిల్చియుండెడిక.

2372

ఉ. లోతొలికిదాచినే జనభోగములు సుమంగులును నంతిదాచినే
యంతొలికిదాచినే ధ్యాయు సన్వయగరివ మంతదాచినే
యంతొలికిదాచినే జపము లాశ్చర్యమిది లిము లంతదాచినే
యెంతొలికిదాచినే గౌరవిని లము శబ్దానీధిపు మతుకొల్పదొ.

2373

ఉ. అన్యాలతోటి తోడ ప్రాప్తము శ్రేయధర్మపరగాయనండు నై
వస్యములక భావించుచును వర్తిలు సుంపడినన్నె యిట్లు లీ
కస్యలవన్నెచిన్నలు వికల్పములో బహుద్రోయు చుండ నా
మాన్యుల నెట్లు నింక గృహపూర్వకదాసుల జేయకుండునీ.

2374

క. మలమూత్రమాంసరక్తా, నూలచేతిను నిండి వివిధదుర్వాసనలు
గలిగినపక్షేనులమీనులు, వలపులు గల వనుమర దలచి వలతురు మూఢుల్

23'75

క. క్రూరము లగుసర్పంబులు, నారీమణు లంచు బుధు లచంగను విందుకొ
వీరలు నాచెంగరికికొ, జేరక మునుపె గృహంబు చేరగ వలయుకొ.

2376

క. లాని యెంచి గొలువనానాలు, తనచేంతకు రాకమునుపె ధరణీసురనం
దనుడు మనోజవమున బో, యెను గనబడకుండ నప్పుగైకొని లంతక.

2377

క. ఎక్కడ నాప్రాణేశ్వరుఁ, ఐక్కడ నాహృదయవోరుఁ డెక్కడ నావాఁ
డెక్కడ నానిధి యని తా, మక్కడనక్కడను జూచి హతవాంఛిత లై .

2378

క. కాననములు దారుణదా, వానలమున భగ్గుభగ్గు మనుచందమునన్
మానసములు ఘోరవియో, గాననందీప్తిరంబు లగు చుండంగన్.

2379

క. హరిణులచందంబునఁ గా, తరలోచన లగుచుఁ జూడ దళదిశలును నా
తరుణులకు శూన్యములుగాఁ, బరగుటయును దోడఁగి రిట్లు పరితాపింపన్.

2380

క. కనులకుఁ గనఁబడు చుండియుఁ, గనఁబడ వీ వెంతమాయకాడవో నాథా
నిను వలచియున్న కన్యల, ననాధలను జేయ నీకు న్యాయం బగునే.

2381

గీ. ఏల మామిడి నీయింద్రజాలబలము, చూపెదవు ముగ్ధులము మేము సుందరాంగ
కానబడు మొక్కసారి మాకనులయెదుట, బ్రథమకబళిము ముఖీకావాల మూర.

గి. ఏల రావింప మ మ్మిట కేల ప్రియుని, గానఁబఱుచంగ నడుమ విఘ్నంబు సలుప నేల ధాతకుఁ గ్రీడ మార్దాలమునకు, మూపికములకుఁ బ్రాణసంశోషణంబు. 2383

- సీ. సీమానసమునకు నిలుకడదెచ్చి లేచి, మామగూడన నీకు సమ్మనము చేసి
చిత్తంబులోనికి జేర నేర్చితి వేమో, చేరి యీవలకు రానీ నీ మొ
యపరాధములు లేనియబలామఃబల నేచ, నెఱిగియుం బరమేశ్వర ముఖులగ వేమొ
క్రూరాత్ముడవో సుందరులమానభసమును, నన్న-రిందెఱిగింపింపు-రుడవో"
- గీ. మాయ లెఱిగినవాడవో మాంత్రికుడవో
మమత లేనట్టివాడవో మముం బగీతీ
సలుపఁ దలపెట్టితివో కార్యసాధకుడవో
పలుకు మొకమాట నాధ సీపైఁడినోట. 2384
- క. మాకడకు నీవు రామికి, నేకారణ మైన నుండ నేని మహాత్ము
నీకడకు మేమి వత్తుము, కైక నిచో మృగ మమ్ము గాఢీయి చట్టె. 2385
- క. నీవు గనంబడ కుండిన, తేజఃము మేము నిర్నుఁ జెక్కినునానక
జీవితము జీవించిన, నీనె కదా చూకు జీవితేశుడ పిగనక. 2386
- క. విని మామొఱ కృపణోద, ర్హన మీయుము మరల నొకటి-సారి మహాత్మా
కనుగొనరు గాదె యుత్తము, లనఁ దగియెడువార లొకరినుఁగొంటములక. 2387
- క. అని యీవిధమున నాయం, గనలు పరితపించి యతఁడు గనఁబడునేమో
యని కొంతకాల మచటనె, కను చుండిరి డనలు కనులు కాయలు గాయక. 2388
- వ. అటు లెంతకాలంబు నిరీక్షించినను బ్రయుండు రామింజేసి మిగుల విషాదంబు నొంది
పితృభయం బుత్తలవాటుగొలుప నట్ట కేలకు నించుక ధర్మం బవలంబించి యుం
కన్యామణులు నిజగ్రహంబులకుం బనిరి. 2389
- క. చనుదెంచినయ కన్యల, గనుగొని తజనను లేల కాలాత్యయ మా
యెనొ బిడ్డలార తెలుపుడు, చనుదేరంగ మీరు నేడు సదనంబులకు. 2390
- క. మఱియును మేనులు వాడిన, తెఱఁగునఁ గనఁబడుట కేమి తెఱఁగో మాణో
నెఱిగింపుడు తల్లులకడ, ముఖం గేటికి బిడ్డలకుం గుమారికలారా. 2391
- క. అనవుడు ముగ్ధలు గావునఁ, బెనఁగొనినత్రపాభరంబుపెంపున లోగు
ట్టును బయలువెట్టఁ జాలక, జననుల కిట్లునిరి పూర్ణ చంద్రనిభాస్వల్. 2392
- ఆ. అతికుతూహలమున నద్వోదసరసునఁ, గిన్నరులును మేముం గ్రీడలాడు
కొనుచు నుండఁ బ్రొద్దు కనఁబడ కుండంగఁ, జనియె నేమి చెప్ప జననులార. 2393
- ఆ. ఇటనె ప్రొద్దు గ్రుంకె నిక మన మొకత్రుటి, నిల్లు చేరంగలుగు పెట్టు లనుచు
నలసి పొల్లి రాఁగ నాయాస మొదవెను, దనువులకును గ్లాని దానఁ గలిగె. 2394
- క. మ్హనతచే గాఢోలును, మేనులకుం దాప మొదవె మే మొరువ మి
దాని కనుచుఁ దొడఁగిరి హిమ, భానుప్ర స్తరధరిత్ర బండుకొనంగక. 2395
- క. చిత్తకలకుం బడువు చెప్పరు, పలికింపరు శారకలను బర్హణముల కా
బలుకలకుం పాపురములఁ, దిలకింపరు సారసముల దిద్దరు వారల్. 2396

- [illegible]

- క. నిన్ను జనినట్లు చనుటను, నెన్నుకొని గాను నీకి నీకి నిన్నుల ము
యున్నారము సీవే పని, వన్నెరిము మును గ్రహించును నీచును పాడి. 2411
- చ. అనుటయు నాద్విజుండు మదినుండెములు దెలుగుది నారలె
వనజదళాక్షులార ప్రయవాన్యము లుగిరి నొగు నాని ప
ద్యను గ్రహించునుకొను బ్రహ్మశ్రేష్ఠాధిపతియగు నై వ్రతం
బున జరియించునే నెలులు పూనును డేహుగి ధర్మభంగమున్. 2412
- వ. ఏయశ్రమంబున కేధర్మంబు విహితం బు నున్నది పాడినకు డగువాడు రక్షింప
వలయు గాన నీవివాహులు నాకనుచితం బునగులు నొత్తనిగ్రాహ పంజులు దిని నూ
వధూమణులు సోత్సరం లగుచు మగ్గుమూసలగునలగ్నమునీ నిట్లనిరి. 2413
- గీ. ధర్మమునజేసి యర్థ మగ్గుమునజేసి, కామమును గామచును జేసి కలుగు సౌఖ్య
మని వచింతురు పండితు ల్బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వీర, గృహ్యమున నొప్పు నేను చెప్ప. 2414
- క. ఆకామ మనుభవంపుము, సోకల్యంబుగను మంచునుచుం బిది భూ
నాకం బన దగునిచ్చి, నేకాంతనుభంబు గలుగునే యుచ్చలగ్న. 2415
- వ. అనుటయు నాకన్యామణులకు బ్రహ్మచారి యుట్లనియె. 2416
- గీ. అబలలార చతుర్వర్గమందు మొదటి, పై నధర్మంబు ఏడువ నీ న్నంతవఱకె
కామ మర్థంబు మోక్షంబు గలుగజేయు, స్వస్వధలముల లేకున్న సమయజేయు.
- గీ. అసమయంబున నుద్వాహమాడ నెట్టి, అనుమతింపగల దగు వ్రతి నైననాకుం
గార్యకాలం బెఱుంగనికర్త కార్య, ఫలము నొందుట యెపు డేని కలుగగలదె.
- క. అని వచియించుటయును న, వ్యవజాత్యులు పలికె రిట్లు వానికి ద్విజనం
దనుడవు సకలజ్ఞుడవు, చనునే నీ కిట్టిమూర్ఖ సంభాషాముల్. 2419
- క. వనితారత్నంబును నిధి, యును సిద్ధావధము సిద్ధియును సిద్ధరసం
బును మంత్రమును రసాయన, మును నజ్ఞున సేసేయములు ప్రాజ్ఞులగ్న. 2420
- ఆ. దైవవశముచేతఁ దాను గావించిన, చేత సిద్ధివడసి శీఘ్రముగ నె
ఫలము నీయనున్నవట్టున దానికి, విముఖభావ మొందువెట్టి గలఁడె. 2421
- క. ఏల యుపేక్ష యొనర్చెద, వాలస్యమువలన నమృత మైనను విష మకా
జాలును నిడ నీనయపరి, శీలన మేగురువు చదువు చెప్పినో నీకున్. 2422
- క. కొనఁదగు స్వర్ణమును మలం, బున నై నను సుధను గరళమున నై నను నీ
చునివలన నై న నద్వి, ద్యను దుష్కులమునను నై న నబలామణులన్. 2423
- క. అనురాగము రూపము యకా, వనమును గులజన్మశుద్ధి వాక్యాధుర్యం
బును గలిగి స్వయముగ వరిం, చినకన్యారత్నముల ద్యజింతురె ప్రాజ్ఞుల్. 2424
- గీ. ఏడ సురసుందరులము మే మేడ నీవు, తాపసుండవు మనకు సంధాన మేడ
సుర టంబుల ముడియించుద్రుహిణు డొకఁడె, పండితుండు గాక యితరుండు పండితుండె

- క. కావున నీ విద్యను ముగించు, గీతను మొదలించునుము గాంధర్వవిధి
జమితం విట్లు తెలుసు, నాపుడు నావిద్య డంగనల కిట్లనియెన్. 2426
- క. ధర్మధనులై నపురుషులు, ధర్మము బరిత్యజింపఁ దలపరు సుమ్మి
ధర్మేతిర మగునుననుమ, కర్మము నా కేల చాలు గదలుం డెంతన్. 2427
- క. అని కోపమున బలుకుట, యిను సుస్వరయును సుశీలయును బాహుయుగం
బును బాహుయును ప్రయోసించి, యిను బట్టి రతండు గదల కుండెనుభంగిన్. 2428
- క. చుంబించును జులదిన న, క్రొవలను గట్టి నుతార గొంగిట జేర్చెన్
శంబరిపుండు సముద్ర, కుంబుల నెట్టిగక యెదల నాటుచునుండన్. 2429
- ఉ. అప్పుడు కాలగ్రుచ్చు గ్రుచ్చు నావసుధామరసూతి కన్నులన్
నిప్పులు రాలు చుంబును నిస్త్రుబుల పిశాచులట్లు న
న్నిస్ఫుటిగ గలుచుటను నేర్పించునా పిశాచహంపముల్
తప్పక మీకు నప్పుడు పొతాన వారలు వీడిపోయెన్. 2430
- క. అకటకట యెరిపాసము, నకు నొడిగట్టితివొ విప్రనందన నిర్మా
యికి లై న దేవతాన, స్థలపయం బిడుగు వై చినాడవు తగునే. 2431
- క. కై కొని నిను భర్తగఁ ద్రెసి, హాకపతిభోగములను నొందింపఁగ లో
నాకాంక్షించినమాకున్, జేకూర్చితి విట్టిచేటు శ్రేయమె నీకున్. 2432
- క. ఇంతిటిరసికుండ వని మా, స్వాతములఁ దలంచెయిగ్గుఁ జనుడెంతమె నీ
చెంతకు వలచినకాలల, నాతిభర్తజ్ఞులై న నీకు చేయు నొకో. 2433
- క. ధర్మకృతాంతుండవు నీ, ధర్మజ్ఞుల డెలిసె నేమి తిప్పని మా కీ
కర్మము మెడఁ గట్టితి నీ, కర్మము నినుఁ గట్టికుడుపకయె పోవు నొకో. 2434
- క. అనురాగముతో నుండెడి, జనులయెడను భక్తులై నజనులయెడ సుహృ
జనులయెడన్ ద్రోహము చే, సిననరులకు నిహము పరముఁ జెడు నంద్రు బుధుల్.
- ఆ. కాన నీవు గూడఁ గమ్ము పిశాచమ, వంచు శాప మిచ్చి రతని కంత
నాటుగురకుఁ గూడ నపుడె పై శాచరూ, పములు ప్రాప్తమయ్యె బార్ధివేంద్ర.
- ఉ. అంతట వార లాటువురు నాకలి కేడ్చుచుఁ దత్సరోవర
ప్రాంతములం జరించుచును రాతిరియుం బవలున్ మనంబులన్
జింతిలు చుండి రే మనుచుఁ జెప్పుదు దేవత లేని తప్పు గా
వింటు మనంగరా దనుభవింపక తప్పువు పూర్వకర్మముల్. 2437
- క. ఏకాలమునకు నేసితి, చేకూరఁగ వలెనొ తాము చేసినపనికి
జేకూరితీటు నాసితి, యాకాలంబునకు నెల్లయసుధారులకున్. 2438
- క. తమచేసినపుణ్యాపు, ప్యాము లనివార్యములు గాఁగ నాత్మచ్ఛాయా
క్రమముగను నంటి నరులకు, సమకూరఁగఁజేయు మోదసంతాపములకున్. 2439

- వ. క్షుది యిట్లు లులకు నె కేనాన్ములులు చూపుచున్నట్లుగా నెగునెలునె గాముజేసి
తజనసేజనకులు కే. నలనహ్యమానమనననన. 2440
- క. పురములు వనములు గిరులును, సురస్సులును నెనునెలును సురలనులను
దిరుగెంచుచిరి దై వము, సురలీమ మె నెనునెనునెనునెను. 2441
- క. అటులు బహుకాలుము గిరి, హిమయు నెనునెనునెనునెనునెనునెనునెను
యట కాయనొద్దనర, నెనునెనునెనునెనునెనునెనునెను. 2442
- ఆ. ఆపురాపు రనచు నాచునెనునెనునెనునెనునెనునెనునెనునెనునెను
యును దదీయనేజమునను భయ నెనునెనునెనునెనునెనునెనునెను. 2443
- క. మును చేసిననుగృతముచే, తను నెనునెనునెనునెనునెనునెనునెను
చెను సాప్తాంగములను నే, మునునెనునెనునెనునెనునెనునెనునెను. 2444
- వ. ఆనమయంబున వేదనిధి యనునొక్క భూమిలో నెనునెనునెనునెనునెను
మానసుం దై బహుదేశంబులు తిరిగి తిరిగి నెనునెనునెనునెనునెనునెను
రించుచు దుదకు దై నెనునెనునెనునెనునెనునెనునెనునెనునెను
శమహాముని గాంచి నమస్కరించి తననెనునెనునెనునెనునెనునెను
దత్తమీపంబున నుపవిష్టం డయ్యె. 2445
- ఆ. అపుడు ద్విజపిశాచ మానసుంబున ప్తన్య, మావహిల్ల గంప మహర నొడల
గరము లొగి మానిపురుహూతుంకు నిట్లు, లనినెను గిద్దనెను నెనునెను. 2446
- క. ఏదియొ మాకు మహాభా, గోద్రదయము లభించె నగుచు నూహించు గిరిలో
కా దేని సంఘటిల్లునె, సాచు లయినమిమ్ములొక్కనెనునెనునెనునెను. 2447
- గీ. సతము గంగాదితీర్థరాజములయందు, సానములు సేయు చుండెడిదానినెను
తనము సమకూరినను సాధుసంగమంబు, శ్రేష్ఠ ముచును నెనునెను వింటి. .
- గీ. స్వామి మహనీయు లగువారిసంగమంబు, కలుగజేయు దృష్టాదృష్ట్యలము నెనునెను
సకలజాడ్యాపహారియు స్వర్గదమును, నాంతరతమానె పహారియు నగుటండెని. 2449
- క. మునివర నే విప్రుడ వే, దనిధిసుతుండె నగ్నిపాభిధానుండ వీరల్
తనయలు గంధర్వలకు, మును మే మనోన్యకాపముల నైతి మిటల్. 2450
- క. అది మొదలు నేటివల కీ, హ్రదముదరిక దిక్కు లేక యల్లాడుచు లో
నొదవినయాకటిపెల్లున, నదవద లై యున్నవార మతినిచదశక. 2451
- గీ. ఇంతలో మీరు కన్నులయెదుట మాకు, గానబడితిరి దైవయోగంబువలన
నేటితో మావిపత్తు లన్నియును దీతె, భాను డుదయింప జీకట్లు కానబడునె.
- క. అనపుడు గుటకుంబడి వే, దనిధి విషాదాశ్రుధార తననయనయుగం
బుననుండి కాలు చుండగ, గనుగొని లోమశుని మెల్లగా నిట్లనియెక, 2453
- చ. మునివర నీడు నానుతుండు ము న్నిటకుక జనుడెంచి సానము
నానరుకొనెను నెనునెనునెనునెనునెనునెనునెనునెనునెనునెనునెనునెనునెను

గీ. రాజసూయశ్చైవ ధాన్యరములను, సుధా ముగ్ధములను పుష్పములను
మానమజ్జనమును వీడు మానుప్రసాద, స్వరగితనిధి మహానాదవాణి 2465

— వీరి నేవభద్రపవృత్తాంతపదనము :—

- సీ. విను మొకయితిహాసమును వచించెద నీశుడ, బూర్గిము గృహితుగఁగలుగు నొకండు
వీరినేనుండు విభుడ చూడ మాంలన, పసుగాధినాథుడ డిగులొగ్గెను
నాతఁడు ఖోడశసాయనముగఁగముల్, గాజసూయమహాధన్యమును
ధనరాసులను గోవులను సువర్ణంబును, బుష్ప లగముగ నిచ్చి భుజియెను
అ. స్వర్ణ యూవములను స్థాపించి సర్వదా, తీరసుగను సుగంధ పరిమళ
నాపురంబునంద యోగీనుడ డొడఁ డెఁగె, నవనిసెడునది భద్రాహ్మయనుచు
సీ. ఆబ్రాహ్మణులను బ్రాహ్మణాధర్మములు నీశు, సుగంధియై యును స్వప్నాధర్మము
జలుపరానిరసకార్యములు చేయు దుండెఁగ, జనులు తిరుమలమున గోసి
వీరనేనునకుఁ దస్త్వయాక్షు నెఱిగింప, ధర్మజ్ఞుల నున్న ధర్మనిధి
నెఱిగింపించె నాచిప్రునిఁ బరినుండి, యనుచిత్ర బగుట బ్రాహ్మణులగఁగ
గీ. భద్రకుంఁడంతటను బుభ్రస్థుఁడగుచు, దిగిగి బుసఁబడెములను పైకి గిగిలఁతొడి
గలసి యెట్లొ ప్రకటించు గుండెఁ జేరి, త్రిదిగముల మాంశమున సలఁగు గీగమాడె.
గీ. సన్ననమాత్రంబుచేతనె సకలచాత, రీములు మాంశము మరల స్వగ్రామమునకు
వచ్చి మఱునాడె మరణించె స్వగ్రామమందు, నాంశము ప్రసాదపీఠసేవాధిపుఁడును.
సీ. ఒకనాఁడు నేను దైవికముగా స్వర్గంబు, నను బోయి యమరనాయకునితోడ
భాషించు దుండంగ భద్రకుంఁడును నీర, నేనుండు దివ్యసహనములను
నధివసించి నమామరాశ్వరులొ నాఁగ, దివ్యదేహములతోఁ దేజరిలుచు
నరుగుదెంచి సుధర్మయందుఁ గూర్చుండంగ, నాశ్చర్య మొంది నే నాత్మలోన
గీ. ధ్యానదృష్టిని బాడంగఁ గానఁబడియె, వీరనేనశృతాపారభూరిపుణ్య
కార్యములకుఁ బ్రయోగమాఘకృతభద్ర, కాన్తవంబునకును సమ మైనధలము.
గీ. విప్ర త్రింశద్ధనుర్విస్తృతప్రయోగ, గాంగయీమునసలిలసంగమున మాఘ
మానమజ్జన మొనరించుమనుజుఁ డొకఁడె, పడఁడు దినుండి పరు లెల్లఁ బడెడివార.
గీ. ఎవరు మాఘంబునను స్పృశియింపఁగలరొ, యసితసితతోయమును ధన్యులనఁగ వారె
బ్రహ్మహత్యాదిఘోరపాపఘ్ను లనఁగ, వారలను స్పృశియింపెడివారె చూపె.
గీ. వినుడు మీ రెల్లవారును విశదముగను, వినిచెడఁ బిశాచమోక్షణ మనెడిపూర్వ
చరితమును దీని విన్నఁ బిశాచములకు, నచిరకాలంబుననె కల్లు నాత్మముక్తి. 2472

— దేవద్యుతివృత్తాంతకథనము :—

గీ. పసుధలోన లక్ష్మప్రసవావసంబు, నందు సారస్వతతటంబునందు నొక్క
యాత్రమఘ్ను దేవద్యుతి యనఁగ నొక్క, బ్రాహ్మణుండుండె మును వేదపారగుండు.

క. అతడు నెదిరినను రహస్యం, పతి యుచ్చినవరమునలన బ్రభవించిన
త్రుమనఁ బెరిగెను దురీనిష్ఠుని, సుఖమును వెడలఁబుచ్చి సాగె దినుఁబల్. 2474

గీ. అట్లు లోన మా పరిమితు సతఁడు గణిసి, హయనసహస్రమును నొక్కహరిదినంబు
నెరుగ నెఱుఁగఁగను నేని హరిసహస్ర, సలుపఁ దొడఁగెను విష్ణునంస్తవము నిట్లు.

— యోగి సారస్థవము :—

సీ. స్తుతియును స్తుతియును స్తుతియు సకలంబు, నీవె కావున శౌరి నిన్ను నేను
బ్రహ్మమును బ్రహ్మమును బ్రహ్మమును బ్రహ్మమును బ్రహ్మమును బ్రహ్మమును బ్రహ్మమును
సత్త్వమును సత్త్వమును సత్త్వమును సత్త్వమును సత్త్వమును సత్త్వమును సత్త్వమును
సత్త్వమును సత్త్వమును సత్త్వమును సత్త్వమును సత్త్వమును సత్త్వమును సత్త్వమును

గీ. బ్రహ్మసహస్రమును గానవాని వేద, వాగితీతుని నిన్ను నావతివాడు
సన్మతి చుట నున్న ముఖమున, పంజాబుభక్తున్నాదపరవశులకు. 2476

సీ. విష్ణుభక్తుని నీవె విష్ణుభక్తుడవీ, సర్వకారణ మీవె ప్రప్త వీవె
ధర్మము సీవె శుద్ధబ్రహ్మమును సీవె, సర్వంబు నీవె ప్రజ్ఞాన మీవె
ప్రప్తినర్థము నీవె విష్ణుగీర్థము నీవె, సౌఖ్యసంచయమనీషయును నీవె
నీవె శ్రీకృష్ణుని నిద్రించెదవు నీవె, తనుభావమున మేలుకొనెద వీవె

గీ. పురుషుని విష్ణుడవీ పుత్రాదిభూరినామ, భేయములచేతఁ బొల్పెడిచాయ నీవె
హరిహరఁబరిచి శైలవృక్షాద్యనంతి, నామముల నెల్ల చుందువు నీననాథ.

గీ. సచ్చిదానందమయముగా జగములంను, భాసీలుచు నుండునట్టిహంబు నీవె
యత్పరిజ్ఞానమున సంశయములు గర్భ, ములును బాయునో యాదివ్యమూర్తి నీవె.

క. కానంగరాదు లేకం, బేనియు నీకంటె భిన్న మీశ్వర యెందుకొ
గానిచిన నీవె సర్వము, నానాత్వము మూఢసల్పనయె యంద్రు బుధుల్. 2479

గీ. ఖగము ఖసమము ఖాబు హృత్తగము ఖాది
ఖాధిము ఖత్రయమును నై ఖాది నెల్ల
ననుభవించి తదంతంబునను ఖమూర్తి
యగుచుఁ దేజరిలెడిపరమాత్మ వీవె. 2480

గీ. ఆదిమధ్యాంతవిరహిత మప్రమేయ, మణువుకంటెను నణు వధికాధికంబు
నిర్గుణము నిర్వికారము నిర్వికల్ప, మఖిలమయమును నై నబ్రహ్మంబు నీవె. 2481

సీ. సర్వభూతములందు సద్రూపముగ నుండు, నట్టివానిగ యోగులై నవారు
ధ్యానించు చుందురొ వేని నెవ్వని నహం, బ్రహ్మస్మి యనుచును బ్రహ్మవిదులు
భావించు చుందురొ పగతత్త్వముగ నెంచి, యెవనిస్వరూపంబు నెఱిగికొనిన
జనుల కనాంకారమును మమత్వంబును, మాయయు మోహంబు మాయమగునొ

గీ. యత్ప్రబోధంబునను ధన్యు లఖిలవిషయ, వాంఛలను విడనాడి నిర్వాసనముగ
దృశ్య మంతయు నాత్మగా నెంచికొనుచు, సంచరింతురొ వాని నే శరణునొత్తు 2482

- గీ. మోహవహ్నిజ్వలజ్వనపూర్వహమందు, సుస్మను గుడిఁగనునామమయె "ధర"లు
నండగొనుమాసపుండు దగ్ధులగు గాఁజొ, నేనదేనో స్థిమహా నాటక నిర్మిత - నాక.
- సీ. యెవనినామము స్మరియించిన నెపు యేని, యాహులు యెవని భస్మ మగునో
యెవనినామము స్మరియించిన నెపు యేని, యాహులైన మన ద్రితము గొనునో
యెవనినామము స్మరియించిన నెపు యేని, యాహులైన మన ద్రితము గొనునో
యెవనినామము స్మరియించిన నెపు యేని, యాహులైన మన ద్రితము గొనునో
- గీ. యెవనినామము దలచిన నిహారికలు, లుగిడి నీచులు గలగునో నీ మహాత్ముల
జాయనాదినిధనుఁ జాయనంతశక్తి, యి సమస్తజగదోన్మీని యుగం నాక.
- ఆ. సకలవేదగదితసరణి జగద్వ్యాపి, హరియ యగున యేని యస్మదీయ
విష్ణుభక్తి సుంతవిష్ణు మైనను లేని, ప్రేమముగను బ్రహ్మసూరి గాఁగముగన.
- గీ. అంబుజాక్షునికంటె గర్భాధిపతి, దర్శిములు వేలు గాఁచి సత్సంగుల యేని
యగమోక్షినిజేసి న స్మరింతు కందుఁ, గాఁ యెపుడును సుసంపన్నులగు.
- గీ. బీజమును యోనియును లేనిబీజమందు, జీవనంబును భాసిల్లుచున్నదేవుఁ
జాత్యభివేదజమును స్వనిద్యాసిచేత, నీమ్రుముగ ముగ్ధ-ముగ్ధ లు చేయునాక.
- క. త్రితనువుల దాల్చి నృప్తి, సితిలయములు త్రిగుణములను జేసెడిపరమా
ద్భుతసంగుడు ప్రసన్నుం డై, సతతంబును నిర్మల బొనునగుత నాక.
- క. సురవర్ణము ప్రార్థింపఁగఁ, బరిపాలింపఁగఁ ధర్మపథమును పిన్వీ
భరపై దశవిధముల నవ, తరించినమహాత్ముల శాసనంబు నై నము నాక.
- గీ. ఒక్కరుండనె నేను బహుత్వ మొందు, వాడ సని యెంచికోని లో నెవండు సకల
నృప్తి గావించి యందులో జేరి క్రీడి, లాడు చుండెనో వాని నే నాశ్రయింతు.
- ఆ. జగము లెల్ల నెవనిన త్తచే నిలుచునో, తేజరియనో యెవనిదీ ప్రియ
సంతసిలునో యెవనిసంతోషమున లేని, వచ్చుచు త్రిముగను సత్వి గొలుతు.
- సీ. కొలుచు చుండెదరు సాఖ్యులు ప్రధానమునకు, బరు డై ప్రకాశించుపురుషునిగను
శ్లాఘించు చుందురు సౌగతుల్ బుద్ధిగా, దర్శి-పతర్క-చితర్క-ములను
ధ్యానించు చుందురు జై నశాస్త్రజ్ఞుల, దేహప్రమాణప్రదీపితునిగ
వదియించు చుండ్రు చారావృత్తులు యోగవి, ద్యాప్రాణభూతచైతన్యముగను
- గీ. సచ్చిదానందరూపుని జన్మమృత్యు, వర్జితుని భేదకూన్యని వాస్తవికుని
నాపనిషదవచోలక్ష్య మైనవాని, నద్వితీయుని బరుని నవ్యయుని నిన్ను.
- క. కొండలు శబ్దం బందురు, కొండలు చిచ్ఛక్తి యండ్రు కొండలు ప్రాణు
బందురు కొండలు దేహం, బందురు గోవింద యవిదితాత్ములు నిన్ను.
- గీ. భూభూతంబులును నింద్రియములు విద్య, యుచు నవిద్యయును శరీరమును స్రుగాది
కరణభూతంబులును మఖము, ఫలము తత్ఫలదాత్మభోక్తలును నీవె.

- క. యువశాలయెడఁగి యువచిట్టము, యువశోభముననుములు యువయెడ నెట్టుల్
తప్తమునఁగి సెట్లు సెట్లుగా, సెట్టుననుగుగాన నాహృదయము ముకుందా. 2495
- క. వనజాక్ష యెట్లు సెట్లు, లగు శోనన నీపడలులను బట్టినవా
నిని గాలవనరులు గనుగ, గొనఁ బాలరు రినిని గుడ్ల గూబలువోలెక. 2496
- అ. లాశానలకె బాధ లన్నియుఁ గడిచెను, సంతవలకె యథుము లజిచివైచు
నెట్లువలకె నెట్లునఁగి మోసపుర, డంబజాక్ష నీపడంబుజముల. 2497
- క. తమ్మును చినుకలను సె, సె మృగసకలమును మునిజనమ్ములు యెన్నో
ధమ్మునఁ గానఁగొన సెన్మ, త్రిమ్ముగి నాసర్వగతునిఁ దలఁచెద నిన్నుక. 2498
- క. లాశానలకె బాధ లన్నియు, మోసపురములను సెట్లునఁగి యెవనిక
స్వాతి, త్రిమ్ముగి నాసర్వగతుని, సెన్మ త్రిమ్ముగి నాసర్వగతుని వానిక. 2499
- గీ. లాశానలకె బాధ లన్నియు, మోసపురములను, వశము గావించుకొని యపవర్గమను
గొఁగెను గ్రుద్ది యెట్లునఁగి సెన్మ, విందు చుందుకొని వాని భావితు నేను. 2500
- గీ. పరిభవమును గనుకొనె తాపత్రయము, కామలోభాదిశత్రుమట్లము మహర్షి
వారమును నాకుభావకారములును, దరియఁజాలక యెవని నాతని భజితు. 2501
- గీ. కార్యవర్గము సెట్లు దత్తాత్రయముల, లోన లయ మొనరించుప్రజానథులు
కార్యకారణవర్జితకారుఁడైన, వేనిలోఁ జేరుదుకొనెను వాని నెంత. 2502
- సీ. ఎవనిధ్యానం బనియెడిగండగొడ్డలి, ఖండించుకొని పిషాచకానంబు
నెవనిధ్యానం బనియెడిమహాగ్రీష్మాత, పం బాటుచుకొని సంశయాంబునిధిని
గాల్చుకొని సకలలోకముల నెవనిధ్యాన, మనియెడిప్రళయకాలానంబు
హరియించుకొని యవిద్య యనుతమిస్రంబు నె, వ్యసిధ్యాన మనెడిభాస్వత్రప్రదీప్తి
- గీ. యాయనాథశరణ్యుని నాప్రసన్న, మూర్తి నాస్వామి నాప్రపన్నార్తిహరుని
నాదయాసాగరుని నాసమస్తవస్తు, భాసమానస్వరూపునిఁ బ్రస్తుతింతు. 2503
- సీ. వేదంబు లెల్లను విష్ణునిశ్వాసంబు, లనియెడిమాట యథార్థ మేని
యఖిలభూతంబులు హరియుదరంబులో, నివసించు ననుమాట నిక్క మేని
జంగమస్థావరజగము లన్నియుఁ గూడ, శారెయె యనుమాట సత్య మేని
కర్తయు భర్తయు హర్తయు నిదిరా, దయితుండె యనుమాట తద్య మేని
- గీ. యచ్యుతునిపైని నా కుండినట్టిభక్తి, నిజగురునిమీఁద నుండుట నిజమ యేని
గురువె హరి యనుమాట నిక్కవమ యేని, నాకు దర్శనము నొసంగుఁగాక శౌరి.

—: మహావిష్ణువు దేవద్యుతికిఁ బ్రత్యక్షమగుట :—

- క. అని శపథంబులు పలుకుట, యును దన్నిర్వాచ్యభక్తియోగమునకు హృ
ప్తిని జెంది సఫరివారము, గను దేవద్యుతికి శౌరి కానంబడియెక. 2504

- సీ. ముదహాసప్రభామసురామమునాని, నిష్కలకామమునాని
 సంభోరుహచ్చనాయకస్త్రీములవాని, గిరులకామమునాని
 వై జయంతీలసద్వృత్తములవాని, గిరిధృతిసంకల్పమునాని
 సమగ్నిగోరగ్రాహపహాసమునాని, ఇలవనస్సభిరనుగ్రహమునాని
- గీ. భుజచక్రావయధృతిగబాఁభోజశంఖ, సప్రమోదమునాని ప్రేమమునాని సమర
 బృహదపరవేష్టకుని, ఇలవనమునాని, సమగ్నిగోరగ్రాహని నామమునాని సమరమునాని.
- క. పులకాంతగ్రామమున, జలమున సప్రమోదమునాని సమగ్నిగోరగ్రాహని సమరమునాని
 న్ములనుండి నేలపై బడి, సమగ్నిగోరగ్రాహని సమరమునాని. 2507
- గీ. అప్పు బ్రాహ్మణమున నిజహరి ముని, సమగ్నిగోరగ్రాహని సమరమునాని సమరమునాని
 బ్రహ్మభావము నొందిననుగిరి, సమగ్నిగోరగ్రాహని సమరమునాని సమరమునాని.
- సీ. అంతట గోవిందుడు ఉత్తరమున స్వర్ణమున, సమగ్నిగోరగ్రాహని సమరమునాని సమరమునాని
 భక్తగ్రాహణ మదానమునను సీత, సమగ్నిగోరగ్రాహని సమరమునాని సమరమునాని
 శరణుచొచ్చితిని నాచరణములనె దాన, ద్వంద్వమున సమగ్నిగోరగ్రాహని సమరమునాని సమరమునాని
 ద్వంద్వమున సమగ్నిగోరగ్రాహని సమరమునాని సమరమునాని
- గీ. మత్సరమునాని మిది దీని మానసమున
 భావన మొనరింప నిజాత మగు మగీయ
 నిర్గుణకార మదాన నిజము నెకేగి
 భావత యగువాడు నాలోన నైతి మొందు. 2509
- క. మద్దర్శనం బమోక్షం, బద్ధాన వరంబు నిన్ను నభిలాషము సీ
 కెద్దాన గలవో కోరుము, విద్దము గుండునాని సమగ్నిగోరగ్రాహని సమరమునాని సమరమునాని. 2510
- క. అనవుడు దేవద్యుతి యి, ట్లనియె విలోకించుచును దదాకారంబు
 గనులార దేవ నీద, ర్మలభావ మె సకలవిధవరంబులు నాకు. 2511
- సీ. అభిలషించుచు నుండు రనవరతంబును, భవదీయదర్శనభాగ్య మొంద
 జలజాననాదినిరకోటలును గపి, లాదిసిద్ధులు సనకాదిమునులు
 సీమంగళాకృతి నిమిషమాత్రము నేత్ర, పర్యంబుగా గానబడియె నేని
 దగ్గంబు లగు నహంతామమత్వోపల, భంబు లై నశుభాశుభంబు లెల్ల
- గీ. గలిగె నాజన్మకర్మబుద్ధులకు ఫలము, కాంచుటను నిన్ను నే డితకంటె నాకు
 బ్రాహ్మణోచిత మైనవరంబు లేదు, కాన భవదంఘ్రిభక్తిభాగ్యమునె యిమ్ము. 2512
- యోగ సార ప్రవహా హాత్య కథనము —
- సీ. అని పలుకుటయును నారాయణుం డెంతేని, సంతోషమును జెంది స్వాంతముందు
 బ్రాహ్మణ్యోత్తమ సీత ప్రార్థించినట్లులె, సీత కి సీతముగా నిలుచుగాక
 ఘోషించు ద్వంద్వమునె మొనమామకస్త్రీతంబు, బలియించువారు మద్భక్తిచేత
 బరహాసమునాని మిది పదమును శ్రవణంబు, దుదకు నాలో జన్మదుఃఖ ముడుగ

- గీ. నని వచించి యుగార్ధాన మయ్యె నంత, నాడునాటికి భక్తి లోననె నిమగ్నుఁ
డగుచు దేవద్యుతి వసింప నడిచియంద, కలుగిమిని వాంఛ లోకసంగంబునందు.
- సీ. లాభ్యాత్మయోగతత్త్వాలంకృతిము మహా, దయాశరం బఖిలపాతకహరంబు
స్వాత్మబోధప్రదాయకము మోక్షార్థిశ, రణ్య మీయోగసార స్తవంబు
వై నతేయుండ దేవద్యుతివలనఁ గై, కొని మున్న బలియించుకొనుచు దీని
సలకార్యములందు జయ ముచుచును నొక, నాడు ప్రార్థింపంగ నాకుఁ జెప్పె
- గీ. దీనిలోఁ గలమహిమంబు నేను గాంచి, పరన మొనరించు చుంటిని బ్రతిదినియు
నిట పఱచుచు నుడిసి నెడదలోనఁ, బాపబుద్ధి జనింప దెప్పటికిఁ గూడ. 2514
- సీ. భృద్రియగులకు దుర్బుద్ధి గల్గును మాన, నటు దురాశావశంబు గాదు
కలుగు దీక్షితువు గలుగు నానోగ్యంబు, గలుగు నైశ్వర్యంబు గలుగు బలము
బహుపుత్రిప్రాప్తిప్రాప్తిశాఖ, భూమితం బగువంశభూరుహంబు
సకలపాపములు భస్మం బగు ధర్మార్థ, కామమోక్షము లగుఁ గరగతములు
- గీ. ప్రేతభూతపిశాచరాత్రించరాది, బాధలును నగ్నిచోరాద్యపాయములును
నఖిలనీడలును యొలగి సుఖము లొందవు, యోగసారంబు చదివిన నొక్కమాటు.
- గీ. యోగసారంబుఁ జదివిన నొక్కమాటు, మూడుమార్లు చతుర్వేదములను సారగ
ముగను బారాయణ మొనర్చి పొందుఫలముఁ, బడయఁగావచ్చు నెంతటివాని యేని.
- క. ఒనగూడు విష్ణుదర్శన, మును జేసెడిభాగ్య మెట్టిమూఢాత్మున కై
నను యోగసారమును జది, విన వినినను నర మెఱిగి విస్మయముగఁ. 2517
- గీ. శ్రద్ధతోడను గంగాదిసకలపుణ్య, తీరములలోనఁ బలుమార్లు తీరమాడి
నట్టిపుణ్యంబు చేకూరు సార్థముగను, యోగసారంబు వినినను నొక్కమాటు. 2518
- సీ. అట్లు దేవద్యుతి హరిభక్తివివశుఁ డై, యుండ నవ్వనములో నొక్కనాడు
వచ్చి యొకపిశాచ మచ్చటి కొకవిభీ, తకవృక్షమును జేరి దానిత్రందఁ
గూర్చుండి యాకలిపేర్చిచ్చు దగ్ధంబు, గావించు చుండంగఁ గాయ మెల్ల
నేడై గొల్లను వన మెల్ల మాత్రోగ నా, యార్పు దేవద్యుతియాలకించి
- గీ. యఖిలభూతదయాశాలి యగుటజేసి, యేడ్పు వినవచ్చు చుండెడియెడకు వచ్చి
నత్వరంబుగ నాపిశాచమును జూచి, యెవ్వఁడవొ నీవు విలపింప నేల చెవును. 2519
- వ. అని ప్రశ్నించుటయు నాపిశాచంబు తత్తేజముం గాంచి యాతని మహానుభావుని
గాఁ దలంచి దూరంబున నిలువంబడి నవినయంబుగాఁ జేతులు జోడించికొని యిట్లనియె.

—: చిత్రమహారాజవృత్తాంతకథనము :—

- సీ. అమలాత్మ సాచరిత్రము నాలకింపుము, విన్నవించెద నీకు విశదముగను
ద్రవిడదేశక్షమాధ్యక్షుడను నేను సో, మాన్వయంబునఁ బుట్టినట్టివాడ

ననుఁ జుత్తుఁ డగుదురు జను లెల్ల ఘనముగా, ఘనముగా గిన్నె గానుగి రాదు
నతతంబు స్త్రీబ్రహ్మముండ నై నిష్ఠునా, ఇగులు నిష్ఠునాను నిష్ఠ ముజివపడు

గీ. విష్ణుమహిమంబుఁ బ్రతిపదినేకములును, నేనకములును బ్రాసాదముననుబడును
బరిభవింతును నొయ్యివలె బరుఁగింపగా, పెన్నునాచిలు నల్లు కడిలము ముల. 2521

గీ. అప్పు డప్పుడు నామంత్రా లరుగుటచి, ధర్మములు పుట్ట ములకు నొనరును వారి
నాలుకలు చీల్చి కత్తివేడి జిలికలుగఁ, ననుపహసించి గొల్చి బ్రహ్మంబునును.

ఆ. అట్లు కొంతకాల మరుగంగ నొసనాడన, కాలమిటు ప్రసంగిలుగఁజేసే
దావరిలుట దాని దాటఁగాఁ గలకత్తి, తీమి నుడగిలిని గెల్పింబుల. 2523

వ. అంతట వేదబ్రాహ్మ్యండ్ నై ననాకు వేదోక్తి ఘనము నెల్ల గుడి పరివర్తము నిర్వ
ర్తింపబడదయ్యె. 2524

సీ. అప్పుడు యమదూత లరుచించి కాలపా, శములఁగి గట్టి గాఢముగి నమ్మఁ
బడవై చి కంటకపావకవ్వలాశ్మ, ఘనస్వప్నక్రమ నిశఘనములును
నీడిచికొనిపోయి యేడ్చు చుండఁగ నేను, బ్రహ్మంబు నెల్ల రక్ష మురల
నంతకునినమతిమందు నిల్పఁగ నాతి, ఉతిదారుల శైవములు నొనఁగ

గీ. నంతట గృతాంతభటులు న న్నుచటనుండి, లాగి కొనిపోయి దుండకొలాహలాది
ఘోరనరకంబులం డెల్లఁ గూల్చి కాల్చి, చీల్చి ప్రేల్చి త్యజించిరి వివర కంఠ.

వ. కిర్మశేషానుభవమునకై హిమనత్పర్వతంబునఁ బిశాచజన్మముం బడసి తుట్టిపాసా
వీడితుండ నై తిను దుండియు నుంకఁ జోకిను లేక పరిభ్రమించుచుం దుద కీయరణ్య
మునకుం జేరి యుండలిచిచ్చు పచ్చుపరిగి కాల్చు చుండ నేడ్చు చుంటి. విష్ణు
దేవుడోపంబునుజేసి నేనెస ప్తతియగంబులు నానాఘోరనరకములను లనుభవించి
కడ కీపిశాచజన్మంబు సంపాదించుకొంటి. 2526

సీ. ఎననినామము స్మరియించినంతనె సర్వ, పాతకంబులు గూడ భస్మ మగునొ
యెవఁడు లోకంబుల నెల్ల బాలించుచు, జలుపుకొ ధర్మసంస్థాపనము
నెవఁడు కర్మంబుల కెల్ల ఫలం బిచ్చు, దేవుండు గాఁగఁ గీర్తింపఁబడునొ
యెవని నిత్యము భజియించు చుందునొ బ్రహ్మ, భవమహేంద్రాదిసుపర్వ లెల్ల

గీ. నెవని దర్శింపఁ దాపసు లేడ్లకొలఁది, నవయు చుందునొ ఘోరకాననములందు
నఖిలలోకసమారాధ్యుడై నవాని, పై ని ద్వేషంబు గలిగె నాపాపమునను. 2527

గీ. ప్రాగ్భవసహస్రబద్ధపుణ్యంబువలన, సంభవించినమత్త్రభజన్మ మెల్లఁ
దగులఁబడిపోయె నక్కట దై వహతుండ, నై ననా కింకఁ గలుగునె యాత్మశాంతి.

గీ. అనవధికదుఃఖవీచిమాలాకులాఘు, ఘోరసాగరమునఁ బడి కొట్టుకొనెడి
నాకు నేపుణ్యమూ రి యెవను గరావ, లంబనం బిచ్చువాడం గలండ్ లేడొ.
కాన నేనెవనినామము నై న దాటి యీవలఁ బడినక

- జనువనై రిపదాన్లు, ధ్యాససపర్యల కొనర్తు నాత్మార్పణముకొ. 2530
- క. అని నలికె యోక్ష్మ గొల్లున, విని దేవద్యుతి విమూఢ విష్ణుదేవ్యపం
బసంగను నాత్మద్యేషమె, యనుకొను మఖలాంతరాత్మకాతంఢె యగుటకొ. 2531
- గీ. ఎవని కిప్పి సుబడిసిన యెల్లకర్మ, ముఖుని గాంచుకొ నాఫల్యమును సమస్త
కర్మఫలవాస యెనుయఁ ఘనుని విడుచు, బుద్ధిగోనుండు దుర్గతి బొంద కున్నె.
- సీ. విడునులు కొంచెలు నిజబుద్ధిబలముచే, నిగమాగమాచారనియమములకు
విఘోతముగఁ దేసి గుఱిసెవాదముల్, వానిచే బాలిశు లైనజనుల
సమ్మించి నిష్ఠునిదియు వేదనిందయు, భాసురినిందయు బోధపఱుపఁ
బ్రాహ్మమార్గముల్ పరిహరించి నవీన, పథములం డిక్కఁ బ్రభాంతు లగుచుఁ
- గీ. దదనమ క్షుల వేదశాస్త్రములకంటె, సభిక్షముగ నెంచికొని యట్లె యాచరించి
ధనమదాంధులు మూర్ఖులు దగ్ధమతులు, కడకుఁ జెడుదురు నీవలె గతులు లేక.
- ఆ. నీకు నుగ్ధుని గల్గినేరదు కోటిజ, నృముల కైన గాని మనసులోనఁ
జలిపిసట్టిపనికె గలిగెఁ బశ్చాత్తాప, మందువలన శుద్ధి నొందఁగలవు. 2534
- సీ. చని ప్రయుగదేత్రిమునకుఁ దపోమాస, మున సితాసితతోయమున ఘునింగి
కర్మదోషనిముక్తి గాంచు ముపాయాంత, రము లేకు నీకు శ్రేయము ఘటిల్లఁ
గావించె ధరణి సపావృతస్వర్గమో, క్షుద్వారముగఁ బ్రయోగమును ధాత
పాతకశృంఖలాబంధంబు ఛేదించఁ, గలకురారు స్రయాగం బొకండ
- గీ. జాహ్ను వీయమునాచలజ్వలన మేడఁ, దుష్పచాతః ఫాసనందోహ మేడఁ
దత్పయస్స్పర్శమాత్రపఠత్పిశాచ, కాయుండై వసు వమరలోకమున కిరిగె. 2535
- క. అని నుడువుటయుఁ బిశాచము, వినయుంబునఁ జేతు లొగ్గి విప్రోత్తమ నా
మనమునఁ దద్వసువారి, త్రను వినఁగ జనించెఁ గోర్కె దయతోఁ జెపుమా. 2536

— వ మ బ్రాహ్మణవృత్తాంతకథవము —

- సీ. అని వేడుటయును ని ట్లనియె దేవద్యుతి, వినము కేరళదేశమునను మున్ను
వేదపారగుండై నవిప్రుఁ డొక్కఁ డుండె, వసునామధేయుండు వసుఘనుండు
తదనంబును జూచి దాయూదు లోర్వక, బహువిధంబుల వాని బాధపెట్టి
యపహరింపఁగ ద్రవ్య మంతయు నాతండు, నిర్ధనుండై యూర నిల్వలేక
- గీ. పరితపించుచు దేశముల్ తిరిగి తిరిగి, చిట్టచివరకు వింధ్యాద్రిఁ జేరి యచటఁ
దిరుగుచును గాలవశమున మరణ మొంది, యచ్చటనె ప్రేత యగుచు నల్లాడఁ దొడఁగె.
- ఆ. అతఁ డదత్తదానుఁ డగుటను దత్కర్మ, ఫలము గాఁగఁ బ్రేతభావ మొదవె
దాన నగ్నిత్రయ డుధాత్మష్టలును వాయు, కాయమును వికారగతియుఁ గలిగె.
- సీ. ఆత్మవిద్యను జెప్పనట్టివారలు హరి, కాత్మార్పణము సేయనట్టివారు
చక్రతగోపప్రక్షణము సేయనివారు, పుణ్యతీర్థములకుఁ బోనివారు

వీటివల్ల త్రమసు నానగ్గు నా నునినాడు, గిట్ట నీమగనినాడు భావనలను

స్వర్ణ గోభి, ఇలాసప్రభృతాః, బాహుభాగం, సోమసంహారం

గీ. తెలుగువారును సుదామినిగాను పేరు, గొప్పముగానూ వారలు నెట్లు చేసి

ప్రేమరహిత శాంతిని కోరేదిముందు, నాలోని పుణ్యము రివలం చేయాలనుకున్నాను. 2539

[illegible]

క. ఆపాపులు క్షేర రక్షకులు, నేపిగివీచిన సగగాని గుహాపరచులుగోరి

జూపట్లదు సుఖిలవమును, దాపత్రాయనీహోత్రదాహాము చక్కెర. 2541

ఆ. కానఁ గర్మగతిని గమనించి బుద్ధిమగ, శూలు నిష్కలనగ్నిములను విడిచి

స్వర్ణమోక్షములకు సాధనం బంగుపెగ్గ, మాం దహించుచుండు రసరహిమమును. 2542

క. కొండలు దానము యజ్ఞము, గొంపలు గురుదేవతలను గొండలు తపము

గొందలు మంత్రముఁ గొనఁచుట, కొందఱు దీప్తిమునఁ గొలిచి ప్రొద్దురు సుఖముకా.

వ. ఆవిధమున వసువు ప్రేత యొ వింధ్యపర్వతంబునం దగ్గఱనుండు.

సీ. ఒకదివసమున డే వికముగా మార్చము, నందుఁ బోయెడియొక్క-చువనిసురునిఁ

గనుగొని తత్క-రంబున నున్న ఆంభంబు, గాంచి విషాసచే గాసియుటను

జని వానిదరేక బ్రాంజలి యయి ప్రార్థించె, జలముచే బ్రాణంబు నిలుపు మనుచు

నంతట బాంధు డి టనియె భీకరముగాఁ, గానంగఁబడియెడివానిఁ జూచి

గీ. యెవ్వఁడవు నీవు నీకాయ మిట్లు మాంస

విరహితము గాఁగ నేలు జీవించు చుంటి

తత్సదంబులు ధరణిని³ దాక వేల

యేల నగ్గుడ వే తి నా కేలుగఁజెప్పుమ.

వ. అని యడుగుటయు నాతనికిఁ | బేళ యి టనియె.

2. స్వామి చోపాదను మచారిత్రంబు సరంబు, నాలింపుము దయాశాలి వగుచు

పనుతామరుణ్డ బోలు బసవ బలియ్యజీలేరి. పుండ్ర వేరశము మదానభూని.

రాజశేఖరము పరాన్నమున బువంబయ్యె, భుజియింపవె తిని భుజియింప

[illegible]

[Handwritten musical notation]

- [illegible]

2. డ్రాఫ్టులను ముద్రలు పోయిన తర్వాత, డ్రాఫ్టులను పంపించుటకు
 కాణలు మంతులు భుజిలు పోయిన, సూచనలు పంపించుటకు భుజిలు
 నీచస్వరూపులను పంపించుటకు, మునిభవిమును మునిభవిభవములను
 దానినీ సూచించుటకు మునిభవిభవములను పంపించుటకు
 3. గ్రామముల నుండియు నుండియు నుండియు నుండియు నుండియు
 దాని లగువారిలను పంపించుటకు, మునిభవిభవములను పంపించుటకు
 4. తిలలును గోభాస్వరూపులను, మునిభవిభవములను పంపించుటకు
 యుల మంతులను నుండియు, మునిభవిభవములను పంపించుటకు
 5. చివరకును నుండియు, మునిభవిభవములను పంపించుటకు
 ప్రాణులను పంపించుటకు, మునిభవిభవములను పంపించుటకు
 వాసుదేవతలను పంపించుటకు, మునిభవిభవములను పంపించుటకు
 హరిభక్తి కవతుల నుండియు, మునిభవిభవములను పంపించుటకు
 6. గ్రహములను పంపించుటకు, మునిభవిభవములను పంపించుటకు
 వీవు వేదముల సర్వములను పంపించుటకు, మునిభవిభవములను పంపించుటకు
 7. నీ వకులభయములను, మునిభవిభవములను పంపించుటకు
 గావున భీతిం బెదల, భోవకు మిందునయు నుండియు పంపించుటకు.

— . వింధ్యాధిపతిరచ్చురోహిం వృత్తాంతగణనము :—

- సీ. మినుము వే ఊకమాట విన్నవించెది నేను, గొన్నాగితప్రపితకాయమునకు
దిరుగుచు వింధ్యభూధరకానకు బెల్ల, నొక్క-దినంబున నొక్క-చోట
గనుఁగొని ధూసర యనునది నొకచానిఁ, జేరితిం దన్నదీతీరమునకు
నపు ఊకసారసం బరుదెంచి యచటికి, సరిలాసముగఁ దనచానఁగోడఁ
- గీ. దజలంబును గిహపారఁ ద్రావి తినిసి, పులుగుగిని చేరియున్న తిన్ననమగు
వరటఁగోఁ గూడి యలసి స్వవామపతు, సిహితశీర్షం బయి బిరాన నిదురవోయె.
- గీ. అపుడు త తీరగతభూరుహంబునుండి, యొక్కకళి డిగి నిదురించు చున్నదాని
కాళ్లు చేతులతోఁ బట్టఁ గదలకుండ, నెగిరెఁ గలకల గూయుచు ఖగము లెల్ల.
- గీ. అంతటను సారసము భయ మావహిల్ల, మేలుకొని కాలమృత్యువువోలె నెదుటఁ
గానఁబడు చున్నక్రోశినిఁ గాంచి ధైర్య, మేర్పడఁగ నాత్మలోపల నిట్లు లనియె.
- సీ. వానరంబ పరాపవాదశూన్యులను బ, రప్రాణివృత్తిపరాఙ్ముఖులను
ననవకాధులను నయచకులను మాదృ, శులను హింసించుట తెలివి యగునె
శిశింపు మపరాధశీలుర దుష్టుల, దండనార్తులను భూధవుఁడువోలెఁ
మామకపూర్వజన్మమున మాఘస్నాన, మొనగూడుటను నాకు నొక్కనాడు
- గీ. భూతభవ్యవివేక ముద్భూత మగుట, జ్ఞాతృమయ్యె భవత్పూర్వజన్మగాథ
భూతభవ్యును నాకు నీడు నే నొత్తితుండను, విడువు మిశ్ర నన్ను సామాట విశ్వసింది.

- క. లక్ష్మీపురి సుందర్యుని, లక్ష్మీ నామ మొదటి పుటలన నాప్రా
గ్మననిరీతిగ నేలకొని, లక్ష్మీపురి వచ్చి ముప్పై విడువకు. 2564
- వ. లాని పులకులయు సారసం బోవలీమిథుంబున కిట్లనియె. 2565
- సీ. శౌభామ్యుని ప్రాగ్మ్యునిబును సీవు, నిర్భాగ్యుని డనుపృథ్వీభ్రమండువు
బహుళ, లక్ష్మీపురిని భువిస్వయంబున, దుండవట్టిపురోహితండు నేను
నానీయ నానీయక దానిని చింతి మ, తయును జక్కంగను దాని వినుము
ముని సీవు పులకులు ముని నేలుచున్నా, భవము నారంభంగి దలచి మదిని
- గీ. బుని పులకుల నేలచి ప్రజల స్వర్గ, దత్తప్రసాదనానలదాహమునను
మరలమును మోచి బహుళభవంబున, కీలను గాలి ముప్పదవేలయేలు. 2566
- వ. పదమూడి సర్వోత్తమము సునిభవంబు భూనిపై వానరంబుగా జన్మించితివి. 2567
- గీ. బుని పులకులను ముని పులకుల, పులకుల గాంచి తదయుజ వడయకుండు
బలమనగంబున గొల్గిని ప్రాగ్మనమున, గతిగ జనియించుటకు చది కారణంబు.
- ఆ. పూర్వకృతము లై సమృద్ధిపాపములు, యందు లవము గూడ వృథముగను
నోడు సురల కై న భువిపండుంగ, నింక నరులమాట యెత్తనెల. 2569
- గీ. ప్రాప్త మును బుని దేహంబు నాని, భూతభవ్యపరిజ్ఞానముననుజేసి
దుండవట్టిని బ్రాహ్మ్యోదోషఫలము, ననుభవించుచు నుంటి నహార్య మగుట.
- చ. లనవును వానరంబు విని యంతయు సారసపక్షిరాజు నీ
కొనిరినాన మచ్చరియ ముప్పతిలంగు జేసె నీచరి
త్రను నచియింపు మింక వివరంబుగా నావుడు సారసంబు నీ
గ్గున దలవచ్చి యిట్లనియె గొంతున జెప్పంగ నాత్మదోషము. 2571
- సీ. నరవర మును సీవు నర్మదానదిలోన, స్నానంబు గావించి శ్రద్ధతోడ
ధాన్యభారితంబు ధారవోసితి రవి, గ్రహణవేళను బహుబ్రాహ్మణులకు
నాధాన్య మిప్పించునధికారము పురోహి, తుండ నై ననాకు జెందుటనుజేసి
యించుకొనుక వారి కిప్పించి మిగిలిన, దంతయు నే గొంటి నాశచేత
- గీ. నమ్మహాపాపమున జెప్ప నలవిగాని, కాలసూత్రాదిఘోరదుర్గతులలోన
ద్రవ్యయుతవత్సరములు యమయాతనలను, ననుభవించితి నది వైరి కై న వలదు.
- క. పూరోహిత్యంబు మహా, ఘోరంబు స్వభావముననె ట్లీణిసురుల కా
పూరోహిత్యము గతి గా, గూరిచె విధి దాన ద్విజులు కొందు రఘుంబు. 2573
- క. అందును నృపప్రతిగ్రహ, మిందునకును నందునకును నెగ్గగ ద్విజుల
గుండువడజేయు దానను, గొందురు బ్రాహ్మణులు ఘోరఘోరాఘముల. 2574
- గీ. దారుణాఘాఘమహిని నిర్దగమూర్తు, లై ససామాన్యసర్వసహానిమిషుల
ద్రవ్యము హరించుటను బురోధనుండు తదఘ, ధారి యై కూలు నరకగర్తములలోన.

వ. మహాముని పునఃసంతానము నల్లు నానందము మునునానందము నానందము నానందము
పునఃసంతానము నల్లు నానందము మునునానందము నానందము నానందము 2576

గీ. కడకు నే నెల్ల వైవయోగమును పునఃసంతానము నానందము నానందము
క్షీణిని సారసముగను బుట్టినది గా నల్లు, పునఃసంతానము నానందము నానందము 2577

వ. నాకొఱకు బులిసేకేళిగలుగు నిలగిదాచు ముని మునిగలుగు ముని మునిగలుగు ముని మునిగలుగు
నిలగిదాచు ముని మునిగలుగు ముని మునిగలుగు ముని మునిగలుగు ముని మునిగలుగు
పుజన్మంబున మన మిరువురుగాను హరిమలముగను మునిగలుగు మునిగలుగు మునిగలుగు
రూపం బనుదేశంబున గొంతకాలంబు గడిచి మునిగలుగు మునిగలుగు మునిగలుగు మునిగలుగు
పిమ్మట మనుష్యజన్మంబు నొందగలము. 2578

ఆ. ఇట్లు మనమె కాక యింకను నెచటో, గలరు స్వస్థతాపములము ననుభవించు
చుండువారు విశ్వంబునం దని, దెందనలము మునిగలుగు మునిగలుగు మునిగలుగు 2579

క. రాగలదు మంచికాలము
పోగల వీతుచ్చ దేహములు మనమింక
లోగతి విషాదములకు
వీగక ధృతిమూడి నలయు విధి గడవంగక. 2580

చ. అనుటయు వానరంబు ప్రమదాతిశయంబున మునిగలుగు సారసం
బునకు మహాత్మ్య సీమ మునునోలె బ్రహ్మంబు నేసి యుప్పుచు
మనమునకు ధృతిగొలిపినాడెపు నీకు శుభంబు గల్గుల బో
మ్మని విడనాడి పోయె దన సంతానము జన్మంబు క్త గోరుచుక. 2581

మ. విని యాసారసవాసరీకులను నే మిగిలిన నై సతతం
బును జింతిల్లక ప్రేతభావమునకు మోదంబుతో వింధ్యకా
ననమం దుంకి జరించుచుక వృధల నెన్నుం డైన నేప్రాణి కై
నను గల్గింపక జన్మము క్తి కయి ధ్యానం బాత్మలో జేయుచుక. 2582

క. నమ్ముము నావచనము తో, యమ్ము బ్రసాదించి దాహ మార్పము వెసఁ బ్రా
ణమ్ములు రక్షించినపు, ణ్యమ్మును గొను మేల చేసె దాలస్యంబుక. 2583

సీ. అదియును గాక ప్రయాగంబునుండి నీ, వరుగుడెంచుచు నుంటి వనుచు దోచె
దత్తారణమున ద్వత్పత్ర మైనతో, యంబు గంగాతీర్థ మని స్ఫురించె
నది నాకు ముక్తిదం బగు సంతయము లేదు, వచియింతం దత్తభావంబు వినుము
గ్రామయాజకు డైన బ్రాహ్మణుం డొక్కడ, యాజ్ఞయాజనసంభృతాఘమునను 2584

గీ. బ్రహ్మరాక్షసుడై వింధ్యపర్వతమున, నుండి వర్షావృతము తత్పుత్రుండు తెచ్చి
కలుసుగఁ దదను లొకనాఁడు గంగలోన, దత్తణమ యేగె దివికి నత్యద్భుతముగ. 2585

క. కనులొక్క గది యంతయు, గనుఁగొనుటను మున్ను నేను గంగానలిం
బును గలముగిలము గుంటిని, గనికర మిప్పటికి నైన గలిగెనె నీకు. 2586

- గీ. ఇప్పుడేగి మూడుపాదముల గొలుచుకొని వింధ్య, శైలమున నాకు సీతేతజన్మమునను
బ్రహ్మతి సమస్తమును సీత సిగ్గు విడిచి, కరుణతోడను నిమ్ము గంగాజలంబు. 2586
- సీ. అని పలుకుటయును సంతోషార్థంబు మొదలంగె, బాంధుడు విని ప్రేతభాషణముల
దశమదిలో నొప్పు తలనిలయఁ దొడఁగె బు, కౌటపుణ్యఫలము ప్రత్యక్షముగను
గినుబడు చుండు లోకమున దేవమనుష్య, దైత్యతిర్వక్త-టతతులవలన
సంతోషము పాలింపఁగోగిమును, ద్వినూర్ధ్వధనిదిరిద్రతలవలన
- గీ. సత్తు కనుగొని సంగతి మనునె బాగము, లండు నుండెడిరీతుల నన్వయించు
గానఁ బ్రాణము బహువిధములను, జేయు మందురు హైన్యంబు చేకుమికి.
- గీ. విలువైనదెలుగు సుఖములోనెంబులందు, సౌఖ్య మొందెడికోరికి సలుపవలయు
శక్తిగొలుచుని జను తెల్ల సకలాన, ములను సౌఖ్యంబు లెల్ల దత్తలమ యగుట.
- గీ. ప్రాప్త మగు చుండు దిత్త మైనదియె దీని, బ్రాప్తమగు చుండు దత్త మైనదియె భువిని
గాదు ప్రాప్తంబు దిత్తము గాని దాదు, కేనియును నివాసములం దెందు నేని.
- గీ. ఆయువును విద్యయు ననామయమును యశము
ధనమును బ్రభవత్వియును భోగమును సుఖంబు
దాత్రియు ధర్మబుద్ధియు దక్షిణయును
ద్ధర్మమును మంచి యెల్లను దానఫలము. 2590
- సీ. అని తలచి మనగలుగఁజూచె బ్రేతము గాంచి, కృప యామతిల్లఁ దా నిట్లు లనియె
గాంచి నేను మాఘస్నానమును బ్రహ్మ, గమనఁ దెచ్చుచు నుంటి గాంగజలము
భృగుకచ్ఛమున వసియించునాతల్లిదండ్రుల కభిషేకంబు సలుప నెంచి
యాత్తుడై ననీ వాసిందితిని మార్గ, మధ్యమం దిదియును మానఁ దగదు
- గీ. ప్రాణరక్షణ మఖలధర్మములకంటె, నుత్తమం బని శ్రుతలయం దుక్త మగుట
మొదట రక్షించి సీప్రాణములను మరల, నలలమును దెచ్చి పితృపూజ సలుపువాడ.
- క. అని పలికి గాంగతీరం, బును బ్రేతకుఁ బోసి హస్తపుటమునఁ దత్స
ర్మమాత్రముననె ప్రేతకు, ననిమిషదేహము లభించె నాశ్చర్యముగ 2592
- మీ. అట్లు సంప్రాప్తదివ్యాకారుడై వసు, వాహ్లాద మొందుచు నాత్మలోనఁ
బాంధున కొనరించి ప్రణతి దివ్యమాన, మెక్కి శీఘ్రంబుగ నేగె దివికి
నంతటఁ బాంధుఁ డత్యాశ్చర్యభరితుఁ డై, యప్పుడె మరలఁ బ్రయాగమునకుఁ
జని యథాపూర్వంబుగనె త్రివేణీతీర్థ, మును గొని భృగుకచ్ఛమునకుఁ జనియె
- గీ. నని వచ్చించుటయును జిత్రుఁ డతనిపంపు, గైకొని ప్రయాగమునకు మాఘమున నేగి
యటఁ ద్రివేణీజలంబున నాచరించి, స్నానమును దివ్యదేహు డై చనియె దివికి.
- సీ. అని చెప్పి మాఘమునందు స్నానము నేయ, నరుగదు నేను బ్రయాగమునకు
సాక్షాత్ భూమి లందఱును రం డనుటయు, నాపిశాచములును నాద్విజుండు

సామోదముగను నాలోమనమునుడె టు, జని చెసిరి ప్రాణులగునానానా సుతి
లోమశవహాని యాలోకించి వారల, నెల్లరఁ ద్రీనిని నీర్పణ లనియె.

ఆ. నిదియె తీర్థరాజ మొక్షింపుఁ డిచ్చోట, నానెంచి యెట్ల ముఖాభిముఖ
సృష్టికామమునను సృజయించె జగముల, సృష్టస్థుని యెట్ల సేవ లనియె. 2594

గీ. సంతతమును జ్వలించెడిసప్తతంత్ర, నహ్నినానాప్రాయంబు నిల నహ్ని నానా
జెందినట్లులు సంతృప్తి జండఁ దెసట, నేనియును నిల నాభియెచ్చ సేవ లనియె.

సీ. ఆరసాతలజట మెసయాక్షయవట, తొమ్మిరుహంబియ్యఁ బగము లెల్ల
బ్రళయకాలములందు జలమయఁ బలు గాఁగఁ, బుష్పనాభాదిన కీర్తిత్రయమున
దీనిశాఖాముఖసాంబున మృగందగ, సూతుఁడను సుగంధ రసస్థానము నాఁగి
సీమె శ్రీకంఠనియిల్లాలు లలిత స, మస్తామరస్తాయమసామరసె.

ఆ. స్వర్గదాత్రి యైనజాహ్నువి యిది యిది, యరుఁలోకిదాత్రీ యెసఁగఁగలను
యేతడుభయసంగ మిది దీనిలో స్నాతు, లై సవారు మున్నె లై సవారి. 2596

సీ. నారాయణుం డెట దారకాంతును సన్నిస, మొసరిని పశ్చింఁగా నొకఁ డిమను
దనుజసంహారవాంఛను నీశ్వరుం డెందు, మునిగి వైపునై తస్యలను వధించె
బడసె యయాతనిఁ గొడుంగిగా నహుఁఖింపఁ, నడనాగియు నేని సన్నిన మివటఁ
ద్రదివేంద్రశాపసాతిత యైనయూర్వశి, మునిగి యిచ్చట స్వర్గమునకుఁ బోయె

గీ. ధననిమి త్తము శక్రుండు మునిగి యిచట, సపరిపాత మొనఁగిస్వర్గ ముండఁగలిగె
సన్నిన మొసరించి సనకాదిహాను లిచట, యోగిశ్చుర యెరి యోగిసిద్ధి. 2597

సీ. నారాయణుండును సరుండును నిటఁ దెలి, బాచసాచిరి హానునాముతంబు
కశ్యపుఁ డెచ్చటఁ గావించి తపమును, బ్రహ్మధాధిపతిచ్చాసాత్రుఁ డెచ్చట
నణిమాదిసిద్ధుల నంజె సైగీషప్రయ, డెట సత్క ర్మంబు లెల్లఁ జేసి
తపము నిచ్చట భరద్వాజుండు గావించి, సప్తరులఁ దయ్యె సప్తమగ్ని

గీ. యీశ్వలంబు ఫలం బిచ్చు నెల్ల కర్మ, ములకఁ గాని తపోమాసమున నొనర్చు
సన్నినమున కిచ్చుఫలము నెన్నంగఁ జాల, సన్నితడనపూరితం బయ్యె స్వర్గ మెల్ల.

గీ. ముక్తి నాసించువారికి ముక్తి నొనఁగుఁ, గామకాముల కొడఁగూర్చు గామములను
సిద్ధులను గోరువారికి సిద్ధు లిచ్చు, తీర్థరాజంబుఁ బోలినతీర్థ మున్నె. 2599

ఆ. మును ఋచీకశాపమున నొక్కగంధర్వుఁ, డొంది కాకరూప ముర్విపై ని
బడి ప్రయాగమునను బడసె శాపవిముక్తి, మాఘమాసకృతనిమజ్జనమున. 2600

—: గంధర్వకన్యావివ్రణావమోక్షకథనము —

క. జానాజ్ఞానసహార్థ, నానాపాతకవినాశనం బగు మాఘ
సన్నినమున బ్రహ్మకామమున నొనఁగి యుచ్చితి మునుంగుఁ డెందఱు దీనక. 2601

- గీ. లోసుటయును నె విచారము లర్కుల సుందర, సుతవతకును మకరమునును స్నాన
మహానిని వేదోజలమందు యోలగి, శపములు తాలిచిరి స్వస్వరూపములను. 2602
- ఆ. లోమనిధి మహానిని మును యోది, లోమకుని నులించి స్వామి వీరి
కడనునిని నీ ము మున్నుడమార్గము, నానలిమ్ము నాగి నమ్మహర్షి. 2603
- గీ. బ్రాహ్మణ్యము నీతనూభవు డగీతి, వేదుడు సమాస్తనియముడు వీరు దేవ
నీస్వరూపుల గొంగుగోలు కరు మర్త్య, లభ్యులై నరు బ్రాహ్మణ్యులభ్యులైరి. 2604
- ఆ. కాని నీది నల్లగై కొని యిది ధా, నమున భార్యలగిను నడిపికొనుచు
నాశ్రమమునందులై సద్ధర్మముల, నీకమారుల యోదుగాని శుభము. 2605
- క. లోని పదములను నీ, దనిధి తదుగ్ధులను నిగమ్యగర్భముగై
కొని నీసు మారుసున, వ్యనితలకును ధర్మముగి పివాహ మొనర్చెన్. 2606
- ఆ. లోమనిధి మారుల బ్రాహ్మణ్యమును వేద, నిధియు లోమకునిను నిరుపమాన
హరి వాక్కి నోలలాడిరి యోగ్యసం, ఘటన మఖిలహరి లరము గాదె. 2607
- గీ. లోమనిధి లోమకుడు స్వపదాంబుజంబు, లందు వ్రాలిసవారల కందఱకును
జగతి నుండియును మేరుక్షలనున, మైసన్వారమమున కేగె నాక్షణంబు. 2608
- ఆ. లోమనిధియు నాత్మపుత్రస్నుమా, సహితముగిను నేగి స్వపురమునకు
మొను నెదురునలకు స్నానముల్ చేసి మా, ఘంబులందు జనియె గడకు దినికి. 2609
- వ. మఱియుం గొన్నివిశేషవిధుల బ్రస్తుత నినుము. మాఘమావాస్యనాడు వ్రాతః
కాలంబునం జేయున్నవగును బ్రాహ్మణ్యులగు గోదానశిలదాసంబులును మాఘ
శుద్ధతృతీయ మనంద్రతరంబునందు గావింపబడున్నానదానాదులును ననంతఫలప్రదం
బులు. మాఘశుక్లసప్తమి సూర్యగ్రహణకుల్యంబు. నాడు యవలును నర్కవత్తం
బులును బుష్పములును బదరీశంబులును దండులంబులును సింహారంబును యజ్ఞో
పవీతంబును దామ్రపాత్రము దుంది సూర్యనారాయణప్రీతిరంబుగా బ్రాహ్మణున
కర్పించి యపవాసము గావించిన సప్తజన్మార్చితపాపక్షయం బగు. దానంజేసి కోటి
దివ్యవర్షంబులు సూర్యలోకంబున మహాభోగంబు లనుభవించి పిదప భూమిపై
మహారాజుగా జన్మించి యురోగ్యవంతుడై పూర్వాభ్యాసవశంబున సారవ్రతంబు
నాచరించి తుదకు బరమపదముం జెందు. మాఘశుక్లపక్షరవివారసప్తమి మహా
జయ యనియు మాఘకృష్ణపక్షభానువారసప్తమి విజయ యనియుం జెప్పబడు.
విజయ కోటిలక్షఫలప్రద. మహాజయ యనంతఫలప్రద. అందు గావింపబడు
హయరత్నసువర్ణరక్తవస్త్రధాన్యదానసారవ్రతంబులు మహాఫలప్రదంబులు. హయ
దాత సప్తసముద్రముద్రితభూమండలాధిపతి యగు. రత్నప్రదాత మహేంద్రుం డగు.
స్వర్ణప్రదాత కుబేరుండగు. రక్తవస్త్రధాన్యప్రదాత సకలామరనేవ్ర్యుం డగు. సార
వ్రతకర్త జన్మరాహిత్యంబు నొందు. ఉత్తరాయణశుక్లపక్షభానువారంబున భూమి
త్రయం దర్కసప్తమివ్రతముం జేయువాడు శాశ్వతభానులోకనివాసభాగ్యంబు

నొందు. పంచమినాఁ డేకభక్తమును షష్ఠినాఁడు సప్తమును గావించి స్వప్నమినాఁ డుపవాస మొనరించి సూర్యుని నారాధించి యష్టమినాఁడు పారిణయు బ్రాహ్మణ సంతర్పణంబును గావింపవలయు. ప్రతిమాసంబును ధానువారంబులందు సౌరనరేంద్రుని గావించువాఁడు సూర్యప్రసాదంబున నారోగ్యైశ్వర్యంబులం బొంది నిడకు సూర్య లోకంబునఁ గల్గుకోటిపర్యంతంబు నివసించి పితవః బరిమహదము నొందంగలుగు. 2610

—: మా ఘమా హా త్య వరి న శ్ర పణ పరి కథ న ము —

- క. ఈమాఘమాసమహిమము, వేమరు వచించుచువారు వినియెడినారుకొ-
డేమములఁ గాఁతు రిహపర, ధామంబులలోనఁ గన్బవత లేకుండక. 2611
- క. విని యేతద్ధర్మంబులు, వినిచినచోఁగొణిగి నేఁజ్జ బని సక-
గనకాభరణంబరభూ, ధనగోధాన్యాదు లొనఁగొనఁజాలరు ధన్యుల్. 2612
- క. ఆరాధితులొ యెవ్వరు, పౌరాణికుఁ డై నద్విజునిఁ బ్రహ్లాదాని వా-
రారాధించినవారల, వారికి హరి యిచ్చు నఖిలవాంఛనిస్సంగుల్. 2613
- క. పౌరాణికుండు సాక్షి, న్నారాయణుఁ డని యెఱిగి నరుఁ డాని నెవం-
డారాధించునొ వానికి, నారాయణమూర్తి ముందు నడిచుచు నుండక. 2614
- వ. అని వచించుటయు దిలీపుఁడు ముహూనందముం దొంది దివ్యభూషణంబరంబులచే వసి-
ష్ఠుని సత్కరించి తదనుమతిం గొని చనియె. 2615
- సీ. అని వచించుటయు ని ట్లనియె శౌనసమహా, ముని సూత నీవు చెప్పినది యెల్ల-
నమృతవర్షంబ భవాగ్నిలోఁ బడి తాప, మునఁ దహతహ నొందుజనుల కెల్లఁ-
గాని యిం కొకమాట కలదు ని న్నడుగంగ, నఖిలధర్మజ్ఞుడ వగుటఁజేసి
పకలమానవులకు సంసారదుఃఖంబు, తొలఁగించి మోక్షింబుగలుగఁజేయ
- గీ. సులభ మగుమంత్ర మే డై నఁ గలిగియున్నఁ, డెలుపు ముపకారము సమస్తదేహులకును
జలిపినఫలంబు నొందెడు సత్యముగను, నేనుడు ని ట్లను సూతుఁ డామునివరునకు,
చ. అడిగితి వీవు మంచివిషయంబు మునీంద్ర దిలీపుఁ డిట్లె ము-
న్నడుగ వసిష్ఠమాని నలఁ డానిని కి ట్లనియెక నృపాల నీ
వడిగినయట్ల మున్ను సనకాదులు బ్రహ్మను గోరఁగా నజుం-
డడిగె మురారి నప్పుడు మురారి విరించినఁ జెప్పె నీవిధి. 2617

—: లక్ష్మీ నారాయణమంత్ర కథ న ము :—

- క. వనజభవ కలదు సర్వల, కును మోక్షము గల్గఁజేయుగొప్పతనముతోఁ-
దనరారువృంద్ర మొక్కటి, యననధికము దానిమహిమ మభివర్ణింపక. 2618
- క. పెకలిండు నఖిలపాతక, నికరము నామంత్ర మొకఁడె నిర్మూలముగక-
నకృదుఁడై ధర్మమూర్తిన, ప్రకాశనం బననిదాతపం క్షులఁబోలెక. 2619

- స. నామూర్తిని గానెడిచోనిక, బ్రేములబలరాం సంస్కృతిచెడివారల్
నామూర్తిని గానెడిచోనిక, బ్రేములబలరాం సంస్కృతిచెడివారల్. 2620
- క. ఈమని యొకరియొకరి, నీమనియొకరియొకరి నేను వచింపక
నామూర్తిని గానెడిచోనిక, బ్రేములబలరాం సంస్కృతిచెడివారల్. 2621
- సీ. నూనిని గానెడిచోనిక, బ్రేములబలరాం సంస్కృతిచెడివారల్
నూనిని గానెడిచోనిక, బ్రేములబలరాం సంస్కృతిచెడివారల్. 2622
- గీ. బుద్ధుని గానెడిచోనిక, బ్రేములబలరాం సంస్కృతిచెడివారల్
బుద్ధుని గానెడిచోనిక, బ్రేములబలరాం సంస్కృతిచెడివారల్. 2623
- సీ. ఉచ్చరించినచోనిక, బ్రేములబలరాం సంస్కృతిచెడివారల్
ఉచ్చరించినచోనిక, బ్రేములబలరాం సంస్కృతిచెడివారల్. 2624
- క. పరిమళింపజాలవు, శరణాగతిమత్రజపముచాయను నాకి
పరిమళింపజాలవు, శరణాగతిమత్రజపముచాయను నాకి. 2625
- వ. "శ్రీమన్నారాయణాచరణ శరణం ప్రసద్యే శ్రీమతే నారాయణాయ నమః" యనుమన్నం
శ్రీమన్నారాయణాచరణ శరణం ప్రసద్యే శ్రీమతే నారాయణాయ నమః. 2626
- క. కోరికి గలిగి జపించెడి, వారికి న్యాసాచికంబు వలయు నొనర్చక
కోరికి లేక జపించెడి, వారికి న్యాసాచికంబు వల దొనరింపక. 2627
- క. కోరి ఫలంబును మంత్ర మ, వారికి జపించునట్టివారలకంటె
కోరిక ఫలంబును సకృదు, చార్పణ మొనరించువాడు సమధికుడు సుమీ. 2628
- చ. ప్రకటము సేయఁగూడదు పరాకున నేని మదీయమంత్ర మా
ప్రకటము సేయఁగూడదు పరాకున నేని మదీయమంత్ర మా. 2629

—: ప్రవక్ష్యమే వకతవము :—

- వ. మఱియును మచ్చకాంతిత్వంబును మదీయారాధనంబును నాయంద సర్వకర్మఫలార్ప
ణంబును నన్ను దప్ప నన్నుని నాశ్రయింపమియును నాయందు మహావిశ్వాసంబును
సన్మతాధనప్రయత్నభావంబును నాత్మీయ మేమియును లే దనునిశ్చయంబును నవై

షనసంభాషణవది నాగినిర్జనములు మునివృద్ధివేత్తలను సుగ్రీవమును సర్వ
కాలంబులందును సన్ను స్మరించుటయు దమసర్వస్వమును సన్నుగించి వినియో
గించుటయు నననీమహాగుణంబులు గలవారలు ప్రసన్ను లగు బరగుహిరు. వారు
మత్రియు లగుటచేసి నైష్ఠ్యు లని చెప్పుబడుదురు. ప్రసన్నులు భాగ్యవక్త్రగణాపద్మ
హస్తంబును వామాక్షసిథిరమారాజమానంబును విశ్వరూపమును సగుమద్వివ్య
మంగళిగ్రహంబును ధ్యానించి సన్నుఁ బూజించి మ త్రితత్వమును పొందు చుందురు.

- ఆ. తత్కృతంబు లై నధ్యాసప్రాణామత్రి, జపములనును చేసి సుఖసిద్ధి
నేను హర్ష మొంది నిగలలోకములును, హర్ష మొంది ముగ్ధులుగా లగుట. 2631
- సీ. అని తేల్చుటయును నిట్లనియె నంబుజయోని, స్వామి నామిందహత్ఫల్యములను
మంత్రప్రభాసనామంబులఁ జెప్పితి, భక్తుండ నైతి నీద మగుజేసి
నీవే తలడిచి తల్లి వీవె స్వామివి నీవే, గురుఁడవు నీవే సఖుండ నీవే
నేను నీచానుఁడ నేను నీసుతుఁడ నీ, ఛాత్రుఁడ నేను నీసఖుఁడ నేను
గీ. శరణువాచ్చితి నే భవచ్చరణములను, పలిపి నియమంబు లన్నియుఁ దేటుపడంగ
జేసి మంత్రోపదేశంబు శీఘ్రముగను, నుద్ధరింపంగ నను గితి పొందు నీచ, 2632
- వ. అని వేడుటయుఁ జనుదర్శుజండు చతురాస్యున కి ట్లనియె. 2633
- క. వనజాసన మన్మత్రిముఁ, గొన నెంచిన మొదట నీక్షణిని యువల గె
కొనవలయు మంత్ర మాచా, ర్చునివలసను నెన్వఁ జేనియును నరియింప. 2634
- సీ. బ్రహ్మవిద్యావిశారదుఁ డై నవాఁడును, శమదమాదిగుణంబు లమరునాఁడు
బ్రాహ్మణాస్త్వయమందుఁ బ్రభవ మొందినవాఁడు, పరమార్థచింత దోర్బడినవాఁడు
వేదశాస్త్రములమర్యాద మీఱనివాఁడు, కామాదులకు లోను గానివాఁడు
నన్యప్రయోజనం బభిలషింపనివాఁడు, నిష్కలభక్తిం డయి వేలయువాఁడు
గీ. సంప్రదాయజ్ఞుఁడును మంత్రసారనిధుఁడు, ధర్మపరుఁడును శుచియు సత్కర్మరక్షిఁడు
వందనీయుఁడు సగుణజ్ఞుఁడై వ్యవ్రాత, యర్హుఁ డాచార్యపదమున కబ్జజన్మ. 2635
- క. ఆచారవంతుఁ డయి తా, నాచారమునందుఁ బ్రజల నందఱు నిలుప
జూచునతనిఁ గా కన్యని, నాచార్యుం డనుట హంస యనుటయె బకముకా. 2636
- గీ. స్రప్త ద్వాదశి యేనియు శ్రవణ మేని, విష్ణుభక్తుండు చెప్పినవేళ యేని
తగినయాచార్యుఁ డొదవినతరుణ మేని, సముచితము చూపె మంత్రదీక్షను గొనంగ.

—: వైష్ణవ మంత్ర దీక్ష విధాన కథనము :—

- వ. సువర్ణంబునం గాని రజతంబునం గాని తామ్రంబునం గాని కాంస్యంబునం గాని నీర్మిం
పంబడినసుదర్శనపాంచజన్యంబులకు నాచార్యుండు పంచామృతశుద్ధోదకంబుల నభిషే
కంబు గావించి మన్మూర్తియెదుట మన్మంత్రంబుచే విధివిధానంబున వాని నర్చించి
స్వగృహోక్తవిధానంబున నగ్నిని బ్రతిష్ఠించి యయ్యగ్నిహోత్రంబున మంత్రరత్నం

బుచ్చి నాజ్ఞానోమంబులును బురుషసిక్తాదిమంత్రాలచే ఘృతపాయసహోమంబులును సమీక్షింపహస్తంబు గాని యష్టోత్తరశతంబు గాని కావించి సిద్ధప మదీయపడతర మహోమంత్రంబును నిరువడియి జ్యహోమంబులు గావించి యి వహ్నియందు శ్శ్రాచక్రంబులు త్రస్తంబులు నల్చి వానిం గై కొని శరణాగతిమంత్రంబున కీష్యునకు దక్షిణాభుజంబు నందుఁ బ్రక్షాళించేతను వామభుజంబునందు శంఖంబుచేతను నంకినంబు గావించి హోమ శేషంబు పెరిసమాప్తి నొందించి పునఃపూజ నొనరించి మంత్రపూతం బగుకలశోదకంబును ద్వయమంత్రంబుచే కీష్యునిశరంబున సభిషేకంబు గావించి తద్దక్షిణాకర్ణంబున మంత్రరిక్షోన్వేషణంబు చేసి మంత్రాత్థంబును వృత్తియును నియమంబులును బోధింప వలయు. అంత కీష్యుండు వైష్ణవంబు కృతార్థుండ నైతి నని భావించికొని యాచార్యుని శిక్షులందఱును గోభాహరణ్యవస్త్రభూషణాదులచే బహుకరించి సంతృప్తాంతరంగులై జేయవలయు. ఇది వైష్ణవమంత్రదీక్షావిధానంబు దీనం దప్ప మఱి యెంతయు నైష్ణవత్వంబు సిద్ధింప నేర దని మంత్రదీక్షావిధానంబు విశదీకరించి ప్రపన్నంబు సచతుర్ముఖునకు యథావిధిని బ్రహ్మతిమంత్రంబు నుపదేశించె. చతుర్ముఖుం డమ్మంత్రంబు నాకును నారదునకును నారదుండు నై మిహరణ్యవాసు లగుమహామునులకును నుపదేశించె. అమ్మహర్షులు మంత్రోపదేశంబు వడసి విష్ణుభక్తచే బరమపదంబు నొందిరి. నే నమ్మహోమంత్రంబు శక్తిపుత్రుం డగుపరాశరున కుపదేశించితి. 2638

క. ఆమంత్రరాజమునకును, నేమంత్రం బేని యన్య మెన గాదు సుమీ
శ్రీమద్వైకుంఠపరం, ధామున క డై నదై వతము లేదు సుమీ.

క. కాచన సమ్మంత్రంబును, క్షౌవర గ్రహియించి విష్ణుసారూప్యంబుం 2639

గై వసము చేసికొనుమీ, నీవును బహుభాష లేల నీకు వచింపన్. 2640

క. అనుటయు దిలీపవిభుఁ డి, ట్లనియె వసిష్ఠునకు స్వామి హరిమహిమంబున్
వినినకొలందిని మఱిమఱి, వినుటకు నుత్సాహ ముద్భవించెడి నాకున్. 2641

గీ. భవసమాహ్వయకాననాభ్యంతరంబు
నందుఁ దాపత్రయగ్నికీలాభితపు
తై నవారికి హరిభక్తి యనెడియమ్మత
సాగరము దప్ప మఱి యెండు శరణు లేదు. 2642

క. జలజాతునిసేవ యెటుల్, నలువంగవలయునొ సమ స్తసంతాపములున్
దొలగి గుఱింపంగ నాకున్, దెలుపు మన వసిష్ఠుఁ డిట్లు తెలుపఁ దొడంగెన్. 2643

క. మనుజాధిప విను మిప్పుడు, నను నీ వడిగినవిధంబుననె కై లాసం
బున మున్ను శివుని గిరినం, దన యడుగుడు నామె కపు డతం డి ట్లనియెన్. 2644

సీ. విష్ణు వనంగను వేదాంతవేద్యుండు, నిత్యుండు సగుణుండు నిర్గుణుండు
సర్వలోకకరుండు సర్వలోకధరుండు, సర్వలోకహరుండు సర్వశక్తి

- సర్వాత్మగుండును సోమోత్పన్నుడును, సర్వోత్తీర్ణముండును సర్వసాక్షి
సంతయుఁ బరమాత్మ శంఖచక్రధరుఁడు, క్రమసత్వియును బ్రహ్మసత్వియును యై
గీ. వానిమహిమం బశేషము వాక్కునంగి, సేన కాదు బ్రహ్మాగు లీనియును దగిరు
తైలనందిన యొకమఱు యి. లకుంపు, మడిగితిది గాన నుడిగిన సోమో యింతో.
- క. నానిను బ్రహ్మాదులకును, నీకును, సర్వంబునును నిష్కళిముగిం
వై కుంతుఁ డొకఁడే నేప్రుంగు, సేకూర్పు సత్వింబ సోమసింహులు ముగిండు. 2646
- గీ. దేవి చెప్పివ వినుము సందేహ ముడిగి, ప్రేమింబులకు శాంతిని బ్రహ్మసత్వియును
నఖిలమములు నానావిధామయములు, హరిని భజించుటగానిదిగింబుంపు.
- క. గరుడధ్వజసంహితైన, పరులకు రాకుండు నేయునద్రవ మీనిక
హరిచక్రగదాబ్రాహ్మయధ, పరిశరములు గాచుదుండు బ్రహ్మసింహులుండు. 2648
- ఆ. హరినిగూర్చి తీర్థయాత్ర యేనియు వ్రతము, సేన పుంబు సేన సోమసి
యెట్టిపుణ్యకార్య మేనియు జేయని, పామరులకుఁ గలుగు బాధ లెల్ల. 2649
- క. ఆపదలు సంగభించును, బాపంబులవలన నాపాపము లెల్ల
రూపము హరికీర్తనమున, నాపద లింక నెల్లు గలుగు హరిహరిమలకుండు. 2650
- క. హరివృషకుం జెంది పాత్రత, తరియింపంగ నాశ యన్నిసనిధానులకుండు
హరిసేవ తప్ప నన్యము, శరణము లే నున్నమాట మిట్టిని నీకుండు. 2651

— వైష్ణవ భక్తి పద పఠము :—

- ఆ. కల వనేకమార్గములు దాని నొనరింప, నచ్యుతండు సెప్పించు యాదు
వైష్ణవంబు నాఁగి వలెతిడినొకమార్గ, మది వచింతు ముఖ్య మైన దగుట. 2652
- సీ. వినుము కాత్యాయని ద్వివిధంబు వైష్ణవ, బాభ్యంతరంబు బాహ్యంబు నాఁగ
శంఖచక్రదీపకాము బాహ్యము ధన, సదనదారసుతాద్యసంగతయును
సర్వభూతదయయు శాంతియు క్షమయును, ధర్మబుద్ధియు స్వాత్మదర్శనమును
యోగరక్తియుఁ బరుషోత్తమభక్తియు, స్వాంతకుద్ధియును నాభ్యంతరంబు
- గీ. బాహ్యవర్జిత మైనయాభ్యంతరమును
సపగతాభ్యంతర మగుబాహ్యమును వితయ
కాన వైష్ణవ ముభయాత్మకంబు లెస్స
దాన వైష్ణవుండు తరించుఁ దప్పకుండ. 2653

— వైష్ణవ భక్తి సన్మహాపది పఠము :—

- వ. శంఖచక్రాంకనంబును సూర్యపుండ్రధారణంబును మంత్రపరిగ్రహంబును సర్పనంబును
జపంబును ధ్యానంబును నామస్మరణంబును గీర్తనంబును శ్రవణంబును వందనంబును
బాదసేవయును బాదోదకపరిగ్రహంబును నివేదితాన్నభోజనంబును భక్తసేవయును
ద్వాదశీవ్రతనిష్ఠయును దులస్యారోపణంబును ననుషాడశవిధంబుల విష్ణుభక్తి యల
రారు చుండు.

— : ద్వైత శిశు ద్విస్వరూప నిరూపణము :—

హరిగ్రంథానుసారముగాను పరియనుగమనంబును హరిప్రదక్షిణంబును బాదశుడులు
గను ఓర్వవలెను. అట్లును సత్ప్రసాదముచేయునం బొసరించుట కిరతుదిగను శౌరినామ
కీర్తనమును చేయుట గాని వాక్యవృద్ధులుగను గ్రంథాంతరములు శ్రోత్రశుద్ధి
గను గొనెను. అట్లును గొనెను. నేత్రశుద్ధిగను మాధనసాదోదకనిర్మాల్నమాలాధార
ములు చేయవలెను. వానిచేవనిర్మాల్నపుష్పద్యాఘ్రాణంబు ఘ్రాణశుద్ధిగను బుండ్
రీకాంతస్వరూపాధ్యక్షులు మనశ్శుద్ధిగను బత్తపుష్పములు నై కంచరకార్యంబు
గానియెను. సత్ప్రసాదము చేయుటయే. ఈగ్రంథశతుమ్ములు నైష్ఠమధర్మములుగా
సూచించుట.

-- . పంపి విధ విష్ణు పూజా స్వరూప నిరూపణము :—

మహాత్ముని స్వస్థిభుజం యశశిగమనం బనియు నుపాదానం బనియు యోగం బనియు స్వాధ్యాయం బనియు సీత్యం యనియు బంధవిధాబలుగాఁ జెప్పఁజేయు. దేవతా స్థానమాగ్రం శశిగమనంబు. గంధపుష్పాదిచయనం బుపాదానంబు. దేవతాత్మైక్య భావంబు యోగంబు. శక్తాన సంధానపూర్వకమత్రజపంబును హరినంత్రనంబును సంక్షిప్తతాపసాదంబును దత్త్వాదిశాస్త్రాభ్యాసంబును స్వాధ్యాయంబు. దేవతా పుజ యితి యని యేఱుంగవలయు.

— : విష్ణు పూజా పరికర సము :—

పు జూపించగలుగును గ్రామము గా సార్వీ సామిప్యసాలోక్యసాయజ్యసాహుప్య
ము గోలు శలంబులుగాఁ జెప్పంబడియె. 2654

క. అవగణనము వైష్ణవనకు, నెవడును గావించగూడ దెన్నందును వైష్ణవుడు భువస్త్రియంబును, బహిర మొనరించు వర్ణ బాహ్యుం డె నక. ౨౪౪

క. ఏయాశ్రమమున నున్నను, బాంధవ వైష్ణవుడు చక్రపరిధారణముం జేయంగవలయు నది యా, మ్నా యవిహిత మగుటజేసి మానగ రామిన్. 2656

—: విష్ణు చక్ర నామ నిరూపణము :—

న. విష్ణుచక్రంబునుకొని బడిత్రం బనియును జరణం బనియును నేమి యనియును సుదర్శనం బనియును సహస్రారం బనియును బ్రాకృతేక్షుం బనియును లోకద్వారం బనియును సహస్రధారం బనియును నామంబులు గలవు. తన్నామంబులును దధారణప్రాశస్త్యంబును శ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాసంబులందుఁ జెప్పఁబడియె.

—: బిల్లుల పత్రాంతరప్రకటనములు :—

క. హరిచిహ్నంబులు చాలించి, హరిని గొలిచి రేసి భక్తు లవిశంకముగఁ
హరిపదము నొందుదురు స, త్వరముగ హర్మ్యక్త మైనధర్మం బగుటకా. 2658

- న. వైష్ణవండు తాపసియవిధానంబునఁ జక్రింబు నేనియు శంఖచక్రముల నేనియు విష్ణు పంచాయథంబుల నేనియు దస్తంబు గావించి తచ్చిహ్నంబుల భూజహ్నంబులం దాల్చి విహితకర్మంబు లాచరింపఁచును. శంఖచక్రదాఖ్యశ్రీరఃఖ్యుల చిహ్న నితర వస్తువులు సమాశ్రయణంబున నిర్మలంబులు గావు. సమాశ్రయణంబున వైష్ణవులకు శ్రుతి స్మృతినమ్మతం బగుటంజేసి యావశ్యగ్రాహ్యంబు. తత్త్వ త్రైవిధ్యభివ్యక్తిసౌఖ్యముల కను శంఖచక్రాంకనంబు విహితంబు. చక్రాంకణంబు గానవైష్ణవుల సర్వకర్మలహి మృత్యుతులంబును నుపదేశసర్వండునుం గాన సమాశ్రయణంబు నొనఁగి సభికారి కానేరండు. శ్రీశ్రీద్రులకుఁ జందనంబుచేతఁ జక్రాంకనంబు గానింపవలయు. బ్రాహ్మణునకుఁ దస్త్రచక్రాంకనంబునగ నప్పు వైష్ణవత్వంబు నిర్దేశంబులగును. బ్రాహ్మణుండు గానివైష్ణవండు చక్రాంకనంబు గావించ సనర్థండు. 2659
- గీ. భవనిమగ్నల నెల్ల వైష్ణవండు తాప, నీయవిధిచేతఁ జక్రచిహ్నంబులఁ జేసి పంచకర్మాధికార మేర్పఱచి యుద్ధ, రిపవలయు జనార్దనప్రీతికొనును. 2660
- ఆ. చక్రచిహ్నితున కొనంగినదానంబు, లుభయవంశములను నుద్ధరించుఁ జక్రహీనునకు నొనంగినదానంబు, లనురునకు నొనంగినయి చూపె. 2661
- గీ. ఎవనిభుజములు చక్రచిహ్నితము లగునో, యతనిదేహంబునగ దుండునశులతీర్థ ములును సర్వాధ్వరక్రియాపుణ్యములును, భువనపావనుఁ డైనవైష్ణవండు వాడె. 2662
- గీ. చక్రచిహ్నితు లైనవైష్ణవులు విష్ణు, పురమున సుఖంబు చుండు రధ్వరశతంబు నేసినను విద్య లెల్ల నేర్చినను జక్ర, చిహ్నరహితులగోగతిఁ జెందువార. 2663
- గీ. శంఖచక్రాంకనముల భుజంబులందుఁ, దనువునను నూర్ధ్వపుండ్రముల్ దాల్చుకుండు వైష్ణవుని వెడలింపఁగావలయు గార్ద, భమున నెక్కించి పురినండి వార్చివుండు. 2664
- గీ. తనుగతము లైనపాపసంతతుల నెల్ల, దగ్ధ మొనరించుకొనియును దప్తచక్ర చిహ్నములచేత మరలను జేయరాని, యథుములను జేయునైష్ణవు లధమగతుల. 2665
- గీ. చక్రచిహ్నంబు లేనివైష్ణవునియింటఁ, దగదు భుజియింప వైష్ణవోత్తముఁడు శంఖ చక్రవర్జితుఁ డైనవైష్ణవుని శ్రుతులు, చాటు చుండుటఁ జండాలనన్ని భునిగ. 2666
- గీ. శ్రాద్ధమందు నిమఁత్రింపఁజనదు చక్ర, వర్జితుని వైష్ణవు డగువాఁడు శంఖ చక్రహీనున కొనంగినశ్రాద్ధభోజ, నంబు గావించుఁ బితరుల నరకగతుల. 2667
- గీ. చక్రవర్జిత మైనవైష్ణవునిమీను, పితృవనసమాన మగుటచే నతనిఁ జనదు ఖుట్టఁగను గాంచఁగను గూడఁ దుట్టతుదకుఁ,దనకు డేమంబు వాంఛించుకొనెడివాఁడు. 2668
- క. గళమునఁ ధులసీమాలయు, లలాటమున నూర్ధ్వపుండ్రలాంఛనము భుజం బుల శంఖచక్రచిహ్నం, బులు గలిగినవైష్ణవోత్తములు సంసేవ్యుల్. 2669
- క. ఉపనిషదర్థంబగుహరి, నెపుడును ధ్యానించుకొనుచు హృదయములోనో వ్యవగతకీర్తిమణువా, రషట్పత్రుల నుద్గరింతు రంబుజవదనా. 2670

క. అని వచింపునది సార్వభౌమని ట్లను గౌరి యూర్ధ్వపుండ్రమహిమమున్
వినివేడగ్గరిగె దానిని, వినిపింపుము దేవ నాకు విశేషము గాఁగన్.

2671

—: ఉత్తర ఖండము హాత్యకథనము :—

సీ. అనవుడు శిర్వుఁ డి ట్లనియె బార్హతి నిను, మూర్ధ్వపుండ్రమహత్త్వి ముగ్ధుడింతుఁ
బురుజుఁ త్రిముం డూర్ధ్వపుండ్రమధ్యంబున, సభివసించు రమాసమన్విలముగ
నదానఁ బూజింపఁ దిమిందెర మగు, నూర్ధ్వపుండ్రములతో నొప్పుమేను
దానిచే నైష్ఠవోత్తమునకుఁ గావించి, నను వందనము నొసర్చినను బూజ

గీ. సర్వతీర్థఫలంబును సర్వదాన, ఫలము సర్వాధ్వరఫలంబుఁ బడయఁగలుగు
దాన సరిలాఘములును నగ్ధములు గాఁగ, నక్షయం బైనసౌఖ్యంబు నుండఁగలుగు.

ఆ. సర్వతీర్థమయ్యుడు సర్వయజ్ఞమయిండు, సర్వదానమయ్యుడు సర్వపుణ్య
కర్మమయ్యుడు విష్ణుకరుణావలోకన, పూర్ణకాముఁ డూర్ధ్వపుండ్రధారి.

2673

గీ. యజ్ఞదానశీప స్తర్పణాదివిధుల, నూర్ధ్వపుండ్రంబులను దాల్చుకండఁ జేయు
నట్టివైష్ణవ డధమాధమాధముండు, వ్యర్థములు వాఁడు చేయుకార్యంబు లెల్ల.

క. ఒనరించె నేని శ్రాద్ధం, బును వైష్ణవ డూర్ధ్వపుండ్రములఁ దాల్చి క్రమం
బునను గయాశ్రాద్ధఫలం, బును గోటిసహస్రకల్పములవఱి కొందున్.

2675

గీ. శ్రాద్ధమున నూర్ధ్వపుండ్రధారణము చేసి, నట్టివైష్ణవనకు భుక్తివెట్టె నేని
వైష్ణవుడు కల్పశతకోటివఱకుఁ దృప్తి, చెందుదురు వాసివీరరు లానంద మొదవ.

గీ. వైష్ణవం డూర్ధ్వపుండ్రవివరితునకు, శ్రాద్ధభోజన మొసఁగిన శాశ్వతముగఁ
బితరులను ఘోరకారవస్థితాల జేసి, నట్టివాడయి తా నగు నట్టివాడ.

2677

గీ. ఊర్ధ్వపుండ్రవిహీన మై యుండునట్టి, వైష్ణవశేఖరం బొకవల్ల కాడ
కానఁ దగ దది పరిశుద్ధు లైనవారు, ముట్టఁగను జూడఁగను గూడఁ దుట్టతుండకు.

క. ధరియించినను ద్రిపుండ్రము, శరీరమున వైష్ణవుండు సరగున వానిన్
బరివరింపఁగవలయున్, గరుణింపక బుధులు మద్యఘటముంబోలెన్.

2679

వ. బ్రాహ్మణుండు శుభ్రమృత్తికచే నూర్ధ్వపుండ్రంబును డ్రియిండు కస్తూరిచే దిలకం
బును వైష్ణవుండు గంధంబుచేఁ బట్టాకారపుండ్రంబును దాల్చుండు ననువిశేషధర్మంబు
లున్నను సామాన్యధర్మం బగునూర్ధ్వపుండ్రధారణం బెవ్వరికిని నిషిద్ధంబు గాదు.

గీ. ప్రోక్త మైనట్టిచక్రాంకనోర్ధ్వపుండ్ర, ధారణములు తిర్యక్పుండ్రధారు లైన
విప్రులకుఁ గావు విహితముల్ విహిత మగుట, వలన శాస్త్రంబులోపల వైష్ణవులకు.

—: ఉత్తర ఖండము రథ విధానకథనము :—

క. విను మింకఁ దిలకధారణ, మునుగూరిచి దానిశ్రవణమును గావించు
గను హరిసారూప్యంబును, గనఁగలుగును జూపె పాపకర్ముల కేనికన్.

2682

వ. వైష్ణవం డగువాఁడు త్రిసంస్థానమును సద్విష్ణు ప్రాసాదము ధారించి యుండునలయు. విష్ణుపాదాకారము గలిగి సాంకరాభిర బగు పురంజనును వాచాయానందం లక్ష్మీ సహితంబుగా నుండుంగాన సద్విష్ణు ప్రాసాదంబున ర్హయము. అత్యంత సౌఖ్యము బగు పుండ్రంబు నిషిద్ధంబు. కృష్ణతూలనీపహులును సుందరము గలగాఢీరంబునుగడిచాని ద్వారవతియం దుండువాసుదేవప్రాసాదము ఁడకాని సర్వత్రా ప్రాసాదము లీల్యములు బును జలాశయంబును సింధుతీరంబును సర్వత్రా ప్రాసాదము వేదాంతముగాను శ్రీ కుంధ్యంబును బ్రయగంబును సృసింహాగ్రియం సుందరము సద్విష్ణు ప్రాసాదముగాని విష్ణుభిషేకజలంబు ప్రవహించడినలంబునుగడిచాని సును సుందరము లగు సద్విష్ణు ప్రాసాదము ప్రదేశంబునుండికాని గ్రహింపంబునభిన్నముగాని సద్విష్ణు ప్రాసాదముగాని నడిపి యూర్ధ్వపుండ్రంబులు దీర్చికొనుట యుక్తముగా. సుందరము నేని సుందరము నేని యగ్నిహోత్రభస్మంబున నేని కామ చంద్రులను సుందరముగాని సద్విష్ణు ప్రాసాదము సర్వత్రా ప్రాసాదంబు. శ్యామమృత్తిక శాంతిశరంబు. రక్తవృత్తిక వర్ణశరంబు. పితృవృత్తిక సుందరంబు. క్లేత్రమృత్తిక మోక్షశరంబు. వర్షులంబును దీర్చిగను సుందరము సద్విష్ణు ప్రాసాదము ప్రాసాదంబును దీర్చంబును విస్తృతంబును సుందరంబును వర్షులంబును సుందరంబును సక్రాగ్రంబును ఛిన్నమూలంబును బదమృతంబును సుందరంబును నూతనంబును నారక్తంబును నంగుళ్యకల్పితంబును విగంధంబును సుందరంబును సుగుఢుండ్రం బనగశరంబు. నాసికామూలంబు మొదలుకొని లలాటంబున నుండుగాని సుందరము సుందరంబును దగు. భూమధ్యంబు మొదలుకొని యంతఃకాంతంబును సుందరంబు. అంతరాంతం బగునశ ద్వయప్రమాణంబును నుండదగు. పార్శ్వంబును లలాటంబుగాని సుందరంబు. లలాటంబున కేశవుని నుదరంబున నారాయణుని సతీంబును మాధవుని గంధకూబరంబున గోవిందుని దక్షిణకుక్షిపార్శ్వంబున విష్ణుని దక్షిణబాహువున. మధుసూదనుని గంధరంబున ద్వివిక్రముని వామకుక్షిపార్శ్వంబున వామనుని వామబాహువున శ్రీధరుని శ్రోత్రంబుల హృషీకేశుని బృహదంబున బద్ధనాభుని ద్విశంబున దామోదరుని ధ్యానించుచు ద్వాదశశోర్ధ్వపుండ్రంబులు ధరియింపజను. కక్షీయందును దత్పార్శ్వంబులందును దశాంగుళాయతలంబును లలాటంబునందును శ్రోత్రయుగ్మంబు నందును బృథ్వమందును ద్విశంబునందును గంధకూబరంబునందును జతురంగుళప్రమాణంబుగను బాహువులందును వక్షస్థంబునందును నష్టాంగుళపరిమాణంబుగను బుండ్రం బుండవలయు. పుండ్రంబులయంతరాంతంబులయందు హరిద్రను లక్ష్మీనిగా భావించుచు నుంపవలయు. ఆకర్మంబునంగాని సలిలంబునంగాని చూచుచు సూర్య పుండ్రంబులు ధరించుట యుక్తంబు. విప్రులకు దక్షిణకర్ణంబున జలంబును వేదంబులును జంద్రాదిత్యులును వాయువును గంగయును నాసికయందు హుతాశనండును నుండుం గావున దదుభస్పర్శంబునలన బారిశుద్ధ్యకాంక్షి యగు బ్రాహ్మణుండు శుద్ధిం జేందు. దత్పార్శ్వపుండ్రంబులు బ్రాహ్మణునకు విహితంబులు. క్షత్రియుండు వాసు

దేవుని భావనను మించు లలాటంబును నొక్క-పుండ్రంబును బ్రదుక్కుముని భ్యానించుచు
 ముందును నొక్క పుండ్రంబును నురుగుని బురుడొత్తముని భ్యానించుచు బాహువు
 లును నొక్క పుండ్రంబును నైశ్చల్యంబు గోవిందుని భ్యానించుచు లలాటంబున
 నొక్క పుండ్రంబును స్వస్థుని భ్యానించుచు నడంబున నొక్క-పుండ్రంబును స్త్రీ
 యొక్క-దేహుని నారాయణుని భ్యానించుచు లలాటంబునం దొక్క-పుండ్రంబు ధరింప
 నలయు. ఎల్లసమయం లలాటంబునందులకునియే పుండ్రధారణంబు గావింపవలయు
 నునుకొని లలాటంబునం దున్నపుండ్రంబు మొదటిదిగాఁ జెప్పబడియె. ఆశ్చర్య
 స్పదమైనదిగాఁ జూపవలయు. వేణువత్తాకారంబును బద్మకుట్టలాకారంబునం గలపుండ్రత్రయంబు
 మొదటిదిగాఁ జూపవలయు. గొప్ప దండకారంబుగాని దండకారంబుగాని కిలయూర్ధ్వ
 పుండ్రంబు ధాగవత్సలంబు నిహితంబు.

— గోపీచందనహాహర్యధారణవిధిరథనము. —

మణియును గోనీపుష్ప-రజస్యమృత్తిక గోపీచందనంబు. తదుద్వర్తనంబున సకలవ్యాధు
 లును నాగులును నగియించును. గోపీచందన మున్నగుహంబు తీర్థభూత మనియు
 సచ్చిద్ర: సత్యుగంబును ఊహించుటంబును నుండ నని విష్ణువు భాషించె. సర్వ
 కామప్రదంబును మోక్షప్రదంబును సుగుగోపీచందనంబు వైష్ణవు లగుభాగవతులకు
 సుతతథాధర్మంబు. తత్పిర్వమాత్రంబుచే నరుండు పరిత్రుండగు. తులసీకావ్యగంధం
 బును చూలనీమూలమృత్తికయును హరిచందనంబును గోపీచందనంబునం గలిసి లేప
 నుండు గామించిన గోవిందుండు సంతృప్తుడగు. గోపీచందనధారి యగువైష్ణవుండు పిత
 రులకు గడు శ్రాద్ధంబు గావించినఫలముం జెందు. లలాటంబున దండకారంబును
 వక్షంబున బద్మాకారంబును బాహుమూలంబున వేణువత్తాకారంబును నన్యప్రదేశం
 బులందు దీపాకారంబునంగా గోపీచందనం బుండంగు. దక్షిణబాహుమూలంబున
 మీదనాలుగుచక్రంబులును గ్రిందనామముద్రాద్వయంబును వానినడుమ శంఖంబును
 బార్శ్వంబులందు రెండురెండుపద్మంబులును వామభుజంబున బూర్వమట్ల నాలుగు
 శంఖంబులును నామముద్రాద్వయంబును ధరింపందగు. పార్శ్వంబులందుఁ జక్రంబును
 రెండురెండుగదలును ధరియింపందగు. లలాటంబున గదయును హృదయంబున నామ
 ముద్రయును మూడుమూడుచక్రంబులును మధ్యమున రెండురెండుశంఖములును
 ధార్యంబులు. హృదయంబునను బార్శ్వమునను స్తనోర్ధ్వప్రదేశమునను బాహువులం
 దుంబలే గదాపద్మంబులు ధార్యంబులు. కర్ణమూలద్వయంబున మూడుమూడు
 చక్రంబులును దదన్యతిలకంబులం దొక్కొక్క-చక్రంబును ధార్యంబులు. తిలకధారణం
 బున బ్రాహ్మణాదిచండాలపర్యంతంబును సర్వవైష్ణవులకును బాపశుద్ధి యగు. శిష్యునం
 ప్రదాయంబు ననుసరించి తిలకంబు ధరింపందగు. అన్నియును ధరింపలేనియెడల వీనిలో
 నిచ్చానుసారంబుగా నేయొకటి యెనను ధరింపందగు. నియమంబు లేదు. గోపీచందనం

ఋణ శిఖిచక్రగిగాఢాస్మిన్మమముగ్రేణ భాగముగోగిషణిః పానానినిగ్రహయన్ము
డగాఢాఢైష్ఠ్యబడియె. పుష్కరమును హరినిహస్తాన్యగ్రాహణం సస్యకామములగు లాట
మందు గిదాహహరిని ముగ్ధములగు శిరనిహరిని ముగ్ధములగు హరిని ముగ్ధములగు
ఋణ నందకపహాసగుని భుజిర్విమలగుని శిఖిచక్రగిగాఢాస్మిన్మమముగ్రేణ భాగముగో
భాగవతోత్తముడగుగాఢాఢైష్ఠ్యబడియె. గోపీనందనానిని భాగముగోగిషణిః పానానిని
కలుగనేరదు శంఖచక్రబాలు బహుపురుగు భాగముగోగిషణిః పానానిని దుర్గతి
యకంబు. గోపీచందనశిలకభారి యై పుష్కరమున సుఖిన్యగ్రాహణం సస్యకామనాథి
రూఢంబు యై నై శిరనిహరిని జను. శిఖిచక్రగిగాఢాస్మిన్మమముగ్రేణ భాగముగో
లాధారులును ద్వాదశతీలకధారులును ముగ్ధముగ్రాహణం సస్యకామనాథి.

2683

- క. ఒనిరంగి దాల్చిన సీనిధ, మున నైష్ఠ్య యూర్ధ్వస్యగ్రాహణం గోపీనంద
దనమున నొనరిచి ధరః పౌ, వనముగఁ బొందుదురు శిఖిచక్రబాలు. 2684
- వ. తులసీమిత్రతంబును శిఖిచక్రతంబును నగునలిగిలుగు ద్రాక్షనును దేహాగ్రాహణం బ్రోక్షించి
నను నమస్కరించినను గోటిజన్మపాతకంబులు నోయిగను. తిగ్రిదావు భూపతితం
బయ్యె నేని యష్టకోటిపాతకంబులు సూభషింతు. జలశిఖింబు నెరుగని దాల్చి
ప్రదక్షిణంబు గావించి నిత్యంబును దిశుదశంబు గిరింబునం బ్రోక్షించుకొనువానిజ
న్మంబు సకలంబు. గృహమందు శంఖంబును గిరుఃపాన్విశం బగుఃపాన్విశంబును వాసు
దేవునిపురోభాగంబును నుంపనివాడు భాగవతుడు భాగవతుడు.

— ద్వాత్రింశదపరాధస్వరూపకథనము —

యానపాదుకలచే భగవన్మందిరమున కేగుటయు దేవోత్సవముల సేవింపకుండటయు
భగవంతుని యెదుట నమస్కరింపకుండటయు నుచ్చిష్టనమయాలును వందనాదు
లొనర్చుటయు నాశోచకాలంబునఁ బ్రణామంబు గావించుటయు నేకహస్తప్రణామంబును
భగవంతుని భాగంబునఁ బ్రదక్షిణంబు గావించుటయు భగవంతునియెదుటఁ బాద
ప్రసారంబును బర్యంకసేవనంబును శయనంబును భక్షణంబును మిథ్యాభాషణంబును
నుచ్చైర్యాషణంబును మిథోజల్పంబును రోదనంబును విగ్రహంబును నిగ్రహంబును
సనుగ్రహంబును గూరభాషణంబును గంబలావరణంబును బరనిందయును బర
స్తుతియును నశ్లేలభాషణంబును నపానవాయువిమోచనంబును శక్తి యున్నను గౌణో
పచారంబు గావించుటయును ననివేదితభక్షణంబును దత్తతాలోద్భవఫలద్యనర్ప
ణంబును వినియక్తావశిష్టప్రదానంబును స్పష్టికరించి భుజించుటయును గురుస్తోత్రంబున
మానంబును నిజస్తోత్రప్రవృత్తియును దేవతానిందయును నను నీముప్పదిరెండును భగ
వద్విషయకాపరాధంబులుగాఁ జెప్పబడియె.

2685

- క. అపరాధసహస్రము లె, ల్లపుడును గావించు చుంటి నవి యన్నియు న
ప్రజడమున నైచి నను నీ, కృపకం బాత్రునిగఁ జేయు మే నీవాడ౯. 2686

- వ. అని ప్రస్థానాని నాగప్రశామలంబు గాఢుల నేని సర్వాపరాధంబులను తులించి నారాయణుని భక్తిసక్తి హస్తానలంబనంబు నొసంగు. 2687
- క. ననుచు భక్తి నుమిను గెబళిం, బునకుం గెబళంబునకును భుజియించెడిన జను లున్నచోపేసిం, బును పెంద రటంచు మధురిపుండు వచించెన్. 2688
- వ. వర్ణులు బుగ్గెనామిపును సవలంబులం బగులశునంబును దాశలంబును శుక్లవృంతా కంబును నైష్ఠురంబు భక్తింపరాదు. వటాశ్వద్ధార్క-పత్రంబులందును గుంభీతందుక పత్రంబులందును గిడుబకోవిదారపత్రంబులందును వైష్ణవంబు భుజియింపందగదు. శ్రీమదామలంబున శాశంబును భాద్రపదమాసంబున దధియును నాశ్వినమాసంబున సుగంధంబున గౌర్గీమాసంబున నామిషంబును వైష్ణవంబు పరిత్యజింపవలయు. గౌరద తిలంబునటామిషంబునీవారధాన్యంబులును హిలమోచికావాసక్తామూలకకాలశాకం బులును వైష్ణవంబు నర్జింపవలయు. వైష్ణవంబు హవిష్యాన్నంబు భుజింపందగు. లోకేశ్వరస్వర్గంబునది హవిష్యాన్నంబుగాఁ జెప్పంబడియె. పుష్కరమాలికయును దులసీమాలికయును నామలకమాలికయును వైష్ణవకు ధార్యంబులు. తులసికాష మాలికాధరుం దైచేయుచిత్తదేవతాకార్యంబులు కోటిగుణఫలోపేతంబు లగు. 2689
- స. శిరమునఁ దులసీపత్రము, ధరియించి యొనర్చుకర్మతీతులకుఁ బొందున్ నరుఁ డతీయ మగుఫలమును, బురుషోత్తమసంప్రసాదమునకున్ గుటియె. 2690

—: న్య స మం త్ర మం త్రా ర్థ క థ న ము —

- వ. న్యాసంబునందాను నర్చనంబునందును నేకమత్రం బాశ్రయింపందగదు. ద్వయం జేసి న్యాసమంత్రం జేసి వైష్ణవగురునివలనఁ గైకొనందగు. 2691
- గీ. గురుని సేవించి యొక్క-వత్సరమువఱకుఁ, బొంది తద్దయ సంస్కారములను జెంది కైకొనందగు మంత్రయుగ్మమును నితర, విష్ణుమంత్రంబులను గూడ వైష్ణవంబు. 2692
- క. మొదట ద్వయంబును గైకొని, పదపడి మంత్రాంతరములఁ బడయఁగి నొప్పున్ మొదటఁ గొనకున్న ద్వయమును, దదితరమంత్రాంతరములఁ దగదు గ్రహింపన్. 2693
- క. న్యాసము ముఖ్యము వైష్ణవ, దానుల కద్దాన శ్రేష్ఠతను వహియించున్ న్యాసపరుం డందఱలో, న్యాసమనువు దానఁ దగు వినంగను నీకున్. 2694
- గీ. న్యాసమంత్ర మష్టాక్షర మగుట దాని, విషయ మంతయు వినిచెద విశదముగను బ్రణవ ముండుట మొదట స్వభావముననె, యమ్మహామంత్రమునకు శ్రేష్ఠ్యావహంబు. 2695
- ఆ. బ్రహ్మరూప మైనప్రణవంబు సర్వమం, త్రములలోన మొదటఁ దగును గూర్చ మంత్రసిద్ధి గలుగ మంత్రంబుననె యది, యున్న దత్ప్రభావ మెన్నఁదరమె. 2696
- గీ. సర్వమంత్రంబులకును నై సర్గి కముగఁ, బ్రణవ మొదవమి నష్టాక్షరమునఁబోలె వాని కన్నింటికిని గూడ దీని కున్న, తేజు లే దనియెడిమాట తేటపడియె. 2697

సీ. అది నో మునుప నాతరగ గొనటియు, నవల నచూచును పుష్కరిములు
నలుమిరువాల నారాయణాచల యటన్లు, పానాతరములును పోసలంగ
సన్నాతరోపేత మునమగత్రగ బడెయ్య, నామత్రము పునత్రానాత్మగలు
నారాయణుడె తన్మత్రాతరాజమునకు, నీమను బుంపెని నేనెత్తిను

గీ. దనరు గాయత్ర ఛందస్సుగను నలర్చు, దీజముగె ట్రవలలుగ గ్రీ తేజరిల్లు
శక్తిగను దానిన్యోసగు నలిపికొనిన, వాడెం నాగముగను డెగివాడె ముంజె.

వ. అకారోకరమకారాత్మ్యం బగన్ ప్రాణమగు పేనెత్తిగని ద్విగలును బ్రహ్మపురంబును
గాఢ జెప్పబడియె. అకారంబుచే లక్ష్మీశు డెనిను ద్విగ్నిజులను బరమపురుషుడను
నిర్గుణుడను సగుణుడను జగత్క - ర్మమును జగన్మర్మ ర్మమును జగదీశ్వరుండును నగు
మహాత్మ్యువును నుకారంబుచే జగదీశ్వరియను నిష్కలను నిష్కల సాక్షునియును జగ
దాధారభూతియును జగన్మాతయును నిష్కలస్మియును సగుమహాత్మ్యమును మకా
రంబుచే జ్యేష్ఠజుండును దేహేంద్రియమసప్రాణాదన్యత్తిరిస్తెండును సన్మయసాధనండును
భగవద్వేషభూతుండును నచేతనుండును బంపవింశతియను నిష్కలండును నగుజీవుం
డును జెప్పబడియె. ఆయ్యది ప్రణవార్థంబు. భగవం మన్మథార్థంబు వివరించెద. మకా
రం బహంకారార్థంబు. నకారంబు నిష్కేధానార్థంబు. సమమనస్సంబు విపర్యాసంబుచే
మనఃపదం బయ్యె. కావున సహాకారముగని బగుమనస్సును నిపవనలయు నని
భానంబు. అహంకారవిమూఢాత్మ్యం డెగులెత్తి డగధిమనఃబునం బడె. ఇంక నారా
యణపదార్థంబు వివరించెద. నారశబ్దంబునకు సరసమూహం బని యుగంబు. సరస
మూహం బు బ్రతిపంపుంబు. అయ్య మన సాన మని యుగంబు. తివసంభంబునకు
నివాససాన మగుటచేతను జీవసంభంబు నివాససానంబుగాఁగలవాఁ డెగుటచేతను నుభ
యవిధంబులును నారాయణుం డని చెప్పబడియె. మఱియును నారశబ్దంబునకు సర
సమూహం బనియు సయనశబ్దంబునకు గతి యనియు నగంబు. జీవసంభంబున కెల్ల
ది క్క-గుటంజేసి నారాయణుం డయ్యె.

2699

సీ. అఖలలోకేశ్వరుం డఖలలోకవ్యాపి, యఖలలోకాతీతుఁ డవ్యయుండు
భూతభవ్యాత్మండు పురుషుఁ డచ్యుతుఁడు స, హాసలోచనుఁడు సహస్రపదుండు
హరి మహేశ్వరుండు సహస్రశీరుండు విరా, మ్రాపుండు వేదనిరూపితుండు
పరమాత్మండు శివుండు ప్రణవస్వరూపుండు, సవిత యనంతండు శాశ్వతుండు

గీ. ప్రకృతిపరుఁ డీశ్వరుండు హిరణ్యయుండు, యజ్ఞపురుషుండు యజ్ఞంబు యజ్ఞశర్త
యజ్ఞపతి యజ్ఞఫలదాత యజ్ఞభోక్త, యద్వితీయుండు సాక్షి నారాయణుండు.

గీ. మొదట నొక్కనారాయణమూర్తి దక్క, నీకనంబడులోకంబు లెనియు లేవు
లేడు విధి పంచభూతముల్ లేవు సురలు, లేరు లేరు మహర్షులు లేను నేను. 2701

గీ. తంతువుల నూర్చ నాభిచందమున లోక, ములను వేడలించుచును వెలుపలికి మరల
గోచరముండు లోనికి గుతుక మొదవ, హరి యనెడి పేరు వొందె నారాయణుండు.

- వ. నారాయణుని నుండి పుట్టుకొని దాస్యం బని యర్జును. 2703
- ఆ. వారికి బాసభగతులు డిగిట స్వాతంత్ర్యము, లేమి జీవుడెదను లేక మేని
చన నవతాత దాల్పుని నిజబుద్ధిచే, గార్వముల నొనర్పగడగుటయును. 2704
- వ. దీనిచే లక్ష్మీనారాయణులు లనపాయు లనియు వారి కిరువురకును జీవుండు నిత్యసన్ని
హితము డనియును పుట్టిన కపాంకారము విడిచి సర్వకాలంబులందును లక్ష్మీనారాయణ
కై గుర్తింబు గొనించు చుండటయే మోక్షం బనియును శలితార్థము. 2705
- గీ. ఇట్లు మంత్రార్థమును గ్రహించుచి ద్విజుండు
మంత్రసినయోగ మొనరింప మహిమ మొదవు
నగి మేలుగిన పోయెను పానులెల్ల
వృద్ధులును గాను నిక నీయంగి లేను. 2706
- వ. లక్ష్మీనారాయణులకు భోగార్థింబు పరమవ్యోమమును లీలాంబు సర్వజగుంబులును
నేర్పడియె. పరమవ్యోమము ప్రపాద్యభూతి యనియు సర్వజగుంబులును నేకపాద్య
భూతి యనియును బరిగె. త్రిపాద్యభూతి త్రిపాదమాత్రంబు నిత్యంబు. ఏకపాద్యభూతి
యేకపాదమాత్రంబు నిత్యంబు. నారాయణుండు భోగవిభూత్యందు విహరించునప్పుడు
లీలావిభూతిని దనగింభునగు దాల్పు. 2707
- సీ. నారాయణుండునోలె నారాయణియు సర్వ, తోకకరాక్షసిరౌస్య యగుచు
సచారాచరం బగునర్విభులగున, కాశ్రయం బగుచు దదాచి యగుచు
స్వప్నలయంబులఁ బెయ్యుచు నన్నీల, నంబుచేత నిమిలనంబుచేతఁ
బోషించుచును సర్వభువనంబులను నాత్మ, కరుణాకటాక్షవిహితముచేతఁ
- గీ. ద్రిభువనవ్యాప్త యగుచును ద్రిగుణ యగుచు, దీపిలుచును లక్ష్మీలక్ష్మ్యరూపమునను
బరగు చుండుఁ దదీయరూపంబ సకల, భావినీజనరూపసాభాగ్య మెల్ల. 2708
- క. ఆమెకటాక్షముచేతనె, సామర్థ్యము నొంది రవియు శశియును నమర
స్తోమమును నేను బ్రహ్మయు, నోముదు నుంటిమి జగత్సమూహము నెల్లఁ.
- సీ. నిత్య భూతేశ్వరి సత్య విష్ణుప్రియ, క్షీరోదతనయ శ్రీ సీత లక్ష్మీ
పద్మ సుందరి సతి పద్మాక్షి రుక్మిణి, విష్ణునపాయిని విష్ణుపత్ని
గౌరి సరస్వతి కమల పద్మలయ, సర్వసుఖప్రద స్వాహ శాంతి
సర్వవేదవతి భూ స్వధ లీల శుభ విద్య, రతి మహాదేవి సర్వగత మాత
- గీ. పద్మహస్త హిరణ్యయి భద్రమూర్తి, శోకసంహారిణి యనంత లోకనాభి
రమ దురాధర్ష చంద్ర హిరణ్యవర్ణ, భువననేత్రి నారాయణభోగదాత్రి. 2710
- క. అనియెడిలక్ష్మీనామము, లను బ్రాతఃకాలమునఁ దలంచెడివారల్
ధనధాన్యభోగభాగ్యము, లను జెందుదు రవిరతముగ లక్ష్మీకృపచేఁ. 2711
- గీ. ఆమహాలక్ష్మీ ప్రభవోలె నన్నియందు, రాజులుచు నుండు నెవనియర్జునునందు
నట్టి నారాయణునకు దాస్యంబు నేయు, భాగ్యమునకంటె లే దొండు పరమపదము

వ. నారాయణుండు నిర్గుణుండు యైన బ్రహ్మసృష్టిహేయగుణరహితుండు యైనయైన బ్రహ్మచంబు మిథ్యాభూతంబు బల ద్విశ్వమూసం బగునేపాద్విభూతి యనెత్తెను బలము నెఱుంగ వలయు. నారాయణుండు ప్రకృతి యగుమహాలక్ష్మీయొక స్వస్థిని నిలయాబులం గావించు చుండుటండేని కాని జగత్పితయును మహాలక్ష్మీ జగత్స్థియు నయ్యె. స్వభోగార్థంబు నారాయణునిచే మహాలక్ష్మీ స్వస్థిపరమయెను. అట్లు ప్రకృతి మాయ మహావిద్య జగత్స్థియు యోగినిద్ర మహామాయ త్రిగుణ భగవద్వైకము ప్రధానము ననునామంబులచే బరగి మహాలక్ష్మీ స్థిని నిలయ హేమభూతి యనెట్లు.

— . ప క పా ద్వి ఖా తి స్వ రూ ప క త న ము : —

ప్రకృతినిర్మలం బగుబ్రహ్మగణం బగుతయును నేకపాద్విభూతి గాఁ బెట్టుకొనియె.

— . త్రి పా ద్వి ఖా తి స్వ రూ ప క త న ము : —

ప్రధానంబునకును బరమవ్యోమంబునకును నడుమ విరజానది కలదు. అయ్యది వేదాంగ స్వేదజనితతోయప్రసావిత యై యుండు. దానిపరపారింబునఁ ద్రిపాద్విభూతి కలదు.

— : వై కంఠ పూ హ ర త న ము : —

- సీ. అదియె నారాయణపదము బ్రహ్మపదం బ, సంఖ్యంబు శుద్ధియు సత్త్వమయము ప్రళయవర్జితము హిరణ్మయం బజరంబు, శాశ్వతం బమృత మక్షరము శుభము సర్వవేదమయంబు సుతత్వవై శ్వానర, శతకోటిసమధికచ్ఛవియుతంబు జ్ఞానదృశ్యంబు బ్రహ్మనందనుఖనామ, ధేయం బనంతంబు దివ్యతమము
- ఆ. పరమపదము మోక్షపదము జాగ్రత్స్వప్న, వర్జితము సుషుప్తివర్జితంబు వేదగోపితం బనాది నై కింతంబు, మహిమసంభృతము తమఃపరంబు. 2714
- క. ఆవిష్ణుపదము నొందిన, పావనులకు లేదు మరల బ్రభవము వారల్ సేవించు చుండు రచట మ, హావిష్ణుని నిత్యమును మహానదమునక. 2715
- ఆ. అమృహాపదంబునందుఁ బ్రవేశింప, గాదు సాధ్య మబజాదులకును సర్వమును నెఱుంగఁజాలిననాకును, దానిమహిమ మెఱుంగఁ దరము గాదు. 2716
- గీ. శాస్త్రమార్గోపలబ్ధజ్ఞానమునను, గాంతు రద్దాని యోగిపుంగవులు రవియు శశియు నగ్నియు నెట్టితేజంబు గూడఁ, దత్ప్రభాసన్నిధిని బ్రదీప్తములు గావు. 2717
- ఆ. ఆత్రిపాద్విభూతియందు హిరణ్మయం, బులును నిర్వికారములును నిత్య ములును శుద్ధసత్త్వములు వేదమయములు, గల వనేకలోకములు భవాని. 2718
- సీ. కానరా వచ్చుట గామంబు క్రోధంబు, మదలోభములు మోహమత్సరములు విలసిల్లు చుండును వేదరసాంబుపూ, రమనోహరము లై నప్రహదము లచటఁ బాలుపారు చుండురు పురుషులు స్త్రీలును, సతులితశ్రుతిమయాకృతుల నచటఁ గావించు మండువును గలకాళ ముచ్చోట, సామగానరవంబు శ్రవణనుఖము

బాంబూదపాత్రయును నిర్మాసపాదమును సునిమిమలస్కంధమున నానీయై
మహావీర్యహంసతరంగులుగా న్వపార్వ్యభాగములుగను సమానీకృత భూలీలలును
సప్తద్విచాగ్రంబులయందుఁ జావదగ్రాహిణులు లగు సుమాంబుత్తిగ్రహస్థాన క్రియ
యోగ ప్రహ్ని సత్య యశస్య యనుసమ్మతైశ్చలును సుహృద్భరినిసంపదలును బంధ
శతసంఖ్యాకలును సగుదివ్యాపుర స్త్రీనియును సహితాహుగాధసముఖపరిజనాలును నిత్య
ముక్తు లగునితరభక్తులును బరివేష్టించి కోలుచు పుండ్ర సౌఖ్యమును నానందవార్ధి
దేలుచుండు. పై కుంతలోకంబునను బ్రెగ్గిస్కం-సంఘ వాసుదేవలోకమును నాగ్నేయ
దిక్కునందు లక్ష్మీలోకమును దక్షిణాదిక్కునాచు సర్వదేవలోకమును స్వర్గతిదిక్కు-
నందు సారస్వతలోకంబును బహ్నిమదిక్కు నందు బ్రహ్మగ్నిలోకమును పౌమునిక్కు-
నందు రతిలోకంబును నుత్తరదిక్కు ను దసిరుదలోకమును సీతానదీక్కు నాచు శాంతి
లోకంబును బ్రథమావరణంబుగను బ్రహ్మగోమహాభక్తలోకములు ద్వితీయావర
ణంబుగను మతస్యకూర్మాదిలోకంబులు తృతీయావరణంబుగను సామ్యచ్యుతానంత
దుర్గావిష్వక్సేనగజాననశంఖపద్మనిధిలోకంబులు చతుర్థావరణంబుగను సర్వవాక్మయ
స్వరూపంబు లగుముగ్యజ్ఞానసూర్యసూర్యప్రదీపాగేశధర్మమఖిలోకంబులు పంచమా
వరణంబుగను సకలశస్త్రాస్త్రయంత్రసంయుతములు లగుశంఖుచక్రగోపదృఢుడృశాక్షమాల
మాసలలోకంబులు షష్ఠావరణంబుగను నిగ్రహాగ్నిమమిర్భుతినగువాచుకుశోకీ
శానలోకంబులు సప్తమావరణంబుగను సుగంధ మహిమును నై కుంతంబునందు విశ్వే
దేవసాధ్యమరుద్గణాదినిరర్జు లసంఖ్యాకంబుగా నిస్కృతై యున్నవారు. ప్రకృతస్వర్గ
లోకంబునం దుండుమహేంద్రాదినిరర్జు లెల్లరును సనిత్యు లని తెలియందగు. 2723

ఆ. అట్లు నిత్యముక్తు లగుదివ్యభావినీ, దివ్యపురుషు లెల్లఁ దేజరిలుచు
నుండ మోక్షధామ మొప్పారు నుక్తికి, మనికి నగదరానిమసామగోడ. 2724

సీ. అనివచించుటయు నిట్లనియెఁ బార్వతి నాధ, యశలుషుం డైననారాయణుండు
పరమపదంబున భాసిల్లువాఁ డేక, పాద్విభూతిని నేరుపజుప నేల
యతనికి ఫల మేమి యద్దానఁ దెలుపుము, నావుడు శర్వుండు దేవి వినుము
పరమేశ్వరుండు త్రిపాద్విభూతిపదంబు, నం దుండఁగను మహానందమునను

గీ. బ్రహ్మతి నుతియించి యాతనిఁ బ్రబలముగను, దేవ జ్ఞానవిహినులు దిక్కు లేని
వారు హీనశరీరులు ఘోరదుఃఖ, పతితు లగుజీవు లుండి రపారముగను. 2725

గీ. సర్వశక్తివి సర్వవిజ్ఞాననిధివి, సర్వసంరక్షకుండవు సర్వభూత
హితుండవు కృపాంబునిధివి సర్వేశ్వరుండవు, వారలను నుద్ధరింపంగవలదె నీకు. 2726

సీ. అని నివేదించుటయును వాసుదేవుండు, ప్రకృతిసంసుం డయి ప్రకృతియంద
ప్రకృతసంసుం డయి ప్రకృతియంద
ప్రకృతసంసుం డయి ప్రకృతియంద

సర్వజగత్సృష్టిసంగల్పమున యోగి, నిద్రతో శయనించె నీట నంత
మునుగొనినీయనాభినమలగలు వికాస, మును జెందఁ గాలనయోగమునను

గీ. దాసిలోనుండి పుట్టి విభాతి హరిని, బ్రస్తుతింపంగ లేచి నారాయణుండు
నై జనాభినయోజముననె హిరగ్నా, యుండమును సృజించి తా నందుఁ జేరి.

గీ. ఓసంగిది ముగియఁ భాసంగ, బును బుట్టి తిదీయసాలమున స్వేదము భూ
మిని బజీయె చాసిలోపల, జనియించితి నేను శూలసహితము గాఁగఁ. 2728

గీ. లోలు బనియించి నేను భయంకరముగ, వినయమున మ్రొక్కి- దేవదేవునకు స్వామి
యొనరి మ్రొక్కి యేయంగ నగునొ నాకు, ననుడు ని ట్లానతిచ్చె నారాయణుండు.

గీ. మామనసనగరి శాంతమున రుద్ర, నిన్ను బుట్టించితిని గాన నీవు నేయు
ముఖలోనసంహారంబు నుడు నేను, దాల్చినాడఁ దదాజ్ఞ నొందలను నంత. 2730

వ. నేత్రంబులనుండి చంద్రసూర్యులను శ్రోత్రంబులనుండి వాయువును దిక్కులను ముఖం
బునుండి యింద్రాగ్నులను బ్రాహ్మణులను నాసికారంధ్రంబులనుండి మిత్రావరుణ
లను బాహుపులనుండి యభిలదేవతలను క్షత్రియులను రోమకూపంబులనుండి
యోషధినంబులను ద్వచమనుండి తైలనముద్రంబులను దిర్బగ్జతులను నూరువుల
నుండి నై శ్యులను బౌదంబులనుండి శూద్రులను సృజించి జగం బంతయును
సంపత్తినింబుగా నుండుటంచేసి పిశ్వకూపంబునం దాను దదంతర్యామి యై ప్రవర్తింపఁ
జేయగ దొడంగ. మఱియును సమ్యక్తుండౌ దాను ద్రిగుణభావంబు వహించి

—: నారాయణాంబర్యామ్యవస్థాకథనము —

ప్రద్యుమ్నాంశంబున విధిప్రజాపతికాలజనాంతర్యామి యై బ్రహ్మకుఁ బురాణోతిఘోస
సహితసాగ వేదంబులం బ్రసాదించి తస్మఖంబున జగత్సర్గంబును సనిరుద్ధాంశంబున
మనుష్యాది వకాలజనాంతర్యామి యై మనుముఖంబున జగత్ప్రీతియును సంకర్షణాంశం
బున రుద్రకాలయమసర్వభూతాంతర్యామి యై రుద్రముఖంబున జగత్సంహారంబును
గావింపగ దొడంగె. పరమాత్మున కవి యన్నియును సంతర్యామ్యవస్థలుగను

—: నారాయణవిభవావస్థాకథనము :—

మత్స్యకూర్మవరాహనృసింహవామనపరశురామరామకృష్ణబుద్ధకల్కి-రూపంబులు విభ
వావస్థలుగను జెప్పబడియె.

—: నారాయణవరావస్థాకథనము :—

ఇంక నారాయణనిసరావసం జెలిపెద వినుము. అయ్యది దీపోత్పన్నదీపంబువంటిది.
అందు వై కుంతలోకంబు విష్ణులోకంబు శ్వేతద్వీపంబు క్షీరసాగరంబు ననునాలుగు
వ్యూహంబులు గలవు. పూర్వోక్తం బయినవై కుంతలోకవ్యూహంబు ప్రథమవ్యూ

క. అలోకిముసము సేగిన్, జాలుదు రతిసులభముగను నారాయణముం
త్రొలలుబునా లుగ్గురులు, అలోకింపంగను జాల రన్యలు దానిన్.

2738

— శ్వేతద్వీపవ్యాహతకవము —

వ. బ్రహ్మచారి యొక్క వ్యాహముం జెప్పెద వినుము. తోయసాగరో త్తిరికూలంబు శ్వేతద్వీప
మొలుగొం పొప్పుబడియె. బ్రహ్మపుత్రు లగుసనకసనండు సనాతన సనత్కుమార జాతవోధు
పంగిల్లు లును సుయోగీంద్రులు సర్వభోగవిరక్తిం బొంది భగవన్నిత్యసందర్శనా
కాంక్షతో సరినానాయకులతోడ శ్వేతదీపంబునందు నివసించు చుండ విష్ణుభక్తాగ్రే
సరు లునువానిలను నిత్యదర్శనం బొసంగ వాసుదేవుండు శ్వేతదీపంబునం బ్రవేశించె.

సీ. రాక్షసులు చుట్టెన్ స్తరావతి యనుమహా, పురము శ్వేతద్వీపమున నొకండు
అస్మద్భ్యమందు సులభపురం బొక డుండు, రమణీయసౌధమిరాజతంబు
పవ్యవహరంబు చెందు దీపించు చుండుం ద, నృధ్యంబునందు దన్మధ్యమునను
నొక సింహాసనం బుండుం దన్మధ్యంబు, నం దుండు నప్పదళాబ్జ మొండు

ఆ. కేలదు గాసినరసము గరిక యొకండు త, త్కరి కాసనమున గ్రాలు చుండు
నగులగునమేత యగులక్ష్మితోడను, నప్రమేయు డగుజనార్దనుండు.

2740

క. ఒకకేలను వసుపాత్రము, నొకకేలను దర్పణంబు నొకకేలను హే
మకమలము మాతులుంగము, నొకకేలను దాల్చి లక్ష్మి యొప్పుచు నుండున్.

2741

వ. లచ్చట నీశావాస్య మహాదేవి జాహ్నువి కమలాలయ సావిత్రి సర్వగ పద్మ యను
శక్తులును శ్రద్ధ మేధ ధృతి ప్రజ్ఞ ధారణ శాంతి శ్రుతి స్మృతి మతి వస్య వృద్ధి
వృష్టి మనీషిణి యనుపరిచారికలును లక్ష్మిని నేపించు చుందురు. మఱియును ననంత
వై నతేయమరుద్గణాదినిత్యదేవత లందఱును విష్ణునిత్యకింకరు లై యుందురు.

2742

క. హరినామకీర్తనంబును, హరిమంత్రజపంబు జేయునట్టివరుల కా
హరిపదము దొరకు దొరకదు, పరులకు జేసినను నెట్టిబహుపుణ్యములన్.

2743

— క్షీరసాగరవ్యాహతకవము —

వ. ఇంక జతుర్థవ్యాహముం జెలిపెద వినుము.

2744

ఆ. క్షీరసాగరమున శేషవర్ణంకంబు, నందు బద్మనాభు డధివసించి
యుండు లక్ష్మితోడ నుత్సాహమున దాన, వులను గూర్చి నిర్జరులనుబ్రోవ.

2745

గీ. కరయుగంబున హేమపంకజయుగంబు, దాల్చి శౌరి నితరకరద్యయముచేత
గాఢముగ గ్రుచ్చి కొంగిటు గొంచు చుండు, నమరులను లక్ష్మి సకరుణాపాంగములను.

క. తమ శనురభాభగల్గిన, సమయంబున నెల్ల సురలు శరణార్థులు గా
గమలాక్షు డవతరించుచు, తమపై శధియుంచు చుండు గ్రహాశ్రయములన్.

2747

- క. శరణాగతిమంత్రంబును, నిరణంబు జపించుచును వినిర్భూతభక్తి
హరిని భజించుచు నుండి, సగుణగుణ దర్శనము నొనరిసి సుసంపన్నుడై. 2748
- వ. ఈవ్యాహంబు లన్నియు నై సుగుణమంబు లగుటలేదని తాత్పర్యము లన్నియును
వీనియందునుం గలవు. 2749
- ఉ. ఇంకను నేదియైన నీవ నిచ్చ జనించిన గోరు యేను ని
శృంకిముగా వచించెదను సర్వము నీకు లతాంగి నాప్రసంగ
శాంకిరి సమ్మదం బెసంగ నాథ వచింపుము నేతఁ లోన నా
కంకురిలై వినంగ నసురార్థివతారకధాఢిధానముకన్. 2750

—: దశావతారచరిత్రపథము :—

- సీ. అనవుడు శర్వుఁ డిట్లనియెఁ గాత్యాయని, హరినాభిగమలఁగు ప్తయజుండు
సలిపె ముందు నవప్రజాపతిసర్గంబు, నుండు మరీచి కశ్యపునిఁ గనియె
గలకు కశ్యపునకు నలువు రదితిదితి, కద్రూపిని లనుకాంతి లాడు
సదితికి దేవత లావిర్భవించిరి, సుభవించిరి నిశాచరులు దితికి
- గీ. నందు మకరాఖ్యుఁ డొక్క మహాగురుండు, బ్రహ్మలోకంబునకుఁ బోయి పద్మభవుని
నంచితునిఁ జేసి నిజమాయవలన సర్వ, నిగమములఁ గొని మ్రొగి వార్షిధినిఁ పోచ్చె.
- గీ. అంతటను లోక మెల్ల మాఘ్యంబుకార, బంధురం బంగస్త్ర వర్ణ నిబంధనంబు
భ్రష్ట మైపోయె నరులకుఁ బశువులకును, గానఁబడదాయ భీనంబు దానివలన. 2752
- వ. అది యంతయు సర్వలోకవినాశహేతు వగుటంచేసి చతుర్ముఖుండు సకలదేవతలతోడం
గూడి క్షీరసాగరంబున కరుదెంచి యందు మహాలక్ష్మీతోడ నంతపర్యంకంబునం
బవలించియందుపుండరీకాంతునిం గొంచి చేతులు జోడించుకొని నిలువంబడి. 2753
- సీ. సర్వవేదాత్మక సర్వేన యచ్యుత, విశ్వస్మృతిప్రతిపలయకారి
సర్వలోకముల కాశ్రయభూతుండవు నీవె, పరమేశ్వరుండ వీవె భవుండ వీవె
త్రిగుణాత్మకంబు నీవె భగవంతుండవు నీవె, పంచభూతస్వరూపంబు నీవె
త్వత్ప్రేరణమునఁ బ్రవర్తించు సర్వంబు, త్వత్త్వక మైన నంతయు నశించు
- గీ. దేవ శ్రుతు లెల్ల హరియించి దితిజుఁ డొకఁడు, పోచ్చె గడలిని జగమెల్ల శూన్యమయ్యె
హవ్యకన్యంబు లొదవమి నమరు లెల్ల, బస్తుపడియున్నవారు నీపాదమాన. 2754
- గీ. జంగమస్థావరాత్మకజగము లెల్ల, నండగొని వేదముల నిల్పియుండె నట్టి
వేదముల కొడఁగూడె నుచ్చేద మిపుడు, విన్నవించితి జరిగినవిషయ మెల్ల. 2755
- సీ. అని యూరకుండుటయును హృషీకేశుండు, బ్రహ్మాదివిబుధవర్ణమున కెల్ల
సభయం బొసంగి చయ్యన మత్స్యరూపంబు, ధరియించి పొచ్చి సాగరములోన
మకరాసురుని బరిమార్చి చీలిచి వాని, యుదరంబు దానిలో నున్న శ్రుతులఁ,
గొనివచ్చి పంకజసంభవున కిచ్చి, జగదార్తి దీర్చి స్వస్థలముఁ జేరె

- గీ. సంతి సన్యోస్యనిగ్రంఘై నవేద, సంతతుల నెల్ల వ్యాసుండు చక్కఁబడిచి
లోకమునకుఁ బ్రసాదింప లోక మెల్ల, నిలిచి పూర్వస్థితిని బ్రవర్తిలఁదొడంగె. 2756
- వ. ఇంతఁ గూర్మావతారవృత్తాంతంబు నెఱింగించెద వినుము. 2757
- సి. అత్రితనూభవుం డైనదుర్వాసుండు, చనుడెంచి యొకదివసమున దివిఁ
ననకుఁ గిన్నరు లొసంగినపారిజాతమా, లికను గానుకగ వ్రజితి నొసంగె
నది మహేంద్రుఁడు గొని యైరావతముమీఁద, వైవంగ దాని నావారణంబు
ఘోషంబుతో లాగి త్రొక్కి కాలను ద్రెంచి, విసరివై చెను నలుదెసలఁ బడఁగ
- గీ. నది నలుంగొని దుర్వాసుఁ డాగ్రహమున, శాపము నొసంగి నశియింప స్వర్గలక్ష్మి
నినియె శీఘ్రముగఁ గు ననగబునకు నంత, నుడిగి దివము నంతరాన మొందె లక్ష్మి. 2758
- సీ. అపుడు పుట్టిపాస లతిశయిల్లగఁ దేవ, తాగణంబు లెల్లఁ దల్లడిల్లి
ప్రవృత్తకుఁ బోయి శరణాగతులు గాఁగ, వారితోడఁ గూడి వనజభవుఁడు. 2759
- క. అరుదించి శీరవాద్ధ్య, తరతటమున కచట విష్ణుదర్శనకాంతౌ
పరుడయి నలుపుచు నష్టా, తరమంత్రజపంబు భ్యానసరణిని నుండె. 2760
- సీ. అపుడు ప్రసన్నుడై వారి దర్శనం బిచ్చి, బృందారకుల కెల్ల నిట్లు లనియె
ననిమిషలూర మీ కామతిల్లినదుఃఖ, మంతయు విజాతమయ్యె నాకు
ప్రతిసూనుం డిచ్చినట్టిశాపంబున, సంపూర్ణముగఁ బోయె స్వర్గలక్ష్మి
యొమ్మె లేకుండిన నమరలోకమె కాదు, లుప్తంబులగు సర్వలోకములును
- గీ. గానఁ బుట్టింపవలయు నె టైన మరల, నాయమను దాని కొక్కయుపాయ మేను
జెప్పెదను మీకు మందరక్షీతిధరంబు, కవ్వముగఁజేసి వలయుఁ బాల్కడలిఁ దరువ. 2761
- క. దానిం దాల్చెదఁ గూర్మం, బై నేను బయోధిఁ జొచ్చి యటు నిటఁ దొలఁగం
గానీక పృష్ఠదేశము, పైనిం దరువుండు మీరు భయపడకుండఁ. 2762
- క. అని చెప్పి యదృశ్యత్వం, బును జెందఁగ వార లెల్లఁ బోయి రయమునక
గొనితెచ్చి మందరాద్రిని, నునిచిరి క్షీరాబ్ధిలోన నుత్సాహముతోక. 2763
- గీ. అంతటను గూర్మ మై విష్ణు వర్ధి జొచ్చి, మునిగిపోకుండ మందరాద్రిని ధరింప
మందరమునకు శేషదామమును జుట్టి, తరువఁదొడఁగిరి పాలసంద్రమును సురలు.
- అ. అట్లు త్రచ్చు చుండ హరివాసరంబున, నమరు లెల్లఁ గూడి యంబుగా
నందుఁ బుట్టె మొదట హాహాలము వుట్టె, నవల జ్యేష్ఠ పిదప నమృత మొదవె.
- వ. అటతరువాత నై రావతోచ్చైశ్శ్రవోధన్వంతరి కామధేనుపారిజాతాదిబహుశ్రేష్ఠ
వస్తువు లావిర్భవించె. 2766
- గీ. అంతటను ద్వాదశీదినమందు సూర్యుఁ
డుదయ మగు చుండఁగను లక్ష్మి యుద్భవించె
గరయుగంబునఁ బద్మయుగమును గరయు
గమున వసుషాతమాతులుంగములు వెలయు

- క. ఆయమనెంటన యున్నవ, మాయను నులన్స్రుములు హాసము
 బై యంతి దొడగి రినురుగు, నేయగి లక్ష్మీ సుచరిత్ర ప్రసాదమునః. 2768
- సీ. అపుడు మహాలక్ష్మి యనిమిషన్త్రులబు, నకుం బ్రతిమాను నుపగతి
 సురలార వరమును వరియింపుఁ డిచ్చెద, ససపుడు సమిదు గాఁచునగు
 యమ్మ యస్మదక్షిణార్థంబు హరిసతి, ముగిసండు మిగిలినవెనుక
 నని వేడుటయు నల్ల యగుఁగాక యన లక్ష్మి, నెఱుంగున నున్నది సేవించి
 గీ. స్వస్వరూపబుతోడ దర్శన మొసంగి, గురిసె నొకసముదాయము
 మొరసె దుందుభు లువ్వరంబునను నంత, నమరు లత్సవగ్రామమునను నుంహిల్లు. 2769
- క. తులసేదళవసులచేతను, జలజాతన కర్తవ్యంబు సలిపి సానన్ద
 జెలిసికొని లక్ష్మి నొనగిరి, కలకాలముఁ బ్రోవఁగను జగదబుల నుల్ల. 2770
- ఉ. అంతట శార్దూల వక్షసున నామెను దాల్చి సుపర్వకోటిక
 స్వాంతములందు ధైర్య మొదవంగి గరం బభయం బొసంగి లో
 నెంతయుఁ గౌతుకంబు జనియింప నదృశ్యత నొంద నంత ని
 శ్చింతముగా దివంగునకు జేరి నిర్జరు లాస్తికాములై. 2771
- వ. ఇంక వరాహవతారవృత్తాంతముం జెప్పెద వినుము. 2772
- సీ. మున్ను శ్వేతద్వీపమున జేయుచును విష్ణు, మందిరద్వారసరిత్యంబు
 నుండిరి జయవిజయులు నాంగ నిరువురు, విష్ణుభక్తులు మహావీర్యులు
 హరిదర్శనము నేయ నరుదెంచుననకాది, మునులను వా రొక్క-దినమునందు
 వారిచి రద్దాన బారికాంతులు శపి, యించిరి వారల నిలను బుట్ట
- గీ. నంతటను జయవిజయు లశ్వంతశోక, మావహిల్లగ నది యెల్ల హరికిఁ జెప్ప
 సంబుజాతుండు వారి కిట్లనియె భృత్యు, లార చేసేతి రనివార్య మైనతప్ప. 2773
- గీ. తత్ఫలంబు భుజింపక తప్ప దేగు, డనుటయును వార లేడ్పుచు నచ్యుతాంఘ్రి
 పద్మములపైని బడఁ జక్రపాణి కరుణ, యెడఁదలో గల్గ వారల క్షిప్తు లనియె.
- సీ. సప్తజన్మములు దాస్యము నేయుచును నాకు, నవనిలోపలనుండి యవల మరల
 నన్ను జేరుదురొ లేకున్న మద్వైరులై, జన్మత్రయంబును తీమను గడపి
 యరుగుదెంతురొ మత్సమక్షంబునకుఁ జేర్పఁ, డేది యిష్టమొ మికు నేర్పడంగ
 ననపుడు వార లిట్లనిరి మాధవ చిర, కాలంబు త్వద్వియోగమున నిలను
- గీ. నుండజాలము రిపులమెయిండి మూఁడు, జన్మముల నెట్లులేని భూనలిని గడపి
 త్వరితముగను భవత్సన్నిధానమునకు, వచ్చునట్లు కటాక్షింపవలయు మమ్ము. 2775
- సీ. అని వేడుటయు నల్ల యగుఁగాక పొం డని, యంబుజాక్షుం డదృశ్యతేషు జెంద
 వారలు దివ్యభానమున జేరి, జనియింపి రిట్లు భావములు గాంగ

వారిలోనుండి సునిహులను హిరణ్యక, శివునామధేయంబుచేత నొప్పె
దనకే హిరణ్యకాక్షుని పంపిరికంబుననువా, డాయుర్వరును నైరి యధికబలులు

గీ. వారిలో సునిహులను హిరణ్యక, శివునామధేయంబుచేత నొప్పె
దనకే హిరణ్యకాక్షుని పంపిరికంబుననువా, డాయుర్వరును నైరి యధికబలులు

సీ. లాగటల సునిహులను లలిభయంబున క్షీర, సాగరంబును జేరి పత్వరముగ
పిష్టసన్నిధిలోని పుష్కరిం బొనరింప, నాలించి సర్వంబు నమృతండు
తొట్టి వెలికినవారంబు బాతాళ, మును జొచ్చి రాత్రించరుని వధించి
ధరను గ్రేవగి నెత్తి దగ్ధుచే నిలిపె య, భావూర్వముగ నద్భుతంబు దోష

గీ. నపుడు బ్రహ్మాండవతి లరుగుచుంచి, ప్రస్తుతింపంగ శౌరిని బహువిధముల
నారలకు నొక నిష్కృత వరము లొనగి, యెల్లరును జూచు చుండ నదృశ్యుడయ్యె.

వ. ఇగ్గ నృసింహవహారవృత్తాంతముం జెప్పెద వినుము. 2778

సీ. తమ్ముడు మందినపిమ్మటను హిరణ్య, కశిపుడు శౌరినిగ్రహ మొనర్చ
సంకల్ప మొనరించి సత్వరంబుగ మేరు, శిఖరిపార్శ్వంబును జేరి యచట
దివ్యవర్ష సహస్రదీక్షు కైకొని వాయు, భక్షుడై శైవపంచాక్షరంబు
జపించుచును ఘోరితపముం గావింప ద, త్తపమునకు జగంబు తల్లడిల్లె

గీ. నపుడు దర్శన మొనరి నే నాశరునకు, గోరి దీర వరం బిత్తుం గోరుమంటి
సంతట హిరణ్యకశిపుఁ డాహ్లాద మొదవ, మత్పదాంభోజములకు నమస్కరించి.

వ. దేవాసురమనుష్యదేవయోనిఫణిపక్షిక్రిమిపశుమృగరోగాయుధంబులలో దేనివలనను
స్థలజలంబులలో నెచ్చటనుం దనకు మరణంబు లేకుండ వరంబు గోర నే నల్ల వరం
బిచ్చి యంతర్ధానంబు నొందితి. 2780

సీ. వాఁడంతట మదీయవరబుధైర్యుడై, సులువుగా ముజ్జగంబుల జయించి
శ్రేలోక్యనాథుఁ డై తన కీడు లేకుండ, సంచరించుచు నిర్విశంకముగను
నుత్తానపాదున కుద్భవం బైనక, ల్యాణినిఁ గైకొని యాత్మనతి గఁ
బ్రహ్మాదుఁ డనెడిపుత్రకుని నొక్కనిఁ గని, యామెయందు జగత్ప్రహరకరుని

గీ. జాతకర్మాదివిధులను సక్రమముగఁ, జేసి యుపనయనంబును జేసి యుక్త
కాలమున వేదశాస్త్రాదికళల నెల్ల, నభ్యసించుగఁ జేర్చె గుర్వంతికమున. 2781

అ. అంతఁ గొంతకాల మరుగంగ నొకనాఁడు, దనుజనాథుఁ డాత్మతనయుఁ డఖిల
విద్యలను గ్రహించి విద్వాంసుఁ డై యుండు, నని తలంచి పిలువనంపె నతని. 2782

సీ. అప్పుడు బ్రహ్మాదుఁ డరుదేరఁ దనయొద్ద, కసురాధిపతి మహాహ్లాద మొదవఁ
గొడుగుఁగుఱును జేర్చికొని కొంగిటను ముద్దు, గొని యంకమున నుంచుకొని కుమార
గురుసన్నిధికి బోయి చిరకాల మాయె నీ, వే మేమి చదివితో యెఱుంగఁ జెప్పుమ
యని యడుగుటయు నిట్లనియె బ్రహ్మాదుండు, విష్ణుభక్త్యా వేషవినయఁ జేయు

గీ. జడవెత్తిని నుండ్రు సెలక శత్రువులు గురువు, వెప్పగును సక్రమముగాఁ జేర్చిరి
కందులోఁ దేనినొకసారిగానఁ జేయె, విష్ణు నొక్కఁ డై నగున పోలు లేమి. 2783

న అనువుడు వానిమూటలనె, నొగ్రహ యేర్పడ నూనసగులునక
దనుజవిభుడు పుత్ర మునాఁడు యునెద్రుడు యేసెదను నీ
కనుచితబోధముగ జలిప నాటని యెప్పుడో యి సేసెదక
గిను మని వెప్రుని గనియె గిన్నల నిష్ఠలు హలు ముండగకె 2784

గీ. అపుడు జనసనిఁ దొది ప్రహ్లాదుఁ డ్విడు, అనియె సుంద్ర నివాసి యు నొగ్రహులు
గురునిదోషులు గా దిది హరియె నాకుఁ, శ్రేయఁ గడయ్యె నాపిన్నుఁ బరికుఁడు. 2785

క. హరికింజె నాకుఁ యెడ, గురువును లేఁ డెన్యుఁ డెదయె కొనమూట నిరిగి
తరమునా సత్తెఁ ముగ్ధుని, తిరిగియునా నెఱుగని ముందుఁ దెనునుఁడొనోటె. 2786

క. అనుటయు రోమావేశం, యె నంశమునుండి శ్రోసి భూమిక బ్రహ్మ
దుని డై త్యవల్లభుఁ డి, ట్లయెను నానెంజె దేవు డెన్యుడు గలఁడే. 2787

గీ. నన్ను బూచి పు మన్యునినామ నుడిగి, నీకు సర్వంబు నిచ్చె నేనె యనాడు
నట్లె చేయుము ప్రహ్లాద యదయె నున్న, నెల్లగు హిత మచి పురోహితులు పల్కె. 2788

మ. కిని ప్రహ్లాదుఁడు వారి నెల్లరిను నుపకా-లంబు ప్రాప్తయె నే
మనువాడక సలంబు గుఱెడిగి ధర్మాధర్మముల్ చెప్పగి
ల్లినివిద్యాంసులె యెల్ల లోభమునకుఁ గెల్గి భాసింప నై
నను గోపించుడు లేడె సర్వగోకు డెన్యుంబు యేంపగకె. 2789

నీ. నారాయణుఁడ సనానిని డనియును, బుష్పనాభుఁడె పరబ్రహ్మ మనియు
వాసుదేవుండె విశ్వము లెల్ల సనియును, గామోదరుఁడె జగత్కర్త యనియు
నచ్యుతుండె యథాగ మగువస్తు వనియును, జక్రహస్తుఁడె సర్వసాక్షి యనియు
బురుషోత్తముడె సర్వభూషేషుఁ డనియును, హరియె విరించిహరాత్ముఁ డనియుఁ 2790

గీ. బరమపదము జనార్దనాస్పదమె యనియు
సభయపేతువు విష్ణుదాస్యంబె యనియు
భావనీయంబు శార్దూపంబె యనియుఁ
జాటు చుండవె వేదముల్ శాస్త్రములును. 2791

క. సనకాదిమహామునులును, సనిశంబును నెవనిఁ గాంచ నాత్మధ్యానం
బున మునిగిఁ తేలు చుందురొ, కనుఁగొన నాతండు డై త్యఘాతయ కాడే. 2792

గీ. ఎవనిభయమున భూమియు నినుడు శశియు
నరుణుఁ డగ్నియు వాయువు వాసవుండు
మృత్యువు హరుండు బ్రహ్మయు స్వేచ్ఛ నుండు
వణికు చుండురొ యుత్తండు శ్రీవర్ధుడె కాడే. 2793

- ఆ. ఎవడు రక్షకుండో యీజగంబుల కెల్ల, నెవని నాశ్రయింప భవపయోధి
గట్టు జేరంగలనో యెట్టినా రై నను, నమ్మహమ్మో డొక్కహరియ కాడె. 2793
- క. యీనాడు బురోహిణు లేమియు, ననజాలక యూరకున్న సంతటఁ గ్రోధా
గ్నిని నుడుకు చుండ నొడ లె, ల్లను దనుజేంద్రుండు భృత్యులను జూచి వెనక్.
- ఉ. కంకరలూర వీడు రిపుకింకరుఁ డింక నుపేక్షసేయరా
దంకిరకాలమంద తిగటార్పగ నొప్పు విషద్రుమంబు ని
శ్శృంకిము గాంగ నాయెదుటఁ జంపుడు వీని సరాత్తిర్తనా
పగవలీమసాశృతి నభాగ్యుని మత్తు-లక్తి ర్తనన్. 2795
- సి. పారి గాచునో గిరి గాచునో
దరిసిం చెదఁగాన వీనిధార్త్యము నెల్లన్
ద్వరితంబుగఁ దలుగుండు మీ
శరవాలంబులను వీనిఁ గడికండ్లు గాన్. 2796
- సి. యీ సుజాపించుటయును, దనజాధిపతులు శస్త్రధరు లై పరివే
షన మొనరించిరి ప్రహ్లా, దుని భయదాశృతుల శమనదూతలువోలెన్. 2797
- క. యీపు డప్రాక్షరమంత్రము, జపియించుచుఁ జిత్తమందు శైలమువోలెన్
న్యపగతసలనుగ డై య, స్రవవిభునందనుండు నిలిచె సంతోషముతోన్. 2798
- ఉ. లంతట దాసవేంద్రభటు లాగ్రహ మేర్పడ నొక్కసారి వి
క్రాంతి యెలర్ప శస్త్రునికరంబున వ్రేయంగ వానిమేన నొ
క్కంతయుఁ గల్గదాయె త్తి శ్రీశకటాక్షమునన్ శరీర మా
ద్యంతము వజ్రతుల్య మయి యస్త్రము లెల్లను మొక్కవోపుటన్. 2799
- ఉ. యీప్పుడు యోధు లెల్లరు ద్రపావసతానను లై నిలంబడన్
నిప్పులు రాలఁ గన్నలను నిరరవై రివిభుండు చూచుడున్
సప్పుములన్ ఫణిశముఖసర్పము లెల్లఁ దదాత్మసూతిపై
గుప్పున దూకి కాటు లిడి కోరలు డుల్లంగ నిర్విషంబు లై. 2800
- క. గ్రక్కున గ్రిందంబడియెను, జొక్కుచు సోలుచును నోటఁ జొంగలువాఱన్
గ్రక్కుచు చుధిరము నది గని, రక్కసితోఁ డాడుగఱచి రక్క-నుకీనుకన్. 2801
- తా. ఆదేశింపంగ దిగ్గజంబులను నత్యైద్యత్య మేపారగా
రోదస్యంతర మెల్ల నిండంగ మహారోషంబునన్ జేయుచున్
నాదంబుల్ ప్రళయాంబుదంబు లన దిక్షాగంబు లేతెంచి ప్ర
హ్లాదున్ ద్రొక్కి మరుదతద్రువులచాయన్ గూలి నేలం బడెన్. 2802
- గీ. అంతట హిరణ్యకశిపుఁ డంతంత కాత్మ, రోషవహ్ని జ్వలింప రుద్రుండువోలె
మండిపడుచుఁ బ్రహ్లాదుని మంటలోనఁ, ద్రాళ్ళతోఁ గట్టితోయించె దారుణముగన్.

- ఆ. అంత వీతిహోత్రుని సమహారణి నీటి, గోత్రమును స్వర్ణంబును ప్రామాణ్యము
వల్లబడియె పై నసాహాయ్య ముండవేసి, వాని నేలుని నేని నేని నిల్పి. 2804
- చ. అపుడు నిశాటనాథుని డోగంబై నను వాసిని సాహాయ్యముగైచి
శపథము నేసి ప్రాణహరణము మునదియగు నెట్లు ని
మృత్యువముగ నాకామారుం డది ప్రాంగి గుండునొక సరి ప్రాంత గ్రామమున
ద్రవ గలుగంగ రాత్రిచరరాజవశోబునకున్ మనుజునిన్. 2805
- చ. అది గని దైత్యనాథుం డని సచ్చేరియందును నొగ్గిపెట్టునున్
బాదలగఁ జూచి పుత్రుని గుండు యువ ప్రయత్న దీప్తు డని నీ
వదరెడిపల్కె-యెనయెడ వాస్తవ మిప్పుడు చూచి పిల్లని
యెదుటను వాని నోర్తు వధియిడద ని న్నుటగాన తిక్క నొక. 2806
- వ. అని తరించుటయుఁ బ్రహ్లాదుం డాతని కిట్లనియె. 2807
- సీ. వాసుదేవుం డయ్యె వనియించుటనుజేసి, సర్వభూతిముఖుడఁ జక్రపాణి
జంగమస్థావరజగములం దెల్లడ, వ్యాపించుటను నిష్ఠు వయ్యె శోధి
హరి కయ్యె నేకాంశ్రీ యఖిలజగంబులు, చరణత్రయం బయ్యెఁ బరిమపదము
శ్రీనాథుండె నమ స్తచిదచిత్తదార్థముల్, తిద్దిన్న మగుపదార్థముల్ తేడు
గీ. కానబడు నెందు నేనియు దానవారి, నీయెదుట ను నేటికి నొక-నముగఁ
జూడఁగలిగినఁ జూడు మిచ్చోట నుండు, నిచట పండు చొప్పు నే నొకవాండ.
- చ. అనపుడు దానవాధిపుఁ డహంకృతి మీఱఁగ నోరి వంశపాం
సన బహుళోక్తు లేమిటికి శారధరుం డఖిలసలయిలన్
గనఁబడు నంచుఁ బ్రేలితి కనంబడునే యిటు నంచుఁ జ్రోబ్ధుఁడౌ
సనుఁ డయి దూకి గ్రుద్దఁ బరివద్ధరణి గలయొక్క కంబమున్. 2809
- క. గ్రుద్దినవెంటనె దిక్కులు, దద్దరిలన్ ధరణి వడఁకఁ దారలు రాలన్
బెద్దిరొద వుట్టె గుండెలు, బ్రద్దలుగా నసురులకు సభాస్తంభమునన్. 2810
- క. ఆనాదము వినఁబడఁగనె, దానపు లెల్లరును సడల ధైర్యము చేష్టా
హీనముగఁ బడిరి సమితి, స్థానంబున ఛిన్నమూలతరువులువోలెన్. 2811
- సీ. ఆవల నాస్తంభమందు నృసింహుండు, ప్రాదుర్భవించె నాస్యంబునందు
హరిరూపమును మేన నరరూపమును చాల్చి, సవిత్వకోటిప్రకాశంబుతోడ
సతిఘోర మైనతదాకారముం గాంచి, దడదడ వుట్టంగ నెడఁదలోన
నిశ్చేష్టుం డై రజనీచరాధీశుండు, క్షీతిపై ని బడియె బర్వతమువోలె
గీ. సంతఁ బ్రహ్లాదుం డుదదహర భావ, పూరితవిలోచనం డయి నారసింహ
మూర్తిని గమనించి తిన్న నీయందు, నఖిలభువనంబులను గాంచి యద్భుతముగ.

- కి. పురుషుల స్థిమిసఁ గర్యసి, పరివశభావమున మేను పెరిగితివులకాం
సిరి ను నెలయొక గొడంగెక, నిరహరి సంస్తవమునేయ నానాగతులక. 2813
- ఆ. రాఘవండు నృసింహంబు లనుగతముార్చు లై, లేచి చూచి ప్రజ్వలించుచున్న
నరమృగాధిపతిని హరి వీడు కొట్టుడను, కొట్టుడని వడంకి గుతల మాడ్చి. 2814
- ఉ. సాయుధుని నై మిథిత లగ్నిపయిం బడి చచ్చునట్లు నా
కామోదము నుద్ధరించును దురాగ్రహ మేర్పడ దూఱి భస్మ మై
పోయెడి దెన్నెని పటలభూహితభస్మముదగ్రకేలక
తోయని మూల చుండగని నిరరదుందుభు లొకసంబునక. 2815
- గీ. రాఘవండు నృసింహంబు డాపసంజ్ఞ, డై తూలున లేచి బిట్టచ్చి కేల
భుజమును నొక గుండ లెటుంగినిసివంబు, తోడి నిరసింహమూర్తిపై దూకె సంత. 2816
- క. హరి గజము నొడిసి పట్టిన, కరణి నృసింహుడు హిరిణ్యకశిపుని గేలక
బూరి బట్టి రాగి యూర్వం, తరమున బడనై చికోని ప్రతాప మెల్లర్పక. 2817
- క. ఏలీచి తదురిస్థలముక, వాలముల బోలుకరజవర్గముచే నా
భీలముగ వానిచేవులు, దాలిచి ప్రళయంతకనివిధంబున నొప్పెక. 2818
- సీ. అంతట చిద్రూప మాలోకనమునేయ, చరము గామిని దేవతావ్రజంబు
వినుతింప లోకిమాతను లక్ష్మి యేతెంచి, నరసింహమూర్తిముందటను నిలిచె
నిలుచుటయును లక్ష్మి తిలకించి యామెన, బంది శాంతిని నారసింహమూర్తి
తనయంకమున జేర్చికొని వినోదించుచు, నుండంగ ననిమిషు లొక్కమొగిని
- గీ. జయనినాదంబు లొనరించి జగదధీశ, భయద మగుతావకీనరూపమును జూడఁ
జాలకన్నార్ మిటమీద శాంతరూప, మును వహించి భవద్వక్తజనుల గనుము. 2819
- మ. అని ప్రార్థించుటయుక నృసింహుడు ప్రసన్నాకారముం దాల్చి చ
య్యన వీక్షింప గృహకటాక్షముల దేవాసీకమున్ నిరదుల్
గని సంతోషము దత్తభావమును సంక్లాఘింప వేనోళ్ల వా
రిని గావించి నృసింహు డిష్టవరసంతృప్తాత్ములక బిమ్మటక. 2820
- క. ఒనరించి డై త్యరాజ్యం, బున కథినాధునిగ సురలు పొగడంగ బ్రహ్మ
దుని బొందె నదృశ్యత్వం, బును దానవబాధ దొలంగె ముజ్జగములకుక. 2821
- సీ. అంతట బ్రహ్మాదు డాత్మలోపల విష్ణు, భక్తి వర్ధిలంగ నపారముగను
విష్ణుప్రసాదావైష్ణవవరాజ్యంబు, ధర్మమార్గంబును దప్పకుండ
బాలించుచును బహుకాలంబు భగవద, ర్పణముగా వివిధాధ్వరములు సేసి
కని విరోచను డనుతనయుని స్వనతియం, దంతంబునను జెందె హరిపదంబు
- గీ. నీనృసింహమహత్వంబు నెవ్వ రేని, వినిన బలియించినను గతవిధిపాప
పంకలేపను లై తుడి బరమపదము, జెందుదురు లేదు దీనిలో సందియంబు. 2822
- మ. ఇంక వామనావతారవృత్తాంతముం జెప్పెద వినుము. 2823

- క. కలిగెను మిగోచునునక, బలి యనెడికిమాండు డొంగిని బసంబుర్బములు-
దెలిసినవారిభక్తులకు, స్వలకుఁ జేడయ్యె నతిదన నోగ్గులమునుము.
- నీ. ఆతిఁడు బలశాలి యగుటను జైత్రము, త్రిను జేసి స్థానోన్మమును జగించి
తనకుఁ గింకరులుగా నొనరించుకొని మహేంద్ర, ద్రావిడము స్థానానలను
బాలించు చుండంగఁ ద్రిలోన్మమును న్నూ, డ్దలనసస్ససమ్మోయలరి భాత్రి
దున్నకియె ఫలింపఁ దొడంగె గోవులు బహు, శీలప్రదానము సేయఁ దొడంగె
- గీ. బాదపము తెల్ల ఫలపుష్పభారమునను, వలలఁ దొడంగెను బ్రహ్మ స్వస్వధర్మ
వర్తులై చేయఁ దొడంగిరి వాసుదేవ, నామనగర్హనాభ్యర్థనలు సోగలు. 2825
- నీ. అట్టు లుండంగఁ గిశ్యపుఁ జాత్మసుతుఁ డైన, బలన్ రిరాజ్యస్థానమునకు
నమరుల కొదవిన హైన్యంబునకును లోక, జరిగించి వారికి శీలము ముదివఁ
దపముఁ గావించంగఁ దలచి కానను బయ్యె, ప్రాణమున వేగును వస్థిరములు
విష్ణురూపధ్యానవివశుఁ డై నిడపంగ, సతనిదీక్షకు మేచ్చి యచ్యుతుడు
- గీ. వై నతేయాధిరూఢుఁ డై వచ్చి యొక్క, నాఁడు నిశ్యపునకు దర్శనం బొసంగఁ
గిశ్యపుడు హర్షపులకతగాత్రుఁ డగుచు, జలజనేత్రుని మనసార సన్నుతించె. 2826
- ఉ. ఆనుతికిఁ జతుర్భుజుఁడు హస్తము నొంది మునీంద్ర కీర్తులు
దేని వరంబు నీ కిపుడె యిచ్చెద నాస్పదాఁ గిశ్యపున్ స్వ
రానుఁ డై జనార్దన మదంతరిసంభవ మైనదుఃఖమున్
మానుపు మీపు నాయదిలిమానినియందు జనించి పట్టి నై. 2827
- నీ. అని వేడుటయును జనార్దనుం డట్టులె, యగుఁగాని యని వరం బితిని కిచ్చి
పొంది యదృశ్యత్వమును జేరి యదితిగ, ర్భమున సహస్రచక్రంబు లందు
నివసించి యొకశుభదివసంబునను వామ, నాకృతితోడను సవతరించి
యింద్రానుజుడుగా నెనఁగుటను నుపేంద్రుఁ, డనియెడినామధేయంబు వడసి
- ఆ. దీర్ఘ సత్రయాగదీక్షలో నుండిన, బలిసమక్షమునకు బ్రహ్మచారి
వేషమునను బోవ విష్ణుభావమున న, భ్యాగశునకుఁ బూజ బలి యొనర్చి. 2828
- గీ. బ్రాహ్మణోత్తమ తావకార్చనమువలన, ధన్యతను జెందె నాజీవితంబు నీవు
దేనికై వచ్చినాడవో తెలుపు మిత్తు, దాని నవిశంకముగను నేతతణంబ. 2829
- చ. అనవుడు వామనుండు స్మిత మాన్యమునకా దొలుకాడ నాబలిం
గనుఁగొని యిట్లున్ మధురకంఠముతో దనుజేంద్ర నేను ని
ర్ధనుడనని దానపాత్రుడను బ్రాహ్మణవర్ణుడ నగ్ని కుండముం
బొనరిడికొంటకై ధరణి మూడడుగుల నిను వేడ నచ్చితక. 2830
- గీ. దానములలోన నిల్ల భూదాన ముత్త, మం బగుట దాని నంగుష్ఠమాత్ర మేని
యచ్చిగను బుచ్చుకొన్న ను నిరూపకము, కాశ్యతప్రహ్మలోకవాసంబు గలుగు. 2831

- గీ. మఱియును నుండునుండు నయ్యెనురునకు, భాత్రి యేమాత్ర మేనియు దానమిచ్చు
నాతనికి నుండునట్లు జన్మాంతరమున, నుద్వి యెల్లను నేలెడియోగ మధిప. 2832
- ఆ. ఇంతిన్వల్పభూమి నెట్లెత్తు నని నీవు, సంశయింప వలదు స్వాంతమందుఁ
గలుగు నీకు నీవలన జగత్ప్రయం, బురు నొసంగి నట్టిభూరియశము. 2833
- క. అని వదిలుచుటయును బలి, యనవధికిం బై నహర్వ మామతిలంగఁ
మనమున నట్లులే యిచ్చెద, నని పల్కి పడంగు చుండ నవని నొసంగఁ. 2834
- నీ. ఏమిది తత్త్వోరోహితుఁ డై నశుక్రఁ డి, ట్లనియె నాతనిఁ జూచి దనజనాధ
దేవత లెల్లఁ బ్రాణిగఘగి నిన్ను వఁ, చించి నీమహి యెల్లఁ జేకొనంగ
నరుఁడు చిన్మనోరాజుఁడు డితండ, విప్రమాత్రుఁడు గాఁడు వేగపడకు
ప్రపదభూమి గాన గఁ బ్రజగంబుల నితండ, హరియించి నినుఁ గ్రింది కడఁగఁ ద్రొక్కు
గీ. నీయవల గొక్క యది గై న నితిని కర్ది, యిచ్చెదవుగాక వఱి యింక నేమి యెనఁ
జెప్పితిని విష్ణుఁడని గానఁ బప్పవలసి, నట్టిసమయంబునందు తేమార్ది నగుట. 2835
- మ. అని బోధింపఁగ నాలకించి బలి శుక్రాచార్య ప్రహ్లాదపా
త్రున గోబోధము నేయ నొప్పునె భవత్రోప్త ప్రకారంబునఁ
వనజాక్షుఁ డగునేని యిట్టిజుఁడు సర్వస్వంబుతోఁ బ్రాణ మి
మ్మనినఁ నే నీవు డిచ్చువాడ వారి మత్స్యాధిపం డాటచేఁ. 2836
- క. అని పలుకుటయును శుక్రఁడు, విని యూరకయుండె నంత విప్రుని దర్శి
ననమున బలి యపవిష్టని, నొనరిచి హరిబుద్ధి నతని కొనరిచి పూజఁ. 2837
- ఆ. భారవోసి కలశవారిచే విప్రుని, హస్తమునఁ బదత్రయప్రమాణ
మైనభూమి దక్షిణాన్వితగఁగ మ్రొక్కి, హర్ష మామతిల్ల నాత్మలోన. 2838
- ఉ. భూసురవర్య ధన్యుని బొందెను నాజననంబు నీకు నే
జేసినభూమిదానమునఁ జేకొను మింక నభీష్టసిద్ధి గా
నీనకలప్రపంచముల నెం దయినఁ ధర నాఁగ మోమునఁ
హాసము గుల్క శౌరి దనుజాధిప చూడుము భూమి గొల్పెదఁ. 2839
- నీ. అని వచించి త్రివిక్రమాకారమునను మి, న్నుంటంగఁ బెరిగి యత్యద్భుతముగ
ననముద్రకాననశైలన ప్తద్వీప, మును బహువిధజంతుపూరితమును
నతివిశాలమును నత్యాయామయతమును, నగుధర నెల్ల నేకాంఘ్రిచేత
నాక్రమించి యుడుగ్రహమరబ్రహ్మలో, కాద్యార్ధ్యవదము సంక్రమంతరమున
- గీ. నాక్రమింపుఁగఁ జక్రపద్మాదిచిహ్న, భటత మగువిష్ణుపదమును బ్రహ్మ చూచి
హర్షమున స్వకమండలుస్థాంబువునను, గడుగ నప్పదతీర్థ మక్షయ్య మగుచు.
- న. మేరుశిఖరంబునం బడి భగత్పావనతార్థి నాల్దిక్కలకును బ్రవహించి నీత య్పలక
నంద చతువు భద్ర యని యధాక్రమంబుగా నామంబులం దాల్చి మేరుపుష్పకు ధర్మిగా

భాగంబున సలకనంద యనియును సూర్యభాగంబున మందానీ యనియును సభో
భాగంబున భోగివతి యనియును మధ్యభాగంబున చేగవతి యనియును బ్రాసిగిం గాంచె.

గీ. అమ్మహాగిరిగే మేరుమధ్యంబునండే, ప్రసవించుచునుండే మూర్ధిమను నేను
దాల్చి చానిసి దివ్యవత్సరసహస్ర, మంది పూతిత్వము క్షేప్రండ్లై న్నాను. 2842

సీ. అంతట గౌతముఁ డనుమహర్షియు భగీ, రథుఁ డనెడివనఁ ఛారాధ్యాయుడను
గొంగానిమిత్తంబు గానింపఁగఁ దనంబు, చానికి నేను సంతసము నొందు
సర్వలోకములనీ, సమకూర భద్రులు, విడిచితి గిరిగను జడలనుగడి
యది తదుభయసీతి యగుటచే గౌతమి, యనియు భాగీరథి యనియుఁ గలగు

గీ. జ్యోతిఁ బ్రసంగవశమునఁ జెప్పవలసి, వచ్చుటను గాంగిసంభవవార్త నిగి
నట్లు విష్ణువు లోకము లాక్రమించి, యంఘ్రియుగ్మముచేత నాన్వేషింపఁబడుగి. 2843

క. బలి నుటఁగఁ ద్రొక్కి రసా, తలమునకుఁ దృతీయపానతలమును ప్రసవ
త్సలుఁ డగుటను యాదశఃఫణి, పలరాదసమూహములకుఁ బ్రభువుగఁ బేసెన్. 2844

క. అంతట సుర తెల్లరు బహు, సంశోషముతోడఁ బొగిసి. స్వారాజ్యశ్రీ
కాంతునిగఁ జేసి గుండ్రుని, సంతర్ధానంబు నొండె హరి చిత్రముగఁ. 2845

వ. ఇంకఁ బరశురామావతారవృత్తాంతముం చెప్పెద వినుము. 2846

సీ. కలఁడు విశ్వంభరాణిలమున జమదగ్ని, యనియెడిభృగుమానితనయుఁ డొకఁడు
తపము గావింప నాథర్మాత్ముఁ డింద్రుని, గూర్చి గంగానదీకూలముగను
నబ్దసహస్రవర్సంత మచ్చెరువుగా, నమ్ముని కొకదినమందు నట్ర
ప్రత్యక్ష మై ద్విజప్రవర కోరుము వరం, బిచ్చెద ననుడు నాముషివరుండు

గీ. పాశశాసన కరుణ నాస్సని నీకు, నెనఁగునెడఁ గామధేనువు నిమ్ము నాగు
ననవుడుఁ బురగదరుడఁ బ్రీతి యావహిల్ల, నిచ్చి సురభిని మాని కదృశ్యుఁ డయ్యె.

సీ. అంతట జమదగ్ని యమరధేనువుతోడ, నాత్మాశ్రమంబున కరుగుడఁచి
తత్కామధేనుప్రదత్తమహైశ్వర్యుఁ, డై స్థుండుచు హరిహాయుఁడువోలె
రేణుకనుత యెనరేణుకాడేవిని, గై కొని పత్నిగాఁ గాంక్షదీరఁ
బాలోమితో దివస్వతివోలె నామెతో, నతులభాగంబుల ననుభవించి

గీ. పుత్రకామేష్టి గావించి పుత్రకాంక్ష, గనియె రేణుకయందు శక్రప్రసాద
మునను విష్ణ్వంశమున నొప్పుపుత్రు నొకని, నమితవిక్రమవీర్యబలాభ్యుధికుని. 2848

గీ. అంతటను దత్పితామహుఁ డై నభృగువు, రాముఁ డనుపేరు వెట్టె నారాయణాంశ
భవున కతనికి సకలతాపసవర్యో, సంసదంగణమున జగచ్చామ్యముగను. 2849

గీ. అతఁడు జమదగ్నినందనుం డగుట జామ, దగ్మ్యసంజ్ఞ యు నతనికిఁ దనరె నతఁడు
శ్రద్ధతో విద్దియల నెల్ల జదివి తపము, సేయువాంఛ సాలగ్రామశీఖరి కరిగి. 2850

సీ. అచ్చట గర్వపుం డనెడిబహ్మరిని, గని వందనము సేయఁగను నతఁడు
మహాబలరామతపసహామధ్యంబు, నుపదేశ మొనరింప యు కమఱగను

మొనగెన్నెనా బోలుచును సర్వ కాలములందు నొకడనె యంత
నలలలుగెదిలె ప్తహాసం శివ్యరూ డగు, కార్తివీర్యుడు గొంతకాలమునకు

గీ. సర్వదాప్రసాద బలముచే సైన్యముక్తి, ముగిను జమదగ్నియ శ్రమంబునకు వచ్చి
ప్రసాద గొప్ప పసునిం బొల్లెపునకు, దగినగౌరవమును జమదగ్ని నేసి. 2851

సీ. ప్రసాదించి సుఖధి సుఖాన్ని ప్తసోపేత, మృష్టాన్న పేయముల్ సృష్టిచేయ
పార్థసామి సుహృదులకు, చృశురంగ సేనకు జలిపె విందు
కన్యసర్వదా పది గొంది విష్ణును మొంది, జమదగ్నికిడ నిల్చి సమయముగ
మూసే ని సమయ సేనసైన్యం గాంక్ష, యుద్ధవించెను దాని నొసంగె దేని

గీ. యుద్ధపు క్షేత్రముగోపుల నిచ్చువాడి, నెన్నిటిని నేని నాయొద్ద నున్నవాని
గోరుకొ మ్మను బుడమిన్ని కువలయేంద్ర, లగను కోరంగ దేవతాధనము నీకు. 2852

క. నానకును గాన్గినగాన్, ర్జును శాగ్రహ మొదవ నొక్కగ్రుద్దన జమద
గ్నిని బుడమి పుట్టిననుటకు, జనియెను దద్దోపు నాత్మసైన్యముతోడక, 2853

క. లోపలను సురభినువు మది, నిష్పతిలగఁ గ్రోధ మెంతయును దల్లెనక
సైన్యముగఁ గ్రుమ్మి పోముల, గుప్పలుగాఁ గూల్చి చనియె గొబ్బున దివిక. 2854

గీ. లోపలను పూహయిధిపుఁ డవగతాత్మ, సైన్యం డై చేరె వెంటనె స్వపురమునకు
నది యా పాదల సపుడు నారాయణుడు, రామునకు స్వస్వరూపదర్శనము నొసంగి.

సీ. రామ చంద్రుఁ బ్రహరమును నీచేసిన, తపమున కేను స్వాంతంబునందు
గామింప హింసమును చేవలకు ధరి, త్రీభార మెల్లను దీర్చుటకును
నిద్దిమి మద్భక్తి నిపుడు నీ కేరిదా, విష్ణుండ నై సర్వదృష్టపులు
వధియించి యేలి భూవలయ మంతయు ధర్మ, సంస్థాపనము చేసి జగమునందు

గీ. సర్దు లై నట్టివారిపై నవనిభరము, నునిచి చివరకు మత్పిదంబునకుఁ జేరు
మని పలికి పరశువు నైష్టవాశ్రములను, నిచ్చి జమదగ్నిసుతున కదృశ్యుఁ డయ్యె.

సీ. లాంతలు రాముడు హరణుతోడను, స్వాశ్రమభూమికి నరుగుదెంచి
యూలించి తనతండ్రి హైహయధిపునిచే, హతుఁ డయ్యె ననడిదురంతివార్త
ప్రశయగ్నికై వడిఁ బ్రజ్వరిల్లుచు రేగి, విష్ణుశక్త్యావేశవివశుఁ డగుట
నొకకేల బరశువు నొకకేల వైష్ణవా, శ్రుములను దాల్చి యత్యద్భుతముగఁ

గీ. జలుప నొచి ధరిత్రి నిశ్శుత్రియముగఁ, బయన మై పోయి హైహయపతిపురంబు
జేరి నిలుచుండె దత్పురద్వారమందు, బండ్లు పటపటఁ గొఱుకుచు భయదముగను.

ఉ. ఆతనిఁ జూచి పౌరులు భయాకులు లై వడి నేగి హైహయ
హృతలనేతకుఁ డెలుపగా నతఁ డాగ్రహదుర్నిరీక్షుఁ డై
యాతని బట్టితేరంగ మహాబలశాలుల బంప యోధులక
గొట్టుక మొప్పు వారు ధృతఖడ్గదాశరచాపహను లై

- క. చని రాముని పాశుర్యమునకు, అనుభవించలే బ్రహ్మచర్యమును హింసించినా నె
దను గెలిచి భుజములనా, అనుభవించలే భుజముల నెదిర్చుట సందేహము. 2859
- క. అది యెఱిగి కాన్తనిర్వహించి, ముదిముని నొడవ పోయితి నీని ముదిముని నొడవ పోయితి నీని
రవిముని పలుకుట గాఢమును, ముదిముని జనులచే రాముని దురితమునకు. 2860
- క. అందుచిని వానిని గని
హరి గజమునాగోల రాముని పిల్లగోనుమునకు
ధర్మశిష్యవాధమ త్తే
నరపశుబలి వలయు నానె శ్రీమదాంధ్రా పురాణము. 2861
- సీ. జమదగ్ని సూరిని గాన్తమరుగి భుజమునా, ముదిముని పిల్లగోనుమునా నేను
నాజనునా నొదిర్చితి ముదిముని, ద్వంద్వధారిని దర్శించితి
త్వద్ధర్మమునా ముదిమునిని బ్రహ్మచర్యము, నొదిర్చితి నేను
నిలుపుము నాపుట దిలకచి గామునా, కాన్తనిర్వహించి మహాగోనునొదిర్చితి
గీ. బ్రాహ్మశాసనము సీతగడ్డిమిగి సేపు
నాశ మొదిరిగి నేను చినినా, ముదిముని
గాల మాసన్న ముదిముని గాన్తమునకు
బ్రేలుదునె కాన్తనిర్వహించి నొదిర్చితి. 2862
- క. అని పలికి నొదిర్చితి నొదిర్చితి, అను జాపమునా ముదిముని సుధలగోనునొదిర్చితి
లున నేను జాపమునొదిర్చితి, దళనాపము సుధలము నిర్వహించితి బగుటకు. 2863
- ఉ. అంతట జాపమునొదిర్చితి లయించితిని నేమొ యింతట జాపమునొదిర్చితి
బ్రాహ్మణిని గల్గజేయుదును బ్రాహ్మణ కల్లె గుహారిధారచే
పొంతగఁ గూర్చి రాజభటురుల నెల్లనా కాన్తనిర్వహించి
కాన్తనిర్వహించితి నొదిర్చితి గాన్తమునకు దురితము గాన్తమునకు. 2864
- అ. అట్లు దునిమి హైహయగోత్రుని రాముని, డాగ్రహంబు లోన నాగ కునికి
క్షత్రియులనా నెల్ల సంహరి మొనరింప, నరుగు చుండ బ్రశయహరుడువోలె. 2865
- గీ. అపుడు గోకుల మార్గమధ్యమున వచ్చి, తగ్గి యిత్వోకువంశులఁ దగదు చంప
వారు సీకు మాతామహవంశుల గుట, ననుచు నర్థింపగను రాముని డభయ మొనరి
- గీ. సమధికాటోపమున నేగి సకలధరణి, పాలకల నూచముట్టుగాఁ బరశువునను
నఱి యిత్వోకువంశభూనాయకలను, భ్రష్టరాజ్యుల జేసి చంపకయె విడిచి. 2867
- గీ. ఉడిగి యావేశమును శాంతి నొంది సర్వ, వసుమతీచక్రనాథుఁ డై వాజిమేధ
యాగము నొనర్చి దానిలో నశనిగురుల, కందఱకు దక్షిణగ నిచ్చి యఖిలధరణి.
- క. చని బదరికాశ్రమమునకు, నొనరింప దొడంగె దళము నుగ్రంబుగ రా
మునిమహిమము సంపూర్ణము, గను బ్రహ్మకు నె న నలని గాదు వచింపకు. 2869

- న. నిష్కున్యాసేనోపావతారం బగుటగజేసి పరిశురామావతారం బుపాసనార్హంబు గాదు.
నిష్కున్యాసేనోపావతారంబు లగురామకృష్ణావతారంబు లుపాసనార్హంబులు గాఁ జెప్పు
బడియె. 2870
- క. లోకాంత బ్రాహ్మణు లెల్లరు, సంతసమున రఘుఁలలాభిజాతు లగుమహీ
కాశముల నచ్చిరి మీదిని, యంతయు ధర్మమున నేల సానుగ్రహు లై . 2871
- వ. భగవత్ శ్రీరామావత రవృత్తాంతముం జెప్పెద వినుము. 2872
- నీ. పుంధ్రము భూతిలంబునను స్వాయంభువున, డనువేర మను యోగిఁ డవతరించె
నై మిహాగణ్యులునను గౌతమీతట, సలిని సహస్రనత్పరము లతఁడు
తపము గావింప దత్తప్రమున కాహ్లాద, మొదవంగ సచ్యుతుం డొక్కనాఁడు
స్వస్వరూపంబున స్వాయంభువునకుఁ బ్ర, త్యక్ష మై కోరుకొ మ్మనఁగ వరము
- గీ. సంతసము నొంది యాతఁడు చక్రపాణి, నాకుఁ బుత్రుండ వగుము జన్మత్రయంబు
వలక నినుఁ బుత్రునిఁగఁ బొందువాంఁగఁజొడఁ, జలిపితి సహస్రనత్పరంబులు తపంబు.
- నీ. లోనవుడు శౌరి యిట్లనియె స్వాయంభువ, త్వద్వాంఁఁగ నాకు సంతసముగొల్పె
శీఘ్రక్షణమును దుష్టక్షణమును, గావింపవలసినకాలమందు
నీవు కోరినయట్ల నీకు నే జన్మించి, సలుపుదు ధర్మసంస్థాపనంబు
నని వచించి యదృశ్యుఁ డగుటయు మనువు మ, హానందమును బొందె నాత్మలోన
- ఆ. సవలఁ గొంతకాల మరుగంగ రఘువంశ, మునను దనరథుఁడుగ మనువు వృత్తి
సచ్యుతుండు వృత్తి నతనికి మున్ను దా, ననినయట్ల రాముఁ డనెడివేర. 2874
- నీ. ఆరామునిచరిత్ర మాలింపుము వచింతు, నఖిలపాతకహరం బగుటగజేసి
ధరను మున్ను పులస్త్యతనయుఁ డొక్కఁ డుండె, విశ్రవుం డనువేర విదితయశుఁడు
నేలఁత యయ్యెను నాతనికిఁ గేకశి యనును, మాలిదై తేయకుమారి యొకతె
యూమె సగధ్యాకాలమందుఁ గామాంధ్యంబు, నను నిజధన్వనితోడను రమించి
- గీ. కాంచి రావణుఁ డనఁ గుంభకర్ణుఁ డనఁగ, శూర్పణఖ యనఁగను రక్కసులను బిదపఁ
గనియెను విభీషణుని శీలధనుని నొక్కఁ, మంచిమూర్తంబునను దనమగనిఁ గూడి.
- వ. అంతట రావణకుంభకర్ణులు నన్నుం గూర్చి హిమవత్పర్వతంబున ఘోరతపంబు
గావించిరి. 2876
- నీ. అందు రావణుండు సాహసమున మత్పూజ, గావింప నిజశరీరకమలములను
దానికి నే నద్భుతం బొంది వానికిఁ, బ్రత్యక్ష మై స్వరూపంబుతోడ
వరము గోరు మనంగ వాఁడు గోరెను దన, కవధంబు దేవదానవులనలన
వాఁడు గోరినయట్లై వానికి వరము నొ, సంగి చెందితి నదృశ్యతను నేను
- గీ. రావణుం డంతటను మద్వరప్రభావ, గర్వితుం డయి మూఁడులోకముల బాళ్ల
పెట్టు చుండంగ సుర లెల్ల భీతితోడ, శరణువొచ్చిరి హరిని నిశ్చరణులగుటకు. 2877

- సీ. అపుడు జనార్దనుని సేవించి సుఖ సుగం, సుఖములందును నుండును
సురలారి దశరథసరసతీకి నరుండు, నై నేను రోహిణిగము పుండు
వధియించువాడు రావణుని సముదానిండు, గిను బ్రహ్మశాపమునలగు మోరు
ధరణీపై బుట్టి వానరులుగా సాయగలు, గంధుమలము ముండు రస్యమునకు
- గీ. నని వచ్చిచి యుత్తరాన మగుడు సమరు, లగులును ప్రోహితములై
నపుడు పుత్రార్థి యై యుత్త ముచరింప, పాడింగి దశరథుని సేవించుచునుండును.
- అ. అట్లు దశరథుండు యజ్ఞము గావించి, ముండు పాడి యజ్ఞము మొనరి
దేసలు పదియు వెలుంగి దివ్య తేజులుతో, నాచయమగు నెరు పుండును. 2879
- సీ. వసుమతీంద్ర వరంబు వాంఛించి మిచ్చెన, నని సలక - దశరథ బసవరుని
ప్రాంజలి యై మ్రొక్క - యద్యుతి పుత్రుండు, సగుండు నా కంఠము ముండును
నాపుడు సస్మితానను డయి ద్దేవార్థి, పామినాన్విత ముంధి జనుండు
దశరథుని కొనంగి ధరణీంద్ర యింపాయ, సము విభింపి నీనుండు కుంబు
- గీ. పుత్రహంబునను నేను బుట్టువాడు, నని వచ్చిచి యుత్తరాన ముండును
దశరథుండు వార్ష మొంది తత్త ణమునాన, నెరిని సుండునుండు సుండును.
- గీ. రెండుభాగంబులుగ నొనరించి పాయ, సగుండు గొనల్యు భాగంబు నొనరి
యొక్కభాగంబు గైకేయి కొనంగి చనియె, నంతిలో వచ్చి మిక్కిలు ముగునుమిత్త.
- గీ. కోరంగను బాయనంబును వార లాను, కాత్మభాగంబులూ ఎర్థ ముంధి ముండు
నామె భాగద్వయంబును నారగించె, నారగింపంగ భాగద్వయంబు వారు. 2882
- క. అంతట మువ్వరు గూడును, నంతిర్వత్తు లగు నూత్ని మగు శ్రీజముతో
నెంతయును వెలుంగి జొచ్చిరి, నంతస మెదలందు పాదల సకల జనులకుండు. 2883
- సీ. అట్లు కాలము కొంత యరుగంగ జై త్రమా, సంబున శుక్లపక్షంబునందు
దిటదై వతర సంయుత మైననవమీది, నమున మిథ్యాపాప కాలమునయందు
సర్వశుభగ్రహసహితలగ్నమునందు, జగదేకపతిని గొనల్యు కనియె
నపుడు చల్లంగ వీచె ననిలముల్ దేసలును, నదులును సుప్రసన్నంబు లయ్యె
- గీ. మ్రోగె సురదుండుభులు వ్యోమమున నటించి, రచ్చరలు పాడ గంధర్వ లాకసమున
మునులు బ్రహ్మాదులును నభంబున విమాన, గాము లై యుండి పొగడి రక్షకటభారి.
- సీ. అపుడు కొనల్య దీపాదిర్భవదీప, మట్లు విష్ణుద్ధతుం డై నవాని
శంఖచక్రగదాంబుజధ్వజవజ్రల, కుంబలక్షితాంఘ్రిహస్తములవాని
శ్రీవత్సకాన్తుభ్రీవసమాలికా, లంకృతవత్సస్థులంబువాని
రవికోటిదీప్తిరూజితం డగువాని, బ్రహ్మాండపూర్ణోదరంబువాని
- గీ. వేదవిశ్వానములవాని దీప్తపక్షి, వార్ధిజకునంబువాని వివస్వదగ్ని
వేదవిశ్వానములవాని, మూర్తనానవాని, బ్రహ్మశివకర్త ములవాని బుట్టి గావె. 2888

- గీ. భేత్తములు లుట్టు లనియెం గంజాతచేత్ర, ధన్యతను జెందితిని నిన్ను దనయనిగను
గనుటచే నిశి నీసూపు గానిజాల, భయము బాపుము పుత్రరూపమున నాకు.
- క. లాని నేడెందులును దశణ, మున మాయా మానవత్వమును నొంది జనా
ద్దనుడౌ భేత్తసూపమున రో, దనముం గావించె ముదము దల్లిం గలుగె. 2887
- గీ. లానిట నొసర్చి బాతకర్మాదివిధుల, నఖిలవిడుడు వసిష్ఠు డనంతరంబ
యగ్గి వరుని శ్రీరాముం డనెడిపేరు, వెట్టె శ్రీరమణుం డయినట్టికతన. 2888
- క. లానిట దండధుం డెంతయ, సంతోషముతోడ నిచ్చె ట్టాసురులకు దై
వ్యుని సప్తశ్రీగ భూ, దంతికనకగోధనాదిదానము లెల్లె. 2889
- గీ. అదినుకొని లాదరిజను లాదరమున, జేసిరి మహోత్సవంబులు చిత్రముగను
దశరథుని కంఠమునఁజూడె తనయందుగను, బుట్టె ననియెడిసంతోష ముట్టిపడెగ. 2890
- వ. లానిటయ్యుట గై నీయింక బాంచజన్యాంశంబున భరతుండును సుమిత్ర కన్యాంశంబున
లక్ష్మణుండును సుదర్శనాంశంబున శత్రుఘ్నుండును బ్రాదుర్భవించిరి. 2891
- సీ. వారి లెల్లరును నై వన్యతమనుకులం, బునకు నలంకారభూతులుగను
వృద్ధుని బాదుచు వేదశాస్త్రపురాణ, చాపవిద్యాదుల సానఁదీరి
నాడునాటికి మ హానందంబుగొలుపంగ, సాగిరి మాచెడిజనుల కెల్ల
నటంబుండంగ నయోధ్య కరుడెంచి కౌశికం, డనుమునీండుం డొకదినమునందు
- గీ. దశరథుండు సేసిసట్టిసత్కారమునకు, మిగుల సంతోషమును బొంది మేదిసీంద్ర
శత్రువు నొనరించు చుండ గంగాతటంబు, నందు సిద్ధాశ్రమంబునయందు నేను. 2892
- క. దనుజులు మాంసము రక్తం, బును వై చుచు నగ్నికుండములలో యజ్ఞం
బును బాడుచేయఁ దొడగిరి, కనలి శపింపంగఁ దగనికాలం బగుటె. 2893
- క. ఆయసురబాధ తొలగఁ, జేయఁగఁ బంపంగవలయు శ్రీరాముని నా
సాయంబున మీ కెల్లను, శ్రేయంబులు గలుగు నేల చెప్ప బహుక్తుల్. 2894
- క. లాని వదియింపఁగి దశరథ, మనుజాధీశ్వరుండు మాఱునూ టాడక య
మ్మునివెంటఁ బనిచె శ్రీరా, ముని లక్ష్మణసహితముగఁ బ్రమోదముతోడె. 2895
- సీ. అంతటఁ గౌశికం డానంద మొదవ ను, ల్లమునఁ దోడ్కొని రామలక్ష్మణులను
దనయాశ్రమమునకుం జను చుండ మార్గమ, ధ్యంబునఁ బుష్పవరంబు గురిసె
నేతెంచి తాత్పర్యం డదృశ్యరూపమున ది, వ్యాత్రుంబులను దివ్యశాస్త్రములను
నక్షయతూణసాయకముల దివ్యకా, ర్యకమును నిచ్చి రామునకు నేగె
- గీ. దాశరథి వానిఁ గై కొని తపసివెంట, నరుగుచును నొక్కవిషయమునందు మాని
యానతిని జంపె దాటక యనెడిక్రూర, రాక్షసిని నొక్కనిశితనారాచమునను. 2896
- క. అతాటక శ్రీరాముని, చేత నిహత యగుట విడిచి స్వీయతనువు లో
కాతీతదివ్యరూపన, మేతముగను దివికి నేగె నెల్లరుం జూడె. 2897

- వ. అంతట విశ్వాదిత్యుని రాములపైఠామలతోడ నిబ్రహ్మతాపము నేర్పింపజేసి
లోకసర్వాకాంక్షలు చుట్టగలు నారంభించె. 2898
- సీ. జరుగు చుండగి యజ్ఞము పై భవముతో, పీఠిసహస్రప్రగములు నెలుగు చుండ
నరుడెంచి మారీచుఁ డనురాక్షసుండు ను, భావ బంధు నాబునిభ్రాతృతోడ
సవనవిద్వంసంబు నలుప లొనర్చి, మును ముందుఁ గురిచుంగి మునున్నోత
నాజాడ రాఘవుం డరసి సుభావముని, నొక్క మార్గమునందే సర్వై గూర్చి
- ఆ. మారుతాస్త్రమునను మారీచుని సమద్ర, మునుఁ బొల్కెనె నెన్నికొనుగ
స్వర్గములు శుక్ల-వర్ణములు జోలె, రామభద్రునన్ గుఱియెను నెప్పు. 2899
- గీ. అబ్ధిలోఁ బడి మారీచుఁ డెల్లు నదల, మెదలఁ జూడఁ డొక్కఁ బ్రభుఁ శుదకు
నెవరికిని గానఁబడకుండ నేగి తపముఁ, గడిగి నొనరింప నొక్క-కాలిడనిలోన. 2900
- గీ. అంతటను గోకుండు చేసి యుగిపూర్తి, హర్షమున రాఘవునిశ్చింత సభినుతింప
రాముఁ డనగను నాదినారాయణుండ, యని గ్రహింపగ నొక నుచుమనుచు లెల్ల.
- సీ. అది య టుండఁగ మిథిలోశ్వరుండు వాడ, పేయయఁ గంబును పేను నెంచి
చూహ్యన మంప బ్రాహ్మణులకు రామల, క్షృణునమేతంబుగాఁ గోకుండు
పయన మై మిథిలకు రయమునఁ జను చుండఁ. గను నెచుమను నొక్క-వనములోన
నశ్చ మైయున్నయహల్య చిత్రంబుగా, రామపాదము సోగి రిమిశి యయ్యె
- గీ. నవల మిథిలాపురంబున కరుగుటయును, గోకుండుపల్లి రామలక్ష్మణులతోడ
జనకుండు యథాచిధిని గోకునకుఁ బూజ, నలిపి రామునిదనంబుజమును జూచి.
- క. తనహృదయంబున సతతం, బును ధ్యానంబునను జూచుపురుషోత్తమునికొ
గనినట్టులు ప్రత్యక్షము, గను దనియుచు విని తరీయనక మునినలనక. 2903
- ఆ. లక్ష్మీనోలఁ దనకు లాంగలముఖమున, నవనిలోనఁ బ్రాప్త యైనసీతఁ
బత్నిగా నొనంగ భావంబునఁ దలంచి, యతిని కుచితపూజ లాచరించి. 2904
- క. శివచాపంబును జూపగ, నవనిజను గ్రహించునట్టి యర్హ త గన రా
ఘవుఁ డొకత్రుటిలో దానిని, జివ్రక్కునను విడిచి కొనియె సీతను సతిగాక. 2905
- వ. అంతట జనకుఁ డత్యానందముం జెంది యయోధ్యానగరంబునకు విప్రోత్తములం బనిచి
సపరివారంబుగా దశరథుని రావించి తత్పుత్రులగులక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నులను యథా
క్రమంబుగాఁ దనపుత్రిక యగుసూర్యులను దనతమ్మునితనూజ లగుమాండవీశ్రుతకీర్తు
లను నొసంగి వివాహమహోత్సవంబు గావించి యథార్హంబుగా మహర్షులకును
మహీపతులకును సకలజనంబులకును సత్కారంబు లొనర్చె. 2906
- సీ. ఆవల దశరథభూవరుండు గ్రహించి, పరిబర్హమును బహుప్రమద మొదవఁ
దనమున్న పాపంబుజపురోహితమంత్రి, పరిజనయుతముగా బయలుదేలి
చనుడెంచు చుండగ నెక్కువంబునకు జామ, దగ్గుండు పూర్ణమధ్యంబునందు
సామర్థ్య మొనరింపఁజూపిత నెదురుగా, నడుదెచ్చి నిలిచి భీకరము గాఁగ

నాజి తప్పనివాడ వగుటచే నిచ్చెద, వన్నధర్మమును నిన్నుడుగు చుంటి

రాఘవునిని జగద్గుణసర్వములదాన, పండిలో నివసించి గాఢ యుద్ధి

గీ. యావరాజ్యమును నిల్పు ముగివఱుకు, భరితుని సతులను గోగ నిభ్రాంతి నొంది
దశరథుడు సత్త్వబద్ధుడై తిప్ప కునిక, నానతిచ్చెను రాముని కడలి కేగి. 2914

గీ. అంతటను రాఘవుడు రావణాదిదైత్య, వశనిమిత్రము పిప్పినచో వ్యాధిముగను
బయలుదేలుచు నడచి బయలుదేలి, రవనిజయు లక్ష్మణునిని సూరిగొనెడు. 2915

సీ. అపుడు సీతా లక్ష్మణాద్వితలము దాశ, రథి చని యెక్కడఁబయలుచు

నచ్చటఁ బ్రసరింపఁ ద్రొవై నివసించి, యుండంగ నంత సయోధ్యలోన

రామవియోగదుఃఖముయగ్రస్థుడై, తనువును విడువంగ దశరథుని

భరతుండు రాజ్యంబు బాలిచు నొల్లక, భ్రాతృపియోగార్థ్యవేతుఁ డగుచు

గీ. నడవి కేతెంచి రామునియడుగులందు, వ్రాలి కన్నీట దణ్ణనవనములను

గడిగి రాజ్యంబు నర్పింపఁ గైకొనంగ, సమ్మతింపక రాముఁ డాసమయమందు. 2916

క. భరతునకు స్వపాదుకలను గరుణించి యొనంగ నతఁడు గైగొని నానిక

మరల సయోధ్యపురమున, కరుణించి నిజాగ్రజాజ్ఞ యవలంభ్యము గాక. 2917

గీ. రామపాదుకలం దుంచి రాజ్యభరము, దాల్చి మునివేషమును భక్తి దాహ్యంగ

ననుదినము జేయుచును బాదుకార్చనంబు, ప్రజల నేలంగఁ దొడఁగెను భయండువోలె.

వ. అది మొదలుకొని పౌరజనులును భరతునితెఱంగున నియతవ్రతముం బూని రామా

గమనముం గోరుచు రామనామనగీర్తనంబులు గావింపం దొడంగిరి. 2919

సీ. అది యటుండ నరణ్యమందు రాఘవుఁ డొక్క, తఱిని మందాకనీతిటమునందు

శయించి యుండంగ జనకజాంతంబున, గని యింద్రసుతుఁడైన దనుజుఁ డొకఁడు

జానకీపాండర్యసమ్మోహితాత్ముడై, కాకరూపమున నక్కడకుఁ బోయి

సంచరించుచును దల్పివిధమం దెగిసి టి, వ్యసం జీల్చె మైధిలీస్తనము గోళ్ళ

గీ. నది గనుంగొని రాఘవుం డాగ్రహమున, గుళను మంత్రించి విడువ నాకుశ భయంక

రముగ బ్రహ్మాశ్రు మై కడుఁ బ్రబ్రవరించు, గాకవెంటను బడఁగ నక్కాక యడలి.

ఆ. తిరిగి తిరిగి సర్వదేశంబులును సర్వ, భువనములును దన్నుఁ బ్రోవఁగలుగు

నట్టివారు లేమి నం దెందునం గూడ, రామపదములందె వ్రాలె దుదకు. 2921

సీ. అపుడు జానకీ కరుణాయ త్తచిత్త యై, కావుము నాధ యీకాకీ ననుచు

బ్రార్థింపఁగఁ గృపార్ద్రభావుడై రాముఁడు, బ్రదుకుము పొమ్మని వదలె దాని

నవల నావాయసం బవనిజాత్రీరామ, చరణంబులకు మ్రొక్కి చనియె దివికి

రాఘవుం డంత భరద్వాజముఖతపో, ధనజనకృతసమర్చనల నొంది

గీ. యరిగి యత్రాశ్రమమునకు నచట నొక్క, దినము వసియించి యత్రిపుజను గ్రహించి

తదనుమతిగొని పిమ్మింక దాపపాపు, పూర్ణ మగుదండకారణ్యమునకుఁ జేరి. 2922

గీ. పారిపోయినా నీదేవుని సుప్రసిద్ధులు, సలిపిడివిరాధుడై త్వని సుహరించి
ప్రేమముగను శిరిభంగగ్రామమును జేరి, దర్శనం బీయ శరభంగతాపనునకు. 2923

క. శిరిభంగమూని గాముని, దిరిసన మొనరించి దాన ధన్యుండై స
త్వరిముగి బ్రహ్మపురంబున, సరిగ మునులు చూచు చుండ నాశ్చర్యముగక. 2924

వ. లోగతిట రామచంద్రుని సుప్రసిద్ధులైన సగస్త్రాశ్రమంబునకును సగస్త్రాభా
క్రమంబునకును సరిగి రెత్తివచ్చి పుణ్యంబుండై పంచవటికిం జేరి యందు దుష్ట
రాక్షసాక్షిగలుగు మునిజనతపోదీక్షణంబును గావించుచు నీతాలక్ష్మణులతోడ
ద్రవ్యోదయి పుణ్యంబులు సుఖంబుగా గడపె. 2925

గీ. లోపు డినుగి లోకభయంగముగ, రావణస్వస దైవకూర్పణలు వచ్చి
మానవతపోగోపంబులంకారంబుండై స, రాఘవునిఁ బొంది సంహారరాగ యగుచు. 2926

ఉ. ఎవ్వఁడ వీవు భీమహరిగోతిఁ గెవ్వతె యీపె ధన్వి వీ
డవ్వఁడు మీరు వచ్చుటకు నిచ్చటి కేమి కితంబు చెప్పమా
య్యైభిక్షువాడు మన్నయది యుల్లము నాకు విసంగ నావుడుక
నవ్వచు రాముఁ డుత్తరము న్యాయ్యముగా వదియించి యీపెకక. 2927

గీ. అతివ నీ వవ్వఁడో యిట కరుగుదేర, నేమి హేతువో యిపుడు నీ వేమి చేయ
నున్నదానవో వదియింపు మున్నయట్టి, వాస్తవంబును విన నాకు వంధ గలిగె. 2928

చ. అనవుడు నాపె యి ట్లనియె నాస్యమునక బిటునవ్వ గుల్కంగక
మనసెజరూప శూర్పణఖ నాయభిధానము నేను ప్రశవ
స్తనయను రావణాసురవతంసముచల్లెల దండకావనం
బున కథినేత్రి నామది విమోహిత మయ్యెను నిన్నుఁ గాంచుటక. 2929

ఉ. ఈతనుగాత్రి నీకుఁ దగ దింతిగ నుండఁగ దీని మ్రొంగి నీ
చేతము పారనశ్యమును జెందఁగఁ జత్తజకేళిఁ దేల్చెదక
జాతువుగాక యిప్పు డని ట్లోజిజ్జపైఁ బడఁబోవ రాముఁ డా
ఘాతుకురాలిప్రణామమును గర్ణములుక దెగఁగోసె గత్తిచేక. 2930

క. అంతటను శూర్పణఖ ది, గ్ధంతులు కంపంబు నొందఁగను నేడుచు న
త్యంతజవంబునఁ జని తడు, దంతము నెఱిగించె ఖరనిశాటాగ్రణికక. 2931

సీ. అది విని ఖరుండు మహాగ్రహోదగ్రుండై, సకలదానవస్సైన్యసహితముగను
దూషణాతికిరులు తోడుగాఁ బయన మై, రామునికడకు శీఘ్రముగ వచ్చి
నాల్పదిక్కులను సైన్యముఁ బన్ని రాముని, భూలిసాయకవర్ష మునను ముంచె
నంత రాఘవుండు కాలాగ్నితుల్యము లై స, శరములు సంధించి చాపమందు 2932

గీ. సులభముగ రాక్షసుల నెల్ల బిలుకుమార్చి, దండకారణ్యమును నిరాతంకముగను
జలిపి నిర్విఘ్నముగఁ దాపసులతపంబు, లోముచు సుఖంబుగా నట నుండె 2933

- సీ. రావణాసురుడు సూర్యుని సూర్యవం, బుని సూర్యుని సూర్యులను నాలుగిది క్రోధతామ్రాక్షులై మూగిన, సహింబుగను జనునానానకుం జనుడెంచి రామలక్ష్మణుల మూగించును, మృగహాసమునను హరిరీరింప నడె సమయం బని యవనిగాతను గొని, శీత్రుచు నానందం గ్రోవలొని
- గీ. రామసాహార్దమున సంగరంబు నేయఁ, దొడంగిన జగయువును దుప్పిసూలఁ గూర్చి యరిగి లంక కళోకవనాంతరమున, నునిది జనశాంత్యజను గృహానానకుం జేరి. 2933
- సీ. అంతట మృగహాపుఁడై ననూరీచునిఁ, జగి రాఘవుఁడు స్వస్థాసమునకుం జనుడెంచి జానకి కనఁబడమిని సందు, నిలపింప దను, నిశ్చల - బలియనల్లు వెదకుచు నీతను విపినింబునగఁ బల్లు, నేను ప్రాంతోడనఁ జనుదుఁ జనును నొక్కచోటను గొనయుఁపిరితో జటా, యువు నేలపైఁ బడియుగిడఁ నుంచి
- గీ. కనికరంబునఁ దత్సమక్షమున కిరిగి
యడుగ నాతనిగాథను నతఁడు సంగ
హముగఁ దనగాథ యెఱిగింది యననిజాత
గాథయు వచించి బాధచే గాయ ముడిగె. 2934
- సీ. అంతట రాఘవుం డాగ్రధమున గంధ్య, సంస్కార మొనరించి శాస్త్రవిధిని బరమపదంబును బ్రాసంపఁగాఁజేసి, తరువాత మూల్యనద్ధిరికఁ జేరి తచ్చెలమందు మాతంగాశ్రమంబున, ఫలము లీయఁగి మహాభక్తి శబరి యవి భుజించి యొసంగి ముంమెకు మోక్షంబు, బదపడి చేరి పంపానరహస్య
- గీ. క్రూరతమునిఁ గబంధునిఁ గూల్చి యచట, నవల గోగావరికఁ జేరి యమ్మ గంగ యవనిజను జూచితివె యని యడిగి యింమె, తమముచే నూరకున్నఁ గ్రోధనశుం డగుచు
- గీ. శాపము నొసంగుటయు రక్షనలీల గాఁగ, గంగ నడఁకుంఁ జనుడంచి కాల్గి మోడఁ బడుటయును రాముఁడు కృపార్ద్రభావుఁడగుచు, నాయమనులేవ నెత్తిస్వహస్తములను
- వ. శారణకోటిచే గోదావరియందు శబరీన్నానస్థలంబున గంగాయనమంబును భాగవత తీర్థోదరంబును నగుశబరీతీర్థంబు నేర్పడిచి యేతత్పుణ్యతీర్థతోయసంగంబున నీకు మచ్చాపనిముక్తి యగు నని యనుగ్రహించి యటనుండి ఋశ్యమూకపర్వతంబునకుం జని యచటఁ బంపానర స్తీరంబున హనూమత్సందేశంబుచే సుగ్రీవస్తుహంబు గావించి తత్రాపర్వతంబున వానరేశ్వరం డగువాలిని వధించి క్షిప్రంభాపురరాజ్యంబునకు సుగ్రీవునిఁ బట్టాభిషిక్తునిం జేసె. 2937
- సీ. అంతట సుగ్రీవుఁ డవనిజాక్షేమంబు, నరయంగ నెంచి వానరుల నెల్లఁ బనుపంగ పారిలోఁ బథమూనసూనుఁడు, వాయువేగంబున వార్ధిఁ దాటి లంకాభూమిమాడి లంకాపురముఁ జొచ్చి, భూమిజ కెఱిగించి రామవార్త

- గీ. పాపములను పోషించి మోక్షము తెలుపుచు, అంతరింతరించును గూర్చి శోయజోషు
నామ్రమును / పుట్టి పుట్టి పాపమును నీలగి బోధించి సుఖమార్గ మనురవతె.
- గీ. కలిగి నిజనామమును లోకమునను, అంతరింతరి మగునభిజాన మొంది
మరిల వాడని పాపము దానరిగివడకు, నచ్చి జనకత్మజాజ్ఞమవార్త దెలిపి. 2939
- క. పుట్టుకను పుట్టిపాపమును, పుట్టుక గాఢపుడు ప్లవగనేనాయతుడై
వచ్చి పుట్టుకను పుట్టి పాపము, నచ్చుట సైన్యమును నిలిపె నబుధి దాటక. 2940
- సీ. పుట్టుకను పాపమును పుట్టిపాపమును ని, పాపమును పుట్టిపాపమును నిరుపయ
నిరుపయ బుగ్గి పుట్టి నీవాకృత్యముల, సవమానితం డయి యతనిచేత
వ్యసించి పుట్టి పుట్టిపాపముల రాఘవ, చరిణాంబుజంబుల శరణువేడ
శరణువేడ చచ్చిపయికి నది నై న బ్రోచువాడ, డగుట రాముడు వాని కభయ మొసంగి
- గీ. యనుచు పుట్టిపాపము సపుష్ప చేసి, పదపడి పయోనిధిని నొక్క-బాణమునను
శోషించివేసి శరణువేచ్చుటయు జలధి, జలము పూరించి వారుణాశ్రమమున మరల.
- సీ. సునిచి నీతపు జలధిగల గట్టిచి, యవలగను దాటి యంబునిధిని
గట్టిపాపము లుగ్గి పుట్టి పాపము, పుట్టిపాపము నెల్లను నుక్కడంచె
నిద్రపది యపుడు విజృంభించి రామల, కృష్ణులను నాగపాశములచేత
బంధుప నేసించి పతిగాధుడు వాని, చిన్నభిన్నము చేసి చెదరగొట్టె
- గీ. సంతలను వాసరులకును సమరులకును, పూర్వసంగ్రామ మగుటయు గుంభకర్ణు
డగుటచేచి మహాబలు డగుట రామ, లక్ష్మణులమీఁద వాడికోలను వైచె.
- ఉ. పుట్టుక రాముడు సంతయను నాగ్రహ మేర్పడఁ గుంభకర్ణుని
నిప్పుల బమ్మబాణముల నిర్గతవీర్యుని జేయ నేలపై
గుంభకర్ణ గూలె వాడు గిరి కూలినయట్లుది కాంచి యింద్రుడ
త్తుప్పుర మంటఁగాఁ జెరిగి యగ్రుండవోలె భయంకరాకృతిక. 2943
- క. విడువఁగ బ్రహ్మాశ్రమమును, గడగడ వడకుచును గూలె గపిబల మెల్లక
బుడమివయి నంత నీదర, కొడకు వెడలి ద్రోణగిరిని గొనితెచ్చి వడిక. 2944
- గీ. ప్రధనభూమిని నిలుప నప్పర్యంతమునఁ, గ్రాలు చుండినంజీవకరణిగాలి
సోక నిశ్చేష్టముగ రణక్షోణిపై ని, బడినకపు లెల్ల మేల్కొన్నపగిది లేచి. 2945
- చ. దనుజబలంబుతోడఁ బ్రవిదారణముం బొనరించు చుండఁగాఁ
గనుఁగొని రావణాత్మజుడు గాల్ప దొడంగె నిశాతబాణవ
హిని గపిసేన గాంచి యది యెల్లను లక్ష్మణుఁ డంతకాలరు
ద్రునిపగిదిక జెలంగి యొకరోపమునక జగటార్చె నింద్రజిత్. 2946
- సీ. అంతట రావణుం డాత్మజనిధనంబు, నాలించి రోషతామ్రాక్షుఁ డగుచుఁ
పుట్టిపాపమును పుట్టిపాపముగా యుద్ధరం, గఘన కేతెంచి లక్ష్మణునిమీఁద

- శక్తి వైచుటయు లక్ష్మీమణుడు తిరహాటి, కోర్వో సుబ్బల్లి, గుల్వో గూడె
నపుడు రాఘవుడు కోపాదుణసయనుడై, కాలదగికోసము పోయెను
- గీ. నాశ మొనరించి డై త్విష్ట న్యాయ నల్ల, గావ బని మాన నిగ్నివన మున నాడు
విదధితశరీరుడై రామనిగ్నిహాతిని, బలబల నిజమందిరిమునకు నిజమోటి. 2947
- గీ. అపుడు వాయుసుతుండు గ్రోణుచుచును, మరల గ సేవచ్చి పెరిగిరిమహిని నిలుప
దద్ధితపథివాయువు దాట ల్ప, నాభి యై లక్ష్మీమణుడు పోయెను. 2948
- క. అది చూచి రామచంద్రుడు, ముని ముగిసెను. గాన గిరిసముఖులు బల్ల
గదనక్షితి మోర్మోగంగి, జడ లుట్టె. జలుకు పోయె. జమినాచిముఖం.
- సీ. లంత దిశగ్రీవుడ డిమారణలకు, క్ష రహస్యలమణుడై
యొలిచారినహామ మాచరించుచు నుండ, నది గానరు పోయె. దాని కోరి
కావింప హామభగంబును జొలన్తుడ, డివరిమితిక్రొక్క మావహిల్ల
దివ్యరథంబు నధిష్ఠించి బహుత్వ త్రి, సేనకోడను రణగీతి వచ్చె
- గీ. నపుడు త్రిదివంబునుండి హర్యశ్వయుక్త, దివ్యరథమును మోలి పచ్చి యుగం
రాఘవుడు దానిపై నెక్కి రణ మొనర్చు, జొచ్చె డిక్కిని రామణుడునితోడ.
- ఆ. రామరావణులకు రణ మయ్యె నప్పుడు, విస్మయంబున బండ్ పశ్వ మల్ల
నేమి చెప్ప నింక రామరావణులు, మోక్షం సాగి దాని కోరిని లేచు. 2951
- సీ. ఖండించు చుండ రాఘవుడ డద్భుతంబుగా, వాడి కోలూను గావగునితోలు
మెటనె మరల నావిర్భవించుచు నుండ, దన్మ సక్తంబు లక్ష్మీమృతిమగి
నెల్లలోకంబులు లిల్లడిల్లుచు నుండ, నే డహోరాత్రులు లేగుటయును
రాముండు పేక్షింపరా దింక నీపాపి, నని యెంచి మినిని సత్కాగ్రహమున
- గీ. నేనె బ్రహ్మాస్త్రమును గుణించెని వాని, వక్షయును నుం జివ్వన నొకాణంబు
యరిగి తద్వక్షమును జీల్చ నాశ లదర, సవనిపై గూలి రావలగు డెనువు లుడిగె.
- సీ. అంతట బ్రహ్మాస్త్ర మవనిని శేడించు, కోని బోయి సాతాశమునకు నచట
భుజగాధిపతిచేర బూజితం బయి వచ్చి, జవమున డేరె రాఘవునికేల
నాకాశముననుండి యపు డద్భుతంబుగా, గురిసె రామునిపై ని గునుమవృష్టి
సలిపిరి వానరుల్ జయనినాదములను, దిక్కు లన్నియు గూడ బిక్కుటిల్ల
- గీ. సంగరశ్రమ మెడలంగ సారభమును, జల్లుచును వీవ దొడగెను జల్లగాలి
యంతట విభీషణునకు లంకాధిపత్య, మిచ్చి రాఘవుడ తనితో నిట్లు లనియె. 2953
- చ. దనుజవర్యో నాశధయు ధాత్రియు భాస్కరుడున్ హిమాంశుడున్
దక్షిణానంతకాలమును ధర్మము దాటక రాజ్య మేలుచున్
దనుజులు జాత్రులం బడసి త్వత్కుల మభ్యుదితంబు గాఁ దుదిన్
గూనానామోయోగులకు గూడ లభింపనివిష్ణుధామమున్.

- ఆ. అని నానుగ్రహించి యననిజను గ్రహింప, సంశయించు చున్న సమయమంధు
నజముగ నున్నది అని రాముని, నెదురుట మ్రొక్కి నిలిచి యిట్లు అనిరి.
- సీ. గాఢున నీపు నొందెను బుడవు సర, బ్రహ్మమూర్తిది జగత్పాలకుడవు
భువనపాలకుడగు ను పుడమి పు ననలెరింగి, చివమహాలక్ష్మి యీజనకజాతి
రావ నొకభగవంతుని శాసన ప్రసలు, త్వద్వారపాలకుల్ ధాత్రిమీద
సమస్తములను జనించెరి పారి, నుద్ధిర పగ నీమె బద్ధ యయ్యె
- గీ. నొకభగవంతుని నీ నొందెను బుడవు సర, జంపుటయు జచ్చి వారలు స్వర్గమునకు
జోపుటయును నెట్లనించ దేవదేవ, జానకిని గైకొనుము నిర్విశంకముగను. 2956
- గీ. అని నెదిరెదురు నుండంగ నలశున్ద, యెససేతను గొనివచ్చి హవ్యవహుండు
రాము నుంజెరిగె యీ భూమిజాతి, కైకొనుము నాంగ నామె రాఘవుండు గొనియె.
- సీ. అని నొకభగవంతుని నీ నొందెను బుడవు సర, బ్రహ్మనరంబున బ్రదికి లేవ
గిట్టెను నల్లుని గినుంగొని రాముం డ, త్యంతివారము నొందె యాత్మలోన
బుష్పగంబున నొక భూమిజాతి, కైకొనుము నిర్విశంకముగను విభీషణునితోడ
నొకభగవంతుని నొందెను బుడవు సర, బ్రహ్మనరంబున బ్రదికి లేవ
గిట్టెను నల్లుని గినుంగొని రాముం డ, త్యంతివారము నొందె యాత్మలోన
- గీ. మరల వచ్చి భరద్వాజమానియాత్ర, మంబునకు దత్తాత్రేయోపచారంబు బడసి
హనుమవలనను భరతవర్తనము నెఱిగి, మొదట జేరె నందిగ్రామమునకు నంత.
- సీ. అని నొకభగవంతుని నీ నొందెను బుడవు సర, బ్రహ్మనరంబున బ్రదికి లేవ
గిట్టెను నల్లుని గినుంగొని రాముం డ, త్యంతివారము నొందె యాత్మలోన
బుష్పగంబున నొక భూమిజాతి, కైకొనుము నిర్విశంకముగను విభీషణునితోడ
నొకభగవంతుని నొందెను బుడవు సర, బ్రహ్మనరంబున బ్రదికి లేవ
గిట్టెను నల్లుని గినుంగొని రాముం డ, త్యంతివారము నొందె యాత్మలోన
- గీ. వచ్చి సాకేతపురమును జొచ్చె నంత, దానదాసీజనంబు లుత్సాహమునను
మంగళస్నానముల నొనర్పంగజేసి, వారలకు గట్టబెట్టిరి వస్త్రములను. 2959
- సీ. అపు డొకశుభలగ్నమందు నానారత్న, మండితమాణిక్యమండపమున
హైమభద్రానామం దుపవిష్టుని, జేసి దాశరథిని సీతతోడ
వామదేవుండు పర్వతుండు నారదుండు షూ, రుండేయమాధ్యక్షకృత్యపులును
జాబాలియు వసిష్ఠనయమియును నను, నష్టమహర్షు లత్యద్భుతముగ
- ఆ. బుద్ధాత్మత్రయపూర్ణ సువర్ణకుం, భములతోడ వేదమంత్రఘోష
మావరింప జేసె నభీషేక మొనరించి, రథలజనులు జూచి హర్ష మొంద. 2960
- సీ. ఛత్రచామరములు సామి త్రి వహించు, భరతశత్రుఘ్నులు పార్శ్వములను
దాశవృంతంబుల దాల్చి వీడుచు నుండ, బవనసుతుండు దీపమును బట్ట
గపినాయకుండు పూర్ణకలశంబు దాల్చి జూ, పింప దర్పణము విభీషణుండు
పుష్పమాలను గంఠమున జాంబవంతుండు, వైవ సుషేణుండు ధ్వజము నూన్చె

- గీ. దిమ్ములబలును వాలినదనుఁ జొసంగ, నిఖిలభూపతిలను సుసాయనము నీయఁ
బ్లవగదాననబలములు బలిసికొలుని, రాజులెఁ బురగిరుదుఁడుకోటి రాసుప్రండు.
- గీ. అఖిలమునిదనవేషేతుఁ డై వెలింగె
రామదండ్రుఁ డయోగ్యస్వస్థునిగుఱుండు
సతులుసనాతినిపదంబునందు నిశ్చ
ము క్తిపరివృత్తుఁ డగునిష్ఠుఁడూర్తివోలే. 2962
- ఆ. సుమిత్రలో డయ్యుతసౌరాష్ట్రరాష్ట్రన, ర్ధసముఁత్రసింహాస్థాన
సృష్ట్యకోపు లనెడియెసమంధ్ర మంధ్రులు, గొలుసు కాగుఁబుగని మురుమిగిలే.
- సీ. అప్పుడు నేను లో నాఁగి పొలెడి, హరిగలు ప్రసాద సునామిగను
విశ్వరూపాబుస నెలిఁగెడిఁగాయిసి, ముంగిలఁ డేమిల మోడ్చి నెలిచి
సృష్టిసేతిక్షయహేతుచే నిర్మల, సాధిరాపాయ నారాయణాయ
నిశ్చయసాచయ మ్మవే నద్విదా, సందాత్మసే జగన్నాయకాయ
- గీ. బ్రహ్మచై శాశ్వతాయ రుద్రాయ సర్వ
సాక్షిణే వేదవేద్యాచ సాత్త్వికాయ
సాధురక్షణమప్రక్షయపాయ
భానుకులభూషణాయ తుభ్యం సమోఽస్త్యు. 2964
- ఆ. అని సమస్కరించి హరి ముతగాతికు, సొచ్చి గాఁగి బులఁ తనఁగి మన
నిట్టు లంటి రామ గూర్చు పుకేరుహ, లోదనుఁడవు నీతి లోగమా. 2965
- సీ. సాచిత్ర జానకి నీవు విధాతవు, శ్రీకందుడువు నీవు నీతి గారి
శతమన్యుడవు నీవు జనజ పోలోమి, నైశ్వానరుడ వీవు స్వాహా నీత
యముడవు నీవు సంహారదేవత నీతి, రోహిణి నీతి చంద్రుడవు నీవు
నైదేహి సర్వ దివాకరుడవు నీవు, సరలు నీవు శ్రీహరియ యవనిహతి
- గీ. యింక బహుభోక్తలు వచింప నేల దేవ, ముజ్జగంబులలోన స్త్రీమూర్తి యెల్ల
ధరణిజయ పుంస్వరూప మంతయును నీవె, యెంతవారము మీతత్త్వ మెఱుంగ మేము.
- క. ఎపుడును నీతారకమును, జపియించుచు నుండు నేను శర్వాణియు నె
ల్లపుడును నీనామంబును, జపియించుచు నుండు మోక్షసాధన మగుటన్. 2967
- క. అందుననె లోకపూజ్యతఁ. జెందంగలిగితిమి మేము చేకుటె యుష్మ
త్సందర్శనలబ్ధమహా, నందంబును నాకు నేడు నభినదశాతౌ. 2968
- క. వారాణసిలో మ్రండెడి, వారలకున్ బ్రాణములను నడలెడితఱి నీ
తారకమంత్రమును భవో, ధారకముగ నుచువుయోగ్యతయు నా కొదవెన్. 2969
- క. అని నేను బహువిధంబుల, వినుతించుచు నుండఁ జూచి విశ్వాత్ముం డై
కనకపుష్పధామని భయమున, వనజాసనముఖ్యు లెల్ల వణకుచు నుండన్. 1970

- సీ. అపుడు రాఘవుఁడు మాంసమాంసమకార, మును దాల్చి మరలను బూర్వమట్లు
కానంగఁబడుచు నేత్రానందరముగా, బ్రహ్మాదిదేవవర్గంబునకును
మునులకుఁ గెపులకు జనపతులకు దాన, పులకును స్వర్ణపూజల నొనర్చ
వారు సంతుష్టులై స్వస్వధామంబుల, కరిగిరి పడసి రామానుమతిని
- గీ. సంతటను రాముఁ డవనిజాకాంతతోడ, ననుభవించుచు భోగంబు లచని నెల్ల
నేలుకోను చుండఁ గడచె నే యేండ్లు సీత, గర్భవతియును నయ్యె నాకాలమందు.
- సీ. దనుజునియింట నుండినజానకిని రామ, చంద్రుఁడు గొనివచ్చి సాహసమునఁ
దనయీరిలో నుంచికొనె నన్నయపవాద, ముద్భవించంగ నయోధ్యలోన
మానుషధర్మంబు గానంగఁబడ రాముఁ, డవనిపుత్రిక సర్వణమున కనిచె
నంతట వాల్మీకిఁ బుత్రమంబున సీత, కుశలపు లనుకొడుకులను గాంచె
- గీ. రఘుగుణేశుగడు బ్రహ్మాసర్వనతలఁబు, బూని విశ్వంభరాచక్రమును సమస్త
జనులు గీర్తింపఁగా నేలసాగ రాజ, ధాని యైనయయోధ్యలోఁ దా వసించి. 2972
- వ. అంతట శత్రుఘ్నుఁడను లవణాసురసంహారంబు గావించి యిరువురుపుత్రులం బడసి
దేవనిర్మితం బగుమధురాపురంబుం బాలింపం దొడంగె. భరతుండు గంధర్వులను
వధించి సింధూభయపార్శ్వంబులందుఁ దనకుమారుల నిరువురను బ్రభువులుగా
స్థాపించె. లక్ష్మణుండు మద్రులను వధించి మద్రదేశంబునకుఁ దనపుత్రుల నిరువురను
సధిపతులం గావించి తాను సాకేతంబున రామపాదారవిందసన్నిధానంబున నివసించె.
- సీ. అపుడు రాఘవుఁడు ధర్మాతిక్రమంబుచే, తను దపించుచుశూద్రుని వధించి
మరణించినట్టి బ్రాహ్మణతనూభవుని జీ, వింపజేసి యశేషవిభుధు లెన్న
నై మిషారణ్యంబునను గౌతమీతీర, మందు మహరి సమక్షమందుఁ
గావించికొని స్వర్ణకల్పితం బైనసీ, తామహాదేవిని ధర్మసతిగ
- గీ. నయుతహయమేధవాజపేయాయతముల, విశ్వజిద్యాగగోమేధవివిధసప్త
తంతువుల జేసి సంపూర్ణ దక్షిణలను, సర్వజనుల సమ్మానించుసమయమందు.
- సీ. వాల్మీకి తోడ్కొనివచ్చి సీతను గుశ, లపులను రామునిసవిధమునకు
రామచంద్ర వసుంధరాపుత్రి శ్రీదేవి, భవదేశమానస పరమసాధ్వీ
కై కొను మీజగత్కల్యాణదాత్రిని, బూతచరిత్రను బుత్రవతిని
ననపుడు రాముఁ డిట్లనియె మహాభాగ, నీవు చెప్పినమాట నిక్కువంబు
- గీ. కాని లోకాపవాద మీఁగంగ నేడు, పృథ్వీసుత ప్రత్యయము చూపె నేని సకల
జనయుతం బగునీమహాసమితిలోన, గ్రాహ్య యగు లేనియెడలను గ్రాహ్య గాదు.
- క. అని పల్కుటయును జానకి, విని రామునివాక్యములను విశదముగ మహా
జను లెల్లఁ జూచు చుండఁగ, వినమితముఖ యగుచు నిట్లు వేడె ధరిత్రిక. 2976
- గీ. తల్లి భూదేవి రాముని దక్క- నొరుని, దలఁపులో నేని యెపు డేని తలచ నేని,
సర్వసాక్షిణి వగునీ వఖర్వమహిమ, నిమ్ముగా నిష్టె వివరమ్ము నిమ్ము నాకు

- సీ. అని సభాసదు తెల్ల విను బలుట టయు భగీ, శ్వరునితోడ జనులచి ఫరిణియె
 సీతను గరిములచే నెత్తి తార్చ్యవా, హసముపై నెట్టి య నవభుజిముగ
 గను చుండ నట నున్నజను తెల్ల దినినుండి, కిరయుచు నుండగిరి సునామిన్లు
 గరుడి తివ్వన నేగె గగనమార్గమునుండి, తోడిజోడి నై నాగమును
 గీ. నుతి రాముడు ముగిలెన్వారము డిగుచు, చిలుములను గొని సాచి మునుక డెరి
 యేలు చుండగి నిల గొంతకాలమునకు, సునిరి దశరథి పోల్కలు స్వర్ణమును.
 ఆ. అవల గొంటికల మరగిగిరి చాచా, కరిమును సచ్చి లలు ధీని-
 దినమునందు రాఘవుని గాంచి గీచి, గుట్ట లనియె నేహ ముగ్ధముగి. 2979
- సీ. రాఘవ నను బంప బ్రహ్మ నీడెనుదగు, వచ్చిలి నొసగోన్మువార్గం లును
 నెవడను రాగూడ దిటకు నే నున్నుతి, వడగు సచ్చిసంజయనాగము నాని
 సనుడు రాఘవు డెట్లె యని నియోగించి ల, క్షుణ్ణి ద్వారాభిగమము నేయ
 నావార్త నాలింప నభిముఖుం డై యుండ, గాలు కి ట్లసియె రాఘవుని గాంచి
 గీ. రామ పదాకొండపేలేండ్లు రాబ్బ మేల, ససురసగహార మొనరిగె సమనియగిరి
 నవలిరించితి వాకార్య మయ్యె నింత, బయలుదేలుము నై కులభి నసహనగు. 2980
- ఆ. అని వచించు చుండ సంతలో దుర్వాసు, డరుగుడెంచి ద్వారముగను సలిచి
 ద్వార్ధ రామచంద్రదర్శన మొనరించు, వాగధోడి నేను వచ్చినాడె. 2981
- క. అని పలుకుటయును దుర్వా, సున కిప్పడు రాఘవానుజుడైన మ్రొకు భయం
 జెనయ మది రామదర్శన, మున కిది సమయంబు గాదు మునివర యనియె.
- సీ. అంతట దుర్వాసు డాగ్రహోష్టుం డై, దర్శింప నీకున్న దాశరథిని
 శపియించువాడ ని న్నిపుడె నా లక్ష్మణుం, డరిగి యన్నకుం డెట్లె సతినిరాకి
 వీక్షించి వాని నదృశ్యుం డయ్యె గృతాంతుం, డపుడు రాముడు నూని నాడరిగ
 నానందభరితుం డై యరిగె దుర్వాసుండు, సౌమిత్రి రామునిశపథ మెఱిగి
 ఆ. సత్వరముగ నరిగి సరయుమహానదీ, తీరమందు మనుజదేహ ముడిగి
 తాల్చి నిజఘోరద్రవ్యంబు సమానంబు, నెక్కి స్వపదమునకు నేగె సంత. 2983
- సీ. తమ్ముడు చనినయుదంతంబు నిజకర్ణ, తాడితం బగుటయుం దతంబ
 స్వపదంబునకు రామచంద్రుం డేగె దలంచి, కుశవతీపురమును గుశున కొసగి
 లవున కొసంగి ద్వారసతీపురంబును, రాజధానులు గాగ రాజ్య మేల
 నభిషేక మొనరించి యఖిలజనంబులు, సమృద్ధింపగ నిచ్చె స్వధన మెల్ల
 గీ. నపుడు తద్భావము నెఱింగి యఖిలజనులు, వచ్చి రాఘవ నీతోడ వచ్చువార
 మందఱుము గూడ మేము నీయట్టిప్రభుని, విడిచి బ్రతుకంగఁజాలము పుడమిలోన.
- ప. అని వేడుటయు రామచంద్రుండు తదభ్యర్థనంబు నంగీకరించి విభీషణునకు శార్ఙ్గం
 బునుచ్చిత్తుకులదై వతం బగుశ్రీరంగ శాయిమూర్తిని నొసంగి హనుమంతునకు

గానూచు. గాధ లోగము దుండవంతవజ్రకును భూమండలంబున వసించి యంతం
బును నిజమిది నెదముగ పోయెనట్లు వరంబుఁ బ్రసాదించి ద్వాపరయుగంబున భూభార
నివారణార్థము యీచనఁగలంబునకు దుదయించి నీతోడ సంగ్రామంబు గావించి
నిన్ను ధిన్వీని జేయుదు నని జాంబవంతునకుం బెప్పి తాను శుక్లాంబరధరుం డై
గిరియు హస్తీపురిని గురించి రమాధరశీసమేతంబుగా బయలుదేరి నంత. 2985

నీ. ప్రాంతము పేదవలె ప్రాములు పురాణాతి, హాసాచిసకలవిద్యాగణంబు
సామ్రాజ్యమును సమ్రాజ్యప్రకారముగ నుమా, యములును బురుషదేహములతోడ
భరణిగ్రాహ్యములు పురజనులును మఱి, వర్గంబులును భృత్యవర్గములును
యునువాసరిగతులగు గణంబులు, జలగమస్తావరసంఘ మెల్ల

గీ. బంధువుల గల దననెట బాయలేక, రాముఁ డఖిలసమేతుఁ డై ప్రేమమునను
సరిగి మూఁ డామడలు హృదయాస్య యైన, సరయువును జొచ్చె సోదరసహితముగను.

క. వసజభవుగ డెప్పుడో సభం, బుననుండి సుపర్యసహితముగ రాఘవ ధా
త్రిని విడిచి రమ్మ సీపద, మునకుం గృహతోడ శీఘ్రముగ నని వేడక. 2987

నీ. గాముడు విడిచి మర్త్యశరీరమును స్వకీ, యం బై వనిష్టదేహమును దాల్చి
భరణిగ్రాహ్యములు ప్రాపింపగను దన్ను, నాత్మీయశత్రుచక్రాశృతులను
దేవీయుగంబుతోడ దేజరిల్లుచు దివ్య, యాప్యయానంబున నధివసించి
సరయునదీజలస్పర్శోపగతిదివ్య, కాయు లై ననిజానుగతుల నెల్ల

గీ. దనమానంబు నెక్కించుకొని విముక్త, జనయుతం బైననిజధామమునకుఁ జేరి
దేవతాబృంద మెల్ల నుతించు చుండఁ, గురియుఁ చుండంగ దివినుండి కనుమవృష్టి.

క. ఏతద్రామచరిత్రము, శ్రోతలకును బాఠకులకు సుతధనదార
ఖ్యాతిసుఖారోగ్యములను, బాతకనాశమును బరమపదమును నొసంగుక. 2989

వ. ఇంకఁ గృష్ణావతారచరిత్రముం జెప్పెద వినుము. 2990

నీ. దేవమీధుం డనుభూవరుం డొక డుండె, వసుధలో మును యదువంశమందు
నతనికి వసుదేవుఁ డనుసుతుం డొక డుండె, హరిపదాంబుజపరాయణుఁ డతండు
వరగుణ యైనదేవకి నుగ్రసేనపు, త్రినిఁ బెండ్లియాడి యాదేవతోడ
నుగ్రసేనునితనయుం డగుకంసుండు, రథచోదకుండుగా రథము నెక్కి

గీ. రమ్యముగ మధురాపురరాజమార్గ, మందుఁ జను చుండఁ బార్శ్వములందు బంధు
వర్గ మేతేరఁ దద్రాజవై భవంబు, చూచు చుండంగఁ బ్రజ లెల్లఁ జోద్యముగను.

గీ. కంస దేవకియష్టమగర్భమునను, నీకు మరణంబు ప్రాప్తించు నిక్కముగను
ననెడిమాటలు దివినుండి వినఁబడంగఁ, గంసుఁ డది విని వెంటనే ఖడ్గ మెత్తి. 2992

నీ. తనచెల్లె లగుదేవకిని నఱకంగ రా, నప్పుడు వసుదేవుఁ డడ్డగించి
స్వాల్పక నిలుపుము చన దాఁడుదానిని, జంపంగ నీబోటిశౌర్యనిధికి

- సీ. అని సభాసదు లెల్ల విన బలుకుటయు ఖగే, శ్వర్ధసనితో జనులు ని సరకొడిని
 నీకును గరిములచే నెత్తి తార్చివా, హాసముపై నెక్కింప నున్నోముని
 గను చుండ నట నెన్నుజను లెల్ల దివినుండి, కురెయును నుండంగి గ నుముప్పుట్టి
 గరుడ తీర్పున నేగె గగనమార్గమునుండి, తోజిజతోడ నై నుండఁబునుకు
- గీ. నుని రాముని దుష్కృతస్వామి డగుచు, దునియును గొని నాచో మునునె పేరి
 యెలు చుండంగి నిల గొంతకాలమునకు, జనిరె గళరధిసోలు న్నెర్పిమునుకు.
- ఆ. అసలు గొంతకాల మరుగింగి చాసనా, కారిముసను నచ్చి నలు పోలి -
 దినమునాదు రాఘవుని గాంచి దీనించి, యిట్లు లనియె న్నీవా మార్గముగి. 2979
- సీ. రాఘవ నను గలవ బ్రహ్మ నీరముద్దను, వచ్చితి నొంగోస్యవా ర్ధిం
 నెవఁడను రాఘూడ దిటను నే నున్నగతి, వఱకు నచ్చియె బ్రహ్మనియు నాని
 నునుడు రాఘవుడ డట్ల యని నియోగించి ల, త్కృతుని ద్వారాభిగింపఁ బును నీయ
 నావార్త నాలింప నభిముఖుం డై యుండ, గాలుఁ గి త్లసియు రాఘవుని గాంచి
- గీ. రామ పదోకొండువేలేండ్లు రాజ్య మేల, సగురిసంహరి మొనరింప నునియఁగి
 నవతిరించితి వాకార్య మెప్పు నింక, బయలుదేలుము నై కుంభి ననఁగనుకు. 2980
- ఆ. అని వచించు చుండ సంతలో దుర్వాసు, డరుగుచుచి ద్వారమంగు నిలిచి
 ద్వార్ధన రామచంద్రదర్శన మొనరించు, వాఁఖతోడ నేను వచ్చినాఁడ. 2981
- క. అని పలుకుటయును దుర్వా, సుని కిప్పుడు రాఘవాసుజుండఁ బ్రముఖ భయం
 జెనయ మది రామదర్శన, మున కిది సమయంబు గాదు మునినరి యనియె.
- సీ. అంతట దుర్వాసు డాగ్రహానిష్ఠుడై, దర్శింప నీకున్న దాశరథిని
 శపియించువాడ ని న్నిపుడె నా లక్ష్మీణుని, డరిగి యన్నకుం డెత్పి సతినిరాక
 వీక్షించి వాని సదృశ్యుడ డయ్యె గృతాంశుఁ, డపుడు రాముండు సుని నాడరింప
 నానందభరితుడై యరిగె దుర్వాసుండు, సౌమిత్రి రామునిశపథ మెఱిగి
- ఆ. సత్వరముగ నరిగి సరయామహానదీ, తీరమందు మనుజదేహ ముడిగి
 తాల్చి నిజఘోషద్రతనవు సమానంబు, నెక్కి స్వపదమునకు నేగె సంత. 2983
- సీ. తమ్ముండు చనినయుదంతంబు నిజకర్ణ, తాడితం బగుటయుఁ దత్తఁ గలబ
 స్వపదంబునకు రామచంద్రుడ డేగఁ దలంచి, కుశవతీపురమును గుశున కొసగి
 లవున కొసంగి ద్వారవతీపురంబును, రాజధానులు గాఁగ రాజ్య మేల
 నభిషేక మొనరించి యఖిలజనంబులు, సమ్మతింపఁగ నిచ్చె స్వధన మెల్ల
- గీ. నపుడు తద్భావము నెఱింగి యఖిలజనులు, వచ్చి రాఘవ నీతోడ వచ్చువార
 మందఱుము గూడ మేము నీయట్టిప్రభుని, విడిచి బ్రతుకంగఁజాలము పుడమిలోన.
- వ. అని వేడుటయు రామచంద్రుండు తదభ్యర్థనంబు నంగీకరించి విభీషణునకు శార్ఙ్గం
 బును నొక్కొకకులదై వతం బగుశ్రీరంగశాయిమూర్తిని నొసంగి హనుమంతునకు

కానూరు పట్టణంలోని దుండునల్లవజ్జకును భూమండలంబున వసించి యంతం
బుని నిజమనమనముం తెలుసుకొని వరంబుఁ బ్రసాదించి ద్వాపరయుగంబున భూభార
నివారణార్థంబు గొనుననమనంబున దుండయించి నీతోడ సంగ్రామంబు గావించి
నిన్ను ధన్యునిగఁ జేయుదునని జాంబవంతునకుం జెప్పి తాను శుక్రాంబరధరుం డై
నీతోలు హాసంబులందు ధరించి రమాధరణీసమేతంబుగా బయలుదేలి నంత. 2985

సీ. ప్రాణానంద "సేవ" ప్రాముఖ్యం పురాణాల్ని, హాసాదినకలవిద్యాగణంబు
సా. త్రియును సా. ప్రాణ ప్రాకార్యుని మార్గ, గాములును బురుషదేహములతోడ
భగవాన్ ప్రాణులు సురజనులును మంత్ర, వర్ణంబులును భృత్యవర్ణములును
ఋషివాసుని సుప్రసిద్ధిగల గణాలు, జగతి మస్తావరసంఘ మెల్ల

గీ. బుద్ధులుగిట్టి గిరి దిస నేటకు బాయలేక, రాముడు డాఖిలసమేతుడు డై ప్రేమమునను
నదిగి మూడు డామిడిలు పచ్చిమాస్య యొన, సరయువును జొచ్చె నోదరసహితముగను.

శ్రీని విడిచి రమ్మ గోపద, మునకుం గృహంతోడ తీసుముగ నన వేడె.

సీ. రాముడు విడిచి మర్త్యశరీరమును స్వకీ, యం బై నవిష్ణుదేహమును చాల్చి
భరితశక్తులు ప్రాపింపఁగను దన్ను, నాత్మీయశక్తిచక్రాకృతులను
దేవీయుగఁబుఁతోఁ దేజరిల్లుచు దివ్య, యాప్యయానంబున నధివసించి
సరయునాదీజలస్ఫుర్త్యోగపరిదివ్య, కాయు లై ననిజానుగతుల నెల్లఁ

గీ. దనఁ మానంబు నెక్కించుకొని విముక్త, జనయుతం బైననిజధామమునకుఁ జేరి
దేవతాబృంద మెల్ల సుతించు చుండఁ, గురియు చుండంగ దివినుండి కనుమవృష్టి.

క. ఏతద్రామచరిత్రము, శ్రోతలకును బాఠకులకు సుతధనదార
భ్యాతినుభూరోగ్యములను, బాతకనాశమును బరమపదమును నొసంగుట. 2989

వ. ఇంకఁ గృహవతారచరిత్రముం జెప్పెద వినుము. 2990

సీ. దేవమీఠానం డనుభూవరుం డొక డండె, వసుధలో మును యదువంశమందు
నతనికి వసుదేవుఁ డనునుతం డొక డండె, హరిపదాంబుజపరాయణుఁ డతండు
వరగుణ యైవదేవకి నుగ్రసేనపు, త్రినిఁ బెండ్లియాడి యాదేవతోడ
నుగ్రసేనునితనయుం డగుకంసుండు, రథచోడకుండుగా రథము నెక్కి—

గీ. రమ్యముగ మధురాపురరాజమార్గ, మందుఁ జను చుండఁ బౌర్వములందు బంధు
వర్త మేతేరఁ దద్రాజ్యవై భవంబు, చూచు చుండంగఁ బ్రజ లెల్లఁ జోద్యముగను.

గీ. కంస దేవకీయష్టమగర్భమునను, నీకు మరణంబు ప్రాప్తించు నిక్క-ముగను
ననాడిమాటలు వినినుండి వినఁబడంగఁ, గంఘర డది విని వెంటను ఖడ్గ మై తి. 2992

సీ తనచెల్లె లగుదేవకిని నఱకంగ రా, నప్పుడు వసుదేవుఁ డడ్డగించి
 స్వామిక నిలువుము చన దాఁడుదానిని, జంపంగ నీబోఁటికొర్యనిధికి

- నదిగాక నీ మేయనూతల లోపలూరి, ముగిసికొనిపోయి అగునయ్య
భయము నీ కళాకళభాషాభాష నేరు, నవీనవాసీమెగిరిభయము నెల్ల
- గీ. సంహరింపుము పుట్టినసమయమంద, యాచుచు లోపలూరినా గొనుల బ్రాగ్భాషలు
నుడిగి చెజనాలతో నపు దూచి వారి, నిరువురిను గూడి భోగ్యము లెల్ల నొసంగి.
- క. మునులను దేవతలను స, జనులను గాఢముచును నిశానరహితము
తన కనుచురు లై యుండగ, సచుచితిముగి నొనసంగి నతిబలుండు గురువు. 2994
- నీ. అంటట నొక్క-నాడెరిగి పిదిని బ్రహ్మ, నన్నిభాషమునకు నాగి ప్రమాద
పరమేష్ఠి రాక్షసబాధ నానాదేశిక, బ్రహ్మలుగా నానాదేశిక ప్రజలు కల్గి
సత్యశ్రీచుండులు సమసే లోపిమాలోని, భోగ్యములను గూడి మింగి
నని పోల్చి యరుగునయినా సుందర్యముగల, సుందర్యముగల సుందర్యముగల
- గీ. జేరి శ్రీరాజ్యము లొరతీరమునకు, బహుభాషలు శాస్త్రని బ్రహ్మములు
నందుజాత్యుగదు ప్రత్యక్ష మై పరిచి, గుండ్లలోని గూరి లెల్ల రా నేల నెప్పును.
- క. అని యడుగుటయును నబ్బడి, స్థనియెను ననుగూడె ధరికి కల గలగ బ్రహ్మ
దనుజులు పెట్టడిబాధకు, నరరుచు నున్నయెని నీన వలయును బ్రోవక. 2996
- గీ. అని నివేదింతులయును జనార్దనులకు, ననుజసగభవ మిగా గెగవచ్చు నింక
నేను యదువంశమందు జన్మించి భారి, హంసయ్యగల నని పల్కి-యనిని వారి
- నీ. కని నిజమాయ ని ట్లనియె మామనానీ, మాననితలగును కిరిగి నీవు
సరగ హిరణ్యక్షిపత్తునూభవులను, గ్రహముగా దేవగిరిభయందు
జూనిపి యనంతాంశమున గల్గిదేవకీ, సప్తమగిర్భయను సమయకుండ
నసమయమున లాగి యామనపల్లి యె, నీతిరోహిణిగిర్భయందు నునిచి
- గీ. నందగోపసతీగిర్భయందు జేరి, కలసభగినిక సప్తమగిర్భయందు
నేను జనియించువేళను నీవు గూడ, జనన మొగుము నందునిసదనమందు. 2998
- క. అటుమీదగ గంసునకు ను, త్కట మగుభయ ముప్పతిల్లగా జేసి మహా
ర్భటి నేగి వింధ్య మనియెడి, యటటిక వధియింపు మచటియనురుల నెల్లక. 2999
- వ. అని యాజాపించుటయు మాయుదేవి తతఁబ ధరణి కరుదెంచి హిరణ్యక్షితుత
షట్కంబును గ్రమంబుగా దేవకీగిర్భయందు బ్రవేషింపజేసి తజననకాలంబునంద
వారల నెల్లరను యథాక్రమంబుగ గంసుండు సహరింప బిదప నంతాంశసంభూతం
బగుదేవకీసప్తమగిర్భయను బలాత్కారంబున లాగి రోహిణీగిర్భయను దుంచి
నీతిశ్రీశ్రీ శ్రీరాజ్యము లొరతీరమునకు, బహుభాషలు శాస్త్రని బ్రహ్మములు
నందుజాత్యుగదు ప్రత్యక్ష మై పరిచి, గుండ్లలోని గూరి లెల్ల రా నేల నెప్పును.

- సీ. అంతట గుండరీకాక్షుండు సుముహూర్త, మందు దేవతగర్భమందుఁ జొచ్చి
నిండఁగఁ దొమ్మిది నెల లందు వసియించి, పడియవమాసంబు ప్రాప్త మగుడుం
బ్రభునిచే సరి రత్నమునందు శ్రావణ, మాస్కష్టాపమివానరమున
ననుదీపుఁ డపుడు భాస్వోక్తిదేదీప్య, మానవిగ్రహ మధుమధనుఁ జూచి
- గీ. పోని లోక ప్రశామంబు చేసి పులక, తొలగుఁ దై కృష్ణ ధన్యుడ నైతి నిన్నుఁ
బట్టిగను గాఁచుకొనినట్లు, ప్రాప్తిమగుటఁ గన్బలంబంగ నీవిష్ణుకనుగనుట. 3001
- సీ. అని బహువిధముల సుస్తవ, మొనఁగించు నుండ గృష్ణుఁ డుడిగి స్వరూపం
బును మనవహుంబునఁ గనఁబడి ననుదేవుఁ డపుడు కని బాలకునికొ. 3002
- ఆ. విగ్రహనిలనుండ కనాడుమార్గంబు, తోవ కనిక నెడఁదఁ ద్రొక్కటవడ
పట్టుమామిదలని విడిపోయె దలుపులు, భటులకనులు మూతవడియొ నంత. 3003
- సీ. అనిచుండుభి నాస్తంబులం దుంచు, కొని బాలకుని గుండె కొట్టుకొనఁగ
నటని నితఁ డాచుచు నాఁగుచు నూర్పుల, నల్లనల్లనఁ గ్రింద నడుగు లిడుచుఁ
చోరునిఁజూడఁగను గాహగృహద్వార, ములను మెల్లఁగ దాటి వెలికి వచ్చి
నిడిచి నిప్పుటి కొక్కఁగఁడఁగి బని తలంచి, పురవిధిలోఁ బడి యరిగియరిగి
- గీ. పోని శీఘ్రముగను బురద్వారమునకుఁ
గొట్టి వాటంబు బాటుపనంబు తాఁకి
సన్యసిమిగఁ దద్భటులు తమోచివశులుగను
సంజయును దాటి సుఖముగా నరుగుమిండి. 3004
- వ. మార్గమధ్యంబున వరి గను భారాపాతంబుగాఁ గురియఁజొచ్చుటయు నాకేంద్రుండు
నిజభాసహస్రంబుచే వర్ష మిడుపునుం బయిం బడకుండ దేవకీనందనుని నాచ్ఛాదించి
తత్కృతాచారత్రం డయ్యె. 3005
- సీ. అంతట వసుదేవుఁ డధికంబుగాఁ బాటు, యమునలోపలఁ జొచ్చి యరుగు చుండ
నమ్మహానస స్రవాహం బంతయును దగ్గి, తత్తేజంబున జానుదఘ్న మయ్యె
నది చూచి వసుదేవుఁ డాశ్చర్య మొందుచు, దాటి కాలింది సుతాహమునను
యమునాతత్కృత మైనవ్రజంబున, కరిగి నందునినికాయ్యమును జొచ్చి
- గీ. మాయచే దద్గృహస్థమనుజు లెల్ల, మోహమును జెంది నిద్రలో మునిగియుండ
బాలుని యశోదప్రక్కలోఁ బవ్వలింపఁ, జేసి తత్కన్యకను గొని శీఘ్రముగను.
- గీ. వెల్లవాటకమున్నె యేతెంచి మధుర, కక్కుమారిని దేవకీప్రక్కలోనఁ
బండుకొనఁ బెట్ట నప్పు డబ్బల యేడ్చె, నేడ్చు విని మేలుకొని లేచి యెల్లభటులు.
- గీ. చని రయంబున గంనునివిధమునకు, దేవ నీళ్ళాడె దేవకీదేవు యనుచుఁ
దతఱమున నివేదింపఁ దత్తేజంబ, కంసుఁ డేతెంచి కేల ఖడ్గమును బట్టి. 3008
- సీ. దేవకీప్రక్కలోఁ దేజరిల్లుచుం బండు, కొనియున్న బాలను గ్రూరముగను
నొకకేలఁ గొనిపోయి యూ రెల్ల వడఁకంగఁ, బెట్టి మారణశిలాప్రవృత్తమండ

ఖండింపఁగా నెత్త ఖిక్కులు సంకలలో, నానీల లీల యాత్మగర్భము, బాగి
దనకాలితో వానితల దన్ని పై కేగి, యష్టబాహులు, నీలనిల సీగిది

గీ. పండ్లు పటపటఁ గొఱుకుమఁ బ్రభయకాల

పావకజ్వాలవలె ముడిపడుచు నోరి

రాక్షసాధమ సంస నాచాయశుండు

పుట్టునన్నాడు నినుఁ జంపఁ బుష్కలలోన.

3009

క. అని చెప్పి మామయమయ్యెను, గెనుఁగొనియెనువారి కెల్లఁ గలఁ నాత్మగర్భము
బును జేసి నుతిఁ గలఁనుండఁ, మునుపను నుతియు నభిమయు మెత్తెన్మర్మమున.

సీ తనయొద్దలో నున్నదినుజనీరులు నెల్ల, లోనిది చానివెనుపిరిలారి

క్షీరసాగరమును జేరి చేవలె తెల్ల, సన్నుత్రుభావము పొడిగెల్లె

నతిఁప ధాత్రిని మాసవాంఛమునఁ బుట్ట, మనకు హాని కలుగార్చి మోగె నాచి

మీ రిందమును నీతి పుడినిలో బలో, త్తరులుగా నున్నగిఁబరిను నెల్ల

గీ. సంహరింపంగఁ బొండు స్వచ్ఛందముగను, నని నిడఁగించి కలఁగొనఁబొందునుండి
దేవకపసుదేవులఁ బోవ విడిచి, చేరఁ దనమందిరి మునుఁ గాఱుగోడె.

3011

వ. అంతట వసుదేవుండు రోహిణీగర్భసంభూతుం డగునగర్వ మునిగొగ్గని ప్రబలమునను
జని నందగృహంబునం దున్ననిజసందనునిఁ గాంచి యపరిమితానందభరితమానసుం
డై యశోదం బూచి.

3012

సీ. కల్యాణి వీడు సునిరఁజుం డనుసేరు, గలవాడు నాపట్టి కలఁసభీతి
నిచటికె గె కొని యెత్తించినాడె నీ, బిడ్డఁగోడను నీనిఁ బంపవలయు

నని పలుకుటయు నామె యట్లఁ పెంచెద నని, సునిరఁజునిఁ గొనె నుతిసమున

సంతట వసుదేవుఁ డాత్మశాంతి ఘటిల్లఁ, జనుఁగొని మధుర కచ్చటనె యుండి

గీ. యాత్మసుతులకు జాతకర్మాదివిధుల, నాదరి పంగి గర్గని సనుప నాతిఁ

జేగి ఘోషంబునకు నందునింట నున్న, రాజసుతులకు జాతకర్మంబు సేసి.

3013

వ. జ్యేష్ఠపుత్రునకు రోహిణీయుం డనియు బలభద్రుం డనియు రాముఁ డనియుఁ గనిష్ఠ
సూనునకు శ్రీధరుం డనియు వాసుదేవుం డనియుఁ గృష్ణుం డనియు నామకరణంబులం
గావించి యీకుమారులు లోకంబునందు రామకృష్ణ లనుఖ్యాతిం బడయంగల రని
దీవించి నందయశోదాపూజతుం డై తిరిగి మధురాపురంబునకుం జేరె.

3014

గీ. అంతటను గొన్నినాళ్లకు నతిబలిష్ఠుఁ, డైనబాలుండు ఘోషమునందు నున్న

వాఁ డని యెఱింగి కంసుండు వానిఁ జంపఁ, బనిచెఁ బూతన యనునొకబాలహంత్రి.

క. చని యాపూతన ఘోషం, బున కొక్కనిశీధకాలమున మానవరూ

పూవునఁ దనవిషలిప్తస్తన, మును బెట్టెను నోటఁ గృష్ణమూర్తికి గుడువక.

3016

అ. అప్పుడెఱిగి కృష్ణుఁ డాపె నాసురిగను, నవ్వి పెట్టికొని స్తనంబు నోటఁ

బాలతోడఁ బ్రాణంబులను సైత, మంత నాపె యార్చి యవనిఁ గూలె.

ఆ. లోక యోగి ధ్యాయం జేసినప్పుడుగానో, సూర్యుల గోపములలోనుండి
గోపబాలకులను గోపస్థులను స్మరించి, పాపములను పాపములను ప్రాముఖ్యము. 3026

సీ. లంతట నా మహా మగుట గు మునునోళి, గోవత్సనోవార్ధిసలను, గూడ
రామస్థలలు జలములను మునునోళి, గోవత్సనోవార్ధిసలను, గూడ
కలిగిగల హరికి కౌసు స్వర్ణముల, నీడల లక్ష్మీమణి ప్రాజ్ఞుల
జరుగుటయును నొకట-సాచిత్పరము ప్రాజ్ఞు, సాచిత్పరమి స్వస్థునిసంపాదముగ

గీ. ఉరచితాంశలి యు క్రమము, క్రమములను, పరిమా నును భవన్మహా ప్రాజ్ఞులను పరిమా
ద్వైత్వభూతుల భూజలపాహ్లాదము, గిరిసముఖము నెమ్మొలకొను గుండె.

క. పురుషోత్తమ నీ మహా, పురుషుడవు నీ మహా పురుషుడవు నీ మహా
పురుషుడవు నీవ సై గమ, పురుషుడవు నీవ నీవ భువనము లెల్లఁ. 3028

సీ. త్వప్రకాశమును ముట్ట నాయ్యురీతిముల, ద్వైత్వములను భూమియును
శివయును చెనలు సీతలములను జనించు, ప్రభు ముని నీలం రుయు దవమా
ద్వైత్వాననుబంధ వరుణుడు దుచ్చిసి మోదె, నీవి యాపి యను నేల సెల్లజగము
ప్రాచుర్యంబున నీయనయవసులనుండి, యఖలులు లేరు నీలంబు తొడను.

గీ. సకలసంజన నోషగులందు గ్రహము
లందూ నక్షత్రములయును సఖులంబులు
నివహములయందు నాయంగు భవనియుంగు
దేజరిల్లుచు నుండెడి శివ నీవ. 3029

గీ. శివవస్త్రపులచును నన్నియెడల, సుండి యుండెడిబ్రహ్మము నీవ జ్ఞాన
మీన సర్వోపచివనిర్ధ మివ యమృతి, శివవాచ్యుడ వీవ శివత్వము వీవ. 3030

గీ. నీవ చక్రుర్మయుండవు నీవ వాఙ్మ, యుండవును నీవ ఛందోమయుండవు నీవ
శ్రోత్రమయుండవు హంసవాచ్యుడవు నీవ, పంచకోశస్థుడవు నీవ పరమపురుష.

క. తమియింపుము నాయపరా, ధము నని ప్రాగించి బహువిధంబుల గోవ
త్సములను గోపార్థకులను, సమర్పణముచేసి చనియె స్వనదంబునకుఁ. 3032

చ. అమరులు పంకజాసనమర్చితగోశిశుగోపబాలసం
ఘమునకు బాలకృష్ణపరికల్పితగోశిశుగోపబాలసం
ఘమునకు భేద మించుకయు గానగరామిని నెందు గూడ జో
ద్యము గలుగంగ నాత్మలకు దన్మహిమంబు దొడంగి రెన్నగఁ. 3033

సీ. అవల గొన్నిదనంబు లరుగంగ నొకనాడూ, గోపబాలకులతో గూడి శౌరి
లిలమె నరిగి కాళిందీప్రదమునకు, బాలురు వల దని గోలవెట్ట
నొకప్పుడు దూరీ యచట గాళియ మను, కాలసర్పంబును గాల నడిచి
నలిపి నీకప్పుడుగ శరణుపొందగ నది, యాత్మీయపుత్రదారాన్నితముగ

గీ. దానిమనఁ బ్రసాదమును నీ స్వేద, చిహ్నములు గానఁబడ నొత్తి చెదరఁగొట్ట
సేవ రసానలమును నీగఁ ప్రాచము ఎడిచి, తొలఁగి తదాభిప్రజలు సంతోషపడఁగ.

గీ. అంతః గృహమున నున్నట్టి ప్రాచమునుండి, చూడ సల్పడఁ జల్లనిమాపుతోడ
యే మునునొకఁడనిపడుగిభూమిజంబు, లన్నియును బల్లనించె సత్యదుభితముగ. 3035

గీ. అంతః గృహమున నున్నట్టి ప్రాచమునుండి, చూడ సల్పడఁ జల్లనిమాపుతోడ
యే మునునొకఁడనిపడుగిభూమిజంబు, లన్నియును బల్లనించె సత్యదుభితముగ. 3035

గీ. నాప్రభుఁడనిపడుగిభూమిజంబు, లన్నియును బల్లనించె సత్యదుభితముగ. 3035
ప్రాచమున నున్నట్టి ప్రాచమునుండి, చూడ సల్పడఁ జల్లనిమాపుతోడ
యే మునునొకఁడనిపడుగిభూమిజంబు, లన్నియును బల్లనించె సత్యదుభితముగ. 3035

వ. అంతః గృహమున నున్నట్టి ప్రాచమునుండి, చూడ సల్పడఁ జల్లనిమాపుతోడ
యే మునునొకఁడనిపడుగిభూమిజంబు, లన్నియును బల్లనించె సత్యదుభితముగ. 3037

గీ. అంతః గృహమున నున్నట్టి ప్రాచమునుండి, చూడ సల్పడఁ జల్లనిమాపుతోడ
యే మునునొకఁడనిపడుగిభూమిజంబు, లన్నియును బల్లనించె సత్యదుభితముగ. 3037

గీ. అంతః గృహమున నున్నట్టి ప్రాచమునుండి, చూడ సల్పడఁ జల్లనిమాపుతోడ
యే మునునొకఁడనిపడుగిభూమిజంబు, లన్నియును బల్లనించె సత్యదుభితముగ. 3037

గీ. అంతః గృహమున నున్నట్టి ప్రాచమునుండి, చూడ సల్పడఁ జల్లనిమాపుతోడ
యే మునునొకఁడనిపడుగిభూమిజంబు, లన్నియును బల్లనించె సత్యదుభితముగ. 3037

గీ. అంతః గృహమున నున్నట్టి ప్రాచమునుండి, చూడ సల్పడఁ జల్లనిమాపుతోడ
యే మునునొకఁడనిపడుగిభూమిజంబు, లన్నియును బల్లనించె సత్యదుభితముగ. 3037

గీ. అంతః గృహమున నున్నట్టి ప్రాచమునుండి, చూడ సల్పడఁ జల్లనిమాపుతోడ
యే మునునొకఁడనిపడుగిభూమిజంబు, లన్నియును బల్లనించె సత్యదుభితముగ. 3037

- సీ. శివరేణిని బహుధైత్యం, సీగంబును నిలుకొమ్మార్చి నిర్భయమున నుండు
 ల్లోకములకుం గిరుణంబున, ప్రసన్నముడను బాల్కనమున నె చిత్రము గాంగెన్. 3011
- వ. అటుపైని రామప్రస్థులు గర్భమహర్షిచే నుపసేవలై సాగిరిమొదలై పోలసెన్ద్రులును
 గ్రహించి గరువా ఛానుసారంబుగా నెమ్మొప్పుఁబ్రతుని లోకాంతరిమునునై పుచ్చునిగా
 దోక్కొని వచ్చి గురువేణిగా నమర్చిచిరి. అంతఁ గోలకొలఁదలమున నెమ్మొప్పును
 బను దోక్కొనాఁగినిశీధంబులబును. 3012
- సీ. శిరిమున నెనుల్గింపెము గ్రాల మోమునఁ, గిన్నెలకొలఁతలకంబులర్చి
 గర్భంబులను ముంఠింపఁబెను లోపు, గిన్నెలకొలఁతలకంబులను పోయె
 వక్షసలమున శ్రీహస్తంబు గోస్తంభం, బును ననమోలియును నెలగి
 భుజములఁ గేయారములు విలసిల్లంగఁ, గిరిమాల భాసిల్లఁ గిరిమాలమున
- గీ. భర్తచేలంబు గడియందుఁ బదిములందు
 నూపురంబులు మేనను నూర్చుశోభ
 మొనయఁ జెలువొందుచును జగన్మోహనముగ
 వేణుగానంబు శౌరి గావించుచోడెగె. 3013
- సీ. అంతట నాగాన మాలించి వల్లవాం, గన లెల్ల నారాత్రికాలమంద
 వ్యాకీర్ణ మూర్ధజవస్త్రులై లేచి న, య్యలనుండి బజ్రభయగాలు లుడిగి
 పతిసుతగంధుసంతతులను విడనాడి, గెలువనేయక కులగౌరవమున
 దర్పకశరశీఠస్వాంతలై వచ్చి, జనమున వెన్ననినవిధమునకు
- గీ. నతని గ్రుచ్చి నవ్వుగిళులందు నడిమి, కొని యురోజములందును గ్రోలి తడ
 రామృతంబు నతిండును నట్ల చేసి, సురతిసుఖమునఁ దేల్పుంగ సోక్కి - సోలి. 3044
- క. అనుదినమును నాతీరున, నొనరించుచు సౌఖ్యవార్ధి నోలాడుచుఁ గృ
 ణ్ణుని బాయలేమి నొకత్రుణి, యును నాతినికడన యుండి రుడిగి స్పృహములన్.
- క. అని చెప్పుటయును బార్వతి, విని సర్వము నాధ తగునె విశ్వోద్ధారం
 బొనరింప నవతరించిన, జనార్దనున కన్యదారసంగము చెపుమా. 3046
- చ. అనవుడు నమ్మి శంకరుఁ డగాత్మజ పై కది క్రీడకై వడిన్
 గనఁబడుఁగాని మూఢులకుఁ గన్గొన వాస్తవమున్ జగచ్చరీ
 రునకుఁ బరాత్మభేదము నిరూపిత మె ట్లగు నీవె చెప్పు మే
 ననుటయె కాదు వాని జగదాత్మునిగా శ్రుతు లుగ్గడించెడిన్. 3047
- క. అని నుడువుటయును శౌంభవి, తనసంశయ ముడుగ నమ్మదము నొందుచు నా
 త్మను నాధ యవలిగాధను, వినిపింపుము నాఁగ భూతవిభుఁ డి ట్లనియెన్. 3048
- వ. అంతట శరత్కాలంబు సంప్రాప్త మగుటయు నందాదిగోపాలకు లండఱునుం గూడి
 గోకులంబున మహేంద్రున కుత్సవంబు గావింప నుద్యమింప గోవిందుండు తదుద్య
 మంబు మోక్షి గోవర నాద్రరాజులనుకు నుత్సవంబు నారంభింపజేసె. 3049

- సీ. లోభము సహజముగా నున్నదిగానైనను, సామ్రాజ్యసాధనము ధ్వంసమై నేయ
సామ్రాజ్యమునకు దీని సహకారముగా, సామ్రాజ్యములు వర్తించు నదిని
నాశమునొందించుచున్నది. అందుచేతగా, గోవర్ధనాద్రిని గోట నెత్తి
తొలుపుచున్నది. అందుచేత సామ్రాజ్యము, అనిగ్రహించు దమత్సవము జరిపె
- గీ. సామ్రాజ్యము ప్రకటించు ప్రభు గాఢము, మనని కరుదించి నుతియించి హరిని జనియె
నిలిచి యిది యెల్ల సమయమునను నున్నది. వల్లవులతోడఁ గృష్ణుడు వ్రజముఁ జేరె.
- సీ. లోభమునకు నుపాధియైన సుఖమునందు, నతివేర్పగా నెంచి నిపుముగిను
గ్రహించి సామ్రాజ్యమునకు బహుశోభించి, యుగి కింకరనికడ నెత్తినచేత
సామ్రాజ్యమునకు సామ్రాజ్యమునకు, కాదిగా జరిగినయట్టిగాధ
యొప్పుగానగుచున్నది. సామ్రాజ్యముగ సర్వమునను, వినిచి బ్రహ్మసముత్తమునకుఁ జనియె
- గీ. సామ్రాజ్యమునకు ననుచేపుఁ జానరించి, సామ్రాజ్యమును గృష్ణుఁ డాదినందు
వర్తించుచున్నది. అందుచేత, నిలముచేడి గంధలోపల దిగులుపుట్టె.
- సీ. గాఢమునకు ముగ్ధమునకు నున్నదినించి, వారిక నారదవాక్యములను
గృష్ణవక్తావలన గోపముపాయగా, వచియింపుఁ డనగను వార లెల్ల
మంత్రము బాహుని. సామ్రాజ్యమునకు నై నను గోప, కులతోడ రామకృష్ణులను నిటకు
రానిచి మంత్రవారములనిహతుల, జలుపంగివలె నని తెలియజేయ
- గీ. నభయమును భానుర్యాగ మాపరిహర, దలంచి ప్రకటించి రామకృష్ణులను గోప
సహితముగఁ దోడుకొని రాగ సనసమునకుఁ బ్రాప్తయై నయక్రూరున కాజ్ఞ యొసఁగె.
- సీ. లోభము భాగవత్ ప్రకటించున, యక్రూరుఁ డామోద మావహిల్ల
దివ్యభూషణముల దివ్యాంగబరంబుల, గైకొని వారికి గానుకలుగ
నభివసించి రథాబునందు గోకులమున, కరిగి శతాంగంబు నచట డిగ్గి
పుండరీకంబులను నికన్నులవాని, మొలకనప్పులు గులు-మోమువాని
- గీ. గోపభామలతోఁ గూడుకొనినవాని, భేనుసందోహమధ్యస్థుఁ డై నవాని
సుజనులను బ్రోచుచున్నదిచూపువాని, గాంచి కృష్ణుని హస్తాశ్రయము లురల.
- గీ. అరిగి యొద్దకు వ్రజచక్రబాణము, లలరుతత్పదముల మూర్ధమందుఁ దాల్చి
కన్నులకు నద్దుకొని మ్రొక్కి- గాత్రమందుఁ, బులక లాలయంగ మణిమణి జటిపి ప్రణతి.
- క. బలరామునకుఁ బ్రణామము, సలిపి నిలంబడంగ వారిసన్నిధిలో వా
రలు వాని దోడుకొని తమ, నిలయమునకు వచ్చి నందునికెఁ జూపింపఁ. 31055
- సీ. నందగోపుడు మహానందంబునను యదూ, త్తమునకు సర్వపాద్యము లొసంగి
ప్రణమిల్లి తత్పదపంకేరుహములకు, నుచితాసనమునకు గూర్చుండఁజేటి
పూజించి వస్తువులతో భూషణంబులును స, మర్చింప సక్రూరుఁ డవి గ్రహించి
తాను దెచ్చినపరిభాషభూషణములు, ప్రేమతోడను రామకృష్ణులకును

- గీ. పొరుగునగు చుట్టోడకు పోగు నులర, నొసగు నేమి నొసగి నృప్తిగదయలులు
మునలుగని సర్వవృత్తాంతమును వదిలి, సక్రిమ భాగి వారు నిష్కరుము నొన.
- సీ. నృప్తిగదయ నేనినకృత్యంబు లెల్లను, నొనరెను నెదిరి నొనరెను
చుట్టోడకు కలసుం బాచెరినెడగి యను, పృథ్వీగదయ దిలపట్టి యుగములోన
మెల్లులచేతను మాతంగి ములచేత, స్థితి నృప్తిగదయ నిష్కరుయగి
సగుల బంగమ మెల్లలరను గోచరకానియెడ, నొనరెను ముగి యెల్లగమునగు
- గీ. నందం మీ రెల్లరును ముగిసితి భయంబు, నొనరెను ముగిసితి ముగిసితి నిలను
సనతరిగించెను చుట్టోడకు నొనరెను గలగుని నిత్యంబు గాఢంబు. 3057
- క. దానను భూభారంబు జను, ముగిసితి ముగిసితి ముగిసితి ముగిసితి
గాని యిది కాను దెట్టెను, దా నొనరెను దెట్టెను దా నొనరెను దెట్టెను
- క. లాని చెప్పియూరకంటలను, లాని సర్వవృత్తాంతములను
బును బెరుచు చుండగి నృప్తిగదయ, నొనరెను నొనరెను నొనరెను నొనరెను. 3059
- ఆ. గోపులార మీరు కొండలపా నొనరె, నలది నృప్తిగదయ నొనరె
భూభారంబు దీర్చు బోదము రం దింగ, నిదెను నొనరెను నొనరెను నొనరెను. 3060
- చ. అనపుడు గోపు లెల్లరును నొనరియెను నొనరియెను నొనరియెను
స్థితివచనంబులు నొనరెను భూభారంబు నొనరెను నొనరెను నొనరెను
జొనువెడ మాననంబులను నొనరెను మాని నృప్తిగదయ నొనరెను
జనుటకు నిష్కరు ముగిసి నృప్తిగదయ నొనరెను నొనరెను నొనరెను. 3061
- సీ. యొనరె నొనరె నొనరె నొనరె నొనరె, నొనరె నొనరె నొనరె నొనరె
మద్రపోవేళి నొనరె నొనరె నొనరె నొనరె, నొనరె నొనరె నొనరె నొనరె
నతల డారగించి మహాభాగ్యము లభియె, నొనరె నొనరె నొనరె నొనరె
హరిభక్తుల డగుటచే నొనరె నొనరె నొనరె నొనరె, నొనరె నొనరె నొనరె నొనరె
- గీ. బండుకొని రెయ్యి-శయ్యపై బరనతుండు, గాన తామసనిద్రకు గాండు చుండ
గనబడక రామకృష్ణులు కానబడియె, శేషులగుటం డై నశ్రీధరుండు. 3062
- ఆ. అపుడు పులకరింప నంగంబు లక్రూరు, డమిలిహగ మునను నవతుల డగుచు
సెజ్జనుండి లేచి శ్రీఘంబుగను శేష, శాయిదరికి జేరి సంభ్రమమున. 3063
- సీ. కమలనాభునిపాదకమలంబులను బట్టి, రెయ్యియె నిదుగేల నొనరె కుండ
నిదియె ధర్మము నాకు నిదియె సామ్రాజ్యభో, గము నాకు నిదియె మోక్షంబు నాకు
బ్రహ్మదులకు గూడ, బడయశక్యముగాని, హరిపదాంబులు సంప్రాప్తమయ్యె
సాఫల్య మొదలె నాజన్మంబునకు నేడ, నాపూర్వజన్మపుణ్యము ఫలించె
- గీ. నని తలంచుచు నెడ సవాజ్యుననగమ్య, మెనయానందవార్ధి నోలాడు చుండ
నొనరె నొనరె నొనరె నొనరె నొనరె, గాన తామసనిద్రకు గాండు చుండ
గనబడక రామకృష్ణులు కానబడియె, శేషులగుటం డై నశ్రీధరుండు.

- సీ. అపరాధి నానాపాపములను గోసి, రామకృష్ణులు పరాక్రమము మెరియ
నని గుర్తును గొని యాయుధములుగ మ, ల్లులతోడి యుద్ధంబు సలుపఁబూని
సాహసగ్రహములు నీచు మల్లులు గుండె, లవిసిపోవఁగఁ దదారవము వినుటఁ
బరులని స్పృహనశ్రుభవనములతో బొచ్చి, బంధించికోని తత్కపాటములను
- గీ. నడఁకుచును హరి యుండి నావడువు నెఱిగి, సత్వరమ రామకృష్ణులు శత్రుశాల
నడఁకుచును హరి యుండి నావడువు నెఱిగి, పదములచేతను భరను గూల్చి.
- క. పాపములు సోపానములు లో, పల నుండినదై త్యయోధబలమును బాదం
బులతో నొగింపఁగ, బులచేతను హరిచిహ్నిచి హరిహరి గాల్గె. 3083
- ఉ. అపరాధిని ప్రశ్నించును హస్తదంబులఁ గంససదృశముక
తొచ్చి భావనగ్రహముల నుగ్గులు నేయుచు నడ్డగింపఁగా
వచ్చినవీరమల్లులను వారణాశ్రమములక గవాటముల
వ్రచ్చుచు హరియిహ్ని పదలంబుగ. గంసునిమేడలోనికె. 3084
- ఆ. శాసనగ్రహగఁ బ్రభయకాలాంతకులువోలె, గాంచి కంసుఁ డడలి కంపిలుచును
శక్తిశాలు లై నచాణూరముష్టిక, మల్లవరులఁ జూచి యుల్లమలర. 3085
- ఉ. ఇప్పుడె మల్లులార వధియించిన మీరలు రామకృష్ణులక
దప్పక మీకు నే నొసఁగెదక రవిసాక్షిగ నర్ధరాజ్యముక
జప్పునఁ బట్టికొండు మనసన్నిధికే రిపు లేగుడెంచి యు
న్నప్పుడు పోవనియందగ దంచు సద్ధైర్యముగకవచింపఁగక. 3086
- సీ. సన్నధు లగుటయుఁ జాణూరముష్టికుల్, వాసుదేవుల బట్టి వధి యొనర్పఁ
గనిశించె గృష్ణుఁ డాకాలంబునను మహా, మేరువుకై వడి వారలకును
గాలాగ్నితెఱఁగునఁ గంసునకును బంచ, బాణనివిధమునఁ బడఁతులకును
దలిదండ్రులకు బిడ్డవలె గోవులకఁ జెలి, తీరున హరివోలె ద్రిదశులకును
- గీ. నంతటను గంసుఁ డడలుచు నతనుతాప, మతివ లొందుచుఁ దలిదండ్రు లశ్రుపూర్ణ
నయను లగుచును గోవులు భయముపడుచు, నమరు లానందభరితాత్ము లగుచు నుండ.
- గీ. అమృహామేరురూపంబు నవగణించి, రాజ్యలోభంబుననుజేసి రాజమల్లు
లిరువురును హుంకరించుచు నెదిరేపార, నిలువఁబడఁటయు రామకృష్ణులు చెలంగి.
- గీ. చేసి యాయోధనంబు విచిత్రముగను, దమకఁ గలమల్లరణకౌశలము మెలార్ప
శౌరి చాణూరుని వధించె సీరపాణి, ముష్టికుని సంహరించె నగ్రప్రముగను. 3089
- క. అంతట గంసుఁడు సద్ధైర్యం, బంతయును దొలంగ భీతి నటు నిటు బోనక
గంతు లిడుచుండఁగను గా, లాంతకుఁ డనవచ్చి కృష్ణుఁ డతిరభసమునక. 3090
- క. కాలం దన్నుగ వాని గు, బేలున సాధంబునుండి పృథ్వీసలిపైఁ
గూలి సమీరోన్మాళిత, సాలముతెఱఁగునను వాడు సంతేయ మొండెక. 3091

- గీ. లోష్ణుడు సునాము సేనాధిపతినుబుడచి, ప్రబలతోమేల నున్న సంగరం బొసంగు
వారొప్పు కోగుంటెంకి నీరచికి, గుముక్క గ్రుడ్డును నొపచు నుండి డొందె. 3092
- ఆ. లోష్ణులు గోసి రాడిసాగ్రేసరుల రామ, కృష్ణుల లోగినుండి సేనాధిపతిని
దీవరముగా దేవోపసాదీపులు, సుసంఘమునకు వచ్చి సాగిముగ్ధులు. 3093
- క. సానుప్రసన్నములునును, దనకునుములనుండి శ్రీరంగారణ గురియిం
గను వారొప్పు నిదేవు, కనియెక్క గనులం సానులం గెల్గి గోలునెక్క. 3094
- క. కనుగొని ననుదీపుడును, గనుగవ నగ్రోపులు గ్రమ్మగను దేవోప
గిని గోగిల సపును సభిం, జను మ్రోగను సేనాధిపతిని సేనలముక్క. 3095
- ఆ. లోష్ణు డిమరు తెల్ల నరులంది రామకృష్ణుల నుండి వారిపలం బుంబు
బొంది స్వర్గలోకమున కేగి రంతట, రామకృష్ణుల లోకం రిగిము నెక్క. 3096
- వ. కారాగ్రహంబునకుం జని యచ్చట నిబద్ధుల యున్న నిజమోహినిను
సేనుని బంధిముక్తిని జేసి బుంబురించి వృషగోత్రస్థుని గాంచి తెద్రాజ్యంబున
కభిషిక్తుని జేసి యక్రూరప్రముఖుయనుక్రేష్టుల ముక్తివర్గంగా స్థాపించి నందాది
గోపబృందంబున కెల్ల దివ్యాంగరభూషణంబుల నొసంగి గోపంబునకుం బనిది ద్వీజు
లచే గంసున కార్ధ్వజ హింసకృత్యంబులు నిర్వర్తింపజేసి తెద్రాజ్యంబున ధర్మంబు
నెలకొల్పి మధురాపురంబునద నివసించి యుండ గంసశ్వశురుల సేనాధిపతిని
సంసవంబు నాలించి యాగ్రహిదగుండ్ల రామకృష్ణుల బరిమార్చి నెది యాగో
హింసహాససేనాపరివృతంబుగా జనులంది మధురాపురంబు ముట్టడించె. 3097
- నీ. కృష్ణు డప్పుడు స్మరియించుగా దారుకు, డని నిజపుంధ్యసానుని సత్తాడు
స్మరణమాత్రంబున జనుడెంచి ధరణికి, బ్రహ్మిల్లి కృష్ణునివాదములకు
దివ్యపుష్పాన్యత్వదేవ్యమానగా, పశుకేశ్వరధ్వజభ్రాజితంబు
సురపుంజలము నై ససుగ్రీవపుష్పక, స్వంధనంబును గదాద్యాయుధములు
- గీ. నప్పన మొనర్చుటయును గదానిశంఖ, చక్రశోభితభుజచతుష్టయసమేత
ముగను గృష్ణుడు రాముడు ముసలలాంగ, లాయుధయుతంబుగను నెక్కి స్వందనంబు.
- క. ద్రుమగుల్మలతాద్యాక్రం, త మగువనంబునను నగ్ని దాహ్ని-లిపినచం
దమున జరాసంధునిసై, న్యమున జోనుప దారుకుడు శతాంగము నంతె. 3099
- క. చెలరేగి జరాసంధుని, బలమును సర్వమును నొక్క-ప్రహారార్థమున
బలిపెట్టి యుద్ధభూమికి, నలుపుగ గృష్ణుండు శంఖనాదము సేయె. 3100
- క. అతికోపంబున బాణ, ప్రతతుల గురియించుచును జరాసంధుండు
ధృతితోడం బైకొన న, చ్యుతాగ్రజుడు సేసి ఘోరయుద్ధ మతనితో. 3101
- ఆ. కడకు లాంగలమున బడగొట్టి సారథి, తురగయుక్తముగను సరద మిలను
బుట్టి వాని గేల బలిమిచే దెగలార్చు, నంచి మదిని ముసల మెత్తుచుండ. 3102

ఉ. అనిమయంబునుడు దివితార్థుడు గావున గృష్ణు డన్న యీ
దోసము సైచి ప్రాణమాలతోఁ దృఢియింపుము వీని నీపయిన్
శీనన నిట్టిదోషమును శీలిచివై చెడుగాక నావుడున్
బాసి యమర్షమున్ విడిచె నవ్వచు రాముడు వాని సంతటన్.

3103

సీ. లిరిగి జరాసుగఁగు డతిబలుగ డగుకాల, యవనునిసన్నిధి కాక్షణంబు
రామకృష్ణులసారాక్షమమును గంసాది, వధిమును స్వపరాభవమును డెలుప
వాఁడొ స్రుహుడొయి స్వప్నస్థికోటిస, హస్తసైన్యముతోడ నద్భుతముగఁ
బ్రసింగుండ మధురాపురిం బరికట్ట, దలచి కృష్ణుండు పౌరులను గాన
గీ. నగిగడమును ద్వారక యనెడిపల్లె, నమును గట్టి త్రింశద్వ్యజనములవిరివి
గల్గిప్రదేశ్ బలగుడు సుకల్పమాత్ర, ముననె యటఁ జేర్చె యి సుపులను నెల్ల.

సీ. లింతటను బ్రభాత మగుటయుఁ గొంతసే, పునకు మేల్కొని పురజనము లెల్లఁ
గనుఁగొని రత్నకాంచనగృహస్థానాద, గోపురస్రాకారకుండ్రములను
ధనధాన్యవై భవంబును గామధేనువు, లనఁ దేజరిలు చుండనాలకిదుపు
స్వస్వధర్మములందుఁ జరియించుబ్రాహ్మణ, క్షత్రియౌరవ్యజ్ఞమన్యజులను

గీ. పంది యశ్చర్యమును మహానందమును
ద్రదివమున దేవతలువోలె దివ్యసుఖము
లనుభవింపఁదొడంగి గెందును గొఱంత
యనెడిమాటయె య పురమందు లేమి.

3105

గీ. అంతటను రామకృష్ణు లత్యద్భుతముగఁ, గాలయవనునిబల మెల్ల గడియలోన
నాశ మొనరించి రమరు లాకాశమందు, నిలిచి విజయనినాడముల్ నలుపు చుండ.

క. అది చూచి కాలయవనుడు, హృదయంబున వేడిపుట్ట గృష్ణునిమీఁదన్
గదిసి యొనరింపఁదొడఁగెను, గదారణము దేవతలును గంపము నొందన్.

3107

సీ. అతనితో బహుకాల మని కృష్ణుఁ డొనరించి, యుద్ధవై ముఖ్యంబు నొంది కడకుఁ
బ్రధనరంగమునుండి పఱచు చుండఁగఁ గాల, యవనుడు గద నెత్తి హస్తమునను
నాఁగుమాఁగు మటంచు నార్చుచుఁ బరువెత్తు, చుండ వెంబడిబడి యగ్రుడగుచుఁ
బరువువాఱుచుఁ బట్టుపడకుండఁ జని తటా, లునఁ గృష్ణుఁ డొకగుహలోనఁ దూతె

గీ. నప్పు డాతనివెంటనె యరిగి కాల, యవనుడును దూటి గుహలోన నచట యోగ
నిద్రలో నున్న ముచుకుందనృపతివరుని, గృష్ణు డనభ్రాంతిచే గాల నెగసి తన్నె.

గీ. తత్పదాఘాతమున నవాప్తప్రబోధుఁ, డగుచు ముచుకుందుఁ డాగ్రహం బావహిల్ల
హుంకరించి కనుంగొన నుగ్రముగను, గాలయవనుడు భస్మమై నేలఁ గూలె.

3109

వ. అప్పుడు కృష్ణుడు విష్ణురూపముం దాల్చి ముచుకుందునకఁ బ్రత్యక్షుంబై తత్రా
రితం బగుమోక్షముం బ్రసాదించ నారాజుర్ని తత్రణంబ మానవదేహముం బరిత్య
జ్ఞి

అంచి నృష్ణునిము సునిహానానానోడం దాంధ్రవహానంబు నధిష్ఠించి భానానాన్మత్తరహితం బగుపరిమచమగు డేదే. 3110

గీ. కృష్ణుం డాతల సగ్రహస్వతిము గాగి, నిడిచి మధురాపురంబును సేవాగ్రు తెల్లం జలుపు ముండుగ జయనాదములను హ్వా, భవేతుం డగుదును దాన్వరభాగం జేరె. 3111

గీ. లెప్పు డే ద్రుండు కాన్మగా నుండు వాయు, ముఖమును గృష్ణు సతి సప్రసాదమును ములు చుత్తములు చామరములును నుండునెల్ల, విశ్వవిగ్ధులచింతిని వేలుగనెభను. 3112

క. అనమాన మైనను గా, వసభను గృష్ణుడగు గ్రహించి వాంఛు, వాంఛిగా గా ర్మనభగ ద్వాంకలో ను, గ్రహేనముఖు లెల్ల సజ్జగింపఁ బెట్టి పో. 3113

గీ. అంత నిత్యాక్ష మనభూకాంతం డైన, వైవరిండు సర్వలక్షణం బమను డైననేవని నిజపుత్రి సచ్యుతాగ్ర, అన కోసంగి పుట్టిగానించ నుండు చింత. 3114

క. ఆమెను గొని పట్టిగ బల, రాముడగు ద్వాంకలోని సర్వలక్షణం బా లోమని గొని దారగ ను, త్రాముడగు త్రిదవంబునను నిగాలుపగిటి. 3115

వ. జయ విజయులు ద్వాంకరయ గంబునం బై ద్వాన్వయమందు శీశుపాలుడ, తన కీలుగాఁ బ్రభవించి మహాబలపరాక్రమములతోడ బ్రవ రెల్లు చుండ విదర్భనే శోభిపతి యగు భీష్మకు సకు రమాంశంబున జన్మించి వృష్ణవైభవం బగుసృష్టసకు భార్య గానన్న రుక్మిణీదేవిని భీష్మకుమహారాజపుత్రుం డగురుక్మ శీశుపాలున కొనంగిం దలంచి జన కానుమతిం బడసి సుముహూర్తంబు నిర్ణయించి వివాహప్రయత్నంబు గావించు చుండ. 3116

సీ. బాల్యంబు మొదలుగా బహుళాను రాగంబు, తోడం గృష్ణునిం బెట్టి గుండ నంది కావించు చుండట దేవతాపుంజలు, దానముల్ న్రతిములు ధర్మములును శీశుపాలు నొల్లమిం జెల్లంబు భర్తగా, జేకొన రుక్మిణి చింతిపడుచు దమపురోహితుసపుత్రుం డైనప్రని, బనిచె ద్వాంకకుం గృష్ణునికుం డలుప 3117

గీ. నంత నతఁ డేగి ద్వాంక కామచింత, యంతయును దెల్పె గృష్ణుని కాలకుంచి సర్వమును గృష్ణుం డగ్రజసహితముగను, దారుకానీత మైనరథంబు నెక్కి. 3118

క. చనుడెంచి విదర్భాపుర, మునకు రయంబునను సకలభూపతులును బెం డ్లిని జూడవచ్చి మూగంగ, గనుచును నెల్లరను నుండి కాలజుండ్ల. 3119

ఆ. సాంధ్య కాలమందు జనుచుండ రుక్మిణి, రథము నెక్కి రాజవధమునందు దుఃఖదుఃఖముగను దుర్గాలయమునకు, నాచరింపఁ బరిణయాదిపూజ. 3120

ఆ. అపుడు శ్రీఘృగతిని నరుడెంచి యామెను, గూరుచుండఁబెట్టుకొని రథంబు నందు బోవుచుండ నాత్మపురంబున, కచటినృపతు లెల్ల నడ్డగించి. 3121

శ్లో. నిలునిలు వానుడేవ ధరణీధపు లెల్లరు జూచు చుండఁగాఁ బురుషుండు నీయకార్యమును సెతుల నాపుడు నీకృష్ణాని లాం 3122

గలముసల యుధంబులను గైకొని డిగ్గి రధంబునుండి రా
టాగి-లభవులారి శక్తిగలతోడిభుల్ కొనిపొందు రుక్మిణి.

3121

చ. అనవుడు రాజు లెల్లరును నాహవముం బొనరింపఁబూనుటక
గనుఁగొని నేవతీధవుఁడు కన్నులనిప్పులురాల లాంగలం
బున ముసలంబునక బ్రధనభూమిని నిల్చినశత్రువర్గమున్
దునుముచు నుండ రుక్మ ధృతితోడను వింటును గూర్చి బాణముల్.

3122

సీ. కృష్ణునిపైఁ బ్రయోగింపంగఁ గృష్ణుఁడు, నవ్వుచు నొకమార్గణమున వాని
ఖండించి మఱియొకాండంబునను రుక్మ, తురిగిసారథిరథాదులను గూల్చి
విరఘుఁడై రుక్మ సోద్యోగంబుగను నొక్క, కరవాలమును గొని కఠినిరాఁగ
దిగ్గన రిధమును డిగ్గి కృష్ణుండు త, తడంబు నొకనాయకమునఁ దునిమె
గీ. సంతటను రుక్మ యార్చుచు నరుగుఁడెంచి, కృష్ణునియరంబుపైఁ బిడికిటను గ్రుద్దఁ
బట్టుకొని వానిఁ గృష్ణుఁడు బావ యగుట, తురముచేఁ దచ్చిరము గొంత గొఱిగి విడిచె.
క. కొందఱు చచ్చిరి పాటిరి, కొందఱు దిక్కలకు మఱియఁ గొందఱు శరణం
బొందిరి బలదేవాయుధ, సందళితాంగులయి ఘోరసంగ్రామమునక.

3124

గీ. అంతటను రుక్మ కృష్ణకృతావమానుఁ, డగుటఁ దలయెత్తికొని యింటి కరుగి లేక
యండె నురగింబువోలె నిట్టూర్పు లిడుచుఁ, గదలకుండంగ నారణాంగణమునంద.

ఆ. అపుడు వాసుదేవుఁ డచ్యుతాగ్రజుడును, స్వందనంబు నెక్కి సంతసమున
రుక్మభూష యైనరుక్మిణితోడను, జనిరి ద్వారవతికి ఊణములోన.

3126

వ. అంతటఁ గృష్ణుండు బృందాననంబునుండి సందగోపయశ్రోదాదినకలగోపగోపికాబృం
దంబును ద్వారకకు రావించి వసుదేవబలభద్రోగ్రసేనాకూరాదియదుపుంగవులును
దేవకీదేవతీరోహిణీప్రముఖయోషిద్బృందంబును సందయశ్రోదాదిగోపబృందంబును సకల
రాజబంధువర్గంబునుం గలవివాహమండపంబున నొక్క-శుభలగ్నంబునందు.

3127

సీ. అమరు లెల్లరు మహాహ్లాదంబుతోడను, గురియించు చుండఁగఁ గుసుమవృష్టి
దివమున మంగళదేవతాదుండుభుల్, మ్రోఁగు చుండఁగ మారుమ్రోఁగ దెసలు
భూసురాశీర్వాదములు గొల్పు చుండ మ, హనందమును సంతరంగములకుఁ
గావించు చుండంగఁ గర్ణసుఖంబును, వందిమాగధసం స్తవవృందంబు

గీ. నాడు చుండంగ నచ్చర లందముగను, బాడుచుండ గంధర్వలపారముగను
నందఱును జూచు చుండ వత్సదృశముగ, భీష్మకన్యపాలపుత్రినిఁ బెండ్లియాడి.

3128

ఆ. అవల బ్రాహ్మణులకు నవనీశ్వరులకును, గోపబృందమునకుఁ గొల్లలుగను
దివ్యభూషణముల దివ్యాంబరంబుల, నుల్లములు చిగుర్ప నొసఁగి పనిచి.

3129

క. ప్రణుతిఁప నెల్లపజలును, గణుతిఁపఁగ నమరు లెల్లఁ గౌతుక మొదవక
ఘణిమధువార్ధ్యంబున రు, క్మిణితోడను గూడుకొని సుఖంపుచు సంతక.

3130

వ. దుర్ద మవీర్యులును సనితిరసాస్యంబులు సుసంస్థానభంగుల నొక పాశంబుం
గట్టి తమగ్గుల ప్రాప్తయును స్వగ్రామ్యులనును సంత్రాన్యగోపాలతనూజ
యును నగు సత్యభామను లీలంబున సుసంస్థానభంగుల నొక పాశంబును నగుకొ
లంబుని సుసంస్థానభంగులను సుసంస్థానభంగుల నొక పాశంబును నగుకొ
లంబుని సుసంస్థానభంగులను సుసంస్థానభంగుల నొక పాశంబును నగుకొ
లంబుని సుసంస్థానభంగులను సుసంస్థానభంగుల నొక పాశంబును నగుకొ

నీ. సుత్రాంతరంగ శాస్త్ర సమయగ్రాహనమునకు స్వస్థ, సమయము కనెచున్న మోక్షానందము
అనంతమైనది యనునదియు నీయ సూత్రమున, గాల్పింపు భాసించు ముఖంబు దురదశన⁶ అ
నది గని శ్రవణంబు పితృభ్రష్టర్యమునకు నుత్తరము, పాపము నీటి ను ముగ్ధుని త్రాసెను నోర
నతఁ డిట్లు అనియు నియ్యదు. అందు నీ నీ ముఖము, సమయభారమునకు మునునొనరు.

గీ. గాన నవనికే గూఢ నిర్దేశం నీకు, సోదరి, నీకు పూర్వ యోగము నుండి వచ్చెను నావలను గొన్నదనునందు బాధగ నొందకు, పూర్వ కీర్తనగ మృగముగ మోతొన నొంది.

వ. మృగాయః ప్రవీణం లగఃప్రసేనా^{న్} సుహృదైశ్చ బలైశ్చ గూఢా^{న్} రిషభైశ్చ మహారోజ్యముం
బ్రవేశిపచి మృగాంజాల వేదా^{న్} సైతా^{న్} శివైశ్చ.

3133

సీ. లావుడు ప్రనేరు ఉష్ణావస్థను, సులిపివలనూ నేగి యున్నాలోన
నొక్క-యడ వధియూ చు చుండి ముగియాల, నా సన్నిహితుగా హర్షక్ష మొందు
చునుంటి జీవుల జుట ప్రసన్నుల, వదల్చుచును ప్రాణి లిని దీర
సంతోషమున నలమగడు వలచిరిక్క, మును గగన ముగిలొలో జనుచు నుగ

గీ. జాంబవంతేశాదు దాసిని సగహరిగిని, మానీషము గొని తనగుహలోనఁ బోయె
నంటిలను న సమీక్షింపఁగి సర్వములను, బుధాబుధుల జనుగీక్షింపారంభించె. 3134

ఉ. అప్పుడు వాసుదేవుడనుచు, యులలో నున్న గూడి పోయి, అది
నువ్వరమందు భాసిలుచును నన్నిహిమాంశులకు గాఢమిచ్చు జనక
జన్మన వేటలోని క్రమ సర్వము నెచ్చి పురిచెడి యిది యా
నెవ్వరియట్లు సౌఖ్యమున నిలకలతోడను గూడియుండగలక.

క. వనముననుండి ప్రసేనుఁడూ, చనుదోటవొని గృష్ణుఁ డెరిని జూచి స్యమంతం
బును గొనె ననుపవాదము, జనియించెను దాగ్ధి కాప్రజావర్తములో॥

చ. అది విని కృష్ణుఁ డజ్జజను లాడెడిమాటలనఁక విభీతుఁడై
యదువులతోడఁ గూడి గహనాంతరభూమికి నేఁగి యచ్చటఁ
నెదకి వధింప సింహ మవనిం బడియుగ్మప్రసేనదేహమున
బదుగురికిఁ గనంబడిచి ప్రా ప్తమునఁపరితాపశాంతి యె.

సీ. అంతట బోక స్యమంతకరత్నంబూ, నెడకంగ నెంచి యువ్విపినమందుఁ
జనుచుండ నొకగుహ కనబడుటయు నందు, జొచ్చి నిర్భయముగాఁ జూచు చుండ
క్లాతి పోలను స్యమంతకమణి గట్టి జాం, బవదాత్మజుని నందు బండఁబెట్టి
జూచుచున్న పైట్లగఁ నొకమధువునాక యే, డ్యకు డేద్యకుమ్ము స్యమంతకము నీదె

- గీ. కొనియెఁ బఱచానసము ప్రసేనుని వధుచి, జాంబవంతుఁడు కొనె దాని సంహరించి
యిడుకొనుమయ్యయిం నని పాడుచున్న, పాట ననబడెఁ జెవులకఁ బ్రమద మొదవ.
- గీ. లాంతటను వాసుదేవుఁ డత్వ్యగృతముగ, శింఖనాదంబు గావించె జదలుముట్ట
దాని విని జాంబవంతుఁడు తత్తడంబు, యాగ్రహంబున గుహనుండి యరుగుదెంచె.
- ఆ. “పుడు వారి కయ్యె నాయోధనము పది, విరము లొక్క-మొగిని దెఱపితేక
యవల నాంబవ తా నెఱి తచ్చక్తికి, నెరిని నచ్యుతునిగ నాత్మ నెంచి. 3140
- సీ. చాలించి యుద్ధంబు స్వామి నీ వెన్వండ, వేమికార్యంబు నీ కిటకు రాఁగ
నానతి మృని కనయంబున వేడి త, త్రిత్వత్వ తరము పిని పరమపురుష
ధన్యుండ నైతి నీదర్శనంబున నేడు, రామభద్రావతారమున మున్ను
నాతోడఁ బెట్టిన స్త్రీతెంచితిని రణ, స్పృహ తీర్చి మోక్షంబు నీయ నాకు
- గీ. నని వచించి తదీయపదాబ్జములను, డొకన మొనర్చి తనపుత్రి జాంబవతిని
నొనఁగి సతిగా న్యమంతియుక్తముగను, దానికిఁ బ్రమోదమును బొంది దానవారి.
- క. ఆనంద్యరత్నంబులఁ, గై కొని వర మిచ్చి ముక్తి గలుగఁగా నాభ
లూపితి కరుగుదెంచి ని, లోకించుచు నుండ బంధులోకం బెల్లఁ. 3142
- వ. న్యమంతికముణి సత్రాజిత్తున కొనంగి జనాపవాదవిముక్తుం డయ్యె. సత్రాజిత్తుం
డామాణిస్త్వంబు తనతనూజ యగుసత్యభామకుఁ బుత్రికాప్రేమంబున నొసంగె.
కావున భాద్రపదశుక్ల చతుర్థీదినంబునఁ జంద్రదర్శనంబు మిథ్యాప్రవాదకారణం బగు
టంజేసి వరసీయంబయ్యె. 3143
- క. ఆనాడు చంద్రదర్శన, మైనయెడల నెవని కేని యతఁడు న్యమంతా
ఖ్యానము విననగు దానను, వానికిఁ గలుగఁడు జనాపవాదం బెపుడుక. 3144
- వ. అటువూడ నొక్క-నాడు సులక్షణ నాగ్నజితి సుశీల యనుమద్రరాజకన్యకలు
మువ్వరు న్యయంవరంబున నడిపఁ గృష్ణుండు వారలం బత్నీలుగాఁ గైకొని
యప్తమహిషీజనంబులతోడఁ గూడి నానాభాగంబు లనుభవింపం దొడంగె. 3145
- సీ. అటు లుండ భూపుత్రుఁ డగుసరకాసురుం, డమితపరాక్రముఁ డగుటంజేసి
యోడించి యమరుల యుద్ధంబునను దేవ, పతిని సింహాసనచ్యుతునిఁ జేసి
యదితికుండలములు హరియించి ధనదుని, నిధుల నెల్ల ను గొని నిర్భయముగ
మయవినిర్మిత మైనమాయూపురంబునం, దధివసించుచు గగనాంగణమున
- గీ. బాధవెట్టుచు నుండంగఁ బ్రజల నెల్ల, సురలు విచ్చేసి కృష్ణనిదరికి నరక
బాధ తఱిగింప శౌరి సుపర్వకోటి, కభయము నొసంగి తార్కుని నాత్మఁ దలఁచె.
- సీ. తలచినవెంటనె తార్కుడు జీవ్వనఁ, జనుదెంచి మ్రొక్కి- కృష్ణునకు నిలువ
వాసుదేవుఁడు తార్కువాహనంబును సత్య, లోడ నధిష్ఠించి తూర్ణ ముగను
రవిమండలమువోలె దివిని వెల్లుచునున్న, కాక్షసపురము చేరంగ నేఁగి
యజముఖాభరులకు నైన భేద్యముగాని, తత్పురావరణసంతతుల నెల్లఁ

- గీ. దరణి నిజదీప్తిచే చిముస్తతలఁగోలె, జుర్రుధారిని పోషించి పోషించి
యంతటఁ దగుతరిసితులై సత్వత్య, భావలు సుఖాధినిగాఁగా వయలఁదేసి 3147
- క. ఒనరించి శోభిల్లోడను, నని ఘోరబుగను జక్రిహతిచేతను ను
త్తునియలయి కూలి రిలనిగా, వను వజ్రచ్చిన్నభూషణధరిములుకొల్కె. 3148
- సీ. అంతటఁ బొంపజన్మంబుఁ బూరింపఁగి, గుప్తస్థులను దొడ్డు రుత్ గీడి నట్లు
నది విని సరికుం డాత్యాటోనముననుగై, కోని పరాసము సర్వదాసము నట్లు
రణభూమి కేళించి గణనాతిగములై న, శరములఁ గురియగునోరెనినానె
జక్రిధరుం డెరిచంద్రబాణముచేత, మ్రచి తిచ్చిని నా మనియలుగినా
- గీ. సతనియరమున నొక్కదివ్యాస్త్ర మేయఁ, నత్రిసుతలగునను వాడెంధరిను నూతె
నవుడు ప్రార్థింప భూదేవి యద్యుతులగా, కనిరంగున వానినిగణిం గోయి. 3149
- సీ. రాత్రించరేంద్ర వరంబు గోరుము నాగి, సరికుండాతనిని విడిచి పరిమిపురుష
సీచేతిలోమరణించుట ముక్తిదా, యశ మన్యవర మేల యుగళింబు
గోరెడ నై నను గోరు మంటివి గాన, సర్వలోకాంతిలు సలుప నాచి
నామృతిదివసంబునను మంగళిన్నాన ముంపెంచెడిబను లుంపెంచె
- గీ. నిరయసంప్రాప్తిలేకుండ వరము నీయు, మనుడన నట్లుతె యగుగాన యనియ శౌరి
యంత నరకుండుచు చుచు హరిపదములఁ, బ్రాణములు వీడి నై నుంపెదముం బడిను.
- వ. అప్పుడు వాసుదేవుండు సరికాలయముంబ డిచ్చి తిసహృత్తిపదార్థింబుల నెల్లఁ గైకొని
తత్తత్త్వాముల కొనుగి సరికాసురుండు పృథ్వుల నెల్ల జలుచి సర్వప్రభంబుల
నుండి కైకొనివచ్చి తిసయంతిపురగాన నిరోధించి యునిచినడేశసహస్రరాజనిన్య
కలను దన్నిరోధిముక్తుల గావించి. 3151
- గీ. అప్పు డాకన్య లెల్ల నసంగతాప, తిష్టలై తిన్న నరియింప దారలుగను
నేకలగుంబునె వారి నెల్లఁ గొనియె, దాల్చి బుం దేవములను నర్చిన్భుతముగ.
- సీ. అయ్యెడ నరకాసురాత్మజు లేకొంచి, శరణుచొచ్చుటయును శార్ఙ్గసాగి
భూదేవిప్రార్థనంబున వారి నెల్లను, స్థాపించి జనకరాజ్యంబునందు
నింద్రవిమానంబు నెక్కించి యారాజ, సుతల నెల్లను ద్వారవతికిఁ బనిచి
తా నెక్కి సత్యతోఁ దార్ద్రవాహనమును, దేవమాతను జూడ దివికి నేగి
- గీ. యదితిసందర్శనము సేసి యామె కీయఁ, గుండలములను నామె యఖండముగను
సంతసించుచు బుత్రవాత్సల్యమునను, నమృతభోజనము నొసంగి యాదరించె. 3153
- గీ. అంత నాదిత్యులును మహేంద్రాదిమరులు, వసువులును రుద్రులును గౌరవం బెలర్ప
స్వర్ణపుష్పంబులను బూజ సలిపి హరికి, దన్మహత్త్వంబు బొగడి రత్యద్భుతముగ.
- సీ. శచినిఁ జూడఁదలంచి సత్య యంతటఁ దదీ, యావసథంబున కరుగ నామె
సత్యభామను మహాసంతోషమున గౌర, వించుచు నుండ నవ్వేళయంద

పాలోను కంఠము సారిజాతనుమంబు, లనుపంగఁ దనభృత్యజనులవలనఁ జేకొని వాని శరీరేని తుఱుముపై, మురియుచుఁ జక్కఁగాఁ శరీరకొనియెఁ

గీ. దన కొనుగొని మురియుచు కాలిచ్చితన, సూనముల నెల్లఁ ద న్నునమానపటిచె సనెడివినిను సత్య చుప్పనను లేచి, వచ్చి యటనుండి శోరి కావార్తఁ జెలిపె.

సీ. ఆచెవలయుల నెల్ల నాలించి కృష్ణుండఁ, తలయూచి మదిలోనఁ గలుగఁ గినుక గిడుచువాఁడును నాకాశావహోడఁ నెక్కి, చని నందనోద్యానమునకు వేగ పొయ్యెనును నుంట్లొచ్చిచి దొర్లుని, పై నుంచికొని కడఁభాద్రముగను నరుఁ డిది సృజితపురికి స్థాపించె నా, పాదపంకును సత్యభామయింట

గీ. నది యెక్కిగి పురందరుఁ డెధిసేసింది, యభ్రమానింగమును గేల నకని దాల్చి యమరయూఘంతుశోడను నరుగుడెచి, ముట్టడించెను ద్వారకాపట్టనముచు. 3156

గీ. అంతటా నిరుపమానమున భక్త్యునునా, నమ్మగల బై నసగ్రామ మయ్యె నందు శోరి కృష్ణుని గిడుచు పుట్రి డెడిరి, నడిచ వజ్రంబు దుక్కితోభుజిపాద. 3157

క. ఆపద్రము నాఁ గేలను, గోపనుడఁ పట్టి సురలగినిశీయ లవియన్ గానించు సుగంఠ హాసము, దేవేంద్రుడు గజమునుండి దిగి నక్రముండై. 3158

క. చనువొంది పాద వందరి, బురఁ గృష్ణునిసన్నిధానమునకుఁ బ్రణామం బాసరించి నిలిచి సగన్ధన, మును జేసి బహుప్రకారముల వినయమునన్. 3159

క. గోపింద పాదపంకు, దేవతలకు సీదె యిచ్చింది మును దానిన్ భావలనుపాదము, గానివగినగునె నేడఁ క్రతుభుజు లొఱలన్. 3160

చ. అని నలుగిరి గృష్ణుడు సురాభిష భూనితఁ బారిజాతమున్ గొని దనుకొనినాఁడను మనుష్యహారము నేడు నేను భూ వినిగిలయగతఁడఁ నిగి సేదనిలో నగు నుండ నావలన్ గొని చనవచ్చు స్వర్గమునకున్ జనుఁ డిప్పుడు రిక్తిహస్తులై. 3161

క. అని చెప్పి యొసఁగి వజ్రం, బును బురుహూతుఁడు ప్రమోదయునఁ గొని దానిన్ జనియెను గృష్ణునిమహిమము, వినుతించుచు సురలతోఁ ద్రివిప్తపమునన్. 3162

గీ. అంతఁ గృష్ణుఁ డనేదేహములతోడ, నఖిలభార్యాగృహబులయందు రేల వర్తిలుచు సర్వగతుఁ డయి వారి నెల్ల, నంగజసుభాల్ధిలో నోలార్పదొడఁగె.

వ. అట్లు కొంతకాల మరుగుటయుఁ గృష్ణునకు దుక్కితోదేయము మదనాలశంబునఁ బ్రదుక్తుముఁ దాదయించి శంబరాసురుని సంహరించె. ప్రస్థమన్నినకు దుక్కితనూ జయం దనిరుగండు ప్రభవించె. 3164

సీ. బాణాసురునిమాభవ యగునువ యొక, నాటిరాతిరిని స్వప్నంబున చు నుండదు డగుపురుషుని నొక్కరుని మహా, బాహునిబోడకాబ్దుములవానిఁ గని వానితోడను గామసౌభాల్ధిలో, నోలఁడి యోగ్గాడి మేలుకాంచి స్వప్నలబ్ధుం డై నవాడు గుఱగల్గెఁబ్బి, గండర్వశరపద్ధగ్రాత్రయగుచుఁ

- గీ. జంతిలును నుండఁ దత్సఖ చిత్రలేఖ, తద్విషాదనిదాన మంతయును నామ
వలనన యెఱింగి సౌందర్యవంతు లైన, వారలను నెల్ల బటమున వ్రాసి చూపె.
- క. కని వారల నెల్లర నుష, యనిరుద్ధునిఁ నూచి యితఁడె యతఁ డని చెప్పు
గనె చిత్రలేఖ మాయ, తనువున ద్వారకకు నేఁగి దానిని యగుటకా. 8166
- వ. నిశీథకాలంబున నొక్కయంతఃపురముల జొచ్చి యందు మనోజ్ఞపర్యంగంబునం బవ
ళిదీనిద్రించు చున్నయనిరుద్ధుని నిజనూయ ప్రభాసంబునం గైహనివచ్చి బాణాం
తఃపురపై తృప్తప్రాసాదంబున నుమాశయ్యాత్రిలంబునం బవళిపఁడెసి చనియె. 8167
- సీ. ఆవలమేహొని యనిరుద్ధుఁ డతిమనో, జ్ఞం బై ననయ్య త్రిలంబునందుఁ
డనవార్యమునఁ బండుకొని యున్నదాని, భ్రాజితసేమనగ్నంబు దాని
సీలోత్పలంబుల నేలునన్నలదాని, సోమునిగో మోముమోమునాని
బింబాధరముదాని శంబరారెనరాన, నమును శని గుణసృష్టమలదాని
- గీ. గననవక్త్రోజములదానిఁ గొను గలనొ, తేనొ యగునలనలములు గల్గి చుదాని
బినమృదులపాహువులదానిఁ బిన్నదాని, నుచితలఁబఁములదాని నెవను గాంచి.
- గీ. కామశనతాడితాగుం డై గాఢముగను, గొంటును కెక్కినొని న మగల నొత్తి
తమిని గ్రోలుచు నభరామృతమును నుదిన, కేసోభ్యుపయోధిలో నోలలాగ్న.
- గీ. అట్లు లొకమానము నిరంతరాయముగను
గడవఁగను గోప్యముగ నేమి యిడుమ గలుగఁ
గలదొ యీవార్త స్వమికిఁ డెలుపకున్న
నని యడలి ముక్కుదాసి బాణునకుఁ డలిపె. 8170
- సీ. లంతట బాణు డత్పలతరోపంబున, సంతఃపురద్రోహి ధైర్యవనానిఁ
గొనిరండు శీఘ్రంబుగను నుమాప్రాసాద, మున కేఁగి యని చెప్పి యనున భటులఁ
జని వార తెల్లరు స్వామి చెప్పినయట్లు, సత్వరంబుగ నుమాసౌధమునకు
ననిరుద్ధుని నిబద్ధు నొనరించుకొని పోవఁ, దగినసామగ్రితో దరికి రాగ
- గీ. నప్పు డనిరుద్ధుఁ డవలీల నచట నున్న, స్తంభమును బెల్లగించి యూడై తృభటుల
నెల్లరను దాన వధియింప నెఱిగి బాణు, డాతనిపరాక్రమముఁ దానె యరుగుడెంచి.
- క. అనిరుద్ధుని బంధింప, గను జూచుచు నుండ నతఁడు గ్రక్కునఁ బరిఘం
బును లొగి త్రిప్పి గిరగిర, దనుజేంద్రునిమీఁద కైచె ధరణి చలింపకా. 8172
- వ. అయ్యెడ బాణు డాపరిఘంబు నొక్కనిశితాశుగంబునం దునిమి యురగాత్రంబుచే
ననిరుద్ధుని నిరుద్ధునిం జేసి నిజాంతఃపురంబునం దుంచె. 8173
- సీ. నారదుం డంబట ద్వారకాపురి కేఁగి, యనిరుద్ధువార్త గృష్టునకుఁ డెలుప
వై నతేయుని నెక్కి వాసుదేవుఁడు హలి, ప్రమృన్నసహితుఁ డై బలముతోడ
నరుడెంచి బాణునిపురికిఁ దద్వారంబు, నను గావలిగ నున్న నన్నెదిర్చి
కావించు దొడఁగ సంక్రామంబు ఘోరంబు, గను సీరపాణి గజములునకు

- ఆ. బాహులేయునకు బ్రహ్మమును నోను యా, దవబలంబునకును భవగణంబు లకును యుద్ధ మయ్యె సకలలోకములును, దల్లడిల్లఁ దల్పితాపములక. 8174
- సీ. యొడ నిశ్శేఖరు డబ్రహ్మతాగ్రజనివ, ఓమున గాటముగ దంతమున బొడువఁ బాశ్చర్యజంబున ద్రదదంబుపైఁ గొట్టె, ముసలాయుధంబున వసుధ యదర నానోలునను భగ్నిమృగంబును దంతంబు, దంతముఖు డేకదంతం డయ్యె నావల బలహముఁ డెది రుద్రదగణంబు, లచ బాటఁగొట్టఁగ లాంగలమున
- గీ. యొడవలంబులు చెలఁగి చెల్లాడఁ దొడఁగె, నంత నది యెల్లఁ గాంచి నే నాగ్రహమునఁ బ్రభవ మొందింపఁ దావజ్వరంబు దానిఁ, గెడవ శీతజ్వరంబుఁ గల్గించె శౌరి. 8175
- వ. లోన నాజ్వరంబులు చెందును గొట్టకొని యస్మదాజ్ఞచే మర్త్యలోకంబునఁ బ్రవేశించె.
- సీ. సలఁ గృష్ణులఁ మోహనాశ్రుంబు నేయంగ, నాపక నది బాఠణముగ వచ్చి నను సలఁ గృష్ణునిఁ సేయఁగను మామృతమునఁ ద్రు, ద్యుమ్నునితోఁ జేయిదురము నాచి క్షణమున కేగి నాగ్రహమున కెట్టె, కేతేరఁగను ఒకకేతేరణుండు
- వారించి యొక్క-హంకారంబునను వాసఁ, జడలు ముట్టఁగఁ బాంచజన్య మూడె
- గీ. శ్రవణములఁ దాఁ నాశ్చర్యవము కఠిన, కఠినముగ బాణుండు సహస్రకరములండుఁ దాల్చి బహుళాయుధముల స్వందనము నెక్కి, కదనభూమికి సైన్యయుక్తముగ వచ్చి.
- క. గరియింప శౌరిమీఁదను, శరవరము నచ్యుతండు చక్రముచే ద చ్చక్రములన కాశ యంత్రం, కరములను దునిమె ఖండఖండంబులు గాక. 8173
- వ. యెట్లెఱుఁడ నీ వరుగుదెంచి కృష్ణనకు మ్రొక్క- దేవా పూర్వజన్మంబున నేను నీకు దాని నై కౌశలసర్వతంబున నుండుతరుణంబున నుప్రసన్నహృదయంబుతోడ నాకు శాస్త్రసాధాగ్యసిద్ధి యగునట్లు నీవు నరం బాసంగఁటంజేసి నీనామసహస్రంబులొ గౌరీసాధాగ్యదాత యనునొక్క-ముఖ్యనామంబు మహర్షులచేఁ బేర్కొనంబడియె.
- క. ఆవరము సారకంబుగఁ, గావింపఁగ నిదియె తగినకాలం బని వా పోవఁగను మోహనాశ్రుము, గోవిందుడు త్రిప్పె మేలుకొని నే నంతక. 8180
- సీ. ప్రాంజలి నై కృష్ణచరమాత్మయెదటను, నిలువంగఁబడి సుస్తుతుల నొనర్చి యచ్యుత బలిసుతుం డై నయీబాణుండు, నన్నఁగూరిచి ము నొనర్చి తపము నమరణత్వంబును బ్రార్థింపఁగను నల్లె, యితనికి వరము నిచ్చితిని నేను తమియించి మాయపచారంబులను నెల్ల, వదలుము వీని జీవములతోడ
- గీ. నని వచింప మదీయవాక్యమునఁజేసి, వాసుదేవుండు బాణుచి వదలివైచె నొకలెదే సతీ యంత వృషభ మేక, యరుగుదెంచితి మీశాప్యగిరికి నాఁడు.
- వ. అప్పుడు బాణసురుండు సప్రశయంబుగా రామకృష్ణప్రద్యుమ్నుల నిజభవంబు నకం దోడ్కొనిపోయి స్వర్గసింహాసనంబులం దుపవిష్టులం జేసి పూజించి సుప్రసన్ను లు గావించికొని తదనుమతిం బడసి తనపుత్రి యగునవ ననిరుద్ధున కొసంగి సర్వ జగత్సామృతంబుగా వివాహంబు గావించె. 8182

- గీ. అంతః గృహః దుష్టానిరుద్ధాన్వితముగ, స్వందనము నెక్కి- యన్నయు నుదనుఁడును
బాధ్యమున నుండు నొడనొలముతోడ, గాఢకసీఁ ఠేరె ముడలనో వజ్రవోలె.
- వ. పిదపఁ జొంపఁవాసుదేవుం డెనుకొకేగా జొంగిలయ నారాఁ గీపురూప న ద్వాదశవర్షం
బులు నిరూపఁడు. పై పంచాంగజనులు గామీచుచు నున్న సోమనాథులకుఁ బుత్రుల
బూతము నేరు నొసంగెను. నైవాసం దర్శనం జూప గి నిరంజన గోరు మన
వాయు నుండు వాసుదేవము నురూపము నుండు నే నే నుండు దేవుఁడు. అ సుగ్ర
హింబి యొక్కశ్లోకం నైతి. 3184
- సీ. లోకంబు వాఁడు గిర్వాణు యై నొంకె, వాసుదేవుఁడు మోక్ష మొసంగింప
వలయు నొక సమర్థు యునుగా న్నర, లేనెడ గు న్నయి ముగ్ధులను
నని బలంబు రెండునను లోక లను నెల్ల, నిధిది ఘోరము బొందు ముగ్ధు
నారదుల డేవల ననంబుల వర్ణింప, ముగ్ధులని నేనని యానందము
- గీ. భూతలాభుల యర్వికాపురిల వాని, దేవనాథుల నను ననుదేవిభక్తుల
జన్మవాంఛతో- గుండు వాని నిధి ముగ్ధుల నెల్ల నీరు బుగ్గులను నొడ గనియె.
- సీ. యమృతమునొసలును- లాలి చి పొడవి, మోక్షదేవుని ప్రాప్తినోకతో
దార్శనక కాన్వితస్య ననారూఢు, పై నాథ రగిపైస్య నాథు
దావరకాపురముపై దండెత్తి క ఖలు, పురిప నవ్రచు శౌరి వచ్చి
సంధించి బాణమనోగము శార్దూబున, బలము నెల్లను నేలపాలు చేసి
- గీ. యొక్క-భరిమున శార్దూబు నొక్క కోల, గరుడకేతనమును నొక్క పాండమనను
శంఖచక్రంబులన. జనుస్సాయనముల, నాల్గుభుజముల ఖంఠాఘాతములు నేసి. 3186
- సీ. వదలంగఁ జక్రంబు వానిపై నది యేగి, తల్చిరంబును ద్రుంచి దాని నపుడె
పడవె చి కాశలోఁ జాడ్రవవాసుదే, వాంతఃపురంబున నరుగుదెంచె
నాశ్విమును జూచి కాశీశ్రద్ధనిపల్చి, యెనమ్మశ్శువు క్రోధ మానహిల్ల
దనలనూజం దై నడపడపాశికఁ బెచ్చ, వాసుదేవుని జంపవలయు ననుచు
- గీ. సోఁడు ననుఁ గూర్చి మాహేశ్వరాధ్వరంబు, సలుపఁ గృష్ణునివధియించుతలపుతోడఁ
దన్మఖంబున కేను సంతనము నొంది, కృత్య నొకదాని నాతని కిచ్చినాడ. 3187
- వ. అంతట దండపాణి జ్వాలామాలాపరీతయును సందీప్త సటాకలాపయును బింగళలోచన
యును బ్లిలత్క-రాశవదనయును ద్రిశూలహస్తయును భస్మరూపితయును సరోరో
మాలాలంకృతయును సర్వలోకభయంకరాకారయును నగుమాహేశ్వరకృత్యను
గ్రహించి సపుత్రకళత్రబాంధవుం డగువాసుదేవుని దహింపు మని యభివంత్రించి
విడిచె. 3188
- సీ. అంతట నాకృత్య యాత్మతేజఃబుచే, దహింపించుచును మహీతలము నెల్ల
జ్జ్వలముకాలాశనిపగిడి, గోరనా, దంబు నేయుచును రోదసుల్క నిండ

- వాయుజవంబున ద్వారకాపురి కేగి, చొచ్చు చుండుగఁ గృష్ణునిగృహంబు
 కోరి తన గమంద చక్రంబు దానిపై, విడువంగఁ గృత్య యవ్వెలుగఁ చూచి
 గీ. గజగజ వడంకచును భీతితన మరలి, పతిని కానీక జని దండపాణిగృహముఁ
 జొచ్చుటయు దానివెంబడి జొచ్చి విష్ణు, చక్రము లకానలజ్వలద్వాల లొలయ.
 క. నహించి దండపాణి, సహపరివారముగి వారణాసీపురమున్
 సహసరపశుభిగిపాదప, గృహహర్యసమేతముగ నహించి సలమున్. 3190
- క. లోయించి నాయుజవమున, హరిశిరముం జొచ్చె సంత నభాషించు సో
 దరపుష్పిపూర్ణ భాగ్య, పరివారసమేతముగను భాసిల్ చుండన్. 3191
- సీ. ముగిసేతనోత్తరం దగుజగాను గుండు, యుద్ధంబునను యిట్టియులను నెల్ల
 నోడించి కాంగృహహరిగనుల నేసి, నారి నెల్లను బలాఢ్య-రమునను
 బ్రహ్మహరిగను గృష్ణుడై సేతురై, నా నొక్కొకని జల నాటిరేయి
 ద్రవ్యమును నొనేడుము సేయచు భైర, వ్రనకు బూర్విద్యపముననుజేసి
 గీ. గు దవుల నెల్ల బ్రహ్మచాలార్పు చుండి, వానిమర్వర్తనము విని నానుదేవుఁ
 డచనిభార్యుల కీర్తనగ నవతరించి, నట్టినారాయణుం డొట నాగ్రహించి. 3192
- వ. జగానుగ్గుడు మద్వరంబున శస్త్రావిధ్యం డగుటంజేసి మల్లయుద్ధంబునదక్క నత
 నిం గెతవ సాధ్యంబు గా దని నిశ్చయించి భీమారునలతోడం గూడి క్రవేమంబున
 దత్తురంబుం బ్రవేశించి యతనికి దర్శనం బీయ జరాసంధుడు వారిలకు భక్తి
 ప్రకాశంబు గావించి. 3193
- గీ. త్మోసుగోత్తమాలార యుష్మత్పదాబ్జ, రేణుసంస్పర్శమునను మద్వహముపరమ
 పావను పయ్యె ధన్యతఁ బడసె విమ్ము, గాంచుటనుజేసి నాదస్మర్యములును.
 క. కోరుండు మీర లెయ్యది, కోరిన నది యిచ్చువాడ, గొంకక యునుడన్
 స్మేరానంబుతోడను, వారిజనాభుండు చూచి వానిమొగంబున్. 3195
- గీ. ఇతఁడు భీముండు ఘోరుం డితఁడు నేను, గృష్ణుండను ద్వంద్వయుద్ధార్థ మేగుడెంచి
 యున్న వారము నీతోడ నొసగు మనయె, యిచ్చకొలదిని మాలోన నెవనిజేసి.
 క. అనుడు జరాసంధుండు భీ, మునీతోడిను మల్లయుద్ధమును ఘోరముగా
 నొనరించె బంధుశత్రు, దినములు సురలకును గుండె దిగురనంగన్. 3197
- గీ. అంతటను గృష్ణవోదితుఁ డై సమీర, సూను డమ్మగధేకునిమేలు రెండు
 చీలికలు గాంగఁ జీలిది నేలమీఁద, విసరివై చిన బ్రాణముల్ విడిచె వాడు. 3198
- వ. అటుమీఁదఁ గృష్ణుండు జరాసంధునిరుద్ధు లగుపార్థవుల నెల్ల బంధనిర్ముక్తలు జేసి
 భీమారునుల తోడం గూడి యంద్రప్రస్థంబున కరుడెంచి యుద్ధిష్ఠిరునిచే రాజసూయ
 మహాక్రతువుం జేయించె. 3199
- సీ. ఆయధ్వరంబు సమాప్తి నొందినమీఁద, సకలభాత్రీనాథసమితిలోన
 శ్రీకృష్ణునకు యుద్ధిష్ఠిరు డగ్రపూజ గాం, గేయానుమతమున జేయు చుండు

- నగ్రపుంజకుఁ గృష్ణుఁ డిర్బంధము గాఁ డని, శిశుసాలుఁ డెనుచిలివీలముచను
మామీచు నుండుగ రోషంబునను జగ్ర, ఛరుడు చక్రమునఁ దద్విర్రుంఁ ద్రుంఁచె
గీ. సంతటనుఁ గురుకలుఁడు హాసవంబు, యెడె జన్మత్రయంత మైచునులన
నవలఁ గృష్ణుఁడు బార్వతి కరిగె జనిరి, సులనగ్ధిప్రసాదు స్వస్వపదసములగి. 3200
- గీ. లోల నుగ్ధుఁడగుచు నని యెనుగ్ధి, దంతనగ్ధుఁడు శౌరిశోఁ దన్వనాప్ర
హరణమున సేనాంబు న్యబుచి పరిమచుడు, తగిలె జన్మత్రయంత మైచునులన.
వ. ఇట్లు బంధుఁడములు సుకృతమహాముని శివవ్యాపారన భగిన్వీలబ్ధులగు ముగ్ధు
లోలనను సూరిఁ బ్రియమీరణ్యశ్రుంగును రానానాభా ద్భుంగునిని గురుకలుఁడు
నాప్రసాదమున నానందించి భగి చానునితమన నిహామై బద్ధులై నానాభా ద్భుంగు
పదములు తె. 3201
- సీ. లోలనిగాఁడఁ గృష్ణుఁడుఁ యుమునానెనని నానాభి, ప్రచుదానము గొని లభమున కేగి
నలనను బాసగించి నుమున, యశోద, గురు ప్రాగ్లింగవృద్ధగోపురము
దివ్యభూమాముల దివ్యవస్తువుల, నర్పించి ప్రజవాసు లాదిత్యును
యమునానదీపులినమునఁ బ్రేమప్రీడ, గావించుచును న్రహంగనలఁ గూడి
గీ. యొక-మానవ్యునిం బట నుండె యచటి, నిగ్రహితుల నై కింతనిలయమునఁ
బనిచి దేవదానాబుపైని నమర, వర్ణము నుత్తరంగను ద్వారకాంబు తె. 3202
- వ. లోలు శ్రీకృష్ణుఁడు ద్వారకాపురమునకు వేరె వెనుకొని గ్రహింప నగ్ధి బ్రహ్మమాని
రుద్ధాకుఁరామిలచేఁ బ్రతినిధుంబునిం బూజింపఁబడుచు విశ్వమాంబురుం డై యట్లు
మహాప్రీతిగాలగు బోధకసహస్రవైత్రులును దివ్యరత్నమయనానాగ్ధుఁడొకఁడు
లందు సురతిరుసేనుమనమందితమృదులపర్యంకంబులందుఁ గుసుమశర కేళీసుఖభాధి
నోలూర్చుచు మహానందంబున నుండె. 3203
- సీ. ఒకనాఁడు బ్రాహ్మణుం డొకఁడు కుచేలాఖ్యుఁ, డితిదరిమఁడు ద్వారవతికి వచ్చి
తనసతీర్థ్యం దై నక్షత్రాంబు దర్శింపఁ, దలంచి భైష్మీగృహద్వారమందు
నిలువంగఁబడుటయు జలజాత్యుఁడు గ్రహించి, చనుడెంచి యటఁగ దశాముసంద
కొనిపోయి యాతనిఁ దనచంద్రశాలకు, నుచ్చాసనమునఁ గూర్చుండఁజేర్చి
గీ. కలశమున రుక్మిణీదేవి జలము నోయఁ, దత్పదంబులు గడిగి మూర్ధమునఁ జల్లు
కొని తదంబుకణంబులు గుళలవార్త, లడిగి యాతని సంతసంపద నొంది. 3204
- వ. తన కర్పింప యాచించి తెచ్చినపుడుకంబు లాతనిజీర్ణ వసనంబునం దుండ స్నేహభావం
బున మందహాసంబుఁ జేయుచు నవి స్వయముగాఁ గైకొని భుజించి కుచేలున కరుగ
నాజ యొసంగె. 3205
- సీ. అప్పుడు కృష్ణుఁ డీయఁడాయె నేమియు నని, చింత నొందుచును గుచేలుఁ డెదను
తనదీర్ఘమృత్యువచ్చి స్వగృహంబునో గలధనభాగ్యవస్తువంతయుఁ బొంది

- జాంబవతీతనుజన్ముడై నట్టిసాగ, మునకుఁ (స్త్రీ)వేమంబు వసరఁ జేసి
 యాయనమునలంబు నతిగుప్తముగఁ గెల్పి, తనగృహసంస్థనశ్రోమిలోన
 గీ. వానిఁ గొనిపోయి యానందముగాఁ జేసి, నావలంబునుగిచ్చిఁ నుగివాడఁడు పుట్టఁ
 గిలఁచి నానందమిచ్చుచో తెలుపుమనుచు, దెలిసికొని సర్వమును నుచ్చవృత్తిపఱచెడు.
- సీ. మూఢాత్ములార యీమునలంబె లోకాదవా, న్వయరాశికర మగు నని శపింప
 వారిని భగవంతుడై ద్వారక కేసరిచి, స్పష్టమున నానందముగాఁ జేయు
 నామునలము వొక్కఁ బ్రాచీనులొకఁ గల్గివెనఁ బూర్వమునఁ జేసి స్పష్టము నెంత
 సమ్మనలము నిచ్చి గుళిమఱఁత్రశేషము గోచి నెంత దుష్టల మలొన
- గీ. దాని నొకఁడు ప్రాంగి నద్దాని నొకఁడు, వ్యాధుల నధిపతి నెవ్వఁడునుమాఁ జొచ్చి
 నట్టిమునలనాశేషము న్నాశుగాఁగ, కలఁముగఁజేసికొని నుండును నెంత. 3217
- సీ. లలితముగఁ బోని చందముగఁ గవు లెల్లరు, వానవన ప్రసాద సమములు
 ప్రాచీన లింగములఁగల్గి ప్రభాతము గల్గె, సముమును నుండు నిండు జొచ్చి
 యొకఁడు లెలుంగక యుద్ధ మనోన్యస్యము, నలిసి యున్నది ప్రాచీనముగాఁ
 శౌరి లోని హవవతిశ్రాంతిఁ డై శయనించి, యొకఁడునీచి సత్కారము గొలయ
- గీ. ముంచుకొని జానువుల విడ ముల్లములను
 కలఁగు చుట్టఁగ నిజమర్థతరపుఁ గలఁగ
 సప్త శతవృద్ధుఁ డిట్లు వేటచే వచ్చి
 దూరమునఁ గాంచి తిప్పుచుభోరుహంబు. 3218
- గీ. దాని మృగముగ నెంచి తోకమునంద, చాపమునఁ గూర్చి మునలశేషులకాంచి
 తాశుగఁగు బానిపై నేటి యశనితోలె, శీఘ్రముగ నేగించుచి యొకఁడుగడకు,
 క. సనుగొని స్పష్టమున మానన, మున నుద్భవించి భగవంతుని పురఃకర్తను నా
 యొనరించినయపరాధు, యను సైంధు ము లంచు మ్రొక్కఁ ముంగిల నిలిచెక. 3220
- గీ. అట్టియెడ శౌరి వ్యాధుని నాదరించి, కాల మొనగూడుటను నిట్టఘటన యొడవె
 జింతిలకు మని పలుకుచుఁ జేత నిమిరి, వాసమేను వై కిందఁబు వాని హంసక. 3221
- గీ. అనల శౌరి మనుష్యదేహంబు విడిచి, యాత్మవిష్ణుస్వరూపంబు నధిగమించి
 యుష్మమహిషీయుతంబుగా నధివసించి, గరుడిపై నిజవిష్ణులోకమున కరిగె. 3222
- సీ. మును దండకారణ్యమున రామచంద్రుని, గామించిన ఋషిప్రకాండంబు లెల్ల
 గోపిక లై పుట్టి గోకులంబున శౌరి, గా నుద్భవించినరాఘవునితోడ
 దమి దీరఁ గూడ కామముచేత మోక్షంబు, జెంది రసపులు ద్వేషించి హరిని
 నాసిరి ముక్తి నాతనిచేత హతు లయి, కలిగె ద్వేషమున డైత్యులకు ముక్తి
- గీ. కామమును ద్వేషమును సరకమునఁ గూల్చి, నట్టి వయ్యును భగవదుపాక్రితంబు
 లగుటచే మోక్షసాధన మయ్యె నిశ, భక్తియొగింబునను ముక్తిఁ బడయు టరుడె.

న. అంశ బలరామదేహంబుతోడ నేవతియును బ్రద్యుమ్నశరీరంబుతోడ రుక్మపుత్రి
యును ననిరుసికభేదరంబుతోడ సుషయును వసుదేవకాయంబుతోడ దేవకియును
స్వస్వభర్తృదేహంబులతోడఁ దత్తద్యాదవాంగమును ద్వారకాపురసర్వజనంబులును
సన్నిప్రసేశంబు గావించి కృష్ణసాన్నిధ్యముం బడసిరి. 3224

గీ. గొంతటను వారలకు నెల్ల నాచరించె, నొద్దివైహికకర్మంబు నర్జునుండు
బారునిండు నచ్చి నిన్వరధంబుమోడ, నునిచికొని పారిజాతంబు జనియె నిదిక.

నీ. నీవును నీ పీఠ మై ద్వారకాపురం, బుండంగ నందులో నుండలేక
నీ పీఠముననుసరితములతోడఁ, బార్థు డచ్చటనుండి బయలుదేతె
నీ పీఠ ద్వారకా యంబుధిలో మునె, శోధియోగార్తి సైవలమి
ప్రసరింప నై మారిప్రసంబునకుఁ గార్డు, డరుగు చుండంగ మాధాంతరమునఁ

గీ. పోయి పోయి కొందఱునునిఁ గొట్టి, శౌరకాంతలఁ గొనిపోవ నవ్వసాచి
గోవిందును శేయజాలక యేగె శౌరి, లోడనె మదియబల మని దుఃఖపడుచు.

న. సాయంగనమయనూర్తండుండువోలె వినప్తతేజం డై యింద్రప్రస్థంబునకుం జేరె.

నీ. మును దేవగంధర్వవనిత లష్టావక్ర, పారికాంక్షీనిఁ జూచి పరిహసించి
యతఁడు శపింప వేశ్యలు గాఁగి భయపడి, వానిపాదంబులపై ని వ్రాలి
యపరాధమును సైపు మని వేడి తత్ప్రసా, దమున మాఘపునిభర్తగను బడసి
తచ్చాపవశమున దస్యులపా లైరి, కలుగదె కీడు పెద్దలను నవ్వ

గీ. శాపఫలమును వార లాచందమునను

ననుభవింపంగ వలసియుంటనె కిరీటి

శక్తియును జాలదయ్యె దస్కురుల గెలువ

నగజ మునులప్రభావ మే మనఁగవచ్చు.

3228

నీ. వేదోక్తవిధులఁ గావించుచుఁ దద్బలం, బునను మహాన్నత్యమును వహించి
గిర్వంబునను గిన్ను గానక రాక్షసుల్, బాధించు చుండఁ బ్రపంచములను
బూడరీకాక్షాండు బుద్ధహంబున, నవనితలంబునం దవతరించి

రదింబుంచి శాపశాస్త్రమును దానను వారి, కభిరుచి గల్గించి యధికముగను

గీ. ధర్మవిముఖులఁ జేయంగఁ దగ్గిపోయె

స్వల్పకాలంబుననె దైత్యశక్తి యెల్ల

నదియె తటి యని నారాయణాస్త్రమునను

నిలుకుమార్చితి నాదురాత్ములను నేను.

3229

ఆ. జలజలోచనుండు గలియుగాంతంబున, నవతరించి కల్కి యనెడిపేర

క్షీతిసురాన్వయమునఁ జెంపాడి వ్లేచ్చుల, నుర్వరాభరంబు నుడువఁగలఁడు.

3230

క. భగవదవతారచరితము, లగరాజతనూజ సంగ్రహంబుగ నీకుఁ

మిగులంగనీక చెప్పితి, విగభితమగు నథుము లెల్ల వినుటను వీనిఁ.

3231

అందుచేత నేమి చేయవలసి నున్నదో తెలియజేయుటకు నామె
 నాకు కీ కార్యములను వివరించుచు నాకు సలహా
 నుండవలయునని నామెను నొకప్పుడు నాకు తెలియజేయుచును
 నున్నది. నామెను నొకప్పుడు నాకు తెలియజేయుచును
 నున్నది. నామెను నొకప్పుడు నాకు తెలియజేయుచును
 నున్నది.

1. వైష్ణవ సేవ ర్యూ ము ర్న వ త స ము —

స. 1. పి యమగిటమును మారుచి, త్తనదెమను భావ్యో నిను న్నవ్వరు న్నగ్గి న్నెను న్న
 పెను నునియు పోయి యిటలల, దెనుగురుదు నుగ్గి ప్తవ్యభావము న్నగ్గి. 3233
 వ. పోయి మ్మగ్గిరులో మ్మగ్గిరులో మ్మగ్గిరులో గాని న్నగ్గి. 3234
 ప. పోయి మ్మగ్గిరులో మ్మగ్గిరులో మ్మగ్గిరులో గాని న్నగ్గి. 3235
 ప. పోయి మ్మగ్గిరులో మ్మగ్గిరులో మ్మగ్గిరులో గాని న్నగ్గి. 3236
 ప. పోయి మ్మగ్గిరులో మ్మగ్గిరులో మ్మగ్గిరులో గాని న్నగ్గి. 3237
 ప. పోయి మ్మగ్గిరులో మ్మగ్గిరులో మ్మగ్గిరులో గాని న్నగ్గి. 3238
 ప. పోయి మ్మగ్గిరులో మ్మగ్గిరులో మ్మగ్గిరులో గాని న్నగ్గి. 3239
 ప. పోయి మ్మగ్గిరులో మ్మగ్గిరులో మ్మగ్గిరులో గాని న్నగ్గి. 3240

[illegible]

19. కొనుగోరిం గం గానోయించు మాంధినుఁ జేసి, నది సమస్తము మోసిరి. అది
చుఁచి గోలువ పసటి కనుదొంగులను నేసి, నురిసి పులిముగిగు నరుగు నిండు. ౩౭౩7

గీ. కలను నేను స్వయంప్రకృతి ముందుచోట, నచ్చుతార్చు నేయుచు నచ్చుటలు చని
అదపటిచి నేయువారికి దర్శనయగు, నొం గింపఁచు కాళి గుండలము కౌనుగని నచ్చుట.

4. "మన సరిహద్దులను, సేవలనుగవలయు నట్లు ప్రజలు గమనించి
గోలండునిసాన్నిధ్యము, గావలయు నట్లు వాడకు గలిగినయెడలంక".

స. పనశాస్త్రి భరతస్వరం, బుస నర్సామూర్తిలందు బురుగోత్తిమూ సంగ
డినపగిది నితరధామం, బుస సుండచు తత్త్వభావముచు నేమందుక.

స. పరిద్రద్యుమ్నంబును గౌర్కంబును సింహాద్రియును గరవిరంగంబును గాశీప్రయాగ
సాలగ్రామంబులును ద్వారవతియును నైమిషంబును ఒదరికాశ్రమంబును గృతశౌ
చంబును జౌండరీకంబును దండకారణ్యంబును మాధురంబును వేంకటాద్రియును
శ్వేతాద్రియును గరుడాచలంబును గాంచియును ననంతశయనంబును క్రీరంగంబును
భైరవాచలంబును నారాయణాచలంబును సౌమ్యంబును వారాహంబును వామనా
శ్రమంబును మున్నగుమహాస్థలంబులు స్వయంవ్యక్తసాంబులుగాఁ జెప్పబడియె.
సాలగ్రామశిలార్చనంబు గృహంబులందును విహితంబు. అర్చనంబును మంత్రపఠనం
బును యాగంబును యోగంబును నామసంకీర్తనంబును వందనంబును సేవయును భగ
వచ్చిపక్షింకనంబును దదీయారాధనంబును ననునవవిధకర్మంబులు వైష్ణవశకు విహి
తంబులు. తాపాధిపంచసంస్కారయును నవేజ్ఞాకర్మకారకుండును సర్థపంచకవిదుండును

బ్రాహ్మణుండును సగు నైషవుండు మహాభాగవతుండుగాఁ జెప్పబడియె. అతండు భగవంతునిచేత సర్వలోకపూజ్యుం డగుట గురుశబ్దవాచ్యుం డయ్యె. నవకర్మ సింధుసముద్రము త్రియమనకును భగవచ్చివక్షింకనంబును సేవయుఁ దదీయాధానంబును ముత్రతర్మజపంబును నామసంకీర్తనంబును వందనంబును సమపట్కర్మ (సంగళు) నై శ్యసనంబును నామసంకీర్తనంబును సేవయుఁ బూజయు నందనంబును దిద్దినిరాధిసంబును సనుపంచకర్మయాగంబు శ్రాద్ధసంకును విధియింపబడియె. మాససంగిం బందఱకును సమానంబు. వర్ణాశ్రమానురూపంబుగా శ్రుతిస్మృత్యుక్త కిర్మంబు లాచరించుచు వైషవుండు విష్ణుయాగంబు గావింపం దగు. శ్రుతిస్మృతి పురాణోక్తాచారంబుల నుల్లంఘించినవైషవుండు పంచపాపండత్వముం జెంది చారప నిరశంబునగు గూలు.

3241

శ. శమమును సస్తేయము శౌ, చమును సహింసయును నామిషత్వాగంబుక
చమమును సత్యముఁ దపమును, సమస్తజగలకును ధర్మసాధనము లగఁక. 3242

వ. నిశాంతంబున నుత్థితుం డై వైషవుండు గురునమస్కారంబును హరిస్మరణంబును గావించి కాల్యశృత్యంబులు నిర్వర్తించుకొని తులసీమూలమృత్తికను దత్తుత్రియతింబుగాఁ గైకొని ముత్రతర్మంబుచేతను గాయత్రిచేతను నభిమంత్రించి మృత్తికా ముత్రంబుచే మేను నలవికొని గంగాజలంబున నఘమర్దణసూక్తంబులచే న్నానంబు గావించి పురుషసూక్తంబున మారనంబు చేసికొని మరల మునింగి మూలముత్రంబు నష్టావింశతివారంబులు గాని యష్టోత్తరశతవారంబులు గాని జపించి ముత్రాభిమంత్రితి సలిపరాశనం బొనర్చి యుచుమించి దేవర్షిపితృతర్పణంబు గావించి ధౌతవస్త్రధరుం డై విహితమృత్తికను మూలముత్రంబుచే నభిమంత్రించి దాన నూర్ధ్వపుండ్రంబులం దాల్చి సంధ్యోపాసనంబు సేసి గృహమునకు వచ్చి విష్ణుమండపముం జొచ్చి ప్రసూ నాలంకృతం బగుపీఠంబునందు స్థాపనంబునం గాని స్వయంవ్యక్తంబునం గాని లక్ష్మీనారాయణుని గురూపదిష్టశ్రౌతస్మారాగమవిధానంబునఁ గ్రియాలోపంబు లేకుండ యథాశక్తి నారాధింపం దగు. వైఖానసంబు శ్రౌతంబు. వాసిష్ఠంబు స్మార్తంబు. పాంచర్యత్రం బాగమంబు. ఆరాధనానంతరంబు వైదికాగ్నియందుఁ బురుషసూక్త శ్రీసూక్తముత్రంబులచే నాజ్యమిశ్రితనై వేద్యశేషహవిస్సు నష్టోత్తరశతవారంబులు గాని యష్టావింశతివారంబులు గాని హోమంబు గావించి విష్ణునామంబులచే బిదప నొక్కొక్కయాహుతి నుంపవలయు. పిమ్మట భూనీలావిమలాదిశక్తులను ననంత విహగేంద్రాదులను వాసుదేవాదులను గేశవాదిమూర్తులను సంతరణాదిమూర్తులను మత్స్యకూర్మాదులను జక్రాద్యాయుధంబులను గుముదాదులను జంద్రాదిదేవతలను నింద్రాదిలోకపాలులను ధర్మాదిదేవతలను నుద్దేశించి హోమంబును సర్పసంబునుం గావింపవలయు. ఇట్లు నిత్యార్చనంబు గావించువాడు భాగవతోత్తముండు. గృహ ధ్వనమునందు గృహద్వారంబునఁ బంచయజ్ఞవిధానంబుచే బలి నొసంగి పిదప నాచ

ధిగవైష్ణవతీర్థలోలుండై యుండువాఁడేకాంతి. సమస్తలోకింబును హేయబుద్ధిచేఁ
బులిత్యుదగి కేవలనారాయణధ్యానవశుం డై యుండువాఁడు సుహృత్కాంతి. పాప
యుక్తగ బుద్ధ్యు నేని వైష్ణవుండు తత్కాలంబును నేకాంతి తద్భాగిమంబును బరమై
శాంతి తీర్థనంబును విడువవలయు. కృత్యాకృత్యవివేకంబును ఎరలోకచింతనంబును
దత్తాత్రేయస్థానంబును సైష్ణవరూపజ్ఞానంబును వైష్ణవునకు నచ్యువశ్యకింబులు.
చక్రాంశనోర్ధ్వపుండ్రధారణంబును విష్ణు మంత్రజపంబును పుష్కర్చనంబును పుష్కర్చన
ణంబును పుష్కర్చనంబును విష్ణునేవయు విష్ణుచందనంబును వైష్ణవారాధనంబును విష్ణు
ప్రసానతీర్థనేవయు సనునవవిధభక్తి వైష్ణవునకు ముఖ్యంబు. పుష్కర్చనం నారాయ
ణునిఁ బ్రసత్తిచే శరణుసొందం దగు. ప్రసత్తి నాత్మిక్విరాజనతామసహంబునఁ
ద్రవివిధంబు. తిత్తిద్ధియుఁ ద్రివిధంబు. వైష్ణవునకు నీత్యస్తమిక్విరాజనతామసహంబునఁ
గృహ్యంబు త్రివిధంబు. గోవిందుని భక్తిచేఁ ద్రికాలంబుండును బ్రతిదినంబును
నర్చించుట నిత్యంబు. విశేషమాసదినంబులందుఁ జేయవలెనాచర్యంబు నైమిత్తి
కంబు. కోర్కెచేఁ గావించువిష్ణుకైంకర్యంబు కామ్యంబు. ధనుర్మాసంబునఁ బ్రతిది
నంబును నుషాకాలంబున నుత్పలకరవీరకుసుమంబులచే హరి నర్చించి మాసాంతంబున
బ్రాహ్మణసంతర్పణంబు చేయువాఁ డశ్వమేధసహస్రపుణ్యముం బడయు. మాఘ
మాసంబున భానుదయకాలంబున స్నానంబు గావించి ప్రతిదినంబును నుత్పలాది
పుష్పంబులచే మాధవుని నర్చించుచు మాసాంతంబున బ్రాహ్మణసంతర్పణంబు
గావించువాఁడు విష్ణులోకముం జెందు. మధుమాసంబున నకుశలంబులచే మాధ
వుని నిత్యంబును బూజించి గుడాన్నంబు నివేదించుచు మాసాంతంబున విప్రసంతర్ప
ణంబు గావించువాఁడు సహస్రవార్షికపూజాఫలంబుం జెందు. మాధవమాసంబున
శతష్ట్రంబులచే హరిని బూజించి దధ్యన్నంబును శలంబును గుహాదకంబును బ్రతి
దినంబును నివేదించుచు మాసాంతంబున భాగవతసంతర్పణంబు గావించువానినద
సంబున నారాయణుండు లక్ష్మీనమేతంబుగాఁ బ్రేతుల పై నివసించు. జ్యేష్ఠమాసంబున
శుక్ల కమలపాటలకుసుమదంబులచే హృషీకేశుని నర్చించి ప్రతిదినంబును జాతఫలయు
తాన్నంబు నివేదించి మాసాంతంబున బ్రాహ్మణసంతర్పణంబు గావించువాఁడు కోటి
గోదానంబులు గావించినఫలముం జెందు. ఆషాఢమాసంబున ననుదినంబును శౌరిని
శ్రీపుష్పంబులచే నర్చించి పాయసాన్నంబు నివేదించుచు మాసాంతంబున భూసురసంత
ర్పణంబు చేయువాఁడు షష్టివర్ష సహస్రపూజాఫలముం జెందు. శ్రావణమాసంబునఁ
గేశవునిఁ బున్నాగ కేతకదళంబులచేఁ బూజించి నిత్యంబును ఘృతశర్కర-రామిశ్రితా
పూషనివేదనంబు గావించుచు మాసాంతంబున బ్రాహ్మణసంతర్పణం భూసర్పవాఁడు
జన్మరాహిత్యముం బడయు. భాద్రపదమాసంబున గుండకరవీరంబులచే బుండరీ
కాశునిం బూజించి నిత్యంబును గుండముశ్రితక్షీరాన్నంబు నివేదించుచు మాసాంతం

గను ద్వైతసంకల్పము గావించువాడు ప్రతిదనమును గోరగోరములు చేసి
 కలమున నేను. ఆత్మయును సానమున బురుగు ట్లముని సుగోళమును
 మూలము నిత్యమును సప్తామిప్రతిరోదనివేదనము గావించుచు మాసాంతమున నిప్ర
 వాళింపబడు గావించువాడు నిజజనాప్యకుం ట్ల నిర్వక్తాసహస్రముల పాదము
 లుగలదని నివసించు. ట్లకమంసమును పురుగుదోహము నుచి పురుగుప్రవృత్తిని
 సేదనములచే సమర్థుని బూలది సేరాజ్యపెరి-రో సతియిష్టాన్న సాయసాహస
 గిచేసనము నిత్యమును గావించుచు మాసాంతమున ప్రాప్తాంతములను చేయు
 వాడు సప్తసాయుజ్యముం బొందు. అమంవాసాన్యమనవారి నే యివరి గిరిని నిమగ్న
 వ్యతీసాతపంద్రసాగర్వగ్రహణములు సుశేషవ మిక్కిలార్చనము గావించి కను
 గురూత్క-రితీదినమునును జన్మసత్ప్రతిదినమునును నే యివరి గావించి నే యివరి
 సంతర్పించుచు డే స నేని కలకలోక నుద్ధరించి విష్ణునామజ్యోతిషము గావించి గెలుగు.
 మంత్రతత్త్వముచే సప్తరాత్రులు అష్టోత్తరసహస్రపావన్మోమంబులు గావించి యంత
 రున నైష్ఠవానునాకంబుచే నవభృథులు చేసి మహాభాగవతార్చనసంగర్భములను
 గావించి నేని నైష్ఠవలోకమును శాశ్వతముగా నివసించు. విష్ణును సునంద
 బును నైష్ఠపుండు విష్ణుకళింగర్థము యథాశక్తిని గావించువలయు. విష్ణ్వారాధనము
 కళు విష్ణుభక్తారాధనము పరతరంబుగాఁ జేపుంబడియె. పొంది విగావించి నే యి
 వార్చనము గావించి చేని వాడు భాగవతుండు గాన చాంభినశ్చిబ్బమమ్యుండు. 324

స. కాపున నైష్ఠవపూజను, గాదింపగ వలయు విష్ణుకంఠకర్పణము
గావింపవలయు సత్తిలము, గోవిందున కిదయ తృప్తిగొలుపుకొనునట్లు. 3244

న. పర్యజగదేశ్వరుం డగునారాయణనికంటె నన్యదేవతే నుల్క-ప్రస్తుంబుగాఁ జెప్పువారును గపాలభస్మాస్థిధారులును నన్నై దిగలింగధారులును వానప్రస్థాశ్రమస్థులు గాఁ జూచి నుల్క-లంబుల ధరియించువారును నన్నై దిగకర్మకారులును శ్రుతిస్మృతిపురాణోక్తాచార వర్జితులును భగవత్ప్రతిఘోషములును వేదోక్తికర్మలములు స్వచ్ఛందంబుగా నాచరించు వారును సమస్తయజ్ఞభోక్తయును బ్రహ్మణ్యుడై నతింబును నగువిష్ణుని విడిచి యన్య దేవతల నుద్దేశించి హోమంబులును దానంబులును జేయువారును నారాయణుని బ్రహ్మాద్యన్యదేవతాసమానునిఁగా దర్శించువారును జాగ్రత్త్వమునుఘప్త్యవస్థలయం దును మనోవాక్కాయకర్మంబులచేతను నారాయణుని నెఱుంగనివారును బాపండు లుగాఁ జెప్పబడిరి. పాపండువికర్మస్థపతితశ్శవచదర్శనసంభాషణస్పర్శంబులు వైష్ణవు నకు నింద్యంబులు. విష్ణుభక్తి లేనివిప్రుండు పాపుడుండు. శిఖోపవీతత్యాగి వికర్మ సుండు. మహాపాతకోపపాతకయుక్తుండు పతితుండు. అంత్రిజుండు శ్శవమండు.

గీ. అని నచించుటయును నిట్లు అనియె గౌరి, స్వామి క్షమియింపు మొక్క-ప్రశ్నంబు నడుగఁ
జూచితని స్త్రీ స్వభావంబువలన నిన్ను, నీవు పాపండుడవో కావో నిజము చెప్పు.

—: ఈ శ్లోకపాదము వేషహేతుకకవము :—

- సీ. అనవుడు శంభుఁ డిట్లనియెఁ గాత్యాయని, నీసంశయము దీర్తు నిజముఁ దెలిసి
ఁగూరహస్యంబు నీ వెవ్వరికినిఁ దెల్పఁ, దగదు సుమీ యెట్టితరుణమునను
సముచిప్రముఖు లై నదనుజపుంగవులు స్వా, యంభువాంతరమనయందు మున్ను
శ్రుతుక్తుక్తివిధులను నిత్యంబుఁ జేయుచు, ధర్మమార్గంబును దన్నకుండ
- గీ. సుగరించుచు నుంట నసాధ్య మైన, బలమును బరాక్రమంబును గలుగి వాని
వలన గర్వితు లై దేవతల జయించి, యాక్రమించిరి స్వర్గరాజ్యంబు సంత. 3247
- సీ. ఇంద్రాదిదేవత లెల్ల భయంబుచే, దైత్యారిక కేఁగి దనుజబాధ
నెఱింగింపఁగను హృషీకేశుఁ డాలోచించి, తత్తణునయంద తలఁచె నన్నుఁ
దలఁచినంత నేను దైత్యారిక కేఁగి, హరి నన్నుఁ దిలకించి యాదరించి
చంద్రశేఖర నిశాచరులు ధర్మబలంబు, వలన నేఁచుచు నున్నవారు సురల
- గీ. వారలను ధర్మబల ముండువఱకు నేను
సహరింపఁగఁ జాల నేనరణి నైన
గానఁ దధర్మమునకు సంతయము గలుగు
సట్టిపని చేయవలయును మొట్టమొదట. 3248
- న. కావున నీవు దేవతాహితార్థంబు పాపండ్వేషముం దాల్చి వేదబాహ్యమతంబు నవ
లంగించి కంకాశైవపాపండ్వేషమహాశైవదిభేదంబులతోడఁ బాశుపతశాస్త్రంబు
స్వయముగా నిర్మించి తామసముషు లగుకణాదగౌతమశక్తిప్రపమన్యుడై మినికిపెల
దుర్వాసామృతంబుహస్తాస్పతిభార్గవలయందును దదితరతామసమహర్షులయందును
భవచ్చక్తి నావేశింపఁజేసి తామసపురాణంబులును దామసశాస్త్రంబులును దామస
స్మృతులును రచియింపఁజేసి తద్ధర్మంబులు దానవుల కెల్ల బోధింపుము. తస్మోహంబున
వార లెల్లరును దామను లై నిన్నుఁ బరదైవముగా భాసించి వేదధర్మచ్యుతు
లగుదు రని నచియించె. 3249
- సీ. ఆభాషణములు నే నాలించి తాదృశ, పాపకృత్యమునకుఁ బాలుపడఁగ
నంగీకరింపమి సంతరంగము దాట, ననుచితం బగుటను నచ్యుతాజ్ఞ
యెటు నేయుటకుఁ గూడ నేమియుఁ దోచక, చింతించు చుండంగ శ్రీధరుండు
గ్రహియించి సర్వంబు కైలాసనాథ నీ, వీకార్యమున సంశయింప వలదు
- గీ. దేవతాకార్య మగుటను దీన నీకు, స్వార్థ మేమియు లేకుంట నన్మదాజ్ఞ
దాటఁ దగమిని నెట్టిపాతకము గూడ, సంఘటిల్లదు నీ కిందు సత్యముగను. 3250
- గీ. కలుష మే దైన దీనిలోఁ గలుగు ననెడి, సంశయం బున్నయెడ నీకు సర్వపాప
మథనధృతకంకణం బై నమత్సహస్ర, నామములను జపింపుము తేమ మొదపు.
- వ. సహస్రనామజపంబు క్లేశసాధ్యంబుగాఁ దోచె నేని “క్రీరామాయ నమ” యను
మామకపడక్షరమహామంత్రంబు జపింపుము. సర్వదుఃఖంబులును నశేషపాతకంబు

క. అని నుడువుటయును బావ్యతి, విని సర్వము నాధ నాకు విష్ణుసపర్యక్
బాసరింప నాంధ సోడమెడి, ననుమతి యి మ్మనుచు వేడ హరు డిట్లనియెన్.

సీ. గారి నీకోర్కీకి గడు సంతసించితి, మిరుపొత్తమునిపూజ పుణ్యదంబు
త్తమవి వగునిన్ను వనితగాఁ గొనుట నా, చేసినతప మెల్ల సిద్ధి నొందె
ననుచు గుంపదేశంబు లేకుండగ, సంబుజాక్షునిపూజ యాచరింపఁ
దప్పింపరాదు డై నవామదేవునికడ, కరిగి తమపదేశ మంది రమ్ము

గీ. నాపురిం భవాని మిగుల సంతసము నొంది, వామదేవునికడ కేఁగి వాసుదేవ
మంత్రనాచూర్చనాదు లహ్మాని చెప్పి, సంతయు గ్రహించి రజతాద్రి కరుగుడెంచి.

సీ. అని ముగిలు విష్ణుపూజను, మొదటను గావించి మంత్రమును నామములక
బిడప జపించుచు నిత్యము, వదలక వైకుంఠ క్రివళ యై యుండెన్.

3258

సీ. అని సచిప దిలీపుఁ డాశ్చర్యమును జెంది, గురువర నేను నీకరుణవల
ననునగినవిశేషవిషయంబులను నెల్ల, నాలించి ధన్యుఁడ నైతి నింక
హాససంభయముమాత్ర మున్నది మదిలోన, నది తీర్ప దత్తుండ నగుదు మీ
బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరత్రిమూర్తులలోన, దధ్యంబుగను బరదైవ మెవరో

గీ. దెప్పు మనుషు నసిష్ఠుఁడు క్షీతివర్యో, యడుగఁ దగినరహస్యంబు నడిగి నాకు
సంశయముగొల్పితివి బుద్ధిశాలి నగుదు, వినిచెదను సర్వమును విను విశదముగను.

—: ప ర దై వ వి ర్ణ య ర త న ము —:

సీ. మున్ను మందరశైలమునకు స్వాయంభువ, మను వేఁగి బహుతిపోధనులతోడ
సంతల్ప మొనరించెఁ జలుప సచ్చట దీర్ఘ, సత్రయాగంబు నానమయమందుఁ
జనుడెంచి రఖిలదేశంబులనుండి వి, ద్వాంసులు యోగులు దాపనులును
నప్పు గానభలోన నయ్యె నివాదంబు, పరదైవ మెవ రనుప్రశ్ననుండుఁ

గీ. గొందఱు వచించి రజః డని కొందఁ టాడి
రిందుధరు డని హరి యని కొందఁ ఱిరి
యంతయును విని శుద్ధసత్త్వాత్ముఁ డెవఁడో
యతఁడె పరదైవ మని మను వానతిచ్చె.

3260

గీ. అపుడు ఋషు లెల్ల మను వాడినట్టిమాట, సత్య మని సమ్మతించి తత్సత్త్వగుణము
భృగుమహర్షి యొకండె పరీక్షిసేయ, దత్తుఁ డని యెంచి యతనిఁ బ్రార్థనమొనర్చ.

సీ. భృగుమహాని యంగీకరించి తత్సత్త్వగుణ, కైలాసమునకు శీఘ్రముగ నేఁగి
హరమందిరద్వారముం దుండునందిని, గాంచి గణేశ శంకరునిఁ జూడ
నరుగుడెంచితి భృగు వసుబ్రాహ్మణుడ నేను, శివునకు నారాధఁ జెప్పు మనియె
నది విని నంది యనాదరంబున వాని, గాంచి విప్రుడ వైన నేమి

గీ. "స్స డాదరమేదురస్వంతః డగుచు, భృగుమహారిని లేవంగ నైత్తి కౌరి
ఋషిసతఃసమ సీయం దొకింత యేని, నేర మనునది లే దని యూరడించె. 3270

వ. లంఠిట భృగుమహాముని వాసుదేవానుమతిం గై కొని మందరపర్వతంబున కరుడెంచి
మహర్షి జనసభామధ్యంబునం జేరి తపోధనపూజితం డై యిట్లనియె. 3271

గీ. గలఁ రుఁగు తామసుడు రాజసుండు బ్రహ్మసాత్త్వికుండు వాసుదేవుడు సత్యముగను
జని త్రిమూర్తులఁడగు నే ననుభవించి, తెలిసికొనినట్టివిషయంబుఁ దెలిసినాఁడ. 3272

వ. "మనుగ డై నరుద్రుండు మచ్ఛాపంబున యోనిలింగాకారముం జెందె. తద్భక్తు
లగుశైవు లెల్లరును బాషయ లై భస్మలింగాస్థిధారణంబుం జేయుచు వేదబాహ్య
మతంబుల నవలంబించిరి. రాజసుం డై నబ్రహ్మ మచ్ఛాపంబుచేతన జగింబులందుఁ
బూజాసంస్కృత డయ్యె. సాత్త్వికమూర్తి యగునారాయణుం దొక్కఁడ మత్స్యావ్య
త్యముం బడిసె నని చెప్పుటయు మనువును దపోధనులును సంశయరాహిత్యముం
జెంది సాత్త్వికమూర్తి యగువాసుదేవుని నొక్కనినె పరదైవముగా నిష్ప్రయించి
విష్ణునె వేద్యతీర్థనిర్మాల్మ్యుడు లన్నియును గ్రాహ్యంబు లనియును మహేశ్వరుని కర్పి
తము లై నవస్తువు లగ్రాహ్యంబు లనియును సిద్ధాంతీకరించి మాధవారాధనంబు
గావింప దొడంగిరి. 3273

క. కాచున జనవల్లభ నీ, భావంబునఁ గోర్కి- పరమపద మొందంగా
నాపీర్భవించునెడఁ బర, డై వం బగుహరిని గొలిచి ధన్యుడ వగుమా. 3274

క. అని నుడఁపుటయు చిలీపుండు, మనమున సంతసము నొంది మాధవుసేవకొ
బొసరించుచుఁ గాంచి యిహం, బున సౌఖ్యము లెల్లఁ దుదకు మోక్షము నొందెకొ.

క. ఇది పద్మోత్తరఖండము, విదితం బొసరించినాఁడ విశదము గాఁగక
దుదిది యగుటఁ బాద్యమునకు, గుదిగ్రువ్వంబడియె నిందు గోప్యము లెల్లకొ. 3275

—: పద్మపురాణపరవశ్రవణాదిపరికథనము :—

సీ. సాత్త్వికుంబులు వేదసమ్మితంబును నైన, యీపురాణము నిల నెవ్వ రేని
విననఁ బడిచిన వినిచినఁ బ్రాణు లై, హరిశృపాపూర్ణకటాక్షములకు
ననుభవించి యిహంబునందు సౌఖ్యము లెల్ల, నపవర్గ మొందుదు రంతనుందు
శ్రవణార్థ పూర్తి మౌగ్రహణకాలములందు, ద్వాదశీయం దమావాస్యయందుఁ

గీ. గాని దినదినంబునఁ గాని దీన నర్థ, పద్మమో పాదపద్మమో భక్తీ జడువ
నశ్వమేధసహస్రంబు నాచరించి, నట్టిఫల మొందుదురు సంశయంబు లేదు. 3277

క. కనకకలశసముపేతము, గను బద్మపురాణపుస్తకమును సమర్పిం
చినఁ బౌరాణికఁ డగుచి, పున కెపుడును దాత విష్ణుపురమున నుండుకొ. 3278

వ. అని వచియించుటయు శౌనకాదిమహామునులు పరమానందముం జెంది సూతున
కుచితసత్కారంబు గావించి యభేచ్ఛంబుగం జనిరి. 3279

క. శ్రీనాథహృదయ హృదయ, శ్రీనాథ ముహూర్తభీష్మ చిన్మయరూపా
య సగుహకాననాథే. శానా శ్రీవిశ్వనాథ సద్గురునాథా.

3280

క. స్మరహర కాశీవిశ్వే, శ్వర సుహరవృధానివారణనిపుణా
హరివిధిమ హేంద్రముఖని, రరణోటికీటరత్నరంజితచరణా.

3281

—: వాణీ పృత్తి ము :—

శ్రీమధసహస్రనివాస రుధసన్నతిప్రభావా
కమలజముఖ్యనిర్జరనికాయదుర్లభాత్మా
సుమశరగిర్వినిర్మధసహూ చంద్రాతాప
త్తిమిరివిభేదచండకర దేవ నిశ్వనాథా.

3282

గీ స్త్య మా

శ్రీమచ్చిదంబరకనీంద్రప్రసాదం బై స
శ్రీ మ దాంధ్ర ప ద్మ పు రాణం బు న
సు త్రరఖండంబు సర్వంబునా
సంపూర్ణ గుణ.

శ్రీ కాశీ విశ్వేశ్వరార్పణ మస్తు.

శతావధాని శ్రీ పిసుపాటి చిదంబరశాస్త్రికృత గ్రంథములు

1.	శ్రీమదాంధ్రపద్మపురాణము	(ప్రథమసంపుటము)	క్యాలికొబ్బెండు	8-0-0
	"	(ద్వితీయసంపుటము)	"	1-0-0
	"	(తృతీయసంపుటము)	"	5-0-0
	"	(చతుర్థసంపుటము)	"	5-0-0
2.	హైమవతివిలాసము	(ప్రబంధము)		0-8-0
3.	కపోతకిరాతము	(ప్రబంధము)		0-6-0
4.	శ్రీరామాంజనేయము	(నాటకము)		1-0-0
5.	శ్రీకృష్ణసందేశము	(నాటకము)		0-12-0
6.	భారతీయసబోధము	(గ్రేటిపరిస్థితుల విమర్శించుకావ్యము)		0-6-0
7.	పీరికాపురశతావధానము			0-4-0
8.	నదాబుపేటశతావధానము			0-4-0
9.	బెజవాడ శతావధానము			0-4-0
10.	రాజనభావిహారము	(అచ్చుకానున్నది)		
11.	పంచాయతనపంచశతి	(సంస్కృతము)		1-0-0
12.	అవధానాదర్శము	(సంస్కృతము)		0-2-0
	పి. సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రికృతభావబోధినివ్యాఖ్యానమలంకృతము			
13.	రాజదర్శకావ్యము	(సంస్కృతము - అచ్చుకానున్నది)		
	విద్వాన్ పి. విశ్వేశ్వరశాస్త్రికృతజయవ్యాఖ్యానమలంకృతము			
	పిసుపాటి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రికృతులు			
14.	శంకరవిజయము	(గద్యము)		1-8-0
15.	త్యాగరాజనాటకము	(అముద్రితము)		
16.	మాయావిలాసము	(ప్రబంధము - అముద్రితము)		

విద్వాన్ పిసుపాటి విశ్వేశ్వరశాస్త్రికృతులు

17.	శ్రీరత్నపాంచాలిక	(శ్రీనరసింహనింగభూపాలునిసంస్కృతకృతి కాంధీకృతి)	1-8-0
18.	దూతవాక్యము	(అచ్చుకానున్నది - భాసకృతి కాంధీకృతి)	
19.	ప్రద్యుమ్నాభ్యుదయము	.. (శ్రీరవివర్మభూపాలునిసంస్కృతకృతి కాంధీకృతి)	
	వ్యాకరణవిద్యాప్రవీణ, ఉభయభాషాప్రవీణ, సాహిత్యాలంకార		

పోతుకుచ్చి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రికృతులు

20.	పాణినీయము-కావ్యవాఙ్మయము	1-8-0
21.	ఆంధ్రవాఙ్మయవిమర్శము	0-6-0

ప్రాప్తిస్థానము

శ్రీ చిదంబరగ్రంథమాల
రామరావుపేట
కాకినాడ

ప్రాప్తిస్థానము

విద్వాన్ పి. విశ్వేశ్వరశాస్త్రి
అంధ్రాధ్యాపకుడు పి. ఆర్. కేశజ
నెల్లూరు

